Bernáth Aurél

Leány kuskével

Repr.

MAGYAR MUVESZET

1937. 352. l.

Bernáth Aurél

1942. febr. 15

Bernáth Aurél újabb képei egy érettsége teljében álló művész gazdag termékenységéről számolnak be. Igen szerencsés fejlődés irányvonalán fekszenek e legújabb alkotások, amelyek mind egy lirikus, de sohasem szentimentális művészegyéniség eredeti természetlátását tárják a szemlélő elé. A régi kontrasztok vesztettek élességükből, a színek mély tüzük ellenére is fátyolozottabbak. Az első terem rajzai és aquarelljei közül a „Nő és gyermek" a „Margitszigeti fák" és „Présház a Balaton mellett" különösen megkapó. Áttetsző levegős térszemléletben a szín és vonal kiegyensúlyozott távlatok előtt kapcsolódik egymásba. Hűvös színek uralkodnak itt is legnagyobbrészt, akárcsak a következő termek nagyobb vásznain és pasztelljein. Itt látszik, hogy Bernáth lelkialkata korántsem olyan derűs, mint Rónaié, ő nem találja olyan élvezetre érett színpompában a világot, mint amaz, hanem szinte önsanyargató következetességgel és hivatástudattal keresi fel az élet újszerű és különös szépségeit. Képei mindég kissé túlmutatnak önmagukon, az ábrázolt tárgyon, egy többé-kevésbbé melankólikus eszmei tartalmat kell keresnünk valamennyiben.

Valami borongós, fenkölt ámulat van abban, ahogy a művész a világot látja, a „Svájci tó" örök kékjében, a „Zagyva kanyarulat" mozgalmas víztükrében, a „Család"-képszerkesztésben is megnyilvánuló bensőséges harmóniájában. Általában, a víz és a levegő s e kettő együttes távlata és színei érdeklik nagyon, a kék és a lilásszürke sokrétű árnyalatainak hangszerelésében. A II. terem „Erkélyen" című képe mély, igazi élmény, amellyel ebben a környezetben csak a „Vidéken" címmel jelzett kép versenyezhet. A „Nő és gyermeke" talán a legjobb figurális festménye a gyűjteménynek, amelyet gyengéd vonalvezetése és bensőséges színharmóniákra felépített eredeti kompozíciója emel a többi alkotás fölé... A „Vág-tájkép", a „Balatoni szőlővidék" és a „Szolnoki tájkép" a legszabatosabban megfogalmazott pasztell-tájképek közé tartozik és őszinte bensó átélésről tesz tanúságot. A művész sikerült önarcképe és Moskovits M. arcképe a portréműfaj ritkaszép példányai, amelyeken a nagyvonalúság s a szűkszavúságig egyszerű jellemábrázolás köti le figyelmünket. Bernáth Aurél ez újabb kiállítása mély és maradandó benyomást hagy a szemlélő lelkében, amilyenre csak igazán kiforrott, eredeti alkotók tarthatnak számot.

BERNÁTH AURÉL :

14. Ablakon kinéző leány. - Olajf.,v.100x110 cm. Jelz.l.j. BA monogramm.

Bernáth Aurél

Kopp 1939/40. szezon: II

M.D.K.

Bernáth Aurél

A volt Ernst muzeum "Elsőnek Bernáth Aurél értékes, komoly, elvonatkoztatott művészetének nyitotta meg termeit. A több mint száz k képből álló kiállitás felöleli a művész egész oeuvrejét 1912-től máig...Kiforrott és kibontakozott Bernáth Aurél nem eredetieskedő, de szive gyökeréig egyéni stilusa, ami mostani retrospektiv kiállitásának sajátos, nyugodt kiegyensulyozott levegőjét adja."-irja Kozma Kornélia: "Bernáth Aurél kiállitása" cimmel "Koncert" és "Riviera" c. alkotásainak repr.-i Szinházi Magazin, Bp. 1939. okt. 28. II. évf. 44.sz. 42. lap.

A "Riviera" c. alkotás a SZépmüvészeti Muzeum tulajdona.

. . .

— *Bernáth Aurél, a kitünő festő a pozsonyi képzőművészeti egyesületben mutatja be csütörtökön gyüjteményes kiállitását.*

N. Sz. 1937. IX. 16

Bernáth Aurél

Magyar Kultúrszemle 1939. 8.-9. 18.

GRÓF ANDRÁSSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállítása bizonyára nemcsak a művész számára jelentett nagy eseményt, hanem még fokozottabb mértékben azok számára, akik megnézték. Huszonnyolc év termése tárult fel nem mindennapos művészi értékben. A figyelmes szemlélőnek első pillantásra feltünhetett Bernáth művészi fejlődésének töretlen volta. Határozott egyéniség, aki szervesen építi fel a maga művészi világát. Másik jellemző vonása a harmonia iránti érzék, a kiegyensúlyozottság. Egyéni meglátása mellet tud tanulni másoktól, tiszteli a valóságot, de ez nem akadályozza meg abban, hogy azt ne a saját szemével nézze. Nem túloz, nem akar minden áron „eredetit" mondani és műveiből mégis tisztán cseng ki az ő hangja. Nála is, mint minden jelentős művésznél, nem a „mit", hanem a „hogyan" a fontosabb. A természet és az ember érdekli, ebből indul ki. Arcképeket, tájképeket, csendéletet fest. A tárgy egyszerű, minden hivalkodástól mentes. De amit a valóságból kiemel és ahogyan ezt papírra vagy vászonra rögzíti, ebben rejlik egyéniségének és művészetének varázsa. Elmélyedő lélek, akiben a „képideák" előbb születnek meg, mint maga a valóságon alapuló kép. Ha alkotásait figyelmesen szemléljük, rájövünk arra, hogy a művész a vonalat és tömeget soha nem szorítja háttérbe a szín kedvéért. Sokat tanult az impresszionistáktól anélkül, hogy lemondott volna a vonal szerkezeti és kifejező erejéről. Tájképein pl. a bokrok nem puszta színfoltok, hanem határozott három kiterjedéssel bíró tömegek. A vonalakat és tömegeket a szín foglalja egybe. Maga írja a kiállítás katalogusának előszavában: „Arra törekedtem, hogy világos és egyszerű fogalmazás mellett a lehetőségig gazdagítsam képeim színkultúráját." Szinkezelése valóban bámulatos. Kevés szinnel dolgozik, mégis az árnyalatok számtalan sorát szólaltatja meg. Egyes arcképein az ábrázolt körvonalai egyetlen színkomplexumból bontakozik ki. Kedveli a sötét tónust. Egy-egy ecsetvonása néha a kép gyüjtőpontja lesz. Nagyon szeret pasztellben dolgozni. E műfajban utolérhetetlen. Olajfestményein is meglátszik a pasztell technika hatása. Kiállított művei közül önarcképeit, hegyvidéki tájképeit, „Elvira" c. pasztellét és a gyönyörű „Walchensee"-t emeljük ki. Bernáth Aurél kiállitása a művészeti évad egyik legjelentősebb állomása marad.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy*
~~**Postán**~~ *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság	Sztár		
köznap	vasárnap							
—	—	15	15	15-	5-	—	—	

Kelt Ujdiósgyór 942 II 12

Csomusz Karoly
aláirás.

CSOMÚSZ KÁROLY
UJDIÓSGYÓR

Bernáth Aurél

— A Magyar Művészet május 1-i száma *Bernáth* Aurél festőművész mélyenszántó és új szempontokban bővelkedő tanulmányát közli »*A kompozíció sorsa az újabb festészetben*« címmel. Ez a tanulmány nemcsak azért érdekes, mert önvallomásszerű jellegénél fogva bepillantást nyujt Bernáth alkotásmódjába, hanem azért is, mert egyúttal a nagyközönséggel is könnyebben érteti meg a modern festészetet. A tanulmányt az olasz, németalföldi, francia, német és magyar festészet legkiválóbb művei illusztrálják és magyarázzák. A folyóiratra előfizetni a kiadóhivatalban, VII., Erzsébet körút 7 alatt lehet.

Pesti Napló
1937. máj. 2.

Christiansen: Az ünneplő Spanyolo
Fischer E.: Tengereken, kikötőkön
Geisler: Ausztrália vadonjain át.
Gregorovius: Róma fénykora és sül
világ rajza Hadriá
Hochwächter: Afrikai vadászatok,
Haardt-Dubreuil: A Szahara első á
Heck L.: Csimpánz Bobby és többi
felvétellel
Neel-David: Arjopa, Egy fehér ass
Dalai Láma titkos
Mitchell: Küzdelem az óriáshalakk
reproduktióval
Kozlow: Mongolia, Amdo, Chara-Cho
(Az orosz fö'dr. in
Nordström: A sátrak népe. Egy nyá
Ossendowsky: A nösténvoroszlán (Ma
Ossendowsky: Kina falai mögött (A
könyve a csodás bir
Mader: Pangani-tól Rowuma-ig (Küzd
Kelet-Afrikában.
Raswan: A fekete sátrak országában.
Steinitzer: Az ismeretlen Olaszors
Vaucaire: Gorillavadászok: A goril
kalandjai
Wegener: Kina belsejében. Expediti
nyon keresztül
Wells: Oroszlánokkal szemtől szemb
televel)

Bernáth Aurél

* **(Ars Hungarica)** cimmel uj könyvsorozat indult Bisztrai Farkas Ferenc kiadásában. Célja a magyar müvészet bemutatása Árpádoktól napjainkig. A két első kötet Bernáth Aurél és Egry József müvészetének van szentelve. Genthon István tömören jellemzi és ismerteti Bernáth Aurél munkásságát, komoly, szakszerü méltatása megerösit abban a hitben, hogy Bernáth müvészete a legjobb európai szinvonalon áll. Nem a szokásos méltatás ez, jóval több annál: finom és szellemes analizise Bernáth pompás szinü, spirituális müvészetének.

EK.933 T.15.

Bernáth Aurél

□ **Ars Hungarica.** Ezzel a címmel új képzőművészeti könyvek sorozatát indította meg Bisztrai *Farkas* Ferenc. Az értékes vállalkozás első kötetét *Genthon* István, a kitünő fiatal kritikus és esztétikus irta *Bernáth Aurélról*, a másodikat pedig *Artinger* Imre *Egry Józsefről. Genthon*, akit eddig is úgy ismertünk, mint a modern képzőművészeti alkotások hivatott elemzőjét és magyarázóját, Bernáth Aurél művészetéről irott könyvében szinte mintáját adja a tömören jellemző monográfiának. Alapos tárgyismeret és elmélyedés, a lényeges jegyek felkutatása, egyéni szempontok beállítása, elevenen látható leírókészség párosul nála az intuitív megközelítés és a művészi kifejezés ritka tehetségével. Bernáth vizió-művészetét mesteri kommentárral kíséri végig a fokozatos fejlődés egyes szakaszain s alig pár ívre szorítkozva, olyan tiszta, világos, meggyőzően értékelő keresztmetszetben mutatja fel, hogy egykép öröme telik benne laikusnak és műértőnek. Okos, hasznos, élvezetes s főképp hézagpótló könyv, amelyre nálunk jelentős nevelőszerep vár.

1. 933. I. 15.

PN. 933. T. 15.

Bernáth Aurél

P.N. 922 - IV. 24

(*) Modern magyar művészek a Tamás Galériában. A Tamás Galéria szezónzáró kiállításán az élő, modern magyar művészetről ad keresztmetszetet. Az ilyen retrospektív bemutató mindig kitünő gondolat, még akkor is, ha — mint most — minden művész csak egy-egy műalkotással szerepelhet a kiállításon. Jóleső látni, hogy mennyien harcolnak új problémák megoldásáért és még jólesőbb, hogy a nagy tömegből szükszerűen következő sokféleséget milyen erősen összetartja a műtárgyak kitünő színvonala. A kiállított képek közül elsősorban *Bernáth Aurél* remek Halász-át s mellette Egry, Farkas István, Czóbel, Vaszary, Kernstok, Derkovics, Szőnyi, Aba-Novák és Szobotka; a szobrok között Pátkay, Medgyessy és Mészáros László műveit kell felemlíteni, amelyek minden védőbeszédnél meggyőzőbben tanuskodnak az új magyar művészet eleven életéről és — nyugateurópai mértékkel mérten is — elsőrangú kvalitásáról. *(—r.)*

Bernáth Aurél

— **Felolvasás az Ernst-muzeumban.** Az Ernst-muzeum csoportkiállításán, melyen *Bernáth* Aurél, *Cserepes* István, *Mártffy* Ödön, *Keményi* László, *Csolányi* Viktor és *Kaszás* Miklós vesznek részt, *Rabinovszky* Márius dr. előadást tartott a mai festészetről. A kiállítást a rendkívüli sikerre való tekintettel még a jövő héten is nyitva tartják, tehát április 6-án zárul, mely alkalommal *Lázár* Béla tárlatvezetést tart.

N. U. 1930. III. 30.

NM. 1930. III. 30.

Bernáth Aurél

— **Az Ernst-muzeum csoport-kiállításának megnyitása.** Az Ernst-muzeum uj csoport-kiállitása a közönség rendkivüli érdeklődése mellett nyilt meg. A kiállításon *Bernáth Aurél*, *Márffy Ödön*, *Cserepes István* festők *Reményi László* és *Bellányi Viktor* grafikusok és *Kaszás Miklós* szobrászművész vesznek részt. A kiállitást a kultuszminiszter nevében *Kertész K. Róbert* államtitkár, *Tihamér Lajos* min. tanácsos kiséretében nyitotta meg. A közönség sorában ott láttuk *Preszly Elemér* főispánt, *Liber Endre* tanácsnokot, *Petrovics Elek* muzeumi főigazgatót és a társadalom számos előkelőségét. A kiállitás nyitva naponta 9—4-ig.

PH 1930. III. 18.

Bernáth Aurél

— **Felolvasás az Ernst-muzeumban.** Az Ernst-muzeum nagyérdekü csoportkiállitásán, melyen *Bernáth Aurél, Cserepes István, Márffy Ödön, Belányi Viktor, Kemény László* és *Kaszás Miklós* vesznek részt, dr. *Rabinovszky Márius* előadást tartott a mai festészetről. A kiállitás, amely a rendkivüli sikerre való tekintettel még a jövő héten is nyitva lesz, 6-án, vasárnap zárul, mely alkalommal dr. *Lázár Béla* tárlatvezetést rendez.

P. H. 1930. III. 30.

Bernáth Aurél

festőművész

"K.U.T."Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Egyetlen képet állitott ki:Testvérek,pasztell.Halk, finom,szinei fojtogatóan érdekesek,nyugtalan nyugalma drámai feszültség,valami volt,vagy valami lesz - de Bernáth festő,csak annyit közöl,amennyi mint festőt érdekelte.

Nemzeti Ujság
1930.I.12.

Bernáth Aurél

festőművész

Magyarság

1929 IV. 30

*** Nürnberg város művészeti vásárlásai.** A nürnbergi magyar művészeti hét alkalmából rendezett képzőművészeti kiállitás bezárult, a legfényesebb erkölcsi és anyagi eredménnyel. Nürnberg város a kiállitás anyagából 21 képet és 2 szobormüvet szerzett meg a városi nagy muzeum számára. Ezek a müvek a következők: *Bernáth* Aurél: Virágcserép, *Boldizsár* István: Bretagnei falu, *Déry* Béla: Halászok a strandon, *Emőd* Aurél: Halászbárkák, *Fényes* Adolf: Háromkirályok, *Frank* Frigyes Terasse, *Glatz* Oszkár: Leány tyukkal, *Kisfaludi Strobl* Zsigmond: Leányakt, K. *Fejérváry* Erzsi: Virágcsendélet, *Koszta* József: Ablak előtt, *Márffy* Ödön: Gyümölcscsendélet, *Magyar Mannheimer* Gusztáv: Kert hóban, *Molnár* C. Pál: Üdvözlet, *Orbán* Dezső: Egri dóm, *Pásztor* János: Bucsuzkodás, *Patkó* Károly: Toilette, *Perlmutter* Izsák: Gyermekek a szobában, *Pilch* Dezső: Fonteneauble, *Szobotka* Imre: Önarckép, *Vaszary* János: Leányfej. Magánosok is több müvet vásároltak a tárlaton: igy *Vass* Elemér: Bretagnei utca, *Nagy* Imre: Önarckép, *Vörös* Géza: Szent Ferenc a madarakkal.

217.
12

Folyó szám.....

Könyvel

192.....

T

A..... *számú ügyiratok alapján:*.....

A könyv lap-	Tartozók			Koron

Bernáth Aurél

)-(**Bernáth Aurél képkiállítása szombaton nyilik meg a nőegyletben.** Bernáth Aurél, a modern magyar piktura egyik elismert kitünősége, akinek legutóbb a budapesti Ernszt-múzeumban volt a legkomolyabb kritika által is méltatott sikere, ma mutatja be nőegyleti kiállitásán, mintegy húsz képét a pécsi közönségnek. Bernáth a modern magyar pikturában a klasszikus-impresszionizmus nemes hagyományainak képviselője és távol minden moderneskedő túlzástól, képeiben érthető szépségeket juttat kifejezésre. Az elomló lágy szineknek mestere, s bár témáiban az elvonuló magányosságot dolgozza fel, a képeiből az élet és a szépség erőteljessége sugárzik. Studiuma és elmélyedésre való alkotásai minden figyelmet megérdemelnek.

(Pécs)

Dunántúl 1928.

dec. 8.

MDK

Berki Viola, festő

Kiállít az Ernstben.

Rózsa Gyula: Stúdió 67

7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967 május 16.

Berki Viola

Képeit bemutatta a Fészekben

Nőnapra 1966 feb. 3

Berényi Ferenc festő

Kiállítása nyílik meg az

Ernst Múzeumban.

– : Hír

8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967 máj. 18.

M.D.K.

Berend Ilona

"Mécsvilágnál" c. müvével szerepel az Ernst Muzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess Adj Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf. 2. sz.

.K.D.K

M.D.K.

Berend Ilona

Müvésztársaival együtt részt vett a Fészek falainak dekorálásában, amelyről a lap "Bál a Fészekben" cimmel számol be.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

M.D.K.

Berend Ilona

Művésztársaival együtt részt vett a Fészek falainak dekorálásában, amelyről a lap "Bál a Fészekben" cimmel számol be.

Szinház, Bp. 1947. febr. 12-18. III. évf. 7. sz.

Berecz András, festő

Nyíregyházi művész. Kiállít.

-: Megnyílt a debreceni tanári házat 8.

NÉPSZABADSÁG, h. 1967. máj. 3. [Vidéki]

Berény

A magyarosnéji mův. tříčenete-
c. Kojaboe

A pelljeri humanista csoport-
hoz kartott.

Rodelou tříčeneli Kohlenetek
1963, 635 l. Kouloonka J. c.

Berény

„Adalékok a szérad fordulóman. isod. és képs. kapcsolatához" c. cikk említi, h. az 1 éves Nyugat már B-ről és kerustokról írt ismételt hangnemben, azaz a nyolcadról és a pontinpr. és szecessios hiszékeléséről.

1913-ban a Nyugat "Vörli egy nagyrát. ... A futurismusról cikke a Nyugatban.

Irodalomtörténeti Közlemények, Bp. 1963, 52 l. 53 l. Némethlajos c.

M.D.K.

Berény Róbert

A müvész fényképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy Fehér Rózsa ujságiróval folytat beszélgetést, mint a Képzőmüvészeti Főiskola uj tanára.

Szinház, Bp. 1947. jan. 1-7. III. évf.
1. sz. 17. lap

M.D.R.

Berény Róbert
festő

M.D.K.

Műveszete Gábor Jenő festészetén
erződik

Hárs Éva: Gábor Jenő kiállítása.
Műveszet, 1967. május – 39 lap

Berény Róbert

– A 30-as évektől kezdve barátja volt József Attilának, 1933 nyarán egyideig lakásában lakott –

Szabolcsi Miklós, József A., Berkovics S. Gy., Bartók B., Irodalomtörténeti Kritika Jak. Bp. 1958 LXVII. évf. 440 l.

Bernáth Aurél [festő]

MDK

A Hegedüs Gyula-utcai ált.iskolásleányok dolgozata többségében a festészetünk gerincét alkotó irányzatok alkotásait méltatta, igy

Bernáth Aurél: Szőlőkötöző

Szőnyi István: Holdvilágnál

Bencze László: Önarckép

c. képét - a TAVASZI TÁRLAT müveiből.

Bernáth László: Mit mondanak az általános ikolások?

Esti Hirlap, II.évf.138.sz. 1957. jun. 15.szo.
2.oldal

Bernáth Aurél

Esti Hírlap 1958. márc. 30.

III. évf. 76. sz.

□ — BUDAPEST PANORÁMÁJÁT elevenítő művem már Brüsszelben van; örültem, hogy alumíniumra festett kompozícióm megnyerte a hazai építészek tetszését is — mondja Bernáth Aurél. — A mester a közeljövőben utazik majd Párizsba családjával; onnét Brüsszelbe is kirándul — ha mód lesz rá.

Bernáth Aurél

Hétfői Hírek 1958. ápr. 28.

II. évf. 17. sz.

Új bibliofil könyvek

Ritkaszép bibliofil könyvek egész sora kerül a közeljövőben az igényes olvasóközönség kezébe. Először adja ki magyar nyelven a Magyar Helikon *Ibsen* hőskölteményét, a Terje Vigen-t, *Hajdu* Henrik fordításában. A könyvet *Bernáth* Aurél 11 remekbe készült színes akvarellje díszíti. Magyarországon tanuló perzsa diákok segítségével készült el, perzsa eredetiből első alkalommal átültetve, Omar *Chajjam* költeményeinek gyűjteményes kiadása. Megjelenik *Rotterdami Erasmus* világhírű műve: A balgaság dicsérete is. Latinból *Kardos* Tibor fordította. A kötetet az eredeti első hollandiai kiadás alapján készült *Holbein* fametszetek, reprodukciók díszítik. Egész és félbőr kötésben kerül kiadásra Thomas *Mann* Mózesről szóló elbeszélése és *Gorkij* novellás kötete.

Bernáth Aurél

Petrovics Elek

személye jelentette a Szépművészeti Muzeum élén a régi nemes értelemben vett európai kultúrát. Neki távoznia kellett ebből a pozícióból, hogy helyébe a reakció ültesse oda a maga jelentéktelen figuráját. A Művészeti Tanács legutóbb foglalkozott a Szépművészeti Muzeum vezetésének ügyével és Bernáth Aurél indítványára a kormányhoz fordult, hogy Petrovics Eleket *állítsa vissza a Szépművészeti Muzeum élére*. Ezt a határozatot mindenképpen helyeselnünk kell. Nem Petrovics Elek szorul megfelelő elégtételre, hanem a Szépművészeti Muzeum kellő vezetésre. Petrovics Elek roppant tudása és mély bölcsessége valóban alkalmas arra, hogy az országnak ezt a nemzetközi jelentőségű intézményét mai válságából kivezesse. sz. s.

Népszava
1945 május 1.

fűznek, a rendelkezésére álló tapaszt
jegyzem azonban, hogy tisztán egyén
őszintén bevallom, hogy e nehéz kérd
kilátásba; mert hisz egy tollvonással
tatni merő lehetetlenség. Nagy elégt
tett nézetek Szerkesztő Úr helyeslé
közönséggel, s mindkettőt az iparművé
szólója vagyok, szorosabb viszonyba h

Kiindulási pontunk ezuttal a múlt –
ismerjük — s a multban azon ismere
günk között. Az egyik, az iparos kijele
versenyezni nem képes; a másik, a k
rólag a hazai iparos felé mindaddig
mékeinek kifogástalan, s a külföldiv
Röviden, mindkét fél a másiktól követe
egyaránt nem hajlandó.

Van-e, és ha igen, hol van ennek a l
a felek egyikének — népies szólamma
kezdeményezés terhes feladata. Ez a

Mielőtt azonban határozott felelete

Bernáth Aurél

Klotild-utca 10. Leszakadt ház, kiégett kísértet. Hol van Bernáth Aurél? — kérdem a kapuban egy lánytól.

— Ha nem a romok alatt, hát nem tudom — felel kedvetlenül. De a kapu torkából kikiált valaki: Klotild-utca négyben.

Él, felesége, kislánya vele van. Ötven képét, kétszázötven rajzát, rengeteg könyvét, szerszámait, gyűjteményeit, minden ingóságát elvesztette. Oly vékony, légies, amilyennek az önarcképein festette magát. Mindig zárkózott, álmodó volt, most igazán élő bánat. Minden képe a magyar festészet ékszere. Csupa dallam, gondolat, filozófia. Egyszerűség, színharmónia. A természet zöld, kék, barna és meleg piros színeinek szerelmese. Témája mindig a csönd, a tiszta, álmodó pillanat, amit vékony és halvány zománcréteg választ el az élet lármájától. És ebbe a csöndbe ordított bele a háború.

A munkáról kérdezem.

— Igen, dolgozni kéne, de száz pengő egy ilyen parányi tubus festék — mutatja az ujját.

— Kölcsönt adhatna az állam azoknak a művészeknek, akiknek mindene elveszett. Kölcsönt, előleget, a termésre, mint a gazdáknak szokták. Lehúz, megbénít a mindennapi gond, mondja az asszony.

— Maga engem kérdez és feleségem felel — szól a festő. Az asszony szomorúan félreteszi a kormos babakocsikerekeket és a megolvadt cukortartót, ami az otthonából maradt. — Ezek az ő sirámai — folytatja komolyan —, egészséges vagyok, a gyerek megvan, más nem fontos. Dolgozni fogok és kész! Van egy pár képem, amiket szekéren küldtem odébb, a szekér kereke kigurult, a képek megsebesültek, ezeket fogom először rendbeszedni, ez lesz az első kiállítanivalóm. És . . . majd . . . reméljük, majd csak . . . Vállat von, k[illegible] húzza magát, szembenéz komolyan.

Képes Világ, 1945. jún. 1.–7.
Mórics Virág: Él a magyar
[redacted]
művészet, látogatás Bernáth Aurélnál.

BERNÁTH AURÉL :

20. Műteremben. - Olajf., v. 80 x 110 cm.
Jelz.l.b.s. B.A. monogramm.

21. Festőnő. - Olajf., v. 116 x 130 cm.
Jelz.l.b. B.A. monogramm.

Székesfőv. Képt. jub. kiáll.
1944.

Bernáth Aurél

201. kép. *Krisztus a keresztfán*

Bernáth Ansél

Kiállít

Est 1931. X. 4.

Bernáth Aurél

Kiállít

PH 1931 X. 4.

Bernáth Aurél

Kiállít

NÚ. 1931. X. 4.

MDK

Bernáth Aurél festőművész képmása

Pátzay Pál müve, bronzból

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll.
1926-31. 1931. 24 l.

MDK

Bernáth Aurél, sz. 1895.nov.13. Marcali

Hegyszakadék, paszt.

Szépsz. Muz. uj szerzeményei kiáll. 1926-31.
1931. 27 1.

MDK

Bernáth Aurél

Tájkép, festm.

XX. század magy. festészetének kialakulása. Tamás Galéria XXXVI. kiáll. 1931 okt.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

MDK

Bernáth Aurél

Kecskepásztor lánya

Dr.Móricz V.: Képzőművészeti kiállitások Budapesten. Tátra. 1937. I. 9. sz. 327.l.

Bernáth Aurél, festöm. MDK

A Szinyei Társ. nagyon érdekes, szépen rendezett tárlattal ünnepli a 25 esztendös Ernst Muzeumot Fentnevezett müvei kiemelkedöek.

Dékány András: Két kiállitás.
Uj Magyarság. 1937. okt. 17. 6.1.

MDK

Bernáth Aurél

munka 1937. 54. sz. 1725.1.

Bernáth Aurel

BERNÁTH AURÉL :

19. Folyó. - Vizf., p. 33 x 26 cm. Jelz.nélkül.

20. Önarckép. - Vizf., p. 27 x 35 cm. Jelz.l.b. BA monogramm.

21. Rajz. - C.rajz, p. 31 x 26 cm. Jelz. l. b.: BA monogramm.

Koppmagygraf 150 éve

1943

A most megnyiló, a Magyar grafika 150 éve cimü kiállitás szemlélteti, hogy a képtár igyekezett ennek a kettős célkitüzésnek megfelelni. A kiállitások állandó látogatása és a megfelelő müalkotások megvétele mellett, felkutattuk és a város vezetőinek áldozatkészségéből, lehetőleg meg is szereztük az ujabb magyar müvészet első korszakának felbukkanó értékes termékeit. A XVIII. század végi és a XIX. század eleji festészetünket ma már jelentős müvek és a neveket illetőleg gazdag sorozat szemlélteti. A kezdeti korszaknak lényege már ezekben a munkákban is teljes tisztaságában megmutatkozik és a kép, érzésünk szerint a továbbiakban már csupán gazdagodhat, szinesedhet, de

Bernáth Aurél

cód
2

Genthon, István:

Aurél Bernáth.

~~Forum (Pozsony)~~ For B.

1931. 214—218. l.

kiperkel és önarc-
kippel.

Bernáth Aurél

Kiállít

Nyiráp 1931. X. 11.

Bernáth Aurél

Glaser K. cikke:
Berliner Börsenkurir. 1931. dec. 8.

Bernáth A

Lázár B

B. Beró H. [illegible]

MM 1931. 520, 536

Bernáth Aurél

Meier-Graefe cikke B.-ról
a Frankfurter Zeitungban 1931-
ben.

Osborn a Vossische Zeitungban
rendkívüli jelenségnek, a Kreuz
Zeitung új festőzsenijének nevezi.

Dr Lázár Béla: A magyar művészek dicsősége és szegénysége.
Pesti Hirlap 1931 dec. 8.

U. 339

SOLYMOSI KÉPSZALON
BUDAPEST
IV., Kossuth Lajos-utca 13. Telefon: Aut. 897-62

Nagys.

Dr. Szentiványi Gyula

urnak

Budapest I.

Horthy Miklós ut 104.

2. Beadatott: szeptember 30án

Bizottság!

bizottság nak jelenteni, hogy a kassai
hoz, a köanyagot szállító pilis szántói
izsgáltam és annak rendezett üzeméről
ig éről meggyőződtem. –
ó számlámat van szerencsém a tekintetes
el benyújtani.

ber hó 30án

Kitehlo Ottó

Bernáth Aurél

vid

Budapesti Hirlap

1931. dec. 10-
(B. A. berlini sikerei.)

~~1931. nov. (?) grüß. Miall a~~
berlini (Hartberg (- szalon bem
nagy sikerrel -

Bernáth Aurél.

Dénes A. cikke
Berliner Tagblatt
1931. nov. 5.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő
(1896 -
A terraszon (1940)
Foló

Bortnyik - Hevesy - Rabinovszky: 2000 év
festészete Bp. 1943. 258. l., 452. l.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő
(1896 –
Tél (1928)
Fotó

Bortnyik - Hevesy - Rabinovszky: 2000
év festészete Bp. 1943. 420., 452.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő
(1896 –
A festő (1930) Fotó.

Bortnyik – Ilevesy – Rabinovszky: 2000 év
festészete Bp. 1943. 219. l., 452. l.

MDK

Bernáth Aurél

ENIT-dij, 1943.

Szinházi Magazin 1943. 21.sz.

MDK

Bernáth Aurél

Riviera, olaj

Emit-dij. N.Szal. 1943. ápr.

MDK

Bernáth Auréll
Az Enit-pályázaton nem vesz részt.

Riviera, of.

Magy. művészek olasztárgyu képei. Enit-dij.
N.Szal. 1943.
3 l.

MDK

Bernáth Aurél

K.J: Olaszorsz.képek kiáll. Magyarság, 1943. ápr. 21. 4 l.

МДК

Нетунѣл Аитеї

К.Ј: Олвиотэи.Кѣрек Кіяіі. Мадуаиѣа, 1943.
Ѣрг. 21. 4 1.

MDK

Bernáth Aurél, festö

a pályázaton kivül vett részt a kiállitáson, egy olajfestménnyel szerepelt /Riviera/ ez valóban klasszikus értékü alkotás.

/T.D./ Magyar müvészek olasztárgyu képei. Munit-dij. 1943.
Esti Ujság. 1943.IV.2o. 2.1.

MDK

Bernáth

f.j: Fiatal művészek csop.kiáll. a N.Szal.ban.
Pesti Hirlap 1943. nov. 27.

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Gondolatok a
„Magyar Művészet"
kiállításon.

Magyar Nemzet

1943. máj. 30.

Bernáth Aurél

fordító

cikke:

Az új építészet és a festészet.

Tér és Forma

1943. 101. l.

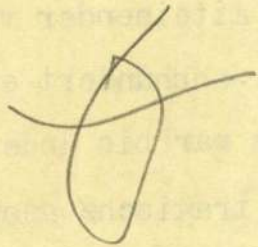

falls von Sigismund im Jahre 1396 den Grafen
heute nur der Wehrturm steht. Gleichfalls aus
Fogaras, seit dem XVI. Jahrhundert der Liebli
noch eine der am besten erhaltenen ungarisch
erneuert, der Hof mit einer zweigeschossigen
umgeben und erhilt damit eine für die ungaris
Spätrenaissance höchst bezeichnende Fassung
Csáky, später Gabriel Bethlen, Georg Rákóczy d
auf sie gehen die Umbauten, Verschönerungen, B
Inneneinrichtung zurück. Überaus schön ist di
Im Aussenbau fallen die vier, sechseckigen Ec
sene Mauerzüge miteinender verbunden sind. Ei
bei der im XIV. Jahrhundert errichteten Kükül
sind. Auch diese war bis Ende des XV. Jahrhund
den Besitz des tragisch geendeten grossen D
Martinuzzi über und gelangte nachher an die

BERNÁTH AURÉL

25. Festőnő, olaj III.
26. Gyilkostó, pasztell
27. Tájkép a Zagyvával, olaj (+ 30%f ény. adó)
28. Halcsendélet, olaj

Nemzeti Szalon

Kut

1943. okt. nov.

KÉPZŐMŰVÉSZEK UJ TÁRSASÁGA

ELNÖK
EGRY JÓSZEF

Bernáth Aurél

Festőnő c. képe

repr. –

KMTárs. A magyar

művészetért IV. kiáll.

1943. máj. 16–20.

KÖNYVKÖTŐ-MESTER
KÖNYV- ÉS PAPÍRKERESKEDŐ
PELSŐC, Fő-tér 198. sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bernáth Aurél

Vkunnkiáll. 1943

Crendélet, olajf.
Balatonvidék, olajf.

V

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Bernáth Aurél

Magyar Csillag 1943

4. SZ. *Fodor József:* Mérlegen (vers). *Kolozsvári Grandpierre Emil:* Az első birodalom (elb). *Kádár Erzsébet:* A tragikus város. *Karinthy Gábor:* Hajnali búcsú (vers). *Bernáth Aurél:* Jegyzetek Leonardóról. *Sőtér István:* Olymposzi színház (elb). *Gulyás Pál:* Versek. *Őrley István:* Irodalom a színházban. *Benedekfalvi Luby Margit:* A pásztor társadalmi élete. *Illyés Gyula:* Naplójegyzetek. *Kádár Erzsébet:* Lányaim. *Kolozsvári Grandpierre Emil:* A mennybeli kalandor.

46
1
60
360
240
3.60

Bernáth Aurél

Rádioelőadása a
Balatonról. Bpest
I hullámhosszán
1943. okt. 8.

		Kikiáltási ár pengőben
1998.	MAGYAR PERZSA. 129×68=0.88 m² . . .	57.—
1999.	SZÖVÖTT GYAPJU SZÖNYEG. Lengyel, 205×150	70.—
2000.	MAGYAR PERZSA. 144×80=1.15 m² . . .	75.—
2001.	SZÖVÖTT SZŐNYEG. Kisázsia, XIX. század eleje. (Hibás, javított.)	300.—
2002.	MAGYAR PERZSA. 135×80=1.16 m² . . .	75.—
2003.	KARAMANI FÜGGÖNYSZÁRNY. Egy pár .	65.—
2004.	MAGYAR PERZSA. 225×131=2.95 m² . . .	190.—
2005.	INDUS, 490×400=19.60 m²	2000.—
2006.	MAGYAR PERZSA 118×71=0.84 m² . . .	54.—
2007.	KARAMANI FÜGGÖNYSZÁRNY. Egy pár. (Hibás.)	60.—
2008.	MAGYAR PERZSA. 119×66=0.79 m² . . .	50.—
2009.	MAGYAR PERZSA. 145×71=1.03 m² . . .	65.—
2010.	MAGYAR PERZSA. 121×62=0.75 m² . . .	48.—
2011.	MAGYAR PERZSA. 118×71=0.84 m² . . .	54.—
2012.	MAGYAR PERZSA. 148×82=1.21 m² . . .	78.—
2013.	MAGYAR PERZSA. 171×89=1.52 m² . . .	98.—
2014.	MAGYAR PERZSA. 180×143=2.57 m² . . .	165.—
2015.	MAGYAR PERZSA. 163×95=1.55 m² . . .	100.—
2016.	MAGYAR PERZSA. 154×75=1.15 m² . . .	75.—
2017.	MAGYAR PERZSA. 162×88=1.43 m² . . .	92.—

Bernáth Aurél

irod. Csanky Dénes Kolozsvár

Az el-
mult 30
év m.
festészete
Kolozsv.
1943

STEFAN SZÖNYI

ist 1894 geboren. Die Anfänge seiner künstlerischen Ausbildung gehen auf die ungarische Schule des Naturalismus und Impressionismus in Nagybánya zurück. Seine erste Kollektivausstellung fand 1920 in Budapest statt. Im selben Jahr erhielt er den grossen Preis der Szinyei-Merse-Gesellschaft. Szönyi wurde durch zahlreiche Ausstellungen auch in den künstlerischen Mittelpunkten Deutschlands, Englands, Hollands, Italiens und der Vereinigten Staaten bekannt. Hauptwerke von ihm sind in den Museen zu Budapest und in grossen Privatsammlungen zu sehen. Seine Gemälde sind von einer gesunden, saftigen Erdenseligkeit erfüllt. Doch diese Daseinsfreude kommt so tief vom Herzen, dass ihre warmen Strahlen im Abbild der Natur als geistige Verklärung erglänzen. Das milde Leuchten seiner Farben ist schlackenlos, aber gesättigt von der Durchdringung mit den fruchtbaren Fasern und Säften der Erde.

41. Obsternte	(90 × 110)	1500 Sch.
42. Feldarbeit	(90 × 100)	1500 Sch.
43. Stille	(70 × 100)	1200 Sch.
44. Kinder	(70 × 100)	1200 Sch.

Bernáth Aurél

l.

Bertalan V.

A m. graf 150 éve
a Fov képt. kiöle

Szépmüvèszet

1943.233 l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bernáth Aurél

ind
2

Farkas (F) Painting.

467.l.

A companion
to Hungarian
Studies

Bp 1943

15. vroba

Bernáth Aurél

irod.
Bortnyik-) Hevesy-Rabinovszky

~~Bort~~ Kétezer év festérete,
Bp. 1943.
képeszel

219, 258. l.

Repr.-

A festő 432. sz.

Terraszon 565. sz.

Tél 1036. sz.

15

Bernáth Aurél

Lásd

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 8. sz

61 l

Budapest, 1925 junius 26.

ékek bizottságának Budapest

elettel vagyok bátor bejelenteni, hogy
rvita templom tornyának aranyozása elö-
szt, annak golyója. A tornyon levő összes
t régebben volt minadazoknak a része-
ina arannyal aranyozása.
telettel kérem tudomásul venni szives-

Kiváló tisztelettel:

Nagy Jenő

aranyozó mester

Bernáth Aurél

l.

Szépmüvèszet

1943. 90 l.

Kanizsai Nagy A

Az [illegible] kiáll
a N Szal-ban

RÁKOSLIGET
842 JAN 1930
ULKAZÁNÁRDOM
10 KRÁKA

u Konyv
jeszto
pest

- u 12 III em 2.

Bernáth Aurél

1

Kamiyszai Nagy A

a Kut a N. Kal-ban

Szépmüvèszet]

1943. 245. l.

Tekintetes

Europa könyv és lapterjesztő Vállalat,

Budapest

~~[illegible]~~

V. Rothermere u.12.III.2.

Bernáth Aurél

l.

Kanizsai Nagy A: a Fő, képt. 1941-42 évi szerzési

Szépmüvèszet

1943. 61. l.

< Bernáth Aurél >

novellája

< > Emlék Fra Angelico-
val.
Magyar Csillag
1943. 8. sz.

)7.

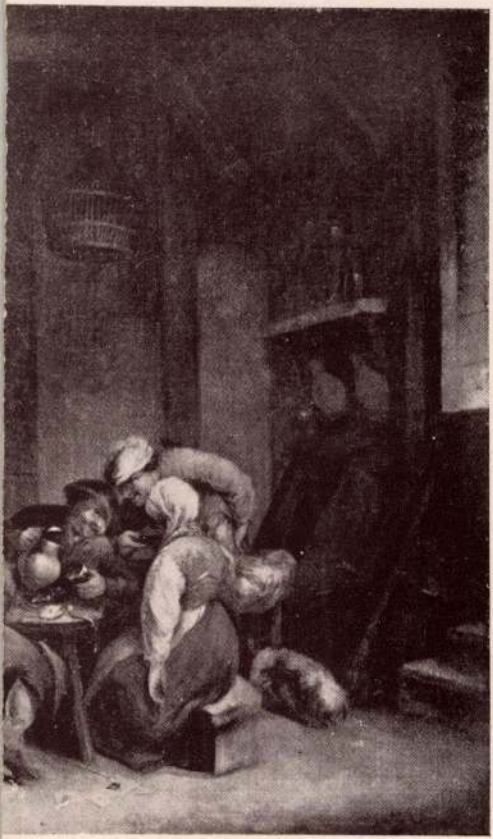

8.

MDK

Bernáth Aurél

Magyar Müvészet 1930. 57.l.

Bernáth Aurél

mód

Ibl Ervin

Képzőművészet.

Bpesti Szemle

1930. okt. 635. n

141. l.

Teljes tisztelettel

Bernath Aurél –

ired

A.)

Péter Mag. Univ. (hefz)

Verecke – V. 114. l

tól 118. l.

magjanikug.

Bernáth Aurél

festő

l. A: A m. kir. tört. 1930

Péter II.

182. l.

183. l. képpel

21.

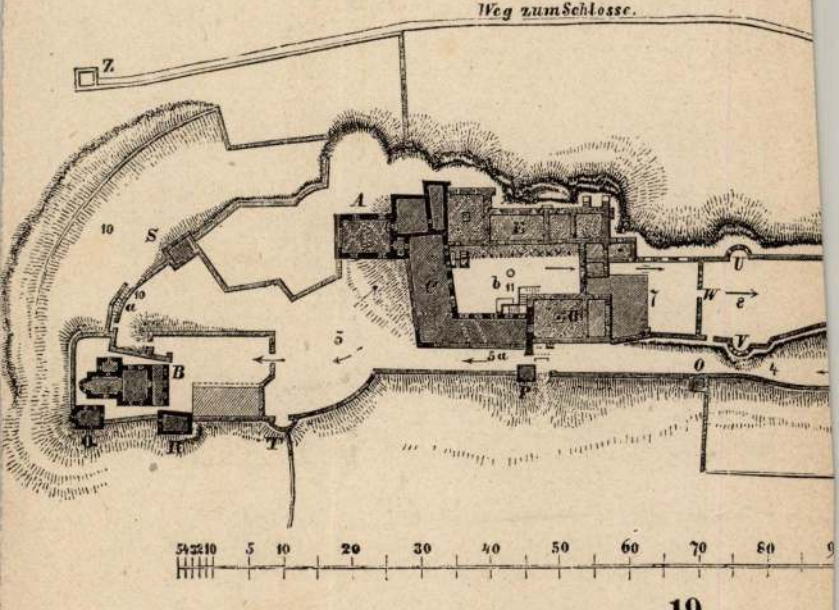

19.

Bernáth Aurél

A PES

Vörösinges
arckép, repr.

Uj Szin

1930. 1. 4. 8. l.

(Keppel)

umus munkája

erekkel...
fesszor ur-

Gyula, a
etének tu-
gkényesebb

ól, de nem
az alpolgár-

professzor,
a fejezet

ert ez a fe-

már három
pogtat hoz-

kérdeztem:

ndd meg az
mindössze
szükséges-
jabb termé-
egfelelően...
gen jól van
nte gratulá-

n Liber al-
nutattam a
ár kis kor-
t, mint egy
megdicsér a

„L" betüvel, a sok kisebb-nagyobb beszurással, javitással, korrekturajelekkel.

— Csak az előszó dátumát kellene átjavitani még: 1936 szeptemberre. Egyébként az egész könyv készen van... Mehet nyomdába...

Ezt már nem *mondta*, ezt *üzente* nekem. Ez már nem *megbeszélés* volt, hanem *utasitás*... És még visszakértem a kéziratot, s belejavitottam az uj dátumot, *1936 szeptember*...

Igy várja készen a nagy munka dr. *Illyefalvi* I. Lajosnak, a statisztikai hivatal kiváló igazgatójának a döntését. Illyefalvi igazgató éveken át biztatta, lelkesitette *Liber* Endre alpolgármestert a munka megirására. Neki kell kiadni azt a parancsot, amelynek nyomán megindulhatnak a fővárosi Házinyomda hatalmas sajtógépei, hogy ontsák magukból az iveket százszámra és azokból minél hamarább összeálljon az a hatalmas, *ezerhatszáz oldalas mü*, egy emberélet munkája, amely *ötven évre* előre szabja meg Budapest-fürdőváros irányát és legméltóbban biztositja Budapest további fejlődésének tudományos alapjait... Csak ezt a parancsot várjuk.

Azaz... bocsánat... vissza kell kérnem a kefelevonatokat, nekem, a szerénysze-repü munkatársnak. Hiszen még korrigálnivalóm van azon... Bocsásson meg, igen tisztelt *Dömötör* ur, ott lent a Házinyomdában, hogy a már imprimált iveken, — a szokástól eltérően — még egy kis korrigálnivalóm akadt...

... Legyen szives és mind a két kötet címoldalán, valamint [illegible]

Bernath Aurel

Osborn cikke:
Vossische Zeitung
1931. dec.

Bernath Aurel

Meier-Graefe cikke:

Frankfurter Zeitung.
1931. dec.: —

Bernáth Aurél

MAGYAR MUVESZET

1931. 492.

Kiállítása Berlinben.

Med. univ.
Dr. NEMES JENŐ GYÖRGY
v. szanat. főorvos
szfőv. dispensaire-orvos
tüdő-specialista
Budapest, I., Lágymányos-u. 15. II. 3.
Telefon: 58-1-70.

Rp.

Dr. Szentváry Gyula
Lenke tér 7
IV. Em

Bernáth Aurél

Péter A

Fruchter Lajos rajt

MM 1931. 62. l.

99

100

102

105 képes

106

108

109

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél berlini kiállításának nagy sikere. Pesti Napló 1931. nov. 17.

~~N. 3135.~~

Nov. 4-én nyílt meg Berlinben, Hartberg helyiségeiben B. gyűjteményes kiállítása. A Berliner Tagblatt nov. 5-iki számában Adolph Donáth tollából hozott rendkívül elismerő méltatást. A Berliner Börsenkurir pár nappal később közölte Kurt Glaser feltűnést keltő kritikáját. K. Glaser szerint itt egy vizionárius művésszel állunk szemben, amit alkot, magasabb és általánosabb értelemben művészet.

SOLYMOSI KÉPSZALON
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 13.
TELEFON: AUT. 897—62.

POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA: 6674.
FOLYÓSZÁMLA: ANGOL-MAGYAR BANK
EGYETEMTÉRI FIÓKJÁNÁL.

Mélt.
Nagys. .....

Bátorkodom Nagyságod

hogy a nálam vásárolt ké

cimemre még nem érkezett

Amidőn ennek szives

MDK

Bernáth Aurél

Lehel F.: A kiapadt KUT. Nemzeti Művészet 5-6.sz. 88.l.

J. Bernáth Aurél

képei a Magyar
Kulturszövetség
kiállításán Bp. 1932
Emlékül

Forum. 1932. 324. l.

< Bernáth Aurél >

Moll. kiáll. az Ernst Múzeumban

2 rod

Uj Sag. 1932. okt. 30. (c. a.: < 7. Az Ernst-Múzeum kiállítása.)

T. Ferdinand:

Mellig, hétnyolczad balra,
ban. Fején barette van s rövid
gének réteges gallérja kissé lát
mes palástja felett az arany
Alól a medaillonban talapza
oldalt egy-egy zászlóval. Feliratai
„Ferdinand. D. D.
a párkányon: „Christo Dvc
a kép alatt négy sorban:
„Qvalis erat Caesar
Qvi patriae merui
Talis es Austriaco de
Idem tu Patriae
a kép felett:
„Ferdinandvs diß
Son, Römischer K
Az „e ij" jelzésű lap hátán p
befejezéssel német sz
Rézmetszet, méretei az alapnak
Ltsza 1992.

oly Kondratenko tábornok életben maradt volna, még
rt e hetekig onthatta volna vérét a japán sereg, amíg be-
e, s tehette volna lábát a várba . . .

japánok hatalmukba kerítik a Kiensan magaslatát, ahonnan — kb. 18 km.-nyire a Port Arthur belső erődítményétől — igen jó kilátás nyílott a várra és erősségeire.

Az oroszok rendkívül fájlalták a Kiensan-pozició elvesztését s a déli szárny parancsnoka, Kondratenko tábornok, akinek zsenialitása és energiája messze felülmulta a többi orosz tábornokét, — július első napjaiban a legnagyobb erőfeszítések közepette igyekezett az elveszített poziciót visszanyerni.

Véres, kétségbeesett, elkeseredett harcok voltak ezek, amelyek ha orosz részről nem is jártak pozitiv eredménnyel, fényes tanujelét adták az orosz sereg tevékenységének, s hogy ez a tevékenység milyen hatással volt a japánokra, legjobban abból tetszik ki, hogy Nogi tábornok a 3-ik hadsereg hiányzó részeinek partraszállásáig, — tehát egész haderejének összpontosításáig halasztotta a hadműveletek megújítását.

Csak midőn július végén a japán támadó hadsereg elérte teljes létszámát, — kb. 60,000 ember — indultak meg a következő támadó kisérletek az orosz védelmi vonalra. Közben a japánok meg nem felelő, egészségtelen lakhelyeiken rendkívül sokat szenvedtek a szakadó esőtől és a romlott rizs élvezetének következtében lábrakapott beri-beri betegségtől, s csak rendkívüli szívósságuknak és lelkes kitartásuknak köszönhető, hogy mindezen csapások és nélkülözések közepette diadalmasan haladtak át a „zöld hegyek“ gerincén s július végén már csak 10 km.-nyire vannak a kikötőtől.

Bernáth Aurél

Tanulmányfej,
rézkarc, rlpr.

Magyar Művészet

1932. 353. 1.

Bernáth Aurél

U. 3319.

vrod

Pesti Napló

1932. okt. 30.

(K. A. B. kiállítása)

az Ernst Múzeumban

40 f-rel érvényesitett utiszámláját a
re leendő kifizetés végett, csatoltan
. megküldöm.

junius hó 2.-án.

miniszteri számv. igazgató.

Bernáth Aurél

A reggel c. képe,
mely Fruchter tajos
tulajdona,
Amos Eipben repr

Magyar Művészet

1932. 7-8 sz.

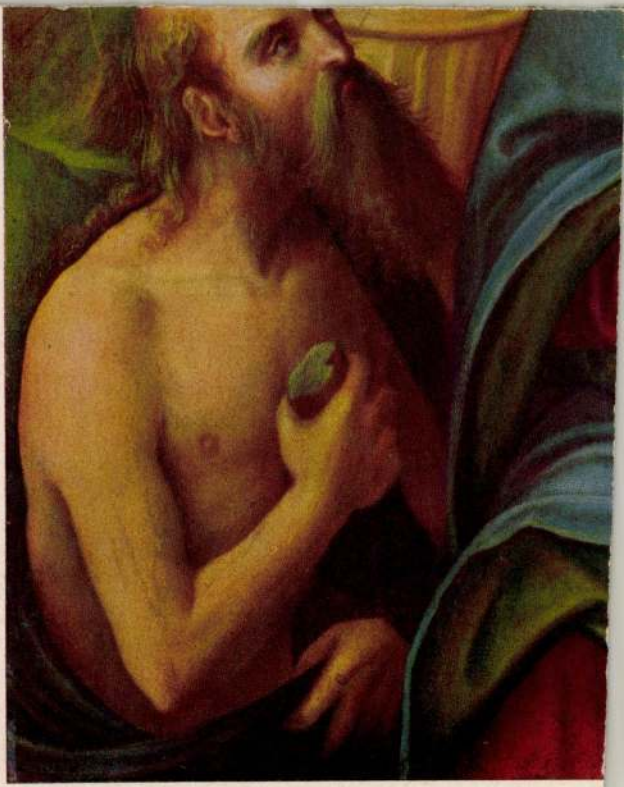

A „Magyar Művészet“ melléklete

LORENZO CO

Szép

BERNÁTH AURÉL

GHENTON István

Bernáth Aurél, Bp. 1932. Bisztray Farkas Ferenc kiadása, 3o l, 32 tábla, 26 cm. /Ars Hungarica 1./

Bernáth Aurél

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

Pó lépság 1932. XI. 6.

Bernáth Aurél

Kiállít

M. 1932. IV. 24.

Bernáth Aurél

Kiállítása nyílik az Ernst-múzeumban

PR. 1932. X. 23.

Bernáth Aurél

Csoportkiállításon szerepelt a Magyar Kultúrszövetség helyiségében

BH. 1932. XI. 20.

Bernáth Aurél

Városvége

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május. 16 1.

d) *A mulandóság allegóriája*
Réz, olaj, 30×26 cm. (44. szoba.)
Maszlaghy II., 532. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század
Szarvasvadászat

Nyúlvadászat
Vászon, olaj, 58×100 cm. (24. szoba.)
Maszlaghy II., 376—377. szám.

OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század
Szarvasvadászat
Vászon, olaj, 115×88 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 444. szám.

tár. OSZTRÁK FESTŐ, XIX. század
— *Tiroli parasztcsalád*
Új
asz- *Tiroli életkép*
Porcellán-tondó, átm. egyenkint 30 cm. (39. szoba.)
Az alábbinak párja.
Maszlaghy II., 544. és 545. szám.

SATTLER, HUBERT (1817—1904)
Esztergom a Dunáról nézve
Jelezve lent jobbra: H. Sattler, 1873.
Vászon, olaj, 92×157 cm. (Első emeleti fogadó.)
adó.) Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Rényi 23. l. — Maszlaghy II., 191. szám.

MDK

Bernát Aurél, festő

1928-ban Pécsett kiállított egy képet.

Pécsi Figyelő. X. kiáll. – Kat. 6. l. – 1932.
A Pécsi Képzőm. és Műb. Társ.

MDK

Bernáth Aurél

Halász

Uj magyar művészet keresztmetszete. Tamás Gal.
45.kiáll. 1932. ápr-máj.

MDK

Bernát Aurél

Pécs Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs, 1932, 6 l.

Benáth Aurél

Csoportkiállításon szerepelt a Magyar Kultúrnövetség helyiségében.

~~dr~~. PH. 1932. XI 20.

Bernáth Aurél

Szerepelt a KUT és UME közös

tárlatán

P.H. 1932. XI. 6.

Bernáth Aurél

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

M. 1932. XI. 6.

Bernáth Aurél

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

M. 1932. XI. 6.

MDK

Bernáth Aurél

Vasuti bevágás, paszt.

KUT és UME kiáll. N.Szal. 1932. sk nov.

8. 1.

Bernáth Aurél
Önarckép

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállítása.
1932. május, 16 l.

ANGOL FESTŐ, XVIII. század
Férfiarckép
Vászon, olaj, 140×76 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

RAK

A raktárilag kezelt képek a hercegprímási paloto

MAGYAR

BUBICS ZSIGMOND (1821—1907)
Magyarország védasszonya
Vászon, olaj, 82×102 cm. (38. szoba.)
A festő ajándéka.
Maszlaghy II., 520. szám.

JAKOBEY KÁROLY (1826—1891)
Káldy György
Vászon, olaj, 67×56 cm. (39. szoba.)
Simor prímás rendelte.
Maszlaghy II., 552. szám.

KACZIÁNY ÖDÖN (1852—1933)
Ivó parasztok

Bernáth Aurél
Verandán

Ernst-Museum CXXXI. /Jubiláris/ kiállítása.
1932. május. 16 1.

1793—1849)

Sagan hercegnő

Ovális miniatűr, pergamen, 9×8 cm.
A San Marco-gyűjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

TRAUTMANN, JOHANN GEORG
(német festő, 1713—1769)

Éjjeli táj

Éjjeli táj

Réz, olaj, egyenként 28×42 cm.
Maszlaghy II., 240—241. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 248. l.

UNTERBERGER, MICHELANGELO
(osztrák festő, 1695—1785)

Assisi Szent Ferenc

Fa, olaj, 52·5×34 cm.

VEIT, PHILIPP (német festő, 1793—1877)

Szent Anna olvasni tanítja Szűz Máriát

Vászon, olaj, 220×150 cm.

Jelezve jobb alul: Monogramm és 1869.
Maszlaghy II., 548. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Bernáth Aurél

Töprengő férfi

Ernst-Museum (XIII. /jubileum/ különlap.

1932. május. 17 l.

Maszlaghy II., 527. szám.

PORTA, DOMENICO (olasz festő, működött 1760 körül

XIV. Kelemen pápa arcképe

Vászon, olaj, 134×96 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 401. szám.

PROCACCINI, CAMILLO (olasz festő, 1560—1627)

Jézus a farizeusok közt

Vászon, olaj, 49×74 cm. (14. szoba.)
Az Erba-Odescalchi gyüjteményből.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új

SPANYOL ÉS F

SPANYOL FESTŐ, XVII. század

Szent Genovéva és angyal

Vászon, olaj, 93×73 cm. (44. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 846. l. — Maszlaghy II., 438. szám.

Bernáth Aurél

M. Kulturtröveltség

1932

~~Tilő fáfi~~

Kikötő

Tanárnő ?

1936 } V/16.

F.

Magyar Film Irodának
Budapest

F. hó 13-án kelt M/195 jelű ajánlatára értesítem, hogy azt csak abban az esetben fogadhatom el, ha a levelezőlapok elkészítését 1000 ~~[illegible]~~ darabonként 80 P-ért vállalják.

A készítendő lapok a következők:

1. Esztergomi kápolna kapu.
2. Kápolna belseje ivekkel és freskókkal.
3. Próféta.
4. Szibilla.
5. Quattro cento — ereiny alakok fala.

Ernst

Bernáth Aurél

1932 máj-jun. jub.

Városvége

Verandán

Gyarekép III.

Töprengő férfi

forty

Nyugta! kolban kimutatva?

I.

Nmélt. vall.-és közokt. Min!

Az egyegyi róm. kath. templom helyreállítása, melynek költségére folyó évi jünius 24.-én 39905. nám alatt 4000 korona kiutaltatott, a folyó év nyarán véget ért.

Az előirt munkák kári kezelésben, Nagrands Mihály munkavezető vezetése alatt gyorsan és célszerűen végeztettek, úgyhogy a elhasznált állványfák eladásából námaró 66 korona 80 fillér bevétellel együtt rendelkezésre állott 4066 korona 80 fillérrel nemlen a helyreállítás 2355 korona 47 fillér költséget igényelt, tehát a maradvány 1710 korona 33 fillér ~~felhasználatlan maradt~~.

Az elnámolást folyó évi neptember havi napló-naimadás kapcsán bemutattuk a Magyar Ministerium nám vevőségének, a maradvány

Bernáth Aurél

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932

137, 141, 147, 157

Kr. Bohány kistőzsdés TURA Piac-tér

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bernáth Aurél

l

képm. kiállitások

1932 aug.

könyvtáramban

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMÜVÉSZETI
ÉS HÁZIIPARI VÁSÁRÁN RÉ

Szobrászok,kisplasztika

Berán Lajos
Gondos József
Hiesz Géza
Lux Elek
Kisfaludy Strobl Zsigmond
Ohmann Béla
Strasser Annie
Szarvady Amália

Keramia

Bedő Imre
Berkovits Anna
Bocskói József
Bauer Mátyás
Cser Jolán
Cser Károly
Csécsy Magda
Eschenbach Jenő
Endrő Margit
Franke Gréte
Gorka Géza
Gádor István
Garbera Klára

Ötvösség,fém

Aznavourian
Borda János
Békessy Hajr
Cs.Fodor Mar
Hodina A.Mih
Herstein La
Iván István
König Károly
Kitlinger Ka
Major Istvá
Okrutzky Er
Pérelyné Tó
Szabó Olga
Szabó Feren
Dr.Tafner V
Teván Margi

Fatárgyak

Benczur Elz
Sz.Berry Ga
M.Deli Anna

Bernáth Aurél

Genthon István

Bernáth Aurél.
Ars Hungarica 1.

Bp. 1932

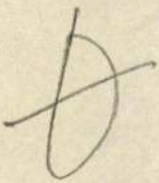

Könyvtár amban

Sopron, Bécsi-út, Máriacelli
kegyúr

242

Gerthon István: Bernáth Aurél

Ars Hung. 1.

8°, 33K, 32L, Budapest, 1932.

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél

Koll. Kiáll. az Ernstben
1932. okt.

ivod

Ernst Lajos és dr. Lázár Béla

Bernáth Aurél festőművész
és Mészáros László szo-
bráz művész gyűjteményes
kiállítása – Bpest,
1932 okt.

Bernáth Aurél

rod

Hildebrandt, Hans:
Die Kunst des 19. und
20. Jahrhunderts. (375.l.
Wildpark - Potsdam, 1931.
és a könyv ismertetése
Rabinovszky Mária
Magyar Művészet 1932.
61. l.

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállitása

A közepes érdekességü kiállitások után végre *Almásy Teleki* Éva grófnő művészi intézményében egy minden figyelmet megérdemlő bemutatót láthatunk. *Bernáth* Aurél több mint negyedszázad művészi termésének legjelentékenyebb darabjait viszi a közönség elé, hogy mindenki előtt világossá legyen az az ut, amelyen eddig haladt és azok az eredmények, amelyeket eddig elért. Ha az évtizedek folyamán munkásságában láthatunk is stilus-változatosságokat, egyben soha nem került ellentétbe önmagával és ez a szinek áhitatos szeretete. Munkáiban nemcsak vérbeli festőnek tünik fel, hanem elfogult festőnek is, aki a szinekkel szemben mostohán bánik a rajzzal és a kompozicióit is hajlandó feláldozni, ha a szinfoltok érvényesülésének utjába kerül. Akik a festészet tökéletességét abban látják, hogy a szin, a forma és a kompozició egymást harmonikusan egészitik ki, azok meg fogják róni *Bernáth* Aurélt ezért az elfogultságért, mig a szinek rajongói éppen ezért fogják szeretni. Mindenesetre legsikerültebb munkái azok, amelyeknél egyoldaluságát igyekszik korrigálni Figurális képei helyett inkább tájképeiben fejeződik ki leghiánytalanabbul lirai lelkülete. Külön figyelmet érdemelnek mély költészettel felfogott csendéletei. A kiállitás előkelő hangulatával, számos kiváló művészi teljesitményével nemcsak feltünést, hanem *Bernáth* Aurélnak uj tisztelőket is fog szerezni.

(—)

Nemzeti Ujság 1939. okt. 22

Bernáth Aurél

Magyarország
reggeli Lap
1939. dec. 24

Bernáth Aurél : Pusztai országút

a repertuláris nem teljes
le van vágva a kép
és rétlebe

P4

(10)

aroszlános rút

12

23. ábra

MDK

Bernáth Aurél

Fóthy János: Nyolc festő és nyolc szobrász...
Pesti Hirlap, 1939. febr. 14.

MDK

Bernáth Aurél
Nyaralók, olaj

Árverési Közlöny. 1939. 3.rk.
16 l.

MDK

Bernáth Aurél

Tájkép, of.

Végvölgye, of.

Parkrészlet, of.

Árv. Közl. 4.rk.sz. szept. 91.sz. 16 l.
1939

MDK

Bernáth Aurél

Nyári est, of.

Festő asztala, of.

Árv. Közl. 4.rk.sz. szept. 91.sz. 16 l.
1939

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

Onarcképpel szerepel.
Ezuttal nem azt nyujtotta, mihez töle szokva v
vagyunk.

Rónay Kármán:
A Székesfv. Képt. 1937/38 évi uj szerzemeényei.

Képes Krónika. 1939. 24. sz. 63-64.1.

MNK

Bernáth Auréll

Körmendi: A modern magyar festészet c. cikkében (megjelent az amerikai Magazine of Art c. művészeti folyóiratban) Bernáth Auréll művészetéről is.

Cikk: A "Magazine of Art" a modern magyar festészetről.

Pesti Napló, 1939.jun.28.

MDK

Bernáth Aurél

Svájci tó, of.

Horthy jub. kiáll. Műcs. 1939. dec. 19. 1.

Bernáth Aurél
Nyári est, olaj
Parkrészlet, olaj
Pihenés, olaj
Vénus, olaj
Tengerpart, paszt.

Árverési csarnok. 1939. 1o 1.

50

kunév ritka

dó, egyszerü kőmellvéd, három füzérből
ó ornamentikával.
kaszos. A boltozat erősen kiugró kettős
toszkán fejezettel, fent közös fejle-
evederrel. Az egy lépcsőfokkal emelt
ny befelé mélyed. A szentélyben négy
alatta kompozit fejezettel.
szarkofág, rajta fehér, barokk fataber-
zicista térdelő angyallal. A hátsó fa-
Mindszentek kép, XVIII. század, hiera-

MDK

Bernáth Aurél

Tájkép, of.

Vágvölgye, of.

Parkrészlet, of.

Nyári est, of.

Festő asztala, of.

Árverési Közt. 1939. 4.rk.sz. 91. sz.

16 l.

Bernáth Aurél

cikke

cód.

<> Szinyei Majá

disáról

Nyugat. 1939.

már

7

i villaggi Giordani e Oliveti, che saranno formati, il primo di 115 poderi ed il secondo di 127 poderi; ciascun podere avrà una estensione variabile dai 25 ai 30 ettari a coltura semi-irrigua. Nella provincia di Misurata, oltre all'ampliamento del vecchio comprensorio di Breveglieri, presso Tarhuna, con 230 poderi di 50 ettari a coltura asciutta, si avrà a pochi chilometri dal capuluogo il comprensorio dei nuovi villaggi Gioda e Crispi, in una zona in cui già sono stati trivellati con felicissimo esito sedici pozzi artesiani a cirvca due chilometri l'uno dall'altro. Complessivamente il comprensorio dei contigui villaggi Crispi e Gioda racchiuderà ben 422 poderi di circa 15 ettari ciascuno, di cui 10 a coltura irrigua e 5 a coltura asciutta. Nella provincia di Bengasi e nella provincia di Derna, sul «Gebel Verde», ove la mancanza di acque profonde viene compensata da un più favorevole regime delle pioggie, tutti i poderi sono dell'estensione di circa 30 ettari ciascuno, a coltura asciutta. La provincia di Bengasi avrà i nuovi villaggi Baracca, Oberdan, D'Annuzio, e l'ampliamento del comprensorio del villaggio Maddalena, per un totale complessivo di 505 nuovi poderi. Nella provincia di Derna, all'ampliamento dei comprensori di Razza, Beda Littoria, Luigi di Savoia, [illegible]

Bernáth Aurél

Irod

z

Gerevich T. / a m. müvészet szellemé.

~~Gerevich~~

~~Ger magyar szellemé~~

~~477 l.~~

Szekfü Gy: Mi a magar? Dp. 1939

477 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Bernáth Aurél

Svájci tó c. képe
repr.

KMTársl Horthy pk.
kiáll. 1939–40.

V

MAG
MESTER

SZERKESZTETTE ÉS

PETROVI

BERNÁTH AURÉL

12. Pusztai országút (Alföld), olajf.
13. Zebegényi tájkép, olajf. II.
14. Dunai tájkép, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar bájak
1939. dec

BERNÁTH AURÉL

20. Lago Magiore olajf.

Nemzeti Szalon

1938. okt.-nov

Kat.

Artistikus

KÉPKERETEK

BERNÁTH AURÉL

20. Lago Magiore olajf.

Nemzeti Szalon

Kat 1938.

Okt. 20 -

IGAZGATÓ:

KÁRPÁTI AURÉL

FŐTITKÁR:

DR. GERGELY PÁL

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:

KÁRPÁTI AURÉL

Bernáth Aurél

1901

Kállai, Ernst:

Zum Wesen der ungarischen Kunst.

Forts. Faun 1938. 216 l.

Bernáth A

Hőtő

Ugy tűnt hiába
hatal.
Alm Tel
1939 okt-nov

tartalk.

Bp. 917. III/7.

II.

Nagyságos Mihalik József úr

Kir. tanácsos, előadó osnágos felügyelő, bizottsági tagnak

Bp

Nagyságod folyó hó 3.-án 168. nám alatt kelt becses levelére hivatkozólag van szerencsénk az annak kapcsán megküldött következő ügyiratok átvételét köszönettel elismerni:

[beadványból]

Ezek közül a Nemzeti Múzeumot illető 6.-8. námú ügyderabokat a múzeum igazgatóságának egyidejűleg megküldöttük.

Fogadja Nagyod, stb.

917 márc. 9

III.

A Magyar Nemzeti Múzeum nagyérdemű Igazgatóságának

Bpest

Báró Halay Imre úr, bizottságunk tagjának, ki a múzeum évi jamnár 5.-én

Bernáth Aurél

koll. kiáll. Almásy
Teleki Éva Muvé-
szeti intézete

cvod
z
Ujság, 1939. okt. 21.
(e. a.: B. A. muvé-
szete.)

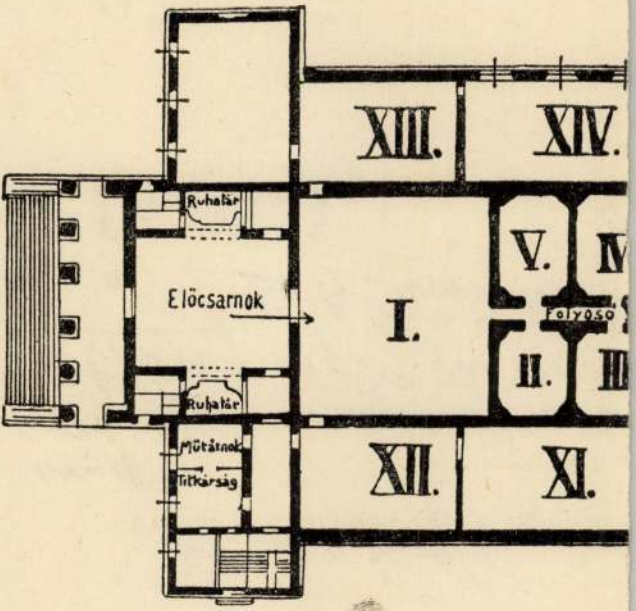
XIII.
XIV.
Ruhatár
Előcsarnok
I.
V.
Folyosó
II.
Ruhatár
Mütárnok
Titkárság
XII.
XI.

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Az absztrakt művészetek koráról.

Esztétikai Szemle

VII. 1–2. f.

1939?

〈 Bernáth Aurél 〉

cikke

〈 〉: Szinyei Majá-
lisáról
Nyugat. 1939. 3. szám

Guardi.

~~meghalt~~ ugyanott 1793-ban.

eglia.

olgálnak védelmül s jobbra a templom van,
hárman ~~pedig~~ meg egy csoportban állnak. Kissé
eletes épülethez kis házikó tanússkodik. A
egy vitorlás élénkíti meg ~~s~~ és utóbbi mellett
ő tartja, ~~mi kőben~~ előre hajlik. A vitorlás tarkán
dolgoznak. A háttérben balra még több
áthatáron s az égbolt felhőzött.

24·5 cm.

kló ajándéka.

Py 93

Bern áth Auréll.

"Lago Magiore" olajf

Képzőművészek Uj Társasága/kiállitás a Nemzeti Szalónban 1938 október 30-november 13/katalógus

Bernáth Aurél MDK

Pusztai országut

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Bertalk Antal MDK

Pusztai ornéglut

Mócsarnok 1938 Szent István körút

Bernáth Aurél

MDK

Tavasz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

Bernath Aurel

Texas

MDK

Bernáth Aurél festőm.

mély liraiságu "Lago Maggiore" -ja került
bemutatásra.

S-z.I.: A KUT kiállitása.- Nemzeti Szalon.
Nemzeti Ujság. 1938. okt.30. 27.l.

MDK

Bernáth Aurél

Tengerpart, paszt.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.sz. 88.aukc.

16 1.

MDK

Almásy-Teleki I. aukc. 1939. szept.

1.

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL A FRÄNKEL SZALONBAN. Fáradt kaleidoszkóp! Kaleidoszkóp melyben az egyik tükör eltörött s így az üveggyöngyök nem mindig találják meg helyüket, lerontva az egész képnek egységes hatását. Művészete mint minden művészet egdentrikus és excentrikus egyben, de kettő közötti egyensúly az excentritás kárára gyakran megbomlik. Sápadt fuvola szólamai néha csendes és nyugodt költészet békés mély fugáibon csendülnek fel (27. és 17 képe), de ezekben is inkább és elsősorban a higgadt leértékelődést, mint a szertelenül dolgozó művészi fantázia igéreteit látjuk, a Clami meghatározatlanul gyenge vértelenség nyilatkozik meg nem csak szín készletében hanem témáinak megválasztásában is. Hiányzik belőle a zseninek minden véleményt meghajtásra kényszerítő nagyvonalú akarása. Kaleidoszkóp, szürke kaleidoszkóp

66 Műv. 2.

Művészet 1937. 7. f.

66. l.

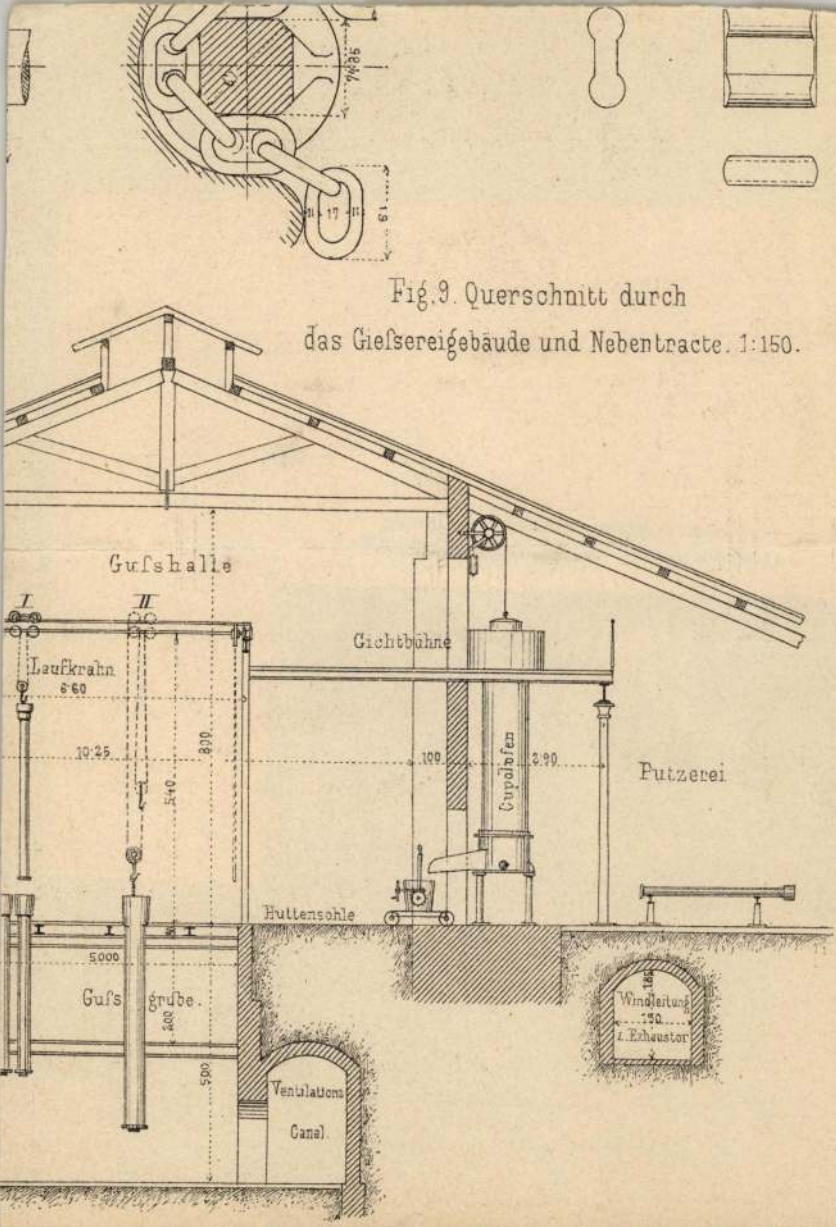

Fig. 9. Querschnitt durch das Gieſsereigebäude und Nebentracte. 1:150.

Bernáth Aurél

Pesti Napló képes mell. 1937 okt. 17.

Bernáth Aurél: Játszó gyermek

l'accepter et de me renvoyer ensuite

de votre réponse, agréez, honsieur,

Henri Rougemont

Bernáth Aurél

Egyed Zoltán ünnepi cikke:
Herczeg Ferenc

Bajor Gizi és Csathó Kálmán beszélnek Herczeg Ferencről

Endrődy Béla: Köszöntő

Villámlexikon Herczeg Ferencről (80 adat a 80 éves íróról)

Edelsheim Gyulay Ella
Somlay Artur „visszavonulásáról"

Szabó Dezső:
Nemiró az irók harcához

Szinházi levél:

1. Kárpáti Aurél: Hamlet
2. Gróf Bethlen Margit:
Ballépés jobbra

Ignácz Rózsa: Bernáth Aurél

Bulla Elma:
„Szeretnék Hamlet lenni"

Röntgenfelvétel Rajnai Gáborról

Mészáros Ági a százötven „Tacskó"-ról

Ladomerszky Margit:
Alázattal fogadom a sikert

megtörténte után alapszabályaikat meg k
jegyzékbe be kell vezettetniök.

Az egyes társasházszövetkezetekk
ket mindenesetre bele kell foglalni :

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél 1945-ben a Kereskedelmi Bank safe-jéből a Szovjetúnióba hurcolt Zépei E képek kerepelnek a visszatövetelt műtárgyak között.

Hármaskép gyermekkel 1935
pantell 61 x 50 cm

A művén és gyermeke 1936
pantell 100 x 70 cm

Család dadával 1937
pantell, 70 x 100 cm

Gyermek labdával 1938
olaj 60 x 46 cm

Gyermek husvéti tojással 1939
pantell 65 x 52 cm

Kislány bordó ruhában 1940
pantell, 73 x 58 cm

Kislány labdával, 1941
olaj, 93 x 74 cm

Leányka ; 1942
színes rajz (?)

Leányka ágyban , 1943
pastell 50 x 38 cm

Bernáth Aurél

A PESTI INVALIDUS-HÁZ ÉPÍTÉSE

(RÉSZLET A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TANÁCSA ÁLTAL IRATOTT ÉS NYOMTATÁS ALATT LÉVŐ „A BUDAPESTI KÖZPONTI VÁROSHÁZA" C. MONOGRAFIÁBÓL)

A közadakozásairól ma már szinte közmondásszerű Széchényi-család egyik legbőkezűbb tagja, *Széchényi György* (1592–1695) esztergomi érsek a töröktől megszabadított Duna-parti ikervárosnak fővárossá való fejlődését és annak katholikus szellemben való fejlesztését tartva szeme előtt a budai Jézus-Társaság számára 317.000 forintnyi értékű birtokokat s a budai kapucinusatyák részére 20.000 forintnyi összeget adományozván építkezések céljából, 1692 január 24-én a felmentő török harcok rokkantjainak Pesten építendő katonai kórháza számára 157.000 forintnyi értékű vágbeszterci, csejtei s beckói birtokait adományozta. E katonai kórház, menhely eszméje a nagylelkű prímás holta után két évtized múlva került a megvalósítás folyamatába, amidőn a szerte kóborló hadirokkantak visszaélései miatt az udvari haditanács karolta fel a veszedelmesen megszaporodott hadirok-

tervével együtt. E terv kivitelére augusztus 2-án történt a pesti invalidus-ház alapkőletétele, annak pedig e terv szerint való alapozása, illetőleg építése állandó pénzhiány miatt igen lassú menetben 1722-ig tartott, amikor az épület északi, nyugati s déli 260 ölnyi hosszú külső falai a közbenső mecset templom kivételével egészen a városfalig 13 lábnyira emelkedtek a földszíne fölött, a főhomlokzatnak azonban a déli, a vármegyeháza felé eső szárnyán a falak már szobákat körülzárva az első emelet ablakainak a magasságában állottak és e szárnyrésznek megfelelő udvari folyosó pillérei is hevederívestül az első emeletig felrakva állottak.

Az egykorú s *Johann Matthei* (1662—1760) budai százados-mérnök által készített vázlat, amely alaprajzilag és főhomlokzati oldalnézetben ábrázolja az 1716 augusztusától 1722 szeptemberéig végzett falazási mun-

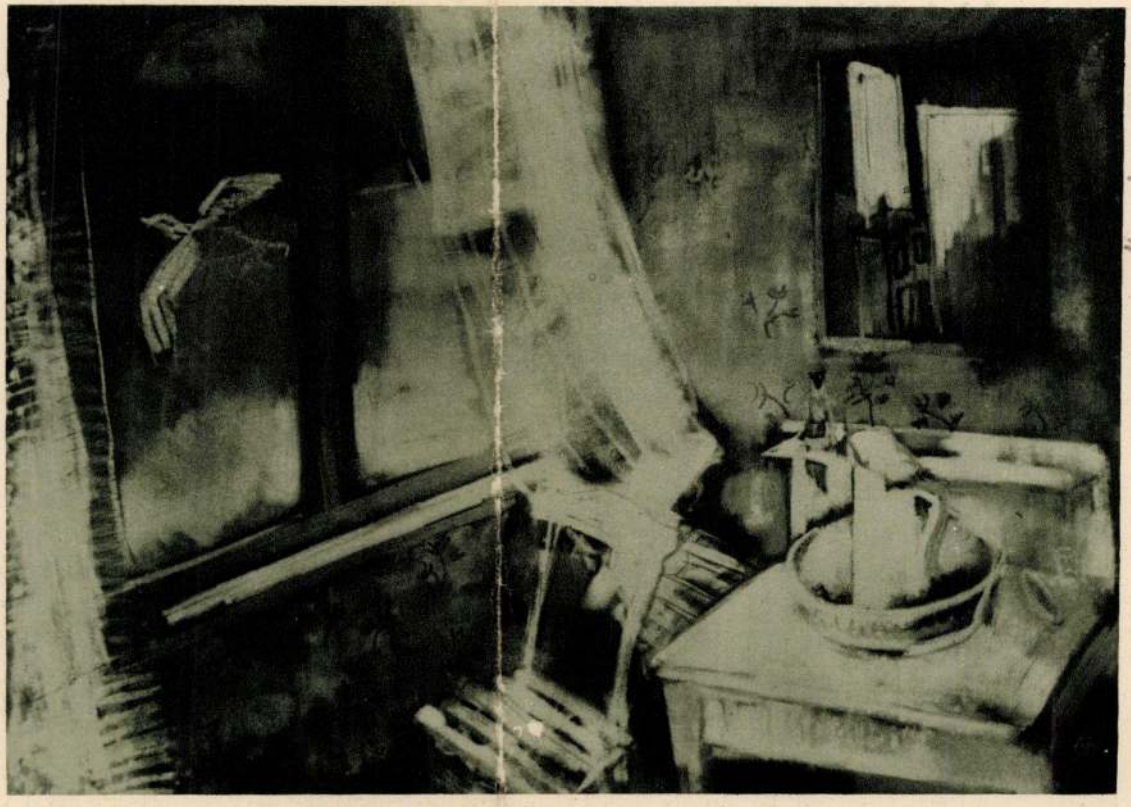

BERNÁTH AURÉL: HOTELSZOBA. Olajfestmény

Pfeffer Oszkár úr (Diószeg) tulajdona. Az Ernst-múzeum kiállításából

MAGYAR MŰVÉSZET

1926, 98/1

Canada/ Montreal

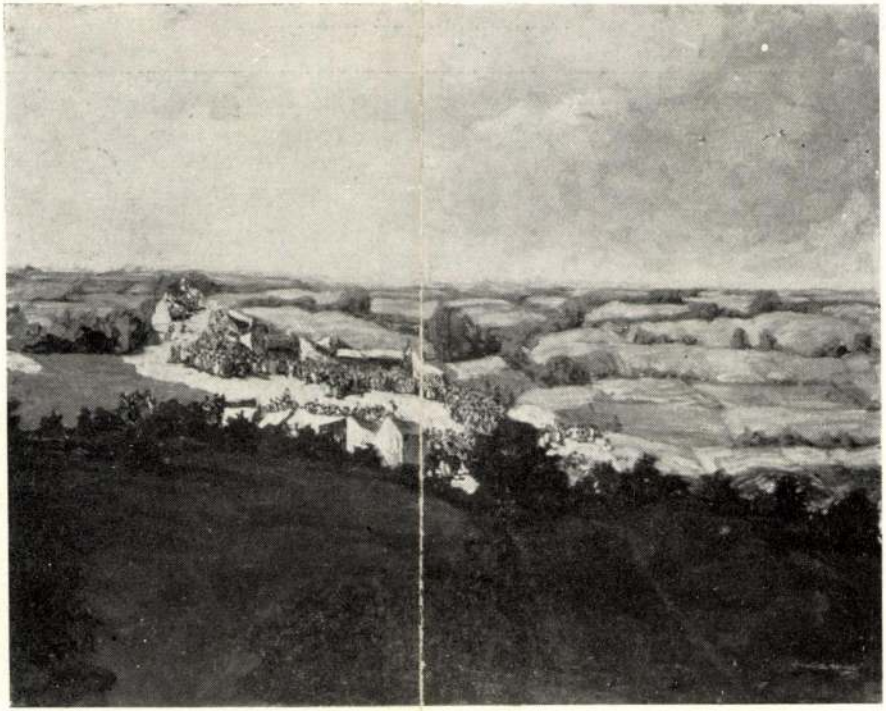

Bardócz Árpád: Alföld.

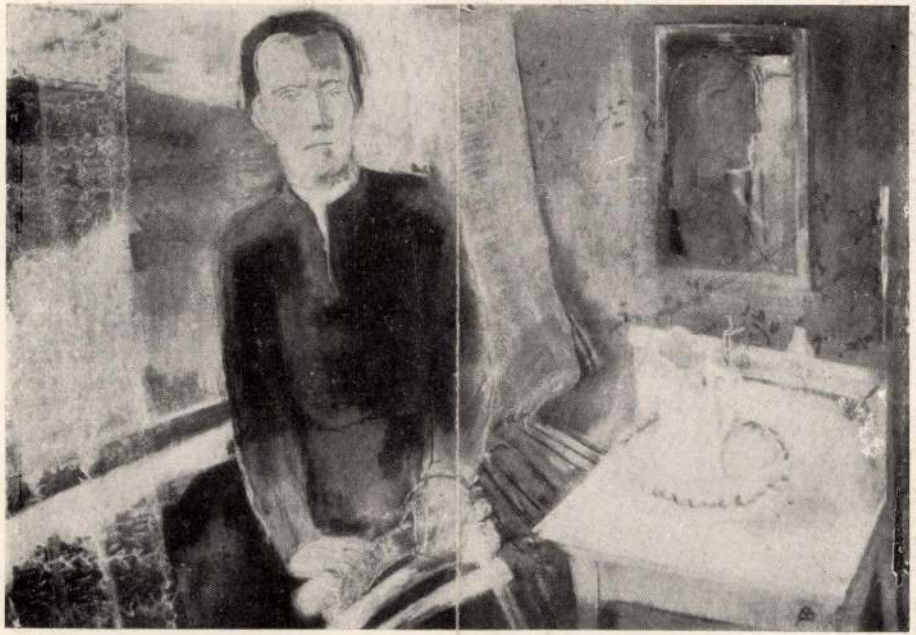

Bernáth Aurél: Önarckép.

Ernst Museum kiállításai.
CVI. (1929)
Munkácsy-cék kiáll -

Bernáth Aurél

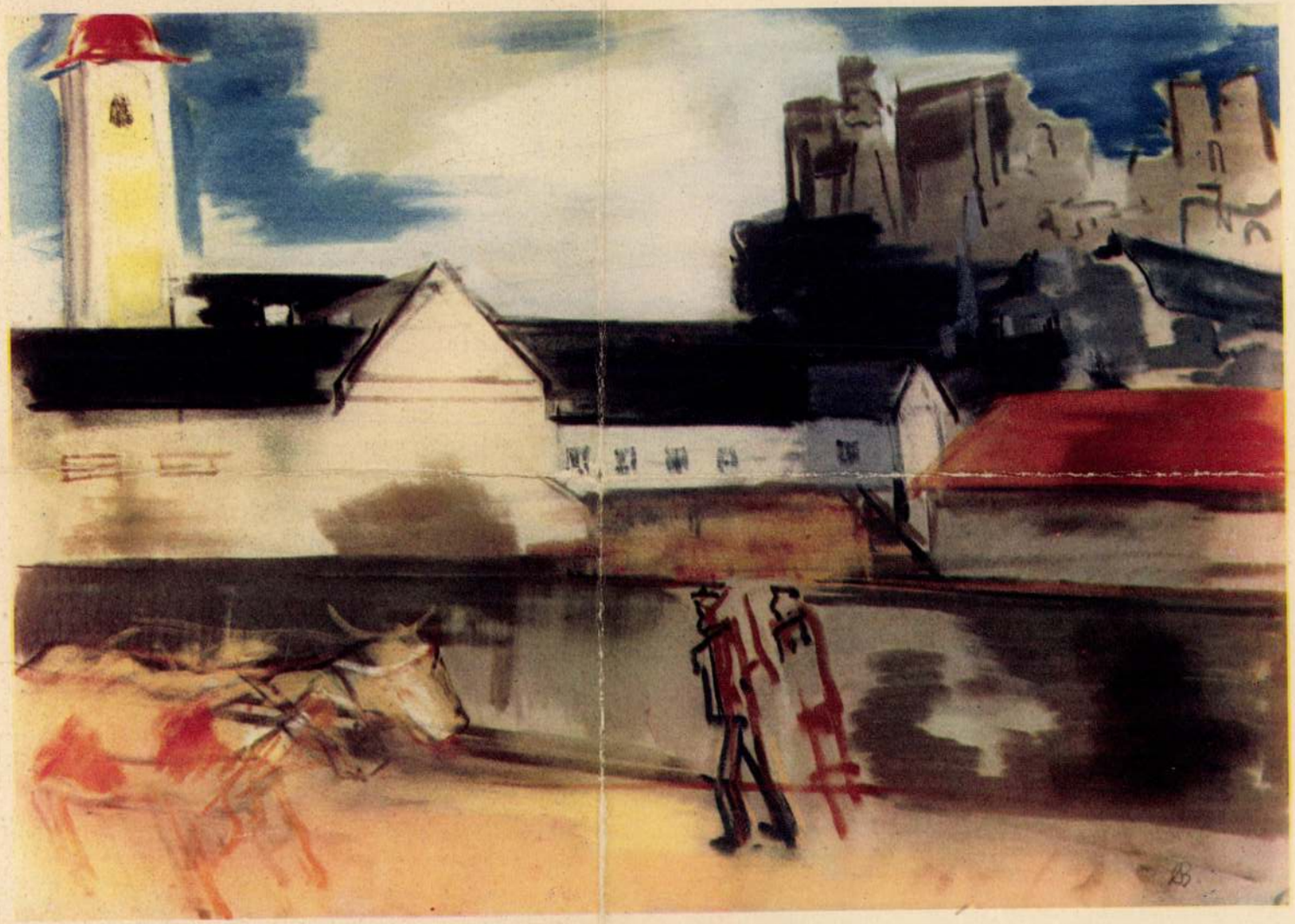

BERNÁTH AURÉL: BECKÓ VÁRA

Beckói Biró Henrik gyüjteményében

A Magyar Művészet melléklete 1931. 9-10. sz.

Az Athenaeum szab. Belkolor mélynyomása

Bernáth Aurél

Bernáth.

Von J. Meier-Graefe.

Der Berliner Winter, den man fürchtete, läßt sich in der Kunst hoffnungsvoll an. Erst die neue Sezession, jetzt die Ueberraschung in der Galerie Hartberg, der Maler Aurel Bernáth, ein Name, den man sich merken muß, der uns längst geläufig wäre, wenn der Mann aus Paris, nicht aus Ungarn stammte. Viele Entfernungen in Europa sind immer noch riesig. Nur das dumme Zeug kommt immer in Windeseile zu uns.

Ein Maler, der nicht nur verspricht, sondern mit seinen 36 Jahren schon viel realisiert hat. Man würde ihn überall, nur nicht bei den Magyaren suchen, kann höchstens zu der Musikbegabung seiner Landsleute eine Beziehung finden, obwohl den sehr zarten Klängen des Bildes die feurige Leidenschaft der Rhapsodien durchaus fern bleibt. Französische Kunst, die den Budapestern durch schöne Sammlungen und ein glänzend geleitetes Museum vertraut ist, wird ihn berührt haben, aber kaum einer der aktuellen Matadore, kein Picasso, kein Braque, eher Bonnard, aber man würde vergeblich nach greifbaren Verbindungen suchen. Ein ganz selbständiger Geist. Ich sage Bonnard, um eine ähnliche Nervendisposition, eine artverwandte Sensibilität anzudeuten. Die Vision Bernáths ist schmaler und weniger paradox. Auch er liebt einfache, womöglich banale Interieurs. Die Fensterecke eines Hotelzimmers mit Waschtisch und Spiegel kommt des öfteren wieder, einmal leer, weiß in weiß, gehauchte Striche, Pastell, (Sammlung Bruster, Budapest). Ausgerechnet ein Ungar. Das Weiß singt eine zarte Melodie. Draußen fliegt ein weißer Vogel und trägt sie in die Lüfte. Gulasch, Paprika, wo bleibt ihr? Ausgerechnet ein Ungar mußte diese diskrete Realität, diese gehauchte Melodik, diese Romantik ohne Kulisse, Romantik aus Hotelstuhl, Waschtisch und weißem Vogel, Nervenspitzen-Romantik finden. Auch die Oelbilder sind zart wie Pastell, aber man stelle sich nichts Verblasenes vor. Alles klingt, dürfte in dieser Form kaum stärker klingen. Unter den 31 Bildern nicht eins, das nur gemalt, nicht Aussprache wäre, zu dem man sich nicht hingezogen fühlte, weil etwas vorgeht, an dem man teilnehmen möchte. Es gibt Ungelöstheiten, die der Zukunft etwas übrig lassen. Manchmal schließt sich einer Szene, die für sich genug wäre, eine zweite an und beunruhigt das Bild. Bernáth besitzt nicht immer die Weisheit des Artisten, die ein Bonnard souverän beherrscht, träumt weiter, wo er abbrechen müßte, trennt sich nicht von der Melodie. Man folgt ihm auch dann, findet die Verletzung einer Kompositionsregel unwichtig neben dem Zauber.

Manchmal stellt er die eigene Gestalt in das Hotelzimmer. Der Typ erinnert an Munch, als dieser jung war. Derselbe klassische Gesichtsbau. Sie sollen von Mongolen abstammen. Ein Aristokrat wie Munch, dieselbe hohe Stirn, die gerade Nase, derselbe nervöse Blick, dasselbe Schweigen. Munch war robuster. Ich möchte glauben, daß Bernáth seine Zartheit sicherer beherrscht und seine nicht unbegrenzten Kräfte ökonomischer zu verwenden weiß. Es bleibt abzuwarten, wie er sich weiter entwickelt. Gerade die Unverbindlichkeit seiner Vision könnte Perspektiven haben. Er ist menschenfreundlicher als Munch, gehört mehr zu den Bonnard, ein besserer Europäer. Seine Landschaften schildern nicht die Verlassenheit, sondern sind gehegte, zugängliche Stätten. Man könnte sich auch seine Vision behaubar vorstellen, geeignet, mit der Zeit schwerere Gewichte aufzunehmen.

Das Bild, das mich auf die Musik brachte, ist das Porträt einer Dame in schwarzem Kleid mit einer Geige in der Hand. Sie stützt die Geige auf den Tisch. Das Bild hat die braunen Töne eines Straduarius. Das Braun geht von gelbem Ocker bis zu venezianischem Rot. Das reich getönte Schwarz des Kleides ist die G-Saite. Das Bild klingt wie ein gedämpfter Straduarius.

Man kannte bisher von ungarischer Malerei zumal die großartigen schwarzen Skizzen Munkac'ys und den Leibl-Freund Szinyei, der einen flüchtigen Reflex des Impressionismus in seine Heimat brachte; von Jüngeren allenfalls Rippl Ronai. Dieser Aurel Bernáth dürfte in Zukunft als ein Repräsentant gelten. Gibt es noch andere Maler von seiner Klasse in Pest? Mit diesem einen rückt Ungarn wie einst Norwegen mit Munch in die Reihe der modernen Kunstvölker, auf die wir zu achten haben.

Frankf. Zeitung 1934 XI. 29

Die Nacht gehört der Reeperbahn. Obwohl diese Vergnügungsstraße von der Fremdenindustrie annektiert worden ist, hat sie doch noch einige Reize bewahrt. Will einer nicht gerade das Alcazar besuchen, so lockt ihn vielleicht ein Hippodrom oder eines der Chinesenlokale, die in einer dunklen Nebenstraße gelegen sind. Die Auswahl an Möglichkeiten ist reichhaltig, und der Menschenmischmasch erfrischend.

Unter keinen Umständen sollten Weekendbesucher versäumen, in der Vorortbahn oder in der Barkasse elbabwärts zu fahren. Das Land, das sich von Altona bis über Blankenese hinaus erstreckt, ist ein einziger, wunderbar gepflegter Park. Und von Blankenese oder von Nymstetten aus auf den unabsehbar breiten Fluß zu schauen, auf dem die Ozeandampfer lautlos vorbeigleiten, gehört zu den besten Genüssen, die dieses schwierige Dasein zu bieten hat. Kr.

Achtung! Hier Mikromat!

Gegenüber dem Hauptbahnhof Stuttgart, an der Ecke des Hindenburgbaues und der Königstraße, einem wichtigen Verkehrsmittelpunkt, wurde ein sogenannter „Mikromat" aufgestellt. Dieser Automat, der sich in Hannover bereits bewährt hat, erteilt kostenlos Auskunft über alles Wissenswerte in Stuttgart und gibt für 10 Pfennig auch einen gedruckten Führer ab.

Winterkur auch in Bad Nauheim.

Bad Nauheim ist während des ganzen Jahres für Bade-, Trink- und Inhalationskuren geöffnet. Im Kurhaus mit seinen angenehmen Gesellschafts- und Restaurationsräumen konzertiert ein kleines Orchester. Außerdem Theateraufführungen, Vorträge usw. Kurabgabe bis Ende Februar: 15 RM. Beikarten 8 RM. Mildes Klima, kaum größere Schnee- und Kälteperioden. Wintersportmöglichkeiten bieten sich im nahen Taunus und Vogelsberg.

Im Schlafwagen von Berlin bis Nizza.

Der in den Berlin—Baseler Fernschnellzügen FD 92/91 gegenwärtig bis Mailand laufende Schlafwagen wird vom 30. November ab wieder bis Nizza verkehren.

Hotels Preisnachlässe bis zu 10 Prozent zu

Bad Tölz 600 Jahre alt.

Bad Tölz kann in diesem Jahre auf ein 600jähriges Bestehen zurückblicken, das dieser Tage mit einem Festgottesdienst, Festakt und Jubiläumsschießen gefeiert wurde. Am Allerheiligentage des Jahres 1331 erhob Ludwig der Bayer Tölz zum Bannmarkt. Einen großen Aufschwung nahm Tölz durch die Entdeckung der Jodquellen im Jahre 1846. Genau zur Feier seines 575jährigen Bestehens im Jahre 1906 erhielt Bad Tölz die Rechte einer Stadt.

Auch Gedenktag in Krozingen.

Am 28. November vor 20 Jahren wurde die kohlensäurereiche Thermalquelle von Bad Krozingen i. Breisgau erschlossen. Die Quelle fördert pro Sekunde über 100 Liter kohlensäurereiches Wasser von 40 Grad Wärme. Am 24. März 1914 wurde das erste Badegebäude der Oeffentlichkeit übergeben seitdem datiert die eigentlich kurze Geschichte des erfolgreichen Heilbades.

Nordexpreß und Orientexpreß 2. Klasse.

Wie die Deutsche Reichsbahn-Gesellschaft mitteilt, werden der Nordexpreß, Paris—(Ostende)—Berlin—Warschau, und der Orientexpreß, Ostende—Wien—Bukarest—Istambul, der über Stuttgart—München läuft, vom 1. Dezember ab neben der 1. auch die 2. Wagenklasse führen. Die Doppelabteile, die bisher ebenfalls als 1. Klasse verkauft wurden, werden ab 1. Dezember den Reisenden 2. Klasse zugänglich gemacht.

S. E., der Herr japanische Gesandte in Wien, und Frau **ARIKA** sind soeben in Paris eingetroffen, wo sie, wie gewöhnlich, im Hotel **ROYAL MONCEAU** Aufenthalt genommen haben.

SPA BELGIEN
BÄDER und CASINO
BAKKARAT und ROULETTE
DAS GANZE JAHR GEÖFFNET

MENTONE Französische Riviera **HOTEL IMPERIAL**
Zwisch. Mentone u. Cap Martin. 15 Min. v. Monte Carlo
ERSTKLASSIGES FRANZ. RESTAURANT
EINES DER HERRLICHSTEN HOTELS DER RIVIERA

Meine Ibsen-Erinnerungen

Von

Hasse Zetterström

Es ist heutzutage unter Leuten, die ein gewisses Alter erreicht haben, Mode geworden, ihre Ibsen-Erinnerungen zu erzählen. Ich habe auch eine. Ich habe Ibsen zwar nur einmal gesehen, aber dieses eine Mal ist mir noch heute gründlich im Gedächtnis.

Der große Dichter besuchte zu Ende der neunziger Jahre Stockholm, um der Uraufführung seines „John Gabriel Borkman" im „Vasatheater" beizuwohnen. Im Theater herrschte Feststimmung, und im Parkett saß die literarische und künstlerische Welt. In der Direktionsloge saß der Autor, ein kleiner, höchst ernster Herr, mit einem Kopf, der sich von allen anderen unterschied. Mein Platz war direkt unter ihm, Parkett, erste Reihe.

Der Vorhang ging auf, und die schwere Schicksalsstimmung des ernsten Stücks glitt in den Zuschauerraum hinein. Die Schritte John Gabriels ertönten, als er oben auf dem Boden herumwanderte. Man sah ihn nicht, aber man fühlte ihn. Die Repliken fielen schwer und mit Ernst geladen. Die Zuhörer saßen still und andächtig da, wie es sich gehört, als die Stimmung plötzlich durch ein Lachen aus der ersten Parkettreihe zerschnitten wurde. Der Lacher war ich. Mark Twain hat mal gesagt: „Der russische Kaiser herrscht über 100 Millionen Russen, und doch kann er ein Niesen nicht zurückhalten." In dieser Lage befand ich mich. Mein Lachen war nicht zurückzuhalten. Ich hörte „Sssst!"-Rufe hinter mir. Erschrocken sah ich auf, und ich begegnete Ibsens ernstem, strafendem Gesicht in der Loge über mir. Sein strenger Blick war [illegible]immer, als wenn der ganze Zuschauerraum „Sssst!" gerufen hätte. Und doch war ich an dem störenden Lachen unschuldig. Harald Molander war der Schuldige.

Ein paar Monate vor der Premiere von „John Gabriel Borkman" lief nämlich in „Söndags-Nisse", dessen Redakteur ich gerade geworden war, ein Feuilleton, eine Parodie des Dramas „Jim Uriel Korkman", von Molander verfaßt. Ich war von jener Parodie derartig erfüllt, daß ich das Tiefernste des Originals nicht fassen konnte. Jede Replik wurde dadurch karikiert und zu ihrem eigenen Zerrbild. Für mich gab es keinen John Gabriel, nur einen Jim Uriel. Ohne ein Wort zu verstehen, gelangte ich durch den ersten Akt, aber in der Pause hatte ich Takt genug, mich auf die Galerie zu begeben, wo ich mich auf eigene Faust amüsieren konnte, ohne die unmittelbare des Gesichts mit dem strafenden Ernst des großen Autors zu fühlen.

Als das Stück aus war, wurde Ibsen mit Reden und Blumen von Direktion und Zuhörern gefeiert. Ein junger Mann auf der Galerie klatschte auch sehr lebhaft, und in seinem Herzen dachte er: „In Zukunft muß ich die Reihenfolge der Herren Ibsen und Molander umändern. Das ist für die Ordnung und die Ruhe im Theater das Sicherste."

Wenn mich heute jemand nach „John Gabriel Borkman" fragt, dann weiß ich nicht viel, aber auf „Jim Uriel Korkman" kann ich mich leider noch sehr gut besinnen. Karikaturen sind gefährlich. Sie bringen uns dazu, an den richtigen, sowie an den unrichtigen Stellen zu lachen.

Aus dem Schwedischen von Age Avensirup und Elisabeth Treitel.

Drei Maler

Von

Curt Glaser

Die Natur sieht so aus, wie der Mensch sie will. Die Form ihrer Erscheinung wandelt sich im Laufe der Zeiten, und was gestern echt schien, kann heut wie eine Maske wirken. Es ist uns nicht mehr gegeben, die Natur in so heiter dichten Farben zu sehen, wie die Maler sie vor dreißig Jahren auf ihre Leinwand zauberten. Man nannte es Impressionismus, und man meinte das Freilicht, das die eigentliche große Entdeckung der Zeit gewesen ist.

Franz Graf, der in der Galerie Casper ausstellt, malt heut so, als habe in all diesen Jahrzehnten sich nichts ereignet, als sei das Gesicht der Welt noch immer das gleiche. Ihm zeigt sich die Natur noch immer von der heiter sonnigen Seite. Es sind ihm große und besondere Aufgaben gestellt worden. Er hat in Folgen von Radierungen das Leben der Industrie dargestellt. Er hat für das Fernamt der Reichspost Wandgemälde geschaffen. Aber das alles wirkt so, als sei es in einer Zeit entstanden, in der das Leben so unproblematisch war wie die Kunst. Es ist ebenso geschickt und liebenswürdig wie in einem tieferen Sinne wesenlos.

Rudolf Jacobi ist im Winter in Böhmen, im Sommer in Norwegen herumgefahren, und er zeigt die Ausbeute an gemalten und aquarellierten Landschaften in den Räumen des Vereins der Künstlerinnen. Jacobi schreibt eine feste Handschrift, man kann das Wort ein wenig wandeln und seine Malerei handfest nennen. Er geht nicht gerade sorgsam mit der Farbe um, und er gibt leicht ein wenig zu viel. Ein [illegible]gestaltet sich ihm ohne Mühe, a[illegible]en materiellen Bestand hinaus wir[illegible]die besondere Stimmung und der beson[illegible]dere Charakter einer fremden Landschaft kaum fühlbar. Man darf wirklich nicht an Munch erinnern, der dieses eigentliche Erlebnis des Lichtes und der Luft, der Erde und des Wassers, der Häuser und der Menschen, das in seiner Gesamtheit die Vorstellung „Norwegen" bestimmt, in einmalig unübertrefflicher Anschaulichkeit gestaltet hat. Aber man muß es wohl sagen, daß von dem eigentümlichen Wesen norwegischer Landschaft in Jacobis Bildern kaum etwas mitklingt.

In ein paar Stilleben und Porträts scheint ein Weg beschritten, der zu einer neuen Behandlung der Farbe führt. Die Bilder sind im Ton gehaltener, in der Materie sparsamer, in der Harmonie geschlossener. Da ist vor allem ein Familienbild, das in seiner flächigen Zurückhaltung minder gesprächig ist als die Landschaften, und das mit seinen zwei Tönen, dem einen hellblau und dem antwortenden Rosa, mehr sagt als manche an Farbe und Form überladene Gemälde.

Diskretion zu üben, im rechten Augenblick von einem Bilde lassen zu können, ist eine der Tugenden des Malers Aurel Bernáth. Die Begegnung mit dem neuen Manne, den Viktor Hartberg in Berlin zum ersten Male vorstellt, gehört zu den angenehmen Ueberraschungen des Ausstellungsbesuchers. Hier ist ein Künstler, der von der Welt ergriffen ist und diese Ergriffenheit in einer merkwürdig überzeugenden Weise auf den Beschauer zu übertragen weiß. Seine Bilder sind in den Farben melodisch gestimmt, ein jedes klingt wie ein seltener Akkord. Mit besonderer Kunst wird in diesen Akkorden reines Weiß als Oberstimme eingesetzt. Und dieses Weiß empfängt

gleich einen höchst eigenartigen mungswert. Eine weiße Bank in nächtlich blauen Par[illegible] ein Waschgeschirr im Ho[illegible]elzimmer, [illegible] weiße Gardine vor dem Fenster sind von einer merkwürdig suggestiven Lebendigkeit.

Die Bilder lassen sich schwer beschreiben, und noch schwerer läßt sich ihr eigentümlicher Zauber in Worten nachmalen. Da ist eine Terrasse am Meer, ihr rosa Boden steht vor dem Blau des Wassers und des Himmels, auf ihr ein zierlicher brauner Tisch und jene jene weißen Stühle. Fünf Menschen stehen aufgerichtet um den Tisch, in lichte Farben gekleidet. Es ist etwas durchaus Besonderes in diesem stillen Beieinander, es ist ein malerischer Reiz und eine farbige Sensation, aber es ist auch ein musikalischer oder wenn man will ein poetischer Klang. Da hat nicht einer ein Stück Wirklichkeit abgemalt, so oder so, mit ein bißchen mehr oder ein bißchen weniger Talent, es fällt schwer, darum noch ernsthaft zu rechten — hier ist ein Mensch, der die Welt anders erlebt, der etwas sieht, was vor ihm noch niemand gesehen hat, ein Mensch mit einer besonderen Empfänglichkeit und Empfindlichkeit, ein Künstler mit einem Wort. Es ist gleichgültig, welches sein Mittel ist. Er malt, aber was er zu sagen hat, das könnte auch in Worten oder in Tönen sich mitteilen, eben weil es in einem höheren und allgemeineren Sinne Kunst ist, weil es sich der Mittel des Handwerks bedient und keineswegs die Grenzen zu überschreiten sucht, die ihnen gesetzt sind, sie aber sublimiert und vergeistigt. Der Maler dieser Bilder hat sich ein hohes Ziel gesetzt. Man möchte hoffen, daß er auf seinem Wege, der von vielen Gefahren umstellt ist, mit der gleichen Sicherheit weiterschreitet, mit der er ihn gefunden und bisher eingehalten hat.

[illegible] Nähe [illegible] Molly

[illegible] in Chemnitz

Eulenspiegel - modern

Bisher gabs zwei wirkliche Ereignisse in der neuen Theater-Spielzeit im Chemnitzer Schauspielhaus. Das erste ist die Aufführung von Hans Clumbergs „Wunder um Verdun" gewesen, das zweite die Aufführung von Erich Kästners „Emil und die Detektive". Jetzt kommt noch ein drittes hinzu. In Chemnitz kam des Wiener Dichters Friedrich Hedler Komödie „Till Eulenspiegel" zur alleinigen Uraufführung für Deutschland. Das Stück hat Gehalt, besitzt aber außerdem eine Zugkraft, die im vorhinein der Uraufführung den Charakter eines Experiments nahm.

Der Volksbuchheld Till Eulenspiegel mit seiner ganzen Schalkhaftigkeit und Lebensklugheit wird lebendig, nicht wie bei de Coster in kulturhistorischer Aufmachung, auch nicht wie in Hauptmanns Epos im modernen Anzuge. Der Till Hedlers vollführt hier alle die Streiche, von denen das populäre Volksbuch erzählt.

Hedler hat jedoch nicht nur die Eulenspiegelstreiche dramatisch geformt. Ihm kam es vielmehr darauf an, das Wesen Eulenspiegels aufzuzeigen, deshalb hat er die Eulenspiegelfigur analysiert. Er sieht Till Eulenspiegel als klugen Narren und närrischen Klugen, als philosophierenden Schalk und schalkhaften Philosophen, der die Menschen mit genialem Blick durchschaut und sie alle in ihrer lächerlichen Erhabenheit erkennt, der ihre Schwächen aufspürt und Nutzen daraus zieht. Volksbuchhaft ist das Spiel, aber dichterisch die Sprache, in der es [illegible] ist.

Der 26jährige Dramaturg Heinz Wolfgang Litten hat die Tragikomödie inszeniert. Das Auf und Ab der dramatischen Handlung ist von ihm in wohltuendem Fluß gebracht worden. Die sieben Bilder hat er so ausgestaltet, daß man ihre Beziehungen zur Umwelt der Gegenwart sehen muß. Er hat, alles in allem, der Historie den Odem unserer Zeit eingeblasen. Gustav Th. Wehrle spielte den Till und vollbrachte damit eine schauspielerische Leistung großen Formats, denn während der dreistündigen Aufführung gibt es für den Darsteller des Tills kaum eine Pause, dabei wandelt sich Till auch noch vom optimistischen Jüngling zum resignierenden Greis.

Erhart Henschel.

Uraufführung in Gera. „Fritzische Rebellion" heißt ein Drama von Ernst Geyer, einem jungen Arzte. „Fritzische Rebellion", unter diesem Gesichtspunkte vollzieht sich (ein zweifellos richtiger Grundgedanke!) das tragische Lebensgeschick Friedrichs des Großen. Rheinsberg, Sanssouci, das Kriegslager ziehen vorüber, nicht nur meisterlich gezeichnete Episoden, sondern voll dramatischen Lebens. Friedrich II. war es bestimmt, immer zu „rebellieren", stets seinen eigenen Weg gehen zu müssen, bis er schließlich, von niemandem mehr verstanden, ein Menschenverächter wird. Alles fürchtet ihn, der König bleibt allein. Glänzend skizzierte Nebenfiguren unterstreichen das Milieu. Ein aufwühlendes Stück, das dem Verhängnis im Leben des Preußenkönigs, aber auch seiner Größe gerecht wird, findet es in Gera, vor allem durch den suggestiven, auch in Berlin bekannten, Otto Burger in der Hauptrolle, eindrucksvolle darstellerische Belebung. L. P.

Staub um Frau Onégin. Die auch von uns gemeldeten Verhandlungen zur Beilegung der Meinungsgegensätze zwischen Städtischer Oper und Frau Onégin, haben jetzt eine Einigung für das laufende Spieljahr ergeben und lassen erhoffen, daß Frau Onégin darüber hinaus noch weitere Jahre der Städtischen Oper angehören wird.

Das Deutsche Nationaltheater am Schiffbauerdamm bereitet die Aufführung von Hans Schneiders Märchenspiel „Michels Reise ins Traumland", das im Vorjahr in Stuttgart einen großen Serienerfolg erzielte, als Nachmittagsvorstellung für Kinder vor.

Die Auktionen der Woche

Am 16. November versteigert das „Internationale Kunst- und Auktionshaus" die Einrichtung des schlesischen Schlosses D. und verschiedene Objekte aus Berliner Privatbesitz.

Am 16.—17. November bringt P. Graupe die Bibliothek eines Berliner Sammlers zum Angebot; die erste Abteilung enthält Erstausgaben der deutschen Literatur des 18. und 19. Jahrhunderts, hervorzuheben die Gesamtausgabe von Arnims Werken in schönen Halblederbänden der Zeit (Taxe 500 ℳ), ferner Brentanos seltener Erstlingsroman „Godwi" (Taxe 250 ℳ). Eine Rarität (Taxe 1200 ℳ) bedeutet die Erstausgabe von Manzonis „Adelchi" mit zwei eigenhändigen Widmungen Goethes an Karl Streckfuß, den ersten deutschen Uebersetzer der Tragödie. Unter den Goetheschen Werken kommt ein Privatdruck des „römischen Carneval" zur Versteigerung, 1789 in 250 Exemplaren auf holländischem Bütten bei C. W. Ettlinger gedruckt (Taxe 1500 ℳ). Der zweite Teil der Versteigerung bringt kostbare Americana und französische illustrierte Bücher auf den Markt.

Am 11. November versteigert Math. Lempertz in Köln Gemälde moderner Meister aus rheinischem Privatbesitz; hervorzuheben Genreszenen von Spitzweg und Sperl, ferner Arbeiten von Leistikow, Schönleber, Trübner.

Am 18.—19. November kommt im Hotel Drouot in Paris der zweite Teil des Nachlasses von Mm. Grout-Flaubert zum Angebot, ein für die Erkenntnis des Dichters bedeutungsvolles Material: Skizzen, Entwürfe, Briefe und persönliche Andenken.

Am 18. November versteigert Sotheby & Co. in London moderne Graphik, darunter Blätter von Whistler, Crane, Cameron, Legros u. a.

Staatsoper Unter den Linden. Mittwoch, 8 Uhr: Rigoletto" mit den Damen Oldenburg a. G., Klose und den Herren Janesen, Roswaenge, Abendroth, Armster. Musikal. Leitung: Zweig.

[illegible]atliches Schauspielhaus. Mittwoch, 8 Uhr: [illegible]ynt" in der bekannten Besetzung.

[illegible]hes Schillertheater. Mittwoch, 8 Uhr: „Das [illegible]h Ei" in der bekannten Besetzung.

Oltványi Y

KÉPZŐMŰVÉSZET

Bernáth Aurél kiállítása

Gróf Almásy-Teleki Éva művészeti intézete (a volt Ernsztmúzeum) az első bemutatót *Bernáth* Aurél gyüjteményes kiállításának szentelte.

A kiállítás katalógusához Bernáth maga írt megható és szerény előszót. Ebben mestereiként az *impresszionistákat, Cézanne*-t és a *nagybányaiakat* említi. Valóban sok tanulságot merített belőlük. De Bernáth képei egy újabb nemzedéknek, a ma negyvenes-ötveneseknek szellemi állapotát érzékítik meg. Az impresszionizmus tartalma és technikai fegyvertára talált kincs s gazdagsága mindvégig ebből az egyszeri kincsleletből táplálkozik. A nagybányaiak művészete boldog, kívánság-teljesítő álom módján váltódik valóságra. Bernáthéké bonyolultabb s indulásában sokoldalúbb szellemidézés. Közvetlensége talán nem olyan nyilvánvaló, de azért gyorsan megragadható és mélyebb. *Renoir* angyali ártatlansága és érzéki természetessége elbűvöli a mi nemzedékünket, de nem csábítja utánzásra. A nagybányaiak szerencsés felszabadultsága és a francia szellemet magyar látással telítő remek magatartása e nemzedéknek szintén inkább emlék, mint élmény, serdítés, de nem *primum movens*.

Jobban kapcsolja Bernáthot nagy elődeihez az, hogy részese annak a bátor *humanizmusnak*, melyre ma rossz szelek járnak. Ez a humanizmus francia örökség: tisztaság, tiszta fogalmazás, igazi emberiesség. Bernáth kiállításán teremről-teremre jobban igézi meg az embert egy emelkedett festő-szellem előkelősége. Milyen megnyugvás *ma* látni, hogy ez a nagyszerű művész eddigi életművének minden szakaszában csak a legmagasabb eszményekért küzd. Sehol semmi alantasság, sehol semmi engedmény. Ezen a téren nincs fogyatékossága. Saját arcképeinek megszállt magatartása is félelmesen öntudatos «mint akit nagy hír kerget le hegyéről».

Próbáljunk csak belemerülni *Műteremben* c. (86. sz.) önarcképének a költészet kohójában látomássá hevített festői szépségébe! Nézés közben váratlanul rájövünk, hogy szinte nem kell többé a képre tekintetnünk, mert a *látvány* csodálatosképen *hallhatóvá* is vált! Az ilyen tisztára festői, szín- és formatitkokból előálló *beszédes* hatásnak köszönhető hálaisten az is, hogy Bernáth képei újból erősebbre fonták az utóbbi időben meglazult kapcsolatot a közönség és a festőművészet között.

Nem csoda. Hisz Bernáth festészetének szépsége olyan nyilvánvaló. Pillanatok alatt ért hozzá a jóindulatú avatatlan is. Semmi ellenkezést sem kell vele szemben legyőznünk. Gondolatait vele együtt gondolhatjuk végig, ha szabadon sétálunk festményei terében. Színeinek bensősége, tüzelő pompája, áttetsző fénye a legnemesebb ingerek. Rávezetnek művészete nyitjára, élvezésére — érzelmi közösséget teremtenek. Nem kell e képek megértéséhez mesterségi tudás. A szépségre-vágyás s a magasrendűre való szellemi készség bőséges útravaló annak, aki Bernáth világában otthonos akar lenni. Ez a művészet ugyanis, mint minden nagy és mély művészet, tiszta, egyszerű és érthető. Alkalmasabb időben gyorsan közkinccsé válnék. Azzá kellene lennie a poéta-festő vásznait elöntő varázslatos hangulat révén is. Ebben a hangulatban van ellágyulás a világ tündéri látványosságán, van benne az igehirdetők sugárzó rajongásából is. Legfőképen azonban valami meghatározhatatlan *sejtelmesség* borít el minden képet. Sejtelmes költészet, valóság és misztikus ölelkezése. Néha közelebb a valósághoz, néha az álomvilághoz. Azonban Bernáth költői szenvedélye, hogy *Riedl* Aranyról írt szép szavával éljünk, nem annyira heves, mint átható. Művészete is ilyen. Sejtelmességében is emelkedett, *ünnepélyes*.

A Bernáth-képek ünnepélyes hangulatán és szellemi izgalmán túl valósággal lebilincsel bennünket megfestésük elbűvölő szépsége! Fakturája, azaz kezemunkája, kezejárása egyszerűen varázslatos. Sohasem könnyelmű. Egyforma benne a kéz fölénye és a szellemé. Festésének épp ezért magától adódó bája, magától értetődő lejtése, zavartalan folyamatossága és átütő ereje van. Szép, amit fest, szép, ahogy fest. Festési tökélye a festék elképesztően finom felhasználását ismeri és páratlan intenzitással tud érzékeltetni. Ez egymagában is kiváltságos helyet biztosít neki festészetünkben.

Hiszem én is, hogy a művészetben nincs fejlődés. Anyaga: az emberi lélek legmélyebb tartalma változatlan, csak kifejezési eszközei másulnak. Bernáth festészete ilyen értelemben «más», de lényegében változatlanul az örök elvekbe ágyazott művészet. Milyen boldogság ez a visszatekintő és előrelátó gyönyörű kiállítás! Üde és fiatal, emelkedett és reményrehangoló. Nem a ma árnyékában nőtt virág, melyet változó áramlat gyökerestől elpusztíthat, hanem az állandó szellemi értékek hitéből sarjadt igaz emberi és művészi hitvallás.

Oltványi Imre

ZENE

Zenénk magyarsága

Nemzetközi zene nincsen, ahogyan nemzetközi nyelv sincsen. Az élet a szóródás törvénye szerint mozog s az emberiség régesrég lemondott róla, hogy közös nyelvet beszéljen. De a különböző tájak embere egymástól elütő nyelven szólal meg akkor is, ha érzés- és gondolatvilágát a művészeten keresztül fejezi ki. Hiába közösen ismert anyag a felrakott szín, vagy a zendülő hang és hiába közös érzékszerv a látó szem, vagy a halló fül, nemcsak hogy a kifejezés, a közlés módja térhet el nagymértékben, hanem az érzékelés, a megértés miként je is más és más lehet. A tengerek, amellett, hogy földrészeket választanak el, elválasztják a lelkeket is; ezért beszélünk európai, ázsiai, amerikai lelkületről s ezzel kapcsolatban fehér, sárga, stb. kultúráról.

A magyarság Gejza és Szent István nemzedékével vállalta az európai asszimilációt s ezzel biztosította is a jövőjét A nomád pásztorkodás helyett a megtelepülés és földművelés életformája, a vezérség helyett a királyság intézménye s a pogányság helyett a kereszténység vallásbölcselete lett a keret, amely az asszimilációt, az európaiasodást jelentette. A nemzetnek a létért való iszonyú erőfeszítése volt ez a kor, amelyre a történelem kevés időt adott s így rengeteg érték pusztulásával járt. Ilyen veszendő kincs volt az Ázsiából magával hozott közösségi zenekultúrája is, amelynek átmentésére nem adódott sem mód, sem alkalom. A változás szörnyű vihara, amely a magyarságot első európai századaiban érte, zenekultúrájának terebélyes fáját derékban törte ketté. Hogy bizonyos formája ezer esztendőt átvészelve újra elénklombosodott, a gyökérzet hatalmas erejét tanusítja.

A magyarság társadalmi és kulturális egysége a letelepüléssel kezdett bomlani, mert a földtulajdon fogalma és a mindjobban szűkülő vagyonszerzési lehetőség egyeseknek módot és tekintélyt adott, másokat pedig alájuk rendelt. A vezető réteg határozta meg a nemzet politikai állásfoglalását s amikor királya alatt a kereszténység mellett döntött, egyben a kulturális gyámság állapotát is vállalta. Itt a gyökere egyébként annak a — később már kisebbségi érzetté változó — felfogásnak, hogy minden jobb, ami idegen. A változás idején országszerte kolostori, székesegyházi és káptalani énekiskolák keletkeznek, amelyek terjesztik a gregoriánkultúrát, vele a többszólamúságot s az elbűvölő harmóniát. Mivel a magyarság keleti zenéje szervesen összetartozik a pogány szertartások alkalmaival, pusztulnia kell. Főuraink, hogy jó keresztényeknek bizonyuljanak, megtagadják őseik zenekultúráját; házaik, palotáik megnyílnak az idegen zene előtt, amely lassan, de biztosan eltömi fülüket a keleti dallamvilág elől. Az európai zene hétfokúságát megszokják, a harmóniából bontott melódiavonalat és az akkordok etikettes egymásutánját megszeretik s ezzel végleg eltávolodnak a keleti zenétől. Házaikba, palotáikba idegen muzsikusokat szerződtetnek, mert a magyar zenei tehetség sem a nyugati hangszerekkel, sem az akkordvilággal nem tud mit kezdeni s az így összeverődött zenekarok műsora a nyugateurópai partitúrákat szólaltatja meg. Főuraink mulatságain gavotte, courante, sarabande s a többi nyugati tánc teszi ki a műsort s ezen némi változást csak a nemzeti föllendülés korszakai hoznak. Az itt megtelepedő idegen, főleg német és cseh zenészek ugyanis némi regionális ízt adnak a nyugati műveknek, vagy maguk komponálnak olyan irányban; melódia szempontjából a török hódítással fölszivárgó bővített másodlépést, ritmusban pedig a koriambus pattogását (tá-ti-ti-tá) teszik magyar dialektussá. Ez a zenei díszmagyar lett később szomorú tévedése sok nagyrahivatott magyar művésznek is. A cigányság magyarországi feltűnése részben beváltja ugyan a külföldi hangszeres zenészeket, de a palotákban dívó zene, a «palotás» tovább halad a megkezdett úton: a külföldi táncok andante-tételéből a hallgató körvonalai bontakoznak ki, a presto pedig a későbbi csárdás árnyékát veti előre. A verbung ideje ez a kor, *Csermák, Bihari* és *Lavotta* kora, amelyet a miniatür területén *Szentirmay, Simonffy, Dankó, Fráter* és *Balázs*, a nagyobb készülést kívánó műzene terén pedig *Erkel, Liszt, Hubay* és *Dohnányi* követ. Egyiküknek sem róható fel bűnül, hogy az irány zátonyra futott; maga az európai zene betegedett meg, amelynek csak alázatos függvényei voltak.

Szomjas György

SZÍNHÁZ

Moreto híres vígjátékát, a *„Közönyt közönnyel"* című barokk komédiát *„Donna Diana"* címmel újította fel a *Nemzeti Színház*. A szellemes spanyol író remek színpadtechnikus. Kitűnő érzékkel használja fel azt a drámai nyersanyagot, amit *Lope de Vega* és iskolája felhalmozott s könnyűvé és hozzáférhetővé tette *Calderon* magas, pathetikus formáit. A Donna Diana anyaga is csupa átvétel. Az alapötlet, hogy t. i. a szerelmes férfi úgy hódítja meg szíve hölgyét, a Plátóért rajongó hercegnőt, hogy közönyt színlel s saját tőrébe ejti a női természet örök törvényét, a szerelmes odaadást megtagadó kékharisnyát, ősrégi vígjátéki téma; Moreto a motiváló és a színező anyag nagyrészével együtt nagy elődjétől, Lope de Vegától vette át. A kompiláció azonban ebben az esetben kitűnően sikerült. Elsősorban azért, mert a darab lényege nem a tartalom, hanem a forma: az a könnyű, szellemes, irónikusan mulattató játék, amely a spanyol udvari barokk legtisztább s legfejlettebb szelleméből fogantatott: csupa ízlés, csupa játékos ornament, csupa könnyű és könnyelmű elegancia; mint a pezsgő, lebegő s tünékeny mámort ad, nem hat meg mélyebben, de csömört sem okoz. A gondos rendezés ezt a lebegő játékosságot hangsúlyozta elsősorban s olyan kitűnő színészi teljesítményekre adott alkalmat, mint *Bajor Gizi* Donna Dianája és *Uray Tivadar* Polillája.

*

Flechter-Lee tavaly már szerepelt a *Nemzeti Kamara Színházban* egy *Byron*nal foglalkozó ellenszenves színművel. Nem értjük egészen, miért kellett most *Rembrandt* című émelyítően érzelgős dramatizált életképét előadni. Minden van ebben a jelentéktelen műben, amit a mult század polgári érzelmessége a művészsorsról elképzelt, szerelem, indulatosság, az élet dolgaiban való tapasztalatlanság, a jövőbe vetett törhetetlen hit, részegeskedésbe folytott reménytelenség, zsákmányra éhes műkereskedő-sakálok, önző s értetlen megrendelők, törékeny, légies hitves, tenyeres-talpas gazdaasszony, odaadó, önfeláldozó szerető, sőt némi modernebb mellékízként egy kis parasztkérdés is. Mindez pedig felerősítve valami híg, cukros és olcsó érzelmességgel, amit a rendezés minden esetben érvényesíteni is igyekezett. Sajnáltuk a színészeket.

*

A *Vígszínház* G. B. *Shaw „Pygmalion"*-ját újította fel. A darab, amely a művébe beleszerető alkotó problémáját annakidején egészen új s egyéni eszközökkel ábrázolta, a szellemes és irónikus angol egyik legjobb műve. Részleteiben természetesen ez is annyira telve van angol vonatkozásokkal, hogy hatása, még ma is, eléggé megcsökken a szárazföldön. Nálunk most elsősorban a mű társadalomkritikai vonatkozásai keltettek visszhangot. Az öreg Doolittle, a szabad szegénylegény és munkanélküli csatornatisztító bölcsesége ismét aktuális lett. Sajnos az élet ma kegyetlenebb eszközökkel tanítja meg az embert arra, hogy a középosztály rabságánál többre becsülje a szabad élet értékét. Shaw még oly korban játszott a problémával, mikor a választás lehetséges s az irónia kedves volt. Ezért érezzük művét kissé tegnapinak. Az előadás a szokott jó vígszínházi stílus minden előnyét s hátrányát mutatta; érzésünk szerint kissé disztingváltabb, kiegyensúlyozottabb, legfőképen pedig lassúbb s kevésbbé pezsgőbb volt a kelleténél. *Muráti Lili* Elisája figyelemreméltó, szép alakítás.

*

Kodolányi János új darabja, a *Belvárosi Színházban* bemutatott *„Végrendelet"* ugyanazt a miliőt hozza a színpadra, amelyet a kitűnő szerző eddigi drámáiból s regényeiből jól ismerünk: az ormánysági paraszti világét. Az előzetes jelentések szerint Kodolányi ismét aktuális politikai kérdéshez, a földreformhoz kívánt kapcsolódni. A valóság kíméletlen feltárásával akart győzni, a téma időszerűségével vonzani. Lehet, hogy ez sikerülni is fog neki: a darab politikai sugárzása s heves időszerűsége kétséget nem szenved. Mint közéleti tett nagyon hatásos is lehet, mint művészi alkotás már sokkal problematikusabb. Kétségtelen, hogy olyan író munkája, aki jól látja alakjait s naturalisztikus, nyers valósággal megeleveníteni is képes őket. A dráma nyelve ízes, gazdag magyar beszéd, dialógusai jók, célrasietők s az egésznek van levegője. A drámai szerkezettel azonban most sem sokat törődik Kodolányi. Művének alkata az életképé; tele van kitűnő, sokszor megrázó drámai anyaggal, izgalmas feszültségekkel; a drámai cselekmény fordulópontjai azonban elmosódottak s az egész drámai értelme homályban marad. Sötétség, borzalmas sötétség: ez az érzés marad meg az ember emlékezetében; nem az igazi drámák mély, megrázó, gyötrő és feloldó életélménye. Az előadás minden dícséretet megérdemel.

*

Nem mondhatjuk sajnos ugyanezt a *Városi Színház* bemutatkozó előadásáról. Az új igazgató, hogy programmjának komoly, irodalmi szempontjait hangsúlyozza, *„Az ember tragédiájá"*-val nyitotta meg a későn induló évadot. Vállalkozása, hogy t. i. Madách remekművét e nagy tömegszínházban mentől szélesebb rétegeknek tegye hozzáférhetővé, valóban tiszteletreméltó. El kell ismernünk azt is, hogy az előadás mindvégig megtart egy bizonyos jó színvonalat, még akkor is, amikor nyilvánvaló engedményeket tesz a körutakon túli tömegek ízlésének. Át kell azonban végre látnunk, hogy a Tragédiát nem lehet hevenyészett rendezésben, kellő előkészítés nélkül, alkalomszerűen összetoborzott s egy egységes stílus szempontjai szerint össze nem tartott színészgárdával előadni. Nem kívánja senki azt, hogy a Városi lepipálja a Nemzetit; elég, hogyha a most már valóban nagy s értékes rendezői hagyományok jó és bevált eredményeit értékesíti. Sajnos az előadáson régi és új rendkívül problematikus találkozásának lehettünk csak tanui. A Paulay-féle rendezés látványos-színes elemei meglehetős tervszerűtlenül váltakoztak a modernebb stilizáló elgondolások részleteivel, éppen úgy, ahogy a színészek is minden határozott rendezői ellenőrzés nélkül szavaltak vagy csevegtek. *Földényi* jó színész, de úgy éreztük, nincs elég klasszikus iskolája ahhoz, hogy megbirkózhassék Ádám nehéz szerepével. *Sennyei Vera* inkább a lírai részletekben volt jó, *Mihályfi* Luciferjét túl józannak, kiegyensúlyozottnak éreztük.

Keresztury Dezső

KÖNYVEK

Dr. vitéz Ruttkay László: A felvidéki szlovák középiskolák megszüntetése 1874-ben. (A «Felvidéki Tudományos Társaság» kiadványa. 1939.) — A könyv témája túlnő az egyszerű iskolamegszüntetések keretein és (a szerző érdeme!) *kultúrtörténeti értékessége is válik.* Az 1874-ben bezárt *nagyrőczei, turócszentmártoni* és *znióvároljai* szlováknyelvű középiskolák bezárását sokszor vetették szemünkre. Vitéz Ruttkay könyvének elolvasása meggyőz arról, hogy a vádak alaptalanok voltak. A «lezárt ügy»-re adatok halmazával vetett világosságot a szerző, életrekeltette a porosodó aktákból ezt a kultúrtörténeti tényt, amely napjainkban már naggyá nőtt. Itt van Ruttkaynak érdeme. Az iskolák patronátusai mindent elkövettek, hogy megakadályozzák az iskolák megszüntetését és a vagyon felosztását. Trefort, az akkori közoktatásügyi miniszter, messzement a jogtisztelettben, «mellőzte . . . a megtorlásokat és . . . a békés felszámolás útját választotta és ezt javasolta az uralkodónak is».

És mégis, a szlovák nemzeti kultúrának ez élénken lobogó fáklyái kihúnytak, pedig azok «tüzét és melegét még hosszú időn át meg tudta volna őrizni a szlovák nemzet, ha annak ápolásánál a magyarság iránt több megbecsülést, a közös haza iránt pedig több lojalitást tanusít».

A szerző külön érdeme, hogy könyve függelékeként közli az iratok szövegét és a végén egy hatoldalas francianyelvű resumével adja át az anyagot azoknak is, akik a magyar szöveget nem olvashatják.

sz. Csorba Tibor

Kemény János: Itéletidő. (Révai.) Az erdélyi irodalom egyik dícséretreméltó erénye, hogy nem indul idegenbe tárgyakat keresni. Körülnéz a maga szűkebb hazájában s ott megtalálja írásának anyagát. Erdély multjából meríti történeti regényeit s az erdélyi tájképekből, az ottani tarka lakosságból a társadalmi leírásokat. Ezt az erdélyi világot tárja elénk Kemény János novellás-kötete is. Legkedveltebb témája a magyar urak élete, akiknek nagy vadászatait, mulatozását, szórakozását olyan odaadással és olyan részletesen rajzolja, mintha egy másik Apor Péter támadt volna fel benne. Jól jellemzi a havasok és erdőségek embereit, a világtól visszavonulva élő pásztorokat, erdészeket, vadászokat is.

Jankovics Marcell: Húsz esztendő Pozsonyban. (Franklin Társulat.) A Felvidék történelmi eseményei az emlékezéseknek hosszú sorozatát hozták napfényre. Ebbe a sorozatba méltón illeszkedik Jankovics Marcellnek, a felvidéki magyar irodalom egyik vezérének, a pozsonyi Toldy-kör volt elnökének a kötete. Érdekesen számol be a pozsonyi megszállás és a kisebbségi évek történetéről, egyéni emlékeiről s egy nagykultúrájú város sorsáról. A munka jelentőségét épp az adja, hogy ennek a vidéki kultúrának a megnyilvánulása, annak a nagyhagyományú, nemesveretű vidéki kultúrának, amely a határontúli városokat is szorosan a magyar szellemi élethez kapcsolja.

JELENKOR. Társadalmi, politikai és kulturális lap. — Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. — Minden cikkért írója felel. Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV., Váczi utca 36. III. 16. — Telefon: 185-246. — Postatakarékpénztári csekkszámla 11.870. — Szerkesztőségi és kiadóhivatali órák: minden d. e. 10—2. — A szerkesztő fogad: kedden 12—2. — Előfizetési díj: egy évre 4 P, félévre 2 P. Jogi személyeknek évi 40 P. Egyes szám ára: 20 fillér. — Felelős szerkesztő és kiadó: KATONA JENŐ. — TEMPS PRÉSENT. Revue bimensuelle sociale, politique et culturelle — Rédacteur en chef: EUGÈNE KATONA. Rédaction et administration: Váczi-utca 36. Budapest IV.

Stephaneum nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Ma reggel hét órakor megkezdődtek a négynapos országos légvédelmi gyakorlatok

Légoltalmi készültség Budapesten, a Nagyalföldön, a Felvidéken és a Kárpátalján

Az *Esti Ujság* jelentette, hogy a honvédelmi miniszter rendeletére október 24—27. között az egész ország területére kiterjedő légvédelmi és légoltalmi gyakorlatokat kell tartani. Az országos légvédelmi parancsnokság a gyakorlatok síma lebonyolítása érdekében *két részre osztotta az országot:* nyugati és keleti területre.

A nyugati területhez tartozik a Dunántúl,

pontosabban Nógrád, Pest és Bácsbodrog megyék nyugatra eső területe, míg *a keleti területhez a Nagyalföld, a Felvidék és a Kárpátalja.* A két területen egyenként két napon és két éjszakán keresztül tartanak a légvédelmi gyakorlatok.

Vitéz dr. *Fábry* Dániel tábornok, országos légvédelmi parancsnok, a budapesti lapoknak adott előzetes tájékoztatójában közölte, hogy

mind a két területen meglepetésszerűen rendelik el a légvédelmi készültséget,

s a készenlétbe helyezett területen napjában többször megismétlődő riasztást is. Ma reggel a rádió hétórai hírei között az országos légvédelmi parancsnokság bejelentette, hogy az ország keleti területét, nevezetesen a budapesti, szegedi, debreceni, miskolci és kassai hadtestparancsnokság körzetét *teljes légvédelmi készültségbe helyezték.*

Ez azt jelenti, hogy negyvennyolc órai időtartamra,

csütörtökön reggel hét óráig Budapest, továbbá a Nagyalföld, a Felvidék és Kárpátalja összes városaira és községeire érvényesek a legszigorúbb légvédelmi és légoltalmi rendszabályok.

Mit kell tudni a légoltalmi gyakorlatról?

Magyarországon ez az első ilyen nagyszabású légoltalmi gyakorlat. Ezzel kapcsolatban nem érdektelen, ha közöljük a rendszabályokat, amelyeket mindenkinek tudnia kell és amelyek *mindenkire nézve kötelezőek:*

1. A készültség tartama alatt *csökkenteni kell a közvilágítást,* s általában mindennemű szabadbasugárzó fényt (kirakatvilágítás, fényreklám, kávéházak, szórakozóhelyek, lakóházak és más helyiségek szabadbasugárzó fényeit) meg kell szüntetni. A köz- és magánépületek, továbbá az üzemek *ajtajait és ablakait oyan berendezéssel kell ellátni, hogy az ablakok és ajtók nyitásakor se szűrődhessék ki fény a szabadba.*

2. Mindennemű járómű belső világítását a legteljesebb mértékben kell lecsökkenteni és az ablakokat olyképpen kell elfüggönyözni, hogy a belső fény közvetlenül érzékelhető legyen. A járóművek külső lámpáit fénytcsökkentő berendezéssel kell ellátni. Gépkocsivezetők a keresőlámpát csak pillanatokra és a legszükségesebb esetekben használhatják.. A gépjárművek hátsó rendszám-lámpáját ugyancsak el kell látni fénytompítóval. Gépjárművek — a honvédségi, közbiztonsági és karhatalmi szervek, továbbá mentők, tűzoltók, közlekedési vállalatok, a posta és MÁVAUT gépjárműveivel, *haldolókhoz hivott lelkészek, súlyos beteghez hivott orvosok, szülőnőhöz hivott szülésznők járműveinek kivételével* — legfeljebb óránkint húsz kilométeres sebességgel haladhatnak.

Légvédelmi riadó; minden forgalom megáll

3. A légvédelmi riadó jele: *a szirénák időnkint váltakozó magasságú üvöltöző hangja,* gyári szirénák búgása, esetleg harangok félreverése, vagy az utcákon száguldó tűzoltógépkocsikról adott szirénajelzések. Ekkor az utcákon, tereken, hidakon tartózkodó

gyalogosok és kerékpárosok kötelesek a legközelebbi ház kapualjába betérni és onnan csak a „légi veszély elmult" jelzésre szabad távozniok.

Kapuzárás után az utcán és tereken tartózkodók a legközelebbi kapualjban húzódnak meg. A rendelkezés *nem vonatkozik a vasúti pályaatestéken és hidakon dolgozó munkásokra,* a közlekedési forgalom személyzetére, továbbá az utcai engedélyes bódéárusokra.

Villamosok riadó esetén a nyilt pályán azonnal meg kell állnia.

Hidakon és alagutakban járóművekkel megállni nem szabad. A riadójel elhangzása után *a járművek kötelesek haladási irányuk baloldalán közvetlenül a gyalogjáró mellett megállni.* Kerékpárokat a házak bejárata alá kell vinni. Az utasoknak el kell hagyni a járóműveket és azonnal az óvóhelyekre, esetleg kapualjak alá sietni, míg a gépjárómű személyzetének a járóművön, az állati erővel vont járómű kocsisának pedig az állatok mellett a helye. Ha a lakóházban óvóhely nincsen,

a lakóknak a lakásban zárt ablakok mellett kell tartózkodniok.

Éjszakai riadó esetén teljes elsötétítés

4. Besötétedés után virradatig légvédelmi riadó esetén *azonnal végre kell hajtani a teljes elsötétítést.* Ekkor a csökkentett világítást is meg kell szüntetni és minden járómű lámpáit megállás után el kell oltani. A hivatásuk teljesítésére siető lelkészek, orvosok és szülésznők kötelesek a személyazonosságuk igazolására alkalmas okmányt kéznél tartani.

A vasutak és más közlekedési vállalatok menetrendszerinti forgalma a gyakorlatok alatt korlátozás nélkül fenntartható. Az érkező utasokat a várócsarnokban kell tartani, esetleg *a legközelebbi óvóhelyre kell irányitani.*

5. A lakóházak tulajdonosai kötelesek tűrni, hogy a közönség a bejárat alá vagy az udvarra mehessen és a légvédelmi riadó alatt ott tartózkodhassék. Kapuzárásig (22 óráig) *a lakóházak kapuját nem szabad bezárni.* Olyan házban, ahol végleges vagy szükségszerű óvóhely van, a lakók a riadójel elhangzása után kötelesek az óvóhelyre menni.

6. A légoltalmi gyakorlat tartama alatt, ha a feltételezett kárt bárki látná, vagy érezné, kötelessége azt a legközelebbi rendőrrel, vagy légoltalmi közeggel sürgősen közölni.

7. „Légi veszély elmult" jel: a szirénák kétizbeni hosszú, állandó magasságú jelzése. Ekkor a teljes elsötétítést csökkentett világítás váltja fel.

A vasárnapi légvédelmi gyakorlat közönsége Középen gróf Teleki Pálné, a mniszterelnök felesége

Budapesten ma délelőtt volt az első riadó

Ezek a légvédelmi gyakorlatok fontosabb tudnivalói. Egyébként ma délelőtt

11 óra után néhány perccel a fővárosban megtörtént az első meglepetésszerű légi riasztás.

Amikor megszólaltak a szirénák, pillanatok alatt elnéptelenedtek az utcák és terek, megállt a forgalom, majd a néma főváros felett *„ellenséges" bombázó repülőgépek jelentek meg,* amelyeknek zúgásába tüzoltókocsik és mentőautók szirénáinak üvöltése vegyült. Pár perc mulva „megszünt a légi veszély" és az utcákra újból visszatért a megszokott hétköznapi forgalom.

Budapest ma délelőtt esett át a légvédelem első nagyszabású vizsgáján.

A reggel bejelentett légoltalmi riadó a délelőtti órákban *a délpestkörnyéki városokban kezdődött meg.* Legelőször Kispesten szólaltak meg a szirénák, majd Pestszenterzsébeten, Csepelen és Pestszentlőrincen is. A négy város felett szinte egy időben jelentek meg a repülőgépek. A szirénák hangjára az utcák pillanatok alatt ürültek ki, megállapitható, hogy a közönség megfogadva a tanácsokat, a legéldásabb fegyelmezettséggel viselkedett.

Cs. I.

Horthy Miklós kormányzóról nevezik el a kassai repülő akadémiát

Kassa magyarsága nagy lelkesedéssel készül a honvéd repülőakadémia felavatásának ünnepségeire, melyet november 5-én tartanak meg. A felvidék fővárosának van már főiskolája: a kereskedelmi főiskola, ilyen jellegű lesz a zöldkeresztes védőnőképző is, amelyre csak érettségivel rendelkezőket vesznek fel, mégis a repülőakadémia felállítását fogadták itt a legnagyobb örömmel, mert a jövőben Kassa fogja adni az országnak a legmodernebb fegyvernem, a repülés tisztjeit.

Magyarország kormányzójáról, nagybányai vitéz Horthy Miklósról nevezik el a kassai honvéd repülőakadémiát azért, mert az országépitő és országgyarapító kormányzó tette ütőképessé a magyar légihaderőt is. „Horthy Miklós honvéd repülőakadémia" lesz az új intézmény neve, mely nemcsak Kassa, de az egész ország magyarságának büszkesége lesz.

BERNÁTH AURÉL gyűjteményes kiállítása

Gróf *Almásy-Teleki* Éva művészeti intézetében (a volt Ernst-múzeum) nyilt meg *Bernáth* Aurél gyüjteményes kiállítása az 1912—1939. évek müveiből. *Bernáth* Aurél a magyar pikturának egyik legjellegzetesebb, legnagyobb tehetségü művelője. Magányos poéta; borongó, halk líra, mély emberiesség, választékos kultúra, bensőség, kissé kesernyés filozófia jellemzi müveit. A legfestőibb festő, a festői látásmód megszállottja, aki megalkuvás nélkül szolgálja a legtisztább művészi ideálokat. Művészete nem a tömegeknek, hanem a szellemi elitnek szól. Kerüli a hangosságát, a kemény akcentust, a lármás gesztusokat, kifinomult idegbeállítottságával az élet apró, de kicsinységében is jelentős jelenségeire mutat rá. Őszi tájai mélytüzü színeikkel, tengerparti részletei a végtelenség szomorúságával, családi életéből vett alakos kompozicioi az emberszeretet melegségével lepi meg a szemlélőt.

A nagybányai iskola hagyományait folytatja és mint ilyen egyike a legmélyebben magyar művészeinknek, nem a népi magyarságból, hanem abból a polgáriasult rétegből, amely nagy érzékenységgel reagál a külföldi művészi áramlatokra és szüri át azt sajátos, hazai földből kinőtt lelkiségén. Ujabb müvein a szinek kivilágosodását figyelhetjük meg, amivel együtt jár művészetének derusebb, optimisztikusabb áthangolása is. A kiállított anyag nem egy darabja a magyar művészet legbecsesebb értékei között kérhet helyet. Büszkék lehetünk rá, hogy ilyen művészeink vannak.

Dr. TÓTH DÉNES

— **Epe- és májbetegségeknél,** elsősorban epehomoknál és epekőképződéseknél, krónikus epehólyaghurutnál és hurutos sárgaság fellépésénél reggelenként éhgyomorra egy pohár kissé felmelegitett természetes **„Ferenc József"** keserüviz az emésztés útjait alaposan kitisztitja és a hasi szerveket élénkebb tevékenységre serkenti. Kérdezze meg orvosát!

PUSZTAI SZERENÁD 30—50! A LEGNAGYOBB SIKER! HÁROMORAS KACAGÁS! FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ!

Vegye igénybe az Esti Ujság Utazási Irodáját: VIII., József-körút 5.

Dick Powell bebizonyitja a gyönyörü Olivia de Havilland-nak, hogy a lány is verve jó!

A MILLIOMOS SZOBALÁNY

Ma premier! FORUM

Gyüjtsd és add el a vasat és fémet

Színes plakátok hirdetik ezt a felhivást az ország egész területén. A Vas- és Fémgyüjtő központja bocsátotta ki a plakátokat, amellyel egyidejüleg megkezdődött az egész ország területén a vas- és fémhulladékok gyüjtése. Alig jelentek meg a felhivások és plakátok az utcákon, a közönség máris hozzálátott a gyüjtéshez és a fémgyüjtő igazolványokkal ellátott megbizottai alig győzik átvenni a gyüjtött kilincseket, használhatatlan vasedényeket, kulcsokat, elhasznált tubusokat, ócska vasajtókat, konzervdobozokat, csődarabokat stb. A gyüjtés különben is csábító, hiszen a fémgyüjtő emberei rendes napi áron veszik át a gyüjtött vas- és fémhulladékot. Különösen az ifjúság körében nagy a gyüjtési láz. Közeledik a karácsony és ilyenkor mindig hasznos egy kis gyüjtött pénz. A nagy lendülettel megindított gyüjtésnek várakozáson felül nagy sikere van.

— **Egyévi börtönre ítéltek egy orvost több ügyvéd megrágalmazásáért.** Böhm Oszkár budapesti orvos több fővárosi ügyvéd ellen bünvád: feljelentést tett, amelyben az ügyvédeket egy polgári perből kifolyólag okirathamisitás büntettével és egyéb büncselekményekkel vádolta meg. A bejelentések azonban mind alaptalanoknak bizonyultak és az ügyvédek ellen a bünügyi eljárást jogerősen megszüntették. Ezekután dr. Böhm Oszkár ellen hamis vád büntette és hatóság előtti rágalmazás vétsége miatt indult meg az eljárás. A büntetőtörvényszék hatrendbeli hamis vád és kétrendbeli hatóság előtti rágalmazás vétségében mondotta ki bünösnek az orvost és ezért egyévi börtönre ítélte. A tábla az ítéletet helybenhagyta, most pedig a Kúria Bolla-tanácsa Böhm Oszkár gyakorló-orvos egyévi börtönbüntetését jogerőre emelte.

— **Jótékonyság napja a budapesti temetőkben.** A főváros hat országos jellegü jótékonysági egyesülete november hó 1-én és 2-án a temetőkben jótékonysági napot rendez. A Vakokat Gyámolitó Országos Egyesület, a Szociális Missziótársulat, a Szociális Testvérek Társasága, a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona, a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége, a Felekezeti Patronázs Egyesületek emelik fel kérő szavukat, hogy ne legyen a télen Budapest területén nélkülöző vak, gondozás nélküli nyomorék, ne legyen elhagyatott gyermek és gondozatlan öregember.

— **Heller András: Föld és munkabér.** A magyar agrármunkáskérdés irodalma értékes müvel gazdagodott. *Heller* András dr. kötetbe foglalta azokat a tanulmányait, amelyek — főként a STUD hasábjain — a munkáskérdésre, helyesebben a munkássorsra vonatkozóan megjelentek. Heller nem tudósa, hanem *megfigyelője ennek a sorsnak* és azért foglalkozik vele, hogy a nincstelen agrárnép életszintje megjavitásának lehetőségeit kutassa fel és utat mutasson ennek az életszintnek emelése felé. „A *Csonkaország földmives munkásnépe*" cimü részben elsősorban fejérmegyei megfigyeléseit, valamint a fejérmegyei kisérleteket dolgozza fel a szerző. Egy nagybirtok kisbérleti kisérlete, — még a kisbérleti törvény végleges formájának kialakulása előtt, — arra a következtetésre birja a szerzőt, hogy a nagybirtok feldarabolása még kisbérleti formában is a munkaszükséglet csökkenését fogja előidézni.

— **Újabb út- és csatornaépitési munkákat adott ki a főváros.** A székesfőváros út- és csatornaépitési szakbizottsága hétfőn ülést tartott *Morvay* Endre dr. alpolgármester elnöklete alatt. Az ülésen döntöttek hatszázezer pengő értékü út- és csatornaépitési munka terveiről és költségvetéséről, 200.000 pengő értékü csatornaépitési munka vállalatbaadásáról és a BSzKRT-vágány középrehelyezésével kapcsolatos 500.000 pengős értékü útrendezési munkáról. A Horthy Miklós-út és Budaörsi-út között a Hamzsabégi-út rendezési, a Levendula-utca és Orbánhegyi-út közötti Pilsudski-út kövezési, a Tomcsányi-utcai, Álmos-utcai betoncsatornaépitési, az óbudai csapadékvizlevezető ároképitési, valamint még több kisebb csatornázási és útépitési munka szerepelt a bizottság előtt. Végül *Király* Kálmán tanácsnok bejelentette, hogy a főváros út- és csatornaépitési ügyosztálya október 1-ig *5,300.000 pengő értékü közmunkát adott vállalatba.*

ÖRÖKLAKÁSOK

Budán, XI., Bertalan-utca 5. alatt és Belvárosban, Molnár-utca 16. alatt elsőrendü kivitelü, központi fütés és melegviz szolgáltatással ellátott egy-, kettős- és háromszobás, hallos, valamint garzon öröklakások leköthetők: Mikle Károly épitészmérnöknél, IV., Nagy Lajos-utca 31. Telefon: 188-260.

— **A Józsefvárosi Keresztény Polgárok Köre** tegnap tagavató vacsorát rendezett Tavaszmező-u. 6. sz. alatti helyiségében, amelyen a tagavató beszédet Krisch Jenő székesfővárosi felsőkereskedelmi iskolai igazgató mondotta.

— **MEGHALT AZ AGYSEBÉSZET ATYJA.** New Yorkból jelentik: Newhavenben hetven éves korában meghalt Harvey William Cushing tanár, az „agysebészet atyja". Több mint kétezer súlyos agyműtétet végzett, amelyek mindegyike átlag hat óráig tartott. Mindig csak helyi érzéstelenitést alkalmazott, azt állitva, hogy a fedetlenné tett agyvelőn végzett műtét nem okoz fájdalmat. Tudományos szolgálatai elismeréséül a budapesti egyetem 1931-ben diszdoktorává avatta.

— *A SZEMTELEN TOLVAJLÁS VILÁGREKORDJÁRE. New-Yorkból jelentik: A szemtelen tolvajlás világrekordját John Brown camdeni zsebtolvaj állitotta fel, aki egy sétatéren az alvó Morris Mahoney szájából műfogsorát lopta ki anélkül, hogy az áldozat felébredt volna. A közelben álló rendőrszem, aki a páratlan lopás tanuja volt, rögtön letartóztatta a vakmerő tolvajt.*

— **Kettős birtokosságának elismerését kérte Kassa Szlovákiától.** Kassáról jelentik: Kassa sz. kir. város erdőségeinek nagy része, több mint húszezer katasztrális hold, Szlovákiában maradt. A város kettős birtokosságának elismerését kérte, hogy a határon túlról vámmentesen szállithassa be a tüzelőfát, ami a lakosság tüzelővel leendő ellátása szempontjából igen fontos lenne. Szlovákiában a városi erdőségekben ezidőszerint 40 ezer köbméter elsőrendü tüzifa várja az átszállitást, ami az évi szükségletnek körülbelül felét fedezi. A folyamatban lévő államközi tárgyalások eredményétől függ, hogy Kassa be tudja-e vámmentesen szállitani saját erdeiben kitermelt fáját.

— *KETSZER HOZOTT TERMÉST A DIÓ KISKUNHALASON. Kiskunhalason Csoma István gazda kertjében az idén kétszer virágzott a diófa és csodálatosképpen a második virágzásból is kifejlődött a termés. Azt mondják az öregek, hogy egészen ritka esemény az, amikor a diófa két termést hoz s a tapasztalat szerint ez enyhe telet jelent.*

— **Pénteken nyitják meg az idei gyümölcsvásárt.** A földmüvelésügyi kormány támogatásával a *Gyümölcstermelők Országos Egyesülete* október 27-től november 15-ig Budapesten, a városligeti kertészeti kiállitási csarnokban *gyümölcsbemutató* rendez. Évek óta nem volt Budapesten gyümölcskiállitás, egyrészt tehát ezért is különös érdeklődésre számithat, másrészt téli almából a folyó évben *igen nagy és jóminőségü termés volt, amelynek értékesitése gazdaérdek.* A bemutatón 10—20 kg.-os mintaládákban a legkülönfélébb különleges és kereskedelmi minőségü gyümölcsöt állitják ki, a gyümölcsöt a fogyasztó, a minta szerint nyomban megrendelheti és azt házhoz is szállitják. A kiállitás területén ingyen szaktanácsadó iroda is működik.

A világháború hősei

Kis Lajos kecskeméti huszár nagyezüst vitézségi érme

1915 OKTÓBER 25.

A 10. közös lovashadosztály lövészosztálya ebben az időben Rava-Ruszkától északnyugatra, Komarow környékén harcolt. A lövészosztály kötelékében szolgálatot teljesitő volt kecskeméti 13. közös huszárezredbeli Kis Lajos szakaszvezető kikülönitett szakaszának balszárnyát az oroszok megkerüléssel fenyegették, de Kis mitsem törődött ezzel a rettenthetetlen bátorsággal folytatta előnyomulását egészen az ellenség állásának közvetlen közelségébe. Ezzel a huszáros virtussal végrehajtott leplező támadásával lehetővé tette, hogy a lövészosztály zöme az orosz állást oldalba kapja és felgöngyölitse. A lövészosztály Komarowon túl is folytatta támadó előnyomulását és 30-án újabb eredményes támadást hajtott végre. Kis Lajos szakaszvezető ebben ugyancsak résztvett és ez alkalommal vitézsége mellett példás állhatatosságával is kitüntette magát. Előnyomulás közben ugyanis megsebesült, de ezért az összecsapás sorsának eldöntéséig helyén maradt és jó példával buzditotta a legénységet. Hősiességéért a nagyezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

— **Ötezer munkanélküli foglalkoztatásáról gondoskodik Kassa városa.** Kassáról jelentik: *Pohl* Sándor dr. polgármester elkészitette a város ezévi szükségmunka-programjának tervezetét, melyet néhány napon belül letárgyalnak a belügyminisztériumban. Bár a nyári hónapokban mintegy másfélmilliós közmunkát hajtottak végre Kassán, mégis közel ötezer munkanélküli foglalkoztatásáról kiván gondoskodni a város a szükségmunkálatoknál. A mult évben 318 ezer pengős volt a pénzügyi keret, most alighanem sokkal többet tudnak biztositani a belügyminisztérium támogatásával erre a célra. A munkaalkalom biztositása mellett a városi erdőségekből korlátlan mennyiségben galyfát is kapnak az inségesek, hogy tüzelőkben ne szenvedjenek hiányt.

— **Jelentkezett a — halott.** Kisszálláson *Kovács* György 40 éves jánoshalmi munkás, a nyáron 386 pengő előleget vett fel az uradalmi malomban aratótársai részgabonájára s az elsikkasztott pénzzel megszökött. Feleségének azt irta, hogy beleölte magát a Dunába. Elsiratták, már régen halottnak hitték s most jelentkezett a jánoshalmi csendőrségen, ahol őrizetbe vették.

— **Házasság.** *Benedek* László és *Stern* Sándorné szül. *Fischer* Gizella házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Nemzetközi verseny és két nyilt hendikep a keddi ügetőprogramon

A keddi ügetőversenyen kilenc futam szerepel a müsoron. *A nemzetközi versenyben Dávid győzelmét várjuk, azonban Demetra menőkedvében minden számitást felboritható. Ugyanosak jó szereplést várunk óha-tól is.* A Kétévesek versenyében *Emődnek Mókus* és *Little Tich* az ellenfelei. A Háromévesek versenyében *Filkó* az első esély és tisztán hajtóján mulik győzelme.

A Rozmaring-dijban Magnézium (ha itt indul Filkó) és Sybill veendő kombinációba. A nagy mezőnyü Mechanikus-hendikepben Bicskás érett meg a győzelemre. A 29-es alapú hendikep a program legnehezebb versenye. *Gyalla, Tóni, Arvalegény* és *Elsőm* közül várjuk a nyerőt kikerülni. *Helios* a meglepetés lova.

Az Udvarhelyi-dijban Mikola kis javulással könnyü nyerő lehet. A 32-es alapú hendikepben a papiresély Tarantella. Perun is esélyné ban, azonban *Olyan* kis javulással könnyü nyerő lehet. Pálosmezői-dijban *Liselotte D.* ha simán megy végig, kimagasló esély.

A versenyek 2 óra 30 perckor kezdődnek s néhány nagyobb meglepetésre lehetünk elkészülve, miután miting végén vagyunk. Egyébként valószinüleg

légvédelmi riadó lesz délután. Ez esetben a közönségnek a tribünök alatt kell elhelyezkednie.

Jelöltjeink:

I. Emőd—Mókus—Little Tich,
II. Filkó—Zólyom—Brigád Kürtös,
III. Magnézium—Filkó—Sybill,
IV. Bicskás—Törzsfőnök—Csákány,
V. Dávid—Ó-ha—Demetra,
VI. Gyalla—Tóni—Helios,
VII. Mikola—Csipkerózsa—Wilt Mária,
VIII. Tarantella—Olyan—Perun,
IX. Liselotte D.—Nicoletta—Tily II.

A volt Hitch lovak példátlan formaváltozásai

Aligha volt az utóbbi évtizedekben példa arra, hogy egy tréner lovai olyan feltünő formaváltozásokon essenek keresztül, mint ez az idén Hitch Róbert lovaival történt. A Horvát-lovakat a valutaügyészség elárvereztette, néhány tulajdonos pedig lovait eladta. Ezek a lovak az őszi pesti versenyeken állandóan nagy favoritok voltak és a közönségnek óriási károkat okozva helyezetlenül futkostak.

De mi történt? Az árverés után a volt Hitch-lovak táltosokká váltak és egynéhány kivételével szériés nyerők lettek. Ezek közül is a legnagyobb feltünést Sás, Aprilia és Virtus II. nagy javulása keltette. Igaz, hogy Aprilia és Virtus II. nem a Horvát-lothoz tartoztak. Hogy mi okozta ezt a hirtelen bekövetkezett nagy javulást, örök rejtély marad, ellenben ez az eset tanulságul szolgálhat futtatóinknak a jövőre nézve.

— A MAI ÜGETŐVERSENYEK a légvédelmi gyakorlatok miatt elmaradnak és november 25-én lesznek megtartva.

Október hó 24., 28. és 31-én délután ½3 órakor

ügetőversenyek

Ó, XX. század!

Doktornők a hadseregben

Mint a »Daily Mail« írja, »a történelemben először« orvosnők rendes tagjai lesznek az angol hadsereg orvosi karának s a katonai státusba kerülnek. Ugyanolyan fizetést kapnak, mint a férfi katonaorvosok, rangjelzést is hordani fognak. Az angol katonaorvosokat tiszti rangjuk szerint szólítják, tehát »kapitány úrnak« vagy »őrnagy úrnak« — a katonaorvosnők megszólítása azonban egyszerűen »doktor« lesz. A katonaorvosok rendes zubbonyát és övét viselik, sapkájuk és szoknyájuk pedig valószínűleg a territoriális hadsereg női segédszolgálatosainak sapkájához és szoknyájához lesz hasonló.

Egy „fair" tárgyalás

William Hugh Cousins londoni lakost feleséggyilkosság miatt halálra ítélték. A halálos ítélet kihirdetése után Cousins így szólt az esküdtszék elnökéhez:

— Megnyugvással és bizalommal érzem, hogy igen »fair« tárgyalásban volt részem. Sajnálom, hogy annyi bajt okoztam.

Falstaff háboruba megy

Az angol rádió egyik legutóbbi műsorszáma egy jelenet volt Shakespeare »IV. Henrik« című darabjából: »Falstaff háborúba megy«. A híres pohos, iszákos figura hadbavonulásának kacagtató jelenetét a háborús hangulat felderítésére iktatták be.

A tehén jogai

Egy angol autóvezető, Harry Ludlam halifaxi ügyvéd, kocsijával beleütközött egy tehénbe, mely az országúton álldogált. A baleset miatt kártérítési pert indított a tehén tulajdonosa ellen. A bíróság a kártérítési keresetet elutasította. Slesser lordbíró az ítélet indokolásául a következőket jelentette ki:

— A tehenek emberemlékezet óta fel szoktak sétálni a legelőről az országútra. Egy tehén is meglepődhet s neki is joga lehet néha, hogy megálljon és bámuljon.

Angol „fecsegés"

A »Daily Telegraph«-ban olvassuk:

»Ezt a beszédfoszlányt hallottam tegnap egy autobuszban a Regent Sreet-en. Kalauz (egy női utashoz, aki szigorú megjegyzéseket tett Moszkváról): — Én, mint a kommunista párt wandsworthi csoportjának tagja, közölhetem önnel, asszonyom, hogy történetesen tudom, hogy Sztalin ennek az országnak az érdekében működik.«

Rendkívüli színházi kedvezmény

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink RENDKÍVÜL LESZÁLLÍTOTT ÁRON válthatnak jegyet Az Est kiadóhivatalában VII., Erzsébet körút 18—20 szám, (1-438-88) Hozzá 9 órától délután 5-ig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig

SZOMBAT, OKTÓBER 21-ÉN

NEMZETI: Nők az alkotmányban (7½). FŐVÁROSI OPERETT: Pusztai szerenád (8). VÁROSI: Az ember tragédiája (8). ROYAL: Ki gyereke vagyok én? (8½).

VASÁRNAP, OKTÓBER 22-ÉN

VIG: A márkiné (3½ d. u. és 8 este). BELVÁROSI: Földindulás (4 d. u.) PESTI: Gyümölcs a fán (4 d. u. és 8 este). FŐVÁROSI OPERETT: Pusztai szerenád (3½ d. u. és 8 este). VÁROSI: Az ember tragédiája (4 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY: Klotild néni (8). ROYAL: Ki gyereke vagyok én? (4 d. u. és 8½ este). KOMÉDIA: Halló Sanghai! (8½ este).

„Gyógyul a magyar falu"

Johan Béla érdekes könyve

Esztendőkkel ezelőtt dr. *Kerbolt* László körorvos könyvet írt *»A beteg falu«* címmel, amelyben megírta, hogyan él, hogyan lakik, hogyan táplálkozik, hogyan születik és hogyan hal meg az agrárkrízis idején a falu magyarja. Dr. *Johan* Béla államtitkár, a modern magyar közegészségügyi szolgálat megteremtője és vezetője munkatársaival könyvet írt most *»Gyógyul a magyar falu«* címen. »Azt hiszem érthető, — írja az államtitkár a könyv előszavában — hogy tizenkétévi falusi közegészségügyi munka után munkatársaim is, magam is felvetettük a kérdést, hogy olyan-e mindig és mindenütt a helyzet falun, ahogy azt dr. *Kerbolt* könyvében oly drámaian megírta. Vagy pedig talán kezdi már lassan meghozni a gyümölcsét sokszáz lelkes ember munkája, talán már lassan, fokról-fokra — *gyógyul a magyar falu.*«

Gyógyul, mert alig van a magyar életnek olyan területe, ahol annyi gondos népismerettel, szociális érzéssel tudományosan megalapozott és irányított szívós segítőmunka folyna, mint a zöldkeresztes egészségvédelmi szolgálat megteremtését követő falugyógyításban. *Johan* államtitkár 300 oldalas értékes könyvében *benne van a magyar falu egész sorsa.* Elmondja a könyv, hogy milyen fizikai elhagyatottságban élt mindig a magyar falu, évszázadok hibáit, ferdeségeit és elmaradottságát kellett eltávolítani az útból.

A falu népességében több a fiatalabbkorú, mint a városában és *az ország lakosságának több mint fele mezőgazdasági foglalkozású. Hazánk népességének több mint egyötöde él külterületen.* Legmagasabb gyerekszámmal a gazdasági cselédek rendelkeznek, akik a legkisebb tömörülési alakulatban, a pusztákon, a tanyákon és a majorokban élnek. A falu szociális elesettsége eredményezte a helytelen táplálkozást, a rossz lakást, a higiéniai viszonyok rombottsága pedig a népbetegségeket.

A zöldkeresztes egészségvédőnők százai indultak a falvakba és magukkal vitték az új idők tudományával felvértezett közegészségügyi és szociális segítségét. *Születéselőttől a halálig minden falusi magyar élet sorsára ügyelnek már ott*, ahol egészségvédelmi szolgálat működik. Az új idők új vezetője *a tisztifőorvos*, aki a közegészségügyi szolgálat daudárparancsnoka. Hogy minden idejét a közegészségügyi szolgálatnak szentelhesse, *eltiltották a magángyakorlattól* és fizetését felemelték.

A tisztifőorvos a központi kormányzattal állandó kapcsolatban van, évenként legalább egyszer *kétnapos tisztifőorvosi értekezlet van Budapesten az orvosállamtitkár elnökletével.* A falusi egészségvédelmi munka kezdeményezése, a hatósági orvosok és egészségvédelmi szervek irányítása, a szociális gondozás megszervezése mind-mind a tisztifőorvos dolga. »Fegyvere a meggyőzés legyen — írja a könyv — ha paragrafusokkal nem ér célt, *hivatkozzék az emberi szolidaritásra, ha az értelemmel nem tud megbirkózni, használja ki ha kell az emberi gyengeségeket, forduljon a szívhez.*«

A falvakban a legnagyobb, a legszélesebbkörű és a legáltalánosabb tudású orvosokra van szükség és hogy az orvos számára a falun megfelelő életkörülményeket teremtsenek, még azzal is segítik, hogy *megtervezték a modern községi orvos lakóházát.*

»A falusi népben sohasem hiányzott a vágy, hogy betegeit gyógyíttassa. A falusi ember hibáinak okát kell keresni. *A falusi embert meg kell érteni, de erre csak az képes, aki vele él, vele foglalkozik.* Mi megértjük az orvosnak a vágyát a város után, de ha ő városban lakik, nem fogja megérteni a falusi népet, gondolatvilágában távol fog tőle állani.«

Sárban, vízben, hóban, fagyban járja a magyar falvakat a tisztifőorvos, a tisztiorvos, a községi orvos, a védőnő, mind-mind részesei az egészségesebb magyar élet harcának. Ez a hadsereg egy pillanatra meg nem torpan, *a legtöbbször jó szóval, rábeszéléssel teremti meg a tisztább, egészségesebb magyar lakásokat udvarokat.* Gyermekek, felnőttek tízezreit látják el védőoltásokkal, az egészségházban csecsemőket, gyermekeket vizsgálnak állandóan, kád- és zuhanyos fürdőben szoktatják gyermekkorától a szegénységet alapos tisztálkodáshoz.

Iskolafogászatok gyógykezelik a gyermekek fogait, autóra szerelt vándorló Röntgen-állomások végzik a falvakban, a tanyák között az átvilágításokat és az eredmény az, hogy *a magyar egészségügyi statisztika egyre szebben javul.* A legfőbb eredmény: *az egészségügyi szolgálat felkeltette a magyar népben a higiéniával kellemesebbé tett szebb élet iránt a vágyat.* Legjellemzőbb erre *az egyik község bírájának verses levele*, amelyben arra kérte az államtitkárt, hogy a tervezett mélyvizű műkút helyére még mélyebb kutat fúrjanak.

Méltóságos Uram!

Nagyon bántana minket az a tudat,
Ha nem fúrnák mélyebbre a kutat.
Az egész falu odajár és mindnyája azt kérdi,
Jó-e benne a víz és lesz-e ártézi?
Huszonöt méternél lesz majd vizünk főzni?
De hogy fogjuk ebből az uccát öntözni?
Pénzünk egy ócska kocsira valahogyan akadt,
Miből öntözzünk nyáron, ha kiszáradt a patak?
Nem tehetünk róla, ha a község szegény,
Az artézi kútban volt nálunk minden remény!
Föl is volt jegyezve én nálam a listán:
Mélyfúratu kutat igért az alispán.
Aki ott a kútnál bámészkodni megáll,
Egyebet se csinál, mint engemet szekál.
Én nem is kóstoltam a viznek az ízét,
Ismerve méltóságod igaz magyar szivét,
Mint községi bírónak, csak tisztelet a bérem.
Méltóságos urat igen szépen kérem;
Fúrassa minálunk mélyebbre a kutat,
Legyen vizünk öntözni ezután az utat,
Mert amikor nálunk a szél kicsit feljő,
Akkora port látunk, akár csak egy felhő.
A reményünk abban, hogy mélyebbre fúrnak,
Előre is köszönetem a méltóságos úrnak.
Kuszált az én sorom, nem vagyok én író!
Üdvözletét küldi a községi bíró.

»De legbiztatóbb jel mégis az, — írja a könyv zárószavában *Johan* államtitkár — hogy *a falu ma már maga kéri, sőt néha szinte követeli, hogy védjük asszonyait, csecsemőit, gyermekeit;* a falu ma egészségházat, napközi otthont, iskolafogászatot, zuhanyfürdőt, főzőtanfolyamot, pormentes utat, egészséges ivóvizet kér és ma már ezt mindig több és több falu meg is kapja. Ha ezt látjuk, talán nem vagyunk optimistábbak, mint amennyire minden orvosnak optimistának lennie szabad, sőt lennie kell, ha azt mondjuk, hogy *ha lassan is, de gyógyul a magyar falu.*«

Hány zsidó van még Németországban

Rotterdam, október 20.

A Nieuwe Rotterdamsche Courant című lap berlini jelentés alapján írja, hogy a német birodalom régi területén lakó zsidók száma jelenleg 250.000-re tehető. Ehhez még hozzászámítanak 100.000 ostmarki és 200.000 protektorátusi zsidót, valamint a lengyel zsidók még bizonytalan számát. A lap szerint *azok a zsidók, akik a háborús szolgálat alól fel vannak mentve, 5 százalékos hadiadót fizetnek.*

A lap szerint Észtországban 17.000 a zsidók száma, Litvániában 35.000, Lettországban 76.000 és Finnországban 7300.

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállítása Almásy-Teleki Éva műintézetében

Bernáth Aurélt a modern művészettörténet a szín vizionáriusának könyvelte el. Vasárnap nyiló gyüjteményes kiállítása meglepetés azok számára, akik eddig úgy látták, hogy Bernáthot a színek szuggesztiv hatalma és szépsége tartja igézetben. Itt látjuk teljes oeuvre-jét a diákkori pasztellektől kezdve, itt vannak a finom csendéletek, ahol még a rajz fegyelme egyensúlyoz, a nagybányai rövid kirándulás emlékei, míg ezek a próbálkozások egy álomszerű vizióvilágban szélesednek ki, ahol a rajz és forma szétfolyik az állandóan befelé tekintő, önmagába merülő spekulativ szemlélődésben.

De ma mintha ebből az elefántcsonttoronyból — ahova kevesen tudták őt követni — óvatosan kilépne s az egyetemes művészi problémák felé fordulna figyelme.

Pálfordulását már pár évvel ezelőtt sejtette a kompozicióról elmélkedő komoly tanulmánya. Az egyritmusú melódiát zengő kifinomult kifejezések sorozata után — melyekben mintha egy állandó halk belenyugvó sóhajjal tiltakozna a realitás ellen — a kép szerkezete és a tér problémája kezdte érdekelni. Anélkül, hogy a látomás döntő szerepét feladná, e szerkezet rendjébe fogja össze a témát. Ebből az utolsó korszakából való a *Koncert* című nagyértékű vászna és nagyszerű *Alice* portréja, ahol a formákat finom kifejező színfoltokkal fogja össze a lényegre irányuló törekvés. A szín nagy ismerője újabb tájképeiben is többet akar adni mint légiesen lebegő egyéni látomást. Témái is igényesebbek és az egyetemes értelmű művészet szempontjából értékesebbé váltak. **(d. m.)**

Nagyszabású ékszerlopás egy genfi szállodában

Genf, október 20.

A svájci rendőrség nagyszabású ékszerlopás körülményeit nyomozza, amelyet az egyik előkelő genfi hotelben követtek el ismeretlen tettesek. A tolvajok *12.000 angol font értékű platina karkötőt loptak el és még egy pár értékes ékszert*, azonkívül elloptak az ékszer tulajdonosának, egy dúsgazdag angol állampolgárnak útlevelét és a Westminster Bankra kiállított csekkönyvét.

ŐSZ VAN, SOK A BETÖRÉS

Ma éjszaka meglepően sok betörés történt a fővárosban. A bűnügyi osztályon nagy feltűnést keltett, hogy *12 helyen dolgoztak betörők, a 13-ik bűncselekmény pedig egy kasszafúrás volt.* Az utóbbi hónapok során 2—3 hasonló bűncselekménynél több nem igen szokott előfordulni. A betörések számának növekedését a rendőrségen az *ősszel* magyarázzák: a rovottmultúnak nem igen találnak *most menedékhelyet, betöréssel szeretnének kisebb-nagyobb összegeket szerezni. Nemes* Sándor detektivfőfelügyelő vezetésével széleskörű nyomozás indult az éjszakai betöréssorozat tetteseinek elfogatására.

CAFÉ de PARIS
LLOYD
Prolongálva!

Tegnap kifosztott egy lakást, ma már elfogták a veszedelmes betörőt

Bravúros gyorsasággal fogott el a rendőrség ma délelőtt egy veszedelmes betörőt. Csütörtök este a főkapitányság központi ügyeletén panaszt tett özvegy vitéz *Eöttevényi* Ödönné és elmondotta, hogy a Ráday ucca 32. számú házban levő *lakását ismeretlen tettes kifosztotta* s családjának ruháit, egy írógépet és egyéb értéktárgyakat ellopott A rendőri nyomozás megállapította, hogy *Eöttevényiné háztartási alkalmazottja nemrég megismerkedett egy jó megjelenésű fiatalemberrel*, aki *Hunfalvy* István néven mutatkozott be és azt mondotta, hogy magántisztviselő. *Rácz* Györgyné, a háztartási alkalmazott szívesen fogadta Hunfalvy udvarlását, már csak azért is, mert az állítólagos magántisztviselő házasságot igért neki.

Csütörtök délután Eöttevényiné nem tartózkodott otthon, amikor a vőlegény megjelent Rácznénál és elmondotta, hogy vidékről édesanyja a fővárosba érkezett. Meg akar ismerkedni leendő menyével. Arra kérte Rácznét, hogy menjen le a Kalvin térre, ahol az óra alatt vár rá a leendő anyós. A folyosón egy fiatalember várakozott. Hunfalvy elmondotta, hogy ez a fiatalember majd lekiséri őt a Kalvin térre és megmutatja neki az asszonyt. Ráczné felöltözött és lesietett az ismeretlennel.

Az óra alatt nem találtak senkit, mire az ismeretlen fiatalember elkezdett keresgélni a téren, de miután körülbelül *félóráig hiába kutattak a leendő anyós után, elbúcsúzott. Ráczné pedig visszament a Ráday uccába.* Legnagyobb meglepetésére *vőlegényét már nem találta ott, ellenben megállapította, hogy mialatt ő a Kálvin-téren tartózkodott, nyilván a vőlegény kifosztotta a lakást.* A rendőrségen, amikor ezt a történetet hallották, mingyárt sejtették, hogy valószínűleg rovottmultú bűnöző lehet a vakmerő betörő.

Éppen ezért mind Eöttevényinének, mind a háztartási alkalmazottnak megmutatták a bűnügyi nyilvántartó hivatalban azoknak a fényképeit, akik hasonló trükkel szoktak bűncselekményeket elkövetni. Az egyik fényképen *mind a két asszony felismerte az állítólagos Hunfalvyt.* Kiderült, hogy álnéven mutatkozott be a cselédnek, valódi neve *Bruneckер* István szabósegéd, akit *eddig nyolcszor büntettek meg. most is körözik a hatóságok.* Az adatok megállapítása után a detektívek *ma délelőtt elfogták Bruneckert* és azonnal bevitték a rendőrségre. Itt *beismerte a betörést* és elmondotta, hogy *a több mint ezer pengőt érő holminak egyrészét éjjel már 60 pengőért értékesítette.* Megmondotta, hogy ki volt a bűntársa, aki Ráczné a Kálvin térre kísérte. Őt mindenfelé keresik a detektívek, *Bruneckert pedig letartóztatták.*

A mai zürichi árfolyamok

Zürich, október 20. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 10.13½, London 17,89, NewYork 446, Brüsszel 74.80, Milánó 22.50, Amszterdam 236.75, Berlin 178, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, Koppenhága 86.07½, Belgrád 10, Bukarest 340 áru, Helsinki 8.93 áru, Buenos Aires 105, Jokohama 105.

MAI ELELMISZERÁRAK

Felhozatal. Vasúton: rakomány 65, darabáru 25, összesen 90 vagón. Rakományból: burgonya 32, káposzta 9, paprika 1, sütőtök 1, bagyma 4, vegyes zöldség 2, gyümölcs 13, citrom 2, tojás 1, összesen 65. Hajón: Csernátony 11, MFTR 248, összesen 259 q. Őstermelő kocsi 249, őstermelő autó 8, rendelt áru kocsi 65, rendelt áru autó 60, kertészkocsi 2, élőbaromfi autó 13, vágottbaromfi autó 5, tojás autó 2. Élőbaromfipiacon a felhozatal 219 ketrec, tojás 88 láda. Vágottbaromfipiacon a felhozatal 396 q.

A csarnokban a forgalom közepes, a felhozatal kielégítő.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és felsál 160—240, leveshús (fartő, tarja, szegye) 160—200, borjúhús, comb 240—300, vesés 160—180, pörkölt 180, juhhús, hátulja 140—160, combja 116—140, sertéshús, karaj 220—270, tarja, comb 196—240, oldalas 160—170, zsírszalonna 156—160, sertéshás 158—168, sertészsír, budapesti 156.

Vad és vadhús: Szarvas 1 kg 40—400, őz 1 kg 40—500, fácán 1 drb 200—250, fenyvesmadár 1 drb 40—50.

Baromfi: Élő: tyúk 1 kg (130—140), csirke, rántanivaló 1 kg (140—170), ruca, hizott 1 kg (130—140), lúd, hizott 1 kg (125—130), pujka, hizott 1 kg (100—130). Vágott: tyúk 1 kg (120—160), csirke, rántanivaló 1 kg (100—240), ruca, hizott 1 kg (110—140), lúd, hizott 1 kg (100—135).

Tojás: Teatojás, válogatott drb 11—13, kg 200—230, ládaáru (180—200), kosáráru (185—210), hűtőházi tojás (175—180), meszestojás (150—170), főző- és aprótojás drb 9—10, kg 185—195.

Halak: Ponty, élő 160—240, szeletelt 130—150, jegelt 100—160.

Tejtermék: Tejföl (90), teavaj, tömbben (290—300), pasztőrözött (320—330), tehéntúró (40—50).

Zöldségfélék: Vegyes zöldség, zöldjével (11—13), kalarábé drb (2—4), karfiol, hazai, levéllel (6—10), tisztított 20—28, vöröshagyma, érett, makói 12—16 (10.5—11), fokhagyma (12—16).

Káposztafélék: Fejeskáposzta (10—12), kelkáposzta (8—12), fejessaláta (2—7).

Burgonya: Gülbaba (9.3), őszi rózsa (8.6), kifli (16), Ella (8).

Főzelékfélék: Főzeléktök (16—20), sütőtök (9—10), zöldpaprika, apró (16—40), tölteniváló (20—55), zöldborsó, hazai (15—55), csiperkegomba (140—240), paraj, tisztított (20—30), sóska, közönséges 28—36 (16—25).

Gyümölcs: Alma, nemesfaj (25—80), közönséges (12—25), körte, nemesfaj (25—70), közönséges 15—25), birsalma (12—30), szilva, magvaváló 20—40 (14—30), szőlő 24—80 (16—60), dió (75—90).

Déligyümölcs: Gesztenye, hazai (25—90).

Fűszer: Paprika, édesnemes, csemege (400—420), édesnemes (360—380), félédes, gulyás (320), mák, kék (144—146), bors (440), szegfűbors (660), japán rizs (66—68), Karolin rizs (90—100).

A mai hivatalos valuta- és devizaárfolyamok

PÉNZNEMEK:		KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:	
Angol font	15.15—15.35	Amsterd.	200.95—202.55
Belga	63.60—64.20	Athén	3.025—3.055
Dán kor.	72.80—73.60	Belgrád	7.82—7.88
Dinár	6.50—7.90	Berlin	135.70—136.70
USAdoll.	378.70—384.30	Brüsszel	63.78—64.22
Francia fr.	8.55—8.75	Bukarest	3.41—3.44
Holl. frt.	200.55—202.55	Kopenhága	73.—73.60
Cseh-Morva protektorátus 7.50—11.80 (20 K-nál nagyobb címletek kivételével)		London	15.175—15.325
Szlovákia 7.50—11.80 (20 K-nál nagyobb címletek kivételével)		Madrid	—.—
Kanadai doll.	340—345	Milánó	17.66—17.8864
Leu	2.60—3.45	Newyork	378.70—381.30
Leva	3.—3.60	Oslo	85.95—86.65
Lira 16.90—17.90 (500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével)		Párizs	8.60—8.70
Német márka	—.—	Prága	11.79—11.93
Norv. kor.	85.75—86.65	Szófia	4.11—4.15
Svájci fr.	84.70—85.60	Stockholm	90.35—91.05
Svéd kor	90.15—91.05	Varsó	64.25—64.75
		Zürich	84.90—85.60
		Isztanbul	268—271

Sertésvásár

A mai ferencvárosi sertésvásár összfelhajtása 471 darab. Vásári állományból angol hússertás felhajtás 100 darab. Az irányzat változatlan.

Árak: szedett sertés II. 91—96, III. 76—88, angol tőkesertés 100, exportzsír 160 fillér kilogramonként.

gazdasági jelentések piacok vásárok

Üzlettelen az értéktőzsde

Nagyon jelentéktelen volt ma az értéktőzsde forgalma, de az üzlettelenség ellenére az irányzat elég jól tartott volt. A nagyfokú tartózkodás mellett említésre érdemes üzlet tulajdonképpen csak két részvényben, a Bauxitban és a Cukorban volt. A Bauxitnál 4 pengővel emelkedett az árfolyam, a Magyar Cukoripar mai árjavulása 2 pengő volt. Ugyancsak 2 pengővel emelkedett a tegnapi áresés után a Stummer, 1.25 pengővel a Békéscsabai Gőzmalom és 1 pengővel a Nemzeti Bank. A lanyhább részvények közül a Kőszén 2, az Urikányi 1.40, a Trószt 1.10 pengővel olcsóbbodott. A többi részvény tartott irányzat mellett általában változatlan árfolyamokon zárult.

A *fixkamatozású kötvények* piacán ma a kínálat jutott túlsúlyba. Az 1914. évi fővárosi kötvénynél 2.5 pengős, az 1927. évi kibocsátásúnál 0.875% árlemorzsolódást okozott.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	169.—	170	170.—
Concordia malom	—	2—2.05	2.—
Békéscsabai	12.75	—	14.—
Első Bp. malom	11.75	11.8	11.8
Hungária malom	22.8	22.7—22.9	22.8
Bauxit	188.—	191—193	192.—
Beocsini	14.2	14.7	14.7
Szentlőrinci	5.80	5.60—5.50	5.40
Kőszén	352.—	351—349	350.—
Nagybátonyi	37.—	35.5	35.5
Salgó	36.5	36.25—36.65	36.45
Urikányi	39.4	38.5—38	38.—
Fegyver	43.5	42.5—45	43.5
Ganz	19.65	20—19.7	19.7
Acél	35.—	35	35.—
Rima	89.4	89—89.8	89.5
Nasici	79.5	79.5—80.5	80.—
Levante	—	0.30—0.35	0.3
Nova	14.8	14.3	14.3
Trószt	50.9	49—50	49.8
Délcukor	92.—	92—92.6	92.—
Magyar cukor	87.—	88.5—89.9	89.—
Georgia	—	22.5	22.5
Stummer	34.—	36	36.—
Dreher-Haggen.	164.—	162	162.—
Polgári sör	123.—	—	123.—
Pannónia sör	—	9	9.—
Lukácsfürdő	—	38	38.—
Gyapjúmosó	3.90	3.70	3.70
Goldberger	45.25	—	46.—
Magyar kender	12.—	—	11.25
Pamutipar	34.5	—	34.—
Óbudai	18.—	—	18.—
Szegedi kender	43.—	43	43.—
Chinoin	13.—	—	13.—
Danica	2.45	—	2.40
Műtrágya	41.—	—	41.—
Klotild	16.—	—	16.5
Wander	—	—	75.—
Brassói	28.5	—	28.5
Gumi	59.5	59.5	59.5
Vasuti forg.	18.5	18.95	18.95
Telefon	—	—	9.—
Államadósság, kötvények, záloglevelek:			
1939. évi ptjegy	100.—	100	100.—
I—V. hadik. 6%	—	0.01	0.01
1914. évi főv. 4.5½	299.5	299.5—297	297.—
1927. évi főv. 6%	89.875	—	89.—

Kevés kínálat a gabonatőzsdén

40 fillérrel emelték a nullásliszt árát

Jelentéktelen volt ma a kínálat a gabonatőzsdén, forgalma a szilárd irányzat mellett ma is nagyon vontatott volt. *Búzából* összesen 150 métermázsa szokvány áru és 1050 métermázsa minőségbúza került piacra. *Rozsban* kínálat és így üzletkötés nem volt és az 5 fillérrel magasabban jegyzett zabból sem jött áru a piacra. *Tengeriből* összesen 1650 métermázsa kelt el, ebből 150 métermázsát jövő heti szállításra 16 pengőért, 900 métermázsát december-januári szállításra ex Budapest 17.40—17.45 pengőért és 600 métermázsát ugyancsak december-januári szállításra Nagytétény állomásról 17.50 pengőért vettek meg. A *sörárpaforgalom* csendes. 1050 métermázsáért 21.50—22.00 pengőt fizettek. — A *magpiac* favoritja változatlanul a lucerna. A mai jobb kínálat mellett is az árak szilárdak. A piac forgalma lucernából 316 métermázsa, lóheréből 189 métermázsa és csillagfürtből 150 métermázsa volt.

A lisztárjegyző bizottság mai ülésén a búzadara, a duplafogós, a fogós és a finom nullásliszt árát métermázsánkint 40 fillérrel felemelte. A 2-es duplafogós, a 2-es fogós és a 2-es finomliszt árának alsó árhatárát 10 fillérrel felemelte, felső árhatárát pedig 20 fillérrel leszállította. A 4-es, 5-ös, 6-os és 7-es liszt ára változatlan maradt.

Búza: tiszavidéki, felsőtiszai, duna-tiszaközi, fejérmegyei, dunántúli és kisalföldi 77 kg-os 19.65, 78 kg-os 20.15, 79 kg-os 20.45, 80 kg-os 20.65.

Rozs: pestvidéki 14.10—14.15, más származású 14.20—14.40.

Takarmányárpa: elsőrendű 16.60—17, középminőségű 16.30—16.50.

Sörárpa: kiváló 21—22, príma 19.50—20.50, sörárpa 19—19.50.

Zab: elsőrendű 18.95—19.25, középminőségű 18.80—18.90.

Tengeri: tiszántúli 19.15—19.35, egyéb áll. 19.15—19.35.

Őrlemények: korpa 13.60—13.75, 8-as liszt 15.85—16.25.

A készáruüzletben az alábbi kötések jöttek létre:

Búza: 750 mm minőségbúza 20.90, 150 mm minőségbúza 20.65, 300 mm minőségbúza 20.90 budapesti paritásban.

Tengeri: 600 mm dec.-jan. 17.50 Nagytétény, 150 mm jövő hét 16.—, 300 mm ex Budapest dec.-jan. 17.40, 300 mm ex Budapest 17.40, 300 mm ex Budapest 17.45 budapesti paritásban.

Sörárpa: 350 mm 21.80, 250 mm 22.—, 450 mm 21.50 budapesti paritásban.

Csillagfürt: 150 mm sárgavirágú 13.— Szabolcs.

Lóhere: 12 mm minta szerint 105.— állomás, 50 mm minta szerint 132.— érkezési állomás, 20 mm minta szerint 137.—, 11 mm alj 22.50, 4 mm minta szerint 125.—, 10 mm 90%-os 140.— budapesti paritásban, 82 mm minta szerint 126.— állomás.

Lucerna: 8 mm minta szerint 232.— állomás, 10 mm 90%-os 242.—, 5 mm minta szerint 220.—, 25 mm fehérbárcás XI. 290.—, 25 mm fehérbárcás 290.— budapesti paritásban, 4½ mm minta szerint 215.—, 17 mm minta szerint 212.—, 5 mm minta szerint 230.— állomás, 25 mm minta szerint 245.—, 8 mm 6 150.—, 12 mm minta szerint 235.—, 27 mm minta szerint 230.—, 25 mm minta szerint 280.—, 7 mm minta szerint 230.— Budapest, 10 mm minta szerint 237.50 állomás, 5 mm fehérbárcás 292.50, 18 mm 242.—, 5 mm 232.— Budapest, 25 mm minta szerint 250.— állomás, 25 mm fehérbárcás XI. 295.50, 10 mm fehérbárcás 290.—, 10 mm 90%-os XI. 250.— Budapest, 10 mm minta szerint 216.— állomás.

Magvak és hüvelyesek: Köles, fehér 27—32, vörös 24—26, egyéb 23—24, káposztarepce, új 33.50—34, kék mák, új 127—131, borsó, Viktória, sterilizált, új 18—18.50, lencse, nagyszemű, ster. 36—47, középszemű, ster. 27—33, kisszemű, ster. 23—26, fehér szokványbab, dunai 30.50—31.25, dunántúli 29.25—29.75, felsőmagyarországi 29.25—29.75, gömbölyű fürjbab 33—35, hosszú 33—35, barna 31—35, tarka 26.50—28, lucernamag, nyers, arankás 225—250, ólomzárolt fehérbárcás, 20 q-nál több 285—290, lóheremag, nyers, arankás 128—140, ólomzárolt fehérbárcás, 20 q-nál több 170—175, bíborheremag, új 67—75, szöszösbükköny, új 41—44, csillagfürt, fehér, lapos 12.80—13.

A budapesti lisztárjegyző bizottság árjegyzései: Búzaliszt: dara 38—39, 0gg 37—38, 0g 37—38, 0f 37—38, 2gg 35.65—36.15, 2g 35.65—36.15, 2f 35.65—36.15, 4-es 33.40—34.40, 5-ös 31.15—32.15, 6-os 26.15—28.15, 7-es 18.90—19.90. Rozsliszt: 0-ás 27.75—29.75, 0/I-es 25—26.75, I-es 19—20.75, II-es 17—18.

Határidőüzlet: Rozs októberre zárlat 14.85, márciusra zárlat 15.73; tengeri októberre zárlat 19.05.

Az arany Londonban

Londoni aranyárfolyam: 1⁸8 sh.

Londoni devizák

London, október 20.

NewYork 4.02—4.04, Párizs 176.77, Montreal 4.43—4.47, Brüsszel 23.80—24, Amszterdam 7.50—7.57, Kopenhága 20.75 nem hiv., Milánó 78.75 nem hiv., Oslo 17.50—17.70, Stockholm 16.70—16.90, Zürich 17.78—17.93, Madrid 39.75 nem hiv., Buenos [illegible] —17.40.

Párizsi devizák

Párizs, október 20.

London 176.62½, NewYork 43.80, Brüsszel 736, Zürich 985, Amszterdam 2329.

Londoni értéktőzsde

London, október 20.

(A Magyarország külön tudósítójától.) A mai tőzsde tartott irányzattal indult. Az angol-francia-török megegyezés híre kedvező hatással volt a piacra, de hatása nem volt kellőképpen érizhető, mivel a hét végére való tekintettel a szokásos tartózkodás uralkodott. Az árfolyamok alig mutattak változásokat.

Mai árfolyamok (zárójelben az előző zárlat): Royal Dutch (36) 35.15. Rio Tinto (10.75) —. Anaconda (8.25) 8.25. Tanganyika (—) 3.25. Central Mining (11.50) 11.50. Canadia Pacific (7.125) 7.

A nemzetközi devizaforgalomban a dollár csak lényegtelen változásokat mutatott. A svájci frank jegyzése Amszterdamban 42.25, tehát változatlan volt. Ugyanez vonatkozik a holland forintra is. Az angol fontot Amszterdamban 7.55½ del. Zürichben 17.891-cel jegyezték.

LONDONI FÉMTŐZSDE

London, október 20.

Jegyzések (zárójelben az előző zárlat): ón standard (230) 230, ón 3 hónapra (230) —.

BÉCS

Bécs, október 20. (Zárójelben az előző zárlat): Kreditanstalt (262.50) 262.50, Alpesi (15.10) —.

GENFI tőzsde. Kőszén (—) 34, Urikányi (4) 5, Nasici (16) 18.

NAPI HIREK

Regényes utcanév

Ahogyan vannak szenvedélyes bélyeggyüjtők, régiségbúvárok és lexikon-helyesbitők, ugyanugy ismerek olyanokat is, akik tudományos érdeklődésük oroszlánrészét utcanév-kutatásnak szentelik. Téved, aki ebben netán valami henye, meddő, fölösleges bogarászást gyanit. Éppenséggel nem igy van. Akik a budapesti utcanevek multját és jelenét, eredetét és jelentését firtatják, komoly tudósok és nem egyszer az ország, a főváros politikai és kulturtörténetének ismeretlen fejezeteit tárják fel, amig egy-egy érdekes névprobléma nyitjára jutnak.

Hogy a mai „Bálvány-utca" a régi német világban „Gödergasse", vagyis Gödi-ut volt és hibás olvasásmód folytán került vonatkozásba a „bálványimádó" ókoriak isteneivel (Götter) — ez már sokszor szellőztetett furcsaság. Nemkülönben az is, hogy az Örömvölgy-utcából betüszerinti forditás tüntette el Freudenthal, egykori városatya tisztes emlékét. Vannak azonban nehezebb vizsgatételek, mint például a Tavaszmező-utca, a budai Mária-tér (amely husz évvel ezelőtt még Irma-tér volt), az Alsó- és Felső-erdősorok, a Sip-utca, a Hajadon-utca, a nemrég átkeresztelt Flór-, Valeró-, Kertész-utcák kérdése s még több ilyen. Tisztelettel nézek azokra, akiknek mindez a kisujjukban van.

A mükedvelő kötelés szerénységével teszem szóvá azt a kis érdekességet, amelyet az elmult napokban fedeztem fel a magam számára: a magyar főváros egyik utcáját Napoleon fiáról nevezték el. Ki ne hallott volna a világverő francia császár fiáról, II. Napoleonról, a szerencsétlen sorsu reichstadti hercegről. Ő az, akiről Rostand hires, verses szinmüvét irta, ő a „Sasfiók". És lám, egy kis budai hegyvidéki utca sarkán ott diszlik a névtábla: „Sasfiók"-utca. Vajjon szabad óráiban történetbúvár volt a névadó városi hatalmasság, avagy talán szinházbarát? Vagy csak onnét jutott eszébe a „Sasfiók" szó, hogy közelben van a Sashegy s hogy az egész környéket Sasadnak hivják?

Akár szándékosan, akár véletlen, örültem neki. Sőt meg is hatódtam egy kicsit, ahogy séta közben képzeletemben megjelent Napoleon fiának osztrák mundérba bujtatott, halvány, törékeny szellemalakja.

Lictor.

— **III. Viktor Emánuel** olasz király és császár díszes zászlót ajándékozott a kaposvári Nagy Lajos király m. kir. 6. honvédgyalogezrednek, amelynek ezredtulajdonosa. Az ezredzászlót november 11-én ünnepség keretében szentelik meg.

— **Angol lap Magyarország kedvező gazdasági helyzetéről.** A londoni „Statist" tanulmányt közöl a délkeleteurópai államok helyzetéről a gazdasági háboruban és a *legkedvezőbb színekben tünteti fel Magyarországot*, amelyről megállapitja, hogy kivihető gabona-, barom-, hus-, főzelék-, gyümölcs- és bauxit-készletekkel rendelkezik. A Magyar Nemzeti Bank gondos valutapolitikájának eredményeként a pengő árfolyama a fokozatos módositások utján nyomon követi a font-sterling értékének változását.

— **Kitüntetések.** A kormányzó Bayer Ferenc r. kat. apátplébánosnak és Ádám Géza c. h. államtitkárnak a Magyar Érdemrend középkeresztjét, dr. Szakáts Pál orsz. képviselőnek a Magyar Érdemrend tiszti keresztjét, dr. Bohn Ferenc tan. tanácsosnak nyugalomba vonulása alkalmából a tan. főtanácsosi cimet adományozta.

— **Vitézi telekalapitás.** A kormányzó dr. vitéz Darányi Béla c. min. tanácsos, vitézi telekalapitását megerősitette.

— **Gróf Ciano nővére meghalt.** Rómából jelentik: *Ciano-Magistrati* grófnő a vasárnapra forduló éjszakán Rómában meghalt. A grófnő *Magistrati* követ felesége és gróf *Ciano* külügyminiszter nővére volt. A grófnő 1931-ben kötött házasságot gróf *Magistrati Massimoval*, akit 1935-ben a berlini olasz nagykövetség első tanácsosává neveztek ki. Magistrati grófnő előkelő egyéniségével rövidesen a berlini diplomata-társaság egyik legkedveltebb alakja lett. Néhány hónappal ezelőtt sulyos betegség támadta meg és hazatért Rómába. Már édesatyja temetésén sem tudott résztvenni és most hosszu szenvedés után elhunyt. Hétfőn délelőtt temették el Livornóban igen nagy részvét mellett.

— **Bizonyitást rendeltek el egy petició ügyében.** A közigazgatási biróság Balás-tanácsa hétfőn folytatta *Mátolcsy Tamás* (nemz. front) mandátuma ellen benyujtott panasz tárgyalását. A panasznak az a lényege, hogy a megválasztott képviselő ajánlásai nem érvényesek. A felek jogi képviselőjének felszólalása után a biróság bizonyitást rendelt el a petició ügyében.

— **Orvosi hir.** Dr. *Hedri Endre* kórházi sebészfőorvos rendelését ismét megkezdte.

— **Az asszony kötelessége törődni azzal, hogy bélműködése rendben legyen, amit pedig úgy érhet el, ha reggelenként éhgyomorra egy félpohár természetes „Ferenc József" keserüvizet iszik, amely enyhén és kellemesen, pontosan és biztosan szabályozza az anyagcsere folyamatát. Kérdezze meg orvosát!**

Csillárt vegyen béreljen cseréljen **VOGEL CSILLÁRÜZEM** üzleteiben, **IV., Károly-körut 28. VIII., Mária Terézia-tér 1.**

Szilfamajori Mezőgazdasági Rt. mérlegszámlája 1939 szeptember 30-án. Vagyon: Átmeneti számla 14.246.03 pengő. 1937/1938. évi veszteség 25.305.94 P. Épületek 20.000.— P. Földadó biztositék 2250.— P. Pénztár 329.91 P. Leltár 55.871.59 P. Veszteség 133.533.05 P. Összesen 251.536.52 P. Teher: Hitelezők 167.011.02 P. Elfogadvány 4075.50 P. Részvénytőke 80.000.— P. Tartalékalap 450.— P. Összesen 251.536.52 P. Megvizsgálta és rendben találta az igazgatóság és a felügyelőbizottság. — Eredmény számla: Veszteség: Állat 21.947.64. Költség 13.326.67. Mezőgazdasági üzem 94.788.39. Kamat 10.696.98. Biztositási dij 3605.25. Felszerelés 66.682.93. Anyagok 3071.18. Tiszti fizetések 1160.— Haszonbér 27.711.32. Földadó 13.000.—. Adók és illetékek 4530.10. Beruházási hozzájárulás 5632.—. Összesen 266.152.46 P. Nyereség: Termények 89.317.48. Tej számla 30.650.—. Engedmények 12.651.93. Veszteség 133.533.05. Összesen 266.152.46 P. Megvizsgálta és rendben találta az igazgatóság és a felügyelőbizottság.

LÉGVÉDELMI GYAKORLATOK BUDAPESTEN

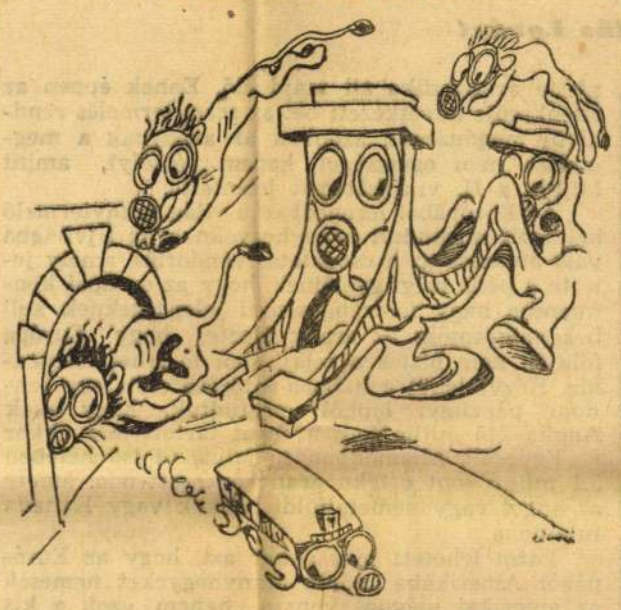

(Gáspár Antal rajza.)

II. Az Alagutnál.

Hollywoodból jelentik

Egy filmrendező visszavonult,
Aztán megnősült. Helyes rend ez;
Ő majd pihen és jelenetet
Mindig a — jelesége rendez.

Csile — Budapest

Csökkent a nők száma Csilében.
Több lap megirta, tehát ugy van.
Jelzem, Pesten is fogynak a nők,
De szerencsénkre csupán — sulyban.

(sima.)

— **A 2-es és 3-as autobuszok utvonala megváltozott.** Hétfőn reggel a Beszkárt a 2-es és 3-as autóbuszok utvonalának budai szakaszát megváltoztatta. A 2-es kocsik a Fery Oszkár-utcán át közlekednek, a Németvölgyi-uton a Fery Oszkár-utcáig a 3-as járat vezet. Ugyanis a 3-as végállomását a Déli pályaudvartól elhelyezték és innen a Nagyenyed-utcán és a Németvölgyi-uton át haladnak a 3-as kocsik a Fery Oszkár-utcánál levő uj végállomásig.

— **Házasság.** *Batizfalvy Zsóka* (Székesfehérvár) és dr. *Takáts Albert* Pest megye tb. szolgabirája, alispáni titkár, szombatno házasságot kötöttek.

Pálinkásné Bátori Mária Anna és *Lugosi József*, a Krolupper József vasuti jelzőlámpagyár rt. ügyv. igazgatója, okt. havában tartották esküvőjüket. Minden külön értesités helyett.)

Kovács Ferenc ref. lelkipásztor és felesége, Huszár Jolán leánya, *Jolánka* és *Pap Ferenc* vallástanár október 23-án tartották esküvőjüket.

Országos eső

Az elmult hét végén tánktört hideg sarkvidéki levegő uralma nem sokáig tartott. Vasárnap délután vékony pehely felhők jelentek meg az égen és egyre vastagodtak, mintegy jelezve, hogy a Kárpátok medencéjét kitöltő hideg levegőre igen meleg Földközi tengeri levegő siklik fel. A hajnali órákban megindult az eső, amely napközben az egész országra kiterjedt. Az egész napos esőből általánosan 20—30 liter viz jutott minden négyzetméterre. A hőmérséklet jóformán egész nap egy szinten mozgott és a déli részeken 16—18, az ország többi részén 13—15 fok volt. Jelenleg Európaszerte csapadékos az időjárás, ezenkivül a skandináv államokban viharos délnyugati szél tombol. Az olasz Alpokban havazik. Az Aldunán kossava dühöng.

Egyelőre ködös marad az idő, de az eső egyre kevesebb lesz. Többfelé a felhőzet feloszlódása is valószinü. Erősebb lehüléstől egy pár napig nem kell tartanunk.

Budapesten október 23-án reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 9 (normális 6), délben a legerősebb felmelegedés 13 (normális 15) fok volt. (Előző nap 4 és 14 fok volt.)

Z. A.

*

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten hétfőn este 9 órakor a hőmérséklet 11 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 757 mm. alig változó irányzatu.

Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt szél. Sok helyen, főleg a keleti megyékben még eső és köd. A hőmérséklet alig változik.

*

Vizállás. Duna: Hofkirchenig és Bécs—Dunapentele között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Bécs 58, Pozsony 220, Komárom 305, Budapest 235, Mohács 226. Tisza: Vásárosnamény és Záhony között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Balaton: Siófok 55. Velencei tó: Agárd 72.

Minden külön értesités helyett!

Polatsik József férje, dr. **Pogány Jenőné** szül. **Pfeffer Juliska** és dr. **Pfeffer György** testvérei, dr. **Pfeffer Györgyné** szül. **Leipnik Erzsébet**, dr. **Pogány Jenő**, **Polatsik Géza**, **Polatsik Gézáné** és többi sógorai és sógornői, **Káldor Andor** és neje **Polatsik Veronka**, **Káldor Jánoska**, **Pfeffer Zsuzsika** és **Veronka** hugai fájdalomtól megtört szivvel jelentik, hogy a legdrágább feleség, a legjótevőbb testvér, a gondos sógornő, anya és nagynéni

Polatsik Józsefné

szül. **PFEFFER VERONKA**

f. évi **október 22-én**, életének 55-ik, boldog házasságának negyedik évében rövid szenvedés után visszaadta sokat megpróbáltatott, áldott, jó lelkét Teremtőjének. **Drága halottunkat 1939 október 24-én délután fél kettő órakor fogjuk a rákoskeresztúri izr. temetőben örök pihenőjére kisérni.**

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Köszönetnyilvánitás.

Szeretett testvérünk

Biró Dezső

temetésénél jelenlevőknek, valamint részvétkivánóknak **ezuton mondunk hálás köszönetet.** **Biró testvérek.**

Készül a karteltörvény és a villamossági törvény reformja

Teleki Mihály és Varga miniszterek beszéde

A képviselőház bizottságai hétfőn délelőtt és délután folytatták a költségvetés tárgyalását. A földmivelésügyi tárca vitájában elhangzott felszólalásokra adott válaszában gróf Teleki Mihály földmivelésügyi miniszter hangsulyozta, hogy különös gondot kiván forditani a Tiszántul és a visszacsatolt országrészek állattenyésztésére. A Felvidék és Kárpátalja állattenyésztése az elmult husz év alatt nagyarányuan visszafejlődött. Rámutatott a miniszter arra, hogy a gazdasági felügyelők legfőbb hivatása a kisgazdák gazdálkodásának a helyszinen való irányitása. A bizottság tagjai elismerően nyilatkoztak a földmivelésügyi miniszter termelési és értékesitései politikájáról és a költségvetést elfogadták.

Az iparügyi tárca költségvetését tárgyalták ezután. *Varga József* iparügyi miniszter hangsulyozta, hogy olyan *ipari szervezést* akar fejleszteni, amely irányitó és ellenőrző tevékenységet fejt ki. Az ipari élet vezetőitől odaadó lelkületet kiván, amely a nemzet érdekének minél teljesebb szolgálatát tartja szem előtt. Foglalkozik a *villamossági törvény reformjával*. Az olaj- és földgázkutatás folytatását egyik legfontosabb feladatának tartja. Behatóan foglalkozott a kisipar fejlesztésének fontosságával. Az ipari decentralizáció kérdésében az az álláspontja, hogy *az uj gyárak a vidéken alakuljanak*. A szociálpolitikai és árkérdésekkel foglalkozott még a miniszter, majd bejelentette, hogy a *karteltörvény reformja előkészités alatt van*. A bizottságok elfogadták a költségvetést és kedden délután öt órakor folytatják a vitát.

— **Bernáth Aurél kiállitása.** Huszonötéves festői pályájának fejlődéstörténetét és legszebb eredményeit mutatja be *Bernáth Aurél* nagyszabásu kiállitásán, amely vasárnap nyilt meg gróf *Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézetében*. Amig ez a nagy festőnk, kezdő éveinek pillanatnyi impresszionizmusa és rövid „nagybányai" korszaka után, a huszas évek kezdetének berlini tárgyilagosságából kiindulva eljutott addig, hogy egészen különálló szigetét jelentse a magyar festőművészetnek, lezajlott a művészettörténetnek egy egész korszaka. Ez a korszak a legtöbb festőn rajtahagyta a maga jegyét és csak az annyira *igazi* egyéniség óvhatta meg magát teljesen a kor és a művészi világnézetek befolyásától, csak az annyira *vérbeli* festő találhatta meg önmagát olyan egyedülállóan, ahogy azt Bernáth Aurélnál látjuk. A képszerkezet, a tér problémáinak alapos kitanulmányozása után eljutott a festőiségnek addig a fokáig, ahol már csak a szin uralkodik képein, de a szinek alatt, láthatatlanul is érezhetően és elevenül él a rajz, a mesteri egyensulyu kompozició. Bernáth a legfestőibb festőnk. Ő tudja, hogy *abszolut* szin nincsen, az ő szinei ezer árnyalat vibrálásából sugárzanak össze, mint a zenei hang, ezért hat minden képe, de különösen legutóbbi éveinek néhány pazar szinköltemenye, a muzsika zengésével, — az ő „tónusai" a szó igazi értelmében is tónusok. Svájci tájai, a hegy, égbolt, levegő és viz gyöngyházszerüen irizáló szinjátékával, felejthetetlenek, *Koncert* cimü nagy kompozíciójának barnás, szürkés, vöröses légkörében mintha egy alig elhalt melódia hullámai ringanának, a *Balkon* levegőjében, figuráiban pedig a messzeségeknek, a megfoghatatlannak az a nosztalgiája él, amely Bernáth müvészetének lelki alaphangja. Ő az a festőnk, aki — a másik kaposvári, *Rippl-Rónai* mellett — már régen világhirü volna, ha történetesen franciának születik. *(f. j.)*

— **A főváros 1940. évi költségvetését** a közgyülés kedden d. u. öt órakor kezdi tárgyalni. Az első napon Szendy Károly polgármester nagyszabásu expozéban ismerteti a költségvetést.

— **A Kisfaludy Társaság Arany János-emlékvacsorája.** Szombaton este rendezte a minden évben szokásos *Arany János*-emlékvacsorát a *Kisfaludy Társaság*. Nagyszámu és előkelő közönség gyült össze a Hungáriában, köztük *Voinovich Géza*, a Kisfaludy Társaság elnöke, *Kéky Lajos*, a Társaság főtitkára, *Hegedüs Loránt*, *Korniss Gyula*, *Csathó Kálmán*, *Gáspár Jenő*, *Havas István*, *Schöpflin Aladár*, *Szabó Lőrinc*, *Mécs László* és sokan mások. Az ünnepi beszédet *Kállay Miklós* mondotta, kezében a Franklin Társulat által adományozott serleggel. Beszédében *Arany Jánost* a legmagyarabb költőnek vallotta, magyar Goethének, kinek szava volt az ország minden rétegéhez, a magyarság minden korához. Népiségében megtalálhatjuk a magyarság lelkivilágát, gondolkodásmódját és örök sorskérdéseit is. Öregkori liráját az ország sorsának tragikus fordulása és a magyar életformák teljes megváltozása érlelte meg. „A mi nemzedékünk is — mondotta Kállay — egy megujult, vad eszmék zürzavarától zakatoló világ kellő közepén áll. A szájhős lárma az egekig csapkod, lehetetlen sokak szavát megértenünk és sokan nem értik tán a miénket. Hogyne ölelné keblére ez a nemzedék *Arany Jánost*, aki több mint 50 év távlatából az ő panaszait öltözteti a legkifejezőbb szavak testébe. *Arany* költészetének legnagyobb szintézise az ifjuság és öregség ölelkezése. Népiségében ott van a feltörő nemzedékek szivdobogása és a bucsuzni készülőket vigasztaló, az élet viharába visszamosolygó szivárvány." — A serleget végül a legmagyarabb magyar költő szellemének időtlen-időkig munkáló életére emelte. Az ünnepi beszéd után *Voinovich Géza* köszöntötte még a távollevő *Péter Jenőt*, a Franklin Társaság igazgatóját.

— **Élelmiszerárak kicsinyben.** Marhahus: rost., felsál 160—260, leveshus 100—200. Borjucomb 240—300, vesés 180—280. Juh: hát. 140—160 el. 120—140. Sertéskaraj 220—260, tarja, comb, lapocka 180—216, oldalas 156—170, zsirszalonna 156—162, háj 168—176, zsir 168. Élő tyuk 200—350, csirke 100—300. Tisztitott tyuk 150—200, csirke 200—320, lud 130—170, ruca 140—180. Tojás: tea 11—13, főző, apró 9—10 Ponty 140—240, jegelt, nem élő 120—180. Tej 30, tejfel 110—120, teavaj édes 320—340, paszt. 360—370, turó 80—90, Kenyér: fehér 42—46, félf. 34—38, félb. 32—36, barna 20—22. Lencse 44—92, borsó 36—56, fehér bab 40—44. Burgonya: Gülbaba 11—12, nyári rózsa 12—13, őszi rózsa 11, Ella 9—10, makói hagyma 12—16, fokh. 16—32, fej. káp. 12—16, kel 14—18, sav. káp. 30, petrezs. és répa 20—24, kalarábé 16—24, sóska 28—36, paraj 24—32, tök 18—36, paprika tölteni 36—70, zöldborsó 44—90, karfiol 16—26. Alma nemes 36—100, közönsz. 20—36, körte nemes 32—100, közönsz. 26—36, szilva 30—40, szőlő 30—89, birsalma 30—

Aranyhegyek utja az Óceánon át

Irta Hegedüs Loránt

Washingtonból most érkezett jelentés szerint az év eleje óta 2.9 milliárd dollár értékü arany ment át Európából Amerikába és most már az ottani aranyállomány elérte a 17 milliárdot.

A II. világháboru azzal kezdődött, hogy Európa vezető valutája, az angol fontsterling, elhagyta az aranyalapot és az első napon 20 százalékot esett. Ez a második eset, hogy a büszke angol font otthagyja az aranyat, vagy az arany a fontot, amint azt először 1931 szeptemberében tapasztaltuk. Csodálatos az a látvány, amely már az I. világháboru óta megrepeszti az európai kontinens egész tőkehalmazait. Nagy durranással előbb a legyőzött, azután a hires győztes államok honában repedtek meg aranyfedezeteik és kezdtek valóságos aranyhegyekként uszni az óceán tulsó partjára: Amerika felé. A legujabb statisztikák a legcsodálatosabban mutatják be az aranyhegyeknek ezt az óceánon való immár nemcsak kisérteties, hanem örökre történeti jelenséggé változott vonulását, mely — ez a jellemző! — a mostani háboru kitörése előtt megindult és sejttette a pénz figyelőivel a nagy katasztrófa közeledését. Az I. világháboru előtt és az abban gyüjtött mérések is azt mutatták, hogy minden hadrakelt államban a pénz már hónapokkal előbb jelezte, hogy a háboru nem lehet messze.

A genfi szerencsétlen Népszövetség folyton azt jósolta Európa államainak, hogy az igazi gazdasági katasztrófát az fogja előidézni, hogy az aranytermelés csökkenni fog és ennélfogva világszerte aranyszüke áll majd elő. Ennek éppen az ellenkezője következett be: az aranytermelés rendkivül megduzzadt, azonban az aranynak a megoszlása nem egészséget, hanem veszélyt, amint látjuk, a II. világháborut jelentette.

Az Európából lerepedt és a világ aranytermelő helyeiről megindult aranyhegyeknek az Ujvilágba való átuszása az a csodálatos vándorlás, amely jelezte a pénz megfigyelőinek, hogy az európai kontinensen nagy földrengésszerü jelenségeknek kell bekövetkezniök: az arany érezte, hogy Európa földjén nem biztos a talaj, ahol le lehet telepednie. Közvetlenül a háboru kitörése előtt egy londoni pénzügyi lapból megtudtuk, hogy csak Anglia 245 millió font aranyat tartott már akkor az Egyesült Államokban és julius utolsó hetében 5.1 millió font értékü arany érkezett oda, amely az angol vagy németalföldi bankok vagy Kanada tulajdona.

Látni lehetett már akkor azt, hogy az Európából Amerikába induló aranyhegyeket nemcsak az amerikai mágnes vonzza, hanem ezek a kis vagy nagy aranyhegyek, valamely Európában dolgozó s idegen és változó taszitóerőnek is a hatása alá kerültek. Az európai aranyvándorlás számainak megfelel egy másik készülék, egy hőmérő, amely az illető hónapban Európának politikai lázát méri. Amikor nyugalom volt az európai béke frontján, az Amerikába vándorló arany csökkenni kezdett. Az aranyhegyek elsodródása oly mértékben növekedik, amennyire Európa békétlen s pusztitja önmagát.

Negyvennyolc órás légvédelmi gyakorlat az egész országban

Hogyan kell viselkedni a közönségnek?

Október 24-én, kedden kezdődnek meg azok a nagyszabásu légoltalmi gyakorlatok, amelyek megmozgatják az eddig csak részleteiben igénybe vett és mozgósitott hazai légoltalmi szervezetek és intézmények minden ágazatát. A légoltalmi parancsnokság rendelkezései értelmében az ország egész területén négy nap alatt bonyolitják le a gyakorlatokat, ugy hogy az egyes helyeken *a légoltalmi készenlét egyfolytában 48 órán át tart.* Hogy melyik országrészben mikor kezdődik ez a 48 órás készenlét, azt reggel hét órakor a rádió tudatja, a hatóságok pedig hirdetményekkel figyelmeztetik a közönséget.

Vasárnap a főváros valamennyi területében légoltalmi napot tartottak, hogy a nagyközönséget megfelelően tájékoztassák, mikép kell viselkedni a gyakorlatok ideje alatt. Különösen érdekes és nagyszabásu bemutató volt az I. kerületben a városi leánygimnázium előtt. A bemutatót végignézték gróf *Teleki Pálné*, a miniszterelnök felesége, *Imrédy Béláné*, gróf *Esterházy Jánosné*, *Stoiloff* bolgár követ felesége, vitéz *Hellebronth Vilmosné* és sokan mások. Az előkelő közönség előtt dr. *Czebe Jenő* előljáró-helyettes ismertette *Szendy Károly* polgármester rendelkezéseit, *Benedek Mihály* parancsnok pedig előadást tartott. A bemutatón nagy sikerrel szerepelt az iskola házi védőőrsége. Hasonló keretek között zajlottak le a többi kerületek bemutatói is.

Dr. vitéz *Fábry Dániel* tábornok, országos légvédelmi parancsnok a rádióban tartott előadást a légoltalom gyakorlati problémáiról és a legutóbbi háborus eseményekből vonta le következtetéseit és adta meg a gyakorlati felvilágositásokat a közönségnek. Különösen érdekes és tanulságos volt előadásának az a része, amikor a lengyelországi eseményekről emlékezett meg.

*

Éliássy Sándor rendőrfőkapitány, mint Budapest Székesfőváros légoltalmi parancsnoka ismételten figyelmezteti a főváros közönségét, hogy a falragaszokat olvassa el, az azokban foglalt *légoltalmi utasitásokhoz szigoruan ragaszkodjék* és az előkészületeket idejében tegye meg az elsötétitésre. A házakból sem az utcára, sem az udvarra (világitóudvarra) semmi fénynek nem szabad kiszivárognia. Az elsötétités pontos betartását a rendőrség a legszigorubban fogja ellenőrizni. Figyelmezteti a közönséget, hogy a riadójel elhangzásakor az utcákon lévők kapualjak alá, a lakásban tartózkodók pedig a házi óvóhelyre menjenek, ha pedig ilyen nincs, a lakásban zárt ajtók és ablakok mögött tartózkodjanak. Végül felhivja a kereskedőket, hogy a légoltalmi készültség tartama alatt vagy maguk, vagy megbizottai éjjel, nappal az üzlethelyiségben tartózkodjanak.

Mi van Itáliában?

A gépkocsik eltüntek és rengeteg kerékpár közlekedik — A gyümölcsfogyasztás fontossága — Fellendült a külvárosi halászkocsmáknak Kávé helyett egy pohár bor

— A Pesti Hirlap milánói tudósitójának telefonjelentése —

Milánó, okt. 23. Munka, rend és fegyelem! — ez a három szó jellemzi a mai Itáliát. A gyárak óriási műhelyeinek üvegtetői is kékre vannak festve, de alattuk is, akárcsak a pályaudvarokon, a rendes munka folyik. Az utcákon még ott állanak az igazán délceg közlekedési rendőrök (melegebb napokon talpig hófehérben, trópusi parafa-sisakkal), de az autóforgalom már régen, jóformán teljesen megszünt. A nagy teherszállitó gépkocsiszörnyeken kivül csak néhány katonai vagy állami autó és a zöldre festett taxik robognak a drága, öt lirás benzinnel. De azért a zöld-piros-sárga közlekedési lámpák továbbra is a megszokott időközökben állitják le a forgalmat a gyalogjárók előtt, mint azokban az időkben, amikor száz és száz autótól kellett féltenünk életünket minden utcasarkon.

A gépkocsik szinte eltüntek és a legforgalmasabb utcákon is, ujságot olvasva lehetne átmenni egyik oldalról a másikra, ha az autók megcsappanásával egyidőben nem szaporodtak volna el, ijesztő mértékben, a biciklik. Milánóban például, a hires „Scala“ előtti téren, azelőtt alig férkőzhetett a kiváncsi idegen Leonardo da Vinci szobrához, mert éppen ott volt a város legnagyobb gépkocsi-parkozó helye. Most? Órákon át egyetlenegy autó sem áll ott. Ellenben már felállitották a — bicikli-parkozás vasvázait és egész sereg kerékpár pihen ott, ahol azelőtt a drága Lancia-k, Isotta-Fraschini-k sorakoztak egymás mellett tizes-tizenkettős sorokban. A kerékpárnak — ha lassabban jár is — nincs szüksége ötlirás benzinre. Amellett sport is, tehát egészséges a szervezetnek. Akárcsak a gyaloglás.

Nagyszerü gyümölcstermés

Mindig rengeteg gyümölcs termett Itáliában, de idén talán még több, mint valaha. Az üzletekben és a nagy, nyilt, központi tereken is, a gyümölcsárusitó bódék szinte roskadoznak a gyönyörünél gyönyörübb körte, szőlő, őszibarack, füge takaros ládikói alatt. A hatóságok, nehogy bárki árdrágitásra vetemedhessék, nem érik be a nagy pénzbüntetéssel való fenyegetéssel, hanem kijelölik azokat az üzleteket, ahol a megszabott áron kötelesek árusitani a legjobb minőségü gyümölcsöt. Aki drágább helyen akar vásárolni, megteheti. De persze, ilyen nem sok akad, az inyencek közt sem. És igy a hatósági árak önmaguktól is érvényessé válnak minden más üzletben is. Ugyanez áll a pompás olasz zöldségekre. Ma, még inkább, mint valaha: az olasz nép gyümölcs- és zöldségevő. De persze a *pasta sciutta*, a „száraz tészta“ és a nagyszerü sajtok is, ha lehet, még keresettebbek, mint valaha... És ezenek az ára alig-alig változott.

A husevés korlátozása

A husevés azonban határozottan kezd kimenni a divatból. Igaz, hogy a sok pompás gyümölcs, sajt, zöldség és izletes hal mellett nem is olyan fontos az enyhe olasz klimában a sok husevés. A lakosság nem is nagyon érzi annak a rendszernek sulyos voltát, amely a hétfői huselárusitási tilalom mellett a csütörtöki és pénteki napot is hustalanná tette. *A mészárszékeket ezeken a napokon ki sem nyitják.* És nemcsak a marha- és borjuhus, de a disznóhus, birkahus, lóhus, füstölthus, sonka, baromfi, sőt a huskonzervek árusitása is tilos ezeken a napokon. Persze a vendéglőkben sem kapni semmiféle hust ilyenkor és más napokon is egy vendég csak egyetlen husételt fogyaszthat. Tehát bármilyen nagyétü is, nem rendelhet magának az „osso buco“ után még egy „cotoletta milanese“-t. Halat azonban mindennap kapni. És igy — ime, a konjunktura! — egyszerre divatba jöttek egész Itáliában a külvárosi halászkocsmák, „friggitoriák“, „rosticceriák“, ezek a pompás olasz lacikonyhák.

A legnagyobb fegyelemmel, de ugyanakkor valami derüs nyugalommal engedelmeskednek egész Olaszországban a háboruszülte rendelkezéseknek és korlátozásoknak. Hogy nincs kávé? A nép, bizonyos, nagyon megszokta a pompás espressot és igen sok kisember, iparos, munkás, hivatalnok egy süteménnyel espressot reggelizett ezelőtt. Most? Egy pohár bort kér helyette és abba „tunkolja“, mártogatja a péksüteményt.

Van olyan tápláló ez is, mint a kávé . . . Arról nem is szólva, hogy a borért nem kell idegen valutát fizetnie az államnak.

A megszokott élet

Egész Itália berendezkedett már arra, hogy a háboru alatt is lehetőleg folytassa megszokott életét. És amint Mussolini elrendelte, hogy az 1942-es római világkiállitás munkálatait nem szabad megszakitani, minden egyes más város is igyekszik betartani régi munkaprogramját.

Balla I.

Légoltalom!

GÁZÁLARC
ACÉLSISAK
ACÉLAJTÓ
ÓVÓHELYBUTOR

HAIDEKKER

Szenzációs kirakat:
Andrássy-ut 21

LÉGOLTALOM!

Előirásos mentőkészletek. Gázsebcsomag, mentőtáska, mentőládák.
Elsősegélykészletek dr. Ruszwurm Rezső a Mentők ig. főorvosának összeállitásában.

Dr. BAYER és TSA

BUDAPEST, IX., HŐGYES-U. 17. TEL.: 386-146

vásároljon
KÖZVETLEN A GYÁRBÓL
TISZTA GYAPJUSZÖVETET

Trunkhahn

POSZÓGYÁRBÓL • KÉRJEN MINTÁT!
Tartóssági garancia

MAGYARORSZAG OSKERESZTÉNY KÉZBEN LÉVŐ EGYETLEN POSZTÓGYÁRA ÜZEMBEN 1922 ÓTA, SZÖVETBOLTJAI: IV., PROHÁSZKA OTTOKÁR-UTCA 8., VI., TERÉZ-KÖRUT 8., II., MARGIT-KÖRUT 50., BÁRÓSS-TÉR 15.

Gazdasági hírek

A Hazai Bank mérlege

A *Hazai Bank Részvénytársaság* hétfőn tette közzé az 1942. üzletévről készült mérlegét és zárószámadását. A közzétett adatokból a betétek erőteljes gyarapodása mutatja a bank iránt egyre fokozódó bizalmat, az a körülmény pedig, hogy a mérleg felállításánál kétes követelések leírásának szüksége nem merült fel, világosan mutatja, hogy a mai viszonyok mellett is a leghelyesebb a hiteligények konzervatív elbírálása, amihez a bank változatlanul ragaszkodott. A kimutatott nyereség jelentékenyen meghaladja az előző évit és emellett — a mérlegen belül — a nyugdíjpénztárt az évi nyereségből mintegy 600.000 pengővel dotálták. Figyelemreméltó a jutalékbetevelek erős növekedése is, ami arra vall, hogy a bank fokozott és jelentős mértékben vett részt a kereskedelem és ipar, illetve az export hiteligényeinek kielégítésében. A bank mérlegmegállapító igazgatósági üléséről a következő jelentést adták ki:

A Hazai Bank Részvénytársaság igazgatósága f. évi február 15-én tartott ülésében megállapította az 1942. üzletév zárószámadásait. A mérleg az előző évben kimutatott 786.606.84 P nyereséggel szemben *1,005,219.28 P nyereséggel zárul*, annakutána, hogy abban az eredményszámla terhére a Nyugdíjpénztár javára *595.573.— P-t tevő rendkívüli hozzájárulás* már elszámolást nyert.

Az igazgatóság elhatározta, hogy a *f. é. február 27-én* tartandó közgyűlés elé oly javaslatot fog terjeszteni, amely szerint az alapszabályszerű levonások, a tartalékalap, a Nyugdíjpénztár, valamint az ingatlanok értékcsökkenési tartalékalapjának megfelelő javadalmazása után a kimutatott nyereségből — úgy mint a mult évben — részvényenként *1.60 P osztalék* (4%) fizettessék és *175,654.25 P* új számlára vitessék elő. Az igazgatóság a fennálló törvényes rendelkezések folytán a bank üzleteinek általános fejlődése és nyereségének számottevő emelkedése ellenére sem terjeszthetett elő javaslatot az osztalék emelésére, mert már a múlt évben megállapított osztalék eléri a bank által ezidőszerint fizethető osztalék legmagasabb mértékét. Ennek folytán fokozottabb mértékben történt gondoskodás a belső tartalékoknak a mérlegen belül való növeléséről és ezzel a bank elismerten kedvező helyzetének további megerősítéséről.

Teljes mértékben vette ki részét a bank a lefolyt évben keresztülvitt állami hitelműveletekből és a Kincstár által kibocsátott különböző kincstárjegyekből 31,130.300.— pengő névértéket vett át. Ezenfelül készséggel részesítette ügyfeleit a kincstárjegyekre történt jegyzések lebonyolítása céljából megfelelő hitelekben.

A kihelyezések nagyjából az előző év színvonalán mozogtak. A bank minden megszorítás nélkül bocsátotta vállalatai és ügyfelei rendelkezésére azokat a hiteleket, amelyekre termelésük zavartalan fenntartása, nyersanyagellátásunk biztosítása, valamint árukiviteli, illetve behozatali tevékenységük lebonyolítása céljából szükségük volt. Eddigi üzleti politikájával is összhangban alkalmazta a hitelek megválogatása szempontjából felállított irányelveket, ami az értékpapirokkal fedezett hitelek fokozatos lepülésében és az áruval fedezett hitelek engedélyezésének még körültekintőbb bírálatában jutott kifejezésre. A bank bevált óvatos üzletpolitikája abban a tényben is mutatkozik, hogy leírások szüksége nem merült fel.

A *tárcaváltók* állaga 25,169.809.02 pengőről 26.198.383.15 pengőre, az állami pénztárjegyek és kincstárjegyek, illetve utalványok tétele az előző évi 13,434.597.81 pengőről 42,613.897.81 pengőre emelkedett. Ennek folyományaként a visszleszámitolt váltók, kincstárjegyek stb. tétele a mult évi 17,639.659.28 pengőről 48.990.909.60 pengőre növekedett. Az *adósok* tétele az előző évi 26,652 095 04 pengővel szemben 25,145.165.87 pengőt tüntet fel, melynek keretében az ingatlan és egyéb fedezettel nyujtott hitelek állaga 15,949.127.71 pengőről 16,944.883.44 pengőre emelkedett. Az államadóssági kötvények 7,361.657.14 pengővel (m. é. P 7.721.591.13) szerepelnek. Az *értékpapirok és érdekeltségek* állaga 8,340.095.60 pengőt (az előző évben 7.897 214.27 pengőt) tesz, annak kiemelésével, hogy az igen jelentékeny és a lefolyt évben nagymértékben megnövekedett árfolyam különbözeti tartalék a társulati adótörvény előírásainak megfelelően a belső tartalékok között tartatik nyilván.

A takarékbetétek 12,894.508.69 pengőt (az előző évben 11,371.845.25 pengőt), a folyószámlabetétek 26,512.259.66 pengőt (az előző évben 22,682.866.50 pengőt) tesznek, úgyhogy a *bank betéteinek összállaga* a mult évi *34,054.711.75 pengőről 39,406.768.35 pengőre növekedett*. A *hitelezők* tétele 9,083.130.56 pengőt (a mult évben 11,486.478.26 pengő) teszen. Ez utóbbiból a 8,585.316.74 pengőt (a mult évben 9,426.726.20 pengőt) kitevő belföldi hitelezők túlnyomó része az állami hitelműveletekben vállalt részesedések refinanszírozásával függ össze, míg a mult évi 2,059.725.06 pengővel szemben mindössze 497.813.82 pengővel kimutatott külföldi hitelezők tételének csökkenése a bank külföldi üzletbarátainál ügyfelei részére árubehozatal céljaira igénybevett hitelek túlnyomó része visszafizetésének következménye. Az előző évben 3,400.000.— pengővel kimutatott elfogadványok a folyó üzletévben teljes összegükben beváltásra kerültek.

A személyi kiadások 647.273.03 pengőről 768.732.16 pengőre szaporodtak, részint a mult évben keresztülvitt jelentős fizetésemelések, részint a rendeletileg megállapított fizetési pótlékok következtében. A dologi kiadások 384.510.89 pengővel, az adók és egyéb közszolgáltatások 623.505.47 pengővel nagyjában az előző év színvonalán mozogtak. A kamat- és szelvényjövedelmek 1,790.385.97 pengőről 2,126.200.28 pengőre, a jutalékok és egyéb jövedelmek 718.401.23 pengőről 1,192.351.79 pengőre emelkedtek. E tételek jelentős növekedésében a bank mindenirányú üzleti tevékenységének örvendetes és fokozott fejlődése jut kifejezésre.

—

Terménytőzsde

A *budapesti terménytőzsdén* hétfőn a következő *kötések* jöttek létre:

Lucernamag 15 q 385; *tavaszi bükköny* 40 q 40.80; *baltacim* 15 q 80; *mustármag* 34 q 165, 5 q 110, 2 q 70, 2 q 40, ab feladóáll.; *köménymag* 3 q 310; *karotta* 150 q 15 pengő mázsánként.

—

Ötezer lejes bankjegyek kiadása

Bukarestből jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* A nemzeti bank igazgatótanácsának február 21-ére egybehívott ülésén 5000 lejes bankjegyek kiadására fognak előterjesztést tenni.

—

Valuta- és devizapiac

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai:

Valuták: Szlovák korona (csak 20 koronás és annál kisebb címlet) 11.54—11.75, líra (csak 10 lírás és annál kisebb címletek) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 50 koronás és annál kisebb címletek) 81.70—82.70.

Devizák: Amszterdam 180.07½—181.40, Athén 2.21—2.24, Belgrád 6.78½—6.83½, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Isztanbul 268.68½—270.60½, Kopenhága 70.84—71.36, Madrid 32—32.24, Milánó 17.66—17.8864, Oslo 77.10—77.67, Párizs (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82—82.80, Zürich 79.80—80.60, Helsinki 6.73—6.93, Zágráb 6.79—6.83.

Amszterdam, Belgrád, Brüsszel, Oslo átutalások a magyar—német devizakompenzáció keretében történnek, kivéve azokat a régi tartozásokat és követeléseket, amelyeknek elszámolásáról külön rendelkezések intézkednek. Athéni átutalások a magyar—olasz fizetési forgalom keretében történnek.

Zürich, febr. 15. (Zárlat) Párizs 4.50, New York 431, London 17.35, Brüsszel 69.25, Milánó 22.6625, Madrid 39.75, Amszterdam 229.375, Berlin 172.55, Stockholm 102.6625, Oslo 98.625, Kopenhága 90.375, Szófia 5.375, Bukarest 2.375.

—

Magpiac

A Magyar Magtermelők Országos Rt., Budapest—Monor hetijelentése. Gazdarészről a kereslet továbbra is élénk. Az árak a hét folyamán megállapítást nyertek és a gazdaságok és a kertészetek szükségletének kiegészítése erős tempóban halad. A magkereskedői árjegyzékek megjelenése néhány napon belül várható. — Hivatalos nyersáruárak per 100 kg ab feladóállomás: Köles, fehér, szürke vörös, japán 33. Hajdina, hántolatlan 37. Bendermag, szokványszerű 120 magasnövésű belf. vetőmag 150. Mák, kék 181. Mustármag, fehér 165, fekete 105. Köménymag 390. Koriandermag 85. Borsó, sterii. Viktória, 53.80, expressz 45.80. Lencse, sterii., kisszemű 54.80, középszemű 64.80, nagyszemű 74.80. Bab, fehér, szokvány gyöngy 59.80. Löheremag, nyers, arankás 90% 230. Lucernamag, nyers, arankás, 90% 385. Baltacimmag, hámozatlan 90% 80. Bíborheremag 95% 150. Komlóslucernamag, 95% 200. Fehérheremag 94% 360. Svédheremag 94% 340. Nyulszapukamag 90% 220. Somkótómag 94% 150. Szarvaskerepmag 94% 260. Muharmag, 95% 40. Szudánfűmag 95% 70. Bükkönymag 95%. szőszös 115, pannon 50.80, tavasz 40.80. Csillagfürt, 96% édes 35.80, keserű 28.80. Borsó, 94% tavaszi ősz. 60.80, szeges 95% 40.80. Cirokmag, 95% seprőcirok 28, cukorcirok 40. Csibehúrmag, 96% óriási 55, apró-szemű 50. Gömborkamag 96% 65. Csomós ebír 200. Francia perje 240. Olasz perje 200. Réti csenkesz 200. Réti komócsin 220. Angolperje 240. Juhcsenkesz 500. Réti perje 400. Tarackostippan 330. Ligeti perje 600. Taréjos cincor 410. Réti ecsetpázsit 400. Sovány perje 420. Aranyzab 700. Magyar rozsnok 200. Tarackos vöröscsenkesz 270. Csikórépamag 280. Takarmányrépamag 160. Tarlórépamag 200 pengő.

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* hétfőn néhány papír kivételével olcsóbbodás következett be. A kötvények ára csak mérsékelten változott.

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	432.—	420—421	421.—
Hitelb.	134.5	131	131.—
M. Bank	94.5	—	95.5
Leszámit.	98.—	98	98.—
K. Bank	239.5	239.5	239.5
B. Tak.	9.9	—	9.—
Moktár	75.75	75.75	75.75
P. Hazai	168.75	168.75	168.75
E. M. B.	1966.—	—	1966.—
E. Bp. gőz.	—	—	59.5
H. malom	108.—	—	108.—
Kir.-mal.	38.4	—	38.4
Bauxit	772.5	772.5	772.5
Beocsini	55.—	55	54.5
Bors. szén	44.—	42	41.8
Cementia	303.—	303	303.—
Drasche	—	—	70.—
Aszfalt	19.—	19	18.8
Kőszén	1626.—	1626	1626.—
Nagybát.	83.5	84—83	83.—
Salgó	129.—	129	129.—
Urikányi	65.4	65.4—64.5	64.50
Franklin	22.2	—	22.2
Rigler	290.75	—	290.75
Fegyver	185.—	169—170	169.5
Ganz	72.—	72—67.5	67.5
Rima	347.3	347.3	347.3
Nasici	161.5	161.5	161.5
D.-Száva	12.5	—	12.5
Levante	3.5	3.5	3.4
Trust	142.—	142—135	135.—
Délcukor	230.—	226—229	227.—
M. cukor	375.25	375.25	375.25
Georgia	65.5	65—63	63.—
Dreher-H.	—	562.75	562.75
Gschw.	3755—	—	3755.—
Polg. sör	—	1278	1278.—
Izzó	606.—	606	606.—
Gy.-mosó	34.2	34.2	34.2
Goldberg.	159.—	159	159.—
M. kender	73.9	71	71.—
P.-ipar	126.25	126.25	126.25
Sz. kend.	311.75	311.75	311.75
Chinoin	—	—	61.5
Diana	—	—	328.—
Gumi	136.—	132—133	132.—

Fixkamatozású értékek:

Népszöv. amerikai 169 á 169.5—168 168; népszöv. font 147.5 147.5—146 146.75; népsz. holl. for. 122.5 122.75 122.75; kényszerkölcsön 75.5 75.5; 1941 nyereménykölcs. 97 97 97; 1914 főv. kötv. 607.5 607.5 607.5; 1927. főv. kötvény 170 168.5 167; BSZKRT A. 11.75; Kisb. 7% B. doll. 144.25 144.25; Hitelbank 156.5 156.5; Földhitel A. és B. dollár zl. 160.5 160.5—160 160; Olaszbank A. B. doll. zl. 148; Olaszbank doll. községi 128 127 127; Ker. Bank dollár zl. 179.5; 1942. 3%-os kölcsön 50 50 50.

—

A „Budapesti Értesítő" jelenti:

Isztanbul: Törökországba magyar és bolgár kereskedők érkeztek. A bolgár kereskedők csoportja magvakat, élelmiszereket, gyapotot, gyapothulladékot s nagyobb mennyiségben bőröket akar vásárolni

Amszterdam: A Mackay-rádió jelentése szerint Wendell Willkie tegnap este kijelentette, hogy a USA közös államadóssága még a háború befejezése előtt valószínűleg el fogja érni a 300 milliárd dollárt. Hozzáfűzte, hogy valószínűleg sikerülni fog a Roosevelt-kormánynak, hogy úrrá legyen az ebből adódó problémák felett.

Stockholm: Schnellbacher, az Egyesült Államok bel- és külkereskedelmi hivatala tájékoztató irodájának vezetője a Chicagóban megtartott beszédében figyelmeztette az amerikai kereskedelmet, hogy minden nehézségeken keresztül is tartsák meg elfoglalt új pozícióikat. Angol külkereskedelmi körökben ezt a nyilatkozatot úgy magyarázzák, mint Amerikának azt a feltétlen óhaját, hogy a világpiacok feletti uralmat magának megszerezze.

Berlin: A „Die Deutsche Volkswirtschaft" című gazdasági lap érdekes cikket közölt a Spanyolországban dolgozó nemzetközi tőkével kapcsolatban s a cikkből kitűnik, hogy röviddel a polgárháború kitörése előtt 3.2 milliárd birodalmi márkára volt becsülhető a spanyol magángazdaságban elhelyezett külföldi tőke értéke. Ebből az összegből 1.89 milliárd birodalmi márka esett Franciaországra, 560 millió Nagy-Britanniára, 420 millió Belgiumra, 280 millió a USA-ra, 70 millió Németországra és 1 millió birodalmi márka Olaszországra esett. Az utóbbi négy állam tehát sokkal kisebb összegekkel szerepelt. Az idegen tőke a honosítás kísérő jelenségeivel dolgozik elsősorban a bányaiparban, az elektromos áramtermelésben, az elektrotechnikai iparban, a közlekedésben, a feldolgozó iparokban, a bank- és biztosítóiparban. A spanyol magángazdaságban a külföldi tőke igen erős pozíciót ért el, ezzel szemben a spanyol hitelek ellátásában csak jelentéktelen szerepe volt. Az első világháború kitörésekor a külső államadósságok még több mint 1 milliárd pézóra rúgtak, azonban a háború befejezése után a polgárháború kitöréséig a külföldi adósságokat állandóan 917 millió pézóval tüntette fel a spanyol költségvetés. Tekintetbe kell e kérdésnél venni, hogy az eredetileg külföldön felvett adósság legnagyobb része a spanyolok birtokába jutott. A spanyol kezekben lévő kötvények értékét 1932-ben nem kevesebb, mint 840 millió pézóra lehetett becsülni. Azóta valószínűleg még több ilyen értékpapír került spanyol kezekbe. A hadikiadások fedezésére az ország saját eszközeinek felhasználásán kívül a külföldi hiteleket is igénybe vették ugyan, azonban ezeknek az adósságoknak egy részét már exportszállításokkal törlesztették. Amikor Franco vette át az uralmat, a spanyol gazdasági életben a külföldi tőke részesítése helyett az ország saját gazdasági erejének fokozott latbavetésére került sor. Spanyolország többízben is tanujelét adta annak, hogy a jövőben a gazdasági élet reformálásának végrehajtásában csak alapos ellenőrzéssel enged szerepet a külföldi tőkének. A fokozott önsegély keretében az állam az ipar fejlesztését s annak vezetését, irányítását messzemenőleg vette kezébe s olyan iparokat honosított meg, amelyekhez nemzeti érdek fűződik s így biztosította, hogy a jelen pillanatban gyenge gazdasági potenciájú országban végre lehetett hajtani azoknak a termékeknek termelését, amelyekre a mai és a jövő ipari fejlődés szempontjából szükség van.

—

A textiltechnikai továbbképzés félévi szünetelése után, néhány nap mulva újból megkezdődik *Rabl* Dezső műszaki főtanácsos vezetésével. A *Magyar Kereskedelmi Csarnok* helyiségeiben tartandó textiltechnikai szemináriumra jelentkezéseket korlátolt számban elfogad a titkári hivatal (V., Sas-utca 1.).

Szumyogh Szabolcs lett a Pénzintézeti Központ vezérigazgatója

A Pénzintézeti Központ igazgatósága február 15-én dr. *Jakabb* Oszkár m. kir. titkos tanácsos elnöklésével tartott ülésében a Magyar Nemzeti Bank elnökévé kinevezett dr. *Pósch* Gyula m. kir. kincstári főtanácsos, eddigi vezérigazgató iránt érzett háláját és elismerését jegyzőkönyvileg megörökítette. Egyidejűleg vezérigazgatóvá *Szunyogh* Szabolcs m. kir. kincstári főtanácsos, eddigi vezérigazgató-helyettest, vezérigazgató-helyettessé pedig *Weber* Róbert m. kir. kincstári főtanácsos ügyvezető-igazgatót nevezte ki.

Színházi hírek

A legnagyobb elismeréssel ír a svájci sajtó „Az ember tragédiája" berni bemutatójáról

Zürichből jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* A svájci lapok részletesen foglalkoznak Madách Imre drámájának berni bemutatójával.

A *Bund* kritikusa egyebek között *szembeszáll* azzal az állítással, hogy *Az ember tragédiája* Faust-utánzat. Vannak ugyan párhuzamok — írja —, de ez korántsem jelenti azt, hogy Madách Goethe nyomdokain halad; maga a tárgy teszi, hogy szinte elkerülhetetlen némi hasonlóság. Dr. *Németh* Antal rendezésének és Karl *Eidlitz* játékvezetésének csodálatos zártságú előadást és emlékezetes színházi élményt köszönhetünk.

A lap *a legmelegebb elismeréssel ír Mohácsi Jenő fordításáról* és megállapítja, a nézőnek egyáltalán nem az az érzése, hogy másodkézből kapja a darabot. A berni városi színháznak — állapítja meg a *Bund* — kiállíthatjuk a bizonyítványt, hogy nemcsak szinte hihetetlen rövid idő alatt felelt meg a követelményeknek, hanem színészei is minden képességüket latbavetették a siker biztosítására.

A *Berner Tagblatt* képekkel díszített hosszú beszámolót és bírálatot közöl az előadásról. Kritikájában megállapítja, hogy a színház joggal helyezte a súlyt a gondolati dráma színpadi megformálására. Elismeréssel emeli ki a lap a három főszerepló roppant teljesítményét és hangsúlyozza, hogy a színház és az előadás többi részese, elsősorban dr. *Németh* Antal, a magyar Nemzeti Színház igazgatója, a legjobban teljesítette feladatát.

A *Basler Nachrichten* felteszi a kérdést, hogyan lehetséges, hogy a mű eddig nem került színre Svájcban. Nagy elismeréssel ír azután Mohácsi fordításáról és *Farkas* Ferenc kísérőzenéjéről, majd kiemeli dr. Németh Antalnak megkapóan szép rendezését és Karl Eidlitz hasonlóan értékes munkáját. Méltatja a lap a három főszereplő alakítását, majd a műről szólva megállapítja, hogy ha a drámai költemény gondolatával némileg kérdően áll is szemben a nézö, a sok költői részletszépség, a cselekmény hatalmas lendületű fordulatai és a nagyszerű formába öntött gondolatok ellenállhatatlanul magukkal ragadnak mindenkit.

* **Operaház.** Szombaton az eddigieknél színvonalasabb, jól sikerült *Lakmé*-előadást hallottunk. A címszerepet vendég, *Miklóssy* Irén énekelte. A nagy hanganyaggal ékes művésznő kiválóan beállított s végig értékes színvonalon mozgó előadásának muzikális koefficiensei közül a magunk részéről a gazdagon árnyalt pianókultúrát emeljük ki. A szerepét legapróbb részletekig átélő Miklóssy Irén jól megalapozott technikája számos olyan vonással ékes, mely ma már nálunk sajnos, ritkaságszámba megy s így kiftinő staccatoi, biztos intonációja, lehelletszerű finomsága különösen feltünt. Éneke szép vonalát dícsérve megjegyezzük, hogy a koloratúrszopránok próbakövét jelentő bravúrszámát, a „Csengetyűáriát" újráznia kellett. A nemes szórakozást jelentő könnyebb fajsúlyú mű különösen kényes tenorszólamában *Palaky* Kálmán brillirozott. Olvadékony orgánumának bensőséges lírai kifejezése, a nemes tüzü hajlékony frázisok emelkedett és mindig ízléses pátosz már az első *Asz-dúr ária* gyönyörü megoldásában jelezte, hogy a művész ez alkalommal is kiváló diszpozícióban énekelt. A parádés szereposztásban színre kerülő mű harmadik osztopa *Palló* Imre volt. Méltóságteljes Nilakantha alakja szépen formált, csiszolt éneke magas művészi színvonalat képviselt, előadását élvezet volt hallgatni. *Maleczky*, mint Frederic nagyon szimpatikus volt. A franciásan finomhangzású zenekart dícsérve megjegyezzük, hogy ennek az előadásnak kivirágzását a zeneileg elsőrangút nyujtó *Berg* Ottó karmesteri munkája tette lehetővé, elsősorban tehát őt illeti a dícséret. — Vasárnap délelőtt ismét *A szevillai borbély* került színre. Az előadás kritizálása helyett úgy véljük, nem érdektelen, ha ez alkalommal közöljük *Jemnitz* Sándornak, az ismert zeneesztétának a legutóbbi előadásról szóló bírálatát, mely imígyen hangzott: „*A szevillai borbély* előadását hallgattuk szombaton este az Operaházban. De ottlétünk nem szolgált különösebb gyönyörüségünkre. Őszintén szólva, nem is sejtettük, hogy *Rubányi* Vilmos karmester ilyen kezdetlegesen látja el majd vezényleti teendőit. Nem egyszer a beintése *előtt* vagy *után* lépett be a szólamait jól ismerő *zenekar* — s ilyenkor az *utóbbinak* volt igaza! Minek akkor a karmester? Hiszen a gyakorlott zenekar nélküle biztosabb dolgában..." *(G. E.)*

* **A Vigszínház,** mint megírtuk, *Reményik* Zsigmond *Az atyai ház* című darabjának bemutatására készül. Színpadtechnikai akadályok miatt a bemutatót el kell halasztani és így a *Manderley-ház asszonya* sorozatos előadásai után más darab kerül színre.

* **Az „Oedipus"** próbái hétfő délelőtt óta *Németh* Antal személyes irányításával folynak, aki svájci rendező útjáról hazatért a február 27-i premier előkészítésére.

* **Erdélyi Mihály** vasárnap este, egyik hirtelen megbetegedett színésze helyett személyesen ugrott be a *Csókos regiment* című operett egyik szerepébe. A rögtönzés nagy sikert aratott.

—

— **A „Magyar Csillag"** február 15-i számának szépirodalmi részében novellát Kolozsvári Grandpierre Emil és Sötér István, verset Fodor József, Gulyás Pál és Karinthy Gábor tollából közöl. Kádár Erzsébet szülővárosáról, Aradról írta meg gyermekkori emlékeit. Tanulmányt Benedekfalvi Luby Margit a pásztor társadalmi életéről írt. Illyés Gyula naplója, Bernáth Aurél jegyzetei Leonardóról, Örley István cikke Illés Endre darabjának sajtókritikáiról, Schöpflin Aladár színházi, Farkas István képzőművészeti bírálatai, Kádár Erzsébet, Grandpierre Emil, Halász Gábor, Jócsik Lajos és Szolnoki István könyvkritikái egészítik ki a gazdag szám tartalmát. A „Magyar Csillag" lőfizetési ára negyedévre 11 pengő. Egy szám ára 2 pengő. Kiadóhivatal: V., Vilmos császár-út 34.

A honvédelmi miniszter meglátogatta az ózdi és borsodnádasdi gyárakat

Miskolcról jelentik: Vitéz Nagybaconi *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszter csütörtökön, február 11-én este *Boor* Jenő vezérőrnagy és több magasrangú katonatiszt kíséretében Ózdra érkezett. A honvédelmi minisztert vitéz *Borbély-Maczky* Emil főispán, országmozgósítási kormánybiztos és vitéz *Hubay* Gyula járási főszolgabíró fogadta. A honvédelmi miniszter az állomásról az ózdi gyárba hajtatott, ahol a minisztert és kíséretét *Quirin* Leó vezérigazgató, *Tettmayer* Frigyes központi igazgató, dr. *Fabinyi* József kohóigazgató és *Quirin* József gyárigazgató fogadták. Egyszerű vacsora elfogyasztása után Quirin Leó vezérigazgató és Tettmayer Frigyes központi igazgató érdekes előadásban ismertette a miniszter és kísérete előtt a gyár történetét annak építésétől mai fejlődéséig.

Pénteken délelőtt 8 óra 30 perckor a miniszter és kísérete látogatást tett az ózdi gyárban. Itt alaposan megtekintettek minden üzemet, a szociális berendezéseket, a kulturális intézményeket, az iskolákat és a munkásság egészségügyét szolgáló intézményeket. A gyár megtekintése délután ½2 óráig tartott. Ekkor rövid ebéd következett és fél óra multva már Borsodnádasra, a lemezgyár megtekintésére indult a honvédelmi miniszter kíséretével együtt.

A lemezgyárban *Ferjencsik* Sándor igazgató fogadta a minisztert és kíséretét, aki itt is a legtüzetesebben megszemlélte a gyár üzemeit, technikai berendezéseit és mindazokat az intézményeket, amelyek a munkásság szociális, kulturális és egészségügyi érdekeit szolgálják.

A honvédelmi miniszter a látottak felett úgy vitéz Borbély-Maczky Emil főispán országmozgósítási kormánybiztosnak, mint az ózdi és borsodnádasdi gyárüzemek vezetőségének legteljesebb elismerését fejezte ki. A honvédelmi miniszter és kísérete pénteken este utazott vissza Budapestre. *(MTI.)*

Hibás váltóállítás miatt összeütközött két tehervonat Rákoson

Hétfőn hajnalban, öt óra előtt néhány perccel a Rákosi pályaudvar közelében összeütközött egy tehervonat és egy gyorsított tehervonat. Mint a nyomozás megállapította, a szerencsétlenség hibás váltóállítás következtében történt. A két vonat mozdonyvezetője az utolsó pillanatban vette észre a veszélyt, fékeztek is, de már nem lehetett elkerülni az összeütközést. A tehervonat vezetője, *Leiter* Ernő és a gyorsított tehervonat egyik fékezője, *Szakács* István, a karambol pillanatában szörnyethaltak. Súlyosan megsérültek: *Kovács* Ferenc, *Pozsonyi* Pál, *Zahremicsek* János fűtők, *Békési* Mihály és *Csálos* Dezső vonatkísérők, valamint *Pintér* Károly mozdonyvezető. A mentők a Horthy Miklós MÁV-kórházba vitték őket, ahol a vizsgálat megállapította, hogy szerencsére egyiknek sem életveszélyes az állapota. A gyorsított tehervonat áruval volt megrakva és az összeütközéskor az egyik vagónban lévő *bort tartalmazó hordók összetörtek és többszáz hektoliter bort elfolyt.*

— **Szociális és történelmi hivatás** címmel dr. *Mieth* István 19-én, pénteken délután 6 órai kezdettel a magyar élet pártja IV., Városház-utca 14. I. emeleten lévő helyiségében előadást tart. A *Szociális Missziótársulat* érdeklődőket szívesen lát az előadásra, amelyet a IV kerületi szervezet elnöknője: dr. *Vajda* Ákosné, a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület* vezérigazgató-helyettesének a felesége rendez.

A kormányzás számvető részében emberek a számok, épp úgy emberek, akik a számvetésnek egyszersmind céljai is, mert ha emberek végett nem, akkor nem tudom mi végett van a kormányzás?

Kossuth Lajos

Szent-Györgyi Albert előadása Isztanbulban

Isztanbulból jelentik: Az ottani egyetem meghívására *Szent-Györgyi* Albert egyetemi tanár, a Nobel-díjas magyar tudós pénteken délután az *„Élet kémiája"* címmel nagy érdeklődést keltett előadást tartott. Bár az egyetemen félévi szünet van, az ötszáz hallgatóra berendezett teremben *ezernél több közéleti előkelőség és főiskolai diák zsúfolódott össze. Binsel* rektor bevezetőszavai után a magyar tudós ötnegyedórás előadásban foglalkozott az általa felfedezett C-vitamin előadásához vezető kutatásaival s értekezése súlyos tudományos tartalmát könnyed előadásmódja egyensúlyozta ki. Végül a rektor megköszönte az előadást, amely *a magyar—török kulturális kapcsolat egyik jelentős állomása volt.*

— **Adomány.** Dr. *Gábory* Bertalan és neje Surányi Tamás elhúnyta alkalmából koszorúmegváltás címén 100 pengőt küldött szerkesztőségünkbe a fasori evangélikus fiúgimnázium egy szegénysorsú diákjának tandíjára.

Zárórarazzia a fővárosban

Szombaton éjszaka a főkapitányság bizalmi csoportja az egész fővárosra kiterjedő záróraellenőrzést tartott. A detektívek autókon járták be a vendéglőket, kávéházakat és szórakozóhelyeket. Összesen 25 helyre látogattak el és ennek során megállapították, hogy *mindenütt betartották a tizenegy órás zárórát.* Háromnegyed tizenkét óra tájban az egyik detektívekkel telt autó a Gellért-szálló elé kanyarodott. A detektívek bementek a szállodába, amelynek elsőemeleti halljában mintegy húsztagú pezsgőző társaságot találtak. Néhányan közülük bridgeztek. A detektívek távozásra szólították fel őket, aminek azonnal eleget is tettek. Nem fogadták el azt a védekezést, hogy a vendégek nem az étteremben pezsgőztek, azért a Gellért-szálloda tulajdonosát, *Gundel* Károlyt, záróratúllépés miatt feljelentették.

BIOLAX
2 drb ára 18 fillér
10 drb ára 85 fillér
20 drb ára 132 fillér
a jó hashajtó

Kétszeresére emelte fel a Tábla az árurejtegető és árdrágító csemegekereskedő büntetését

A Tábla dr. *Tokay*-tanácsa érdekes árdrágítási bűnperben hozott ítéletet. Az uzsorabíróság még a múlt évben *Tóth* Lajos csemegekereskedőt, valamint üzletvezetőjét, *Halász* József mészárossegédet árdrágító visszaélés büntette miatt héthónapi börtönre ítélte, ezenfelül Tóth még ezer pengő pénzbüntetést is kapott s kötelezték ötszáz pengő vagyoni elégtétel megfizetésére. A tényálláshoz tartozott, hogy Tóth és üzletvezetője mindenkit elutasítottak, akik sonkát vagy hentesárut kértek, ezzel szemben a *detektívek 205 kiló sonkát és 80 kiló füstölt szalonnát találtak elrejtve a raktárban* és megállapították, hogy pár órával előbb *Boldizsár* Dezső kávéházi főpincérnek, a titkos raktárból *15 kiló sertéskarajt eladtak, kilónként hat pengő 80 fillérért. Bodzsár* Dezső főpincért tizenötnapi fogházra ítélte az uzsorabíróság. Az ügyészség semmisségi panasza folytán a Tábla elé került az ügy, ahol dr. *Berzsenyi* Géza főügyészhelyettes valamennyi vádlottal szemben a kiszabott büntetés súlyosbítását indítványozta. A Tábla *Tóth Lajos büntetését egyévi börtönre, kétezer pengő pénzbüntetésre és ezer pengő vagyoni elégtétel megfizetésre emelte fel, Halász József főbüntetését egyévi börtönre és háromszáz pengő pénzbüntetésre súlyosbította, míg Bodzsár büntetését egyhónapi fogházban és száz pengő pénzbüntetésben szabta ki.* Az indokolás szerint a vádlottak *az árdrágítás legveszedelmesebb fajtáját űzték*, amikor az üzletben elrejtett árut csak feketeáron voltak hajlandók eladni.

Olasz író előadása Pirandellóról Budapesten

Február 17-én délután 6 órai kezdettel Comm. Gino *Cucchetti*, a neves olasz író, a bolognai tartományfőnökség sajtófőnöke előadást tart az Olasz Kultúrintézet székházában (Eskü-út 5.) *Pirandello mint drámaíró* cím alatt.

100
ZONGORÁBÓL LEGOLCSÓBBAN VÁSÁROLHAT
LYRA RT.
MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB ZONGORATERMÉBEN
Erzsébet-körút 19
(Barcsay-utcai sarokkirakatok)
VÉTEL! BÉRZONGORÁK LEGOLCSÓBBAN! TELEFON 222-616.
Jókarban, garanciával:
Valódi BÖSENDORFER . 3000 P
ÉHRBAR . . . . . 2800 P
Különb. külföldi . . 2000 P

MAGÁNTISZTVISELŐ nagy gy. korlattal, állást keres. Raktár vagy pénzkezelést is vállal óvadékkal. „Szerény igényű" jeligére kiadóba.

HASZNÁLT RUHÁT, CIPŐT fehérneműt, szövetfüggönyt, szőnyeget, hagyatékot magas áron veszek. Pfeifer, Kálvária-tér 16. T. 134-807

Német-angol nevelőnőt keresek 8 és 5 éves leányaimhoz „Márciusra 9703" jeligére Blocknerhez, Városház-utca 10.

KÖNYVELÉSBEN és az összes IRODAI TEENDŐKBEN jártas
Tisztviselő állást keres
„Tanusítványos F" jeligére kiadóba.

ÜGYVÉDI irodába gyakorlott, keresztény
gép- és gyorsírónőt
KERESEK. Személyes jelentkezés f. hó 17-én és 18-án reggel 8—9 között. V., Holán-utca 27. III. 2

Ősk. iparengedélyes
rezsitársnak menne
Belvárosban v. főútvonalon levő üzlethelyiségbe, esetleg betársulna. „Cipő és ruházati ágazatban" jeligére

Keresünk
őskeresztény, perfekt
gyors- és gépírónőt
aki adminisztrációs számlázásban és egyéb adminisztrációs munkákban is jártassággal bír. Jelentkezések „Nagyvállalat" jeligére Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér 8.

Szénbányát
keresünk megvételre
napi 25 vagon termelésig. Ajánlatokat kérünk „Iparvállalat 17422" jeligére Blocknerhez hirdetőjébe Városház-utca 10.

Aranyat, ezüstöt, drágaköveket, gyöngyöket
jó árban veszek. SCHMELCZER BENŐ IV., Károly király út 30 szám Keresztény szövetkezet mellett

PERZSASZŐNYEGET veszek legmagasabb napi áron
GERBERA szőnyegüzlet, IV. Kálló tér 1. Tel.: 183-215

Gyönyörű kerti kül. bej., össz., ber. szoba 1 szem. kiadó. Pasaréti-u. 44b. I

Márkás festmények!
Szüle, Udvari Háry Neográdi, Polczer Herman, Pentelei Molnár Fried Vitál, Juszkó, Olgyay, Glatter Gyula, Náray, Damján, Molnár C. Pál, Pólya és sok más értékes kép rendkívül olcsón eladó. Winkler ker., VIII., Tisza Kálmán-tér hat. II. em. 26. Megtekinthető egész nap

Bőrdíszműre vagy bőrúndrra szóló
kft.-, v. rt.-keretet
vennék vagy társulnék. Munkával anyaggal ellátnám. „Bőrdíszmű 9703" jeligére Blocknerhirdetőbe IV., Városház-utca 10.

Használt ruhát,
fehérneműt, cipőt, hagyatékot zálogtárgyakat legmagasabb áron veszek
Telefon: 137-634

Külföldi pár ujcsopot keres megvételre bérházakat. Cimszerzőt és privát közvetítőt díjazok. „Külföldi" jeligére Arató hirdetőbe, Erzsébet-körút 14.

Magas áron veszek
lakás-, irodabútort, függönyt, szőnyeget. Telefonhivó: 426-574. Bútoros, Király-utca 28., udvar.

Bélyeggyüjteményt
sorozatokat, blokkokat magas áron vesz Környei, Thököly út 8.

Penzióban szobát
KERESEK regellel, V. kerületben. „Elsejére" Tenezerhez, Szervita-tér 8.

IMASZŐNYEG XVIII. századból, gyűjtőnek eladó. Telefon 127-853.

Szövő- és kötőgépeket
VENNÉK. „Készpénz 902" jeligére.

Használt férfi női és egyen ruhákért
egész háztartásért szenzációs árat fizetek! Szőveteserel GERSTL VII. István-út 28. Telefon 426-547

Perzsaszőnyeget
vesz legmagasabb árban STERNBERG, Dohány-utca 2. Telefon 224-246. 32

FREUND FIZET LEGTÖBBET
HASZNÁLT ruhákért, cipőkért Dohány-utca 27. Telefon: 349-660

Zongorát v. pianinót
azonnali készpénzfizetéssel csak privától vennék délután 5 órától. Telefon: 113-350.
Gammássyné

KERESZTÉLY
HÍRNEVES ZONGORATERME
VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66
Családdal sohasem érhető!

Zongorahangolást,
SZAKBÍRÁLATOT vétel, eladásnál szakszerűen végez Blau Dezső Bécsben végzett hangoló Lauberger és Gloss tanítványa. Hegedűs Sándor utca 18. Telefon 224-698

Solgó 5 pengőt fizet
Etzel Andergast, Nyugtalan szív Pompéji strázsán, Európai költők, Az élet könyve, Végzet bábjátékai, Erasmus, Három bajtárs, Házasodár c. könyvekért. Nagymező-u. 38

Keresünk megvételre
500 vágánymétert
kisvasuti sínt
Ajánlatokat „Prompt" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 33.

Garszonlakás bútorozott
Alagutnál kiadó, (nem árja is lehet) „Havi 220" jeligére kiadóba.

Szép szoba parlament közelében, napsütéses ármak. Tel. 126—389

Mindenfajta szőnyeget
magas árban VESZEK Vogel László Akácfa utca 13. Telefon 222-117

PERZSASZŐNYEGET VESZEK legmagasabb áron
SAGLAM ISMET Telef.: 114-390
Ziehy Jenő u. 10

BÚTORÉRT, irodabútorért, pénzszekrényért, ruháért, háztartásért legtöbbet fizet Steingiszer, Dobozi-utca 17. Tel. hívó: 338—735.

PERZSASZŐNYEGET
néhány darabot, privától vennék. Telefon: 226—458. 500

Vennék zongorát,
vagy PIANINÓT készpénzért. Telefon 11—59—34. Pozsonyi-út 1. virág üzlet. Vidékről is. 494

Veszek
perzsaszőnyeget
legmagasabb áron. Telefon: 428-091.

Briliánst, aranyat, ezüstöt
legmagasabb áron vesz az AJÁNDÉK BOLT, Budapest, VII. Károly-körút 21. (Madách-ház.)

10 raktárban
100 készítő
1000 bútora
UNIVERSAL
műbútorgyár irodabútorgyár VII., Wesselényi-u. 8. T.: 226-692 226-693.

Bútort legjobbat BOG-MIL rt. bútorüzletében
vásárolhat VI. Vilmos császár út 43 Bálhory-utcával szemközt 125

Eladó szilszkinbunda
ezüstrókabos. Megtekinthető délután 5 óráig, X., Család-utca 3.

Bélyeggyüjteményt
és egyes jobb bélyeget vennék. Bemutatás vagy részletes levél: Orvos, VII., Rákóczi út 68., II. emelet 20.

VALÓDI perzsaszőnyeg eladó
Láng, Vidadó-tér 3.

Perzsabunda eladó
Katona József-utca 20. III. 1.

ZONGORÁT, pianinót legmagasabb készpénzért vásárlok Reissmann Imréné. Telefon 134-315.

Kisebb-nagyobb elegáns albérleti, ön álló
lakás és lakrészek
Budán, Pesten. Dr. Bárdosné, Nádor-utca 21. Telefon: 114-614.

Olcsón jó hangszer
Sternberg
Rákóczi-út hatvan

Kerepesi-úti 12.10 öl 200.000; Kőbányai 13 lakásos 88.000, Pasaréti 1×6 250.000. Belv. II. em. 300.000. Százlakásos 1.200.000 fele 600. Knap k. 349—896. 2—4-ig. Keresek ingatlant!

Brillánst ARANYAT EZÜSTÖT
a legmagasabb áron vesznek Nagy Imre ékszerész Baross-u. 69

Vásároljon forrásnál!
Az ország egyetlen zongoraraktára
MUSICA
Erzsébet krt. 43 (Royal) T. 222-282
zongorák, kis pianinók garanciával. Bérlet, csere, vétel, javítás, hangolás. Kérjen díjmentes ajánlatot!

Ne adja el zongoráját
amig fel nem kínálta a
Kereszténynél
hírneves zongoraterembe
Vilmos császár-út 66
Telefon: 128—347
CSALÓDÁS SOHASEM ÉRHETI!

Linhof Protár 135, ill. 220 mm-rel elcserélném 4×6 Retina II/A-ra. „Linhof"

Ház
ROYAL-szállónál, 300 öles, kislakásos, 17.000 bérrel (telekértékben) 340.000 pengőért ELADÓ. Zwillinger Győző, Rákóczi-út 12. Telefon 426-569.

FŐUTON nagyjelkű bérházrész
6500 P jövedelemmel, 110.000. Tul: 143—332.

FAÁRUK tárolására száraz
raktárt vagy pincét
KERES keresztény cég. Ajánlatokat „Körülbelül 400 m²" jeligére Patak hirdetőbe, Vilmos császár-út 29.

1½ órálig önműködően játszó
lemezcserélő gramofon
Kemény, Szondy-utca 9., udvarban. Telefon: 112-268. (Csak hétköznap)

Perzsabundát vennék
használt, jó állapotban, sürgősen. Tel. 11—54—26.

KERESEK jó állapotban lévő Blaupunkt-Super 39—40-es typusú
rádiót
Ajánlatok „Rádió 150" jeligére Tenzerhez, Szervita-tér 8.

CENTRIFUGA
ingm. kazán, mosógép, vasalógép, gumifacsarógép, kulisszás gőzszárító szárító fak retek, ricikli csukott ládával, új gumikkal, üzemképesen eladók. Telefon: 116—004.

Ház Deák-tér körzetében
eladó fronttal a Madách sugárúton is. 9000 bér, 260.000. — Erzsébet-körútnál Rákóczi-út mellett 20.000 bér, 360.000 pengő. Hajós. 421-164. 149

EGY VAGON PRIMA MINŐSÉGŰ VADGESZTENYELISZT olcsón eladó. Ajánlat a kiadóba „Sürgős 909" jeligére.

Svábhegyen
3 szobás lakást
konyhával, telefonnal BÉRELNÉK. Ajánlatok „Hosszabb idő" jeligére. BOROS hirdetőbe, Andrássy-út 54.

MODERN
kvarclámpák
BÉRLET ELADÁS LUMEN RT. Bécsi-utca 4. Telefon 37 120

Betársulna
10—15.000 pengővel
komoly üzletbe (lehetőleg centrumban) DOLGOZNI AKARÓ, nagy ismeretséggel rendelkező, nem árja úriasszony. Kimerítő részletes választ „Csekis közreműködéssel Bank" jeligére BLOCKNER hirdetőjébe, VI., Vilmos császár-út 33.

Most kösse le
GYÜMÖLCSÖSÉNEK, VILLA- vagy HÁZ-KERTJÉNEK évi kezeltetését. Waldhauser és Társa kertészeknél. Telefon 421-349.

Karcsonshéjat
veszünk
Felvilágosítás: VAJNA ÉS TÁRSA, Mérleg-utca 4. Telefon: 18—83—11.

Centrifuga
szűrőbetéttel, kloszlóval üzemképesen eladó. Telefon: 116—004.

Perzsabunda
kitűnő állapotban eladó. Nádor-utca 32., III. emelet 3.

Tizenötszörös bérért
adóment. BÉRHÁZ 350.000 ért eladó, „18.000 P tiszta hozam" jel. kiadóba.

Vennék varrógépet!
Telefon: 149-520

Vesz. javít perzsát. szmyrnát. T.: 143-926.

500 ezerig
finanszírozok. „A9" jeligére a kiadóba

Veszek bútort üzlet- és irodab rendezést, pénzszekrényt, ruhát fehérneműt, háztartási felsze elést. Jelinek Ármin, VIII., Dobozi-u. 27. T.: 133-760

Nagytakarítás
súrolás ragyogó tisztán tükörfényes parkett Süvegh Erzsébet hadárvatak vál. VI., Dévai-u. 8. Tel. hívó d. u. 3-ig: 298-217

Legmagasabb áron VESZ ZONGORÁT, PIANINÓT
LYRA
ERZSÉBET-KÖRÚT 19. T.: 222-616

az utcán s akik elmaiigatják a nevemet beszédközben. Odaültettem a gyűlölködő rideg parasztasszonyt is, meg a részeges vén parasztot s karácsonyfát állítottam a szívemben nekik és Bözsivel a háttérből mosolyogtunk, anélkül, hogy Bözsi erről tudott volna...

Mégis csak ünnep ez a karácsony, akár a megszokott szentimentálizmus, a belénkidegzett poétikus hangulatok teszik, akár nem.

Lementem a borbélyhoz. Tömve volt a kis helyiség. A hirtelenszőke sváb borbély lázasan dolgozott és tört magyarsággal beszélt politikai és gazdasági kérdésekről. Kívüle még három segéd dolgozott a leghajszoltabb tempóban, csattogtak az ollók, hullott a haj, sercegett a borotva, villogtak a kölnivizes permetezőüvegek, repdesett a sok szalvéta, kendő és lepedő, a tolongó vendégek zsibongtak s a négy tükör síma tavában egymást szeldelték a fejek és kezek-lábak. Sokáig kellett várnom, míg rám került a sor. Maga a mester úr vett kése alá. Habot csapott a képembe, elkezdte a pamaccsal egy helyen kotorgatni, kenni, gyömöszölni s közben állandóan a kasszán járt a szeme, ahol a felesége ült míderben s jellegzetes szőrszálhasogatással adta össze a pénzeket, számolt és válogatta a bankókat, csak teljesen simát fogadva el és csak lyukasat és szakadtat adva vissza. Méltóságteljes magas kontyán csillogott a villanyfény.

Nem hederítettem a borbély kérdéseire. Lehúnytam a szemem és szempillám alól néztem az arcomat, mely olyan volt, mint a halotté. Ez szinte mániákus szokásom volt. Keresztbe tettem a kezemet a fehér lepedőn, hátrahajtottam a fejem, mintha forgácsvánkoson pihenne s nézegettem merev arcvonásaimat, hátrahajló homlokomat és lehúnyt szemem nyugalmát. Ilyenkor Ady-verseket mondogattam magamban: »*Jaj be szép halott leszek, megszépül szatirarcom...*« Megpróbáltam ilyenkor kibékülni a halál gondolatával és ez lassan sikerült is. Ezen a karácsonyi délutánon, azt hiszem, tökéletesen átéltem az elmúlás

MOST JELENT MEG **Gyümölcsös és szőlő helyes ültetése és kezelése**

Irta: L. Eplattenier Imre dr 224 oldal, képekkel. Ára 4 pengő
Kapható Az Est könyvkereskedésében. Erzsébet körút 18—20

Bernáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

Pesti Napló 1938. dec. 25

egyszerre mindent, hanem azt rendeli és parancsolja, ami azon időknek megfelel.«

A mai történelmi időkben az általános politikai, gazdasági, szociális és erkölcsi átalakulás mélyreható változásokat idézett elő a nemzetek életében. Soha oly nehéz és felelősségteljes feladat nem hárult az igazságszolgáltatás faktoraira, mint *ezekben a robbanó izgalmakkal és súlyos problémákkal telített napokban.*

Hallgassuk meg perrendszerű sorrendben az *ügyészt*, a *védőt*, s végül a *bírót*. Nyilatkozzanak, melyek azok az igazságszolgáltatási feladatok, amelyek elé *a mai nehéz idők* állítják őket.

Miskolczy Ágost főügyészhelyettes

így nyilatkozott:

— Elmúlt idők balhite szülte és különösen a mai zavaros időkben terjedt el az a vélemény, hogy a királyi ügyész a vád érdekeinek egyoldalú, sőt néha elfogult képviselője. Abból az időből származik ez a balhit, amikor a vádlott személyének regényes szerepeltetése volt a divat, s a felvilágosodottság nevében lehetett a megértés, sőt a helyeslés szempontjait hangoztatni a fennálló rend és a társadalom ellenségeivel szemben.

Miskolczy Ágost

— Ma már más a helyzet. Az emberiség felismerte az állami és társadalmi rend megvédelmezésének mindenekfelett álló érdekét s ma már a büntetőjogban is uralkodó elv, hogy *a humanizmus követelményeit azok igényelhetik elsősorban, akik a társadalomnak tisztességes, dolgozó tagjai*, s nem a bűntettesek, akiknek túlnyomó része nem is szerencsétlen, balsorsúsztotta, szánalmat érdemlő, hanem *immorális, elfajzott egyén.*

— Az oroszországi és spanyolországi események láttán Európában mindjobban előretört, s nyilvánvalóan döntővé vált az elhatározás, hogy *az államhatalom öngyilkossága lenne tűrni azoknak üzelmeit, akik harcot hirdetnek a fennálló rend, az állam, mint törvényes közösség, a vallás, mint Istennel való metafizikai kapcsolat és a közrend, mint a békés munka feltétele ellen.* Mindjobban látható, hogy véget ért az a reneszánsztól kezdődő korszak, amikor a fennálló rend ellenségei körül mítosz alakulhatott ki, s *a mai erkölcsi és politikai kaoszhoz vezetett.* Végetért a korszak, amelyben nyiltan lehetett hirdetni, hogy a munkásnak nincs hazája, hogy meg kell vívni a a végső harcot a fennálló rend ellen, amint azt az Internacionáléban éneklik.

— A magyar törvények szelleme *a közvádlót tárgyilagosságra és pártatlanságra kötelezi.* Ezért is igaztalan az a balhit, hogy az ügyész *egyoldalú*, hogy *kudarcnak téve fi magát, elfogult üldöző vágyát ki nem elégíthené.*

— Igaz, hogy fennál az a *balhit* is, hogy az ügyész azért egyoldalú, mert az igazságügyminiszter utasítási joga köti, s a politikai hatalom eszköze lehet. Törvényeink szerint azonban a királyi ügyész korántsem képviselője a végrehajtó hatalomnak. *Az utasító jog fennáll ugyan, de csak a legfőbb felügyelet jogán gyakorolható, s így az ügyész nem lehet vak eszköze a kormányhatalomnak.*

— A magyar ügyész mindenkor *a nemzeti becsület kérdésének* tekintette rettentő hatalmának kezelését, s politikai érlekek eszközévé nem sülyledt le soha.

— Azokban a *politikai* perekben, amelyekben a magyar ügyészség szerepét kifogásolták, *a meg nem értés és a tájékozatlanság játszotta a főszerepet.* Az úgynevezett *irodalmi perekben* a magyar ügyészség szigorúan a büntetőjog alapján állva küzd azok ellen, akik a fennálló renddel szembehelyezkedve, a törvények uralmának szelleme ellen vétenek.

— A modern idők *reformerei* izgatásaikkal és elszigetelt bajok kiszínezésével *azért veszélyeztetik a társadalom nyugalmát és békéjét, mert igazságaik csak féligazságok*, amelyek nem szolgálják a haladás érdekeit, de robbantásra és rombolásra annál inkább alkalmasak. Veszélyes elv, lerombolni, hogy újat építsünk. A történelem szomorú tanulságai alapján *ez ellen a romboló szellem ellen küzd a közvádló*, s e küzdelmében minden értelmes hazafi rokonszenvére kell számítania.

Medvigy Gábor ügyvéd

a *bűnügyi védő* feladatairól a következőket mondotta:

— A büntetőtörvény és a bűnvádi eljárás maguk is *védelmek:* a nemzet alkotmányos rendszerében és szervezetében az összesség védelme a bűnnel és bűnözővel szemben. E mindenekfelett való védelem hatalmi szervei az üldöző *közvád* és a megtorló *bíró*. Ezek magasztos, de mégis csak emberi hivatások.

Medvigy Gábor

— Ha csak szóhangzások után indulnánk, arra az eredményre kellene jutnunk, hogy *a közvádnak és az ítélőbírónak védői kötelessége mellett* az egyén külön védelme merőben felesleges. Ez azonban távolról sincsen így. A bíró és az ügyész általános emberi képességei is végesek. A puszta hatalmi helyzet *nem adhat egyszersmind emberfeletti ihletettséget is*, s az ember nem vetkőzheti le képességeinek fogyatékosságait, s saját végességét. Ha tehát nem volna védői intézmény, maguk a

szemben. Ilyen eset igen sok van, ezt az ügyészségnél *a megszüntetett ügyekről vezetett statisztika* is bizonyítja.

— A sértettek ilyen próbálkozása legtöbbször már az ügyészség rostáján megakad, néha azonban sikerül az ügyészséget vélt igazuk mellett sorompóba állítani. Itt kezdődik *a bíró feladata, akinek kötelessége mind a mentő, mind a terhelő adatoknak egyforma lelkiismeretességgel való értékelése*, s akinek nem öröm, s nem dicsőség, hanem pusztán *kötelességteljesítés* a bűnös elítélése, s az ártatlan felmentése.

A diagnózis megállapítása, bírói nyelven: *a tényállás felderítése* a legnehezebb bírói feladat, mert a tényállás ritkán jelentkezik a maga egyszerű tisztaságában, hanem leggyakrabban *mindenféle mellékkörülmény kíséretében.* Sokszor a fától alig látni az erdőt, és sokszor csak a legnagyobb nehézség árán sikerül a vád tárgyát képező esemény tüzetes kibogozása.

— A nehézségek ott kezdődnek, hogy legtöbb esetben *a bűnözők a vizsgálóbíró előtt, vagy a főtárgyaláson visszavonják a rendőrség, vagy a csendőrség előtt tett beismerő vallomásukat.* Ez különösen manapság kapott lábra. A visszavonó vallomást rendszerint azzal indokolják, hogy a nyomozó hatóságok meg nem engedett eszközökkel csikarták ki a beismerést. Naiv emberek, vagy az úgynevezett laikus bírák *olykor elhiszik ezt a fondorlatosan kieszelt hazugságot*, hivatása magaslatán álló és kellő élettapasztalattal rendelkező bíró azonban *mindig a legnagyobb fenntartással fogadja ezt a védekezési módot.* Előttem gyakran kísérleteznek ezzel a védekezési móddal, amely *semmi eszköztől sem riad vissza, és el akarja hitetni a világgal*, hogy hazánkban a nyomozást foganatosító hatósági személyek *balkáni módszerekkel dolgoznak.*

— A sokszor *hamis tanukkal* és *hamis okiratokkal* alátámasztott támadás a jogrend és annak hivatott védőivel szemben *a legtöbbször szánalmasan összeomlik* az anyagi igazság reflektorának sugárkévéjében, s a vakmerő támadó megszégyenülten kénytelen elismerni, hogy *a nyomozás során tett első vallomása felel meg a valóságnak.*

— *A bíró tehát ne legyen vak, amikor ítél*, ellenkezőleg, nyitott szemmel nézzen bele az életbe, nyitott füllel hallgasson meg *minden hangot*, amely az élet zsivajából felé árad, és azután vessen magával számot és *egyedül lelkiismeretére hallgatva döntse el, hogy az, aki előtte áll, bűnös e, vagy ártatlan.*

— A bíró működése ma igen fontos társadalomvédelmi tényező, mert *a különböző működő erők a meglévő társadalmi berendezkedés megdöntésére törnek.* A magyar bírói kar hivatása magaslatán áll, és a felforgató törekvésekkel szemben *a törvény szellemében* mindig teljesíteni fogja az igazság, a társadalom és a nemzet iránti kötelességét.

Szente László

Franklin D. Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke

a gazdasági újjászületés és a szociális reformok évéről

Roosevelt elnök öt kötetben megírta azt a történelmet, amit csinált. Az öt kötetből már megjelenésük előtt közreadott néhány részletet. A *Pesti Napló* alább közli a nagy amerikai államférfi beszámolóját 1934-ről.

A válság éve határozottan elmult, amikor 1934-be jutottunk. A félelem és a pánik, amely 1933 március 4-én erőt vett az amerikai népen, teljesen eltűnt, amint a nép rájött, hogy kormánya hajlandó minden hatalmát és a nemzet minden rendelkezésre álló tartalékját felhasználni a nyomor és szenvedés megállítására, a további katasztrófák elkerülésére és arra, hogy a gazdasági élet szervezetét a társadalmi igazságosság biztosabb alapján építse újra fel. Az ipari és a mezőgazdasági állapotok állandóan javultak. Ez a javulás nemcsak az általánosan elterjedt bizakodóbb és reménykedőbb hangulatban nyilvánult meg, hanem a kereskedelmi és mezőgazdasági termelés és forgalom statisztikáiban is.

A javulás

A javulásnak a folyamata, amely 1933 márciusában indult meg, 1934-es tetőpontját május havában érte el, mint ahogy az az akkori gazdasági indexekből kiderül. Ez idő alatt a gyáripari munkásság száma 40 százalékkal, az átlagos heti kereset 28 százalékkal, a munkásság összességének kifizetett bér 80 százalékkal, ipari termelés 48 százalékkal, vasúti teherszállítás 31 százalékkal és a nagykereskedelmi árak 22 százalékkal emelkedtek. A gyárak 2 millió új munkást szerződtettek. Az újraalkalmazásoknak ez a száma és az átlagos hetibérek 28 százalékos emelkedése azt jelentette, hogy Amerika gyáripari munkássága hetenként 61,500.000 dollárral több bért vett fel.

A munkaalkalmak nemcsak a gyáriparban szaporodtak. A különböző más kereskedelmi és nagyvállalatoknál körülbelül 4,700.000-rel több munkást alkalmaztak. Ugyanebben a korszakban a mezőgazdasági terményekből származó készpénzbevétel 48 százalékkal emelkedett. Az építési engedélyekből kimutatható, hogy az új építkezések értéke 38 százalékkal emelkedett. És ugyanakkor, amikor a közgazdasági élet majdnem minden területén ilyen emelkedés volt látható, a megélhetés mint ahogy a különböző gazdasági indexekből kiderül, csupán 6 százalékkal drágult.

A gazdasági újjáépítés előrehaladásának ez az éve egyben a reformok előrehaladásának éve is volt. Mint ahogy már hangsúlyoztam, mialatt 1933-ban elhatároztuk, hogy minden gazdasági csoportot és a gazdasági tevékenység minden tipusát talpraállítjuk, ugyanannyira elhatároztuk, hogy mindenütt reformálunk, ahol anomáliák vannak, hogy a gazdasági megerősödés tartósabb lehessen.

Reformok és eredmények

Az első évben és 1934-ben 1933 fontos reformjai még mindig éreztették jótékony hatásukat a kereskedelem és a mezőgazdaság feléledésére. A józanabb és okosabb bankrendszer és ragaszkodásunk ahhoz, hogy a kötvényeladások alkalmával az igazat meg kell mondani a közönségnek; a gyerekmunka megszüntetése; a tisztességtelen kereskedelmi üzelmek törvényen kívül való helyezése; a mezőgazdasági fölösleg észszerű ellenőrzése; a tisztességesebb és jobb pénzgazdálkodás; jószomszédi politikánk folytatása a nemzetközi politikában; a közintézmények befektetőinek és vásárlóinak védelme; a kollektív szerződések elősegítése a nagyiparban a kizsákmányolás megakadályozására: mindezek országszerte elősegítették a biztonság érzetének megszületését és növekvő bizalmat teremtettek a tartósabb gazdasági szerkezet újabb alapjaiban, amint a válság éve elmúlt és a gazdasági újjászületés tovább haladt előre a maga útján.

Amit 1933-ban a reformok terén tettünk, azt csak támogatta a rákövetkező év sok reformja: a kötvényforgalom szövetségi ellenőrzése; a gengszterizmus és a panamarendszer elleni sok rendelkezésünk; a szövetségi igazságszolgáltatási rendszer részleges átszervezése; külkereskedelmi szervezetünk megreformálása kétoldali kereskedelmi szerződések által; a föld, a vízierő és az ásványkincs józanabb és okosabb kihasználására vonatkozó programunk kezdete; az Egyesült Államok nagy alföldjeinek fokozottabb kihasználása és mindenek fölött társadalmi biztosítási programunk kezdete, amikor bizottságot neveztünk ki, hogy tervezzen és ajánljon egy szövetségi szervezetet az öregkori biztosítás, a munkanélküliségi biztosítás és más szociális intézkedések létesítésére.

Mit mond a kisebbség?

Amikor 1933 március elejének sötét napjai elmultak, egy csekély kisebbség, amely fokozatosan növekedett, a reformok beszüntetését kezdte követelni. Ennek a kisebbségnek sok tagja jóhiszeműen tartott attól, hogy a reformprogram folytatása meg fogja gátolni a gazdasági újjászületés folyamatát. Még akkor sem tudták belátni, hogy a tartós gazdasági újjászületés lehetetlen azoknak a gazdasági és társadalmi anomáliáknak a kiküszöbölése nélkül, amelyek lehetővé teszik, hogy a vagyon és a prosperitás néhányak kezébe kerüljön és így összpontosuljon, mialatt népességünk teljes egyharmada képtelen önmagát és családját tisztességes eledellel, ruhával és lakással ellátni.

De a reformok legvadabb ellenségei ebben a kisebbségben nem a további gazdasági jóléttel törődtek. Ezek rájtötek arra, hogy gazdasági hatalmuk, amelyet az úgynevezett prosperitásos években élveztek, van veszélyben. 1933 és 1934 változásai alatt látták, hogy hatalmuk kezd összezsugorodni.

Ez az elenyésző kisebbség még csak hangosabb lett, amint 1934-ben a gazdasági javulás folytatódott. Hogy érdekeiket képviseljék, roppant nagy és drága propagandakampányt indítottak (gyakran részvényeseik pénzéből), hogy a nemzet választóit rábírják a reformprogram megbuktatására.

A nép helyesel

1934 őszén következtek az általános kongresszusi választások, az első választások az 1932-es választás után, amely a demokratapártot juttatta kormányra. A kongresszusi politikai kampány 1934-ben határozott felsorakozása volt azoknak, akik egyrészt a *New Deal*-t meg akarták állítani az útjában és másrészt azoké, akik azt akarták, hogy tovább haladjon a már lefektetett síneken. Már az akkori 1934-es kampányban is hallottuk ugyanazt a propagandát, amely később az 1936-os elnökválasztási kampányban még hangosabb volt, noha ugyanolyan hiábavaló: »Az elnök uzurpálja a hatalmat«, az »alkotmányellenes kormányzás«, »elkerülhetetlen szövetségi csőd...« Még tulajdon pártomnak néhány tagja is sürgetni kezdte, hogy változtassunk politikánkon, mert különben az 1934-es kongresszusi választásokon a nép ellenünk fordul. Pártom nagy többsége azonban továbbra is ragaszkodott ahhoz az állásponthoz, amelynek alapján kormányra jutott.

A választás meglepetései

Pártom néhány tagjának aggodalma és az ellenzék diadalmas jóslata, hogy az 1934-es választások meg fogják mutatni, hogy a nép nem helyesli azokat a célokat és módszereket, amelyeket Washingtonban követnek: nem váltak valóra. Őszintén megmondom, magam is alig hittem, hogy a kongresszusi képviselőknek olyan túlnyomó többségét tudjuk behozni, mint a két év előtti választásokon. A szenátusnak hatvan demokrata, harmincöt republikánus és egy farmer-munkáspárti tagja volt, míg a kongresszusnak háromszáztízfőnyi demokrata, száztizenhét republikánus és öt farmer-munkáspárti képviselője foglalt helyet. Én igen kételkedtem abban, hogy egy olyan nehéz évben, mint 1934, ez az arányszám növekedhetik vagy hogy egyáltalán megmaradhat, noha éreztem, hogy az Egyesült Államok népének túlnyomó többsége megértette amit csinálunk és egyben helyeselte is. Mindazonáltal reménykedtem, hogy a lényeges többséget megtarthatjuk.

Őszintén bevallom, hogy a körülmények között meglepetésként ért az 1934-es választások eredménye. Mert a választás a szenátusba hatvankilenc demokrata, huszonöt republikánus, egy progresszív és egy farmer-munkáspárti szenátort küldött, míg a kongresszusba háromszázhuszonkét demokrata, hét progresszív és három farmer-munkáspárti képviselőt juttatott. A demokratapárt tehát szaporodott kilenc szenátorral és tizenkét kongresszusi képviselővel. A népszavazás az Egyesült Államok területén a következő volt a kongresszussal kapcsolatban: 17,519.821 demokrata és 13,434.477 republikánus, a szenátussal kapcsolatban pedig 12,465.340 demokrata és 10,968.146 republikánus.

Az 1934-es választások megerősítették a kongresszus vezetőinek és tagjainak és egyben jómagam hitét is abban, hogy az Egyesült Államok népe meg van elégedve erőfeszítéseinkkel, amelyekkel folytatni akarjuk az újjászületés és a reform előrehaladását.

(Copyright by Franklin D. Roosevelt.)

VÁZLAT

Borsáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

Világgazdasági Napló

A megszilárdult bizonytalanság

Az elmult esztendő prosperitása után kétszeres súllyal nehezedik a világgazdaságra az 1937. év végén elkezdődött kedvezőtlen konjunktúra. Kisebb-nagyobb ingadozásoktól, átmeneti javulásoktól eltekintve, a nemzetközi áru- és értéktőzsdék *nem tudnak megszabadulni a háború veszélyének és a világszerte tapasztalható szociális nyugtalanságoknak nyomasztó érzésétől.* Ezek a nyugtalanságok bizonytalanná teszik a gazdasági életet. A bizonytalanságérzés most már láthatóan megszilárdult és hatásaiban rendkívüli károkat okozott és okoz. Nemcsak sok milliárdra rugó, bankok pénztáraiban rejtőző tőkéket tett sterillekké, hanem elképesztően összezsugorította a vállalkozó- és megsemmisítette a kezdeményező kedvet. Ez a stabilizált bizonytalanság a mai gazdasági élet »*Leitmotívja*«. Ott, ahol egy-egy pillanatra felcsillan a jobb jövő reménye, hirtelen felélénkül a gazdasági élet. Ahol a legcsekélyebb remény is van arra, hogy *a mai üzleti kalkuláció kétszer 24 óra mulva is érvényes, feltartóztathatatlanul felbuzog a gazdálkodási vágy* és az élet megpróbál visszatérni normális kereteibe.

A francia példa

A *Daladier* kormányra jutása utáni hét eseményei mindennél jobban mutatják, hogy *milyen óriási hatása van a pszichológiai momentumoknak a gazdasági életben. Daladier* — mint már mult héten írtuk — a hadsereg, a rend és a demokratikus fejlődés híve. Miniszterelnöki megbízása után *Franciaország* pénzügyi problémái természetesen nem szüntek meg: époly súlyosak maradnak, mint a Blum-kormány idején. Mégis: a tőzsde kedvezően reagált a kormányváltozásra, valamint az angol-francia ántánt megvalósulásának hírére. Az árfolyamok emelkedtek és *hosszú idő után először jelentkeztek külföldi vevők a francia értékpapir-piacokon.* A kincstári jegyekben komoly kereslet mutatkozott. Ez nagymértékben megkönnyítette az áprilisi ultimót és a kincstárnak — fizetései teljesítésére — már nem kellett oly nagy mértékben igénybevenni a *Banque de France*-ot. A 20 milliárd frankos honvédelmi kölcsönkibocsátás gyors lebonyolításának kilátásai is nagy mértékben javultak. A külföldön, elsősorban *Svájcban* lévő francia tőkék egy része a mult héten kezdett visszaszivárogni *Franciaországba.* Ennek következményeképpen pedig *a francia részvényvagyon értéke rövid pár napon belül számos milliárddal emelkedett.*

A honvédelmi kölcsön problémája

Erre a javulásra, bármilyen időleges legyen is, kétségtelenül óriási szükség volt. A *Statistique Générale* most közölt adatai szerint a francia tőzsdeindex, amely 1928-hoz viszonyítva, a mult év februárján 92-n állt, ez év februárjában 85-re zuhant. A szövőipar helyzete évek óta a legrosszabb volt. Egy szövőszék mult év novemberében még 2071 kilogramm árut gyártott, most februárban már csak 1811-et. A munkanélküliség az április 9-ik kimutatás szerint némiképpen csökkent, az árak ellenben tovább emelkedtek. A létminimum indexe (1914 = 100) 1937 márciusában 536 volt, a mult hónapban pedig már 617. A fűtés és világítás költségei 1930-hoz viszonyítva 116.4-re, a ruházkodásé pedig 100-ra emelkedtek. Ilyen körülmények között a munkabérek emelése nem járt kellő eredménnyel és *éppen azok a rétegek, amelyek sikert láttak kívánságaik teljesítésében, szenvedték a legtöbbet, a termelés csökkenése, a termelési költségek megnövekedése következtében.*

Daladier kormányrajutása, ismételjük, *a szociális és a pénzügyi bajokat még nem szüntette meg,* azonban lehetővé tette, hogy bizalomkeltőbb atmoszférában kezdjenek hozzá a nagy rekonstrukciós tervek megvalósításához. *Blum* radikálizmusa után jó hatást keltett a *Daladier*-kormány hűvös és nyugodtabb politikája, amely még azt is valószínűtlenné teszi, hogy a honvédelmi kölcsön húszmilliárdos terhét most egyszerre háritják-e az éledni kezdő francia magángazdaságra? Lehetséges ugyanis, hogy ez év végéig várnak vele.

Az angol költségvetés problémája

A párizsi tőzsdén észlelt (sajnos, minden valószínűség szerint szintén csak átmeneti jellegű) javuláshoz hasonló tünetek mutatkoztak *Londonban* az angol-olasz megegyezés után. Kissé elkedvetlenítette a *Cityt*, hogy a 928 millió fontos állami kiadások fedezésére hiányzik mintegy 15—20 millió és egyelőre semmi sem szivárgott ki arról, hogy *milyen úton-módon akarja a kormány ezt az összeget előteremteni?* A mult hét elején a *Cityben* arról beszéltek és a szaklapok arról irtak, hogy a kormány értékpapir-adó kivetésével akarja fedezni a hiányt. A hét vége felé azonban megnyugodtak a kedélyek, mert kiderült, hogy a pénzügyminiszter valószínűleg nem bántja a vagyont, hanem a *fogyasztási adó és egyes élvezeti cikkek vámjának felemelésével akar célhoz jutni.* A sör, bor, likőrök, dohányneműek, automobil és a petróleum adójának emeléséről beszélnek. Hír szerint nagy mértékben felemelik a külföldről származó luxuscikkek vámját, viszont (jellemző, hogy mennyire respektálják bizonyos élvezeti cikkek közszükségleti jellegét) *a tea adóját és vámját érintetlenül hagyják.*

Sokat beszéltek az elmult héten az angol kormány nagyszabású gabona- és búzavásárlásairól is. Ezekről már a mult héten is irtunk. Cáfolatot is adtak ki a vásárlások mértékéről, de a londoni szaklapok mégis tudni vélik, hogy a kormány felszólította a molnárokat és a cukornagykereskedőket: minél nagyobb mennyiségben vásároljanak és tároljanak gabonát is, cukrot is. Az árufelhalmozásokkal kapcsolatban felmerült az a probléma is, hogy *háború esetén Anglia el tudja-e látni petróleummal és olajtermékekkel önmagát?*

A világ legnagyobb olajflottája

A *Financial Times* értesülése szerint ezt a kérdést a kormánykörök alaposan megvitatták és megállapították, hogy *Anglia olajellátása mindenképpen biztosítva van.* Évi 6 fordulóval az angol olajflotta 25 millió tonna olajterméket az *Egyesült Királyság* béke fogyasztásának két és félszeresét szállíthatja a szigetországba. *Nagy-Britannia* olajellátása tehát teljesen független az idegen hatalmaktól. *Saját gyarmatairól és dominiumairól annyi olajterméket kaphat, amennyit csak akar és ebben semmiféle blokád nem akadályozhatja meg.* A világ tankhajóinak 29.0 százaléka *Nagy-Britannia* és a dominiumok birtokában van. Utána soron következik az *Egyesült Államok* 25.9 százalékkal. *Olaszország* 3.6, *Franciaország* 2.4, *Japán* 2.2, *Németország* 1.6, *Svédország* 1.3 és *Oroszország* 1.2 százalékkal, a 6—11-ik helyet foglalják el. A szakkörökben kiszámították, mekkora a valószínűsége annak, hogy blokád esetén egy tankhajót megsemmisítsenek? A számítások végeredményeképpen megállapították, hogy a brit tankhajóknak legfeljebb 10 százalékát pusztíthatják el, de ebben az esetben is az angol olajellátás biztonsága valamennyi más államé fölött áll. Ha figyelembe vesszük, hogy fegyveres konfliktus esetén az *Egyesült Államok* minden valószínűség szerint teljes gazdasági erejét *Nagy-Britannia* rendelkezésére bocsátja, *Anglia* olajellátása, amely háború esetén élet-halál-probléma lehet, tökéletesen biztosítottnak látszik.

További bajok az USA-ban

Az *Amerikából* érkező jelentések szerint az USA ipara most már nem idegenkedik attól a gondolattól, hogy háború esetén a legjobban fizetőket megsegítse. *Ennek a hangulatváltozásnak oka az amerikai gazdasági válság további elmélyülése.* A *Wall Street* barométere az árfolyamok lassú lemorzsolódását mutatja és most már lehetetlen tagadni, hogy *Amerikában* komoly és igazi krízis sötét kontúrjai bontakoznak ki. Most érkezett Amerika ennek a krízisnek harmadik fázisához. Az elsőt, amely 1937 februárjában kezdődött és júniusában végződött, *a tőzsdei árfolyamok és a nyersanyagok árának letörése jellemezte.* A novemberben végződött második fázis *a gazdasági ténykedés rohamos csökkenésével járt.* A newyorki tőzsdén jegyzett papírok értéke ebben az időben 63 milliárd dollárról 43 milliárdra zsugorodott össze. *Ez az árfolyamcsökkenés megsemmisítette az elmult két év tőzsdei nyereségeit.* Ez év tavaszán jutott az északamerikai válság harmadik szakaszába. A tavaszi szezónkonjunktúrától sokat reméltek az USA gazdasági köreiben, azonban *ezek a remények nem váltak valóra.* Az ipari termelés indexe, amely februárban még 119 volt, most már csaknem 100-ra csökkent, az acéltermelés napi 194 ezer tonnáról március első felében már 65 ezer tonnára zsugorodott, az autógyártás napi 460 ezerről 235 ezerre esett. Viszont: *a munkanélküliek száma tíz hónap alatt ötmillióval emelkedett,* egy hónapon belül kioltották *a magaskemencék tíz százalékának tüzét* és az árak emelkedése ugyancsak *tíz százalékkal csökkentette a munkabérek értékét.* Ezek a balsikerek azonban nem vették el *Roosevelt* elnök kedvét az új »new deal« megvalósításától *és a megkezdett inflációs politika folytatásától.* Ami természetesen nem hat serkentően az amerikai iparvezérek idegeire. Ujabb és igen súlyos terhektől való félelem bénítja a gazdasági élet prosperitását.

Az orosz rejtély

Az ipari termelés csökkenése és a világgazdasági helyzet bizonytalansága látszólag *csak az autoritárius országokat nem érinti.* Ugy *Németországban,* mint *Itáliában* és a *Szovjetköztársaságban* a termelés tömege még mindig emelkedik. Multkor már beszámoltunk a német és olasz eredményekről. Oroszország ipari termelése, éppúgy mint a másik két autoritáriusan kormányzott nagyhatalomé, *jórészt háborús jellegű.* A hatalmas birodalom közel húsz éve azon dolgozik, hogy *sikerrel védekezhessen, vagy sikerrel támadhasson.* Ezt a célt az új orosz ötéves terv is szem előtt tartja. A *Szovjetköztársaság* az elmult két évtizedben óriási hadiipart teremtett és a londoni *Economist* egyik legutóbbi számában érdekes statisztikával illusztrálja az orosz hadiipart szolgáló nyersanyagtermelés fejlődését, összehasonlítva a kontinens 1913-ban legnagyobb ipari országának, a *Németbirodalomnak* termelési adatait a háború előtti és a mostani *Oroszország* eredményeivel. A táblázat a következő számokat mutatja:

	1913-ban termelt		1936-ban termelt	
	Németország	Oroszország	Németország	Oroszország
	millió tonna			
Szén	208.0	36.0	158.38	129.0
Vas és vasérc	16.6	4.6	21.95	41.37
Acél	17.6	4.9	19.17	16.33
Olajtermékek	0.1	3.6	0.44	26.34

Az orosz nyersanyagtermelés *hatalmas fejlődése azonban még mindig nem elégíti ki a szovjet urait.* Az üzemek, bányák vezetőinek sorozatos kivégzése és száműzetése mutatja, hogy a tervgazdálkodásban megállapított mennyiségeket csaknem egyetlen termelési ágban sem sikerült elérni. Az 1920-ra megállapított kereken 20 millió tonna acélból a *Pravda* szerint például csak 17.8 milliót sikerült termelni. Hengerelt fémből 15.6 millió tonna helyett 12.9 milliót gyártottak. A könnyű ipar 14.6 milliárd rubel értékű árut állított elő, tizenegy százalékkal többet, mint az előző évben, azonban még így is az 1937-es tervnek csak 92 százalékát tudta elérni. Ebben az évben Oroszország 16.28 millió tonna vasat, 20.2 millió tonna acélt, 15.0 millió tonna hengerelt fémet, 139 millió tonna szenet és 6.25 millió tonna cementet akar termelni. Mint eddig, úgy *valószínűleg ebben az évben sem sikerül majd a kitűzött célt elérni.* De az alacsony életnívón tartott és végtelenségig kihasznált munkásság agyonhajszolásával, kétségtelenül megvalósítják majd a program jórészét. *Oroszország* háborús felkészültsége — tisztán gazdasági szempontból — össze sem hasonlítható az 1914-es cári Birodalomével. *Ez a körülmény azonban cseppet sem alkalmas arra, hogy megtörje a stabilizált bizonytalanság erejét.*

Dr. Barcs Imre.

PIAC

Irta: BERCZELI A. KÁROLY

A piacokat mindig úgy szerettem,
a tarka, nyüzsgő, lármás tereket,
hol ordibál a sok-sok háziasszony
s úgy alkuszik, hogy szinte bereked.

hol zöldségek szászszinü szőnyegén,
mit egybeölt a napfény fonala,
az ácsorgó vevők közt, mint királynő
ül s menydörög a falusi kofa.

Ó bárhol jártam, uj, nagy városokban,
külföldön is, vagy otthon Szegeden,
már reggel útra keltem s mint zarándok
bolyongtam én e lázas tereken.

megálltam minden telt kosár előtt,
oly szép is volt e sok-sok stáció!
s mint vén hitetlen, kit már semmisem hajt,
éreztem újra ó, hogy élni jó!

Bolyongtál már te is zsibongó piacon,
hol mindenünnen rádkiáltanak,
hol nagy kupacban állnak a gyümölcsök
s zümmögnek rajtuk bódult darazsak,

hol szertehintve csutka, mag és hulladék,
mint körmenetkor sok virágszirom,
a százszoknyás saláták közt, mint dundi
gyerkőc visong a telt paradicsom,

hol parikák hegyes süvegje bólint,
vagy tótágast áll vigan s hanyagul,
hol lompos kel között, mint tiltott jelvény,
a hónapos retek fél s meglapul,

hol minden asztal, nézd a bolgárét talán!
oly dús és sürü, mint a vad bozót,
mert messzi földek és tanyák üzennek itt
s ez asztalkán adnak találkozót.

Ó mennyi szin e rengeteg palettán!
Mily hóditó a barack mosolya,
mig porban hentereg s öklét feszíti rá
a pincékben lakó morc burgonya.

S amott százféle szilva garabolyban,
itt alma, körte, mint a porcelán,
csak néhány férges testü pillant félre,
mint dámák közt a csúf bukott leány.

Ó mennyi élet, iz, igéret! s e hideg
kövek között, hol minden szin kivesz
a paloták unt, szürke sivatagján
bokréta, drága szép oázis ez,

e holt házak közé igy hordják, lásd,
a hülő élet uj s uj perceit,
hosszu sorokban jönnek a kocsik, mint
fölmentő hadak és tábort vernek itt.

Köszöntsd ujjongva őket hajnalonként,
e sok kosár élettel van tele,
mely itt az asztalon virit, de messzi
tanyákon duzzad ősi gyökere.

S ha egyszer, jaj, nem jönnek ők s dacolnak,
vigyázz! sirbolt lesz itt a sok-sok kő,
a paloták, az uccák elhagyottak
s árvábbak, mint a téli temető.

A Nemzetközi Vásár
alkalmából látogassa meg az 1913 óta fennálló
MÜNCHENGRÄTZI cipőüzletet
Kossuth Lajos-utca 15., ahol kitünő minőségü, szép és divatos cipőt szolid áron vásárolhat.

NAPI HIREK

Édesanya . . .

Amerre csak járok az utcákon, sziveket látok a kirakatokban. Sziveket porcellánból, sziveket virágból, sziveket édességből. Mi ez a sok-sok szív hirtelen? — gondolom — talán divatcikk lett ujra, ami már oly régóta nem divat többé: a szív? Aztán eszembejut: május első vasárnapja van, amelyet az esztendő háromszázhatvanöt napja közül kiválasztott és az Anyáknak ajánlott fel valami különös, rejtelmes, hallgatag nemzetközi megegyezés.

És amint erre gondolok, egyszerre ugy érzem: ez a sok holt és hideg anyagból készült szív, a porcellán, az édesség, ez a sok virágból fűzött szív is, amerre nézek, mind-mind igazi, élő és meleg emberi szív, mert hiszen nem más, csak gyermeki és tehetetlen jelkép és mint minden jelkép, valami olyat akar kimondani, ami kimondhatatlan, mert csak érezni lehet.

Ki ne érezte volna ezt a gyermeki tehetetlenséget, kinek ne fájt volna, hogy csak ilyen szerény jelképekben fejezheti ki magát, amikor az édesanyjáról volt szó? Szeretted őt? Gyöngéd voltál hozzá? Elhalmoztad jósággal, ajándékokkal? Örömet szereztél neki? Mi ez mind, ahhoz képest, amit megérdemelt tőled és amit te szivesen meg is adtál volna Neki? Ugyanannyi, mint ez az olcsó édesség vagy virág a kirakatokban, mint a porcellánból készült filléres szív, majdnem semmi. A legtöbb, amit az édesanyádnak adtál és kevés, a legszebb szó és gondolat és érzés is, amit Neki szentelték, örök lelkifurdulásod az életben, miért nem volt még szebb, még több, még melegebb? De jaj neked, ha még annyit sem adtál, amennyit adhattál volna, egy életre jaj neked, ha nem azért gyötör az önvád, mert a legtöbb is, amit adni tudtál, kevés volt, hanem azért, mert semmit sem adtál.

Nincs szánandóbb az ilyen embernél a földön.

És ime, ezért oly szép és szerencsés gondolat, az esztendő egy napját az anyáknak szentelni. Az a sok-sok szív, amely ezen a napom, láthatatlanul és láthatóan, bennünk és körülöttünk felvirágzik, mintha hideg télben, egy tündér érintésére, tavaszba borulna a föld, ez a sok-sok szív, a kirakatokban és a mellünkben, arra figyelmeztet: adjatok szeretetet, jóságot, gyöngédséget, hálát az édesanyátoknak, adjatok, adjatok, még mindig kevés, adjatok, adjatok Neki sok-sok szivet, forró, puha, édes tok sok-sok szivet, forró, puha, édes gyermeki szivet, amig nem késő. Mert nincs olyan mulasztás az életben, amit jóvá ne tehetnétek, csak egy van, ami jóvátehetetlen: adós maradni a szeretettel az édesanyánknak . . . **(—thy)**

— Láner Kornél titkos tanácsos. A kormányzó *Láner Kornél* államtitkárnak, a MÁV elnökének a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismeréséül a m. kir. titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

— A hercegprimás Budapesten. Dr. Serédi Jusztinián hercegprimás Budapestre érkezett, hogy résztvegyen P. Bangha Béla temetésén. A hercegprimás vasárnap d. e. fél 11 órakor szentmisét mutat be a budai Szent Imre kollégium kápolnájában a kollégium megalapitásának 40 éves jubileuma alkalmából, hétfőn pedig elnököl a magyar kat. vallásalapokra felügyelő bizottság ülésén.

— Pál herceg képvásárlása. Belgrádból jelentik: Dr. Kaskanin Milán, a belgrádi Pál herceg Muzeum igazgatója megjelent a magyar képkiállításon és Pál herceg nevében megvásárolta Bernáth Aurél „Mikulás" cimü képét a herceg magángyüjteménye számára.

Székrekedés? Bélrenyheség? használjon
Neda-Gyümölcskockát
Ártalmatlan enyhe megbizható
DOBOZ 0.60 és 2.40 PENGŐ
Minden gyógyszertárban kapható

Vásár az esőben

Gáspár Antal rajza

1. A VÁSÁR KIKIÁLTÓI: Hát lehet folyvást, folyvást, hölgyek és urak! Tüzön-vizen győz a magyar szorgalom. — 2. Stilszerü „vásárfia" (az ujszülött vizilóbaba"). — 3. A Gyermeknap is jó vásárt csinált az esőben. Mindenki a piros ernyők alá menekült.

— Horthy István és felesége a Földközi-tenger felett. A nászuton levő Horthy-házaspár, mint jelentettük, Velencéből Rómába, majd az olasz fővárosból a sziciliai Cataniába repült. Közben másfélórára megpihentek a nápolyi repülőtéren, ahol ugy a katonai, mint a polgári repülőtérparancsnok *Horthy Istvánt* régi ismerősként köszöntötte. Cataniából a kis egymotoros Arado-sportgép a part mentén szállt Marsala irányába, aztán — nekivágott a tengernek. Mintegy 250 kilométeres utat tett meg *Horthy István* és ifju felesége kétszemélyes repülőgépükön a Földközi tenger felett, majd pedig szerencsésen átértek Afrikába és leszálltak Tunisban. Tunisból a nászuton lévő előkelő légituristák utja Egyiptomba vezet, ahol *Horthy István* és felesége előreláthatólag három napig fognak tartózkodni.

— Bessenyei Györgyöt eltemették Nyiregyházán. Bessenyei Györgynek Nyiregyházára szállitott hamvait kegyeletes ünnepség keretében helyezték el az északi temetőben kijelölt sirhelyére. Az ünnepségen a kultuszminisztériumot *Fáy István* titkos tanácsos, államtitkár, a *Bessenyey*-családot *Bessenyey Zénó* titkos tanácsos, a Műemlékek Országos Bizottságát *Ugron Gábor* belső titkos tanácsos, elnök és vitéz *Haász Aladár* miniszteri osztálytanácsos, a m. kir. testőrséget két testőrtiszt vezetésével küldöttség képviselte. *Szohor Pál* polgármester emlékbeszédet mondott és azután a hatóságok és irodalmi egyesületek megkoszorúzták Bessenyey sirját. A Szabolcsmegyei Bessenyey Kör elhatározta, hogy a nagy iró sirja fölé művészi siremléket emeltet.

— Lyka Károly gyásza. Sulyos csapás érte *Lyka Károlyt*, a kiváló műtörténeti irót és kritikust, akinek annyi szép és értékes irását olvashatta a *Pesti Hirlap* közönsége is. Felesége, *Lyka Károlyné* született *Minich Ida* hosszu szenvedés után csütörtökön meghalt. Lyka Károly gyászában mély együttérzéssel osztozik az egész magyar művész- és irótársadalom, amelynek tagjai közül igen számosan kisérik el az elhunyt nagyasszonyt *vasárnap délután félötkor* utolsó nyugvóhelyére, a Kerepesi temetőbe.

— A virágkiállitás kedvezményes jegyei 60 fillérért kaphatók tő- és fiókkiadóhivatalainkban.

— Megnyilt Velencében Budapest idegenforgalmi irodája. Szendy Károly polgármester szombaton délelőtt nyitotta meg Velencében a főváros ottani idegenforgalmi irodáját, amelynek megszervezése *Markos Béla*, a szfővárosi idegenforgalmi iroda igazgatójának érdeme. Az ünnepségen a polgármesteren, feleségén és kiséretén kivül jelen volt *Némethy Károly* és *Horony-Pálfi Aurél* szfővárosi tanácsnok, *Markos Béla* igazgató, továbbá a velencei tartományfőnök, a város polgármestere, a fasiszta párt titkára, a velencei hadosztály parancsnoka és a többi hatóság vezető tagjai. Az iroda kitünő helyet kapott a Szent Márk-téren, ahol izléses, propaganda-érzékkel berendezett kirakata ugyancsak magára vonja a téren megforduló idegenek figyelmét. *Szendy* polgármester szombaton az olasz és magyar előkelőségek tiszteletére ebédet adott. Az iroda vezetője *Takács Guidó*, kitünő szakember.

— Leugrott a negyedik emeletről dr. Nyeviczkey Zoltán. Rejtélyes öngyilkosság történt szombaton este félhét óra tájban a Mária Valéria-utca 1. számu házban. Itt lakott feleségével a negyedik emeleten dr. Nyeviczkey Zoltán kormányfőtanácsos, a Pénzintézeti Központ ügyésze, aki régebben egy nagy budapeesti pénzintézet igazgatója volt. Dr. Nyeviczkeyn az utóbbi időben idegösszeroppanás tünetei mutatkoztak, ezért hatheti szabadságot kért hivatalától s miután megkapta, elhatározta, hogy feleségével együtt Abbáziába utazik. Ugy tervezték, hogy szombaton kelnek utra. Nyeviczkey a délutáni órákban az egyik dunaparti szálló kávéházi helyiségében feketézett, majd hazatért a lakására. Felesége ekkor nem volt otthon, mert még az utazás előtt apró bevásárlást intézett el. Az ügyész csak egy pillanatig tartózkodott otthon, amig letette a felöltőjét. Ezután leugrott a negyedik emeletről. Rázuhant a második emeleti korlátra, innen továbbzuhant és összetört tagokkal terült el az udvar kövén. A mentők már holtan találták. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállitották. Bucsulevelet eddig nem találtak. Dr. Nyeviczkey Zoltán ismert és előkelő család tagja. A gazdasági életben mint valutaügyi szakértőt ismerték. Több szakkönyve is megjelent.

— Egy szinigazgató sulyos balesete. *Hidasi-Szerző Kálmán* 75 éves szinigazgató a Horthy Miklós-ut gyalogjáróján megcsuszott, elesett és agyrázkódást szenvedett. A mentők a Rókus-kórházba vitték. Állapota sulyos.

BÉKÉS UDULEST ÉS GYÓGYULÁST TALÁL

SZLOVÁKIA FÜRDŐHELYEIN
Díjtalan információval szolgál, valutát és vizumot szerez, szobát és pensiót biztosit IBUSZ és fiókjai, CONTINENTAL, Szlovákia hivatalos idegenforgalmi irodája, Budapest, V., József nádor-tér 8. T.: 18—20—62.
Állami fürdők, magaslati gyógy- és üdülőhelyek:
CSORBATÓ, 1350. m. Hviezdoslav
TÁTRALOMNIC, 950 m. Grand-
KÖPATAKI TÓ, 1750 m. Enzyan-
FENYŐHÁZA, Bratislava-szállodák
SZLIÁCS, szív-, ideg- és női betegségek
TÁTRA-OTTHON, Dr. Reichardt penziója

ISMÉT KAPHATÓ
A VILÁGHIRŰ
TÁTRA AUTO
UNITAS AUTO RT. V., Zápolya-u. 13. Telefon: 292—385.

Nincs többé fájós láb ha egyszer felkeresi **Radics** gyógycipészt, ki a gyógycipőivel és gyógybetéteivel elnyerte az egészségügyi világkiállitáson az érdemkeresztet, nagyarany és dicsérő oklevelet s a világ minden részéről elismerő oklevelekkel halmozták el. Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 20. szám. Telefon: 135—414.

Az egészséges fogyás.
Ilyenkor tavasszal mindig megujuló probléma — különösen hölgyek között —, hogy a téli kevesebb mozgás által felszedett tulsulytól miként lehetne megszabadulni. Veszélytelen, természetes sóvanyitó kurát a Mira glaubersós gyógyvizzel kell tartani és pedig 4—5 héten át, reggel, éhgyomorra fogyasztandó, langyos gyógyvizzel. Ez a páratlan hatásu alföldi forrásviz, orvosi tanács és ellenőrzés mellett az epe-, gyomor-, cukorbajoknak is nélkülözhetetlen gyógyszere.

— Nemességigazolás. A belügyminiszter igazolta *Harsányi Zsolt* iró, hősi halált halt öccse, *Harsányi László* hadnagy, nővérei, Erzsébet és Margit (Gréte), valamint *Vidor-Orbán Ilonától* származó fia, dr. *Harsányi András* okleveles ref. lelkész régi magyar nemességét a *sárospataki* előnévvel és a családi cimer használatához való jogát.

— Angelo Rotta c. érsek, pápai nuncius, a pünkösdi ünnepeken ellátogat Kassára és Pünkösdvasárnap a dómban ünnepi szentmisét, dr. *Madarász István* megyéspüspök pedig szentbeszédet mond.

— A kéményseprők Szent Flórián ünnepét szombaton tartották meg a Kun-utcai tűzoltólaktanya udvarán. Teasdale Ottó tűzoltó másodfőparancsnok méltatta a nap jelentőségét, majd átnyujtotta a mult év folyamán a tűznél megsebesült tűzoltóknak, Szőke György tűzmesternek, Major Ferenc csővezetőnek, Buza József segédcsővezetőnek és vitéz Boronyai I. István tűzoltónak a kéményseprőalapitvány kamatait. Az ünnepség után a krisztinavárosi plébániatemplomban szentmise volt.

— Rácalmás-Kulcs nyaralótelep hajóállomás megnyitása. A Mefter mohácsi hajói Rácalmás-Kulcs nyaralótelep állomást május 4-től kezdve érintik. Piszke állomáson a Budapest — Komárom — Révkörtvélyes-i hajó, mely máj. 4-től közlekedik, egyelőre nem köt ki.

— Házasság. Nagyernyei *Erney Lujzi*, *Erney Károly* m. kir. titkos tanácsos, felsőházi tag és felesége, *Hausner Lujza* leánya és omoroviczai dr. *Heinrich Gábor*, a Heinrich A. és Fiai R.-T. igazgatója, néhai *Heinrich Gábor* és felesége, *Anda Mária* fia május 4-én házasságot kötött.

Sarkady Gyula ny. m. kir. huszárszázados, rt. igazgató és *Schmidt Flóra* leányát, *Katalint* f. hó 11-én este 7 órakor vezeti oltárhoz a kir. várkápolnában kiskunhalasi *Benedek Géza* m. kir. huszáralezredes és néhai szombatsági *Sármezey Mária* fia, *János*.

Hauch Ilona és Csikszentgyörgyi *Márton Gábor* szombaton este tartották esküvőjüket a Kongregációs Otthon Horánszky-utcai kápolnájában.

Csollán Mária Magdolna és *Kovács Ferenc*, a Futura r.-t. tisztviselője f. hó 12-én, vasárnap tartják esküvőjüket Marcaliban.

Császár Ilonka és *Sövényi Ernő* f. hó 8-án, szerdán este 6 órakor tartják esküvőjüket a Regnum Marianum kápolnájában. (Damjanich-u. 50.)

Balogh Baby és dr. *Selmeczi Tibor*, Budapest Székesfőváros Elektromos Müveinek tisztviselője f. hó 11-én, szombaton fél 6 órakor tartják esküvőjüket a Bakáts-téri plébániatemplomban.

Vigyázó Mária és *Réfi Béla* szombaton este fél 8 órakor tartják esküvőjüket a budapesti tisztviselőtelepi Magyarok Nagyasszonya plébániatemplomban.

Medvedzei és kisbiszteréczi *Medveczky Borcsi* és etrekarcsai *Lukáts Rezső* felsőkereskedelmi isk. tanár, a m. kir. Külkereskedelmi Hivatal tisztviselője f. hó 4-én a fasori evangélikus templomban házasságot kötöttek.

Bolgárfalvi György és *Bakos Gizella* f. hó 7-én, kedden tartják esküvőjüket Kiskunhalason. (Minden külön értesités helyett.)

Kaupy Ily és *Weiner István* folyó hó 5-én, vasárnap déli 1 órakor a dohányutcai Hősök templomában házasságot kötnek. (Minden külön értesités helyett.)

Hofer Lili és *Balázs Pál* házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Huber Mártát eljegyezte *Pintér Pál*. (Minden külön értesités helyett.)

Bogár Bözse és *Gyenge-Biró István* jegyesek, Soroksáron. (Minden külön értesités helyett.)

Gyenge-Biró Mucus és *Nagy Ágoston* jegyesek, Soroksáron. (Minden külön értesités helyett.)

Lővinger Éva, Miskolc és dr. *Virág Albert* orvos, Budapest, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Bagossy Iluska, Báránd és ifj. *Magi Imre*, Tiszaigar, jegyesek.

Gyémántlakodalom. Id. *Paulini Béla* nyug. gazdatiszt, a csákvári földmivesiskola egykori igazgatója és felesége, névedi és kisvezekényi *Bokross Gizella* — *Paulini Béla*, a magyar népművészeti mozgalom megteremtőjének szülei — május elsején ünnepelték meg Csákváron gyémántlakodalmukat.

Aranylakodalom. Székelyhidy Lajos ny. MÁV főfelügyelő és felesége, szül. *Székelyhidy Nelli* máj. 12-én tartják aranylakodalmukat.

— Palugyay Győző Viktor szücs uj divatüzlete Váci-utca 15. Bécsi-utcában megszünt. Megóvást vállal.

— A hólyag és a prosztata megbetegedéseinek kezelésében a természetes „Ferenc József" keserüviz — reggel éhgyomorra egy kis pohárral — gyakran nagyfontosságu szolgálatot tesz azzal, hogy igen könnyü, lágy székletétet biztosit és az egész anyagcserét előmozditja. Kérdezze meg orvosát!

Glattfelder Gyula és Ravasz László püspökök felhivása az árvizkárosultak megsegitésére

Dr. *Glattfelder Gyula* csanádi megyéspüspök és dr. *Ravasz László* dunamelléki püspök felhivást intézett az árvizkárosultak megsegitésére.

Dr. Glattfelder Gyula

a papsághoz intézett körlevelében rámutat arra, hogy az árvíz pusztitása nemcsak azokat a számtalan ezreket renditette meg, akiknek vagyona és két kezük munkája kárba veszett, hanem a társadalomnak azokat a rétegeit is, amelyek a bajtól mentesek maradtak.

— Az állam — hangzik a körlevél — készséggel nyujtja a szerencsétlenek felé segitő jobbját, de számottevő támogatást csak akkor fog nyujtani, ha az önkéntes jótékonyság még tovább és jobban megerőlteti magát, amire annál inkább van szükség, mivel *nemcsak pillanatnyi segélynyujtásról van szó, hanem az elesetteket talpra is kell állitani és a rájuk zudult csapás után életlehetőségek biztositásával az elégedett és ezért épitőmunkára hivatott polgárok sorába beiktatni.* Karolja fel mindenki a segélyezés művét, adakozzék tehetsége szerint és buzditson adakozásra olyanokat, akik a segitő munkából eddig még kivonták magukat, hogy a nemzeti és emberi testvériség ne csak szép szó legyen ajkukon, hanem termékenyitő erő szivünkben és életünkben.

Dr. Ravasz László

többek között a következőket mondja felhivásában:

— . . . Nincs kenyér, nincs fedél, nincs butor, elpusztult a gazdasági felszerelés, kilugozódott az őszi vetés, sietni kell a segitéssel! Mi ez a segités? Ebben a pillanatban adni, adni! Gyorsan, sokat, nem habozva, nem számitgatva. Ha valakinek kivérzett a lába, nem vigasztalódhat azzal, hogy ép a keze, jó a gyomra, hála Istennek, zavartalan a látása: oda kell nyulnia, ahol folyik a vér, fáj a test, romlás és veszedelem fenyeget. A seb nemcsak az egyes tag ügye, dolga: az az egész test legfontosabb és legsürgősebbb kérdése. Ha mi magyar nemzet csakugyan élő test volnánk, *nem ülnének sehol lakomához addig, amig árvizkárosultak éheznek, nem csináltatnának fényüző uj ruhákat, amig magyar gyermekek mezitelenül dideregnek, nem vigadnának békés házakban, vagy ragyogó palotákban, amig iszapos partokon ázott ágynemü körül dideregnek kiöntött ürgeként hazátlan és házatlan magyarok.* Az 1940. évi magyar özönviz ennek a nemzetnek nem elpusztitására jött, hanem olyan próbatétel, amelyből a nemzeti egység, kölcsönös felelősség, együvétartozás és sorsközösség nagy tanuságainak felismerése támad.

Eltemették Bangha Pátert

A magyar katolikusság nagy halottját, *Bangha Béla* jezsuita atyát az egész ország gyásza kisérte utolsó utjára. Szombaton már a kora délelőtti órákban felállitották a ravatalt a Bazilikában, hogy a hivők megszámlálhatatlan serege elzarándokolhasson a nagy egyházi férfiu és hitszónok holttestéhez. Délelőtt tizenegy órakor dr. *Czapik Gyula* veszprémi megyéspüspök engesztelő szentmisét mutatott be az elhunyt lelkiüdvéért. Azután tovább tartott a zarándoklás egészen egy óráig. Akkor lezárták a Bazilikát és csak a meghivott közönség léphetett be a szentélybe. A hatalmas gyertyatartókban lángok lobogtak, néma gyászoló csendben imádkoztak az áldozópapok és szerzetes rendek tagjai.

A Bazilika bejáratánál *Witz Béla* prelátus plébános fogadta az érkezőket, legelőször *Serédi Jusztinián* biboros hercegprimást. Három órakor kezdte meg *Glattfelder Gyula* csanádi püspök, az Actio Catholica ügyvezető elnöke, nagy papi segédlettel a gyászszertartást. Ezt a Kongregációs-himnusz fejezte be, mely *Bangha Béla* legszebb költői alkotása. Ennek hangjai mellett vonult ki a közönség az előcsarnokba, ahol a koporsót elhelyezték.

Glattfelder Gyula püspök itt mondotta el a bucsubeszédet. Mint az Ur katonáját állitotta mintaképül a katolikus férfiak elé *Bangha Pátert*, aki jó harcot küzdött végig és sohasem kereste a világ elismerését. Örökérvényü elveknek volt harcos katonája, olyan korban, amikor félmegoldások és megalkuvások jellemzik igen sok ember cselekedetét. Pázmányhoz és Prohászkához mérte a nagy hitszónok egyéniségét. Magasröptü beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be:

— *Bangha Páter* koporsójára nem könnyvagy gyászfátyol kivánkozik, hanem babér, annak jeléül, hogy alkotásaiban élni fog közöttünk és hálaadás azért, hogy Isten mégis szeretett minket magyarokat, mert zord időkben ilyen messzire világitó fáklyát gyujtott számunkra és a remény himnusza, hogy *Bangha Béla* Krisztus trónja zsámolyánál képviseli a magyar igazságot.

A gyászbeszéd befejezése után egyházi énekek hangjai mellett indult meg a gyászmenet, amelyben vallásos egyesületek, a katolikus közélet előkelőségei és a hivők tizezrei vettek részt. A hatlovas diszhintó két oldalán a jezsuita rend növendékei, mögötte a családtagok és a Jézus Társaság vezető tagjai haladtak. A menet az Andrássy-uton, a Nagykörúton és a Rákóczi-uton haladt végig a Kerepesi-uti temetőbe, ahol a jezsuitarend sirboltjához vitték a koporsót. Itt *Czapik Gyula* püspök mégegyszer beszentelte, majd elhelyezték a koporsót a sirban. A katolikus hivők megszámlálhatatlan ezrei állották körül a sirt, amelyben a katolikus egyház nagy férfia és harcos katonája immár végső pihenőre tért.

„Az egész magyarságot áthatja a reviziós felfogás"

London, máj. 4. (MTI) Ann Cardwell a Free Europe hasábjain hosszabb szines cikkben számol be *magyarországi* benyomásairól. Elmondja, mennyi érdekességet nyujt az idegennek a magyar főváros és a vidéki élet egyaránt. Hangsulyozza, hogy ennek az elragadó országnak rendkivül nagy gazdasági jelentősége van Közép-Európában. Az ország a civilizáció magas fokát mutatja. A cikkiró kevesli az épitkezéseket és a modernizálásokat, de hozzáteszi, hogy a Trianon-okozta viszonyok között Magyarország nem forditható megfelelő összegeket a beruházásokra.

— A felsőbb osztályok tagjai — folytatja a cikkiró — kulturáltak, rokonszenvesek, vendéglátók, világlátottak. *A falusiak jólelkűek, szorgalmasak és barátságosak.* A népviselet *seholsem olyan meglepően szines és excentrikusan pompázó*, mint Magyarországon. Ezt a magyar lelkek mélyén lappangó *keleti vonások* magyarázzák meg.

A cikkiró ezután elmondja, mennyire áthatja az egész magyarságot *a reviziós felfogás*. Minden magyar meg van győződve arról, hogy *a reviziós törekvések eredménnyel fognak járni*.

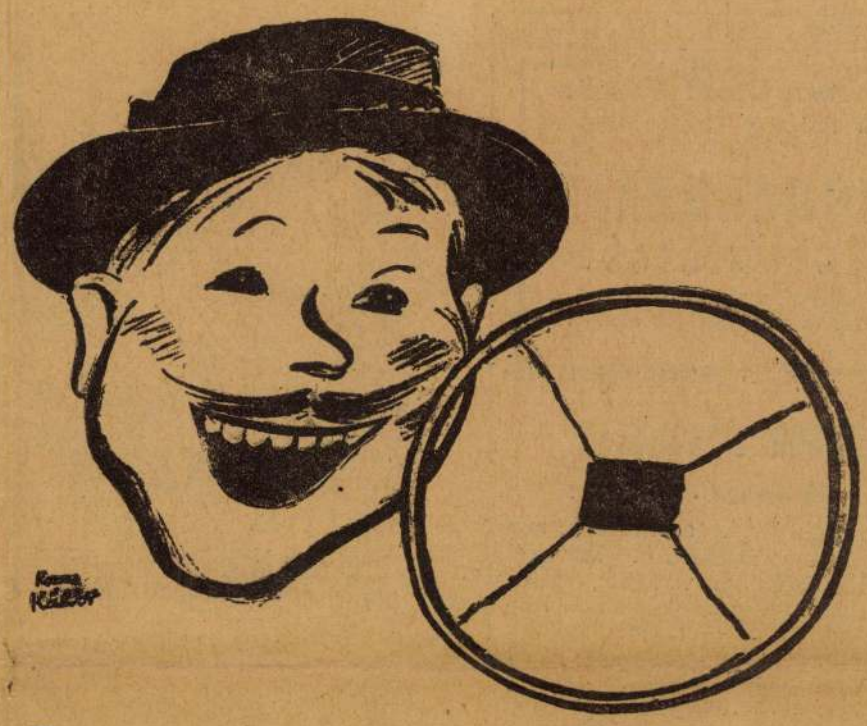

Itt vagyok a vásárba'

és innen mék egyenest a Divatcsarnokba! Hallod-e Anyjuk! Gyönyörű ruhaanyagot hozok vásárfiának. A

Kistext

olyan bőcsüs matt Crepe imprimét mutatott be, hogy még a pesti dámák is rajtafelejtik a szemüket. Gondoltam: hozok neked ebből egy ruháravalót! Persze a Divatcsarnokban veszem, mert amit megtakarítok, azon még egy napot itt tölthetek Pesten!...
Mintákat szivesen küld, dijmentesen a

MAGYAR DIVATCSARNOK

Magyaros női ruhabemutatónk egész héten tart. 100 eredeti remek modellt mutatunk be. Szeretettel várjuk a hölgyeket.

Magyaros nőiruha bemutatónk egész héten tart. — 100 eredeti remek modellt mutatunk be. — Szeretettel várjuk a hölgyeket.

Nagy részvét mellett temették el szombaton délután P. Bangha Bélát. Baloldalon: P. Bangha Béla koporsója a Szent István bazilika előtt; jobboldalon: Glattfelder Gyula püspök gyászbeszédet mond a temetésen, balszélen Serédi Jusztinián hercegprimás.

Mai irodalmunk nagy regénye:

MÁRAI SÁNDOR: VENDÉGJÁTÉK BOLZANOBAN

RÉVAI

5.60 P

Bernáth Aurél:

Ferenczy Károly emlékkiállításához

Nehéz dolog ma művészetről írni. Úgy érezzük ilyenkor, hogy kérdő tekintetek vesznek körül. Hajlamosak lettünk arra, hogy a bennünket körülvevő csendtől, közönytől színte féljünk.

De meglepetések is érik az embert. Hallom, hogy egy budapesti gyáros, nagy képbarát, egy expressz-lapot írt vidékről a kiállítás adminisztrátorainak, melyben kéri, hogy miután a megnyitáson nem tud jelen lenni, vegyenek számára egy Ferenczy-képet, ha volna eladó. Az illető — s ez teszi kedvessé és értékessé a dolgot — jelenleg éppen bevonult, s mi több, gyára nyersanyaghiány miatt nincs üzemben.

Ez a kis történet aztán pár napra máskép láttatta velem a dolgokat. Azt gondolom, ha van ember, kinek ilyen nem mindennapi helyzetben megmaradt érdeklődése a művészet iránt, akkor mégsem lehet olyan sötét az általunk érzett közöny. Talán nem egyedülálló tünet ez, s akinek szívügye lett a művészet, annak nehéz és rendkívüli időkben is szívügye marad.

Így aztán könnyebben határoztam el magam e kis méltatás megírására, s a nehéz idők dacára is bátrabban kérem a közönség figyelmét ehhez az igazán élményt jelentő kiállításhoz.

●

De nemcsak az érdeklődést szeretném fokozni soraimmal a kiállítás iránt, hanem úgy érzem, helyénvaló, ha Ferenczy művészete mellett az újabb generáció időről-időre hitet tesz, illetve elmondja nézeteit róla. S mikor kíséreljük meg ezt alkalmasabb időben, ha nem most, mikor ezen a kiállításon együtt látjuk ennek a nemes szellemnek legválogatottabb műveit.

Ferenczy nincs úgy a köztudatban, mint ahogyan ő megérdemelné. Talán mert rezerváltabb szellem, mint közismert kortársai. Hűvösebb világ, rejtettebb, magasabb szférákban nyílt lélek. Általában más síkon kitáruló, elvonatkoztatottabb régiókban, ahol nagyobb a csend, s hol a nézőtől is nagyobb csend kívántatik. Ferenczyben van valami a magános erdei sétáló hallgatózásából. Olyan zajokra figyel, melyet mások nem is érzékelnek, vagy csak úgy hallanak meg, ha már nagyon sokáig üldögéltek elmerülve egy páfrányos, mohás, lombfödte zugolyban. Nem közlékeny, de a szó, amit kimond, válaszlékos és jelentékeny, s ami a fő: kimeríti a tárgyat. Szavai tömondatokká formálódnak csak, rossz hallásúak számára sokszor gögös színezetűek. Mintha páncél venné körül, a visszavonultság, a kínlódás, az önmardosás kalapálta páncél, melyen nehéz átjutni.

Az élet rejtelem ugyan számára, mint a „Három királyok" erdeje, de mégis biztosan igazodik. A lényegest a lényegtelentől szuverénül választja el, s így oldódik számára a világ. Útjában nemcsak szemlélődő, de értő ember is.

Nincs benne a régi „Malermeister"-ek érzéki világnézése, mert filozófikus magatartása mindig lehántja a külszín ragyogó felületét, s nem engedi a szeméhez a tárgyat a maga érintetlenségében. Így mélyebbre ágyazódnak képei, de maguk után is hagyják a tépelődésnek, s valami nosztalgiás szenvedésnek az érzetét. Errefelé található talán a magyarázata, hogy benne valami szertartásos van, papos, de mély értelemben, mint ahogy a szertartás a valláshoz tartozik.

Az ilyen szellemek látszólag nem tartják kezüket az élet ütőerén. Valahogy fölötte állanak. De munkáikban éppen ezért nagy egységeket fognak át, színtetikusak megjelenítésben, tartalomban egyaránt.

A „napos oldal" örömei csak messziről csillognak ide, oldva, távolról, színte akként, ahogy egy bál zajára az elmenő visszafülel.

Válogatott pillanatokat idéz fel inkább, illetve válogatottá teszi a pillanatot. Jelentőssé emel tárgyat, személyt s ezek kapcsolatát. Mélységesen ünnepélyes hangulatot varázsol, s azt elrejti, körülkeríti, színte lombsusogással veszi körül.

●

Talán ilyen okok miatt jutnak Ferenczy Károly képei lassabban a közszeretetbe.

Mikor a „napos oldal"-ról írtam, önkénytelenül eszembe jutott Szinyei „Majális"-a a derű, a közvetlenség és az édes valóság kedves megfogalmazása.

Gondolatban e kép mellé állítottam a „Három királyok"-at, ezt a páfrányízű sejtelmes látomást, pusztán azért, hogy jobban érzékelhessük Ferenczy szellemét. Kis fényt kérek így kölcsön Szinyeitől az elmondottakra.

Szinyei a közvetlenség átköltése. Ferenczy világa messzebbről csillog elő. A valóság nála sok-sok szűrőn ment át, míg megfogalmazódott. Az átszűrés azonban nemcsak elhagyást jelent vagy vértelenítését a valóságnak. Ez könnyű módja volna a munkának. Hanem átcsoportosítást jelent, egy teljes értékű, de más világot.

Kissé önkényesen választottam a „Három királyok"-at példának. Talán nem is befejezett kép, mégis úgy érzem, ebben van összesűrítve legjobban a Ferenczy-féle valóság. Ez a kép szárnyal a legmagasabbra még így is — mint mondom —, abbahagyottan. Valahogy jelképes ábrává nő számomra ez a kép, a három lovas, akik zajtalanul, szinte mohán lépkedve vonulnak egy cél felé, feszült nyugalommal és várakozással szívükben.

A kép hangulata jelképes Ferenczyre.

Ebben minden együtt van, ami Ferenczyt teszi. Csend, nagy dolgok kihallgatása, figyelem a belső hangra, ernyedetlen törekvés jelenségeknek látomás-szintre való emelésére, mi nélkül nagy művészet soha nem volt s amely elv az ő korában került éppen legjobban az ebek harmincadjára.

A festészetnek sok útja van. Nemcsak a mi korunk, de már az övé is irdatlan útvesztője volt a teóriáknak. De figyeljük csak meg, hogy Ferenczy, ha tapogatódzva is, mégis, milyen elszántan halad a maga belső sugallatát követve, mint a három királyok az ő látható csillaguk felé.

Ez az út egyre emelkedettebb. A kilátás egyre tágultabb lesz. Valami apriorisztikus elképzelése van a magaslatokról, a nagy művészetről; olyan új renaissance-féle álom, teljesen új életérzéssel, új természetlátással Magáévá tette a mult század hatalmas festészeti újítását, a látásunk szerinti festés elvét s ezzel próbált — az impresszionizmus röghözkötöttségéből kiemelkedve — összetettebb (kompozícionálisabb) feladatokat megoldani. Beszélni akar, mint a régiek, de új nyelven.

Sűrű, nehézkötésű ez a beszéd. Figyeljünk meg részleteket a képein s láthatjuk a küzdelmet, mely a tradícionális formálás s az új festészeti nyelv összeütközéséből származik. Figyeljük meg ezt a kohót: egy festőnek izgalmas, belső életét. Érdekes követni, ahogy a régi gyakorlat az új szemlélettel harmonikus egységbe olvad. Gyönyörű példa erre a zöld hátterű „Önarckép"-e. Ahogy itt az arcot vagy a gallért festi — színte tükördarabkái világának. Megláthatjuk ilyen részletekben is ennek a nemes léleknek igazi arcát.

A festészet persze nem filozófia. Az olvasó félreértené szavaimat, ha olyasfélét venne ki belőlük, mintha Ferenczy valami tartalmi mankóval kereste volna fejlődése során az előbbrejutást. Erről azonban nincsen szó. A „Három királyok" vagy az „Ábrahám áldozata" nem különbözik ily értelemben kora akadémikus tárgyválasztásaitól s nem is csúsztatott ezekbe holmi irodalmi allüröket. Csupán poézisba csap át nála a szó, s ez a poézis gazdag élettartalom, s dús szemlélet közvetítésével jut kifejezésre. Ez a gazdagság, ez a láthatóvá vált élettartalom-többlet hitelesít s teszi képeit maradandókká.

●

Ha már egymás mellé helyeztük a „Majális"-t és a „Három királyok"-at, hagyjuk még egy pillanatig egymás mellett őket.

Vannak festők, akiknek egész életük munkássága roppant egyenletes, ami a kvalitást illeti. Gondoljunk csak Paál Lászlóra vagy Cézanne-ra, Corot-ra, Monet-ra, Pisarro-ra — el tudnék sorolni egy egész sereget.

Van egy másik csoport viszont, ahol szinte villanásszerűen ugrik elő egy-egy kép, bevilágítva fényével egy egész korszakot, a kép festője pedig szinte automatikusan azonosodik képzeletünkben ezzel a főművel, mostohagyerekekké szorítva le munkássága többi darabjait.

Mi lenne Szinyei számunkra a „Majális" nélkül? Mi lenne Manet a „Dejeuner" vagy az „Olympia", Courbet az „Atelier" vagy az „Ornansi temetés" nélkül? Talán nem is kell erre felelnem.

Nagy erőfeszítések eredményei ezek a képek. Szerencsés intuicióknak, szépségnek és igazságnak rendkívüli pillanatokban és nemes arányokban összeállt példáival állunk ilyenkor szemben. Az ilyen képek szinte jelmondatok lesznek, feliratok a pajzsra, amiben szándék, cél és mód a legegyszerűbben közöltetett.

Ferenczy is ehhez a csoporthoz tartozik. Hiszem, hogy az idők folyamán, ha az ő szellemének legmagasabb megnyilatkozásairól beszélnek, neve össze fog kapcsolódni rögtön a „Három királyok"-kal vagy a „Napos délelőtt"-tel... ha nem tévedek.

De addig is, míg Ferenczy Károly fő-művei annyira beférkőznek a szívekbe, hogy a nemzet valóban közkincsének tekinti azokat, itt van gyönyörködésre az ő egész oeuvre-je, mely úgy, ahogy van, az elsők közt biztosít neki helyet.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
HEGEDÜS GYULA

elára 38—39½%.

Zürich, okt. 22. (Zárlat.) Párizs 9.95, ondon 17.15, New York 431.50, Milánó 21.80, Iadrid 40, Berlin 172.70, Stockholm 102.85, elgrád 10, Athén 3, Isztanbul 2.80, Bukarest .25, Helsinki 8.75, Buenos Aires 102.75, Yoohama 101.25.

London, okt. 22. (Zárlat.) New York 02½—4.03½, Montreal 4.43—4.47, Zürich 7.30—17.40, Stockholm 16.85—16.95, Lisszabon 9.80—100.20, Buenos Aires 16.90—17.13. — em hivatalos árfolyamok: Madrid 37.70, elsinki 195, Belgrád 165, Szófia 323, Bukaest 840, Isztanbul 515, Athén 525. — Leszáítolási kamatlábak: Bankváltó 3 hóra 1.03—06, elsőrendű ker. váltó 2.50—3, napipénz 75—1%.

Zágráb, Belgrád, okt. 22. (Zárlat.) Miánó 223.42—226.52, London 174.83—178.13, rága 149.75—151.25, Zürich 1029—1099, Berin 1773.12—1790.88, New York 4425—4485.

New York, okt. 22. (Zárlat.) London 02¾, Berlin 40.05, Madrid 9.25, Milánó 5.05, ürich 23.19, Stockholm 23.85, Montreal 86.50, uenos Aires 23.70, Rio de Janeiro 5.05, Yoohama 23.45, Sanghai 6, Bukarest 0.50, elgrád 2.30, Athén 0.68, Helsinki 2.

...vel elhalasztották ...zdasági adósságok ...kötelezettségét

...ei csak 1951 november 15-én és 1952 ...ájus 15-én teljesítendők. Ha a mezőazdasági adós az ez év május 15-i ...észletet lefizette, úgy ehelyett a jövő vi május 15-i részletet nem kell törlesztenie tíz évig.

A többi mezőgazdasági adósra nézve s elhalasztódik a törlesztési kötelezettség, ha bebizonyítják, hogy ideiglenyészerítő körülmény folytán elpusztult.

Hogy kell eltartani a burgonyát

A háztartások ilyenkor szokták beszerezni téli burgonyaszükségleteiket, ezért célszerű tudni, hogy a burgonya legjobban olyan ládában tartható el, amelynek oldalán és elején rések vannak. Hogy a burgonyát alulról is érje levegő, a ládákat nem közvetlenül a földre, hanem lécekre, vagy téglákra állítsuk. Ha abban a helyiségben, ahol a burgonyát tartjuk, a hőmérséklet mínusz 2 Celsius fok alá süllyedne, a ládákat közvetlenül a földre kell tenni és a burgonyát a hideg ellen zsákokkal, rongyokkal vagy más anyagokkal (föld,

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdén* kedden a forgalom élénkebb volt és áremelkedések is történtek.

A *budapesti értéktőzsdén* kedden a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	180.—	180	180.—
Concordia	—	—	2.50
I. Bp. Mal.	13.5	—	13.5
Hungária	31.—	—	30.5
Bauxit	160.—	156—155.5	156.—
Beocsini	10.8	11.5—11.9	11.8
Borsodi sz.	9.—	9—8.50	8.50
Cementia	57.—	57.5	57.—
Kohó	15.65	15.2—15.4	15.3
Aszfalt	—	4.50	4.50
Kőszén	314.—	313—315	314.—
N.-bátonyi	40.5	40.5	40.5
Salgó	32.8	32.4—32.75	32.65
Urikányi	27.05	—	27.5
Franklin	6.50	—	6.50
Pallas	6.—	—	6.—
Fegyver	29.8	—	29.88
Ganz	14.7	14.9—14.75	14.7
Láng	—	44.25—44.75	44.25
Acél	33.—	36	35.5
Metalloch.	—	—	58.—
Rima	78.1	78.75—78	78.25
OFA	11.—	10.5	10.5
Nasici	53.—	51.5	51.5
Autótaxi	12.10	12	12.10
Nova	13.7	14	14.—
Tröszt	39.1	37—37.75	37.7
Államvasút	—	—	7.50
Délcukor	76.—	74—76	75.—
M. cukor	80.—	81	81.—
Georgia	—	—	19.—
Izzó	113.—	03—104	103.—
Gschwindt	885.—	895	895.—
Polgári sör	—	—	151.—
Pamutipar	33.5	—	33.5
Danica	—	—	1.—
Brassói	24.75	—	25.—
Gumi	43.5	—	43.—
V. forgalmi	15.5	15.5—15.2	15.3
Telefon	6.80	7	7.—

Államadósság, kötvények, záloglevelek: 1940. évi pénztárjegy 100 (100). 1914. évi fővárosi kötvény 4.5% 316—317.5 (317.25), 1927. évi fővárosi kötvény 6% 103.5 (103.5).

A *londoni tőzsde* valamennyi értékcsoportban nyugodt forgalommal nyitott. Délafrikai arnybányarészvények fokföldi vásárlásokra kissé megszilárdultak. Aranyszélű papírok és ipari részvények irányzata tartott volt. Vasúti részvények iránt kisebb érdeklődés mutatkozott.

[illegible] (Zárlat.) Brit. Con-

Chrysler Corp. 81, Intern. Tel. 1⅞, Radio Corp. 4⅞, Consol. Gas 25¾, Eastman Kodak 133¼, Gen. Electric 34½, Gen. Motors 49⅞, Hudson Motors 4½, Intern. Nickels 28½, Standard Oils 31⅝, U. S. Rubber 20¾, U. S. Steel 62⅛, Westinghouse El. 108½, Woolworth Co. 33¾, Brasilian Traction 3⅝, Curtis Wright 7⅝, Douglas Aircraft 85¼, Wright Aero 98.

Terménytőzsdék

A *budapesti terménytőzsde* árai kedden nem változtak.

Hivatalos árfolyamok: Búza 78 kg-os 23.40. — *Rozs* 71 kg-os 19.40. — *Árpa:* Sörárpa, kiváló 26.35, sörárpa, elsőrendű 25.35, sörárpa 24.35, 68 kg-os ipari 22.70, takarmány, 65—66 kg-os 20.70, takarmány, középminőségű 19.70. — *Zab* 41 kg-os 21.50. — *Kukorica,* új 15.20 pengő mázsánként.

Chicago, október 22. *(Zárlat.) Búza* dec. 86⅞—87 (pengőben 11.05), máj. 85⅛—85¼ (10.82), júl. 81—80⅞ (10.27). — *Tengeri* dec. 61⅜ (8.35), máj. 62⅜ (8.49), júl. 62⅛ (8.52). — *Zab* dec. 34⅞ (8.30), máj 34⅝ (8.18), júl. 32¼ (7.68). — *Rozs* dec. 45½ (6.19), máj. 49¼ (6.70), júl. 49⅞ (6.79) cent per bushel.

A gabonapiacok alaphangulata kedden kedvezőbb volt.

Winnipeg, október 22. *(Zárlat.) Búza* okt. 70⅝, dec. 71⅝, máj. 75⅞. — *Rozs* okt. 44⅜, dec. 45¼, máj. 48⅜. — *Zab* okt. 34⅜, dec. 31⅛, máj. 30¾. — *Árpa* okt. 41⅜, dec. 39½, máj. 39¾. — *Lenmag* okt. 118½, dec. 115⅝, máj. 119⅝ cent per bushel.

Tartott irányzat mellett az árak alig változtak.

Magpiac

A budapesti magpiacon kedden a következő árakat jegyezték ab feladóállomás: Kőles, fehér 36—38, vörös 35.50—37, egyéb 35.25—36.25. Káposztarepce 40—45. Napraforgómag 28. Lenmag 50. Tökmag 35. Szójabab 31.50. Mák, kék 210—215. Borsó, Viktória steril. 50.20, zöld (expressz) steril. 40.20. Bab, fehér gyöngy. 43.20, fehér hosszúbab 46.20, hosszúbab (soproni környéki) 48.20, fehér laposbab 46.20, laposbab (dtúli és szatmári) 48.20, fehér szokványbab: dunai 41.20, dunántúli 40.20, felsőmagyarorsz. 39.20, fürjbab, gömbölyű 47.20, hosszú 45.20, vegyes bab 36.20, barnabab 38.20, tarkabab 37.20. Lencse, nagyszemű steril. 62.20, középszemű steril. 50.20, kisszemű steril. 40.20. Lucernamag, nyers, arankás 280—310. Lóheremag, nyers, arankás 150—165, ólomzárolt, fehérbárcás legalább 10 q 215—220. Biborheremag 137—140. Muharmag 43—47. Bükköny, tavaszi 36.50—39, szőszös 78—83. Csillagfürt, fehér, lapos 23.50—24 pengő mázsánként.

Vetőmagot osztanak ki az erdélyi gazdák között

Az erdélyi mezőgazdaság is megsínylette a románok „gazdálkodását", akik különösen az utóbbi időben rontottak sokat a gazdák helyzetén. A kivonulás alkalmával még a vetőmagot is elvitték vagy megsemmisítették. A kormány most minden lehetőt elkövet az erdélyi gazdák megsegítésére. Széleskörű intézkedéseket készítenek elő az illetékesek s ezek közül a legfontosabb és legidőszerűbb *a vetőmagellátás megoldása.* Értesülésünk szerint *még az őszi vetés céljaira 100 vagon nemesített vetőmagot osztanak ki* a rászorult erdélyi gazdák közt. A vetőmagigénylések már meg is kezdődtek.

A Nemzetközi Erdészeti Központ első ülése

A Nemzetközi Erdészeti Központ, amelyet Magyarország indítványára szerveztek meg, október 22-e és 26-a között Budapesten tartja üléseit. A központ tulajdonképpen a Római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kereteiből alakult ki és elnökévé magyar embert, báró *Waldbolt* Kelemen felsőházi tagot választotta meg. Az igazgatási ügyek élén *Kostler* német erdész, egyetemi tanár, az erdészet nemzetközileg is ismert szaktekintélye áll.

A központ megnyitó ülésén megjelentek Spanyolország, Finnország, Olaszország, Mexikó, Románia, Szlovákia, Svédország, Svájc és Jugoszlávia képviselői is. Báró *Waldbott* Kelemen elnöki megnyitója után gróf *Teleki* Mihály földművelésügyi miniszter felszólalásában azt a reményét fejezte ki, hogy a kongresszus munkáját, amelyet a magyar kormány és az egész nép meleg rokonszenvvel kísér, siker fogja koronázni.

Báró Waldbott Kelemen bejelentette, hogy Svédország, Törökország és Spanyolország is belépett már a Nemzetközi Erdészeti Központ tagjai sorába. Ezután *Ruegger* meghatalmazott miniszter, a Római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet kiküldöttje szólalt fel, majd megkezdődött a folyó ügyek tárgyalása.

Felemelték a burgonyavizsgálat díjait

A hivatalos lap közli a földművelésügyi miniszter rendeletét, amelyyel a burgonya legkisebb, illetőleg legmagasabb termelői áraira betartása érdekében a Budapestre szállított burgonya minőségi vizsgálatáért és a burgonya feladásakor métermázsánként fizetendő egy-egypengős díjat *két-két pengőre emelte fel.*

A Budapesti Burgonyanagykereskedők Egyesülésébe és a Belföldi Burgonyakereskedelmi Egyesülésbe tömörült kereskedők mentesülnek a vizsgálati, illetőleg a feladáskor fizetendő díj alól.

A díjak felemelése *egyáltalában nem érinti a fogyasztóközönséget,* mert a felemelésnek a burgonyaárakra semmi befolyása nincsen és kizárólag a jogos kereskedelem érdekeinek védelmét szolgálja.

Vállalati hírek

A *Magyar Bauxitbánya Részvénytársaságnál* dr. *Kandó Melocco* Ferenc igazgatói voltát bejegyezték.

*

A *Magyar Királyi Duna Tengerhajózási Részvénytársaságnál* dr. *Bártfay* Gusztáv igazgatósági tagságát bejegyezték.

Élelmiszerpiac

Kiskereskedelmi árak: Juhhús, hátulja 180—210, eleje 140—180, sertésszalonna 212, háj 228, zsir 224, élő csirke 180—350, tisztított csirke 240—360, teatojás 280—300, főző és apró 270—280, ponty, élő 200—300, jegelt 160—240, tej 34, tejföl 150, teavaj 450, paszt. 490, tehéntúró 80, egységes búzakenyér 40, községi 38, zsemlye 24—36, száraz lencse 80—96, borsó 98—120, bab 50—60, burgonya: Gülbaba 14, nyári rózsa 14, őszi rózsa 13, Ella 12, zöldborsó 40—80, karfiol 24—40, vöröshagyma 28—36, fokhagyma 48—72, fejeskáposzta 10—16, kelkáposzta 9—16, savanyúkáposzta 32—36, kalarábé drb 3—8, sóska 30—44, paraj 20—36, zöldbab 48—80, tök 12—16.

...lák
...szűcsnél, ... 26.
...eleten

G-
...EKET kiárusít, ...rokat és tömeb, Károly-krt 3a

...őzfűtéses, kétlteai **LAKRÉSZ** ...DÓ. Melegvizes ...3-488. Érdeklő-

...ezéseket
...rényeket magas ...k. Dobozi-u. 27.

...ocsi
...or. legolcsóbban ...ól Zichy Jenő ...llői-út 7. 37

...nyelvű
...ermeknevelésben, ...jott, **délutánra** ...ást keres finom ...referenciák" jeli-

...gyelmébe!
...zlátom. Értékes ...örténeti és szén-...29-390. d. e. 9—11

...házaspár villában
...get keres
...lakásért irodák ... Jelige „Novem-...

Óriási jutalom!
Keresünk brilliáns, platinába foglalt, 135 kőből álló nyakéket. Karkötőkre szétszedhetőt. „Riviera" jeligére Araló hirdetőirodába, Erzsébet-krt 14

HASZNÁLT HIBÁTLAN
KELETI PERZSASZŐNYEGEK
JUTÁNYOSAN ELADÓK. (HÉTFŐTŐL) FEHÉRNÉL, PODMANICZKY-U. 17. I. 2. 360

Teljesjogú
kereszténynek született, állásban lévő, igen csinos, éretségizett leányom részére keresek hasonló származású férfipartnert. Házasság lehetséges. „Jobb jövő 21" jeligére főkiadóba.

Dunaparti nagyközségben kb. húszéves **magánpraxist** fixumokkal, röntgennel azonnal **átvehet jólképzett keresztény orvos.** Érdeklődni lehet özv. Forray Sándornénál, Baján.

Elcserélném
legszebb **BUDAI** helyen levő 4 szobás kerti teraszos **LAKÁSOMAT** 2 szobás, jólfekvő budai lakásra. Választ kérek hely- és bérmegjelöléssel „2600" jeligére a kiadóhivatalba. 178

Belvárosban 1 szoba hallos
elegánsan berendezett **LAKRÉSZ** nagy teraszal, közp. fűtés, meleg viz, telefonhasználattal, kizárólag úriembernek **KIADÓ.** Telefon: 180-509.

Fűszer-, fodrászüzlet,
nagyforgalmú útvonalon, új házban **KIADÓ.** Telefon: 496-900.

„FIXUM" 348
rovarirtó szer hatása egyedülálló csótány, ruszni, hangya, stb terjedése ellen **„FIXUM" Vegyipari Müvek, XIII., Reitter Ferenc-u 56** Telefon 291-816.

Angol tanárnő
London University kiejtéssel gyors eredménnyel tanít kezdőket, haladókat. „Szobáért és ellátásért is" főkiadóba. 351

IRODAI TISZTVISELŐ, keresztény, némi gyakorlattal **FELVÉTETIK.** Bérelszámolásban gyakorlott előnyben. „Gépgyár 5813" jeligére a kiadóba.

Háztulajdonos XI. kerületi
szuterén helyiségeit átalakítaná modern garage
céljaira. Bérlőreflektánsok írjanak „50 kocsi" jeligére **Blocknerhez, Vilmos császár-út 33.**

STEFÁNIA-ÚTNÁL HÁROMEMELETES BÉRHÁZ 250 ezer pengőért **ELADÓ.** Érdekl. d. u. 4—6. Tel.: 225-293. Ügynök kizárva

Züriehben végzett BIRCHER BENNER DIÉTÁSNŐVÉR elhelyezkedést keres. Tanítást is vállal. Telefon: 151-654.

3 szoba hallos
Parlamentnél, 2200+25%, azonnalra. 257-793.

FIAT 1500 eladó
kifogó, üzemképes állapotban, igen előnyösen. Esetleg kétkerekű pótkocsival is. Telefon: 130-697.

PEST, VI., ARADI-UTCA 8. — FELELŐS VEZETŐ: ERDÉLYI GYÖRGY

Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás a Műcsarnokban

Amikor néhány évvel ezelőtt megnyilt az első *Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás* a Műcsarnokban, ugy üdvözöltük, mint a béke szines szivárványát a magyar képzőművészet viharos égboltján. Célja ez is volt: hidat épiteni a különböző irányok, iskolák, csoportok és művészi világnézetek között, egységes keretbe foglalni mindazt, amit a mai magyar képzőművészet alkot és jelent, keresztmetszetét mutatni meg annak a sokféle rétegből összeálló talajnak, amelyből virágzó művészetünk fakad és táplálkozik. Bizonyos: a szivárvány is hid, csak kissé távoli és elvont, épp ezért nem biztunk tulságosan ennek a hidnak teherbiró képességében. Annál igazabb az örömünk most, amikor a Nemzeti Kiállitások sorozatának idei tárlata arról győz meg, hogy igenis: a hid kiállta a próbát és megfelel szép rendeltetésének, — ma már igazi és járható ösvényt jelent képzőművészetünk jobb- és balszárnya között és azok fölött a széditő szakadékok fölött, amelyek az egyes irányok és világnézetek között tátonganak. Ez a kiállitás a legjobb és legokosabb művészetpolitika sikerét hirdeti, azét a kritikai szabadelvüségét, amely, igen helyesen, minél tágabbra nyitja az érvényesülés, sőt — bizonyos mértékig — hivatalosan fémjelzett érvényesülés horizontjait a művészek előtt, mert tudatában van annak, hogy a művészet és kultura nagy nemzetközi versenyében csak az egységes táborban való felvonulás biztosithatja döntő helyünket.

Más kérdés, nem kellett volna-e ennek a kiállitásnak anyagát kissé szigorubban rostálni, irányokra való tekintet nélkül, mert a művészetben a bőség, nem mindig egyértelmü a gazdagsággal. Meg kell állapitanunk, hogy ez semmiesetre sem ártott volna, — többszáz művész és több mint félezer mű között igazán nem tünik fel hiányosságnak, ha kevesebbet kapunk, ez ismét az az eset, amikor a *kevesebb* — több. Másrészt az is igaz, hogy az ilyen nagy tárlaton, a sok kevésbé jóért is bőven kárpótol a még több igazán jó alkotás.

A modern művészetet nagy tisztesség éri ezuttal: az első termet kapta, sőt a fő-falat éppen *Bernáth Aurél*, akinek *Balkon* cimü nagyszabásu festményével, (amelyet csak nemrégiben ismertettünk a művész önálló kiállitása idején), mintegy mai festészetünk csúcspontját jelzi a rendezés. Mellette *Iványi-Grünwald Béla* két illatos, nyári ragyogásu virágcsendélete, *Szönyi István* és *Márffy Ödön* egy-egy friss képe, *Fényes Adolf* három romantikus tája, *Vass Elemér* néhány finom csendélete és *Aba-Novák Vilmos* dús és harsogó erejü, erdélyi levegőjü temperája tünik fel. Ugyanitt látjuk a „konzervativ", de nagyon előkelő hangu *Szüle Péter* néhány arcképét is.

Ezzel, persze nem merült ki a modern rész, hiszen itt vannak még és igen jól, jellegzetesen képviselve: *Berény Róbert, Egry József, Bornemissza Géza. Diener Dénes Rezső, Frank Frigyes, Hintz Gyula, Zárai Luci, ifj. Czene Béla, Kontuly Béla, Istókovits Kálmán, Hollós Mattioni Eszter, Jándi Dávid, Vörös Géza, Molnár C. Pál, Bene Géza, Mezey Artur, Heintz Henrik*, hogy csak az élen állók neveit emlitsük. A szélsőségek szomszédsága egyáltalán nem hat zavaróan, ellenkezőleg, változatosabbá, mozgalmasabbá teszi a tárlat hatását, főként mert átmenetben sincs hiány. Mennyire finoman érvényesül például *Burghardt Rezső* párizsias eleganciáju *Evája*, ép a legmaibb környezetben, *Glatz Oszkár* erőteljes jellemábrázolása, vagy *Szlányi Lajos* nemes naturalizmusa, különösen a téli Tátra ízes levegőjét idéző táján. *Márk Lajos* nagyvilági arcképstilusa kitünő összhangban csendül ki *Zádor István* női arcképeinek hűvös simaságával és amit *Kézdi-Kovács László*, a maga meghitt költészetével magyar tájakról elmond, ugyanazt érezteti, csak valószinübb kifejezéssel *Vidovszky Béla* is. A régi Műcsarnok hagyományait őrzi *Romek Árpád* virtuóz üvegcsendélete, *Komáromi Kacz Endrének Schmidthauer Lajos* zongoraművészről festett arcképe, *Krusnyák Károly* nagyszabásu kompoziciója, a *Munka után*, de idetartozik *Horthy Béla, Kúnffy Lajos, Márton Ferenc, Sárdy Brutus, Nádler Róbert, Áldor János László, Eölvedy Gachal József, Vesztróczy Manó, Szánthó Mária* és *Wagner Géza* egy-egy komoly elmélyültségü munkája is.

Közbül néhány ujabb vagy csak itt uj név: *Halwax Gyula* (egy igen finom tavaszi tájjal), *Gebauer Ernő, Róna Emmy, K. Róna Klára, Zemplényi M. Viktor, B. Horváth Géza, Tihanyi J. Lajos* (friss, mozgalmas technikával), *Viski Balás László, Basilides Sándor, Basilides Barna, Vinkler László* (szép női arcképpel) — a sokból ismét csak a legkiemelkedőbbeket emlithetjük.

A grafika is változatos, gazdag anyagot mutat fel. *Hende Vincében* és *Diósy Antalban* mintha Rudolf von Alt ujulna meg szellemes budapesti városképeiken. *Feszty Masa* három átszellemült áhitatu rajzkölteménye, *Erdős Géza* Öregek cimü vizfestménye, *Baranski E. László* esti Balatonja, *Kássa Gábor* jellegzetes férfiarcképe, *Barna Elek* friss rajza és *Biczó András* ódon hangulatu, romantikus rajzai a legjobb munkák.

A festményekhez képest a szobrászati anyag feltünően gyér igazi értékekben. Legkitünőbb szobrai közül való a kiállitásnak *Botfai Hüvös László* két arcmása: az egyik *Petrovics Eleket*, a másik *Ódry Árpádot* ábrázolja, mindkettő, de különösen az utóbbi, valósággal megdöbbentő erejü kifejezésében. Erőteljes és magyar lelkében nagyon szeretetreméltó alkotás *Medgyessy Ferenc* szobra Jelky Andrásról, a világjáró bajai magyar legénykéről. *Schrotta János* Eneklő barát cimü alakja, *Rózge László* jellegzetes férfiarcképe, *L. Kúnvári Lilla* és *Beck András* tömör kifejezésü tanulmányfői, *Halmágyi István* siremléktervе, *Beck Ö. Fülöp* és *Cser Károly* aktjai, *Sóváry János* Zsákoló figurája, vitéz *Szabados Béla* kitünő arcképe édesapjáról és *Strasser Clarisse* finomvonalu kisplasztikája mellett kimagasló alkotás *Ohmann Béla* vörösmárvány oltára, szükszavu, de áhitatosan átérzett reliefjeivel.

Fóthy János.

*

A IV. Nemzeti Képzőművészeti Kiállitást csütörtökön déli 12 órakor nyitotta meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevében *Tasnádi-Nagy András* államtitkár. A közéleti és művészeti társadalom kiküldöttei nagy számban vettek részt a megnyitáson.

Tasnádi-Nagy András államtitkár megnyitóbeszédében hivatkozott *a magyar művészet nemzeti jellegének fontosságára.* Nem lehet tétlenül nézni, hogy nagy hivatást betöltő művészeink nélkülözések között éljenek és ezért kérő szóval fordul a magyar társadalomhoz, hogy *vásárlásaival támogassa a magyar művészet munkásait* és azoknak az egész nemzet szempontjából nagyjelentőségü küzdelmét.

Gróf Ciano tanácskozása Zogu királlyal

Tirana, ápr. 29. Gróf *Ciano* olasz külügyminiszter csütörtökön kihallgatáson jelent meg *Zogu* királynál, akivel több mint két óra hosszat tartó megbeszélést folytatott. Az albán főváros lakossága gróf Cianót rendkivül melegen köszöntötte. *Mazreku* egyetemi tanár az albán nemzet háláját tolmácsolta azért a hathatós támogatásért, amellyel Olaszország Albánia fejlődésében állandóan közreműködik. Gróf *Ciano* továbbra is biztositotta Albániát Olaszország barátságáról.

Sulyos repülőgépszerencsétlenség Bukarest közelében

Bukarest, ápr. 29. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Csütörtökön reggel a főváros közelében sulyos repülőgépszerencsétlenség történt. A Baneata repülőtérről kilenc órakor elindult egy kétmotoros utasgép a Fekete-tenger mentén levő Balti felé. A repülőgépen *Georgescu* repülőkapitány, egy rádiós és négy utas volt. Néhány perccel az indulás után az egyik motor elromlott, mire a kapitány visszafordult. Közben elvesztette az uralmat a kétszázkilométeres gyorsasággal haladó repülőgép fölött és oly gyorsan szállt le, hogy *egy háztetőt és egy keritést áttörve, az udvarra zuhant. A repülőgép összetört, a kapitány nyomban meghalt, a rádiós sulyosan megsebesült. A négy utas sértetlen maradt. (Sz.)*

Keresse fel Magyarország legszebb áruházát!

Egy helyen talál meg mindent amire szüksége van!

Nagy választékokból jutányosan vásárolhat!

Étterem
Falatozó

Menetjegyiroda
Balatoni fürdőiroda

CORVIN
AJÓ MINŐSÉGEK ÁRUHÁZA

Cemko
ANTILOP TISZTITÓ
Cipőjét ezzel kezelje
nem piszkit!
Folyékony.
Minden szinben kapható.

A rotációs papir ára Jugoszláviában nyolcvan százalékkal emelkedett

Kétszeresére emelték a magyar napilapok árát?

Belgrád, ápr. 29. A jugoszláv lapkiadók testülete két napon át tanácskozott a papirdrágulásról, amely a jugoszláviai sajtót is sulyos helyzetbe sodorta. *Jugoszláviában a rotációs papir ára ugyszólván napok alatt 80 százalékkal emelkedett.*

Az előadók szerint az ugrásszerü drágulás magyarázata az, hogy a fegyverkezési ipar minden cellulozekészletet megvásárolt. Az értekezleten megállapitották, hogy ebből a helyzetből csak két irányból nyilik kivezető ut: csökkenteni kell a lapok terjedelmét, vagy fel kell emelni az árát.

A három jugoszláviai magyar napilap, a Reggeli Ujság, a Napló és az Uj Hirek máris bejelentette, hogy *az áremelést választja.* A Reggeli Ujság száz százalékkal, a Napló ötven százalékkal, és az Uj Hirek *száz százalékkal megdrágul.*

Hir szerint a szerb napisajtó is inkább a drágulást választja, semhogy terjedelmét legyen kénytelen korlátozni.

Légoltalmi szinjáték a kettémetszett bérházban

Egész városrésszé fejlődött a Légoltalmi Kiállitás — Szabadtéri szinház és mozi a felvilágositás szolgálatában — Mik a teendők légitámadás esetén?

A légi támadások elleni védekezés szükségét és az idejében való megszervezés fontosságát egyre jobban felismeri a magyar társadalom. Ennek a gondolatnak fejlődését legbeszédesebben igazolja *a Nemzetközi Vásár keretében rendezett légoltalmi kiállitás* kétesztendős története. Mig két évvel ezelőtt a légoltalom bemutatása egy szük fülkébe szorult, tavaly már egy hatalmas pavillont töltött meg, *az idei vásáron pedig Petróczy István ny. repülőezredes és az Országos Légvédelmi Parancsnokság legfőbb irányitása mellett már egy egész fiók-városrész szolgál a közönség felvilágositására.*

A kiállitás legérdekesebb attrakciója

a légoltalmi szinjáték.

A szinpadon *egy kettémetszett bérházat* látunk, barátságosan berendezett lakásokkal, padlással, lépcsőházzal és pincével. *Bóth Béla, a Nemzeti Szinház rendezője* irányitja az előadást, amelynek szereplői a Nemzeti Szinház fiatalabb tagjai. A házban egy művésznő, egy orvoskisasszony lakását, ügyvédi irodát, házmesterlakást és előirásosan berendezett óvóhelyet látunk. *A repülőtámadás idején, amelynek eseményeit hangszóró magyarázza, a tüzoltók teljesitik kötelességüket, a művésznő idegsokkot kap, a szobalány elájul, a doktornő segitségükre siet és az óvóhelyen gázsérültet kezelnek. Izgalmas, gyorsan pergő jelenetek sorozata oktatja ki a nézőket, hogy légi veszély esetén hogyan viselkedjenek azok, akik eleve tisztában vannak teendőjükkel.*

Ezt az előadást a vásár tartama alatt naponta hétszer megismétlik.

A szabadtéri szinpad szomszédságában áll a

a hatszáz személyt befogadó mozi,

amely félórás film keretében ismerteti a légi támadás eszközeit, az elháritás és védekezés munkáját, azonkivül *az abessziniai harcokból és a spanyol polgárháboruból vetit egy-egy tanulságos részletet.*

A *Vörös Kereszt pavillonja* és a nagyszabásu *propaganda-pavillon* hatalmas művészi és szemléltető anyaggal a gyakorlati védekezést mutatja be és felvilágositást nyujt arról a munkásságról, amelyre a köz érdekében a hatóságok és a rövidesen megalakuló *Légoltalmi Liga* vállalkoznak.

Általában az egész kiállitáson meglátszik a magyar légoltalmi felvilágositásnak az a törekvése, hogy nem a megfélemlitésre, hanem a megnyugtatásra helyez sulyt. Arról akarja meggyőzni a közönséget, hogy

a támadóeszközökkel lépést tart a védekezés

és csak a kellő felkészültségen és békeidőben való előzetes társadalmi megszervezettségen mulik, hogy tényleges veszély esetén senki ne veszitse el a fejét, mert akkor *emberéletben is, anyagiakban is a legkisebb mértékre lehet a kárt korlátozni.*

A csütörtöki bemutatón *Petróczy* ezredes és *Berkó István* vezérkari százados kalauzolták a sajtó képviselőit.

Kombinált mérsékelt áru menettérti jegyek a Budapest—Wien vonalon. Az egyik ut repülőgépen, a másik gyorsvonaton, autobuszon vagy hajón tehető meg. Egységes ár oda-vissza 52.— pengő

	Ár:	Időtartam:
Amsterdam	275.—	6 óra
Berlin	174.—	4½ „
London	400.—	9 „
Prága	115.—	3 „
Róma	220.—	6 „
Velence	140.—	4 „
Wien	40.—	1 „
Zürich	206.—	5 „

Jegyeladás:

MALERT Magyar Légiforgalmi r. t. Dorottya-u. 7. telef.: 1—808—88

Fuvarosztály: Dorottya-utca 9. Telefon: 1—808—89.

Búcsú áprilistól

*Búcsúzunk tőled, április hava. Az idén valóban megérdemelted a megszokott jelződet: szeszélyes voltál, valóban! Ez igazán időszerü búcsú most, április utolsó napján, amikor ujra „változó felhőzetet, helyenként zivatart" jósol a Meteorológiai intézet. Mintha tükörképe volna ez a jóslat a tovatünő április hónapnak: változó felhőzet, helyenként zivatar! Felhőből, zivatarból volt az elmult hónapban bőven részünk, de ezt nemcsak az időjárás hozta. A mai élet sötét felhői, viharai is sötétlettek, borongtak, kavarogtak fölöttünk! ... Itt-ott mégis kiderült az ég, kisütött a nap, mert — szerencsére — mindig igy intézi ezt a dicső Természet végtelen bölcsessége. — Bizony megtréfált bennünket idén Április hó szeszélye. Olyan nehezen hozta a tavasz melegét, sugarát, virágát, gyümölcsét, mintha — haragudott volna ránk valamiért! Mintha csak azt akarta volna mondani a hölgyeknek, akik nyáron prémet és strandcsizmát viselnek, télen pedig kivágott nyaku ruhában járnak: ha ti ugy, hát én is ugy! Nem is engedte az uj ruhákat fölvenni sokáig, megakadályozta minden áron, hüvös széllel, hideg esővel! ... Dehát, a felhők közül, ha későn is, mégis csak kibukkan a nap és minden haragos, szeszélyes, felhős, viharos áprilisnak — május a vége, rózsával koszoruzott, mélyen kék ég ragyogásával ékitett, orgonaillatos, szegfüs, mályvás, nefelejcses május.**

(*)

— **Május negyedikén nem vizsgálják meg a gépjárműveket.** A főkapitányság értesiti az érdekelteket, hogy május 3-án és 4-én az időszaki gépjármü vizsgálat elmarad. A május 3-ára és 4-ére vizsgálatra rendelt gépkocsik időszaki megvizsgálás végett május 20-án jelentkezzenek.

— **Közép-Európa, antibolsevizmus és revizionizmus.** A Magyar Külügyi Társaság csütörtökön este dr. *Pekár Gyula* elnöklésével ülést tartott, amelyen *Rademacher von Unna,* a Völkischer Beobachter budapesti levelezője adott elő „Középeurópa, antibolsevizmus és revizionizmus" cimmel. Az előadó abból a megállapitásból indult ki, hogy Középeurópa céltudatos felbontása a győző hatalmak által és az igazi középeurópai gondolatnak tagadása szükségképen a revizionizmushoz vezetett. Az első lépés ebben az irányban az volt, hogy Olaszország kiragadta Magyarországot veszélyes elszigeteltségéből. Magyarország a háboru utáni sulyos években a középeurópai gondolat valóságos oszlopává fejlődött. Az a kivánság, hogy az elcsatolt területek magyarjait az anyaországhoz visszajuttassák, az előadó szerint természetes és magától értetődő. Európa a bolsevizmus elleni küzdelem küszöbén áll. Magyarország a multban és ma is az idegen barbárizmus ellen áldozatkész védőnek bizonyult. Mint a középeurópai gondolatnak védője a Kárpátok medencéjében, nemcsak erőt és barátokat igényel, hanem ez a pozíciója szükségessé teszi számára a magyar állam nemzeti s népi egységét is. Ennek elérése nemcsak különleges magyar érdek, de a jól értelmezett középeurópai gondolatnak és Európa jólétének követelménye is.

— **A vendéglők és kávéházak zárórája a Nemzetközi Vásár idején.** A belügyminiszter elrendelte, hogy április 30-tól május 10-ig a Nemzetközi Vásár idején, a főváros területén levő kávéházak és vendéglők zárórája *éjfél után négy óra.* A zene zárórájának meghosszabbitását külön kell kérelmezni. A zenezáróra az előirt engedélydijak ellenében naponta éjfél után négy óráig hosszabbitható meg.

— **A BSzKRT Merényi Lajos-emléksakkversenye.** A BSzKRT Közművelődési Egyesülete elhunyt mestere és trénere emlékére rendezett sakkverseny hatodik fordulójának eredményei: *Barcza* nyert *Ancsin* ellen, *Szabó—Kiss, Steiner Schrenker* ellen, mig a *Füstér—Kluger* és a *Gereben—Jáki játszmák* függőben maradtak. A verseny állása: *Szabó* 5 (1 függő), *Steiner* 4 (2 függő), *Gereben, Kluger* 4 (1), *Barca* 3.5 (1), *Füstér* 3 (2). A nyolc BSzKRT játékos a hat forduló alatt mindössze fél pontot szerzett.

— **Felhivás.** Mindazok a családok, amelyek a Rákóczi fejedelmi nemzetséggel oldalágon vérségi kapcsolatban állanak és a Rákóczi-szobor leleplezésén megjelenni szándékoznak, ebbeli szándékukat sürgősen jelentsék be a miniszterelnökség segédhivatalánál (Szent György-tér 1. Tel. 16—00—10).

— **A budapesti román követség közli,** hogy mind a királyi követségen, mind a királyi konzulátuson április 30-án (nagypéntek) és május 3-án (husvéthétfő) munkaszünet van.

Sztojadinovics miniszterelnök fogadta a volt magyar párt vezetőit

Belgrád, ápr. 29. A félhivatalos *Avala Iroda* jelenti: *Sztojadinovics* miniszterelnök fogadta *Váradit, Deákot* és *Strelicket,* a volt magyar párt vezéreit, akik ismertették előtte a jugoszláviai magyar kisebbség kivánságait. Kérték többek között, hogy *tegyék lehetővé a magyar gyermekek magyarnyelvü oktatását az elemi iskolákban, nyissanak magyar tagozatot a tanitóképző intézetben, a megüresedett állásokra nevezzenek ki magyarul tudó tanitókat és engedélyezzék magyar kulturegyesületek alakitását.*

A *miniszterelnök* nagy érdeklődéssel hallgatta meg az előterjesztést és megigérte, hogy *figyelemmel lesz e kivánságokra.*

Részben felhős idő, kis hőváltozás

Az állandó északi légáramlás dacára a napsugárzás csütörtökön annyira érvényesült Magyarország nyugati felében, hogy a hőmérséklet pár fokkal javult. *Budapesten elérte a május eleji normális értéket, 19 fokot.*

A kontinens nagyobb részén az északi léghalmaz irányitja az időjárást.

A nagyvonalu időhelyzet lassan változik, igy időjárásunk jellege is nagyrészt megmarad. Sajnos, a hőemelkedés inkább csak nyugaton folytatódik még 1—2 fokkal. Csapadék igen gyéren és elsősorban a keleti országrészben várható.

Hivatalos Időjelentés

A Meteorológiai Intézet jelenti április 29-én este: Egész Nyugat- és Közép-Európában északi légáramlás uralkodik. Az időjárás jellege nyugaton száraz, Közép-Európában azonban az Alpokban, Lengyelországban és a Balkánon esik az eső.

Hazánkban jobbára csak délen volt zápores, amely hat milliméterrel Szegeden volt a legnagyobb. A hőmérséklet az ország középső részén 17—19, nyugaton 15—16, keleten 16—17 fokra emelkedett. A magasabb hegyeken is 10 fok fölötti hőmérséklet alakult ki.

Budapesten este 9 órakor a hőmérséklet 13 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 762 milliméter, erősen emelkedő irányzatu.

Várható időjárás a következő 24 órára: élénk északi légáramlás, változó felhőzet, helyenként — inkább nyugaton és délen — zápores (esetleg zivatar). A hőmérséklet nem változik lényegesen.

Vizállás: A Duna Budapestig és Gombos—Ujvidék közt apad, másutt árad, Paksig közepes, lejebb magas vizállásu. Mai vizállások: Schärding 166, Passau 341, Aschach 190, Struden 358, Stein 90, Pécs 86, Pozsony 285, Komárom 415, Budapest 384, Paks 306, Baja 430, Mohács 462, Gombos 583, Ujvidék 534, Zimony 672, Drenkova 546, Orsova 567. A Dráva Barcsnál 51, Drávaszabolcsnál 168, Eszéknél 302. A Száva Bródnál 759.

A Tisza Tiszaujlaknál árad, lejebb apad, Záhonyig alacsony, Tokaj—Tiszafüred közt közepes, lejebb magas vizállásu. Mai vizállások: Tiszaujlak 29, Vásárosnamény 62, Tokaj 284, Tiszafüred 370, Szolnok 490, Csongrád 510, Szeged 540. A Szamos Csengernél 70, a Körös Körösszakállnál 38, Békésnél 260, Gyománál 388, a Maros Makónál 189.

A Balaton Siófoknál 119.

A Velencei tó Agárdnál 89.

NAPI HIREK

— **A kormányzó elismerése.** A kormányzó megengedte, hogy *Szelke Árpád* szkv. sorhajóhadnagynak, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság alkalmazásában álló főfelügyelőnek, a magyar kereskedelmi tengerészet szolgálatában szerzett érdemeiért elismerését tudtul adják.

— **Mailáth püspök főpásztori jubileuma.** Szombaton lesz negyvenedik évfordulója annak, hogy gróf *Mailáth Gusztáv Károlyt* erdélyi püspökké szentelték. Az évfordulót a betegségére gyógyulást kereső főpásztor *Budapesten tölti,* a Vörös Kereszt-kórházban. A Budapesten élő erdélyiek az évforduló napján, szombaton délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban hálaadó szentmisére gyülnek össze, amelynek végzésére *Krywald Ottó* prelátus, érseki főbiztost kérték fel, aki a gyulafehérvári püspöki szentszéknek is ülnöke és a román betörés idején Mailáth püspöknek budapesti püspöki helynöke volt. Erre a szentmisére a rendezők ezuton hivják meg a jubilánsnak minden tisztelőjét és az erdélyi magyarokat, akik közöttünk élnek.

— **A külföldi ujságirók a külügyminiszternél.** A már napok óta Budapesten időző külföldi ujságirók csütörtökön tisztelgő látogatáson jelentek meg *Kánya Kálmán* külügyminiszternél. Az ujságirókat *Szent István Béla* min. tanácsos, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője mutatta be a külügyminiszternek, aki hosszasan elbeszélgetett velük. Az ujságirók csütörtökön a Svábhegyen és a Jánoshegyen jártak és nagy elragadtatással élvezték a budai hegyvidék tavaszi pompáját. Pénteken a Nemzetközi Vásárt tekintik meg.

— **Hétfőn bontja fel a londoni törvényszék Simpsonné házasságát.** Londonból jelentik: Hétfőre tüzte ki a londoni polgári törvényszék *Simpson Ernőné* házasságbontó perének tárgyalását, miután az ágytól és asztaltól elválasztó végzés a mult éjfélkor lett bontóitéletté átváltoztathatóvá. Mivel az alperes nem védekezik, az eljárás alig két percig tartó itéletkihirdetésre fog szoritkozni. A biró, miután megállapitja, hogy ellentmondó nem jelentkezik, a házasságot felbontottnak nyilvánitja.

— **A debreceni Árpád-téri református egyházrész uj lelkésze.** Debrecenből jelentik: Az Árpád-téri református egyházrész szerdán tartott papválasztásán *Papp Imre* és *Magyar Bertalan* közt pótválasztásra került a sor. A csütörtöki pótszavazáson 110 szavazattöbbséggel *Papp Imrét* választották meg az egyházrész lelkészévé.

— **A vagyonváltságbuza ára.** A pénzügyminiszter a mezőgazdasági ingatlanok vagyonváltsága fejében fizetendő buza árát a földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg májusra métermázsánként *20 pengő 50 fillérben* állapitotta meg.

Milyen idő várható

Változékony, időnként eső, mérsékelten meleg. Keleten még derült marad az idő és a hőmérséklet is nyárias lesz.

— ELITÉLTÉK A SZENCEN GARAZDÁLKODÓ BRÜNNI BETÖRÖT. Pozsonyból jelentik: Ez év májusában betörtek a szenci járásbíróság hivatalába és onnan 580 korona készpénzt loptak el. A csendőrség figyelte a környéket, mert a jelek arra mutattak, hogy a betörők vissza fognak térni, hogy az ugyanabban a házban lévő bankba is betörjenek. Sikerült is elfogniok két gyanus embert és az egyikről kiderült, hogy Dohnál János brünni származásu 56 éves, huszonötször büntetett kasszafuró, a másik pedig Mrtvy Ferenc morvaországi betörőtársa. Betörőszerszámokat is találtak náluk és Dohnál be is ismerte, hogy ő követte el a betörést a járásbiróságon Stibor Alajos és Micsunek Albert segitségével. Tegnap tárgyalták ügyüket a pozsonyi kerületi biróság. Stibort és Micsuneket bizonyitékok hiányában felmentették, Dohnált pedig kilenchavi börtönre itélték.

— HÁROM HÓNAPOT KAPOTT — ITAL HELYETT. Nyitráról jelentik: Ez év márciusában Palyó János nagytapolcsányi munkás részegen beállitott Mandl Katalin korcsmájába és mivel nem adtak neki további italt, belerugott a korcsmárosnéba. A segélykiáltásokra belépett a helyiségbe Omelko rendőr, de a részeg ember a rendőr arcába sujtott öklével és elmenekült. Pénteken felelt tettéért a nyitrai biróság előtt és háromhavi fogházbüntetésre itélték. Fellebbezett.

Kozmetika Afrikában

Aki átlépi a „Fekete Világrész" küszöbét, Afrikát, annak sok tekintetben le kell számolnia bizonyos európai fogalmakkal és nézetekkel. Ezen a világrészen válik elsősorban szembetünővé a szépségideál relativitása. Első pillanatban persze az a benyomása az európai utasnak, hogy amikor afrikai emberekkel találkozik, azokat minden tekintetben alacsonyabbrendüeknek látja. Ám, hogy a néger nem áll a mi müveltségünk szinvonalán, még nem bizonyiték arra, hogy a feketék alacsonyabb intelligenciával rendelkeznek. Közelebbről nézve ugyanis kiderül, hogy a néger boldogabb ember, mint mi, európaiak. Közelebb áll a természethez és ösztönösen érti annak titkait. Az afrikai nőkről szólva pedig megállapithatjuk, hogy a mi fogalmaink szerint sem olyan elnyomott és elmaradott, mint azt az általános helyzetből gondolhatnók. Természetes azonban, hogy másféle nézeteik vannak a dolgokról s főképpen a divatról. Afrikában például szépnek tartják a kék ajkat és a vörösre mázolt lábat. Ez azonban nem izlés dolga, hanem a divaté és egészen bizonyos, ha Európában valaki felkapná és elterjesztené ezt a „divatot", — nálunk se lenne feltünő vagy furcsa a kék ajak, hanem — szép.

A tuareg hölgy nem elégszik meg a ruzsként használt festékkel, hanem ezzel szinesiti hátát, orrát és kezét is. Középnigéria falvaiban viszont a vörösre festett lábak divatja „hódit". Északnigéria hölgyei pedig különös gondot forditanak a frizurára, sőt a hajhullámositás müvészetét is ismerik. A Csad-tó környékének falvaiban a „női fodrászok" primitiv szerszámokkal dolgoznak ugyan, de müvészetük és ügyességük éppen olyan magas fokon áll, mint akár a West-End fodrászaié. Afrikában különben messze földön hirük van a Csad-tó környéki nők szépségének. A tó melletti Budhuma-törzs hölgyei jelentik az afrikai szépségideált: ők Afrika missei, akik ajkukat éppugy, mint az ó- és ujvilág fehér hölgyei, vörös festékkel festik ki.

— KOLDUST RABOLTAK KI A CIGANYOK. Pozsonyi szerkesztőségünk telefonon jelenti: Herák Mihály 64 éves vályogvető cigány, aki Mlaván Pihik Zsófia ötven éves cigánynővel közös háztartásban él, hosszabb ideig ült betörések, lopások és rablás miatt. Legutóbb Bachoryk János koldust lopta meg, s meg is büntették. Tegnap Bachoryk János a Kostolny melletti erdőben pihent és pénzét számlálgatta. Mindössze öt korona volt nála. Herák és Pihik Zsófia megleste a koldust, s amikor látták, hogy pénzt számlál, rávetették magukat. Herák a cigányasszony kendőjét a koldus fejére dobta, fojtogatni kezdte, s miközben a cigányasszony őrt állott, elrabolta öt koronáját. A közelben játszó gyermekek fitelmesek lettek a rablásra, mire Herák és társnője elvekezett elmenekülni. A gyerekek még utánuk kiáltottak, hogy miért rabolnak ki egy szegény koldust. A gyermekek jelentették az esetet a csendőrségen, s a rablótámadókról oly pontos személyleirást adtak, hogy ma mindkettőjüket sikerült letartóztatni. Beszállitották őket a kerületi biróság fogházába.

Az orvosok lzzadás ellen a
SUCHOLIN
spec. gyógykrémet ajánlják
Kapható drogériákban, gyógyszertárakban vagy közvetlenül SUCHOLIN-nál, Trencsénben

Egyenlő árak esetén Ön bizonyára a kialanul higiénikus, magasértékü ásványvizgja előnyben részesiteni! Az eredeti terjes állapotban töltött Mattoni-féle Giess — „Giess" inycsiklandó jóize a magas zetes szénsavtartalmon alapul, egészség- hatását pedig értékes ásványi sóinak köti.

FLY-TOX
kiirt megbizhatóan minden rovart

Nyolcszáz család kapott földbirtokot — egy árulásért

Egy skót kivándorol a zulukafferek országába ▪▪ Háztüzhelyalapitás 40 asszonnyal
A négerkirály bizalmasa és árulója ▪▪ Egy szerződés beláthatatlan következményei

LONDON. — (MTP) **A natáli kormány külön bizottságot küldött ki a zulukafferek országába és e bizottságnak rendkivül érdekes föladata van.**

Kilencvennégy évvel ezelőtt egy kis skót hivatalnok, aki megunta a kisvárosi polgári életet, elhatározta, hogy kivándorol Afrikába. Alig volt annyi pénze, hogy eljusson céljáig, nem volt összeköttetése, nem volt semmi tapasztalata a gyarmati életben. John Dunn — igy hivták a fiatalembert — mégis bizott a jövőben. Még odahaza

megtanulta a zulukafferek nyelvét

és igy nem is csalódott reményeiben. A bennszülöttek nagyon barátságosan fogadták a nyelvükön értő fehér idegent. A skót fiatalember praktikus tanácsokkal látte el őket, ezért anyagi jutalmakat kapott és fajtájabeli takarékossággal csakhamar annyi marhát gyüjtött össze, hogy rövidesen meg is nősülhetett. Vásárolt egy asszonyt és háztüzhelyet alapitott. A gazdaság növekedett és az egy asszony kevésnek bizonyult. Lassankint negyven asszonyt vásárolt össze John Dunn, aki — ugy látszik — nők tekintetében nem volt takarékos. Később aztán kiderült, hogy számitása nem volt helytelen... Négy év telt el már akkor letelepedése óta és tekintélye napról-napra, az asszonyok számával együtt növekedett. A bennszülöttek valósággal istenitették, a néger király legfőbb tanácsosává nevezte ki és a skót gazdagsága nőttön-nőtt.

Harc a néger trónért

Röviddel később a király meghalt. Két fia maradt hátra és mindketten igényt tartottak a trónra. Dunn, aki nem tudott semleges maradni a trónért folyó harcban, az egyik „királyi herceg", Umbulazi oldalára állott. Kisebb csetepaték folytak kezdetben, majd sor került a döntő ütközetre és

a csatában Umbulazi életét vesztette.

Ugy látszott, hogy Dunn csillaga lehanyatlik. De most derült ki, hogy

Dunn kitünő és bátor diplomata volt. Nem menekült el, amit könnyen megtehetett volna, hanem egyenesen az oroszlánbarlangba ment és életét és szolgálatát fölajánlotta a győztes néger fejedelemnek, Cecsavájónak.

Az uj királynak nagyon hizelgett, hogy a fehér ember alárendelte magát neki, megbocsátott mindent és magas állást adott neki udvartartásában. Dunn rájött arra, hogy voltaképen most kezdődik

szerencséjének igazi korszaka.

Egy év leforgása alatt ő volt a király után az első ember a zuluk országában. Mindenben segitségére volt a királynak, főkép pedig abban, hogy miképen kell a szomszédos népeket leigázni. Cecsavájó birodalma egyre nőtt és oly hatalomra tett szert, amilyen még nem jutott osztályrészül zulukaffer királynak.

Az angol érdal

A hatalom azonban fejébe szállt a néger fejedelemnek. Nem követte Dunn mérsékletre intő tanácsait, hanem ujabb sereget gyüjtött és

betört az angol fennhatóság alatt álló szomszédos tartományba, Natálba.

Kisebb sikerek után olyan vakmerő lett, hogy az angolokat is el akarta kergetni Natálból. A nagyási hóbort azzal volt magyarázható, hogy Cecsavájónak fogalma sem volt az európai fegyverek erejéről. Az angolok kisebb hadsereget küldtek a néger király ellen és ekkor

John Dunn átszökött honfitársaihoz. Elárulta nekik Cecsavájó haditerveit és a lázadást az angolok a legrövidebb idő alatt leverték.

Cecsavájó vakmerőségének az volt az eredménye, hogy egész országát elveszitette.

Az árulás jutalma

John Dunn ekkor követelni kezdte az angoloktól árulása jutalmát. Az angol sereg parancsnoka hálásnak mutatkozott és nemcsak kormányzónak tette meg javaslatára az angol kormány John Dunnt mind a tizenhárom zulu ország fölött, hanem szerződésben biztositotta számára azt a jogot is, hogy

annyi földet vehet birtokába, amennyi a maga és utódai számára szükségesnek mutatkozik.

Ez a záradék végzetes volt az angolok számára. Az angol kormánynak sejtelme sem volt arról, hogy John Dunnak negyven felesége van és igy megfelelő számu férfi- és női utódokról gondoskodott. Leányai és fiai szintén megházasodtak, kivétel nélkül angol házastársakat választottak és igy

néhány évtized alatt Dunn leszármazottai egész kis néptörzset tettek ki.

Az angol kormány először százezer hektár földet ajándékozott a Dunn-családnak, [illegible] tán ujból huszezer hektárt és később[illegible] ismét huszonötezer hektárt. A Dunn-nemzetség azonban egyre terjeszkedett, bámulatos módon szaporodott és

ma már több, mint nyolcszáz Dunn-család él a zuluk földjén,

akiknek kicsi lett az ország. Az angolok sokáig helytálltak a szerződésnek és egyre több földet adtak a hatalmas és termékeny nemzetségnek hálából azért, hogy az első Dunn megszerezte nekik az országot.

A Dunn-nemzetség ma már valóságos államot képez az államban,

ők foglalják el a közigazgatás legfontosabb állásait, hatalmas bányáik, forrásaik, belátthatatlan juhnyájaik és marhacsordáik vannak és egyre szélesebb földterület fölött rendelkeznek. A bennszülött zuluk, akikkel szemben régen megtagadták a rokonságot, ma már gyülölik a Dunn-nemzetség tagjait, mert

a skót származásu család földmohósága nem ismer határt.

Ha valamelyik Dunnek fia születik, ujabb darab földet sajátitanak ki számára a zulukafferektől, mert a szerződés szerint megilleti a családot az a jog, hogy minden szükséges területet birtokba vegyen.

Tulsok a jóból

De mindennek van határa és a Dunn-családnál is beigazolódott a régi latin közmondás: „Summum jus, summa injuria". Az angol kormányzatnak be kellett látnia, hogy ez nem mehet igy tovább, mert végül egy szép napon a Dunn-nemzetség elfoglalja az angolok összes afrikai birtokait. Ezért küldték ki a bizottságot azzal a föladattal, hogy vizsgálják fölül a Dunn-nemzetség igényeinek jogi alapjait. Ha a jogi alap megdől, ugy egyszersmindenkorra végetér a földadományozás. De ha a skót nemzetség igényei jogosaknak is mutatkoznak, akkor is

végleges megállapodással és kielégitéssel kell véget vetni az egyre tartó földfoglalásnak

és meg kell adni a szegény zuluknak, hogy nem veszitik el minden földjüket csak azért, mert Cecsavájó királyt elárulta skót tanácsadója.

8 évi sulyos börtönre itéltek katonai árulásért egy magántisztviselőt

PRAGA. — Hivatalosan jelentik: **A prágai kerületi büntetőbiróság katonai árulási ügyekkel foglalkozó tanácsa az aug. 20-án tartott főtárgyaláson Meinl Ottó 28 éves chodaui magántisztviselőt katonai árulás büntette miatt nyolc évi szigoritott sulyos börtönbüntetésre, 3000 korona pénzbüntetésre és polgári jogainak elvesztésére itélte. A büntetésbe az 1936 november 10-én eszközölt letartóztatás óta eltelt vizsgálati fogságot beszámitották. Az elitélt védője semmisségi panasz, az államügyész pedig föllebbezést jelentett be.**

Ismét rejtélyes körülmények között halt meg egy prágai uccai nő

A boncolás nem állapitott meg erőszakos halált, de a nő pénze és takarékkönyve eltünt ▪ Napokig hevert a holttest a lezárt, kulcsnélküli szobában

PRÁGA. — Az itteni rendőrség rejtélyes ügyben nyomoz, amelynek középpontjában

ujból egy prágai prostituált halála van.

A Franzouzská-ulice egyik házában holtan találták meg Straka Anna 31 éves uccai nőt. A halál körülményei rejtélyesek voltak és ezért elrendelték a holttest felboncolását.

A boncolás nem tudta megállapitani, vajjon Straka Anna erőszakos halállal mult-e ki,

mert külsérelmi nyomok nem voltak felfedezhetők, viszont kiderült, hogy a nő rendkivül előrehaladott betegségben szenvedett, ami könnyen okozhatta váratlan halálát. Ettől függetlenül sok a gyanus momentum és ezek büntényre engednek következtetni. A negyedik emeleti lakásban, amelyben a holttest feküdt, a szoba ajtaja ugyanis

be volt zárva és a kulcsot eddig sehogsem lehetett megtalálni. A szobából pedig eltünt a prostituált két takarékbetétkönyve és perselye.

Kedd este óta nem látták lakásadói Straka Annát és a szobában talált feljegyzésekből is kiderült, hogy azóta nem fogadott látogatót. Ismerősei többször hangoztatták, hogy

két takarékpénztárban gyüjti bevételeit, amelyek mintegy 100 koronát tettek ki naponta.

Egyébként a nő nagyon zárkózott volt, állitólag azért, mert nem akarta, hogy szülei megtudják, miből él. A leány tartózkodó életmódjával magyarázható az is, hogy senkinek sem tünt fel az, hogy napok óta nem hagyta el szobáját. Mikor rátaláltak,

a holttest feje mélyen be volt furódva a párnák közé.

A szobában egyébként teljes rend volt. Nem találták meg

a nő kapukulcsát sem

és abból arra következtetnek, hogy utolsó látogatója, aki bizonyára bő felvilágositást adhatna a halál körülményeiről, éjszaka távozott el a lakásból. Alaposnak látszik a feltevés, hogy

a nőnek állandó barátja volt, aki vagy elősegitette a halál beállát, vagy a nő természetes halála után kirabolta a szerencsétlen teremtést.

A rendőrségi nyomozás ebben az irányban folyik.

SZINHÁZ·KÖNYV·KULTURA

Haiczl Kálmán megirta Párkány történetét

PRÁGA. — „Kakath—Dsigerdelen—Csekerdén—Párkány." — E négyféle elnevezés alatt a mai Párkány értendő, mely kilenc évszázadra visszamenő történetének viszontagságait hozza emlékezetünkbe. 900 évvel ezelőtt Kakath a Magyarországon átvezető kereskedelmi utnak egyik fontos állomása, kikötője, vámhelye, az ország akkori fővárosával, majd érseki székhelyével. Esztergommal a dunáninneni országrésznek egyik összekötő kapcsa volt, melynek további fejlődését a török hódoltság akasztotta meg. A másfélszázados török uralom Esztergomnak elővárává tette, amelynek segitségével a török az országnak csaknem egész északnyugati részét rabigába hajtotta. E másfél évszázad alatt ötször pusztult el, de mindannyiszor ujraépült. A mai párkányi járás és környékének ősmagyar lakossága a hódoltság korában mérhetetlen sokat szenvedett nemcsak a pogány rablóhadjáratok és kirándulásokból kifolyólag, hanem a keresztény hadaktól is, mert a vidék jóformán állandó hadiszintérül szolgált. Nem csoda, hogy lakossága vagy elköltözött, vagy elpusztult, vagy török rabságba esett. A lefolyt kilenc századnak változatos és viszontagságokban bővelkedő képét tárja elénk dr. Haiczl Kálmánnak, Szőgyén történettudós-plébánosának most megjelent tanulmánya, mely nem csupán Párkánynak történelmi multjával foglalkozik, hanem a vidékre is kiterjed. Záradékul a 18. század ujjáépitő munkáját ismerteti, amely érdekes fényt vet az akkori kulturális állapotokra. A diszes kiállitásu könyvet egykoru képmelléklet ékesiti. Ára 10 korona. Megrendelhető a szerzőnél Szőgyénben (párkányi járás) és a Prágai Magyar Hirlap kiadóhivatalában. — Az érdekes mü méltatására visszatérünk.

Érsekujvárott is betiltották a „Gólem" előadását

ÉRSEKUJVÁR. — Az érsekujvári „Rádió"-mozgó már régebben foglalkozik azzal a tervvel, hogy bemutatja a „Gólem" cimü francia filmet, amelyet Prágában és több csehországi városban nagy sikerrel mutattak be. Pozsonyban azonban zavargásokra vezetett, ugyhogy a köznyugalom érdekében levették a napirendről. Csütörtökön reggel jelentek meg a „Rádió"-mozgó plakátjai, hogy csütörtök estétől kezdve a Gólemet játsszák s órákon belül a közbenjárások egész sora indult meg ugy a mozi igazgatóságánál, mint a járási hivatalban, hogy az előadásra ne kerüljön sor. A mozi igazgatósága hivatkozott arra, hogy a járási hivatal már az előző napon játszási engedélyt adott s ragaszkodott az előadás megtartásához.

A dr. Bielicky Kálmán járási főnöknél megjelent küldöttségek azzal az indokolással kérték a film betiltását, mert tüntetésektől lehet tartani. Csütörtökön délben a járási főnök betiltotta a film előadását s intézkedését azzal indokolta meg, hogy a közrend biztositása érdekében kellett ezt a rendelkezést hozni.

Alkalmunk volt dr. Bielicky Kálmán főtanácsossal a betiltásról beszélni. A járási főnök a következőket mondotta:

— Ugy katolikus, mint zsidó részről közbenjárások voltak nálam, amelyek során arra kértek, hogy a város békéjének megóvása érdekében ne engedélyezzem a film előadását. Katolikus körökben különösen a küszöbönálló Bernolák-ünnepségek zavartalanságát és harmóniáját féltették. Zsidó részről pedig azzal indokolták meg kérelmüket, hogy a film bemutatása fölösleges izgalmakra vezethetne s ez megzavarná a példás érsekujvári felekezeti békét. Miután ugy éreztem, hogy egy film előadása semmiesetre sem lehet olyan fontos ,mint egy város békéjének megóvása, elhatároztam a film betiltását.

(*) **A Vigszinház szezónnyitó darabjának szereposztása.** Budapestről jelentik: A Vigszinházban kiosztották a „Viktoria Regina" cimü szezónnyitó darab szerepeit s a következő színészek és színésznők lesznek foglalkoztatva a darabban: Bulla Elma, Páger Antal, Tolnay Klára, Gyöngyösi Erzsi, Márkus Margit, Esterházy Ilona, Beregi Oszkár, Gregus Zoltán és mások. A darabot Hegedüs [illegible] rendezi és a bemutatót szeptember első felében tartják meg.

Kúr Géza:

A Komáromi Református Egyházmegye

(Komárom, 1937)

Kisebbségi tudományos irodalmunkban uj név, de jelentős alkotásokat felmutató Kúr Gézáé. Akik ismerjük őt és munkásságát, tudjuk, hogy délcsallóközi, dunamelléki kis falu lelkésze, aki szenvedélyes szorgalommal munkálkodik multunk mezején. Munkássága döntő cáfolata annak a sirámnak, hogy kisebbségi életünk szegénysége, korlátai miatt nem lehet beható tudományos munkásságot végezni. De figyeljünk csak erre a kálvinista lelkészre, aki reformátor-elődeinek nyomán halad és nem riad vissza az áldozattól, a fáradságtól, a közönytől és csalódásoktól vagy éppen az irigy rosszakarattól, hanem élő alkotószomjjal dolgozik. Mert a munka: hivatása s eszköze a célhoz!

1932-ben megirja csicsói egyházközsége történetét, most pedig egyszerre két történelmi művel lép közvéleményünk elé. Egyikről, amely a cseh-magyar református történeti kapcsolatokat ismerteti, már szó volt lapunkban. Most erről a másik, nagyobbterjedelmü, de ugyanolyan érdekességü történelmi könyvéről emlékezünk meg pár sorban.

Kúr Géza történelmi rajza, amelyben a jelenlegi Komáromi Református Egyházmegye életét ábrázolja a reformációtól a XVIII. század végéig, három részre oszlik. Az elsőben a reformáció elterjedését, a másodikban a sikeres küzdelmek korát és a harmadikban az ellenreformációval kapcsolatos erővesztést tárgyalja. Huszonöt cim alatt megragadóan ismerteti a reformációs fordulatot, a reformátorokat, munkájukat, az uj iskolákat, majd a szervezkedés munkáját. Ezután foglalkozik az erdélyi fejedelmek egyházpolitikájával, amely a belső és külső politika szerves, sőt jellemző része. Külön kiemelem azt a pontos, lelkiismeretes forráskutatást, amelynek eredményeként ábrázolni tudja Kúr az egyházmegye lelkiségét. Itt emlékszik meg az egyházkormányzásról, a fegyelmezésről, a papságról, a tanitóságról, a világiakról, akik egyre teljesebb szerepet szereznek az egyházkormányzásban. A záró részben Valesius A. János komáromi esperesről szól, aki a XVIII. század elején a „szegin számkivetett bujdosó cseheknek lelkipásztorok" és püspöke volt.

A tizenhétives történelmi rajz, amely a két kötetre terjedő alkotás első része, tudományos tekintetben hézagpótló, lelkiismeretes, sok uj adatot feltáró könyv. Módszeres, rendszeres irás; tárgyilagos, amelyet a református egyházon kivüli magyarok is nyugodtan olvashatnak el.

A kitünő szerzőt és nagyon értékes alkotását számon tartjuk.

N. I.

A festőmüvészet mai irányai

Beszélgetés Bernáth Auréllal, a kiváló magyar festőművésszel

PÖSTYÉN. — Bernáth Aurél, a mai magyar festőnemzedék egyik kiváló képviselője, aki az idén ismét Pöstyénben tölti a nyarat és akinek müveiből szeptemberben Pozsonyban kiállitást rendeznek, a mai magyar festőművészetről munkatársunknak igen érdekesen nyilatkozott.

— Milyen irányokat képvisel a mai festőművészet és mi ezen irányok lényege?

— A festőművészet ma már nem élt a háboru és háboru utáni idők nagy stiluskeresésének idejét. Azok az idők elmultak, mikor szinte évente divatos lett valami ujabb jelszó. Csendesebb idők jöttek és ha ez kifelé tanácstalanságnak is hat, a festészetben a megerősödés és a tisztultabb láthatár jele. Szinte ugy érzem, hogy helyénvalóbb lenne, ha azt kérdezné tőlem: „kik a kedvenc festői?" Ideális állapot akkor lesz a festészetben, ha általában nem az „irány" után érdeklődnek, hanem a „kvalitás" után.

— Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a festészetnek elmultak az igazodási gondjai. Ezek mindig voltak és mindig lesznek, de alig lehettek ilyen zajosak, mint az elmult évtizedekben. Stilusváltozások máskor is harcot jelentettek, de sohasem voltak azok ily késhegyremenők.

A közelmultban két olyan probléma vetődött fel, ami a müvészettörténetben eddig még nem fordult elő. Az elsőt az absztrakt müvészetek (futurizmus, kubizmus stb.) jelentették és abban állt, hogy: festészet-e még egyáltalán az, ahol a látható világ ábrázolása oly mértékben szorul háttérbe, vagy ki is kapcsolódik, mint ezekben az irányokban történt. A második problémát a gazdasági élet átalakulása hozza magával, helyesebben a szocializmus elméletének a müvészetre kiható ideológiai-tartalmi vonatkozásai.

— Az absztrakt müvészetek körüli vita — mondja Bernáth Aurél — az utóbbi időben lényegesen alábbhagyott, miután egyre kevesebb festő követi az irányokat. Az a probléma azonban, amit a szociális fejlődés adott fel, változatlanul tovább tart.

— Irányokról, oly értelemben, mint az absztrakt müvészetek idején, ma már kevésbé beszélhetünk. Ma már mintha nem néznék a festészetet olyan kincs skatulyázó vággyal, mint az utóbbi évtizedekben, amikor először minden festőt a hovatartozandósága szempontjából vizsgáltak. Sőt, el tudom képzelni, hogy

csodálkozni fogunk egyszer azon, hogy mily kicsik azok a különbségek, melyek az ugynevezett „irányok" között fennálltak. Nagy általánosságban azt mondhatom, hogy dacára a közelmult szinte átláthatatlan zürzavarának, az óhajtva keresett „stilus" mégis csak kialakult valahogy és a festészet megalkotta közben a maga nagy müvét.

— Milyen eredményeket hoztak a modern müvek a mult század müvészetéhez viszonyitva?

— Ha szabad ismét nagy általánosságban beszélni, akkor először emlékeztetnem kell az impresszionizmusra, ahova a modern művészet gyökérei visszanyulnak. Már maga az impresszionizmus transzpoziciós müvészet volt, azaz természetábrázolása nem volt leiró (imitativ). Ez a festészetben óriási szabadságot jelentett, mely szabadságot csak most kezdjük igazán kihasználni.

Ma egy képfelület összehasonlithatatlanul gazdagabb, mint a régi festészetben. Egy alkalommal olyan hasonlatot használtam, hogy Cézanne gazdagabb kolorista volt, mint Tizian, aki pedig a szinnek egyik legnagyobb mestere volt. A modern festészet bizonyságot tett arról, hogy a valóság átéreztetéséhez nem feltétlenül az ábrázolás eddigi imitativ módja és szabályai szükségesek, — amiről már az impresszionizmus is bizonyságot tett, — hanem egy uj ABC teremtésével annak igazibb, valóbb életét tudjuk képileg ábrázolni.

Ez annyit jelent, hogy például egy poharat szebben tudunk ma megfesteni, ha nemcsak azokat a tapintási és látszat-elemeket visszük vászonra, melyekről a szem be tud számolni.

— Ez praktikusan és röviden a modern müvészet egyik nagy optikai eredménye Ezen tul vannak persze a fontos tartalmi kérdések, melyekben többfelé ágaznak el a festők szándékai ugy Magyarországon, mint Európa többi országaiban.

— Változik-e a kép tárgyának megválasztása a szociális átalakulás következtében?

— A festő a saját lehetőségein belül keresi a témáit. Azon a festészeten nem lehet segiteni, ahol a témának van elsősége. Ez viszont nem jelenti azt, hogy például egy alma lefestésével eleget tettünk minden követelménynek.

A festészet annál gazdagabb hangszerelésü, minél sokrétübb a témája. De a festő „tárgya" egyben a festő sorsa is, amin változtatni nem tud vagy csak müvészetének kárositásával. Viszont az emberiség „örök igazságai" megnyilatkozhatnak minden témában. Bizonyára a szociális átalakulás is adhat értékes ideákat a festőnek.

A festészetben nincs ugyan közvetlen áttételről szó. Bármilyen szociális elméletnek először „érzéssé" kell szublimálódnia, hogy a festészetben alkotó tényezőként szerepelhessen. Vasat tüzesitő ember festésével például még nem fejeztük ki a szocializmust. Autó, repülőgép vagy bar-jelenet festésével még nem fejeztük ki a modern életet. De viszont elképzelhető, hogy a témakör tágitásával tud csak egy ilyen uj „világérzés" kifejeződni.

—yg.

(*) **Szabadtéri játékok lesznek jövőre a budapesti koronázó főtemplom előtt.** Budapestről jelentik: A jövő évi eucharisztikus világkongresszussal kapcsolatban óriási méretü szabadtéri előadáson fogják bemutatni a magyar szentek élettörténetét az idegeneknek és a magyar közönségnek. A szabadtéri játéknak „Magyarok Szentjei" a cime és szerzője Ujházy György, a kiváló drámairó, aki a Missa Solemnis cimü liturgikus drámájával nagy sikert aratott. A szerző elmondotta, hogy a néző előtt fel akarja vonultatni a dicsőséges magyar multat. Huszonnyolc magyar glóriás alakja elevenedik meg a játék során és közülük tizenegy ivadéka és sarja honalapitó Árpádnak. Drámai keretben való történelmi összefoglalás ez a munka. Ujházy György sokáig dolgozott nagyszabásu munkáján és az előadás fel fogja használni a Szentháromság-tér, a Koronázó-templom, a Halász-bástya, Szent István-szobor, továbbá a tornyok és ablakok-nyujtotta minden lehetőséget. Ujházy másfélórás kihallgatáson megvilágitotta Hóman Bálint kultuszminiszter előtt az összes müvészi és anyagi problémákat, amelyek a hatalmas szabadtéri előadással kapcsolatosan felmerültek.

(*) **A bártfafürdői tarka müvészestről** szóló, augusztus 19-i számunkban megjelent beszámolóban a szereplő Berkovics Kató neve mellé tévedésből került az „ungvári" jelző. A kiváló hangu Berkovics Kató ugyanis kassai.

(*) **Szerzői est Léván.** Léváról jelentik: Csütörtök este Léván, a városi szinház nagytermében a IKT védnöksége alatt jól sikerült szerzői est volt. A meleg időjárás ellenére is szép számmal megjelent közönségnek valóban müvészi élményben volt része. Dr. Mihola Gyuszi, az ismert nótaköltő frenetikus sikerrel énekelte saját dalait. V. Bottlik Irma, a rádióból is ismert fiatal és nagyon kellemes hangu énekesnő Miholadalokat énekelt. A közönség a kiváló müvésznőt viharos tapssal jutalmazta, tisztelői pedig babérkoszoruval ajándékozták meg. Márton László, a fiatal költőgeneráció egyik igéretes tehetsége saját verseiből szavalt nagy sikerrel. Sass János verseiből is szavaltak s Farkas István, az ismert iró egyik megható, pompás novelláját olvasta fel. A bevezető beszédet dr. Strasser Elemér szerkesztő mondotta. A szerzői estet vasárnap a keresztény Munkásegyesületben megismétlik.

(*) **Japán hangverseny Budapesten.** A magyar Nippon-társaság és a Turáni Társaság védnöksége alatt augusztus 24-én a Margitszigeten délután hat órakor japán hanngverseny lesz, amelyet Yamada Koszaku, a tokioi filharmóniai társaság elnök-karnagya, a tokioi japán Liszt Ferenc-társaság disztagja vezényel,

(*) **A Medici Katalin bemutatójára készül a budapesti Nemzeti Szinház.** Budapestről jelentik: Rino Alessi, a kitünő olasz iró uj történelmi drámájában, a Medici Katalinban ennek a nagy asszonynak a korát viszi szinpadra. A darab középponntjában a katolikusok és a hugenották harca áll. Ezzel a darabbal nyit a jubiláris évadban a budapesti Nemzeti Szinház. A dráma cimszerepét T. Mátrai Erzsi, a szinház kiváló drámai müvésznője játsza.

(*) **A Theater an der Wien** szeptember elején a Bernard Grün által megzenésitett „Szókimondó asszonyság"-gal nyitja meg az idényt. Utána Krasznay-Kraus Mihály „Dixy az oroszlánbarlangban" cimü darabja következik. Tervbevették még egy Ábrahám-operett előadását is, továbbá Benatzky és Offenbach egy-egy operettjét is előadják.

(*) **Szaporodnak Franciaországban a szabadtéri szinpadok.** Párisból jelentik: Franciaországban egyre jobban elszaporodnak a szabadtéri szinpadok. A Pireneusok ismert gyógyfürdőjében, Causterecben most az „Ateliers" müvészcsoportja egy Aristophanes-vigjátékkal kezdi meg a szinházi ciklust. A provencei Orangeban, amely Bayreuth vetélytársává fejlődik ki, Monteverdi egyik operáját akarták előadni az arénában. Mivel itt az operát nem lehetett szinrehozni, a szomszédos község épitett szabadtéri szinpadot és elbájoló környezetben adták elő Monteverdi mestermüvét. Fontainebleauban szintén van már szabadtéri szinpad. Ötezerszemélyes szinpadot épitettek fel és hangtrükkökkel segitik elő az akusztikát.

(*) **Érdekes per egy megváltoztatott filmforgató könyv miatt.** Budapestről jelentik: Nem mindennapi pert tárgyalt legutóbb a budapesti törvényszék. Rejtő Jenő zárlati kérelmet nyujtott be a „Sportszerelem" cimü film ellen, mert szerinte a film producerei a forgatókönyvet, amely az ő szellemi munkája, megkérdezése nélkül megváltoztatták. Rejtő szerint ez szerzői jogbirtolás. A tárgyaláson a producerek azzal védekeztek, hogy szereposztási okok miatt voltak kénytelenek megváltoztatni a forgatókönyvet. Végül is békésen egyeztek meg a pereskedő felek és igy nem dőlt el az az érdekes jogi kérdés, vajjon szabad-e a filmrendezőnek az iró forgatókönyvét megkérdezés nélkül megváltoztatni.

(*) **xx Az édes mostoha.** A magyar filmgyártás ezzel a darabjával bebizonyitotta, hogy a legjobb utakon halad. Bájos, kedves mese, első rangu müvészek, fülbemászó zene és szép felvételek. A cselekmény gyorsan pereg. Nincs egy felesleges kép, vagy dialógus. A kis Pék Gizi, a korán árvaságra jutott kislány szerepében olyan szivhezszólóan és oly sok érzéssel játszott, hogy nagyon sokunknak könny gyült a szemébe. Tasnády Fekete Máriának nem kellett megjátszania az édes mostoha szerepét, mert ahogy megjelenik a képen tiszta szépségével, csendes mozdulataival, érezzük, hogy nem is lehet máskép, minthogy meghóditsa mostohalányát. Vaszary Piri és Gózon Gyula képviselik a humort s magától értetődik, hogy a tőlük már megszokot legjobbat nyujtják. Berger Antal az apa szerepét adja kellemesen humorozóan. Szlatinay Sándor szerezte a zenét, csengő-bongó lett tőle Lakner Artur mesés filmet a pozsonyi Tátra- és Metropol-mozinak.

(h

AZ UNGVÁRI MOZIK HETI MÜSO

PASSAGE MOZI:

VIII. 20—21—22. Egy férfiért sem érdem

RADIO MOZI

VIII. 2—21—22. A dzsungel leánya.

SZÍNHÁZ KULTÚRA

Bernáth Aurél kiállítása

Irta Lőrincz Gyula Pozsony 1937 szept. 16.

Valami mély meghatottság, valami bensőséges ünnepélyesség tölt el bennünket, mikor a Kunstverein káptalanuccai kiállítóhelyiségbe, Bernáth Aurél képei közé lépünk. Első pillanatra talán nem is a képek váltják ki ezt a meghatottságot, hanem maga a tény, hogy ez a kíváló magyar művész eljött közénk és az a forma, ahogy közénk jött. Bernáth Aurél az első a magyarországi művészek közül, aki Bernáthot, a művészt, hozta közénk és nem a Szlovenszkót képgyarmatnak néző kultúrvigécet. Szomorú, de tény, hogy mindazok a magyar művészek, akik előtte ittjártak, csak kibérelték az „üzlethelyiséget" és a megfelelő üzleti tranzakció után szó nélkül távoztak.

Annál örvendetesebb, hogy Bernáth Aurélt éppen ma, ebben a súlyos, válságos időben köszönthetjük sorainkban. A magyar-csehszlovák kultúrkapcsolatok első hirnöke ő, aki kiállításával, sajnos eléggé kopár művészeti életünket kvalitásos anyagával, morális súlyával kissé változatosabbá, színesebbé, nívósabbá emeli.

Megpróbálom megmutatni, megvilágítani Bernáth helyét a magyar képzőművészeti életben. Szemtanuja voltam pesti tanulmányéveim alatt az új magyar képzőművészet kialakulásának és közvetlenül láttam az új, a fiatal magyar képzőművészet sajnálatos „gleichschaltolását". Gerevich, a római Collegium Hungaricum megalapítója és éveken át vezetője, zsonglőri ügyességgel szedte ki a fiatal magyar művészgeneráció legjobbjait, hogy néhányéves tanulmányút után, leszedett oroszlánkörmökkel mint koravén, igénytelen, lehiggadt neoklasszicistákat küldje őket vissza. Azt lehet mondani, hogy az új magyar pikturát majdnem teljes egészében elsodorta ez a neoklasszikus áramlat, a magyar pikturának csak néhány erős egyéniségét hagyta meg. Ezeknek a megmaradt fehér hollóknak egy nagyon rangos tagja Bernáth Aurél. Ma, amikor a neoklasszicista olasz és német irányzat határtalan tolakodással erőszakolja magát a magyar művészetre, Bernáth a tradicionális magyar piktura őrhelyén áll. Mély gyökerekett eresztett a Munkácsy Mihályos magyar piktura rezervoárjába, hogy azután ebből kihajtva, azt sajátságos egyéni világával megtoldva, gazdagítsa a magyar művészeket. A kiválasztottak közé tartozik Bernáth Aurél.

Művészete: mély, vizionális, szenzibilis. Megvan az a kivételes adottsága, hogy a valóságot az ő szomorkás, mély férfilíráján keresztül egy olyan világgá transzponálja, amely mindig érdekel és izgat bennünket. Képei kompoziciók a szónak legjobb értelmében, nem pedig a valóságból erőszakkal kivágott fotokockák. Bernáth komponál, érezni képein, hogy uralja az anyagot, leszámolt a naturalizmus banalitásával, a kép az kép. A kép ábrázol, kifejez, hatni akar az érzelmeinkre, az igazság benne a szín és a forma és az a valami, amit nagyon nehéz volna helyesen definiálni, a művészet. Képeinek mély szociális telitettséget ad szineinek sajátságos íze, temperamentumos ecsetkezelése. Főleg a szép kékesszürke szinek ezer variációja egészen a legmélyebb barnáig uralják kiállításának anyagát. Valóságos színviziók ezek a képek. Engednünk kell, hogy hassanak ránk ezek a viziók, akkor lélekben meggazdagodva jövünk ki erről a kiállításról. Pár évvel ezelőtt tépettebb, ziláltabb volt Bernáth pikturája, ma leszürtebb, mélyebb, ma Bernáth a magyar „grand art" komoly képviselője. Képei igényes közönséget várnak.

Nem hallgathatjuk el csodálatunkat a Kunstvereinnal szemben, ez a nehéz helyzetben élő kis művészegyesület erejét meghaladó erőfeszítéssel igyekszik szerény művészházát a magyar művészet barátságos, kedves otthonává tenni nívós kiállítássorozatainak rendezésével. A kiállítás csütörtökön nyilt meg a Káptalan ucca 13. szám alatt.

...lemez. 7.40: A ... nisztérium mezőgazdasági félórája. 8.10: Víg esetek magyar írókról. Rubinyi Mózes csevegése. 9: Győri Vince és cigányzenekara muzsikál, Nádor Jenő énekel.

Bécs. 12: Osztrák könnyű zene. — 13.10: Operalemezek. 14: Achsel szoprán lemezei. 15.15: A felsőausztriaiak líceti dalegylete. 16.25: Vegyes lemezek. 19.10: Katonazene. 20: Hylton-jazz Londonból. 21: Borzalmas bünügyi történet May zenéjével. 21.40: Strauss R.: F-dur szonáta. 22.20—23.30: Szórakoztató zene.

Berlin. 19.15: Szalónötös. 20.10: Indulók. 21.00: Rádiózenekar. 22.30—24: Tánczene harmonikával.

Varsó. 18.15: Lemezek. 19.15: Weissenberg H. hegedül. 20.00: Kreisler: Sissy, operett. 22.15: Zongoraszonáta. **Varsó II.** 22.20: Lemezek. 23.15: Tánczene.

Szerda

Szeptember 22.

Budapest I. 6.45: Torna. Utána: Hanglemezek. 7.20: Étrend, közlemények. 10: Hírek. 10.20: Császári látogatás Budapesten 40 év előtt. 10.45: Bukovai Absentius. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó. 12.05: A rádió szalónzenekara. 12.30: Hírek. 1.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 1.30: Damokos László zongorázik. 2.40: Hírek. 3: Árfolyamhírek. 4.15: A rádió diákfélórája. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Hogyan védekezzünk a házi balesetek ellen? 5.30: Csóka Feri és cigányzenekara. 6: „Gyöngyös". Bakó Oszkár dr. előadása. 6.35: A zene a népek mindennapi életében. 7.10: Bodó Erzsi, az Operaház tagja énekel, zongorán kiséri Berg Ottó. 7.45: A rádió külügyi negyedórája. 8: Vízvári Mariska és Gál Gyula előadóestje. Rendező Csanády György. 8.45: Hírek. 9.10: Brahms: c-moll vonósnégyes. 9.45: Hanglemezek. Filmrészletek és táncdalok. 10.20: Időjárásjelentés. 11: Hírek francia és olasz nyelven. 11.10: Bohrandt Lajos és Weidinger Ede jazzenekara játszik. — 12.05: Hírek.

...Lajos. 10.10: Időjárásjelentés. 11.10: Tánclemezek. 12.05: Hírek.

Budapest II. 6.15: Angol nyelvoktatás. 6.40: A rádió szalónzenekara. 7: Csekey István dr. egyetemi tanár előadása. 7.35: Hanglemezek. 8.35: Ügetőversenyeredmények. 9: Angyal Árpád jazzenekara játszik.

Bécs (506 m). 12.20: Szórakoztató lemezek. 13.10: Könnyű zene. 14.00: Amato bariton és Journet basszus lemezei. 16.00: Hírek, film- és tánclemezek. 17.35: Grünschlag Dávid hegedül. 19.25: Puccini: Turandot, közv. az Operaházból. 21.50: Tánczene.

Bukarest, Radio-Romania (364, 1875 m). 18.00: Tánclemezek. 19.20: Rimszki-Korszakov- és Borodin-lemezek. 20.00: Gadiu Anna énekel. 20.20: Rádiózenekar. 21.45: Könnyű zene.

Radio Paris (1648 m). 19.45: Vyot énekes dalai. 20.30: Charron-zongorahármas. 21.45: Montpellier-hangverseny. 22.30: Az esetről szóló dalok.

Péntek

Szeptember 24.

Budapest I. 6.45: Torna. Utána: Hanglemezek. 7.20: Étrend, közlemények. 10: Hírek. 10.20: A világtörténelem nagy politikusnői. 10.45: A cukorbetegség. 11.10: Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12: Déli harangszó. Időjárásjelentés. 12.05: Székely Zoltán hegedül zongorakisérettel. — 12.45: Rendőrzenekar. Vezényel Szőllőssy Ferenc. 1.20: Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 2.40: Hírek. 3: Árfolyamhírek. 4.15: A rádió diákfélórája. Utána: Ifjúsági közelmények. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Hogyan készülnek az amerikaiak az eucharisztikus kongresszusra. 5.25: A rádió szalónzenekara. 6: Sportközlemények. 6.30: Bevezetés Bach művészetébe. 7.30: Rádió a rádióról. 7.50: Antal István zongorázik. 8.20: Hírek. 8.40: Cigányfantázia. 10: Hírek, időjárásjelentés. 10.05: Kertész Miklós jazzenekara játszik. 11: Hírek angol nyelven. 11.05: Vidák József és cigányzenekara muzsikál. 12.05: Hírek.

Budapest II. 6.30: Gyorsírótanfolyam. 7: Hanglemezek. 8: Mennyit olvoshatunk? Fitz József dr. előadása.

Bécs. 12.00: Könnyű lemezek. 13.10: Strauss R.: Katonainduló. Harci induló. Hősi élet. 14.00: Arrau zongoraművész lemezei. 15.15: Blumer: Virágdalok fuvolán. 16.00: Hírek. Könnyű zene. 17.30: Tibaldi bariton olasz dalestje. 19.55: Rádiózenekar, új filmzene. 20.40: Hangképek. 21.35: Egyfelv. 22.20: Schrammel dalokkal. 23—23.30: A zene folytatása.

Varsó (1304). 18.15: Irving Berlin-lemezek. 19.00: Vilnai zenekar. 20.00: Könnyű és tánczene, ének és bendzsószólóval. 22.00: Rádiózenekar, Igy énekesnővel. **Varsó II.** 22.20: Könnyű lemezek. 23.15: Tánczene.

...rium mezőg... lemezek. 8.... nyek. 8.45: ... nekara.

Bécs (50... 13.00: Szim... Beethoven ... tos. 19.25: ... zongorami... és Galli-C... est dalokl... hegedűre ... Tánczene.

Berlin ... 20.10: Fra...

Belgrád. ... nemzet órá... verseny. Népdalok.

Pozs...

ALFA
FE... Ren... An... Elő...

ATLON
A... A...
Paula We... Wagner, ...

LUX
K...
Fő...

METROPO...
S...
A...
Fosco...

TATRA
Bu...
Dolo...

URÁNIA
Gusta...
Vasárnap... népelő...

PALACE
A TIZE...
Lil Dag...

VIGADÓ
DI...
Főszerepek... B. Ponics... ková, Zolo...

YMCA N...
To...
Lil D...

Anya gyermekével

Bernáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

folták és Kirillosz továbbra is posztján maradt
olyamán hosszabb utazásra in
ig nem tért vissza Addisz Ab
ık, hogy Alexandriában van
ost már ott is marad. Nagyo
besszíniában nem nagyon szo
sa miatt, hiszen a kopt kléru
ız ősrégi szokást, hogy az élé
— a valóságban cseppet sen
a legmagasabb méltóságra senk

aranyos volt, megjött Kállai
és átjött Moroghy, a barát
hy, Moroghy bácsi, a nag
nyosabb kötekedő az egés

en nem fért a szó, titokba
t, milyen kutya pechje va
t postával.
ik az a Sas Juliska? — kér
bácsi — az a kis szőke?

előtt nagy ünnepélyességge
festői ünnepélyt a tabló előtt
berger csakugyan beöltözött
tolspani díszmagyarba, de nem lehetett rá
nézni, igazán annyira kandalló-hegy vol
Folyton ültetni kellett s amit róla festett Du
dor, az nem került a nagy vászonra, hanen
röpke lapok lettek belőle a kolónia számára.

Mikor javában dolgoznak, jön a levél
hordó s hoz egy levelezőlapot.

Nem is volna értelme az egésznek, ha ez
is nem Cviki vette volna át.

A posta sürgősen visszakézbesítette a
eredeti levelezőlapot, amelyen Dudor els
üzenetét küldte Sas Juliskának.

Dudor nem emlékezett pontosan, mit fir
kantott a lapra tegnapelőtt. Tehát diplomata
nyugalommal várta, hogy majd csak kisül a
igazság.

Cviki nagyon rosszkedvű volt, mikor oda
dobta az ura elé a lapot. Dudor rá se nézett
Unszolni kellett, hogy vegye kézbe. Örömme
olvasta. Nem is hitte, hogy ilyen óvatos volt
A lapra csak ez volt írva: »Holnap délután
háromkor érkezem. Hallban találkozhatunk

— Ki az a Sas Juliska?

Dudornak a lélegzete elállott.

— Egy öreg iparművésznő — mondta halálos nyugalommal.

— S te ennek táviratoztál?

— Természetesen — szólt Dudor.

— Mert a posta, udvariasságból a nagy festő iránt, — szól Cviki kissé maliciózusan és gyanakodva — visszaküldte a céduládat... Ezen tényleg nincs más cím, csak az, hogy Budapest. Gondolod, hogy Pesten mindenki tud a dologról?

— No de mit beszél maga hüle! — állott fel Tódor s kivette a cédulát a felesége kezéből. — Ez egy öreg iparművésznő s ez szokta közvetíteni a dolgokat.

Ezer darabba tépte a cédulát s dühösen vágta be a szemétládába, a konyhában, ahol már sült és főtt a vacsora, amit Stanicli néni rendelt és gondozott.

Cviki nem szólt semmit, lehet eligazodni azon, amit a férfiak csinálnak?

Bernáth Aurél

Megszoktuk, hogy évenként találkozunk Bernáth Aurél újabb termésével. Ezúttal színesebb, előadása kissé reálisztikusabb, tónusskálája mélyebb lett. A régebbi misztikum elillant műveiből, noha alakjai most is csak árnyképei a húsból-vérből való embereknek. Bernáth művészetének értékei nemes tónusaiban, gyengéd harmóniáiban, áttetszően odakent, szinte idegesen érzékeny színkezelésében rejlenek. A rajzot elhanyagolja, a forma alig érdekli, mint látszat szerint való színjelenséget ad mindent, de nem az impresszionizmus reálisztikus optikája értelmében, hanem a lelki megrezdülés költői melegével, szubjektív színélményekkel. Festményeinek légköre nemcsak a fizikai levegősséget jelzi, hanem a benső, költői tartalmat is. Talán csak rajzban kell fejlődnie, hogy ecsetje még közvetlenebbül, minden merevség nélkül követhesse érzésben fogant látományait.

Űr tátong a századok között,
Melyekbe annyi szív ütközött,
Vérözön, csel és annyi átok
S nagy ember, aki csak hibázott.

Azért, testvérem, ha eszmefény
Villan föl az álmok tűzhelyén,
Kongasd, kongasd a szóércet,
Az örök dalistenséget,
S összekuszált e világon
Éneked új mesgyét vágjon!

Életharc ...

Életharc, óriás malom,
Te őrlöd meg az ideget,
S a magamfajta porszemet,
Bármennyire nem akarom.

Az osztálysorsjáték

A XXXVII. osztálysorsjáték V. osztályának főhúzása, 6. nap

70.000 pengőt nyert: 2494

50.000 pengőt nyert: 32946

20.000 pengőt nyert: 4706 41884

5000 pengőt nyert: 9285 15566 47638

3000 pengőt nyert: 76330

2000 pengőt nyert: 12522 29370 35575

1000 pengőt nyert: 59928 79826 80350

800 pengőt nyert: 14756 28968 32045 40167 43031 47798 52819 66334 74899

600 pengőt nyert: 8078 8162 11808 53129 68437 69583

500 pengőt nyert: 5049 6890 18742 49170 50505 51388 81594 82151

300 pengőt nyert: 226 734 1546 1758 2724 4071 4766 5276 8616 9524 10382 11128 15421 16458 21203 22380 23368 24168 24190 24743 33956 37661 38406 39120 43162 43392 44071 45412 46176 46659 61211 65036 65422 66871 70258 70581 72571 76388 77294 77586 79090 84682 85531

175 pengőt nyert:

0002 056 062 071 120 162 250 255 279 287 338 342 408 498 532
600 820 902 933 1137 209 271 277 343 344 381 424 447 514 542
545 633 672 689 694 814 886 889 894 978 2019 080 099 114 154
270 305 312 329 332 344 348 365 368 388 413 439 531 561 563 594
621 669 688 740 956 995 3083 121 150 176 184 269 282 288 295
311 395 423 474 507 510 514 542 602 608 644 684 731 786 872 916
988 994 4013 065 151 156 186 188 234 295 296 348 424 430 486
581 622 667 683 698 726 731 784 812 855 914 919 5028 047 059
076 165 217 241 309 337 340 347 370 380 515 545 595 681 743 770
842 846 891 932 952 964 6018 069 084 086 146 148 288 314 357 379
419 421 424 506 513 547 594 619 623 662 709 828 925 7051 073
124 158 169 185 310 327 345 397 429 436 513 529 572 586 635 688
730 731 751 786 800 855 868 874 945 999 8021 053 086 143 186
211 223 277 342 423 496 507 587 598 600 669 737 824 862 930 982
9031 107 177 254 292 348 351 378 390 416 474 630 648 670 684 685
745 826 831 952

10058 107 120 134 240 320 322 367 396 428 448 487 576 677 710
744 755 817 820 864 897 951 968 11114 216 227 241 295 347 365
387 439 453 500 524 577 584 614 634 802 815 965 12030 106 111
139 188 213 214 242 248 267 274 292 335 386 417 458 518 526 641
672 709 717 798 816 825 826 833 843 854 891 13060 103 127 141
163 241 242 274 285 292 305 328 402 420 567 649 657 723 754 780
863 918 961 997 14034 067 080 104 123 130 174 219 228 261 268
341 358 402 441 494 496 547 617 627 732 863 950 971 15021 050
069 091 124 149 152 155 162 176 205 244 353 387 433 452 453 500
501 522 580 573597 610 614 683 704 759 761 776 802 881 890 928
975 16004 016 046 047 072 082 200 212 228 347 360 367 382 389
403 419 434 471 474 481 524 564 589 641 661 802 812 818 904 911
921 955 957 976 17028 055 129 149 196 210 213 254 307 383 628
711 814 869 876 950 973 987 18010 056 065 067 133 139 171 200
241 288 299 417 466 634 690 732 819 841 847 848 889 935 19017
086 139 190 229 257 317 348 411 438 486 542 577 594 630 671 769
789 800 922 960 962 992

20132 269 279 282 349 509 535 616 651 705 804 847 867 878 896
968 977 21105 113 131 214 332 342 378 675 731 805 832 843 888
893 900 938 950 22067 080 188 250 275 295 307 334 419 441 486
548 573 602 606 627 761 833 848 896 973 23000 021 040 091 152
216 233 360 362 382 456 598 608 795 810 832 969 998 24154 165
166 180 187 191 258 409 448 471 491 508 575 629 695 736 746 785
970 25022 069 071 083 154 189 289 374 437 440 494 516 584 631
689 772 26080 128 133 254 259 292 384 401 405 426 438 549 630
708 735 741 774 804 816 890 935 27006 038 067 072 145 220 317
364 400 570 588 824 835 840 862 912 930 984 994 28030 091 200
219 255 264 269 274 291 294 304 321 345 368 369 402 478 504 519
565 601 606 733 811 821 852 908 926 941 951 29031 040 092 105
359 276 334 344 437 528 566 620 677 758 773 782 790 801 816 835 968

30034 186 310 319 414 425 441 463 492 500 543 699 674 702 705 790
31083 089 108 125 320 383 515 593 648 715 722 724 743 880 936 32115
147 148 171 197 234 242 274 342 427 453 467 480 486 494 495 541 546
567 634 670 712 748 891 903 905 944 987 33010 028 030 036 090 113 142
168 254 311 337 424 443 488 567 586 587 614 630 671 690 762 848 871
894 913 34047 096 107 114 127 169 231 314 334 472 483 485 558 624 687
778 789 791 836 852 859 903 937 35095 123 159 194 216 280 383 385 403
418 503 539 571 573 606 682 716 732 779 800 840 851 866 913 930 36031
058 087 205 236 306 321 381 385 439 458 482 523 571 633 734 750 784
809 810 884 919 980 998 37040 055 093 121 204 228 316 358 421 477 528
558 570 677 692 708 716 747 757 765 784 798 808 816 820 849 909 928
964 990 38044 045 069 092 103 145 199 202 232 279 304 391 422 494 581
637 649 813 991 39007 033 089 112 116 147 200 215 252 324 340 432 464
500 507 611 618 887 944.

40114 143 202 206 226 238 243 391 500 533 557 613 646 658 743 846
905 991 41037 081 090 141 171 196 271 286 413 433 443 511 513 519 521
522 565 580 644 695 828 880 892 916 930 948 953 963 42070 103 139 159
181 182 270 292 316 326 363 378 463 676 736 765 807 825 839 847 919
938 43055 070 144 212 256 341 361 397 405 444 454 556 579 592 607 624
711 770 797 971 44012 111 251 272 284 294 344 387 396 514 537 553 570
656 682 696 719 739 769 825 45031 039 069 084 217 251 289 296 309 314
341 372 451 532 550 604 616 644 655 741 767 802 880 955 46062 079 090
095 144 158 162 216 227 335 413 470 521 543 508 650 671 678 718 743
758 775 863 875 881 894 921 926 932 970 47020 027 063 116 120 168 191
203 218 256 287 297 315 408 494 515 544 615 653 659 670 725 731 774
779 789 810 812 842 913 48001 024 123 199 256 296 321 402 554 555 578
598 622 679 712 727 754 832 954 49015 055 134 150 166 396 442 577 675
694 757 845 852 857.

50000 102 158 275 395 405 424 454 458 541 546 575 763 778 827 851
891 926 51065 083 094 104 122 152 184 258 273 322 328 335 436 458 506
577 617 658 661 627 737 840 943 965 52054 072 100 107 111 127 163 182
183 203 236 276 340 355 395 407 652 792 810 999 53075 081 134 215 217
235 249 268 415 443 640 649 663 702 710 759 868 919 944 954 981 51155
166 235 316 327 418 420 491 508 581 686 705 730 731 747 764 790 794
799 817 880 911 941 967 974 980 55052 078 112 144 372 376 423 487 526
530 554 608 668 717 735 798 877 951 56003 011 012 048 089 143 198 212
236 305 354 355 368 369 387 401 529 591 595 616 752 792 806 926 981
57011 082 087 103 162 217 238 315 389 394 416 454 498 542 629 649 674
766 892 947 954 982 58052 153 228 278 348 414 417 480 459 496 539 569
573 726 753 791 852 906 911 936 947 954 976 995 59003 087 187 259 271
276 337 344 356 496 513 584 555 537 571 696 756 779 819 880.

60002 017 056 211 248 250 295 303 339 448 488 517 547 578 586
652 690 744 854 856 859 900 908 958 969 986 61050 091 094 177
178 186 261 327 449 581 601 705 734 790 806 858 884 897 917 922
937 944 62049 078 082 083 124 127 206 241 283 389 448 449 453
609 636 657 740 843 844 877 904 916 63023 070 119 153 186 216
224 286 302 337 375 456 497 524 555 632 759 767 783 919 927 949
960 64011 052 086 216 222 287 384 580 586 674 705 714 759 763
845 849 864 889 967 995 65033 043 085 103 136 169 292 367 393
394 428 504 565 723 801 921 965 994 995 66058 117 156 275 280
296 318 348 379 395 481 486 491 500 548 590 609 617 632 669 676
727 748 770 777 797 816 827 862 909 67004 024 119 153 151 178
275 283 319 320 388 386 393 413 490 538 589 628 703 711 731 771
878 884 954 987 995 68054 074 080 178 395 483 518 552 774 799
814 818 832 922 928 965 69007 034 038 059 076 119 128 162 177
208 214 229 237 295 481 652 661 737 746 820 897 907 966 975 988

70169 199 367 391 473 542 591 652 675 726 751 808 836 881 912
916 919 952 71006 014 084 108 110 115 130 253 269 324 342 541
646 650 673 761 899 921 960 973 72062 146 168 198 206 345 386
481 612 653 690 709 718 806 823 865 891 73021 028 141 250 282
286 298 352 429 509 516 563 571 580 597 631 786 820 829 984 996
74134 317 457 473 474 477 496 506 543 552 575 606 646 680 718 772
819 852 850 884 996 75004 042 073 103 194 245 258 298 329 363
337 434 487 498 527 663 669 705 709 738 779 790 850 859 965 76004
017 046 116 195 266 271 274 295 306 326 345 478 551 576 624 634
650 697 735 738 756 758 784 842 884 952 77019 026 067 117 139
156 360 363 366 437 486 518 524 530 536 539 461 574 601 645 731
831 889 910 922 78000 026 077 081 337 348 366 393 431 454 543
600 704 816 862 903 905 79041 046 101 189 209 215 224 331 340
394 466 501 508 511 535 546

80068 212 252 260 294 310 328 347 539 619 660 704 723 761 786
788 804 827 926 937 941 958 81080 143 266 289 370 373 400 405
439 676 694 807 903 943 82050 090 091 116 248 288 329 351 353
360 369 372 394 475 478 540 582 641 661 669 683 800 856 867 922
941 997 83018 067 232 350 367 440 454 490 571 588 617 668 741
744 764 781 800 810 908 928 978 84052 063 112 129 158 169 295
355 367 445 522 576 601 727 964 997 85088 119 138 239 248 413
424 449 517 574 638 671 675 700 705 731 837 856 905 924 934

Minden felelősség nélkül.

*

A húzás folytatása 18-án, csütörtökön.

*

A *Pesti Napló* gyorslistáját, amely a kedden kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzási teremben összeállította a Gloria Kr. rt. osztálysorsjegy főárusító, Budapest, VI., Andrássy út 18. Tel.: 11—89—99.

— Összeütközött három torpedóromboló. *Londonból* jelentik: A Málta közelében folytatott gyakorlatok során az Active, Worcester és az Antelope torpedórombolók *összeütköztek.* A károk jelentéktelenek.

— Eckhardt Tibor előadása. A *Gróf Apponyi Albert Társaság* február 19-én, pénteken este hét órakor a Tisztviselő Kaszinóban (VIII., Eszterházy ucca 4. sz.) előadóestét rendez, amelyen dr. *Kállay* Tibor ny. pénzügyminiszter bevezetőbeszéde után *Eckhardt* Tibor országgyűlési képviselő »*Katolicizmus és diktatúra*« címen tart előadást.

— Értekezlet a szociális kérdésekről. A *Református Élet* és a *Magyar Út*, két református hetilap szerkesztői csütörtöktől szombatig esténként félhattól a Kálvin-teremben *értekezletet tartanak a szociális kérdések* megbeszélésére. Az értekezlet tárgyai a következők: A kapitalizmus történelmi kritikája. A modern kapitalizmus Magyarországon. A szociális kérdés megoldási kísérletei: a kommunizmusban és a nemzeti szocializmusban. A katolicizmus szociális kísérletei. Az agrárkérdés, mint szociális probléma. A református keresztyénség szociális programjának alapelvei. A világprotestantizmus néhány szociális munkája. Az ipari munkásság problémája és A magyar középosztály szociális kérdései. A kérdések előadói: *Makkai* Sándor, *Matolcsy* Mátyás, *Szabó* Imre, ifj. *Boér* Elek, *Hilscher* Rezső, *Szászy* István, *Balla* Antal, *Pap* Béla, báró *Malcomes* Albert, *Migray* József, *Domján* János és *Muraközy* Gyula.

— Vajdasági irodalmi estet rendeznek a délvidéki magyar írók. Az elszakított Délvidék írói március 5-én Budapesten kezdik meg *felolvasó körútjukat.* A Zeneakadémián reprezentatív előadást tartanak »*Vajdasági irodalmi est*« címmel. A bevezetőt *Várady* Imre mondja. *Börcsök* Erzsébet, *Borsodi* Lajos és *Szirmai* Károly felolvasnak, *Farkas* Geiza a jugoszláviai magyarság szellemi törekvéseiről tart előadást. Verseket olvas fel *Csuka* Zoltán és *Fekete* Lajos.

— Svájci mérnök előadása a magyar öntözési problémákról a kormányzó jelenlétében. H. E. *Gruner* svájci mérnök, a vízépítészet és az öntözési kérdések szakértője, a Mérnök- és Építészegylet meghívására kedden este »Néhány újabb viziépítményről és mélyalapozásról« címmel előadást tartott. Az előadást *meghallgatta Horthy Miklós kormányzó is,* akit *Wälder* Gyula elnök, *Frohner* József főtitkár és *Rohringer* Sándor műegyetemi tanár fogadtak. Megjelent az előadáson *Jaeger* svájci követ is. *Rohringer* Sándor mondott elnöki megnyitót, majd *Gruner* előadása első részében a folyóvizek szintjének duzzasztásáról és a duzzasztóművekről beszélt. *Forheimer, Schaffernak* és *Rebock* tanárok elméletei alapján ismertette a duzzasztóműveknél végbemenő vízmozgást. Bemutatta Lauffenburgi, Chaney-Pougny-i és luganói épületek alapozását. Ezután hangoztatta, hogy az öntözés elsősorban az agronómus, geológus és meteorológus és csak azután a vízimérnök feladata. Az öntözés *Magyarország szempontjából sorsdöntő feladat.* Az a grandiózus ármentesítés, amelyet Magyarországon 1840-től kezdve végeztek, *megfosztotta az Alföldet vizétől,* most tehát gondoskodni kell a *víz pótlásáról:* az öntözésről. Mivel Magyarországnak nincsenek hegyei, ahol az öntözővizet tárolni lehetne, *a Tiszában kell tárolni.* Ez nem könnyű feladat, de hasonló munkát már végeztek *Iranban, a Niluson, a Rajnán Basel és Strassburg között,* mindegyik helyen az ármentesítést követte az öntözés. A Tiszán is ehhez hasonlóan kell eljárni és nagyon szép eredményeket lehet remélni, mert a technikai nehézségek ugyanazok, mint a Niluson voltak, tudniillik áteresztő talajban kell építkezni. — Gruner szerdán 1 órakor a Simplon-moziban bemutatja az előadásában ismertetett vízzárógátak és egyéb nagy viziépítkezésekről készült filmjét.

— Halálozás. Gulácsi *Gulácsy* Kálmán élete 96-ik és házassága 67-ik évében rövid szenvedés után február 14-én elhúnyt. Temetése 16-án, kedden volt a kerepesi-úti temetőben.

Zuckermann Salamon, a »Sala« rovarirtóüzem tulajdonosa 71 éves korában elhúnyt. Temetése február 17-én, szerdán délelőtt ½12 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Puskás Lajos martosi református lelkész 77. életévében elhúnyt.

— Hölgyeim! Használják a híres nagyenyedi *Kovács*-arckrémet.

Olaszország a restauráció kérdését osztrák belügynek tekinti

Róma, február 16.

Olasz körökben *Schuschnigg* kancellár beszédét általában *igen kedvezően fogadták.* Az osztrák kormányelnök nyilatkozatát a Habsburg-ház esetleges restaurációjával kapcsolatban Olaszországban *nem kísérik hivatalos megjegyzésekkel,* mert ezt a kérdést — mint már több ízben hangoztatták is — *teljesen Ausztria belügyének tekintik* és Olaszország nem akarja sem kedvező, sem kedvezőtlen állásfoglalásával az esetleges osztrák döntés európai kihatását kedvezőtlenné tenni.

— A kisgazdapárt és a régi Kossuth-párt fúziójáról tárgyalnak Csanád megyében. A független kisgazdapárt Makón megalakult szervezete 24-én értekezletet tart, amelyen *Tildy* Zoltán, *Kun* Béla és *Horváth* Zoltán is megjelenik. Az értekezleten megvitatják a csanádmegyei régi Kossuth-párti szervezetek együttműködését és fúzióját a független kisgazdapárttal.

— Gyilkolt a szétszedett vadászfegyver. *Keszthelyről* jelenti tudósítónk: Cserszegtomaj községben *Kupi* János 37 éves földbirtokos hétfőn vadászatra indult. Nem volt vadászati engedélye, ezért töltött puskáját *két részre szedve kabátja alá rejtette.* Amikor át akart mászni egy drótkerítésen, elesett és a *puska elsült.* A golyó a földbirtokos *fejébe fúródott és azonnal megölte* Kupit, akinek holttestét kedden találták meg. A csendőrség kiszállt a helyszínre. Az esetet jelentették a kanizsai ügyészségnek.

— A kompozíció sorsa a festészetben. *(Bernáth Aurél előadása.)* Bernáth Aurél »A kompozíció sorsa az újabb festészetben« címen tartott előadást az Esztétikai Társaság keddi felolvasó ülésén. Rámutatott arra, hogy a kompozíció fogalma a mult század naturalizmusa által indokolatlanul sajátítódott ki. Igyekezett tehát a kompozícióra annak nyelvtani és régi értelmezése irányában formulát találni. Igy a kompozíció két legfontosabb ismérvéül az eszményi magatartást és a fokozásképességet jelölte meg. Ez a fogalommegtisztító munkát azért véli az előadó fontosnak, mert a kompozícióképesség a stilusok ideatartalmának fokmérője. Rámutatott továbbá arra, hogy a szellemi áramnak bizonyos bősége szükséges ahhoz, hogy a festészet kompozíciót tudjon teremteni. A naturalizmus például a csökkent ideatartalom következtében kompozícióalkotásra képtelen volt. Kimutatta, hogy a naturalizmusban éppen azért nincs kompozíció, mert a képeknek nagy az önmagukra visszamutató jellegük, miáltal az eszményi magatartás csökkent és a fokozás lehetősége megszűnt. Az impresszionizmus közvetítésével azonban szerinte ismét út nyílni a kompozícióhoz, s *Cézanne*-ban látja az első festőt, aki ahhoz újra el is jutott. Azután *Renoir* festészetének szentel még *Bernáth* ilyen szempontból egy hosszabb fejezetet. Végül a közelmult magyar festészetének pár pontjára mutatott rá, *Szinyei-re, Rippl-Rónaira,* ezeknek főleg korai munkáira, továbbá *Ferenczy* festészetére, mely a kompozíció újból való jelentkezése szempontjából különösen figyelemreméltó.

— Bárányhimlőt kapott az angol légügyi államtitkár. *Londonból* jelentik: Mint hivatalosan jelentik, Sir Philip *Sassoon légügyi államtitkár bárányhimlőben megbetegedett.*

— Beküldött hírek. *Szerda. Előadások.* A Magyar Psychologiai Társaságban P. *Olasz* Péter: »A szuggesztió jelentősége a családi és iskolai nevelésben« (Múzeum körút 6.), 6. — A Webster-teremben *Smith* prágai skótmissziói lelkész: »Tapasztalataim Csehszlovákiában« (Vörösmarty u. 51.), 5. — A pesti izr. hitközség szülők pedagógiumában *Róthné,* dr. *Bán* Margit: »A leánynevelés néhány kérdése« (Wesselényi u. 7.), ½7. — A Katolikus Orvosok Szt. Lukács Egyesületében *Balogh* Zoltán: »Lelki és testi összefüggések és kölcsönhatások« (Ferenciek tere 7.), ½8. — Az Országos Közgazdatestületben *Könyves Tóth* Kálmán: »A magyarországi munkanélküliség leküzdésének irányvonalai« (Reviczky u. 3.), 8. — A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetségében *Prém* Loránd: »Délitrol pompája« (Mária u. 10.), ½7. A Büntetőjogi Továbbképző Tanfolyamon *Harmath* Jenő: »Néhány részlet a jövedéki büntetőjog köréből«, *Dorning* Henrik: »A terhelt kihallgatása« (Tudományegyetem, I. tanterem) 5. — *Különfélék.* Az Országos Bethlen Gábor Szövetség *Tasnádi* Nagy András államtitkár, országos elnök vezetésével d. u. 6 órakor választmányi ülést tart az unitárius missziói házban (Rákos u. 3.). — A Bartha Miklós Társaság d. u. 6 órakor a Centrál-kávéház különhelyiségében tartja választmányi és közgyűlését. — Böjti előadássorozat kezdődik este 7 órakor a külső lipót-terézvárosi egyházközség tutajuccai imatermében. Az első előadást *Hőgye* Mihály s. lelkész tartja az őskeresztyén egyházról. — A Közhasználatú Gépjárművállalatok Országos Egyesülete a magyar közúti közlekedés motorizálása tárgyában indított ankétsorozatát d. u. ½6-kor folytatja a Vasúti és Hajózási Klubban (Csengery u. 68.). A Magyar Fényképészek idei műsoros estélyüket február 20-án rendezik az Ipartestület összes termeiben (Erzsébet körút 43.). — A X. ker. Luther Márton Kör vasárnap szépen megrendezett kultúrestet tartott, amely anyagilag és erkölcsileg egyaránt jól sikerült. — Az Országos Református Szeretetszövetség nem iskolázható, fogyatékos szellemi képességű egyének számára szeretetotthont létesített Tiszafüreden. — A volt cs. és kir. 32-esek budapesti háziezredének Deák Ferenc Asztaltársasága (József körút 56., Bodó-kávéház) közli a bajtársakkal, hogy március 15-én 600 személyes ingyenebédet oszt ki a kiserdei szegények között, ezért felkéri a csatlakozó bajtársakat, hogy címüket a fenti helyre küldjék be. — A Manréza férfi lelkigyakorlatos ház három és félnapos lelkigyakorlatot hirdet katonatisztek részére május 25-től 29-ig. Jelentkezés február 20-ig személyesen, levélben vagy telefonon Budapest, I., Labanc ucca 57. T.: 16—43—75.

Amit a kutyáról mindenkinek tudni kell!!

Kutyaápolás (fürdetés, féregmentesítés, szőrápolás stb.)
Kutyatáplálás (étkezési rend, tápanyag, kalória stb.)
Kutyatenyésztés és a kutyakölykök helyes felnevelése
Kutyabetegségek (felismerés, eljárás, általános rendelkezés)
Hatósági intézkedések (veszettség, ebzárlat, ebadó, szájkosár)
Fajtaismeret

Irták az ország legkiválóbb szakemberei

Ára **3.60** P

Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 18-20

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Kedden végre illetékes hely is titkos választójogot igért a parlamentben. Meg lehet állapítani, hogy a miniszterelnök nyiltan állt a titkos mellé.

Kisebb lesz az autóvám Budapesten. A lakosság nagyon sajnálja, hogy ebből kifolyólag sem szállítják le a villamosdijakat.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Indiában négy képviselőjelölt kezdett böjtölni a győzelemért.« »Nálunk is előfordul az ilyesmi. Sok szívós jelölt kiböjtöli a megválasztását.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a spanyolországi toborzás beszüntetése azt jelenti, hogy senkinek sincs joga ezután önként meghalni?«

A nap hőse: az élharcos. Nem szűnik meg, mint intézmény, ami helyes is. Még az hiányzik, hogy a sok állásnélkülihez még munkanélküli élharcosok is csatlakozzanak.

13 interpellációt jegyeztek be szerdára a Házban. Nem éppen szerencsés szám: a babonásak azt sejtik, hogy az összes válaszokat tudomásul fogják venni.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Svájcban poloska ellen is lehet biztosítást kötni.« »De csak bizonyára »irtó« drága feltételek mellett.«

Mindenben első a Pesti Napló

XI. Pius pápa egyik kápolnájában imádkozott kedden

Vatikánváros, február 16.

XI. Pius pápát délután kerekekkel ellátott karosszékben *kitolták az erkélyre, ahol egyideig napsütésben tartózkodhatott.* Amikor visszatért lakosztályába, a pápa megállíttatta gördülő karosszékét az egyik kápolna ajtaja előtt, majd titkárai segítségével leszállott a székről, *néhány lépést tett a kápolnában* s egy rendes karosszéken helyet foglalva, *imába merült.*

— Hóman kultuszminiszter meggyógyult. *Hóman* Bálint kultuszminiszter, aki nemrégiben influenzában megbetegedett, háromnapi balatonfüredi üdülés után kedden visszaérkezett Budapestre és újból átvette hivatalát.

— Új plébános. Dr. *Breyer* István *győri* püspök *Kádi* Istvánt bogyoszlói plébánossá nevezte ki.

— A Budapest szanálásáról szóló jelentés bizottsági tárgyalása. A képviselőház közigazgatási bizottsága *Bessenyey* Zénó elnökletével tárgyalta a főváros szanálásáról szóló belügyminiszteri jelentést. *Gergelyffy* András előadó elmondotta, hogy a szanálás 1937 folyamán mintegy 9 és fél millió pengő, a szanálási intézkedések végső kifejlődésükben pedig mintegy 11.5 millió pengő megtakarítást, illetőleg bevételtöbbletet jelentenek a fővárosnak. *Bródy* Ernő, *Petrovácz* Gyula, *Farkas* István felszólalása és *Mikecz* Ödön államtitkár záróbeszéde után a jelentést elfogadták. — A Ház társadalompolitikai és külügyi bizottsága *Tomcsányi* Vilmos Pál elnökletével *Törs* Tibor előadásában tárgyalta és elfogadta az öregség, rokkantság és halál esetére szóló biztosításról szóló nemzetközi egyezményt.

— A vihar miatt nem tud kikötni Newyorkban az Ile de France. *Newyorkból* jelentik: Az »Ile de France« óceánjáró a kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt egyelőre *nem tudott befutni a newyorki kikötőbe.* Ezen a hajón utazik Georges *Bonnet, Franciaország új washingtoni nagykövete is.* A hajó előreláthatólag *csak szerdán reggel tud kikötni.*

— Rothenstein Mór volt képviselő meghalt. *Rothenstein* Mór, volt szociáldemokrata képviselő, a magyar politikai élet egyik ismert alakja kedden délelőtt az egyik fővárosi szanatóriumban meghalt. *Rothenstein* évek óta betegeskedett, emiatt visszavonult a politikától, sőt a szociáldemokrata párt életében sem vett részt, ahol pedig a nyomdászszakszervezetnek elnöke volt. Pár héttel ezelőtt meghűlt, tüdőgyulladást kapott és nem lehetett megmenteni. **Temetése csütörtökön délután** 3 órakor lesz.

— Magyar-bolgár-észt kultúrest. Sztojlov-Sztoil bolgár követ és Richard *Jäffert* észt főkonzul védnöksége alatt február 18-án este félkilenc órai kezdettel a Nemzeti Kultúr Egyesület rendezésében *kultúrest* készül a MOVE székház dísztermében. Mara *Vaszileva*, a szófiai Opera tagja és nővére, Bojanka *Vaszileva* csellóművésznő, bolgár dalokat adnak elő. *Éber* Istvánné Ina *Sultson* észt dalokat játszik hegedűn, végül Fatma *Djemilé de Bonkowska* operaénekesnő bolgár és magyar dalokat énekel. A zeneszámokat *Molnár* Imre és *Dániel* Ernő kísérik zongorán. Az est keretében *Czikle* Valéria ismerteti a bolgár zeneéletet, *Mányoky* Vilma finn, észt és magyar kulturális kapcsolatokról beszél, végül *Pálóczi* Edgár megemlékezik a legnagyobb lengyel költőről.

— Kiöntött a Zala. *Keszthelyről* jelenti tudósítónk: Az utóbbi napokban a Zala folyó annyira megdagadt, hogy a Kis-Balatoni Vízrendező Társulat a legszélesebbkörű védekező munkákat indította meg. A sebesen rohanó jeges ár jégtáblái több helyen összetorlódtak és duzzasztógátat alkottak. Eddig négy ízben *robbantással* sikerült elkerülni a katasztrófát, Hidvégnél azonban olyan hirtelen torlaszolta el a folyó medrét a jég, hogy robbantásra *már nem volt idő.* A felduzzadt víz Zalavárnál *átszakította a töltést és az ár nagy területet elöntött.* A kár jelentékeny.

— Az orvosok középpártjának éles nyilatkozata. A Magyar Orvosok Nemzeti Középpártjának Végrehajtó Bizottsága közli, hogy »a Budapesti Kamara közgyűlési kiküldötteinek 1937 február hó 28-ára kiírt lajstromos választásán *nem vesz részt,* külön lajstrommal *nem szerepel,* lajstromát más párttal *nem köti össze,* tagjai más párt ajánlását *nem írják alá* és más párt jelölését *nem fogadják el.* A párt az 1936 június 12-én kötött és kifejezetten a közgyülési kiküldöttek választására is érvényes pártközi megállapodás alapján áll. Két más párt között utóbb keletkezett véleménykülönbség nem került pártközi értekezlet elé és a pártok a pártközi megállapodást idejében nem mondták fel. Megakadályozták, hogy egy számban kisebb párt a választási rendelet terhes és költséges rendelkezései mellett kisebbségi képviselethez jusson. Ezenkívül a jelenlegi választási rendelet *a választás titkosságát sem biztosítja,* mert egy párt indulásához 300 az elöljáróságon hitelesített ajánláson kívül 444 jelölt nevének felsorolását írja elő. Ez a módszer azt jelenti, hogy *a párt tagjainak kilétét előre felfedi.* Már pedig e párt tagjainak erkölcsi és gazdasági érdekeinek jogos védelmében nem szolgáltathatja ki őket a szélsőségek gyülölködő agitációjának. A választási küzdelmet és az ezzel járó anyagi megterhelést a párt feleslegesnek tartja, mert a budapesti kamara választmányának többsége a középpárttagok javaslatával ellentétben amúgy is túlmagas költségvetést állapított meg. Minthogy a választás *kötelező,* a kamarai Nemzeti Középpárt tagjai vagy arra a lajstromra adják le szavazatukat, amelynek jelöltjei a középpárti elgondoláshoz a legközelebb állanak, vagy üres lappal szavaznak.«

— Buza professzor: »Kívánatosabb lett volna, ha a német egyenjogúság nem önhatalom, hanem jogi elvek alapján állana helyre. A Nemzetközi Jogi Egyesület magyar csoportjának keddi teljes ülésén az elnöklő *Oswald* István kúriai elnök üdvözölte *Buza* László, a szegedi egyetem kiváló nemzetközi jogi professzorát, aki előadásában a *nemzeti szocialista Németország egyenjogúsági törekvéseit* elemezte. Miután ismertette azokat az eszközöket, melyekkel Németország fokozatosan igyekszik egyenjogúságát helyreállítani, álláspontját így foglalta össze: »Magyarország szempontjából Németország sikeres küzdelme egyenjogúságáért igen örvendetes, *bár kívánatosabb lett volna, ha a német egyenjogúság nem önhatalom, hanem közös megegyezés és jogi elvek alapján állana helyre, mert akkor a revíziót nem lehetett volna megtámadni.*

— Feloszlatták az osztrák fasiszta pártot. *Bécsből* jelentik: A közbiztonsági igazgatóság kedden *feloszlatta az osztrák fasiszta pártot* azzal az indokolással, hogy a párt *nem alapszabályszerűen működik.*

— A Belvárosi Izr. Nőegylet február 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tisztújító rendkívüli közgyűlést tart a Pesti Izr. Hitközség dísztermében, Síp ucca 12. szám alatt, II. emelet. E közgyűlés keretében Havas Miksánét — a szociális munkaterületeknek közismert és fáradhatatlan művelőjét — választja elnökéül az egyesület. Vendégeket szívesen lát az elnökség.

— Lefejeztette magát a vonattal egy 18 éves kifutófiú. Rákoskeresztúr határában a vasúti síneken *fejnélküli férfitörzset* találtak. A töltés alján *rábukkantak a halott fejére.* A vizsgálat során megállapították, hogy *Rosenberg* Jenő 18 éves kifutó vetette magát a vonat elé betegsége miatt.

„Eternit"
FAL- ÉS BUTORBURKOLÁSOK
BEMUTATÓHELYISÉGE
VI., Ó-UCCA 4.
T. 1—154—16

Ne kísérletezzen,
használja rendszeresen a híres
nagyenyedi
KOVÁCS KRÉM-et.
Eltünteti az arcbőr szépséghibáit, csodálni fogja Ön is bámulatos hatását. Az arc megszépül, feltünően tiszta, üde lesz!
Éjjeli használatra kék
Nappali használatra sárga } csomagolásban

— Elővételi jogot kap a román állam az erdélyi földbirtokokra? *Bukarestből* jelentik: A *Curentul* szerint a parlamentben törvényjavaslatot nyujtanak be, amely az erdélyi agrárreformot olyan értelemben módosítja, hogy *az államnak elővételi joga legyen a kisajátított és eladásra kerülő földekre és az azokon fekvő ingatlanokra.*

— Felravatalozta magát és öngyilkos lett egy bécsi asszony. *Bécsből* jelentik: Marie *Slapak* 64 éves asszony, aki öregségi évjáradékából él, lakásán világítógázzal megmérgezte magát. Felvette már hosszabb ideje előkészített halotti ingét, kinyitotta a gázcsapokat és *abban a helyzetben feküdt ágyára, amelyben kívánta, hogy felravatalozzák.* A tett oka gyógyíthatatlan betegség.

78.000 fürdővendég egy év alatt Budapesten

(Saját tudósítónktól.) A *Budapest-Fürdőváros Egyesület József Ferenc* főherceg elnöklésével ülést tartott, amelyen elparentálták *Sipőcz* Jenő főpolgármestert. A főherceg rámutatott arra, hogy ma *már elfogadott fogalmakká váltak azok a jelszavak, amelyek az egyesület 15 évvel ezelőtt nyilvánosságra hozott programjában mint problémák szerepeltek.* Nagyon ügyelnünk kell az idegenforgalom állandóságára és továbbra is olcsó országnak kell maradnunk.

Dr. *Techert* Gyula főtitkár jelentése szerint *az idegenforgalom még mindig állandóan emelkedik.* Az egyesület ez év októberében Budapesten *nemzetközi fürdőügyi kongresszust rendez.* A közgyűlés elhatározta, hogy *Budapest levegőjének megtisztítása érdekében akciót indit.*

Szviezsényi Zoltán miniszteri tanácsos, a Gyógyhelyi Bizottság igazgatója, az egyesület alelnöke mondott azután nagyobb beszédet. *Bárczy* István érdeme Budapest-Fürdőváros gondolatának megvalósítása. Ma már ott tartunk, hogy *a Gellért-szálló az európai szállodák között a legnagyobb látogatottsággal dicsekedhetik.* Budapestnek évi *78.000 fürdővendége van.* Magyarország nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy *magunk legyünk sírásói a magyar fürdőpolitikának és ezért el kell ítélni azt a jelenséget, hogy az utóbbi időben saját fürdőinkről egyes helyeken lekicsinylő nyilatkozatok hangzanak el.*

Bánlaky Géza bejelentette, hogy az októberi kongresszussal kapcsolatban az *egyesület bemutató kiállítást tervez.*

A közgyűlés után társasvacsora volt. *Metzler* Jenő a főherceget köszöntötte fel, aki válaszában azt fejtegette, hogy *a fürdőváros egyesületének tagjait a vérszerződéshez hasonlóan a munkának szerződése köti össze.*

Szviezsényi Zoltán Mikecz Ödön belügyi államtitkárt üdvözölte, aki beszédében többek között a következőket mondotta:

— *Budapest-Fürdőváros Egyesület* munkájával azt reprezentálja, amelyre minden magyar törekvésnek irányulnia kell: megtalálni, felfedezni a csonka ország kihasználatlan adottságait. *Gyógyforrásaink hosszú idő óta öntötték a maguk gyógyító erejét a Dunába és ott vesztették el.* Ezeknek a forrásoknak a gyógyerejét és azt, amit ezek idegenforgalmi és városgazdasági életünk felélénkítése tekintetében jelentenek, az egyesület organikus keretekbe szedte még akkor, amikor ez a gondolat nem volt ismert az egész ország előtt.

— Azt hiszem, a hatóságok feladata a legkönnyebb. Intuiciót kapott, s most csak az a feladata, hogy *azt a szuggesztiót, azt az irányt és munkát, amelyet az egyesület az egész ország által elismert kiváló vezetés mellett végez, igyekezzék a maga részéről támogatni.* Ennek a munkának a támogatója kell hogy legyen minden tényező, mert ezen a munkán keresztül *a magyar föld hallatlan értékeit juttatjuk megfelelő elismeréshez nemcsak materiális, nem csupán egészségügyi propagandát végez, hanem ezen keresztül idehozza azokat, akikkel más vonatkozásban is meg kell ismertetnünk a magyar kiválóságokat.*

Az államtitkár végül ígéretet tett, hogy a nemzet érdekeit szolgáló munkát támogatni fogja, elősegíti az előrehaladásban.

Influenzánál
ASPIRIN
TABLETTÁK
BAYER

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél festőművész ugy látszik régóta foglalkozik ezzel a kérdéssel, mert válaszában több érdekes és gyakorlatilag is jelentős módot ajánl a probléma megoldására.

— Nehéz idők elé néz a magyar képzőművészek társadalma — mondotta —, a közönség, eléggé érthető okból, ma kevésbbé vásárol, mint valaha. Ez azonban, reméljük, csak átmeneti állapot. Ennél sokkal mélyebben fekszik a baj gyökere. Országunk nagyságához képest igen sok a művész és ezek legnagyobb része, nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is, a legnehezebb körülmények között él, pedig igen sok tehetség kallódik el ennek következtében. *A Főméltóságu Asszony akciója, a legnagyobbszabásu ilyen vállalkozás, három év alatt félmillió pengőt juttatott a művészeknek* és adja Isten, hogy továbbra is hasonló eredményt mutathasson fel.

— Mindnyájan tudjuk azonban, hogy nem lehet egészen a társadalom feladata a művészek, helyesebben a művészet létkérdésének megoldása. Elsőrendü hivatalos tényező e téren a kultuszminisztérium és a székesfőváros. Elmondható, hogy néhány év óta mindkettő sokkal nagyobbszabásu támogatást nyujt vásárlásokban, pályázatokban a művészeknek, mint azelőtt.

— Nagy baj, hogy a magyar képzőművészeti élet teljesen Budapestre összpontosul és vidéki vármegyék, városok nem veszik ki annyira részüket a művészet támogatásából, mint azt megtehetnék. A magyar kultura és civilizáció szempontjából mérhetetlen fontossága van a képzőművészet

F. I. A magyar képzőmű-
vészek szociális helyzete.
Pesti Hirlap. 1942. nov. 25

fejlődésének és ha vármegyéink és városaink költségvetésébe tekintünk, mégis azt látjuk, hogy a művészek támogatására előirányzott összegek a legcsekélyebbek.

Itt van ezenfelül, mint a problémának igen lényeges pontja, *a vidéki muzeumok kérdése*. Magyarországnak bizonyára van körülbelül negyven-ötven vidéki muzeuma, de ezeknek költségelőirányzata olyan csekély, hogy ebből sem képet, sem szobrot nem vásárolhatnak. A magyar vidéki muzeumok legnagyobb részének egész tevékenysége csak arra irányulhat, hogy helyi, néprajzi jellegzetességekkel töltsék meg termeiket, képzőművészeti gyarapodásuk legfeljebb ajándékozásból ered. De vajjon nem kellene-e a vidéki kultura életében is helyet foglalnia a magyar képzőművészet alkotásainak?

— A vidéki muzeumok igazgatói évenkint egyszer vagy kétszer eljöhetnének Budapestre, a Főméltóságu Asszony akciójának tárlatára vagy a Műcsarnokban megrendezett Nemzeti Kiállitásokra, ahol a magyar képzőművészet minden iránya képviselve van? Ha a vidéki muzeumok évenkint csak egy műtárgyat vásárolnának ezeken a nagy budapesti reprezentativ tárlatokon, máris — mondjuk — ötven művész juthatna keresethez.

— *Általában az volna a legfontosabb, hogy a vidéki muzeumokat életteljessé tegyék*, bekapcsolják a vidéki élet vérkeringésébe, mert hiszen ezek a muzeumok ma ugyszólván csak konzerválásra szoritkoznak. Ha minden évben csak *egy* uj kép vagy szobor érkeznék a muzeumba, a város közönsége kiváncsian sietne megtekintésére és igy lassankint szivügyévé változnék városának muzeuma. Miért nem veszik ki részüket anyagi helyzetüknek megfelelően a magyar képzőművészet pártolásából a legjobb módu emberek? Olaszországban az adóhivatal évenként számbaveszi a leg-

Bernáth Aurél

— **Gróf Almásy-Telcki Éva Művészeti Intézetében** (volt Ernst-Muzeum, VI., Nagymező-u. 8.) f. hó 18-án, vasárnap d. e. 11 órakor nyilik meg Bernáth Aurél ujabb képeinek és Ripp-Rónai József válogatott műveinek kiállitása, mely február 2-ig lesz nyitva, ezt nyomban követi a februári aukció-kiállitás rendezése.

PH. 942 I. 10

. . . . . .

. . . . . .

ok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Bernáth Aurél

— **Bernáth Aurél** ujabb képeinek és Ripp-Rónai József válogatott műveinek kiállítása e hó 18-án nyilik meg gróf Almássy Teleki Éva művészeti intézetében VI., Nagymező-utca 8. (volt Ernst Muzeum). A kiállítás naponta 10—fél 3-ig, szombaton 10—6-ig van nyitva. Zárul február 2-án. Belépőjegy 2.50 P. Festőknek és diákoknak 30 fillér.

NV. 1942. I. 17.

Kérd

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 u

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb müvei: .

Miként már annyiszor és oly sokképpen, ezerféle vonatkozásban, úgy most ismét alaposan megbuktak az »időjósok«, akik azt erősítgették, hogy »*két kemény tél után nem következhetik egy harmadik*«. A tények viszont azt bizonyítják be már eddig is, hogy két erős tél után egy harmadik: még erősebb tél következett be. Hogyan nigyjünk most mar ezek után a jövő télre vonatkozó bármiféle jóslatnak?

*

Jósolni eddig sem szoktunk, most sem tesszük, csak megemlítjük, hogy a közmondás ugyanis így mondja: »Ha Pál fordul ködded...« Régi magyar megfigyelés fűződik január 25-éhez és aszerint, hogy akkor milyen az idő, következtetnek a tavasz időjárásának alakulására, sőt a várható egészségügyi állapotokra is. Ha ezen a napon »ködös és felhős« az idő, akkor a régi magyar regula szerint könyörögni kell az Istenhez, hogy kímélje meg az embereket a betegségtől és a haláltól. A ködös Pálnapot, a ragályos betegségek terjedésével hozták a régiek kapcsolatba. Ezen a napon fordul meg barlangjában a téli álmát alvó medve is, mondja ugyanaz a regula. — A Páloknak egyébként névünnepe a »Pálfordulás«.

*

A Kaszinóban rendezett teadélutánokon nemcsak Kaposvár csinos leányainak van alkalmuk szórakozni, az ilyenkor a Kaszinóban szolgáltatott kitűnő tánczene mellett, hanem a fiatal asszonyok is kellemes szórakozásra találnak, mivel a táncosok oly nagyszámban jelennek meg, hogy önekik is bőven van alkalmuk a táncra.

*

Somogy egyik kiváló szülötte: vitéz Igmándy-Hegyessy Géza nyug. testőrtábornagy, Törvényhatósági Bizottságunk rendes tagja, somogyi földbirtokos, a napokban részt vett a Vitézi Rendház budapesti dísztermében a Vitézi Rendnek a magyar nemzeti és katonaeszmények szolgálatára alakult Zrínyi Csoportja főértekezletén, amelyen végül elhatározták azt is, hogy az ország egész területen, így Somogyban is, megszervezik a Zrínyi-munkát, amelybe belekapcsolják az egész hazafias magyarságot. A katonai eszmények szolgálatára való toborzás tehát nemsokára megkezdődik Kaposvár szellemi munkás és kultúrakedvelő táborában.

*

Az erdélyi országrészek visszatérése folytán nemrég újjáalakított »Székely Hadosztály Egyesület« új tisztikarában az országos székelnök egyik helyettesévé megválasztották a Kaposváron régebben szolgálatot teljesítő vitéz Holényi János ny. vezérőrnagyot, a hadosztály budapesti főszékének helyettes elnökéül pedig az ugyancsak egykor Kaposváron szolgált Bobesth Mátyás ny. vezérőrnagyot.

*

A januári kinevezések sok tisztviselő családjában okoztak örömet, de kevés olyan család akadt, amelyiknél négyszeres volt az öröm, mert a kinevezések ugyanannak az egy családnak négy tagját örvendeztették meg. Czirják József kaposvári gimnáziumi tornatanár most lépett elő rendes tanárrá, ugyanakkor anyósa, mint állami tanítónő, a VII. fiz. o.-ba lépett elő, sógora: dr Horváth Gyula Kaposváron ugyancsak most lett pénzügyi segédtitkár, végül vőtársát: Szeidl Jenőt pedig Pécsre most nevezték ki tanárrá.

*

Tudott dolog, hogy a csintalam Ámor az ifjak szívének összefűzésére a legkülönbözőbb helyeket választja ki. Igy például nem érdektelen megemlíteni, hogy egy mult hetekben megtartott esküvőn az egymásnak örök hűséget esküdő csinos lány és honvédségünk tisztikarának fiatal tagja tanulás közben találtak egymásra. Ugyanis mind a ketten a fiúgimnáziumban a müncheni akadémia által felnőttek részére rendezett nyelvtanfolyamnak voltak szorgalmas hallgatói és itt alakult ki bennük az egymás iránti szimpátia, mely az oltár előtti eskühöz vezetett. E példa szerint a férjhezmenendő leányoknak érdemes e tanfolyamokra beiratkozniok.

*

A hazafias áldozatkészség terén máskor is terheket vállaló vitéz Szőts Ferenc kaposvári ecetgyáros meghallotta nemrég, hogy a visszacsatolt Erdély legtávolibb sarkában, a háromszékmegyei Szörtse községben nagy a szegénység és még nagyobb a vágyakozás egy magyar nemzetiszínű zászló után. Vitéz Szőts magára vállalta a zászló beszerzését, ami már meg is történt és azt is megfogadta, hogy mint háromszékmegyei származású, annakidején, amikor a zászlót küldöttség viszi el Szörtsére, vagy maga elmegy, vagy egy tagnak az utiköltségeit ő fizeti.

*

A napokban ismét szerzői sikere volt egy somogyi írónőnek Pécsen. A Szent Erzsébet Leánygimnáziumban ugyanis előadták a növendékek báró Biedermann Imréné, szül. Kendeffy Katinkának »Hamupipőke« című 3 felvonásos nagyszerű mesejátékát, óriási tetszés mellett.

*

A vérbeli kaposváriak közül többen sokszor gondoltak már arra, hogy amikor jóformán minden valamire való vidéki városnak van valami olyan eredeti produktuma, amivel kapcsolatban emlegetni szokták az illető város nevét, addig Kaposvárnak csak a »virágos« jelzője van, de azt nem lehet úgy a köztudatba vinni, mint a következőket: »szegedi paprika«, »csabai szalonna«, egri bikavér, tokaji szárdi vörösbor, pozsonyi patkó, tordai pogácsa, debreceni kolbász, soroksári kenyér, kassai sör, kecskeméti barackpálinka, kőrösi uborka, stb. Most az idén végre azután akadt valami, ami a cikkeiről emlegetett városokhoz egészen irigylésre méltón teszi Kaposvárt hasonlóvá. A visszatért Délvidék legnagyobb politikai napilapjában, a szabadkai »Délvidéki Magyarság« c. laptársunkban találjuk újabban rendszeresen azt a hirdetést, amely »*Kaposvári kolbász*« különlegességére hívja fel a figyelmet. — Mondanunk is felesleges, hogy a kaposvári lokálpatrotizmusnak is jóleső szabadkai hirdetés a Graumann cég készítményeire hívja fel a duna-tiszaközi testvéreinket.

*

Somogy területéről tudvalevőleg akad pártolója minden nemes ügynek, minden jószándékú kezdeményezésnek, még a társadalmi és kultúrális törekvéseknek, fontos célú egyesületeknek is. A közelmult napokban például Nagy Aladár kéthelyi erdőmérnököt az Országos Vizsla Club, Kiss József kisbajomi ref. kántortanítót pedig a Kir. Magyar Természettudományi Társulat választotta be tagjai sorába.

*

Kellemes örömhírt közvetített a rádió bajtársi szolgálata a héten névnapját ünneplő egyik barnahajú igen csinos kaposvári lánykának. A kislány ugyanis a rádióban nemcsak azt hallotta, hogy a távoli Oroszországban szolgálatot teljesítő édesapja jó egészségnek örvend, hanem a figyelmes apuka névnapi jókívánságai is eljutottak az éteren át a kislányhoz, sőt még arról az örömről is értesült a csinos leányka, hogy édesapja a névnap alkalmából lánykáját 100 pengővel ajándékozza meg. Érthető örömmel fogadta e hármas rádióhírt a szép kis lányka, akit fiúismerősei névnapja alkalmából csokrok helyett gramofonlemezzel leptek meg.

*

A történelmi kutatás még mindegyre sok ismeretlen adatot tud felderíteni. Igy nemrégiben Kőszegen egy olyan jegyzőkönyvre bukkantak, amely somogyi vonatkozású adatot tartalmaz, mert Szigetvár egykori urának, zerinvári gróf Zrínyi Miklósnak egy estet örökítette meg. A 19 év hijján immár 300 esztendős, pontosan: 1660. április 9-én kelt kőszegi jegyzőkönyv elmondja, hogy Herpius nevű vendégfogadóst Kőszeg városa 100 magyar forintra büntette, még pedig azért, mert nem adott szállást a Bécsből visszatérő gróf Zrínyi Miklósnak.

*

Már hetekkel ezelőtt, 1941.

Táncestély az
Iparosszékházban jan. 31.-én
Szigoruan zártkörü!
Meghivóigénylések: Pulvári illatszertára és Balaskó és Nagy cégeknél.

A legnevesebb
magyar festőművészek képeit árusitja
GUBA GYÖRGY
képkereskedő, Kossuth Lajos-u. 13.

BUTORT
Kárpitosárut
bizalommal vásároljon
KÁRPELESZ
LÁSZLÓ bútor-
nagyraktárából,
kárpitosüzeméből!
TELEFON: 398.

Téli, tavaszi kabát és öltöny,
tiszta gyapju szövetek nagy választékban
Balaskó Pál - Nagy Ferenc
szabócégnél. Telefon: 788.
Elegáns, modern szabás!

november 22-én közöltük lapunknak ebben a rovatában egy öt hónap óta frornton levő kaposvári apának a harctérről kisleányához intézett verses levelét, amelyet a címzett családtól kaptunk annakidején. A kis verset nem teljesen a hozzánk érkezett formában, hanem némi szerkesztőségi csínosítással adtuk közre. Annál nagyobb meglepetést okozott most egyik vidéki olvasónk, aki beküldötte hozzánk egyfelől az egyik fővárosi napilapnak azt a közleményét, melyben ismét napvilágot látott az Uj-Somogyban hetekkel ezelőtt megjelent vers, még pedig ezúttal mint egy budapesti viceházmesternek kislányához intézett verse, azaz saját szerzeménye, másfelől pedig az egyik zalai ujságot, ahol meg egy honvédzenekari szakaszvezető verseként hozták. Mindkét újabb közlésben a kis vers pontosan az Uj-Somogy szerkesztőségi simításával jelent meg és ebből kétségtelenül megállapítható, hogy a verset a harctérre kiérkező Uj-Somogy példányok ama számából írta le híven mindkét apa, akik tehát semmiesetre sem »szerzői« ennek a kaposvári apától eredő verses üdvözletnek.

*

Annak a budapesti kiállításnak, amelyről hasábjainkon mint kaposvári vonatkozásúról, megemlékeztünk, a sajtóban szebbnél-szebb kritikát lehetett olvasni. A többek között így írt az egyik fővárosi lap: »Bernáth Aurél legutóbbi két évének gazdag termését vonultatja fel öt teremben. Ez a három, nagyrészt Svájcban, Szolnokon és a Balaton mellett eltöltött nyár e nagy művész valóságtól elvonatkoztatott világát a színek legmélyebb titkához vitte el. A még eddig kiállításon soha nem látott régebbi Vág-tájkép mély kékje és az újabb Svájci-tó zöld színei után A család, az Erkélyen, a Vörösruhás nő a beteljesült harmoniáját adja a legellentétesebb problémáknak. A Csónakázók, Lombok között, Erkélyen, Születésnap, Zebegényi táj, Vízparton a létezés örömének bensőséges líráját adják. A magába zárkózott művész, akinek a világ számára szinte nem voltak ablakai, most önként húzza félre álomvilágának függönyét, hogy a magyar festészet rajongói tanui lehessenek mélyen parázsló érzelmi világának. — Rippl-Rónai József immár nemzeti közkinccsé fogadott művészetének válogatott darabjai a nagyteremben sorakoznak fel. Dr Hoffmann Edith rendezésében Rippl-Rónai zseniális művészetének ritkán látott mesterdarabjaiban gyönyörködhetünk itt. Zöldsálas önarckép. Öreg néni ibolyával. Karcsú nő vázával, Piacsek bácsi fekete kredenc előtt, A Rippl-család, Édes jó anyám a válogatottak közül is kiemelkednek. A kis terem gazdag, színes és változatos zsúfoltsága a gondtalan Páris intim képkiállításait idézi frissen.«

*

Kellemetlenül érintette az egyik kaposvári vadászt az a leleplezés, amely szerint barátai megállapították, hogy állítólag azt a vadkant, amellyel mindenütt úgy dicsekedett, mint sikeres vadászatának eredményével, már sebesülten találta az egyik erdőben és golyója az állatot már csak a végső kínjaitól szabadította meg. Lehet azonban, hogy csak vadásztréfa az egész.

*

Érdekes számvetést állítottak össze mostanában Pécsett. Ha háború van, hátrább a virágokkal! — adja ki a jelszót Pécs. Most a bab, a ricinus, a krumli, a napraforgó a fontos! Kiszámították, hogy ha a város az összes virágágyait, erdei tisztásait, városszéli haszontalan területeit hasznos növényekkel: napraforgóval, ricinussal, kölessel, esetleg babbal, burgonyával, kukoricával veti be, akkor 100 katasztrális hold termőterületet nyer és 20 mázsás átlagtermés mellett 2000 métermázsa terményt takaríthat be. — Azonban valószínű, hogy ez a 2000 mázsás számvetés csak a papíroson fest ilyen szépen. A valóság az más!

* * *

Márkás eredeti drezdai csillárok, rádiók és gramafonok
Erdősnél, Fő-utca 20. sz.
Rádiók szakszerű javítását és csak Budapest I. vételére átalakítása tanusítvánnyal.

Keresztrejtvény-megfejtésével kombinált cimzésű levelet kézbesitett a posta Kaposvárott.

A postai kézbesítés rekordteljesítménye fűződik ahhoz a levélhez, amelyet e hó 16-án adtak fel Budapesten és amely 17-én már a kaposvári címzett kezében volt annak ellenére, hogy nem is egészen egyszerű volt a cimzés, sőt valósággal rejtvényfeladat volt, mégpedig — bármily hihetetlen — szabályos keresztrejtvény, amelynek megfejtése után volt csak megállapítható a címzéshez tartozó név, város, utca és házszám is. A levél címoldalán legfelül ez állott:

Cím:

»Név: 1. vízszintes, lakhely: 30 vízszintes, utca: 17 vízszintes, házszám: 24 vízszintes.«

A vízszintes sorok magyarázó szövege a címoldalon volt, ahol a levél »Expressz« jelzése is gépírással volt feltüntetve.

Ugyanott a címoldalon a keresztrejtvény szabályos ábrája is meg volt rajzolva a kockák pontos megszámozásával, mint minden keresztrejtvény feladatnál.

Ahhoz tehát ,hogy a levél kézbesíthető legyen, meg kellett fejteni a keresztrejtvényt, annyival is inkább, mivel a boríték hátlapján, ahol a függőleges sorok számonkénti magyarázata volt olvasható, ezt is megtalálta a posta:

»Ismerve a magyar posta előzékenységét, remélem, hogy rendeltetési helyére juttatja e levelet. Egy fogadásról van szó, amelynek tétele: Ilyen a magyar posta! Éppezért bélyegben bőven lerovom a fáradságot és vesződséget. Tisztelettel: Feladó.«

A magyar posta teljes mértékben beváltotta a hozzáfűzött várakozásokat ezuttal is, amennyiben a levélre legelőször is rákerült a hivatalos bélyegző »Levélgyüjtőszekrényben találtatott« lenyomattal, majd a lebélyegzés is a postajegyeken 1942. január 16-iki keltezéssel. Azután pedig megindult a keresztrejtvényben foglalt címzés megfejtése ,amit a levél borítékán látható kézírás szerint Schmidt Erzsébet végzett Budapest 62. számú postahivatalban, a levéltovábbítóban. Ugyanez a hölgy vezette rá azután a címoldalra a következőket, mint megfejtésének eredményét: »Cím: *Szücs Mara Kaposvár*, Petőfi-utca 2. sz.« És a különös címzésű levél minden késedelem nélkül, már másnap, azaz január 17-én kezeihez jutott a kaposvári leánygimnázium egyik diákleánykájának, akihez egy pesti egyetemi hallgató-ismerőse írta e muzeális-becsű levelet, melynek kézbesítése a magyar postának újabb dicsőségére válik.

A látványnak is rendkívül érdekes eredeti levélboríték megérdemli, hogy az utókor számára sértetlenül megőrizzék, mint unikumot.

Kedvezményes áru textilben 680 kaposvári munkás részesült.

Minl ismeretes, a Közélelmezési Hivatalban befejeződött a közellátási kormány által Kaposvár város részére kiutalt textilmennyiség szétosztása. E textilakció keretében a 200 P-n aluli keresettel biró ipari és mezőgazdasági munkásokat részesitették kedvezményes áru textilben.

Az arra rátalt igénylők flanell és más textil méteráru, valamint fejkendő és kész férfiing vásárlására kaptak utalványt. Az igénylés jogosságát minden esetben a hivatal vezetője, dr Kaposy János h. árvaszéki ülnök és a munkásság egyik képviselőjéből álló bizottság birálta el.

Kaposváron 680 ipari és mezőgazdasági munkás részére utaltak ki kedvezményes textil vásárlására igazolványt. A kiutalt textil mennyisége 5824 méter volt.

Anyagigénylési ürlapok
KAPHATÓK AZ
UJ-SOMOGY
KIADÓHIVATALÁBAN, KONTRÁSSY UTCA 6. SZ.

Izléses, szolid
Gömbös és Gáspár
uri és női divatüzlet
Kaposvár, Fő-utca 31. Telefon: 801.

Ezt üzeni a szerkesztő

Fabritzky László. Forduljon a következő címhez: Jerzsey Gellértné, Budapest, István-út 24. II. Szakszerűen foglalkozik játékkártya tisztításával. — **B. A.** Forduljon a Pénzintézeti Központ hadikötvény osztályához, címe: Budapest, V., Nádor-utca 25—27. — **Köszönöm.** Pontos időt nem közöltek. Január utolsó vagy február első heteiben. — **21.842. előfizető.** Forduljon a Biztosító Intézetek Országos Szövetségéhez, Budapest, V., Deák Ferenc-utca 18—20. — **28.893. előfizető.** Forduljon a Textilipari Vállalatok Szövetségéhez. Címe: Gróf Zichy Jenő-utca 4.

Mozik műsora

ADRIA (II., Margit-körút 5/b. Tel.: 353-707). **Titkok vándora. Híradó.** (¼4, ½6, ½8, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

ALKOTÁS (I., Gömbös Gyula-utca 11. Tel.: 355-374). **Talpraesett lány. Híradó.** (¼4, ½6, ½8, sz.: ½2-kor is, v. és ü.: 11 és ½2 órakor is)

ANDRÁSSY (Csengery-utca 30. Tel.: 124-127). **A csata. Híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Kísértet a városon keresztül.**

ÁTRIUM (Margit-krt. 33. T.: 153-034, 154-024.) **A „28"-as** (Uray, Mály, Pethes). **Híradók.** (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

BARLANG filmszínház (Károly-körút 3. Tel.: 122-722). **Érted. Híradó.** (½2, ½4, ½6, ½8.)

BAROSS (VIII., József-körút 63. T.: 149-510.) **Lidércfény.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: 11, ½2, ½4, ½6, ½7, ½8.)

BELVÁROSI filmszínház (Irányi-utca 21. T.: 581-563). **Lidércfény.** (½4, ½5, ½6, ½7, ½8, v. és ü.: ½2 és ½6-kor is.)

BELVÁROSI HÍRADÓ MOZGÓ (Petőfi Sándor-u. 6. T.: 181-241). **Muzsikáló tájak** (kultúrfilm). **Rajzos híradó az építészeti stílusok fejlődéséről. Ufa-magazin. Magyar, Ufa- és Luce-híradók.** Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.

BUDAI APOLLO (II., Csalogány-utca 42—44. Tel.: 351-509). **Lidércfény.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **Ifié a dzsungel.**

CAPITOL (VII., Baross-tér 32. Keleti pályaudvarnál. Tel.: 134-337). 2. hétre prol.: **A pék felesége. Híradó.** (½2, ½4, ½6, v. és ü.: 11-kor is.)

DAMJANICH MOZGÓ (VII., Damjanich-u. 1. T.: 425-614). **Az 5-ös számú őrház. Híradó.** (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü.: ½2-kor is.)

DEÁK filmszínház (Teréz-körút 28. Telefon: 125-952, 121-343). **Örök tűz** (Jean Gabin). **Híradók. Rajzfilm.** (½2, ½4, ½6, ½8.)

DUNA MOZGÓ (V., Hollán-u. 7. T.: 111-994). **Fények az éjszakában. Híradó.** (½4, ½6, ½8.)

FÓRUM filmszínház (IV., Kossuth Lajos-u. 18. T.: 189-707). 3-ik hétre prol.: **Ragaszkodom a szerelemhez. Híradó.** (½4, ½6, ½8.)

GLÓRIA (XIV., Thököly-út 56. Tel.: 457-521). **Elkésett levél. Premier híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)

HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (Erzsébet-körút 13. T.: 222-499). **Muzsikáló tájak** (kultúrfilm). **Rajzos híradó az építészeti stílusok fejlődéséről. Ufa-magazin. Magyar, Ufa- és Luce-híradók.** Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

HOMEROS MOZGÓ (XIV., Hermina-út 7. Tel.: 496-178). **Főár fizetek. Világhíradók.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-től is.)

JÓZSEFVÁROSI (VIII., Kálvária-tér 7. Tel.: 131-316). **Lidércfény. Híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: **Honvédek előre!**

2 FIATAL TEHETSÉG!
2 VIDÁM ÓRA!
TILOS A SZERELEM
KELEMEN ÉVA, v. GOZMÁNY GYÖRGY
Kizárólag **KAMARA**

KAMARA (VII., Dohány-utca 42. T.: 423-901). Második hétre prol.: **Tilos a szerelem.**

KASZINÓ filmszínház (Eskü-út 1. Telefon: 185-329, 383-102). **Örök tűz** (Madeleine Renaud, Jean Gabin). (¼4, ¼6, ½8, sz.: ½2-kor is, v. és ü.: 11, ¼4, ¼6, ½8.)

KORZÓ (IV., Váci-utca 9. T.: 182-818). **Borgia Lukrécia.** (Isa Pola, Carlo Ninchi.) (¼4, ¼6, ½8. v. és ü. d. e. 11-kor is.)

MESEVÁR (Szent István-krt 16. T.: 114-502) **Isten rabjai.** (½4, ½6, ½8, v.: ½2-kor is.)

NEMZETI APOLLÓ. (Erzsébet-körút 45. Tel.: 222-022). **A „28"-as. Híradó.** (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

NYUGAT MOZGÓ (VI., Teréz-körút 41. Tel.: 121-022). **Szerelmes asszonyok. Híradó.** (¼4, ¼6, ½8, sz.: ½2-kor is, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

OMNIA (József-körút és Kölcsey-utca sarok. T.: 130-125). **Muzsikus lelkek.** (½4, ½6, ½8, sz.: ½2-kor is, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)

PETŐFI MOZGÓ (VII., Rottenbiller-utca 37/f. Tel.: 428-178). **Lidércfény. Híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Párbaj semmiért.**

PEST-PALACE (VIII., Erzsébet-körút 8. T.: 221-222). **Első randevú. Híradók.** (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

RADIUS (VI., Nagymező-u. 22—24. Telefon: 122-098, 120-564). **Carmela** (Jávor, Doris Duranti). **Palócvirág** (Tolnay, Mály). **Híradó.** (¼4, ¼6, ½8, sz.: ½2-kor is, v. és ü. d. e. 11, d. u. ¼4, ¼6, ½8.)

SCALA filmszínház (Teréz-körút. T.: 114-411) **Éjféli gyors.** (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)

SZÉKELY MOZGÓ (VII., Erzsébet-körút 26. T.: 226-452). **Menekülő asszony. Híradó.** (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

SZITTYA-CITY MOZI (V., Vilmos cs.-út 36/38. T.: 111-140). **A „28"-as. Híradók.** (½4, ½6, ½8 órakor.)

SZIVÁRVÁNY MOZGÓ (VII., István-út 39. Tel.: 228-020). **Leányvári boszorkány.** (½4, ½6, ½8, sz. és v.: ½2-kor is.)

TISZA MOZGÓ (VIII., Népszínház-u. 31. T.: 133-171). **Három csengő. Híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZÍNHÁZA. Nyári szünet.

TOLDI-RIALTÓ (VII., Rákóczi-út. Telefon: 224-413). **Bűnös vagyok.** (10, ¾12, ½2, ¼4, ¼6, ½8.)

TURÁN (VI., Nagymező-u. 21. T.: 120-003). **Lidércfény. Híradó.** (11, ½2, ¼4, ¼6, ½8.)

ÚJBUDA (XI., Horthy M.-út 64. T.: 268-999). **Legény a gáton. Híradó.** (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)

Ezt írja az Olvasó

A magyar feltalálók védelmében

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Az egyik esti napilapban legutóbb közlés jelent meg egy *„üveggép"*-ről, amely elsőnek látta a gyermekparalízis „bacillusát". A továbbiakban kiderül, hogy az ultramikroszkópról van szó, amely a cikk írója szerint német találmány.

Megszoktuk már, hogy tudományos kutatások eredményeiről egyes sajtóorgánumok erőszakosan népszerűsített stílusban írnak s így nem csodálkozunk ezen a közlésen sem, amely üveggépnek nevezi az ultramikroszkópot és a gyermekparalízis kórokozójáról, amely a baktériumoktól, a mikroszkópos láthatóság határán belüli élőlényektől merőben eltérő ultravirus, kisüti, hogy bacillus. Eddig pusztán az olvasóközönség általános műveltségének szégyenteljes lebecsülése a cikk.

Tiltakoznunk kell azonban az ellen, hogy hazánkfia, *Zsigmondy* László magyar mérnök találmányát a németek javára könyveli el. Igen tisztelt cikkíró úr, ne legyünk olyan nagylelkűek, nem minden találmány külföldi, amelynek világhíre van. Teljes tisztelettel:

egy székesfővárosi állatorvos.

Hozzászólások egy előadáshoz

1.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

A *Magyar Nemzet* egyik vasárnapi számában olvastam *Szabó* István cikkét, amely a Józsefvárosi Színház *„Csak egy éjszakára"* című darabját kifogásolta. A cikk felemlíti, hogy a közönség köréből felháborodást váltott ki a darab egyik-másik jelenete. Igen örülök, hogy ez a cikk megjelent. Magam is pesti munkásasszony vagyok s mint ilyen, csekély fizetésemből nem járhatok drága színházba, hogy ott jó darabot és jó szereplőket lássak. *Így kénytelen vagyok az olcsó kültelki színházakba járni, ahol a darabok rosszak és ostobák és ahol a rendezők azt hiszik, hogy a szegény közönség nem ért meg mást, csak trágárságot, durvaságot, ízléstelenséget és mezteleneséget.*

Nagyon lealázó ez reánk nézve!

De most ebből a cikkből megtanultam én is és velem együtt a többiek is, hogy *tiltakoznunk kell* a jövőben az ilyen előadások ellen.

Még egy szempont. Most, amikor minden szem a parasztság felé fordul talán jó lenne, ha ez az odafordulás a kultúrpolitikában is megnyilvánulna, mert elképzelhetetlen következményei vannak az ilyen előadásoknak éppen a fővárosba került parasztság körében. Budapestre az ország minden részéből jönnek leányok háztartási alkalmazottaknak, fiúk pedig munkásoknak. Természetesen ők is ezekbe az olcsó színházakba járnak. És ha majd visszamennek a falujukba, ők lesznek a műkedvelő előadások szereplői. Mit fognak játszani? Azt, amit Pesten láttak, sőt úgy, ahogy azt itt eltanulták. Tudom biztosan, nem így gondolták a parasztság szellemi nívójának emelését az illetékesek. Tisztelettel

Cserta Lajosné.

2.

Igen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Szabó István cikkével kapcsolatban a következőket szeretném megjegyezni: Valószínűleg sokan vannak még, akik nem értik, hogy nekünk miért kell oly hevesen tiltakozni az ízléstelen, nívótlan irodalom ellen. Azért, mert keserves és sokszor megalázott proli életünkben maradt még szikrája az emberi érzésnek. Nem szeretjük, ha lenéznek bennünket, mondván, hogy nekünk úgyis jó, ha bármit nézünk meg. Kérjük és követeljük, hogy a kültelki olcsó színházakban az értékes darabokat adják tehetséges színészek előadásában. Nem arra gondolok, hogy a hét minden napján legyen ez, de legalább hetenként egyszer. *Most, amikor folyton hangoztatják, hogy a munkásság az ország jelentős és fontos tényezője, módot kell találni arra, hogy ezt az értékelést a kultúra minden területén érvényesítsék.* Ehhez a következő eszközök szükségesek: olcsó, jó könyvek, tartalmas színdarabok, jó filmek és jó rádióműsor. Nekünk munkásoknak *nem az a jó, ami divatos,* hanem az, amelyben az emberi nemes törekvések szerepelnek. Teljes tisztelettel

Teljes tisztelettel

Kovács Magdolna

Javaslat a padláslakásokról

Tisztelt Szerkesztőség!

A Közmunkatanács a lakásinséggel kapcsolatban már egy-két hónap előtt kimondta, hogy *a padlások hasznosítása kívánatos.* Ez a kitűnő ötlet sürgős megoldásra vár, annyival inkább, mivel a lakáshivatalnál felhalmozott igénylések száma már 30.000-re rúg.

A padlásoknak lakásokká való átalakítása könnyűszerrel és gyorsan megoldható, különösen ott, ahol a padlás elég magas. Ha az illetékes tényezők magukévá tennék az ügyet azzal, hogy a háztulajdonosok ugyanolyan adókedvezményt élveznének, mint a házépítésnél és az építési engedélyeket gyors iramban, soronkívül adnák ki, a háztulajdonosok egészen bizonyosan felkarolnák az ötletet és *még e nyár folyamán* megfelelő számú új lakás létesülne. Alázatos tisztelettel

egy hű olvasó.

Budai villamosmizériák

Igen tisztelt Főszerkesztő Úr!

Nemcsak egyéni érdekemben, de egy egész fejlődő városrész érdekében írom ezt a levelet.

Buda egyik legfejlődőképesebb városrészének közlekedési csődjét vonhatja maga után a BSZKRT kilátásba helyezett megállóhelyritkítási tervezete. A *Budaörsi-út, Wolff Károly-út* és *Hegyalja-út* találkozásánál megszüntetni tervezett megállóhely nélkülözhetetlen. Annál is inkább, mert a szükségszerűségből a délutáni órákban is forgalomban tartott 8-as autobuszról egyedül itt oldható meg az átszállás a 63-as villamosvonalra.

Szóvá kell tennünk azt a sérelmet is, hogy a BSZKRT a Délivasútról érkező utasok számára állítson be régi rendszerű *kétperrónos, pótkocsis* járatokat, mert sem a 63-as, sem az 59-es viszonylatú kocsikra, de a legújabb áramvonalas villamosokra sem szállhat fel az utas csomaggal és kutyával. Erre még az sem lehet a válasz napjainkban, hogy akiknek nem alkalmasak az új kocsik, azok járjanak taxival, mert tudjuk nagyon jól, hogy a nagyközönség több okból is kénytelen a villamosközlekedés mellett kitartani. Kiváló tisztelettel

budai villamosutas.

A bölcsész-vegyészek panasza

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

A *Magyar Nemzet* nemrégen helyet szorított egy levélnek, amely szóvátette a vegyészdoktori oklevél kérdését. Ezzel kapcsolatban szeretnék néhány szót elmondani.

Vegyészeket jelenleg a műegyetemen és a tudományegyetem bölcsészeti karán képeznek ki. A műegyetemen a hallgatók előírt előadásokat hallgatnak, kollokviumokat és szigorlatokat tesznek le, majd automatikusan elnyerik a vegyészmérnöki oklevelet. A tudományegyetemeken tavalyig az volt a rendszer, hogy a hallgató nyolc félévet lehallgathatott, idejét teljesen szabad belátása szerint osztva be. Az abszolutórium után doktori értekezést kellett készítenie és doktori szigorlatot tennie, hogy doktor lehessen.

Tavaly óta a budapesti egyetem csak azokat engedi doktori szigorlatra, akik a négy év alatt bizonyos kötelező előadásokat hallgattak, laboratóriumi gyakorlatokon, vizsgákon résztvettek. Ezek után tehát igazságtalan az, hogy a vegyészmérnököt részesítik mindenhol előnyben a vegyészdoktor előtt. Az új rendszer szerint ugyanis a vegyészdoktor ugyanolyan szigorú megkötésekkel végzi tanulmányait, mint a vegyészmérnök, sőt ennek végeztével, két-három évig tartó munkával doktori értekezést kell készítenie. Így az a paradox helyzet áll elő, hogy *a vegyészmérnök négyévi tanulás után értékesebb diploma birtokába jut, mint a vegyészdoktor öt-hatévi tanulmány után.*

A mai vegyészhiány enyhítéséhez hathatósan járulna hozzá ennek a kérdésnek a megoldása. Véleményem szerint az lenne a megoldás, hogy a tudományegyetem a megfelelően előírt tanulmányi rendben elvégzett tanulmányok után *„okl. vegyészi"* diplomát adna a hallgatónak, aki azután, ha ráérő ideje és tehetsége van, ezután is leteheti a doktorátust. Ilymódon a doktorátus értéke megnőne, a bölcsész-vegyészek pedig négyévi komoly munka után szintén automatikusan diplomához jutnának. Kiváló tisztelettel

Egy bölcsész-vegyész.

Művészet és nevelés

Tekintetes Szerkesztőség!

Bernáth Aurél Gondolatok a „Magyar Művészetért" kiállításon című cikkében „a bajok legmélyebb gyökerét művészeti nevelésünk elégtelenségében" látja.

Szerintem közönségünk elképesztő közömbössége ellen csak egyetlenegyféleképpen lehet cselekedni a magyar piktúra érdekében. *Ez a módszer pedig a sokat hangoztatott és minden eredmény nélkül hangoztatott művészi nevelés, a nagy tömegek ízlésének tudatos fejlesztése és finomítása kell, hogy legyen.* Az esztétikai nevelésnek időtlen idők óta történt elhanyagolása valóban a bajok legmélyebb gyökere és erről a satnya és korhadt gyökérről nem lehet eleget beszélni, elsősorban azért nem, mert erősítésére és fejlesztésére még ma is alig történik valami.

A növendékek esztétikai érzékét három tantárgy van hivatva fejleszteni. Ezek: az ének, a rajz és a művészettörténet. Az elsőről most — minthogy a képzőművészet kérdései foglalkoztatnak — nem beszélünk. A rajz tanításában alapvető tévedés éppen az, hogy a kézügyesség fejlesztésére irányuló törekvések mellett a gyermek egyéni ízlése és meglátásai teljesen elvesznek. *Az éveken keresztül kedvetlenül és gépiesen másolt síkminták és néhány természet utáni rajz aligha fogja felkelteni a gyermek érdeklődését és rajzolási kedvét.*

A művészettörténet tanításában túlsok szó esik nevekről és évszámokról, korokról és városokról. Ez helyrehozhatatlanul unalmas iskolai kötelezettséggé süllyeszti a gyermek szemében azt, ami később kulturális magatartásának alapvető része kellene, hogy legyen.

Végül nagy baj az is, hogy ez a két rokon, egymással szervesen összefüggő tantárgy vagy egymástól teljesen függetlenül szerepel az oktatásban, vagy az egyik — és pedig a művészettörténet — a másiknak, a rajznak alárendelt és majdnem mellékes kiegészítése volt csupán. *Sokkal szabadabb és egyéniségre irányulóbb, színesebb és élénkebb módszerre volna szükség* s főleg az alsó osztályokban játékosabb és a gyermeki képzeletet intenzívebben megragadó eszközökre. Ilyen lehetne az iskolai és házi olvasmányok illusztrálása, a kedvelt állatok, érdekes események megrögzítése és később a szabadban való rajzolás, amely egyúttal bensőségesebbé tenné a városi gyermeknek a természethez való kapcsolatát és jobban megismertetné a földdel.

A jó meglátást és helyes érzékelést szolgálná azután a felső osztályokban a művészet nagyjainak alapos ismertetése már a rajzóra keretén belül is. Itt nem történeti ismeretekre gondolunk, hanem a műalkotások részletes formai és esetleg lélektani elemzésére.

Ezzel kapcsolatban *elsősorban a művészet lényegét kell a növendékek korához és az osztály átlagszínvonalához alkalmazkodva megértetni,* hogy a serdülő lélek minél előbb és minél erősebben fogékonnyá váljék a szépség iránt.

A művészettel ismerkedő gyermeket először is arra kell megtanítani, hogy igyekezzék tárgyilagos maradni. *Szükség van tehát elsősorban a legelemibb művészetelméleti és lélektani ismeretekre,* amelyek elvezetik a növendéket az ábrázolás szükségszerűségének megértéséhez. Ezért hallania kell az alkotó típus természetéről, lelki alkatáról és rá kell őt vezetni azokra a jelenségekre, amelyek művészben és közönségben egyaránt megvannak és így mély és tartós kapcsolatot teremthetnek a kettő között. Jó irányban tovább fejlesztve a serdülő ifjúság lelkiségét, bizonyára lehetséges volna eljövendő korok művészetének olyan közönséget teremteni, amely nemcsak esős vasárnapokon és nemcsak sajnálnivaló sznobizmusból látogatná a múzeumokat és tárlatokat, hanem őszinte benső szükségszerűségből. *Ez a helyesebben nevelt középosztálybeli publikum, kiegészítve egy tudatosan művelt munkásgenerációval, majd visszhang lehet visszhangtalan művészetünkre és lehetővé teszi, hogy az eddig közkedvelt és egyedül közérthető középszerűség helyett az úttörő fiatal művészet teljes megértésre találjon és ezáltal szellemi, erkölcsi és anyagi fellendülése bekövetkezhessék.*

Tisztelettel

Dr. Mándy Stefánia.

Levelezőlap Kőrösmezőről

Tekintetes Szerkesztőség!

A jelenleg Kőrösmezőn működő Kárpátaljai Színház igazgatója bemutatkozásul kedves meglepetést adott a közönségnek. Miután az első két előadást *zongorahiány miatt* nem tudta megtartani, a vasárnap estére hirdetett operettet, a *„Csak egy asszony van a világon"*-t zene, énekek és táncok nélkül adta elő, egy új színpadi műfajt kreálva, a *zenétlen operettet.*

Azt hiszem, ez a teteje minden ripacskodásnak, amelyet a vidéki színházi rendszer megenged magának. Ha már a színészkamara tűri, hogy zenekar nélkül játszhasson egy operettársulat, miért nem ad az igazgatónak legalább egy használható zongorát, ha már az nem tud venni egyet?

Tisztelettel:

Sz. Gy., Kőrösmező.

Hajnali ébresztő a Kinizsi-utcában

Tekintetes Szerkesztőség!

A *Ráday-utca* és *Lónyay-utca* között van *6 ház, és 1 garázs.* Na már most az *egy* garázs miatt 6 ház lakói nem tudnak aludni. Az ok a következő: Hajnali 4 órakor befutnak vagy kifutnak a különböző teherautók az utcára és elkezdődik azoknak javítása, rendbehozatala, begyujtása, elindítása, stb. a *Kinizsi-garázs* egyike a legnagyobb helyiségű garázsoknak, de még véletlenül sem bent a helyiségben történnek a generáljavítások stb., hanem *az utcán.* A különféle motorkerékpárok boldog tulajdonosai pedig, mikor éjjelente beviszik motorjukat a garázsba, a legnagyob lendülettel és gépfegyverszerű kattogással szaladnak fel motorjuk éjjeli nyugvóhelyére. Mindezeket még az is súlyosbítja, hogy *az utca igen keskeny.*

Talán jó lenne felhívni az illetékesek figyelmét, hogy 6 ház lakói mégsem kaphatnak idegösszeomlást abból kifolyólag, hogy nyitott ablaknál szeretnének aludni, ámde a garázs jóvoltából ezt nem tehetik meg. Ma, amikor mindenkinek idegei amúgyis fokozottabban vannak igénybevéve, elsőrendű érdek, hogy 8—10 órai zavartalan pihenést megérdemeljenek. Kiváló tisztelettel

egy régóta nem alvó Kinizsi-utca lakos

MEGJELENT az Ünnep

Bethlen Margit magas színvonalú képes szépirodalmi folyóiratának július 1-i új száma, melynek gazdag tartalmából kiemeljük a következőket:

Bethlen Margit: Példabeszéd az tulajdonságoknak kétféle ábrázatjukról
Kassák Lajos: Tavaszi magány (Elbeszélés)
Semper Viktor: Együnk színeket A pápa hadserege (6 képpel)
Zách Mária Terézia: A tökéletes férfi (Novella)
Markovics Ibolya: A hídi vásár (Sok képpel)
Fóthy Ernő: Az Asbóth-hajó
Ságody József: Intermezzo (Novella)
Dr. Kerekesházy József: Három királyné versengése (Képekkel)
Hortobágyi—Vasi rajzos humoreszkje: Foglalkozási ártalmak
Mátyás Ferenc: Tamási Áronnal

Sapper bűnügyi kisregénye: MINT DERÜLT ÉGBŐL A VILLÁM...

Továbbá: Aktuális riportok, sok illusztráció. Divat-, Humor-, Rejtvény-rovat. Az „Ünnep" minden újságárusítónál kapható. Ára 40 fillér.

Elveszett, de egy órán belül megkerült 30.000 pengő

Szerdán este megjelent a főkapitányságon *Auber* Arisztid Amadé Antal terézkörúti textilkereskedő és 30.000 pengőt adott át a központi ügyeleten az egyik rendőrtisztnek. Elmondotta, hogy este 8 óra tájban a Hungária-szálló telefonfülkéjében egy aktatáskát talált, amelyben *30.000 pengő volt.* Alighogy a textilkereskedő letétbe helyezte a pénzt, jelentkezett a rendőrségen *Einleis* Gábor erdélyi részvénytársasági igazgató, a pénz tulajdonosa. Miután kellően igazolta magát, át is adták neki a nagyösszegű pénzt.

Zenei hírek

*** A Margitszigeti Színpad zenei programja.** A szombaton nagyszabású ünnepi műsorral megnyitó Szigetszínpad alapos előkészületeit látva, megkérdeztük *Rubányi* Vilmos zenei vezetőt, az ismert operaházi karmestert a művészi vállalkozás zenei menetrendjét illetően s ő a következőket mondotta: *„Komoly és tartalmas programot akarunk nyujtani, nem a szokványos szabadtéri nívót.* Ezért a *Hangverseny Zenekar* mellé az esti 4000, illetve 2400 pengős költséget jelentő *Filharmóniát* és az *Operaház énekkarát* is szerződtettük és áldozatkészségünket mutatja, hogy a megnyitó ünnepi magyar este előtt, akárcsak egy szezonbeli filharmóniai koncertet megelőzően, három zenekari próbát tartottunk. A komoly zenei programot úgyszólván teljesen a *Filharmónia* abszolválja. Ezeket az estéket az Operaház karmesterei közül *Failoni* Sergio és én vezénylem s úgy vélem, köztetszéssel találkozik, hogy az egykori szigeti szimfónikus koncertek révén nagy népszerűségnek örvendő *Unger* Ernő professzort is megnyertük. Hozzánk hasonlóan ő szintén hat estét fog vezényelni. A hazai erőkön kívül *Ansermet* és Carl *Böhm* jön, de ígéretünk van *Furtwänglertől* is. A bécsi filharmónikusokat júliusban két estén *Knappertsbusch* hozza. Tárgyalunk a nálunk még nem dirigált kiváló olasz karmesterrel, Tullio *Serafin* római operaházi karnaggyal, aki szintén szívesen jön. Az operák közül nemcsak az *Aida, Álarcosbál, Bohémek, Carmen, Faust, Parasztbecsület, Pillangókisasszony, Traviata, Trubadur* van programunkon, hanem még egy *Mozart* dalművet is hozunk s ez valószínűleg a *Szöktetés* lesz. Bár az előadásokat 1/410-re be kell fejeznünk, törjük a fejünket, hogy miképpen lehetne *Wagner* zenedrámái közül valamelyiket becsempészni. Az Operaház prominens művészei: *Pataky, Németh* Ella, *Németh* Mária, *Losonczy, Halmos,* stb. mellett hazai erők, így a kitűnő *Miklóssy* Irén, a külföldiek közül pedig *Müller* Mária, *Stignani* és *Svanholm* lép fel. A könnyű zene hívejt vitamindús szórakoztató hangversenyek várják és július 23-ától sorozatosan adjuk *Lehár* remek operettjét, a *Víg özvegyet.*" Értesülésünk szerint a közlekedés kérdéseit is igyekeznek kielégítően rendezni. Autobusz- és hajójáratok mellett omnibuszok beállítására is gondolnak.

— A magyar amatőr fényképészek bemutatója Rómában. Az *Egyesült Magyar Amatőr Fényképészek Országos Szövetségének* tagjai előkelő közönség jelenlétében nagysikerű bemutatót tartottak Rómában, az olasz újságírók székházában. A bemutató előtt *Ruspoli* herceg, az olasz amatőrfényképészek elnöke üdvözölte *Mariássy* Zoltán kvirináli magyar követet és a megjelent előkelőségeket, majd dr. *Kovács* Károly ismertette a bemutatásra kerülő 130 színes fényképet.

Megszünik

kölcsönkönyvtáram. Modern regények, jó példányok olcsón kaphatók

Ehrenreich László

„Vigszínház" könyvesbolt
V., Szent István-körút 12. Telefon: 111-566.

Színházak műsora

Vigszínház. Péntek (E.), szombat, vasárnap d. u. és este: Fekete Péter. (3, ½7.)

Új Magyar Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Tábornokné. (3, ½7.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este, szombat és vasárnap d. u.: Egy boldog pesti nyár. (½3, 6.)

Andrássy Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Egy nap a világ. (3, ½7.)

Erzsébetvárosi Színház. Minden este, kedd, csütörtök és vasárnap d. u.: A két Kapitány.

Margitszigeti Szinpad. Péntek, szombat: Nincs előadás. Vasárnap: Muzsikáló Margitsziget. (7.)

Márkus-park Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Legszebb éjszaka. (½4, 7.)

Komédia Orfeum. Minden este és szerda, szombat és vasárnap d. u.: Lopótök (¼4, ¾7).

Nemzeti Bábszínpad. Minden csütörtök, szombat és vasárnap d. u.: Mátyás király rendet csinál. — Minden hétfő, péntek este: Az ügyvéd és férje. — Kedd: Toldi. — Szerda, csütörtök, szombat, vasárnap este: Panoptikum. (½4, ½7.)

Fényes Cirkusz. Minden nap: Charlie Rivels, Uve óriás elefántjai (júliusi új műsor). (½4, ½7.)

Magyar Műszinkör. Minden nap: Mária főhadnagy. (¾5, 7, vasárnap 3, 5, 7.)

A többi színház: Nyári szünet.

Zsindely Ferenc a Székelyföldön

Sepsiszentgyörgyről jelentik: *Zsindely* Ferenc kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter és felesége hétfőn este Csíkszeredára érkezett. Székelyföldi útjára elkísérte *Markos* Olivér államtitkár és felesége, *Imrédy* Kálmán, a MÁV elnöke, valamint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium több főtisztviselője. Csík vármegye törvényhatóságának nevében *Ábrahám* Zoltán alispán üdvözölte a minisztert. Zsindely Ferenc válaszában többek között hangoztatta, hogy minden magyarnak, aki hivatást érez magában, aki építő szándékkal öntudatosan él a fajtájáért, a székelység felé kell néznie. A székelységnek ősi földjén a maga helyén keményen kell hivatását teljesítenie és ez a hivatás sohasem volt veszélytelen. Ennek a népnek minél erőteljesebb és minél egészségesebb rajokat kell kibocsátania, útnak indítania az örök magyar célok felé, amelyek meghozzák nekünk a régen várt ünnepet. Kifejezte azt a meggyőződését, hogy megbirkózunk a nehézségekkel. A jövőnkért folytatott munka egy táborba parancsol minden magyart.

A miniszter nagy tetszéssel fogadott beszéde után kíséretével gépkocsin Hargita-fürdőre utazott, majd Sepsiszentgyörgyön keresztül a Gyilkos-tó megtekintésére indult.

Sepsiszentgyörgyön a vármegyeházán Kászonyi Richárd főispán üdvözölte Zsindely Ferencet. Ezután fogadta a „Székely" Nép munkatársát, akinek székelyföldi problémákat érintő kérdéseire válaszolt. Egyebek között kijelentette, hogy személyesen vizsgálja meg a borviz-kérdést és védelmébe veszi a székelyföldi borvizet. *(MTI.)*

Filmhírek

„Éjféli gyors" a Scalában és Corvinban

Végre egy magyar film, amely a kisemberek világába vezet, alakjait emberi indulatok, égő szenvedélyek fűtik és levegőjéből már-már szinte élet árad. Ha a történet túl egyszerű és ötlettelen, a fordulatok és izgalmas helyzetek erőszakoltak is, rendezésileg, színészileg és legfőképpen technikailag mégis erős színvonal-emelkedést jelent és a siker felé robog az *Éjféli gyors.* A témák és forgatókönyvek jobb megválogatása, egy árnyalatnyi rendezési gondosság, amely az „el a színpadtól" jegyében haladna — s ezen az úton a magyar film nemzetközi viszonylatban is versenyképessé válik. *Sárdy* János ízes magyar beszéde, érett játéka és szép tenorja, *Greguss* Zoltán markáns alakítása, *Bilicsi* Tivadar friss humora, *Toronyi* Imre, Cz. *Turáni* Endre, *Pataky* Miklós franciás epizódfigurái érdemelnek dícséretet. *Dolecsko* Béla kísérőmuzsikája s néhány szép dala stílszerű és hafásos. A filmet *Rodriguer* Endre rendezte. *(v. l.)*

*** Az első spanyol film** a közeljövőben megérkezik Budapestre, az *Örökké várlak* című érdekes, forró filmcsemege alakjában. Szakmai vélemény szerint külön stílust, egyetlen más nemzetéhez sem hasonlítható filmművészetet jelent a spanyol dráma, amit nagy érdeklődés előz meg.

Színházi hírek

*** Jubilál a „Két kapitány",** *Erdélyi* Mihály nyári operettje, amely csütörtökön este huszonötödször került színre és tapsos, virágos ünneplést hozott *Jávor* Pálnak, *Barabás* Sárinak, *Fejes* Terinek, *Feleky* Kamillnak és a többi főszereplőnek.

*** Sebő Miklós II. dalestje** a forró siker jegyében pergett le az Újságkiadók Otthona szorongásig megtelt nagytermében. Sebő finom árnyalatú, behizelgő hangja pompásan érvényesült a komoly dalok jól megválogatott sorában, ami után, mint előadó, színészparódiákkal és egy nagyhatású részegszámmal mutatkozott be. *Neményi* Lili gyönyörű hangja, *Bánffy* Edit és *Ágay* Emil szépen előadott versei, *Sárossy* Mihály művészi gitárdalai, továbbá *Almássy* Anny, *Rádai* László és *Magyar* Ferkó dalai, *Szentiványi* Kálmán talpraesett konferansza és *Szenkás* Dezső művészi zongorakísérete egészítette ki a színvonalas, szép műsort. *(—)*

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
BARANKOVICS ISTVÁN

Napirend

PÉNTEK, 1943 JÚLIUS 2.

Róm. kat.: Jéz. Szive. — Protestáns: Ottokár. — Görögkatolikus: B. a. meze. — Ó-görög 19.: Júdásaps.

A nap kel 4 óra 51 perckor, nyugszik 20 óra 45 perckor, a hold kel 4 óra 56 perckor, nyugszik 21 óra 10 perckor.

BRILIÁNST
ÉZÜSTÖT a legmagasabb ÁRBAN VESZEK
SCHWARCZ DÁNIEL ékszerész, IV Károly-krt 16

Közellátási hírek

Szelvényenként két dekagramm fűszerpaprika vásárolható

A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy úgy Budapesten, mint közellátásilag a fővároshoz csatolt városokban és községekben az új kiosztású sárgaszínű közellátási szelvényiv „A" betűs szelvényére július hónapra szelvényenként 2 dekagramm fűszerpaprika (tört, poralakú piros paprika) vásárolható, illetve szolgáltatandó ki.

A kereskedők az általuk beszedett szelvényekkel legkésőbb augusztus 7-ig tartoznak elszámolni. *(MOT.)*

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kiesinyheni árai csütörtökön

Zöldségfélék: burgonya, új, nagy 50, apró 29, vöröshagyma zöldjével cs. 20—39, fejeskáposzta 34—42, kelkáposzta 48—84, kalarábé 24—63, sóska 80—130, paraj 80—150, karfiol, tisztított 150—260, tök, főző, szabadföldi 1526, uborka 180—286, fejessaláta 13—44, zöldbab 66—90, zöldpaprika tölteni való drb. 30—130, apró, hegyes 12—45, retek, csomó 24—44, zöldborsó 60—96, paradicsom 200—780. Gyümölcs: Alma, új, 100—243, körte, új, 140—340, málna 260—325, cseresznye 100—320, egres 100—210, szamóca 220—520, barack, kajszi 120—360, szilva, új, 100—130, meggy 100—280, ribiszke 130—160, citrom drb. 38—40, kg 480, őszibarack 160—560, tömött csiperkegomba 800—1300 fillér kg-ként.

A forgalom a piacokon és a vársárcsarnokokban közepes volt.

Rádióhírek

BUDAPEST I. (Péntek.) **5.40:** „Üzen az otthon." — **6.40:** Ébresztő. Torna. — **7:** Hírek. Közlemények. Reggeli zene. — **10:** Hírek. — **10.15:** Zenekari művek és hangszerszólók. — **11.10:** Vízjelzőszolgálat. — **11.15:** Sólt Etel énekel. Zongorán kíséri Földes László. — **11.40:** „A Balaton természetes gyógyhatásai." Felolvasás. — **12:** Harangszó. Fohász. Himnusz. — **12.10:** Folyamerők szalonzenekara. — **12.40:** Hírek. — **13.20:** Időjelzés, vízállásjelentés. — **13.30:** „Honvédeink üzennek." — **14:** Pertis Pali és cigányzenekara muzsikál. — **14.30:** Hírek. Műsorismertetés. Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — **15.05:** Szórakoztató zene. — **15.30:** Ifjúsági rádió. „A szigligeti viadal." Kisfaludy Sándor regéjéből irta Márkus Dezső. Előadják a gyermekszereplők Harsányi Gizi vezetésével. — **16.20:** Idegennyelvű hírek. — **16.45:** Időjelzés, hírek. — **17:** Magyar operett- és filmdalok. Közreműködik dr. Sikolya István. A rádiózenekart vezényli Vincze Ottó. — **17.50:** Sportközlemények. — **18:** Német hallgatóinknak. — **18.20:** Népszerű operák híres balettmuzsikája. — **18.50:** Hírek. — **19:** Nótaszerző cigányprimások dalai. Közr. működik Népessy Lucia és Básthy-Badics Gyula. Kísér Bura Sándor és cigány zenekara. — **20:** „Műteremsarok. Közvetítés. — **20.10:** Az Operaház zenekara. Vezényel Dohnányi Ernő. Közreműködik Országh Tivadar (hegedű). — **21.40:** Hírek. — **22.10:** Tánczene. — **23:** Melles Béla-zenekar. Vezényel Várhelyi Antal. — **23.45:** Hírek.

BUDAPEST II. 17—**18.50:** Azonos Kassa műsorával. — **19:** Művészlemezek. — **20:** „Játék holdfényben." Vígjáték egy felvonásban. — **20.30:** Roosz Emil szalonegyüttese játszik. Utána: Hírek.

*** Változik a rádió szombati műsora.** A rádió szombati, július 3-i esti műsora, az előzetesen kiadott heti műsortól eltérően, a következőképpen változik: *19.00-ig* a műsor változatlan. *19.00-kor:* Tarka-estet közvetít a rádió a Hungária-parkból. *20.10-kor:* Tersánszky Józsi Jenő beszél, „Vidám hétköznapok" címmel. *20.25-kor:* Nyáresti könnyű zene közvetítése a Margitszigetről. *22.10-kor:* A Székesfővárosi Zenekar eredetileg 19.00 órára jelzett hangversenye, hangfelvételről.

Családi Értesítő

Ebben a rovatban megjelenő közlemények díjszabása 3 sorig 10.80 pengő, minden további sor 3.60 pengő.

Dr. lovag *Alth* Aurél m. kir. külügyminisztériumi titkár, lovag *Alth* Waldemar ny. rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter felesége, gróf *Buonacorsi* Marianna fia, június 28-án délelőtt esküdött örök hűséget a római Sant Isidoro-templomban *Gallegra* Laurának, néhai *Gallegra* Gyula és neje, született *Sangiorgi* Alma leányának.

Dr. Váhrbogyai *Bogyay* Zoltán és *Hörcher* Edit július 3-án, este fél 8 órakor tartják esküvőjüket a ferences atyák Margit-körúti templomában.

„Árdrágítási bűnperekben sokszor a bosszú deríti ki az igazságot"

Enyedi János nagykátai hentest egy másik hentes, *Monori* Ferenc feljelentette, mert szerinte Enyedi a maximális árnál drágábban árusította a birkahúst. A törvényszéki tárgyaláson Monori azt mondta, hogy *bosszúból jelentette fel Enyedit,* mert Enyedi is feljelentette őt. A törvényszék végül is egyévi börtönre és 400 pengő pénzbüntetésre ítélte Enyedit. Fellebbezés folytán a Tábla is tárgyalta az ügyet és a börtönbüntetést *kéthónapi fogházra mérsékelte.* A táblai ítélet kimondotta, *tapasztalati tény, hogy különösen árdrágítási bűnperekben igen gyakran bosszúból mondják meg az igazat.*

Felismertek az utcán egy ötletes betörőt

Néhány nappal ezelőtt ebédidő alatt betört *Koncz* Dezsőné Szentkirályi-utca 2. számú házban lévő szatócsüzletébe egy fiatalember. A kasszából magához vett 400 pengőt, majd ki akart menni a helyiségből, amikor egy asszony lépett be oda. Kenyeret kért. A betörő feltalálta magát és *kiszolgálta az asszonyt.* Másnap ez a vevő értesült arról, hogy betörés történt az üzletben és a betörő volt az, aki kiszolgálta. Szerdán este ez az asszony felismerte a Rákóczi-tér 1. számú ház előtt lévő villamosmegállónál a szatócsüzlet betörőjét. Szólt egy rendőrnek, aki az illetőt bevitte a főkapitányságra. Kiderült, hogy *Ádler* Sándor 28 éves szabósegéd. Letartóztatták.

Üzleti és kereseti lehetőségek külföldön, Európában és Európán kívül

Ezzel az érdekes és tanulságos kérdéssel foglalkoznak most megjelent könyvükben a *Szabó*-fivérek, akik 25 évet töltöttek üzleti úton Európa minden városában.

Ismertetik azokat a nehézségeket amelyekkel minden külföldinek meg kell birkóznia idegen országokban, ha élni, boldogulni akar.

Minden országot és Európa minden népét az üzletember különleges nézőpontjából mutatják be és rendkívül frappáns jellemrajzot adnak az egymástól annyira különböző népekről és országokról.

A Szabó-fivérek könyve „25 év üzleti úton Európa minden városában" címen jelent meg.

Elfogták 75 betörés tettesét

A főkapitányság detektívjei elfogták *Sterbinszki* István 22 éves rovottmultú géplakatost, aki a mult év októberében szabadult a fegyházból és akit a Thököly-úti autós betöréssel gyanusítottak. A rovottmultú géplakatos *Hegedüs* Kálmán álnév alatt lakott az Erzsébet-körút 26-os számú házban. Amikor a detektívek meglepték, *revolvert akart rántani,* de a detektívek lefogták. Beismerte, hogy valóban ő követte el a Thököly-úti üzletfosztogatást, ezenkívül 75 betörést ismert be. Letartóztatták, társait pedig keresik.

Halálozás

Özv. *Román* Kornélné szül. Zeténi *Csukás* Valéria m. kir. postamester 69 éves korában meghalt. Temetése Péter-Pál napján volt.

Szeglethy István nyug. gimnáziumi igazgató, 62 éves korában június 28-án elhúnyt.

Dr. *Kőrössy* László, a Szt. Paula szülőotthon igazgató-főorvosa, június 27-én hirtelen elhúnyt. Temetése július 2-án, d. u. 5 órakor lesz a kerepesiúti temetőben.

Dr. *Némethy* Károlyné szül. *Csák* Ilona, dr. Némethy Károly székesfővárosi tanácsnok felesége, június 30-án, szerdán délelőtt a Herzog-klinikán váratlanul elhúnyt. Temetése július 2-án, pénteken délután 5 órakor lesz a farkasréti temető halottasházából a református egyház szertartása szerint.

Földes Lipót ny. ig. tanító elhúnyt. Temetési időpontja 221-034 telefonon tudható meg.

Sporthírek

AKIK A GESZTENYÉT KIKAPARTÁK. A *Nemzeti Bajnokság* hónapok óta tartó végküzdelmében tudvalevően *Csepel* csapata maradt felül, amelynek *Salgótarján* csapata ellen vívott utolsó mérkőzésén sikerült addigi *kétpontos* előnyét nemcsak megtartani, de azt még növelni is. Így alakult ki a végeredmény:

1. *Csepel*	45 pont
2. *Nagyvárad*	42 pont

Ez az eredmény nem kevesebb, mint *harminc* mérkőzésen alakult ki, ami annyit jelent, hogy *Csepel* csapata a 30 mérkőzésen legjobb esetben megszerezhető 60 pontból 15 pontot veszített el, míg *Nagyvárad* csapata ennél is többet: 18 pontot. A két csapat mérkőzéseinek teljes helyzetképét a következő számok jelzik:

Csepel	21	3	6	90:51	45
Nagyvárad	19	4	7	85:49	45

Külön megemlítésre érdemes, ami ebből a táblázatból nem olvasható ki, hogy a nagyváradi csapat úgy a tavalyi őszi, mint az idei tavaszi találkozón is legyőzte a csepeli csapatot. A két eredmény:

Ősszel:	*NAC—Csepel 8:2*
Tavasszal:	*NAC—Csepel 4:3*

Nagyvárad csapata tehát egymaga 4 pontot vett el a későbbi bajnokcsapattól, sőt az őszi 8:2-es arányú győzelmével annyira feljavította a maga gólarányát és rontotta a csepeliekét, hogy amenyiben mindketten egyforma pontszámmal végeztek volna, úgy éppen *jobb gólaránya Nagyvárad javára dönthette volna el a bajnokságot is.* Az egymás közötti viszonylatban tehát *Csepel* csapata alaposan alulmaradt *Nagyvárad* csapatával szemben és bizony az őszi *nyolcgólos* vereség után még a legvérmesebb csepeli szurkolók is aligha mertek ábrándozni a végső bajnoki győzelemről. Világos volt, hogy *Csepelen már csak a bajnokság többi résztvevője segithetett.* Hát segítettek is olyan formában, hogy egyik csapat is, másik csapat is elszedett egy-két pontot a későbbi mérkőzések során a nagyváradiaktól, de mindannyiuk között valójában *Salgótarján* csapata volt az, amelynek a két nagy riválisellen játszott négy mérkőzésén *Csepel* csapata visszaszerezhette a Nagyváraddal szemben elveszített négy pontot. Ezt szemléltetik az alábbi eredmények:

Ősszel:

Salgótarján—Nagyvárad	*1:0*
Csepel—Salgótarján	*5:2*

Tavasszal:

Salgótarján—Nagyvárad	*4:2*
Csepel—Salgótarján	*2:0*

Salgótarján tehát az 1942—43. évi bajnokságban kétszer is legyőzte Nagyvárad csapatát és négy pontot vett el tőle, viszont összel is, tavasszal is vereséget szenvedett *Csepel* csapatától, amely mind a négy bajnoki pontot a maga javára könyvelhette el. A két rivális „nagycsapat" ezek után már egyforma pontot számlálhatott, de a gólarány még mindig a nagyváradiak elsőbbségét jelezte. A *Gamma, Újpest* és *Szolnok* csapatai segítettek a továbbiakban, amennyiben *mindhárom csapat egy-egy ponttal többet vett el a Nagyváradtól, mint Csepel csapatától.* Igaz, a szombathelyi *Haladás 2:1-re* verte nagy meglepetésre *Szombathelyen* a csepelieket, akik összel *Újvidéken* is leadtak egy pontot, de mindezt kiegyenlítette *Kolozsvár* csapata — a bajnokság utolsó helyezettje! —, amely összel döntetlenül végzett *Nagyvárad* csapatával, tavasszal pedig *3:1* arányban le is győzte azt. A két *„vidéki"* csapat: *Salgótarján és Kolozsvár csapatai négy mérkőzésen összesen hét pontot vett el a Nagyvárad csapatától.* El lehet mondani, ők kaparták ki a tűzből a *„gesztenyét"* a Csepel javára.

Lósport

KEZDŐK GÁTVERSENYE. I. *Femina.* II. *Royal Pourpoint.* III. *Bigorre.* A *Pestvidéki Versenyegylet* csütörtökön rendezte *Káposztásmegyeren* ötnapos nyári versenyének első versenynapját, amelynek a *Kezdők gátversenye* volt a főszáma. A 24000 méteres versenyben hét három éves indult, amelyek ezúttal mutatkoztak be először ugróversenyben. Femina nyerte a versenyt, fejhosszal, mert az utolsó gátnál Royal Pourpoint megbotlott. A lapunk zártáig lefutott versenyek részletes eredménye a következő:

I. Hadseregi sikverseny. 1000 m. 1. **Desperadó** (Flandorffer fdgy. 5/10.). 2. Legényfogó. 3. Diadalittas. Fm.: Ferkó, Pogány, Dobsina. 2 hossz, fejhossz. Tot.: 10:13, 10, 11, befutó 31. — II. Gátverseny hendikep. 2400 m. 1. **Para Yokk** (Dunai pari.). 2. Csalafinta. 3. Jó reggelt! Fm.: Azután, Torma, Legvező, Csöppi. 5 hossz, 4 hossz. Tot.: 10:14, 10, 11, 10, befutó 84. — III. Welter hendikep. 1850 m. 1. Slee (Bihari, 7/10.). 2. Roulette. 3. Phantasie. Fm.: Vérese, Vitéz Nyakhossz, 6 hossz. Tot.: 10:15, 11, 13, befutó 53. — IV. Kezdők gátversenye. 2400 m. 1. **Femina** (Müller, 1½). 2. Royal Pourpoint. 3. Bigorre. Fm.: Szabadka, Péter, Petur bán, Rabonbán. Félhossz, 8 hossz.

NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. KORFORGÓGÉPEIN. BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 8. — FELELŐS: VITÉZ MARGITTAY ANTAL IGAZGATÓ

Bernáth Aurél:

Kell-e művészeti kamara?

A Képzőművészek Országos Szövetsége felhívással fordult tagjaihoz, hogy nyilatkozzanak, óhajtják-e a kamarát.

A felhívást a kultuszminiszter egy leirata indította el. „A nagyon is megoszló vélemények — mondja a leirat — késztettek arra, hogy az egyesületek véleményét megismerjem s a kérdést nyugvópontra hozzam."

Az Országos Szövetség fáradtságot nem ismerve most tagjaihoz fordul, egy kisebb népszavazást tart, s a véleményeket összegezve akarja állásfoglalását eljuttatni a miniszterhez.

Engedje meg nekem az Országos Szövetség, hogy válaszomat a nyilvánosság előtt mondjam el. A kérdés fontos s ne mondjunk le a meggyőzés lehetőségéről.

1.

Honnan van az — teszem fel magamnak a kérdést —, hogy a művészek egy rétege kamarát óhajt? Mit akarnak ezzel elérni? Mire lehet ez jó? Szükség van talán kiállítási rendszerünk megváltoztatására? Államilag kell-e talán meghatározni, ki a művész, ki nem? Hasznos lenne az, ha megmondják a festőnek, mit fessen, hogyan fessen? Vagy talán égető szükség van a zsidó művészeket ezzel a kényelmes móddal kitessékelni művészeti életünkből?

Nyugtalanító feladatkör, bárhová nézünk. Vagy talán rossz helyen tapogatok? Hallottam arról a szóbajöhető feladatkörről is, hogy hivatalosan márkázni kell a képeket, a lelkiismeretlen műkereskedelem túlkapásai miatt. Dehát lehetséges-e ez?

Félek, hogy még a jószándékú tervelőknek is hamis volt kiindulási pontjuk. Szemük előtt az lebeghetett, hogy orvosi-, mérnöki kamaráink vannak, melyek megállnak lábukon, s kari-erkölcsi, vagy karitatív feladataikat úgy ahogy, elvégzik.

Mi sem hamisabb azonban, mint egy kényelmes összevetésből származó következtetés.

Egy mérnököt elválaszthat a másiktól politikai felfogás, vagy emberi különbség, de mesterségükön belül nincsenek meg azok az ellentétek, mint a művészeknél. Ezek az ellentétek nálunk szellemiek s így a legfontosabbak. Ebből következik, hogy a legtöbb olyan kérdés, mely a kamara feladatkörét teheti, világszemléletet érint s így a békés együttműködés elképzelhetetlen. Sőt minden nivellálódás valahogy egy értékes elemét venné el világunknak, feltéve, ha ez a nivellálódás erőszakos volna.

A művészet nem polgári kenyérkereseti pálya. Természetrajzához tartozik, hogy művelője szeret szabadon szemlélődni. Ebből a szabadságból — mely persze amúgy is jórészt illúzió — fakadnak lelkesültségének értékes pillanatai s nagy hiba volna tilalomfákat helyezni arra az amúgy is szűk mezőre, amelyre szemlélődés közben még ma is tekinthet.

A szellemi ellentétek különféle művészeti egyesületeket jelentenek. Természetes folyamat, hogy közös szellemiségű művészek egymás közt érzik jól magukat, eszméiket közösen próbálják megvalósítani, közös kiállításokon, folyóiratokban stb. Minden olyan szerv tehát, mely egyesületeink rendszerét korlátozni, vagy pláne megszüntetni akarja, veszélyes volna művészeti életünkre.

2.

Ha egy orvos elvégezte az egyetemet mert ha nem esik a korátozó rendelkezések alá, automatikusan tagja lehet a kamarának. De hogy fogjuk mi a válogatást megejteni —, hogy csak a kezdeti nehézségeknél maradjunk? Ki legyen tag? Föltéteszem, hogy a válogatást művészekre bízzák. De elképzelhető-e, hogy elfogultságainkon urrá leszünk? Micsoda végeláthatatlan igazságtalanságok kerekednének már a megindulás pillanatában. Mert kézzelfogható bizonyítékot alig iktathatunk a felvétel eldöntésére. Az, hogy valaki kiállított — úgy érzem ezt nem kell bizonyítanom — vajmi keveset jelent. S mi volna még? A mesterségbeli tudás? De hisz ezzel éltek vissza legjobban az utolsó 40 évben. Akik ma a művészetet kiárulják, nem egy közülök mesterségbelileg kitűnően képzett s a kiállítások gyakori szereplői.

Gondoljunk arra, hogy ezernél jóval több nyilvántartott művészünk van. S mily kevés a valóban kiváló. Elkerülhetetlen volna tehát, hogy a kamara többségét ne a középszerűek tegyék s ezek szerint volna a testület magatartása is. Nehéz volna ebbe belenyugodni. A művészetben az elit réteg számít, mert ennek van a legmélyebb művészi belátása. Ezek pedig alig tudnák keresztülvinni szándékaikat. Már csak azért se, mert minél kiválóbb művészi tehetség valaki, annál kisebb a kedve társadalmi szereplésre, adminisztrációra, s ilyen termékenyen egyesületesdi játékra.

3.

Sokan a kamara-tervelők közül a régieket hozzák fel például. Hallom a céhrendszer, műhelymunkás jelszavakat. Milyen vizenyős ábrándozás ez!

A régiek szigorú munkadiszciplinája ma sem halt ki. De megváltoztak életfelfogásaink s megváltozott a művész társadalmi helyzete. Munkásságát, így személyét, de általában a művészetet is többre becsülik ma, ha az érték.

A társadalmi alakulatok, mint amilyen a céhrendszer is volt, a maguk egész felépítésében elválaszthatatlanok koruk szellemiségétől. Részemről semmi kedvem sincs műhelymunkás lenni. A lehetőségig szabad ember akarok maradni, minél kevesebb béklyóval, konvencióval.

4.

Ha a kamarapártiak csoportját nézem, azt látom, hogy egy sincs köztük, akit — szimpla általánosítással — az újabb törekvésű művészekhez számíthatnánk. Így önkénytelenül felmerül bennem a gyanú, hogy azt a küzdelmet melyet kiállítóhelyiségekben illene megvívni, egyszerűsíteni óhajtják, még hozzá állami segédlettel. Feltehető az is, hogy az ösztönzés egy részét külföldi példából merítették. A destruktív jelző bőven zuhog mostanában minden képre, amelyik nem kedvükre való.

Rendkívül sajnálom, hogy festő létemre nekem kell védekeznem. Szívesen láttam volna ennek tárgyalását esztétikusainktól, akiknek, úgy érzem, feladatuk lett volna ezzel a kérdéssel már az előkészítő szervezkedéskor alaposan foglalkozni. Sajnos, nagyon kevés beható bírálatot olvastam. Pedig lett volna erre alkalom. Nemrég folyt le az Egyesületközi Együttműködés ankétja, ahol ez a kérdés volt a főtéma. Az újabb törekvésű festők és szobrászok már akkor védekeztek a terv ellen: tiltakozásképpen még csak el se mentek a tárgyalásra. Nem akartak résztvenni olyan ülésen, ahol a kamaráról folyik a szó. De ez a néma tiltakozás volt majdnem az egyetlen ellenzés.

Nem tudhatjuk, mik a tervek. Nem tudhatjuk, hogy a kamarai tagság elnyerése, vagy megtagadása mekkora előnnyel, illetve hátránnyal jár. De bármily kicsi is volna az igazságtalanság, melyet szabályai hoznak, a kamara felállítása csakis művészetünk elsekélyesítéséhez vezetne. Egy ilyen szervezet árgus szemeivel riasztó volna a fiatal generációra. A kamarába való felvétel elnyerése előre meggörbítené a hátakat, éppen abban a korban, amikor a legtermékenyebb a merészség. Végül is e kérdés körül végeláthatatlan marakodások kerekednének a kamarában. A fontos kérdésekben pedig elkészülhetnénk a legjóvárabb állásfoglalásokra.

A művészet nem az a terület, ahol az erőket egyensúlyozni kell, hanem ahol éppen a függetlenségre van szükség. Nem kell jóstehetség megmondani, hogy független szellemek semmi körülmények közt nem volnának alárendelhetők egy ilyfajta intézmény aranyközéputas rendelkezéseinek. Inkább vállalnák a tagság-megvonás veszélyét, mégha ez azzal járna is, hogy a nyilvános művészeti életben nem juthatnak szóhoz. Sőt — ahogy én a kamaraellenesek mentalitását ismerem — el tudom képzelni köztük a legnagyobb szolidaritást.

Okosabb nem hozzányulni ehhez a kérdéshez. Bízzuk az időre és a társadalomra mindazokat a problémákat, melyek miatt kamarát tervelnek. Ez a két tényező a legegészségesebb és a legfájdalommentesebb osztályozó. Amíg ebből az „átkos" szabadságból Delacroix-k, Daumier-k, Corot-k, Cézanne-ok teremhettek, nem kell aggódnunk.

5.

Egyetlen magyar művész sem tiltakozna azonban, ha az Országos Szövetség megpróbálná saját hatáskörét tágítani. De csak olyan kérdésekben, melyek az eszmei oldalt nem érintik. Bizonyára megkapná ehhez mindnyájunk támogatását. Hisz a cégér már kész és az összesség nevét idézi: Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége.

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter jelenlétében nyílt meg a bajai mezőgazdasági kiállítás

Bajáról jelentik: Szombaton nyilt meg Baján Bács-Bodrog vármegye mezőgazdasági kiállítása. A kiállítás megnyitásán megjelent *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter és az akadályozott báró *Bánffy* Dániel földmüvelésügyi miniszter képviseletében dr. *Bárányos* Károly földmüvelésügyi államtitkár. A kiállítást gazdagyülés előzte meg.

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminisztert megérkezésekor dr. *Reök* Andor főispán üdvözölte, hangoztatva, hogy a kiállítás Észak- és Dél-Bácska egymásratalálásának jegyében nyilt meg.

A svéd újságírók Erdélyben

Nagyváradról jelentik: A Magyarországon tartózkodó svéd újságírók csoportja pénteken délben társasgépkocsin Nagyváradra érkezett. Megtekintették a székesegyházat, a püspöki palotát és a város egyéb nevezetességeit. Délben az Idegenforgalmi Hivatal ebédet adott tiszteletükre. Délután a svéd újságírók tovább utaztak Kolozsvárra. *(MTI.)*

Kolozsvárról jelentik: A Magyarországon tartózkodó svéd újságírók többnapos erdélyi körútra indultak és ennek során pénteken este Kolozsvárra érkeztek. A svéd újságírókkal együtt érkezett Kolozsvárra Carl Johan *Danielsson*, Svédország budapesti követe, dr. *Bede* István követségi tanácsos, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője, *Morvay* Zsigmond, a stockholmi magyar követség sajtóattaséja, *Lotz* János, a stockholmi egyetem magyar lektora, a Gróf Teleki Pál Tudományos Intézet részéről pedig *Kósáry* Domokos. A svéd újságírókat a város részéről dr. *Keledy* Tibor polgármester, az erdélyi újságírók nevében pedig *Zathureczky* Gyula főszerkesztő fogadták. Este nyolc órakor a Központi-szállóban *Inczédy-Joksman* Ödön főispán és Keledy Tibor polgármester szűkkörű vacsorán látták vendégül a svéd újságírókat, akik szombaton megtekintik a város nevezetességeit, majd tovább utaznak a Székelyföldre.

Nagytakarítás a t. Házban

Mint a *Magyar Nemzet* már jelentette, október derekán egybeül a képviselőház, s utána a felsőház, hogy letárgyalják az 1944. évi költségvetést. A parlament egybehívásának ideje még nincsen végleg eldöntve, viszont az egybehivás előtt egy nappal ülést tart az úgynevezett *gazdasági bizottság*, amely a parlament ülésezésével kapcsolatos kiadásokról tárgyal.

A képviselőház már teljesen fel van készülve a honatyák fogadására, lefektették a parlament folyosóira a piros szőnyegeket, amelyek a nyár folyamán felgöngyölve pihentek elraktározva a parlament pincéiben. Érdekes képe van most a parlament folyosóinak és berendezésének. Mindenütt kettős ablak volt, ezek közül azonban *az egyiket mindenütt leszerelték*, különösen a dunai fronton, ahol számolni kell az idő viszontagságaival. A szimpla ablakok körül a keretek mellett — úgyszólván orvosi nyelven szólva — *tamponírozták az ablakkereteket*, hogy védve legyenek a folyosók arra az esetre, ha vihar keletkezik, vagy ha *légitámadás érné Budapestet.*

Kevesen tudják, hogy a magyar parlament a legjobban tempírozott levegőjű nemcsak az országban, hanem egész Európában. Külön két tüdeje van a képviselőháznak és a felsőháznak. A Kossuth Lajos-tér parkjában van az a körülbelül hat méter átmérőjű, kerek, kútszerű építmény, amelyen keresztül a parlament lélegzik. 1914 előtt az innen mesterséges úton beszivott levegő jégtömbökön ment keresztül és így hűtötték forró nyári napokon a parlamentnek szenvedélyektől amúgy is túlfűtött levegőjét. Most már ez a jéggel hűtött levegőszolgáltatás megszűnt, csupán egyszerűen a hűvös szabad levegővel hűtik a parlament tanácskozótermét és a folyosókat.

Más a helyzet télen. *Nem a parlamentben fűtenek*, hanem a Személynök-utca 3. számú házban és onnan juttatják a parlament fűtőtesteibe a meleg levegőt, amelynek a kezeléséhez külön műszaki személyzetet alkalmaztak. Légkamrákban gyüjtik össze a meleg levegőt. A képviselőház fűtésének ellátására napi 60—80 mázsa szén szükséges, de ha a felsőház is ülésezik, akkor 120 mázsára rúg a szükséges szénmennyiség. Két mérnök, egy műszaki és egy építészmérnök dolgozik a parlament nyugodt levegőellátásának biztosításán, egyébként a takarítást magát minden külső segítség nélkül maga a parlament személyzete látja el. Az altisztek és a takarítónők sora dolgozik nyaranta, hogy részben elraktározzák még a moly elől is a szőnyegeket és a plüsspadokat. Ez a személyzet rendezte most be a parlamentet az őszi ülésszak előtt teljesen lakályossá.

Külön óvóhelye van természetesen a parlamentnek, ahová légiriadó estén a honatyák és felsőházi tagok útmutatók szerint levonulnak, de emellett van még úgynevezett értékóvóhely is, ahova a képviselőház elnökségének rendelkezése szerint *leszállították a képviselőház és a felsőház összes iratait bombabiztos helyiségekbe*, de leszállították még a képeket is, azokat a világhírű festményeket, amelyek az elnökség és a képviselőház szobáinak és termeinek falait díszítették. A légvédelmi pincét is azon a távfűtéses vezetéken fűtik, amely a parlament üléstermeinek és folyosóinak a fűtésére szolgál.

A parlament postája nyáron is működik és a képviselők címére feladott leveleket a képviselők és a felsőházi tagok rendelkezése szerint vagy magában a parlamentben gyüjtik, vagy pedig a képviselők és felsőházi tagok által megadott címre kézbesítik.

Van még egy érdekessége a parlamentnek, ahol akkor is dolgoznak, amikor a honatyák nyári szabadságukat töltik és ez a *kőfaragó műhely*. A parlament külső dekorációit szobrok és díszítmények alkotják, s a parlament elnöksége *kőfaragó műhelyt állíttatott fel ezeknek a restaurálására*, mert a gyönge homokkőből készült ékítmények részben az esőzés, részben a viharok következtében elkoptak, sőt az is előfordult, hogy a helyükről leestek. A kőfaragó műhelyben az eddiginél sokkal erősebb és keményebb homokkövet használva fel, pótolták a hiányokat. *A dunai front már teljesen rendben van* — itt dolgozik a Dunaparton a kőfaragó műhely, viszont most kerül sor a parlament többi oldalának és díszítményeinek a megjavítására.

Kivül és belül felkészült tehát a t. Ház az őszi ülésszakra, amelynek természetesen a legnagyobb eseménye *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszternek az expozéja lesz, amellyel a költségvetési vitát bevezeti, s amely iránt nemcsak politikai, hanem gazdasági körökben is nagy az érdeklődés.

(o. j.)

Az AURORA könyvkiadó
nagy propaganda akciója

1. **AZ ARISZTOKRÁCIA VALSAGA ÉS JÖVÖJE**
Ankét. Bevezető tanulmánnyal és záró szóval ellátta **báró Wesselényi Miklós.** A hozzászólásokat irta: két munkás négy arisztokrata, hat polgár. Ára 1.80 pengő
2. **ÍGY VÉGZŐDTEK A HÁBORÚK EURÓPÁBAN**
A nagy európai konfliktusok befejezésének drámája. Irta: **Erőss János.** Ára 1.80 pengő
3. **EURÓPAIAK AMERIKÁRÓL**
Irta: **Tempefői** Ára 1.80 pengő
4. **MAGYAR ÍRÓK BÜNPEREI**
Irta: **Kunszery Gyula.** Ára 1.80 pengő
5. **SALAZAR**
Egy kis ország nagy épitője. Irta: **Pajzs Elemér.** Ára 3.20 pengő
6. **EURÓPA ÖNELLÁTÁSA**
Kiadásunkban megjelent nagysikerű szakmunkák:
Összeállította és a gazdasági térképet tervezte: **Gál Sándor.**
Ára térképmellékletlel együtt **2.40** P
Németország nyersanyagtermelése számokban
7. **MIT TERMEL A HARMADIK BIRODALOM?**
Összeállította: **Gál Sándor.** Ára 1.— P

A felsorolt 7 könyvet
(fűzve, kartonálva)
az áremelés előtti olcsón áron adja
tehát a
7 könyv együtt 13.80 pengő

Megrendelhetők a mellékelt megrendelési szelvény és a vételár beküldésével. A beküldött vételárba a szállitási (portó) költség is be van számitva.

Ide levágni!

T.
AURORA KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT
Budapest, V., Visegrádi-utca 36
Alulirott ezennel megrendelem az
.....számu könyvet / könyveket
A könyvek árát egyidejüleg feladtam. A beküldött vételárban a szállitási (portó) költség is bennfoglaltatik.
Olvasható név:
Helység:
Pontos cim: utca szám em ajtó

A Katolikus Nagygyülés

A *Katolikus Nagygyülés* második napját az üllöi úti Örökimádás-templomban főpapi mise vezette be, amelyet *Serédi* Jusztinián hercegprimás pontifikált. Mise közben *Gigler* Károly pápai kamarás mondott szentbeszédet. Este a Középponti Katolikus Körben *a katolikus írók és hirlapirók országos Pázmány Egyesülete* filmvitaestet rendezett, amelyen dr. *Hindy* Zoltán, *Jámbor* Dezső, *Saád* Béla, *May Mayus* Tivadar, *Tóth* László, *Nyisztor* Zoltán és *Czapik* Gyula szólaltak fel. Szombaton délelőtt a *Katolikus Agrárifjúsági Legényegyesületek Országos Titkárságának* vezetői tartották meg értekezletüket a Vigadó nagytermében.

A szombati nap egyik legnagyobb eseménye volt a *XII. Pius* pápa életéről készült minden részletében megkapó „Pastor Angelicus" című 2500 méteres magyarul beszélő film ünnepi díszbemutatója az Uránia filmszínházban. Serédi Jusztinián bíbornok, Magyarország hercegprimása jelenlétében megkezdődött a „Pastor Angelicus" film bemutatása, amely óriási sikert ért el.

TÓTH ERVIN:
EURÓPAI GRAFIKA
Komoly munka a grafika fejlődéséről a középkortól napjainkig. Hat színes és több mint 80 művészi reprodukció disziti a könyvet. Kisalbum alak, művészi kötésben P **25.—**

S. HALÁSZ TERÉZ:
SZÉLL KÁLMÁN
A nagy magyar politikus élete, kora és munkássága ..... P **24.—**
Dr. VAJNA GYÖRGY ÉS TÁRSA KIADVÁNYAI

Változatlan
minőség
választék
előzékenység
Müller GYÖRGY
SZŰCSMESTERNÉL
IV., PETŐFI SÁNDOR-UTCA 6.

Eltűnt egy földbirtokos feleségének 25.000 pengős ékszere

Szombaton reggel megjelent a főkapitányságon egy előkelő vidéki földbirtokos felesége és bejelentette 25.000 pengőt érő ékszerének eltűnését. Az úriasszony rövid idővel ezelőtt jött fel a fővárosba, a Hungária-szállodában bérelt szobát. Aranyláncon függő ovális briliáns ékszerét a szálloda széfjében tartotta. Vasárnap este társaságával vacsorázni ment és ebből az alkalomból nyakába akasztotta az ékszert. Másnap nem tette vissza a széfbe, hanem ismét magával vitte a Fényes Cirkuszba. Amikor az előadás végeztével kifelé indult a cirkuszból, megdöbbenve vette észre, hogy az ékszer eltűnt. Egy ideig várt, abban a reményben, hogy a becsületes megtaláló visszaszolgáltatja, de most csaknem egyheti várakozás után feljelentést tett a főkapitányságon. Az ékszer visszaszolgáltatójának az úriasszony magas jutalmat helyezett kilátásba.

A tábori postacsomagokban tilos levelet, gyufát és képeslapot küldeni

A közönség ismételt tiltó figyelmeztetés ellenére a tábori postacsomagokban igen gyakran személyes levelezés jellegével biró közleményt (levelet), valamint gyufát helyez el. A honvéd vezérkar főnöke újólag felhívja a közönség figyelmét arra, hogy meg nem engedett a így a tábori posta forgalmából kizárt küldemények feladásától tartózkodjék. A meg nem engedett tartalmat (gyufát) ugyanis elkobozzák, illetőleg a leveleket és képeslapokat a feladónak visszaküldik. Személyeket (hozzátartozókat) ábrázoló fényképek — hacsak az előbbi rendelkezésekkel ellentétben nincsenek — felragasztás nélkül küldhetők. *(MTI.)*

Kölcsönt kaphatnak a háztulajdonosok óvóhelyek létesítésére

A Lakásépítési Állandó Bizottság határozata alapján a pénzintézetek tatarozási kölcsön címén kölcsönöket folyósíthatnak a háztulajdonosok számára házcsoport óvóhelyek létesítésére. A kölcsön akkor kerülhet folyósításra, ha az óvóhely létesítését a hatóság rendelte el, a terveket már jóváhagyták és a háztulajdonosok igazolják, hogy a felmerülő költségeket a hatóság az érdekeltek között összegszerűen hogyan osztotta meg. A kölcsönkérelmet a házcsoporthoz tartozó ingatlantulajdonosoknak legkésőbb 1944. év június 30-áig kell közösen előkészíteniök. Budapesten és a környékbeli városokban és községekben a LÁB-nál kell benyujtani a kérelmet. Az elfogadott költségvetési irányzat keretében engedélyezhető összeg nem lehet nagyobb annál az összegnél, mely négy év alatt a kamatokkal együtt az óvóhely létesítésére kijelölt és esetleg pótfedezetül felajánlott bérház tiszta jövedelméből a közterhek és esetleg bekebelezett terhek fedezése mellett visszafizethető. Családi házaknál csak olyan összegű hitel folyósítható, ami kamatokkal együtt köztisztviselőknél és nyugdíjasoknál azok négyévi lakáspénzéből visszafizethető, míg a magántisztviselőknél és egyéb foglalkozásúaknál a hitel az igazolt évi összjövedelem 40 százalékáig terjedhet. Egyidejűleg a LÁB a tatarozási hiteligénylések határidejét ez év végéig meghosszabbította. *(Magy. Tud.)*

Az elsötétítés

vasárnap este 9 órától hajnali 4 óráig, hétfőn este 8 órától hajnali 4 óráig tart.

Halálozás

Szalay Gyuláné sz. *Szobel* Margit, 40 éves korában, házassága 6. évében hirtelen elhúnyt. Temetése október 3-án d. u. 4 órakor lesz a rákoskeresztúri ker. temetőben.

Heisler Ignác Szállitmányozási Rt. igazgatósága és felügyelőbizottsága, tisztviselőkara és munkásai fájdalommal közlik, hogy

Mandl Pál

igazgató úr

a cég kötelékében eltöltött 42 éves áldásos és nagyvonalú munkássága után október 2-án hirtelen elhunyt, pótolhatatlan űrt hagyva maga után.

Temetéséről később történik gondoskodás.

Mandl Pálné, Krausz Lili felesége, Róbert és Péter fiai, Bálint Dezsőné Mandl Antónia huga maguk, valamint az egész gyászoló rokonság nevében nagy fájdalommal és szomorúsággal jelentik, hogy jóságos férje, a leggyengédebb apa, fivér, rokon és jóbarát

Mandl Pál

a Heisler Ign. Szállítm. Rt. igazgatója

60 éves korában rövid betegség után október 2-án váratlanul elhunyt.

Temetésének időpontját a vasárnap este megjelenő „Hétfő Reggel" című lapban fogjuk közölni.

Budapest, 1943 október.

Áldott emlékét örök kegyeletben őrizzük.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Komlós Rezsőné sz. **Wantoch Olga** fájdalommal jelenti, hogy férje,

Komlós Rezső

szeptember 28-án elhunyt.

Gyászolják leánya: **Edith** (Buenos Aires), veje, unokái, testvérei, rokonai és jóbarátai.

Meghalt a jugoszláv futballcsapat bal hátvédje

Dr. *Ifkovics* Milutin, a *Jugoslavia S. K.* később a *BASC* kitűnő futballistája, aki tizenöt évig volt a jugoszláv válogatott csapat bal hátvédje, egy intézett udvarán összeesett és meghalt. A játékos Budapesten is sokat szerepelt.

— Felhívjuk olvasóink figyelmét a PAMÁSZON emlékeztető hirdetésre.

Rothauser Lajos férje, Ruttkai Béla fia, Zoltán Frigyesné Rothauser Ilonka leánya, László Mór fivére, Ruttkai Béláné Lakos Marien menye, Zoltán Frigyes veje és Ruttkai Éva unokája pórig sujtva jelentik, hogy

Rothauser Lajosné

szül. Laufer Teréz

október 1-én hosszu szenvedés után csendesen elhunyt. A temetés időpontját a hétfői reggeli lapok közlik.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük!

Sommer Lajosné felesége Sárika, Darvas Istvánné és István gyermekei, Darvas István veje, György és Péter, szeretett unokái, Weichers Józsefné, Berta nevelt leánya, testvérei, rokonai és barátai fájdalomtól megtört szivvel és soha el nem múló kegyelettel értesítik, hogy

Sommer Lajos

szobafestő- és mázolómester

rövid szenvedés után 75 éves korában csendesen elhunyt. Temetése 1943 okt. 3-án d. u. ½2-kor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

A Kisbérfüzitői Egyesült Gyári Rt. igazgatósága az alkalmazottak nevében is fájdalommal jelenti, hogy hosszú éveken át hűséges munkatársa

Dr. Hernádi Antol

m. kir. kormányfőtanácsos,

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ny. igazgatója

szeptember 30-án elköltözött az élők sorából.

Az elhunyt eredményes munkásságát és kiváló tulajdonságait mindenkor kegyelettel fogjuk őrizni.

Október 3 Vasárnap

Új kormányzat új embereket vet fel S korábbi érdem hamar elavul.

Schiller

Minden modell egyéni, új Ferda Manyinál

Mozik műsora

ADRIA (II., Margit-körút 5/b. Tel.: 353-707). Fények az éjszakában, Híradó. (¼5, ¼7, ¼9, v. és ü.: 11 és ¼3-kor is.) Hétfőtől: **Csókparádé.**

ALKOTÁS (I., Gömbös Gy.-út 11. T.: 355-374). **Bors István.** (¼5, ¼7, ¼9, sz.: ½3, v. és ü.: 11 és ¼3-kor is.) Hétfőtől: **Ilyen a feleségem.**

ATRIUM (Margit-krt 55. T.: 153-034, 154-024). **Féltékenység. Híradók.** (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)

BARLANG filmszinház (Károly-körút 3. Tel.: 422-722). 3. hétre prol.: **Inkognitó.** (½2, ¼4, ½6, ½8.)

BAROSS (VIII., József-körút 63. T.: 149-510). **Családunk szégyene.** (¼4, ½6, ½8, v. és ü.: 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, b) terem: ½7, ½9.) Hétfőtől: **Fények az éjszakában.**

BELVÁROSI HÍRADÓ MOZGÓ (Petőfi Sándor-u. 6. T.: 181-244). **Ischia** (kultúrfilm Nápoly környékéről). **Rajzos híradó Dél-Olaszországról, Ufa-magazin. Magyar, Ufa- és Különhíradók.** Folytatólagos egyórás előadások 10—22 óráig.

BUDAI APOLLÓ (Telefon: 351-500). **Bubus.** (¼4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: **A Gyurkovits-fiúk.** Hétfőtől: **Fények az éjszakában.**

CAPITOL (VII., Baross-tér 32. Keleti pályaudvarnál. Tel.: 134-337). **Szeptember végén.** (2, 4, 6, 8, v. és ü.: 11-kor is.)

DAMJANICH MOZGÓ (VIII., Damjanich-u. 1. T.: 425-644.) **A férfi is ember.** (4, 6, 8 v. és ü.: 11 és 2-kor is.)

DEÁK FILMSZÍNHÁZ (Teréz-körút 28. Tel.: 125-952, 121-343). **Anyámasszony katonája** (Szilassy, Pelsőczy, Bilicsy). **Híradók.** (½3, ½5, ½7, ½9, v.: 11-kor is.)

DUNA MOZGÓ (V., Hollán-u. 7. T.: 111-994). **Lopott feleség.** (¼5, ¼7, ¼9, v. és ü.: ½3 órakor is.)

FÓRUM FILMSZÍNHÁZ (Kossuth Lajos-u. 18. Telefon: 189-707, 189-543). **Kettesben.** (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)

GLÓRIA (XIV., Thököly-út 56. Tel.: 427-521). **Családunk szégyene. Premier Ufa-híradó.** (¼4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Hétfőtől: **Fények az éjszakában.**

HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (VII., Erzsébet-körút 13. T.: 222-499). **Amalfi** (kultúrfilm Nápoly környékéről). **Rajzos híradó Dél-Olaszországról, Ufa-magazin. Magyar, Ufa- és Különhíradók.** Folytatólagos egyórás előadások 9—22 óráig.

HOMEROS MOZGÓ (XIV., Hermina-út 7. T.: 496-178.) **Családunk szégyene. Világhíradók.** (¼4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)

JÓZSEFVÁROSI (VIII., Kálvária-tér 7. Tel.: 131-316). **Családunk szégyene.** (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½3-kor is.) Vas. d. e. 11 órakor: **Zárt tárgyalás.**

KAMARA (VII., Dohány-utca 42. T.: 423-901). 3. hétre prol.: **Kölcsönadott élet.** (½12, 2, 4, 6, 8.)

KASZINÓ filmszinház (IV., Eskü-út 1. Tel.: 185-329, 383-102). **Anyámasszony katonája** Szilassy, Pelsőczy, Vaszary, Mály). ¼4, ½6, ½8, sz.: ½2-kor is. v. és ü.: 11, ¼4, ½6, ½8.)

KORZÓ (IV., Váci-utca 9. Telefon: 182-818). **Lángoló fiatalság.** (½5, ½7, ½9, sz. v. és ü.: ½3-kor is.)

MESEVÁR (Szt. István-körút 16. T.: 114-502). Késő. (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½3-kor is.)

NEMZETI APOLLÓ (VII., Erzsébet-körút 45. T.: 222-002). 2. hétre prol.: **Féltékenység. Magyar híradó.** (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)

NYUGAT MOZGÓ (VI., Teréz-körút 41. Tel.: 121-022). **Fények az éjszakában.** (¼5, ¼7, ¼9, sz.: ½3, v. és ü.: 11 és ¼3-kor is.)

OMNIA (József-körút és Kölcsey-utca sarok. T.: 130-125.) **Kettesben.** (½5, ½7, ½9, sz.: ½3-kor vasárnap 11 és ½3-kor is.)

ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ zártkörű filmszinháza. Okt. 3.: **Késő. — 5.: Fruska. — 7.: A pék felesége.** (¾5, ¼8.)

PETŐFI MOZGÓ (VII., Rottenbiller-u. 37/f. T.: 428-478). **Családunk szégyene.** (4, 6, 8, v. és ü.: 2-kor is.) Vas. d. e. 11 órakor: **A miniszter barátja.**

PEST-PALACE (VIII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 221-222). **Külvárosi őrszoba.** (½12, 2, 4, 6 és 8 órakor.)

RÁDIUS (VI., Nagymező-utca 22—24. Telefon: 122-098, 120-564). 5. hétre prolongálva: **Münchhausen** (Szines óriásfilm: Hans Albert, Ilse Werner). **Híradó.** (3, ½6, 8, sz.: ½1, 3, ½6, 8, v. és ü. d. e.: 11, d. u.: 3, ½6, 8 órakor).

SCALA filmszínház (Teréz-körút. T.: 114-411). **Csavargók** (Michel Simon, Jean Pierre Aumont). **Magyar híradó, Walt Disney színes rövidfilmje.** (½5, ½7, ½9, sz., v. és ü.: ½3-kor is.)

SZÉKELY MOZGÓ (VII., Erzsébet-körút 26. T.: 226-425). **Egy lány elindul.** (11, ½3, ½5, ½7, ½9.)

SZITTYA-CITY MOZI (V., Vilmos cs.-út 36/38 Tel. 111-140). **Féltékenység.** (½5, ½7, ½9, sz., v és ü.: ½3-kor is.)

SZIVÁRVÁNY MOZGÓ (VII., István-út 39. T.: 228-029). **Családunk szégyene.** (½5, ½7, ½9. sz.: ½3, v.: ½1-kor is.) Vas. d. e. 11 órakor: **Matiné.** Hétfőtől: **Fények az éjszakában.**

TISZA MOZGÓ (VIII., Népszínház-utca 31. T.: 133-171). **Kádár kontra Kerekes.** (4, 6, 8, v. és ü.: 2-kor is.)

TOLDI-RIALTÓ (VII., Rákóczi-út. Telefon: 224-413). **Családunk szégyene.** (10, ¾12, ½2, ¼4, 5, ¾7, ½9, v. és ü.: 11, ¾1, ½3, ½5, ½7, ½9.)

TURÁN MOZGÓ (Nagymező-u. 21. T.: 120-003) **Két asszony.** (11, ½2, 4, 6, 8.)

ÚJ BUDA (XI., Horthy M.-út 64. T.: 268-999). **Késő.** (½5, ½7, ½9, v. és ü.: ½3-kor is.)

Asszonyom, szereti Önt a férje?

Ne haragudjon, asszonyom, hogy ilyen dinkirét kérdéseket kérdezünk Öntől. Azonban biztosan tudjuk, erre a kérdésre kevés asszony tudna határozott választ adni. Akarja tudni asszonyom, hogy szereti-e az ura, avagy sem? Fejtse meg az alábbi rejtvényt és mindent meg fog tudni. Egyet azonban kérünk öntől (az összes férjek nevében), hogy kedves férjét — aki most minden bizonnyal vasárnap délutáni álmát alussza — ne zavarja fel az első nehéz meghatározásnál, inkább nézze meg a lexikonban. Szegénynek legalább addig legyen nyugalma, mig ön a rejtvényt fejti, mert azután úgy sem lesz.

A sorok rendje: Vizsz. 21, függ 24 és 28, vizsz. 1.

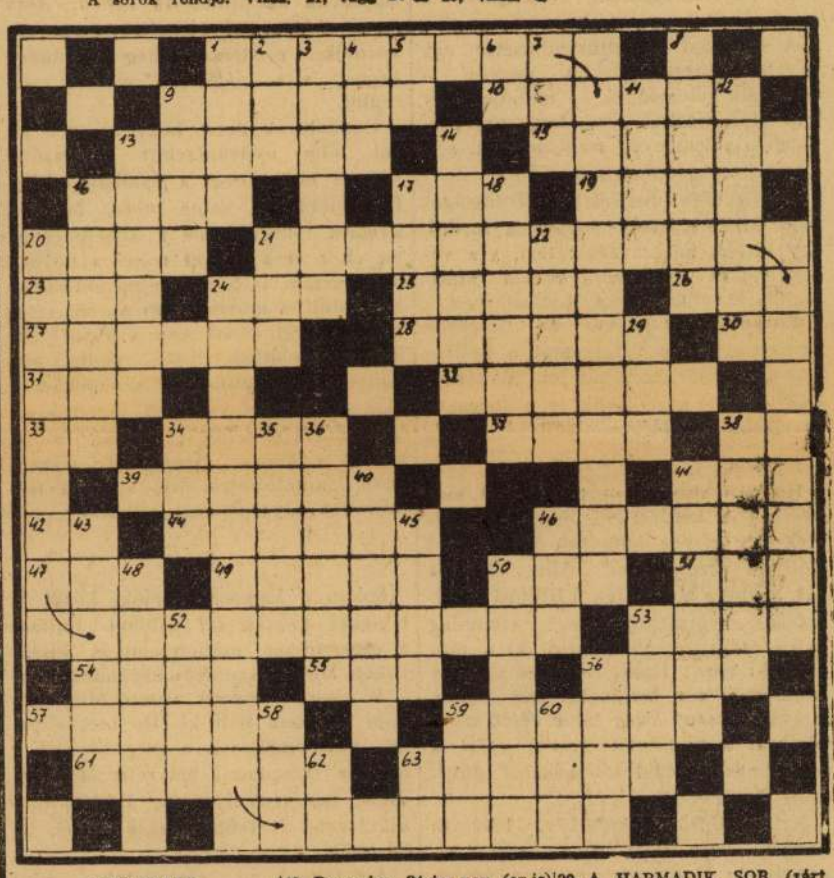

VIZSZINTES:

1. A NEGYEDIK SOR (zárt betűk: N, C, T)
9. Tanintézet, iskola
10. Hordja
13. Gépezet
15. Lefércel
16. Anya — franciául
17. A N M
19. Senki — latinul
20. Ehrlich professzor japán asszisztense
21. AZ ELSŐ SOR (zárt betűk: E, Y, M)
23. . . . et labora
24. Jármű megállítására szolgál
25. Nyelvtanórán teszi a diák
26. Fizikai mértékegység
27. Grafikus, réz- és linóleummetsző, keresztnevének: Tibor, kezdőbetűjével
28. Az aloehoz hasonló mexikói növények
30. Latin „é"
31. Építőművészünk (Opera, Bazilika)
32. Földközi tengeri sziget, Ikaros itt esett a tengerbe
33. Kiejtett betű
34. Megkülönböztetésül szolgál (névelővel)
37. Európai nép
38. Okozatot szül
39. A lét
41. Tiroli üdvözlőszó
42. Címzésrövidítés
44. Néz, figyel — jassz kifejezéssel
46. December 24-én van (ez is)
47. Soroksári Sport alakulat
49. Nagy angol költő
50. Krisztus előtt — röv.
51. Sziget — franciául
53. Elföldel
54. Angol hadvezér volt az első világháborúban
55. T T D
56. Épületet készit
57. Színművészünk volt
59. A templomnak az a helye, ahová csak az arra jogosított léphet
61. Tűzhely
63. Beszorít

FÜGGŐLEGES:

1. Peer Gynt anyja
2. Kiejtett német térd
3. Szeszes ital
4. Arra a helyre
5. Napisten és a rádium vegyjele
6. Papirmérték
7. Írónőnk (Rozsnyai Kálmánné) álneve
8. Divat szerint — kiejtett francia szóval
9. Burkolat súly
11. Hajtja a csónakot
12. Gúny
13. Fém, érc — németül
14. Materiális
16. A gólyafélékhez tartozó nagy afrikai madár
17. Kerületi főváros Brit-Indiában
18. Személlyel kapcsolatos kérdés
20. A HARMADIK SOR (zárt betűk: É, Z, Z)
21. Számjegy
22. Ilyen tekintetes van annak, aki valami után áhítozik
24. A MÁSODIK SOR (zárt betűk: R, Ü, D)
29. Kicsodák?
34. Cigány névelő
35. Angol írónő, Dickens mellett korának legnépszerűbb regényírója volt
36. Lefizetett
38. Oda néz
40. Darabokban lévő, nem egész
41. Szintelen olajszerű vegyület, festék készül belőle
43. Protektorátus alatt élő nép
45. Lenyújt
46. Felfog ésszel
48. Bibliai hegy
50. Szerződésben kikötött birság, arra az esetre, ha a szerződést nem teljesíti
52. Hadikikötő Németországban
53. Szociális intézmény
56. Ennivaló
58. I H Z
59. Levegő — latinul
60. Régi űrmérték
62. Német prepozíció (AN)
63. Barium vegyjele

IFJ. BEDNAY JÓZSEF

A mult vasárnapi számunkban közölt kereszrejtvény megfejtése: Hálát adok Istennek, hogy asszony vagyok, mert igy nem fenyeget az a veszedelem, hogy el kell majd venni egyet közülük.

Zenei hírek

* **Hegedűtanárok és tanulók figyelmébe!** Hogyan lehet már első fekvésben szépen, egyenletesen vibrálni és technikai tudást szerezni? Mindezek elsajátíthatók Zengő I.: 10 kis hangversenytanulmányból.

Koncert bérletek, rendezések:

Failoni Beethoven cikluso

a **Bp. Hangv. Zenekarral. Bérletek** legnagyobb része elkelt.

I. Beethoven est okt. 12

(V. 7.) **I.** és **III.** szimf., c-moll verseny (**Engel** Iván). Még néhány bérlet, egyes jegyek nagyteremben és kistermi jegyek.

Koncert zongorabérlet

Beethoven összes szonátái

Első bérletek még válthatók. **I. est** okt. 28. **Ungár** Imre Beethoven—Chopin estje.

Végh vonósnégyes bérleti hangv.

A mult szezonban a **legnagyobb** sikert elért **vonósnégyes** 3 bérleti estje: okt. 18, dec. 8, február 7. (Közreműködik: Dohnányi Ernő, Branca Musulin).

„Élő lemezek" monstre műsoros d. u. M. Műv. Háza 10-én, ¼3.

ADY okt. 17.

és **költőtársai** legszebb verseit a legjobb előadók mondják: **Makay** Margit, **Szörényi** Éva, **Gobbi** Hilda, **Maróth** Annie, **Szép** Ilonka, **Greguss, Major** Tamás, **Ungvári** László **Pataky** Jenő (Z 7.) Jegyek jegyirodákban is.

Dániel zenekari zongoraest **19-én**

Filharmonikusok-Dohnányi

Műsor: **Bach:** f-moll, **Brahms:** B-dur, **Beethoven:** Esz-dur versenyek.

*

Kreutzberg táncest 5-én, M. Műv. Háza

Új **műsorral.** Óriási érdeklődés. Jegyek **Koncert,** Harmónia, Rózsavölgyi és jegyirodákban.

Rózsavölgyi-hangversenyek

Waldbauer-vonósnégyes 5 estjére bérletek 50 P-től 15 P-ig. I. est okt. 28. Műsoron: Mozart: Divertimento 2 kürttel, Brahms: B-dur négyes, Veress: I. vonósnégyes.

Zenekari bérlet. Vez. Komor. Közr.: Zathureczky, Böszörményi Nagy, Janingro, Rácz Aladár, Waldbauerék, stb. Bérletek 78 P-től 15 P-ig.

*

Marnitz rendezés: Értől az óceánig

ADY-est október 9.

½7-kor a **Zeneakadémián.** Közr.: **Hidvéghy** Valéria, **Lukács** Margit, **Medgyaszay** Vilma, **Miklós** Lívia, **Nagykovácsi** Ilona, **Szörényi** Éva, **Török** Gizella, **Ákom** Lajos, **Baló** Elemér, **Kántor** Béla, **Lendvay** Andor, **Mester** György, **Polgár** Tibor, **Szabó** Sándor, **Ujlaky** László. Jegyek **Marnitznál,** József-körút 37. Tel.: 134—028 és a **Zeneakadémián.**

*

HARMÓNIA

1943/44-es Harmonia Bérlet elfogyott.

Linz Márta

hegedűestje okt. 13. V. 7. Műsor: **Beethoven: Kreutzer** szonáta, **Händel, Franck, Sammartini; Liszt, Linz**-művek.

Berlini filharmonikusok

vez. **Abendróth,** okt. 14. V. 7.

Muzeumi matiné

6 bérleti előadásra bérletek Harmóniában.

Lenni vagy nem lenni!

Klasszikus monológ-est a **Zeneakadémián** októ 10-én este 7 órakor. Fellépnek: **Dayka, Gobbi, Mészáros Ági, Szörényi, Szép Ilonka, Apáthy, Lehotay, Major, Ungváry, Várkonyi.** Konferál: **Gobbi Hilda.**

Rendezi: **Szinházi Magazin** hangversenyiroda. **Jegyek a jegyirodákban.**

S Z Í N H Á Z I S Z E M L E

LEGUTÓBBI BESZÁMOLÓNK óta elérkeztünk a színházi főszezonhoz, ahhoz a időszakhoz, amikor színházaink a legnagyobb művészi munkájukat, a legjobb darabokat kínálják fel a közönségnek. Az utóbbi esztendőkben ez a főszezon meglehetősen vesztett népszerűségéből és jelentőségéből. A színházi bérletrendszerek megengedik az egyenletes munkát, melyben nem zökkenők, próbálkozások, kísérletek tűnnek fel a széthúzott függönyök mögött az első hónapokban, hanem az állandóan kész, magasfokú színészi és színházi munka jelentkezik a színi évad egész folyamán. Érdekes, mégis számos jel mutatja, hogy színházaink érvényben tartják a főszezont, mert a Nemzeti Síznház a legjobban várt *Hamlet* előadással, a Vígszínház mult esztendei nagy sikerét hozó Deval darabjával, az *Álomlovag*-gal kívánta művészi munkájának teljességét bemutatni. Ehhez járult még a Nemzeti Színházban Galamb Sándor: *Az első diadal* című színműve, és Nyirő Józsefnek új darabja, az *Új haza*. Ha hozzávesszük, hogy az operett fronton tartósan nagy a siker, s az Andrássy Színházban is már a harmadik százas széria készül, valóságosan megállapíthatjuk, hogy a színházak erőfeszítése állandó és tiszteletreméltó. Ha az idei színházi szezon még sem veheti föl a versenyt például a mult esztendeivel, annak az oka részben színházon kívüli, részben valami különös balszerencse, mely sorra, a legszebb vállalkozások értékét is erősen befolyásolja.

A NEMZETI SZÍNHÁZ *Hamlet* előadásai a nagy siker jegyében folynak. Ennek látható jeleként mindegyik este megtölti a közönség az ország első színházát, de ennek az előadásnak is megvannak a maga árnyoldalai. A színház a kelleténél nagyobb erőfeszítéssel hívta új életre a tragikus dán királyfi történetét. A valóságos helsingőri kastélyt építette színpadjára, nagy kortanulmányok nyoma látszik az előadás egész beállításán, s mégis, mégis ez az erőfeszítés több volt, mint amennyit ez a legnemesebb játék elbírt: megrepedezett belé a képzelet színes léggömbje, s a költői, a valóság fölött lebegő alkotás szerencsétlenül, többször is a földhöz ütődik, a romantika színes világából a realizmus józan talajára hull. De a Nemzeti Színháznak nem volt szerencséje a másik két, főszezonbeli, ünnepi darabbal sem. *Galamb Sándor* színműve a fiatal Mátyás királyról összesüríti az ünnepi darab kellékeit, de a sok motívum nem formálódik költészetté, csak anyag, csak színpadi kellék marad a darab túlnyomó részében.

Az első felvonásban Hunyadi László lefejezése utáni napokban Hunyadiné, Vitéz János, és Szilágyi Mihály közösen megfogadják, hogy Mátyásból királyt csinálnak. Mátyás Prágában, Podjebrád őrizete alatt, V. László királlyal maga is megérzi az események bekövetkezését. Podjebrád is kész Mátyást hozzásegíteni a trónhoz, mert remeli, hogy Mátyás a trónra magával viszi leányát, Katalint. Mátyás bátyja menyasszonyát, Garai Máriát szereti. Idehaza Ujlaki Miklós erdélyi vajda közbenjárására kibékül a Gara és Hunyadi párt, s az özvegy, Szilágyi és Vitéz püspök esküvel fogadják, hogy Mátyás Máriát oltárhoz vezeti. Ugyanakkor Mátyás is esküvel fogadja Prágában, hogy Katalint, kedves pajtását nőül veszi, mert érzi, milyen szükséges lesz nagy terveinek kivitelében Podjebrádra, aki, miután V. Lászlót a másvilágra segítette, cseh király, s így választófejedelem lett. A kifejletben a hazafelé induló Mátyás összetalálkozik az eléje siető sereggel, anyjával, Szilágyival, Vitéz püspökkel és Máriával. Lelkében nagy csata dúl, de győzedelmeskedik: első diadalát aratja. Esküjét nem vonja vissza, sőt az ellene szegülő Szilágyit elfogatja, Máriát Ujlaki vajdához adja nőül, maga meg megindul hivatása teljesítésére Katalinnal Buda felé.

Nyirő József sem tudta megismételni a Jézusfaragó ember emlékezetes nagy sikerét és mély hatását. Az *Uj haza* annyira túlfűtött, a fölhangzó forte annyira erős, hangja annyira éles és magas, hogy az emberi fül szinte érzéketlen vele szemben. A darab nemes indítékokkal van tele, de semmi többel. Ebből a darabból már menthetetlenül hiányzik a szerkesztés, a daramturgiai tudás és a színpadi érzék.

A darab hőse a székely nép, amelyik az osztrák elnyomás ellen kivándorlással felel. Endes István, a királybíró leányának mátkája vezeti ki őket a faluból, mialatt a királybíró vendégül látja az ádáz ellenséget, a gyűlöletes osztrák kapitányt, aki halálosan szerelmes a leányba. A második és a harmadik felvonás a falu népének egyéni tragédiáival telik ki, akik nem bírják az idegen földet, hazavágynak, s amikor megérkezik a kapitány üzenete, hogy zavartalanul haza is jöhetnek, haza is térnek. A negyedik felvonásban megtudjuk, hogy a kapitány tőrbe csalta az előtte gyűlöletes falu népét, elfogatja őket, de amikor az odaérkező királybíró leányával erőszakoskodni kezd, a falu népe ráveti magát a katonákra Endes Istvánnal együtt. Halálbüntetés vár reájuk a kapitány meggyilkolásáért, s a lázadásért, de a néma filmek hátborzongató romantikájára emlékeztető ítélet előtt, a királynő amnesztiája mindent megold.

A VÍGSZÍNHÁZ *Deval* darabjában nem tudta újra megtalálni üdvösségét, amelyik idei munkásságának fájó sikertelenségét elfeledtette volna. Az *Álomlovag* sikerben megmaradt az álomnál, s nem lett belőle valóság, s ezt megint csak a fölösleges színpadi mesterkedésnek köszönheti. Értesülésünk szerint szándékosan megkurtították a darabot, úgyhogy a néző előtt nagy részében értelmetlen, hézagos. Nem tudjuk, mi maradt ki a darabból, azt sem, miért volt szükség erre a megszabdalásra, csak azt tudjuk megállapítani, hogy a darabnak, s a színháznak is ártottak vele és — talán — a nézőt is megfosztották egy kellemes színházi estétől.

Egy vidéki vendégfogadó udvarára érkezik három könnyelmű párizsi utas, két férfi s egy hölgy, akik a falu grófkisasszonyát várják ide. Egyikük levelezésben van az álmodozó grófkisasszonnyal, s most eljöttek — nevetni. A grófkisasszony rögtön észreveszi, hogy mennyire nem a levelekből megismert álomlovag érkezett meg, de nem tud ellentállni a kísértésnek, s meghívja őket a kastélyba. Édesanyja, kemény, férfigyűlölő hölgy, ugyanis távol van. A vidám társaság még csak fokozza jókedvét a grófkisasszony megtréfálásával, leitatják, megtáncoltatják, a kislány végül is ájultan esik össze. A társaság két tagja jónak látja, ha kereket old, de az álomlovag ott marad, megesik a szíve a félszeg kis teremtésen. A kislány magához tér, s kétségbeesésében a padlás egyik raktárszobájába zárkózik s csak hosszas unszolásra jön elő. A hazaérkező anyagrófné elől most a lovagnak kell elrejtőznie a szobába. Napokig él zárva a szűk helyiségben, mert a szoba kulcsát a grófnő magához vette, míg végre megszabadul. De nem tud, nem is akar elmenni. Megszerette a kislányt, aki szintén szereti már a csélcsap álomlovagot. A karjába is veti magát. Az utolsó kép derűs jelenetekben, a segítségül érkező polgármester segítségével megbékíti a puskával fenyegetőző grófnét, s többé nem áll semmi sem útjába a fiatalok boldogságának.

*

BESZÁMOLÓNK TOVÁBBI RÉSZÉBEN nem a darabok részletesebb ismertetésével foglalkozunk. Sokkal több örömet okozott a színészek munkája. A főszezon, ha nem is a darabok során, de beigazolta, hogy a magyar színészi kultúra milyen magasfokú s mennyire méltó bármilyen feladatra is.

URAY TIVADAR Hamlet-alakítása a mostani hónap legnagyobb művészi eseménye. Uray nemcsak a legrokonszenvesebb színészek egyike, hanem abba a sajnos ritka színészi csoportba tartozik, amelyik „nem hagy ki" egyetlen szerepet sem, nem elégszik meg, hogy önmagát adja, mindegyik szerepének a lelkét keresi, s azt tárja a néző elé. Sokak alakítását nem felejtjük el, melyek szép pályájának folyamát díszítik. Megvolt, még ma is pótolhatatlanul szerepköre, melynek nemcsak a Nemzeti színpadán, de az egész országban ő a legkiválóbb alakítója. És mégis, a legnagyobb meglepetéseket pályáján az utolsó esztendők hozták. Láttuk Urayt, mint a legkiemelkedőbb magyar filmszínészt, s megláttuk néhai Ódry Árpád szerepkörében, melyhez nemcsak színészi képességeivel, hanem Ódry nagy műveltségével és intellektusával is méltónak mutatkozik. A mult esztendő szomorú Jacquesa után érthető várakozással vártuk a Hamlet megformálását, melyet végre most, a Nemzeti Színház nem legszerencsésebb előadásában kaptunk meg.

Hamlet alakítására talán azt lehet mondani, hogy még nem találta meg egyéniségének és a szerepnek összefűző láncszemeit. Mint minden színészi alkotás, a Hamlet is, sőt a leginkább: teremtés, — hagyományokból, dramaturgiai magyarázatokból, s ösztönös színészi munkából. A színész egyéniségének el kell tűnnie az alakítás mögött, s mégis az egyéniségnek kell hússal, vérrel megtölteni a megformált alakot. Ezért nem beszélhetünk örök Hamlet alakról, hiszen mindegyik alakító másképpen formálja meg egyéniségének tüzében. Uray alakításában ezt az egyéniséget nem érezzük még eléggé. Mozdulatai, szavalása a tudatos művészt mutatják, aki mindig gondolattal indul jelenései elé, s nem az

Bernáth Aurél: *GENOVAI KIKÖTŐ.* Olajfestmény. Kitűnő példa arra, hogyan kell a művésznek a vonalakat, formákat, színeket egységes tónusba foglalni. *(„A magyar művészetért" c. kiállításon.)*

ennél egy fokkal többet jelentő önmaga-beledobásával. De ismételjük: még! A Hamlet megformálása minden színész munkájában változik, Ódry Árpád Hamletjét is láttuk az érettség különböző fokozataiban. Uray indulása a nagy szerep meghódítására imponálóan magasfokú, hisszük, hogy a színpadon, előttünk fog teljes értékűvé mélyülni.

*

Uray Hamlet alakítása nagy élményt jelentett, ehhez hozzásegített a nagy darab, a nagy szerep is. Kisebb feladatban pontos, hibátlan színészi munkát adni ugyancsak szép feladat, s ha a színész nem restelli, alakításában emlékezetes is maradhat. Ezért kell kiemelnünk a Vígszínház ujdonságában BÁSTHY LAJOS játékát. Szerepe nem jelentős, nagy feladatot nem is ad, de ki kell emelnünk, hogy a második felvonás monológjában, amely minden körülmények között próbára teszi a színész ötletgazdagságát, hibátlan, kellemes alakítást nyujtott. És ugyanakkor örömmel állapítjuk meg, hogy szerepről-szerepre erősödik, s úgylátszik igen jelentős szalonszínésszé fejlődik. A Vígszínház ehhez a legjobb iskola.

*

Galamb Sándor darabja igen érdekesen egyetlen szerepet sem adott, a színészek munkája nem is emelkedik ki az egyforma színvonalból. Ugyanez a hibája Nyirő darabjának is. Egyik, a legkevésbbé kidolgozott szerepből azonban kitör a színész alakító művészete, s ha nem is a szerepe megformálásával, de nagy színészi teljesítményével minden tiszteletünket kivívta magának. DAYKA MARGIT alakítását kell külön kiemelnünk. Szerepe mostohán csak fél mondatokat, és fél mozdulatokat enged neki, de ezekben a fél mondatokban és mozdulatokban is egész művész mozog, akinek lihegését, fölkiáltásait egy egész szerep, teljes színészi alakítás értékével fogadhatjuk. Nagy művésznő, igazán kívánatos lenne, hogy az ország első színpadán nagy művészetéhez méltó szerepeket találjon.

ks.

F I L M S Z E M L E

AZ ELMULT HÓNAP szürke filmhónap volt. Nagy filmeseményekről nem lehet beszámolnunk. A bemutatott darabok túlnyomó része alúl maradt az átlagon. Mint érdekes tünetről, mindenekelőtt meg kell emlékeznünk a mostanában bemutatott vadnyugati tárgyú filmekről. *Marlene Dietrich*, akit a filmsajtó az utóbbi hónapokban irányzatosan elparentált, ismét megjelent. Jól szabott „cowgirl" jelmez feszül rajta s új filmjében vadnyugati marconák fejét próbálja elcsavarni. Az ő filmjén kívül még két vadnyugati film került bemutatásra az elmult hónapban.

Néhány év óta nagyobb és választékosabb ízlésű közönségre számító filmszínházaink nem mutattak már be ilyen filmeket. A vadnyugati filmek kiszorultak a külvárosi mozikba, csak ott voltak kíváncsiak rájuk. Az idén váratlanul és minden bizonnyal hivatlanul ismét megjelentek a bemutató filmszínházakban. A kritika és a közönség egyaránt hűvösen fogadta ezt a „felújítást" s a moziknak egy héten belül műsort kellett cserélniök. A kudarc azonban bizonyára értékes tanulsággal szolgált a filmkölcsönzők számára. A filmkölcsönzők rövidlátó, üzleti szellemű politikája tehető felelőssé azért is, hogy igen sok értékes külföldi film nem kerül el hozzánk. Akkor, amikor a külföldi filmek anyagát a cenzura úgyis megrostálja, sajnálatos, hogy a nem mindig helyes ösztönű üzleti szempontok megfosztják a magyar közönséget a jó külföldi filmektől. Ez az oka például annak, hogy a francia filmművészet újabb törekvései teljesen ismeretlenek a magyar mozilátogatók előtt, s az angol filmek java sem kerül el hozzánk.

*

A MAGYAR FILMGYÁRTÁS erőre kapott, termelése úgy mennyiségileg, mint minőségileg figyelemreméltó. Kiemelkedő filmeket ugyan nem kaptunk, de a darabokban kitűnő alakítások és tehetségre való rendezői törekvések mutatkoznak. Legemlítésreméltóbb az *Erdélyi kastély* volt. *Hunyady Sándor* írta a meséjét, forgatókönyvét pedig *Radványi Géza*, aki a kitűnő Márai Sándor öccse. A film egyetlen hibája a mese vontatottsága és nehézkessége. Olyan, mintha kivágtak volna belőle egypár részletet s csonkasága okozná a mese vontatottságát. *Páger, Tasnády Fekete Mária, Greguss Zoltán* és *Mezey Mária* játszák a főszerepeket.

A többi magyar film, a *Garzonlakás kiadó, Az utolsó Wereczkey*, a *Férjet keresek, A nőnek minden sikerül* s végül *Bercsényi huszárok* és a *Mátyás rendet csinál* semmilyen tekintetben nem múlják felül témáik régebbi feldolgozását. *Kodolányi János* színpadon a múlt év legnagyobb sikerét arató darabjának, a *Földindulásnak* filmváltozata kevésbbé sikerült. Hasonlóan *Csathó Kálmán* színdarabja, a *Fűszer és csemege* is nagyobb sikert aratott a Vígszínházban, mint a vásznon.

*

A KÜLFÖLDI FILMTERMÉS legkiemelkedőbb alkotása az *Egyetlen éjszakára* című francia film volt. A kitűnő színészt, *Pierre Blanchart* láttuk ismét viszont hosszú idő után. A film meséje fordulatos, ötletes, emberi távlatokban gazdag. Régebbi nagy francia filmsikerek élményét idézi. — *Bette Davies* és *Paul Muni* nagyszerű játéka teszi emlékezetessé a *Juarez* című amerikai filmet. Bette Daviest különös egyénisége, csodálatos érzékenysége az amerikai filmszínésznők elsői közé emeli. Muni méltó partnere volt, az utóbbi hónapok legnagyszerűbb alakítását nyújtotta. A meggyőződése, szerepének teljes átélése teszi élménnyé. filmjeit. — *Fernandel*, a kitűnő francia komikus kellemes, derűs perceket szerez a *Potyautas* című filmben. Néhány jelenetében a léleklátás és ábrázolás magaslatain jár; humora magasrendű és választékos. A filmnek az a része, mely Indiában játszódik, erőltetett és hosszadalmas. — A *Halál legyőzője* címszerepében végre ismét üdvözölhette *Emil Janingsot* a magyar közönség. Koch Róbert élete azok közé a kivételes filmek közé tartozik, melyek nagy sikert aratnak annak ellenére, hogy a szerelem csak másodrangú szereplő bennük. Így a siker teljes egészében Janningsnak tulajdonítható, aki a nagy színész minden jótulajdonságával elevenítette meg a bacillusvadász izgalmas életét. — A *Gunga Din* az angol katonának új, milliós filmeposza. Méltó utódja a Balaclavá-nak, a Hindu lándzsás-nak, és a Négy toll-nak. Bár nem szeretjük azokat a modern époszokat, ahol teljesen mellőzik a logikai valószínűségeket, el kell ismernünk, hogy érdekes, izgalmas film.

TUDOMÁNYOS
SZÖVEGEK
SOKSZOROSÍTÁSA
ÍRÓGÉPEK ELADÁSA
DIÓSZEGI LEHEL
BPEST, IV. KECSKEMÉTI-U. 13.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Pénteken újabb nagyszabású tanácskozás megkezdését határozták el a nagyhatalmak képviselői. A megállapodás megkötésére júniusban, a megállapodás megszegésére szeptemberben kerül a sor.

Már az ecetet is hamisítják Budapesten. Az igazi savanyúság helyett csak álsavanyút kapunk.

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Az iskolában is tanítani akarják a futballbíráskodást.« »Nagyon helyes. Hadd szokják meg a bírójelöltek már diákkorukban, mi az, amikor valakit terrorizálnak.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon a Hustyava-gyilkosgyanúsítottak táborából hány száz főnyi egyesülés telne ki?«

A nap hőse: a hízott liba, amelyről kiderült, hogy vízzel tömik és a vevőt egy kilóval is becsapják. Hiába, szegény libaárusember nemcsak vízzel főz, hanem vízzel hízlal is.

Szolnok sürgeti a panamavádak tisztázását. Ebből az alkalomból Szolnokot valóban számosan üdvözlik.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? A Hegyalja borral fizeti ki az idén összes adósságait.« »No ezen a vidéken akkor becsapott hitelezők helyett becsípett hitelezőket láthatunk.«

Mindenben első a Pesti Napló

Praznovszky Iván „a magyar külpolitika igazi érettségi vizsgájáról"

(Saját tudósítónktól.) A Cobden Szövetség szemináriumában péntek este *Praznovszky* Iván ny. rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter tartott előadást *a magyar külpolitika tanulságairól a jelenlegi nemzetközi helyzetben. Halasi-Fischer* Ödön elnök üdvözölte *Praznovszky* Ivánt, aki előadásában először arra mutatott rá, hogy a háború utáni Európa külpolitikájának minden bonyodalma *a tragikusan elhibázott békeszerződésekből* ered.

— A német baloldali pártok — mondotta többek között *Praznovszky* — végzetes hibát követtek el, mikor *vállalták a hatalmat olyan időben, amikor ez csak veszteséggel és népszerűtlenséggel járhatott.* A mostani parancsuralmi német kormányzat már csak azért is, hogy belpolitikai nehézségeit feledtesse, külpolitikai *fait accompli*-k sorozatával igyekszik elérni a maga céljait — s ez, meg kell állapítanunk, *sikerül is neki.* A jóval kisebb és tehetetlenebb Magyarország természetesen *nem követheti a külpolitikai kockázatoknak ezt a veszélyes útját.*

A mi külpolitikánk útja *Román keresztül vezet,* s tökéletesen helyes volt az az állásfoglalásunk, amelynek kifejezést adtunk, amikor az Abesszíniában elfoglalt Olaszország nélkül akarta a csehszlovák miniszterelnök terve a Duna-medence problémáit rendezni. *»Számunkra tárgytalan minden terv, amíg Olaszország másutt van elfoglalva«,* — mondottuk, felismerve azt az igazságot, hogy valamely nemzet érdekeit csak valamely hatalmi érdek — esetünkben tehát az olasz hatalmi érdek — árnyékában tudja érvényesíteni. Bizonyos, hogy *a békeszerződések teremtette helyzet most likvidálódik Európaszerte;* ennek a folyamatnak állomásai azok a sorsdöntő pillanatok«, amelyek mostanában oly sűrűn ismétlődnek az európai politikában. Hogy ebben az erjedési folyamatban Magyarország hogyan állja meg a helyét, hogyan tudja érvényre juttatni a maga jogos igényeit — *ez lesz az önálló magyar külpolitika igazi érettségi vizsgája.*

Praznovszky Iván érdekes előadását a nagy közönség hosszantartó tapssal honorálta.

JÉGSZEKRÉNYEK
villamos hűtőkészülékek, sörkimérő-készülékek, fagylaltgépek, jéggyártóberendezések
HENNEFELD Jégszekrénygyár VI., O utca 6. sz.
Árjegyzék ingyen és bérmentve

GREINER ÉS DR. VÁRKONYI
MEZŐ- ÉS SZŐLŐGAZDASÁGI CIKKEK
Budapest, V., Wekerle Sándor ucca 16. Tel.: 18-2-19.
Táviratcím: Grevár Budapest. Levélcím: Budapest 53, postafiók 160
Gazdasági vetőmagvak, Facsemeték
Olajpogácsák répaszelet, korpa, Hal-hús-vér-liszt, Csuk.-májolaj Din Pekk
Gabonát, magvakat, gyapjút, kendert, lenszalmát vásárolunk!
Műtrágyák Trágyaészpor Szervastrágyák
Szántóföldi-, Szőlő- és gyümölcsvédelmiszerek
SZÉNSAVAS TAKARMÁNYMÉSZ

A Ház még nem kapta meg Lázár Imre mandátumát: a jászladányi ítéletet

(Saját tudósítónktól.) Kedden elhangzott a közigazgatási bíróság ítélete, amellyel *Scheftsik* György jászladányi mandátumát *Lázár* Imrének ítélték, a képviselőházban azonban még pénteken sem jelentette be az elnök az új kisgazdapárti képviselő mandátumának átvételét. Lázár egyszer járt a Házban, — kisgazdapárti képviselők vették védőszárnyaik alá és *Jenes* András magyarázta neki hosszasan: miért ment át ellenzékből a kormánypárti oldalra, — de *csak a folyosón.*

Miért késik a jászladányi változás bejelentése? *Lázár* Imre megbízólevele a közigazgatási bíróságnak a jászladányi petíció ügyében kimondott *ítélete,* a teljes indokolással együtt. Amíg az ítélet meg nem érkezik a képviselőház elnökéhez, *a Ház hivatalosan nem veheti tudomásul Lázár képviselőségét,* még abban az esetben sem, — ami hír szerint bekövetkezett — ha a bíróság ítéletéről egyszerű átirat formájában *előzetes értesítést* kap. A közigazgatási bíróság még nem küldte el a Háznak az ítéletet, aminek igen egyszerű magyarázata van: a *Torzsay-Biber-tanács* Jászladánnyal végezve, hozzáfogott *a tótkomlósi petíció* tárgyalásához, s abban szombaton határozatot hirdet az alaki kifogások tárgyában. Emiatt késik a terjedelmes Scheftsik-ítélet végleges formában való elkészítése és *Sztranyavszky* elnök kezeihez való eljuttatása. A késedelem persze csak pár napos lehet, *azután Lázár Imre elfoglalhatja helyét a képviselőházban.*

Felmerült az a kérdés: *megkapja-e Lázár Imre a képviselői fizetést a Ház összeülése napjától, vagy sem?* A válasz: *nem.* Csak annak a hónapnak az első napjától élvezi a fizetést, amelynek valamelyik napján mandátumát — *ebben az esetben a bírói ítéletet* — benyujtja. A gyakorlat szerint *Scheftsik* György *jóhiszeműen* vette fel eddig a fizetését, az állam *jóhiszeműen fizetett,* s a jóhiszeműen folyósított összegeket *nem lehet visszakövetelni.* Lázár Imre *elvben* az országgyűlés összeülésének pillanatától Jászladány képviselője, azonban a fizetését — *jóhiszeműen* — felvette Scheftsik György. *Kétszer nem lehet kifizetni ugyanazt a fizetést.* Lázár azonban polgári per útján követelheti elvesztett fizetését *a jászladányi választás ama vezetőitől,* akiknek törvénysértő eljárását a közigazgatási bíróság ítélete megállapította, s akiket ezért a bíróság politikai jogaik felfüggesztésével büntetett... A bíróságtól függ: *hogyan bírálja el Lázár esetleg benyujtandó követelését.*

— **Kárpáti Aurél előadása.** A *Budapesti Orvosi Kaszinó* (VI., Andrássy út 2.) helyiségében szombat este 9 órakor *Kárpáti* Aurél »Plágium és színészet« címen előadást tart.

— **A tatatóvárosi szabadtéri előadások** bizottsága közli, hogy gróf *Esterházy* Ferenccel folytatott tárgyalásai befejeződtek. A »Júniusi Hetek« keretében az angol park szabadtéri színpadán június 11-én tartandó előadás *két részből* fog állani. Az első rész műsorán *két magyar balett* szerepel: *Szent Fáklya* és *Elssler* Fanny. A balettest befejeztével hosszabb szünet következik, mely után mint külön rész *Siegfried* III. felvonásának előadása következik gróf Esterházy Ferenc vezénylésével és az általa összeállított együttes előadásában. E szabadtéri előadás két részének *különválasztásával* a bizottság tompítani kívánta gróf Esterházy Ferencnek a műsorszámok különnemű jellegéből adódó művészi aggályait. A június 11-i előadás két részére jegyek — alkalmazkodva a közlekedési lehetőségekhez — együttesen és külön is válthatók. A tatatóvárosi második előadás június 21-én lesz, amikor is a tatai vár udvarán a *Fidelio* kerül előadásra.

— Hashajtónak Artin-dragéet használjon.

— **Megnyilt a magyar festők bécsi kiállítása.** *Bécsből* jelentik: *Rudnay* Lajos követ védnöksége mellett pénteken nyilt meg az Osztrák-Magyar Társaság rendezésében *a magyar képkiállítás,* amelyen tíz magyar festő vesz részt. A megnyitáson megjelent *Petrin* államtitkár, báró *Freudenthal* követségi tanácsos, *Papen* német, *Unden* svéd, *Van Hoorn* holland követek, *Lahr* alpolgármester, a magyar követség részéről *Kartal* Jenő miniszteri tanácsos, *Ziegler* Vilmos sajtóattasé, *Szilassy* Károly, *Lonsky* Aladár, *Fellner* Alfréd főkonzul, az Osztrák-Magyar Társaság nevében *Klieber* elnök és *Irinyi* alelnök. Az üdvözlő beszédet *Klieber* udvari tanácsos mondotta, majd a magyar követ távollétében *Kartal* Jenő nyitotta meg a kiállítást. A kiállításon a következő művészek szerepelnek: *Aba-Novák* Vilmos, *Berény* Róbert, *Bernáth* Aurél, *Csók* István, *Czóbel* Béla, *Diner-Dénes* Rezső, *Egry* József, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szőnyi* István és *Vass* Elemér. Az osztrák sajtó nagy elismeréssel ír a kiállításról.

— **József főherceg levele Mussolinihez.** *Rómából* jelentik: *József* főherceg, aki a világháborúban az isonzói csapatok főparancsnoka volt, a következő levelet intézte *Mussolini* miniszterelnökhöz: »Kegyelmes Uram! Olvastam az abesszíniai olasz csapatok nagy és fényes győzelméről szóló híreket. Én, aki oly gyakran és oly hosszú időn át voltam tanuja annak, hogy az olasz katona mily büszke hősiességgel küzd, aki több mint két éven át láttam az olaszok heves támadásait, *meg voltam győződve arról, hogy az olasz hadsereg ebben a gyarmati háborúban győzni fog,* mert a vitéz olasz katona tud küzdeni és meghalni, nem ismer akadályokat és nehézségeket és ha kell feláldozza magát hazájáért. *Teljes szivemből üdvözlöm Önt* és fényes jövőt kívánok nemes hazájának, annak a csodálatraméltó nemzetnek, amely a mi nagy barátunk s amely iránt megingathatatlan bizalommal viseltetünk. Fogadja Nagyméltóságod legőszintébb és legszivből jövőbb érzelmeim kifejezését. József főherceg.«

— **Peregriny rendőrfőtanácsos temetése.** Pénteken temették el a Kerepesi úti temető halottasházából dr. *Peregriny* Géza rendőrfőtanácsost. A gyászolóközönség soraiban megjelent *Tomcsányi* Kálmán államtitkár, *Boór* Aladár és *Szemarjay-Kovács* Dénes miniszteri tanácsosok, *Ferenczy* Tibor főkapitány, *Kalmár* Béla főkapitányhelyettes, a vidéki főkapitányság részéről *Elliássy* Sándor főkapitány és *Dankó* Géza főkapitányhelyettes. A rendőrtiszti küldöttséget *Baksa* János főkapitányhelyettes és *Török* János rendőrőparancsnok vezették.

— **Derékban kettészelt a HÉV egy ismeretlen férfit a Szentendrei út sarkán.** Péntek délután a Szentendrei út és a Konkoly ucca sarkán egy 50 év körüli férfit *elgázolt a HÉV. Valósággal derékban kettészelte, úgyhogy a férfi nyomban meghalt.* Semmiféle személyazonossági igazolványt nem találtak nála.

— **Nem volt pénze — egy fogtechnikusnő táskáját akarta elrabolni egy hentessegéd.** Péntek délután Pestújhelyen a Bezsilla Nándor uccában *Wiesinger* Ilona fogtechnikusnő kezéből egy fiatalember kiragadta táskáját és futásnak eredt. A fogtechnikusnő segélykiáltozásaira a járókelők és egy rendőr üldözőbe vették a menekülőt *és el is fogták.* A retikült megtalálták nála. *Kollmayer* Zoltán a neve, 20 éves hentessegéd. A főkapitányságon beismerő vallomást tett. Azzal védekezett, hogy *nem volt pénze,* ezért akart rablás útján pénzt szerezni. Letartóztatták.

— Cipődivat. Gyönyörű tavaszi modelljeink megérkeztek. Olcsó árak. Münchengrätzi cipőgyár rt., Kossuth Lajos ucca 15.

= Dr. Horváth szanatórium és penzió Abbázia. Mérsékelt árak, szobarendelés Britannia-szállodában délelőtt 11-től 3-ig. Telefón: 20—6—46.

= A 25-én megnyiló és április 5-éig tartó automobilkiállításon Magyarország legrégibb autócége, a Bárdi József cég (V., Ügynök ucca 5.) igen érdekes »BMW« és Lancia gépkocsikkal vesz részt. A kiállítás egyik főérdekessége lesz a cég standján látható sportvonalozású, gyönyörű 2 üléses »BMW« cabriolet gépkocsi, mely a londoni és berlini kiállításon is nagy feltűnést keltett. A Lancia gépkocsik a mult évben a gyár nagy elfoglaltsága miatt Magyarországon alig voltak kaphatók, míg ez évben a Bárdi cég Lancia-ban is szállítóképes.

= Reformokat sürgettek az osztálysorsjátéknál is. Ez most nagyon előnyösen megtörtént. Az új 16. osztálysorsjáték főnyereményei ezentúl szerencsés esetben 700.000 pengő, éspedig a jutalom 400.000 P, a főnyeremény 300.000 P. Feltétlen népszerű lesz a mostani sorsjáték nemcsak óriási nagy nyereményeinél fogva, mert van 100.000 P, 60.000 P, 55.000 P, 50.000 P, 45.000 P, 35.000 stb. pengő nyeremény, hanem főleg, hogy a középnyeremények lényegesen szaporodtak, mert 21 darab 20.000, 32 darab 10.000, 24 darab 5000, 21 darab 4000 pengős nyeremény is nyerhető és a legörvendetesebb, hogy az első négy osztály főnyereményei majdnem a duplájára emelkedtek.

= Az Odol fogpép nagymértékű kolloidtartalmánál fogva eltávolít minden tisztátalanságot és festőanyagot, ami a fogakra tapad és megszünteti a száj rossz szagát.

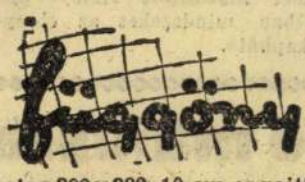

Csipkeszövet stor 200×280, 10 cm-es rojttal.....P 12.80
Horgolt terítő (Perléből) 100 cm-es.....P 4.80
WEISZ MARISKA V., LIPÓT KÖRÚT 22

Kiadó modern lakások májusra:

(Lipótváros központjában)

3 szobás: V., Katona József u. 39., V., Fozsonyi út 10. V., Ujpesti rakpart 5. és 6. (Dunapart).

szobás, közp. fütés, melegvizszolgáltatással: V., Rudolf tér 1., V., Személynök u. 16., V., Honvéd u. 16. és 18.

4 szobás, hallos: V., Pozsonyi út 12., Ujpesti rakpart 6.

szobás, közp. fütéssel és melegvizszolgáltatással: V., Honvéd ucca 18.

5 szobás: V., Katona József ucca 26.

szobás, hallos, közp. fütéssel, melegvizszolgáltatással: V., Balaton ucca 2., V., Honvéd ucca 16.

Kenéz Béla előadása a telepítésről és a hitbizományokról

(Saját tudósítónktól.) *Kenéz* Béla volt miniszter »*Telepítés és hitbizomány*« címmel tartotta meg pénteken délután székfoglaló előadását a Szent István Akadémia ülésén.

Kenéz bevezetőben megállapította, hogy *a háború előtt csak Romániában volt rosszabb a földbirtok megoszlása, mint Magyarországon.* Hiába volt az előrelátó szakemberek figyelmeztetése. Sem társadalmi, sem nemzeti téren nem végeztünk eredményes földbirtokpolitikát. A háború utáni földreform *a józan mérséklet parancsát tiszteletben tartó törvényalkotások között foglal helyet.* Kétszázhatvanezer ember kapott házhelyet és több, mint 400.000 részesült földjutalomban. Kétségtelen, hogy a most tárgyalás alatt levő telepítési törvény hozzá fog járulni a terület és népesség harmóniájának megjavításához. Átmeneti kisegítő eszközként kívánatos volna a földnélkülieknek *feles vagy harmados földműves* gyanánt való elhelyezése.

A hitbizományok ügyében csak az lehet az elbírálás alapja: *szolgálnak e napjainkban a hitbizományok egyetemes nemzeti érdeket?* — mondotta *Kenéz.* — A nagybirtokok a fejlődés bizonyos fokának elértéig nélkülözhetetlen hivatást töltenek be, nemcsak a termelés szempontjából, hanem a köztisztségek elvállalására alkalmas egzisztenciák megmaradása szempontjából is. *A közérdek határain belül védelmet kell biztosítani a hitbizományoknak, de meg kell szüntetni a mammut-hitbizományokat és azok egyenlőtlen elhelyezkedését.* Nem lehet egészséges állapotnak tekinteni, hogy több mint 2 millió földművelő magyarból *97.000-nek egy holdnál kisebb a földje,* 471.000 mezőgazdasági munkásnak pedig *talpalatnyi földje sincs.*

— Fél évre megvonták a »Társadalmunk« kolportázsjogát és betiltottak egy vidéki lapot. A belügyminiszter a *Klár* Zoltán szerkesztésében megjelenő »*Társadalmunk*« című hetilap országos utcai terjesztési jogát *hat hónapra,* 1936 szeptember 15-éig terjedő érvénnyel megvonta. Az intézkedés két közlemény miatt történt, amelyeknek tartalma sértette a közerkölcsiséget. — A Mezőberényben megjelenő »*Alföldi Függetlenség*« című időszaki lapot a belügyminiszter *betiltotta,* mert egyik cikkének tartalma veszélyeztette az ország belső rendjét, nyugalmát és gazdasági érdekeit.

— Fölvágta ereit és összeesett az utcán egy tönkrement földbirtokos család leánya. Péntek este az Attila ucca 77. számú ház előtt észrevették a járókelők, hogy egy jólöltözött fiatal leány hirtelen összeesik. A rendőr nyomban látta, hogy a leány öngyilkossági kísérletet követett el, *mindkét karján felvágta az ereket.* A mentők a Rókus-kórházba vitték. Megállapították, hogy a leány *Rákucz* Margit, egy nagybecskereki földbirtokos 24 éves leánya, aki özvegy anyjával a Torockói út 55. számú házban lakik. Anyagi helyzete miatt akart meghalni.

— A Dunapart széléről hozott vissza egy életúnt asszonyt a rendőr. Péntek este a Petőfi téri hajóállomásnál a járókelők észrevették egy elegánsan öltözött hölgyet, aki izgatottan járt fel és alá a raktárházak között és szinte percenként kiszaladt a part szélére. Figyelmeztették a rendőrt. *Amikor a rendőr megjelent, a nő be akarta magát vetni a Dunába.* A rendőr ezt megakadályozta, a nő dulakodni kezdett a rendőrrel, úgyhogy csak nagynehezen lehetett megfékezni. A főkapitányság központi ügyeletére kísérték, ahol elmondotta, hogy *Lóránt* Jánosné a neve, 24 éves magánzónő, a Kiss János ucca 2/b. számú házban lakik. Megkérdezték a rendőrtisztek, hogy mért únta meg az életét, de az asszony minden felvilágosítást megtagadott s kijelentette, hogy nem mond le öngyilkossági szándékáról; saját érdekében *őrizetbe vette a rendőrség.*

= Az arcpúder, épúgy mint a divat, alkalmazkodjon az idők változásához. Használja a kitűnő »Chat Noir« parfőmmel illatosított »Lady« púdert, mert ez egyesíti magában mindezeket az előnyöket. Minden divatszínben kapható.

Kiadó májusra renovált **2-3-4-szobás** teljes komfortú utcai és dunai kilátású **olcsóbérű lakás**

POZSONYI ÚT 16. SZIGET UCCA 38.

A megtorlások visszavonása után béketárgyalásokat kezd Róma és Addisz-Abeba

London, március 20.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Diplomáciai körökben elterjedt értesülés szerint *Flandin* francia külügyminiszter *Grandi* olasz nagykövettel folytatott megbeszéléseinek egyikén behatóan foglalkozott *az olasz-abesszin háború kérdésével is.* Állítólag Grandi rámutatott arra, hogy *amennyiben a megtorló intézkedések kérdését kedvezően rendeznék, — és ezt Flandin kilátásba is helyezte — Olaszország nem vonakodnék attól, hogy közvetlen béketárgyalásokba bocsátkozzék Abesszíniával. (T.)*

Róma, március 20.

Azokkal a hírekkel kapcsolatban, amelyek szerint *a megtorló intézkedések megszüntetésével egyidejűleg megszüntetnék az északi harctéren folyó ellenségeskedéseket is,* illetékes olasz körökben megállapítják, hogy a *megtorló intézkedéseknek semmi kapcsolatuk sincs a keletafrikai harcokkal.* A keletafrikai harcok megszüntetése vagy folytatása *kizárólag haditechnikai szempontoktól függ.* A hadmozdulatok beszüntetését egyébként *csak Abesszíniával való közvetlen tanácskozással lehetne elintézni.* Az események megmutatták, hogy ilyen tárgyalásokat *Genfen kívül is lehet folytatni.*

Abesszínia a Népszövetség keretében hajlandó a békére

London, március 20.

Az abesszin kormány megbizottja a Népszövetséghez jegyzéket intézett, amelyben megismétli, hogy a császár *hajlandó az ellenségeskedéseket megszüntetni,* ha a békét a Népszövetség keretében és az alapokmány szellemében állítják helyre.

Szendy polgármester elnöklete alatt megalakult a Nemzetközi Vásár végrehajtóbizottsága

A Kereskedelmi és Iparkamara és a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége között létrejött megállapodás értelmében pénteken tartotta meg alakuló ülését *Szendy* Károly polgármester elnöklete mellett a Budapesti Nemzetközi Vásár végrehajtóbizottsága. Az értekezleten *Éber* Antal és *Chorin* Ferenc társelnökökön kívül megjelentek *Liber* Endre alpolgármester, báró *Babarczy* István tanácsnok, báró *Weiss* Alfonz, dr. *Budai Goldberger* Leó és *Haggenmacher* Harry végrehajtóbizottsági tagok, továbbá *Nagy* Antal kamarai alelnök, *Gyulay* Tibor a kamara főtitkára, dr. *Kállay* Albert tanácsjegyző, *Vértes* Emil, a vásár ügyvezető alelnöke, *Lengyel* Géza, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége titkára és *Hallóssy* István, a Nemzetközi Vásár igazgatója. *Szendy* Károly polgármester elnöki megnyitó beszédében hangoztatta, hogy ő mint polgármester a pozitiv cselekedetek embere és éppen ezért a vásár elnöki tisztségének betöltésében nem egy új nobile officiumot lát, hanem kötelességet. *A vásár életet, mozgást, forgalmat, a gazdasági jólét gyarapodását jelenti.* Éppen ezért nagy munkája közben is örömmel vállalta a vásár elnöki tisztségének betöltését, amelyhez kérte *Éber* Antal és *Chorin* Ferenc elnöktársaknak, valamint a végrehajtóbizottság tagjainak támogatását.

Ezután *Hallóssy* István a vásár ügyvezető igazgatója ismertette részletes jelentésében az 1936. évi Nemzetközi Vásár előkészítő munkálatait.

A végrehajtóbizottsági tagok észrevételei után *Szendy* Károly polgármester határozatilag mondta ki, hogy az ügyvezető igazgató jelentését és munkaprogramját a vásár végrehajtóbizottsága tudomásul vette. Egyben azon reményének adott kifejezést, hogy az 1936 május 8—18-ig megtartandó Budapesti Nemzetközi Vásár látogatottság szempontjából is meg fog felelni mindazoknak a várakozásoknak, amelyekre a vásár nagy gonddal folyó előkészítő munkálatai feljogosítanak.

— »Ifjúság a kapuk előtt«. A Turul Szövetség legutóbbi propaganda disztáborán *Tóbiás* Kornél országos vezér »*Ifjúság a kapuk előtt*« címmel előadást tartott. Rámutatott arra, hogy az ifjúság ma nemcsak az élet kapuja, hanem a politikai élet és a gazdasági élet kapuja előtt áll. A mai fiatalság körül összeomlott mindaz, amiben valamikor rendithetetlenül hitt, de az elmult tizenöt esztendő alatt ez az ifjúság lerakta az intelligens magyar fiatalság nemzeti szellemben való nevelésének és továbbképzésének alapjait a bajtársi egyesületekben. De ezalatt a tizenöt év alatt a fiatalságot vállveregetve kezelték és ha a politikai élet kapuja ki is nyilt előtte, *még ma is hiába ostromolja a gazdasági élet* erősen elreteszelt kapuit. Nem igaz, hogy ez a fiatalság versenyképtelensége miatt rekedt kívül gazdasági életkeretein. — Mi minden nehézség ellen hadbaszállunk, — fejezte be előadását Tóbiás — fanatikus hittel hisszük, hogy a gazdasági élet eddig még bezárt kapuja is kitárul előttünk.

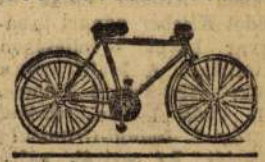

42 éve a világot uraló eredeti angol **The Chamoion kerékpárokat** 20 P, saját készítésű kitűnő **Royal Star kerékpárokat** havi 16 pengős részletre, **kerékpáralkatrészeket** bármely gyártmányú kerékpárhoz **nagybani gyári árban.** Külsőgumi 3.00 P, belső 1.20 P, pedálok 2.20 P, sárvédők párja 1.20 P-től. **Láng Jakab és fia,** kerékpár- és guminagykereskedők

Budapest, VIII., József körút 41. — Képes árjegyzék ingyen

Reggeltől estig tartó hajsza a fővárosban tízezer tojás, egy kocsi és egy ló után

(Saját tudósítónktól.) Péntek reggel negyednyolc órakor különös ügyben kezdett nyomozást a budapesti rendőrség. Egy izgatott férfihang jelentkezett telefónon és elmondotta, hogy *kocsija, amelyen a Frankovics-testvérek Csarnok tér 4. szám alatt levő tojáskereskedéséből indult el, hogy a városban különböző fűszerüzletekbe 10.000 darab tojást szállitson, nyomtalanul eltünt.* Előadta, hogy kocsijával a *Csányi* ucca 4. számú házban levő fűszerüzlet előtt állt meg először és egy ládával bement az üzletbe. Mire visszajött, már nem volt meg a tojás, a kocsi és a ló.

A főkapitányságról azonnal detektívek mentek ki a városba, hogy felkutassák a *Frankovics*-cég kocsiját, sőt mikor a nyomozás eredménytelen maradt, *a budapesti rádiót is felkérték, hogy adja le a különös lopás hirét.* A rádió felhívására sem jelentkezett senki és már azt hitték, hogy a kocsit valamelyik istállóban rejtették el, mikor este hét órakor megszólalt a telefón a Frankovics-üzletben:

— Azt hiszem, az önök kocsija áll itt az uccán gazdátlanul — mondotta egy női hang.

A tojáskereskedésből taxival robogott az egyik üzletvezető és az eltünt kocsi kocsisa a helyszinre. Kiderült, hogy a kocsi *óráik hossza állt már a Király ucca 95. számú házban levő központi tejcsarnok üzlete előtt.* A tolvajok lerakták a tojásokat a kocsiról, amelyet aztán a tejcsarnok elő állitottak. Ugylátszik, jószivü emberek lehettek, mert *megsajnálták a kora reggel óta munkában levő lovat és fejére kötötték az abrakos tarisznyát.* A tejcsarnokban levő kisasszony lett figyelmes a gazdátlan kocsira, érdeklődött a környékbeli üzletekben, nincs-e ott a kocsis és végül felhivta a *Frankovics*-céget. *A kocsis sirva borult a ló nyakába, a tojáskereskedés vezetője pedig megállapította, hogy a 10.000 darab tojásból 4320 a kocsin maradt.* A rendőrség most már a hiányzó tojások tolvajait keresi, akik valószinüleg *sorra járták az üzleteket és úgy adtak túl a zsákmányon.* A megmaradt tojásokra bizonyára nem kadt már vevő.

— Eckhardt Szentendrén és Pomázon beszélt Griger Miklós megválasztása érdekében. A független kisgazdapárt vezére pénteken megjelent a pomázi választókerületben. Szentendrén és Pomázon lelkes hangulatú, nagyszámú közönség előtt beszédet mondott *Griger* Miklós nemzeti néppárti jelölt megválasztása érdekében. *Eckhardt* a titkos választójogról, a szabadságjogok teljességének fontosságáról beszélt és követelte a közterhek arányosítását.

— Az olasz követség közli: Don Ascanio dei Principi *Colonna* olasz követ távollétében a követséget *Baldoni di Montalto,* a követség első titkára vezeti ügyvivői minőségben.

— **Beküldött hirek.** *Szombat. Előadások.* A Jogászegylet Grosschmidt-előadássorozatában dr. *Zahár* Gyula: Pénztartozás. Szemere u. 10. ½7-kor. — A Székely Bertalan Társaság irodalmi délutánján *Gorzó* Nándor, *Korponai Korpás* Valéria, *Tarnay* Lajos és *Farágó* Ibolyka szerepel. Eszterházy u. 2. 7 órakor. — A Szabadegyetem irodalmi estjén *Havas* István: A hatvanéves Petőfi Társaság. Eszterházy u. 11. ½7-kor. — A Pedagógiai Társaságban *Tettamanti* Béla (székfoglaló) és *Novágh* Gyula (székfoglaló) tart előadást. Tud. Akadémia. 5 órakor. — A Psychológiai Társaságban dr. *Marczell* Mihály: A lélek átütő ereje. Mária Terézia tér 8. 6 órakor. — A Központi Demokrata Körben *Zsolt* Béla: Szellemi sterilizáció. Mozsár u. 4. ½9-kor. — *Különféle.* A *Lóránffy Zsuzsanna Egyesület* szeretetvendégségén dr. Enyédy Andor, dr. Patay Pál, Vásárhelyi Magda, Zilahi Farnos Eszter, Szeleczky Istvánné, Bónis Malvin és Kovács József szerepel. Ráday u. 28. ½6-kor. — A *Deák téri Luther Szövetség* jótékonycélú teáján Glatz Oszkár, zilahi Farnos Eszter, dr. Bánkuti Dezső, Molnár Anna és Boros Mária szerepel. ½7-kor. — A *Bencés Diákok Egyesülete* ünnepi vacsoráján Hász István püspök mond serlegbeszédet. Pannonia-szálló. 8 órakor. — A *Bethlen Gábor Szövetség* a kaposvári színházban Ravasz László és Kapi Béla püspökök, Tasnádi Nagy András, dr. Palló Imre, Dullien Klára, Rieger Tibor és ifj. Szász Károly közreműködésével ünnepet rendez. 8 órakor. — A *La Fontaine Társaság* ukrán estje elmarad.

MAI OTTHON

VIII., Üllői út 16/b. MODERN LAKÁSBERENDEZÉSEK

Saját készítményű **bútorokból** nagy választékot talál Rákospalotai Műbútoriparnál, **Üllői út 21.** Üzem: Rákospalota, Kinizsi u. 13

A Vásár alatt nagy ár- és fizetési kedvezmény

Modern bútorszalón árban, minőségben ismét utólérhetetlen. Fizetési kedvezmény. Gáspár, **IX., Üllői út 19**

Kovács Bútorcsarnok Üllői út 30. Dús nagy raktár modern és styl műbútorok. Olcsó árak. Részletosztály. — Saját üzem

GUTMANN J. és TÁRSA
a megbizható fehérnemű-szakemberek.
VII., RÁKÓCZI-UT 12. Gutmann-sarok.

A KUT kiállitása a Nemzeti Szalonban

Minden évben megkülönböztetett érdeklődéssel várjuk a *Képzőművészek Uj Társaságának* kiállitását. Festők és szobrászok közös sajátossága, hogy ugyszólván évről-évre megujul egyéniségük, különösen amig mondanivalójuk annyira kapcsolatos a fiatalsággal, mint a KUT művészeié. Epp ezért az idén fokozott várakozással néztünk a magyar képzőművészet mai és tegnapi fiataljainak e legujabb felvonulása elé. Tagadhatatlan, hogy bizonyos mértékig meg is érezzük az idők lelkének szárnycsapását a kiállitott müvek felett — hogy egyebet ne mondjunk, *Csorba Géza* turáni szoboralakján, *Medgyessy Ferenc* Szent István szobortervén, *Bokros Birman Dezső* matyó menyecske figuráján, — de sajnos, az időknek nemcsak lelkesitő hatása, hanem gondjai is érezhetők egyes munkákon, amelyek bizony eléggé bizonyitják, hogy az idők sulyosabb és égetőbb problémái elől háttérbe kell szorulnia a művészet fejlődési lehetőségeinek.

A kiállitás igazi meglepetése *Berény Róbertnek* Kernstok Károlyról festett arcképe, amely eszközeinek, egyszerüségével és kifejezésének emberi mélységeivel az utóbbi idők egyik legkitünőbb portréja. *Bernáth Aurél* egyetlen táján a művésznek azt a törekvését érezzük, hogy régebbi és legutóbbi irányának összehangolásából uj kifejezési lehetőségeket szürjön le. *Egry Józseftől* ismét fénylátomásokat kapunk, bár utolsó esztendőinek terméséután, valami egészen uj megnyilatkozást várhattunk tőle. Izléses és nemes festőiség lakozik *Diener Dénes Rudolf* virágcsendéletén, *Hincz Gyula* három képe közül különösen a *Táj* cimü ad elragadó szinhatásokat, *Lesznai Anna* „Őszi vetés"-e csupa dus szinzamat, meglepő, hogy *Kmetty János* mennyire visszatalált a természethez, ha eddigi irányának tulságos képszerkesztési törekvései most kissé át is csapnak az impresszionizmus végleteibe. *Marffy Ödön* szinei most is szinte sugározzák az életörömet, *Perlrott Csaba Vilmos* kettős arcképe, rajzban, szinben, kompozicióban a művész legérettebb munkái közül való, viszont *Szőnyi István* kicsattanó magyar erejét alig éreztetik itt kiállitott festményei. Egyszerü, őszinte és friss *Bornemissza Géza* Reggeli tája, *Ferenczy Noémi*, *Novotny Emil Róbert*, *Graber Margit*, *Paizs Göbel Jenő* és *Jándi Dávid* érdemelnek még figyelmet a festők közül, akiknek élén ott látjuk egy-egy képpel a „tegnapi" fiatalokat: *Csók Istvánt*, *Kernstok Károlyt*, *Tornyay Jánost* és a KUT halhatatlanjai közül *Ripp-Rónai*, *Czigány Dezső*, *Derkovits Gyula*, *Nagy István* egy-egy jellegzetes alkotását.

A szobrászati részben — a már emlitetteken kivül — *Vilt Tibor*, *Beck Ö. Fülöp* és *Vedres Márk* munkái kiemelkedőek.

Fóthy János.

IPOLYSÁG

IRTA URMÁNCZY NÁNDOR

Megilletődött lélekkel léptem át a határt, melyet magyar föld és magyar föld közé vont az átkos trianoni békeparancs. Megnyilt Ipolyság börtöne, melyben husz évig tobzódott az önkény és rabságban tartotta magyar testvéreinket.

Két őrház van a határvonal mellett. Az egyik egyszerü kis házikó, a magyaroké. A másik emeletes uj ház, a csehek hagyatéka. A két őrház között áll a Göböljárás község küldöttsége az országzászlóval.

Ipolyság népe jön fogadni az országzászlót. Iskolák növendékei, cserkészek, egyesületek tagjai és az egész város népe felsorakozva jön. Mind magyarok.

Nézem, nézem a megilletődött arcokat. Komolyság ül rajtok, itt is, ott is könny csillog a szemekben. Meghatottság uralkodik lelkükben és arcukon. Husz év alatt rabság, szenvedés, üldözés volt a sorsuk.

És egy napon hirtelen megnyilt börtönük ajtaja. A szabadság örömét is könnyezve fogadták. Nézem a hosszu menetet. Drága szabad magyarok. Szeretném mindeniket megölelni.

Nézem az ut porát, kavicsát, a keréknyomokat, a környék őszi képét, a földeket. Drága magyar föld, szabaddá lett magyar föld.

Megindul a menet a város felé. Zászlók tömege, nemzeti csokrok, szalag a melleken. Az Ipolyhid mellett két betonfedezék. Lőrései a csonkaföld felé néznek. A csehek sötét emlékének maradványai. Immár üres, értéktelen holmik. Egy ideig még ott éktelenkednek, hogy tuléljék Masaryk után Benest is.

Megérkezünk a városba. Zászlók a házakon. Az ablakokban is nemzeti szinü diszités. Két diszkapu, a honvédség bevonulására épültek. Most friss virágdiszbe borultak.

Eltüntek az idegen felirások, az idegen utcanevek, cseh cimerek és hivataltáblák. A cégtáblákat is átfestették. A rabság gonosz betüi is mind kivonultak Ipolyságból.

A szép főtéren már felállitották az országzászló talapzatát és árbócát. A talapzat összetört határkövek, betonakadályok anyagából készült. Fölötte a hármashalom.

Az ajándék-országzászló lassan felszállt félárbocra. A nagy tömeg könnyek között nézte. Az első felvidéki országzászló megkezdte munkáját. Hirdeti és követeli az ország felszabaditását.

A város körül még ott állnak a csehek. Utra kelnek onnan is. Rendre felszabadul a többi rab magyar föld is.

Az országzászlóban varázserő van. Alatta egységbe szövődik minden magyar sziv és megacélosodik minden magyar akarat. A varázserő, mely az országzászlóban él, az isteni akarat csodás adománya és meghozza a nagy nemzeti diadalt.

Ipolyság még katonai parancsnokság alatt él, de hamarosan polgári vezetés alá kerül. Megnéztem a vármegye házát. A csehek husz év alatt teljesen leronditották. Husz év alatt semmit sem javitottak az épületen, csak használták és rajta van a használat minden kopása, rondálása és piszka.

Ipolyság az első felszabadult magyar város. Most már hamarosan megindul a Felvidék felszabadulása. A csehek bosszantó, káros huzavonája még akadályozza a felszabadulást. Türelmetlenül várjuk, hogy a tárgyalások és jegyzékek végre elapadjanak.

A csehek ragadozók módjára dolgoznak. Az üldözés, börtön és fegyveres erőszak mellett mindent kifosztanak. Nemcsak a hivatalok berendezését, hanem iskolák, gyárak, kórházak, gazdasági és szociális intézmények felszerelését, gépeit, műszereit, raktárak áruit, vasuti anyagot, gabonát, lisztet és élelmiszereket elszállitják.

A nemzet közvéleménye követeli a csehekkel való leszámolást, hogy az üldözés és rablás véget érjen. Ebben a törekvésben és akaratban egységesen áll minden magyar a kormány mögött.

A határkövek, betonfedezékek, sorompók ledőlnek, megnyilnak. A hosszu elnyomás és üldözés megszünik. A magyar szabadság diadalmaskodik.

Megható, hogy városok, községek, egyesületek, testületek, egyesek már készülnek a felszabaduló Felvidékre országzászlót ajándékozni. A Nemzeti Szinház személyzete Madách szülőfalujába, Sztregovába küld országzászlót. Ipolyság a szomszéd Lévának ad országzászlót. Göböljárás község is kapott ajándékot Ipolyság városától. Töviskoszorus keresztet, a rabság, szenvedés fájó emlékét. A kereszt a trianoni határ sorompójából készült. Az a határsorompó is fájdalmas keresztet jelentett Ipolyság lakóinak.

A töviskereszt templomba kerül azzal a könyörgéssel, hogy magyar föld és magyar föld közé soha többé ellenség sorompót ne állithasson fel.

...uisóg...
...szinház...
...hiradó...
...hangverseny...

és még sok más ezernyi szórakozás . . . ezt jelenti egy jó rádió.

Vevőink régi kivánsága teljesült! . . Fiók-üzletünkben

Rádió, gramofon és lemez

osztályt nyitottunk. Pompás választékunk minden igényt kielégit.

Készülékeink és kiszolgálásunk tökéletességét biztositja a „Nagykovácsy garancia".

Árusitás kizárólag Horthy Miklós-uti fióküzletünkben.

HORTHY M. ÚT 39 Nagykovácsy BUDAI FIÓKÜZLET

Mussolini Bruno repülőkapitány esküvője

Róma, okt. 29. Fényes pompával folyt le szombaton délben a Duce másodszülött fiának, *Mussolini Bruno* repülőkapitánynak esküvője *Ruberti Gina* kisasszonnyal. Az esküvő a Villa Torlonia közelében lévő Szent József templomban volt. A szertartást *Pascucci* kanonok végezte.

A templomot gyönyörüen feldiszitették virágokkal és a templom hajóját zsufolásig megtöltötte az előkelő közönség. Az első padsorokban a kormány tagjai, szenátorok, képviselők és állami vezető személyiségek foglaltak helyet. Délelőtt 11 órakor érkezett meg a nászmenet a templom elé. *A menet élén a Duce haladt*, karján a csodaszép fehér selyemruhába öltözött bájos fiatal menyasszonnyal. Utánuk az alig 20 éves *Mussolini Brunó* következett, édesanyjával, *Donna Rachelevel*, majd a Mussolini- és a Ruberti-család tagjai jöttek. A menyasszony tanui *Bottai* közoktatásügyi és *Alfieri* népmüvelődési miniszter, a vőlegény tanui *Biseo* repülőezredes és *Castellani* repülőkapitány voltak, akik [illegible] *Brunó* társai voltak óceáni repülésében.

A szertartás után a templom előtt összegyült hatalmas tömeg lelkesen ünnepelte a Mussolini-család tagjait. A násznép régi római szokáshoz hiven ezután a Szent Péter székesegyházhoz hajtatott, ahol a fiatal pár a főoltár előtt hosszu imába merült.

A Ducet és családját a székesegyház előtt a római lakosság ismét hatalmas ünneplésben részesitette.

Szőnyeg, takaró, átvető, paplan, vászonáru
stb. cikkeink hihetetlen olcsó árai!

Toroczkó Bouclé szőnyeg	300x200	P	34.—	Strapa csikos pamlagátvető	P 5.95
Marhaszőr Bouclé szőnyeg	300x200	P	60.—	Modern szöttes pamlagátvető	P 13.50
Gyapju Bouclé szőnyeg	300x200	P	72.—	Perzsamintás pamlagátvető	P 15.50
J. Velour rojtos szőnyeg	300x200	P	73.—	Selyemfényü mokett pamlagátvető	P 37.—
Gyapju Axminster szőnyeg	300x200	P	125.—	Selyemfényü mokett asztalterítő	P 22.50
Spárga futó	90 cm P 2.40, 65 cm	P	1.60	Szövet-függöny 2 szárny 1 drapéria	P 12.50
Bouclé II. futó	90 cm P 4.40, 65 cm	P	3.40	Lamberquen-hallina minden színben	P 13.50
Kokusz futó	90 cm P 5.60, 60 cm piros	P	3.80	Kétoldalas cloth-paplan, jó minőség	P 12.50
Perzsa-utánzatu ágyelő	65x135	P	13.—	Flaneltakaró, kétszinü P 9.50, mintás	P 6.50
Perzsa-utánzatu összekötő	90x165	P	35.—	Gyapjutakaró P 35.—, 30.—, 22.—	P 16.—
Perzsa-utánzatu összekötő	130x180	P	46.—	Személyzeti és intézeti 3-részes matrac	P 11.50

Magyar-perzsa, torontáli és minden létező minőségü nagyszőnyegek, ágyelők, összekötők és futószőnyegek, paplanok, matracok, pamlagátvetők, takarók, valamint mindennemü vászon- és frottiráruk meglepő olcsó árakban!

GRÜNFELD TESTVÉREK, V., Bálvány-utca 8

Két varsói ház

Varsó, október hó. (Pesti-esti [illegible]ap varsói tudósítójának jelentése.) Béke van-e vagy háboru? Béke semmiesetre sincs és nincs háboru. A modern technika a háboru uj formáját hozta meg, *a diplomácia különös küzdelmét.* A mozgósitott, kiegészitett, felvonult és átcsoportositott hadseregek egyelőre a kulisszák mögött állanak és csak alátámasztják a diplomaták tevékenységét. A harci vonalakat nem a fegyverek, hanem a diplomácia messzehordó ágyui, a jegyzék és az ultimátum pergőtüze töri át... Ime, a hadszintér:

1. számu ház

Azt is mondhatnám, az első számu vezérkari főnökség: *lengyel külügyminisztérium.* Mostanában mindennapos vendég vagyok itt. Az egykori Brühl-palota művésziesen kovácsolt, rácsos kapujában az altiszt *magyarul* köszönt.

— Jó estét, szerkesztő ur! De jó volna most egy — fröccs!

Osztom véleményét. A fröccs bizony jó volna. De ki gondol most a fröccsre. Meg is kérdezem tőle. Hogyan jut eszébe — a fröccs?

Elmondja. A budapesti lengyel követségen volt altiszt, ott tanult meg magyarul. A követséggel szemben van a belügyminisztérium és ott ismerkedett meg a belügyminisztériumi magyar kollégákkal. Budai kiskocsmákba együtt jártak fröccsözni.

— Ha sok volt a munka — folytatja —, lehajtottunk pár fröccsöt. Mingyárt jobban ment minden. És gyorsabban. Hát azért mondom, jó volna most pár fröccs. Mert munka van elég.

És a külügyminisztérium kivilágitott ablaksorára mutat. Nó, a miniszteriumban valóban van munka elég. Nem is munka ez már, hanem lázas, valóban idegekre menő, felelősségteljes küzdelem. A titokzatos rendező nagyszerüen beállitotta a *„szint"*. A márványnyal diszitett hall teljes parádéban diszeleg. Valamennyi csillár ég, a piros szőnyeget leszoritó rézrudak fényesebben szikráznak a lámpák fényében, mint a legelőkelőbb fogadások idején. Diszruhás, fehérkesztyüs lakájok sorban állnak a mennyezetig nyuló karcsu márványoszlopok alatt és némán segitik le a kabátot *a diplomatákról, akik egymást kergetve érkeznek szakadatlanul, déltől késő estig a lengyel külügyminisztérium falai közé.*

A pszichológiai hatás teljes. Aki belép ide, az már *hatások* alatt érkezik az első emelet márvánnyal fedett folyosójának előkelő csendjébe. Szemben, a fogadásokról jól ismert fényes bálterem ásit a látogatóra, a baloldalon pedig a diszes bidermayer fogadó, rengeteg képpel és műkinccsel. A fogadó és a titkári szoba mögött a vezérkari főnök párnás ajtós, kifürkészhetlen szobája: *itt dolgozik a küzdelem központi irányitója: Beck.* Neve fogalom, egy világ szeretne behatolni párnás ajtajai mögé. Mi történik itt? Mit tervez, mit csinál Beck?

„Békés" időben alkalmam volt látni ezt a szobát. Nem nagyobb, mint minden irányban öt-hat méter. Szemben, a baloldalon sima, fiókok nélküli iróasztal áll, az iróasztal sarkán a *Wiarces*, nagy lengyel katonai folyóirat diszes lenyomatu magyar különszáma feküdt. Az iróasztalon telefonok. Három állomás. Direkt vonalak, — titkos állami és a minisztérium központjához vezető, „átmenő". Az asztalon ezenkivül nincs is más, nincs egyetlen akta sem, csak ernyős [illegible] amely kék fényt áraszt az asztalra. Szemben [illegible]on Báthory István csaknem életnagyságu olajfestménye függ és a festmény alatt bőrgarnitura áll az érkező vendégek számára, az iróasztal és a szalongarnitura között chrom-állványon Európa csaknem egész falat betöltő, pontos politikai és néprajzi térképe. Ebből a szobából irányitják a diplomata-háborut, követek és nagykövetek érkeznek. *Beck* tárgyal. Informálódik, közli Lengyelország álláspontját. A szobában gyakori vendég *Hory András*, varsói magyar követ. Itt bonyolódnak, fonódnak a hagyományos lengyel-magyar barátság szálai. A történelmi barátság értékeit most kell átváltani a mindennapi élet gyakorlati értékeire. *Beck* keményen tartja a magyar álláspontot. *Lengyelország ebben a szobában nem egyszer csapott az asztalra a magyar-lengyel érdekek védelmében* a világ kormányai előtt. Ennek a szobának tevékenységétől e pillanatban — nem kis mértékben — a Felvidék sorsa függ!

A folyosókon, a dolgozószobákban titokzatosan előkelő a csend. A párnás ajtók néha felnyilanak, referensek, magasrangu külügyminisztériumi főtisztviselők tünnek el a miniszter hangtalanul csukódó ajtai mögött. Mi történik? Mi történik? A párnás ajtók hallgatnak. Csak akkor tudunk meg néha valamit, ha kijön a minisztertől *Skiroski*, Beck külügyi sajtófőnöke. Arca átszellemült, csupa ragyogás. A legválságosabb pillanatokban nyugodtan mosolyog, bár mosolya mögül előtör az átdolgozott éjszakák sok-sok fáradalma...

A hirek, amiket elmond, jók. Csupa bizakodás. Védelmezi a magyar álláspontot. Magyarországról, lengyel-magyar együttmüködésről beszél.

Lent a Pilsudszki-téren, Szilézia kivilágitott térképe előtt zajong a tömeg. „Követeljük Lengyel-Szilézia" visszacsatolását. A moraj behallik Beck párnás ajtajai mögé. Szemben vele most a francia nagykövet ül. Az udvarra az angol nagykövet, az olasz, a német, az amerikai nagykövet autója fordul be... Lázas izgalom. Mi lesz? Mi lesz? Történelmi percek peregnek a várakozás csigalassusággal haladó homokóráján...

A téren felhangzik az államelnök kocsijának kürtje. A járművek leállnak, a cimeres zászlóval diszitett, hosszu, fekete luxuskocsi befordul a külügyminisztérium udvarára. Hire fut: *Moscicki elnök meglátogatta Becket.*

Lengyel utimátum... Cseh válasz. *Szilézia ismét Lengyelországé, a tömeg tombol. Benyomják a Brühl-palota finoman kovácsolt ajtaját.* Becket éljenzik. Beck... Beck... Beck... orditják, zugják, harsogják tizezer, meg tizezer torokból. *Beck!* Beck külpolitikus. Diplomata. Nem érdeklik a tömegsikerek. De az ünneplés elől nem tud kitérni... A siker maradéktalanul és oroszlánrészben kizárólag az övé...

2. számu ház

Azt is mondhatnám, a második számu hadiszintér. Ez a Koszykowán van. Egyszerü, modern bérház, sima falakkal, nagy, világos ablakokkal. Itt, az első emeleten van *a magyar követség.* Pár nappal ezelőtt *magyar kokárdákkal diszitett tömeg tüntetett itt, Horthy Miklós kormányzót, a magyar hadsereget és a közös lengyel-magyar határt éltették. Este 11 óra.* A ház első emeletének valamennyi ablaka világos. A magyar követség már három hét óta teljes permanenciában van. *Sándor*, az altiszt nyit ajtót, mellén a kitüntetések hosszu sora ragyog.

— Mi ujság? — kérdezem.

— Csak ugy zuhognak a sürgönyök — feleli. — Ilyen sürgönyesőt még nem is láttam. Még éjszaka is *csak* a postára járok. Inkább mennék haza, aztán indulnánk már a Felvidékért. Többet érne, mint ez a lótásfutás. — Sándor dühös és el van keseredve, azt látom.

Tovább, a fogadó piros fóteljein lengyel kollégák várakoznak. De a követségi urak teljes számban „foglaltak".

Hory András követ ismét a külügyminisztériumban van. Már két óra hossza itt időznek a német nagykövet, az olasz ügyvivő, a belga, finn, holland követek, valamennyien Magyarország állásfoglalásáról szeretnének értesülést szerezni... *Ezek a legkritikusabb percek* a müncheni konferencia és a lengyel ultimátum után. A házi központból kihallatszik a telefon állandó csilingelése... A központ hangosan visszajelenti: *Berlin... Róma... London... Budapest... Budapest...*

— Mi van? Mi van? — ostromolnak a lengyel ujságirók. Megrohanják dr. *Sallay* sajtóattasét. Ideges feszültség. De a követségi arcok nyugodtak és bizakodók...

Hory András követ késő este érkezik vissza a külügyből. Nyomban a dolgozószobájába siet. A házi központ utasitást kap: *vonalakat... vonalakat.* Még állami beszélgetést is nehéz lebonyolitani. *A közvetlen budapesti vonal megszakadt. A beszélgetést Berlinen át kapcsolják, de a berlini vonal tulterhelt.*

A magyar követ bámulatos erővel győzi a munkát. Már 48 óra óta talpon van és most sem pihen...

Hajnalfelé jár, amikor távozom a követségről. Autója még a ház előtt áll és dolgozószobájának ablaka még mindig világos. Béke van? Dehogy is. Háboru van, a diplomaták nagy küzdelme.

Földes Béla.

A kutyám

Három hét óta megint kutyatulajdonos vagyok. Természetesen daxlikutyám van ujra. Mindig ez volt, ezt szoktam meg, szeretem furcsa, torz, rövid lábait, tulhosszu derekát, okos, gondolkodó öreg arcát, önálló, senki és semmi által nem befolyásolható jellemét. Azt állitják a kutyatudósok, hogy a daxli nem ragaszkodó természetü. Én viszont azt tapasztaltam, hogy minden daxlim szenvedélyesen ragaszkodott hozzám, valamennyi csak akkor volt igazán boldog, amikor közelemben lehetett. Hogy beletörődött abba is, hogyha elmentem? Utóvégre ő daxli volt és nem Azra, aki meghal, amikor szeret. A daxli bölcs: mindig számol a körülményekkel. Ezeken a körülményeken belül igyekszik aztán az életét minél kellemesebben berendezni.

A neve: Móric. Ezt a nevet kapta előbbi urnőjétől. Másféléves lehet, fekete, rövidszőrü, kevés kis sárga folttal ékeskedő, képtelenül csámpás lábu tünemény. Rendkivül barátságos természetü. Alig hozták be a szobába, már felugrott a pamlagra, ahol szemmelláthatóan jól érezte magát. Urnője megismertetett bennünket egymással, aki aztán rövid bucsu után, melyből láttam, hogy benső baráti viszony füzte őket egymáshoz, távozott. Móric azonnal követni akarta. Várakozóan állott meg a becsukódó ajtó előtt, majd rövid, kérésszerü vinnyogást hallatott. Megmagyaráztam neki, hogy nálam marad, meg is simogattam, amit türelmesen el is türt, de aztán ujra csak ismételte panaszos kérését. A legpuhább székbe tessékeltem, aztán kimentem és rázártam az ajtót.

Mikor sétámból hazajöttem, messziről hallottam hangos, kétségbeesett vonitását. Ugy jajgatott szegény, akár egy sötét erdőben eltévedt, ijedt kis gyermek, szomoruan, megbántottan. Amikor beléptem, ott ült az ajtó előtt és komolyan mondom, szeméből potyogtak a könnyek. Szegény kis kutya, egyszerre összedőlt az egész világa. A gazdája, az Istensége, elhagyta, lehet-e ennél nagyobb és szörnyübb megrázkódtatás?

Mikor ebédután ledőltem kissé pihenni, Móric szeliden, szerényen odabujt hozzám, fejét vállamra hajtotta, nagyokat sóhajtva, mint a gyermek, aki álomba sirja magát, elaludt. Mire mindketten felébredtünk, Móric már az én kutyám volt. Tapodtat sem mozdult többé mellőlem. Én voltam az utolsó szalmaszál, mely elsüllyedt világából megmaradt, az utolsó kapocs, mely régi gazdájával összekötötte. Vagy megértette, hogy őt, szegény kis rabszolgát, nekem adta az előbbi Istenség és hiven igyekezett annak parancsát teljesiteni még azután is, hogy az őt ok nélkül, érthetetlenül elhagyta? Lehet. A kutyában megvan az a vak bizalom, amely az emberben oly ritka, az az ösztönös hit, hogy az ő gazdája, az ő Istensége, nem tévedhet, bármennyire mást is mondanak a tények.

Nézem hűséges, okos szemét, mellyel ugy igyekszik megérteni minden kivánságomat és elgondolom: milyen is volna, ha az emberben is megvolna valami ebből a vak bizalomból? Hogyha ahelyett, hogy azoknak, akikre sorsa bizva van, minden tettét, intézkedését, elgondolását apróra szétszedegetve birálgatná, anélkül, hogy belepillanthatna terveibe, mert hiszen az lehetetlen, hogy az ország vezetői pillanatonként tájékoztassák a nagy nyilvánosságot, ez sem technikailag, de még okosságból sem volna lehetséges! Ahelyett csendes megnyugvással és bizalommal segitenék elő müködésüket? Milyen óriási könnyebbséget jelentene ez munkájukban, milyen hathatós hozzájárulást jelentene a sikerhez! És még csak nem is a rosszindulatu kritikáról szólok, nem a minden kákán bogot kereső hangról, mely nálunk, sajnos, oly gyakori. Azokról a kishitüekről beszélek, akik saját gyáva, kis lelkük visszfényét szeretnék rémhireikkel minden más arcra rálehelni, hogy ne maradjanak egyedül kételyeikkel és szégyenükkel.

Ne higyje senki, hogy sérteni akarok valakit, amikor a kutya hűségét és megbizhatóságát állitom oda mintaképül az embereknek a mai nehéz és sorsdöntő időkben. Hosszu élet tapasztalata tanitott meg arra, hogy ez a két tulajdonság a legritkább és a legbecsesebb az emberben. Hinni és bizni, miután meggyőződtünk róla, hogy valaki azt megérdemli, bizni vakon, odaadással, önfeláldozóan, még akkor is, amikor az, akiben bizunk, pillanatnyilag olyat tesz, amit nem értünk, sőt ami gyakorta fáj. Menni, haladni valaki után szótlanul, hűségesen, erősen, törhetetlen akarattal, ez az, higyjék el nekem, ami felér a legnagyobb egyéni cselekedettel!...

Bethlen Margit.

A Szent Gellért Pezsgőfürdő egészségét szolgálja
Olcsóbb árszabás a reggeli és esti órákban
d. e. 7—9-ig és este 5—8-ig

Belépőjegy kabinnal: P 1.20 Belépőjegy szekrénnyel: P 1.—

Bernáth Aurél

festők közé tartozik Bernáth Aurél, aki Egrynél 10-15 évvel fiatalabb, s aki szintén leegyszerüsitett formákkal dolgozik, az alakoknak csakx látszat testét adja vissza, nem magát a valóságot adja elő. Önarcképén nagyon érdekes térkompoziciót ad elő. Ő is térmüvész, de a teret nem a perspektivának a quattrocentotól örökölt szabályával, ~~xxx~~ se a test tömegeség erejével adja elő, mint az olasz novecento. Mintha külön szisztemáju dimenziója volna erre vonatkozólag. A kék szin dominál, ami más müvészeknél is, mint a párisi iskolánál, Chagalle-nál is felmerül, de egészen másképen. Bernáth egyénien szinez. Másik önarcképe. Ezek bizonyos müvészeti problémákban megszületett alkotások.

Gerevich Tibor
Korunk művészete
habad egyetem
előadás
1932 v. 33

Vincet pontos évszám

70.

1936

EGY FESTŐMŰVÉSZ VALLOMÁSAI

Bernáth Aurél: Így éltünk Pannóniában

Szépirodalmi Könyvkiadó

Egy művészetre hivatott ifjú ember pályakezdése a modern képzőművészet erjedésének éveiben: valóban tollra érdemes téma. Különösen, ha megírója a legilletékesebbek közül való — maga is művész. Ilyen alkotás Bernáth Aurél könyve, az *Így éltünk Pannoniában*. Önéletírásának első kötete; elmondja benne gyermeksége történetét, a festészettel való találkozását, megismertet — szóban és képekben — útja első lépéseivel, pályája első fontos állomásának, Nagybányának küszöbéig.

Legelébb a stílus köt le, a művész ízes magyar nyelve, keresetlen egyszerűsége. Az előadásmód kényelmes sodrású üteme bő teret kínál a lírai vallomásoknak, a világ kis és nagy dolgairól való elmélkedéseknek, amelyeket ez a stílus éppoly könnyedén fogad be, akár a szükszavú, lényeget jellemző tárgyi leírásokat, vagy a bonyolultabb lelkiállapotok finom rajzú és szabatos tolmácsolását. Bernáth írásművészetének érdekes sajátja a nagyapáink beszédére emlékeztető régies szóhasználat, mondatfűzés, ami, anélkül, hogy zavarná stílusa maiságát, bizonyos méltóságot ad közvetlen hangú sorainak.

Művésztehetség szárnybontására nem éppen biztató világ az, amelyet a festő indulása talajaként megrajzol. Az első világháborút előző másfél évtized látszólagos nyugalma alatt korszakváltó erők sűrűsödtek, de ezek feszítését nem érezte az a réteg, ahonnan a fiatal Bernáth életútjára lépett. A vidéki hivatalnok-értelmiség duhaj mulatozásokkal „élénkített" szellemi tespedtségét csak itt-ott oszlatják az Adynemzedék irodalmi-művészeti forradalmának messzegyűrűző hullámfodrai. Ahol az eszmélő ifjú találkozik velük, hatásukat rögtön magábafogadja.

Választását nem kis mértékben befolyásolta a modern művészet híveinek tanító-irányítása, végső soron azonban a fiatal festő társadalmi helyzete készítette elő egész pályáját. A diákévek benső érzékenységét mélyítő, fogékonyságot fejlesztő magánya, s a család lassú deklasszálódásával járó hányattatások sodorták olyan emberek közelébe, akik tudatosították és jó irányba terelték művészeti érdeklődését. Figyelő értelme sok mindent megsejt a társadalom fonákságaiból, de ha ezeket embersége tagadja is, nyíltan nem fordul szembe velük. Közvetve azonban mégis opponál: azáltal, hogy hívéül szegődik olyan esztétikai irányzatoknak, amelyek végső soron az azóta már elsüllyedt világ rendje elleni lázadás szellemi vetületei.

Kiváló lélekismerőre vall, ahogyan Bernáth felidézi régi önmagát. Ujra éli kamaszvágyódásait, a megbántódásokat és felfedezéseket — például a képes beszéd hatalmára ébredt gyermek megilletődését olyan alkotások láttán, amelyeket a hatvan éves művész legfeljebb ha megmosolyogna. Érzékeny tolla a szavak mesterére való biztonsággal bogozza ifjúságának rejtett útú érzelmeit a szülők iránt. Szeretetteljes gyöngédséggel rajzolja fel anyja arcmását. Csendes hősiességével szerényen húzódik meg ez az asszony az apa alakja mögött, akinek az övétől annyira elütő egyéniségéhez visszavisszatér az író, furcsa, szorongó vonzódással akarván megismerni, megérteni egyre távolódó lényét. S a külvilág emberei — *Éltető*, az eszményképpé nőtt paptanár, *Ormódy Orsolya*, a pár oldalon át ragyogóan felvázolt nőalak, *Kajetán*, a Zolát olvasó munkásmecénás, vagy *Steiner*, a parasztjaitól tartó műveletlen bérlő — mindmegannyi emlékezetbe vésődő epizódszerepiő, aki a maga módján, puszta közelségével, vagy barátságával, részt vett a fiatal Bernáth emberré, művésszé formálódásában. Első mesterére, Rippl-Rónai Ödönre; a somogyi dombok városában termett bölcsre, a modern művészet fáradhatatlan agitátorára pedig szinte fiúi szeretettel emlékezik az író. A nagyszerű barát és tanító, Ödön bácsi mondja egyik beszélgetésük alkalmával a kezdő művésznek:

— *Inkább nappal zsákot hordani és este és vasárnap dolgozni, de úgy festeni, ahogy a szíve diktálja.* — Ez a néhány szó egyúttal magában foglalja Bernáth Aurél művészmoráljának sűrített lényegét.

Bernáth izig-vérig festő. Kitűnő stiliszta, határozott íróegyéniség, de tolla lépten-nyomon elárulja, hogy írásművészete ecsetforgatásban edződött. Egy hivatásos író, például, bizonyára végigvezetne útján, természeti léte mozgásában írná le a boronkai fasor nagyszerűségét. Bernáth, a festő, megállít bennünket előtte, a gót katedrálisok égbefohászkodó oszlopsorához hasonlítja a jegenyék áhítatot keltő rendjét, s a színek, formák és vonalak beszédével avat szépségének titkaiba: pillanatba sűríti az időt — állóképet fest. Vonzódik az emberekhez, de nem viszonylataik, nem is annyira lelkiviláguk történései érdeklik, alakjuknak elsősorban vizuális képét őrizte meg. Az arcvonások, gesztusok egyéniségét. Leírt arcképei — akár a lapok közé iktatott remek korabeli vázlatai — a futó pillanatot ragadják meg, de a múló mozdulaton, a lélek suhanó rezdülésén át a lényeget közelítik. Mi mindent mondott el neki Perényi százados „kaszáló lábmozdulata": hogy tud olvasni az ódon díszalbum fakó fényképeiből! Családjáról való mondanivalójának nyitánya — egy régi fénykép leírása. A szemével értő ember írásbeszéde az övé, aki a hangot is képpé oldja: a kukoricatörés távoli zaját hallva, rögtön hozzálátja a törő asszonyok hajladozó alakjait, a sarkantyú pengését kísérő fényjelenségével, a villanással teszi szemmel érzékelhetővé.

Könyvében egy helyütt „*hallgatag és jövőben élő*" emberként jellemzi magát Bernáth Aurél. Befelé forduló egyéniség tekint így a világára. Nem fordít neki hátat, csupán durvaságaitól óvja érzékenységét. Szemlélődése azonban nem passzív; vallomásainak minden során — az elesettek iránti együttérzésben, a terpeszkedők kipellengérezésében — áttűz a humanitás melege. (Mennyi gúny izzik például a herceg moziba-látogatását leíró fejezet minden mondatában, s mennyi fullánk van abban az anekdotában, ahol *Gedeonnak*, a fekete kecskének a m. kir. bíróság elé való idézését mondja el!)

S humanitással van teli írásának költészete is. A valóság képeit élesrajzú objektivitással rögzíti, de egyben valami borongó, férfias lírával nemesíti meg őket. Mindenben kicsit csodát látó meghatódásával látomássá fokozza a legegyszerűbb köznapi látványt is. Könyvének legszebb soraival tesz vallomást a Balaton iránti szeretetéről, a „magyar vízről", amelynek szépsége — akár Illyés Gyulát szülőföldje dombjai a délfranciaországi szőlőben — Szelinunte antik oszlopaihoz is elkíséri. Gyönyörű természetleírásai szinte újraköltött Bernáth-festményekként gyarapítják könyve szép illusztrációit.

Az *Így éltünk Pannóniában* nagy értékkel gyarapítja művészeti memoárirodalmunkat, és szépprózánkat is. Emellett igen értékes adalékkal szolgál nemcsak a magyar, hanem általában a modern képzőművészet esztétikusainak, nem utolsósorban azoknak, akik a képzőművészet és az irodalom viszonyát kutatják.

Artner Tivadar

TUDÓSÍTÓINK JELENTIK:

Fordulóponthoz érkezett a kairói eszmecsere

Összehívták az angol parlamentet

Kairó, szeptember 6.

Úgy tűnik — csütörtökre fordulóponthoz érkeztek az öthatalmi bizottság és az egyiptomi elnök tárgyalásai. Hivatalos tájékoztatás mindmáig nincs. A konferencia „néma", eltekintve attól a néhány, látszatra könnyed és hanyag, de a valóságban nagyonis jelentős szótól, amelyet az ötös bizottság valamelyik sajtótitkára elejt a Semiramis, vagy a Metropolitan-szálloda bárjában. Mégis a fordulópont világosan kirajzolódik s a megbeszéléseket körüllengő légkör ma már semmivel sem kevésbé forró, mint Kairó izzó, a megáradt Nilus párájától gőzölgő levegője. A fordulópontot az a tény jelzi, hogy sem csütörtökön, sem pénteken este nem tartanak megbeszéléseket. *A következő tárgyalás alighanem szombaton zajlik le.*

Menzies állítólag már vasárnap Londonba utazik, hogy jelentést tegyen Selwyn Lloydnak, a londoni konferencia elnökének.

A kérdés, amelyet az újságírók és a diplomáciai megfigyelők igyekszenek megmagyarázni, így hangzik: Mi történt a tárgyalásokon, miért van szünet, mit lehet várni?

Csütörtökön igen komoly, megbízható forrásból sikerült némi képet kapnom a viták eddigi lefolyásáról, s ennek alapján a következőkben lehetne végigpergetni az „események filmjét". Szerda délutánig — tehát az első három találkozás után — az volt a helyzet, hogy az ötös bizottság tagjai meglehetősen nagy merszet tanúsítottak. Lényegében véve, a Dulles-terv régi formája alapján akarták tovább folytatni az eszmecserét. Ez természetesen nem használt a légkörnek, amely az ötös bizottság egy-egy elejtett „hivatalos optimizmust" sugárzó megjegyzése ellenére is, kezdett feszültté válni.

Fel kell vetni a kérdést: Hogyan lehet összeegyeztetni ezt azzal a korábbi értékeléssel, hogy az amerikaiak leváltásodnak a kardcsörtető brit—francia álláspontról, hogy Eisenhower külön üzenetet küldött, hogy Washington egy sor ok miatt a „közvetítő" szerepét igyekszik játszani?

A megfejtést alighanem abban az apró tényben lehet megtalálni, amelyet csütörtökön délben tudtam meg: Henderson, a kétarcú diplomáciának ez az atyamestere nem jelent meg az első három megbeszélésen. A titkárát küldte maga helyett...

Van ugyan egy félhivatalos magyarázat arról, hogy Mr. Henderson beteg volt, de ezt aligha lehet teljesen komolyan venni.

A magyarázat sokkal inkább az, hogy az amerikai diplomácia meg akarta várni a feszültség egy bizonyos felhalmozódását, hogy azután lépjen akcióba

s jobban megérlelődött helyzetben nyújtsa be a maga javaslatait. *Ezek a javaslatok — amelyeket itt „Henderson-terv" néven emlegetnek — állítólag a szerda esti döntő fontosságúnak mondható találkozón hangzottak el.* Hangsúlyozni kell, hogy hivatalosan az itteni sajtó semmilyen formában nem tud erről, s így természetesen az állítólagos terv tartalmáról sem. Egy sor tény azonban valószínűsíti, hogy „valami történt". Az ötös bizottság szóvivője kijelentette a szerda esti ülés után, hogy „kerekasztalszerűen megvitatták az egész kérdés egy vagy két különleges oldalát". Csütörtök délután nyilvánosságra hozták, hogy a tárgyalások során „szükségesnek mutatkozott a Dardanellák státusát szabályozó lausanne-i megegyezés és a kieli csatornával kapcsolatos megállapodás rendkívül gondos tanulmányozása is." Emellett a közép-keleti hírügynökség „illetékes forrás"-ra hivatkozva, ugyancsak csütörtök délután kijelentette: *„A tárgyalások szüneteltetése nem jelenti azt, hogy a megbeszélések válságos szakaszon mennek keresztül... Az ötös bizottsággal kapcsolatban álló személyiség szerint... a bizottság feladata egyedül az, hogy kiindulópontot találjon olyan tárgyalásokhoz, amelyek biztosítják a hajózás szabadságát a Szuezi-csatornán és a csatorna olyan állapotban tartását, hogy azt a legkülönbözőbb tonnatartalmú hajók használhassák."*

Ez a három tény

teljes mértékben valószínűsíti, hogy a szerda esti tanácskozáson mégis csak elhangzott valamiféle „Henderson-terv", amely mindenképpen a kompromisszum irányába mutatott

az eredeti amerikai Dulles-tervhez képest. Azt teljes bizonyossággal tudjuk, hogy a szerda esti döntő találkozón Nasszer elnök kifejtette az egyiptomi álláspontot. Kairói megfigyelők általában feltételezik, hogy Egyiptom elnöke egyúttal elmondta véleményét az újonnan felvetődött szempontokkal kapcsolatban is. Ezt követte végül is a tárgyalások kétnapos szüneteléséről szóló hír. Maga Nasszer elnök csütörtökre virradó éjszaka kijelentette, . hogy szükség esetén hajlandó fogadni az „ötök" megbizottait. Ebből is arra következtettem, hogy az ötös bizottság érezte szükségét valamiféle szünetnek a Nasszer által kifejtett álláspont tanulmányozására.

Így áll a helyzet csütörtökön este. Ezért

jogos az a megállapítás, hogy a kairói eszmecsere válaszúthoz érkezett.

Ami a következő lépéseket illeti, ma

újból felbukkant az új konferencia terve.

Menzies állítólag zárt körben kijelentette, hogy ha mutatkozik említésreméltó előrehaladás — Londonban egy újabb konferencia összehívását fogja indítványozni. Igen jól értesült egyiptomi körökben ezzel kapcsolatban kijelentették, hogy „második londoni konferenciáról" nem lehet szó. Ha új értekezlet ül össze, annak 45 hatalmi konferenciának kell lennie.

Gömöri Endre

Arab országok képviselőinek tiltakozása az ENSZ-nél

Nyugati hírügynökségek közlik, hogy Rafik al-Asa, Szíria ENSZ-képviselője, valamint Rifai, Jordánia állandó ENSZ-képviselője és washingtoni nagykövete tiltakozott a ciprusi francia csapatösszevonások ellen.

Izraeli tiltakozás a Biztonsági Tanácsnál

Az izraeli kormány tiltakozott a Biztonsági Tanácsnál az ellen, hogy az egyiptomi kormány nem engedélyezte egy izraeli cégek által bérelt görög hajó áthaladását a Szuezi-csatornán, jelenti a londoni rádió.

Francia—angol hadgyakorlatok Máltán

London, szeptember 6. (MTI)

Brit és francia haderők partraszállási hadgyakorlatot tartottak Málta-sziget északi partján — jelenti a londoni rádió.

A brit szakszervezeti kongresszus figyelmeztette a kormányt:

Az angol munkások

Az értékesítési visszatérítés

Az eszmék tisztázása a szabadelvű gazdasági rendszer kiváltságai közé tartozik (mennyivel szebb kiváltság, mint az exportmonopólium), tehát örvendünk azon, hogy a szövetkezetek hivatása és feladata körül a »Magyarország« mindig objektív kritikája nyomán eszmecsere indult meg az irányított értékesítésre felesködött sajtóban. Itt olvastuk valahol egy kommünikében, hogy a Hangya szövetkezet 7½ százalékos visszatérítést adott a tavalyi németországi lóexport után a tenyésztőknek. Ezért valóban elismerés jár a Hangyának. De éppen e szép példa után kissé megkökkentő, hogy a Hangya kötelékében működő értékesítési szövetkezetek 1936-ban milyen gyengén szerepeltek az értékesítési visszatérítések dolgában. Az értékesítő szövetkezetek közel 23 millió pengő forgalmat bonyolítottak le. Ezek közül fillérnyi értékesítési visszatérítést sem adott a gazdák részére a baromfiértékesítő, a tojásértékesítő, a gyümölcs, zöldség, terményértékesítő és a háziipari értékesítő szövetkezet. Több, mint félmillió pengős forgalom után 5000 pengő (egy százalék) értékesítési visszatérítést adott a gazdáknak a tollértékesítő szövetkezet, negyedmilliós forgalma után 1714 pengőt (háromnegyed százalékot) térített a mézértékesítő szövetkezet és a legnagyobb, az állatértékesítő szövetkezet 18.5 millió pengős forgalma után 124.918 pengő (háromnegyed százalék) értékesítési visszatérítést adott. Amikor tehát nagyra értékeljük az egyetlen lóexportüzlet után juttatott 7½ százalékos értékesítési visszatérítést, fel kell hívni a figyelmet a 0 százalékos és egyszázalékos értékesítési visszatérítésekre is, összegszerűen egybevéve, összefoglalva 131 ezer pengőre, amelyet 22.8 milliós forgalom után adott értékesítési visszatérítés címén a Hangya a gazdáknak. Ez az adat eléggé tisztázza az értékesítési visszatérítések igazi jelentőségét.

Perre kerül sor az utolsó megváltatlan helyiérdekű vasút és a kincstár között

Az államkincstár két évvel ezelőtt végképpen megállapodott a helyiérdekű vasutak tulajdonosaival (a Kereskedelmi Bankkal, a Magyar-Olasz Bankkal, a Hazai Bankkal, a Győr—Sopron—Eberfurti Vasúttal) a vonalak megváltására. A vasutak tulajdonosai meglehetősen nagy áldozatokat hoztak, mert az eredeti megváltási összegnek jelentékeny részéről lemondtak és tekintettel az államkincstár helyzetére, kisebb összeggel megelégedtek és ezt is többéves járadék formájában kapják. A kincstár később megállapodott a magánkezekben levő helyiérdekű vasutak megváltására is.

Egyetlen vasúttársasággal, a Tószegi-Freund-család tulajdonában levő *Körmend—Németujvári HÉV Rt.-gal nem sikerült egyességet kötni.* Ennek a társaságnak Körmendtől az ausztriai Németujvárig terjed a vasutvonala. Az ausztriai részt az osztrák kormány most megváltotta és ezért 300.000 sillinget fizetett ki egyösszegben. E siker alapján a társaság nem akarja elfogadni a magyar kincstár megváltási járadékát. A tárgyalásokat még most is folytatják, de már kevés reménnyel. Valószínű, hogy rövidesen perre kerül sor a kincstár és a társaság között. Noha ez a per már nem befolyásolhatja a többi helyiérdekű társasággal kötött megállapodást, szakkörök érdeklődéssel tekintenek az utolsó megváltatlan HÉV és a kincstár harca elé.

Magyar-román, magyar-svájci tárgyalások

A magyar-román áruforgalom szabályozását célzó tárgyalások többszöri elhalasztás után március 30-án, a magyar—svájci áru- és fizetési forgalom új szabályozását célzó tárgyalások pedig április 2-án a külügyminisztériumban *Nickl* Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezetése alatt megkezdődtek.

A román tárgyalási delegációt Jean Gr. *Dimitrescu*, a román kereskedelem- és iparügyi minisztérium külkereskedelmi osztályfőnöke, a svájci szövetségi közgazdasági departement tárgyalási delegációt dr. Hans *Ebrard*, a svájci kereskedelmi osztályának aligazgatója vezeti.

Változatlan árfolyamok a bankrészvények piacán

A bankok magánforgalmában az irányzat tartott. A mai tájékoztató árfolyamok (zárójelben az előzőnapi árak): Kereskedelmi Bank (107—107.5) 107—107.5, Hitelbank (47—47.5) 48, Leszámítolóbank (48) 48, Angol-Magyar Bnk (34.5—35) 34.5—35, Hazai Bank (28.5—29) 29, Olasz Bnk (39.5) 39.50, Általános Takarék (29) 29, Belvárosi Takarék (26) 26, Moktár (31) 31, Pesti Hazai (85) 85.

A hivatalosan nem jegyzett kötvények közül: Speyer-kötvény (86) 86, Talbot-kötvény (—) 13.300, Népszövetségi angol (89—89.5) 88, Népszövetségi svájci (87) 87, Népszövetségi amerikai (90) 90, Kényszerkölcsön (75.75—76) 75.75.

TŐZSDEI ÁRFOLYAMOK AZ EGÉSZ VILÁGBÓL

Kis forgalom, szilárd irányzat az értéktőzsdén

A mai rendezési nap *kis forgalom mellett* is *feltünően szilárd* irányzattal zárult, mert ha nem is általánosságban, de a részvénypiac jelentékeny csoportja árfolyamnyereséget tudott elérni. Különösen a *vasipari értékek* állottak az érdeklődés előterében és ezek közül élénk üzlet keretében a Fegyver 4, a Ganz 1.7 pengő nyereséggel zárult. A Magnezit 18 pengős árfolyamnyeresége összegszerűen a legnagyobb áremelkedésnek felel meg, azonban ez az árfolyam effektív üzletkötés nélkül mesterségesen volt előidézhető. Erőteljesen javult a Kőszén, amely 12 pengővel javította meg tegnapi záróárfolyamát, lényeges a Bauxit 6 pengős árjavulása.

A fixpiacon tartott irányzat mellett csak lényegtelen árkülönbözetek merültek fel. A fővárosi kölcsönkötvények közül az 1911. évi kötvények 0.25 pengővel emelkedtek, az 1914-es évi kötvények pedig ugyanennyivel visszaestek. Az 1927-es évi fővárosi kölcsönkötvények árfolyama változatlan maradt.

Az utótőzsdén az irányzat szilárd, a prolongált részvényekben élénkebb a forgalom. Különösen azokat a papirokat favorizálták, amelyek a hivatalos forgalom alatt is az érdeklődés előterében állottak. *Félkettőkor* a Bauxit 357—358, a Rima 152, a Salgó 62.20, a Ganz 34.5, a Fegyver 117, a Kőszén 587, a Borsodi szén 21.20, az Aszfalt 22.80, a Tröszt 114.75.

A Nemzeti Bank a dollár, a svájci frank, a svéd korona, a varsói kifizetés árát 5—5 fillérrel felemelte.

Értéktőzsdei árfolyamok

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	191.5	191	191.—
Első M. Bizt.	600.—	600	600.—
Borsodi malom	18.1	18.05	18.05
Concordia malom	—	7.9	7.9
Első Bp. malom	29.5	29	29.25
Hungária malom	—	—	41.75
Királymalom	32.—	—	32.—
Bauxit	351.5	350—357.5	357.5
Beocsini	36.5	35	35.—
Borsodi szén	20.8	20.9—21.1	21.—
Szentlőrinci	23.5	—	23.25
Kohó	45.8	46	46.—
Magnezit	362.—	—	380.—
Aszfalt	22.4	22.6—22.8	22.6
Kőszén	573.—	577—585	585.—
Salgó	61.5	61.6—62	61.8
Urikányi	85.—	84.5—85	84.8
Fegyver	112.—	114.6—116.5	116.—
Ganz	32.6	33.4—34.6	34.3
Láng	63.5	64.5	64.5
Acél	56.—	56	56.—
Metallochemia	100.5	—	100.5
Rima	150.5	149—150.75	151.—
Ofa	43.—	—	46.—
Nasici	117.25	116.6—117.5	117.25
Duna-Száva	18.—	—	18.—
Levante	—	2.45	2.4
Nova	25.8	25.85—26.25	26.2
Tröszt	113.5	112.5—113.5	113.25
Délcukor	85.75	85.5	85.5
Magyar cukor	209.—	208.6—209.25	208.8
Georgia	41.5	41.5—41.75	41.5
Dreher-Haggen.	—	200	200.—
Gschwindt	930.—	930	930.—
Polgári sör	182.—	—	182.—
Gyapjúmosó	9.3	9.5—9.65	9.6
Győri textil	75.—	—	75.—
Magyar kender	—	39.2—39.4	39.2
Pamutipar	77.5	77—77.8	77.—
Szegedi kender	55.—	—	55.—
Chinoin	24.—	23.5—24	23.75
Danica	—	6	5.75
Flóra	24.—	26	25.5
Műtrágya	54.—	54.25—54.5	54.25
Felten	—	121	121.—
Vasúti forg.	37.—	36.9	36.9
Telefon	19.—	19.5	19.5

Államadósság, kötvények, záloglevelek:

I—V. hadiköles.	—	0.12—0.13	0.12
1910. évi főv. 4%	263.—	263	263.—
1911. évi főv. 4%	33.75	34	34.—
1914. évi főv. 4.5%	338.75	337.5—338.5	338.5
1927. évi főv. 6%	89.5	89.5	89.5

Gyengült a londoni tőzsde

London, április 2.

(A Magyarország külön tudósítójától.) Nyitáskor nagyon bizonytalan volt az áralakulás, mert spekulatív vásárlások és likvidatív eladások váltották egymást. Délafrikai aranybánya papírok a fenyegető sztrájkhírekre *elgyöngültek* és a réz- és gyémántértékeket is magukkal rántották. Kaucsukrészvények, valamint olajértékek is nagyrészt *lanyhulásra* hajlottak. Nemzetközi kibocsátásokban *lanyha volt az irányzat.* Angol állampapírok továbbra is kivételesen szilárdak voltak. Egyes vas- és acélpapírok megszilárdultak. Kábel- és drótnélküli értékek áralakulása ingadozó volt.

A *nemzetközi devizaforgalomban* az angol-szász valuták árfolyama lényegében alig változott. Az *angol font* kisebb áringadozások mellett javulásra hajlott. A *francia frank* nyomottan alakult. A *holland forint* tegnapi árveszteségek iránt tartott irányzatot mutatott.

BERLIN: tartott

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Reichsbank (197) 197.50, AEG (41.50) 41.50, Licht und Kraft (147.25) 147.25, Farben (166.25) 166.375, Gesfürel (147) 147.50, Harpener (156.75) 156.75, Siemens-Halske (193) 193.25.

BÉCS: egyenetlen

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Nationalbank (165.50) 165.50, Államvasút (31.05) 31, Alpesi (62.35) 62.15, Rima (—) 114.40, Salgó (55.95) 55.40, Magyar Kőszén (418) 413.50, Urikányi (74.10) 74.75.

PRÁGA: szilárd

Zárlat (zárjelben az előző zárlat): Dux Bodenbach (1605) 1615, Alpesi (482) 485, Poldi (1593) 1619, Prager Eisen (2615) 2645, Skoda (2254) 2260, Magnezit (2390) 2415, Cseh cukor (1225) 1240, Schöller (3555) 3580.

GENFI tőzsde. Kőszén (313) 305, Nasici (56) 56.

ROTTERDAM: gyengébb

Rotterdam, április 2. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza májusra (9.575) 9.55, júliusra (9.60) 9.625, szeptemberre (9) 9.025, novemberre (9.025) 9.05 holland forint 100 kg-ként; tengeri májusra (111.75) 111.25, júliusra (108.125) 107.50, szeptemberre (108.75) 108.25, novemberre (110) 109 holland forint 2000 kg-ként.

LIVERPOOL: tartott

Liverpool, április 2. *(A Magyarország tudósítójának távirata.)* Búza májusra (9 sh 11.75) 9 sh 11.50, 10 sh 3.75; júliusra (9 sh 11.75) 9 sh 11.25, 10 sh 3.75; októberre (9 sh 5.625) 9 sh 4.75, 9 sh 5.75.

A mai hivatalos valuta- és devizaárfolyamok:

PÉNZNEMEK:		KÜLFÖLDI KIFIZETÉSEK:	
Angol font	16.55—16.75	Amszterd.	185.05—187.35
Belga	56.90—57.50	Athén	3.025—3.055
Cseh kor.	10.75—11.95	Belgrád	7.82—7.88
Dán kor.	73.75—74.55	Berlin	135.70—136.70
Dinár	7.80—7.95	Bukarest	3.41—3.44
USA doll.	337.30—341.30	Kopenh.	73.975—74.575
Kanadai doll	336—341	London	16.565—16.715
Francia fr.	15.35—15.75	Madrid	—.—
Holl. frt	183.35—187.35	Milánó	17.66—17.8864
Lengyel zl.	60—61.40	Newyork	338.75—341.35
Leu	2.80—3.—	Oslo	83.275—83.975
Leva	4.——4.15	Párizs	15.54—15.74
Lira	17.40—17.90	Prága	11.79—11.93
(500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével)		Stockholm	85.45—86.15
Norv. kor.	83.05—83.95	Varsó	64.35—64.85
Osztr. schill.	80.—80.70	Bécs	—.—
Svájci fr.	76.20—78.—	Zürich	77.——78.—
Svéd kor.	85.25—86.15	Bécsi kliringárf.	80.454
		Szófiai elszám.	4.15

Az arany Londonban

Londoni aranyárfolyam: 142/1.5 sh.

Londoni devizák

London, április 2.

NewYork 489⁵/₁₆, Párizs 106.38.

Párizsi devizák

Párizs, április 2.

Londlon 106.45, NewYork 21.755, Brüsszel 366.30, Milánó 114.75, Zürich 495.75, Amszterdam 1190.5, Berlin 875.

A mai zürichi árfolyamok

Zürich, április 2. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 20.17, London 21.47, Newyork 438.875, Brüsszel 73.90, Milánó 23.125, Amszterdam 240.225, Berlin 176.40, Bécs (silling) 80.10, kifizetés 81.90, Prága 15.31, Varsó 83.25, Belgrád 10.—, Athén 3.90, Bukarest 3.25.

Egy művészi forradalom kisérletei és eredményei

(A KUT kiállítása a Nemzeti Szalónban Bernáth Aurél új képei a Fränkel-szalónban)

Tizenhárom évvel ezelőtt a *Képzőművészek Uj Társasága hadat üzent a jelentős eredményekkel büszkélkedő magyar naturalista és impresszionista művészet már-már önmagát ismétlő és fejlődésében megállani látszó irányának.* Ellenforradalmat jelentettek be a materialista világszemléletnek és a háború előtti szín és formalátás nyugalmának. Hadat üzentek részben az első termékeny magyar művészi forradalomnak, Nagybányának is, elvül hirdetve, hogy *új harcra szólítanak minden haladó művészi irányt,* amelyben szemben a földhöztapadt természetlátással a képzelet és az ideális intuitív formák és színkompozíciók művészetét akarja megteremteni. Hívő, idealista és optimista célkitűzést hirdettek. *Korszerű művészet,* amely *kifejezni iparkodik a háború utáni magyar lélek belülről irányított formaképző erejét, de ugyanakkor bekapcsolódik az európai művészeti áramlatokba* és a képzelet szárnyán magasabb régiókba emelkedik.

Csupa nemes törekvés, ha valóban alkotóerejű tehetségek vállalkoznak arra, hogy elszakadnak a földöncsúszó materialista természetlátástól, de *veszedelmes kisérlet azok számára, akik a természetet látni és újjáformálni meg sem tanulták s csak bizonytalan, ködös belső víziőik szaggatott kifejezéssére vállalkoznak.* A KUT eredeti törzsgárdájából különböző irányokba az intuitív képzeletnek és a biztos művészi tudásnak olyan mesterei nőttek ki, mint a boszorkányosan rajzoló *Kernstok* Károly, a magyar művészet ma már első sorába emelkedett *Berény Róbert.* A magyar teltszínű éghajlat olyan fénylátói, mint *Vaszary* János és *Szőnyi* István és olyan új komponáló mesterek, mint a korán elhalt *Derkovics* Gyula s hogy a szobrászokról se feledkezzünk meg, olyan idealista egyéniségek, mint *Medgyessy* Ferenc és *Pátzay* Pál.

A KUT tehát meg lehet elégedve első nemzedékének időálló és maradandó eredményeivel. *Márffy* Ödöntől *Egry* Józsefig egész sora a kiforrott egyéniségű magyar művészeknek büszkén vallhatja, hogy *nem járt végzetes veszedelemmel számukra a földtől és a naturalista természetlátástól való elszakadás.*

De lásssuk, *mit hozott tizenhárom esztendő multán a haladószellemű Képzőművészek Új Társasága:* milyen új elveket, milyen korszerű bekapcsolódást az európai művészetbe és *milyen egyéni és újképzeletű tehetségeket a magyar művészet gazdagitására.*

Az újabb művészi utánpótlás mintha nem tartana lépést a KUT eredeti ideális célkitűzéseivel. *Túljózanok és tárgyilagosak a KUT fiatal tagjai.* Egyesek még mindig elvont mértani alakzatba akarják belekényszeríteni a természeti formát. Pedig a tiszta kubizmus mint művészeti meggyőződés már elvesztette jelentőségét. Nagyon érdekes ebből a szempontból a kitünő *Szobotka* fejlődése, aki a kubizmusból kiindulva, ma már sok festői elemmel gazdagodott. A női festők közül jó irányban fejlődik B. *Pollatschek* Lilli. *Lesznai* Anna két nagyon finom akvarellje, *Kühner* Ilse lágyhangzású tájképei, *Beck* Judith két erőteljes kompozíciója azt mutatja, hogy tehetséges *Hollós Mattioni* Eszter mellett az új női festőgeneráció nem marad árnyékban.

*

A belülről teremtő intuíció és a képzelet szárnyán csapongó szín- és formaképzés ellenforradalmának egy *sajátos elszigetelt tapogatózó egyénisége Bernáth Aurél is,* aki most mutatja be új képeit a Fränkel-szalonban. Ő is a naturalista és impresszionista nagybányai festőiskolából szakadt ki. Mégpedig *a hangos, magabizó expresszionista művészáramlat sodorta messze a természettől.* A nagy és vakmerő nekilendülés háborgása után színlátása halkan valami puha, bársonyos, zsongító színskálába bágyadt.

Témái megválasztásánál nem keresi a különöset. *A legegyszerűbb lírai pillanatok* és jelenségek belülről fütött kifejezése foglalkoztatja. Mintha néha még elevenen emlékeznék nagybányai természetlátó korára, emlékszik és megáll a természet előtt, de a természet lélegzetelállító nagyszerűsége nem gyujtja fel képzeletét és nem ragadja vakmerő lendületre ecsetjét. Minden tárgyat, minden tájat a befelénéző, városi kultúrember letompított lirizmusával vetít vásznaira. *Szimpatikussá teszi ezt a művészetet a belülről jövő őszinteség.* Nem nagyképű és nem nagyigényű. Tájképek, partrészletek, meleg otthonok kedves enteriőrjei vonulnak fel és a magával foglalkozó művész gyakran ismétlődő önarcképe.

Az álmodozó lirikus hangulatvíziói ezek, nem egyszer fáradtak és erőtlenek, tétován imbolygó alakok, akiket egy-egy asztal körül vagy szobaszegletben valami szétolvadó melankólia hervaszt le bizonytalan alvajárókká. Kétségtelen, hogy *jellemző képe ez magával meghasonlott korunk komplikált és tétovázó lelkivilágának.* Mintegy analizáló tükröt tart az egész mai bizonytalanságnak.

Talán legjellemzőbb képei az *Éjszaka* három képből álló sorozatának a sötétkék és fekete színek bársonyában villódzó viziói. Ez a viziószerűség indokolja és magyarázza, hogy képei szándékosan nincsenek megszerkesztve. A bizonytalanság fokozza az élmény viziószerűségét. Ez az intuitiv szín- és formaábrázolás azonban túlsokszor ismétli önmagát, mintha ezen a fojtott és bizonytalan hangulaton kívül kevés egyéb mondanivalója lenne.

Dr. Dutka Mária

AZ EST autocarkirándulása Tatatóvárosra és Zsámbékra

1937 április 17—18

PROGRAM:

Indulás Budapestről 13.00 órakor. Autocarutazás Dunaalmáson keresztül Tatatóvárosra. Elszállásolás az Esterházy szállóban. Vacsora. Utána táncmulatság. Másnap délelőtt szabad rendelkezésre áll, gyönyörű sétalehetőségek a kastély parkjában. Díjmentes csónakázás a tavon. Ebéd után 15.00 órakor indulás Zsámbékra. Ott a történelmi nevezetességű templom megtekintése, visszaérkezés Budapestre körülbelül 19.00 órakor.

A minden költséget felölelő részvételi díj 19.90 pengő. Egyágyas szoba igénylésénél 2 pengő pótdíj fizetendő.

Felvilágosítás és jelentkezés:

Az Est Utazási és Menetjegyirodában

VII., Erzsébet körút 18—20

x **Cukorbetegségnél, elhájasodásnál és köszvénynél, oxaluria és phosphaturia képződésénél, húgysavas sók lerakódásánál** reggelenként éhgyomorra egy pohár természetes *»Ferenc József«* keserűvíz javítja a gyomor és a bél működését s az emésztést és az anyagcserét tartósan előmozdítja. Orvosok ajánlják.

MEGHALT TORMAY CECIL

A magyar irodalmi és társadalmi életet megdöbbentette az a hír, hogy *Tormay* Cecil, a kiváló és külföldön is elismert író, *ma reggel 7 óra tájban, mátraházi villájában, váratlanul meghalt.*

Tormay Cecil már évek óta betegeskedett: *szívbaj* gyötörte. Ennek ellenére ernyedetlenül dolgozott s nemcsak új regényén, az *Ősi küldött* harmadik kötetén dolgozott kitartóan, hanem résztvett a *Napkelet* című folyóirat irányításában, valamint a MANSz tevékenységében is. Mindehhez a munkájához még egy rendkívül fontos és megtisztelő megbizatás is járult: ő képviselte *Magyarországot Genfben a Szellemi Együttműködés Bizottságában.* Különösen ez a munkája fáraszotta ki, annyira, hogy *Genfből* nagyon kimerülten érkezett haza és ment pihenni *Mátraházára.*

Tormay Cecil 1876-ban született. Első könyve 1900-ban jelent meg *Apródszerelem* címmel, míg a második 1905-ben, ennek címe *Apró bűnök.* Mind a kettő *novelláskötet* s még nem mutatja azokat az írói értékeket, melyek később *Tormay* Cecil munkásságát annyira megbecsülttté tették. Igazi sikere csak 1911-ben *Emberek a kövek közt* című regényének volt. Ez a mű a kisváros szegény embereinek életével foglalkozik s anélkül, hogy az író egyénisége csorbát szenvedett volna, *Lindberg-Dovlette* svéd írónő hatását mutatja.

Még nagyobb sikert aratott 1915-ben a *Régi ház* című regénye. Ez már teljes erejében mutatja írónia egyéniségét, annak ellenére, hogy Thomas *Mann Buddenbrooks* című remekművének hatása érződik rajta. De ezt a hatást el tudta feledtetni azzal, hogy a régi *pesti* kereskedőcsaládról szóló regényalakjait *magyar levegőbe* állította. Ez a regény megnyerte az Akadémia *Pécze'y*-díját. 1918-ban, majd 1920-ban ismét két *novelláskötetet* adott ki, az egyiket *Viaszfigurák,* a másikat *Almok* címmel. Finom *miniatürjeit* tartalmazza az 1924-ben megjelent *Megállt az óra* című kötete.

A legnagyobb feltűnést azonban *Bujdosó könyv* című, naplójegyzet formájába öntött művével érte el. Ez a könyv az 1918—19-es *forradalmi időkről* szól.

Társadalmi szereplését a kommün bukása után a *Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége* megalapításával kezdte. A MANSz országos szervezeteinek kiépítése, különböző munkaköreinek irányítása próbaköve volt *Tormay* Cecil rendkívüli szervezőerejének. Később a *Napkelet* című folyóiratot indította meg gróf *Zichy* Rafaelné társaságában és szerkesztette hirtelen bekövetkezett haláláig.

Még nem tudják, hol helyezik hamvait örök nyugalomra, lehet, hogy *Mátraházáról Nádudvarra* szállítják. Az sem bizonyos, hogy temetése *vasárnap vagy hétfőn lesz-e.*

A halál hírére *Mátraházára* utazott az elhúnyt két fivére, *Tormay* Géza államtitkár és *Tormay* Béla, a *Postatakarékpénztár* vezérigazgatója, valamint nővére, *Szegedi-Maszák* Elemérné.

A kormányzó részvéttávirata

A *kormányzó* Tormay Cécile halála alkalmából *Tormay* Géza magyar királyi titkos tanácsoshoz az alábbi táviratot intézte:

»Feleségemmel együtt mélyen fájlaljuk Cécile nővérének elhúnytát, aki csodálatos lelkesedéssel és odaadással állította kiváló képességeit és tollát a magyar ügy szolgálatába. A veszteség alkalmából, amelynek súlyát mindnyájan érezzük, legmélyebb részvétünket fejezzük ki.«

Darányi Kálmán miniszterelnök is részvéttáviratot intézett Tormay Géza államtitkárhoz.

Legfőbb haditanácsot alakítanak Németországban, Ludendorff lesz az elnöke

72. születésnapján, április 9-én adják át neki a marsallbotot

Berlin, április 2.

(A Magyarország tudósítójától.) Jelentettük már, hogy *Hitler* kancellár és *Ludendorff* tábornok kibékült egymással. A kancellár legutóbb fogadta a világháború híres hadvezérét és ezen a megbeszélésen tisztázták az eddigi félreértéseket. Ismeretes, hogy Ludendorff feleségével együtt folyóiratot ad ki, amelyben *állandóan támadja a zsidókat, a szabadkőműveseket és hevesen harcol a katolikus egyház ellen. Ebben a folyóiratban Ludendorff gyakran élesen kritizálta a nemzeti szocializmus egyes ténykedéseit is.* Legutóbb el is kobozták a folyóiratot, mert olyan cikket közölt a spanyol kérdésről, amelyet a nemzeti szocialista hatóságok nem tartottak megengedhetőnek.

Most azonban fátyolt borítottak a multra és — mint jól értesült berlini körökben beszélik — *Ludendorff legközelebb igen magas kitüntetésben fog részesülni Hitler részéről. Úgy tudják ezekben a berlini körökben, hogy Ludendorffot Hitler tábornaggyá fogja kinevezni.* A marsallbotot április 9-én, Ludendorff 72-ik születésnapján fogják átnyujtani neki igen ünnepélyes keretek között. Emlékeztetnek arra, hogy két évvel ezelőtt már felajánlották Ludendorffnak ezt az elismerést, akkor azonban nem fogadta el.

Arról is beszélnek Berlinben, hogy *Hitler* vezér és kancellár azzal a tervvel foglalkozik, hogy *megalakítja a nemzeti védelem legfőbb tanácsát. A legfőbb haditanács elnöki székébe, hir szerint, Ludendorffot kívánják meghívni.*

Negresco-ban minden este

Lenhard Ilona

Alács–Varsányi jazz

Bláthy Ottó Titusz meghalt

Bláthy Ottó Titusz m. kir. udvari tanácsos, a József Nádor műegyetem tiszteletbeli tudora, szeptember 26-án, életének 79. évében meghalt.

*

Bláthy Ottó Titusz 1860-ban született. Egyetemi tanulmányait a bécsi műegyetemen végezte, ahol gépészmérnöki oklevelet szerzett. Később a Ganz-gyár szolgálatába lépett, ahol ötven éven át, most bekövetkezett haláláig, mint a világhírű gyár műszaki tanácsadója működött. Nevéhez fűződik a *Zipernovszkyval* és *Déryvel* közösen szabadalmaztatott elektromos transzformátor feltalálása. Ez a találmány nevét világhírűvé tette és a váltóáram-technikával teljesen új irányba terelte a villamos energiaátvitelt. Ismertté tette nevét elektromos áramszámlálója is. Halála percéig tevékeny munka jellemezte a kitűnő tudóst, akit a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagjai sorába választott, a bécsi műegyetem pedig tiszteletbeli doktorává avatott.

Ülést tartott a főváros pénzügyi bizottsága

A főváros pénzügyi bizottsága *Karafiáth* Jenő főpolgármester elnökletével ülést tartott. A szerdai közgyűlés napirendjét tárgyalták le. Hozzájárultak a közigazgatási próbaszolgálatos gyakornokok fizetésének rendezéséhez. Három millió pengőt engedélyeztek a nemzeti sportcsarnok építésére. Légoltalmi kiadásokra 3.3 millió pengőt fordítanak. A Kisipari Hitelintézet alaptőkéjét 200.000 pengővel felemelték. *Szendy* Károly polgármester kijelentette, hogy nemcsak a jövő évi költségvetésbe állítanak be 200.000 pengőt, hanem *ezentúl minden költségvetésbe*, így akarják elérni, hogy a Kisipari Hitelintézet az idők folyamán hatalmas intézetté nőjje ki magát.

—

Javult a dán király állapota

Koppenhágából jelentik: A dán király egészségi állapota, hír szerint, lényegesen javult. A király 69. születésnapját kedden tartják meg minden pompa mellőzésével.

—

Tagfelvétel a sajtókamarába

Az Országos Magyar Sajtókamara ujságírói főosztályának választmánya szeptember 25-én az ujságírói főosztály tagjaiul a következőket vette fel az I. szakosztályba (hivatásos hírlapírók):

Antalffy Viktor Gyula, Barankovics István, Bella Andor, Bilinkevics Rudolf, Csávás István, Csendes Géza, ifj. Erdődy Elek, dr. Fehér István, Földes Mihály, Gosztonyi Lajos, Kaplonyi György, Kállai Gyula, ifj. Kárpáti Aurél, Kilián Zoltán, dr. Kóródy Tibor, Kovács Árpád, Sz. Kovács Imre, Manyák József, Mischek Ferenc József, írói név: Mikes Ferenc, Millasovszky János, Nagy Lajos, írói név: Bihari Nagy Lajos, Naményi Zoltán, Neményi Lajos, Papp Zoltán, Pogány József, dr. Rupprecht Tibor, írói név: Marconnay Tibor, Serényi Gusztáv, ifj. Sipos Károly, dr. Szörtsey József, dr. Telegdy Imre, Vajta Ferenc, Vásári Ferenc, dr. báró Wesselényi Miklós, Zsitvay Imre.

Ezenkívül a II. szakosztályba 19, a III.-ba 22, a IV.-be 5 új tagot vettek fel.

—

— **Évadnyitó aukciókiállítás az árverési csarnokban.** A postatakarékpénztár árverési csarnoka Lónyay-utca 30—32. számú helyiségeiben október 1-én, vasárnap délelőtt nyitja meg őszi aukciójának kiállítását. Az évadnyitó aukció művészeti anyaga — festmények, szobrok, ezüst, porcellán- és üvegrégiségek, keletázsiai dísztárgyak, szőnyegek, bútorok, stb. — különféle magángyüjteményekből és hagyatékokból származik. Az idényaukció kiállítása október 4-éig marad nyitva.

— **Szakmaközi értekezlet a vendéglátóipari kamaráról.** A Nemzeti Munkaközpont vendéglátóipari országos szakmai elnöksége szeptember 29-én, pénteken délután 5 órakor szakmaközi értekezletet tart a Nemzeti Munkaközpont székházában, melyen ismertetik a vendéglátó iparkamara tervezetét.

— **40 éves jubileum.** Meleg, bensőséges ünneplésben részesítette a Török A. és Társa Bankház Rt. tisztviselőkara *Lindner* Arnold igazgatót szolgálatbalépésének 40. évfordulója alkalmából. A szakkörökben is elismert és népszerű, kiváló egyéni tulajdonságokkal biró férfiút nemcsak közvetlen munkatársai, hanem a társadalom széles rétegei is elhalmozták jó kívánságaikkal.

A kormányzót ünnepelték a somogyi gazdasági egyesület jubiláris közgyűlésén

Kaposvárról jelentik nekünk: A Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület kedden tartotta rendes évi közgyűlését, éppen alapításának harmincadik évfordulóján. A tagok meleg ovációban részesítették az egyesület kitűnő elnökét, *Somssich* Miklós felsőházi tagot, aki azután hosszabb beszédet mondott. Méltatta a legutóbbi év történelmi eseményeit s rámutatott *Horthy* Miklós kormányzó szerepére, aki éppen most húsz éve, mint fővezér kaposvári látogatása alatt formálta meg a nemzeti hadsereg alapjait. A közgyűlés elhatározta, hogy a kormányzó iránt való háláját és ragaszkodását hódoló táviratban juttatja kifejezésre.

—

Két halálos szerencsétlenség történt kedden délután a fővárosban

Kedden délután öt órakor az OTI székházában a liftet javította *Gedővári* Lajos 63 éves szerelő. A lift hirtelen elindult és a szerencsétlen embert az akna falához szorította. A tűzoltók emelték ki az aknából a holttestet.

A Csengery-utca 39. számú házban, *Weinberger* Miklós üvegfúvőüzemében *Pigner* Béla 25 éves üvegtechnikus munka közben a villanyvezetékhez ért. Az áram agyonütötte Pignert.

—

A hadirokkantak panaszai

A Hadirokkantak Országos Nemzeti Szövetsége kedden tartott sajtóértekezletén *Árvátfalvy-Nagy* István elnök ismertette a hadirokkantak panaszait. Régi, fájó sebe a hadirokkantaknak a járadékrendezés kérdése. A HONSZ most rendelettervezetet készített, amely jelenleg a pénzügyminiszter előtt van hozzájárulás végett. Másik fontos kérdés a rokkanttörvénynek a Felvidékre való kiterjesztése. A hadigondozott dohányárusok ügyében memorandummal fordult a HONSZ az illetékes minisztériumokhoz, ahol kedvezően fogadták az előterjesztéseket. Ugyancsak kérelemmel fordult a HONSZ a honvédelmi miniszterhez, hogy a magánalkalmazásnál a zsidótörvény alá eső személyek között a zsidó hadigondozottakat elsőbbség illesse.

— **A rég elhanyagolt székrekedések kezelésében** gyakran már kis mennyiségű természetes **„Ferenc József"** keserűvíz naponkénti használata is igen hatásosnak bizonyul, úgyhogy a gyomoremésztés is megjavul, az epekiválasztás fokozódik, az anyagcsere megélénkül és a vér felfrissül. Kérdezze meg orvosát!

HALÁLOZÁS

Nagy Etel, a kiváló fiatal táncművésznő, 24-én elhúnyt. Üttörő művész volt, a magyar népi tánc motívumaiból ő teremtett először klasszikus színpadi táncot. Az elhúnytban Vas István költő feleségét gyászolja. Temetése 28-án, csütörtökön délután 4 órakor lesz a rákoskeresztúri katolikus temetőben.

Tichy Rudolf volt földvári (Brassó vármegye) sörgyáros, ötvenhétéves korában Budapesten elhúnyt. Temetése szerdán, 27-én délután félnégykor lesz a farkasréti temetőben.

1886 szeptember 27-én emelték fel az országgyűlési ciklusok tartamát két esztendőről öt esztendőre s reformálták a választói jogot. Először, az 1848:IV. törvénycikk értelmében három évre választották a képviselőket, ezt szállították le később kettőre. 1848-ban választói joggal bírt minden leglaább húszéves, független, súlyos bűntettért nem büntetett férfi, ha városban 300 frt értékű házzal, vidéken negyed telekkel bírt, ha önálló kereskedő volt, vagy legalább egy segéddel dogozó iparos vagy ha legalább 100 ezüst forintnyi évi biztos jövedelemmel rendelkezett. A régi városi polgárok és a honoráciorok jövedelemre való tekintet nélkül kaptak választói jogot. A képviselőknek 5 frt napidíj járt és 400 pengő frt évi lakbér.

Arról, hogy a szavazás titkos vagy nyilt legyen, a törvény nem intézkedett s ezért az egyik törvényhatóság nyilt választást rendelt, a másik titkosat, főként pálcákkal vagy golyókkal szavaztak a titkos kerületekben. Nők nem bírtak szavazati joggal. A jelölés érvényességéhez legalább 10 választó ajánlata kellett. Kossuth Lajos ellenezte az általános szavazati jogot, amíg nem emelkedik az írni-olvasni tudók száma. E törvény szerint választották az 1865-ös országgyűlést is. Az 1874-es reform szükítette a választói jogot. Ekkor már a függetlenségiek Kossuth Lajos utasítására az általános titkos választói jog mellett foglaltak állást s Kállay Ödön már 1872-ben jogot követelt a nőknek, mondván: „nem lehet ezt megvonni a nőktől, hiszen ezt a jogot még az 1848 előtti világ sem tagadta meg az özvegyektől." 1886 után 1899-ben reformálták a választói jogot. A Tisza javaslata 354.389-cel szaporította a választók számát, a háború alatt készült Wekerle—Vázsonyi-féle javaslat szerint 3,585.000 férfi és 260.033 nő nyert volna választói jogot. 1919—20-ban Friedrich alatt titkos volt a választás s 3,072.000 polgár nyert a csonka országban választói jogot, a Bethlen-féle rendezés 2,450.000 embernek adott választói jogot, köztük 917.000 nőnek. A Darányi-féle titkos választói jog pedig 1939 január 1-én lépett életbe.

—

Az idő

A hideg sarki eredetű levegő beáramlása Közép-Európában meggyengült és most délnyugati széllel melegebb óceáni levegő tör előre.

Hazánkban kedden a viharos északnyugati szél teljesen elcsendesült és helyébe délnyugati légáramlás lépett. A hőmérséklet az előző naphoz képest már emelkedett. A Felvidéken és Kárpátalján 15 fok alatt, egyebütt 1—2 fokkal 15 fok felett volt a felmelegedés. Csapadék csak Kárpátalján hullott, Alsóvereckéről 2 mm-es esőt jelentettek. Az esti hőmérséklet országszerte 10 fok körül volt.

Budapesten kedden délben 14 fok, este 9 órakor 8 Celsius-fok a hőmérséklet. A tengerszintre átszámított légnyomás 764 mm, gyengén süllyedő irányzatú.

Várható időjárás a következő 24 órára: *Délnyugati, nyugati szél. Felhőátvonulások. Néhány helyen kisebb eső. Sok helyen reggeli köd. Az éjszakai lehülés gyengül, a nappali felmelegedés kissé fokozódik.*

—

— **Auguszta főhercegasszony beteg.** Auguszta főhercegnő néhány nap óta ágybanfekvő beteg. Orvosai tanácsára két-háromheti pihenésre van szüksége. *(MTI.)*

Kinevezés, kitüntetés

A kormányzó dr. Melczer Miklóst, dr. Borsos-Nachtnébel Ödönt és dr. Jáky Józsefet egyetemi nyilvános rendes tanárrá kinevezte, dr. Schay Géza magántanárnak az egyetemi nyilvános rendkívüli tanári címet adományozta.

*

A földmüvelésügyi miniszter dr. Zalányi Andort, dr. Uray Sándort, dr. Aágh Lásztól, dr Wanie Andrást és dr. Draskóczy Gézát miniszteri segédtitkárokká kinevezte.

*

A kormányzó megengedte, hogy Szentmártony Dániel borsodi református lelkész, tiszteletbeli esperesnek elismerését tudtul adják.

Takarítást, rovarirtást, falradirozást
legolcsóbban vállal FORBÁT MANÓ Visegrádi-utca 43. Telefón: 291-030.

Az úszóaknák megbénítják a holland hajózást

Amsterdamból jelentik: A holland tengerparton nap-nap után *több úszóaknát halásznak ki*, annak ellenére, hogy a háború kitörése óta még nem volt vihar az Északi-tengeren. A halászoknak rendkívül súlyos gondot okoz, éppen úgy, mint az egész holland hajózásnak, hogy mi történik akkor, ha a vihar a part felé hajtja az aknákat.

A holland hajózás számára ugyancsak rendkívül súlyos gondot okoz az angol blokádpolitika, amelynek következtében a hajózás úgyszólván megbénult. A Holland-Amerika-vonal menetrendje teljesen felborult. A hajók óriási késéssel közlekednek. Így például a „Bilderdike" nevű személygőzös, amely augusztus 25-én indult el New Yorkból, még mindig nem érkezett meg.

A bankjegyforgalom

A *Magyar Nemzeti Bank* bankjegyforgalma a szeptember 23-i kimutatás szerint a szeptember 15-i forgalommal szemben *17.2 millió pengővel csökkent.* A váltóesedékességek összege a váltóbenyujtások összegét 6.2 millió pengővel haladta meg. Az állami zsírószámlákról 5.2 millió pengő folyósítás történt, ellenben az egyéb számlákra 4.5 millió pengő folyt be, úgyhogy végeredményben a zsírókövetelések állománya 0.7 millió pengővel csökkent. Az érckészlet 0.4 millió pengővel gyarapodott. A váltópénzkészlet 0.2 millió pengővel emelkedett. Az *Egyéb követelések* 10 millió pengővel apadtak, ellenben az *Egyéb tartozások* 2.4 millió pengővel gyarapodtak.

Követelések: Érckészlet: Aranyérmék, továbbá aranyrudak, külföldi és kereskedelmi érmék, finom kilogrammonként 5700 pengővel számítva 124,058.353.20, az alapszabályok 85. cikke alapján beszámítható devizák és valuták 100,148.133.41, összesen 224,206.486.61 (plusz 444.661.00), váltópénzkészlet 5,214.173.87 (minusz 250.763.31), leszámitolt váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapirok 584,435.905.42 (minusz 6,242.726.14), kézizálogra adott kölcsönök 33 millió 948.100.00, az állam adóssága: hosszúlejáratú államadósság 216,740.219.92, rövidlejáratú folyószámlatartozás 30 millió, a visszacsatolt területen forgalomban volt koronajegyek és érmék átváltásából eredő államadósság 95 millió 405.673.68, összesen 342 millió 145.893.60 (minusz 15.374.28), épületek és felszerelések 5,570.674.44, egyéb követelések 328,546.045.17 (minusz 10,010.906.61), összes követelések: 1.524,067.279.11 pengő.

Tartozások: Részvénytőke 34 millió 756.095.00, tartalékalap 10,074.529.28, bankjegyforgalom 1.012,702.800.00 (minusz 17,268.210.00), zsírókövetelések és azonnal lejáró más tartozások államiak: 152,125.342.43, egyebek 38 millió 076.816.61, összesen 190 millió 202.159.04 (minusz 760.061.43), az alapszabályok 73. cikke alapján kibocsátott pénztárjegyek 99,046.382.19, egyéb tartozások 177,285.313.60 (plusz 2,454.688.71), összes tartozások 1 milliárd 524,067.279.11 pengő.

—

HÁZASSÁG

Mile Ili és *Halász* László (Hetyen) házasságot kötöttek.

—

TALÁLKOZÓ

A székelyudvarhelyi 82-es „székely gyalogezred" tisztikara igen fontos ezredügyekben október 7-én összejövetelt tart az Erdélyi-étteremben, József-tér 1. Távolmaradók és legénységi állományúak közöljék címüket *Molnár* Sándor századossal, Budapest, IX., Hőgyes Endre-u. 1. Név, életkor, születési hely, rendfokozat, jelenlegi lakás. E híradás minden ismerős bajtárssal közlendő.

A budapesten élő pozsonyiakat, akik 1938 november 1-e után költöztek el Pozsonyból, kéri dr. *Fleischmann* Gyula felvidéki minisztériumi főtanácsos (V., Akadémia-u. 17.), hogy a társadalmi összeköttetés megteremtése végett mielőbb közöljék vele címüket.

Napirend

1939 SZEPTEMBER 27, SZERDA
Róm. kat.: Kozma és Damján. Protestáns: Adalbert.

A nap kel 5 óra 37 perckor, nyugszik 17 óra 33 perckor, a hold kel 16 óra 52 perckor, nyugszik 4 óra 21 perckor.

—

Budapesten tilos a betlehemezés

A belügyminiszter közbiztonsági, közrendészeti és közegészségügyi okokra való tekintettel a sokszor könyöradománygyüjtéssé alakult és így a vallásos jelleget nélkülöző, sőt azzal visszaélő betlehemezést és háromkirályjárást a kultuszminiszterrel egyetértőleg *a budapesti főkapitányság területén* eltiltotta.

—

— **Országos ünnepség lesz Visegrádon október elsején.** *József* főherceg október 1-én, vasárnap avatja fel *Visegrádon* a Hősök emlékét, *Nagy Lajos, IV. Béla* és *Mátyás király* szobrát. *Visegrád* történelmi multját és a három nagy király jelentőségét *Kornis* Gyula, a képviselőház volt elnöke méltatja, az új országzászlót pedig *Urmánczy* Nándor, az EONB orsz. elnöke avatja fel. Az ünnepély alkalmából *különhajó is indul Visegrádra.*

— **A kezdődő érelmeszesedés kezelésében** reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz megfelelő bélműködést, jó emésztést és kielégítő anyagcserét biztosít s így jelentősen hozzájárulhat a magas vérnyomás leszállításához. Kérdezze meg orvosát!

Vizállás

A *Duna* Dunapentelénél apad, lejebb árad. Alacsony vízállású. — *A keddi dunai vízállások:* Schärding 186, Passau 506, Aschach 154, Struden 270, Stein 24, Bécs 24, Pozsony 168, Komárom 310, Budapest 266, Paks 171, Baja 251, Mohács 277, Gombos 336, Újvidék 226, Zimony 108. — A *Rába* Szentgotthárdnál mínusz 31. — A *Dráva* Barcsnál mínusz 62, Drávaszabolcsnál 55, Eszéknél 96. — A *Szávа* Bródnál 75. — A *Tisza* Tekeházáig és Csongrád alatt árad, máshol apad. Igen alacsony vízállású. — *A keddi tiszai vízállások:* Faluszlatina 25, Tekeháza mínusz 79, Tiszaújlak mínusz 138, Vásárosnaméry mínusz 164, Tokaj mínusz 109, Tiszafüred mínusz 106, Szolnok mínusz 136, Csongrád mínusz 218, Szeged mínusz 145. — A *Szamos* Csengernél mínusz 48. — A *Körös* Körösszakállnál 20, Békésnél 86, Gyománál mínusz 44 — A *Maros* Makónál mínusz 45. — A *Balaton* Siófoknál 58. — A *Velencei-tó* Agárdnál 70.

Ezt üzeni a Szerkesztő":

Egy régi hű előfizető. A kifogásolt szót sohasem mi magunk használtuk, hanem csak *idéztük* olyan hivatalos jelentésekből, amelyeket, minthogy dokumentumok, szószerint kell adni.

— **K. I., Budapest.** Írja meg nekünk pontos címét s mi levélben közöljük önnel, hogy hová kell küldeni. — **B. P., Szeged.** Van ilyen akció. Írja meg a pontos címét.

Carrell professzort meghívta a francia egészségügyi minisztérium

Párizsból jelentik: Alexis *Carrell* világhírű amerikai Nobel-díjas tudóst, aki jelenleg Franciaországban tartózkodik, a francia egészségügyi minisztérium meghívta, hogy vegyen részt munkájában. Carrell már a világháború alatt is egy nagy katonai kórház vezetője volt, később pedig szövettani kísérleteivel tette világhírűvé nevét.

— **Orvosi hír.** Dr. *Breznay* Géza gyógyfürdőjéből Budapestre visszaérkezett. Belorvosi rendeléseit délután 3—5 óráig tartja XII., Fery Oszkár-u. 23.

Sporthírek

A NÉMET SAJTÓ MINT A MAGYAR—NÉMET BARÁTSÁG MEGNYILATKOZÁSÁT MÉLTATJA A VASÁRNAPI VÁLOGATOTT MÉRKŐZÉST. *Berlinből* jelentik: A vasárnapi magyar—német labdarúgómérkőzést az egész német sajtó nem annyira mint sporteseményt, hanem mint a *magyar—német barátság* ünnepélyes megnyilatkozását méltatja. A lapok kiemelik, hogy a mérkőzésen ugyan a jobb magyar tizenegy szerezte meg a győzelmet, igazi győztes azonban a magyar—német barátság volt.

A *B. Z. am Mittag* kiemeli, hogy a vasárnapi futballmérkőzésen a sport háttérbe szorult az esemény jelképes jelentősége mögött.

Az *Angriff* hosszú cikkben foglalkozik a budapesti mérkőzéssel, amelynek „*A barátság mérkőzése*" címet adja.

A *Berliner Börsenzeitung* szerint az egész magyar nép üdvözölte Németországnak azt az elhatározását, hogy a súlyos időkben is elküldte labdarúgócsapatát Magyarországra.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* kiemeli a mérkőzést befejező ünnepségen elhangzott beszédnek azt a részét, amely szerint ha a magyar csapat győzött is, az igazi győztes a két nép között fennálló barátság volt.

A *Hamburger Fremdenblatt* kiemeli, hogy *Tschammer-Osten* birodalmi sportvezető megbízta a német csapatot, hogy a magyar csapattal való találkozásával is tegyen tanubizonyságot a két nemzet között fennálló barátságról.

VASÁRNAP BÉCSBEN JÁTSZIK A MAGYAR VÁLOGATOTT CSAPAT az egykori császárváros válogatott csapatával, ugyanakkor *Bécs* második csapata a magyar „B" válogatottal fog játszani Budapesten. A Bécsbe utazó válogatott csapat a következő: *Csikós* vagy *Szabó*, hátvédek: *Pákozdy, Biró*, fedezetsor: *Pázmándy* vagy *Szalay, Sárosi III., Szalay* (Nemzeti), csatárok: *Kincses*, dr. *Sárosi, Zsengellér, Finta* vagy *Dudás, Gyetvai*. A „B" válogatott összeállítása erősen csikó-jellegű: *Sziklai* vagy *Havas* — *Olajkár I., Polgár* — *Odry, Tóth, Balogh* (Nemzeti) — *Várady, Rozsáli, Olajkár II., Fekecs III., Tolvaly*. *Bécsben* is erősen készülnek a kettős mérkőzésre. A bécsiek szeretnének revánsot venni az elmult vasárnapért. *Janisch* kapitány nagy csapata a következő: *Raftl* — *Thaler, Schmaus* — *Wagner IX., Hoffstädter, Skoumal* — *Zischek, Hahnreiter, Reitermayer, Safarik, Pesser*. A budapesti mérkőzés az Üllői-úton kerül lejátszásra.

A MARATHONI FUTÓBAJNOKSÁGOT vasárnap Kassán rendezik meg. A versenyre 24 nevezés érkezett.

A STAFÉTABAJNOKSÁG PÁLYÁN RENDEZI A SZÖVETSÉG. Nagy megdöbbenéssel látjuk, hogy a szeniorszámokra sem az *MTK*, sem az *FTC* nem nevezett. Ifjúsági számokra is egyedül az *FTC* nevezett.

OKTÓBER 2-ÁN KEZDŐDIK A KOSÁRLABDA-SZEZON villámtornával, amelyre 14 csapat nevezett. A MAC új, gyönyörű kosárlabda-sportelepét csütörtök délután avatják fel a MAC—BBTE barátságos mérkőzéssel.

AMERIKAI ÚSZÓ-EREDMÉNYEK. *Kiefer* amerikai olimpiai bajnok az 50 méteres hátúszá ban 29.9 mp-es idővel amerikai rekordot állított fel. *Nakamo* a 200 méteres gyorsúszásban 2 p 13.6 mp-es, a 400 méteres gyorsúszásban pedig 4 p 50.6 mp-es kitűnő idővel lett első.

Turfhírek

Hat favorit nyert a keddi ügetőn

Reális versenyek, szép küzdelmek voltak kedden. A nap legjobban díjazott futama a *Nemzetközi verseny* volt, amelyben *Feiser* nagyszerű hajtásával *Demetra* győzött *Bajnok S.* ellen. A *Kétévesek versenyében H. Paló* győzött, a *Feiser* által hajtott *Acél* csak hatodik lett. A kettesben *Wiesner* három fogatot indított, de nem a favorit *Csókos—Ulica*-fogat győzött, hanem a mellőzött *Csákó—Elemér*-fogat. A *Mechanikusban* viszont már ismét a favorit *Sirocco* lett első. A *hendikep* nyolc indulója közül *Sybilla* győzött *Hyperol* ellen. A következő futamban is győzött a favorit *Pika*.

A közönségnek jó napja volt, mert hat favorit győzött.

A részletes eredmény a következő:

I. 1. *Zeppelin* (Feiser, pari), 2. Angyalka (Kovács J., 5), 3. Durcás (Istók, 6). Fm.: Tibor, Ohio, Sári bíró, Zepperl. Tot.: 10:15, 10, 11, 11. Befutó 92.

II. 1. *H. Paló* (Sütő, pari), 2. Farsang (Földi, 2½), 3. Baronesz (Vári, 8). Fm.: Viki, Acél, Balázda M. I. R., Bakancsos M. R. R., Erdőszépe, Fegyver, Mókus. Tot.: 10:24, 15, 12, 24. Befutó 31, 149.

III. 1. *Csákó—Elemér-fogat* (Pekáry I., 8), 2. Csókos—Ulica (Gedeon, pari). Fm.: Cirill F.—Szőke Szubrett, Ali—Álmos, Divat—Pasa, Bajadére—Varázs. Tot.: 10:65, 19, 15. Befutó 136.

IV. 1. *Sirocco* (Kovács II., pari), 2. Miss Magyarország (Zwillinger, 2), 3 Biztos (Galla, 4). Fm.: Spilka, Urilány, Imréd II., Edömér, Pique Dame, Loge, Drégely, Siheder. Tot.: 10:19, 14, 14, 20. Befutó 34, 54.

V. 1. *Demetra* (Feiser, 1½), 2. Bajnok S. (Kovács II., 6:10 reá), 3. Törzsfőnök (Benkő, 12). Fm.: Ildiko, Danilo, Tempó D., Csalán, Botond, Lasta, András, Ond. Tot.: 10:32, 13, 12, 32. Befutó 39, 623.

VI. 1. *Sybill* (Benkő, 1½), 2. Hyperol (Székely, 6). 3. Etes (Jónás, 6). Fm.: Trézsi, Opera, Bandika, Good Trott, Vakarcs. Tot.: 10:36, 12,13, 14. Befutó 135.

VII. 1. *Pika* (Feiser, 6:10 reá), 2. Doba (Kreiter, 5), 3. Egyetlen (Tomann, 25). Fm.: Várta, Palóc, Utána, Nestor, Mikola, Orchid Lady, Gábor. Tot.: 10:20, 14, 22, 106. Befutó 50, 846.

VIII. 1. *Tisza* (Kovács J., 4), 2. Balbo (Kovács J., 2½). Fm.: Illés, Csalárd, Perun, Tarantella. Tot.: 10:44, 20, 19. Befutó 161.

IX. 1. *Nelly* (Zwillinger 5:10 reá), 2. Zsarnó (Német, 3), 3. Légyott I. (Hauser, 8). Fm.: Imi, Ujdonság, Úrfi, Úrhölgy, Bajadére II., Perzsgő, Tily II., Leander, Olyan, Bankrabló. Tot.: 10:18, 12, 14, 28. Befutó 36, 92.

Rádióműsor

BUDAPEST I. (Szerda.) **6.45:** Torna. Hírek. Közlemények. Hanglemezek. — Utána: Ébrend. — **10:** Hírek. — **10.15:** Idegen népek gyermekeinek érdekes játékai és szokásai (Kilián Zoltán.) — **10.45:** Szilvabefőző akció. A Szociális Nővérek felhívása. — **11.10:** Vízjelzőszolgálat. — **12:** Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. — **12.10:** Lakatos Misi és Tóni cigányzenekara. — **12.40:** Hírek. — **13.20:** Időjelzés. — **13.30:** Művészlemezek. — **14.30:** Hírek. — **14.45:** Műsorismertetés. — **15:** Árfolyamhírek. — **16.15:** Assisi Szent Ferenc (P. Szalóczy Pelbárt.) — **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. — **17:** Hírek szlovák és magyarorosz nyelven. — **17.15:** Házasodik a családom (Kinizsi Andor.) — (dr. Győrffy István.) — **19.15:** Hírek. — **19.25:** Takács Jenő zongorázik. — **19.55:** A haderőnkívüli pilótatanfolyam ünnepélyes befejezése (Budinszky Sándor.) — **20.25:** A rádió szalonzenekara (Marjay Erzsébet.) — **21:** A magyar idegenforgalom az európai háborúban (dr. Dömötör Miklós.) — **21.40:** Hírek, időjárásjelentés, hírek szlovák és magyarorosz nyelven. — **22:** Strauss Richard: Egy hős élete. — Szimfónikus költemény (Filadelfiai szimf. zenekar, vez. Mengelberg.) — **22.40:** Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — **23:** Bura Sándor cigányzenekara muzsikál. — **00.05:** Hírek.

BUDAPEST II. 19.30: Olasz nyelvoktatás (Gallerani Bonaventura.) — **20:** Hírek magyar, szlovák és magyarorosz nyelven. — **20.20:** Dr. Tasnádi László magyar nótákat zongorázik. — **20.45:** Franco tábornok (Csiszár Béla.) — **21.15:** Spanyol művek hanglemezről. — **21.35:** Időjárásjelentés. — **21.40:** Tánclemezek.

Színházak műsora

Operaház. Szerdától péntekig: Zárva. — Szombat: Himnusz. Farsangi lakodalom (Évadnyitó előadás, D. bérlet.) — Vasárnap: János vitéz (NBI bérlet.) — Hétfő: Zárva. — Kedd: Szöktetés a szerályból (A. bérlet 1.) — Szerda: A végzet hatalma (E. bérlet. 1.) (½8.)

Nemzeti Színház. Szerda, csütörtök, péntek (VI. bérlet): Énekes madár. — Szombat (Először, I. bérlet), vas. este (VIII. bérlet): Nők az alkotmányban. — Vasárnap d. u.: A Kreml istene. (½4. ½8.)

Nemzeti Kamaraszínház. Szerda (először), csütörtök, péntek, szombat és vasárnap este: Alterego. — Vasárnap d. u.: A tenger asszonya. (4. 8.)

Vígszínház. Szerdától péntekig: Zárva. — Szombaton: Márkiné (Évadnyitó előadás). — Vasárnap este (B. bérlet) és hétfő (S. bérlet): Márkiné. (8.)

Pesti Színház. Szerdán: Gyümölcs a fán (Évadnyitó előadás). — Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap d. u. és este: Gyümölcs a fán. (4. 8.)

Andrássy Színház: Minden este és vasárnap délután: Klotild néni (½4. 8.)

Belvárosi Színház. Egész héten minden este és vasárnap délután: Földindulás. (4. 8.)

Fővárosi Operettszínház. Szerda és csütörtök: Zárva. — Péntek: Pusztai szerenád (Évadnyitó előadás). — Szombat, vasárnap d. u. és este: Pusztai szerenád (8.)

Városi Színház. Minden este és szombat és vasárnap d. u. is: Artistaolimpiász (4. 8.)

Royal Színház. Szerda és csütörtök: Zárva. — Péntektől minden este és vasárnap d. u.: Ki gyereke vagyok én?

Komédia Orfeum. Minden este és d. u.: Egyszer egy évben. (½6. 9. ünnep- és vasárnap ½5. 9.)

Erzsébetvárosi Színház. Csütörtökig: Zimberi-zombori szépasszony. (½6. ½9.)

Józsefvárosi Színház. Csütörtökig: Dalol a nyár. (½6, ½9.)

Kisfaludy Színház. Csütörtökig: Egy bolond százat csinál. (½6. ½9.)

Magyar Műszínkör. Vasárnap: Lili bárónő. (½4. 6. 8.)

Fényes Nagycirkusz. Minden d. u. és este: Szeptemberi csodaműsor. (4. 8.)

Mozik műsora

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADMIRÁL. Mosolyhercegnő. (½4. ½6. ½8, ½10 v. és ü.: ½-kor is.) Vas. d. e. ½10 és ½12-kor: Hindu láncdzsás.

ANDRÁSSY. Erik a búzakalász. (¾4. ¾6, ¾8. ¾10. v.: 2, 4, 6, 8, 10.)

ATRIUM. 5 óra 40 (½6, ½8, ½10. sz.. v. és ü.: ½4-kor is.)

BELVÁROSI. Szerelmesek. (4, 6, 8, 10, v. jobb t.: 2-kor is, bal t.: 3, 5, 7, 9.)

BODOGRÁF. Vörös orchideák. (½4. ½6. ½8, ½10.)

BROADWAY. Mi lesz veled, Andy Heardy? (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

BUDAI APOLLO. Ultimátum. (½5. ¾7. 9, v. és ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8. ½10.)

Capitol. 2. hétre prol.: Acélkaraván. (¼4. ½6, ½8, ½10, vas. és ünn.: 11, ½2, ¼4, ½6, ½8, ½10.)

CASINO. A boldogság utcája. (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü.: ½4-kor is.)

CITY. A boldogság utcája. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¾4-kor is.)

Corvin. Hétpecsétes titok. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½11: Szajnaparti szerelem.

CORSO. A szerelem tolvaja. (Elisabeth Bergner.) (½6, ½8, ½10, sz., v.: ¼4-kor is.)

ELDORÁDÓ. Örvény. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.) Vas. d. e.: 10, ½12: Hotel Kikelet.

DÉCSI. Hallo, Janine. (6, 8, 10, sz., v. és ü.: 4-kor is.)

Elit. Huckleberry Finn kalandjai. (4, 6, 8, 10, v.: 2-kor is.)

FORUM. Egy párisi ház. (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4-kor is.)

GLORIA. Halálos szerelem. (½5, ¾7, 9, sz.: ½1, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

HOLLYWOOD. Prolongálva: Toprini nász. (¼4, ½6, ½8, ½10, v.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½11: A cárnő.

HOMEROS. Mosolyhercegnő. (½5, ¾7, ½10.)

JÓZSEFVÁROSI. Vörös orchideák. (¼4. ½6 ½8. ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

KAMARA. Éjjeli kaland. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

LLOYD. Luxuskiszolgálás. (4, 6, 8, 10, v.: 2-kor is.)

ODEON. Három kis angyal. (½5, ¾7, ½10, sz.: ¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½11: Magdát kicsapják.

OLYMPIA. Ultimátum. (11, 2, 4, 6, 8, 10.)

OMNIA. A baskervillei kutya. (4, 6, 8, 10, v. és ü.: 2-kor is.)

ORIENT. Három kis angyal. (¼4, ¾7, ½10, v. és ü.: ½2, ¼4, ½6, ½8 ½10.)

OTTHON. Halálos szerelem. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

PALACE. 3. hétre prol.: S uez. (11, 2, 4 6, 8, 10.)

PÁTRIA. Gondviselő kft. (4, 6, 8, 10, v. 2-kor is.) Vas. d. e. ½11: Barley-cirkusz.

PHÖNIX. A Condor-légió. (11, 1, 3, 5, ½8, ½10.)

RÁDIUS. 2. hétre prol.: Riadó Indiában. (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü.: ¼4, ½6, ¾8, ¾10.)

RIALTO. Vörös orchideák. (½11, ½1, ¾3, 5, ½8, ½10, v. és ü.: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.)

REX. Ultimátum. (½5, ¾7, 9, sz.: ½4 ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

ROYAL APOLLÓ. Alexander Graham Bell. (6, 8, 10, szombat, v. és ü.: 4-kor is.)

SAVOY. Gondviselő kft (¼4, ½6, ½8, ½10, v.: ½2-kor is.) Vas. d. e. ½11: Barley-cirkusz.

SCALA. Színészbejáró. (½6, ½8 ¾10, sz., v. és ü.: 3-kor is.)

SIMPLON. Hétpecsétes titok. (¼4, ½6, ½8, ½10, v. és ü.: ½2-kor is.)

TISZTI KASZINÓ zártkörű filmszínháza. 28-án: Judith. — Okt. 1-én: Riadó a Földközi-tengeren. (½5. ¾7, 9.)

TIVOLI. Mosolyhercegnő. (½5, 7, ½10, sz.: ¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü.: ¾2-kor is.) Vas. d. e. ¼10 és ½12: Magdát kicsapják.

TURÁN. Ultimátum. (4, 6, 8, 10, sz. és v.: 2-kor is.) Vas. d. e. 9 és 11-kor: Táncrend.

URÁNIA. Hallo, Janine. (5, ½8, ½10, sz., v. és ü.: 3-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Dr. Nagyiványi Zoltán előadása: Vándorboltal Budapesttől Perzsiáig.

TELEFONSZAMAINK:

Szerkesztőség . . *128-428
Kiadóhivatal . . . *126-726
Hirdetésosztály . . . *120-130
Könyvosztály . . . *120-130

Színházi hírek

A miniszter barátja

Magyar film, amelyben *egyetlenegy lejárt ötlet, előrelátott helyzet nincsen.* Olyan vadonatúj, ropogós, friss az egész, hogy az ember nem érti, miért traktálják a jámbor közönséget keletlen, kovásztalan, sótlan tésztákkal, amikor ilyet is lehet csinálni.

Persze tehetség az kell hozzá. És bátorság, szakítani a régi, úgynevezett jól bevált ötletekkel.

A *Bors István* után az ember reménykedve várta *Bánky* Viktor új filmjét, de ez a film még jobb, még tehetségesebb. Hegedüszóban szép mese, olyasmit is megmond, amit nem nagyon volt bátorságuk idáig a magyar filmeseknek. Hogy a karrierhez nálunk egy frakk és egy miniszter kell. Elsősorban. Hogy ez a miniszter itt, ebben az esetben jószándékú kitűnő ember, ez csak egy gramm a szerencse mérlegének serpenyőjében. A film a Kovács Jánosok élete, azoké a Kovács Jánosoké, akik mérnöki diplomával a zsebükben nyolcvan pengős szörnyű kis állásokban robotolnak a mindennapi kenyérért.

Remek ötletek: a zsebkendő a bálon, az egyforma két estélyi ruha, a két vetélytársnő hogyan békül ki a házivarrónő fölött, a napfölkelte a parkban, az egész drogéria belső rendje, Mohácsiné, a mosónő szünni nem akaró pletykáival. Általában a kispolgári környezetrajz bátor, szókimondó. Az egész, úgy ahogy van, *remek!*

Páger Antal játssza a főszerepet, az örök Kovács Jánost, ismét kitűnő. *De a nagy meglepetés Komár Juliska, akit először látunk barackfavirágrózsaszínnek, elragadóan kedvesnek. És aztán Vágó néni, akinek minden mozdulata, totyogása elmondhatatlanul bűbájos. Köpeczi-Boócz* Lajos félelmes üzletvezetője és *Erdélyi* Mici sikító démona az előadás másik két szenzációja és ne feledkezzünk meg *Kéri* Panniról, akinek gömbölyű, filozófikus szobalánya harsány nevetésrohamokat váltott ki a nézőkből.

A szövegkönyvet *Békeffy* István és *Bánky* Viktor írták együtt, természetesen *Bánky* rendezett, a kitűnő fotográfiákat *Eiben* István csinálta.

I. M.

Szerda: Alterego

A Nemzeti Kamaraszínház szerdán este rendezi első idei magyar bemutatóját. *Asztalos* Miklós, a kitűnő erdélyi származású író Mária Teréziakorabeli, franciásan könnyed vígjátéka, az „Alterego" kerül színre, amely a későbbi József császárnak, a kalapos királynak egy olyan fiatalkori szerelmi kalandját tárja elő, amiben nem is ő volt a főszereplő, hanem egy titokzatos hasonmása. *Vizváry* Mariska, *Tőkés* Anna, *Eőry* Kató, *Uray* Tivadar, *Lehotay* Árpád, *Várkonyi* Zoltán és *Gózon* Gyula játsszák főszerepeit az ízes vígjátéknak, amelyhez nagy reményeket fűz a színház.

A Vígszínház új főtitkára

A Vígszínház igazgatósága *Gábor* Dezsőt, a színház népszerű, kitűnő főtitkárát, főpénztárossá nevezte ki s helyébe főtitkárnak *Gerstler* Istvánt, a Városi Színház volt titkárát szerződtette. Gerstler István régi színházi szakember, aki nemcsak a színházi világban, hanem a nagyközönség körében is közszeretetben áll s személyében értékes erővel gazdagodott a színház adminisztrációja.

* **Halló Sanghai!** A Komédia Orfeum eddigi előszezonjában már két műsort mutatott be, hogy a szezon tulajdonképpeni kezdetétől, október 1-étől havonta és pedig minden hó 1-én változtathassa műsorát, mert ez a körülmény artisták szerződtetése szempontjából feltétlenül kívánatos. Szombaton este tehát a *főszezon első slágerműsorát* mutatja be Budapest egyetlen állandó téli varieté-színháza. A szenzációsnak ígérkező revűben vendégszerepel a világhírű *Hay-Yung Family* 8 tagú kínai együttes, akik ma a kontinens legjobb artistái közé tartoznak. Rajtuk kívül az amerikai *Joan and Roud Morris*, valamint *Ilean & Leon Andree* a revű mutatványos attrakciói, míg a színpadi részben a franciás *Szilággyi* Marcsa, a mulatságos *Boross* Géza és a kabarészínpadok egyik legértékesebb előadóművésze, *Pártos* Gusztáv főszereplésével a Komédia népszerű együttese játszik.

Halló Shanghai! Nagy kínai varieté-revű. Premier szombaton a **Komédiában**

Új színháztervek Budapesten

A Színészkamara véleményezése mellett egész sor színháznyitási engedélykérvény fekszik a székesfőváros polgármestere előtt. A legérdekesebb közöttük *Köpeczi-Boócz* Lajos, az ismertnevű kómikus színész terve, aki az egyik dunaparti szálló halljában, amelyben egyik dizőzünk már amúgy is bizonyos színházhangulatot teremtett a falak között — akar intim hatású, kis színpadot építeni. A művész fínom hangulatú, egyfelvonásos színpadot teremtene, amelynek főerőssége *Rózsahegyi* Kálmán színpompás, sokoldalú művészete lenne. A másik színháznyitási terv *Ferenczy* Károlyé, a Városi Színház volt igazgatójáé, aki a Király Színházat akarja feltámasztani népies operettszínházként és a háztulajdonos pénzintézettel már komoly tárgyalásokat is folytat. Előrehaladott stádiumban van a Terézkörúti Színpad átvételének terve is — Csak a *Magyar Színház* feléledése körül van teljes csend és némaság.

Hófehérke és a 7 törpe
Casino Csütörtöktől
Jegyelővétel

* **A Fővárosi Operettszínház** csütörtökön este 8 órakor jótékonycélú nyilvános főpróbát rendez a *Pusztai szerenád* című nagyoperettjéből, amelynek *Szilággyi* László és *Békeffy* István írták a szövegkönyvét és *Fényes* Szabolcs a muzsikáját. A magyar levegőjű operett főszerepeit *Honthy* Hanna, *Kiss* Manyi, *Latabár* Kálmán, *Solthy* György, *Szondy* Biri, *Tompa* Pufi, D. *Kovács* József és *Wessely* Pál játsszák. Rendező: *Sereghy* Andor. A főpróba jövedelmét a színészek nyugdíjintézete javára juttatja a színház.

Műhelytitkok

Ottó Ferenc, a *Júlia szép leány* c. röviden bemutatóra kerülő opera zeneszerzője, október 3-án, kedden ½6 órakor a zeneszerzés *műhelytitkairól* tart előadást a *Fészek-klubban*. Az előadás bevezetője a *Magyar Esztétikai Társaság* előadássorozatának, melynek keretében a filmről *Dálnoky* János, a műfordításról *Rónay* György, a líráról *Gulyás* Pál, a grafikáról *Varga* Nándor, a színházról *Németh* Antal, a táncról *Szalay* Karola, a festészetről *Bernáth* Aurél fog előadni. Az alkotóművészek megnyilatkozásait mindenkor felkért szakemberek hozzászólásai egészítik ki. Ottó Ferenc előadásához *Bartha* Dénes és *Hamvas* Béla szólnak hozzá. Az előadások mindenkor a hónap első keddjén d. u. ½6 órakor lesznek a Fészek-klubban (Nagyatádi Szabó-utca 36).

Eyssen Irén bécsi hangversenye

Eyssen Irén, a népszerű magyar énekművésznő, szeptember 29-én a bécsi rádióban ad hangversenyt, amelyen Liszt-, Kodály-, Kiszely-, Schuberth- és Schumann-dalokat énekel. Másnap, szeptember 30-án Kassán, egy frontharcos-díszhangversenyen lép fel.

* **Szombatig lehet még operaházi bérletet váltani.** Mindazoknak, akik a szeptember 30-án, a felújított *Farsangi lakodalom*-mal kezdődő új évad egyenként huszonöt előadásból álló bérletsorozatának valamelyikére még utólag bérletet óhajtanak váltani, a színház II. emeleten lévő gazdasági hivatal áll rendelkezésére délelőtt 10-től 1 óráig. A bérleti árak a napiaknál mintegy negyven százalékkal alacsonyabbak.

— **A belek eldugulásánál, alhasi vérpangásnál, aranyeres bántalmaknál és a máj duzzadtságánál,** reggel és este is egy-egy félpohár természetes „**Ferenc József**" keserűvizet kitűnő hatással ihatunk, **Kérdezze meg orvosát!**

Füző ma már nem divat,
közszükségleti cikk

ezért minden nő számára megszerezhetővé tesszük.
Csipőszorítók — P 3.60, 4.60, 5.60
Csipőfüzők — P 6.80, 7.80, 8.80
Princesse füzők — P 10.80
Minden egyes füzőért külön szavatosságot vállal negyvenegy éve fennálló cégünk
Ullmann József
VI, Nagymező-u. 28. Címre kérem ügyelni!

is időnek előtte végzett.

Czencz János gyüjteményes kiállításáról kevés a mondanivalónk. Czencz igen tehetségesen indult, de fejlődése nem igazolta a várakozást. Fejlődni inkább csak a rouline irányában fejlődött. Végzetes fogyatkozása színérzékének a teljes bizonytalansága.

A Mücsarnok második nagy termét a *Magyar Arcképfestők Társaságának* gyüjteménye tölti meg. A kiállitás, csak ugy, mint elődei, az arcképfestésnek, mint müfajnak nagy hanyatlásáról tesz tanuságot. Az igazi kvalitás helyét a középszer foglalta el. A kiállitás ujabb arcképeit Nádler Róbert, Herman Lipót, Áldor I. László, Glatz Oszkár, Márk Lajos, Zádor István, Wellmann Róbert, Benkhárd Ágost, Kunwald Cézár, Szüle Péter és Udvary Pál festették.

Öt termet foglal el a tárlaton az *Akvarell- és Pasztelfestők Egyesületének* kiállitása. A tisztes középszerből itt Diósy Antal finomabbnál finomabb vizfestményei emelkednek ki. Mellette Halasi Horváth István, Maróthi Major Jenő, Nádler Róbert, Mendlik Lajos (72.), Rökk Károly (85.), Kirchner Jenő (97.), Ducsay Béla (105), Gallé Tibor (106), Wágner Géza (114.), Frank Frigyes, Hende Vince, Szlányi Lajos, L. Egyed Erna, Vigh Bertalan, Jaschik Álmos, Biczó András és Benedek Kata müvei keltenek figyelmet.

Négy teremben helyezkednek el azok a másolatok, melyeket *Balló* Ede egy hosszu művészélet végtelen türelmével és ugyanolyan szeretetével készitett a leghiresebb klasszikus festményekről. Gyüjteménye széditő galériája a világ legnagyobb remekműveinek. Maga a művész beszéli el a képmásolataihoz készitett külön katalógusban másolatai keletkezésének történetét és másoló munkásságának a céljat. Eredetileg csak önmaga okulására és gyönyörüségére másolt Európa legnagyobb képtáraiban. Utóbb az a gondolat lelkesitette, hogy másolatainak itthon hasznát tudják venni a tanulni vágyó fiatalok és általában azok, kiknek meg nem adatott, hogy külföldre járjanak remekműveket nézni. A festés technikai titkának meglesése volt Balló másolómunkálkodásának másik célja. Hogy milyen tanulságokat gyüjtött közben, arról maga számol be az emlitett katalógusban, amelynek elolvasását mindenkinek melegen ajánljuk, kiben a művészet dolgai iránt érdeklődés van. Balló legkedvesebb művésze Velazquez. Az ő müveiből másolt le legtöbbet. De nem kisebb szeretettel másolta Tizianót és Rembrandtot sem. A dolog természeténél fogva nem minden másolata egyformán sikerült. Talán legkevésbé a korai németalföldiek lelkéhez sikerült hozzáfémie. Annál hüségesebb és igazabb tolmácsa Rembrandtnak. Különben szép az „Emausi vacsora" louvrebeli változatáról, továbbá a berlini muzeum „Sisakos férfi"-járól készült másolata.

Milyen bölcs dolog lenne ezeket a másolatokat állandó tanulmányozásra hozzáférhetővé tenni!

(e. a.)

Bernáth Aurél

Az Ernst-muzeum kiállitása

Talán öt esztendeje sincsen Bernáth Aurél feltünésének. Külföldön hányódott sokáig, csendben készülődött, tanult és kereste festői mondanivalójához a kifejező formát.

Most is keresi. Minden képe előtt érzi a néző, hogy amit lát, tünődő, sőt tépelődő keresésnek eredménye. Bernáthnak szerencsére még nincsenek kész formulái, ami azt is jelenti, hogy nem képes megismételni magát, hanem ugyanazt a feladatot is más-más módon igyekszik — valószinüleg képtelen is — megoldani. Bernáth Aurél legszebb képei előtt is ugy érzi az ember, hogy müvészük nem alakitotta őket készre. Pontosabban: hogy akkor hagyta félbe őket, amikor még nem mondta el minden mondanivalóját. Müvészete vizionárius festés, az ábrázolásnak olyan módja, amely nem a valóságot ragadja meg, hanem a valóságra emlékeztető álmot. Az álom elemeit, amennyire azok szinnel és tónussal követhetők, mesteri módon érzékiti meg képein Bernáth. Kevésbé az álom valóság-elemeit és közülök is, az emberi alakot. Az álom és a valóság képein nem olvad egységbe: megmarad kettőségnek.

A magyarázata ennek talán az, hogy szemlélő módjában és érdeklődésében egymással nehezen összeférő elemek találkoznak. Bernáth vérbeli álmodó létére a hétköznapi lét jelenségeit festi és ugyanazt a motivum-készletet használja, melyet az övétől teljesen különböző szemléletü festők, a realisták és naturalisták. Bernáth képeinek csodaszerü levegőjében, vizionárius szineiben földöntuli lények lebegését keresné a szem. S helyettök a drasztikus élet rekvizitumaival találkozik. Igaz, nem egyszer annyira átszellemitve, szinben annyira megkönnyülten és felmagasztosodva, hogy az ellentmondás érzése feloldódik a néző szemben.

Bernáth Aurél olyan szines festő, amilyenünk nincsen még egy. Poéta-lélek, aki minden ecsethuzásával költészetet áraszt. Akárhány képén a szin mintha magáért való volna. A motivum eltünik s csak az egymagában érzelmetlen szinesség marad meg. De a szer még sem érez hiányosságot: kielégiti az, hogy a müvész megmutatta neki az igéret szinességét, egy hasadáson betekintést nyitott számára a paradicsomkert átlényegesült szinességébe.

Örülni való, hogy ennek a müvészetnek még bőven vannak fejlődési lehetőségei. Egyikremásikra már rámutattunk. További lehetőség a skála tágulása. Bernáth müvészete ma még kissé szük körben mozog, kevés a motivuma, azért ismétli őket olyan gyakran, ha mindjárt az, amit ujra megfest, nem is annyira ismétlés, mint inkább uj változata a réginek. Fiatal emberrel van dolgunk s az élet nagy élményajándékozó. A nagy élmény visszfényét még nem látjuk Bernáth müvészetében. Az még a jövőre vár.

Bernáth szomszédságában egy nála is fiatalabb szobrász, *Mészáros* László mutatja be ujabb munkáit. Egy-két év alatt, amióta felbukkant, meglepően nagyot fejlődött. Ma már meg is győzi azt, amit mer. Arcképszobrai a különbek. Egyszerüre, mégis jellemzőre alakitott fejek, a mintázásban mértéktartás és a majdani anyaggal számolás. Más szóval: stilusérzék és anyagszerüség. Nagy aktjai szép ambicióra vallanak, de nem annyira kielégitők, mint fejei. Két álló női aktja közül kevésbé szerencsés kompozicióju a „Korsós nő" alakja, ellenben jól megoldott az „Éva" cimüé.

(e. a.)

Első magyar tűzzománc-jelvénygyár BERÉNYI LAJOS
Budapest, VII., Holló-u. 14
Telefon: József 42-6-04
Sportérmek * Jelvények * Plaketten

** **Előadás a modern egyházmüvészetről.** Weissenhoffer Anselm dr. bécsi egyetemi tanár nagyon érdekes előadást tartott pénteken, mint a Régészeti és Müvészettörténeti Társulat meghivott vendége az Iparmüvészeti Muzeumban. Gerevich Tibor elnök üdvözlő szavai után Weissenhoffer, aki a bécsi egyetem teológiai karán a müvészettörténelem tanára, rámutatott arra, hogy a XIX. században holtnak nyilvánitott egyházmüvészet mennyire uj életre kelt a legutóbbi husz esztendőben. Szerinte az expresszionizmus müvészeti irányának köszönhető a megujhodás, mely főként az épitészet, az üvegfestés és a monumentális piktura területén észlelhető. Vetitett képekkel kisért előadását a müvészet jövőjére vonatkozó jóslattal fejezte be az előadó.

SPORT

VASÁRNAPI SPORTPROGRAMM

FUTBALL

Válogatott mérkőzések

Hungária-ut: Magyarország—Csehszlovákia (12, biró: Joksic, Jugoszlávia) és Magyarország—Németország (2, biró: Carraro, Olaszország).
Antibes: Dél-Franciaország—Magyarország B válogatott.
Salgótarján: Észak-Magyarország—Közép-Szlovenszkó válogatottjai.
Nagymaros: Középmagyar kerület II. osztály—BLASz II. osztály (½3).

Magyar Kupa

Soroksár: Soroksár—Somogy.

II. profiliga

Állami telep: Szentlőrinci NFC—Droguisták (½3), biró: Béles.

I. osztályu amatőrbajnokság

Erzsébet-utca: EMTK—Postás (½3), biró: Bartók.

Középmagyar kerület

Dunaharaszti: DMTK—Gyömrő SE (½3), biró: Kondy.
Sashalom: SASC—Cinkotai TK (½3), biró: Fejér.
Dorog: DAC—Tokodi ÜSC (½3), Leiner I.
Rákoscsaba: RTK—Vási SE (½3), biró: Szapári.
Balassagyarmat: BTSE—Alagi SC (½3), biró: Lonárt.
Dunakeszi: D. Magyarság—Szolnoki Máv (2), biró: Kelcsi dr.
Szolnok: SzAK—Sz. MTE (½3), Kollár.

TORNA

Majna melletti Frankfurt: Frankfurt—Luxemburg—Budapest hetes csapatainak mérkőzése és egyéni versenye.

ÖKÖLVIVÁS

Magyarország—Bajorország válogatottjainak mérkőzése a Beketow-cirkuszban este 7 órakor.

ATLÉTIKA

Margitszigeti sporttelep: A MAC versenye 110 és 400 m. II. oszt. gátfutás, 1500 m. (junior), 1000 m. (bajnokok kizárva), négyszer 400 m. (bajnokok kizárva és diszkoszvetés ötöscsapat Budapest-bajnokság) délután 2 órakor.

USZÁS

A Magyar Általános Hitelbank Tisztviselőinek bankközi vándordijas versenye a Rudasfürdő uszócsarnokában délután ½6 órakor.

BIRKÓZÁS

A Testvériség S. E. II. osztályu versenye az istvántelki főmühely kaszinótermében.
A Dorogi AC junior versenye.

KEDDI SPORTPROGRAMM

FUTBALL

Üllői-ut: Hungária—Szeged FC (Magyar Kupa) és Ferencváros—Kispest (barátságos) 12 és 2 órakor.
Milano: Ambrosiana—Bocskay.

Corinthian-dij

Dunakeszi: D Magyarság—Drasche SE (¼11), biró: Eperjessy.
Tokod: Tokodi Üveggyári SC—Váci SC (1), biró: Meister.
Dorog: Dorogi AC—Ganz TE (½11), biró: Bálint.

II. profiliga

Béke-utca: Shell—Budafok (12) és Vasas—Etc FC (2).

I. osztályu amatőrbajnokság

Millennáris: BSE—FTC (2).

Magyarország—Németország

Magyar-csehszlovák Középeurópai Kupa-mérkőzés az előjáték

Harmadszor állnak starthoz az őszi szezonban futballreprezentánsaink, de amig a Csehszlovákia elleni Európa Kupa-mérkőzést 2:1 arányban megnyerték, Ausztriától, ugyancsak Budapesten, 3:2-re vereséget szenvedtek. Most a németek ellen vizsgáznak a magyar válogatottak és habár a német futballt kézlegyintéssel szokták nálunk elintézni, a mult, de különösen a legutóbbi drezdai mérkőzés, semmiképpen sem jogosit fel arra, hogy a hallatlanul szivós és az osztrákoktól meg a magyaroktól sokat eltanult németek ellen biztosra menessünk.

Három gól előny sem elég a németek legyürésére,

mint a drezdai eset bizonyitja, ahol három magyar gólt öttel viszonzott a második félidőben a német csapat.

A védelemben két olyan játékos kapott helyet, aki benne volt az osztrákok második garniturájától 6:0 arányban vereséget szenvedett csapatban, valószinü azonban, hogy Korányi I. mellett jobban fog menni a válogatottnak ujonc Binónak, mint Kővágó szomszédságában. A bécsi kudarc semmiképpen sem teszi indokolttá Háda beállitását. A bécsi meccset nem látta a szövetségi kapitány, hiába „mondják" tehát, hogy milyen nagyszerü volt Háda, végeredményben mégis hat gólt szedett be.

A német csapatban a csatársor balszárnya nemzetközi „márka", jó véleménnyel vagyunk a halfsorról is, ugyszintén a kapuvédről is, ez azonban aligha lesz elég a meccs megnyeréséhez, sőt az eldöntetlenhez sem, ugyhogy, hacsak favágók módjára nem fog hadakozni csatársorunk, hanem ötletesen felépitett támadásokkal operál,

Magyarország 3:1 vagy 4:2 gólarányu győzelmével kell az év utolsó válogatott mérkőzésének végződni.

Ugy küzdjenek most válogatottjaink, nehogy ujabb csalódást keltsenek, ami jóvátehetetlen válságba sodorhatja futballcsapatunkat.

A két csapat a következő összeállitásban vonul fel:

Magyarország:

Háda (Ferencváros)
Korányi (Ferencváros) — *Biró* (III. ker. FC)
Borsányi (Ujpest) — *Sárosi* (Ferencváros) — *Lázár*
Korányi I. (Szeged FC) — *Auer* (Ujpest) — *Turay* (Ferencváros) — *Toldi* — *Dérí* (Törekv.)

Németország:

Jakob (Regensburg)
Huber (Karlsruhe) — *Wendl* (München)
Janes (Düsseldorf) — *Leinberger* (Fürth) — *Knöpfle* (Frankfurt)
Albrecht Lachner Mahlick Hofmann Kobierski (Düsseld.) (Münch.) (Beuthen) (Drezda) (Düsseldorf)

Az eddigi kilenc magyar-német mérkőzés a következő eredménnyel végződött:

1909 Bpest: Eldöntetlen	3:3
1911 München: Magyarország győz	4:1
1912 Bpest: Eldöntetlen	4:4
1912 Stockholm: Magyarország győz	3:1
1920 Berlin: Magyarország veszt	0:1
1921 Bpest: Magyarország győz	3:0
1922 Bochum: Eldöntetlen	0:0
1924 Bpest: Magyarország győz	4:1
1930 Drezda: Magyarország veszt	3:5

A kilenc magyar-német mérkőzés közül tehát

négy magyar, kettő pedig német győzelemmel végződött,

mig három meccs eldöntetlen volt. Gólarány 24:16 Magyarország javára.

A magyar-német mérkőzés előjátéka talán még a nemzeti válogatottak meccsénél is érdekesebb lesz. Magyarország és Csehszlovákia amatőr reprezentánsai játszanak ugyanis a Középeurópai Amatőr Kupáért, még pedig az alábbi összeállitásban:

Magyarország: Kucsmik (Csabai Előre)—*Gergely* (Törekvés), *Léhner* (BSzKRT)—*Kliment* (Bohn SC), *Szücs II.* (BSE), *Király* (BSzKRT)—*Pusztai* (Törekvés), *Solti* (KEAC), Szeged, *Szaniszló, Engelhardt* (Bohn SC), *Kemény* (FTC).

Csehszlovákia: Kocandrle (Sparta Kosire)—*Bernasek* (Bohemians), *Culik* (Bratislava)—*Schillinger* dr. (DFC), *Bonco* (Bratislava), *Safranek* (Kolin), *Soral, Bulla* (Bratislava) (Kolin), *Kannhäuser, Truntschka* (DFC), *Kucera* (Kolin).

A magyar csapat, ha az osztrákok ellen produkált formáját meg tudja ismételni, verhetetlen, nagyobb gólarányu győzelemről azonban ne ábrándozzunk. A csehszlovák amatőrök ugyanis most egy klasszissal jobbak, mint az osztrákok, miután a vendégcsapatnak is a csatársor a legjobb része, alighanem csak a finisben, egy gólkülönbséggel fog a mérkőzés sorsa eldőlni.

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ
VI., ANDRÁSSY-UT 39.
48 FILLÉRES
ÉLELMI CIKKEK
uj külön osztályban az áruház IV. emeletén

10 deka Pörkölt kávé	48
35 deka Szent István cikória	48
6 deka Orange Pecco tea	48
15 deka Dióbél	48
10 deka Mandula (nagyszemü)	48
17 deka Mogyoróbél	48
40 deka Idei kék mák	48
27 deka Kakaó	48
27 deka Csokoládépor	48
½ kilós üvegben Cukrozott vegyesiz (üvegbetét 22 fillér)	48
4 decis üvegben Kelettengeri halsaláta (üvegbetét 22 fillér)	48
ca 3½ deci Étolaj (üvegbetét 28 fillér)	48
ca ¼ liter Rum (üvegbetét 24 fillér)	48
ca ¼ lit. Magyar konyak (üvegbetét 24 fillér)	48
35 deka Édes nemes paprika	48
60 deka Rózsapaprika	48
12 deka Fekete bors (cell. csomag.)	48
3½ kiló Fehérbab	48
2½ kiló Vajbab	48
1½ kiló Lencse (zsizsikmentes)	48
1½ kiló Sárga borsó (feles)	48
1 kiló Burma rizs (fényes)	48
1¼ kiló Ogy liszt	48
1.10 kiló Buzadara	48
1 kiló Tarhonya (fehér áru)	48
75 deka Tarhonya (2 tojásos)	48
80 dekás doboz Csőtészta (fehér áru)	48
60 dekás doboz Csőtészta (2 tojásos)	48
5 csomag Levestészta, (cell. csom.)	48
2 drb. Házi szappan	48
70 deka Buzakeményitő	48
¼ kiló Csokoládé	48
30 deka Csok. nápolyi szelet	48
30 deka Cukorka, sav., selyem, stb.	48
30 deka Linzer sütemény	48
40 deka Keksz	48
20 deka Csok. teasütemény	48
¼ kiló Kókuszcsók	48
¼ Csok. dragée	48
¼ kiló Csok. Mignon	48
¼ kiló Mogyorós csók	48
½ kiló Burgonyacukor	48

Az ujonnan megnyilt V. em. élelmiszercsarnokunkban:

10 kiló őszi rózsaburgonya	98
13 drb. Lámpázott tojás	98
10 kiló Makói vöröshagyma	98
1 kiló borjupörkölt	98
11 pár Párizsi virsli	98
1.60 kiló Balatoni keszeg	98

REX Váci-utca 34
Csillár, diszmüáru ◆ Uj modellek ◆ Olcsó árak!

KÖZGAZDASÁG

A gyáripar is állást foglalt a gyárak detailárusitása ellen

Közeledés a gyáripar és a kereskedelem között

A kereskedők régi panasza az, hogy egyikmásik gyáripari vállalat *a kereskedelem kikapcsolásával rendezkedett be detailárusitásra.* Az a sok ellentét, ami az utolsó esztendőben a gyárosok és kereskedők között felmerült, sokszor adott okot surlódásokra, de talán semmi sem sértette annyira a kereskedők érzékenységét, mint éppen a gyárak detailárusitása. A kereskedelmi érdekképviseletek ismételten figyelmeztették a gyárakat arra, hogy *nem járnak el helyesen a kereskedőkkel szemben, ha kikapcsolásukra törekednek,* mert hiszen ezzel *valósággal kényszeritik őket arra, hogy magyar áru helyett külföldi áru behozatalával foglalkozzanak* Hivatkoztak a kereskedelmi érdekeltségek a német textilgyárosok egyesületének tavalyi határozatára is, amely elitélte a gyárak detailárusitását, éspedig nem csupán a kereskedelem iránti rokonszenvből, hanem a *tapasztalatok* alapján is, amelyek azt igazolták, hogy a gyárak detailárusitása nem jó üzlet.

Legutóbb a debreceni *országos kereskedő kongresszuson* foglaltak állást a kereskedelmi érdekeltségek a gyáripar detailárusitása ellen és kimondották azt is, hogy *retorzióval fognak élni az olyan gyárakkal szemben, melyek gyártmányaik eladásából kikapcsolják a közvetitő kereskedelmet.* Az érdekeltségek ismételt állásfoglalása alapján a kereskedelmi miniszter leiratott intézett a GyOSz-hoz, amelyben hangsulyozza, hogy *nem helyesli a kereskedelem kikapcsolását* és bizik a magyar gyáripar helyes gazdasági érzékében, amely nem fogja engedni mellőzni gyártmányainak értékesitésénél a kereskedelem jól bevált szervezetét

A miniszteri leiratra a GyOSz válaszolt és közölte, hogy felfogása *teljesen egyezik a kereskedelmi miniszter felfogásával* és oda fog hatni, hogy tagjai sorában ezt a szempontot kellő sullyal érvényesitsék. *A GyOSz-nak ez az állásfoglalása kereskedelmi körökben nagy megelégedést keltett* és azt ugy itélik meg, mint alkalmas lépést a gyáripar és a kereskedelem közeledésére, mert ha a GyOSz a gyárak detailárusitását a maga erkölcsi sulyával valóban meg fogja akadályozni, ezzel a gyárosok és kereskedők közötti ellentétek méregfogát huzza ki.

Nemzetközi baromfikiállitás Budapesten. December 3—8-ig tartják az országos tenyészállatvásár-telepen a IX-ik nemzetközi baromfikiállitást. Ezzel kapcsolatban tanfolyam is lesz, amelyen kiváló szakemberek elméleti és gyakorlati előadást tartanak.

A molnárok várhatnak? Ilyen cimmel azt irja a Molnárok Lapja, hogy a miniszterelnöknek október 4-én az Országos Molnárszövetséghez küldött táviratra alapján október 6-án és 7-én olyan állapotba került a molnárság ügye, hogy akár azonnal dönthetett volna benne a minisztertanács. Ennek ellenére három hét mulva is arról kell hirt adni, hogy e héten megint lemaradt a molnárügyek végleges elintézése a minisztertanácsokról. Pedig régóta készen van nyomtatásban is a szakaszokba foglalt rendeletmódositás, amely 3000 komoly iparvállalatot tart állandó izgalomban. Megnyugtatásul közli egyébként a lap, hogy a pénzzel és elszámolásokkal kapcsolatos könnyitések folyó évi augusztus 1-ig visszamenően lesznek érvényesek.

A Fővárosi Kereskedők Egyesülete november 2-án, szerdán este 7 órakor (Eskü-tér 8)) nagytermében Bányász Jenő dr. kereskedelmi kamarai titkár előadást tart „Az üzleti tisztesség védelme a közönséget megtévesztő tisztességtelen üzleti verseny ellen" cimen. Az egyesület vendégeket szivesen lát.

A kukoricacsutka motorokhoz. Az OMGE müszaki szakosztályában igen érdekes és széles körök figyelmére érdemes előadásban számolt be Ordódy János dr., a Technológiai Intézet igazgatója azokról a kisérletekről, melyeket az intézetben folytattak a kukoricacsutka-tüzelésü generátor gázüzemü motorokkal. Megállapitotta, hogy a kukoricacsutka a gazda legolcsóbb motorhajtó üzemanyaga, mert mig a tüzelőszerköltség lóerőóránként széntüzelésü gőzlokomobilban 20, a benzirmotornál 11, a petroleummotornál 7, a villanymotornál 10, a faszén-generátor gázmotornál 6 fillér, addig a csutkatüzelésü generátor gázmotor tüzelőszerköltsége lóerőóránként csupán 3 fillér, ha a csutka métermázsáját 2 pengővel értékeljük. Számitása szerint az 500 holdas átlagbirtok, ahol 100 holdon termelnek kukoricát, motorikus erőszükségletét a csutkából önmaga fedezheti, nemcsak a cséplés és szántás, hanem egyéb motorral végzett munkájánál is.

Az épitőanyagokat biráló bizottság megkezdi müködését. A kereskedelemügyi miniszter — amint ismeretes — egy az épitkezési anyagokat és szerkezeteket biráló bizottság felállitását határozta el. A bizottság célja az, hogy az épitőanyagipar felesleges sokoldalusságát lenyesse és hogy az épitőanyagipar, éppen ugy, mint a külföldön, normáltipusokat gyártson. A bizottság elnöke Czakó egyetemi tanár, már legközelebb megkezdi müködését.

Rimamurány—Salgótarjáni Vasmü Rt. közgyülése. A Rimamurány—Salgótarjáni Vasmü Részvénytársaság október 29-én megtartott 51-ik rendes évi közgyülése az előterjesztett 1931/32. üzleti év zárszámadásait elfogadta és az igazgatóság részére a felmentvényt megadta.

Budapesti értéktőzsde

A külföldi tőzsdék szilárdabb irányzata a helyi spekulációt is vásárlásokra ösztönözte és a tőzsdeidő elején e vásárlások nyomán magasabb árfolyamok kerültek felszinre. Az üzletidő későbbi folyamán a magasabb árfolyamok nyereségbiztositó eladásokat vontak maguk után, minek következtében a nyitási árnyereségek lemorzsolódtak. Zárlatkor az irányzat nyugodt volt, az árfolyamok a tegnapi zárlathoz képest csak lényegtelen eltolódásokat tüntetnek fel. A fixkamatozásu papirok piacán üzlettelenség mellett lanyha volt az irányzat.

	Előző zárlat	Előfordult kötések	Zárlat
Nemzeti Bank	123.5	124—126	124.—
Bauxit	33.—	—	35.—
Beocsini	139.—	—	—
Magy Ált Kőszén	322.—	321—327	321.—
Salgótarjáni	23.5	23.75—24.25	23.9
Urikányi	34.5	35—36.5	35.—
Fegyver	74.—	—	73.25
Ganz	13.7	13.6—14.2	14.—
Rimamuránvi	20.25	20	20.—
Egyesült Izzó	266.—	265—266	266.—
Nova	14.25	—	14.25
Nasici	65.—	—	—
Irószt	67.—	—	66.—
Délcukor	82.—	—	82.—
Magyar Cukor	65.5	—	—
Fellen	120.—	—	120.—
Magyar Ruggyanta	23.5	—	23.—
Vasutforgalmi	21.—	—	21.—

1932. évi állami pénztárjegy (100) 100; 1914. évi székesfővárosi kölcsön (—) 34.5.

Az *aranypiacon* az irányzat tartott. Fizettek szinaranyért 4880—4930, Napoleonért pedig 29.80—30.30 pengőt.

METEOR VILÁGITÁSI ÉS OLAJKERESKEDELMI RT.
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 73. (az udvarban)

Cianoz, takarit olcsón
DITRICHSTEIN
Telefon: 416—55, 54, 53. VII., Kertész u. 27.

Szinaranyat-ezüstöt, arany és ezüst pénzt legmagasabb áron vesz és ad **Barnabank.** V., Nador-utca 26. Telefon: 214-16. 104-67

Magyar Pál előadása a pozsonyi kereskedelmi kamarában. Stodola Kornél szenátor meghivására Magyar Pál országgyülési képviselő, a Budapesti Nemzetközi Vásár tanácsának alelnöke november 7-én a pozsonyi kamara székházában németnyelvü előadást fog tartani az aktuális gazdasági kérdésekről. Magyar Pál képviselő előadását Magyarország gazdasági jövője és szomszédjai cimen fogja megtartani. E kezdeményezés gazdasági körökben igen élénk érdeklődésre tarthat számot. Mint értesülünk, az előadáson a csehszlovák és magyar gazdasági érdekképviseletek vezető tényezői közül számosan fognak megjelenni.

Kontingenseket kérnek a szerszámcikkekre a vaskereskedők

A hazai gyárak sok uj cikk gyártására rendezkedtek be a devizakorlátozások óta

A devizakorlátozások óta igen sok nélkülözhetetlennek tartott külföldi importcikk behozatala vált lehetetlenné. A külföldi származásu cikkek behozatalánál ugyanis a főszempont az, hogy olyan cikkekre, amelynek gyártása itthon is lehetséges, devizákat alig utalnak ki. Sok olyan cikket birálták igy el, amelyeket eddig a hazai gyárak nem állitottak elő. Igy történt meg azután az, hogy *egyes gyárak lassanként a devizakorlátozások elrendelése óta rátértek olyan cikkek termelésére is, amelyek eddig a külföldről kerültek hozzánk.* Ilyen cikkek a különféle kellék- és szerszámcikkek is.

Erre való tekintettel sok akadály merült fel az utóbbi időben egyes olyan *szerszámcikkek behozatalánál* is, amelyek gyártására a hazai ipar még nem rendezkedett be. Ezért a vaskereskedelem körében felmerült az az óhaj, hogy az ilyen szerszámcikkek behozatalára kontingenseket kapjanak. Értesülésünk szerint az érdekelt vas- és szerszámkereskedők már tárgyalnak is a kontingens megállapitásáról s azt hiszik, hogy a kormány ebben a kérdésben előzékenységet fog tanusitani.

Celluloid ajtóvédő
megvéd kopástól, piszkolódástól, minden szinben és formában készül. Ügyfelein Celluloidipar. Vezérképviselő: **Bojár és Társa,** III., Margitsziget. Telefon: 28-7-52 Épitészünk díjtalan tanácsa és látogatása.

Fizetési zavarok

Az OHE-hez és a Magyar Hitelezői Védegylethez ma nem érkezett fizetésképtelenségi bejelentés.

Csőd Budapesten. A budapesti királyi törvényszék a mai napon csődöt nyitott *Rechnitzer* József (Központi Vásárcsarnok) mészáros- és henteslesmester ellen. Csődbiztos: Darkó Lajos dr. királyi törvényszéki titkár. Tömeggondnok: Szabó Mihály dr. Követelések bejelentése november 30-ig. Felszámolási tárgyalás december 12-én délelőtt 9 óra. Csődválasztmány megválasztása december 14, délelőtt 9 óra.

Csőd vidéken. Szabó József orosházi (Majoruta 4) burgonyakereskedő ellen a gyulai kir. törvényszék a csődöt megnyitotta. Tömeggondnok Németh Lajos dr., követelések bejelentése november 15-ig, felszámolási tárgyalás december 13-án.

Kényszeregyezség vidéken. Szenes János cipész kérelmére a szombathelyi királyi törvényszék az eljárást meginditotta. Vagyonfelügyelő Knébel Kornél dr. ügyvéd, követelések bejelentése november 18-ig az OHE-hez.

Hozza el anyagát ezután **Erzsébet-körut 29.** sz., alá, mert átköltöztünk és csak itt **készitünk inget, bluzt, pizsamát** ICA fehérnemü ipar

Modern festett lámpaernyők Relief Szinesnyomógyárnál Budapest, VI., Csengery-utca 47.

Egyezer pengővel honorálom akit engem, leépitett tisztviselőt, szerződéses pénztárnokit, ellenőrt, vagy hasonló bizalmi állásba elhelyez. Legjobb referenciák megbizhatóságomról. Választ **„Garantált discretió"** jeligére főkiadóba kérek.

Kétszemélyes kitünő, házilag készitett ebéd, ibazsirral, étlap szerint, hazon kivül is P 1.60 kisadag P 1.— Mozsár utca 9, f. 5.

Eladókat kizárólag első-rangu eröket **keres** legnagyobbrészt magánfelek látogatására kis fix fizetéssel, azonkivüli jutalékkal nagy cég. Ajánlatok „Munka — kereset" jeligére főkiadóba.

Fatelep szénre is nagy kiterjedésü Lióti-városban **bérbeadó.** Felvilágositást ad: 84-7-68.

Bármily cimü jogos **követelését kőli segélőlegezéssel** érvényesitjük, esetleg **leszámitoljuk** Csak részletes válasz **„Rapid"** jeligére főkiadóba

Olcsó üzlethelyiség nagyforgalmu helyen, minden szakmának alkalmas. **Raktár vagy gyárnak** nagyobb helyiség olcsón kiadó. Bővebbet Szabolcs-utca 4. a portásnál.

Ötszobás lakás II. emeleten szép nagy szobákkal olcsó bér mellett **azonnal kiadó.** Felvilágositás kapható Jókai-tér 8. házfelügyelőnél vagy 214—82 telefonszám alatt.

Alkalmi vétel **5000 pár cipő** raktárapasztás miatt **rendkivül olcsó árban** ***Dóczi Mór*** cipőáruháza, Budapest, VII., Rákóczi-ut 10

Indanthren függönyt, butorhuzatot megadott rajzok szerint is készit **Relief Szinesnyomógyár** Budapest, VI., Csengeri-utca 47 Telefon 28-7-11.

Kályhák egy és két **aknás öntöttvas folytonégők** mig a készlet tart minden elfogadható árban kiárusitottnak. Megtekinthetők: **X., Bokréta-utca 36.**

BUTOR LAKBERENDEZÉS

Nem filléres butor ami azért készült, hogy alacsony áron kerüljön eladásra és még azt sem éri meg, hanem elsőrendü asztalosmunka, melyet Zürichben 10 évi jótállással 2970 frankért adtak el, exportnehézségek miatt eladásra kerül, már 550.— pengőtől. **Nagy Zsigmond, Lázár-utca 3.**

Ujrendszerü butorhitel lakását berendezheti minden állami, fővárosi alkalmazott és minden más véglegesitett **30 egyenlő havi reszletre előleg nélkül.** Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük. **Kardos Testvérek Butoráruháza** Budapest, VII., Wesselényi-utca 18 szám (Kazinczy-utca sarok.)

BUTOR ARBAN, MINŐSÉGBEN UTOLÉRHETETLEN RÉSZLETFIZETÉSRE IS! BAROSS-U. 47 József-körut saroknál. ERNST BÉLA-nál

Olcsón vettük, olcsón adjuk! Hatalmas butortömeget féláron megvásároltunk. Szép telehálő 235, nem berakásos. Jó bükkfahálő 180, különféle fazonhálő 360, kombinált berendezés 340, ebédlőberendezés 300, konyhaberendezés 80 pengőtől. Egyes butordarabok: ágyak, éjjeli szekrények toilettek, asztalok, szakek 5 pengőtől. Fizetési kedvezmény. **ROYAL** butorcsarnok **Baross u. 34.**

Összecsukóságy, csőbutor, ágybetét, airik lószőrmatrac cok levolcsóbban **Prohászka-gyárból,** VI., Gróf Zichy Jenő utca 46. Főkiizlet Üllői-ut 9.

Butorvevők figyelmébe! Raktáron lévő összes kész **szobaberendezéseket** és egyes darabokat olcsón árusitok. **SIMAY, IV., Váci-utca 31. szám**

Hálószobák, ebédlők, combinált szobák nihetetlen olcsón nagy választékban **Balassa** Szondy-utca 5. Teréz-körut sarokház

Butordiktatura! **Mindenkinek modern butora legyen! Kombinált szoba, komplett .... 295 P** Hálók, ebédlők, egyéb butorok hámulatos olcsón. Fizetési kedvezmény. Butorcsere. **Corvin alkalmi butorház, Üllői-ut 21.**

Állványok • Lakdiszek Pergament-, Cellophan- és ***Selyemernyők*** Telefon: J. 344-57 *Schätter Béláné* Erzsébet-körut 17

Kombinált butorok, hálók, ebédlők még nem látezett olcsó árban **„BOG-MIL"** butoráruház, Vilmos császár-ut 43 AT (Báthory utcával szemközt)

RENNER TESTVÉREK BUTORÜZLETE Nagymező-utca 31. alatt ujonnan átalakitva megnyilt Minőségben jobb, árban olcsóbb, mint bárhol!

Modern BUTOR szalon 30 napos vásármelyen leszállitott árak. Modern és stylberendezések. Óriási választék. Fizetési kedvezmény **VIII, Üllői-ut 14**

Műasztalosok beraktározásából származó modern és stilusos műbutorok háló-, ebédlő-, irószobák, kárpitozott garniturák, egyes butorok, butorszövetek. **november hó 3—4—5-én** délután 3—6-ig eladatnak. **Megtekinthetők október 29-től reggel 8 6-ig Vigadó-tér 1, félemeleten.**

Hathengeres „MARMON" autó kifogástalan állapotban, tulajdonostól **feltünő olcsón eladó.** Horthy Miklós-ut 61, földszint.

3- és 4-szobás elegáns utcai lakások, 1- és 2-szobás nagyon szép udvari lakások november 1-re **kiadók olcsó bérért. VI., Jókai-utca 12. szám.**

Előkelő biztositó társaság keres irodai erőket perfekt magyar és német tudás feltétel. Ajánlatok két nyelven „Elsőrangu" jeligére főkiadóba.

Klubhelyiség tágas, kényelmes, a város szivében, **igénybevehető egyes napokra is** Egyesületek, klubok, sport- és társaskörök céljaira kiválóan alkalmas. Érdeklődni lehet, **telefon: 41-9-37**

Harminc évi gyakorlattal biró **könyv- és adóügyi szakértő** vezető állásban lévő bankfőtisztviselő, közgazdasági iró, kitünő organizátor, bármely szakmáju vállalatinál képességeinek megfelelő **állást keres.** Levelek: „Alma mater 3481" jeligére **Blockner J** hirdető irodába Városház-utca 10

Autójavitó üzemház mely más célra is használható, legmodernebbül, gőzfütéssel is berendezve, komfortos lakással, **belterületen eladó.** Felvilágositás telefon 28-3-48.

Bernáth Aurél

Fóthy János:

Két kiállítás

~~Berény Róbert~~

Évről-évre erőteljesebben mutatkozik meg *Berény Róbert* szerepe és jelentősége mai festészetünkben. Évekkel ezelőtt, amikor ugyszólván ujjászületett tehetsége és művészi szemlélete, megirtuk róla, hogy *Ferenczy Károly* egyenes leszármazottja, bár ezt a festői marsallbotot akkor még inkább csak sejthettük nála, egyes, igen érdekes és figyelemreméltó külsőségekből. Ahogy ma áll előttünk, a *Fränkel-szalonban* rendezett kiállításával, immár fenntartás nélkül neki itélhető Ferenczy rangja és vele együtt *Bernáth Aurélnak*, akivel ugyszólván kiegészitik egymást. Ma már azt is el merjük mondani róla, hogy *nagy festő*, — eddig csak azt tudtuk, hogy jó festő. Ez a festői kiteljesedés nemcsak abban a harmóniában nyilatkozik meg, amelyben képei kicsendülnek: természet és egyéni látás, szin és rajz, ösztön és kultura kitünő egyensulyában, hanem még sokkal inkább kifejezésének leszürődött egyszerüségében. Berénynél is azt érzi az ember, amit a legjobb modern mestereknél annyiszor érez, hogy a kifejezés egyszerüsége körülbelül az egyetlen lehetőség, amely a mai festőnek rendelkezésére áll, hogy monumentális lehessen. Itt van — például — *Pihenő* cimü alakja, amely a lefojtott szinek alatt nemcsak elevenen lélegző rajzot éreztet, nemcsak a formák szép játékát, hanem azt a nyugalmat is, amely az egyszerü kifejezésből fakad. Mindig a lényeget fogja meg Berény szeme és ecsetje, azért tudja annyira közvetlen élményét és liráját adni egy-egy halk lelkiállapotnak, aminőt *Madárlátó* és *Hallgatódzó* cimü képein érzünk. Ez az egyszerüség szineiben is kifejeződik, anélkül azonban, hogy a festőiség rovására volna. Egykori szintömbjeit ma fény és levegő itatja át és ezek a feloldott szinek, akár fojtottabban, akár felszabadultabban, mindig nemes tónussá teljesednek. Milyen pompás például *Gyermek és a hal* cimü képének vörös szinmuzsikája, vagy az *Erdei dülő* füszeresen magyar levegőt árasztó tájának nedves zöld-sárga akkordja. Berény Róbertnek ez a kiállitása egyike az utóbbi évek legérettebb és legjelentősebb festői megmutatkozásainak.

Pesti Napló 1937 márc. 7.

összeg leszállításába, vagy a biztosítási díjak felemelésébe, a legtöbb baj kétségtelenül az okozta, hogy a kötvényekre nem tudtak kölcsönt felvenni. Most már kilátás van arra, hogy a mai helyzet nem tart soká.

A FŐVÁROSI

lóhusüzem a földmüvelésügyi minisztériumtól 2000 darab vágó ló vámmentes behozatalára kért engedélyt. Még Csonka-Magyarország is jórészben éléskamrája Európának és mező-

LILY PONS

énekli **J. KERN** amerikai slágereit.

Diszelőadás csütörtökön **RADIUS-ban**

— **Bernáth Aurél előadása az Esztétikai Társaságban.** Az Esztétikai Társaság keddi ülésén nagy és müértő közönség jelenlétében tartotta meg *Bernáth* Aurél, a kiváló festőmüvész nagy érdek-

lődéssel várt előadását „*A kompozíció sorsa az ujabb festészetben*" címen. *Bernáth* a nagykulturáju festő és finoman elemző esztéta kettős megvilágitásába helyezte a felvetett kérdést és közben az aktuális müvészeti problémák egész sorát bontotta elemeire. Azzal kezdte fejtegetését, hogy a kompozíció fogalmát a mult század naturalizmusa indokolatlan

Bernáth Aurél

Nemzeti Lyság

Bernáth Aurél

1937

A MAGYAR MŰVESZET május 1-i száma *Bernáth* Aurél festőművész mélyenszántó és új szempontokban bővelkedő tanulmányát közli »A kompozíció sorsa az újabb festészetben« címmel. Ez a tanulmány nemcsak azért érdekes, mert önvallomásszerű jellegénél fogva bepillantást nyújt Bernáth alkotásmódjába, hanem azért is, mert egyúttal a nagyközönséggel is könnyebben érteti meg a modern festészetet. A tanulmányt az olasz, németalföldi, francia, német és magyar festészet legkiválóbb művei illusztrálják és magyarázzák.

A folyóiratra előfizetni a kiadóhivatalban, VII., Erzsébet-körút 7. alatt lehet.

75785. — ATHENAEUM

Bernáth Aurél

P.H. 932 X.30

PH

— **Két modern mester.** Az Ernst-muzeum uj kiállitásán két fiatal mester: *Bernáth Aurél* festő és *Mészáros László* szobrász művei töltik meg a termeket. A kettő közül a szobrász erőteljesebb, vaskosabb, a festő lágy, álmodozó természet. Mészáros a korai görög szobrászat hatása alatt áll, sőt talán az ó-egyiptomi vaskosságok is érdeklik. Az bizonyos, hogy portrait-fejeiben erő van, anélkül, hogy a hasonlatosságon rontana. Ybl Ervin, Nagy Endre, Rózsa Miklós fejei például kitünő arcmások. Beethoven feje monumentális. Az „Anya, gyermekkel" c. művén tul kicsi a fej a vaskos lábszárak mellett, nagy női aktjaiban a formák finomságát alárendeli a kőanyag nyerseségének, sőt „Éva"-szobrát telepötyögteti vörösbarna foltokkal, mintha bőrkiütéses volna. De ezen nincs mit vitatkozni. A modernség szereti az ilyen kilengéseket. — *Bernáth Arél*, a festő, első sorban mint tájfestő érdekes. Lelkületét a sejtelmes esti és éjszakai zöld-kék színek álmodozásra hangolják. Ilyen művei a „Földszakadék", a „Hid", a „Köd", az „Országuton" (mély feketékkel), „Est a parkban", a „Téli kikötő", a „Riviera"; ez a hangulat uralja intérieurjét is („Éjjel a szobában"). Figurális dolgaiban feltünik, hogy kerüli a kompoziciót, csak a „Tavasz" c. képén van öt alak s azokban sincs mozgás, mint a többi figurális vásznán, melyeken legszivesebben önarcképével foglalkozik. Legszebb ilyen műve az „Aratási ünnepre menő lány" és a „Pásztorfiu". De alakjaiban is álomlátó. Csontváz és forma nélkül, idomok nélkül élnek az ő képzeletében ezek az alakok. Inkább mint szinharmóniák, muzsikális jelenségek, zenei révedezések. Az ő pikturájára a legnagyobb rosszakarattal sem lehetne ráfogni a naturalizmust. — E kiállitás keretében mutatja be még gróf *Bánffy Miklós* és *Pál Lajos* azt a pompás virágkehely formáju, aranyozott emlékserleget, mely gróf Bánffy György emlékére, a kolozsvári Farkas-utcai templom számára készült és igazán dicséretére válik az ujabb magyar ötvösművészetnek. *(k. k. l.)*

gróf *Hunyady Ferenc*, dr. *Mazgon Sándor*, *Dinnyés Lajos*, dr. *Büben Miklós*, *Czakó István*, dr. *Nagy Iván* és még számosan szóltak hozzá.

— **Párizsi tanulmányut.** A MEFHOSZ Idegenforgalmi és Utazási Iroda november 20-án rendezi tizenöt napos párizsi tanulmányutját. Részvételi dij 320 P, diákoknak 260 P. Jelentkezni lehet minden nap d. u. 4—7-ig: (Ferenc-körut 38). levélben is.

Mi történt a magyar rizstermelés körül

Vádak és védekezés — Rentábilis-e a rizstermelés magyar földön

Néhány nappal ezelőtt feltünéstkeltő cikk jelent meg az *Esti Kurir*-ban azokról a viharos eseményekről, amelyek az első magyar rizstermelési kisérletek körül keletkeztek. A botrányt *Fister* Károly hatvani főorvos, földbirtokos feljelentése robbantotta ki, aki ügyvédje, *Altorjay* Sándor dr. utján a budapesti főkapitányságon

feljelentést tett Schmidt Rezső jószág-igazgató ellen.

Schmidt a magyarországi rizstermelés megindítója volt, mint ilyen Fister főorvossal társult, de *egy rosszul sikerült kisérlet után megszakadt a kapcsolat s Fister követeléseit mind a mai napig nem tudta megkapni.*

E cikkünkkel kpcsolatban sorozatosan jelentkeztek azok a földbirtokosok és gazdák, akiket *Fisterhez hasonló károsodás ért a rizstermelési kisérletek miatt, illetve a Schmidttel történt társulásból következtetően.*

E levelek közül a legérdekesebb *Zsilinszky István nyugalmazott huszárőrnagy kisperesi földbirtokos levele,* amelyből a következő sorokat közöljük:

— 1931-ben dr. *Tüdős* Endréné, *Soós* Imre és én társultunk *Schmidt* Rezsövel, hogy *rizst termesszünk. Pfaff* Fülöp, aki az *Esti Kurir* cikkében ugyancsak mint *Schmidt egyik károsultja* szerepel, *tulajdonképpen a jószágigazgató alkalmazottja volt.* A lényeg az, hogy *Schmidt Rezső velünk közös haszinra és közös veszteségre kötött szerződést,* tehát a költségeknek és esetleg ráfizetéseknek ötven százalékát is magára vállalta. Ezzel szemben például

az én gazdaságomban a rizstermelés 10.000 pengőn felüli ráfizetéssel zárult,

amit *Schmidt* Rezső mind a mai napig nem volt hajlandó megtéríteni. Pedig én csak a ráeső deficitrészt követeltem, azonban *Schmidtnek* egy fillérje sem volt. Mi abban a hitben társultunk, hogy egy *életrevaló ötlettel sikerül a többtermelést biztositani.* Csakhamar azonban keserü csalódás ért bennünket, aminek eredményeként egy többéves holdas birtokostársam még

abban az esztendőben teljesen tönkrement, egy másikat évtizedekre vetette vissza a rizstermelési kisérlet

és most *mint védett birtokos várja helyzetének jobbrafordulását.* Én magam *Schmidt* Rezsővel szemben mindössze *négyezer pengős pert inditottam* költségkimélés szempontjából, de ezt a pert is kénytelen voltam megszüntetni, miután a rizstermelés magyarországi szakértője *a hatodik idézésre sem jelent meg és nekem már kétezer pengőn felüli költségem volt.*

Meg kell jegyeznem, hogy *Schmidt,* a rizsszakértő, velünk *tizéves szerződéseket kötött,* de már az első évben, a legnagyobb szezonban is, *állandóan Pesten tartózkodott* és csak néha-néha nézett le a héthónapos termelési időszak alatt, hogy *mit is csináljunk mi laikusok a rizsfölddel, amelynek fele haszna őt illeti?* Ma persze már tisztában vagyunk a rizstermeléssel *Schmidt ur segitsége nélkül is* és termelnénk is — *ha érdemes lenne!*

A rizstermelésnek Magyarországon azonban nagyon nagy ára van.

Tisztelettel *Zsilinszky István ny. huszárőrnagy, földbirtokos.*

Körülbelül hasonló helyzetbe került *Schmidt* Rezső rizstermelési kisérleteinek következtében dr. *Fister* Károly hatvani, *Korda* Imre mindszenti, dr. *Hajdu* Pál mezőturi, *Soós* Imre mezőturi és dr. *Tüdős* Endréné mezőturi földbirtokos is.

Mindezekkel szemben *Schmidt* Rezső a leghatározottabban tagadja, mintha *bárkinek is kárt okozott volna rizstermelési kisérleteivel.*

— Ebben az évben például a Szegeden székelő *Alföldi Mezőgazdasági Intézet* állapitotta meg hivatalosan — mondja *Schmidt* Rezső —, hogy a

magyar földön igen jó minőségü rizs termelhető,

ami gazdaságilag is *rentábilis.* Én *nem* propagálom a rádióban a magyar rizstermelést, viszont tény az, hogy *Tüdős* Endrénével, *Zsilinszky* Istvánnal *közös haszonra és veszteségre kötöttem szerződést.* Ezek tehát

nekem nem adtak kölcsönt!

— A rizs, amit termeltünk, egyébként kitünőnek bizonyult, amit a legilletékesebb tudományos intézetek is megállapitottak. A valóság az, hogy én *Fister* főorvos tudtával és beleegyezésével béreltem földeket, közös haszonra és veszteségre és igy nekem *soha személyes tartozásom Fister dr.-ral szemben nem volt,* minthogy a beruházási és üzemi tőkét neki kellett fedeznie. A termést *Fister dr.-ral pontosan elszámoltam,* ő az őt illető részt átvette és *saját javára értékesitette.* Mindezek a kérdések egyébként az illetékes hatóságok előtt fognak tisztázódni.

Sziklák és bokrok fedezéke mögül tüzelnek az abesszin harcosok az uj olasz offenziva előrenyomuló csapataira

Tizenötévi fegyházra itélték a szeghalmi rablómerénylőt

Egész Szeghalmot izgalomban tartotta az a kettős véres gyilkossági kisérlet, amely ez év áprilisában történt, amikor is a *Tolvaj* József-féle üzletben egy éjszakai rablótámadó *revolverrel sulyosan megsebesitette a kereskedő feleségét és sógornőjét, Faragó* Istvánnét, de megriadva, zsákmány nélkül menekült el. A rablómerénylőt ugy fogták el, hogy *lábnyomáról gipszmintát készitettek* s a csendőrök házról-házra járva, belepróbálták az egész férfilakosság csizmáit. A nagy munka sikerrel járt; *Koós* P. Gyula 20 éves szeghalmi fiatalember, akinek csizmája beillett a gipszmintába, *beismerte, hogy ő volt a merénylő* s hogy Tolvajékat bosszuból akarta megölni, mert azok évekkel előbb *elárvereztették az apja házát. Koóst* letartóztatták és bevitték a gyulai fogházba. Az ügyészség *Koós* ellen kétrendbeli gyilkosság és egyrendbeli rablás kisérlete miatt adott ki vádiratot és ügyében most itélkezett a gyulai törvényszék *Ungvári*-tanácsa. A főtárgyaláson a vádlott mindent beismert és csak az előre megfontoltság ellen védekezett. *Izgalmas szembesités* során a két asszony szemébe mondotta, hogy milyen állati kegyetlenséggel támadta meg őket. A törvényszék a vád szerint mondotta ki bünösnek *Koós* P. Gyulát és *15 évi fegyházra itélte. Koós* enyhitésért fellebbezett. Az ügyész megnyugodott.

„Ördögtalpú" az egyik
„Sátántalpú"
a másik pár cipő, mely a könnyű és
rugalmas járást biztosítja.

Ezek a cipők jók: száraz időben, esőben, hóban és sárban.

Mindkét fajta cipő talpának tartósságáért

egy évig garanciát vállalunk!

Az „Ördögtalpú"
cipő, jó barna és fekete borjúbox felsőrésszel és kidomborodó járófelületü, gépvarrott gumitalppal és gumisarokkal készül.

Ára: fiu és leányka, barna vagy fekete
28—30 | 31—35 | 36—39
8·80 | 9.90 | 11·—
Férfi félcipő fekete v. barna ..... 12·20

A „Sátántalpú"
cipő, elegáns kivitelü, felsőrésze szintén barna v. fekete borjú box-bőrből, talpa és sarka pedig sima felületü gumiból készül, gépszeges kivitelben

Ára: fiu fekete vagy barna kapcsos cipő 36—39-ig ..... 12·20
Férfi fekete vagy barna, fél- v. magasszárú..... 13·30

Hogy a Magyar Divatcsarnok
közönsége is megtudja, mi a „TAX" csodamosószer,
a MAGYAR DIVATCSARNOK-ban
folyó hó november 4-től
minden nap bemutatót rendezünk,
amidőn egy eredeti próbacsomag
szappan- és lugmentes „TAX"-ot
ad kipróbálásra a MIHÁLY OTTÓ GYÓGYÁRUGYÁR

Mit lehet ezen propagandacsomag „TAX"-szal ragyogóan kimosni?

1 drb Crepe de Chine ruhát vagy
1 „ marocainruhát vagy
1 „ georgette ruhát vagy
1 „ bársonyruhát vagy
3 „ nyulszőrkalapot vagy
3 „ posztókalapot vagy
1 „ dupla függönyt vagy
6 „ stórt vagy
1 „ ágyelőszőnyeget vagy
2 m² perzsaszőnyeget vagy
6 pár mosóbőrkesztyű vagy
6 pár kötött kesztyű vagy
1 drb Pullovert vagy
1 „ kötöttruhát vagy
3 „ sált vagy
3 „ sapkát vagy
3 „ gyermekkelengyét vagy
5 m. csipkét vagy
6-8 pár selyemharisnyát vagy
3 drb zephiringet vagy
3 „ selyeminget vagy
1 „ gyapjuruhát vagy
3 „ selyemblúzt

Ruhaneműit nem fogja felismerni,
ragyognak, ujjáélednek, felfrissülnek!

TAX 14-szer gyorsabban mos.
5-ször jobban habzik.

MAGYAR DIVATCSARNOK Rákóczi út 72-74.

mit szól hozzá?

A NÉMET birodalmi sajtókamara elnöke, Amann rendeletet adott ki, amelynek értelmében az esti lapok délutáni háromnegyed három óránál előbb nem jelenhetnek meg Berlin utcáin. Egyetlenegy kivétel van: az Angriff, a hírhedt antiszemita uszító Streicher lapja. Ez az Angriff számára teljes versenymentességet jelent egy egész órán keresztül abban az időben, amelyben eddig a berlini közönség a nemhorogkeresztes lapokat vásárolta inkább. Anyagi szempontból ez az előny felbecsülhetetlen az Angriff számára. Bizonyára semmi összefüggésben nincs az intézkedéssel, hogy Amann, a sajtókamara elnöke, aki a rendelkezést kiadta, egyben igazgatósági tagja az Angriffot kiadó vállalatnak.

A NÉPSZÖVETSÉG statisztikai kimutatásai szerint az elmult esztendőben éhségtől és hiányos táplálkozástól 2.4 millió ember halt meg. 1.2 millió embert ugyanezek az okok az öngyilkosságba kergettek. A föld lakosságának csak egynegyed része tud, megfelelő anyagi eszközök birtokában, jóllakni.

A RHEINFRONT című horogkereszles ujság közli Bürckel körzetvezető felhivását bizonyos szükségintézkedések dolgában. „Az átmeneti hiány disznóhusban és vajban — irja a körzetvezető — sokhelyütt a lakosság éppen azon rétegénél érezteti legjobban hatását, amelynek nehéz testi munkát kell végeznie. Mint nacionálszocialisták, elsősorban a munkásság érdekeit tartjuk szem előtt, ha különleges intézkedéseket kell tennünk. Ezek az intézkedések az egyes számára nagyon csekély áldozatot jelentenek azzal a közösségi érzéssel szemben, amelyről az uj birodalomban éppen a német munkásság tesz bizonyságot. Éppen ezért elrendelem, hogy: 1. Mindazoknak a párthajtársaknak, akik a hivatalnoki karhoz tartoznak, családjukkal együtt szerdán és pénteken hustalan napot kell tartaniok. Felkérem a párthoz tartozó valamennyi magasabb, középső és alsó hivatalnokokat, továbbá mindenkit, aki napi munkáját tekintve lemondhat a hus élvezetéről, hogy csatlakozzék ehhez, mint igazi nacionálszocialista; 2. A vaj élvezetére vonatkozólag ugyanez az intézkedés érvényes, ugyanarra a körre és ugyanarra az időre. Ugyancsak érvényes az előbbi felhivás minden párthajtársra és néptársra vonatkozóan; 3. A párt vezetőire, megyebiztosokra, körzetvezetőkre, hivatali előljárókra, csoportvezetőkre, a rohamosztagok magasabb és alacsonyabb rangu parancsnokaira, a Hitlerifjuság vezetőire, a női szervezetek irányitóira, továbbá ezen testületek valamennyi fizetett alkalmazottjára nézve a rendelet a hétfői nappal is kitágul. Az intézkedést a körzetvezető rendelettel fogja adott időben ismét visszavonni. Várható, hogy ez a legrövidebb időn belül megtörténik.“

A MANCHESTER GUARDIAN értesülése szerint Lord Snowden, az angol munkáspártnak éveken át volt egyik vezetője most már formálisan is szakit politikai multjával és a szabadelvüség zászlaja alá szegődik. Kijelentette legutóbb, hogy Angliának a liberalizmusra sürgősebb szüksége van, mint a szocializmusra, amelynek nagy elvei mellett egyébként továbbra is ki fog tartani. Egy szabadelvü klub gyülésén néhány héttel ezelőtt kijelentette, hogy a szabadelvüséget mindenképpen életben kell tartani, mert eljön az idő, midőn a nemzetnek nagy szüksége lesz egy erős középpártra, amely egyensulyban tartja a mérleg egyik oldalon reakciós, másik oldalon forradalmi serpenyőjét.

Hölgyismerőse miatt agyonlőtte magát a taxiban egy minisztériumi tisztviselő

Ma kora reggel egy elegánsan öltözött fiatalember ült be egy szürketaxiba az örömvölgyutcai taxiállomáson. A soffőrnek azt az utasitást adta, hogy a Valéria-kávéház elé hajtson. Amikor az autó megérkezett a kávéházhoz, utasa nem szállt ki. A soffőr kinyitotta az ajtót és

az autó ülésén a fiatalembert nagy vértócsában holtan találta.

A soffőr rendőrt hivott, aki értesitette a főkapitányságot. A fiatalember zsebében bucsulevelet találtak, amelyet azonban teljesen elöntött a vér és csak a levél aláirását lehetett kibetüzni: *Ledig* László. A rendőri nyomozás megállapitotta, hogy az öngyilkos *Ledig László 23 éves pénzügyminisztériumi dijnok. A szerencsétlen fiatalember a taxiban szivenlőtte magát és nyomban meghalt.* Azonnal értesitették édesanyját, aki ezeket mondotta fia tragédiájáról:

— Nem tudom, miért lötte magát agyon szerencsétlen fiam. Anyagi gondjai nem voltak, nemrégiben véglegesitették pénzügyminisztériumi állásában. *Valószinüleg szerelmi bánat miatt lett öngyilkos.* Tegnap este *két csokor ibolyával* távozott el hazulról, azt mondotta, hogy egy hölgyismerőséhez készül. Az utóbbi időben tudomásom szerint

gyakran járt ehhez a hölgyismerőséhez, akit mi nem ismertünk,

fiam sohasem beszélt előttünk erről a hölgyről.

A szerencsétlen fiatalember holttestét a törvényszéki bonctani intézetbe szállitották. A rendőrség folytatja a vizsgálatot az öngyilkosság okának felderitésére.

— **Nem változott az olasz hajóforgalom.** Az olasz-abesszin konfliktus következtében a külföldi sajtóban olyan közlemények jelentek meg, mintha az olasz óceánjárók forgalmában lényeges csökkenés állt volna be. Ezek a közlések nem felelnek meg a tényeknek, annál kevésbé, mert megállapitható, hogy főleg a külföldi utasok époly előszeretettel veszik igénybe az olasz óceánjárókat, mint eddig és a külföldi utasok létszáma egyáltalában nem csökkent. Az október hó elején Genovából Newyorkba induló 52.000 tonnás *Rex* hajón 1600 amerikai utas volt és ennek testvérhajója, a *Conte di Savoia* október 24-én ismét több mint 1500 amerikai utassal indult Genovából. Érdekes, hogy a délafrikai vonalon közlekedő *Giulio Cesare* 500 angol és délafrikai utast vitt legutóbb, mig a Trieszből Dél-Amerikába elindult *Neptunia*-n 700, legnagyobbrészt külföldi utas volt.

Művészet

Bernáth Aurél festő

A Mária Valéria-utcai kiállitási termekben *Bernáth* Aurél festőművész gyüjteményes formában mutatja be ujabb munkáit. A hangsuly itt az ujabb szóra helyeződik, mert a két teremben lógó képek fordulatgazdagon jelzik, hogy *Bernáth* Aurél uj művészi mesgyén jár. Eddig a szinálmok, sejtelmes hangulatok szinte tárgytalan, vagy a formáknak futólagos jelzésével fejezte ki festői elgondolását s hiába állitotta a birálat, hogy ez az irány zsákutcába vezet, mert amit fest, az lehet eszköz, de nem lehet cél, *Bernáth* Aurél éveken át mozdulatlan maradt testetlen álmai mellett. Valami fölszakadhatott a festő poétikus gondolatait takaró fátyolban és *Bernáth* Aurél ezen a résen megpillantotta az igazi célt; mert ime, ma egy uj festőtehetség, egy elismerésreméltó, birálatot biró művészlélek nagyszerü kibontakozásának lehetünk tanui.

Bernáth Aurél pikturája a formagazdagság és hangulatteljesség igazi megvalósitása. Aranyló-sárgás, opálosan csillogó, selymes puhasággal és lelki melegséggel uralkodó szinei ma már valóságot jelentenek, ma már tiszta és harmonikus, bensőséges lelkeket érzünk figuráiban s még csak az hiányzik, hogy ezeket a lelkeket a szemeken keresztül is észlelhessük, nem mint ahogyan *Bernáth* most jelzi, hogy a szemek csak befelé néznek, szinte vakok.

Tájlátásban még mindig csak a jelzésig jut, de a zöldek tónusaiba életszineket, vidám szinfoltos figurákat állit s ezzel igen esztétikus pikturát ad. Két ilyen szép képe a 23. és a 25. számu, a kiállitás legszebb darabjai. **(b. m.)**

LÓSPORT

A keddi ügetőversenyek programja

I. NYERETLEN KÉTÉVESEK VERSENYE. 810 P. Táv. 1200 m.

Jónás	1. **Vakarcs** 2é vlpk Rotfischer	1200
Kovács II.	2. **Varázsfuvola** 2é pk Sződvárdombi m.	1200
Wiesner	3. **Brokat** 2é pk Székely m.	1200
Feiser	4. **Thymian** 2é vlpk Pusztaberényi m.	1200
Kovács István	5. **Veronika** 2é stpk Sződvárdombi m.	1220
Raymer	6. **Etelka** 2é pk Pusztaselypi m.	1220

Tip: **Etelka — Brokat**

II. HÁROMÉVESEK VERSENYE. 810 P. Táv. 1800 m.

Fityó	1. **Jasna** 3é pk Guttmann	1780
Marek	2. **Edömér** 3é sm Szakách	1780
Feiser	3. **Leo** 3é vlpher Szakách	1780
Feiser	4. **Tamara** 3é pk Nagy	1820
Zwillinger	5. **Nelly** 3é stpk Szabolcsi m.	1820
Jónás	6. **Dáridó** 3é fh Magyarbánhegyesi m.	1840
Raymer	7. **Hopper** 3é sk Pusztaselypi m.	1840
Földi	8. **Séma** 3é vlph Földi	1860
Wiesner	9. **Alkotás** 3é stpk Székely	1880

Tip: **Dáridó — Alkotás**

III. KALIMEGDAN-DIJ. 945 P. Táv. 2100 m.

Feiser	1. **Sa-mers** 7é pm Stein J.	2100
Siró	2. **Csákány** 4é ph Siró	2100
Dózsa	3. **Torkos** 7é stpm Birtás	2100
Kovács II.	4. **Ilona** 4é sk Gyarmati m.	2100
Steiner	5. **Prókátor** 4é sm Steiner	2120
Zwillinger	6. **Ica** 6é stpk Székely	2120
Baik	7. **Estike** 5é pk Baik-örökösök	2120
Toplichar	8. **Favorite** 9é fm Brünn-Mayerhofi-ist.	2120
Fityó	9. **Tatiana** 6é pk Zambach	2120

Tip: **Tatiana — Prókátor**

IV. AMATÖRHAJTÁS. 675 P. Táv. 2100 m.

Vecseklőy	1. **Vitézlő** 5é pm Pannonia-ist.	2100
Varsányi	2. **Vártleány** 5é pk Anna-ist.	2120
Steiner	3. **Maroulis** 4é vlpk Steiner	2120
Hoffmann	4. **Bohumila** 7é vlpk Alexander-ist.	2120
..... ?	5. **Murány** 6é sh Spitzer	2120
Kossuth	6. **Marascino** 4é vlsk Kossuth	2120
Stein	7. **Olga** 6é sk Stein	2140
Farkas	8. **Dolly** 7é fk Farkas	2160
Siró	9. **Csákány** 4é pher Siró	2160
..... ?	10. **Torkos** 7é stpm Birtás	2180
Bognár	11. **Upupa Epops** 7é sk	

Tip: **Csákány — Murány**

V. MECHANIKUS-HENDIKEP. 810 P. Táv. 2100 m.

Feiser	1. **Kuruc** 6é pm Amerikai ist.	2100
Baik	2. **Eladó** 6é stpm Baik-örökösök	2100
Simkó	3. **Minor** 5é pm Sajólenkei m.	2100
Zwillinger	4. **Irénke** 4é pk Körmendi m.	2120
Raymer	5. **Gavallér** 6é pm Pusztaselypi m.	2140
Kovács II.	6. **H. Boriska** 6é sk Gyarmati m.	2140
Steinitz	7. **Oline** 7é vlpk Csillag	2160

Tip: **H. Boriska — Gavallér**

VI. NEMZETKÖZI VERSENY. 1080 P. Táv. 2100 m.

Raymer	1. **Pandur** 4é vlpm Abonyi-ist.	21
Kovács F.	2. **Upupa Epops** 7é sk Sashegyi-ist.	21
Steinitz	3. **Delirium** 10é stpm Csillag	21
Zwillinger	4. **Pallós** 6é sm Hermina-ist.	2
Maszár F.	5. **Tündér** 6é fk Solymossy	2
Steinitz	6. **Muscicapa** 7é sh Csillag	2
Kovács II.	7. **Meridian** 8é pm Klein	2

Tip: **Muscicapa — Tündér**

VII. HENDIKEP. 810 P. Táv. 2100 m.

..... ?	1. **Salvia** 4é pk Auner	
Raymer	2. **Elviga** 5é stpk Pustaselypi m.	
Fityó	3. **Hanna the Great** 5é Tibolddaróci m.	
Kovács II.	4. **Lenke** 5é sk Szirmay	
Stehmann	5. **Primás** 6é ph Fehér	
Maszár I.	6. **Szeszélyes** 5 éfher Vasak	
Siró	7. **Arditti** 6é pm Siró	
..... ?	8. **Orsolya** 4é fk Mariska-ist.	
Steinitz	9. **Esély** 7é pk Ulmer	
Zwillinger	10. **Csalán** 6é stpher Ifj. Fehér	
Kovács J.	11. **Rikkants** 7é stph Weisz	
Zwillinger	12. **Lilla** 6é pk Lőrinczi m.	
Feiser	13. **Őrzse** 6é pk Amerikai ist.	
Vorst	14. **Guardian Todd** 6é pk Almádii ist.	
..... ?	15. **Röpke** 6é fk Tamási ist.	
Kovács István	16. **Ördöglcánya** 5é pk Horváthy-fivérek	
Marek	17. **Tommy** 6é sh Vas M.	
Simkó	18. **Lord of Pamuk** 4é stpher Pamuki m.	

Tip: **Lilla — Őrzse**

VIII. RÉTSÁGI DIJ. 675 P. Táv. 2200 m.

Vorst	1. **Gyarmati** 3é pm Szirmay	
Feiser	2. **Lysander** 4é vpm Vas	
Baik	3. **Marlene B.** 4é pk Baik-örökösök	
Kallinka	4. **Alauda** 7é vlpk Kossuth	
Steinitz	5. **Spilka** 4é fk Ulmer	
Hauser	6. **Peggy** 7é sk Zebisch	

Tip: **Alauda — Peggy**

IX. SEI SCHNELL-DIJ. 810 P. Táv. 2100 m.

Zwillinger	1. **Gina** 6é stpk Pannonia-ist.	
Fityó	2. **Happy End** 3é pk Zagyvagyöngye m.	
Wiesner	3. **Pezsgő** 5é sk Weisz J.	
Kovács II.	4. **Mucs** 4é pk Gyarmati m.	
Jónás	5. **Pajkos** 5é pher Molnár I. urnő	
Kallinka	6. **Marascino** 4é sk Kossuth L.	
Fityó	7. **Junak** 5é pm Gutmann M. ur	
Steinitz	8. **Osztalék** 6é pm Dóra P.	
Raymer	9. **Quasimodo** 5é vlpm Kürtöspusztai m.	

Tip: **Quasimodo — Gina**

X. BADACSONYI DIJ. 675 P. Táv. 2200 m.

Galla	1. **Régina** 6é pk Galla Gy.	
Feiser	2. **Tamara** 3é sk Nagy V. urnő	
Jónás	3. **Látrány** 4é pk Szemző L. urnő	
Jónás J.	4. **Tóni** 4é sm Balogh R.	
Földi	5. **Bandika** 3é stpm Földi E.	

Tip: **Tamara — Látrány**

November 12. és 14-én d. u. fél 3 órakor ügetőversen

vény" csak úgy léteznék, ha az egy, legalább is a pikturára nézve egyetemesen érvényesült törvény lett volna. De a festők java ez időszakban, a Benczurok, Székelyek, Lotzok, Edvi Illés Aladárok, Besnardok, Ménardok és velük *ezrei és ezrei az egészséges tehetségeknek, tömérdek tárlaton mutatták, hogy ragaszkodnak mind az öt feltételhez.* Cézanne-ék és a túlzó impresszionisták csak egy, műkereskedőktől dirigált sajtó által felfujt töredék voltak (eléggé nagy művész-proletáruszállyal, az igaz), kik egy bolondhintán ellensúlyozták egymást. Az igazi ellenhatást a feltételek valamelyikét gyöngítőkkel szemben a komoly művészek többsége állandóan végezte.

Uj művészet, jól jegyezzük meg, csak *egy* van: a *mozgókép,* melynek sikerült egy új eszközt a szépnek s az örök művészetnek szolgálatába állítani. Míg az ú. n. új festészet csak annyit csinál, hogy elnyomorítja a rég meglevő jó rajzot és jó szinezést.

Hogyan kell képet nézni, és hogyan nem kell?

Az első dolog az, hogy láthassuk, amit nézni akarunk. A képet kellő távolba, legnagyobb méretének legalább is háromszorosára helyezzük magunktól. S ne egyenesen szembe jöjjön rá a világosság, hanem oldalról, vagy rézsutosan felülről, — mert máskülönben zavaróan csillog. Aztán szemünket is igazitsuk a képhez: rá kell összpontosítanunk látásunkat azáltal, hogy szemünk elé tenyerünkből látcsövet csinálunk; így nem fognak zavarni azok a tárgyak, melyek a kép körül vannak. Nézzünk rá hunyorítva is: ezáltal a főbb dolgok, a kép főbb foltjai és vonalai erősebben mutatkoznak; az erősebb foltok közötti részeket ugyanekkor képzeletünk kiegészíti s szinte testi valóságot, megfogható tárgyakat látunk magunk előtt és szinte belesétálunk — itt az I. képen egy eszményi, kissé felülről nézett olasz lombardiai tájba, melynek háttal egy renaissance-kosztümös fiatal nő ül, igéző

Kőszegi László: Művészetünk világértékei. Bpest 1935. 22. l. képpel

mosollyal nézve ránk, könyöklő balját egy szék karján nyugtatva, jobb kezét könnyedén ráfektetve balcsuklójára.

Hogy ez itt egy varázsosan érdekes nő, aki a messze múltból mosolyog felénk, sőt hogy maga Monna Lisa, Del Giocondo felesége, a híres la Gioconda, s nevének megfelelően a derűs-könnyedén boldog asszony, azt nemcsak a kép címéből tudjuk meg, hanem maguk a találó vonások és színfoltok is sejtetik. Jól esik felismerni az embert (s hozzá még egy ily nemesebb tipusát) vagy a tárgyakat, s különösen jól esik helyesen ábrázoltaknak fölismerni őket. A művészetben és annak nézésében valami szinészi játékot űz az ember: szeret átváltozni valakivé vagy valamivé; s ha esetlenül hamis az az ábrázolt alak vagy tárgy, akkor szinte fáj oly esetlen hamis valamivé átváltoznunk. S ha egy kép vagy szobor egy emberalakot hoz mindjárt eszembe, akkor nem lehet ezt letagadni; nem lehet azt mondani, hogy ne nézzük pl. az esetlenül, hamisan táncoló alakot egy „Tánc" című szobron, hanem csak magát a tiszta „táncot". De van-e tánc táncoló emberalak nélkül? S tiszta tánc-e az, ami az esetlen mozdulatú, durván-faragott emberalakon mutatkozik? Tiszta cseresznye ez — piszkos tálban. S hozzá még cseresznye sem . . .

Fontos, hogy magyar műveltségünkbe ilyen tanulságokat fölszívjunk. Mert gyönyörű szép dolgokat alkottak már nagy magyar festők, mint Székely, Lotz, Madarász, Zichy, Munkácsy vagy Benczur. S újabban az ő igazi művészetük helyett külföldi hóbortok kezdenek imponálni úgynevezett „modern" művészeinknek és műértőinknek. Azt mondják, bele kell kapcsolódnunk az európai áramlatokba. Hát a spanyol náthába is, ha az Európa-szerte jár?! Ne védekezzünk?! S ne próbáljunk különbek is lenni?! Aztán, ha jól megnézzük azt a külföldi művészeti életet, ott is megtaláljuk ám azt az igazi, örök művészetet, melyet Székely Bertalan és nagy társai műveltek. Csak fölületes ujságcikkek — vagy sajnos, épp ily fölületes „modern" tudósok irásai — beszélnek egy

Az igazi jó festményen minden vonal alatt s ugyanúgy minden folt — fény- és árny- és szinfolt — alatt is ott érezzük a lélek vonalait, mozdulatait, izzásait vagy halványulásait, vagyis a teljes lelki gerendázatot.

A tökéletes festészet öt feltételéből az első négy, vagyis a jó vonal, jó fény, árny, jó szín, jó kompozició — tulajdonképen mind az ötödiket, a jó kifejezést szolgálják, mert ez által lesz meg a mű kettős gazdagsága, testi-lelki kincses volta, a testből és lélekből álló szemlélő számára.

A vonal, kompozició és kifejezés kérdését e képre nézve már az eddigiekben megtárgyalván, figyeljük meg a fény-árny és a szín finomságait. Leonardo az első tökéletes festő, kinél az öt feltételből mindegyik egyformán jól érvényesül, s különösen tökéletesen van az első négy beállítva az ötödiknek, a kifejezésnek, a legfinomabb árnyalatokban is szolgálatára.

A fény-árny a foltok világossági és sötétségi értékeinek helyes elosztása, ami különösen segít a plasztikai és a térbenjáró illuziónak kihozására. A Gioconda alakszépségének nagy tényezője a finom modellállás, mely a körvonalakat is mind beolvasztja a foltokba, csupa finom átmenetté s szinte lebegéssé tesz mindent, ahogyan a valóságban is a térben levő s akármilyen súlyú testek látszata csodálatosan könnyed, mert a testeket körülfolyó levegő és világosság (vagy homály) finomítja őket.

E körülfolyó finomítást még sokszorozzák a szinfoltok egymásra-hatásai. Nemcsak jól eltalált helyi szinek vannak itt (az ujjas sárgája, a palást zöldje, a hús tearózsája stb.), hanem a reflexek is: a világosabb szinek rásugárzása — vagyis a fénynek róluk való szines átverődése — a mellettük levő sötétebb szinfoltra. S a levegőnek is van bizonyos szinhangulata, amelyben aztán még finomabban úsznak a testek szinei.

Mind e tökéletességekkel, melyeknek csak szinbeli részén gyöngített helyenként valamit az idő foga, Leonardo elért a legmagasabb műremek azon példá-

más művészetről, ahol a rosszul táncoló alak „tiszta" táncot ád . . .

Mindig elengedhetetlen lesz a fölismerés, a boldog fölismerés öröme. S mindig teljesnek akarjuk fölismerni az alakot és tárgyakat: abban is teljeseknek, hogy nemcsak külsejük van, anyagi, testi létük, hanem belsejük, lelkük is. Testből és lélekből áll az ember. Minden testi vonalunk úgy szép, ha valami lelki hajlás mozdítja, — mint itt is, Giocondát, főleg arcát, Leonardo felé, kit őt festés közben mulattatja. A művész kissé modellszerűen állította be, illetőleg ültette, úgy, hogy érdekes, szép oválú arcán kivül még az is beszéljen rajta, ami a kifejezésnek az arc után a leggazdagabb, leghajlékonyabb eszköze: a két kéz. Gyönyörű nyugalmas pyramisa támadt így az emberalak nemesebbik részének, a felső testnek. A lelki hajlás itt nem a test valami elevenebb, nagyobb vonalhullámával történik. A lélek finomságaival játszik itt Leonardo, s neki elég az arcra többszörösen kisuhanó könnyed lélekhullámot elfogni: az ajak mosolyra vonódását, a száj balsarkának pici felgörbülését, az orcák lágy hullámát és a szemhéjak, főleg az alsó szemhéj kissé kópés összehúzását. A kéz csak a csöndes ülés édes pihenő hangulatát fejezi ki; de azért a jobb kéz ujjai mintha kissé Leonardo (vagy a mindenkori néző) lelke billentyűin lebegnének.

A piramis-szerű beállítás ünnepiségét folytatja a háttér: a szeliden diadalmas örök nőiség mögött a nagy, nagy természet, mintha szabad utat tárna a szerelmes néző boldogan világgá-csapongó kedvének. Leonardo itt szinte azt mondta el ecsettel, amit Arany Piroskáról énekelt, amint a lány, a dicső bajnok Toldi szerelmét sejtve, lebben „ki, ki a szabadra, hogy az eget lássa" és fut „le a Tiszapartra, cél nélkül bolyongván".

És így el van itt érve nemcsak a festészet szorosabb célja, az embernek az ő természeti környezetében való ábrázolása, a testek és a tér egysége, — hanem még az ember és a természet mögötti nagy lelki világrendbe való beleszövődése.

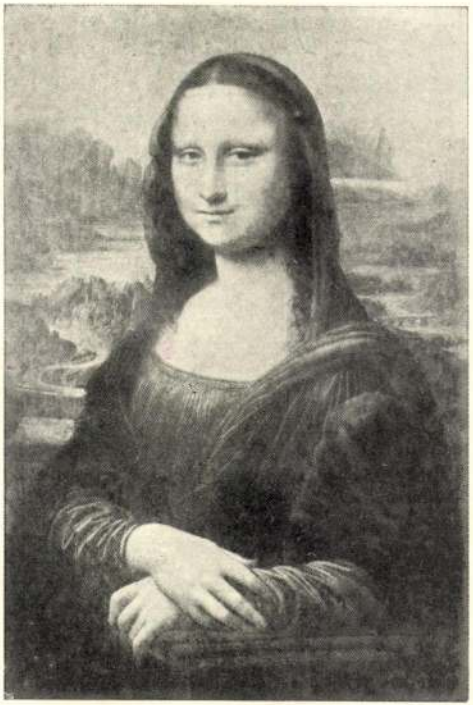

I. A „régi" Monna Lisa.

II. A „modern" Monna Lisa.

jához, melyet Taine a világ legszebb, legkomolyabb eszthétikai fejezetében, a „L'Ideal dans l'art"-ban így állapított meg: legnagyobb és legjótékonyabb erő, — itt egy, Leonardót is lekötni és ideálisan boldogítani tudó nő — a művészi megformálás legteljesebb módjával úgy kifejezve, hogy mindenütt és minden időknek tessék.

E sokoldalú teljesség megérzéséhez nem lehet azon az úton jutni, amelyen Hekler Antal jár, midőn Művészettörténetének II. kötetében a 170. lapon a Monna Lisát magyarázza; erre nézve hadd idézzem „Revizió a művészet körül" c. könyvem 26. lapját, ahol kénytelen voltam e műtörténész szemléleti zavarait, a színvakság bizonyos tünete mellett még némi forma-vakságét is részletesen megállapítani: „Amire a legtöbb szem nézett s a legtöbb gondolat sugárzott, az tán az összes műremekek közt a Monna Lisa. Még erre a műre is pontatlanul, hibásan nézeti a közönséget és tanulóifjúságot szerzőnk. A 170. lapon Gioconda husán „remegő felszínt" lát s „a bőrön ideges elevenséget". A mosolya is — a legrejtelmesebb s leglágyabb hullámú lélekjáték, mely az arcizmokra oly finoman lehelődött ki — Heklernél e döcögő szót kapja: „remeg". De a legkülönösebb a háttér meglátása. Tudvalevőleg annak az alján van egy kis vöröses-barna hangulat, aztán a többi rész mind zöldes-szürke és kékes. Szerzőnknél (169. l.) „meleg, világosbarna színek" a háttér. A 171. lapon pedig ez áll: „A háttér semleges, kárpítszerű hatását a művész azáltal biztosította, hogy az előtérben ülő alakot magasabban fekvő, hátul márványkorláttal, két oldalt pedig egy-egy oszloppal lezárt erkélyre helyezte". Tekintsünk el az „oszlop" szó pontatlanságától; a nagyobb baj az, hogy e háttér éppen nem a kárpit függőleges hatását kapja az alak erkélyi helyzetétől, hanem mintha madártávlatból néznénk egy, ilyenformán inkább vízszintesen megnövekvő tájra, sem mint függőleges valamire, kárpitra. A „semleges" szó sem illik arra az ábrándos szélességre és fantasztikusan nyugtalan gazdagságra, ami e háttérben van.

De valami jót meg nem látni vagy rosszul látni meg: még nem oly nagy hiba, mint rossz dolgot jónak nézni s égig magasztalni.

E nagyobb hibába esik a Gerevich-iskola büszkesége, Genthon István, mikor a II. számú ábránkon hozott Bernáth Aurél képet magyarázza, szinte a legkirívóbb példáját adva annak, hogy hogyan *nem* kell képet magyarázni.

Aki e forma-nyomorúságos, szellemtelen maszatolást azzal védené, hogy „gyönyörű színek" vannak az eredetin, — annak csak azt mondjuk, nézze meg az eredetit egy Munkácsy, vagy Benczúr-kép igazi szép, élénkebb vagy fojtottabb tűzű foltjai mellett. Hiába jön akkor Genthon az ő szépítő frázisaival, pl. beütött színekre, „mélyfényűség"-gel. (Legjobb lesz ezentúl a szegénységet úgy vigasztalni, szépíteni: „mélypénzüség".) Egy rossz rajzu dolgon még az igazán szép színek is bántóan hatnak, mert olyasmi az, mintha a legszebb színes bársony huzatot egy oly széktákolmányra tennék, mely nemcsak széttörnék alattunk, hanem még meg is szúrna bennünket. Hát még ha piszkos színű rongyot tesznek rá! Munkácsy, Benczúr, Mészöly, Veronese vagy Rembrandt — ugyancsak szebb színekkel dolgoztak, mint a Bernáth s mégis betartották a forma törvényeit s nem forgatták föl a színfoltok határát a vonalak s plasztika bomlott megzavarásával.

De halljuk Genthon csodás magyarázatát, mellyel Gerevich Tibor is dicsekedett, mint római kultúriskolája egyik fényes termékével, mert hiszen Genthon „Bernáth Aurél" monografiáját vitrinben láttuk a Klebelsberg-emlékkiállításon. Ebből a könyvből idézzük e sorokat: „Sokszor érezni Bernáth művészetében, hogy vásznai nem transcriptiói, hanem transpositiói a valóságnak, átértelmezések, melyek a tárgyat más világba emelik. Ennek megérzékeltetése talán legtisztábban a „Hegedűművésznő" c. képében sikerült, ebben a sejtelmes mélységű, különös varázsú, *modern Monna Lisában*. A dolgok legbensőbb természete együtt jelenik meg benne annak gyengéd

szeretetével, kinek megvallották titkukat. A művésznő bársonyosan fekete ruhája körül mély sötétvörösek és barnák derengenek. A formák lágyan írják körül a tömegeket, s laza alakzatukat a festői temperamentum páratlanul eleven ereje fogja össze. A „Hegedűművésznő" egyike azon igen kevés képeknek, mely az új művészet legszubtilisebb és legromlatlanabb szépségélményeivel ajándékozza meg a szemlélőt".

Ha néhányan elszántan nem tiltakoztunk volna, ilyen képekkel volna már tele mindég a Műcsarnok, s ilyen magasztaló gallimathiászok lepnék el még stilisztikánkat is! Az 1934-i nyáron, — nem győzzük hirdetni a makacsul hallgató sajtónknak (melyből e tekintetben a legrosszabb a „keresztény"), — Velencében azon a szellemi együttműködési kongresszuson Tietzék, Paul Fierensek, Ugo Ojettik (s velük egyidőben az imént még futuristáskodott fascisták) bélyegezték meg betegségnek, vagy legalább is abbahagynivalónak a modernkedő művészetet. S nálunk még túlelfoglalt (tehát komolyan a dologra figyelni nem tudó) vagy egyáltalán igazi műérzékkel nem bíró politikusokat meg lehet nyerni — másutt már elsöpört kultúrhulladékok védelmére! S aki e szörnyű kultúrveszélyre erélyesen, a dolgok jellemzésével figyelmeztet, az csak „durva".

id. Markó Károlyról és a tájképfestészetről.

1835-ben került le Markó Károly Itáliába, ahol akkor egyéb külföldiek között több német festő is működött. Ezek őt hamarosan a tájkép legfinomabb mesterének ismerték el. S jól is ítéltek, nem is kellett mai helybenhagyó véleményünkre várniok, mert a fejlett kultúrájú korszakokban az erősebb ízlésű és tudású műbírálók azonnal és biztosan megmondhatják, hogy valami az örök művészethez tartozik-e, vagy nem. Nem igaz az, hogy a történelemre kell bízni a dolgot, mert akkor sem a történelem ítél, hanem a később jövő komoly műbírálók. S ha ilyenek

vannak a jelenben, akkor rájuk bízhatjuk azonnal is az ügyet. Ugyanez alapon mondhatjuk nyugodtan azt is, hogy ami nekünk ma szemléletzavaró és lélekbántó rútság a modernek festővásznain, az az is marad mindig. Egy rosszul csinált ételt soha nem fog senki átehetni jobbá.

Finom, ábrándos mestert kell Markóban látnunk, aki a tájra ugyan biztos, friss megfigyeléseivel a testi szemén keresztül is néz, de álmodozó lelkéből valami magasabb levegőt önt rá, rózsaszínű éthert, finom lazúrozó (átlátszó rétegekkel festő) eljárásával. A művészi szabadsághoz tartozik ez is, mint annyi más nemes szabadság, csak jól kell vele élni.

S ez ábrándos éther illik is egy Krisztus keresztelése jelenetéhez. Ahol angyalok is megjelennek, nemes rajzú figurákban, méltón Krisztus és Keresztelő Szent János szépen megrajzolt alakjához: ott elöntheti valami eszményi levegő e tájat. Mind e ragyogvány finoman tükröződik azon a folyó-felszínen, mely a kép előterébe egy kedves kis öböllel nyúlik be. Ettől jobbra-balra köves és itt-ott füves és bokros partok; fölöttük a kép középterének jobbján és balján óriási lombok — s ezek közt messze nyílás az álmatag azúr-hegységes láthatárra s még efölött egy narancsos lehű égaljára, melyet aztán tiszta szép azúr folytat fölfelé.

Akik ma e festő műveit az úgynevezett „naturalista tájkép" szempontjából szemlélve, nem találják meg rajta a föld szagát és a lomb valóságos zöldjét s egyáltalán a mindennapi levegőt, azok gondoljanak egy édes olasz alkonyóra kezdetére, melyet még az elmerengés szemüvegén át is nézünk. Akkor valóságos lesz az ily tájkép hatása. Ha szabad a „modern" képeken annyi mindent a természet ellenére és megcsúfolására csinálni, akkor szabad a természet megszépítését is művelnünk.

S akik a Markó-képeken még kifogásolják, hogy a rög, a kő, a lomb, mind egy festésmóddal látszik odafestve s nem különböztethetők meg jól egymástól ezek az anyagok, szóval nincs meg itt az „anyagsze-

A Szinyei-Társaság reprezentatív kiállítása

Az a csoport-kiállítás, amely ma délelőtt nyílik meg az *Ernst-Múzeum* termében, nevezetes ünnepi seregszemle. A mai magyar képzőművészet legkiválóbb tehetségeinek csaknem teljesszámú felvonulása. A *Szinyei-Társaság* művésztagjai vesznek benne részt, igazán reprezentatív anyaggal, amelynek gondos kiválasztása és ízléses elrendezése *Petrovics* Elek páratlan szakavatottságát, kifinomultan kényes, kulturált művészi érzékét dicséri. Csodálatos színpompában kivirágzó, gazdag, magasszínvonalú kollekció ez, mintegy sűrített foglalata a jelenkori magyar festészet és szobrászat eleven életének, európai értékének és jelentőségének.

Néhai *Ernst* Lajos emlékezetére gyültek így most egybe a Szinyeisták. Azok az öreg és fiatal művészek, akiknek a tragikus véget ért műértő huszonöt esztendőn keresztül hűséges propagálója, szakavatott rendezője és vendégszerető házigazdája volt. A megujhodott termekben megint a régi, nemes tartalom kapott helyet, egyenes folytatásaként a nagyszerű mult jelenbe átívelő tradícióinak. Annak a tiszta művészet-szeretetnek, amelyet itt egykor Ernst Lajos alapozott meg és őrzött féltő gonddal. Mindenkép esemény hát ez a kiállítás, amelyen — *Lyka* Károly szavai szerint — a legkülönfélébb művészeti irányok zászlóvivői sorakoztak fel. Mert a Szinyei-Társaság sohase képviselt *egyetlen* irányt, tagjainak beválasztásakor csak a *tehetséget* nézte. A meggyőződést, az őszinte hitet és magasrendűségre való törekvést tekintette művészetünk tegtermékenyebb elemének... Mindez valóban kifejezésre is jut s mintegy megvalósulásában nyer bemutatást ezen az emlékkiállításon, amelyhez foghatóval évek óta nem találkoztunk.

Az első teremben *Bernáth* Aurél, *Szőnyi* István, *Szüle* Péter, *Glatz* Oszkár, *Molnár* C. Pál akvarelljei és temperái adják a nyitányt, azt az előkelő művészi hangot ütve meg, amely végigvonul az egész változatos gyüjteményen. A második terem falait *Réti* István, *Hatvany* Ferenc, *Rudnay* Gyula, *Koszta* József, *Glatz* Oszkár, *Szüle* Péter, *Mikola* András, *Basch* Andor és *Vidovszky* Béla olajfestményei díszítik, sokszólamú, tömör harmóniába hangoltan. A harmadik terem a halottaké, akik azonban sok élő művésznél elevenebbül élnek. Itt van *Szinyei-Merse* Pál három remeke *(Faun, Lidérctánc, Mondai jelenet)*, *Ripp-Rónai* József négy emlékezetes mesterműve *(Öreg úr és mandolinozó nő, Csöndes órák, Lámpafénynél, Flox és Filox)*, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv három, *Tornyai* János és *Mattyasovszky-Zsolnay* László két finom vászna, azonkívül *Csáktornyai* Zoltán, *Strobentz* Frigyes és *Perlmutter* Izsák egy-egy szép képe. A negyedik termet *Vaszary* János és *Iványi-Grünwald* Béla égő, világos színei ragyogják be. Ugyanitt találjuk *Fényes* Adolf és *Herman* Lipót meglepetést hozó, új műveit. Az ötödik teremben *Szmrecsányi* Ödön friss színeket összecsendítő, érdekes figurális szőnyegei kaptak helyet. A hatodik termet *Zádor* István, *Beck* Ö. Fülöp, *Medgyessy* Ferenc, *Lux* Elek, *Basch* Andor válogatott grafikái töltik meg. A nagyteremben pedig *Csók* István három mesteri vászna szerez igazi gyönyörűséget a nézőknek, *Egry* József, *Szőnyi* István, *Bernáth* Aurél, *Aba-Novák* Vilmos, *Kernstok* Károly, *Molnár* C. Pál, *Pólya* Tibor és *Herman* Lipót legújabb képeivel együtt.

A szobrászok közül itt van *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Beck* Ö. Fülöp, *Sidló* Ferenc, *Lux* Elek, *Kisfaludy-Stróbl* Zsigmond és *Szentgyörgyi* István. Valamennyi hozzá méltó, kiérett művészi alkotásokkal szerepel s teszi teljessé az élmény erejével ható kiállítást.

miniszterelnökkel különkihallgatáson.

leplezik le üzérek emlékművét

parancsnoka pedig vitéz *Hellenbronth* Antal, aki a háború után *Kárász* Ernő altábornagy utóda lett. A háború után szakolcai *Sándor* Dénes, balázsfalvi *Kiss* Ferenc, vitéz *Kozma* Ferenc altá-

Megsz a jeruzsálem

Beirut, október 16.

Beirutban megerősítik azt a hírt, hogy a jeruzsálemi nagymufti egy vitorlás fedélzetén a libanoni partvidéken fekvő *Nakurába érkezett.* A nagymufti beduinnak öltözött, de a vámtisztviselők felismerték. Az éjjel folyamán a nagymufti

Bernáth Aurél

MO. 1932. X. 30.

Bernáth Aurél képei és Mészáros László szobrai az Ernst Múzeumban

Bernáth Aurél is végigvívta azt a forradalmat, amely Európa művészetében századunk első negyedében lezajlott — most az *Ernst-múzeum* termeiben több mint száz képe bizonyítja, hogy a művészi kifejezés új stilusa, amely negyedszázad forrongásaiból egyre világosabban szűrődik le, nálunk az ő művészetében teljesedik legelőször és legtisztábban.

Nála már messzehallhatóan és biztosan zeng az új hang, tisztán és mindenki számára érthetően — senki sem vonhatja ki magát képeinek zenei hatása alól.

A természet — ember, fák, házak, virág és tenger — él képein, de súlytalanná és anyagtalanná olvad egy csodálatos álomlátás színekből szőtt ködfátyolán. Csak zenéhez lehet hasonlítani azt, hogy képein a szürkék, a zöldek, a kékek, vagy a rőtbarnák harmóniákba olvadnak.

Régi és új képein látjuk itt együtt a folytonos elmélyülés kivételesen gyönyörködtető eredményeit.

Mészáros László szobrai a legnemesebb plasztikai eszközökkel ábrázolják az ember arcát és mozgását. Úgy érezzük, hogy ez az ösztönös tehetség új kitűnő eredmények küszöbéhez érkezett. (m—i)

M.O. 932 XI/30.

tisztességes népet. Ez volt [illegible]
ton. Akit a magyar nép talán azért is szeretett olyan nagyon, mert benne tulajdon nagy történelmi erényeinek, elsősorban az emberi tisztességnek, látta inkarnációját.

Bernáth Aurél

VII. 1932. X. 30

Vasárnap, 1932 október 30. N. U.

SZINHÁZ, MŰVÉSZET

Két fiatal magyar művész az Ernst Muzeumban

Bernáth Aurél impozáns bemutatkozása az Ernst Muzeumban mindenben megfelel a hozzáfüzött várakozásnak. Kisebb-nagyobb kollekciók után művészetének ez a gazdag kitárulása teljes világításban állitja elénk. Bernáth Auréi művészete egészen egyéni szint képvisel az uj magyar pikturában, amelyet a szineknek szinte misztikus szeretete és bensőséges mély zengése jellemez. Ami Bernáthnak minden képén az első pillantásra megkap, az a muzsikás harmonia, amely a szinekből, a mély zöldekből és barnákból, a zsenge fü- és lombszinekből, a haltüzü sárgákból és narancsokból vagy a violás árnyalatu kékekből felé muzsikál. Alig van művészünk, aki a tónusokat olyan bársonyosra tudná hangolni. Párás fényt, ködlő borongást csodálatos finomságokkal fest. Alakjain mindig valami álomszerüség ömlik el. Mintha egy Ariel költészete ihletné a modern formákat. Kompoziciói egészen eredetiek és szokatlanok, mégis megvan bennük a teljes egyensuly. És minden vásznában a legkisebbtől a legmonumentálisabbig az elmélyedés és a szép szeretetének áhitatos érzése csendül ki. Legszebb képei az a sugárzó okkertónusokban csillogó *Aratási ünnepre menő lány*, a halaványkékek fátyolos finomságában fürdő *Terrasz*, a teljesen modern s egyszerü és hibátlan szépségben mégis klaszszikus *Vénus*, a kék tónusok bravuros fokozásában mesteri *Riviera* és *Köd*.

A kiállitás másik tehetsége egy fiatal magyar szobrász, *Mészáros* László. Alkotásaiból nyugalom, biztosság és tudatos erő sugárzik. Szoborportréit a karakter markáns éreztetése s amellett a maga egyénisége szerint formáló művész határozott stilusa érzik. Nagyobb alkotásait a monumentalitást adó egyszerüség és mozdulatlanság jellemzi, de ezen a statikus nyugalmon belül is megvan a formák finoman ivelő vonalainak játéka. A *Korsós nő* és a *Tékozló fiu* ujabb plasztikai művészetünknek legszebb alkotásai.

K.

7.30: A m. kir. Operaház előadásának közvetítése. Verdi: Requiem. — Halottak napjának előestéjére való tekintettel a rádió további műsort nem ad. — Budapest II. 6.50-től: Azonos Budapest I. műsorával. — Telefon Hirmondó. A műsor egész nap azonos Budapest I. műsorával.

Szerda

november 2.

9.30: Hirek. — 10: Egyházi zene és szentbeszéd a budavári koronázó főtemplomból. Szentbeszédet mond Hudyma Emil szentszéki tanácsos. Mozart: Requiem. Vezényel és requiem után Beethoven gyászindulóját orgonán előadja Sugár Viktor. — 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, pontos időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. — Utána: A Budapesti Hangverseny Zenekar hangversenye. — 4: „Alszik a gárda". Irta Molnár Endre. Felolvassa Haraszthy Lajos. — Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. — 5: A rádió házikvintettjének hangversenye. — 5.45: Odry Árpád előadóestje. Elégiák. — 6.15: Gramofonhangverseny. — 7: Harangszó az Egyetemi templomból. — *Halottak napjára való tekintettel, a rádió további műsort nem ad.* — *Budapest II.* 5.45-től: Azonos Budapest I. műsorával. — *Telefon Hirmondó.* A műsor egész nap azonos Budapest I. műsorával.

— **Az uj magyar művészet keresztmetszete.** (Kiállítás a Tamás Galériában.) Nem kell megijedni a címtől: nem száraz keresztmetszet az, amit a *Tamás Galériában* látunk, hanem maga az *élő* magyar képzőművészet. A dusan fejlődő, Európával együtthaladó, Európa művészetével egyenrangu, sőt tehetségben ebből is kiemelkedő mai magyar festészet és szobrászat arcéle. Negyvenegy festő, nyolc szobrász, mindegyik egy-egy jellemző és reprezentáns munkájával — közöttük néhány olyan művész, akire minden más nemzet művészete büszke volna. Csak mi vagyunk oly könnyelmüek, hogy nem vesszük észre: hol vannak igazi kincseink, — mindig talmi aranyat vélünk igazinak. Itt van például *Bernáth Aurél* „Halász" cimü képe: *Julius Meyer-Graefe* a világhirü német műkritikus Bernáthot számitja Munkácsy és Szinyei után a harmadik európai jelentőségü magyar festőtehetségnek. Lehet azonban — akadnak majd nálunk elegen, akik azt mondják —, hogy J. M. G. nem ért a festészethez! . . . Itt van *Farkas István*, a Párizsban már az elsők között emlegetett magyar festő *Napnyugta* cimü remek temperájával. *Vaszary János* egy brilliáns városképpel, melyen azonban nem szeretjük a hozzá nem tartozó szimbolikus dolgokat; *Márffy Ödön* egy olyan riviérai tájjal, amelynél a párizsiak sem festhetnek szellemesebbet. Itt vannak *Szőnyi István*, *Aba-Novák Vilmos*, *Ferenczy Noémi*, *Kernstock Károly*, *Kmetty János*, *Medveczky Jenő*, *Molnár C. Pál*, *G. Raidl Ida*, *Schubert Ernő*, *Vaszkó Ödön*, *Pécsi-Pilch Dezső* egy-egy kisebb-nagyobb, de mindenképp kitünő munkájukkal és itt van *Egry József* a maga csodálatosan biblikus erejü művészetének egy méltó termékével. A szobrászok közül *Mészáros László*, ez a rendkivüli magyar tehetség, egy szép gyermekfejjel, *Pátzay Pál* nemes, szinte antik fenségü márványarcképével, mellettük *Beck O. Fülöp*, *Csorba Géza*, *Medgyessy Ferenc* és *Varga Oszkár* kis plasztikái. *Gádor István* és *Gorka Géza* finom kerémiai munkáikkal szerepelnek a kiállitáson, mely negyvenötödik, de egyik legszebb tárlata a *Tamás galériának*. Mindenesetre: *ez* a mai magyar képzőművészet igazi arca, *ezt* kell megmutatni a külföldnek, mert *ez* az, amire büszkék lehetünk. *(f. j.)*

P.H. 1932 IV. 24

legjobb eredménnyel használja a Nurblondot. Próbálja ki még ma a Robert-féle Nurblondot. Magyarországi vezérképviselet: Zsoldos Sándor, Budapest Városház-utca 14.

NAPI HIREK.

Rejtelmesek vagyunk.

Egy feketekendős, meg egy vöröskendős asszony összeveszett a bérház folyosóján. A feketekendősnek egyik szomszédja visszamondta, hogy a vöröskendős azt hireszteli róla, hogy titkolnivaló dolgai vannak, mert a lakása ugy el van függönyözve, hogy egyetlen szabad résen nem lehet rajta belátni. A házban már mindenféle rejtélyes dolgokat meséltek róla. Hogy hamispénzt nyomnak nála . . . Hogy oroszországi kommunistákat rejteget . . . Hogy a két nagylánya erkölcstelen életet él . . .

A feketekendős asszony sápadtan az indulattól és fáradtan a szegénységtől, ezzel fejezte be a maga igazát:

— Mindenkinek a lakása el van függönyözve a kiváncsi szemek elől; de ha maga ugy találja, hogy az enyém jobban el van függönyözve, mint a többieké, ez a maga baja és csak rágódjék rajta tovább is, ha ebben örömét leli.

*

Igen, a lakásunk el van függönyözve a külvilág elől. Még akkor is, ha a szomszédunk a legjobb barátunk. Sőt a családtagok szobáit is függöny választja el egymástól.

Ugy kell lenni, hogy az emberi lélek nemcsak szemérmes, hiu, bizalmatlan, hanem hajlamos a rejtelmességre és minden jél arra vall, hogy épp ugy kivánja gyakran a magányt, mint ahogy nem képes tökéletes őszinteségre.

Van-e vajjon ember, aki mindent elmond a birájának, a házastársának, a gyerekének, vagy a gyerek a szülőnek?

A világon nem létezik maradéktalan őszinteség. Legőszintébb vallomásaink sem lehetnek teljesen

Bernáth Aurél

Bernáth és Mészáros az Ernst-Múzeumban

Meier-Graefe írta tavaly *Bernáth* Aurélról berlini kiállítása alkalmából, hogy a legnagyobb modern magyar festő. Csodálatos, — írja tovább Meier-Graefe, — hogy ez a hallatlanul finom, szinte aeterikus festő abból az országból való, ahol a robusztus, mondjuk brutális kifejezést és a tarkaságot kedvelik. Azóta Bernát bejárta Németország több nagy városát és mindenütt nyugtázták Meier-Graefe rendkívüli elismerő felfedező sorait.

Bernáth a legeszményibb tónusfestő. Finom színei mintha nagy titkokat rejtegetnének, oly misztikusan beszélnek a valóságról. Még a legprózaibb dolgokat is rejtelmesen látja. Igy például egy nyitott hegedűtokot az ablak előtt, egy csöndéletet különböző tárgyakból. Minden átszellemül, lelkivé válik nála, az áttetsző színek csak álmodnak a valóságról. Néhol csak fehér kontúrok jelzik a lényeket, mint tűnő emlékeket, másutt meg a saját, lokális színeik halvány tükörképei. A tükör különösen sokat szerepel Bernáthnál, mert a dolgok visszfényét adja valóságtól mentesen. Vannak képei, amelyek előtt megkap bennünket a rejtelmes remekműnek minden varázsa. A *Pásztorfiú*, az *Aratási ünnepre menő leány*, vagy a *Vénus* rózsaszínű, zöldessárga, fehér tónusú finom akcentusai előtt csak halkan szabad beszélni, mert ezek rendkívül finom harmóniákat zengenek. Az olajfestéket Bernáth most már épp olyan áttetszően használja, mint a pasztellt. Talán csak formai oldalról lehet itt még fejlődés, fölszabadulni a kisebb modorosságokból a figurálisban, melyeket másoktól, nála sokkal-sokkal gyengébb festőktől vett át. De a tájképei már tökéletesek, szinte anyagtalanul hozzák látományait. Itt van régi rivierai partiképe, melynek valószerűségétől messzi út vezet mostani átmoszférikus ködképeihez. Csak a tónus, az uralkodott már ott is. Zenei harmóniák képesek csak kifejezni ezt az érdekes festői stilust, mely mint csoda nőtt ki a magyar rögből,

A szobrász, a 27 éves *Mészáros* László szinminden feladattal naivul áll szemben és ezért folyton meglepetéseket tartogat. A *Tékozló fiú* című szobra archaikus, két talpán áll, mint a teneai Apolló és mégis telve van lélekkel. Kétszeres életnagyságra kellene megnagyítani ezt a szobrot, hogy igazi hatását kiváltsa. Olyan lehetne nálunk, mint Millesnek a Napénekese Stockholmban. Kétségtelenül muzeális becsű munka. *Korsós nője* is érdekes alkotás, bár itt a művésznek nem volt szerencsés alkatú modellje. Egy nagyszabású lófej szintén Mészáros stilizáló hajlamára utal. Régi Beethoven-szobrának, mellyel annakidején a Ferenc József-díjat nyerte meg, ezuttal csak a fejét állította ki. Valóban, az isteni muzsikus lecsukott szempillájú, remekművektől terhes feje. De nemcsak jeles emlékműszobrász Mészáros, hanem kiváló portrétista is. Különösen a szájak beszédes kifejezésével eleveníti meg képmásait. Egy bronzból való fiú, egy leányfej, egy női maszk és

(—vin.)

[illegible] József kitűnő eredménnyel győzött a kassai maratoni futóversenyben. Kassán pénteken 47 induló résztvételével tartották meg a Felvidék maratoni futóbajnokságát. A versenyben hat magyarországi atléta indult. A küzdelem az esőzéstől felázott nehéz talajon folyt le, s így annál értékesebb a győztes Galambos József teljesítménye, aki 2 óra 43 p. 14.4 mp. idejével, 2 óra 43 p. 22 mp.-ces országos rekordjánál is jobb eredményt ért el. Harminc kilométerig a német maratoni bajnok, Brauch vezetett, ezután azonban Galambos tört az élre, fokozatosan elhúzott a mezőnytől és könnyű nyerőként futott át a célon. 2. Brauch (Németország) 2 ó. 43 p. 15.3 mp. 3. Bene (Prága) 2 ó. 47 p. 02 mp. 4. Rothmüller (Riga) 2 ó. 47 p. 36 mp. 5. Heks (Prága) 2 ó. 48 p. 31 mp. 6. Gyetvay (Szeged) 2 ó. 49 p. 03 mp. 7. Zelenka (Salgótarján). A célba 43 versenyző futott be. Lovas Antal huszonegyediknek, Majorosi tizenötödiknek érkezett a sporttelepre, ahol a versenyzők célt értek.

* **Pelle István Kispesten.** A MOVE Kispesti Szemere Lövészegyesület és a MOVE Ráskay Lea Leánycsapat vasárnap rendezi a MOVE férfi- és hölgy-tornászbajnokságát. A bajnoki [illegible]

Bernáth Aurél

Újság 1930. III. 14.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Az Ernst-muzeum csoportkiállitása

Öt festő, egy szobrász

Az Ernst-muzeum a tavaszt jól sikerült, érdekes kiállitással köszönti. Nem uj embereket szerepeltet rajta, de az uj és a régi, az ifju és az öreg ugy is megannyi henye jelző. A müvészetben mindig és örökké csak a kvalitás a lényeges.

Bernáth Aurél terme az, amely legtovább fogva tartja a nézőt. Ez a müvész a legegyénibb jelenségek egyike fiatalabb festőink között. Müvészete nem hasonlit senkiéhez sem, emlékeztetni sem emlékeztet kortárséra. Bár a hétköznapi élet hétköznapi jeleneteit festi, müvészetében mégis van valami vizionárius. A tájak, az emberek és tárgyak nem valóságos értékük szerint jelennek meg szemének, hanem valami költői látomás igézetében, amelyben rendkivülinek, sőt csodálatosnak érzik a hétköznapi is. Nagyon finom a szinérzéke és igen eredeti a szinfantáziája. Szebbnél szebb képei a «Riviera», az «Éjszaka», a «Hotelszoba», a «Titi-See» cimüek. A többinek is jeles kvalitásai vannak, de van egy nagy fogyatkozásuk is. Bernáth Aurél szereti a nagy méretet, de nem mindig érzi szükségét annak, hogy a nagy területet meg is töltse festői mondanivalóval. Ezért azután vannak képei, amelyek — éppen méretük nagysága miatt — meglehetősen üreseknek hatnak. Müvészetének mai állapotában az a legörvendetesebb, hogy képességeinek határai még nem látszanak benne. Ami az alakulásnak és a fejlődésnek ujabb lehetőségeit jelenti.

Márffy Ödön két termet is megtölt ujabb munkáival. Zavartalan örömet nekünk a kisebbik terem képei szereztek. Márffy nehány év óta váltogatja a stilusát s most enyhe szines és lágy folthatásu változatához jutott el. Az egykori «forradalmár», a formákkal és szinekkel önkényeskedő expresszionista, megülepedett. Mostani képei impresszionista munkák és ha nem is hü és pontos ábrázolásai a természetnek, annál többek: költői interpretálásai. Finom szin- és tömeg-érzék árulja el magát rajtuk, csupa olyan értékes tulajdonság, melyeket Márffy eddig nem juttatott szóhoz müvészetében.

Cserepes István ritka finom érzékü ábrázolója a nagyvárosi tájéknak, benne formák és szinek bonyolult mozgalmasságának. Pasztelljei és kisebb olajfestményei majd mind elragadó darabok. Müvészetének a kisebb méret jobban megfelel, mint a nagy méret. Olajképein a felnagyitott motivumok, melyek kicsiben annyira megragadók voltak, kevésbé érdekeseknek hatnak. A müvész ezuttal kevés szinnel dolgozik: főként a feketével és a fehérrel, ami talán azzal függ össze, hogy jobbára téli tájat ábrázolt. Viszont ez a kevéssziniiség kissé egyhanguvá teszi kiállitását.

Belányi Viktor az emberi alakkal való komponálásban otthonos müvész. Tele van ötlettel és érdekes mondanivalóval. Legfestőibb munkája nagyméretü gyümölcsös virágcsendélete (108. sz.).

Kemény Lászlóval eddig csak ifjusági kiállitásokon találkoztunk. Egész teremnyi képe egyéniséget mutat, a szemlélő és kifejező módnak határozott irányát. A kisvárosi és a falusi utca egyszerü motivumait summázva és halk szinekbe fojtva ábrázolja a stilizálásnak érdekes módjával. Ugyanilyen stilizáltak arcképei is, melyek közül a Szomory Dezsőt ábrázoló emelkedik ki.

A kiállitásnak szobrásza is van. *Kaszás* Miklós nevével most találkozunk először s néhány kőbefaragott érdekes kifejezésü fejéről következtetve, tehetséges embernek néztük.

(e. a.)

kedéssel Fiume uj életet és fejlődési lehetőséget fog kapni. A lap értesülése szerint fontos intézkedésekre készülnek Pólával kapcsolatosan is.

Masaryk két gramm rádiumot vásárol

Prága, március 13. *Masaryk* elnök ugy határozott, hogy a nyolcvanadik születésnapja alkalmából felajánlott nemzeti adomány egyrészét, két gramm rádium vásárlására forditja. A rádiumot, amelynek ára körülbelül három és fél millió cseh korona lesz, a rákbetegek gyógyitására fogják felhasználni.

Ujabb nehézségek a vámügyi értekezleten

Genf, március 13. *(Svájci Távirati Iroda.)* A vámügyi értekezleten ma ujabb nehézségek támadtak. A szerkesztőbizottság a nap folyamán két ülést tartott; ezek lefolyása ismét elrontotta azt a kedvező hangulatot, amely a tegnapi tanácskozás után támadt. Michelis olasz delegátus ugyanis ma különböző kifogásokat emelt a francia javaslat ellen; kifogásai oly természetüek, hogy *illuzóriussá teszik a francia javaslat* megvalósitását. A főnehézség a vámemelésre vonatkozó kötelezettség alól megengedhető kivételek kérdésében támadt. Olasz felfogás szerint az egyes államokban joguk lenne az egyezmény tartama alatt bizonyos megállapitott árukra *a vámtételt felemelni.* Az értekezleten résztvevő hatalmak közül sokan azonban azon a nézeten vannak, hogy ehhez csak ugy járulhatnak hozzá, ha e kivételes jegyzékek csak kevésbé fontos árucikkekre terjednének ki. Remélik, hogy a német gazdaságügyi miniszternek és az angol kereskedelemügyi miniszternek, akiknek megérkezését várják, az értekezlet többi vezető személyiségével együtt *sikerülni fog leküzdeni a most támadt uj nehézségeket is.*

MA, PÉNTEK

Alig kétszáz ember politikai megmozdulása a Kossuth téren – A földeken maradtak a termelők

Gazdátlan volt a gazdatüntetés

Alig 150-200 ember jelent meg tegnap a Magyar Gazdák és Fogyasztók Önvédelmi Mozgalma által a Kossuth térre szervezett demonstráción a meghirdetett időpontban. A szervezők ugyan politikamentes megmozdulásról beszéltek, mégis több MIÉP-es, kisgazda és Árpád-sávos lobogó lengett a szélben. A gazdák távol maradtak az eseménytől. A tüntetést egyetlen bejegyzett érdekvédelmi szervezet sem támogatta nyilvánosan. Az agrárminiszter sorra cáfolta a felszólalók állításait és a valótlan állításokra is felhívta a figyelmet.

Jobboldali szimpatizánsok tavaszköszöntője lett az agrártüntetés FOTÓ: VAJDA JÓZSEF

A szikrázó napsütésben a gazdák minden bizonnyal a földeken szorgoskodtak, valószínűleg ezért nem akadt legföljebb mutatóban néhány termelő a tegnapi tiltakozó gyűlésen. Az eredetileg déli 12-re meghirdetett esemény negyed egykor kezdődött nemzetmentő nagygyűlés felkonferálással.

A perec és „nagymagyar" bóvli árusok vélhetően Hanó Miklós nyilatkozataira készültek, hiszen a Magyar Gazdák és Fogyasztók Önvédelmi Mozgalmának alapító főszervezője a hét közepén több ezer résztvevőről beszélt, ám még délután negyed háromkor is a jobboldali akciókról ismert arcok böklászták II. Rákóczi Ferenc fejedelem lovas szobra körül. A megyénként ígért 50 gazdának is hűlt helye volt.

A szónoki dobogóra lépő Hanó Miklós lényegében azt ismételte meg, amit a gazdatüntetések időszakában is hangoztatott. Követelte, hogy a gazdák legalább az önköltséget kapják meg termékeikért a felvásárlóktól és feldolgozóktól, és egyebek mellett kiállt a mezőgazdasági termelőket megillető, a minimálbérnek megfelelő garantált jövedelemért is. Elmondta, hogy a sertéshús kilójáért 230-240 forintot fizetnek a vágóhidak, miközben a termelők önköltsége eléri a 290-300 forintot. A tej literjéért a támogatásokkal elvileg járó 75 forint sem fedezi a termelők költségeit. Hanó kijelentette, van olyan tejesgazda, akitől 32 forintért vették át a tejet. Az önvédelmi mozgalom vezetője kifejtette, a nemzetgazdaságnak ugyan csak 2-4 százalékát adja a hazai mezőgazdaság, de a magyar föld háromszor értékesebb, ám a jelzáloghitel miatt a fizetésképtelen gazdák birtoka a külföldi kézen lévő bankok tulajdonába, vagyis idegenek tulajdonába kerül.

Németh Imre földművelésügyi miniszter délutáni tájékoztatóján erre reagálva emlékeztetett rá, a jelenlegi jogszabályok nem teszik lehetővé, hogy jogi személy termőföldhöz jusson, így a bakok sem tehetik rá a kezüket a termőföldre.

Hanó Miklós közölte, a magyar gazdák hektáronként alig 7000, míg uniós versenytársaik 80-100 ezer forintos támogatáshoz juthatnak. Az agrárminiszter ezt valótlan állításnak nevezte, és elmondta, hogy a közvetlen kifizetésekkel hektáronként 35 ezer forintot kapnak a hazai termelők. A megkérdezett szakértők pedig hozzáfűzték, az uniós gazdák valóban magasabb támogatáshoz juthatnak, de például a földbérlet díja is a többszöröse a magyarországinak.

Hanó Miklós úgy vélte, a kormányzat semmit sem tesz a gyenge beltartalmú hús-, tejbehozatal megfékezése érdekében, az agrártárca vezetője ezzel szemben azt hangsúlyozta, hogy a kormányzat kész szükség esetén az exportstopra, illetve -korlátozásra. Megjegyezte azt is, hogy minden korábbinál szigorúbb és gyakoribb állat- és növény-egészségügyi, higiéniai ellenőrzéseket tartanak a társhatóságokkal közösen. Németh Imre elmondta, március 17-ig az áthidaló hitelprogramba bekapcsolódott 15 pénzintézet 70 milliárd forint értékben kötött szerződést az érintett gazdákkal. A gazdatüntetések idején kötött megállapodások értelmében működik az árbizottság, s március 29-től a hasított félsertés felvásárlási ára kilónként 317 forint lesz. Az élő sertések után az 1600 forint helyett 2000 forintot kaphatnak a jószágtartók. A kormány arról is döntött, hogy május 1-jétől újra indul az iskolatej-akció, és Brüsszelben a magyar agrárdiplomácia most azért küzd, hogy az uniós tejgazdaságokhoz hasonlóan a magyar termelők is 100 százalékos közvetlen kifizetéshez juthassanak.

Benedek Fülöp közigazgatási államtitkárral megerősítették, az uniós intézményrendszer alkalmas lesz a közösségi támogatások fogadására és kifizetésére. Benedek elmondta, az integrált irányítási és ellenőrzési rendszer alrendszereit az Állami Számve-

A POLITIKAMENTESNEK ÍGÉRT TALÁLKOZÓN MIÉP-es, kisgazda és Árpád-sávos lobogókkal érkeztek kisebb csoportok, de senki nem kérte fel őket a távozásra. A tegnapi gazdaagrárdemonstráció hangosítását. A Népszava információi szerint tiszteletét tette a gyűlésen a 2002-es hídfoglalás aktív résztvevője, Budaházy György, a Szabad Magyarországért Mozga-

Bernáth Aurél falképét tizenöt éve függöny takarja – Aba Novák Vilmos reneszánszát éli

A freskóknak is megvan a maguk sorsa

Március 23-án tekinti meg az Országgyűlés kulturális bizottsága a képviselői irodaház auláját díszítő, több mint száz négyzetméteres Bernáth Aurél-falképet, hogy döntsön sorsáról. A Munkásállam című alkotást a rendszerváltás óta függöny takarja – ezt a helyzetet szeretné megváltoztatni a bizottság. A vakolattal egybedolgozott falkép (secco) védett alkotás, sérülésmentes eltávolítása valószínűleg lehetetlen.

A védett ritkaságot, Bernáth Aurél egy korszak gondolkodásmódját tükröző alkotását nem lehet sérülés nélkül eltávolítani FOTÓ: ISZA FERENC

Hatalmas sajtóvisszhangot váltott ki Halász János fideszes parlamenti képviselő indítványa, amely szerint el kellene távolítani a képviselői irodaház aulájában lévő, Munkásállam című monumentális festményt. Bernáth Aurél 1968–70 között alkotott, 8x12 méteres vakolatra festett képén – mellékalakként – Kádár János és Aczél György is feltűnik. A rendszerváltás idején elfüggönyzött alkotás elszállítását a képviselő korábban Medgyessy Péter miniszterelnöktől is kérte, majd pedig a képviselői irodaház igazgatóságához fordult. A sajtó nem habozott Halászt képrombolónak kikiáltani, mire ő az MTI-nek adott múlt heti nyilatkozatában visszakozott, s azt állította, a szakértői vélemények birtokában nem eltávolítani, hanem ellenkezőleg, láthatóvá tenni akarja Bernáth Aurél falképét. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal illetékesei úgyanis kijelentették, a mű védett alkotás, művészettörténészek szerint a mester kevés számú falképeinek egyike, a magyar képzőművészet jelentős alkotása. Szakértők megállapították, a képet a művész a vakolattal egybedolgozta, így gyakorlatilag mozdíthatatlan. A secco esetleges eltávolítása minden valószínűség szerint egyben pusztulását is jelentené. A Munkásállam mellet két relief is található, Farkas Aladár alkotásai, az egyiken a „Munkás-paraszt hatalomért, 1956" felirat olvasható, a másikon pedig egy Lenin-idézet. Pető Iván, az Országgyűlés kulturális bizottságának elnöke úgy tudja, a domborművek a sérülés veszélye nélkül eltávolíthatók. Egy napilapban közölt levelében azt indítványozza, „a reliefeknek valóban múzeumban lenne a helyük, mert vitathatatlanul groteszk lenne, ha az »1956-os ellenforradalom« elleni heroikus fegyveres, illetve a Tanácsköztársaság sarlós-kalapácsos »hősei« köszöntenék az épület látogatóit". Pető Iván szerint Bernáth Aurél képéről 15 évvel a rendszerváltás után lehullhat a lepel, legfeljebb egy tájékoztató táblát érdemes elhelyezni mellé.

Halász János lapunk kérdésére kijelentette: a kulturális bizottság március 23-i ülésén megtekinti az alkotást, s ha valóban nem lehet eltávolítani, döntenek arról, hogy ismét láthatóvá váljék-e a mű. Halász szerint kezdeményezése eredetileg is ezt szolgálta volna, nem elbontani, elpusztítani akarta a falképet, hanem a méltatlan helyzetet – az alkotás eltakarását – megszüntetni.

Hamvay Péter

ABA NOVÁK VILMOS SZÜLETÉSÉNEK 110. évfordulója előtt tisztelgő kiállítás nyílt meg a napokban a Volksbank Istenhegyi úti bankfiókjában. A tárlaton a művész magántulajdonban lévő alkotásait tekinthetik meg az érdeklődők. Aba Novák Vilmos a harmincas évek sokat foglalkoztatott művésze volt. Miként később Bernáth Aurél, ő is elfogadott – s magas színvonalon meg is oldott – a kor politikai ideológiáját megörökítő állami megrendeléseket. Egyik legismertebb ilyen jellegű alkotása a szegedi Dóm tér közelében található Hősök kapujának monumentális freskója. Az első világháborús hősöknek emléket állító – Boldogasszony sugárutat átívelő – tablón megörökítette katonái élén Horthy Miklóst is. Ennek köszönhetően a második világháború után a freskót levakolták. A rendszerváltás után kezdődött meg Aba Novák művének restaurálása, amely mára befejeződött.

10 DEC 20

VESPOLC

1021

Vallomások Somogyról

Az emberek visszanéznek és emlékeznek — a felszabadulás huszonötödik évfordulója alkalmából — a múltra. Nem a közel-, inkább a régmúltra. A huszonöt esztendő előttire, vagy éppenséggel a történelmi idők teljességére, a nagy időre, a társadalmi váltás történelmi fordulatára. Az emlékezés földrajzi, térbeli foglalata gyengéden szűkös; csupán Somogyra korlátozódik. Éppen ez a szűkösség tágítja szélesre; a cseppben a tenger törvénye alapján.

Vallomások Somogyról címmel, a párt Somogy megyei bizottságának kiadásában, *Paizs Gábor* szerkesztésében Somogy megyei születésű, vagy Somogy megyében is élt szerzők: politikusok, a munkásmozgalom emberei, történészek, tudósok, írók, költők, újságírók, munkások, téesz-parasztok, a gyár, a föld, az alkotóműhelyek emberei könyvet írtak a tágas pátriának a kis pátriáról, az egész országnak a hullámos somogyi tájról, a szülőhazának annak egyik kedves szegletéről. Már ez a szellemi alapállás, a kevésről sokakhoz szólni, a kicsinyről a nagyobb országterületnek beszélni, meg is határozza, el is dönti az emlékezések alaphangját. A szűk pátriáról meghitten kell szólni, gyengéd szeretettel, a kicsinynek kijáró szenvedélyes hűséggel. Ezt tették a szerzők, akár *Kádár* János szólal meg e könyvhasábokon, akár *Losonczi* Pál, akár a festőművész *Bernáth* Aurél, az irodalomtörténész és remeklő fordítások szerzője, *Gyergyai* Albert, akár a tudós *Kanyar* József, vagy *Rózsa* Gyuláné, a somogyszentpáli Béke Termelőszövetkezet tagja.

Ilyen ritka, bensőséges vallomások, ilyen nagyon személyes ügyek, e lírai hangvétel, ez a már-már négyszemközti beszélgetés közvetlen élménnyé is avatja ezt a munkát.

Kádár János egyebek közt arról ír, hogy *„Fiumében, az egykori Monarchián belüli Magyarország ismert városában születtem; abban az időben anyám ott dolgozott. Kisgyermek koromban kerültem a tabi Árásba, Kapolyra, ahol nevelkedtem, s kisebb-nagyobb megszakításokkal tizennégy éves koromig éltem. Így emlegetve az időt, talán kevésnek tűnik. Számomra mégis Somogy, s az ismerős tájak szinte szülőföldnek számítanak, mert a világra eszmélés, az emberek és környezetük, a haza megismerésének döntő idejét töltöttem ott."*

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke élete négyötöd részét töltötte ott, ahol Kádár János a haza megismerésének döntő idejét: *„Mi* — írja egyebek közt —, *akik végigéltük-végigszenvedtük-végigharcoltuk a felszabadulás előtti időket, magunk is gyakran elfeledkezünk arról, hogy mit jelentett akkoriban a kenyér, a munka, a megélhetés. A nincstelen ember legmerészebb álma addig terjedhetett, hogy élete végéig talán megmarad a feje felett a nyomorúságos fedél, a szájában a falat kenyér, s talán fel tudja nevelni a nyomorra a gyermekeit. Én magam már 11 éves fejjel napszámba jártam nyáron a Széchenyi-birtokra. Válogatni a munkában nem lehetett, ha valaki valamit nem vállalt, száz akadt helyébe."*

S Gyergyai Albert idézi Kaposvárt, az volt *„az első város, amelyet életemben láthattam"*, s Bernáth Aurél emlékezik Marcallira, mely *„e történet idején még falu volt"*, s az azóta körünkből távozott, felejthetetlen *Fekete* István Göllőre gondol, *„ahol a XX. századdal egyidőben születtem"*. *Somogyi Tóth* Sándor a tájnyelv édes ízeiről beszél vallomásában, a népzenekutató *Olsvai* Imre pedig arról, hogy ha megkérdeznék tőle, mely dallamban ölt testet legsokatmondóbban a magyar szellem, a magyar néplélek, *„akkor csakis azt felelhetem: a somogysurdi Pávadallamban"*. Abban a Röpülj páva, röpülj ? Vármegye házára... dallamban.

Közéleti emlékezésben, prózában, versben, s képzőművészeti alkotásokban fogant vallomás ez Somogyról. Egy-egy emlékezése légifelvételnek tűnik, a szerző olyan régen, s olyannyira messze került hivatása során a somogyi tájtól. Egy-egy írása egészen testközeli, földközeli, s van olyan is, amelyben a fészek megtartó melegét érezni. A táj vonzását valamennyin; talán a légifelvételeken a legforróbban.

R. P.

Bernáth Aurél

MAGYAR NEMZET
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

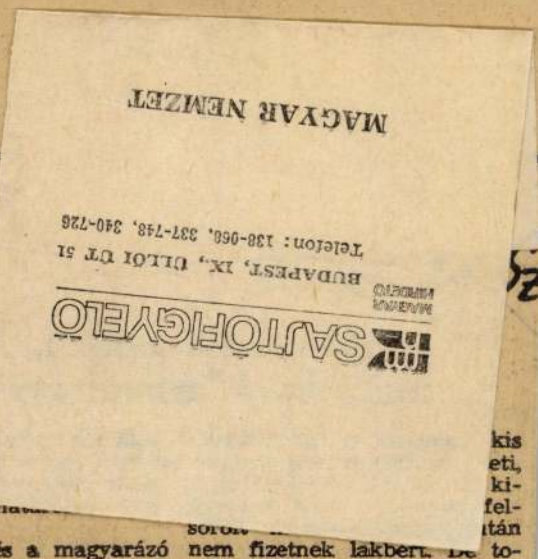

és r

A Magyar ... kis
kes hozzászó ... eti,
lakásterület ... ki-
delő kormány... fel-
csán. ... után
A rendelet és a magyarázó sajtóközlemények szerint nálunk Magyarországon faltól falig mért területmérték és kategória szerinti besorolás fogja adni a jövőben fizetendő lakbér összegét.

Tehát a mi jövőbeli lakbéreink összegénél közömbös lesz az, hogy milyen lakóterületet foglalnak el a lakás mellékhelyiségei (vécé, kamra, konyha, fürdőszoba, előszoba) nálunk a faltól falig való érvényesülés a fenti nagyon csekély levonással és a mellékhelyiségek területei is szobaár-kulcs szerint számítódnak.

Ez pedig igen súlyos, sőt sok esetben exisztenciális megterhelést fog róni a saját hibáján kívül lakást változtatni nem tudó egyes bérlőkre. Ezzel szemben a Ma- ... sorolt ... nem fizetnek lakbért. De tovább megyek. Romániában a nyáron magam tanulmányoztam ezt a kérdést. Ott a fenti mellékhelyiségek után csak $^1/_3$-ad, sőt kisebb kategóriáknál $^1/_4$—$^1/_5$ lakbérhányadot számítanak a szobaszámításokkal szemben.

Fel kellene hívni az illetékes tényezők figyelmét erre a súlyos terhet jelentő, a mellékhelyiségek bérárszintjét a szobahelyiségekkel egyenlő árban számítandó jövőbeni kötelezettségekre; a mellékhelyiségeknél, a szobákul nem számítható lakrészeknél a cseh és román igen helyesen alkalmazott ármegkülönböztetést nálunk is figyelembe venni és érvényesíteni kellene.

Dr. Lemhényi Dezső
ny. ügyvéd

Vízparti természetvédelem

A Magyar Nemzet vasárnapi számában közölt két cikk — ha a felvetett kérdés táji vonatkozásban messze is esik egymástól — logikailag mégis összefügg, a természetszeretet s természetvédelem okán. Nem győzünk eleget beszélni róla, hiszen foganatja még mindig csekély.

A budai Remete-szurdoknak — a fővárost környező táj legszebb s régészeti szempontból is legfontosabb völgyének — természeti védelmét a Természetvédő Hivatal s a vele kapcsolatos társadalmi bizottság már a völgy veszélyeztetettségének első évében is kezdeményezte. Kezdetben kevés sikerrel, mert a jelszó az volt: „mindenáron több meszet az építkezésekhez!", s e jelszó minden természetvédelmen, tudós okfejtésen keresztül győzedelmeskedett. A nagykovácsi termelőszövetkezet a Remete-szurdok megbontásával a legkönnyebb ellenállást találta, viszont a legnagyobb rombolást okozta. Évekbe telt, amíg a törvényre való hivatkozással a termelőszövetkezet félig-meddig megszüntette a munkát. Amint a Magyar tovább is tönkre, miként egy harmadik, természetvédelemmel kapcsolatos írásból értesültünk. A szép parkok, arborétumok megnyirbálásával, oktalan felhasználásával is mindig a legkisebb ellenállás útját keresik az alsóbb hivatalos fórumok, a helyi tanácsok: „fa van, park van, virág van, miért ne ezt szabdaljuk meg!"

Változatlanul legelrémítőbb példa az arborétumok lelkiismeretlen megnyirbálására a híres-neves *körmendi park*, amely manapság már úgy formáz, mintha se ura, se gazdája nem lenne, az olajos hordók raktárától a szögesdrótkerítésig, a stílustalan lakóházaktól, feltúrt utaktól kezdve az elnyálkásodott Rába folyóig lassanként minden van benne, csak nem esztétikum, nem tudomány és nem öröm.

Szombathy Viktor

ÉRTES

Képes Hét 1982. III. 27

BERNÁTH AURÉL:

Aratóünnepre menő leány

Sokáig úgy voltam ezzel a képpel, mely éppen ötven esztendővel ezelőtt készült, úgy voltam vele, az „Aratóünnepre menő leány"-nyal: éreztem és furcsálltam, hogy nincs rajta más, csak a csönd. A mozdulatból, a homlokot törlő kéz és a virágot tartó kéz finom, épp csupán fölsejlő lendületéből: ez süt ki, ez sül ki, ez vibrál egyedül: csak a csönd.

Aztán a föstőjének, Bernáth Aurélnak szóbeli vallomását is megösmertem. Miszerint a beszédes táj: a vízben álló sás, a nád, de a fűzfa is, nem mozdul, a fülét hegyezi, élesen hallgatózik. Ez is: csak a csönd.

Ebben az alig mozduló, alig lépő leányban is — a festményen — élesen hallgatózik: csak a csönd.

És beszél.

S. GY. F.

(Fotó: Karff István)

A Gyehenna Traktátusának címe s körben kékfestő motívumok

A „Gyászsor" jelenete, kékfestő ornamensekkel

ÁTH Aurél
Somogy 1984. 3.

kal jobban megragadott, mint az aranyjelvényesek olimpiai akciójának, a szerző edzéseinek, versenyeinek részletezése. Nem szeretem az akciókat. Még akkor sem, ha belátom hasznukat, elismerem nemes szándékukat. A szerzővel ellentétben az akciók s egyáltalán a tömegsport kudarcát éppen abban látom, hogy még mindig csak akciók és nem lehetőség, nem evidencia. A sporthoz ugyanis legalább két dolog feltétlenül szükségeltetik: idő és akarat. Ha ez a két komponens adott, akkor a körülményeket kell hozzá megteremteni. A dolog paradoxona az, hogy az emberek időhiányra hivatkozva nem vesznek erőt akaratukon. Minden híresztelés ellenére sokat és hajszoltan dolgozunk ((többnyire a második és harmadik gazdaságban), s eközben valóban keveset törődünk egészségünkkel, testi és lelki kondíciónkkal. Igaza van Vallatónak: szemléleti kérdés, illetve torzulás ez, amellyel éppen ideje lenne szakítanunk. De amíg olyan az iskolai testnevelés, amilyen; amíg lakótelepek épülhetnek fel fű, fa, mozgásra alkalmas, arra inspiráló tér nélkül, addig ne csodálkozzunk, hogy gyerekeink petyhüdt izmokkal és neurotikusan nőnek fel. Már felismertük a bajt, de még nem találjuk a megoldást. Pontosabban még csak az akcióknál tartunk. Ezek viszont úgy omlanak össze egy-egy fellángolás, propagandakampány után, mint a gyerekek homokvárai a napon. Elporladnak, kifáradnak. Nem kis fejtörést fog okozni majd a történészeknek is, hogy megfejtsék ennek a testi-lelki restségnek, enerváltságnak, s mondjuk ki: dekadenciának az okát. Csodálom Vallató Géza akaraterejét, amellyel igazi sportemberré nevelte, edzette magát. Vonzóak a példái, megszívlelendők az intelmei is. Mens sana in corpore sano. Valóban, miért nem egészségesebb a testünk és a lelkünk? *(Sport zsebkönyvek, 1983.)*

Lipták Gábor: Nyitott kapu

Irigylem Lipták Gábort (főleg nyáron), aki évtizedek óta balatonfüredi lakos, és ott élhet, dolgozhat, ahová más csak elutazhat időnként. S irigylem másért is: derűs kedélyéért, szelíd humoráért, bölcsességéért, amely lehet, hogy szintén a tó ajándéka, de nagy szükség lenne rá máshol is. Manapság, a visszaemlékezések korában is ritka, üdítő olvasmánynak hat, ahogy házáról és vendégeiről ír a szerző. Hiszen jól tudjuk (s éppen a legnagyobbaktól), hogy az író, a művész féltékeny természetű emberfajta, aki csak ritkán s akkor sem önzetlenül mond, ír jót a másikról. Különösen nem, ha az még él, s még kevésbé, ha sikeres.

Lipták Gábor olyan önfeledt csodálattal ír a házában vendégeskedő (és a könyv megjelenése óta sajnálatosan megfogyatkozott) író-festő barátairól, hogy az már gyanút kelt. De hiába minden igyekezetünk, hogy rajtakapjuk a szerzőt akár a legszolidabb rosszmájúságon. Biztosan voltak, vannak olyan pályatársai, házában is megfordulhattak ilyenek, akiket nem szeret, akik nem érdemelték meg az oly sokat emlegetett szőlője borát. Csakhogy róluk Lipták Gábor egy sort sem ír. Olyan tehát ez a könyv, mint a Balaton egy nyári kora reggelen, amikor a hajnali pára nemhogy zavarná a látást, de mindent áttetsző, sejtelmes ragyogással önt el. Vagy mondhattam volna alkonyt is, hiszen ez a bölcsesség és derű, amely ebből a könyvből sugárzik, éppen nem az ifjúság sajátja.

Illyés sajnálkozott egy televíziós interjú során afölött, hogy megszűnt az a magyar irodalmi élet, amelyben a pályatársak még figyelemmel kísérték egymást, horribile dictu! még leveleztek is. Lipták Gábort olvasva nosztalgiánk támad ez iránt. Tollán úgy jelenik meg a balatonfüredi ház, a húsz író és művész, az elmúlt évtizedek, mint a bibliai paradicsom Ádám és Éva kiűzetése előtt, amikor az oroszlán szelíden megfért a báránnyal. Pedig dehogyis voltak bárányok a Lipták-ház vendégei! Micsoda egyéniségek egytől egyig! Minden kommentár nélkül a névsor: Berda József, Bernáth Auréll, Boldizsár Iván, Borsos Miklós, Déry Tibor, Egry József, Ferenczy Béni, Róbert Graves, Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Passuth László, Pilinszky János, Quasimodo, Szabó Lőrinc, Tagore, Tamási Áron, Amerigo Tot, Vass Elemér, Weöres Sándor.

álla.") A mese kedvéért szökik vagy esik a dallam, jelennek meg szabályosabb verszenék. Pl. a vissza-visszatérő 4/4/2 osztású sorok. („Hattyú Marci, a halászlegényke / lépne is meg nem is igen lépne." Vagy: „Dani pedig, mint egeret macska, / lesi s máris nyúl feléje mancsa." Itt-ott apró feszültségek hordozója a táncszóritmus, a gagliarda, azaz a 3/2/3/2 osztású verssor: „S hogy mindent lásson, akár a gébics..." Vagy: „Forgott a szeme, mint a gurgula." Nemegyszer a sorvégi trocheusok hullámverése adja a ritmust. Maga a strófa is a mesemondás szertartását őrzi. Az első négy sor előkészít, félrímeivel nyugtalanságot, kíváncsiságot kelt. Az utolsó két sor mindig lezár. Páros ríme, mint a csattanó. Arany kisepikája óta gyakorta fel-felbukkan e strófabeli fogás. (Ld. Kormos István: *Égig érő fa!*)

E balatoni rege bensőséges költőisége, festőisége, áhítatos természetszeretete, kifogyhatatlan életszeretete, bölcs derűje és az őrzött, vállalt históriai hagyomány motívumai révén a letagadhatatlan Takáts-versek közé tartozik. *(Móra Kiadó, 1983.)*

F. KOMÁROMI GABRIELLA

Két balatoni szerző

Vallató Géza: A csodák kora

Gyermekkorom egyik olvasmányát idézi fel – már a címével is – Vallató Géza könyve. Agyonolvasott, széthullatott könyv volt, s valahol a negyvenedik oldalnál kezdődött, s egy dunai csónakutat írt le Regensburgtól Pestig. Két vállalkozó kedvű fiatalember vágott neki valamikor a múlt század elején az akkor még szabályozatlan, vadregényes folyónak, s meg is érkeztek céljukhoz. Ez akkor nem mindennapi teljesítmény volt, megörökítésre érdemes. Az archaikus nyelvezet mellett a sajátos bumfordi báj maradt meg emlékezetemben, és metszetek is voltak a könyvben, illusztrálták, amit a hősök lélekvesztőjükből láttak. – A világért se akarom ezt a könyvet Vallató Gézáéhoz hasonlítani! Csupán eltűnődöm azon, hogy mit változott a világ, milyen teljesítményeket tartunk ma feljegyzésre érdemesnek. Vallató Géza szerint ez a mai a „csodák kora". S igaza lehet, bár ugyanilyen joggal nevezhetnénk századunkat a rekordok korának is. Azért írok rekordokat, hogy jelezzem: a magamfajta civil miért marad távol, vagy ha úgy jobban tetszik, miért idegenedik el már serdülőkorában a sport világától. Megszoktuk – hála a tömegkommunikációnak –, hogy a sport fogalmához rendkívüli teljesítményeket, halandó számára szinte elérhetetleneket társítsunk. Ez a tény olyan dermesztően, bénítóan hat ránk, hogy fel se tudunk állni a fotelból, ahonnan a képernyőre meresztjük álmélkodó szemünket.

S akkor jön ez a már nem fiatal ember, ez a könyv, s azt mondja olvasójának, hogy kelj fel és járj! Illetve dehogyis járj: fuss, úszz, kerékpározz, szívd tele a tüdődet erdei levegővel. Vallató Géza jól ismer minket, tudja, hogy az első szóra nem fogunk engedelmeskedni neki. Ezért maga mutat példát. Azt írja le, hogy ő hogyan látott hozzá, miután elszégyellte magát, megelégelte rossz kondícióját, ziháló tüdejét, kapkodó, ideges életritmusát. Először fussunk néhány kört a ház körül, lazán, de rendszeresen, s a többi már jön „magától". A kellemes mozgástól felüdült test majd megköveteli a magáét. Felébreszti a becsvágyat: legyünk úrrá akaratunkon és izmainkon. Nem tudom, hányan fogják ebben követni Vallató Gézát (gyanítom, hogy kevesebben, mint ahányan rászorulnának), de a könyv így is siker. Először a stílusra figyelünk. Pontosabban nyomon követjük a szerzőt, ahogyan „felfedezi" magának a természetet: a hajnali parkot, a tavaszi erdőket és réteket, a frissen ropogó szűz havat, a vizek csendjét, a napsugár fénytöréseit, az évszakok megunhatatlan dinamikáját. Őszintén szólva ez sok-

A magyar irodalom félmúltjának klasszikusai, akikben (a könyv szerint) csupán az a közös, hogy többször megfordultak a Lipták-házban, kölcsönösen becsülték egymást a házigazdával.

Joggal vetődhet fel a kérdés ezek után, hogy mi ennek a könyvnek az értéke – mondjuk – az irodalomtörténet számára. Nos, minden tiszteletünk a szerzőé, de a portrék értékét mégsem a rajongó jelzők adják meg. Nem is valamennyi egyformán érdekes, izgalmas. Van köztük néhány gépelt oldalnyi hevenyészett vázlat (pl. Weöres Sándor, Robert Graves, Tamási Áron stb.), amelyekkel nem tudunk mit kezdeni. De megrendítő, amit Szabó Lőrincről mond; érdekesen írja le, hogyan vette meg Déry a tamáshegyi házat; jellemző vonásokat kapunk Örkényről, Németh Lászlóról; szép az Illyés-portré, szellemes Bernáth Aurélé. Szívesen megnézném a ház gyűjteményét, még a giccseket is, de a giccs értelmezéséről, úgymond „hasznáról" már szívesen vitatkoznék a szerzővel. Befejezésül elég legyen csupán megismételni a bevezetőben mondottakat: boldog ember az, aki ilyen szép vidéken, ilyen szépen él, ilyen nagy szellemekkel is találkozhatott, évődhetett, koccinthatott, társaloghatott. Kell ennél több? *(Magvető, 1982.)*

HORPÁCSI SÁNDOR

Csupor Tibor: Kis-Balaton

Szükségszerűen jelentkezett az igény, hogy a Kis-Balaton jelenlegi viszonyai fényképszerűen maradjanak meg egy olyan könyv lapjain, amely részletesen feldolgozza a táj múltját, jelenét, utal jövőjére, s egységbe foglalja a terület geológiai, vízföldrajzi, régészeti, történeti, néprajzi, növény- és állattani ismeretanyagát. A könyv írója mondja: „. . . talán – sikerült lehántani a kérdésről az időközben rárakódott számos félreértést, mítoszt, legendát, felületes zsurnalizmust." Nagyszámú irodalmi adatot igyekszik riportszerűvé, olvasmányossá tenni. A téma jelentőségére való tekintettel – a könnyed hangvétel megtartásával – több szót kellett volna ejteni a terület növényvilágáról; a rovarokról és az itt élő emlősökről is vajmi keveset olvashatunk. Kívánatos lett volna részletesebben bemutatni a kis-balatoni vízvédelmi rendszer lényegét, s utalni az ezzel kapcsolatos nyitott kérdésekre.

A napjainkban is folyó régészeti feltárások bizonyítják, hogy a változó vízállás következtében kiemelkedő, illetve víz alá kerülő szigetek lakottak voltak. Már időszámításunk előtt ötezer évvel megtelepült itt az ember. Erre vonultak a római légiók katonái, a frankoktól támogatott Pribina nyitrai herceg a mai Zalavár helyén építette fel székhelyét. A vár népe által készített, mocsarat átszelő dorongutakat még késő évszázadokig használta a lakosság.

Milyen lehetett az élet a hajdani lápon? Érzékletesen jelennek meg a könyv lapjain az itt élt emberek mindennapjai. A berek legelőin pásztorok, kondások őrizték állataikat. Mégis a nyílt vizek adták az igazi megélhetést. A halfogás számtalan módját ismerték. Halásztak vejszével, varsával, vetőhálóval, de szigonnyal is. Az ízletes balatoni halak híre messze földre eljutott. Sok munkájuk akadt a pákászoknak is. Innen gyakran közvetlenül Bécs piacára kerültek a csemegének számító híres Szalo rákok. A madárban, vadban gazdag vidéken a vadászat nemcsak a nagyurak szórakozása volt: az egyszerű ember, ha titkon is, de szívesen űzte.

A könyvet olvasva mindvégig ott bujkál az izgató kérdés: mi az oka, hogy a Balaton eme legnyugatibb öble viszonylag rövid idő alatt mocsárrá változott, majd megszűnt? A magyarázatért két évszázadot vissza kell lépnünk. A XVIII. század második felében merült fel a Balaton teljes lecsapolásának gondolata. Szerencsére nem valósult meg. Később is számos terv foglalkozott a Kis-Balaton lecsapolásával.

A természetet féltők, a lecsapolást ellenzők aggodalma igazolódott. A vízborítás hatása alól kikerülő területeket csak igen nagy költséggel lehetett volna mezőgazdasági művelésre alkalmassá tenni, az állattenyésztést az állandó mikroelemhiány akadályozta. A Zala mederbe terelése, a területet behálózó csatornarendszer sem vette elejét a vízingadozásoknak, az időszakos árvizeknek.

A vízrendezés előtti Kis-Balaton élővilága az emberi beavatkozás hatására megfogyatkozott. A természetes élettér szűkülése, az értelmetlen emberi kapzsiság századunk közepére már-már kérdésessé tette néhány korábban oly jellegzetes állatfaj puszta létét. Különösen a Kis-Balaton címerállata, a nagykócsag került végveszélybe. A természetért rajongók, a tudósok és politikusok összefogása végül is meghozta a kívánt eredményt. Jelenleg az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal kezelésében levő természetvédelmi területen mintegy 225-féle szárnyas él háborítatlanul.

A könyv utolsó fejezete a Keszthelyi-öböl egyre aggasztóbb helyzetével foglalkozik. Fontosnak tartom kiemelni: a Keszthelyi-öböl rohamos eutrofizációjának fő okaként nem a Zala vízrendezését, hanem a Balaton radikális vízszintcsökkenését kell tartanunk. Ennek már csak következménye, hogy azok az eutrofizációs, zátony- és iszapképződési folyamatok, amelyek 1863 előtt a Kis-Balatonban és a Zala mellékvízfolyásai által kialakított berkekben játszódtak le, áttevődtek a Keszthelyi-öbölbe.

A könyvet Gyertyás László színes és fekete-fehér fényképfelvételei illusztrálják. Szépek, művészi értékűek. Látszik rajtuk a hozzáértés és a gondos válogatás. Nem érdektelen talán megemlíteni, hogy a természeti felvételek készítése rendkívül nagy terep- és helyismeretet, türelmet és időt igényel. S hogy mennyit, csak az tudja, aki már maga is megpróbálkozott vele. Az ízléses, szép könyv a Gondolat Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

GYULAI FERENC

Entz Béla: Változó Balaton

„A Balaton ábránd és költészet, történelem és hagyomány, édes-bús mesék gyűjteménye, különös magyar emberek ősi fészke, büszkeség a múltból s ragyogó reménység a jövendőre. Se mérnök, se tudós, se állatbúvár azt igazán felismerni sohase lesz képes." Erre az eötvösi mondatra cáfolt rá dr. Entz Béla a *Változó Balaton* c. könyvében, melynek bevezetőjében személyes élményeit mondja el hazaérkezésével kapcsolatban. Az élmények, melyeket a Balaton-parton munkája közben átélt, átszövik egész művét.

Könyvének első részében a régmúlttal foglalkozik. Megállapítja, hogy a Balatont alakító tényezők közül a szél volt erősebb, mely az egész Balaton-felvidéket olyan csodásra formálta. A tó vize, vízállása állandóan ingadozott, míg a Sió-csatorna zsiliprendszere el nem készült.

Az évszakok változásaiban mutatja be a Balaton életét. Először a tavasz virágait, növényeit gyűjti egy csokorba. A védett növények bemutatását a téltemetővel kezdi, és az őszi kikericsel fejezi be. Szinte kedvet kapunk egy olyan utazásra, ahol a helyszínen csodálhatnánk e virágok nyílását. Csak az a kérdés, nem csábítaná-e az odalátogató turistát, hogy a védett növények virágaiból le ne tépjen egyet. Vajon tudja-e mindenki, hogy a leszakított téltemető szála ezer forint, a tátorján szálanként ötezer forintot ér?

A Tihanyi-félsziget tájvédelmi körzetében, ezen az aránylag kicsi területen nem egyszerre virágzik ugyanaz a növény. Ebből a fejezetből tudjuk meg, hogy a táj- és természetvédelemnek különleges feladatai vannak: legeltetés, kaszálás annak érdekében, hogy a ritkaságszámba menő sztyeppvegetáció fennmaradjon.

? ? !

Beszélgetés Bernáth Auréllal

a régi és az új népfrontról, képzőművészeti életünk változásairól, és arról, hogy mit vár a kritikától

A MÉMOSZ-freskók és finomhangulatú tájak festőjét, Bernáth Aurél Kossuth-díjast sokan ismerik az országban. De azt már kevesen tudják, hogy a 40-es évek elején tevékenyen résztvett a Függetlenségi Népfront munkájában, mint a történelmi emlékbizottság tagja.

Megkértük, mondja el emlékeit azokból az időkből.

— Egy alkalommal felkeresett valaki — nem emlékszem már pontosan ki volt, talán Kállai Gyula — a Gresham Kávéházban. Odajött asztalomhoz és egy ívet mutatott, hogy írjam alá. Felhívás volt ez, a Magyarország függetlensége és szabadsága érdekében való egységfront megalakítására. Mélységesen felháborított, hogy hazánkat a hitleri barbárság oldalán berántották a háborúba, hogy népünknek idegen érdekekért kell véreznie. Aláírtam. Első összejövetelünk a Szabadság Kávéházban volt. Lehettünk vagy 30—40-en... A március 15-i demonstráció alkalmával engem biztak meg azzal, hogy elhelyezzem Petőfi szobrára a magyar értelmiség koszorúját. Emlékszem, mire a térre értünk, ott már óriási tömeg gyűlt össze. A koszorú elhelyezése után mondtam is egy rövid beszédet, de azt nemigen hallhatta senki sem, oly nagy volt a zaj. Az összegyűlt munkások, fiatalok és értelmiségiek Hitler- és háborúellenes jelszavakkal tüntettek. A Kossuth-szobor felé vonuló sokezres néptömeget később a rendőrség szétverte. Engem egy héttel később detektív keresett fel lakásomon... Hát ennyi az egész. Nem éreztem semmi hősiességet akkor, nem úgy tűnt előttem, mintha valami nagyot tettem volna. Egyszerűen természetesnek tartottam, hogy azokban a nehéz időkben minden becsületes magyar embernek ki kell állnia hazája ügyéért. Gyűlöltem a fasizmust embertelensége és kultúraellenessége miatt, valamint azért, mert nemzeti elnyomást és háborút hozott ránk. Ilyen indítékok vezettek arra, hogy bár nem voltam kommunista, és nem is foglalkoztam napi politikával, mégis csatlakoztam a népfronthoz.

— És mi a véleménye a mostani népfrontról?

— Mint már mondottam, nem foglalkozom a napi politikával. Nincs is érzékem hozzá. Csak annyiban, ahogy eljutnak hozzám hírek és élmények formájában az események. A népfront politikájáról szólva meg kell mondanom, hogy örömmel töltött el az az erjedés, amit tapasztalok. Nyaranta a vidéket járom, s ahogy megfigyeltem, a falvakban, hol nem kis bajok voltak az utóbbi években, most valami sokatígérő megkönnyebbülés észlelhető. Azelőtt sokhelyütt nem volt meg az összhang a falu népe és vezetői között, a tanácselnökök és más funkcionáriusok nem bírták a nép bizalmát. Véleményem szerint mind a falvak, mind a városok népét arra kell ösztönözni, hogy aktívan, önként, természetes módon közreműködjék a dolgok intézésében. Most lesznek a tanácsválasztások. Olyan embereket kell megválasztani, akikben megbízik a nép, akiknek tekintélyük van és megvan a képessége arra, hogy vezessenek. A demokrácia egyik legnagyobb eredményének épp azt tartom, hogy olyan egyszerű emberek emelkedtek fel a népből, akik azelőtt gondolni se mertek arra, hogy hallassák szavukat. Őszinte belső öröm fog el, amikor, különböző alkalmak során, látom, ahogy egyszerű parasztemberek és parasztasszonyok fellépnek a pódiumra és talpraesetten, bátran beszélnek az ország bajáról és gondjáról. És ilyenek egyre többen vannak. Ha ezt a folyamatot a népfront még jobban kifejleszti, ez egyik legszebb eredménye lesz.

A béke megőrzése érdekében semmit sem tartok fontosabbnak a nemzeti erők összefogásánál. Az utóbbi években óriásit fejlődött az ország. Minden elkövetett hiba ellenére ezt el kell ismerni. Egymást megértve és támogatva, egymás elveit tiszteletben tartva haladjunk közösen, hisz mindannyiunk célja a béke és hazánk felvirágzása. Ezt a célkitűzést kívánom továbbra is szolgálni művészetemmel. Remélem, hogyha a magyar kultúra érdekében valamit teszek, a béke ügyének is használok valamit.

— Milyen változást lát vagy remél képzőművészeti életünkben?

— Több türelmet és megértést várok. A párt és az állam vezetői részéről mindenkor megértő türelmet tapasztaltam. Nem mintha mindenben egyetértettünk volna, de hittek őszinte szándékomban, abban, hogy az új feladatok megoldásában én is részt kívánok venni. Ez a bizalom volt az, ami elősegítette művészetemnek a tematikus ábrázolásmód felé való fejlődését.

De nem mindenütt tapasztaltam ezt a bizalmat. Nem értette meg a kritikusok egy része, hogy nekünk, akik Nagybánya hagyományain nevelkedtünk, mily óriási utat kell megtennünk, amíg az új tartalomnak megfelelő formanyelvet kialakítjuk. A képzőművészetben nem könnyű formát, stílust változtatni. Magam sem zárkózom el az új témák elől, hisz nem egy alkalommal megpróbálkoztam vele. Részt kívánok venni új művészetünk kialakításában, de ezt a magyar művészet hagyományaira építve lehet csak igazán megtenni. A szocialista realizmus kérdését nem szabad sematikusan felfogni. Több megértést és több művészi kritikát várok, azt, hogy vegyék figyelembe a művészet belső fejlődési törvényeit is. Én hiszek abban, hogy ezentúl másképp lesz, hogy meglesz az a nyugodt légkör, amelyben az ember zavartalanul folytathatja munkáját. A művészet teremtőmunka. Így nyúljanak hozzá a kritikusok is...

Beszélgetésünk közben Bernáth Aurél megmutatja a nagy kiállításra szánt műveit. Két szép balatoni tájképe a Badacsony melletti Ábrahám-hegy vidékét ábrázolja. Az egyiken szénahordók végzik munkájukat, a dúsan zöldellő tájban. A másikon egy pihenő asszonyt látunk, aki a balatoni tájban gyönyörködik.

Megmutatja nagy, 7.5-szer 12 méteres freskójának tervét is. A háttérben egy új várost építenek, előtte jól megfigyelt részletekben gazdag röpgyűlés képe. Az előtérben a munka utáni pihenés, játék számtalan jelenete. Birkózó, kajakozó, ping-pongozó sportolók. Négy év óta dolgozik a művész ezen az alkotásán. Igen sok tanulmányt, vázlatot készített hozzá, nem egyszer járt kint az építkezéseknél, hogy életteliévé tegye alakjait.

— Most, hogy munkám végére értem, összehasonlítva ezt az eredeti vázlattal, amelynek alapján elfogadták a tervemet — a kettő közötti óriási különbséget látva — meglep az a bizalom, amelynek alapján a párt és az állam vezetői megbíztak a mű elkészítésével. És ez a bizalom nagyon jólesik — mondotta végezetül Bernáth Aurél.

Artner Tivadar

A „Thália" alapításának ötvenedik évfordulója

Ötven évvel ezelőtt, 1904 november 25-én egy új színház kezdte meg Budapesten a működését: a Thália. A haladószellemű színházat a magát *Thália Társaságnak* nevező, néhány fiatal egyetemi hallgató és művész alapította.

A régi Thália tagjai most jubileumi ünnepségekre készülnek. November 29-én emlékkiállítás nyílik az Országos Széchényi Könyvtárban. Megnyitó beszédet mond *Benedek Marcell*, a társaság alelnöke. Ugyanaznap este a Vidám Színpadon ünnepi előadáson emlékeznek meg a jubileumról. Itt *Lukács György* mondja az ünnepi beszédet. Az estén előadják a Thália első műsordarabját, Courteline: «A rendőrfőnök jó fiú» című egyfelvonásos vígjátékát Hevesi Sándor egykori rendezésének szellemében. Az ünnepi estén *Bálint Lajos* emlékeiről beszél, *Medgyaszay Vilma* Petőfi- és Ady-dalokat énekel, *Palló Imre* pedig Kodály «Kádár Kata» című balladáját adja elő. *Kodály Zoltán* annakidején zenei tanácsadója volt a kis színháznak. A mai színésznemzedék nevében *Gobbi Hilda* fogja köszönteni a Thália tagjait.

Finnország kormánya hajlandó résztvenni a november 29-i európai biztonsági értekezleten

Finnország moszkvai követsége november 19-én megküldte a Szovjetunió külügyminisztériumának a finn kormány válaszát a november 13-i szovjet jegyzékre. A finn kormány válasza így hangzik:

«Finnország kormánya megelégedéssel üdvözöl minden olyan kezdeményezést és intézkedést, amely a nemzetközi béke megszilárdítására irányul. Ezért *feltétlenül pozitív magatartást tanusit a Szovjetunió kormánya által javasolt értekezlet összehívása iránt.*

Finnország kormánya kész pozitív értelemben megvizsgálni a Szovjetunió kormányának jegyzékében kifejtett javaslatot arról, hogy az ENSZ céljainak és elveinek megfelelően az európai békét olyan összeurópai biztonsági rendszer megteremtésével biztosítsák, amely függetlenül társadalmi és államrendszerétől, valamennyi állam — mind a nagy, mind a kis államok — részvételén alapszik.

Finnország kormánya ebből a szempontból kiindulva hajlandónak nyilatkozik résztvenni a meghívott államok közös értekezletén, amelyet az előző bekezdésben említett alapon tartanak meg». (TASZSZ)

Az albán kormány teljes mértékben támogatja a szovjet javaslatot

Tirana, november 19. (ATA)

Behar Shtylla, az Albán Népköztársaság külügyminisztere 1954 november 18-án fogadta *K. D. Levicskin*, a Szovjetunió tiranai rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét és átadta az albán kormány válaszát az általános európai értekezlet összehívásáról és európai kollektív biztonsági rendszer megteremtéséről szóló, 1954 november 13-i szovjet jegyzékre.

Az albán kormány válasza hangsúlyozza, hogy az albán kormány teljes mértékben támogatja a szovjet javaslatot, amelyet a béke és a nemzetközi biztonság érdekeit szolgáló fontos lépésnek tart. Az albán kormány kijelenti, hogy résztvesz az értekezleten.

Az NDK kormánya a szovjet biztonsági javaslat mellett

Grotewohl miniszterelnök programmnyilatkozata a népi kamarában

Berlin, november 19. (MTI)

Otto Grotewohl, a Német Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke a népi kamara pénteki ülésén beterjesztette az újjáalakított kormány tagjainak névsorát. A kormány személyi összetételében csak néhány változás történt. A Német Demokratikus Köztársaság miniszterelnökhelyetteseinek száma hatról hétre emelkedett. *Willi Stoph* belügyminisztert eddigi tisztségének megtartása mellett miniszterelnökhelyettessé nevezték ki. A kormánynak két új tagja van: *Fritz Lange* közoktatásügyi és *Erwin Kramer* közlekedésügyi miniszter. Az új külkereskedelmi minisztert, valamint az állami központi ellenőrző bizottság elnökét későbbi időpontban jelölik ki.

A Német Demokratikus Köztársaság népi kamarája a miniszterelnök programmnyilatkozatának elhangzása és beható megvitatása után egyhangúlag jóváhagyta az újjáalakított kormány összetételét és munkaprogrammját.

Otto Grotewohl miniszterelnök kormánynyilatkozatában részletesen elemezte és erélyesen elutasította Adenauer újrafelfegyverzési politikáját, amelyet a német monopoltőkések és a nyugati megszálló hatalmak, elsősorban az Amerikai Egyesült Államok utasítására folytat. Grotewohl kijelentette, «aki ma a párizsi szerződések ratifikálásáért száll síkra, az tudatosan meg akarja akadályozni Németország két részének békés újraegyesítését és szembehelyezkedik a német nép túlnyomó többségének akaratával. A leghatározottabban leszögezzük, hogy Adenauernak és a bonni kormánynak nincs joga a német nép nevében beszélni vagy cselekedni.

A bonni kormány nem bírja a német nép bizalmát, a nyugatnémet lakosságét sem. Adenauer aláírása a párizsi szerződéseken ezért semmis és érvénytelen.

A német nép nem mond le arról a jogáról, hogy maga döntsön saját jövőjéről».

A miniszterelnök ezután a Saar-vidékkel kapcsolatos mesterkedésekről szólva hangoztatta, hogy «a Párizsban kötött Saar-egyezmény nem a békét szolgálja, ellenkezőleg, komolyan veszélyezteti a francia nép békés jövőjét. A mi álláspontunk a Saar-kérdésben a következő:

a Saar-vidék Németországhoz tartozik. A párizsi Saar-egyezmény a Saar-vidéknek minden jogalap nélküli tényleges elcsatolását jelenti Németországtól.

Franciaországnak gazdasági érdekei fűződnek a Saar-vidékhez. *Az egységes, demokratikus, békeszerető, szuverén Németország és Franciaország békésen és tartósan rendezheti majd a Saar-kérdést*».

Grotewohl ezután felolvasta a Német Demokratikus Köztársaság kormányának válaszát a szovjet kormány november 13-i jegyzékére,

az NDK kormánya válaszában kijelenti, hogy kész résztvenni a szovjet kormány által javasolt európai biztonsági értekezleten.

Grotewohl a válaszjegyzék ismertetése után kijelentette, «amint látják, a Német Demokratikus Köztársaság új kormányának első lépése népünk biztonságát, hazánk egységét és a békét szolgálja. A Német Demokratikus Köztársaság kormánya javasolja a nyugatnémet szövetségi köztársaság kormányának, tegyen nyilatkozatot, hogy szintén kész résztvennj a november 29-én kezdődő nemzetközi értekezleten».

— Mivel ma két állam van német földön — folytatta a miniszterelnök — **hazánk újraegyesítése csak a két fél megállapodása és az egész német nép érdekében kötendő kompromisszuma alapján képzelhető el.**

Jóllehet a nyugatnémetországi viszonyok lényegesen különböznek a Német Demokratikus Köztársaságban uralkodó viszonyoktól, népi kamaránk és kormányunk mindig hangsúlyozta, hogy a Német Demokratikus Köztársaság demokratikus erői nem szándékoznak a Német Demokratikus Köztársaságban jelenleg fennálló társadalmi és államrendszert az egyesült Németországra átültetni.

A német nép és a Német Demokratikus Köztársaság ezért joggal követeli,

mondjon le a nyugatnémet szövetségi gyűlés és a szövetségi kormány is arról a tervről, hogy a szövetségi köztársaság mai rendszerét kiterjesszék egész Németországra.

Grotewohl ezután hangsúlyozta, hogy a Német Demokratikus Köztársaság kormánya szükségeseknek és halaszthatatlanoknak tekinti a párizsi szerződések elvetését, a szabad össznémet választások megtar[tását] a négyhatalmi megállapodást [és] szálló csapatok kivonásáról

A nyugati nagyhatalmak a szovjet javaslat elutasítására akarják rábírni szövetségeseiket és a semleges európai országokat

Mint a «New York Herald Tribune» londoni tudósítójának közleményéből kitűnik, *az Egyesült Államok*, [illegible]

utasítsák el a Szovjetuniónak az európai biztonság kérdésében európai értekezlet összehívásáról

Dunántúl
1928. dec. 19.

Csihálek Sándor kárpitos- és díszitő-mester
Pécs, Mária-u. 11. sz. :: Telefon 15-84.
Ottománok, szalon és bőrgarnitúrák. — Olcsó ár. — Jó munka.

)-(**Bernáth Aurél festőművész nőegyleti kiállítása** dec. 19-én, szerdán este 7 órakor zárul. Azok a művészet iránt érdeklődők, akik eddig még nem látták ezt a magas színvonalú kiállítást, bizonyára ezen az utolsó napon nem fogják elmulasztani ennek megtekintését. Belépődij ezen az utolsó napon nincs.

(:) **Jékhokki.** BKE II.—Oxford 3:2 (1:2, 1:0, 1:0). Az angolok ma a BKE első csapatával mérkőznek.

(:) **64 résztvevő csapattal** januárban tartják meg az angol kupa első fordulóját.

(:) **Vizipóló:** UTE—KISOK 13:0 (5:0).

(:) **A Sabaria első ellenfele** Mexikóban a bajnokság második helyén vesztegelő Asturias lesz. A meccset január 6-án játszák le.

(:) **A Pécsi Sport Club** ma este 8 órakor a Nádor szálló különtermében választmányi ülést tart. Pontos megjelenést kérnek tekintettel a rendkívül fontos tárgysorozatra.

— **A hadigondozottak illetményfizetésének újabb rendezése.** Pécs város népjóléti ügyosztálya értesiti a helybeli hadirokkantakat, hadiözvegyeket, hadiárvákat és a segélyt élvező felmenő ágbeli rokonokat, hogy járadékuk, illetve segélyük fizetését f. évi december hó 1-től kezdődően a m. kir. központi illetményhivatal vette át, járandóságaikat tehát ezentúl nem a városi pénztárnál fogják felvenni, hanem a fentnevezett hivatal fogja címükre postán megküldeni. Felhivja továbbá a jelzett ügyosztály a hadigondozottakat, hogy ezentúl a város területén belül lakcímükben beálló mindennemü változást az ügyosztály helyiségében (Városház III. emelet 83. és 85. számú szobákban) haladéktalanul jelentsenek be, hogy illetményeik kézbesitésénél fennakadás ne álljon elő. Ugyanott kell bejelenteni járadékigényükre befolyással biró egyéb változásokat is, u. m.: a gyermekek születését, elhalálozást, hadiözvegyek férjhezmenetelét, valamint a Pécsről történt elköltözést.

— **Egy pécsi leány balesete.** Barkó Anna 19 éves kisdaindoli lakós tegnap délután 4 óra tájban hirtelen rosszul lett a Széchenyitéren és összeesett. A mentők beszállitották a belgyógyászati klinikára.

— **Vadnyúl,** róka, görény és nyest bőröket magas árért veszek, **Hablicsek,** Rákóczi-út 48.

— **Ellopták a tüzelőjét.** Kiss Anna Antal-utca 1. szám alatti lakós ma délelőtt feljelentést tett a rendőrségen, hogy a fáskamrájából valaki fáját és a szenét ellopta. A tolvajt keresi a rendőrség.

— **Eltünt bonyhádi tanulót keresnek Pécsett.** Fábián Imre 13 éves bonyhádi tanuló a napokban nyomtalanul eltünt hazulról. A bonyhádi rendőrség megkeresésére a pécsi rendőrkapitányság is nyomozást tett folyamatba az ügyben.

* **A Testőr** (Repriz.) Egy bizarr és frivol ötlet, háromfelvonásos vígjátékká kiszélesitve, lirai, szatirikus és gyakran sikamlós dialógusokkal és helyzetekkel fűszerezve, ez Molnár Ferenc **Testőrje.** A receptet már az Ördög óta ismerjük és ez az ügyes szinpadi szakácsművészet hozta meg Molnárnak a világsikert, amelynek fényében sütkérezve ünnepli most negyedszázados irói jubileumát. Ennek a jubileumnak kapcsán került sor a **Testőr** reprizére, amelynek parádés címszerepét Vértes Lajos alakította. A színész kettős alakjának tökéletes megjátszása a színészi játék maximumát jelenti. És Vértes Lajostól nüansznyi eltérésekben ezt kaptuk. A szimpatikus és tehetséges művésznek forró és megérdemelt sikere volt. A színésznőnek Ladomerszky Margit volt megejtően szép, szerelemre gyulladó és a kiismerhetetlenségig raffinált megszemélyesitője. Nagyon melegen fogadta a közönség az érthetetlenül ritkán szóhoz jutó Danis Jenöt aki a kritikust mintázta meg kitünően. Egri Berta a nevetőidegeket tette ismét próbára, mig kis szerepében Eörsy Mária volt igen kedves. A mintaszerü előadás és rendezés Vértes Lajos érdeme.

A színházi iroda közleményei:

* **Az utolsó Verebélyi lány operettbemutató Solthy György felléptével.** A magyar dal, a magyar zene diadalmas sikerét jelenti az Utolsó Verebélyi lány, Drégely Gábor „Kisasszony férje" vígjátékának szerda este bemutatásra kerülő operettváltozata. Harmath Imre és Ábrahám Pál a szerencsés szerzői ennek az operettnek, mely az idény kimagasló eseménye. A pécsi színház előadása semmivel sem marad a fővárosi előadás mögött, mert olyan szereplőgárdával indul a közönség meghódítására, hogy bátran megállja a versenyt. Hetek óta tartó lelkes munka előzte meg Az utolsó Verebélyi lány premierjét. A női főszerepben brilliáns alakitással lepi meg közönségét Rózsa Bözsi, a régóta dédelgetett kedvenc, aki Gaál Franci parádés szerepét játsza. A férfi vezetőszerepben Solthy György, a Király Színház ünnepelt művésze rohamozza ismét a szíveket természetes játékával. Vinsze Emmi, Kádár Margit, Orbán Viola, Hajnal Beata, Eörsy Mária, Bihary Nándor, Kormos Ferenc, Sarlay Imre, Károlyi Vilmos, Bánky Róbert, Kottlár Richárd kezeiben vannak a jobbnál-jobb főszerepek. A táncokat Bihary Nándor és Károlyi Vili tanitották be. A rendezés Sugár Gyula, a zenei betanitás G. Nagy Tibor karnagy érdeme. Az operettben a cigányzenéket Jónás Bandi kitünő zenekara játsza. Az utolsó Verebélyi lány csütörtökön, pénteken, szombaton este és vasárnap délután is müsoron van.

* **Vasárnap este Solthy György felléptével** Ripp van Winkle

* **Hétfőn délután 4 órakor a kisgyermekek részére karácsonyi ünnepi előadás.** Szinrekerül Révész Amadé dr. 4 felvonásos tündérjátéka, az Álomtündér. Jegyek az előadásra már előválthatók.

Szerda, december 19.

BUDAPEST, 9.15: Hangverseny. (Temesváry—Kerpely—Polgár-trió.) 9.40: Hirek. 9.45: A hangverseny folytatása. 12.00: Harangszó az egyetemi templomból, időjárás és hirek. 12.20: Horváth Gyula és cigányzenekarának hangversenye. 13.00: Időjelzés, időjárás és vizállás. 14.00: Hirek, élelmiszerárak. 15.30: Morse tanfolyam. 16.00: Manchen Mariska mesedélutánja. 16.45: Időjelzés, időjárás, vizállás és hirek. 17.10: Morvay Ákos zongorajátéka. 1. Lehár Ferenc: „Hercegkisasszony" c. operettből részletek. 2. Magyar dalok és csárdások. 18.10: Gvorsirási tanfolyam. 18.45 Olasz nyelvoktatás. 19.25: Sipelka—Perleberg Artur dr. előadása „Mibe kerül a karácsony?" 20.00: Finn-est. Közreműködnek: Bán Aladár dr. Ispanovits Sándor, Gellért Irén, Lehotay Árpád. 1. Finn Himnusz. 2. Bán Aladár dr. finn nyelven üdvözli a finn hallgatókat. 3. Ispanovits Sándor felolvasása: „Az ezer tó országa". 4. R. Kajanus Rapszódia. No. 1. D-moll. 5. Költemények: a) Suonio: Idegen zászló, b) Suonio A megvetett anya. 6. a) Sibelius: Der Schwan von Tuonela. Legenda a Kalevala finn népéposzból. Angol kürtszóló. b) Jaernefeld: Praeludim. 7. Költemények. a) Schrowe: Köszöntelek magyar nép, b) Jaennes: Siron, c) Jaennes: Karjala. 8. Három finn dal, a) A szép finn dal, b) Tengerész a szénégetők között. c) Kalabáj. 9. Sibelius: II. Simphonia. 4 tételben. I. Allegrettó. II. Andante ma rubotó. III. Vivacissimo. IV. Finale. 22.00: Időjelzés és hirek. 22.30: Magyari Imre és cigányzenekarának hangversenye.

BÉCS, 11.00: Zene. 16.00: Finn delután. 18.10: Kiváló osztrák művészek. 19.30: Hangverseny.

BERLIN, 17.00: Hangverseny. 20.00: H. Pfitzer „Das Christelfein" operájának előadása. Utána tánczene.

BRESLAU, 16.30: Zene. 20.00: Pfitzer „Das Christelflein" operájának előadása.

DAVENTRY 18.30: Iskolai hangverseny. 19.00: Könnyü zene. 20.00: Sybil Maden (alt) hangversenye és katonazene. 21.30: Ethel Daakin (szoprán) és Ghyn Eastman (bariton) hangversenye. 22.15. Tánczene.

PRÁGA, 19.00: Fúvózene. 20.00: Szórakoztató est. 21.00: Hangverseny. 21.20: Régi cseh tánzene.

RÓMA, 17.30: Hangverseny.

ZÜRICH, 20.00: 20.45: Hangverseny. 21.30: Zene.

Csütörtök, december 20.

BUDAPEST, 9.15: Délelőtti hangverseny. 9.30: Hirek. 9.45: Hangverseny folytatása. 12.00: Harangszó az egyetemi templomból, időjárás, hirek. 12.20: A Temesváry — Kerpely — Polgár-trió hangversenye. 1. Planquette: Cornevillei harangok — ábránd. — 2. Bazzini: Reverie: 3. Auber: Gige: 4. Mozart: Adagio és Menuett. 5. Padouk: Magyar ábránd. 13.00: Időjelzés, időjárás és vizállás. 14.30: Hirek, élelmiszerárak. 16: Glaser Géza felolvasása: „Az igazi kartellek fejlődése és ellenőrzése". 16.45: Időjelzés, időjárás, vizállás és hirek. 17.15: Rádió Szabad Egyetem. 1. Nagy Izabella magyar dolakat énekel. Zongorán kisér: Polgár Tibor. 2. „A viz". Horváth Dezső dr. orvos előadása. 3. Időszerü kérdések: a) „Gvadányi József" (Janson Vilmos tanár); b) „A karácsonyfa" (Solymossy Sándor dr. egyetemi tanár.) 18.30: Rádióamatör-posta. 19.25: Angol nyelvoktatás.

Felelős szerkesztő: LINDER ERNŐ
Kiadja a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság.
Nyomatott a Dunántúl r. t.-nál.

Hó és sárcipőjavitást
szakszerüen készit
Quintus, Majláth tér 6.

Bpest, dec. 18. — Valuták és devizák: Amsterdam 230.10—230.80, h. f. 229.85—230.85, Belgrád 10.07¼—10.01¼, d. 10.00—10.06, Berlin 136.50—136.90, m. 136.40—136.90, Brüsszel 79.65—79.90, b. f. 79.60—79.90, Buk. sz. külf. lei 3.42—3.47, lei 3.41—3.47, Kopenhága 152.90—153.30, d. k. 152.70—153.30, London 27.78¾—27.86¾, f. 27.80—27.95, Madrid 93.00—93.50, p. 92.95—93.55, Milanó 29.99.5—30.07.5, L. 29.90—30.15, Newyork 572.70—574.30, d. 570.70—572.70, Oslo 152.77.5—153.17.5, n. k. 152.60—153.20, Páris 22.39—22.46, f. f. 22.40—22.60, Prága 16.97—17.02, sz. 16.94—17.02, Szófia 4.13—4.16, ——, Stockholm 153.35—153.75, sv. k. 153.15—153.75, Varsó 64.20—64.40, z. 64.10—64.40, Wien 80.67.5—80.92.5, o. sh. 80.62.5—80.97.5, Zürich 110.42.5—110.72.5, sv. f. 110.32.5—110.72.5.

Értéktőzsde: A mai tőzsdét ismét 1—2 papirban mutatkozó eltolódás és a többi részvények elhanyagolása jellemezte. Élénk volt a forgalom Lámpa, Gschwindt és Gummi papirokban. Lámpában kontremin eladások, Gumiban intervenciós vásárlások voltak, Gschindtet pedig kedkezlő osztalék hirekre keresték. Ezen akció következtében Lámpa 10 százalékkal esett. Gschwindt 3, Gumi 5 százalékkal emelkedett. Államvasút barátságosabban tendált. Zárlat felé a piac elgyengült és az értékek legnagyobb része 1 százalékos árveszteséget szenvedett.

Fixkamatozású papirok piaca üzlettelen.

Valuta és devizapiacon lényegtelen változások voltak.

Terménytőzsde: A mai terménytőzsdén az irányzat egyenetlen, a forgalom csendes. Hivatalos árfolyamok: Búza 77-es tiszai 24.90—25.05, felsőtiszai 24.70—24.85, fehérm. dun. és b. 24.50—24.65, pestv. 24.55—24.70, b. 24.50—24.60, 78-as tiszai 25.15—25.30, felsőtiszai 24.95—25.10, fehérm. dun. és b. 24.75—24.90, pestv. 24.80—24.95, 79-es tiszai 25.40—25.50, felsőtiszai 25.15—25.25, fehérm. dun. és b. 25.00—25.10, pestv. 25.05—25.15, 80-as tiszai 25.50—25.60, felsőtiszai 25.25—25.35, fehérm. dun. és b. 25.10—25.20, pestv. 25.15—25.25, rozs pestv. és egyéb 22.90—23.00, tak. árpa I-a 25.25—25.50, közép 24.75—25.50, sörárpa felsőmagyarországi 27.00—28.00, egyéb 26.50—27.00, köles 26.00—26.50, zab I-a 25.00—25.40, közép 24.60—24.80, tengeri tiszántúli 26.75—27.00, egyéb 25.35—25.65, repce 45.50—46.50, korpa 18.25—18.50, lucerna magyar 135—155, lóhere nagyarankamentes 155—170, nagyarankás 140—150.

Fixkamatozású papirok: 6 százalékos h. k. —67, 0.13, 5½ százalékos h. k. 2—7, 0.12, 5, 0.14, Népszöv. 6.25, Kényszer 50, Beszkár A. 6.55, Lóverseny 5.1, Stefaneum 26.

Sertésjelentés: Nyiltvásári maradvány 1840, érk. 452, elkelt 691. Zártvásári maradvány 176, érk. 356, elkelt 200. Zsirsertés f. könnyü 122—146, nehéz 148—162.

Zürich, dec. 18. — Zárlat: Páris 20.28, London 25.17¼, Newyork 518.85, Brüsszel 72.18, Milanó 27.16.5, Madrid 84.40, Amsterdam 208.40, Berlin 123.65, Wien 73.05, Szófia 3.74.5, Varsó 58.20, Budapest 90.48, Belgrád 9.12.5, Bukarest 3.12.

Milassinnál ma lesz a Nőegyletben szerdai **összтánc.**

Uj kurzusok kezdete **jan. 2 án,** délutáni 6-8 ig, esti 8-11 óráig.

— **Megalakult a keresztényszociálista magántisztviselők országos szövetségének pécsi csoportja.** A keresztény magántisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak egy lelkes csoportja gyült egybe vasárnap délelőtt a Káptalan-utcai cserkészotthonban, hogy a ker. szoc. magánalkalmazottak országos szövetségének elnökét Kovács Gyulát meghallgassák, aki mindvégig figyelmet lekötő módon bizonyította a szervezkedés szükségességét. Kovács elnök nagy érdeklődéssel hallgatott szavait azzal zárta, hogy a keresztényszociálista munkásnak itt van a hazája és kell, hogy itt találja is meg a megélhetését. Ezután egyhangú lelkesedéssel kimondotta a gyülés a ker. szoc. magánalkalmazottak országos szövetsége pécsi csoportjának megalakulását. A jelölő bizottság javaslatára megválasztották a tisztikart és pedig: titkár: Stamler Béla, pénztáros: Becker Andor, ellenőr: Kaffka István. Választmányi tagok: Légrády Ferenc, Lónkay Dezső, Rozner Imre, Egerszegi Géza. Választmányi póttagok: Petrovics József, Ábrányi László, Gergics Amália, Hegedüs Alajos, Molnár Béla. Központi kiküldött a mindenkori elnök és Légrády Ferenc. Vezérlő bizottsági kiküldött a mindenkori elnök és Stamler Béla. Az új egyesületet elsőnek a pécsi ker. szociálista szakszervezetek elnöke Horváth Bors Gyula üdvözölte és biztosította a ker. szociálista munkásság testvéri szeretetéről.

— **A szekszárdi új evangélikus templom felavatása.** A szekszárdi evangélikus egyházközség nagyszabású, művészi templomot építtetett, amelynek felavatására szombaton odaérkezett Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök is. Szombaton este, a vármegyeháza dísztermében kultúrest volt, amelyen Bodnár István prológusa után, Kapi püspök tartott előadást, A nemzeti élet négy köpillére címmel. A kultúrestén Jankó Ágoston főispán, Seewald Oszkár alispán és vitéz Vendel István polgármester vezetésével résztvett Szekszárd egész társadalma. Vasárnap délelőtt folyt le a templomavatás, nagy közönség előtt, amelyen jelen volt Pesthy Pál dr. igazságügyminiszter is családjával együtt. Knefely Ödön gyülekezeti felügyelő adta át a templomkulcsot Kapi püspöknek. A szertartás folyamán Kapi püspök, Schöll főesperes, Müller Róbert alesperes, egy-egy bibliai idézetet mondva, helyezték el az oltáron a szentedényeket, majd a püspök, a két esperes kíséretében, az oltár elé lépett és avató-beszédet mondott. Imádság és áldás-mondás közben kondultak meg az új harangok, azután Németh Gyula lelkész prédikált, Kapi püspök pedig imádkozott. Az istentiszteletet követőleg küldöttségek járultak az evangélikus püspök elé, köztük a vármegyének Seewald Oszkár alispán, a városnak vitéz Vendel István polgármester által vezetett küldöttségei. Százötven-terítékes bankett zárta be a szekszárdiak ünnepségét, s a többi között Kapi püspök és Pesthy Pál igazságügyminiszter mondtak felköszöntőt.

Zelesny K. udvari fényképész Pécs, Anna-u. 4. A műterem fütve.

— **Reformátusok urvacsorai előkészítő áhitatai.** A pécsi református templomban f. hó 19-től, szerdától kezdve, bezárólag 22-ig, szombatig, minden este fél 7 órakor urvacsorai előkésztiő áhitatok tartatnak. Az áhitatok tárgyai esténként a következők: Szerdán: E pohár amaz Ujtestamentum. Csütörtök: Az Urnak halálát hirdessétek, amíg eljövend. Péntek: A méltatlanul urvacsorázók bűne. Szombat: Próbálja meg az ember magát. Minden esti beszéd önmagában véve is egészet alkot.

— **Karácsonyi ajándéknak** a legalkalmasabb a Meinl-ajándékkosárka. Tetszés szerinti összeállítású ajándékosárkákat a Meinl-üzletben vásárolhat.

A takarékosság könnyü és biztos módját választja,

aki a Pécsi Kölcsönös Segélyző Egylet Pécs, Király. u. 23—25. Pécs és Baranyavármegye ezen régi pénzintézetének

1929. évi január hó 1-én kezdődő négy évre terjedő uj évtársulatának sorába lép

s annyi üzletrészt jegyez és négy éven át hetenként pontosan annyit fizet be, amennyit keresete és anyagi viszonyai megengednek.

Pécs és a megye polgárságának sok ezrei, munkások, iparosok, kereskedők, tisztviselők és családok köszönhetik anyagi boldogulásukat ezen 63 év óta áldásosan működő intézménynek, melyet 1865-ben Zsolnay Vilmos és a város más neves polgárai alapitottak.

Az 1929. évtársulatban

egy üzletrész után heti 1 pengő

fizetendő.

A befizetések egy hóra, félévre vagy egész évre is elfogadtatnak.

A tagok pénzét a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R. T. gyümölcsözteti és ezen intézet az egylet tagjainak — akik bármikor kiléphetnek és befizetett tőkéjüket kivehetik — befizetéseik lekötése, valamint váltó, jelzálog vagy más, fedezet ellenében KÖLCSÖNT is nyujt.

Az évtársulat jövedelme 4 év elteltével üzletrészeik arányában a tagok között kerül felosztásra.

A tagok sorába belépni már most lehet. Jelentkezéskor, tekintet nélkül az üzletrészek számára, minden tag részéről beiratási díj és a tagsági könyvecske fejében összesen **2pengő 50 fillér** fizetendő.

A befizetések 1929. január 2-án kezdődnek és uj tagok belépése 8 héten át mulasztási pótdij nélkül történik.

Mindenki saját, gyermekei, családja és üzlete érdekében cselekszik, ha a Pécsi Kölcsönös Segélyzőtagja lesz.

— **Erdős René pécsi estje.** Erdős René az ismert magyar írónő január 5-én tartja a Pannónia nagytermében egyetlen pécsi előadó estjét. Jegyek a Stühmer cukorkaüzletben kaphatók, Király-utca 21. szám alatt, telefon 14—84.

— **Távbeszélőforgalom Szlatinával és Viroviticával.** A főposta értesítése szerint Pécs és Szlatina, valamint Pécs és Virovitica (Verőce) közt a mai nappal megnyilt a közvetlen távbeszélő forgalom. Egy háromperces beszélgetés díja 2 P 40 fillér.

— **A városi nyugdíjasok.** Pécs városának nyugdíjasai a mostoha sorsot szenvedik. A város karácsonyi segélyt szavaz meg a szerdai közgyülésen. A város régi, érdemes alkalmazottai megérdemlik, hogy felé jük forduljon a figyelem. A törvényhatósági bizottság tagjainak jóindulata kell, hogy a szegény nyugdíjasok felé fokozottabb mértékben forduljon.

— **A mohácsi polgári lövészegylet közgyülése.** Vasárnap délután tartotta a mohácsi polgári lövészegylet rendes évi közgyülését a városi tornacsarnokban Schmidt Lajos elnök vezetése alatt, amelyen a lövészek nagyszámban jelentek meg. A közgyülést Schmidt Lajos elnök hatásos beszéddel nyitotta meg és vázolta a lövészegylet céljait és törekvéseit. Utána Bánovics József főlövőmester tartotta beszámolóját. Ezek szerint a lövészegylet tagjainak a száma 126 s az elmult másfélév folyamán mintegy 40 napon át tartottak gyakorlatokat fékpuskákkal. Résztvettek a vármegyei és országos versenyen és ott is kellően képviselték az egyesületet. Utána Pakusz Károly pénztáros terjesztette elő a pénztárjelentést, amely szerint a tagdíjakból 114 pengő folyt be. Különböző kiadásokra az egyesület 59 pengő 50 fillért adott ki. A pénztári maradvány 56 pengő. Majd megválasztották a tisztikart. Főlövőmester lett: vitéz Kürtössy Mátyás, h. lövőmester: Bánovics József, jegyző: v. Horváth Kázmér dr., pénztáros: Pakusz Károly, ellenőr: v. Toldy Miklós, ügyész: Schmidt Miklós dr., orvos: Faltay János dr., gazda: Fehérváry István. A lövészszakosztály vezetője: Inkei Andor, a testedzőszakosztály vezetője: Szünstein Alajos, számvizsgálók: Varga Pál, Matkovics Mátyás. Lövészmesterek: Bartók Lajos dr., Bánovics Sándor, Bauer Károly, Csallóközy Rezső, Deutsch Kornél, Gasparich József, Fridrich Oszkár, Horváth Lajos dr., Kolozsváry Dénes, Németh István dr., Németh Kálmán dr., v. Marosy Gyula. Miután az ujonnan választott főlövőmester vitéz Kürtössy Mátyás az összes megválasztottak nevében köszönetet mondott a bizalomért, Schmidt Lajos elnök a közgyülést bezárta.

— **Órajavító intézet Kossuth L.-u. 4.**

— **Felakasztotta magát a temetőben.** A központi temetőben dolgozó munkások hétfőn délelőtt 10 óra tájban egy fán egy középkorú férfi hullájára akadtak. Azonnal levágták, de már halott volt, bár a holttest még meleg volt úgy, hogy a halál alig egy órával korábban következhetett be. Az öngyilkos Tóka Mihály gazdasági napszámos, amint a munkakönyvéből megállapították. Az utóbbi időben sehol sem volt alkalmazásban. Minthogy az öngyilkosságot kétségkívül meg lehetett állapitani, az ügyészség kiadta a temetési engedélyt. Tóka Mihályt szerdán délután temetik a központi temető ravatalozó teréből.

A SINGER VARRÓGÉPEK MÉGIS A LEGJOBBAK!

— **Jótékonyság.** Romaisz Ferenc prelátuskanonok a pécsi oltáregyletnek 20 pengőt, Wallandt Kornél pedig a Matessa árváknak 10 pengőt adományozott.

— **Az osztálysorsjáték mai húzásán** a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki: 20.000 pengőt nyert: 71893. 10.000 pengőt nyert: 73985. 4000 pengőt nyert: 2207. 1000 pengőt nyertek: 49959, 66713. 800 pengőt nyertek: 25199, 33200, 58782, 59102, 73974. 500 pengőt nyertek: 345, 479, 5783, 15932, 37378, 46583, 46624, 53993, 63067, 66634, 69684, 77121. Azonkivül kihúztak még 40 darab 200 pengős nyereményt és 1938. darab 100 pengős nyereményt. A húzás folytatása folyó hó 19-én, szerdán reggel lesz.

— **Áramszünet.** Áramszünet hálózatjavítás miatt folyó hó 19-én, szerdán déli 12 óra 10 perctől 2 óra 20 percig és délután 1 óra 50 perctől 2 óráig: Mgeyeri-úton, Móré Fülöp-utcán, Athinay-utcán, Mezőszél-utcán, Aidinger I.-utcán, Szilágyi D.-utcán, Vas-Gereben-utcán, ugyanekkor déli 12 óra 10 perctől délután 2 óráig Báró Bánffy D-utcán, Rét-utcán és környékén.

— **A jótékony nőegylet céljaira** adakoztak: pécsi székeskáptalan Komócsy István prépostkanonok útján 300 P, Pannónia sörfőző r. t. 120 P, Baranyai gazdák r. t. 30 P, Szikoráné 50 P, Reiner és Pauncz 8 P, Auber Gyuláné 5 P, dr. Günther Mihályné 15 P. Természetben küldtek: Wurster József dr. nagyprépost 4 zsák burgonyát, Hamerli József 6 kg. zsirt. Köszönettel nyugtázza Littke Jenőné ügyvezető elnök.

— **Gramofon lemezek** és javítások **Neidhardt** müszerésznél, Városház-utca 2. szám.

— **Lopott kerékpárt találtak a pécsi hullaház padlásán.** A központi temető felügyelője ma délelőtt bejelentette a rendőrségen, hogy a hullaház padlásán egy ismeretlen eredetű, 70639 számú versenykerékpárt találtak. A nyomozás megállapitotta, hogy a kerékpárt ez év szeptemberében két fiatalkorú pécsi gyermek lopta Budapesten. A kerékpárt eladták Pécsett egy fiatalkorúnak, akitől ismét ellopta valaki és a hullaház padlására rejtette. A kerékpár tulajdonosának megállapítására megindult a nyomozás.

— **A fényüzési adó alá eső tárgyak korlátozása.** A pénzügyminiszternek a hivatalos lap mai számában megjelent rendelete szerint a fényüzési forgalmi adó adá eső tárgyak a következőképen módosulnak. Fényüzési adóköteles a nyakkendő anyagára való tekintet nélkül, ha eladási ára darabonkint 14 pengőt meghalad. A férfikalap és sapka csak akkor fényüzési tárgy, ha 40 pengőnél drágább. A bársony, plüss vagy mokettszövetek csak abban az esetben fényüzési tárgyak, ha egészen vagy túlnyomó részben selyemből vannak szöve. Az esernyők, napernyők, boternyők akkor adókötelesek, ha nemesfémből, elefántcsontból, teknősbékahátból, borostyánból, vagy gyöngyházból készült alkatrészük is van, vagy ilyen anyagokkal vannak díszitve. A pogácsasajt, más néven kvargli nem fényüzési tárgy.

Vita a Majláth téri piacon

Mindennek egy tyúk volt az oka

Pécs, okt. 12. — Bohózatba illő eset történt ma délelőtt a Majláth-téri piacon. Özv. Garai Józsefné keszüi asszony egy kosárra való tejfellel és turóval együtt egy tyukot is behozott a piacra. Jól kifejlett volt a baromfi, de azért beleférne akármelyik adófizető fazekába, ha történetesen megfizethető volna. Ezt a szóban forgó tyukot is sokan megemelték, megkérdezték az árát, megcsóválták a fejüket, azután szó nélkül letették. Egyszer azután egy termetes uriasszony állt meg a néni kosara előtt. A tejfel után érdeklődött. Alkudozás közben észrevette a kosár mellett gubbasztó baromfit is. Felvette, nézegette, azután megkérdezte az árát. Úgy látszik sok pénze lehetett, mert bemondta az ultimót.

— Négy pengőt adok érte, többet nem ér.

A néni először hümmögetett, de azután belátta, hogy neki sincs többe egynél, odaadja hát négyért. Az alku meg is történt. Az uriasszony ki is fizette az árát. Azután odatartota bádogedényét:

— Mérjen ide egy liter tejfelt.

Ez is megtörtént. Az uriasszony feltihelődött és a tyuk után nyult. Amint azután felemelte a baromfit, **legnagyobb csodálkozására egy tojást talált alatta.**

A falusi néni is tágra meresztette a szemét és első dolga volt, hogy utánakapott. Az uriasszony azonban nem hagyta a jussát:

— A tojás az enyém, mert a tyukot már kifizettem.

A néni kész volt a replikával:

— Ugyis olcsón adtam a tikot, a tojást nem adom. Olyan világ van, hogy majd tojást is adok a tyukhoz.

Az uriasszony is a sarkára állt:

— Akkor adja vissza a pénzemet, itt a tyukja. A tojást akkor tojta a tyuk, mikor már kifizettem az árát.

A falusi felpattant:

— Majd bolond vagyok viszaadni a pénzt. Drága a tojás, köll az nekem is.

A szóváltásra csődület támadt és olyan parázs vita indult meg, hogy csak úgy zengett a piac. Végre rendőr is került elő, aki felvette a hivatalos tényállást, kijelentve, hogy piaci botrányokozásért feljelenti a feleket, aztán majd lássák a következményeit, ha nem átallották egy hitvány tojás miatt botrányt rendezni.

Az uriasszony erre meghökkent, felkapta a tyukot és eltünt a sokadalomban. A keszüi néni pedig haragra gerjedt és a rendőr előtt úgy csapta földhöz a fehér tojást, hogy menten sárga lett.

Művészet és zene:

)-(**Egy új magyar festő.** A budapesti sajtó most fedezte fel a legújabb festőművész tehetségek között Bernáth Aurélt, akinek most az Ernszt-múzeumban van vernisszázsa. Bernáth modern tájképfestő, akinek hegyi tájait, végtelenbe vesző vizeit, monumentális impresszionizmusnak nevezte egyik kritikusa. Képeit valami kékség jellemzi, ami nem hangulatot jelent nála, hanem tudatos festői formát. A kiváló művész nemsokára Pécsett is kiállítást rendez, amely elé nagy érdeklődéssel tekint a város kultúrközönsége annál is inkább, mert a tehetséges művészt rokoni szálak is kötik Pécshez.

A 21-ik m. kir.
Osztálysorsjáték
október 20-án kezdődő húzására — sorsjegyek még korlátolt számban kaphatók a Pécsi Kereskedelmi és Iparbank R.-T.-nál.

SPORT.

Elmarad a miskolci különvonat

Pécs, okt. 12. — Pécs város sportszerető társadalma nagy csalódást szenvedett a tegnapi napon; az utolsó percekben kellett lefujni a különvonatot. Közel kétszáz ember lefizette a díjat szerdáig és még sem sikerült összehozni a szükséges számot. Miért? Szomorú magyarázata van ennek. A jelentkezők egy része a lehető legkomolytalanabbul viselkedett. Feliratta magát két-három helyen és a végén sehol sem fizetett, egy jelentékeny másik rész pedig Pató Pál módjára arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem az ő jelentkezésén fordul meg a vonat létrehozása és ha csak szombaton jelentkezik, majd akkor a vonatnál is akad számára hely. Végül jó sokan voltak, akik az utolsó percekben visszavonták jelentkezésüket.

A rendezőbizottság nem vállalhatja az anyagi felelősséget a vonat indításáért, mert ezt legkésőbb 24 órával az indulás előtt le kell rendelni, így csak azt sikerült elérni, hogy a vasút 20 jelentkező esetén külön kocsit és 25 százalékos menetkedvezményt ad.

Ebből az alkalomból a rendezőbizottság kötelességének tartja, hogy a nyilvánosság előtt is köszönetét fejezze ki a Gruber-cégnek, mely fáradtságot nem kimélve, önzetlenül vállalta az aláírások összegyüjtését.

Akik a különvonatra jelentkeztek, azok ott, ahol és akinél a részvételi díjat lefizették, azt hiánytalanul díjat lefizették, azt visszakapják.

—

(:) **A vasárnapi pécsi futballprogram** egyetlen kimagasló eseménye a Bácsalmási SC—PVSK találkozó. A BSC csak idén került fel az első osztályba és a Szigetvári AK mellett a bajnokság egyik meglepetése lett. Sorra verte a legjobb csapatokat, köztük az NTE-t, míg a PSC-től Pécsett minimális 4:3 arányú vereséget szenvedett. A BSC ezt a vereséget óhajtja megtorolni és a PSC helyett a PVSK-án kíván revánsot venni. A pécsi vasútas csapat hasonlóan nagy ambicióval készül a mérkőzésre. Ez lesz a csapat első idei bajnoki szereplése Pécsett, amelyen bemutatkozása mellett, szigetvári és kaposvári balsikereinek irreálitását is dokumentálni kivánja. Túl a mérkőzés helyi jelentőségén, a bajnoki tabella végső helyezésére is döntő kihatással lehet a küzdelem. A két pont elnyerése ezúttal létérdeke a PVSK-nak, mert vereség esetén bajnoki kilátásai a minimumra redukálódnak. Három vereség, vagyis 6 pont elvesztése már olyan handicap, melyet a PVSK nem engedhet meg magának riválisaival szemben. A mérkőzés a korai sötétségre való tekintettel, már vasárnap délután 3 órakor kezdődik a vásártéri sporttelepen. Előzőleg 1 órai kezdettel a DVAC ifjúsági csapata a PVSK hasonló csapatával mérkőzik az ifjúsági bajnokságért.

(:) **A PEAC díszközgyülése.** A Pécsi Egyetemi Atlétikai Club vasárnap délelőtt díszközgyülést tart az egyetemen. A díszközgyülésen nyújtja át Neuber Ernő dr. egyetemi tanár, a PEAC tanárelnöke a PEAC megválasztott díszelnökeinek a megválasztásról szóló díszokmányt. A díszközgyüléssel egyidejüleg sor kerül a PEAC tisztújító közgyülésére is.

Irodalmi jelentés.

A DANUBIA kiadásában rövidesen megjelenik

Várkonyi Nándor

A modern magyar irodalom

600 oldalon számos művészi illusztrációval, díszkötésben, finom papiron.

Kedvezményes előfizetési ára:

32 Pengő,

mely 5 pengős havi részletekben is fizethető.

Bolti ára: 40 Pengő lesz.

Megrendelhető:

Danubia

Pécs, Munkácsy Mihály-u. 9. sz.

A Dunántul könyvesboltjában

Pécs, Széchenyi-tér 9. sz.

A Dunántul kiadóhivatalában

Pécs, Perczel-utca 42. sz.

Rádió.

Szombat, október 13.

BUDAPEST, 11.45: Hírek, közgazdaság. 12 órakor déli harangszó az egyetemi templomból. Utána: Gramofonhangverseny. 1. Strauss: Csokoládé katona, walzer. 2. Lehár: The merry widow, walzer. 3. Damarell: The angelus was ringing, walzer. 4. Pearson: Spanish rose, walzer. 5. Kern: Can't help lovin'dat man, fox-trott a Show Boat című operettből. 6. Harmath-Ábrahám: Páris, szép Páris, hawaii blues a Zenebona című operettből, refraint énekli: Sebő Miklós. 7. Harmath-Ábrahám: Nincs messze Kairó, charleston a Zenebona című operettből, refraint énekli: Sebő Miklós. 8. Liszt: II. Magyar rapszódia, I—II. rész 13.00: Időjelzés, időjárás- és vizállásjelentés. 15.00: Hírek, közgazdaság, élelmiszerárak. 16.45: Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 17.00: „Asszonyok tanácsadója." 17.45: Magyar nótadélután. Közreműködnek Kelemen Lajos (ének) és Bura Sándor cigányzenekarával. 19.00: Kabaré-est Nóti Károly bohózataiból. 1. Nóti Károly: „Évforduló." Játszák: Posner Magda, Herczeg Jenő, Várnay László és Rónay Géza. 2. Nóti Károly konferál. 3. Nóti Károly: „Szecskavágó". Játszszák: Bodó Ica, Gárdonyi Lajos, Várnay László, Komlós Vilmos és Rónay Géza. 4. Nóti Károly: „Inspekció". Játszszák: Posner Magda, Herczeg Jenő, Várnay László, Komlós Vilmos. 5. Kuplék: Előadja: Komlós Vilmos. 6. Nóti Károly: „A nyul". Játszszák: Gárdonyi Lajos, Posner Magda, Komlós Vilmos, Várnay László, Zách Terka, és Rónay Géza. 21.00: Mocsányi László és Lakos Tibor zenehumoristák hangversenye. 21.50: Tóth Erszi, a m. kir. Operaház művésznőjének hangversenye. Verdi Annuska áriája a „Falstaff" című operából. 2. a) Brahms: Immer leiser wird mein Schlummer, b) Brahms: Meine Liebe is grün. 3. a) Liszt: Csodálatos dolog lehet, b) Leo Bloch: Két dal. 4. Debussy: Lia áriája a „Tékozló fiu" című kantátából. 5. Leoncavallo: Kádárdal a „Bajazzók" című operából. 6. a) Radnai Miklós: Kis ballada, b) Tarnai Alajos: Nem jó..., c) Palgár Tibor: Két müdal. 22.30: Időjárás, időjárásjelentés, hírek és lóversenyeredmények. Utána: ifj. Radics Béla és cigányzenekarának hangversenye.

BERLIN, 17.00: Szórakoztató zene. 20.00: Hangverseny. 22.00: Tánczene.

BECS, 11.00: Zene. 16.00: Hangverseny. 18.45: Citerahangverseny. 19.20: Kamarazene. 20.10: Hervé „Mamsell Nitouché" zenés játékának közvetítése.

BRÜNN, 12.15: Hangverseny. 17.55: E. Schefczik hangversenyén operaáriákat énekel. 19.00: Offenbach „Herr und Frau Denis" cimü operettjének közvetítése. 22.25: Kávéházi zene közvetítése.

MÜNCHEN, 14.30: Gramofonzene. 16: Szórakoztató zene. 17.30: Hangverseny. 19.35: Schrammel-hangverseny. 22.20: Zenekari hangverseny. 22.30: Tánczene.

ROMA, 17.30: Zenekari hangverseny. 21.00: A. Boito „Mefistofelle" című operájának előadása.

ZÜRICH, 12.32: 15.30: Gramofonzene. 17.15: A kéziharmonika klub hangversenye. 19.00: Harangjáték. 20.00: Szimfónikus hangverseny.

Vasárnap, október 14.

BUDAPEST, 9.00 Ujsághirek, kozmetika. 10.00: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Prédikál Göde Lajos püspöki másodlelkész. 12.00: Időjelzés, időjárásjelentés. 12.15: A Városi Színház zenekarának hangversenye Zoltán Irén, a Városi Színház koloraturénekesnőjének közreműködésével. 1. Mendelssohn: Hebridák-megnyitó. 2. Donizetti: Aria a „Lammermoori Lucia" c. operából. 3. Offenbach: Hoffmann meséi, ábránd.4. Donizetti: Őrülési jelenet a „Lammermoori Luciá"-ból. 5. a) Csajkovszky: Barcarola, b) Dvorak: Humoresk. 6. Mozart: Szöktetés a szerályból, megnyitó. 15.30: Rege Károly dr., felolvasása: „A mezőgazdasági termányeink értékesítése". 16.15: Thury Mária gyermekmeséi. 16.45: Időjelzés, időjárásjelentés. 17.00: Bodán Margit régies magyar délutánja. „Vándorbot, hegedü, meg egy tarisznya nóta". II. rész. Képek a XVIII. és XIX. századbeli magyar zene világából. Rádióra irta Kubányi György. A dalokat Magyari Imre és cigányzenekara kiséri. E hangverseny szünetjében sporteredmények. 18.30: A m. kir. Operaház „Tristan és Isolda" előadása. Az első felvonás után, kb.

— **Járdát és világítást kérnek a Mecsekszabolcsi-útra.** Kaptuk a következő panaszos levelet. A gyors közlekedésnek alapja a jókarban tartott út, ép ezért az útak jókarbantartására mindenütt nagy gondot fordítanak, de Pécs városának egyik igen forgalmas, jóllehet a legforgalmasabb közútjának jókarbantartásáról úgylátszik megfeledkeztek. E törvényhatósági közút a város által már évtizedekkel ezelőtt vámmal is ellátott Mecsekszabolcsi-út, amelyik az Ágoston-utcát a magyarszéki országúttal köti össze. A közlekedés a Mecsekszabolcsi-út legnagyobb részén esős időben kocsival csaknem lehetetlen s a gyalogjárók kénytelenek a bokáig érő sarat és vizet taposni. A Mecsekszabolcsi-út forgalma könnyen elképzelhető, hisz ezen az úton közlekednek: 1. A Mecsekszabolcsi-út mentén lakók és az ottani szőlősgazdák, valamint a Káposztás-völgy, a Bánom-út és a Nagybányaréti-völgynek lakói. 2. Az igen népes „Cassian" munkástelep és környékének lakói. 3. Mecsekszabolcs nagyközség és Szabolcsbányatelep lakósai és 4. a hegyháti járás lakóinak igen nagy része, mert ezen az úton sokkal rövidebb idő alatt érnek a városba, mintha a magyarszéki országúton végighaladva, a budai vámon át jönnének be. Azonkívül igen sok tanuló jár a városi elemi és középiskolába, kik különösen őszkor, télen és tavaszkor bokáig érő sárban és vízben kénytelenek járni s teljesen átázott cipőkben félnapokat az iskolában tölteni s azután csak újból a bokáig érő sarat gázolni. A felnőttek épen úgy ki vannak téve az egészségre oly káros sárdagasztásnak. Ezen a bajon már gyermekvédelmi szempontból is sürgősen segíteni kell, mert köztudomású dolog, hogy a legtöbb betegségnek a meghűlés a főoka. E tarthatatlan állapotot, az útnak sürgős, végleges rendezéséig a következőképen kellene megszüntetni: 1. Egy salakkal feltöltött, legalább is 1 méter széles gyalogjárót létesíteni, salak van Ujhegyen bőven s a fuvarozás is olcsó, mert a távolság kicsiny. 2. Vízlefolyó árkokat létesíteni, mely munkát egy-két ember végezhetné s egyben felügyelhetne arra is, hogy a kocsik ne a gyalogjárón közlekedjenek. 3. Igen kívánatos volna, az útat kivilágítani. A Maros-utcáig (ezelőtt Kispiricsizma-út) most építették ki a villanyvezetéket és nagyon jó volna ezt a nagy forgalomra való tekintettel a Mecsekszabolcsi-úton végig kiépíteni. (Aláírás).

Vasárnap FELLNER-nél ősszтánc

— **Hallói Hallói Hallói** Aki igazán jó hangversenyt akar hallani, az okvetlenül hallgassa meg a vasárnapi nagy Philips hangversenyt a Széchenyi-téren, mert nem mindennapi alkalom van arra, hogy 72 darab Philips hangszóró győzze meg a közönséget arról, hogy mily kitünőek a Philips gyártmányok. A hangszóróhoz való erősítést a már mindenhol ismert Philips autó szolgáltatja, amely 500 Watt energiával erősít. A hangverseny 11 órakor délelőtt kezdődik és 2 óráig tart, délután pedig 4 órától 9-ig. Addig is érdeklődni lehet a Graef rádiószaküzletben, ahol már megérkezett a nagy Philips elektrodynamikus hangszóró, amely jelenleg a világ legtökéletesebb hangszórója.

— **Ma este disznótor a Strandvendéglőben.**

— **A legjobb must és bormérők** Pécsett **Kemény Bélánál** szerezhetők be. Jókai-tér 6 (Radócsay ház).

— **Tizennyolc fillérre szökött a tojás ára.** A tojás, ha feldobják fehér, ha leesik sárga. De úgylátszik nem is a tojást dobják a magasba, hanem az árát, mert akár fenn van, akár lenn van, egyformán drága. A piaci élelmi cikkek közül a tojás futotta be a legnagyobb karriert. Napról-napra drágul és ma már tizennyolc fillér az ára. Szeptember közepén még 12 fillér volt darabja, tehát alig egy hónap alatt 50 százalékot ugrott, ami már olimpiai rekord. A közönség a legnagyobb elkeseredéssel látja ezt az uzsoráskodást, mert nem találja okát ennek az állandó drágulásnak. A falusiak azt állítják, hogy budapesti ügynökök járják sorra a baranyai falvakat és azoknak a konkurrenciája veri fel az árakat. Ez az ok azonban sántít, mert a budapesti vásárcsarnokban 14 fillérért is kapni tojást. Úgy látszik, hogy az általános piaci drágaság mellé is ép úgy megtalálják az indokot, mint ahogy most a tojáshoz. Egy kérdés azonban nyitva marad: vajjon meddig mehet ez így?

Mindennap friss halszállítmány érkezik a HALCSARNOKBA. Vasárnap 7-10-ig nyitva

— **A pécsi 48-as jótékony egyesület** f. hó 14-én tartja évzáró tekeversenyét értékes nyeródíjakkal. Kezdete délelőtt 10 órakor és tart este 7 óráig.

— **A tombola-táncestély** Kovács tánctanár Vigadójában ma este fél 9 órakor kezdődik. Bemenet a Színháztérről (a Korzó kávéház felől) lesz. Külön meghívók nincsenek. A tombolán hatósági ellenőrzés mellett 300 nyereménytárgy kerül kisorsolásra. A tombola után kezdődő tánchoz kitünő cigánybanda szolgáltatja a zenét.

— Müllher-féle bor, kismértékbeni eladása Siklósi-utca 4. szám alatt, házmesternél. Literje P 1·30.

— **Tolnai tolvajt keresnek Pécsett.** Tóth Margit 25 éves miskolci születésű tolnai lakós a napokban lopást követett el, Gönczel Rozália és Ganczel Józsefné ottani lakósok kárára. Gönczel Rozáliának a fiókjából 31 pengőt lopott ki, Ganczel Józsefnétől pedig 160 pengő értékü ruhaneműt tulajdonított el és megszökött. A tolnai csendőrörs megkeresésére a pécsi rendőrkapitányság is körözi a tolvajt, aki állítólag Pécsnek vette útját.

— **Köröznek egy komlói lakóst.** A pécsi kir. ügyészség körözést adott ki Sabák Lajos simóci születésü, 40 éves komlói lakós ellen. Sabák Lajost a pécsi kir. törvényszék a mult hónapban fogházra ítélte, büntetésének kitöltése elöl azonban ismeretlen helyre távozott.

— **Ma este disznótor a Strandvendéglőben.**

— **Futószőnyeg és viaszosvászon** maradékok, mélyen leszállított árban **Haas Lipót** linoleum és szőnyegáruházában, Király-utca 27.

— **A közüzemi pótlék leszámítása.** A városi közgyüléssel kapcsolatban Sárkány Armin dr. törvényhatósági bizottsági tag beadványának tárgyalásáról mai számunkban megjelent tudósítás egyes körökben félreértésre adott alkalmat. A közgyülés a tanács javaslata szerint nem a közüzemi pótlék újból való behozatala érdekében intéz felterjesztést a pénzügyminiszterhez, hanem abban az irányban, hogy az ennek megfelelő százalékot a nyers házbérjövedelemből mint adóalapból leszámitsák.

— **Átkisérték a pécsi kir. ügyészségre a tegnap tettenért zsebtolvajt.** A pécsi rendőrkapitányság, mint ahogy azt a mai számunkban megírtuk, őrizetbe vette Gelencsér Lajos 31 éves patacsi lakóst, mert zsebtolvajláson érték a főpályaudvar III. o. várótermében. A ma reggel történt kihallgatás során Gelencsér beismerte, hogy hasonló bűncselekmény miatt egy izben már megbüntették. Erre való tekintettel előzetes letartóztatásba helyezték és átkisérték a kir. ügyészségre.

— **Éjjeli előállítások részegség miatt.** Pár hét óta alig mulik el nap, hogy egy-két részeg alakot ne állítanának elő a pécsi kapitányságra. Nincs más bünük, mint hogy széles jó kedvükben végigdalolják az utcát és a rendőri figyelmeztetésre is nótával felelnek. A rendőrségen a megindult szüretnek tudják be az éjjeli csendháborításokat, és remélik, hogy amint a szüreti idő véget ér, elnémul az éjszakai dalolás is.

Igen fontos! Minden aspirin-tabletta „Aspirin 0·5" felirattal van ellátva és csak *eredeti „Bayer"-csomagolásban* kapható. — Ügyeljen erre!

— **Kormányzósértésért Pécsett őrizetbe vett kocsolai lakós.** A rendőrkapitányság a mai nap folyamán őrizetbe vette Zimmermann János 49 éves földmüves kocsolai lakóst, mert kormányzósértést követett el. Zimmermannak már nem ez az első esete. A pécsi kir. törvényszéken már két izben kapott büntetést hasonló bűncselekményekért. Most kihallgatása után ismét letartóztatták és a déli órákban átkisérték a kir. ügyészségre.

— **Az óriási érdeklődésre** való tekintettel, a **Csipkeáruház,** fáradtságot nem kimélve, újabb nagy tétel árut szerzett be, melyet rendkívüli olcsó árban árusit. Csodaszép himzett női ingek 2.35, színes batiszt kombiné csipke himzéssel 3.90, habselyem kombiné 3.90, nadrág 2.50, tiszta gyapjú jemper hosszú újjal 98 fillér, női harisnyák 50 fillértől, gyermekharisnyák 40 fillértől, női, férfi és gyermekkabátok, pulloverek rendkívüli árban, óriási mennyiségben a Csipkeáruházban, Király-utca 17.

Kiraboltak Párisban egy dúsgazdag amerikai asszonyt

elrabolta 300 ezer frank értékü ékszerét, őt magát pedig kidobta a kocsiból.

Páris, okt. 12. — Csütörtökre virradóra Neumanné, dúsgazdag amerikai asszony egy mulatóban megismerkedett egy rendkívül jól öltözött fiatalemberrel, aki egész éjszakai mulatozás után autón sétakocsikázásra vitte magával az amerikai hölgyet.

Az autó a várost övező erdők felé robogott, ahol az ismeretlen fiatalember rátámadt az aszszonyra, A gyomorfájás, gyomornyomás, bélsárpangás, nagyfokú erjedés, rossz emésztés, fehér nyelv, kábultság, fülzúgás, halvány arcszín, rossz kedv a természetes Ferenc József keserüvíz használata által elmulik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar **Ferenc József** vízről, mert hatása megbizható és rendkívül enyhe. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

— **Disznótor a katolikus körben.** A pécsi katolikus körben október 13-án, szombaton este disznótoros vacsora lesz.

— **A pécsi tanitónőképző ünnepélye.** A Miasszonyunkról nevezett női rend pécsi róm. kat. Szent Margit tanitónőképző, az intézet főnöknőjének tiszteletére október 13-án, 14-én, és 15-én, délután fél 5 órakor ünnepélyt rendez a következő müsorral: 1. Prológ. Farkas Imre, szövegét megzenésitette Tarnay A. Lepketündér — Bach Gabriella IV. é. n. Gyermekek — A gyakorlóiskola növendékei. Hófehérke, mesejáték 5 felvonásban. Személyek: Tőry Erzsébet III. é. n., Özörényi Olga V. é. n., Fehérváry S. I. é. n., Feuerbach R. IV. é. n., Ketskés M. V. é. n., Spannenberger L. V. é. n., Pfenningberger M. IV. é. n., Grünwald S. II. é. n., Kumper M. I. é. n., Grünwald I. V. é. n., Krómy M. II. é. n., Resser M. II. é. n., Radics M. III. é. n., Lollok M. III. é. n., Hága C. II. é. n., Thassy R. II. é. n., Károlyi P. III. é. n., Hvozdovich Zs. IV. é. n., Gább A. II. é. n., Garányi E. I. é. n., Kiss M. I. é. n., Tatarek I. I. é. n., Depinyi M. II. é. n., Gruber M. I. é. n., Kósa I. I. é. n., Mayer R. II. é. n., Blesz M., Deák I., Dobita I., Elter A., Helf J., Hetinác M., Kaszon R., Kovács I., Lauly M., Lauly T., Lay E., Lay M., Sabácz I., Sabácz M., Siposs J. (A gyakorlóiskola növendékei.) Bach G. IV. é. n., Gógl A. IV. é. n., Pfeningberger I. IV. é. n., Wotroba A. IV. é. n., Dunay Bl. III. é. n., Göttmann J. III. é. n., Dunay I. III. é. n., Nemes M. III. é. n., Zsiday M. III. é. n., Slevenszky M. II. é. n., Jakab I. I. é. n., Zitterbarth E. I. é. n., Stessel M. e. IV. o. t., Káptalan M. p. I. o. t., Hermann M. p. I. o. t., Asztalos K. p. II. o. t., Karl M. p. II. o. t., Bódis M. p. IV. o. t., Weiger M. p. II. o. t.

— **Ma este disznótor a Strandvendéglőben.**

— **Még csak néhány nap** van a 10 olcsó napból, újabb alkalmi vételek érkeztek, a **Csipkeáruházba,** Király-utca 14.

— **Tegnap este razzia volt Pécsett.** A pécsi rendőrkapitányság bünügyi osztálya tegnap este általános razziát tartott a város területén. Ugy látszik azonban, hogy a gyanús alakok elkerülik Pécset, mert ez már a hatodik razzia, amelyen egyetlen előállítás sem történt.

Balatoni, dunai, tavi halak legolcsóbban kaphatók a Halcsarnokokban

— **Varrógépjavitásokat** szakszerüen, gyorsan és olcsón eszközöl a **Singer varrógép részv. társ. Pécs,** Széchenyi-tér 16.

— **Lópokrócok.** Magyar, pinkafői és csehgyártmányú gyári lerakat. Autó és kocsitakarók **Hirsch és Pollák cégnél.**

— **Férfi és női szövetújdonságok megérkeztek Hirsch és Pollák cégnél.**

— **Ezer és ezer ember** győződött meg a rendkívüli olcsóságról, a **Csipkeáruházban,** mindenki siessen kihasználni. Király-utca 17.

Bernáth. Aurél

1021

II.22.21.40.h. Hné.

TV.Képről,képre.

-A müvészek bevonulása. Ez a cime Bornyik Sándor festményének, amely Rembrandt, hires Éjjeli őrjáratát idézve, az elmult két évtized magyar képzőmüvészeti közéletének legismertebb alakjait vonultatja fel, karikatura szerü megfogalmazásban.
Ez a kép akár mottója lehetne a Nemzeti Galéria legutóbbi "Uj magyar festészet" cimü kiállitásának, amely 172 alkotás tükrében, napjaink szerteágazó hazai stilustörekvéseit mutatta be. A tárlat első képei a felszabadulást közvetlenül követő évekből való. 1945 és 1950 között, az elvont képi fogalmazás formakisérletei foglalkoztatják mestereink egy részét. Ugyan-

II.22.21.40.h. Hné.

IV.Képr.1.képre.

-A művészek betanulása. Ez a cime Borsyik Sándor festményének, amely Rembrandt, biros Bijeli őrjáratát idézve, az elmult két évtized magyar képzőművészeti közéletének legismertebb alakja-it vonulatja fel, karikatúra szerű megfogalmazásban.

Ez a kép akár mottája lehetne a "Szeszi Galária legutóbbi "Új magyar festészet" cimű kiállitásának, amely 172 alkotás tükrében, nagyjaink azerteágazó hazai stiluetörekvéseit mutatta be. A máriat alsó képei a felszabadulást közvetlenül követő évekből való. 1945 és 1950 között, az elvont képi fogalmazás formakisérletei foglalkoztatják mestereink egy részét. Ugyan-

ekkor az úgynevezett... kör festői, köztük Czóbel Béla és Bernáth Aurél, az ember környezetének bensőséges hangulatait varázsolják vásznaikra. Az 50-es évektől kezdödően a hivatalos igény nagyszabásu, sok alakot mozgató történelmi kompoziciók megszületésének kedvez. A legsikerültebbek közül valók Szabó Vladimir Dózsa népe cimü, romantikus hangvételi képe.

Az 50-es évek másik kiemelkedő müfaja a munkaábrázolás. A továbbfejlődés útjút Szinte Gábornak, az 50-es évek végén készült, Virradat cimü képe jelzi. A Szentendrei iskola képviselői Barcsay Jenő és Kmetti János, a XX.századi müvészeti irányzatok tanulságaival gazdagitják festészetünket, akárcsak az idősebb festő generáció harmadik tagja, Vass Elemér. Soncz Erik izgalmas felületkezelési ujságárusa, éppen úgy megtalálja az utat a nézők széles tömegeihez, mint Uray Tibor, szögletes formákból felépitett monumentális Parasztasszonya.

A 60-as évek minden müfajban felfrissülést hoznak, a látvány pontos másolása helyet, a szuggesztiv kifejezés jép előtérbe, az életkép müfajban is. A kiállitás, amelyet D.Fehér Zsuzsa rendezett, első kisérlet volt a felszabadulás utáni magyar festészet áttekintésére, egyben jó bevezetése az áprilisban megnyiló, országos tárlatnak.

Ha már szóbakerült, időzzünk el néhány percre a 11. magyar képzőművészeti kiállitás témájánál. Ime az eddig begyült anyag egy része, egyelőre a Mücsarnok raktárában.

A MŰGYÜJTŐ
MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI HAVI FOLYÓIRAT · SZERKESZTI: SZILÁRD VILMOS

Der Kenner
Monatsschrift für Kunst & Kunsthandel · Redigiert von Wilhelm Szilárd.

A MAGYAR GYÜJTŐK ÉS MŰVÉSZETKEDVELŐK EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA
OFFIZIELLES ORGAN DER VEREINIGUNG UNGARISCHER SAMMLER UND KUNSTFREUNDE

SZERKESZTŐSÉG / REDAKTION / BUDAPEST, IV. MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7. TEL.: 813-60.
ELŐFIZETÉSI DIJ EGY ÉVRE 10 PENGŐ / BEZUGSPREIS AUSLAND, JÄHRLICH 10 MARK

1931 Jahrgang V. évfolyam 11—12

A régi téma: magyar művészsors

Mindenekelőtt bevezetésül — azok számara, akik talán nem tudnák —, van Németországnak ma egy műkritikusa, Meier-Graefe, akinek szavára műgyüjtők, múzeumok és műkedvelők esküsznek s ami ennél is több, expertizére gondolkodás nélkül adnak oda súlyos ezreket. S ez a Meier-Graefe, aki 65 évvel ezelőtt itt született Resicán (ha itt maradt volna, ma nyugalmazott gimnáziumi tanár lenne, 25% levonással), ez az ember, akinek műkritikusi szavára egész Európa és Amerika műpiaca felfigyel, mert a Böcklinről, Menzelről, Hogarthról, Manet-ról, van Goghról, Renoirról, Corot-ról, Courbet-ről, Delacroix-ról, az impresszionistákról, a nagy angol és a nagy spanyol festőkről írott tanulmányai nemzetközi tekintélyt szereztek neki, ez az ember pár nappal ezelőtt cikket írt egy berlini kiállításról, ahol a Hartberg-galériában Bernáth Aurél nevű magyar festő művei voltak láthatók. A tanulmánynak is beillő cikk így végződik:

— A magyar festészetből eddig leginkább Munkácsy nagyszerű fekete vázlatait, valamint Leibl barátját, Szinyeit ismertük, aki az impresszionizmus egy röpke visszfényét vitte el hazájába; a fiatalabbak közül főként még Rippl-Rónait. Most azonban ezt a Bernáth Aurélt a jövőben szintén a nagy magyar reprezentáns művészek közé kell számítanunk. Vajjon akad-e Pesten még több vele egyivású festő is? Magyarország ezzel az egy festőjével éppúgy, mint Norvégia egykor Munchhal, azoknak a modern művésznépeknek a sorába nyomul előre, amelyekre ezután nagyon fel kell figyelnünk.

Hát igen, kedves Meier-Graefe: Bernáth Aurél csakugyan nagy, egészen nagyszabású piktorzseni. És hálásak vagyunk Önnek, hogy Bernáthot felfedezte s besegítette a világhír megafonjába. De azt is meg szeretnők mondani, hogy Bernáth Aurél mellett itt még tucatjával hemzsegnek a nagy, kivételesen nagy tehetségek, akik elsenyvednek a magyar élhetetlenség, közöny, irígység és hivatalos copf rettenetes nyomása alatt. Ha olyikukat jó sorsa véletlenül kilendíti a magyar globusz szűk határai közül a külföldre, nyomban az elsők közé robban be, amint ezt önmagán is kellemesen tapasztalhatta, kedves Meier-Graefe!

Mert tetszik tudni, ezen az áldott földön hemzsegnek az irodalom, a művészet, a film, a technika, az újságírás, az orvostudomány, a színészet s az isten tudja még minő mesterségek és foglalkozások zsenijei, — de el kell sorvadniok ebben a légkörben, havat kell lapátolniok és jobbik esetben közuti kalauzokká nevezik ki őket.

Itt ma egy Michelangelo is jegyet lyukasztana!

Glozel

Die Rehabilitierung einer Fundstätte

Seit mehr denn sechs Jahren verfolgt die archäologische Wissenschaft der ganzen Welt mit regstem Interesse die Peripetien jenes Prozesses, der sich um die Echtheit einer frühneolithischen Fundgruppe in Glozel (in der nächsten Nähe des französischen Kurortes Vichy) sowohl im Rahmen von wissenschaftlichen Zeitschriften und Tagesblättern, wie auch vor der Akademie und sogar vor den Gerichtsassisen abspielt. Parteiungen bildeten sich in der Authentizitätsfrage heraus, die allmählich auf das falsche Nebengeleis der Rassenzugehörigkeit der — Streithälften verschoben wurde; selbst ein Mordfall spielte in den Prozess mit herein, als der Polizeiexperte Edmond Bayle, der sich gegen die Echtheit der Objekte aussprach, eines schönen Tages durch einen Handlungsreisenden, allerdings aus Ursachen, die dem Glozelprozess durchaus fernstanden, niedergeknallt wurde.

Wir möchten nun die dem Prozesse zugrundeliegenden Tatsachen, die der Unterzeichnete seinerzeit in den Nummern vom 27. November 1927, 3. und 18. Januar, 1. März und 20. April 1928 des »Pester Lloyd« darlegte, kurz rekapitulieren.

Seit April 1925 wurden zu Glozel, im Weiler eines jungen Bauern, Emile Fradin, frühhistorische Funde ans Licht gefördert. Vorerst kamen einige geschnitzte Beinstücke zum Vorschein, die Fradin dem auch als Archaeologen bekannten Vichyer Badearzt Dr. Morlet zur Untersuchung einhändigte. Der Arzt ging nun auch persönlich ans Werk, grub den etwa 40×70 Meter grossen Hain eigenhändig auf, wobei sich nicht weniger als 3000 Objekte vorfanden, u. zw. hauptsächlich in drei »Nestern.« Unter den wichtigsten Typen der Funde befanden sich sogenannte »Gesichtsurnen« in Ton, dann etwa 200 gebrannte Ziegeltabletten mit Inschriften, deren Lettern dem mittleren Typus der phönikischen Schrift ähnlich sind, ferner neolithische polierte Steinäxte, Harpunen, Nadeln, usf., hauptsächlich aber auch Beinstücke mit eingravierten primitiven Zeichnungen des Renntiers, des Bären und des Wolfes; sowie zuletzt auch einige unansehnliche Reste eines menschlichen Skeletts. Alldiese Objekte waren zum grössten Teil von Wurzeln nahestehender Bäume durchwachsen und mit einer dichten Schichte »jungfräulicher,« also seit Jahrtausenden unberührter Erde bedeckt.

Der wissenschaftliche Aspekt der Glozelfunde

Um die wissenschaftliche Bedeutung der Funde, im Falle der Echtheit der Objekte, entsprechend zu beleuchten, sei sie hier in folgenden fünf Punkten zusammengefasst: 1. Bisher wurde angenommen, dass die quaternäre Zivilisation zugleich mit dem letzten Renntier ausgestorben sei. Glozel beweist nun, dass mindestens in diesem Gebiet die menschliche Zivilisation und auch das Renntier die quaternäre Periode überdauert hat. 2. Bisher nahm man an, dass das Zusammenexistieren des Renntiers mit einer keramischen Kunst ausgeschlossen sei. Jetzt erkennt man, dass die Anfänge der Keramik noch in eine Periode zurückreichen, da die letzten Renntiere auf dem heute französischen Boden herumliefen. 3. Bisher wurde angenommen, dass die Kunst des Gravierens auf Stein und Bein vor der neolithischen Periode ausgestorben sei. In Glozel findet man diese Kunst, wohl in äusserst degenerierten Formen, zusammen mit den ersten Vasen und den ersten schlechtpolierten Steinäxten. 4. Während man bisher annahm, dass die Nachahmung menschlicher Formen in gebranntem Ton auf französischem Boden nicht vor dem Jahre 1000 v. Chr. nachzuweisen sei, bezeugt Glozel, dass diese Kunst bereits 2000 Jahre vorher bekannt war, früher als die ähnlichen Kopfvasen von Ilion, Ungarn und Norddeutschland. 5. Glozel beweist, dass die Linear-

Inváziós-tábornokok az „Európa-erőd" falain innen és túl

Kik védik Európa nyugati partjait és kik készülnek megtámadni?

A jelek szerint a háború legizgalmasabb fejezetének nyitánya a Németország ellen irányuló bombatámadásokkal kezdetét vette. Ha a szövetségesek megkísérlik az Európa-erőd megtámadását, bizonnyal ez lesz a súlyos harcokban bővelkedő gigantikus küzdelem legizgalmasabb, legdrámaibb s vitathatatlanul sorsdöntő fejezete. A *Sie und Er* című ismert svájci folyóirat legutóbbi számában ennek a fejezetnek a főszereplőivel foglalkozik.

Rundstedt tábornagy, az „Európa-erőd" nyugati parancsnoka

Az »Európa-erőd« nyugati szakaszán sorakoznak föl e pillanatban a német hadsereg legjelentősebb katonai személyiségei. Az úgynevezett »második front« e döntő védelmi szakaszának parancsnoka Gerd von Rundstedt tábornagy. Hatvannyolc évével egyike a legtapasztaltabb német hadvezéreknek, már az első világháború idején egy hadsereg vezérkari főnöke volt. Az orosz harctéren számos győzelmet aratott, majd 1942-ben Franciaországba vezényelték, ahol nyomban megkezdte a nyugati védelmi vonal kiépítését. Az »Atlanti-fal« monstruózus betonerődítményei, tankcsapdái, bunkerei, hatalmasan kiépített ütegállásai az ő katonai elgondolásai alapján épültek.

A közelmult napokban nyilatkozatot adott Rundstedt tábornagy az egyik német sajtóiroda munkatársának és nyilatkozatában az »Atlanti falat« összehasonlította a Maginot-vonallal. Szerinte a Maginot-vonalnak egyik nagy hibája volt, hogy nem volt mélységben kiépítve és hogy megkerülhető volt, ezzel szemben az »Atlanti fal« mélységben is ki van építve és nem lehet megkerülni. De a leglényegesebb különbség az, hogy a Maginot-vonalat védő francia hadsereg szelleme rossz volt, míg az Atlanti fal erődítményeit védelmező német hadseregszellem kifogástalan. Egyébként az angolok, ha partraszállnak, majd maguk is tapasztalni fogják, hogy mi a különbség az »Atlanti fal« és a »Maginot-vonal« között.

Rundstedt ritka hadvezéri kvalitásait az ellenség is ismeri. A 18 napos lengyel hadjáratban ő vezényelte a déli hadseregcsoportot, amely az ellenségnek három hadseregét semmisítette meg, a franciaországi hadjárat idején pedig a középső hadseregrész parancsnoka volt, ő törte be a belga frontot és az ő hadserege mérte a döntő csapást Szedánnál a franciákra. Az orosz front déli szakaszán is nagy sikereket ért el, amikor átvette List tábornagytól a parancsnokságot és szinte rohamtempóban vitte előre csapatait a Dnyeperig. Rundstedt mellé hatvan vezérkari tiszt van beosztva, valamennyien szakértői a partraszállási hadműveleteknek.

Rommel, a stratégiai tartalékok parancsnoka

A második legjelentősebb személyiség a nyugati front tábornokai között Erwin Rommel, talán a legnépszerűbb német tábornok, akinek az afrikai hadjárat idején maguk az angolok is elismerték ritka hadvezéri képességeit. Az angol tisztek mondták Rommelről, hogy egymaga fölér néhány hadosztállyal. Szerepéről a küszöbön álló partraszállási hadműveletekkel kapcsolatban egyelőre csak annyit tudunk, hogy nemrégiben megszemlélte a parti erődítményeket Franciaországtól Jütlandig. Rommel egyébként a német stratégiai tartalékok parancsnoka, köztudomású róla, hogy egyike a legmerészebb hadvezéreknek, s a legnagyobb kockázattól sem riad vissza, ha a vállalkozástól eredményt remél. Az afrikai hadjárat idején volt alkalma kiismerni az angolokat s híres ellenfelét, Montgomery tábornokot. A terepet, amelyen a jövő nagy katonai feladatait meg kell majd oldania, ugyancsak alaposan ismeri még a franciaországi hadjárat idejéből, amikor páncélosai élén személyesen vitte rohamra csapatait.

A dán és norvég szektor parancsnokai: Hanneken és Falkenhorst

A nyugati front egyes szektorainak parancsnokai között első helyen kell megemlíteni Hanneken tábornokot. Dánia katonai parancsnokát. Német megítélés szerint ugyanis az Északi-tengernek ezen a kritikus pontján könnyen következhet be az angolok első inváziós kísérlete. A közelmult hetekben Jütland fő sziget lakói között valóságos invázióláz tombolt. Az erődítmények kiépítésénél és a rendelkezésre álló katonai erők elosztásánál fényesen érvényesülnek Hanneken képességei, akit katonai körökben az egyik legjobb védelmi szakértőnek tartanak.

Nem könnyű feladatot bíztak Falkenhorst tábornokra sem, aki a fjordokkal csipkézett rendkívül hosszú norvég partvonalat védi. Falkenhorst volt 1940-ben a Norvégiában partraszálló német csapatok parancsnoka, az ő vezetése alatt harcoló csapatok törték meg néhány nap alatt a norvégek ellenállását és és kényszerítették visszavonulásra a segítségre siető néhány francia és angol ezredet. A hegyiharcok specialistáinak ismerik, kiváló képességei, amelyek különösen a nehéz terepen mozgó harcok utánpótlásának megszervezése körül mutatkoznak meg, a Balkán-hadjárat idején kitűnően érvényesültek. Résztvett az oroszországi harcokban is. .

Két légi tábornagy: Sperrle és Christiansen

A nyugati légitér védelmének parancsnoka, Hugo Sperrle, a német hadsereg egyik legfiatalabb tábornagya, 54 éves. A III. légiflotta az ő parancsnoksága alatt vett részt a franciaországi hadjáratban, amikor a győzelem kivívásának oroszlánrészét vállalta. Ez a hadjárat hozta meg részére a marsallbotot; mint ismeretes, ugyanekkor kapta meg a marsallbotot Rundstedt tábornagy is. Egyike a legkitűnőbb német légi szakembereknek, egyidőben sokat kísérletezett az úgynevezett halálsugárral, ezeknek a kísérleteknek végleges eredményéről egyelőre nem sokat tudunk.

A másik légitábornok, aki a nyugati védelem egyik fontos szakaszának parancsnoka, Christiansen. Egyike a legöregebb német repülőknek, 64 éves, 1913-ban lett repülő az akkor fiatal tengerészkapitányból, az első világháború idején a flandriai partoknál aratott fényes győzelmei jutalmául megkapta a legnagyobb német hadikitüntetést, a »Pour le mérite«-et. A háború után résztvett a német kereskedelmi légi flotta újjászervezésében. A harmincas években a világsajtó sokat foglalkozott személyével, amikor »Do X« óriás légihajóval világkörüli útra indult.

A „túloldal" tábornokai

Az angolszász oldalon folyó inváziós készülődés parancsnoka, mint ismeretes, Dwight David Eisenhower amerikai tábornagy, akit a földközitengeri térségben folyó hadműveletek éléről állítottak az úgynevezett inváziós hadsereg élére. Eisenhower egy amerikai építész fia, családja Elzászból származik, de a család Svájcból vándorolt ki az Ujvilágba a XVIII. század elején. Eisenhower iskoláit West Pointben, az Egyesült Államok híres katonaiskolájában végezte el, hadi tapasztalatait az északafrikai, majd a sziciliai és délolaszországi partraszállásnál szerezte, éppen ezért angolszász körökben partraszállási szakértőnek tartják.

Helyettese Montgomery tábornok, akit az angolok az »afrikai győző« díszes jelzőjével ruháztak fel. Kevesen tudják róla, hogy az afrikai harcok közepette könyvet írt »A légi fegyvernem hatása a szárazföldi hadműveletekben« címmel. Montgomery nemrégiben nyilatkozott és kijelentette, hogy tapasztalatai szerint az invázió kérdése kizárólag a légiharcok kimenetelétől függ.

Ennek a Montgomery-elméletnek megfelelő, angolszász körökben a legnagyobb jelentőségű feladatot Sir Arthur Tedder légitábornagy kapta, az amerikai inváziós erőknek egyébként ő a helyettes parancsnoka. Az 54 éves tábornagy vezetése alatt áll az angolszászok inváziós légi hadereje. Tedder eredetileg gyarmati tisztviselő volt, 1914-ben lépett be az amerikai hadseregbe és azóta a légierőknél szolgál.

Egy angol tengernagy és egy amerikai gyalogos tábornok

Az inváziós feladatok legnehezebbike kétségtelenül a haditengerészeté, hiszen a csapatok szállítása és a partraszállás közvetlenül a tengerészet feladatkörébe tartozik. Az inváziót készülődő angolszász tengeri haderők parancsnoka Sir Bertram Ramsay tengernagy. Míg az Egyesült Államok flottájának legnagyobb része a távolkeleti harctéren van elfoglalva, az inváziót a »Royal Navy« egységeinek kell majd végrehajtani, ezért is bízták a tengeri erők parancsnokságát angol tengernagyra. 1940 ben Ramsay irányította Dowerből az angol expedíciós hadsereg visszavonulását, 1942-ben pedig ő dolgozta ki az északafrikai, majd szicíliai és délolaszországi partraszállás tervét.

Az invázióra kiszemelt amerikai szárazföldi csapatok parancsnoka Omar Bradley tábornok. A most 50 éves tábornoknak egyszer már volt alkalma megismerkedni a német hadsereggel, igaz, hogy lényegesen más körülmények és feltételek mellett, mint amilyet a partraszállás jelent: a tuniszi harcokban résztvevő amerikai csapatokat ő vezette Gafszánál és Maknassynál. Ő vonult be Bizertába. Résztvett a sziciliai harcokban is.

Az angolszász inváziós-tábornokok között meg kell említeni még Leigh-Mallory légi tábornagy nevét. Ő a RAF vadászkötelékeinek parancsnoka és annakidején az ő érdeméneK tulajdonították, hogy Anglia fölött a légiháború nem végződött abszolut német győzelemmel.

Ezek azok a férfiak, akikre talán a történelem legnagyobb hadi vállalkozásának főszerepeit bízták.

Kállay Miklósné, a miniszterelnök felesége, átvette a Hadigondozó Szövetség új hivatali helyiségeit

Az Országos Hadigondozó Szövetség beköltözött új hivatali helyiségeibe, amelyeket az Országos Hadigondozó Hatóság a budai Vigadóban bocsátott rendelkezésére. A szövetség tisztviselői kara ez alkalomból megjelent vitéz Bonczos Miklós államtitkárnál, a Hatóság elnökénél, akit dr. Németh Nándor miniszteri tanácsos köszöntött. Felajánlotta a társadalmi szervek legszorosabb együttműködését a hatósági hadigondozással és annak a reményének adott kifejezést, hogy a hatósági és társadalmi hadigondozási szervek szoros együttműködésével sikerül majd megoldani a hadigondozásra háruló nagyfontosságú nemzetpolitikai feladatokat.

Bonczos államtitkár válaszában hangsúlyozta, hogy a szövetség csak akkor tölthet be társadalmi építő és gyógyítótevékenységet, ha egységes központi irányítás mellett fejti ki működését, abba bekapcsolja az összes társadalmi erőket és szervezeteket, tevékenységét kiterjeszti az egész országra, azt intézményessé teszi és minden hadigondozási problémával foglalkozik.

Bonczos államtitkár és vitéz Máthé Kálmán altábornagy, alelnök a Hatóság és a szövetség tisztviselői kara fogadták az épületbe érkező Kállay Miklósnét, a szövetség elnökét, aki nagy örömmel vette át a szövetség nevében az új hivatali helyiségeket. A maga részéről is kifejezte a legszorosabb együttműködés szükségességét és felajánlotta a társadalmi erők teljes támogatását a hadigondozáshoz. (MTI)

Így méltatta Svájc sajtója a magyar művészet berni bemutatkozását

Amint már jelentettük, Bernben január végén ünnepélyes keretek közt megnyílt a svájci magyar képzőművészeti kiállítás. Dr. Haász Aladár miniszteri osztályfőnök most érkezett vissza Svájcból és Wlassics Gyula államtitkár jelenlétében tájékoztatta a sajtót a berni kiállítás nagy sikeréről.

A magyar kiállítás Svájcban országos visszhangot keltett. Nemcsak Bern, hanem a többi városok lapjai is megemlékeztek róla, olyan hangon, amely a nem könnyen lelkesedő svájciak részéről kétségtelen bizonyítéka a bemutatott kiállítás őszinte sikerének. A megnyitáson jelen volt a neuchateli művészeti élet egyik elökelő személyisége, aki kérte, hogy az egész anyag Neuchatelben is bemutatásra kerüljön. Így a magyar részről csak négy városra tervezett kiállítás a svájciak kérésére öt helyen kerül bemutatásra, ami legjobb bizonyítéka az őszinte, propagandától mentes sikernek.

Dr. Haász Aladár min. osztályfőnök bemutatta a svájci lapoknak a berni kiállításról irott érdekes kritikáit.

„A kiállítás művészi esemény, — írja a Luzerner Tagblatt a berni megnyitóról — amelyet mi, svájciak annál magasabbra értékelünk, mert éppen a mai időkbe esik, midőn oly sok műalkotást elpusztítanak és oly sok kapcsolat megszakad". A Schweiz. Allgemeine Volkszeitung kiemeli, hogy a svájciakat mindenekelőtt a festményekből kiáradó színgazdagság ragadja el s ez felkelti a vágyat, hogy a háború után Budapestre és azokra a tájakra utazhassunk, ahol annyi a szín és napfény. A Neue Zürcher Zeitung Rudnay, Koszta, Vaszary, Rippl-Rónai és Aba-Novák alkotásait dicséri s azt írja, hogy akit a magyarok a nagy, nemzetközi érvényű mintaképektől tanultak, a saját módjukban dolgozzák fel. „Temperamentumuk nemzeti sajátosság, de ép úgy nemzeti sajátosság a melankolikus alkonyati hangulatokhoz és a sötét színekhez való vonzódás. Az operett-csárdás egyáltalában nem kap helyet ennek az országnak a művészetében, amelynek 1914 óta annyi megpróbáltatást kellett kiállania".

A „Die Berner Woche" közli Aba-Novák, Csók, Rudnay és Vaszary egy-egy képét s kiemeli, hogy »a magyar művészet, habár idegen befolyásoknak is alá volt vetve, mindig arra törekedett, hogy a tiszta magyarságot képviselje és sajátos jellegével illeszkedjék bele az általános európai fejlödésbe«. A »Solothurn Zeitung« hangsúlyozza a kiállítás magas minőségi színvonalát és a biztos ízlést.

A „Der Bund" egész nagy terjedelmü beszámolót és kritikát közöl a kiállításról. „Ez a festészet, — írja többek közt — nem tegnapi és nem mai, sem a Nyugatnak, a szlávságnak és a Keletnek valami speciális összjátéka, hanem mindenekelőtt a faj természetes tehetségén, a vérségi beállitottságon látszik nyugodni, hasonlóan a magyarok zenéjéhez. Mennyire hiányzik a merev akadémizmus azoknál is, akiket a katalógus mint professzorokat, éremtulajdonosokat és reprezentánsokat mutat be! Mennyire az ihlet tüzének engedelmeskednek! A lendület, a vitalitás mindenhol gátlástalan és magávalragadó. E mellett a szerencsés temperamentum mellett azonban feltünő a művészi önfegyelmezés adománya is, a dinamika mellett az elegancia".

A „Bund« kritikusa ezután részletesen foglalkozik a magyar művészek alkotásaival s kiemeli főleg Rudnay Gyula, Vaszary, Szönyi István, Aba-Novák, Bernáth Aurél kulturált, eredeti művészetét. Végül azzal fejezi be kritikáját az elökelő svájci lap, hogy ennek a szokatlanul gazdag kiállításnak az emléke a svájci nép legszélesebb rétegében hatni fog és a svájci művészeti ideálok legmélyén kelt visszhangot.

Kárpáti Aurél Adyról

A La Fontaine Társaság holnap délután ½6 órai kezdettel az Otthon Körben (Erzsébet-körút 49.) felolvasó ülést tart Lukács György v. b. t. t. elnöklésével. Az ülésen Kárpáti Aurél, a társaság rendes tagja „Ady, a tragikus költő" címmel tart székfoglalót, majd Rafael Viktor festőművész keleti útjának emlékeiről számol be.

KIRÁLY ezelőtt **KAIRÓ**
kávéház és étteremben VI., Lövölde-tér. Telefon 224-678
Lugosi György énekel. **Kóczé Gyula** muzsikál.

Két autó összeütközött az átjárón, a vonat belerohant a romhalmazba

Hat ember meghalt

Amsterdam, február 18. A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Súlyos közlekedési szerencsétlenség történt Leyden közelében csütörtök délelőtt, ahol egy megrakott teherautó egy sorompónélküli vasuti átjárónál összeütközött egy másik gépkocsival. Az összeütközés következtében több munkás részben súlyosan megsebesült. Mielőtt azonban a sebesülteket biztonságba helyezhették volna, a Leydenből jövő vonat belerohant a két autóba. Hat munkás azonnal meghalt, egy hetedik pedig oly súlyosan megsebesült, hogy felépülésére nincs sok remény.

Az osztálysorsjáték

mai húzásának teljes jegyzéke

20.000 pengőt nyert: 24829 24902 28527 77598
10.000 pengőt nyert: 10316 27974 89597 23018
5000 pengőt nyert: 23018
3000 pengőt nyert: 4797 75336
2000 pengőt nyert: 2398 11092 21921 50798 55800 90350
1000 pengőt nyert: 30762 67346 68033 84872 90454
800 pengőt nyert: 30247 39838 47150 48008 57075 85674 94140
600 pengőt nyert: 4405 21559 26841 34074 46473 47869 48883 57222 58241 76553 77927 80056 82069 87793 88596
500 pengőt nyert: 8181 11604 14866 18144 24010 28350 31126 32159 33054 37249 38528 40852 41363 41937 45379 51227 53201 57475 59431 66330 71421 73060 80500 81452 83584 84920
400 pengőt nyert: 607 1743 2278 7027 8001 10554 12447 13286 14927 15896 17208 17316 17915 18529 18925 22858 22977 23356 24999 25987 26123 27614 28008 29403 31840 33312 38178 39119 40596 40733 41824 45382 46408 48580 58955 49131 53150 53163 58744 56188 56824 57241 57525 65291 66088 67359 65010 69387 72052 72988 76238 82530 82873 83297 88868 96653

250 pengőt nyert:

0106 129 147 208 263 284 322 338 405 440 486 852 660 713 760 828 850 982 **1134** 168 189 199 259 293 316 330 341 407 415 423 438 478 491 514 606 718 766 775 842 871 901 931 947 **2009** 010 036 037 112 256 267 302 386 505 527 538 542 581 675 741 743 764 772 794 816 898 953 966 **3013** 034 056 066 264 285 320 388 408 443 517 544 558 785 788 807 816 845 961 995 **4124** 167 219 312 333 345 381 464 481 497 525 648 666 688 727 739 746 779 816 843 989 **5018** 042 151 166 322 351 362 414 451 454 462 492 506 597 684 755 780 785 802 819 854 870 **6026** 166 177 178 223 236 240 300 325 337 356 366 374 488 517 559 577 590 600 652 659 665 690 732 747 766 864 874 989 **7007** 055 079 107 113 157 190 420 432 477 491 566 606 687 768 792 794 824 942 954 **8166** 167 255 279 286 302 310 344 384 394 408 525 519 527 628 638 695 724 743 759 921 924 939 965 973 **9900** 020 028 091 096 119 177 181 265 278 283 297 318 349 384 411 487 600 638 736 865 923 930 952 964 970 971 998

10190 198 204 234 251 302 547 606 660 684 751 779 826 838 870 959 978 993 **11027** 038 045 105 168 208 293 388 469 582 728 768 894 **12039** 042 074 093 162 287 462 492 548 622 644 656 709 714 726 792 863 869 **13090** 146 178 189 242 296 435 467 539 569 743 770 951 **14024** 064 083 089 273 478 488 510 529 568 575 641 692 754 789 811 838 845 978 992 **15010** 041 050 065 105 124 160 166 200 250 261 485 487 580 581 592 596 648 694 715 773 868 875 935 981 983 **16004** 022 055 133 147 198 218 263 272 297 302 305 362 368 410 455 461 482 527 602 635 817 **17023** 081 204 219 283 303 324 384 566 599 637 657 741 772 785 886 908 985 986 995 **18047** 072 186 206 244 254 576 589 596 676 725 753 787 856 871 894 960 969 **19047** 105 166 213 226 315 316 363 369 407 459 473 476 497 514 544 549 570 599 634 724 909 924 981

20082 075 162 221 242 314 332 438 449 466 606 645 688 753 775 952 995 **21013** 036 081 099 117 140 165 194 222 283 272 277 320 388 492 500 503 562 634 759 798 900 940 975 **22020** 105 165 184 214 244 284 324 348 361 526 566 585 588 635 645 695 754 768 828 899 935 964 990 **23024** 028 035 133 179 203 256 284 311 323 330 389 402 478 553 623 628 734 775 786 878 886 927 937 961 964 **24003** 113 180 162 261 279 284 340 362 495 518 536 628 651 666 717 733 821 884 951 **25095** 127 144 172 312 324 360 445 592 618 635 647 659 768 851 875 895 901 989 **26015** 019 021 049 098 126 127 176 253 260 275 291 292 415 448 611 809 812 822 828 847 874 981 **27066** 092 161 229 246 345 365 375 417 509 515 533 604 645 685 708 718 802 898 941 996 **28024** 038 132 195 207 212 241 302 333 385 436 437 454 467 480 576 590 630 708 731 753 847 850 927 964 **29059** 081 181 252 312 341 359 487 489 557 543 550 584 597 601 657 692 694 700 802 844 934 956 993

30068 124 221 228 283 296 308 407 522 531 699 828 844 894 904 942 993 **31009** 055 106 158 266 267 371 484 498 622 644 647 668 692 777 805 811 846 885 969 980 **32009** 025 050 188 195 253 287 385 446 459 488 544 624 671 684 821 868 **33025** 059 147 202 283 285 303 304 450 451 570 472 490 594 586 715 785 792 826 830 932 956 **34057** 084 191 328 347 644 675 684 759 786 895 908 915 969 **35026** 046 092 158 171 175 206 235 238 271 317 334 457 497 511 594 649 694 696 716 741 767 773 818 806 907 948 **36011** 012 045 046 070 077 084 195 212 288 314 364 447 589 636 639 687 695 718 754 845 871 894 909 924 944 **37004** 136 171 201 202 367 529 536 550 597 662 806 809 873 890 892 941 972 **38061** 104 135 179 180 236 342 391 454 493 601 672 678 747 775 806 848 874 920 929 934 949 **39127** 131 310 318 321 392 450 503 544 553 580 626 643 651 658 677 711 716 844 861 925 926 954 967 982 988 **40069** 115 136 159 244 324 346 400 425 437 444 465 462 497 624 736 743 779 784 815 843 895 914 924 942 962 986 999 **41028** 099 113 149 178 200 260 307 323 504 529 641 615 620 719 732 759 782 836 879 888 898 957 992 **42096** 105 171 225 229 247 321 399 412 474 503 528 533 540 635 713 775 794 817 871 872 889 933 977 985 **43022** 246 278 291 325 340 373 448 505 545 606 659 668 687 791 796 802 827 975 **44077** 108 126 152 182 192 197 209 265 271 288 304 382 484 487 502 525 571 578 580 610 671 696 721 833 898 910 959 962 **45018** 045 147 233 336 369 378 473 539 592 734 775 796 877 **46023** 124 193 276 314 322 360 534 635 728 777 834 882 935 953 **47180** 182 307 347 351 360 592 429 467 490 684 686 708 731 742 767 809 823 893 967 977 988 **48054** 340 345 350 552 610 631 720 779 836 892 895 929 995 **49003** 110 282 314 373 404 478 580 625 668 715 879 892 918 **50001** 038 063 104 121 122 167 170 269 339 341 563 620 633 684 784 855 864 877 906 **51173** 253 341 342 359 430 462 595 618 620 648 750 757 900 911 960 **52000** 016 134 137 194 253 260 270 310 408 474 482 511 515 670 684 685 693 800 906 942 949 971 **53141** 152 189 193 313 406 538 540 570 581 706 739 741 770 785 806 810 846 899 904 919 **54053** 073 143 153 367 271 351 400 423 426 448 510 547 560 575 584 589 597 617 663 685 677 734 759 879 911 918 938 969 976 **55109** 140 197 265 294 376 403 436 510 534 537 538 647 656 676 846 850 887 889 951 978 **56004** 011 018 029 035 061 063 068 125 126 168 164 172 198 266 306 356 424 437 462 523 554 559 567 694 736 757 766 790 895 **57034** 096 111 122 183 210 228 363 486 508 516 606 627 641 679 685 723 784 787 805 809 834 845 848 880 884 894 928 945 **58044** 160 225 230 271 299 397 413 490 516 548 599 643 676 729 833 841 864 883 935 979 **59004** 110 117 150 151 243 276 491 526 641 662 745 775 780 893

60000 062 096 113 149 270 303 308 356 410 424 442 491 597 622 629 651 647 **61014** 063 107 124 132 168 295 314 364 395 485 488 520 605 617 666 685 754 855 860 863 998 **62052** 120 135 172 182 184 218 242 285 322 371 421 430 516 524 528 583 589 617 647 898 949 **63023** 204 230 312 366 372 444 560 605 606 700 706 717 760 790 833 957 975 980 **64030** 059 094 099 122 171 256 364 461 462 468 580 643 688 691 756 798 808 814 822 847 926 **65025** 045 079 146 226 282 261 279 289 804 893 445 568 658 785 793 880 840 858 896 899 935 **66092** 162 411 469 486 575 799 829 841 **67049** 083 087 097 129 248 257 266 336 366 426 523 619 671 836 867 917 934 **68010** 013 125 128 288 312 328 475 550 582 646 798 855 943 995 **69023** 090 208 234 319 357 406 460 544 550 561 715 719 779 849 904 965 972 **70034** 103 290 300 323 419 443 496 553 563 765 797 822 890 953 964 **71020** 033 054 139 174 262 286 294 311 335 348 375 382 388 461 462 472 486 530 582 607 663 671 684 699 775 797 819 853 870 929 945 **72004** 121 154 203 222 284 333 342 472 485 519 553 566 593 717 721 786 788 796 828 876 902 997 **73012** 085 146 269 339 409 424 439 443 455 458 461 463 640 691 771 800 806 848 890 893 913 919 934 **74077** 088 097 115 126 165 190 221 302 324 351 355 360 380 386 408 485 562 642 835 **75097** 409 461 469 480 481 489 519 638 656 746 760 803 823 854 889 914 **76078** 119 226 284 304 417 452 476 485 493 513 538 705 740 743 994 **77055** 111 136 168 192 228 232 326 327 328 334 394 454 476 590 677 683 720 729 764 767 794 807 837 958 987 **78004** 052 053 069 142 155 220 252 306 354 416 445 525 582 608 673 714 802 817 875 876 978 **79065** 067 148 219 234 246 261 315 368 465 477 605 636 672 757 827 898 951 963 978 989 **80008** 114 149 203 301 397 538 551 561 589 612 655 673 686 708 724 763 773 826 846 862 872 936 956 **81083** 089 164 211 301 387 427 465 507 544 549 712 832 903 930 **82040** 071 076 157 302 339 378 503 527 639 689 702 742 765 770 846 901 **83010** 052 263 275 482 580 591 623 642 703 727 780 807 821 830 852 923 **84027** 034 059 136 177 179 214 240 375 399 400 404 588 644 746 893 **85048** 181 189 234 276 354 440 509 549 584 609 628 650 692 694 716 754 817 852 865 906 937 999 **86004** 066 161 227 232 245 295 301 318 335 402 426 435 453 487 505 545 546 594 606 649 663 679 754 777 800 819 828 843 882 896 950 **87020** 148 154 277 298 403 500 561 583 659 669 723 726 738 781 964 **88041** 114 138 142 148 159 223 226 346 357 403 447 462 475 511 556 590 629 761 807 980 **89023** 081 130 197 213 286 287 306 364 391 436 484 509 517 594 621 645 649 663 702 703 899 987

90091 099 129 147 257 265 333 537 379 387 411 442 530 573 639 642 701 703 782 989 997 **91048** 103 193 201 236 241 254 310 318 350 347 362 371 445 497 562 568 574 586 685 690 716 806 836 850 859 973 **92158** 180 185 295 514 338 352 359 361 665 875 904 944 989 999 **93042** 068 199 253 267 384 426 468 481 540 548 549 581 631 716 778 779 786 787 797 795 803 886 940 **94015** 036 054 103 125 128 197 212 220 310 317 320 440 546 555 579 653 663 677 680 686 688 779 791 798 869 894 942 **95115** 124 128 237 243 250 272 343 347 355 381 463 547 682 758 799 847 878 888 897 943 **96086** 181 183 236 313 418 438 458 486 496 651 667 705 739 740 773 796 857 885 912 947 **97007** 040 080 118 128 134 185 219 268 302 344 507 514 567 569 571 583 744 773 783 789 861 885 934 972 **98004** 042 185 197 138 174 279 312 316 365 378 519 578 659 682 685 837 902 912 933 958 **99001** 003 006 069 125 161 182 250 296 338 451 465 492 569 578 623 646 656 681 711 748 791 827 869 887 905 963 982

Minden felelősség nélkül.

A »Magyarország« gyorslistáját, amely a ma kihuzott összes számokat tartalmazza, a húzási teremben összeállította a Glória Ker. R. T. Osztálysorsjegy Főárusító, Budapest, VI., Andrássy-út 18., telefon: 11—89—99.

A következő húzás február 21-én lesz.

A hétéves Pancsen Láma, uralkodótársként, Tibet trónjára lépett

Az avatáson százezer mongol, tibeti és kínai vett részt

Hazun Hva, február 18. A csinghaji tartomány fővárosában, Hazun Hvában, több mint százezer mongol, tibeti, kínai és más ázsiai törzsekhez tartozó lámaista jelenlétében hivatalába iktatták Tibet új Pancsen Lámáját.

Tibeti nyelven Láma felsőbbet jelent, a buddhista papok mongol eredetű címe, amelyet általános használat szerint a buddhisták főpapjának adományoznak. Ezek a főpapok valamennyien Buddhajelöltek és nem lehetnek addig Buddhák, azaz nem juthatnak a Nirvánába, amig az emberiséget meg nem váltják. Ennek a feladatnak betöltése végett újra meg újra embernek születve a földre jönnek. A Lámák feje a Dalai Láma, annak egyenrangú társa a Pancsen Láma, akiben ugyancsak Buddha újjászületését tisztelik.

Az új Pancsen Láma — mint a tibeti egyház feje — a Dalai Lámával együtt az ország kormányzója és a tibeti egyház feje. Mindössze hétéves és abban a percben született, amikor elődje, tizenháromféves vándorlás után, úton tibeti hazája felé, hirtelen meghalt. A tibeti hagyományok szerint a Pancsen Láma lelke, halálának percében, egy újszülött fiú testébe vándorol. Hosszas kutatás után most felfedezték ezt a fiút, aki a Pancsen Láma halálának percében született és ünnepélyesen beiktatták hivatalába.

RÁDIÓMŰSOR

PÉNTEK

BUDAPEST I.: 17.00 Rádiózenekar. 17.35 Sportközlemények. 17.45 Német hallgatóinknak. 18.20 Magyar ének — magyar lélek. 18.50 Hirek. 19.00 Se szó, se beszéd — muzsika. 19.45 Sakkfigura. Vigjáték három felvonásban. 21.40 Hirek. 22.10 Hirek német, angol és francia nyelven. 22.40 Tánczene. 23.45 Hirek.

BUDAPEST II.: 17.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. 19.00 Orvos az orvoshoz. 19.25 Cigányzene. 20.10 A rádió hangversenydobogóján. 21.10 Tessék választani. 22.40 Hirek.

KISÉRLETI ADÓ: 17.30—18.55 Gondűző derü.

SZOMBAT

BUDAPEST I.: 6.00 Üzen az otthon. 6.25 Ébresztő. Torna 6.45 Reggeli zene. 7.00 Hirek. Közlemények. 8.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 8.35 Zenekari müvek 10.00 Hirek. 10.15 Országos Postászenekar. 11.10 Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 11.15 A rádiózenekar müsorából. 11.40 Egy mintafalu. 12.00 Harangszó. Himnusz. Utána Szórakoztató zene. 12.40 Hirek. 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés. 13.30 Bajtársi rádiószolgálat. 14.00 Szalonzene. 14.30 Hirek. Müsorismertetés. 15.00 Szórakoztató muzsika. **Közben** 15.30 Népszerü filmakadémia. 16.20 Tánczene 16.45 Időjelzés, hirek. 17.00 A vándor énekel. 17.35 Cigányzene. 18.00 Bihó Lajos elbeszélése. 18.20 Halk melódiák. 18.40 Külügyi tájékoztató. 18.50 Hirek. 19.00 Hangképek innen-onnan. 19.30 A magyar müdal mesterei. 19.50 Részletek a »Possonyi lakodalom« cimü operettből. 20.50 Bihary József csevegése. 21.00 Szabad egy táncra? 21.40 Hirek. 22.10 Hirek német, angol és francia nyelven. 22.40 Ki mit szeret? 23.45 Hirek.

BUDAPEST II.: 15.35 Kis filharmónia. 17.00 Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. 19.00 A Budapesti Könyvnyomdászok Dalkörének vegyeskara. 19.25 Mezőgazdasági félóra. 19.50 Mai magyar szerzők. 20.35 Bohuniczky Szefi elbeszélése. 21.05 Mozart: Nyitány olasz stilusban. 21.15 A filozófia mestermüvei. 21.45 Beszkár-zenekar. 22.40 Hirek.

KISÉRLETI ADÓ: 17.30—18.55 Gondüző derü.

— **FOGADÁS A MAGYAR-NIPPON TÁRSASÁGBAN.** Dr. *Mezey* István követségi jogtanácsos, tb. egyetemi tanár és vitéz *Nagy* Iván min. tan., egyet. m.-tanár, a Magyar-Nippon Társaság alelnökei a budapesti japán ügyvivő tiszteletére fogadást rendeztek, melyen megjelentek: Kohei Teraoka japán császári ügyvivő, Hayashi Tahei ezredes katonai attasé, Keniti Nakamura őrnagy, h. attasé, Yoshinori Aoyama követségi titkár, továbbá Hankiss János államtitkár, Fülei-Szántó Endre, Pröhle Vilmos egyetemi tanárok, Dálmady Ödön min. osztályfőnök, vitéz Németh Lajos vezérőrnagy és még számosan.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Pianello zongorahangú **Sternberg** Rákóczi-út hatvan.

Figyelem! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. Győződjön meg és hívjon Schultz, Népszínház-u. 21. T.: 140-667.

FONALAK prima minőségben **Berend fonalbolt** Akadémia-utca 7. félemelet.

Használt férfi, női és egyenruhákért, szőnyeg és függönyökért legmagasabb árat fizet GERSTL, István-út 28. Telefon. **426-547**

Sok pénzt kap!! ha ócskaholmiját Magyarinak adja el mert ruháért, bútorért, szőnyegért, varrógépért és hagyatékért legmagasabb árat fizet ***Magyari István*** Dobozi-u. 27., fdszt. 4. Tel.: **349-921**

Bútorért, ruháért, cipőért szőnyeg, függöny és háztartási dolgokért legtöbbet fizet Zsadányi, Szigetvári-u. 4. Th.: 133-577

OPEL Olympia, gumi nélkül eladó. Telefon: 333.669.

Komolyabb bélyeggyüjteményt megbízásból gyüjtő részére, magas áron veszek. Ajánlatok: „Gyüjtőtől" jeligére a kiadóba.

Monor erdőben telkek eladók. Helyszínre utazás díjtalan. Iroda, Gr. Teleki Pál-u. 19, I. 2. T: 126-225. Értekezni: délután 4—7-ig.

FREUND fizet legtöbbet **használt férfi- női** és egyenruhákért cipőért, szövetfüggönyökért, egész háztartásért. Hétfőn is. Dobozi-u 27. T: **422-571**

GOBELINE, kelim, színes garnitúra gyors készítését vállalom. T: 347-637.

Használt férfiruhákért egyenruhákért magas árat fizetek. SPIEGEL, Teréz-körút 2, I. em. 9. Tel. **224-842**

Keleti-Tebrisz szőnyeg, 271×361' nagyságú, gyönyörü mintájú, eladó. V., Csanády-utca 7. II. em. 12.

Szedje össze nélkülözhető **használt ruháit,** fehérneműit, legmagasabb áron megveszem Binet, Karpfenstein-u. 18. **137-634**

Gyönyörű, kész rókagallérok olcsón, minden színben, bármely kabátra, azonnal felvarrhatók KLEINBERGER szücsnél, VIII., Vay Ádám-u. 8, II. 9 (Népszínház-u. sarok.)

Használt férfiruhákért egyenruhákért, fehérneműért nagy árat fizet Grün, Népszínház-utca 20. T. **342-957** Saját üzletem részére.

Magyar perzsa és gyapjú szőnyegeket veszek. GERSTL, István-út 28. Telefon: **426-547**

Lakásában alhat féregmentesítés után, felelősséggel. Ujrendszerü gázzal (nem cián) tökéletesen és jótállással irtunk: „TOTAL" vállalat, Révay-utca 25. (Opera mellett.) Telefon: 120-829 Takarítást is vállalunk!

Használt ruha, cipő, fehérnemü, hagyatékért SOKAT FIZETEK. Hétfőn is. **T. 133-623**

Garnitúra neobarokk, epenglivel bevonva, 6 sz. porcellán evőkészl., kézifestés, eladó. 4—6 közt, Lónyay-u. 47. III. 15. Vasárnap egész nap.

„Kontoservice" KÖNYVSZAKÉRTŐI IRODA. Iroda- és üzemszervezés, könyvek felfektetése, átirórendszerek bevezetése, ellenőrző és irányitó tevékenység, szakértői ügyek és szakvélemények, társaselszámolások, mérleg- és adómérlegkészités, adóvallomások szamszerü kimunkálása, ipari, kereskedelmi és árkalkulációk. Budapest V., Pannónia-utca 38. Telefon: 291-735.

Zeneakadémiai végzett okl. zongoratanárnő, még néhány növendéket vállal. Telefon: 122-088

276

A MŰCSARNOK TERMEIBEN...

Látogatás a Harmadik Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Nagyszerű kép fogadja a látogatót a Harmadik Magyar Képzőművészeti Kiállításon. A Műcsarnok oszlopos homlokzata szitáló ködbe vész, a háttérben a liget öreg faóriásainak mezteien ágai rajzolnak komor jeleket az ónszínű égre. De az előtérben, a Műcsarnok széles lépcsősorán árad a nép a kiállításra; a színes sokaság a legkomorabb színeket is felolvasztja, az emberek oly erőt sugároznak, hogy megdobogtatják a szívet. Győzelemről beszél ez az élőkép, kultúrforradalmunk egyik nagy győzelméről.

Kiket ábrázol ez a nagy freskó? Fekete egyenruhás ipari tanulók; fiatal család, a kicsi gyerek piros mackóban; két parasztlány, összekarolva veszik a lépcsőfokokat, gyöngy a nyakukban, rózsák a hímzett kötőn; a néphadsereg katonái, két légvédelmi tüzér közt egy kékzubbonyos folyamőr; diákok, egyetemisták, kis úttörők, piros nyakkendővel: az egész ország.

★

Mérföldkő ez a kiállítás képzőművészetünk fejlődésében.

„... a mi szocialista-realista irányzatunk... szobrászaink és festőink kezén olyan élettől lüktető, kőben és festékben megtestesülő művészi gyakorlattá kezd válni, melyet művészeink kötelezőnek, egyetlen helyes kifejezésmódnak éreznek" — írta Horváth Márton elvtárs, a Második Képzőművészeti Kiállítással kapcsolatban. S ez a megállapítás most csak tovább szélesedett: folyékonyan, vagy legalább is folyékonyabban beszélnek művészeink a szocialista-realizmus nyelvén.

A kiállított képek, szobrok tematikája is kiszélesedett, gazdagabb lett. Életünket művészeink legnagyobb részt már nem „kívülről" látják; megértik és megmutatják a dolgozók világát, az embert, ecsetjük nyomán felragyognak már vásznukról ünnepet érő gazdag hétköznapjaink is. Ha végigmegyünk a termeken: otthonunk, új életünk nyílik ki előttünk.

★

Bernáth Aurél képe: *„Sztálinvárosi kikötő"*. Ez a kép is micsoda fejlődésről beszél! Az idős mester, aki érett művészetével, nagy mesterségbeli tudásával a színek, tárgyak objektív, szinte kívülálló, „előkelő" közlője volt, most szíve melegével, forró szeretetével bontja ki előttünk, mutatja meg nékünk ezt a drága tájat. A *„Sztálinvárosi kikötő"* már nem egyszerűen egy dunaparti tájrészlet, hanem: a szülőföld, a haza.

A kiállítás egyik szép képe Imre István és Szentgyörgyi Kornél: *„Almaszüret"* című munkája. Új utat nyit ez a kép néphadseregünk és a dolgozó

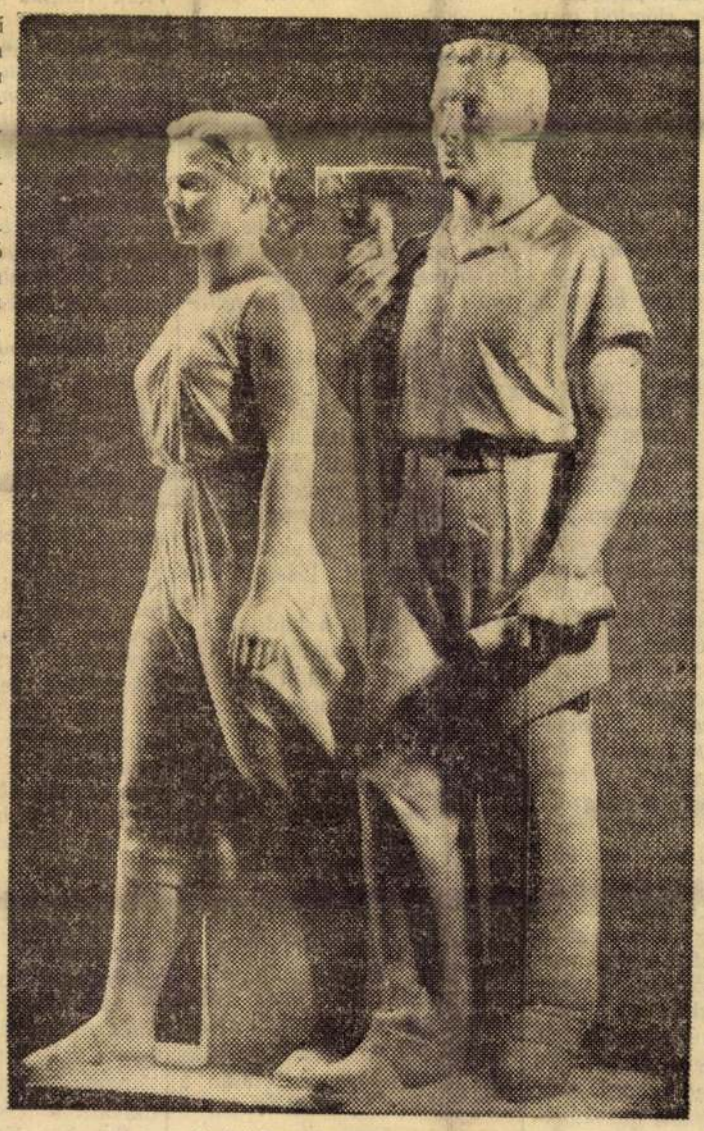

Győri Dezső: Ifjú mérnökök.

nép kapcsolatának, összeforrottságának ábrázolásában. A hasonló mondanivalójú képek eddig leggyakrabban csak illusztrálták, magyarázták ezt a gondolatot (mint például az üzemek zászlóajándékozása a néphadsereg különböző alakulatainak stb.) De az *„Almaszüret"*, amely életünknek „csak" egy egyszerű, hétköznapi jelenetét mutatja be, mégis sokkal többet mond: új, igaz oldaláról mutatja be ezt a valóságos kapcsolatot. Nem sok történik a képen: lányok almát szüretelnek egy gyümölcsösben s arra robog az úton egy katonákkal megrakott teherautó. Érezzük a képről, hogy ezek a katonák — holott nincs is fegyver a vállukon — védik, őrzik a lányok szemében bujkáló örömet, a boldog szüretet. A szüretelők tekintetéből pedig, a katonák felé küldött mosolyukból érezzük, hogy nem idegenek találkozásáról van itt szó, hogy testvéreiknek, védelmező bátyjuknak tartják őket.

★

Fiatal festőink közül mind többen fordulnak a történelmi téma felé. Szép s nagy feladatot teljesíthet a fiatal művész, ha — mint Révai elvtárs mondotta — *„a multat meg a jelent egyaránt felölelő"* történelmi festményekkel lelkesíti ifjúságunkat, a múlt hősi példájával segíti építeni jövőnket. Szép eredményt mutat ebben a fiatal Demjén Attila *„Gábor Áron"* című sokalakos nagy festménye. Gábor Áron műhelyét látjuk, mesterlegényeket, honvédeket a közös munkában, előtérben egy parasztlányt, összegyűjtött rézholmikkal. A szabadságharc népi jellegét ábrázolja erőteljesen a festő. Gábor Áront, a bőrkötényes mestert — mint népi hőst állítja elénk. Ez a kép lelkesít, példája tanításul szolgál.

De nem éri el ezt az eredményt Sarkantyu Simon képe, *„A szekszárdi direktórium kivégzése"*. Témaválasztása helyes. A direktórium két fiatal tagját — egy ifjút és egy lányt — félkörbe vesz a kivégző osztag s a kíváncsiskodók tömege. A mondanivaló s az előadásmód — tartalom és forma ütközik itt összes. Mert ha távolról nézzük a képet, akkor gazdag, meleg színfoltjai után akár valamiféle erdei majálisnak is gondolhatjuk. Az előlálló, vezénylő ellenforradalmi tiszt alakját nagyszerűen tipizálja a festő: undorító féregnek látjuk. A vele szembenálló hősök azonban nem sugároznak magukból elég erőt, nem érezzük azt, hogy e két védtelen ifjú sokkal erősebb a felfegyverzett ellenforradalmároknál.

A munka, a munkásalakok ábrázolásánál is lemérhetjük a fejlődést. A fiatal Kokas Ignác diplomamunkáját állította ki: az *„Asztalos"*-t. Ez a kép már nemcsak a mesterségbeli tudás számadásának igényével lép fel, többet mond annál: tisztaságával, érett előadásmódjával egy egész életet, egy munkás életét tárja elénk.

Kokas képe mellett tanulságos megnézni Félegyházi László: *„Vasaló asszony"* című, még naturalista maradványokat mutató képét. A festő a természethűség mélyebb megértése nélkül, kínosan pontos képet fényképez egy munkásasszonyról. A nő karja szinte zománcosan ragyogó, rézvörös a forró vasalótól. S mégis milyen keveset árul el ez a kép egy munkásasszony életéből!

★

Három kis úttörőlány — a Deák Ferenc-téri iskola növendékei — állt meg hirtelen tárlatnézés közben a fiatal Somogyi Árpád Móricz Zsigmond-mellszobra előtt. — Nézzétek, Móricz Zsigmond! — mondta az egyik kis pajtás. A másik még többet értett meg a szoborból: — Aki a „Rózsa Sándor"-t, meg a „Légy jó mindhalálig"-ot írta!

Ennél szebb s pontosabb értékelést nem kaphat művész a munkájáról. Somogyi Árpád Móricz-szobrán keresztül a nagy író egész munkásságát is ábrázolta. S ezt a kis pajtások felismerték.

A kiállítás egyik legjelentősebb szoboralkotása Somogyi József: *„Zrínyi Miklós"* című lovasszobra. Szerves egységben van itt ló, lovasával. Ennél a műnél nem képzelhető el az, hogy valaki leemelje a lóról a figurát, amit „éppen csak" ráhelyeztek. Erőt sugároz ez a szobor, Zrínyi történelmi nagyságát.

★

A kiállítás nagyságát a kiállított alkotások száma is mutatja. Több mint ezerötszáz beküldött munka közül a legjobb 223 festmény, 188 grafika és 133 szobor ad számot művészeink egyéves munkájáról. Nagy és eredményes munkát végeztek.

Kőbányai György

1952 (nov. 28.
Szabad Ifjúság
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
LAPKIADÓ VÁLLALAT

A HÁBORÚ NAG

„Tito fasiszta típusú burzsoá állama az amerikai agresszió határainkig előretolt része"
(Rákosi Mátyás)

„Pontosan, reggel tíz órakor szirénák üvöltése hasított bele a ködös reggelbe. A Miljatcka egész baloldalán leállt minden forgalom. Puszta csend uralkodott... Az ellenség elkeseredett támadást indított, de csapataink visszaverték! Az ellenséges katonák túlnyomó többsége megfutamodott, sokan elestek..."

Talán valamelyik regényből valók a fenti sorok, vagy világháborúbeli élményeit írta meg bennük valaki? Nem, ez a leírás az Oszlobozsgyenyije című titóista lap hasábjain jelent meg, és a néhány hónappal ezelőtt Szarajevóban megtartott háborús gyakorlatról számol be. Számtalan hasonló cikkel és címmel találkozunk a jugoszláv sajtóban: *„A belgrádi csata", „A lugai ütközet", „Ellenséges repülőgépek északról (!) Belgrádot támadják", „Kiverték az ellenséget a zágrábi pályaudvarról"*, hogy csak néhányat említsünk ízelítőül. A jugoszláv uralkodókörök — minden eszközt megragadva — a végletekig fokozták a háborús uszítást, hogy a néptömegeket, az ifjúságot megfertőzzék a sovinizmus mérgével, a háború elkerülhetetlenségét szuggerálják beléjük. *„Akár lehetséges háború, akár nem, a mi politikai munkánknak a háború előkészítésére kell irányulnia"* — mondta Marko Sárics, a zágrábi egyetem titóista ifjúsági vezetője, célkitűzésüket ismertetve.

Amin még a „Combat" is meglepődik

Tito és társai mind nyiltabban lépnek fel, mint az amerikai halálgyárosok szállítói. A háború legfontosabb és legértékesebb „nyersanyagát" ajánlják számukra: a milliónyi ágyútölteléket. Két esztendővel ezelőtt még buzgón hangoztatták, hogy inkább meztelenül járnak, de nem kérnek külföldi segélyt. Egy esztendővel ezelőtt éppenséggel inkább puszta kézzel akarnak harcolni, minthogy külföldi fegyvereket fogadjanak el. Ma már — kevésbbé törődve a látszattal — legfeljebb azt kifogásolják, hogy még mindig kevés fegyvert kaptak. Zabloczki, amerikai kongresszusi képviselő megírta: *„Tito egy magánbeszélgetés során kijelentette nekem, hogy kész a világ bármely pontján az USA oldalán menetelni, Berlinben éppúgy, mint a jugoszláv határoknál."*

A jugoszláv hadsereget gyors ütemben „amerikanizálják". Amerikaiak a fegyverek, amerikaiak a kiképzőtisztek, amerikai katonai és stratégiai tankönyvekből tanulnak a tiszti iskolákon, Belgrádot már csak egyszerűen „amerikai kisegítő repülőtérnek" nevezi a tengerentúli sajtó, s a hadgyakorlatokról elmaradhatatlanok a látcsövükkel buzgón figyelő nyugati instruktorok. Még a „Combat" című francia polgári lap is soknak találja ezt: *„Úgy látszik, a jugoszláv kormánynak semmi titkolnivalója nincs az Egyesült Államok előtt. Popovics* (a hadsereg vezérkari főnöke) *teljes nyugalommal hozott nyilvánosságra olyan adatokat az amerikai megfigyelők előtt, amelyeket minden más állam mélységesen elrejt."* Nem csoda, hogy Washingtontól Londonig Tito lett talán a „legkedvesebb" csatlós.

Belgrád a baktériumfegyverről

Mert Tito nemcsak egyszerű csatlós, hanem az imperialisták legszolgálatkészebb csatlósa. Vannak egyes nyugateurópai polgári politikusok, akik esetleg viszolyognak a baktériumháborútól? Tito hadseregének lapja, a Narodna Armija siet egekig dicsőíteni: *„A biológiai háború különösen jól alkalmazható azokon a tájakon, ahol sűrű a lakosság. Igen jó lenne, ha feltalálnák minél több betegség terjesztésének hatásos módját."* Vannak, akik húzódoznak a német újrafelfegyverzéstől? Tito nemcsak szavakkal, de tettekkel is válaszol: katonai tanácsadói közé olyan SS-tiszteket nevez ki, mint Felix Steiner és Neuhold altábornagy, akik számos szerb község lakosságát majdnem teljesen kiirtották. Vannak, akik a Szovjetunió határain állomásozó szovjet csapatok közül egyetlen indítvány sem volna hasznos a leszerelésre vonatkozólag" — jelenti ki a titóista úgynevezett „békeértekezlet", s Peko Dapcevics tábornok rádupláz: *„Boldogok volnánk, ha lenne néhány atombombánk. A mi földrajzi helyzetünk olyan, hogy hatásosan lehetne felhasználni ezeket."*

Három „jómadár"

Amint látjuk, Titóék az amerikai imperializmus leghűségesebb csatlósa dicstelen címére pályáznak. A háborús előkészületek fokozását célozzák a görög-török-jugoszláv háromszög összekovácsolásának kísérletei is. Nyakra-főre utazgatnak a három ország katonai vezetői egymás csapatszemléire, s egyszerre évszázados vérrokonságot fedeztek fel országaik között. A görög miniszterelnök nemrégiben egyenesen kijelentette: *„E három országnak nemcsak saját területét kell megvédelmeznie, hanem támadásra is készen kell állnia."*

Szítani a háborús hisztériát, az amerikaiak leghűbb csatlósává válni, támadó balkáni blokkot alakítani — ezek tehát a titóisták legfőbb törekvései. Gonoszságukban elvakult gyűlölettel nézik támadó terveik legfőbb akadályait: a béke erős bástyáit, a Szovjetuniót és a népi demokráciákat. Ezért próbálnak meg mindent, hogy provokációkkal, gaztettekkel akadályozzák újabb eredményeinket, gátolják fejlődésünket. Ezért követtek el többszáz provokációt határainkon, ezért küldik át tucatjával a kémeket és diverzánsokat.

A nemzetközi helyzet egyik legfőbb tűzfészke, a Balkán lőporos hordója: Jugoszlávia. Legfontosabb feladataink közé tartozik ezeknek a gyujtogatóknak megfékezése. Elsőrendű érdeke ez minden népnek és különösen szent kötelessége a mi népünknek, amelynek déli határain terül el az imperialisták ez az előretolt ügynöksége. *Sa békeszerető emberek keresztül is fogják húzni a háborús gyujtogatók gonosz számításait!*

Réti Ervin

Minden könyvnek megvan a maga sorsa: az egyiket alig, hogy elolvastuk, máris elfelejtettük. Más könyvet megszeretünk, de ahogyan mulnak a hónapok, elhalványul bennünk emléke. Vannak azonban olyan könyvek, amelyek egész életünkre kísérőül adják mellénk hőseiket. Ilyen könyv „Az új ember kovácsa", Makarenko regénye.

Ki ne emlékeznék A. Sz. Makarenko hőseire, akiket a hitében megingathatatlan, nagyszerű pedagógus, a szülés mélységéből emelt magához és a szocialista nevelés módszereivel új emberré kovácsolt. Kik is voltak azok a fiatalok, akik Anton Szemjonovics keze alá kerültek? Elvadult csirkefogók, a városi piacok és országutak törvénytelen vámszedői. A nélkülözés minden próbáját kiállott fiúk és leányok, a társadalom számkivetettjei, akikkel senki sem törődött és akik éppen ezért cinikus ajkbiggyesztéssel, de nem ritkán durva tagadással válaszoltak minden javító kísérletre — eleinte. Mert később ezek a fiatalok az alkotó munka, a fegyelem, a becsület példamutatói lettek.

Csoda történt talán? Nem, a szocialista társadalom emberformáló erői hatottak. A fiatalok, akik mindenkitől csak ütleget és rúgást kaptak, most magukon érzik a szovjet hatalom gondoskodó kezét. Makarenko nevelőtelepén megismerik a munka örömét, a közösségi élet szivetmelegitő élményeit, életük értelmet kap. A kitartó nevelőmunka megtermi gyümölcsét: Anton Szemjonovics kis közösségében ugyanaz a folyamat megy végbe, mint a hatalmas szovjet országban mindenütt.

Burun gárdaezredes, Zad

Makarenko nevel

Hogyan élnek, mit tesznek ma Makarenko egykori telepének lakói? Hogyan folytatódott életük attól kezdve, hogy a kis családból beléptek a nagyobb családba, a szovjet társadalomba? Hol van Burun, mit csinál Zadorov és mind a többiek?

Anton Szemjonovics özvegyének sok-sok levelet irnak férje egykori tanitványai. Ezek a levelek választ adnak kérdéseinkre.

Makarenko fiai közül talán a legkedvesebb a javithatatlan suhancként bemutatott Burun, akiből Anton Szemjonovics megbizható támasza, a regényben említett aratási ünnepség központi alakja lett. Emlékezzünk csak, hogyan irja le Makarenko Burunt, az ünnepség hősét: „Burun halad elől, a tekintélyes, érdemes Burun... Délceg vállából magasra emelkedik a fényesre csiszolt kasza és az óriási margarétákkal diszitett gereblye. Burunt ma egyenesen fenséges szépségben látom, mert én tudom csak, hogy ez a fiú nem csupán az élőkép dekorativ alakja, hanem mindenek előtt igazi parancsnok, aki tudja, kiket vezet és hová vezet."

Azokban a régmult napokban Burun az aratási munkában vezette társait. A kemény háborús években másféle csapat parancsnoka volt. Sztálingrád alatt harcolt, résztvett Königsberg elfoglalásában is, ma pedig a Szovjet Hadsereg gárdaezredese. Fényes haditettek egész sorával igazolta Anton Szemjonovics jövőbelátó szavait.

SZABAD IFJÚSÁG, a Dolgozó Ifjúság Szövetsége Központi Vezetőségének lapja. — Szerkeszti a szer
az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Budapest, VIII. Gyulai Pál-utca 14. sz. — Telefon: 141-422, 141-423. — T
Budapesti egyéni előfizetés a kerületi kézbesítő postahivatalnál, vagy személyes ügyfélszolgál
postahivatalnál és postai kézbesítőnél. Előfizetési díj 1 hóra 8.50 Ft. Nyomatott a Szikra Lap

SZOMBAT
1945 szeptember 15.
I. évfolyam, 196. sz.

Szabadság

Ára 4 pengő

DEMOKRATIKUS NAPILAP

Szerkesztőbizottság: ANTALFFY GYULA, DARVAS JÓZSEF, GÁBOR ANDOR

Magyar írók és művészek a szlovákiai magyarokért

Magyar művészek és írók a szlovákiai magyarüldözések ügyében a következő felhívással fordulnak a csehszlovák értelmiséghez és írókhoz, valamint Európa közvéleményéhez:

A magyar művészek és írók egy csoportjának 1938-ban is volt bátorsága ahhoz, hogy az akkor készülő zsidótörvények ellen tiltakozzék. Most ismét fel kell emelnünk szavunkat, mert az emberiességnek és igazságnak hasonló megcsúfolása készül.

Szlovákiában megkezdték a magyarok kiüldözését évszázadok óta lakott földjükről. Gyalog, minden ingóságuktól megfosztva hajtják őket az utakon a határ felé. Úgy érezzük, hogy ez az eljárás a legridegebb önzés olyan állam részéről, amely az elmúlt kritikus évek alatt a humanitás eszményeivel egy jottányival sem gazdálkodott jobban, mint nálunk az a csoport, amely október 15-én ragadta magához a hatalmat.

Benes elnök nemrég csak azzal okolta meg elhatározását, hogy nem tudnak a magyarokkal együtt élni, olyan érvet azonban, amely eljárásukat menthetné, nem hallottunk. S tudjuk azt is, hogy a legkipróbáltabb baloldali gondolkozású emberek éppúgy, mint a deportálásból hazatért zsidók is kiüzettek otthonukból, ha a régi csehszlovák kataszter felállításakor magyaroknak vallották magukat.

Biztosra vesszük, hogy a méltánytalan és felháborító eljárás nemcsak a két nép kulturális kapcsolatait fogja lehetetlenné tenni, de örök időkre elveti magvát a két nemzet közti gyűlöletnek.

Ezért a magyar művészek és írók közvetlenül fordulnak elsősorban a csehszlovák értelmiséghez és írókhoz, kövessenek el odahaza mindent, hogy ennek az igazságtalanságnak vége szakadjon. De Európa közvéleményét is kérjük, ítélje el Szlovákia eljárását.

Kodály Zoltán, Pátzay Pál, Bernáth Aurél, Beck András, Szőnyi István, Kállai Ernő, Wanner János, Ferenczy Béni, Farkas Ferenc, Major Tamás, Kmetty János, Icsey Rudolf, Szücs László, Polgár Tibor, Veress Sándor, Zakariás G. Sándor, Ugron Gábor, Bárány Róbert, Hermann Lipót, Zádor István, Márffy Ödön, Kassák Lajos, Füst Milán, Kozma Lajos, Schubert Ernő dr, Mihályfy Gerő, Bortnyik Sándor, Fodor József, Heltai Jenő, Szegi Pál, Devecseri Gábor, Veres Péter.

Spanyolországban még divat a fasiszta köszöntés

Madridból jelentik, hogy a spanyol kormány hivatalos közleményben tiltotta meg az eddigi fasiszta köszöntést, az előre lendített karral és kinyujtott tenyérrel való német üdvözlést. *A rendelet kiveszi a tilalom alól a falangista párt tagjait, akiknek egymásközt joguk van fasiszta módon köszöngetni.* A Spanyolországba menekült német és olasz fasiszta banditák természetesen tiltakoznak Franco tábornok újabb gesztusa ellen, mellyel a demokratikus hatalmakat igyekszik meglágyítani maga iránt.

Emigráns királyok tanácskozásai

Londonból jelentik, hogy Péter jugoszláv király felkereste Byrnes amerikai külügyminisztert, akit a jugoszláviai politikai kérdésekről informált. Utána Damaszkinosz érsek, Görögország kormányzója látogatta meg az Egyesült Államok külügyminiszterét. György görög király csütörtökön vacsorát rendezett Damaszkinosz érsek tiszteletére, amelyen az emigráns királyok és miniszterek népes társasága gyült össze. Damaszkinosz különben rövidesen Párisba utazik, ahol de Gaulle tábornokkal találkozik.

Pénteken tizenkétezer mázsa burgonya érkezett a Nyírségből

Pénteken tizenkétezer mázsa burgonya érkezett a Nagyvásártelepre. Ez a mennyiség a főváros lakosságának többnapi szükségletét fedezi. A hatalmas burgonyaszállítmányt a nagyvásártelepi burgonyakereskedők, részben a kis vásárcsarnokok és nyiltpiacok árusai útján bocsátják a fogyasztóközönség rendelkezésére. A burgonya nagyobb része közvetlenül jut el a vállalatok, üzemek és intézmények beszerzési csoportjai útján a munkásokhoz és a tisztviselőkhöz.

A 12.000 mázsás szállítmányt a Gerő Ernő kereskedelmi miniszter által a Nyírségbe leküldött két külön burgonyavonat hozta fel Budapestre. Csütörtökön újabb három vasúti szerelvényt ment a Nyírségbe burgonyáért és ezek előreláthatólag a jövő hét közepe táján érkeznek majd vissza megrakodva a fővárosba. A pénteken beérkezett két burgonyavonat vasúti kocsijait a kirakás után szintén visszairányítják a Nyírségbe további burgonyafelhozatal céljából. Ezzel az intézkedéssel most már biztosítják Budapest és a vidéki ipari és bányagócpontok burgonyaellátását.

Szakszervezeti világuniót sürget a blackpooli kongresszus

Londonból jelentik, hogy a brit szakszervezetek kongresszusa csütörtöki ülésén megerősítették a szakszervezeti mozgalom és a munkáspárti kormány szövetségét, egyben nyomatékosan kihangsúlyozzák, hogy a brit szakszervezetek a szakszervezeti világmozgalom egységének mielőbbi létrehozását kívánják.

Felállították a gazdasági rendőrséget

Kétszázötven főből áll, vezetője dr. Villányi András

A hatóságoknak a gazdasági élet hiányaival szemben folytatott mindennapos küzdelmében egyre nagyobb szükség volt arra, hogy *speciálisan képzett gazdasági rendőrség* kezére bízzák a feketézők, valutázók, csempészek és az ország gazdasági életének rendjét veszélyeztető elemek működését. Már régen foglalkozik a főkapitányság azzal, hogy *külön gazdasági rendőrséget* szervez és hónapok óta folynak az illetékes minisztérium között a tárgyalások erre vonatkozólag. A terv most megvalósult, *a főkapitány elrendelte a gazdasági rendőrség megszervezését.*

Nagyhatású apparátussal indul neki munkájának az új intézmény. Körülbelül 250 főből áll az új rendőrség, amelynek élére dr. *Villányi* András nevezték ki. A gazdasági rendőrség feladata lesz a *valutapiac ellenőrzése*, gondoskodik a megjelenő gazdaságpolitikai vonatkozású kormányrendelkezések betartásáról, hatáskörébe tartozik a *feketepiac hiányának felkutatása, a titkos árukészletek számontartása s a gazdasági élet számos más vonatkozású ügyének felülvizsgálata.*

Speciálisan képzett, gazdasági kérdésekhez jól értő rendőrtisztviselők foglalnak helyet a gazdasági rendőrség kötelékében. Több főcsoport működik majd és reméljhetőleg munkájuknak eredményét rövidesen érezni lehet majd a magyar gazdasági életben.

Kilencmillió német sorsáról dönt a szövetséges kormányzó bizottság

Frankfurtból jelentik, hogy a szövetséges megszálló hatalmak kormányzó bizottsága összeült, hogy határozzon annak a kilencmilió németnek a sorsáról, akiket Lengyelország, Csehország, Magyarország, Jugoszlávia, Románia területéről eltávolítanak és visszaköltöztetnek Németországba.

Eddig Berlinen át egymilliónyi ilyen kilakoltatott német érkezett Németországba. Berlinben csak egy napig tartózkodhattak, mert az ottani lakásviszonyok között lehetetlen bevándorlóknak vagy visszavándorlóknak helyet juttatni. A német testvérek viszont másutt sem igyekeznek a hazavándorlóknak hajlékot és segítséget adni, úgyhogy ezek most nagy nyomorban és bizonytalanságban tengődnek.

A további visszaköltöztetés súlyos szállítási akadályokba ütközik. A szövetségesek frankfurti értekezletén olyan megoldást keresnek, mely az összes érdekelt nemzetek bevonásával és nemzetközi eszközökkel rendezi a német repatriálás kérdését.

Demokráciánk sajátosan magyar demokrácia lesz

Révai József nagy beszéde a demokrácia lényegéről és feladatairól

A Magyar Kommunista Párt V. ker. szervezete csütörtökön délután Váci úti székházában köztisztviselő-nagygyűlést rendezett, amelyen

Révai József

nemzetgyűlési képviselő, a Nemzeti Főtanács tagja mondott beszédet. Bevezetőjében visszapillantást vetett az elmúlt század történelmére, majd hangoztatta, hogy a magyar demokrácia a nemzeti tradiciókat folytatja és építi tovább. Demokráciánk — mondotta — sajátosan magyar demokrácia lesz. Az angol demokráciától sokat tanulhatunk és sokat is akarunk tanulni, azonban nem vehetünk át belőle semmit sem gépiesen, hanem mindent át kell ültetnünk a magyar talajba.

Ez a demokrácia társadalmi síkon is magyar lesz,

mert olyan talajon épül fel, amelyen felvirágzik a kisparaszti gazdaság, a kisbirtokrendszer. Ezzel a parasztsággal együttműködik majd a magyar munkásság, a magyar ipar és a magyar szellemi élet szolgáló értelmiség. A magyar értelmiség számára a lét, vagy nemlét kérdése az, hogy válasszon, kivel tart, a színről letűnt dzsentri középosztállyal-e, vagy pedig a feltörekvő magyar munkássággal és parasztsággal. Nem kétséges, hogy az értelmiség gondolkozó része ezt az utóbbi megoldást választja.

— Vesztett háború után vagyunk — folytatta — és azt, amit az „országgyarapító" Horthy Miklós szerzett Hitlerrel szövetkezve, azt az országvesztő Horthy elvesztette, Magyarország ma újra trianoni Magyarország. Ez mindenki magyarnak fáj. Tisztában kell lennünk azonban azzal, hogy ezt azoknak köszönhetjük, akik az ország politikáját odáig vitték, hogy

utolsóknak maradtunk meg Hitler oldalán

és magyar hadosztályok Szálasiék vezénylete alatt még osztrák földön is harcoltak a felszabadító orosz hadsereggel.

— Ma minden erőnket a magyar határokon túl élő magyarokkal való kulturális, szellemi és gazdasági kapcsolatok fenntartására, erősítésére kell összpontosítanunk. A magyar demokrácia nemcsak a demokrácia szolidaritásából kell, hogy együttérezzen és együttműködjék a Groza-kormánnyal, valamint azokkal az erőkkel, amelyek mögötte állanak, hanem magyar nemzeti érdekből is. Magyar nemzeti szerencsétlenség lenne, ha Romániában a román demokrácia kormánya, amely a magyarokkal való őszinte barátságot hirdeti, megbukna.

— Ami a csehszlovákiai magyarokat illeti, a mi álláspontunk az, hogy a magyarokat nem lehet egy kalap alá venni a németekkel.

Mi a magyar megbékélés érdekében igenis akarunk csehszlovák-magyar jóviszonyt s ezért is vagyunk ellene a szlovákiai magyarok kiteleptésének, mert

ha kitelepítik őket, évtizedekre megromlik a magyar-csehszlovák barátság lehetősége.

A magyar demokráciának védenie kell a határainkon túlreked magyar százezreket, erre a védelemre a legjobb módszer:

itt belül győzelemre vinni minden vonatkozásban a demokratikus gondolatot.

— Minél következetesebben valósítjuk meg a magyar demokráciát, annál inkább jóváteszi a magyar nép azt, amit önmaga és a szabadság ellen ebben a háborúban elkövetett. Más jóvátételt nem követel tőlünk a nagyvilág sem.

Koicumi japán miniszter is öngyilkos lett

London, szeptember 14. Az angol rádió jelenti, hogy Koicumi volt japán miniszter, a Tozso-kormány egykori tagja közvetlenül letartóztatása előtt szintén öngyilkosságot követett el. (MTI.)

Finom lisztet kapunk

A polgármester elrendelte, hogy a szeptember havi nagybudapesti élelmiszerjegyek „A" jelű szelvényének és a szeptember 15-től érvényes bármely öt darab kenyérjegyszelvénynek egyidejű beadása ellenében a fogyasztók részére kilogrammonként 18 pengős egységáron 50 dekagramm finomlisztet osztanak ki. A jegyeket nem kell előre beszolgáltatni, mert a kiskereskedők is megfelelő ellátmányt kapnak, hogy a jegyek beadása ellenében a lisztet kiszolgáltathassák.

Tábornokok és főtisztek hazaárulási pöre Jugoszláviában

Belgrádból jelentik, hogy a jugoszláv államügyészség hazaárulási pert indított 15 volt tábornok és 19 tiszt ellen, akik a háború előtt tagjai volak a hadseregnek, de a honvédelmi harcban nem vettek részt, viszont újabban terrorista jellegű szervezetekhez csatlakoztak.

Elfogták Ansaldot

Newyorki jelentés szerint Ansaldot, a fasiszta Olaszország egyik leghirhedtebb uszítóját elfogták, amikor Németországból mint visszatelepülő munkás Olaszországba igyekezett.

Vasárnap felavatják az új rádióadót

A posta kitünő műszaki személyzete többhetes megfeszített rohammunkájának eredményeképpen a Magyar Rádió 20 kilowatt energiával sugárzó lakihegyi adóállomása elkészült.

Az új adó felavató ünnepsége vasárnap délelőtt lesz a stúdióban.

Ez alkalommal Gerő Ernő kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, dr. Udvarhelyi Ödön postavezérigazgató és dr. Ortutay Gyula, a Magyar Központi Híradó elnöke beszél. Ezután dr. Zsedényi Béla, az ideiglenes nemzetgyülés elnöke és dálnoki Miklós Béla miniszterelnök rádióbeszédet intéz a magyarsághoz és a külföldhöz. Az új rádióállomás megindulása lehetővé teszi, hogy a Magyar Rádió hangját most már Londontól Moszkváig egész Európában hallani lehessen.

Vasárnap az új adóban csendül fel a rádió új szünetjele,

amelyre a Rádió vezetősége a közelmultban szükkörű pályázatot hirdetett. A bírálóbizottság döntése alapján a pályázatot Polgár Tibor nyerte meg. A dallamos új szünetjel vasárnap, 16-án délelőtt 11 órakor hangzik fel először.

VÁLASZTÁSOK FELÉ

Szeptember 13-án, csütörtökön délután az Ideiglenes Nemzetgyűlést elnapolták. Ha valami rendkívüli szükségesség nem kívánja, aligha hívják mégegyszer össze ezt az átmeneti törvényhozó testületet, amely feladatát valójában már betöltötte. Megválasztotta 1944 december 22-én az Ideiglenes Kormányt, annak felhatalmazást adott a rendeleti úton való kormányzásra. 1945 szeptember 5—13-án pedig megvitatta és tudomásulvette a miniszterelnök jelentését a kormány nyolc és fél hónapos működéséről, törvényerőre emelte a különleges fontosságú kormányrendeleteket és végül megalkotta azt a választási törvényt, amely

jogot ad a népnek, hogy a legdemokratikusabb szabadsággal döntsön sajátmaga és az ország jövőjéről.

Először Nagy-Budapest törvényhatósági tagjai, a községi képviselőtestületek kerülnek választásra, azután — valószínűleg novemberben — az országos képviselőválasztások következnek.

A pártok szónokai arról beszéltek az Ideiglenes Nemzetgyűlésben, hogy 1945 választási küzdelme tiszta, becsületes és nyílt kell, hogy legyen, mert akik a választások előtt küzdenek egymással, azok a választások után közös erővel kötelesek folytatni a nagy munkát, hazánk újjáépítését, demokráciánk beteljesítését, népünk felemelését mind gazdasági, mind szellemi vonatkozásban.

Ezt mondták a pártok hivatalos szónokai és ezt kívánja az ország is. De hiába is tagadnánk,

akadtak a nemzetgyűlés termében, akik meggyőződés nélkül tapsoltak a vezérszónokoknak és egy-egy közbeszólással elárulták, hogy ők bizony nem féltik az ország jövőjét a választási harc elfajulásától,

nekik csak az a fontos, hogy okvetlenül visszakerüljenek a nemzetgyűlésbe. Talán mondanunk sem kell, hogy az ország érdeke azt kívánná, az ilyen „honatyák" ne térjenek vissza, hiszen úgy sem való nekik az a munka, amely az első igazi népképviseletre vár: a felszabadult ország államformájának eldöntése, a felemelkedés útjának kijelölése. A közigazgatásnak kevés köze lesz a választásokhoz, amelyek előkészítését, lebonyolítását demokratikus, népi szervekre bízták. Természetesen senki sem bocsátkozhat jóslatokba, bizottságok jó, vagy rossz működése teljesen az összetételüktől függ, de kétségtelen, hogy

ez a megoldás sokkal megnyugtatóbb, mint ha döntő beleszólást engedtek volna annak a közigazgatásnak,

amelyet nem lehet másképpen demokratizálni, csakis a teljes átépítéssel. Amihez pedig még nem áll rendelkezésre a megfelelő „anyag": a népből felnevelendő utánpótlás.

Az Ideiglenes Nemzetgyűlés úgy döntött, hogy a magyar nép a legszélesebb jogkiterjesztés birtokában, teljes szabadsággal, minden befolyást meghiusító titkos szavazással választhassa meg a maga képviselőit azok közül, akiket a demokratikus pártok kijelölnek.

Az a körülmény, hogy önjelöltek nem kerülhetnek választásra, a politikai kalandorok, szerencsevadászok elől zárja el az érvényesülés útját.

A lajstromos szavazás tehát ezért is nagyon helyes. De helyes, hogy a nép a pártok jelöltjei közül választja a képviselőit azért is, mert így csökkenteni lehet azt a veszélyt, hogy akik régi fasisztabarát meggyőződésükre most gyorsan ráhúzták a demokrácia átmeneti kabátját, belopakodhassanak abba a testületbe, amelynek az igazi demokráciát kell megvalósítania. Ehhez az kell, hogy az Országos Nemzeti Bizottság által képviselőjelölésre feljogosított pártok a demokrácia igazi harcosait és munkásait jelöljék lajstromaikon.

Ha bármilyen más szempont érvényesül valahol a jelöltek kiválogatásában, ott silány, mulékony érdekekből elárulják a népet és az országot.

Amikor az angol miniszterelnök úgy értelmezi a demokráciát, hogy annak a rendszerében nemcsak a többség, hanem a kisebbség is szabadon gyakorolhatja jogait, akkor egészen bizonyosan nem arra gondol, hogy Európa kisebbségben levő fasisztái továbbra is érvényesíthessék elveiket és előkészíthessék újabb diktatúrájukat. Viszont óvakodni kell attól, hogy egy pártprogram megvalósítására irányuló törekvést bárki is diktatúrára való kíséletnek minősítsen.

Az ilyen és hasonló kortesfogások megzavarnák a választások légkörét, ellenfogásokat provokálnának és ártanának a választók tiszta látásának is.

Révai József például a Magyar Kommunista Párt nevében nyilván éppen ezért mondta a választójogról folyt vita során, hogy a pártja akkor sem tér le az egyenes útról, akkor sem nyúl nem tiszta eszközökhöz, ha ezt ellenfelei megtennék, de igazságtalanságokat nem tűr, ütésre ütéssel válaszol. Ez sportnyelven úgy mondható: *keményen küzd, de nem cselez.*

— Szóljunk még néhány szót az ideiglenes nemzetgyűlésről. Sokan attól féltek, hogy képtelen lesz fegyelmezetten viselkedni és esetleg árthat az ország fontos érdekeinek Ez az aggodalom teljesen feleslegesnek bizonyult.

A nemzetgyűlési tagok túlnyomó többsége imponáló komolysággal vett részt a tárgyalásokban,

még közbeszólásokkal is csak kevesen tűntek fel. A többség nem is szívesen vette a közbeszólásokat, amelyek megzavarták a szónokok beszédeit. A nemzetgyűlés Rákosi Mátyásra, Szakasits Árpádra, Tildy Zoltánra, Veres Péterre volt kíváncsi és nem a közbeszólókra. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés magatartásával, komolyságával méltónak bizonyult ahhoz a fontos nemzeti hivatáshoz, amelyet betöltött.

Szebenyi Sándor

Általános választások Indiában

Londonból jelentik, hogy *Wavell* indiai alkirály visszaérkezett Uj-Delhibe, állandó állomáshelyére, ahol *újra felveszi a tárgyalásokat az indiai pártok vezéreivel.* Az újdelhii kormánykörökből származó hírek szerint rövidesen kiírják az általános választásokat India összes tartományaiban. A választások után egybehívják az alkotmányozó nemzetgyűlést is.

Konfliktus a lengyel kormány és a Vatikán között

Varsó, szeptember 14. A lengyel kormány néhány héttel ezelőtt közölte a római Szentszékkel, hogy a háború előtt kötött konkordátumot érvénytelennek tekinti, mert a Vatikán a német megszállás alatt hozzájárult ahhoz, hogy lengyel egyházi férfiakat elmozdítsanak állásukból és helyükbe német püspököket nevezzenek ki.

A Vatikán ezzel szemben úgy nyilatkozott, hogy miután még nem ismerte el a varsói kormányt, következésképpen a konkordátum érvénytelenítését sem ismeri el jogosnak.

Egy nyilt levélre

Csornoky Viktor, a Független Kisgazdapárt budapesti főtitkára nyílt levelet intézett a Szabadsághoz, számonkérve a Kis Ujság „Ki a felelős" című cikkéhez fűzött megjegyzéseinket; glosszánkban a Kisgazdapárt egyeteme elleni támadást látva, kétségbe vonta a Szabadság pártközi jellegét és azt a vádat emelte ellenünk, hogy nem szolgáljuk a demokratikus pártok együttműködésének gondolatát.

A Szabadság 1945 január 19 óta pártokon felül állva harcol az új, demokratikus és magyar Magyarországért. Mint a Függetlenségi Front lapja, éppen pártközi jellegénél fogva engedheti meg magának, hogy részrehajlás nélkül bírálja bármelyik párt megnyilatkozásait. Igy emelhettünk szót az igazságügyi kormányzat bizonyos törekvései ellen, egy szociáldemokrata igazságügyminiszterrel szemben; így kifogásolhattuk közlekedési viszonyaink javulásának kínosan lassú ütemét, az ideiglenes kormány első kereskedelem- és közlekedésügyi minisztere alatt, aki a kommunista párt tagja volt; így folytathattunk harcot a pártonkívüli közellátási miniszter ellen — s így élhetünk bírálattal az esetben is, ha a kisgazdapárti lap valamely álláspontjának helyességében kétkedünk.

A jelenlegi magyar helyzet tárgyilagos és pártokon felüli álló szemlélője ugyanis semmiképpen sem teheti a munkáspártokat felelőssé azért, hogy a nácik és nyilasok kifosztották az országot, élelemkészleteit elhurcolták, de azért sem, hogy az új termés beszolgáltatása vontatottan halad s emiatt közellátásunk átmeneti nehézségekkel küzd. Bizonyosak vagyunk afelől, hogy a Kisgazdapárt felelős vezetői ugyanígy vélekednek.

De túl ezen, a Kisgazdapárt régi, kipróbált tagjai azt is el kell ismerjék, hogy a felszabadulás után — amikor többé-kevésbé minden párt felhigult — a Kisgazdapártba is bejutottak jobboldali elemek, akik minden eszközt felhasználnak a pártközi együttműködés megbontására. Ezek a felelősségérzet teljes hiányával lévő elemek — akik nem gondolják meg, hova jutott volna Magyarország, ha a felszabadulás óta eltelt fél esztendőt az összefogás építő munkája helyett pártharcokra fecséreljük — ezek a nagytőkével és a volt nagybirtokkal kapcsolatos elemek igyekeztek hangulatot kelteni a Kisgazdapárt nagyválasztmányi ülésén a jelenlegi pártvezetőség ellen s ez az antidemokratikus vékony réteg igyekszik most a munkáspártokat tenni felelőssé az élelmezési nehézségek miatt. Holott a munkásságot legfeljebb az a vád érhetné, hogy a parasztság érdekében belement egy egészen méltányos beszolgáltatási rendszerbe, nem követelődzik a falu felé, de összeszorított foggal szenvedi a nehéz idők nélkülözéseit a nemzet jobb jövője érdekében.

A Szabadság, amikor mindezt leszögezi, nem vét pártközi jellege ellen, hanem éppen ellenkezőleg, a pártok együttműködését szolgálja s egyetemes magyar érdeket véd.

Ma reggeli csarnoki árak

A burgonya és hagyma eltűnt a piacról. Zöldségből gyenge volt a felhozatal. A tegnapi árakkal szemben drágulás állapítható meg. Paradicsom 75—96, hegyes paprika 100, töltenivaló 120, főzőtök 50, gyalult 80, zöldbab 100—110, zöldborsó 193, zöldség csomója 60, káposzta 100, karfiol 80—140, kalarábé 30, uborka 70, saláta 24, alma 68—140, körte 110, szilva 96, szőlő 110—120, görögdinnye 36—38, őszibarack 90—120.

A Magyar Partizánok Bajtársi Szövetsége a közös munkáslista mellett

A Magyar Partizánok Bajtársi Szövetsége választás előtt nyilatkozatban fordul Magyarország, elsősorban a főváros népéhez. Bevezetőben a nyilatkozat elmondja, hogy az ellenállás a polgári rétegekben mindvégig passzív maradt és csak a munkásság erőteljes megmozdulásával járult hozzá a nemzet a német fasiszták és a magyar reakció leveréséhez.

Ezután felszólítja a kiáltvány Budapest választóit, hogy álljanak a választásukon a két munkáspárt mellé. „A Magyar Partizánok Bajtársi Szövetsége változatlanul pártokon felül áll és nem köti le magát semilyen politikai szervezethez. Csatlakoztunk azonban ahhoz a programhoz, amelyet a munkáspártok magukénak vallanak, mert egyedül ez az igazi nemzeti program és ez felel meg a magyar partizánok követelésének is". Végül a kiáltvány a kétkézi és értelmiségi dolgozókhoz fordul, hogy ha a szabadságot, a függetlenséget és a demokráciát biztosítani akarják, szavazzanak a munkáspártok közös listájára.

Parhon román professzor Bagdazar budapesti látogatásáról

Parhon román professzor, aki Bagdazar egészségügyi miniszter kíséretében meglátogatta Budapestet, — mint az ideérkező bukaresti lapokban olvassuk — beszámol arról a diplomáciai udvariasságon messze túlmenő szeretetről, mellyel Magyarországon őket fogadták.

A professzor a lapok munkatársainak elmondotta, hogy budapesti szaktársaikkal folytatott megbeszélések, valamint a Balatoni Biológiai Intézetben történt látogatásuk nagy lépéssel előbbre vitték a magyar-román barátság kialakulását.

— Kellemesen lepett meg bennünket — mondotta nyilatkozatában a professzor — a Magyar Történelmi Intézetnek az a terve, hogy *a jövőben az Erdélyre vonatkozó történelmi kutatásokat a magyar és román tudósok közösen végzik.* Nagy érdeklődéssel hallgattuk budapesti kartársaink közlését a magyar OTI szervezetéről, melyet az egészségügyi intézmények példaképének tartanak.

Parhon nyilatkozata végén köszönetet mondott dr. Molnár Erik népjóléti miniszternek, aki a magyar-román barátság egyik legelső harcosa, valamint Vas polgármesternek és dr. Weil Emil szakszervezeti elnöknek és megemlítette, hogy a román vendégekre a legmélyebb benyomást *Rákosi Mátyás tette, akinek tisztánlátása és politikai bölcsessége valósággal magával ragadta őket.*

Elfogták Czincár Markovicsot

Belgrádból jelentik, hogy Alexander Czincár-Markovics volt jugoszláv külügyminisztert, aki egyik előmozdítója volt a német és jugoszláv reakció szövetségének és a német orvtámadásnak, letartóztatták és Belgrádba szállították, ahol bíróság elé állítják.

Tiltakozik az Orvosszakszervezet Bakay professzor igazolása ellen

A Magyar Orvosok Szabadszakszervezete nyilatkozatot küldött a Szabadságnak, melyben a többi között a következőket írja:

— A Népbíróságok balfogásainak száma tegnap eggyel szaporodott. Bakay Lajos sebésztanárt az egyetemi igazoló bizottság nyugdíjazásra ítélte, mert a sötétemlékű Orvosi Kamarának elnöke, a véresmultú MONE örökös választmányi tagja, a Csaba terrorfiókáinak atyamestere volt. A Népbíróság ezt a valóban enyhe ítéletet megsemmisítette. De nem azért, hogy súlyosabbat hozzon helyette, hanem azért, hogy igazolja; felmentse egyik oszlopos tagját annak a klikknek, amelynek sikerült kiközösítenie hazánkat a kultúrnemzetek sorából. A Bakay-ügyben ezzel nem hangzott el az utolsó szó. Erről gondoskodik a demokratikus orvosok érdekképviselete: a szakszervezet.

*

Bakay felmentésével kapcsolatban az alábbi levelet kaptuk:

Professzor urat igazolta a Népbíróság. Ezzel a magyar orvostársadalom egyik értékének adta vissza az egyetemi katedrát. Ön azonban nem mint tudós és sebész méretett meg, hanem mint politikus. S itt tisztelettel legyen szabad különvéleményt bejelentenem. Professzor úr a magyar dzsentriből jött, a magyar úr egyik klasszikus képviselője. Tudása, megjelenése, modora, magatartása ennek az embertípusnak társadalmi terméke. Ez az „ezeréves hagyományokat" megőrző és megmerevítő „magyar úr" Werbőczivel indult el a magyar történelem tragikus színpadán és a feudalizmussal együtt tűnt el mint osztály. Annak az ezeréves küzdelemnek egyik szereplője ön, amely a magyar úr és paraszt között lefolyt. Az ön osztálya és annak szelleme, szerény véleményem szerint, felelős első sorban a magyar tragédiáért.

Ez a feudális társadalmi réteg osztálypolitikát csak lefelé csinált, konokat és következeteset, befelé csak családjának érvényesüléséért vetett mindent latba. Aki ismeri az egyetemi karrier titkait, az tudja, hogy a budapesti egyetemi tanárság első sorban a feudális megbízhatóság legszigorúbb vizsgája volt. Ezen a vizsgán mindenkinek meg kellett felelni, ez alól kivétel nem lehetett, ha valaki titokban demokrata érzelmeket vallott, azokat tökéletesen elrejtette. Ha pedig származása nem volt feudális szempontból kifogástalan, nősüléssel hozta helyre azt.

Azóta sokat változott a világ. Nem vallana ízlésre, ha lobogóhajú ifjú demokratának játszotta volna ki magát máról-holnapra a professzor úr. De egyet elvártunk volna öntől: legalábbis a történelmi bűntudat felcsillanását védekezésében. Ön védekezett, antiszemitizmusa, németbarátsága, az emberietlenség ellen, csak at nem bizonyította, hogy milyen közösséget vállal azzal a néppel, amelyik ezer év óta eltartotta a magyar úritársadalmat.

Vajjon Bakay Lajos, a magyar úr, sokan és sokan mások, érzik-e a népünkkel szembeni súlyos mulasztásaikat és eljutnak-e az őszinte bűnbánat, sorsunkat megváltó katarzisához? Bakay Lajos professzor úr és társai tudnak-e és akarnak-e őszintén találkozni és együtt haladni a magyar néppel a demokráciában? Erre kér feleletet tettekkel a magyar nép.

Dr. F. D.

Heimler Jenőné és leánya, dr. Mihalcsik Lajosné, Heimler Judit mély fájdalommal közlik, hogy

HEIMLER ÁGNES

folyó hó 13-án elhunyt. Temetése folyó hó 15-én, szombaton d. u. 2 órakor lesz a Farkasréti temető halottasházából. Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Milliomos espressotulajdonos zsarolási ügye

Bonyolult és jellemző családi ügyben fejezte be a nyomozást a főkapitányság bünügyi osztálya. Még tavaly történt, hogy mint annyi más, *Klein* Miksa és *Mann* Endréné kereskedők *Varga László kollégájukra és barátjukra bízták áruraktáruknak jelentős részét.* Tekintélyes mennyiségű *textiláruról* volt szó, amelyet Varga különböző vidéki ismerőseinél helyezett el.

A felszabadulás utáni zürzavar elmúltával *Klein* Miksa és *Mann* Endréné jelentkeztek Varga Lászlónál és árujukat kérték tőle vissza. Varga — mint ez már hasonló ügyekben általában szokásos volt —, azt mondotta, hogy, sajnos, *a háború és az ostrom során a rábízott értékek elvesztek.*

Varga igazat mondott, mert *a két kereskedő bebizonyosodhatott arról, hogy árukészletük nagyrésze valóban elpusztult.* Nem is bolygatták az ügyet tovább, mindaddig, amíg *Mann Endréné egy fővárosi kereskedőnél megpillantotta az ő árujából származó gyártmányok egész sorát.* Kiderült, hogy a kereskedő *Varga* fivérétől szerezte ezt be.

Klein és Mann Endréné felelősségre vonták Vargát, akinek sikerült tisztáznia az ügyet. Nem sokkal később Klein Miksa és Mann Endréné a VI. kerületi kapitányság egyik nyomozójával, Wohl Ernővel együtt megjelentek Varga Lászlónál és újból követelték az értékek kiadását azzal, hogy feljelentést tettek ellene a rendőrségen. A nyomozó házkutatást is tartott, amelynek során néhány olyan apróságot talált, amelynek eredetéről Varga nem tudott beszámolni. Erre olyan súlyosan fenyegette meg Vargát, hogy az leült „tárgyalni" a két károsulttal. Meg is egyeztek abban, hogy körülbelül másfél millió pengőt fizet nekik részletekben kártérítésként. A detektív sikeres „közbenjárásáért" 50.000 pengőt kért, amelyből 10.000 pengőt rögtön meg is kapott. Varga már lefizetett néhányszázezer pengőt, mikor rájött, hogy semminemű feljelenést ellene nem tettek, Wohl már nem is tagja a rendőrségnek, időközben espresszót nyitott a Belvárosban, a Régiposta-utcában.

Ezekután most már *Varga jelentette fel zsarolásért Klein Miksát és Mann Endrénét.* Feljelentette a volt rendőri nyomozót is, akit előállítottak a főkapitányságra. Wohl személyi adatai bevallásakor vagyonát egymillió pengőben, mondotta be. Klein és Mann Endréné nem akarták beismerni, hogy zsarolást követtek el, ennek ellenére *mindkettőjüket, valamint a milliomos espresszótulajdonost* őrizetbe vette a rendőrség.

Motorosok! Figyelem!

10.000 pengő jutalom

aki DKW gyártmányú 125 cm³ K. 0429 r. számú, 1149565/5. motorszámú, fekete színű motorkerékpárom nyomára vezet. Ellopták IX/12-én a Szabadság-téren. Verebély, Régiposta-u. 19. II.

Magyar hadifogolybizottság Romániában

A Bukarestbe érkezett magyar hadifogoly-bizottság a román kormánnyal tárgyalt és érintkezésbe lépett *Groza* miniszterelnökkel, a *SZEB*-el és a román közlekedésügyi miniszterrel. A Szovjetunióban tartózkodó 100.000 magyar hadifoglyot Románián át szállítják haza.

Diplomáciai viszony Kína és Magyarország között

A kínai Csangkaisek-kormány közölte, hogy *hajlandó Magyarországgal fölvenni* a diplomáciai kapcsolatokat.

Magyarok a zürichi Pen-kongresszuson

Zürichben június hó 2—7-e között tartják a világ Pen Club-jai közgyülésüket, amelyen Magyarország is részt vesz. A magyar delegáció útjából elkerültek az akadályok s így vasárnap Zürichbe utazik a magyar Pen Club képviseletében *Heltai* Jenő, *Rubinyi* Mózes és *Passuth* László, aki a magyar indítványok előadója lesz. A hivatalos kiküldötteken kívül Magyarországot még a következők képviselik a közgyülésen: *Gyergyai* Albert, *Ottlik* Géza, *Sőtér* István, *Hubay* Miklós, *Zádor* Anna, *Tábori* Pál és *Eckhardt* Sándor.

Tovább segít bennünket a svéd Vöröskereszt

Gösta *Forsberg* őrnagy, a svéd Vöröskereszt budapesti delegátusa kijelentette a *Magyar Nemzet* munkatársának, hogy minden ellenkező híreszteléssel szemben *tovább folytatják Magyarország megsegélyezését*, csupán *nyári szünet* lesz a segélyek folyósításában. Ujabb küldemények körülbelül ősz elejére várhatók.

— Svédországban igen nagy Magyarország iránt a szimpátia — mondotta az őrnagy —, a svéd Vöröskereszthez beküldött ajándékok nagy részét mint kizárólag Magyarországnak szánt segítséget ajánlják fel.

Azokra a hírekre, hogy itt a szétosztás körül visszaélések voltak, mosolyogva válaszolt Forsberg őrnagy.

— Valószínű — mondotta —, hogy ezek a hírek a segélyezés nyári szüneteltetésével kapcsolatban terjedtek el. Az adományok szétosztása példás volt, amelyről az utolsó dekáig pontos kimutatás készült. Az érdekeltek legyenek nyugodtak, a svéd Vöröskereszt továbbra is segélyezni fogja a nagyon is rászorult magyar néprétegeket.

Népbírósági hírek

A népbíróság *Iván* István hajászt, aki 1942-ben Ukrajnában mint a 194-es munkaszolgálatos század szakaszparancsnoka alárendeltjeivel kegyetlenül bánt, tizenöt évi kényszermunkára ítélte. — Részint felekezet-, részint demokráciaellenes izgatás miatt *Fekete* Józsefné egyévi börtönbüntetést, *Jáger* Mihály ügynök pedig másfélévi börtönbüntetést kapott. — A NOT *Keresztes* Endre volt polgári iskolai tanár, a Hunyadi-páncélosok tartalékos főhadnagyának büntetését másfélévi börtönben állapította meg.

Képek az Örök Városból

Róma, május hó

Hát persze, az élet Olaszországban is teljesen megváltozott! — Ez az első benyomás, ami az emberben támad, amikor hosszú évek háborús szenvedései után újból Itália földjére lépünk. Legelőször is meglep az a csend, amely mindenfelé fogadja ma a régi zajos olasz élethez szokott idegent. Csendesebbek az emberek, csendesebb az utca, pedig a forgalom ma is éppen olyan élénk, mint volt. Utcakeresztezéseknél percekig kell várni, míg a rendkívül ügyesen kanyargó autók tömegében, minden lehetőséget gondosan kihasználva át tudunk surranni az úttesten. Nem a forgalom csökkent tehát, hanem az emberek lettek csendesebbek. Ha az okait kezdjük kutatni, hirtelen ráöttlünk, hogy alig látni az utcán uniformist. Valóban ez az első és nem is lényegtelen változás, mert a közelmult szomorú tapasztalataiból tudjuk, a katonai, de különösen a pártuniformis ad hangot és vele együtt valódi, vagy inkább vélt jogcímet a túlzottan önérzetes, kollektív fellépésre viselőjének. Olasz uniformist ma alig látni Itáliában és az ujságokat forgatva az okát is hamarosan megtaláljuk. Éppen most folyik a hadsereg létszámának radikális csökkentése, ami a hivatásos katonák létszámának nagymérvű leszállításával jár együtt.

De az olasz magatartás kétségtelen elkomorodásának nyilván mélyebb, belsőbb okai is vannak. Az olasz nép közel egy évszázad óta nemcsak gondosan, de sikerrel is követte egyik legnagyobb államférfiának, Cavournak azt a sokat emlegetett mondását: «Az olasz nép azért imádkozzék, hogy mindig a győzlesek oldalán legyen.» Cianónak itt is gyakran idézett naplójából, de meg más dokumentumokból is ma már jól tudjuk, hogy a legutóbbi háborúban nem ugyan az olasz nép, hanem felelőtlenül könnyelmű vezetője rosszul imádkozott s ezért Olaszország — mondhatnók minden eddigi szokástól eltérően — a vesztesek oldalára került. Ez az, ami a társadalom kollektív öntudatát megrázta, az egyén magabiztos önérzetét megkisebbítette. Idő és a politikai helyzet alakulása hozhatja majd meg ismét ennek az öntudatnak nyilván új képletekbe foglalt visszatérését.

Hanem uniformist azért látni az utcán, ha nem is nagyon feltűnőeket. Angol és főleg amerikai egyenruhákat. A viszony az angolszász katonák és az őslakosság között kifogástalan, mindenben megfelel azoknak az érzelmeknek, amellyel az olasz nép a gazdag Anglia és Amerika iránt a multban is viseltetett s amelyet Mussolini oly végzetesen félre- vagy éppen nem ismert. Ennek a jó viszonynak csak egyik, nem is túlságosan jellemző mozzanata a sok angolszász—olasz házasság a társadalom legszélesebb rétegeiben. Mégis az az ember érzése, hogy az angolszászok nosztalgiáját Itália után Huxley legszebb és legmaibb olasz novellái és tanulmányai jobban kifejezik, mint a római lokálokban kétségkívül mértéktartóan szóra-kozó katonák és az olaszok is lelkük mélyén jobban szeretik, ha az angolok és amerikaiak nem uniformisban, hanem turistaként gyönyörködnek Itália örök szépségeiben.

Az életszínvonal

Állítólag jegyrendszer is van Olaszországban. Erről az idegen inkább csak véletlenül értesül, ha az ujság valamelyik eldugott helyén például étolajkiosztásról csodálkozva olvas. Ez azonban felesleges fáradtság. Elég, ha a dollár naponta nagy kilengéseket mutató kurzusát figyeli. Mert a vendéglőkben éppen úgy, mint az üzletekben mindent, ami a mindennapi élethez kell, kapni lehet, kizárólag csak líra, vagy inkább nemes valuta gondjai lehetnek az embernek. Mire futja belőle!

Az újjáépítés itt is nagy méretekben halad. Olyan nagy méretekben, hogy meg is lepi az embert, mert ujságjaink mintha nem szóltak volna eléggé az olasz újjáépítés valóban hatalmas lendületéről. A háborús pusztítás itt nem annyira a városokat, lakóhelyeket sujtotta, hanem a közlekedési útvonalakat tette igen alaposan, sokszor a mieinknél is alaposabban tönkre. A Firenze—Róma közötti, mintegy háromszáz kilométeres vasútvonalnak nemcsak hogy majdnem valamennyi vasúti hídját felrobbantották, de a felépítmények is csaknem teljesen elpusztultak. Az újjáépítés itt most gőzerővel folyik, mégpedig a miénktől eltérően úgy, hogy nemcsak a hidakat és a pályatesteket teszik használhatóvá, hanem a vasúti épületeket is végleges formában, rendszerint a réginél bővebb méretekben építik fel.

Olaszország gazdasági helyzetének csak felületes ismeretében sem lehet kétséges, hogy dacára a győztes nagyhatalmak kétségtelen jóindulatának és a sokágú és bőséges angolszász gazdasági támogatásnak, az olasz nép minden rétege nehéz, a multbelinél sokkal nehezebb életkörülmények között él. Ez mindenkit egyformán sujt. A közalkalmazotti fizetések nagyjából a miéinknek felelnek meg. De itt ezt súlyosabban érzik, mert az életszínvonal a két világháború között — Itália győztes nagyhatalom volt kiterjedt gyarmatbirodalommal — magasabban állt. Ma itt is a legtöbben, konjunkturális keresők váltakozó táborától eltekintve, a multhoz viszonyítva nagyon összehúzódva élnek. Egy olasz külügyminiszteri tisztviselő ismerősünk azelőtt szakácsnét, két szobalányt, inas-sofőrt tartott hivatali állásának megfelelő terjedelmű lakásában. Ma mindezt egy egyetemi hallgatónő pótolja, aki egyik nap délelőtt, másik nap délután segít a háziasszonynak a háztartásban. Nagyon szellemesen jellemezte ezt a helyzetet egy világot járt olasz nagykövetnek kitűnő magyar felesége:

— Nem az a nehéz, hogy háztartási alkalmazottak vagyunk, hanem az, hogy amellett még úrnőnek is kell lennünk!

A demokrácia

Aki Itália multját, történeti hagyományait csak kissé is alaposabban ismeri, annak nem meglepő, hogy a demokrácia, a mostani átalakulás milyen könnyen, milyen természetesen ment Olaszországban. A demokrácia hagyományai itt nemcsak az antikban gyökereznek, de folytonosságát biztosította, formálta a középkori városállamok társadalmi és politikai berendekedése is.

Róma meg éppen sohasem ismerte az örökletes monarchia rendszerét. A császárok már Kr. u. IV. század végén, kettéosztva a birodalmat, székhelyüket Bizáncba, illetve Milánóba tették át. Rómát az ősi hagyományokat őrző politikai testület, a szenátus kormányozta, olykor egyedül, majd később a pápákkal együtt, azoknak a főhatalma alatt, de kétségkívül a hagyományokban gyökerező önállósággal. A pápaság az isteni és erkölcsi törvények által korlátozott autokratizmust jelentette, mert sohasem válhatott dinasztikus rendszerré, volt és van benne, a választás lehetősége miatt, egy határozottan demokratikus vonás.

Róma csak 1870 után lett az évtizeddel azelőtt életrehívott olasz királyság székhelye. Azóta a sajtó erős hangsúlyozással, de kétségkívül kissé mesterkélten igyekezett a királyi családot és az udvart Rómában népszerűsíteni. Eleinte ez a pápaság tekintélyének elhomályosítása érdekében is történt, az első világháború óta ez a tendencia is megszűnt. A háború elvesztése a *risorgimento* által megteremtett olasz királyság bukását is magával hozta. Az udvar eltűnt Rómából, a lapok viszont hűvös érdektelenséggel, semmitmondóan írnak itt a volt királyi család egyik-másik tagjával kapcsolatos hírekről. Szenvedélyeket a királyság kérdése itt, Rómában nem tornyosít fel, a királypártiak inkább Délen vannak, bár a legutóbbi szicíliai választások arra engednek következtetni, hogy a royalista mozgalom ott is csökkenőben van. Pillanatnyi hangulat-e ez, vagy pedig komoly átalakulás, azt a jövő fogja megmutatni.

Nitti a pápáról

Csaknem kétezer esztendő hagyományai a második világháború szörnyű eseményei és keserű tanulságai az olasz népet jobban, mint valaha is Szent Péter trónja, a Vatikán felé fordították. Ez elsősorban nem politikai, hanem érzelmi, lelki magatartás. Két évezred során a viszony a pápák és Róma népe között sok válságon ment át. A középkori Róma ma is legszemléletesebb történetének, *Gregorovius* klasszikussá lett nagy művének legizgalmasabb lapjai szólnak erről az évszázadok során minduntalan felújuló küzdelemről. A több mint egy évezreden át fennállott pápai állam bekebelezése 1870-ben az egységes Olaszországba, ennek az ellentétnek a tárgyi alapjait és okait szüntette meg. A lateráni szerződés 1929-ben formálisan is békét teremtett a pápa és Itália között. Ez a helyzet ma sem változott, a lateráni egyezmények kiálták és állják az idők viharát most is, amikor a másik szerződő fél, Olaszország a politikai és gazdasági válság, a társadalmi átalakulás perzselő korszakát éli, szenvedi át.

Még a felületes szemlélő is azonnal észreveszi azt a szeretetet, amit az olasz nép, de különösen Róma ma a pápa iránt érez. Ez az érzelem nem fűződik politikai pártálláshoz. Mélyebben gyökerezik annál. Egyrészt felismerése annak, hogy Róma több évezredes szellemi hagyományainak igazi őrzője és továbbadója a római kereszténység és annak látható feje: a pápaság. A népvándorlás viharos századaiban, a barbár germán hadjáratok során a pápák erkölcsileg is, anyagilag is védelmezték Rómát e támadásokkal szemben. Raffaello nagyszerű freskója, Attila és Leó pápa találkozása, örökszép apotheozisa a pápaság hagyományőrző humánus szerepének. Folytatódott ez az egész középkoron át, az arab, a norman és más hadjáratok során. Sok évszázad után, most jutott ismét osztályrészül a pápának, hogy részese, osztozója legyen a római nép szenvedéseinek. XII. Pius a háború alatt, majd a német megszállás idején is bátran emeli fel szavát minden barbárság ellen, magatartásával valósággal szimbolumává lett a katolikus egyház örök humanitásának. Éppen ezekben a napokban írta Nitti, az olasz liberalizmus nagy hagyományainak egyik igazi képviselője, hogy a pápa a legszörnyűbb időkben is nemcsak nagy és nemes szavakban hirdette a humanitást, de tettekben is, amikor a Vatikán minden eszközzel védelmezte az üldözötteket, a kommunistákat és a zsidókat éppen úgy, mint a szabadkőműveseket. Különös jelentőséggel bírt ezeket éppen Nitti írásában olvashatni.

A pápa — igazi római

De Róma népére kétségkívül mély hatást tesz az is, hogy XII. Pius személyében, hosszú idő után, végre római származású pápát kapott. Csak aki ismeri a római népnek hagyományaiban mélyen gyökerező öntudatát, amellyel minden idegent, még a nem-római itáliait is lelke legmélyén többékevésbé barbárnak tart, az tudja csak értékelni azt, mily büszkeséget, mily elégedett érzést keltett az a rómaiakban, hogy e nehéz idők bátran helytálló pápája éppen közülük való, igazi *Romano di Roma*, ahogy itt mondják.

Nemcsak a római, de az olasz is, éppen hagyományai miatt, nincsen hozzászokva ahhoz, hogy idegen doktrinák szerint éljen. Inkább arra érzi magát kötelezve az antik római birodalom öröksége birtokában, hogy adjon tanítást és szellemet, mint tette évezredek során. Ez a magatartás sokat megmagyaráz mind a pápaság, mind Itália történeti fejlődésében, sőt jelenében is. Nyilván újjelző ez a jövőre is. Az olasz nép a korszerű gazdasági, társadalmi és politikai szükségszerűségeket is a maga megfogalmazásában szereti alkalmazni, erre inti különben a legutolsó idők tragikus fordulata is.

A római egyház teljes egészében nemzetközi, öt világrészt ölel fel egyformán. Nemzetközi arculatot mutat természetesen a Vatikán is, ahol olyan otthonosan mozognak ma a saját repülőgépeiken közlekedő főpapok, a méltóságteljes szakállt viselő keleti szertartású püspökök, meg a mindig rejtelmesen mosolygó kínai prelátusok. Valóban a római egyház és a Vatikán sem tetteiben, sem tanaiban nem ismeri el a faji megkülönböztetést. Azonban a római egyház hagyományainak őrzője, látható fejének székhelye hétezer éven át mégis csak Róma volt. Ez nemcsak magyaráz, de kötelez is. Ezért látszanak itt az Örök Városban elhamarkodottnak azok a híresztelések, amelyek akár a katolikus egyházat, akár a Vatikánt egyik vagy másik világrész politikája mellé akarják állítani. Ilyen nincsen, mert az ellenkeznék a római egyház hagyományaival, történeti fejlődésével. A Vatikánban egyformán értékelik a világ valamennyi táját és népeit, de sohasem felejtkeznek meg arról sem, hogy a pápák egyben Róma püspökei is. Az első római püspök, s így az első római pápa pedig Szent Péter volt, a szegény galileai zsidó halász, aki, az Egyház tanítása szerint, Krisztus apostola és első földi helytartója lett. Róma és az egyház így elválaszthatalan kapcsolatban vannak egymással, s ezért mond olyan sokat ma különösen, hogy az egyháznak eredetében is római pápája van.

Szamosvölgyi Gábor

Műszaki specialitások!!!
Tömítések, TINOL forrasztóanyagok, TINOL forrasztókészülékek.
MIKRÓ, Podmaniczky-utca 1.

Nagy Lajos: EMBEREK, ÁLLATOK
A kiváló író válogatott novellái
Könyvnapi ára fűzve 22.— kötve 26.—

Arany János: TOLDI
Második kiadás, Szőnyi István rajzaival
Könyvnapi ára 6.40 (fűzve)

BUDAPESTI ANTOLOGIA
(RUBINYI—SZOBOSZLAY)
A főváros a magyar költészet tükrében a XVI. századtól napjainkig. Második kiadás.
Könyvnapi ára fűzve 28.— kötve 32.—

Budapest Székesfővárosi Irodalmi és Művészeti Intézet könyvnapi kiadványai
Könyvsátraink a Nemzetinél, az Oktogonon és a Vörösmarty-téren

A SZIKRA KÖNYVNAPI KÖNYVEI

RÁKOSI MÁTYÁS:
A magyar demokráciáért
Beszédek gyűjteménye.
Könyvnapi ára 20.— forint
Könyvnap után 25.— „

VÁRGA JENŐ:
A tőkés gazdaság a második világháború után
Tanulmány.
Könyvnapi ára 18.— forint
Könyvnap után 24.— „

LUKÁCS GYÖRGY:
Irodalom és demokrácia
Tanulmányok.
Könyvnapi ára 12.— forint
Könyvnap után 15.— „

BÖLÖNI GYÖRGY:
Az igazi Ady Regény.
Könyvnapi ára kötve 50.—, fűzve 40.— forint
Könyvnap után kötve 60.—, fűzve 50.— forint

BÁLINT GYÖRGY:
Emberi méltósággal
Esszék gyűjteménye.
Könyvnapi ára kötve 24.—, fűzve 12.— forint
Könyvnap után kötve 30.—, fűzve 17.— forint

KOVAI LŐRINC:
Tűzkehely Regény.
Könyvnapi ára kötve 42.—, fűzve 34.— forint
Könyvnap után kötve 52.—, fűzve 42.— forint

NAGY ISTVÁN:
Erdélyi úton
Elbeszélések.
Könyvnapi ára kötve 15.—, fűzve 8.— forint
Könyvnap után kötve 18.—, fűzve 10.— forint

SÁNDOR KÁLMÁN:
A Neandervölgyi főkönyvelő
Elbeszélések.
Könyvnapi ára kötve 15.—, fűzve 8.— forint
Könyvnap után kötve 18.—, fűzve 10.— forint

SZIKRA KIADÁS

ATHENAEUM KÖNYVNAPJA

TÓTH ÁRPÁD:
ÖSSZES VERSEI
A Nyugat-nemzedék Ady után legnépszerűbb költőjének páratlan emberi finomságú és mélységű versei új kiadásban.
Könyvnapi ára kötve 24.— forint

KERÉKGYÁRTÓ JÁNOS:
KOSSUTH LAJOS
Ez az első, a modern kor szellemében megírt Kossuth-életrajz ünnepi előhírnöke a szabadságharc évfordulójának.
Könyvnapi ára fve 35, kve 44 Ft

SŐTÉR ISTVÁN:
BŰNBEESÉS
A népszerű új magyar író harmadik nagy regénye: a háború előtti társadalom szellemi és érzelmi válságának drámai rajza.
Könyvnapi ára fűzve 30, kve 40 Ft

DARVAS SZILÁRD:
Csodálatos papagáj
A kitűnő humorista írói műhelytitkokat leleplező paródia-gyűjteménye a modern magyar irodalom legismertebb alakjairól.
Könyvnapi ára fűzve 16.— forint

GÁBOR ANDOR versei
A szikrázó szellemű publicista bátor életének mélyzengésű lírai kísérőzenéje.
Könyvnapi ára fűzve 22.— forint

SZÁNTÓ BÉLA:
A magyar munkásmozgalom 1914-ig
ÁRA 8.— FORINT
Kérje minden könyvsátorban!

A DANTE KÖNYVNAPJA

BERNÁTH AURÉL
ÍRÁSOK A MŰVÉSZETRŐL
A művészet barátainak könyvnapi meglepetése.
Nagyalak, 48 műmelléklettel
Ára kötve 34.—
Könyvnap után 42.—

LACZKÓ GÉZA
NÉMET MASZLAG, TÖRÖK ÁFIUM
Zrinyi a költő és hadvezér életének regénye.
Ára kötve 32.—
Könyvnap után 42.—

SÁSDI SÁNDOR
NYOLC HOLD FÖLD
A falu kitűnő írójának legszebb regénye.
Ára kötve 20.—
Könyvnap után 28.—

VAJTHÓ LÁSZLÓ
BESSENYEI
A kétszáz éves Bessenyei élete és eszmevilága.
Ára kötve 11.—
Könyvnap után 15.—

Mozart sorsa Operánkban

Zenekultúrát sokféleképen lehet mérni. De mint egy ország civilizációját sem csak a lakosok fogyasztotta szappanmennyiség mutatja, a muzikális vetület sem hű, ha az a köznevelés, szakoktatás, koncertezés, kórus- és kamarazenekultusz nézőpontjait érvényesíti csupán. A muzikális eredőnek számos más komponense is van s egy dalszínházra az is jellemző, hogy milyen sorsa van ott *Mozart* művészetének.

Brahms sokat idézett mondásából tudjuk, volt idő, amikor a legjobb Mozart-előadást Operánkban lehetett hallani. *Mahler* és *Kerner* vágyálomnak tűnő kora óta sok súlyos művészi válságon ment keresztül Dalszínházunk, de talán éppen azért tekintettünk olyan bizalommal *Tóth* Aladár működése elé, mert *Mozart* kultuszát tűzte zászlójára. Ma már minden elfogulatlan szemlélő láthatja, hogy fogadkozásai nem váltak valóra.

De milyen új értékeket hozott ez a repertoár átlagnál kétségtelenül jobb színvonalat képviselő *Don Juan* beállítás? Elsősorban a színpad az, ami nem új, hanem: *más*. Amikor megláttuk a kőpadot és a zöld függönyt, megörültünk, mert azt hittük, hogy a szcenírozás jelzésekre szorítkozik. E helyett nagy építményeket kaptunk. Ezek önmagukban artisztikusak és szépek, de túl reálisak és nincsenek összhangban azzal, ami nálunk megszólal. *Mozart* világa maga az élet, shakespearei magaslaton tragikus és vidám. A szereplők viselik a kosztümöket, hallatják a hangokat, de nem érzik a kor lelkét. Honnan is éreznék? A rendező *Nádasdy* elmulasztja annak megtanítását, hogyan kellene stílusosan mozogni a színpadon. *Ferencsik* alapos munkát végez, de nem igazi Don Juan dirigens. Egyéniségétől távol áll a mámor szédülése, a képzelet tüzes csapongása, a muzsika érzéki csábító varázsa. Mozart meghatóan geyngéd, barátságos humanizmusának melegsége is. Még a vígjáték-részletek azok, amelyek legjobban fekszenek, *Ferencsik* tempói helyességét most nem vitatjuk, de annál inkább kamarazeneszerű intim hatásokra törekvését. Elég egyetlen pillantás a nyitányra, hogy lássuk, mennyire heroikus, mennyire zenedráma a *Don Juan*. Az *Idomeneo*-ban csak úgy tobzódó *Mozart* ebben a partitúrában ki is aknázta korának minden orkhesztrális lehetőségét. A zenekar majdnem hibátlanul játssza szólamait, de nem dalolja a muzsika bensőségét, ami pedig a színpadi zene vonósainak gyatra teljesítményét illeti, nem mentség, hogy a fúvósok szolidaritást mutattak.

A szereplők kiválasztása olyan, mintha két urnából sorsolták volna ki őket. Előfordul, hogy szerep, illetve szólam és énekes fedi egymást, de ez a kivétel. Az előadás egyik oszlopa *Rösler*, a másik *Kálmán*. Rösler hangszépsége és technikája kérdéses, ám a vonal és a lényeg kétségtelen. Kár, hogy a *G-dur kavatina* legpoétikusabb részleteit teszi tönkre az átdíszletezés zöreje. Tudjuk, hogy a címszerep egyetlen megoldása ma *Losonczy*. Kissé kesernyés, gúnyoros, inkább Jago, mint az élet minden körülménye közt szeretetreméltó, hódító és előkelő hidalgó. A pezsgődal: presto, a kása azonban az éppen csak bírt maximális tempóvétel következménye. Két kiváló művésznőnk, *Osváth* és *Orosz* itt csalódást okozott. *Osváth* Annája nemhogy nem kénköves, de a lélek is kevés, *Orosz* érzi miről lenne szó, ám szubrettes. *Fodor* sugárzó hangszépsége megtestesíti a túlvilági követ fenséges erejét. Végzetes tévedés *Neményi* és nyilván a rím kedvéért, *Reményi* szerepeltetése. Amikor *Halász*, *Orosz*, *Maleczky* rendelkezésre áll, súlyos hiba az alig menthető favorizálás. *Neményi* a csupa szívvel dalolt alakból kokott rokokó díszőzt formál; a darabos *Reményi* Masettója pedig lármásan együgyű. Amilyen dicsősége *Kálmán* Oszkárnak Leporello, époly szégyene a színháznak, mert íme: megint elmulasztotta a kettős szerposztást, amit pedig nem Szeged, hanem a Vígopera is megcselekedett már. És mi lett volna, ha *Kálmán* nem mutatja meg próba nélkül is, mit reprezentál a mult? Semmi különös. A darabváltozás nem újság az Operában.

Gaál Endre

Beköszöntő a könyvnaphoz

Minden várakozást felülmúló, gazdag terméssel érkezett el a huszadik magyar könyvnap. Szembeszökő az erőteljes nekilendülés a tavalyi gyámoltalan, félénk próbálkozás után. A könyv idei ünnepe sugárzó bizonyítéka annak, hogy a magyar szellem ismét élni akar és *élni képes*. Szívünk szerint most hosszan, részletesen méltatnánk minden egyes könyvet, hogy így összefüggő képet adjunk újra sarjadó szellemi életünkről. De a szűkreszabott keretek között ismertetésünk alig terjedhet túl az egyszerű felsorolás határain. Be kell érnünk ennyivel. Hiszszük, hogy a könyvelnek alkalmuk lesz önmagukért beszélni.

Líra

Liránkat illeti az első hely, s egyben örvendező elismerés a csodálatos virágbaborulásért. Ha a magyar lira gyümölcsfa volna, ágait most ala kellene tamasztani... Hadd szóljunk elsőnek *Zelk* Zoltán Gyermekbanat-ának megható szépségű versikéiről, és a fájdalmas anyaság hangjairól *Várnai* Zseni Áldott asszonyaiban. *Illyés* Gyula kötete — Szembenézve — ujra azt bizonyítja, hogy ez az irónk elsősorban mégis csak — költői Milyen szép gáttalan áradás *Vas* István: Kettős örvénye, mennyi termékeny nyugtalanság remeg *Vidor* Miklós erőteljes soraiból a Határon strófáiban. *Rába* György Búvárja finom szívhangok remekül felépített szimfóniája, *Gulyás* Gábor Dióverése pedig nemegyszer Juhász Gyulát idézi. *Rubinyi-Szoboszlay* Budapesti antológiájához nem kell kommentár. A mi költőink írták, a mi városunkról — mindnyájunk szívügye.

És aztán van itt egy kötet, a címe Őszi harmat után. *Faludi* György írta. Minden sora arról tanuskodik, milyen kár ezért az Isten kegyelméből való költőért. Néhányezer év ugylátszik kevés volt, annak felismeréséhez, mennyit ér egy tál lencse...

Babits Mihály Jónás könyvének eredeti kézirata facsimilében, komoly bibliofil kiadásban jelent meg. Gyönyörű a kiállítása a Sárközi kötetnek, amelyben korán elhúnyt költőnk verseit és kisebb műfordításait gyűjtötték össze.

Irodalomtörténet

Az irodalomtörténeti művek közt elsőnek kel. említenünk *Bölöni* György ismert, hosszú idő után most újra megjelent munkáját, az igazi Adyt, amely talán a legszínesebb, legsokrétűbb *Ady*-élettárs. Rögtön utána *Rónay* György irodalmi útmutatója, A regény és az élet következik. Rónay a teljes magyar regényirodalom vázát rakta remekbe. Némelyik kivonat többet ér, mint az eredeti regény. *Dénes* Tibor Századvég címmel néhány kitünő és rendkívül alapos felkészültségről tanuskodó tanulmányát gyüjtötte össze. Irodalom és demokrácia címmel *Lukács* György kilenc előadása jelent meg, valamennyi korunk legaktuálisabb kérdéseit igyekszik megvilágítani, a társadalompolitika és az irodalom érintkező pontjain. A másik *Lukács*-könyv, a történelmi regény viszont komoly és kimerítő, nagyon érdekes irodalomtörténeti munka.

Művészettörténet

Két művészettörténeti csemegéje is van a könyvnapnak: *Bernáth* Aurél: Írások a művészetről és *Pogány* Ö. Gábor: A magyar festészet forradalmárai Hogy *Pogány* Ö. Gábor kitünő műtörténész és remek stílusu előadó, azt mindig tudtuk, annál nagyobb meglepetés azonban az, hogy *Bernáth* Aurél, a művész, éppannyira író, amennyire festő. Amúgyis van valami különösen vonzó abban, mikor a beavatott, a körön belül élő ír a többi művészről, a halhatatlan ősökről, a közvetlen elődökről és a kortársakról. *Bernáth* Aurél könyve ezenkívül közvetlen és egyszerű, minden nagyképűségtől mentesen, szórakoztatva tanít. *Pogány* Ö. Gábor kevésbé hálás feladatot vállalt, amikor a két háború közti magyar festészet felkutatására szánta el magát. Amit ő forradalomnak nevez, annak egy részét mi aberrációnak neveznénk, ha szándékunk volna beleavatkozni az ő mesterségébe. De akárminek nevezzük magát a nyersanyagot, a könyv mindenesetre kitünően összeállított és sima, előkelő nyelven megírt művészettörténeti dokumentum marad.

Társadalomtudomány

A társadalomtudományi művek között nagyon nehéz volna megállapítani, melyiket illeti az első hely. Legérdekesebb talán *Maros* Andor szigorúanvéve nem is egészen idetartozó könyve, A cenzúra. Socrates méregpoharától kiindulva a XIX. század végéig követi nyomon lelkiismeretes alapossággal, „a haladó eszmék üldözésének történetét". Az egykorú metszetekkel gazdagon illusztrált könyv a haladó szellem fölötti zsarnokság maradéktalan krónikája.

Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot *Moór* Gyula könyve, a Tegnap és holnap között. Egyik legnagyobb nevű jogtudósunk kristálytiszta, magasszínvonalú előadásainak gyüjteménye ez a kötet, amelynek célja a demokrácia lényegéről és az azt fenyegető veszélyekről szólva, de ugyanakkor megmutatva az elhárítás módját, s a tiszta légkör megteremtésének lehetőségét — félreérthetetlenül az, hogy segítsen, ahol erre szükség van.

A társadalmi fejlődésnek olyan kipróbált, régi harcosait, amilyen *Szabó* Ervin és *Révész* Mihály, senkinek sem kell bemutatni. Előbbinek A tőke és a munka harca című és megirása idején forradalmi jelentőségü munkája jelent meg új kiadásban, utóbbi pedig Fél évszázad címmel a magyar szociáldemokrácia legutóbbi 50 évének történetét írja meg teljes adatszerűséggel és mégis a kitünő riport lüktető mozgalmasságával. A könyv egyébként először 1941-ben jelent meg és az új kiadás mindössze rövid függelékkel gyarapodott.

Léderer Emma a honfoglalástól az első világháború végéig foglalta össze tömören a magyar társadalom kialakulását. Munkájában mindvégig az a törekvés vezeti, hogy a magyarság számára sorszerüen elrendelt fejlődési utakat megvilágítsa.

Halottaink szólnak

Halottaink is szólnak hozzánk ezen a gazdagtermésü könyvnapon. *Kosztolányi* Dezső elevencsengésü, tiszta, emberi hangja szól tizedik posthumus kötetéből a Napjaim múlásából. Csupa apróság, mindennapi, jelentéktelen dolog, amiről ír, csak éppen az teszi maradandóvá e csekélységeket, hogy *Kosztolányi* szellemi kincsesládájában nemcsak a tallérok, hanem a krajcárok is aranyveretűek voltak. S mit árt az arany értékének néhány év, vagy évtized?

Regények

S végül, de nem utolsósorban beszéljünk a regényekről. Itt nagy a verseny és ismét nehéz a döntés, melyik is a legjobb. Versenyen kívül indul — tehát esetleges győzelmét senki sem veheti rossznéven — *Mikszáth* Kálmán legragyogóbb regényével, a Különös házasság-gal. Mit is mondhatnánk róla? Az ünnepi felvonulás egyik legszebb és legkedvesebb meglepetése. Nyomban utána, már a kötelező udvariasság alapján is, a tengerentúli vendégeket illeti a szó. *Molnár* Ferenc, a réges-régen idegenbe szakadt pesti író küldte el annak a könyvének magyar eredetijét, amely Amerikában tíz évvel ezelőtt jelent meg angolul. Jó regény, de elárulja azt, hogy *Molnár* Ferenc bár változatlanul író, többé már nem — pesti. Egyébként úgy érezzük, mintha az egész könyvet ezért a mondatért írta volna: „Akárki megmenthette a bőrét, a csontjait, a testrészeit azzal, hogy átkelt az Óceánon, de a szívét nem."

Örömmel üdvözöljük *Tábori* Pál könyvét is, amely többévi európai körút után érkezett hozzánk, hogy angol, francia, holland, spanyol kiadás után most végre az író anyanyelvén is megjelenhessék. Komoly, szép regény, arról szól, hogyan próbálja az életet elölről kezdeni néhány ember egy háború alatt elpusztult város helyén. A könyv címe: *Csak a meztelen föld.*

Sásdi Sándor: Nyolc holdföld-je a fokozott várakozás ellenére sem jelentett csalódást. A Fehér kenyér-ből már megismertük tehetségét és őszinteségét s mindkettőnek csak újabb bizonyítéka ez a könyv, amelyben legfeljebb a bátorságot fedezhetjük fel kiegészítőül az előbbiek mellé. *Sásdi* nem kerülgeti a problémákat akkor sem, ha nehéz róluk beszélni és nem idealizál, hanem tárgyilagos képet mutat a torz vonásokról is. Könyveiből eleven erővel alakul ki az igazi parasztság, amelyet sokkal jobban szeret és becsül, semhogy hibáit hamis kímélettel takargatni igyekeznék. Amit ír, tiszta és maradandó érték.

Déry Tibor háromkötetes Befejezetlen mondat-a a munkásosztály felé bátortalanul húzódó, de átlényegülni képtelen „úri fiú" története, háttérben napjaink és a közvetlen közelmúlt társadalmi berendezkedésének színes körképével. Ami *Déry* írói kvalitásait illeti, a vélemények két élesen szembenálló pártot alakítottak ki. Mint annyi másról, róla is az utókor mond majd végleges ítéletet.

Markáns, majdnem komor lélektani regény *Remenyik* Zsigmond könyve, az Északi szél, a rossz csillagzat alatt született szétzüllő család története. Megírásán erősen érezhető a jó francia írók nemesítő hatása.

Nagy Lajos novelláskötete — Emberek, állatok — kitünő, ez azonban nyilván senkit sem lep meg. Kis emberkék, a nagyváros csipegető, kócos verebei a hősei, s e „hősökről" nála jobban aligha tud valaki novellát írni napjainkban.

Illés Endre novellái — Kevélyek — már bonyolultabb, finomabb mintára készültek, alakjai nem hétköznapiak, mindegyik hord magában valami idegenszerűt, ha nem is terheltséget, de elkülönülést. Kissé idegen ízű, de sokszor érdekfeszítő olvasmányok.

Ha az itt következő regényekről azt írjuk, hogy a könnyű műfajhoz tartoznak, ezt a megjelölést senki se értse, félre mert nem értékítéletnek szántuk, csupán azt akarjuk jelezni vele, hogy szórakoztató olvasmányokról van szó. Izgalmas, exotikus hangulatú írás. *Tápai-Szabó* Gabriella Nata Dunn-je, egy félvér leány szerelemmel és szenvedéssel átszőtt életéről és nagyon meleg nyári napokon esetleg jó szórakozás lehet *Indiy* Ottó kissé kényesstémájú Kánikulája. *Feleki* László spotrszerű lendülettel ugrott fejest az utópiába és amit kihozott belőle Kő-kövön... címmel, az mindenesetre nagyon mulatságos. *Sándor* Kálmánnak sem kell sehonnan kölcsönkérnie fantáziát és humorérzéket, mint ezt A neandervölgyi főkönyvelővel bebizonyította.

Kitűnő szórakozás *Török* Rezső kicsit fanlasztikus, vidám regénye, a *Cynthus felesége* és aki a mulatságon kívül egy percig el is akar gondolkozni rajta, több alkalmat talál rá, mint hinné.

Tulajdonképpen nem tartozik ide *Szili* Leontin új regénye, a Rianás, amely lényeges elhajlást mutat eddigi írásaitól. Az egyedül maradt asszony problémáját próbálja feldolgozni, új szempontból és tiszteletreméltó szándékkal.

Történelem

Kovai Lőrinc kétkötetes súlyos munkája a Tűzkehely. A huszita lázadás történetét dolgozza fel benne regény formában, a maga őserejű, lobogó indulatoktól fütött, szélessodrú epikájával. És történelem *Vajthó* László Bessenyei életrajza, amelyet az úttörő „első magyar világpolgár" születésének 200. évfordulójára írt, sőt annak nevezhetjük *Laczkó* Géza Német maszlag, török áfium című ódonveretű Zrinyi korrajzát, ezt a kissé nehezen olvasható, de korántsem érdektelen párszázéves históriát.

Kissé zavarban vagyunk viszont *Ráth-Végh* István műfaji meghatározásánál. Amit *Ráth-Végh* ír, az majdnem mindig történelem, gondos studiumok lelkiismeretes és szellemes feldolgozása, de mindig kicsit csúfolkodó grimasz is egyben az úgynevezett „hivatalos szakszerűség" felé. Ez a megállapítás új könyvére is illik. A Kalandorok és titokzatos történetek nyomozás az emberi történelem ködös, misztikus alakjai és eseményei után, amelyeknek titkát többnyire meg is oldja világos és talpraesett logikával, nem utolsósorban pedig csípős, de vonzó szellemességgel.

*

Minden könyvet sajnálunk, amelyről helyszűke miatt e cikkben legalább egy mondattal nem emlékezhettünk meg. De reméljük, hogy a magyar könyvnek még ebben a formában sincs szüksége támogatásra. A könyvnap holnap indul és hisszük, hogy elkövetkező három napja a magyar szellem diadalmas ünnepe lesz.

Laurentius

Korszerű Jegyzetek

Örvendetes barátkozás indult meg a Duna-völgyi népek között. Egymást érik a kongresszusok, ankétek, bankettek. Ezeken természetesen sok barátságos szónoklat hangzik el. Valóságos *Duma-völgye* lettünk.

○

Egy német biológus szerint a szerencse és balszerencse szabályos periodikus időközökben váltakozik életünkben. — Ha a jelek nem csalnak, most benne vagyunk a *szerencse-szériában.*

✦

A németországi szavazás részvétlenségét egy német szavazatszedő evvel magyarázta: «napi 1000 kalória mellett az ember nem érzi valami nagy szükségét az új alkotmánynak». — Szabó Dezső azt mondta, hogy *korgó gyomorral* nem lehet himnuszt énekelni. Úgy látszik: a «Deutschland über alles»-t sem.

●

Espressóban hallottuk az alábbi beszélgetést:

— Nézd csak, milyen gyönyörű nyakéke van X. művésznőnek. Vajjon valódi-e?

— Mi az hogy valódi? Tizennyolc *barátos!*

+

Egy fizetési osztállyal előlépnek az összes közalkalmazottak.

Ez a legszebb megünneplési módja Mikszáth születése 100 éves fordulójának. «*Mindenki lépik egyet.*»

●

Ama bizonyos vicclap újból paródizálja a Korszerű Jegyzetek rovatát. Ezuttal *Ökörszerű Jegyzetek* címmel. Ez felvágás. Azok még csak tinószerű jegyzetek. Írójuknak még sokat kell tanulnia ahhoz, hogy tinószerűből ökörszerűk legyenek. Már mint a jegyzetek.

+

A francia miniszterek további intézkedésig nem tarthatnak nyilvános politikai beszédet. Ez a szilencium: *kiméleti idő.* (Nálunk nem fogják utánozni!)

✱

Jelenünkről a történetírás bizonyára így fog megemlékezni: *állandó válságok kora.*

✦

Egyik napilapban olvastuk: «Békében 13 cég tartotta kezében az órabehozatalt. Ebből tizenkettőt félreállítottak és itt is feltünnek az új fiúk és az új lányok. Volt közöttük hivatásos ezredes, hivatásos kéjnő, színész, borbély, selyemfiú.» A felsorolásból az tünik ki, hogy egyesek összetévesztették az órát — a *pásztoróraval.*

Kunsery Gyula

Aukció az Ernst-múzeumban

Hétfőn kezdődik meg az Ernst-múzeum új aukciója, amelyen a nagylángi és egyéb kastélyokból kikerült műkincsek szerepelnek. A kiállítás anyaga igen gazdag: korabeli bútorok, keleti szőnyegek, régi ezüstedények nagy bőségben kerülnek eladásra. Sok értékes kép is látható. Rendkívül gazdag a könyvaukció anyaga is, nemcsak értékes, régi magyar, hanem pompás kiállítású angol és francia művekkel. A kikiáltási árak elég alacsonyak.

Családi dráma

Halálos családi dráma játszódott le szombaton délben az Elemér-utca 32. számú ház egyik földszintes lakásában. *Hamzsér* Imre 35 éves vendéglőmester, aki az utóbbi hetekben a városligeti Gundel-étteremben működött, feleségét agyonlőtte, majd főbelőtte magát. Mire a mentők megérkeztek, mindketten meghaltak. A rendőrség megindította a nyomozást. Egyes tanuvallomások szerint Hamzser felesége családi okok miatt közös elhatározásból követtek el öngyilkosságot.

Városházi hírek

A polgármester felhívta a tisztiorvosok figyelmét az érvényben levő rendelkezésekre, amelyek megtiltják a tisztiorvosoknak magángyakorlat folytatását.

Megjelent a polgármester rendelete, melynek alapján a fővárosi altisztek ezentúl polgári szabású ruhát kapnak természetbeni ellátásként. Hivatalos idő alatt és kiküldetés alkalmával a főváros címerével és «altiszt» felirattal ellátott jelvényt viselnek civilruhájukon a főváros altisztjei.

A Lakásügyi Döntőbizottságok területi illetékességét újból rendezték. Az 1. döntőbizottság az I., II., XI. és XII. kerületi, a 2. számú döntőbizottság a IV. és VIII. kerületi, a 3. bizottság a VI. kerületi, a 4. bizottság V. és X. ker., az 5. bizottság III. és VII. kerületi a 6. bizottság pedig a IX., XIII. és XIV. kerületi lakásügyeket tárgyalja.

Filmközlemények

Szatíra a filmen

A magyar moziközönség is jól emlékszik még Moss *Hart* és George S. *Kaufmann: Így élni jól* című filmjére, amely Frank Capra rendezésében az egyik legnagyobb filmsiker volt. A színpadon és filmen egyaránt népszerű szerzőkettős most *A vacsoravendég* címmel új szatírával jelenik meg a mozivászon. Mint színdarab, két esztendeig ment a Broadwayn és főszerepét egy nagyszerű jellemszínész: Monty *Woolley* játszotta, akinek egyéniségével annyira összeforrt ez a gúnyoros, furcsa, kedélyből, szatírából és rigolyákból egybegyúrt figura, hogy filmen is rábízták és filmen is rendkívüli alakítást ad. Az új szatírikus filmben két nagy női szerep van, egyiket a vöröshajú Ann *Sheridan* játszsza, a másikat pedig a művészete egészen új oldalait megmutató Bette *Davis*. A filmet először a *Mopex Filmművészeti Studióban* pergetik le. —

FRANCIAORSZÁG RÉSZÉRE
képviseletet vállalunk. Kiterjedt összeköttetéseink vannak. Válaszokat légipostával: THIBAUD, Paris XVII. 77. Rue Cardinet, címre kérünk.
(Levelezés magyarul is!)

Társat keres
Petőfi Sándor-utcában lévő
textil- és divatáru üzlet
„120.000 Ft 13703" jeligére a kiadóba.

Asszonyom!
Nem ismer rá régi táskájára,
ha nálam átalakíttatja.
Pillér Lászlóné bőrdíszműves,
VII, Erzsébet-körút harminckettő
az udvarban.

NYILT-TÉR*)

Valótlanok a „Szabadság", „Világosság", „Népszava" f. évi május 25. számában személyemmel foglalkozó állitások és megállapitások.

Wilheim Lajos urat nem ismerem, sőbehozatallal, valutásibolással, forint-kiajánlással soha nem foglalkoztam. Eljárást ellenem nem inditottak, nem tartóztattak le.

Nevezett ujságok ellen rágalmazás és hitelrontás címén a sajtópert meg inditottam.

BIELEK KÁROLY
táblaüvegnagykereskedő.
Budapest, VIII. Kabók Lajos-utca 1.

* Ebben a rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

TETTEKRE KÖTELEZŐ TALÁLKOZÁS

Nehéz volna kiválasztani a legmélyebbet és legmaradandóbbat abból a sokféle, százszínű benyomásból, mely a Szovjetunióban tett utazásunkat kezdettől fogva kísérte.

Hadd utaljak itt csak kettőre, mely számomra talán minden egyébnél döntőbb erejű volt. Egyik, hogy a történelmi multnak minden mély és termékeny hagyománya mily roppant élő és éltető erővel virul tovább a Szovjetunió mai kulturális életében; mily szervesen és közvetlenül, szinte szemünk láttára adja át tartalmát a jelennek és jövendőnek. Ez mindenre áll, amit az orosz és szovjet műveltség nagy multjából láthattam: Moszkva és Leningrád műemlékeire, Rjepin vásznaira éppúgy, mint Glinka és Muszorgszkij, Puskin és Tolsztoj remekműveire, vagy Ukrajna és Grúzia ősi népdalaira és táncaira. Csak az ilyen mély gyökerű kultúra képes rá, hogy — többek között — színpadi művészetében a történelmi valóság páratlan felidézője legyen színben és hangban, zengésben és mozdulatban, egyéniség és néptömeg ábrázolásában. (Itt főleg a „Szuszanyin Iván" és a „Hovanszkij-hercegek" feledhetetlen moszkvai előadásaira gondolok.) Ez a művészet tudja, hogy a mult mit jelent, merrefelé mutat és milyen mondanivalója van a ma számára — tudja és megtanít rá, hogy a mult minden pillanatában ott készül a jövendő.

A másik jellemvonás, ami nélkül mindez érthetetlen maradna: a közösség, a nép óriási összefogó és egyesítő ereje. Hiszen a nép az, ami itt mindennek értelmet és formát, keretet és összefüggést ad; ami magára eszmélve, felszabadultan, immár sorsának uraként, a béke óriási művén fáradozva, fenntartja és betetőzi multjának minden eredményét; ami mindezt vérré és velővé változtatja a jelen számára és átviszi tanulságát a messzi jövőbe.

A szovjet közönség mély és szerves egysége, azonossága a maga művészetével és művészeivel alighanem a színházban s ott is az opera területén nyilatkozik meg legteljesebben és legláthatóbban. A színpad itt valóban szerves folytatása és tükre a nézőtérnek, tehát a szó legigazibb értelmében a nép színpada: a néző és hallgató a saját életét, örömét és bánatát ismeri fel minden dallamban és minden mozdulatban — nem csoda, ha bensőségesen, rögtön reagál rá, ha közvetlenül élteti és visszasugározza, folytatja és kiegészíti a színpadi „játékot", amely így valójában minden inkább, mint játék. Közönség, színpad, művész és műalkotás ilyen tökéletes összeforrását nemcsak Glinka és Muszorgszkij operáinak nagyszerű moszkvai előadásán láthattam, hanem — jellemző módon — egy új dalműnek, Mejtusz „Ifjú gárdá"-jának leningrádi előadásán is.

Hadd szóljak itt kis kitérővel néhány szót erről az új műről magáról is. Mejtusz „Ifjú gárdá"-ját addig nem ismertem, szerzőjével később, Kievben, csak futólagos találkozásra nyílt alkalmam — amit annál inkább sajnálok, mert az opera mély benyomást tett mindnyájunkra, akik hallottuk. Mejtusz zenéje ugyanis nem puszta járulék Fagyejev nálunk is jólismert regényéhez, vagy színművéhez, hanem sikerült azt teljes egészében átültetnie a zenedráma légkörébe. Ez pedig mindenképp nagy szó; gondoljuk meg, hogy a *mai* élet, az egykorú cselekmény színpadravitele mindig különleges merészséget követelt az operaszerzőtől. Nem csoda, ha Mozart Figarója, Verdi Traviatája óta aránylag kevesen vállalkoztak rá, s a megoldás akárhányszor inkább ötletszerű volt, inkább különlegesség, sokszor egyenesen torz (s néha nem is akart egyéb lenni). Itt az ellenkezőjét láthattam: igenis lehet mai zenével mai operát írni, ha a zeneszerző kihallja korából azt, ami valóban lényeges, ami valóban zenedráma. Mejtusznak van hozzá drámai ereje és őszintesége; tud légkört teremteni alakjainak, tud belőlük élő, megbonthatatlan, meggyőző közösséget formálni (különösen áll ez az eskü, a börtön és a kivégzés jeleneteire), tud a népdalhoz való tapadás nélkül is élő nyelvet adni ennek a közösségnek. S ami még ennél is több: műve a színpad életén túl szüntelenül belekapcsolódik a hallgató életébe, részesévé tesz a drámának s nemcsak emlékeinket idézi ama szörnyű és hősies évekből, hanem egyúttal állásfoglalásra bír életünk mai kérdéseiben. Íme, eleven cáfolata régi esztétikai babonáinknak, íme: a „nagy szenvedély" (melyről Verdi azt vallotta, hogy egyedül élteti az operát), amint kibontja szárnyát a mi korunkban is! Mejtusz szerzeménye bizonyára nem hiánytalan mű — színskálája, jellemformáló ereje nem egyszer kielégítetlenül hagy —, de igérete, sőt közvetlen hírnöke lehet egy új, nagy zenedrámának. És itt hadd emeljem ki a leningrádi „Kis Operaház" ifjú szereplőinek és rendezőinek gárdáját, mely valósággal szerzőtársként állt a szerzők mellé és végbevitte, hogy mű vük az első pillanattól az utolsóig valóságos villamos feszültség légkörében játszódott le. De a rendezésnek volt egy „nevelői" mozzanata is, melyet csak a „Szuszanyin Iván" moszkvai előadásával való összevetésből értettem meg igazán. Ahogyan a Glinka-opera moszkvai rendezője (L. V. Baratov) gondosan ügyelt annak a hangsúlyozására, hogy az ellenség, mely a 17. század orosz népét megtámadta, nem a lengyel nép, hanem a lengyel főnemesség egy maroknyi rablócsapata, ugyanúgy ügyelt rá az „Ifjú gárda" leningrádi rendezője (N. P. Ohlopkov), hogy 1942. hitleri hóhérairól minden percben hangsúlyozza: nem a német nép ők, hanem a német fasiszták. S talán innen is van, hogy a néző még erősebben érezte mindkét darabban a betörő ellenség ügyének bukottságát, elveszettségét — azt, hogy minden gyilkosságuk ellenére végső soron tehetetlenek a megtámadott orosz nép erejével szemben.

Ott lenni a szovjet emberek között, osztozni az életükben: ez volt számomra a legfőbb tanulmány. Köztük és bennük éreztem meg legerősebben ennek az új világnak hallatlan fiatalságát: az új embermilliók beáradását a kultúrába. Láttam a sofőrt, amint várakozás közben a volánja mellett Gorkijt olvas, a kirgiz vadászt, amint állattani szakművek között kutat a könyvesboltban, a mordvin diákot, amint hazája népköltészetét magyarázza, az ifjú ukrán tudóst, akinek apja még írástudatlan parasztember volt, s a kazah zeneszerzőt, amint először próbálja operává mintázni népe régi dallamait. S ugyanakkor: ezek az „új emberek" a kultúra igényeit nem leszállítani és megszűkíteni jönnek, hanem felemelni és kitágítani — hiszen egyre inkább örököseivé válnak a régi szépnek, a régi nagynak is. A leningrádi operaház Aida-előadásán együtt lelkesedtek kronstadti matrózok és mongol fiatalok, a kirgiz vadásszal az Eremitage Rembrandt-termében is találkoztam, s a könyvesbolt polcain, ahol a mordvin diákok kutattak, ott feküdt előttük Ovidius műveinek új kiadása az egyik oldalon, Pavlov tanulmányai a másikon.

Igen: a szovjet ember, a szovjet közönség megismerése talán maguknál a művészet régi és új remekeinél is mélyebb hatást tett rám. Mert akárhol találkoztam vele: zeneszerzők és zenetudósok között, színházak nézőterén, kiállítások csarnokaiban, fiatal művészek munkaasztala mellett, baráti társaságban, utcán, hivatalban: mindenütt a legőszintébb jóbarát, a legmelegebb szívű és legtermészetesebb ember alakja állott előttem. Meg kellett éreznem, meg kellett éreznünk: ő az, akit keresünk, akitől annyi kérdésünkre várunk választ, aki a legszigorúbb igényt egyesíti a legkeresetlenebb nyiltsággal s a legközvetlenebb emberi jóindulattal. Megérezték ezt előadóművészeink is; mindegyikük egyértelműen vallotta, hogy ilyen „igazi" közönség előtt még sohsem mutatta be képességeit.

Ez a serkentő érdeklődés, ez a baráti szolidaritás felvillanyozó erővel hatott mindnyájunkra. Tudtuk, hogy vizsgázunk és tudtuk, hogy ezen a vizsgán csak az állja meg a helyét, ami igaz, őszinte és hamisítatlan. Mondjam-e, hogy ezt a vizsgát most már itthon is folytatni akarjuk, hogy eltökélt szándékunk: itthon is csak az igazinak érvényt szerezni? Fogadkozásoknál bizonyára többet érnek majd a tettek. De annyi bizonyos: a szovjetunióbeli számvetés nemcsak a szovjet ember új világával való találkozást, hanem a saját alapvető kérdéseinkkel való szembenézést is jelentette számunkra. Ennek a számvetésnek tanulságát egész életünkre szóló élményként hoztuk magunkkal és mindig hálásak leszünk érte.

Szabolcsi Bence

Hazaérkezett a Szovjetunióból a magyar kulturális küldöttség

A Szovjetunióban járt magyar kulturális delegáció hétfőn délelőtt visszaérkezett Budapestre. A delegációt, *Pongrácz Kálmán*, Budapest Főváros Tanácsa végrehajtó bizottságának elnöke vezetésével a legkülönbözőbb munkaterületek dolgozóit egyesítette. Tagjai között volt: *Bernáth Aurél*, a Képzőművészeti Főiskola Kossuth-díjas tanára, *Bognár* Rezső, a debreceni Tudományegyetem Kossuth-díjas tanára, *Budaházi* István, a nagyhalászi „Vörös Csillag"-tszcs elnöke, *Dezső* József, a Magyar-Szovjet Társaság budapesti titkára, *Erdey-Gruz* Tibor, a Magyar Tudományos Akadémia Kossuth-díjas főtitkára, *Gervai* János, a Magyar-Szovjet Társaság veszprém-megyei titkára, *Kakuk* Józsefné, a Magyar-Szovjet Társaság országos titkára, országgyűlési képviselő, *Lissák* Kálmán, a pécsi Tudományegyetem tanára, *Pioker* Ignác Kossuth-díjas, munkaérdemrendes sztahánovista, *Trencsényi-Waldapfel* Imre, a budapesti Tudományegyetem rektora és *Vörös* Imre, a budapesti Műszaki Egyetem Kossuth-díjas rektora.

A delegációt, amely Moszkvában, Leningrádban, valamint Örményország fővárosában, Jerevánban járt, mindenütt kitüntető vendégszeretettel fogadták. A delegáció tagjainak alkalmuk volt saját szakmájuk kérdéseit is tanulmányozni.

A küldöttséget a ferihegyi repülőtéren Mihályfi Ernő népművelési miniszterhelyettes, Bernát György, az MSZT országos titkára, Nezvál Ferenc, a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese, Hevesi Gyula akadémikus és a SZOT képviselője fogadták. Megjelent fogadásukra J. D. Kiszeljov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete és Hosev, a szovjet nagykövetség kulturális attaséja is.

A szovjet tudósok részéről a magyar tudomány nagy megbecsülésével találkoztunk

Erdey-Grúz Tibor elvtárs nyilatkozata a kulturális küldöttség szovjetunióbeli útjáról

Erdey-Gruz Tibor elvtárs, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára úti tapasztalatairól a Szabad Nép munkatársának az alábbiakat mondotta el:

— Ismert dolog, előttem már bizonyára sokan elmondották, de számunkra mégis új és lenyűgöző volt az az óriási építőmunka, amelynek jeleit most közvetlenül közelről láttuk mindenütt, ahol csak megfordultunk: Moszkvában, Leningrádban és Jerevánban (Szovjet Örményország fővárosában) egyaránt. Az első mély benyomást reám — mindjárt a moszkvai repülőtérről a város felé utazva — a Lomonoszov egyetem hatalmas, 32 emeletes épülete tette, amely a Leninhegyen a tudomány valóságos kis városa, épületek csoportja között áll. Ez az első benyomás számomra valahogy jelképesen fejezte ki az egész szovjet társadalomnak a tudományokhoz való viszonyát.

— Sokat hallottunk, olvastunk azokról a hatalmas technikai alkotásokról, amelyekkel a szovjet nép a kommunista társadalmat építi. Ami azonban merőben új volt a küldöttség tagjai előtt, az az, hogy: milyen szorosan fonódik egybe a Szovjetunióban a technika a művészettel. Mindenütt éreztük a törekvést.

a technikai alkotások ne csak hasznosak, célszerűek legyenek, hanem szépek, szemetgyönyörködtetőek is.

Láttuk ezt a világhírű Metrónál, de láttuk szinte minden egyes újonnan emelt épületnél, a most épülő hatalmas felhőkarcolóknál is, amelyek között nincs két egyforma és mindegyik szebbnél-szebben díszített. Ezek alaposan megváltoztatják a város arcát, de ugyanakkor mindenütt gondosan ügyelnek arra, hogy az új épületek *beleilleszkedjenek a város egységes összképébe.* A hagyományok tiszteletének az új technikai alkotásokkal való szoros összefonódását mutatta számunkra szinte minden egyes épület.

— Ezek az építkezések — folytatja Erdey-Gruz elvtárs — a szabadság levegőjét, minden sablonszerűség elvetését sugározzák. S ezt láttuk az ottani élet minden megnyilvánulásában. Nagy érdeklődéssel szemlélte a küldöttség azokat az alkotásokat, amelyek több művész együttes munkájával jöttek létre. Nem mintha ez elv lenne. De éppen a szovjet élet dogmáktól mentes szabadsága hozza magával, hogy ott, ahol például egy festmény vagy szobor megalkotása több ember közös munkájával látszik célszerűnek, habozás nélkül alkalmazzák ezt a megoldást, míg más műveket természetesen egy művész készít el. Ebben is, mint oly sok másban, a közösségi és egyéni szempontok páratlan harmóniáját láttuk.

— Szinte lépten-nyomon találkoztunk a szellemi élet, a tudomány rendkívüli megbecsüléséről tanuskodó jelekkel. A könyvkereskedések szinte egymást érik — s nemcsak az utcákon, hanem a gyárakban, iskolákban, az egyetemek folyósóin, bent a könyvtárakban is. Sok könyvet vásárolnak és *sokat olvasnak a szovjet emberek.* Olvasnak a gyárak ebédszüneteiben, a földalattin, sőt láttam olvasó embert a Metró mozgólépcsőjén is. Mindenütt, amerre jártunk, jól felszerelt könyvtárakat találtunk. Megfordultunk olyan középiskolában, amelynek 35.000 kötetes könyvtára van. A török határ közelében meglátogattunk egy kolhozt, amelynek könyvtára 2500 kötetet foglalt magában — s a kolhoz dolgozói versengenek a könyvekért.

— Engem, mint tudóst és tanárt, természetesen közelről érdekelt az iskolák munkamódszere. Számomra ebben az volt a legmegragadóbb, hogy milyen

korán nevelik a tanulókat önálló munkára.

Minden középiskolában vannak úgynevezett „kabinetek", amelyekben állandóan ügyeletes tanár tartózkodik és tanáccsal, útbaigazítással látja el a hozzáforduló diákokat, hogy azok az egyes tantárgyakat a szorosan vett tananyagon túlmenően is tanulmányozhassák.

— A Lenin-könyvtárban, amely a világ legnagyobb könyvtára, külön olvasótermek vannak általános iskolások és középiskolások részére. Ezek az olvasótermek állandóan tele vannak olyan tanulókkal, akik kiegészítő irodalom tanulmányozásával készülnek napi feladataik elvégzésére.

— Csak természetes, hogy az egyetemeken még fokozottabban érvényesül az önálló tudományos munkára való nevelés. A kitűnően felszerelt tudományos gyűjtemények állandóan nyitva állanak a hallgatók számára. Alkalmunk volt megtekinteni a moszkvai orvosi egyetem, valamint a Lomonoszov-egyetem kitűnő élettani, növény- és állattani gyűjteményeit, amelyek nagyon megkönnyítik a hallgatók önálló, tudományos munkáját.

— Szeretném még elmondani, hogy

a szovjet tudósok részéről mindenütt a magyar tudomány nagy megbecsülésével találkoztunk.

Jól ismerik tudományos életünk nagyjait, a matematikus Bolyait, Eötvös Lorándot, a kiváló fizikust és Semmelweist, a nagy magyar orvost. De tájékozottak *mai* tudományos életünk eredményei felől is. A küldöttségben részvevő magyar tudósok kellemes meglepetésként tapasztalhatták, hogy szovjet kollégáik személy szerint is ismerik megjelent tudományos munkáikat, könyveiket.

— Csodálatos, mindnyájunkat magával ragadó élmény volt a május elsejei ünnepség a moszkvai Vörös-téren. A hatalmas katonai felvonulás lenyűgöző képet adott a Szovjet Hadsereg legyőzhetetlen erejéről. De ugyanolyan mély benyomást tett ránk a lakosság lelkes, vidám felvonulása, amelynek rendkívül változatos díszítései között a magyar küldöttség örömmel ismerte fel országunk vezetőinek és közöttük elsősorban Rákosi Mátyás elvtársnak arcképét. Ami azonban ezt a napot valamennyiünk számára örökre felejthetetlenné teszi, az elsősorban az volt, hogy a magyar küldöttség a díszemelvényen közvetlen közelről láthatta azt, akinek mindent köszönhet, amit hazája elért: *a nagy Sztálint* — fejezte be nyilatkozatát Erdey-Grúz Tibor elvtárs.

Így csak jövőjükben szilárdan bízó emberek tudnak építeni

Borisz Polevoj elvtárs magyarországi benyomásairól

Moszkva, május 14. (TASZSZ)

A magyar írók első kongresszusán résztvett szovjet íróküldöttség hazaérkezett Moszkvába. A küldöttség vezetője, a Sztálin-díjas Borisz *Polevoj* beszámolt a TASZSZ munkatársának magyarországi benyomásairól.

Valahányszor a népi demokratikus országokban járok — mondotta Borisz Polevoj — látom, milyen gyors ütemben haladnak a szocializmus útján, látom, *hogyan erősödik ugyanakkor a barátság a népi demokráciák népei és a szovjet emberek között.*

Magyarországon láttuk, hogy a lakosság minden rétege — munkás és mérnök, író és paraszt, tudós és művész — forró szeretettel üdvözli a szovjet embereket, akiknek kezéből kapta és kapja sikereinek kulcsát.

Magyarországon a szovjet nép gazdag tapasztalatait nem úgy tanulmányozzák, mint történelmet, hanem úgy, mint az élet könyvét.

Két évvel ezelőtt is jártam már Magyarországon — mondotta Polevoj. — Sok példán láttam most, hogy milyen hatalmas változások mentek azóta végbe az országban. 1949-ben Pavel *Bikovval*, a hírneves szovjet szta-hanovistával meglátogattam a csepeli üzemet, amely most már *Rákosi Mátyás* nevét viseli. Bikov bemutatta gyorsvágási módszerét. Azonnal meg jelentek első magyarországi követői, ma pedig már számtalan üzemben ott látjuk őket.

A szovjet küldöttség tagjai tanui voltak a Magyarországon folyó nagyarányú építésnek. Pestről már eltűntek a háború nyomai, de hatalmas újjáépítési munkálatokat végeztek Budán is. Mindenütt kőművesekkel, ácsokkal, tetőfedőkkel találkozunk, alkotó munkát végző, békés foglalkozású emberekkel. Mindent alaposan és jól építenek meg.

Így csak jövőjükben szilárdan bízó emberek tudnak építeni — emelte ki Polevoj elvtárs.

Borisz Polevoj elmondotta, hogy a Magyar Irókongresszus megmutatta az igazi magyar népi kultúra fejlődését. „A kongresszus annak jegyében zajlott le, hogy az idősebb és fiatalabb írók összefognak a szocializmus építéséért vívott harcban."

Jó könyvet a gyermekeknek!

A Pravda vezércikke

A Pravda május 11-i száma *„Jó könyvet a gyermekeknek!"* címmel vezércikket közöl, amelyben rámutat, hogy a nagyszabású gyermekirodalom megteremtése, amelyet Lenin és Sztálin nagy eszméi hatnak át, a szovjet kultúra nagy vívmánya. A szovjet írók az utóbbi években több tucat jó könyvet írtak, amelyek elősegítik a gyermekek nevelését a kommunizmus szellemében. *A felnövő nemzedék kommunista nevelésének feladatai azonban parancsolóan követelik a gyermekirodalom eszmei és művészi színvonalának további emelését.* A Kommunista Párt nem egy ízben mutatott rá az irodalom óriási szerepére az ifjúság világnézetének kialakításában. Az SZK(b)P Központi Bizottságának az irodalom és művészet kérdéseivel kapcsolatos történeti jelentőségű határozatai programot adnak az egész szovjet irodalom, közte a gyermekirodalom további fejlődésére. A Központi Bizottság 1941-ben hozott határozata rámutatott, hogy *a gyermekirodalom kiadásának tudományos pedagógiai alapokra kell épülnie és szükséges, hogy az iskola oktató és nevelő feladatainak legyen alárendelve.*

Az irodalom kötelessége — írja a továbbiakban a Pravda —, *hogy tehetségesen, szépen, művészi formában beszéljen a gyermekeknek Lenin és Sztálin pártjának hősi küzdelméről, a nagy szovjet népről és a szovjet haza dicső, forradalmi útjáról a kommunizmus felé.* Az írók kötelessége, hogy a valósághoz hiven és megkapóan beszéljenek a szovjet gyermekeknek a kommunizmus nagy építkezéseiről, a Szovjetunió népeinek testvéri barátságáról, a demokratikus erők növekedéséről és tömörüléséről más országokban, a szovjet emberek következetes békeküzdelméről és a nagy sztálini korszak embereiről.

A gyermekirodalom az egész szovjet irodalom fontos alkotó része. Egyes írók és kritikusok azonban még mindig hajlamosak másodrangúnak tekinteni a gyermekek számára való irodalmi munkásságot. Sok kiváló író, aki a felnőttek számára dolgozik, nem ír a gyermekek részére, az Irószövetség irodalmi folyóirataiban pedig rendkívül ritkán jelennek meg ismertetések gyermekkönyvekről. *A szovjet Irószövetség komoly feladata energikusan hozzájárulni ahhoz, hogy új erők gazdagítsák a gyermekirodalmat,* biztosítani új alkotások elvi bírálatát, gondosan segíteni mindannak növekedését, ami ifjú, tehetséges, élenjáró. *Az írók, a szerkesztők és kritikusok feladata, hogy határozottan küzdjenek mindennemű ideológiai selejt ellen a gyermekeknek szánt irodalomban. Adjunk a szovjet gyermekeknek olyan könyveket* — írja befejezésül a Pravda —, *amelyek a kommunista társadalom építőinek nevelését szolgálják.*

Jermilov: „A szovjet irodalom a béke harcosa"

című könyvét ismerteti a Művelt Nép Könyvkiadó, az Állami Könyvterjesztő Vállalat és az Uj Magyar Könyvkiadó május 16-án délután 6 órakor a Sztálin-úti kultúrközpontban (VI., Sztálin-út 45.). Előadó: Boldizsár Iván, a Magyar Nemzet főszerkesztője, közreműködnek Orosz Julia operaénekesnő, Palotai Erzsi szavalóművésznő.

A DOLGOZÓK VÍDÁM PÜNKÖSDJE

Az Egyesült Izzó dolgozói labdáznak, játszanak balatonlellei üdülőjükben. Gyermekeikkel együtt vidáman szórakozva töltötték el a vasárnapi és hétfői munkaszüneti napot. — Szombat délután, vasárnap reggel a dolgozók tízezrei utaztak családjukkal a Balaton mellé és az ország többi üdülő- és kirándulóhelyeire. A Balaton mellé 24 vonat, a többi üdülőhelyre pedig 21 vonat szállította a pihennivágyókat, összesen mintegy 40.000 embert. Az üdülőkben bőséges ellátást biztosítottak a számukra. Kedden kipihenten, felfrissülve állhattak újra munkába a dolgozók

Ötven százalékkal felemelték a földalatti gyorsvasút ezévi beruházási tervét

Az ötéves terv felemelésének köszönhető, hogy iparunk rövidebb idő alatt több vassal, több géppel járult hozzá országépítésünkhöz. Az anyagellátás meggyorsulása lehetővé tette, hogy a földalatti gyorsvasút építési tervének erre az évre eső beruházási összegét ötven százalékkal felemeljék. Ez jelentős mértékben elősegíti a kutatási munkát és tervezést, valamint az építkezés munkafolyamatainak gépesítését.

A budapesti földalatti gyorsvasút építése mindenütt tervszerűen halad előre.

Már befejezték a **Népstadion**-állomás alapozási munkáit s a fődém állványozásait készítik elő. Az állomástól keleti irányba már megkezdték a földalatti gyorsvasút alagútvonalának építését is. Folynak a földmunkák és rövidesen hozzálátnak a hatalmas vasszádfalak leveréséhez. Még az idén elkezdődnek az állomás magasépítési munkái.

A földalatti gyorsvasut **Ügető-pálya melletti** építkezésének munkahelyénél az aknasüllyesztések során a kitűzött határidő előtt elérték a kellő mélységet, „kitörtek" az aknából és megkezdték az alagút irányába húzódó vízszintes tárók építését.

A **Baross-téri állomás** építésén megkezdték a berendezések előkészítését és most folyik az aknasüllyesztési szakasz betonozása. Az akna süllyesztését május 24-e körül kezdik meg.

A gyorsvasút **Rákóczi-úti munkahelyén** elkészült a vízszintes tárók építésének egy szakasza. Igy feleslegessé válik a süllyesztéshez használatos, az utcáról is jól látható vashenger. Helyét felvonótorony foglalja majd el. Ezen keresztül végzik az anyagszállítást.

A **Márkus-parki** munkahelyen a tárópítés munkája a kitűzött terv szerint erős ütemben halad előre.

A **Deák-téri állomás** építkezésénél az aknasüllyesztési munkák, szintén terv szerint folynak és előreláthatólag még a kitűzött határidő előtt befejeződnek

A **Szent István-téri** munkahelynél a vízszintes tároó építésének első szakasza befejezés előtt áll, rövidesen ide is felvonótornyot állítanak fel az anyagszállítás megkönnyítésére.

A **Kossuth Lajos-térnél** egymás mellett párhuzamosan két aknát süllyesztenek. Az első aknánál új munkamódszert vezettek be. Még mielőtt az aknasüllyesztés során elérik az eredetileg kitűzött mélységet, megkezdik az „aknakitörést" és a vízszintes tároó építését. Ezzel az új munkamódszerrel jóval a határidő előtt fejezhetik be a kitűzött munkát. A II. számú aknánál a szádfalak leverése befejeződött, elkészültek a földmunkákkal is és már előkészítették a süllyesztőszekrényt a munkához.

Szovjet és magyar úszók újabb világraszóló eredményei Moszkvában

Papp kiütéssel győzött az ökölvívó Európa-bajnokságon

Számos sportág legkiválóbb versenyzői és az utánpótlás legjobbjai vasárnap és hétfőn egész sor nemzetközi versenyen vettek részt. Sportolóink mindenütt nagy sikerrel szerepeltek és több értékes eredményt értek el.

Budapesten: magyar birkózógyőzelem a finn szakszervezeti válogatott ellen

A kiváló szovjet birkózók után most a finn szakszervezeti birkózó válogatott látogatott el Budapestre, hogy baráti mérkőzést vívjon a magyar szakszervezeti birkózó csapattal. A Sportcsarnokban hétfőn este ünnepélyes keretek között került sor a találkozóra. A vendégeket *Czeczey* György elvtárs üdvözölte, majd a finnek nevében Renvall *Väinän*, a Finn Munkás Sportszövetség elnöke válaszolt. *„Remélem, hogy a birkózóversenyeket évről évre megismételjük és ezzel még szorosabbra fűzzük a baráti kapcsolatokat a finn és magyar sportolók között"* — mondotta a többi között. Ezután megkezdődött a mérkőzés, amely *a magyar válogatott 5:3 arányú győzelmével végződött.* A magyar csapat tagjai közül *Szilágyi, Szilvási, Németi, Kovács* és *Bóbis* pontozással győzött, míg *Sipos* és *Tarr* pontozásos vereséget szenvedett.

Újabb szovjet úszóvilágrekord és magyar Európa-rekord Moszkvában

Moszkva, május 14.

A legjobb szovjet és magyar úszók vasárnap folytatták a moszkvai 2. sz. uszodában újabb rekordjavító kísérleteiket. A *3x100 méteres férfi vegyesváltóban a szovjet válogatott (Szolovjev, Meskov, Drapij) 3:11.1 mp-re javította a világrekordot, amelyet eddig a Dauphins de Toulouso (francia) staféta tartott 3:12.2 mp-es eredménnyel.* A 4x200 méteres férfi gyorsváltóban a *magyar válogatott 8:45.9-re javította az Európa-rekordot.* A magyar csapat tagjainak részideje: *Kádas 2:09.7, Gyöngyösi 2:13.9, Csordás 2:12.9, Nyéki 2:09.4.* Ezenkívül még két új szovjet rekord született: a 400 m. férfi mellúszásban *Abjazov* 5:41.8, a 4x100 m. férfi pillangóúszóváltóban a *szovjet válogatott* 4:34.9 mp-re javította a régi rekordokat.

Papp kiütéses, Kisfalvi, Juhász és Budai pontozásos győzelemmel kezdett az ökölvívó Európa-bajnokságon

Milánó, május 14.

Milánóban hétfőn megkezdődött az idei ökölvívó Európa-bajnokság, melyre húsz ország csaknem 140 legjobb versenyzőjét küldte el. Már az első nap kitűnt, hogy itt, ahol főként az üzleti jellegű professzionista ökölvívás áll előtérben — Európa legjobb amatőr boxolóinak versenyére nem fordítanak megfelelő gondot.

A megnyitó egyáltalán nem volt méltó az Európa-bajnoksághoz.

Az ünnepséget csaknem egyórás késéssel kezdték, a részvevők felvonulása teljes zürzavarban történt s még az olasz közönség is kifütyülte a rendezőbizottságot.

Az Európa-bajnokságra egyébként igen nagy aparátussal vonult fel a sajtó, a film és a rádió. A mérkőzéseket a híres Vigorelli kerékpárosstadionban rendezik, ahol este hatalmas reflektorokkal világítják meg a küzdőteret. Az első versenynapon — hétfőn délután — meglehetősen kevesen nézték meg a mérkőzéseket, s ezért kedd délutánra már úgy állították össze a műsort, hogy felkeltsék a közönség érdeklődését.

A középpontba olimpiai bajnokunk, Papp László mérkőzése került.

Az első alkalommal, hétfőn délután a pehelysúlyú és nehézsúlyú versenyzők léptek a szorítóba. A pehelysúlyban *Kisfalvi* — akinek ez volt az első nemzetközi szereplése — *megérdemelten győzött a lengyel Tychinszky ellen. Bene* sérülése miatt nem indulhatott. A lengyel versenyzők közül *Grzywocznak* sikerült pontozásos győzelmet aratnia a svájci *Bichler* felett. Kedden délután a magyar versenyzők közül *Papp* és *Fehér* lépett szorítóba. A nagyváltósúlyban *Papp* az olasz *Dal Piassal* került szembe. Az első két percben az ütéstávolságot méregette Papp. Ezután három ütése következett, majd egy kemény „jobbkezestől" *Dal Pias nyolc másodpercig a földön volt.* Miután felállt, ismét egy rövid, kemény ütést kapott. Ujra földre került s mikor feltápászkodott, már nem tudta folytatni a küzdelmet.

Papp most is — mint már annyiszor — kiütéssel győzött.

Siker kísérte kedden este még két ökölvívónk szereplését: a könnyűsúlyban *Juhász* a holland Gorman, a kisváltósúlyban pedig *Budai* a jugoszláv Sovlyanszki ellen győzött pontozással. A magyar versenyzők közül eddig egyedül *Fehér* szenvedett pontozásos vereséget a belga Weuterstől.

A versenyt ma folytatják. A magyarok közül *Plachy, Kapocsi, Bednai* és *Kisfalvi* szerepel.

Sz. Gy.

Tekézőválogatottunk győzelme Bukarestben

Bukarest, május 14.

A bukaresti Arena Justitia két tekepályáján került sor Magyarország és Románia válogatott férfi mérkőzésére. Az első nap eredményei után a román együttes szerezte meg a vezetést 1380:1290 arányban. A második napon a magyar csapat nemcsak behozta a román válogatott 90 pontos előnyét, hanem még 13 ponttal túl is szárnyalta és végeredményben 2766:2753 arányban győzött.

Magyar sportolók a bécsi ifjúsági ünnepségen

Bécs, május 14.

Az osztrák szabad ifjúság pünkösdi találkozója alkalmából számos sportversenyt is rendeztek vasárnap és hétfőn. Vasárnap délelőtt osztrák, román, német és magyar sportolók részvételével az úszóversenyeket bonyolították le. A magyar úszók közül a 100 m férfi hátúszásban Bolvári (1:11.5), a 200 m női mellúszásban Killerman (3:00.7), a 100 m női gyorsúszásban pedig Gyenge (1:10.8) győzött. Az asztaliteniszezők versenyének női számának döntőjében Sági Edit 21:9, 21:8 arányban nyert Perecki, a Német Demokratikus Köztársaság versenyzője ellen. Az ökölvivók közül Szalai kiütéses győzelmet aratott Drassel, osztrák bajnok felett. Hétfőn a legnagyobb érdeklődés a magyar labdarúgó-utánpótlás és a FÖJ válogatottjának mérkőzése iránt nyilvánult meg. A Práter Stadionban 50.000 néző előtt zajlott le a mérkőzés és Csordás góljával a magyar csapat 1:0 arányban győzött az osztrákok ellen. A labdarúgómérkőzés előtt atletikai versenyt rendeztek.

Kerékpárosaink és teniszezőink Lengyelországban

Varsó, május 14.

A Prága—Varsó kerékpáros békeverseny részvevői vasárnap délelőtt Varsóban elindultak a Guardia háztömb-körüli versenyén. Az érdekes küzdelmet mintegy hetvenezren nézték végig. A győzelmet a lengyel Wrezinsky szerezte meg 2 óra 38:52 perces idővel. A magyar versenyzők közül a legjobb eredményt Kiss Ferenc érte el, aki a nyolcadik helyen végzett.

A lengyelországi edzőtáborozásra meghivott magyar teniszezők vasárnap és hétfőn Lodzban vettek részt közös bemutatón lengyel sporttársaikkal.

A Bp. Honvéd jól játszott a 11. fordulóban

A labdarúgóbajnokság vasárnapi fordulója már a közeledő magyar—lengyel válogatott mérkőzés előkészületeinek a jegyében zajlott le.

Részletes eredmények:

Bp. Honvéd—Dorogi Bányász 3:0 (3:0). Dorog, 10.000 néző. A Honvéd együttese már az első félidőben biztosította magának a győzelmet. Góllövők: Kocsis, Bozsik, Puskás.

Csepeli Vasas—Szegedi Honvéd 2:1 (0:0). Szeged, 7000 néző. Az első félidő változatos játékkal telt el. Szünet után a csepeliek fokozták az iramot és megérdemelten győztek. Góllövők: Sasgáti, Lovász, illetve Kotász.

Bp. Kinizsi—Bp. Vasas 0:0. Üllői-út, 30.000 néző. Mindkét együttes tervszerűtlenül játszott. A csatársorok a legkínálkozóbb helyzeteket sem tudták kihasználni.

Salgótarjáni Bányász—Szegedi Petőfi 2:0 (1:0). Salgótarján. 2000 néző. Góllövő: Suberda (2).

Bp. Bástya—Szombathelyi Lokomotiv 1:0 (1:0). Szombathely, 7000 néző. Az első félidőben a Bástya nagyobb fölényt harcolt ki. Szünet után a szombathelyiek erősítettek és inkább mezőnyjáték folyt. Góllövő: Kovács IV.

Vörös Lobogó Sortex—Diósgyőri Vasas 1:0 (0:0). Soroksár, 3000 néző. A mérkőzés egyetlen gólját Hontvári rúgta.

„A sakkvilágbajnokságnak győztese van, — de vesztese nincs"

Botvinnik ünneplése a világbajnokság záróünnepélyén

Moszkva, május 15. (TASZSZ)

Vasárnap tartották meg Moszkvában a sakkvilágbajnoki párosverseny záróünnepélyét, amelyre a Csajkovszkij-hangversenyterem, a nagy találkozó színhelye zsúfolásig megtelt a szovjet társadalmi élet képviselőivel.

Az ünnepélyen *Ilmakunas* (Finnország), a Nemzetközi Sakk Szövetség alelnöke mondott záróbeszédet. Kijelentette: nagyra becsüli a verseny játszmáit és kiemelte, hogy a *szovjet sakkiskola élenjáró szerepét az egész világ elismeri.* A szovjet sakkművészet is, mint a többi sportág, sikereit a szovjet kormány gondoskodásának köszönheti.

Beszéde befejeztével Ilmakunas babérkoszorúval övezte Botvinnik nagymestert. A szovjet himnusz hangjai után Mihail *Harlamov*, a Szovjetunió sakk-szakosztályának elnöke üdvözlő beszédében hangsúlyozta: a verseny különlegessége, hogy győztese van, de vesztese nincs.

A nagyszámú közönség tapssal jutalmazta Botvinnikot. A világbajnok megköszönte az ünneplést és elmondotta, hogy *a szovjet sakkozók fáradhatatlanul harcolnak hazájuk sportdicsőségéért.*

Május 20-án jelenik meg az új nyári vasúti menetrend

Május 20-tól, vasárnap éjféltől kezdve a vonatok az új nyári menetrend szerint közlekednek. Az új menetrendet a közlekedés- és postaügyi minisztérium vasúti főosztálya a dolgozókkal folytatott többszáz megbeszélésen elhangzott kívánságok figyelembevételével úgy állította össze, hogy az igényeknek legjobban megfelelő időpontban közlekedjenek vonataink.

Nemzetközi útvonalon Budapest—Moszkva között minden nap közlekedik vonat. A Nyugati-pályaudvarról 23 órakor induló gyorsvonat az indulás napját követő negyedik napon 13.27-kor érkezik Moszkvába. Moszkvából a gyorsvonat 0.10 órakor indul és az indulás napját követő harmadik napon 17.45 órakor érkezik a Nyugati-pályaudvarra. Prágába, Varsóba és Berlinbe a Nyugati-pályaudvarról 8.50-kor induló gyorsvonat közlekedik közvetlen kocsikkal. Vissza ugyan.de 22.35-kor érkezik. Budapest—Prága között utazási lehetőséget nyujt a Keleti-pályaudvarról 21.20-kor induló és oda 8.08-kor érkező gyorsvonat is. Bukarestbe és Szófiába 22.20-kor indul gyorsvonat a Nyugati-pályaudvarról, vissza 8.10-kor érkezik. A Keleti-pályaudvarról 8.40-kor indul Bukarestbe és Szófiába vonat, vissza 20 órakor érkezik. Budapestről Bécsbe és Svájcon keresztül Párisba gyorsvonat a Keleti-pályaudvarról 7.30-kor és 23.25-kor indul, vissza 7.50-kor és 22.05-kor érkezik.

A belföldi útvonalon számos vonat indul a Balaton felé. A Balaton déli partjára a Déli pályaudvarról minden nap indul gyorsvonat 7.35-kor, sebesvonat 13.12-kor, személyvonat 6.14-kor, 13.45-kor és 23.50-kor. Ezenkívül munkanapon személyvonat indul 15.44-kor és gyorsvonat 18.15-kor. Emellett hétvégi vonatokat is indítanak a Balaton déli partjára: szombaton 13.22-kor személyvonatot, 15.14-kor gyorsvonatot, vasárnap vagy ünnepnap 5.50-kor és 6.02-kor személyvonatot és 7.25-kor gyorsvonatot. A Balaton északi partjára a Déli pályaudvarról minden nap 6.38-kor, 13.58-kor, 17.17-kor és 23 órakor indul személyvonat, 7.45-kor sebesvonat, szombaton pedig 15.14-kor gyorsvonat. A Balaton partjaira ezen kívül nagy számban indulnak még a dolgozók hétvégi különvonatai is.

Rövidesen megjelenik a Hivatalos Menetrendkönyv új nyári kiadása, amely részletes tájékoztatást nyujt az összes változtatásokról. A hazai vasutak, a hajók, légi- és autóbuszjáratok, a főváros közlekedési eszközeinek május 20-tól érvényes menetrendjét, külföldi vasúti összeköttetéseinket és díjszabásokat tartalmazó 646 oldalas könyv a vasúti állomásokon és a szokásos árusítóhelyeken 8.— forintért kapható.

A TOTÓBAN négy telitalálatos szelvény volt, egyenként 20.568 Ft nyereménnyel. 28 tizenegy (2938), 359 tíztalálatos (229) szelvény volt. A 12 találatos szelvény: 2, 2, (Gy. Vasas—Bp. Dózsa törölve), 2, x, 1, 1, 2, x, 2, 1, x, x.

A BP. LOKOMOTIV kétnapos túristaterepversenyét a Haladás nyerte a Mátrában.

Időjárás

MÉRSÉKELT SZÉL

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten kedden este 21 órakor a hőmérséklet 12 fok. Várható időjárás ma estig: Változóan felhős idő, több helyen záporeső, esetleg zivatar. Mérsékelt, időnként megélénkülő északi-északnyugati, majd nyugati szél. A hőmérséklet északon kissé csökken, délen alig változik.

SZINHÁZAK MÜSORA

Operaház: Nincs előadás. — **Nemzeti:** Az élet hídja (7). — **Városi:** A VII. ker. tanács hangversenye (fél 8). — **Magyar:** Szerelmi házasság (7). — **Madách:** Nincs előadás. — **Belvárosi:** Bányászbecsület (7). — **Fővárosi Operett:** Palota-szálló (7). — **Vidám:** Gál Anna diadala (7). — **Ifjúsági:** Sorsdöntő napok (7). — **Úttörő:** Az ezred fia (4). — **Bartók-terem:** A prágai nemzetközi zongoraversenyre induló művészek hangversenye (8). — **Állami Bábszínház:** A nyúl meg a kandúr (délelőtt 10). A csodafazék (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (fél 8). — **Kamara Varieté:** Nézzünk körül (7). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Vidám tavaszi műsor (4, 8).

MOZIK MÜSORA

ÚJ GYÖZELMEK FELÉ: SZIKRA 5, 7, 9, **Fény** (Újpest) 5, 7

TÁVOL MOSZKVÁTÓL: VÖRÖS CSILLAG f5, h7, 9, **URÁNIA** 4, n7, f9, **Dózsa** f5, h7, 9, **Felszabadulás** f4, h6, 8, **Tátra** (P.-erzs.) f6, 8, **Korzó** (Újpest) 4, n7, f9.

BENTHIN-CSALÁD: Forum 4, 6, 8, **Munkás** n6, f8, **Royal** (Kispest) 6, n9, **Duna** 5, 7, 9.

AZ ÚJ TANITÓ: Corvin 4, 6, 8, **Május 1.** f5, f7, f9.

MUZSIKA SZÁRNYÁN: Szabadság 4, n7, f9, **Brigád** (P.-lőrinc) f6, h8.

EZ TÖRTÉNT SZAKEMBEN: Táncsics (Csepel) f6, 8.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY: Úttörő 4, 6.

HOZDITSÁTOK MEG A LEVEGÖT: Kisérőfilm a Szabadság-moziban.

JÓ MUNKÁNK JUTALMA: Kisérőfilm az Ady-moziban.

FÁKLYA: 1. Magyar híradó, 2. Szovjet úttörő-híradó, 3. **BJELINSZKIJ,** 4. Madárfiókák, 5. Húsevő növények, 6. Irigy állatkák. f5-től 11-ig folytatólag.

Csapda: Ady f4, h6, 8, **Árpád** (Soroksár) 6, 8, **Wekerle** (Kispest) 6, 8.

Varsói premier: Studio 4, n7, f9.

Fiúk a rács mögött: Bástya 11, 1, 3, 5, 7, 9, **Rákóczi** (Csepel) f6, h8, **Forum** (P.-lőrinc) f6, f8.

Legyőzhetetlen város: Savoy f4, h6, 8, **Újlaki** 4, 6, 8, **József Attila** (R.-palota) 6, n9.

Felszabadult föld: Pátria h4, 6, n9, **Terv** (P.-újhely) 6, n9.

Májusban történt: József Attila 4, n7, f9, **Marx** f4, h6, 8, **Kossuth** (P.-erzs.) f6, h8.

Bátor emberek: Tinódi 4, n7, f9, **Vesta** 10, f1, 3, f6, 8, **Kossuth** (R.-sztmihály) f6, f8, **Béke** (R. palota) f6, f8.

Szembesítés: Kossuth 4, n7, f9, **Glória** 4, n7, f9.

Hatalmas erő: Elit n5, f7, h9, **Csillag** (Csillaghegy) f7, f9.

Muszorgszkij: Bethlen 4, n7, f9, **Óbuda** 4, n7, f9.

Becsület és dicsőség: Zuglói n5, f7, h9.

Első start: Ugocsa 4, n7, f9.

Zsukovszkij: Bodográf f4, f6, f8, **Szabadság** (Újpest) n7, f9.

Üri-muri: Világ (R.-sztmihály) f6, 8.

Szerencsés hajózást: Kultúr 4, 6, 8

Zoja: Tátra 4, n7, f9.

Ötszázasok: Otthon 4, n7, f9.

Mágnás Miska: Éva 2, 6, 8.

Mindennapi kenyerünk: Árpád f6, f8, **Előre** 6, 8.

Vörös nyakkendő: Pluto 4, 6, 8.

Szibériai rapszódia: Hazám 4, n7, f9.

Cirkusz: Eldorádó 4, 6, 8.

Farkasvér: Otthon (Soroksár) f6, f8.

Aranykulcsocska: Világosság (P.-erzs.) f6, f8.

Tarkakockás: Admirál n5, n7, n9, **Olympia** h5, h7, h9, **Corvin** (P.-erzs.) 6, 8.

Semmelweis: Béke f5, f7, f9.

Legény a talpán: Krisztina 4, 6, 8.

Különös házasság: Ipoly f5, f7, f9, **Petőfi** h4, 6, n9, **Phönix** f11, f1, f3, h5, 7, 9, **Hungária** (Kispest) f6, f8.

Szürke fény: Roxy f11, f1, f3, f5, f7, f9.

Új harcosok születnek: Astoria f6, f8.

Póruljárt kereszteslovagok: Hunnia 4, 6, 8.

Hamupipőke: Alkotás f5, f7, f9.

Ki lesz a párom: Erzsébet (P.-erzs.) 6, 8.

Varázsmagocska: Sziget (Csepel) f6, f8.

Győztes szárnyak: Stefánia (Kispest) n7, f9, **Tavasz** (R.-palota) 6, 8.

A trubadur: Tündér (Újpest) 6, 8, **Szabadság** (P.-imre) 6, 8.

Ludas Matyi: Partizán f5, f7, f9, **Kárpát** (Cs.-hegy) 6, 8.

HIRADÓ: 1. Magyar híradó, 2. Szovjet sporthíradó, 3. Tudomány és technika, 4. **VASUTAS SZTAHANOVISTÁK,** 5. Irigy állatkák. Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

A RÁDIÓ MÜSORÁBÓL

CSÜTÖRTÖK:

KOSSUTH RÁDIÓ:

5.00: Falurádió. — **5.30:** Lapszemle. — **5.40:** Indulók. — **6.00:** Operettrészletek. — **6.30:** A moszkvai rádió énekkarának műsorából. — **6.45:** Hírek. — **7.00:** Hangszerszólók. — **7.20:** Népzene. — **11.30:** Acélvirág. Elbeszélés. — **12.00:** Hírek. Hangos Újság. — **12.30:** A Honvéd Művészegyüttes énekkara. — **13.00:** A Rádió szórakoztató zenekara. — **14.10:** A Rádió Gyermekújság műsora. — **14.45:** Szomszédaink — barátaink. — **15.30:** Magyar zene. — **16.05:** Iskolások rádiója. — **16.25: Alapfokú politikai iskola (Üzemi.) Pártunk Szervezeti Szabályzata. III. rész.** — **17.00:** Hírek — **17.10:** A néphadsereg híradója. — **17.30:** Tömegdalok. — **17.50:** Üzemi levelezőink jelentik . . . — **18.05:** Sok kicsi sokra megy . . . — **19.00:** Hangos Újság. — **20.00:** Hírek. Tíz perc sport. — **20.30:** Tízezer évig éljetek! Uj Kína dalai.— **21.20:** Tüzes trónuson. Dózsa György emlékezete. — **22.00:** Hírek. Sport — **23.00:** Tánczene. — **23.30:** Éjféli muzsika. — **24.00:** Hírek.

PETÖFI-RÁDIÓ:

5.30: Magyar népdalok. — **5.50:** MHK-negyedóra. — **6.05:** Üzemi lapok szemléje. — **6.30:** Szórakoztató zene. — **6.45:** Jó reggelt, gyerekek! — **7.00:** Verbunkosok. — **7.35:** Színes muzsika. — **8.30:** A Szovjetunió a szocializmus országa. — **8.40:** Operettrészletek. — **9.20:** Iskolások rádiója. — **10.00:** Hírek. — **10.10:** A Zeneművészeti Főiskola hallgatóinak hangversenye — **11.20:** Egyveleg Liszt műveiből — **11.30:** Műsorzárás. — **15.00:** Zongoramuzsika gyermekeknek. — **15.30:** Moniuszko- és Karlowitz-dalok. — **15.40:** Fiatalok zenei újsága. — **16.10:** Beethoven-hangverseny. — **16.50:** Gellért Oszkár versei. — **17.20:** Tánczene. — **17.30:** Hírek. — **17.40:** Az iskolafegyelem elvi és gyakorlati kérdései Előadás. — **17.55:** Zenés műsor a Magyar Gyáripari Vállalat Inotai Erőművén dolgozó munkavállalóinak. — **19.00:** A kapitalizmus visszaállítása Jugoszláviában. Előadás. — **19.15:** Moldvai csángó-dalok. — **19.45:** Kantáta görög partizándalokra. — **20.00:** Operaközvetítés. Puccini: „Bohémélet." — **22.30:** Csajkovszkij: Vonósszerenád.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest VIII, Blaha L.-tér 3. Tel.: *343—100, *142—220. Terjeszti a Posta Központi Hirlapirodája, Budapest V József-tér 1—3. Tel.: 180—850, vidéken a helyi hirlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 189—607. Egyéni tel.: 189—786, 189—766, 189—787. Expedíció telefon: 137—552.
Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.

1957.

SZINHÁZ

A művész élete új útra tért

Irta: Csinády Dóra,
kiváló munkás, az Állami Operaház szólótáncosnője

A magyar nép vezető pártja, az MDP február 24-én összeülő országos kongresszusa alkalmából visszagondolok az elmult hat esztendő építő munkájára.

Ma már szinte nehéz is elképzelni azt a mély nyomorúságot, amelyből kiemelte az országot ez a hatalmas munka, annyira megváltozott az életünk. Akkor: füstölgő romok, ma: füstölgő gyárkémények. Akkor: nyomor, ma: lüktető élet. Uj országot, új embert teremtett ez a nagy alkotó munka.

A felszabadulással a művész élete is új útra tért. Boldog vagyok, hogy résztvehettem abban a nagy megújulásban, amely művészetünket, kultúránkat óriási arányokban meggazdagította és soha eddig el nem ért fokra emelte, amely kimondta, hogy a művészet mindenkié, s a többi művészeti ággal együtt, a mozgás művészetét, a táncot, a balettet is azok elé vitte, akik azelőtt nem gyönyörködhettek benne: a dolgozók, a legszélesebb néptömegek elé.

A mi művészetünk haladása is a Magyar Dolgozók Pártja vezetésének köszönhető. Az MDP óriási lehetőségeket tárt elém, szinte szárnyakat adott a haladó művészet útján.

Életem és pályám nagy élménye, hogy megismerhettem az élenjáró szovjet balett nagy művészetét, legjobb képviselőit, akiknek példamutatása lelkesítő erővel töltött el. Ma is élénken bennem él és feltüzel az az inspiráló erő, a szuggesztív erő, amellyel Vajnonnen mester megmutatta a táncművészet, az alakítás új útjait.

Tudom, hogy a fejlődés lehetőségei kimeríthetetlenek és én is szeretném a tudásomat mind jobban fokozni, fejleszteni. Az igazi művészet csak békében virágozhat s a többi közt ezért is világos előttem a békeharc nagy jelentősége.

Mi, művészek, a kongresszustól a békeharc fokozott megerősödését és művészi munkánkban a további útmutatásokat várjuk.

Rövidesen közönség elé kerül „A kínai nép győzelme"

Február elején, a *Kínai Kiállítás* megnyitásával egyidőben, mutatják be *Budapesten és több vidéki városban* „*A kínai nép győzelme*" című színes dokumentumfilmet, mely a kínai népi felszabadító hadsereg diadalmas harcairól szól. Az alkotást *kínai és szovjet* rendezők, operatőrök készítették, akik a néphadsereggel járták végig a diadalmas csatákat és megörökítették a *nép diadalát*. A szovjet operatőrök között *több Sztálin-díjjal kitüntetett művész* is van.

Kongresszusi hangversenyt vezényel Szófiában Komor Vilmos

Komor Vilmos, Operaházunk karmestere két héttel ezelőtt művészkörútra utazott Bulgáriába. Nagysikerű koncertet adott a *szófiai filharmonikusok* zenekarával. Vendégszereplésén *három operaelőadást* is vezényel, az *Igor herceg*, a *Carmen* és a *Rigoletto* hangzik fel pálcája alatt a bolgár népi demokrácia dalszínházaiban.

Komor Bulgáriában is részt vesz a *Magyar Dolgozók Pártja* közelgő kongresszusa alkalmából nálunk megindult *munkafelajánlási* mozgalomban.

Szófiában hatalmas plakátok hirdetik, hogy a magyar Pártkongresszus tiszteletére a jövő héten Komor Vilmos nagyszabású kongresszusi hangversenyt vezényel a bolgár fővárosban.

A bolgár dolgozók nagy lelkesedéssel készülnek a kongresszusi hangversenyre, telt ház fogja meghallgatni a koncert műsorán előadásra kerülő magyar és bolgár műveket.

Már négertárgyú filmekkel is mesterkedik a Wall Street

A legújabb hollywoodi „*négertárgyú filmmel*" foglalkozik a *Daily Worker*. Megállapítja, hogy ez a film is a közönség *megtévesztésére* szolgál és a *figyelmet a Wall Street érdekeinek irányába akarja terelni*. Azt a látszatot igyekszik kelteni ez a film, mintha Hollywood a *haladás*, az emberek nevelésének érdekében készítette volna azt. Ezzel szemben — mutat rá a Daily Worker — Hollywood legújabb filmjével *két legyet üt* egy csapásra: egyrészt, el szeretné hitetni a nézővel, hogy *a négerek helyzete egyre javul*, másrészt, a négerek elleni gyülöletet végülis — és itt az *Ebony* című lap megállapítását idézi — „*spontán és szinte állati kegyetlenséggel tör ki*".

Ezzel a kérdéssel hosszú tanulmányban foglalkozik *V. J. Jerome* is, az *Amerikai Kommunista Párt* kulturális bizottságának elnöke. Megállapítása szerint: Hollywood négertárgyú filmjei azt bizonyítják, hogy a filmcézárok ezekkel a filmekkel is *a Wall Street politikai programjának szószólóivá lettek*. A négerkérdést hamisan beállító produkciók végső fokon a monopolkapitalizmus alapvető stratégiáját erősítik, a fehérek *felsőbbrendűségének mithoszát* fejlesztik. Ennek végeredménye az, hogy *gyengítik* a néger és fehér munkások szövetségét és ezzel *gátolják* a munkásosztály harcát felszabadulásáért.

Előfizetési ügyben
felvilágosítás, reklamáció
VI., Eötvös-utca 12
Telefon: 420-760

Színházak csütörtöki műsora

Operaház: Trubadur (Bulyovszkyné- és Rákosi Szidi-bérlet, 7). — **Nemzeti:** Ljubov Jarovája (NKO IX., fél 7). — **Városi:** Balettest (Gál Gyula-bérlet, 7). — **Magyar:** Szerelmi házasság (NKO X., 7). — **Madách:** Liliomfi (7). — **Belvárosi:** Üzenet az élőknek (6). — **Fővárosi Operett:** Aranycsillag (7). — **Vidám:** Zürzavaros éjszaka (Kazinczy-bérlet, 7). — **Ifjúsági:** Az apák ifjúsága (Barré-bérlet, 7). **Uttörő:** Erős János (4). — **Állami Bábszínház:** A nyúl meg a kandúr (3, 5), Sztárparádé (fél 8). — **Fővárosi Varieté:** Jó reggelt Budapest (fél 8). — **Kamara Varieté:** Akinek nem inge... (7). — **Rádió: A Sellő (Petőfi, 20.00).**

Ördögszakadék

(Lengyel film)

A tél teljes pompája a vásznon: a hegyek ölében fázósan bujik meg a kis lengyel falu, benne parányi házak, meleg kemencék, ujoncfiától búcsúzik egy édesanya, később: szép lakodalom, jókedv, köröskörül égnektörő merész ormok, idilli hangulat és hó! Mindenütt és mindvégig a játék folyamán: dús, puha, szikrázó szüzi hó. Igy intonálja *Kanszkij* rendező a filmjét, melyben lebilincselő elbeszélő kedvvel, igen hangulatosan és pompásan fokozott izgalmak között — ez az izgalom végül szinte kigyujtja a vásznat — egy parasztlegény, a bevonuló *Jasek* fejlődését mondja el. Jasek határvadász lesz, az egykori csempészből kiváló pandúr. A történet mellékvonalain látunk egy grófot, aki milliós értékeit szeretné külföldre csempészni. A banda keze Jasekig elér, de ő elutasítja a próbálkozókat. A véletlen mégis úgy hozza magával, hogy a határőr egy, a bajtársi közösségért végzett nagyszerű feladat teljesítése közben — tudtán és akaratán kívül — maga vezeti el a csempészeket a megközelíthetetlen Ördögszakadék szájához. A határ azonban jól védett. És amikor Jasek megtudja, hogy rászedték, sitalpon egymaga vág a csempészek után. Vad hajsza kezdődik, majd halálos tűzpárbaj veri fel a hófödte rengeteget... Végül megérkeznek Jasek bajtársai és szétzúzzák a nagylétszámú csempészbandát. A kincseket nem sikerült az amerikai *Morgan-bankháznak* megkaparintania...

A rendezés, melyben *Aldo Vergano*, a haladó olasz művész is közreműködött, remek tempóban és igen nagyhatásúan építi fel a történetet. Arról van szó a lényeg lényegében, hogy miként válik egy ember erős, öntudatos, bátor katonává a lengyel néphadsereg fiai közt. A fejlődés során számos példaadó jelenet idézi meg a lengyel határőrök mozgalmas világát, a nevelést, a tisztek és legénység közti mély bajtársias viszonyt, a nehéz, de mégis oly gyönyörű szolgálatot, a pihenés, az értékes szórakozás békés óráit, egyszóval mindazt, ami egy hegyormon telepített határőrs szép világában lezajlik. A bátorságnak és hazaszeretetnek ez a filmje megrajzolja a belső ellenség képét is és leleplezi a nemzetközi nagytőke kapcsolatait; ezt a feladatot éppoly pontosan teljesíti, mint amilyen gazdagon, széles keretek között és túlfütött feszültséggel számol be a lengyel határőrök hősiességéről, helytállásáról, hazát, népet, vagyont védő áldozatosságáról. *A legizgalmasabb lengyel film ez, mit valaha is láttunk.* Ezt az izgalmat csak fokozzák a remekebbnél remekebb sifelvételek, melyekben Lengyelország legjobb sportolói vonulnak fel. Ezekhez a felvételekhez a vadon, a gyönyörű táj szolgáltat csodálatos kíséretet. A két vezető szerepet: *Tadeusz Schmidt* és *Alina Janowszkája* alakítja vonzón, művészi hitelességgel. —ói—

Igy készülnek képzőművészeink a Kongresszusra

A magyar képzőművészek is elmélyültebb munkával, új művek megalkotásával készülnek a Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusára.

Pór Bertalan Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész vállalta, hogy a Kongresszusig megfesti *Rákosi* Mátyás portréját. *Mikus* Sándor Kossuth-díjas művész bronzplakettet készít *Rákosi* Mátyásról. *Ék* Sándor Munkácsy-díjas festőművész 2x3.5 méteres képet fest „Rákosi elvtárs a salgótarjáni fronton" címmel. *Pátzay* Pál Kossuth-díjas szobrászművészünk *Rákosi* Mátyás mellszobrát mintázza meg.

Szabó Iván szobrászművész a Kongresszus tiszteletére „Harcos a parasztháborúból" című szobrát készíti el. *Bernáth* Aurél Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész május 1-re befejezi a MÉMOSZ freskót és ezt a Főiskola hallgatói előtt bemutatja. *Konecsni* György Kossuth-díjas grafikus plakátot készít a Pártkongresszusra. *Bán* Béla Munkácsy-díjas művész egy fametszetsorozat első darabját készíti el a Kongresszusig. *Fónyi* Géza mozaik-tervet alkot a Honvédkiállításra.

A Szövetség elnöki tanácsa kongresszusi felajánlásában vállalta, hogy 1951 képzőművészeti életének egyik legkiemelkedőbb eseményét, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás szervezési munkáit a Pártkongresszusig megkezdi. Ezzel lehetővé akarják tenni, hogy képzőművészeink megfelelően tudjanak felkészülni a kiállításra.

Séta a szovjet műtermekben

Serény munka közben lépték át az újesztendő küszöbét *a szovjet film mesterei*. Miként a szovjet élet minden területén, úgy az élenjáró filmművészet alkotó műhelyeiben is, a nagy filmközpontokban: *Moszkva, Kiev, Alma-Ata, Tbilisz* filmműtermeiben, de szerte a hatalmas birodalomban, ahol a még magasabbrendű szovjet filmért folyik a küzdelem, *lelkesen, bátran, eltökélten tevékenykedik fizikai és értelmiségi dolgozó a megszületett új emberért, a kiteljesült új életért, a fennmaradó békéért*. Az 1951-es esztendő számos *készülő filmet*, játék- és dokumentációs alkotást talált a műtermekben és az alkotók sorában számos *kiváló művészt, rendezőt*, akik részint éppen forgatnak, részint új filmjeiket készítik elő.

Egy pillanatkép a munkáról:

Legfrissebb filmje körül foglalatoskodik *Csiaureli*, az „*Eskü*", a „*Berlin eleste*", a „*Vihar Grúziában*" és sok egyéb kiváló alkotás kitünő rendezője. Csiaureli új munkája

Sztálin ifjúságát

eleveníti meg a vásznon. A film előkészítése jelenleg folyik, a mű *Sztálint*, a Szovjetunió és a népek nagy vezetőjét, fiatal éveiben és forradalmi munkásságának kezdeti korszakában ábrázolja majd. Ugyancsak idén rendezi a „*Felejthetetlen 1919*" című filmet is Csiaureli.

Geraszimov rendezőt műteremben találjuk. A „*Falusi orvos*" című filmet forgatja, a munka márciusban elkészül. Utána Geraszimov, akinek nevét az „*Ifjú Gárda*" nagy sikere alkalmával jegyezte meg felejthetetlenül a magyar közönség, *Puskinról* írt forgatókönyvének utolsó részeit fejezi be.

A „*Hősök hajója*", az első magyarul beszélő szovjet film rendezője, *Eiszimont*, szintén műteremben dolgozik: Szurov „*Szabad a pálya*" c. színdarabjából — nálunk a Madách Színház kiemelkedő sikere volt — rendez filmet. *Rosalj* rendező, az „*Artamanov-család*" alkotója a

Rimszkij-Korszakovról,

a kiváló zeneszerzőről írt filmszcenáriumának lefejezése előtt áll. Forgatókönyvet ír a *szovjet művészekről* is, ennek címe: „*Alkotók*".

Dzigan, a „Kronstadti tengerészek" rendezője szintén hatalmas munkában van. A Dzsambul-ról szóló film elkészítése csaknem egész évi munkásságot igényel tőle. *Vasziljev*, aki a „*Csapájev*" elkészítésével nyujtott, többek közt, maradandó értékű filmalkotást, „*A mi dalaink*" című, új filmjének forgatását kezdte meg nemrégiben. Ez az alkotás a kiváló művész ezévi munkájának középpontjában áll.

A kiváló szovjet zeneszerzők közül *Hrennyikov*, aki az „*Expressz szerelem*" zenéjét is irta, rövidesen befejezi az „*Aranycsillag lovagja*" című film kisérőmuzsikáját.

Befejezésül pedig egy hír a *dokumentumfilmek* világából: a kievi studió újabb *két tudományos filmet* készített, mindkettő a mezőgazdaság legújabb eredményeivel foglalkozik. Az egyik középpontjában a *terméshozam* emelése áll, a másik a *falvak villamositásának* jelentőségével foglalkozik, bemutatva, hogy az elektromoserő hogy járul hozzá a *mezőgazdaság* és a *falu kulturális életének* fejlesztéséhez.

Február 7-én új, magyar vígjátékot mutat be a Magyar Színház

A Magyar Színház *Gyárfás Miklós*: „Hatszáz új lakás" című új magyar vígjátékának bemutatására készül. Gyárfás darabja az építőipar problémáival, az önköltségcsökkentésért folyó harccal foglalkozik. Megmutatja, hogyan lesz a versengésből szocialista munkaverseny, hogyan találja meg a darab főhőse, Ág István a saját boldogságát a közösségben.

A darabot február 7-én mutatják be a Magyar Színházban. Ág István építészmérnököt *Bástl* Lajos, *Balázs* Jánost, a kőművesből lett vállalatvezetőt *Bessenyei* Ferenc játssza. Szerepelnek még: *Rátkai* Márton Kossuth-díjas, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, *Lukács* Margit, *Ruttkai* Éva, *Kállai* Ferenc. Rendező *Marton* Endre.

A Talpalatnyi földről

ir igen kedvező birálatot a Lidové Noviny, a Csehszlovák Iró Szövetség lapja. A cikkiró megemliti, hogy a felszabadulás előtt milyen alacsony fokon állt a filmművészet Magyarországon. A felszabadulás óta nagy változás következett be nemcsak a politikai és gazdasági életben, hanem a kultúrában is. Ezt a nagy fejlődést hiven tükrözi vissza a „Talpalatnyi föld" — folytatja a cikk. Azután megállapitja: ámbár ez a film sem hibanélküli, alakjai azonban igazi magyar parasztok és a mű a valóságnak megfelelően ábrázolja a magyar parasztság osztályharcát.

A GÖRDÜLŐ OPERA Kaposváron vendégszerepelt Erkel Ferenc: „Bánk bán" című operájával. Az előadást olyan nagy érdeklődés előzte meg, hogy már egy héttel a bemutató előtt elkeltek a jegyek.

•

SZINES DOKUMENTUMFILM *készült szovjet Üzbegisztánról. A mű, melyet a tas'enti filmstudióban forgattak, az üzbég népnek azokról a kiváló eredményeiről számol be, melyeket a népgazdaság, kultúra és tudomány fejlesztésében elért.*

•

MINDÖSSZE 4 ANGOL STUDIÓBAN folyik a munka. Ez a szám hűen kifejezi az angol filmipar nagy válságát.

Kihűlt a vacsora

Irta: Kollár Endre

— Gyertek asztalhoz, gyerekek — kiáltott Vargáné a szoba sarkában játszadozó kicsinyekre —, nem várjuk meg apátokat. Ki tudja, mikor vetődik megint haza — zsörtölődött magában, miközben kimérte a tálból a gőzölgő levest.

— Ugyan ne haragudjék már édesanyám — igyekezett apját védeni Jóska, a nagyobbik fiú. — Biztosan sok dolga van apának a műhelyben, azért nem jön meg időre.

— Hogy sok dolga van? — mást sem hallok napok óta. Nem érzi jól magát apátok családja körében, ez az igazság! — No egy-kettő, egyetek szaporán, mert kihül az étel!

A két fiú kedvetlenül kanalazta a levest, de Vargánénak sem ízlett az étel, szótlanul tolta el magától az tányért.

Éles csengetés szakította meg a szoba süket csendjét. — Édesapa jön! — kiáltott fel Pali, a kisebbik fiú és rohant ajtót nyitni. Csakugyan apja érkezett meg.

— Ej, hát mégsem igyekeztem eléggé, nyitott be Varga Péter a szobába. De ma aztán igazán fontos munkám volt — fordult feleségéhez, mert leolvasta arcáról a kitörni készülő vihart.

— Magának mindig fontos munkája van — csattant fel az asszony. — Tudja jól, hogy vacsora után moziba is akartunk menni. Most pedig már lekéstük az utolsó előadást! (Ha haragudott, mindig magázta férjét.)

— No, nem szalad el az a mozi, elmehetünk máskor is — igyekezett Varga Péter csillapítani az asszonyt. — Ma a kongresszusi felajánlásomon dolgoztam. Kipróbáltam egy új hegesztési eljárást és ezzel tizenkét százalék anyagmegtakarítást értem el.

— Mit érdekli magát a kongresszus, hiszen nem is párttag! Szívesebben tölti idejét a műhelyben, mint felesége, meg gyermekei körében!

— Nono, ne tüzelj már asszony, inkább hallgass ide. Rögtön megmagyarázom, miért tettem én a pártonkívüli bádogosmester felajánlást a Pártkongresszus tiszteletére.

— Hát csak magyarázza meg, ha azt hiszi, meggyőz — vetette fel feleségének. A két gyerek gyorsan bekanalazta a levest és várakozóan nézett apjára.

— Hát először is nem lett volna szabad azt mondanod — fordult Varga Péter feleségéhez —, hogy mi köze van egy pártonkívülinek a kongresszushoz. Gondolj csak viszsza az ostrom idejére, amikor én a nyilasok elől pincéről-pincére bujkáltam, te pedig két kis gyermekeddel éhezve, fagyoskodva vártad a felszabadulást. Ha az első szovjet katona nem szerez Palikának tejet, nem tudod felnevelni ezt a kis lurkót — intett szemével kisebbik fia felé. — Emlékszel-e azután a felszabadulás utáni napokra? Amikor megjelentek az utcán az első falragaszok: „jöjjetek elő a pincékből a napvilágra, lássatok hozzá a romok eltakarításához, az újjáépítéshez!" A falragaszok aláírása ez volt: Magyar Kommunista Párt. Itt lépett be a Párt a te, a mi, a mindnyájunk életébe!

Varga Péter egészen nekitüzesedett. — Vagy, amikor romokat takarítottam egy tányér bablevesért és döglött lovakat cipeltünk a Józseftérről a Dunába? Mindezt azért, hogy újból emberek lehessünk, jobb és igazabb emberek, mint azelőtt. — Emlékszel-e arra az élet-halálküzdelemre, amelyet a Kossuth-híd építői folytattak a tél pusztító hidegével? Akkor is a Párt irányította a munkát, neki köszönhettük, hogy Budapest nem szakadt el a külvilágtól és nem haltunk éhen azon a télen valamennyien.

Gondolj vissza arra a pillanatra, amikor ismét kezembe vettem régi szerszámaimat és kinyitottam a műhelyt. Hitted volna ott lenn a pincében, hogy férjed még egyszer dolgozni fog ugyanott, mint azelőtt, ugyanúgy, mint azelőtt. Nem, roszszul mondom, — ugyanott, de sokkal különbül, mint azelőtt!

Tudod-e, mit éreztem én, a bádogosmester, amikor hónapokig tartó romtakarítás és malterhordás után visszatérhettem szakmámhoz? Hálát, végtelen hálát felszabadítóink és a Párt iránt!

De minek részletezzem tovább, hiszen te is szemtanúja voltál a hároméves terv győzelmes befejezésének és benne élsz az ötéves tervben. Te talán mindazt, ami körülötted történt, természetesnek vetted, mert nem láttad az események rúgóit és nem tekintettél mélyebben a dolgok mögé.

— Nos, érti-e már Varga Péterné, a pártonkívüli iparos felesége, miért tesz férje felajánlást a kongresszusra és mit jelent az, hogy a mai napig tizenkét százalék anyagmegtakarítást ért el? — fejezte be mondanivalóját Varga Péter és várakozón dőlt hátra székében.

— Minden százaléknyi selejtcsökkentés és megtakarítás milliókat jelent az országnak a terv sikere érdekében — vágott közbe anyja helyett Jóska. Erről már tanultunk az iskolában is. Az úttörők jó tanulással és gyengébb társaik megsegítésével veszik ki részüket a harcból.

— No, ez a gyerek alaposan rámpirított — mosolyodott el Vargáné —, de rá is szolgáltam a kioktatásra. Azért ne feledkezzél meg, Péter, munkád mellett a vacsoráról sem (már visszatértek a tegezéshez), mert aki annyit dolgozik, annak jól is kell táplálkozni. Majd megmelegítem a vacsorát, mert engem ugyan egészen átfűtött, amit mondtál, az étel azonban teljesen kihült.

Ezzel az asszony ismét feltette a tűzhelyre férje vacsoráját. Mikor látta, hogy szavaira helybenhagyólag bólint, hamiskás mosollyal jegyezte meg: illő, hogy én se maradjak mögötted a felajánlásban. Ezentúl úgy készítem el a vacsorát, hogy ne kellien felmelegítenem, mert minden százaléknyi megtakarítás... — nem fejezte be a mondatot, hanem boldog kacagással ölelte meg férjét. Egy szempillantás alatt a két gyerek is Varga Péter nyakába csimpaszkodott.

A ma esti mozi helyett pedig szombaton megyünk moziba, akkor a gyerekeket is magunkkal vihetjük!

A kongresszus előtt

Beszélgetés egy pártonkívüli pusztaszabolcsi középparasztal az életünkről

Leszáll az újságíró a pusztaszabolcsi állomáson a pesti gyorsról s egyetlen nap alatt szemügyre akarja venni egy ember egész életét!

Egy ember életét, aki ötvenhét esztendős, ebből vagy negyvenet egy bárónő cselédjeként gyúrt le, nyolc gyermeke volt, négy „onokája" van, megjárta már Vladivosztokot is mint hadifogoly, Moszkvában látta Lenint és Sztálint, 1945 előtt annyi földje sem volt, amennyin „egy ibolya kiköl" s most mint tizenötholdas középparaszt áll előttem busa szemöldökkel, őszülő szőke hajával, dús bajusszal s nyujtja felém a kezét, amely súlyos, mint az emberi gond s fekete ráncaival olyan, de olyan szép, amilyen csak a veríték, a munka, az emberi törődés lehet.

Én úgy szégyenlem magam... —

— Hoztam neked egy úriembert! — mondja az asszonya, mert ő kísért a szép fehér paraszti portáig; bennem meg megszorul valami, hát én most hogy' mondjam el egyetlen pillanat alatt, hogy nem vagyok „úriember", hogy énnékem egy ilyen ráncos fekete kéz gyönyörűségesebb, mint régi szalonok tompa félhomálya, melyekben valaha én is vaksin ténferegtem?

Csend van. Ügyes, a borzas kis fekete kutya szükölve ugat, a kertben az üst alatt rőzse lobog, a mosóvíz melegszik, az égen szélszakad a felhők szürke rongya s bíbor palástját ránkborítja a nap.

Felnézünk; s megdereng bennünk a meleg. *Lipovics* József mintha megsejtene valamit, hogy én már végleg eljegyeztem magam a volt cselédekkel, rongyosokkal meg mezitlábasokkal, mert a vállamra teszi súlyos kezét; s azt mondja:

— Kerüljünk beljebb.

Leülünk a gerendás belső szobában egy faasztal mellé; odakünn, a konyhában meglocsan a víz, amint az üstből a teknőbe öntik, az asszony jó ötven esztendejével elkezdi mosni a gyerekek ruháját, a férfi meg a szeme sarkával kérdi: mi járatban vagy?

— Az életről szeretnék beszélgetni.

— Nem lesz az egy kicsit sok? — kérdi, de nem szóval, csak a mosolya sugarával. Az életről — erősködöm, a multról, a paraszti jövendőről. „Legyen" — mondja, egy beletegyező kézmozdulattal s ólom-hamutartót tol elém.

A mult: özvegy báró Springer-Fould Jenőné, Páris

A neve: Lipovics József. 57 esztendős, nyolc gyermeke volt, hat fiú, két lány, a fiúk közül egy eltűnt a háborúban, maradt hét gyerek. Középparaszt és pártonkívüli. A ház, melyben beszélgetünk, juttatott ház. Fehérre meszelt falak, takaros, ámbitus, egy konyha, egy szoba, gazdasági udvar. Tizenöt hold földön gazdálkodik, a föld az utolsó négyszögölig juttatott föld, neki azelőtt nem volt semmije. A tizenöt hold négy tagban van. Munkája van elég a földön kívül is; a pusztaszabolcsi földművesszövetkezet felügyelőbizottságának elnöke, a helyi békebizottság tagja. Egyike annak a sok százezer volt agrárproletárnak, akiből a földosztás középparasztot formált. Ugy ügyelek minden szavára, mint gyorsírók a szónokéra; néha vissza is kérdezem, nem a magam hangját, az *övét* akarom elvinni az olvasók elé.

— Mije volt, mikor jött a felszabadulás?

Az asszony meghallja az első kérdést, könyökig felgyűrt ruhában toppan elénk s ő felel férje helyett:

— Csak a *rajtunkvaló*.

„Annyi" — felel a férfi szeme.

— Visszakívánná a multat?

— Az ördög! Abból nem válhatott vón jó, ebből igen.

— Mi volt *régen*?

— Cseléd, a bárónőnél. Ha napkeltekor nem voltam ott, e'jöhettem vissza, nem dolgoztam Ha meg dógoztam, dógoztam addig, míg a nap lement, meg még azután is. Aratás idején tizenegykor feküdtünk le, kettőkor keltünk.

— *Most*?

— Akkor kelek fel, akkor megyek dógozni, mikor nekem kell, nem áll a hátam mögött senki.

— Hány fő'dnélküli volt Pusztaszabolcson, mielőtt a Vörös Hadsereg ideérkezett volna?

— *Mind*.

— És most?

— *Senki*. Mindnek jutott.

Köze'ebb hajol: kiszámítottuk ám mi, hogy az a bárónő, akié a föld volt, a föld hozamának nyolcvan százalékát egymaga elköltötte, húsz százalékból meg kódiskodhatott az a sok ezer paraszt, aki dolgozott neki.

— Ki volt az a bárónő?

— Báró Fould-Springer Mariska. Csak itt vót nekie 7870 hódja.

— Azután mi'yen volt?

— Nem élt az itt, csak *a pénzt küldték ki ába Párisba* Azt se tudom miféle vol Vót neki egyszer egy francia férje, egyszer egy angol, Huszonöt évenként jött csak ide.

— Hányszor látta?

— *Kétszer negyven esztendő alatt*. Egyszer 1907-ben, akkor láttam ítet, azután meg 33-ban vagy 34-ben láttam ítet.

Ugy zuhan le a csend, mint egy nagy harang. S nyomában elhal minden hang. Ez volt a mult.

A jelen: 15 hold juttatott föld, ház, termelési szerződés

— Mit gondol, ki változtatta meg mindezt?

Nem gondolkozik, úgy felel:

— A vörös katonák... meg a kommunisták.

— Azelőtt csak annyija volt, csak a „rajtunkvaló". Most mije van?

— *A ház*. Egy szoba, konyha, fürdőszoba, speiz. Csináltam egy *istállót, baromfiólat, disznóólat, fészert*. S van *tizenöt hód födem*.

— Tudja-e, hogy nekünk többet kell termelni, mint a nagybirtokosok tették? Hogy többet csak úgy fogunk tudni termelni, ha társasan termelünk, nagy földeken, mélyszántással, traktorral, gépekkel?

— Tudom. Én a magamét megtettem. Rendesen végzem a beszolgá'tatást...

De legfőbb eredményét mégis elhallgatja. Mert amint ki'éptem az állomásról, a szövetkezet fal'újságján a Lipovics József nevével ta'álkoztam. Ez állt rajta: „Lipovics József 15 holdas középparaszt öt ho'dra kötött termelési szerződést." Azt mondja erről:

— Egyharmad termelésemre biztosítom ezzel a nemesített vetőmagot, a műtrágyát, előleget kapok. *Az országnak meg segítek a tervben*.

— Mondja, Lipovics bácsi, beléptek már középparasztok a tszcs-be?

— A „Béké"-be *vannak*. Ott van Winkler József, az egy, a Monoki kettő, a Buzora három, a Deme Iván négy. *Mind tizenötholdasok*.

Azután hallgat. Én meg még nem kérdem: és ő? De egyszer majd kérdeni fogja az élet, egyszer majd, talán nemsokára, kérdeni fogják a többiek, egyszer majd észreveszi, hogy a tszcs *többet* termel, *jobban* termel, *biztosabb* az élet, kevesebb a gond. S akkor majd ő is bekopogtat.

A pártkongresszus és a béke

Sürű, csöndes harc folyik a magyar falvakban ma. Nem csak osztályharc. Harc belül. Harc *önmagunkkal*. Harc a jobbért —, de a jobb nem pottyan le az égből, először el kell takarítani az útból a régit. Ez tusakodás, vívódás.

Erre gondolok a Lipovics József ősszülő haja, kék szeme láttán; s felteszem a következő kérdést:

— *A Magyar Dolgozók Pártja a jövő hónapban kongresszust tart. Ez a kongresszus az egész magyar dolgozó nép ünnepe lesz. Gondolkodott már erről?*

— A mi országunk úgy vót, mint egy beteg ember, aki haldoklott. Kezdi mán megkapni az egészségét... tudom én, mit végzett miértünk az emdépé. Gondolok is erre eleget. Ha csak a kétezer felépült hidat veszem.

Meg Pusztaszabolcs öt esztendejét: a volt zsellérek faluja kapott 320 ezer forintért új községi iskolát, húszezerért kijavították a régi iskolát, 700 ezer forintért építettek két vasúti víztornyot, százezerért vonatkísérő laktanyát, *1 millióért gépállomást*, ötezer forintért a határban három új kutat, hatezer forintért vásárteret és *egymilliőért száz új házat* a volt mezitlábasoknak, a bárónő volt cselédjeinek.

— Én is megtettem a felajánlást a pártkongresszusra. Még jobban fogom ellenőrizni a szövetkezeti boltokat, minden hónapban pontosan megcsináljuk a pénztárzárlatot, húsz új tagot szervezünk be a szövetkezetbe, hat darab húzóra kötünk még szerződést.

Azután azt mondom: nem mindenki akarja ám azt, hogy a föld azé legyen, aki dolgozik rajta.

„Tudom" — felel a szeme.

Még vannak olyanok, akik *háborút akarnak, meg visszahozni ide a bárónőt*, vagy inkább az igazgatóját, aki majd kiküldené megint a párisi Champs Elysée-re a szegény magyarok pénzét.

— Mit tenne azokkal, Lipovics bácsi, akik háborút akarnak?

Mintha egy kamra mélyéből jönne a felelet:

— *Jót nem tennék vetők*.

Az asszony a teknő szélére csapja a ruhát, bejön:

— Nem tudom, mit tudnék velük csinálni. Gondolnivaló, mennyit dógoztam én a háború alatt, míg négy fiam odavót. Pedig a tehenészetben, az uraságnál kódissá tették a kezemet.

S mutatja, mint a mult ítéletét.

A kapuig kísér „Ügyes"-sel, a buksi fekete kutyával. Ott még állunk vagy öt percig beszélgetve, s már búcsúzom, mikor úgy magától, egyszerre, minden átmenet nélkül azt mondja:

— *Láttam én ám Lenint, meg Sztálint Moszkvában*.

— Mikor?

— *17-ben, mikor Vladivosztokból odamentünk, mi magyar foglyok. Beszéltünk is Leninnel. Mondtuk, magyarok vagyunk, parasztok s fogságból jövünk. Már nem emlékszem a szavaira, de valahogy olyast mondott, hogy várjunk, jön a fordulat a mi házánkban is*.

Többre nem emlékszik. „*Városi ruhában volt, hajadonfőtt*" — teszi még hozzá. Megyek a földeken, hazafelé, a vasút felé. A fagyott göröngyön bűbos pacsirta bi'leg. A téli szél osonva fut a házak között. A jegyzetem még kezemben van. Ráírom: Lipovics József középparaszt, Pusztaszabolcs, Honvéd-utca 16... Egy vonat fütyül. Valahol meghajtják a kerekeskutat.

Ruffy Péter

Megmérettek és könnyűnek találtattak

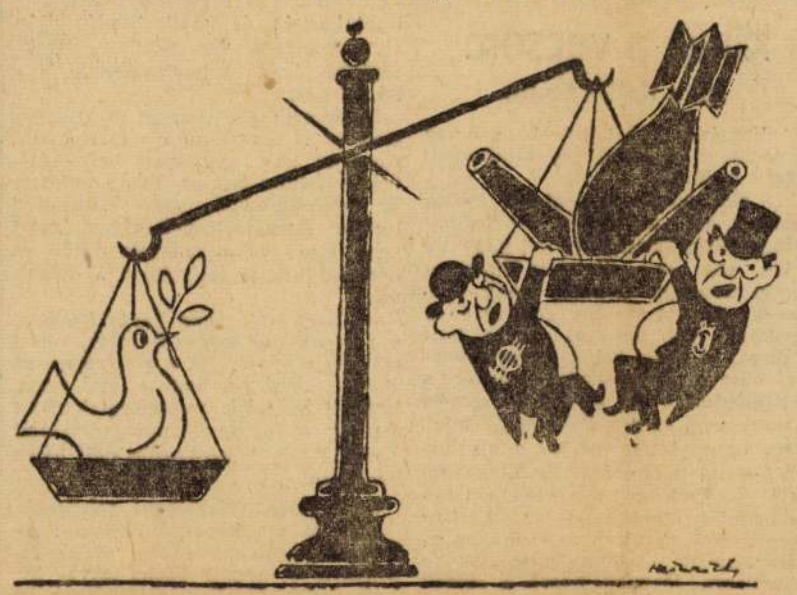

Vidéki és falusi MSZT szervezetek felajánlásokkal készülnek a Pártkongresszusra

A Magyar-Szovjet Társaság szervezetei, szervezeti életük megerősítésével, tagjaik munkateljesítményeinek fokozásával és különféle felajánlásokkal készülnek a pártkongresszusra.

A *kiskunhalasi* szervezet az MSZT országos kongresszusa óta jó felvilágosító munkájával közel 600 új tagot szerzett. *Az új tagok 80 százaléka dolgozó paraszt*. A kiskunhalasi MSZT-szervezők ezt az eredményt úgy érték el, hogy vasárnaponként *kijárnak a tanyaközpontokba* és szovjet könyvekből felolvasnak a maguk köré gyűjtött dolgozó parasztoknak A tanyák lakói nemcsak beléptek az MSZT szervezetbe, hanem megkérték a szervezőket, hogy *gyakrabban ismertessék felolvasásaikban a szovjet dolgozó parasztság életét*.

Az MSZT *zalamegyei* szervezete felajánlotta, hogy a pártkongresszusig 22 *új szervezetet hoz létre* és 6000 új tagot szerez. A *keszthelyi* szervezet 300 új tag megszerzését vállalta és elhatározta, hogy *felajánlásként a járás területén folyó tszcs előkészítő* munka segítségére kultúrműsort ad. A *győri* Richards-gyárban *Kempf* Magda kártoló elvállalta, hogy 8 órai termelését 111 kilóról 116 kilóra emeli fel a kongresszus tiszteletére. *Nagykanizsán* a gépjavító műhelyben *Horváth* Gyula brigádja 122 százalékról 128 százalékra vállalta a brigád teljesítményének növelését. A magasépítésnél *Dácz* Lászlóó brigádja 102 százalékról 126 százalékra vállalta felajánlásként teljesítményének emelését.

A béke és a nemzetközi szolidaritás

A béke gondolata diadalmasan vonul végig a világon, semmiféle imperialista erőszak agressziós politika, feudális és kapitalista mesterkedés nem tudja megakadályozni ezt a diadalutat. A történelem fordulópontjához érkezett, — bármennyire is sűrűsödjenek felettünk nyugat felől a háborús fenyegetés fellegei, az emberiség biztosan és öntudattal tekint előre, várja és építi a jövendőt, amely a békés népek testvéri szövetsége értelmében megvalósítja a szebb holnapot.

A béke gondolata nem új az emberiség történelmében. Ezer és ezer megpróbáltatáson át törekedtek az emberiség legjobb és legigazabb szellemei a béke megvalósítására. Törekvéseik mind hajótörést kellett, hogy szenvedjenek. A nagy humanisták és filozófusok (pl. *Leibnitz, Kant*) tervei nem valósulhattak meg: egészen más volt az akkori politika és társadalom szerkezete. Időnként az uralkodók és hatalmasságok felkarolták a különböző béketerveket, de ezek mind csak arra voltak jók, hogy *leplezzék hódító szándékaikat*, ragadozó étvágyukat; a kapitalisták úgynevezett béketervei pedig csak *újabb és újabb kizsákmányolást* készítettek elő az emberek millióinak; ezek a kapitalista béketervek csak egy-egy korlátozott területre vonatkoztak, egy-egy területet akartak termelési és kizsákmányolási szempontból „rayonirozni", míg közben mulhatatlanul szembekerültek más területek hasonló kapitalista egyeduralmi törekvéseivel. Ime, az Egyesült Államok multszázadi híres *Monroe-doktrínája* is ezt a célt szolgálta: *Monroe* elnök üzenete kimondotta, hogy Amerikán-túli hatalmak beavatkozását és hódítását az Egyesült Államok nem tűrhetik — nos, az USA, miután kizárta Amerikából az európai gyarmatosítást és imperializmust, a legkeményebb és legvéresebb kötelmekkel magához láncolta az új világrész összes kis államait. A nemzetközi jog régi értelmezése szerint a béke különben is az egyes hatalmak „önkorlátozása" volt csupán és egyáltalában nem következett az akkori politika és társadalom természetéből és alkatából.

Minden eddigi régiszabású, feudalizmusra vagy kapitalizmusra épített államalakulás természetében benne volt a háború, a hódítás és ragadozás gondolata; a feudális, abszolutista, vagy kapitalista hatalmasságok a nemzeti dicsőség fényével leplezték terveiket. Az elnyomás és kizsákmányolás vastörvénye belül és kívül egyaránt érvényesült ezeknek a régiszabású államoknak életében. Az összes addigi politikai és gazdasági rendszerek megegyeztek ebben. Miután a belső piac telítődött, minden ilyen állam és hatalom *külső piacokat keresett, külső hódításokra vágyakozott* — a római „Pax Románától" kezdve *XIV. Lajos* francia király hódításain át egészen a modern angol és amerikai imperializmusig így vezették le ezek az államok belső feszültségeiket, népük bőséges energiáit erőhatalommal idegen határok felé terelték, hogy a belső társadalmi feszültségeket és bajokat ilyenmódon enyhítsék és elégedetlen népüket más népek, más területek rovására gazdagítsák és megnyugtassák.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalommal, *Lenin* és *Sztálin* felléptével, a gyarmati és kizsákmányolt népeknek felszabadulást hozó leninisztálini nemzetiségi politikával *új korszak kezdődött az emberiség történetében:* a békéért, az oszthatatlan és egyetemes világbékéért vívott küzdelem korszaka. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom az első imperialista háború legvéresebb dühöngése közepette meghirdette a népek békéjét és ezt a békeüzenetet megértették a világ nemzetei. Nem lehetett volna teljes *Lenin* küzdelme a világbékéért, hogyha nem jár együtt egy oly óriási társadalmi és gazdasági forradalommal, változással, amely eleve új utat mutat a világ összes népeinek, amely eleve megváltoztatja a társadalmi termelés, a társadalmi, gazdasági és politikai viszonyok egész addigi rendjét. *Lenin* és *Sztálin* békepolitikája egyenes következménye a szocializmus tanának a szocializmus megvalósulásának a nemzetek között. Ha a békét ezer és ezer esztendőn keresztül az eddigi államok és hatalmak nem tudták megvalósítani, ez azért volt, mert azok a rendszerek nem is tehettek másként: a békét csak mint a győzők és legyőzöttek, a kizsákmányolók és kizsákmányoltak kényszerbékéjét ismerték. Viszont a Nagy Októberi Szocialista Forradalom *oly társadalmi és gazdasági rendet teremtett, amelynek a béke gondolata a lényege és amelynek megvalósításából világosan következik a független és szabad népek együttműködése, testvérisége, a nemzetek egyenlőtlenségének megszüntetése.*

Lenin és *Sztálin* nemzeti tételei azt jelentik, hogy társadalmi és gazdasági függetlenség felszabadulás elképzelhetetlen az egyes népek gazdasági függetlenségének, minden idegen elnyomástól és kizsákmányolástól való mentességének biztosítása nélkül. Tehát megszűnik az a lehetőség, hogy fegyveres erővel valamely idegen hatalom politikai és gazdasági igájába kényszeríthessen egy gyengébb, kisebb és védtelenebb nemzetet. *A béke gondolata a leigázott és gyarmati népek öntudatában egyet jelent a politikai, társadalmi és gazdasági felszabadulással*. A lenini és sztálini tételek mozgásba hozták Ázsia és a földkerekség összes nemzeteit; a gyarmatosító nyugati imperializmust alapjaiban rendítették meg; de ezek a korszakalkotó világtörténelmi tételek érvényesek az európai nemzetek viszonyára is. A világ elnyomott és kizsákmányolt nemzetei megértették *Lenin* és *Sztálin* felszabadító szózatát, — ezek az alapvető nemzeti tételek egy oly korszak, oly küzdelem bevezetését hozták, amely *a világtörténelem legigazságosabb nemzeti és függetlenségi küzdelme*, amely végérvényesen végét szakítja mindennemű nemzeti egyenlőtlenségnek, egyeduralomnak, kizsákmányolásnak és politikai alárendeltségnek. Tehát a béke gondolatának társadalmi és gazdasági alapon való felépítése egy oly történelmi korszak jöttét hirdeti, amely megvalósítja a nemzetek között a méltányos és tisztességes együttélés elveit. A francia felvilágosodás óta a társadalmi reformtervek ember és ember viszonylatában sorra foglalkoztak azzal a gondolattal, miként lehetne a teljes jogrendet és jogegyenlőséget megvalósítani A polgári társadalomban ez nem sikerülhetett, hiszen ez a társadalom ember és ember küzdelmén, kizsákmányolásán alapult. Az eddigi nemzetközi jogrend semmiféle biztosítékot nem nyujtott az egyes kisebb nemzeti, állami egyéniségek védelmére az erősebbekkel és hatalmasokkal szemben.

Lenin és *Sztálin* békegondolata, a lenini és sztálini nemzetiségi elv egy olyan igazságos és emberies társadalmi változás terméke volt, amely megszüntette embernek ember által történő kizsákmányolását a nemzeti közösségen belül. A szocializmus társadalmi rendje végérvényesen letöri azokat a rabló és vadállati ösztönöket, amelyek a polgári rendszerben uralkodtak a kapitalizmus korszakában. Amerikai történészek és közírók nemhiába ünneplik úgy az ottani nagytőke előharcosait, úttörőit, mint méltó utódait, modern inkarnációit a középkori rablólovagoknak. A kapitalizmus első korszakában uralkodó gazdasági anarchiát felváltó kartellek és trösztök gigantikus rendszere elbirhatatlan súllyal nehezedett a nagytömegek, a milliók, a dolgozók vállaira. Az történt, hogy rabló és zsákmányoló ösztöneik kiélésére a győzelmes kapitalisták kisajátították önmaguk javára az államot, a nemzetet, ők intézték az állam — kiváltképpen az amerikai állam! — ügyeit, de ugyanilyen törvényszerűséggel alkották ők (a maradék régi feudális birtokosok, tehát az igazi rablólovagok utódainak társaságában) az államot, a „nemzetet" Európa szinte valamennyi államában.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom eredményei megváltoztatták az állam és a nemzet eddigi értelmét, egy-egy állam és nemzet életéből kiküszöbölték mindazokat a rétegeket, amelyeknek lételeme volt a kizsákmányolás, az erőszak, az emberek elnyomása, tehát végeredményben egy avult és embertelen társadalmi és politikai rend, amely a háborúra számított. A javak és a termelés szocialista szabályozása eleve kizárja ilyen osztályok létét, újjáalakulásának lehetőségét.

Most, hogy a dolgozó tömegek világszerte a békéért való küzdelemben egyesülnek, az igazi nemzeti küzdelem értelme — az elmúlt századok függetlenségi harcaihoz mérten — egészen megváltozott. Akkor egy-egy élenjáró osztály, réteg vívott politikai, állomjogi, közjogi küzdelmet az idegenekkel szemben; most a politikai és gazdasági, függetlenségi küzdelem egyet jelent: egyet jelent, mivel *teljes nemzeti függetlenség, béke, nemzeti és állami önállóság nem lehetséges gazdasági függetlenség nélkül*. A régi uralkodó osztályok természetéből viszont következik az egymás elleni háború, a népek egymásrauszítása. Ha a nemzetek kiküszöbölik a maguk életéből ezeket az osztályokat és megvalósítják *a minden kizsákmányolástól és elnyomatástól mentes társadalmi rendet, akkor elmulik minden olyan kizsákmányolás és elnyomás lehetősége, amely a nemzeteket egymás ellen uszíthatná az uralkodó osztályok érdekében.*

A béke gondolata tehát oly eszme, olyan gondolat, amely áthatja az európai földrész, az egész világ összes népeit. A béke gondolatának lenini-sztálini értelme a teljes nemzeti egyenlőséget, nemzeti szabadságot, a nemzetek békés egymásmellett-élését jelenti *A világ népei jól tudják, miért küzdenek és miért sorakoznak — a dolgozók a kapitalista országokban is — a béke gondolatának ragyogó zászlaja alá.*

610

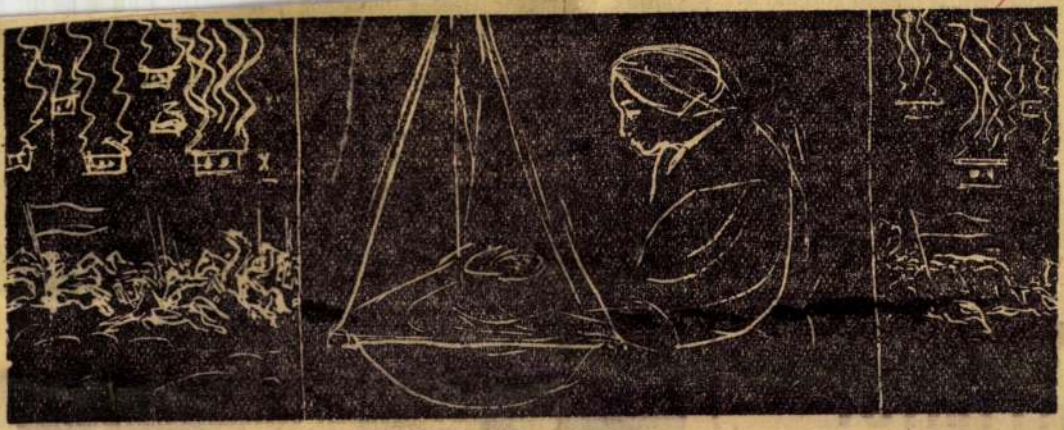

Bernáth Aurél: Lányom

szabadidejüket, szórakoznak is. vezet még bevonulásuk előtt az első pillanattól kezdve tö- Május elsején például olyan sportversenyek voltak a szom- et alakulattal, hogy még most róla:

gy tehát a soruk. Szép élet a ka- ak kemény a viselet... De kell mény legyen, mert az újjászülető adseregnek minden próbát ki kell

vánjuk a m tézkedéseikk szolgálják!

K A PÁRTOT INT Ő SZERETTE

legyen annak a percnek, amikor a SORTEX KISZ-szervezete felveszi Mező Imre elvtárs nevét. A férjéről beszél. A hanton még alig hervadtak el az első virágok, a szív még ezer sebből vérzik, de valami csodálatos erő van ebben az asszonyban. Hangja sem csuklik, csak szeme homályosodik el néha, amikor férjéről szól:

„Szeressétek a pártot, szeressétek úgy, mint ő szerette és ha kell, életetek, véretek árán is védjétek meg a munkáshatalmat — úgy, ahogyan ő tette..."

És elhangzik a fogadalom, elhangzik szóban is, de talán

...vagy talán tél?

1957 MAJ 11

MAGYAR IFJUSAG.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. VIII. Blaha L. t. 3.
Telefon: 139-292.

Bernáth Aurél kiállításából: Nő, gyermekkel

számban lehetővé kell tenni, mert így levezetődik az itthoni érvényesülést nehezítő túltermelés. És az az elégedetlenség is, hogy a túlzott konkurrenciában sokan ritkán jutnak nyilvános szerepléshez.

Semmiképpen sem helyeselhetjük azonban az olyan esetet, mint a *Zathureczky Edéé*. Ő október vége óta egyfolytában vendégszereplés címén külföldön tartózkodik és Bécsből még rövid néhány napra sem volt hajlandó hazajönni. Zathureczky nemcsak hegedűművész, hanem a Zeneművészeti Főiskola igazgatója is. Ez az állás hagyományosan és ténylegesen is a magyar zenei élet legfontosabb, legdíszesebb posztja. Ezt nem lehet nehéz időkben félév számra otthagyni, még ha a hivatalos szabadságolás formalitását meg is szerezte. Az ilyen magatartás itthoni káros megítélésén a kimagyarázkodás nem segít. Egyes külországokban pedig Népköztársaságunk elleni gyűlölködő propagandában alaposan kihasználják a kétértelműségeket.

Azokra a muzsikusokra, énekesekre, táncosokra szót sem vesztegetünk, akik itthagyva hazájukat, szégyenletesen, ellenségeskedő külföldi rádiókban, újságokban rágalmazzák, gyalázzák népi demokráciánkat. Nem egy akad közöttük, akit itthon évekig minden jóval elhalmoztak.

Ugy mint a sportban, a művészetben is jó lesz most a legutóbbi hónapok tanulságát levonni. Amennyire szükséges a művészetnek és művészek-

ditása, jutalma
hibás, kártokoz
tusz", a túlzot
vagy ahogy a
gyermekekre m
lyes szót: „elro
metlen dédel
gyakran gyengít
Az erkölcsi szal
dig nincsen fel
vész sem. Sőt tő
elvárjuk, az ig

P

—o

IRODALMI EPIGRAMMÁK

BARÁTOMNAK

Nap heve költi a kígyót.
Néked mégse tanácslom,
Bottal verni a Nap
tündöklő sugarát.

KI A GÁTRA

Munkáddal harcolsz? Jó, de nem elég,
A népért most a száddal is perelj!
S ha befröcskölnék a becsületét,
A kődobóknak mennykővel felelj!

DISSZIDÁLT ÍRÓK

Rég túl vannak már árkonbokron,
Bécstől New Yorkig bűzlenek.
Szörnyen hűek a gazdáikhoz,
S csak hazájukhoz hűtlenek.

E. Kovács Kálmán

Élet és Irodalom

Főszerkesztő: Bölöni György

Szerkesztőség Bp. VI. Gorkij Fasor 10. Telefon: 425–545. Kiadásért felel a Lapkiadó V. igazgatója, Bp. VII. Lenin krt. 9–11. Telefon: 221–285. Megjelenik minden második pénteken. Egyes szám ára: Ft 2.– Előfizetés negyed évre Ft 12.– fél évre Ft. 24.– Megrendelhető bármely postahivatalnál, 61 210 számú csekkszámlaszámon. **Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.**

Szikra Lapnyomda F. v.: Kulcsár Mihály

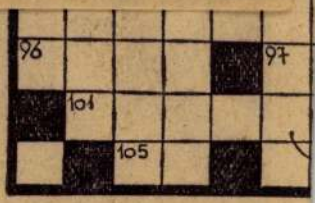

VIZSZINTES:

1. Ragaszkodik hozzá. 5. **Az idézet második része.** 12. Bankban van (!) 14. Életképesség. 16. Az operett János vitéze így kezdi bemutatkozását. 18. Németül van (!) 19. Visszalógó (!) 21. A sok fától nem lehet látni. 22. Ut, országút, angolul. 24. Szent, idegen rövidítése. 25. Hegycsúcs. 26. Kárt okoz. 28. Kalandos életű „magyar Robinson" volt a 18. században (keresztneve, Károly kezdőbetűjével). 29. Város Jugoszláviában. 31. Névelővel: volt főúri rang. 33. Élet, mássalhangzói. 34. Szomszédnép. 35. **Az idézet első része.** 39. Székelyes és palócos névrag (NITT). 40. Szavazatgyűjtő láda. 41. Török férfinév. 42. Pöttöm gyerek, emberke, tréfás német szóval. 43. Bontás egyik fele. 44. Iró, a Borsszem Jankó alapítója volt. 46. Veronika. 48. Perzsia. 49. ... adémia. 50. Menj, oroszul. 51. Olasz fajánsz. 54. Bőségesen áraszt. 55. Elfogyasztaná. 56. A francia próza egyik nagy mestere (1823–92.) 57. Harapd meg, csípd! 59. Egy ritka betű kiejtése. 60. Perc, páros betűi. 62. Előirányzat. 64. Hím lúd. 65. Semmi, franciául. 66. Állam közepe. 68. Egyensúlyozó (latin). 70. Visszafojt (!) 71. Parlagi megszólítás. 72. A földgolyó legbelső övezete (a nikkel és a vas vegyjeléből csinált szó). 74. Angol politikus. 75. Kúszónövény. 76. Erődítmény. 77. Kinyitni, németül 79. Közteher. 81. Belkereskedelmi, rövidítése. 82. ... kap: értesüléshez jut. 85. Embersportfogadás. 86. Féligkész (!) 87. Testkultúra. 88. A föld haszna. 90. Július 26-án és november 25-én ülik a névnapjukat. 93. Az Azovitengerbe ömlik. 94. Szív, németül. 95. Nem halt meg. 96. Szedi a lábát. 97. Szabad terület. 99. A Csá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bernáth Aurél

ESTI HIRLAP
1957 JUL 26

610

Bernáth Aurél — prágai élményeiről

A Slovansky Ostrov egyik palotájában, Prága reprezentatív kiállítási intézményében rendezték meg Bernáth Aurél százegyven alkotását bemutató, gyűjteményes tárlatát. A kiváló művész nemrég tért haza a csehszlovák fővárosból, ottani élményeiről beszél az Esti Hírlap munkatársának:

— *Nagyon szeretem Prágát, ezt a csöndes, tiszta, műalkotásokban gazdag várost. Nem először jártam utcáit. Fiatal koromban sokszor megfordultam Csehszlovákiában. Pöstyénben tizenhárom évig éltem rövid megszakításokkal; ott festettem legkedvesebb képeim egyikét, a Reggelt. Mostani időzésem — a nagy kánikulát leszámítva — teli volt kedves élményekkel. A kollégák szeretettel fogadtak és túláradó udvariasságukban néha szinte ünnepeltek. Sok szép kastélyt, múzeumot látogattam meg. Emlékezetes marad számomra Karstein, ahol megismerkedhettem a XIV. századi cseh gótikus festészet nagy mesterének, Theodoriknak az alkotásaival. Prága szépsége annyira megfogott, hogy lefestettem a Károly-hidat a Hradzsin panorámájával. Ez a munkám még Prágában van, reprodukciót készítenek róla.*

Lapokat mutat: a *Zemedelske Noviny*, a *Mlade Front*, a *Kultura*, a *Svobodné Slovo*, a *Literarni Noviny* — cikkek, reprodukciók mindegyikben, a *Lidová Demokrácie* első oldalán nagy, értékelő írás képpel, következő számában interjú... És mindez csak egy része a sajtóvisszhangnak. A kiállítás brnói és bratislavai látogatói beírták a vendégkönyvbe: szeretnék, ha a művész alkotásait városukban is bemutatnák. Megjegyzem:

— *A miskolciak is...*

— *Igen* — mondja a mester —, *a kaposváriak is szeretnék. Még tavaly Berlinből kaptam meghívást, aztán Hollandiából is megkerestek hasonló céllal. Csakhogy annyi ideje vándorol kiállításom és a gyűjtők bizony már nagyon visszavárják képeiket.*

A csehszlovák művészeti életre terelődik a szó:

— *Érdekes, hogy a csehszlovák művészek mostanában mennyire érdeklődnek a gobelin iránt. Sychra mesternek a Károly Egyetem aulája számára készített nagy szőnyegterve különösen tetszett... Általában, a mienknél sokkal elevenebb ott a művészeti közélet. Csak irigykedve tudok beszélni arról, hogy a csehszlovák kollégák milyen sokat utaznak külföldre. Családostul. Párizsba úgy rajzanak, mint a vándormadarak. Nagyon sokan utaztak Hollandiába, a jubileris Rembrandt-kiállítás idején. Járnak a Közel-Keletre, Szíriába és éppen ottlétem idején toboroztak egy csoportot hosszabb görögországi útra. Megkapott, hogy, amint kollégáim mondották, Zápotocky elnök sokszor megjelenik a kiállításokon és hosszan elbeszélget, vitatkozik a művészekkel. Antonin Pelc, nemzeti-díjas, kiállításom megnyitóján azt mondotta: reméli, hogy ez a tárlat megnyitja a további magyar kiállítások útját. Ugy vélem: a kölcsönös kapcsolat elmélyítése csak hasznos lehet.*

Artner Tivadar

o fillér

firla

NAPILA

a Vojvodina

érkőzés Budo

Változék
de tová

Szerdán megkezdődött a lassú javulás. A hőmérséklet már országszerte 20—22, Budapesten 21 fokig emelkedett. Már csak kisebb esők voltak és kevesebb helyen.

Várható időjárás: a változékony jellegű, de lassan tovább javuló időjárás folytatódik.

150 milló forin
kapnak az idé

Megkezdődtek az előkészületek az idei — sorrendben hetedik — bányásznap megünneplésére. Az iparág és a szakszervezet vezetőinek részvételével *rendező bizottság alakult.* A bizottság már megtartotta első két ülését. Tárgyaltak a belkereskedelem vezetőivel is, hogy

a bányásznapra legyen bőségesen áru, elsősorban a legkeresettebb cikkekből — motorkerékpár, rádió, mosógép stb. a szénvidékek népboltjaiban, állami áruházaiban és kiskereskedelmi üzleteiben.

Az idei bányásznap szeptember elsején lesz.

Ünnepséget rendeznek Budapesten a minisztériumban, a trösztök és a vállalatok központjaiban. Rövid megemlékezést minden munkahelyen tartanak majd.

A bányásznap alkalmával az összes bányászati iparágakban hűségpénzzel jutalmazzák a legérdemesebb dolgozókat.

A hűségjutalmakra az idén körülbelül 150 millió fo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

APR 15
1958

Kiküldött munkatársunk jelenti:

610

„Hajrá" Brüsszelben

Napfényes vasárnap délelőtt robog az expresszünk Belgiumon át. Most már valóban minden azt jelzi, hogy a nagy naptól, a világkiállítás megnyitásától szinte csak néhány óra választ el.

Brüsszel? Más, mint hat héttel ezelőtt, amikor utoljára itt jártam. Már a vonatról felénk ragyognak az elkészült Atomiumtorony gömbjei, az üzletek még ragyogóbbak, bár egyelőre nélkülözik a nehezen szaporodó számú vevőket, külföldi vendég pedig még kevés van, talán a tartósan szép időre várnak.

A vendégszeretet (no és persze a várva várt haszon) jegyében egyébként sok minden megváltozott itt a legutóbbi hetekben. Több vendéglőben már zenekar játszik, dizőz énekel (mindez itt szokatlan jelenség), sok helyen árusítanak, ha nagyon drágán is, gyermekruházati cikkeket is (ilyen holmiban nem volt nagy választék azelőtt, de most ez a cikk is ajándéktárggyá lépett elő). Sok új üzlet nyílt, szebbnél szebbek, ragyogóak, az egyikben a járókelők szeme láttára a kirakatban sütik, forgatják a nyárson a csirkéket, óriási közönség részvétele mellett. S egy ugyancsak kedvező, váratlan jelenség: a reggelinél a pincér visszautasította a borravalót, mondván: „Benne van a százalék." Ilyesmi néhány héttel ezelőtt aligha történhetett Brüsszelben. Az iparcikkek ára egyébként nem emelkedett, s aki a szállodai, vendéglői horribilis árakat meg tudja fizetni, s netán pénze is marad — annak nagy gondot okozhat majd, hogy mit vásároljon meg a szebbnél szebb árucikkek közül.

A magyar pavilonban

Vasárnap délután. A magyar pavilon a kerítés mellett van, százak és ezrek „kirándultak", hogy egyelőre legalább kívülről nézzék a napsütésben csillogó, valóban csodálatosan szép és viszonylag kis mérete ellenére is impozáns magyar pavilont, vendéghívogató teraszát, messze csillogó alumíniumtornyát, amelyre most erősítik a „Hongrie" betűit. Ismerős arcok a tömegben: *Bernáth Aurél* Kossuth-díjas festőművészünk elégedetten nézi a nap fényében különösen elragadó, a pavilon külső falán elhelyezett Budapest látképének mélytűzű aranyát és [illegible]

Szakácsaink már hozzá is látnak a frissen érkezett kis malacok frigiderbe helyezéséhez, a fogasok tisztításához, tokaji borba pácolják a jég között érkezett libamájat. Megérkezett a magyar liszt is, s hétfőtől kezdve már ebből sütik a vendéglő kenyerét. A konyha egyenesen látványosság számba megy. A berendezést belga cég készítette, de a kiállítás után hazai konyhákba kerül a nagyszerű kenyérszeletelő gép, a burgonyahámozó, a pommefrites-t vágó gép, a húsdaráló, az egyszerre 200 adag rántott csirkét készítő sütőmedence. Inycsiklandozó ételekkel teljes az egyébként is ízléses, művészi kivitelű étlap. Kilencféle előétel (közte libamájjal töltött sonkatekercs, hideg tormamártással, valamint töltött tojás kiskőrösi módra), ötféle leves (közte palócleves, újházi jérceleves), kilencféle meleg előétel (közte debreceni paprikás tojáslepény, vajaspástétom csongrádi módra), hétféle halétel (közte miskolci paprikás pontykocsonya, tihanyi süllőszeletek, balatoni fogas roston, vitapric-mártással), tizennégyféle készétel (közte paprikáscsirke galuskával, töltött jérce gödöllői módra, tárkonyos bárány rizzsel, kolozsvári töltött káposzta), tizenegyféle frissen sült (közte petrezselymes rántott csirke, borjúszelet magyaróvári módra, ürüborda udvarhelyi módra), a sütemények, a borok rengeteg változatának felsorolására nem is vállalkozom. (Egyébként — ahogy itt mondják tréfásan — „Megfúrtuk az amerikai pavilont". Amennyiben a magyar borpincét az amerikai mozi alá fúrtuk. Cserébe átadtunk nekik a mi kiállítási területünkből egy darabkát.)

A „bejáratás" sikerült

Lakatos Sándor cigányprímás csupa öröm: nagy sikere volt vasárnap délelőtt a művészek házában, ahol a rengeteg néző között megjelent *Motz* belga miniszter is, akinek ez volt a véleménye: „*Régi rajongója vagyok a magyar cigányzenének, de valóságban most hallottam őket először. Elragadó volt.*" Lakatosék egyébként vasárnap délben is szerepeltek, 30 percig a brüsszeli rádióban. A zenekar „bejáratása" tehát jól sikerült.

S a többieké is. Csupa ismerős arc mindenütt. Amott *Pióker Ignác* jól ismert mosolygós arca. Most „járatja be" a Pióker—Moreh-féle hidraulikus másoló berendezéssel ellátott marógépet. Nincs semmi baj, a gép kitűnően működik. Pióker elvtárs gépe felett tábla: „*Ezen a gépen Pióker Ignác, a szocialista munka hőse, a magyar parlament képviselője dolgozik.*" Mellette a Kossuth-díjas *dr. Rajkai Pál*, a saját találmányú, óránként 15 mázsa gabonát szeletelő gépe mellett — ez a „bejáratás" is kitűnő.

S teljes épségben érkeztek meg a remek műötvösáruk, az igazgyöngyökkel, smaragddal kirakott zenélődoboz, a benne elhelyezkedő dallamos hangú kolibrivel s *Mészáros Anna* tündéri, szemérmes mosolyú parasztlány babái is sértetlenül kerülnek elő a ládákból.

A magyar pavilon tehát „jól áll". A világkiállítást ellenőrző bizottság hivatalos véleménye szerint: készültségi foka az első tíz között van. A 17-i megnyitón tehát a magyar pavilon teljesen „üzemképes".

Este — ha lehet — még csodálatosabb a magyar pavilon. Reflektorok világítják meg a szikrázó fényű alumíniumtornyunkat, az oldalfalak tükörőriásai, midőn az ember belép a magyar pavilon előcsarnokába, a hazai márványból készült padló ezerszeresen veri vissza a tetőzet pazar fényeit.

A bejárat mellett nappali fény árad a martinászszoborra, s messze ragyog a homlokzatról: Hongrie. S a magyarok, akik sokkal később fogtak a pavilon megépítéséhez, mint a legtöbb ország, mégis „behozták a hátrányt", s időben elkészültek. Most már nyugodtan, tempósan, örömmel és bizakodással próbálgatják a szeizmikus mérőműszert, a gyorskapcsolású telefonközpontot. Éjfél van, hétfőre virradó éjszaka.

György István

ZABADSÁG

ALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI LAPJA XVI. évfolyam, 89. szám

ió
k felhívása
ımentjeihez
ésével kapcsolatban
erjeszt a parlament elé:
megszüntetése mellett
gi bizottság ülésén

fegyver-kísérletek minden állam részéről örök időkre való beszüntetésének kérdése végre végleges megoldást nyerjen.

A Legfelsőbb Tanács felhívja a többi ország parlamentjeit, támogassák ezt a kezdeményezést, amely megfelel a világ összes országaiban élő millió és millió ember leghőbb vágyának.

Az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa mélyen meg van győződve arról, hogy az atom- és hidrogénfegyver-kísérletek haladéktalan beszüntetése minden — ilyen fegyverrel rendelkező — ország részéről megfelelne a világ valamennyi — nagy és kis — országa érdekeinek, függetlenül attól, hogy rendelkeznek-e ezek atomfegyverrel vagy sem. A nukleáris kísérletek végzetes hatása nem ismer sem földrajzi határokat, sem államok közötti politikai különbségeket. Éppen ezért minden országnak meg kell határoznia álláspontját e kísérletek beszüntetésével kapcsolatban.

Magától értetődik, hogy a kérdés eldöntésében a felelősség azokat a hatalmakat terheli, akik nukleáris fegyverrel rendelkeznek és kísérleteznek. Ez azonban egyáltalában nem jelenti azt, hogy ás országok nem járulhatnának zzá e fontos kérdés megoldásá-

ága megerősítésének útján. Ez pedig kétségtelenül nagy jelentőségű lesz a nemzetközi helyzet egészségesebbé tétele terén és elősegíti sok más rendezetlen nemzetközi probléma megoldását is.

Amennyiben az Egyesült Államok és Nagy-Britannia nem akarnak válaszolni a Szovjetunió ezen emberiességgel áthatott határozatára és továbbra is előnyösebbnek ítélnék az atom- és hidrogénfegyver kísérleti robbantások folytatását, úgy természetesen a szovjet kormány szabadon fog cselekedni a nukleáris kísérletek folytatása kérdésében is, kellően figyelembe véve a fent ismertetett

Megérkeztek albán vendégeink

Vasárnap délben a magyar országgyűlés meghívására Budapestre érkezett az Albán Népköztársaság nemzetgyűlésének tíztagú küldöttsége, *Tonin Jakova* nemzetgyűlési képviselő, az Albán Munkapárt Központi Bizottságának tagja, közlekedésügyi miniszter vezetésével.

A küldöttség tagjai: *Gaquo Taskho*, a nemzetgyűlés törvényhozási bizottságának tagja, föld-

(Folytatás a 3. oldalon.)

dor, az országgyűlés elnöke. Jelen volt a bizottság ülésén az albán parlamenti küldöttség, élén *Tonin Jakova* közlekedésügyi miniszterrel, az Albán Munkapárt Központi Bizottságának tagjával, valamint *Bato Karafili*, az Albán Népköztársaság budapesti nagykövete.

Az albán parlamenti küldöttséget *Kiss Károly*, a külügyi bizottság elnöke üdvözölte. Rámutatott: az albán és a magyar nép kapcsolatai még a törökök elleni harc idejére nyúlnak vissza. A felszabadulás után kommunista pártja vezetésével mindkét nép a szoros testvéri barátság kiépítésének és elmélyítésének útjára lépett. Dolgozó népünk őszinte örömmel tekint az albán népnek a szocializmus építésében elért nagyszerű eredményeire.

Az üdvözlésre *Tonin Jakova*, az albán parlamenti küldöttség vezetője .válaszolt. Hangsúlyozta, hogy magyarországi baráti látogatásuk alkalmával *minél jobban*

Kállai Gyula, Ortutay Gyula, Nagy István, Bernáth Aurél nyilatkoznak

az 1942-es március 15-i tüntetésről

1942 első hónapjaiban a Kommunisták Magyarországi Pártjának az volt a legfőbb célkitűzése, hogy a Bárdossy-kormány megbuktatására és a különbéke kihárcolására mozgósítsa az összes németellenes erőket. A párt március 15-ét akarta felhasználni a nemzeti érzésű tömegek megmozgatására. 1942 február végén alakult meg a Magyar Történelmi Emlékbizottság, mint a függetlenségi mozgalom legális vezető szerve, a magyar demokratikus erők első központja. Az emlékbizottság felhívása ezt mondja: *„Álljanak sorainkba mindazok, akik tisztán őrzik magukban a történelmi hagyományt és hiszik, hogy e nagyszerű örökség ápolása és elmélyítése fontos nemzeti feladat."* Ezekről a nehéz de nagyszerű napokról kérdeztük meg a Történelmi Emlékbizottság néhány egykori tagját.

KÁLLAI GYULA:

Március 15 ünnepe a szocializmusért folyó harc szerves része

Hogyan és milyen céllal alakult meg a Magyar Történelmi Emlékbizottság? — tettük fel az első kérdést *Kállai Gyula* elvtársnak, aki a kommunista párt képviselőjeként egyik vezetője volt e bizottságnak.

— A Történelmi Emlékbizottság megalakítását a fasizmus elleni harc tette szükségessé. A munkásosztály, a parasztság, a haladó értelmiség élete, a nemzet léte forgott veszélyben a fasisztákkal kötött szövetség nemzetvesztő politikájának következményeként. Ezellen fel kellett lépni, és a párt kereste a harc legcélravezetőbb formáit. Minden törekvésünkkel tömöríteni akartuk azokat az erőket, amelyeknek szent volt az ország függetlensége, szabadsága, a dolgozó tömegek élete. Arra törekedtünk, hogy Magyarország lépjen ki a Szovjetunió ellen viselt fasiszta háborúból, szakítson Hitlerrel és a Berlin—Róma—Tokió-tengellyel. A függetlenségért és a békéért vívott harcot egybekötöttük az egész politikai élet demokratizálásáért folytatott küzdelemmel, hiszen csak a dolgozó osztályok részvétele az ország irányításában vívhatta ki a független, szabad, demokratikus Magyarországot.

A Történelmi Emlékbizottság megalakítását a kommunisták kezdeményezték. Munkássága mindvégig a kommunisták szervező tevékenységének eredménye volt. Amikor az illegális párt elhatározta, hogy az antifasiszta pártok vezetőiből és a közélet demokratikus szellemű képviselőiből létrehozza a Történelmi Emlékbizottságot, az antifasiszta mozgalom első vezető testületét, a közélet számos vezető tényezője — az akkori belügyminiszter, Keresztes-Fischer nyomatékos figyelmeztetése ellenére is — vállalta egy ilyen szerv létrehozását.

Milyen jelentőséget tulajdonít Kállai elvtárs ma, 16 évvel az emlékbizottság megalakulása után a magyar demokratikus erők első központi szervének? — tettük fel a kérdést.

— A Tanácsköztársaság bukása után — hangzott a válasz — ez volt az első alkalom, amikor az illegális, üldözött kommunista párt antifasiszta politikai erőkkel szövetségben lépett fel. Voltak olyan politikusok, akik korábban szemben álltak a kommunistákkal, ezekben a hónapokban rájöttek arra, hogy a nemzet érdekeit a leghívebben, a legkövetkezetesebben, minden áldozatot vállalva, a kommunisták képviselik. Ezért korábbi kommunistaellenes nézeteik ellenére, részben félredobva azokat, vállalták az együttműködést, a harcot még a Horthy-fasizmus vészbírósága előtt is.

Jellemző ebből a szempontból Bajcsy-Zsilinszky és Szekfű Gyula, akik a Schönherz-perben kijelentették, hogy a kommunista párt politikája helyes, nemzeti politika. Bajcsy-Zsilinszky arra a kérdésre, hogy hazafiak-e a kommunisták, egyenesen azt válaszolta: a kommunistákat igaz hazafiaknak tartja. És ez az időszak is bebizonyította hogy a fasizmus elleni harcnak és korszakunkban a haladásért, a békéért, a szocializmusért folytatott harcnak csakis a kommunisták lehetnek vezetői: nincs más erő, amely ezt a harcot vezetni tudja.

A fasizmus elleni harc a márciusi eszméket új életre keltette, s ugyanakkor ezek az eszmék a társadalmi haladás erőit a fasiszta reakció elleni harcra ihlették. És 1945 után is úgy ápoltuk mi, kommunisták a forradalmi hagyományokat, hogy korunk nagy feladatának, a szocializmusnak megvalósításáért harcolva, beváltottuk 1848 valamennyi követelését. Mi tehát március 15 ünnepét a szocializmusért és a békéért folyó harc részévé tettük. Ez március 15 forradalmi ünneplése.

1956 októberében a márciusi eszmékkel azok léptek fel, akik a szocializmus és a népek békéje ellen törtek. 1848-as jelszavakat hangoztatva a népi demokratikus rend megdöntésére törtek: eszméik, tetteik nem március 15 forradalmi szellemében fakadtak, hanem reakciós, ellenforradalmi megszentségtelenítésére mutattak példát. Az 1942. március 15-i nagyszerű antifasiszta tömegtüntetés legfontosabb tanulságának tartom, hogy március örökségét úgy váltjuk igazán valóra, ha eszméit a szocializmusért és a békéért folytatott küzdelmünk szerves részévé tesszük.

ORTUTAY GYULA:

A népfront-politikában mindig meg lehet találni a közös hangot

Ortutay Gyula, a Hazafias Népfront főtitkára így nyilatkozott az 1942-es márciusi tüntetés és a Történelmi Emlékbizottság jelentőségéről.

— Nehéz és emlékezetes napok voltak ezek. Mint a Történelmi Emlékbizottság egyik volt vezetője, kapcsolatban álltam a párt képviselőivel, Kállai Gyulával, Orbán Lászlóval és másokkal. S minden kezdeményezésünkről, tervünkről világosan beszéltünk a Történelmi Emlékbizottság tagjainak. Az is köztudott volt a bizottság pártonkívüli tagjai előtt, hogy a nemzetközi antifasiszta mozgalomnak a kommunisták a vezetői. Természetesen az emlékbizottság megalakítása sok veszéllyel járt, hiszen a legkülönbözőbb nézetű, felfogású embereket akartuk közös frontba hozni, meg kellett tehát találni a közös hangot. S ez a közös hang a nemzeti érzés, az antifasizmus volt. Nekem kellett Bajcsy-Zsilinszkyvel, Szekfű Gyulával, Kodály Zoltánnal és másokkal beszélnem, s ők vállalták is a bizottsági tagságot, szívesen vettek részt az emlékbizottság munkájában. Véleményem szerint a Történelmi Emlékbizottság rendkívüli sokrétű összetétele is példázza, hogy a népfront-politikában mindig meg lehet találni a közös hangot: mint ahogy akkor a fasizmus ellen, úgy ma a szocializmusért. Hiszen a bizottságban még alapvetően különböző nézetű közéleti személyiségek is részt vettek. És mennyi volt az árnyalati különbség... Mégis közös hangot talált az antifasizmus jegyében Kodály Zoltán és Kállai Gyula, Illyés Gyula és Nagy István, Bajcsy-Zsilinszky Endre és Somogyi Miklós. De ugyanilyen nézetbeli árnyalati különbségeket mutatott a bizottság többi tagja is, Bernáth Aurél, Darvas József, Földes Ferenc, Joó Tibor, Kárpáti Aurél, Katona János, Mihályfi Ernő, Parragi György, Pátzay Pál, Szekfű Gyula, Szőnyi István, Veres Péter és mások. A március 15 előtti hetekben született meg a bizottság tagjainak teljes egyetértésével Pátzay munkájaként a Petőfi-plakett, amely körül a későbbi napokban valóságos politikai viharok dúltak. Munkások és értelmiségiek, névtelen és neves hazafiak tették fel tüntetően kabátjuk hajtókájára a Petőfi-plakettet. Az utca is megmozdult, az antifasiszta szellem először hatolt be nagy erővel az ifjúság körébe. A Petőfi-plakett viselése nyílt kiállás volt, hiszen a nyilasok, fasiszták rendszeresen megtámadták azokat, akik viselték az antifasizmus emlékét. Számomra igen nagy élmény volt az a nyílt politikai demonstráció, munkások és haladó értelmiségiek összefogtak a Történelmi Emlékbizottságban és egyebütt, itt találkoztak először az utcán a munkásfiatalok és az egyetemisták...

NAGY ISTVÁN:

Kolozsváron is felzárkóztak az antifasiszták

Nagy István, a kiváló erdélyi kommunista író így emlékezik vissza a történelmi napokra:

— Jól emlékszem, kezdetben az

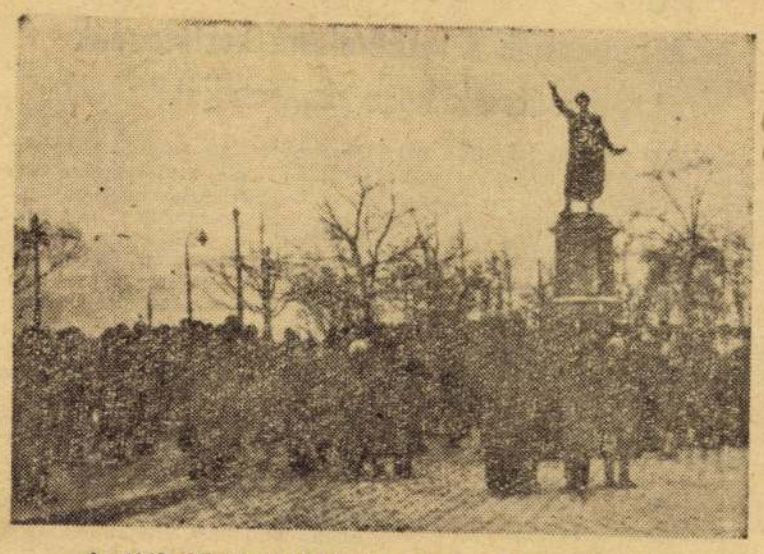

Az 1942. március 15-i tüntetés kezdete a Petőfi téren.

1848. március 15-i hagyományokat nyíltan ápoló bizottság megalakításáról volt szó, de Horthyék belügyminisztériuma ezt nem engedélyezte. Csupán egy Történelmi Emlékbizottság elnevezésű tömörülést volt hajlandó eltűrni, valószínűleg azért, mert abba minden belefért volna a magyar történelemből, de mindent ki is hagyhattak volna, aminek az ápolásához Horthyéknak nem fült a foguk. Márpedig az 1848. március 15-i hagyományok ápolása és továbbfejlesztése ugyancsak nem volt ínyükre. Igen emlékezetes, hogy milyen fancsali képet vágtak 1941 tavaszán, amikor a Szovjetunió visszaajándékozta Magyarországnak a világosi fegyverletétel idején zsákmányolt 48-as honvédzászlókat. E gesztusával a Szovjetunió már akkor értésére adta a magyar népnek, hogy baráti jószomszédságot óhajt vele, csak vessen véget a Hitlerékkel való bűnös, úri cinkoskodásnak. És mi értettünk is e jelképes beszédből. Nem így azonban az ország urai. A díszmagyarban sétafikáló urak a márciusi ifjúság nevében égig magasztalták a „hagyományos történelmi sorsközösséget a német birodalommal". Valóságos hálaimákat zengedeztek a tengelyhatalmak führereihez, gyűlölettől tajtékozva uszítottak a szomszéd népek ellen. A hagyományok ápolása ürügyén megáldották ők Dózsa tüzes trónját, Werbőczy emlékét, a kurucot leverő labancokat és a lovastengerész őfőméltósága fehér ellenforradalmát is. Petőfi forradalmi eszméit és Kossuth hagyatékát úgy kiforgatták igazi mivoltából, hogy ökölbe szorult az ember keze. De a dolgozó tömegek megértették és méltányolták a 48-as honvédzászlók hazaküldésével nekik szóló szovjet üzenet baráti tartalmát. Érthető, ha itt, Kolozsvárt is kezdetben fenntartással fogadták a sokféleképpen értelmezhető Történelmi Emlékbizottság elnevezést. Mihelyt azonban nyilvánvalóvá vált, hogy az elnevezés mögött a lényeg haladó, az antifasiszta érzületű emberek felzárkóztak mögéje. A lényeg még világosabbá vált, amidőn megszerkesztettük és kiadtuk a Magyar Történelmi Emlékbizottság *Petőfi útján* című füzetét. Kolozsváron pedig kinyomattuk az erdélyi haladó írók és publicisták *48-as Erdély* című antológiáját. Az emlékbizottság kommunista és nem kommunista, haladó értelmiségi tagjai nyomatékosan tudtul adták a Népszavában, a budapesti munkás-írók időszaki folyóirataiban, a Szabad Szóban, a Kelet Népében, de a Magyar Nemzetben is, hogy valóban Petőfi útján haladnak. És az 1942. március 15-i tüntetésen láthatóvá vált, hogy milyen nagy ellenálló erők vannak felfejlődőben a Horthy-fasizmus diktatúrája ellen, s ezek az erők milyen történelmi szükségszerűség megvalósítása felé tartanak. Az elmúlt 16 esztendő távlatából mindenki megítélheti: törekvéseink nem voltak sem vakok, sem hiábavalók. Petőfi útja a népi demokráciába, a szocializmus táborába vezetett. Mint ahogy ideértek Balcescu népének, Bem apó lengyel forradalmárainak, a csehszlovák Fucsikoknak, a jugoszláv, a bolgár, az albán, a német szabadságharcosoknak útjai.

BERNÁTH AURÉL:

Csupán azt éreztem, valamit tennem kell

Bernáth Aurél, Kossuth-díjas festőművész ezeket mondotta:

— Szekfű Gyula magyarázta el nekem 1942 februárjában, hogy mi lesz a feladata a Történelmi Emlékbizottságnak. Világosan kifejtette, hogy a hitlerizmus elleni harc, a magyar önállóság hangsúlyozása, az antifasiszta erők tömörítése a cél. A Gresham Kávéházban ültem művésztársaimmal, amikor megkaptam a körözvényt, hogy írjam alá, és ezzel vállaljam a Történelmi Emlékbizottság tagságát. Az alakuló ülés egy kávéházban volt, ha jól emlékszem, a Batthyány-örökmécses mögött, a nevére már nem emlékszem. Itt alakultunk meg. Negyvenen-ötvenen lehettünk a különteremben, és sok ismerős arcot láttam a jelenlevők között. Itt kértek fel engem is, hogy vegyek részt a március 15-i koszorúzási ünnepségeken és az értelmiség képviseletében helyezzem el a koszorút. Persze, nem akarom én a magam részéről ezt a tevékenységet valami héroszi tettnek beállítani — nem voltam én hérosz. Csupán azt éreztem, hogy valamit tenni kell, a fasizmus őrületének gátat kell vetni. Élénken él még emlékezetemben a koszorúzási ünnepség. Alighogy megkezdődött az ünnepség, az egybegyűlt több ezer ember átalakult a fasizmus elleni tüntető tömeggé. Mindenhonnan kiáltozások hallatszottak: *„Le a fasizmussal!"*, *„Le a németekkel!"*, *„Békét!"* A rendőrség kardlapokkal lépett közbe, nekiment a tömegnek. Én a dunapartra szorultam ki Bajcsy-Zsilinszkyvel és az emlékbizottság néhány tagjával. Itt húzódtunk meg a rendőri attak elől... A március 15-i ünneplés világosan mutatta, hogy a nemzet féltette magát a német fasizmustól. Emlékeimben mélyen él ez a március 15-e.

Szabó László

Megállapították a Rómaipart rendezésének részleteit, jóváhagyták a főváros idei tervét

A fővárosi tanács végrehajtó bizottságának ülése

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága tegnap délelőtti ülésén az iskolák első félévi tanulmányi eredményéről és az ifjúsági mozgalom helyzetéről szóló jelentés meghallgatása után a *Rómaipart* részletes rendezési tervét beszélte meg.

A rendezés mintegy *5 kilométer hosszú és 250—270 méter széles sávot* érint, amely a Nánási út—Vöröshadsereg útja, Budapest határa, a Duna és a vasúti töltés közötti területet öleli fel.

A terv *négy helyen* fürdésre alkalmas és erre fenntartott partszakaszokat jelöl ki. A tervet készítő szakemberek minden épületet megvizsgáltak és megállapították, hogy *148 épület* lebontásra szorul. Ma a Rómaiparton 2700 szoba van, melyekben 6000 üdülőt lehet elhelyezni. A bontás után mintegy 5000 férőhely marad és *a telep teljes kiépülése után 8000 üdülőszoba lesz, 20 000 férőhellyel.*

A csónakházak fejlesztését is előírták. A 13 állami és 23 üzemi kezelésben levő csónakház közül sürgősen hetet és távolabbi időpontban tizenegyet le kell bontani. A csónakházakban jelenleg 3800 csónaktároló hely van; a terv befejezésekor *12 000 csónak* számára lesz alkalmas tárolóhely.

A várható nagy forgalomra való tekintettel, amely a becslések szerint a hét végén a *120 000 főt* is meghaladja, *javítják a Rómaipart közlekedését.* A terv szerint a szentendrei elővárosi vasutat gyorsvasúttá alakítják át és a vasút vonalától a Dunáig négy autóbusz-betétjárat szállítja majd az üdülőket.

A fővárosi tanács városrendezési és építési osztálya haladéktalanul megkezdi az ütemtervek kidolgozását, a pénzügyi szervek a terv végrehajtásához szükséges eszközök biztosításáról gondoskodnak. A *távlati fejlesztési terv* elfogadása azonnal lehetőséget nyújt arra, hogy az üzemek, intézmények építkezéseit a kijelölt új Rómaipart szempontjainak megfelelően engedélyezzék. A főváros idei tervében — melyet szintén a végrehajtó bizottság tegnapi ülése fogadott el — már szerepel egy rómaiparti csónakház építése is.

A jóváhagyott és idén megvalósuló beruházások között szerepel — többi között — a központi, a VIII., IX. és XI. kerületi tanácsháza helyreállítása, a Patyolat-mosoda átalakításának befejezése, 46 iparcikk-üzlet, két piac, 20 élelmiszerüzlet, 5 vendéglátóipari üzem helyreállítása, fővárosi húsvizsgáló állomás létesítése, 26 iskola javítása, újabb tantermekkel, tornateremmel való bővítése, a Vígszínház építésének folytatása, a III. kerületi Vörösvári úti rendelő, az István és János kórházak és több rendelő beruházásai, a közművek fejlesztése, különféle út- és mélyépítési munkák.

A végrehajtó bizottság intézkedéseket hozott az évről évre ugrásszerűen emelkedő *járványos májgyulladásos betegségek* elleni küzdelem hatásosabbá tételére.

Több fontos bejelentést tárgyalt ezután a végrehajtó bizottság, többek között a *Közegészségügyi, Járványügyi Bizottság* szervezéséről, egyes *szakorvosi rendelőintézetek* illetékességi területének újabb megállapításáról és számos új útvonalat és teret vett föl a *kiemelt területek* kimutatásába.

A nyugatiak a leszerelésre korlátozzák a csúcstalálkozó napirendjét?

Az AFP manilai jelentése szerint a SEATO-értekezleten részvevő *Selwyn Lloyd* brit külügyminiszter indítványára, aki aláhúzta, hogy az angol álláspont szerint össze kell hívni a csúcsértekezletet, *Dulles* amerikai külügyminiszter állítólag elfogadta azt az elvet, hogy ilyen értekezleten *csak a leszerelés problémáját* vizsgálják meg, feltéve, hogy Eisenhower elnök és Gaillard francia miniszterelnök is beleegyezik. Hírek szerint Pineau francia külügyminiszter máris egyetértett az elgondolással.

Hivatalos amerikai körökben *bizonyos meglepetést* keltett ez a jelentés, s rámutatnak: Dulles még csütörtöki manilai sajtóértekezletén is aláhúzta, hogy az esetleges csúcsértekezletnek egyebek között foglalkoznia kell a német kérdéssel, és „a kelet-európai országok statutumának" kérdésével is. Bizonyos illetékes amerikai körökben azonban nem tartják teljesen kizártnak, hogy effajta megállapodás jött létre, mert ez megfelelne annak a bizonyos hivatalos körökben megnyilvánuló irányzatnak, hogy a csúcstalálkozón *csak olyan problémákkal foglalkozzanak, amelyekben bizonyos megegyezéseket lehet elérni.* A napirend korlátozása ennek ellenére ellentmondana mindannak, ami eddig elhangzott, és *a nyugati magatartás megváltozását jelentené.*

Thor-rakétát telepítenek az amerikaiak Szardínia szigetére

(Tudósítónktól.)

Olaszország egyike azon NATO-országoknak, amelyekben Angliával, Franciaországgal, Görögországgal és Törökországgal együtt Norstad tábornoknak, az atlanti katonai szervezet főparancsnokának tervei szerint atomtöltetű, távirányított lövedékek számára támaszpontot létesítenek. Ezt a rendkívül súlyos hírt szerdán közölte a *Corriere della Sera.* A lap New York-i tudósítója bizalmas, de feltétlen megbízhatónak tartott értesülésekre hivatkozva ír arról a titkos jelentésről, amelyet Norstad tábornok a napokban adott át az Egyesült Államok kormányának és hadügyminisztériumának.

A tudósító egyéb részleteket is közöl a jelentésről. Olaszországban

a terv szerint Piemontéban és Szardínia-szigetén létesítenek ilyen támaszpontokat, amelyek mindegyikén 15 Thor-típusú lövedéket rendszeresítenek.

A *La Stampa* című torinói lap washingtoni tudósítójának tolláből nem kevésbé rossz hírt közöl. Ime: „Ha az észak-afrikai helyzet tovább romlik, lehetséges, hogy a NATO a kis és közepes hatósugarú távirányított lövedékek számára létesítendő kísérleti lőterét Szardíniában helyezik el. Ezt a tervet eredetileg Algériában kellett volna megvalósítani, főként az ország sivatagos területén. Mivel azonban

a szövetségesek többsége úgy véli, hogy az algériai katonai helyzet egyhamar nem javul meg, most tanulmányozzák annak a lehetőségét, hogy e kísérleti lőteret Szardínia nyugati partvidékén építik meg

úgy, hogy területének nagy része a tenger fölé nyúlik."

A polgári sajtónak ezeket az értesüléseit átveszik és feltűnő helyen közlik az olasz baloldali lapok, amelyek azonnal *erélyesen megbélyegzik* azt a tervet, amely az Egyesült Államok érdekében Olaszországot egyre gyorsabb ütemben „álló atomanyahajóvá" akarja átalakítani.

Norstad tábornok terveinek szellőztetése után most várható, hogy *az olasz békeharcosok erélyes kampányt indítanak e támaszpontok létesítése ellen.* Találkozók és tüntetések lesznek a hét végén többek közt *Palermóban, Genovában, Vicenzában, Rómában* és *Ravennában.* „*Norstad tábornok titkos jelentése* — írja az Unitá vezércikkében a lap főszerkesztője — *azt jelenti, hogy elérkezett az időnk. Már a tizenegyedik órában vagyunk. Egyetlen percet sem szabad vesztegetnünk!*"

Giorgio Colorni

Az amerikai kormány eltitkolja az atombomba-szerencsétlenségek valódi számát

Mint az AP jelenti, *Clinton Anderson* demokratapárti szenátor kijelentette: azt gyanítja, hogy *az amerikai katonai vezetők eltitkolják az atombombákkal kapcsolatos repülőgépszerencsétlenségek valódi számát.* Szerinte

legalább kétszer annyi baleset okoztak az atombombák, mint amennyiről a hadügyminisztérium hivatalosan eddig hírt adott.

A *Daily Worker* politikai tudósítója szerint a munkáspárti képviselőket nagyon megrémítette a dél-karolinai hidrogénbomba-baleset. *Samuel Silverman* vezetésével 16 munkáspárti képviselő javasolta az alsóházban: a kormány haladéktalanul szüntesse be az atomfegyverkísérleteket és az atomfegyver-gyártást.

A *Scotsman* című konzervatív angol lap vezércikke szembeszáll azokkal a megnyugtatási kísérletekkel, amelyek a dél-karolinai atombomba-balesetből azt a következtetést igyekeznek levonni, hogy a bomba lezuhanása kellő óvintézkedésekkel nem okoz katasztrófát. A bomba fő alkatrésze az urán 235 és a plutónium, s mindkettő magas rádióaktivitású anyag. Ha Dél-Karolinában nem szóródott szét halálthozó rádióaktív anyag, ez jó szerencse volt, de

nem lehet arra számítani, hogy mindig ilyen szerencse kíséri majd a bomba elszabadulását és felrobbanását. Ez semmi esetre sem érv a szerkezet abszolut biztonságának bizonyítására.

A magas feszültségű robbanószer nem viselkedik mindig ilyen úri módon.

Az Avgi című görög lap a többi közt a következőket írja: „A dél-karolinai katasztrófa Görögországban ugyanolyan rémületet keltett, mint az Egyesült Államokban. Az amerikai népnek kell megítélnie vezetőinek esztelenségét, akiknek hibájából az Egyesült Államokban véletlenül felrobbanhat egy hidrogénbomba. Minthogy pedig az amerikai légijárőrök hidrogénbombákkal keringenek Európa felett és fennáll az a veszély, hogy görög területen rakétatámaszpontokat létesítenek,

a görög nép nem kíván amerikai tévedések áldozatává válni. A karolinai robbanás — vészjelzés.

Egy ilyen tévedés megsemmisítheti Görögországot" — állapítja meg az Avgi.

Külföldi Események — *néhány sorban*

A Kínai Népköztársaság kulturális küldöttsége csütörtökön elindult európai körútjára: Jugoszláviába, Bulgáriába, Romániába és Magyarországra. (MTI)

A Francia KP Központi Bizottságát március 25-re és 26-ra összehívták. Az ülés napirendje: a párt politikai helyzete, és tevékenysége a munkásosztály akcióegységének és a baloldali erők egyesítésének érdekében. Az előadó Marcel Servin. (MTI)

Dr. Radhakrisnan, az Indiai Köztársaság alelnöke pénteken az Egyesült Államokba utazott. Egyhónapos ottléte során Eisenhowerrel, Dullesszal és Nixon alelnökkel találkozik majd. (AFP)

Magyar—csehszlovák állategészségügyi egyezményt kötöttek Prágában.

Dulles külügyminiszter pénteken Tajvanra érkezett a távolkeleti amerikai diplomaták négynapos értekezletére. Dulles Csang Kaj-sekkel is tárgyal majd. (AP)

A japán parlamentben hivatalosan közzétették a második világháborúbeli veszteségeket. Eszerint 1 700 000 katonai és 168 000 polgári személy vesztette el életét a háborús események következtében. A háború előtti nemzeti vagyont 23,3 százalékos károsodás érte. (Avanti)

Az indonéz kormánycsapatok visszafoglalták a pakanbarui olajközpontot

Amerikai fegyvereket dobtak le ejtőernyőn a lázadóknak

Mint az AP jelenti, a közép-szumátrai felkelő források csütörtökön este Szingapurban közölték, hogy a közép-szumátrai haderők visszavonultak a pakanbarui nagy olajközpontból, s a helységet átadták ejtőernyős dzsakartai kormánycsapatoknak.

Az indonéziai tájékoztatási minisztérium szerdán este rádiófelhívást intézett az ország népéhez, kérve, hogy nyújtson segítséget a kormánynak a Husszein-klikk lázadó tagjainak kézrekerítésében — jelenti az Uj-Kina.

A rádiónyilatkozat elmondja, hogy amikor a kormánycsapatok partraszálltak Bengkalis szigetén, az ott levő százötven katona egyetlen puskalövés nélkül letette a fegyvert.

a lakosság azonnal hűségét nyilvánította a központi kormány iránt

és lelkes fogadtatásban részesítette a központi kormány csapatait.

Az Antara indonéz hírügynökség közli, hogy

Közép-Szumátra több városában a lakosság tüntetett a lázadó kormány ellen.

A hírügynökség szerint ezeket a tüntetéseket a lázadó kormány csapatai szétszórták.

Dzsuanda indonéz miniszterelnök pénteken közölte, hogy a közép-szumátrai lázadóknak *amerikai fegyvereket dobtak le repülőgépekről.* A közlés szerint a fegyvereket olyan magánszemélyek vásárolták, akik a lázadók cinkosai — jelenti a Reuter.

Az indonéz kormány tengeri erői — az AFP jelentése szerint — pénteken lőtték Telok Bayurt, Padang kikötőjét. A támadás egy órán át tartott és anyagi károkat okozott.

Az indonéz külügyminisztérium szóvivője csütörtökön közölte a Time és a Life dzsakartai képviselőjével, hogy ezentúl az amerikai képeslap *egyetlen tudósítóját sem engedik be Indonéziába.*

Fasiszta rendőrök tüntetése Párizsban a Bourbon-palota előtt

A párizsi rendőrök néma tüntetésnek szánt csütörtöki megmozdulása, amellyel a kormány figyelmét a rendőrök bérkövetéseire hívták volna fel, a késő délutáni órákban fasiszta jellegű tüntetéssé fajult. A Bourbon-palota előtt felsorakozott 2000 főnyi tüntető tömeg a rendőrség szélsőjobboldali elemeiből toborzódott.

A *Libération* beszámolója szerint a rendőrök között ott agitált *Le Pen,* a nemzetgyűlés hírhedt szélsőjobboldali képviselője is. A Libération és az Humanité kiemeli, hogy a Bourbon-palotát körülvevő rendőrtömegből ilyen kiáltások hangzottak: „Halál a zsidókra!", „A Szajnába a képviselőkkel!", „Akasztófára a képviselőkkel!", „Dides-t a hatalomra!".

A nemzetgyűlés folyosóin rendkívül izgatott hangulat uralkodott. Az ülésteremben alig tartózkodott néhány képviselő. Óriási vihar kerekedett, amikor a szélsőjobboldali *Dides* kért szót. A kommunista és szocialista képviselők a padot verve, hangos kiáltásokkal: „*A fasizmus nem juthat szóhoz*", belefojtották a szót a rendőrtisztből lett képviselőbe.

A szocialista képviselők azon nyomban összeültek, és küldöttséget menesztettek Gaillard miniszterelnökhöz. Küldöttségük a szocialista párt nevében szankciókat követelt a rendőrtüntetés ügyében. Kiszivárgott hírek szerint

a szocialisták Bourges-Maunoury belügyminiszter és a párizsi rendőrfőnök lemondását követelik.

A miniszterelnök ígéretet tett az ügy kivizsgálására és közölte, hogy *kedden kormánynyilatkozatot tesz* a nemzetgyűlésben.

Waldeck-Rochet kommunista képviselő ipterpellációt jegyzett be, amelyben kérdést kíván intézni a kormányhoz, hogyan változhatott fasiszta tüntetéssé a párizsi rendőrök megmozdulása és felteszi a kérdést:

hogyan engedhetett a belügyminiszter szabad teret a rendőrség fasiszta elemeinek s milyen intézkedéseket kíván tenni a kormány a fasiszta mesterkedések meggátlására?

A tüntető rendőrök este 7 óra tájban oszlottak szét a Bourbon-palota elől. Addigra a nemzetgyűlés épületének védelmét ellátó köztársasági gárda számos autóbusszal *jelentős erősítést küldött a Bourbon-palotához.* Feltűzött szuronyos puskákkal állták körül a köztársasági gárdisták a nemzetgyűlés épületét.

A Libération rámutat, hogy *inkább szélsőjobboldali zsarolásról, mint az elégedetlen rendőrök bérkövetelési akciójáról van szó.*

Alakuljon leszerelési ENSZ-hatóság

Százhetvenhárom angol képviselő javaslata

London, március 14. (MTI)

Százhetvenhárom angol képviselő közös javaslatot írt alá és nyújtott be az alsóházban. A javaslat szerint *mondja ki a Ház, hogy méltányolja azokat a súlyos aggodalmakat, amelyeket a hidrogénbomba az angol nemzetnek okoz és sürgősen hangsúlyozza annak szükségességét, hogy létesüljön olyan hatóság, amelyet az ENSZ állítana fel és amelynek feladata lenne: valamennyi atomfegyver és tömegirtó hagyományos fegyver eltiltása hatékony ellenőrzéssel, és a hagyományos haderők és fegyverzet hatékony csökkentése.* A százhetvenhárom aláíró között van 154 munkáspárti képviselő, köztük tizenkét titkos tanácsos, továbbá tizenhat konzervatív, két liberális és egy pártonkívüli. A legelső aláírók között van Arthur Henderson volt munkáspárti légügyi miniszter, J. G Foster konzervatív képviselő, Clement Davies, a Liberális Párt volt vezére, továbbá Shinwell és Strachey volt munkáspárti hadügyminiszterek.

A németek több mint 80 százaléka a rakétatámaszpontok ellen

Bonn, március 14. (AFP)

A német közvéleménykutató intézet a Szociáldemokrata Párt kérésére közvéleménykutatást végzett, amiből az tűnik ki, hogy a németeknek több mint 80 százaléka ellenzi rakétatámaszpontok létesítését a szövetségi köztársaság területén.

Toryvereség a kelvingrove-i időszaki választáson

Glasgow, március 14. (Reuter)

Az éjszaka folyamán közzétették a kelvingrove-i időközi választás hivatalos eredményét. Eszerint a munkáspárti *Mary Mcalister* 10 210, a konzervatív párti *Katherine Elliot* 8850 szavazatot kapott.

Francia csapatok megsértették Tunisz határát

Tunisz, március 14. (AFP)

A tuniszi tájékoztatásügyi államtitkárság csütörtökön este hivatalosan közölte, hogy az algériai—tuniszi határ mentén tartózkodó francia csapatok *Fazs el Kahia* arab sátortelep közelében, a határnak mintegy 500 méter hosszúságú szakaszán *300 méter mélységben behatoltak Tunisz területére.*

„A tuniszi nemzeti erők közeledtére a francia katonák visszavonultak Algéria területére — folytatja a közlemény. — Visszavonulásukat tüzérségi tűz fedezte. Öt gránátot dobtak Tunisz területére, hogy megakadályozzák a tuniszi nemzeti erőket az ellenség üldözésében. Károkról nem érkezett hír."

A Pártkongresszus előtt

Irta: Major Máté, Kossuth-díjas építész, a Műszaki Egyetem építészmérnöki karának dékánja

Az MDP kongresszusa, népünk életének, szocializmusunk építésének ez a döntő eseménye mindnyájunk számára kötelezővé teszi, hogy saját munkaterületünkön pontosan megfogalmazzuk problémáinkat, felvessük égető kérdéseinket.

Ilyen problémánk *formálódó szocializmusunk építészetének, az építészet formai megjelenésének kérdése.*

Alkotó tetteire méltán büszke dolgozó népünk Ezt a büszkeséget, az országépítés heroikus erőfeszítéseit hűen kifejező, gazdag, reprezentáló építészetet kíván.

A II. Kongresszus előtt fel kell tennünk a kérdést a magyar építészekhez, önmagunkhoz: *mit tettünk ezideig e kívánság valóraváltása érdekében?*

A probléma megoldása nem olyan egyszerű dolog, mint amilyennek egyesek hiszik.

Polgári csökevényeink kigyomlálása, kozmopolita fertőzöttségünk megfelelő ellenszerekkel közömbösítése, megszokásokba merevedett, idealisztikus építészetszemléletünk lényegbeli megváltoztatása — igen nehéz s nem egyik napról a másikra megoldható feladat. E feladathoz mindenekelőtt az építéselmélet marxista-leninista alapvetésének kell megtörténnie. Ebben — mint mindenben — igen nagy segítségünkre van *a Szovjetunió építéstudománya és építőgyakorlata*, melynek tapasztalatait — viszonyainkra alkalmazva — értékesítjük. A Szovjetunió építészei és építészeoretikusai több mint három évtizede éles, szenvedélyes, sokoldalú és egészséges vitákban alakítják szemléletüket s ezzel építészetüket is. S ez a vita ma nem ért véget. Ez ismét az ezen a területen különösen komplex probléma keménységére, ellenállására mutat rá.

Valóban halaszthatatlan tehát számunkra, hogy termékeny vitákon okuljunk. Végre a mi saját vitáinkat is indítsuk meg. Az ellentétes álláspontok keresztüzében érleljük ki elméletünket, szemléletünket — s így formáljuk ki a szocializmus magyar építészetét.

Ez természetesen nem jelenti — bár igen kényelmes álláspont lenne —, hogy amíg ez az elmélet ki nem alakul, nyugodtan topogjunk a zsákutcában, ahova jutottunk. Nem! Kísérletezzünk! Kíséreljük meg indokolt és indokolatlan állításainkat és elképzeléseinket a valóságba ültetni. A gyakorlat eredményei és fiaskói támogatják kialakulásában elméletünket is.

Tervezésünk valóban zsákutcába jutott. A mereven, terméketlenül, szűrazon értelmezett, csak a fizikai szükségletekre vonatkoztatott funkcionalista elv (a használhatóság elve) odavezetett, hogy a legszűkebb praktikum érvényesítésével viszonylag jól kialakított alaprajzokban merül ki a tervező tevékenysége. Amikor a mondanivaló, a sokrétű tartalom kifejezésére kerül sor, a homlokzatokon már csak az alaprajz követelményeinek mechanikus, üres, fantázianélküli érvényesítésére telik erejéből. *Ebben a valóban sivár „skatulya"-építészetben mindnyájan hibásak vagyunk.* Mindnyájunk feladata tehát, hogy mielőbb kitörjünk ebből a zsákutcából.

Abban a gondolatban és abban a módban, amelynek alapján, s ahogyan építészeti gyakorlatunk ezt a kitörést végre akarja hajtani, komoly ellentmondások vannak. Ezeket ép az elmélet hivatott feloldani.

Tervező építészeink általában nem marxisták, nem ismerik minden tudományok és művészetek alapvető elméletét és módszerét: a dialektikus materializmust. Jórészt osztályhelyzetük sem olyan, hogy legalább az ösztönükben hordoznák feltételeit a szocializmus építészete megteremtésének. Kiváló tehetségek akadhatnak építészeink között, mégis mai viszonyulásukban a marxizmus-leninizmushoz és a népi demokráciához, — képesek lennének *az építészeti szocialista-realizmus megteremtésére.* Bármilyen fontos is a képesség, a tehetség s bármennyire igaz is, hogy a nagy művész ösztönösen a humánumot, az emberről-gondoskodást valósítja meg alkotásaiban, — a szocialista-realizmus remekeihez elengedhetetlen feltétel az öntudat magasszínvonalú közreműködése.

A Szovjetunióban az építés önköltségének nagymértékű csökkentésével olyan tartalékokat szabadítottak fel, melyek terhére bizvást végre lehetett hajtani az építészet nagymértékű formai gazdagítását. Nálunk ez az önköltségcsökkentés még a kezdet-kezdeténél is alig tart. Főleg olyan — *kétes értékű — takarékossági akciókban merül ki,* mint például az épületek mozgalmasabb alaprajzi elrendezésének és tömegjátékának kiküszöbölése. Vagy a kivitel minőségének leszállítása. Ebben a helyzetben az építészet gazdagításának felvetése komoly ellentmondás. Az építéstörténet bármely szakaszában az igazi remekek — kivételes alkotók kezenyomán — minden esetben a legkorszerűbb eszközökkel, nemes anyagokkal, a legfejlettebb szerkezetekkel jöttek létre. *Lehet, hogy takarékossággal, de a takarékosság nem ilyen értelmezésével.*

Ellentmondás az is, hogy gyakorlati építészeink ezt a gazdagítást, az új építészet formai kialakítását — a haladó hagyományok követésének ürügyén s hivatkozva nagy építőmestereinkre — különösképpen és éppen *Hildre, Pollákra* és *Yblre* —, egyes formai részletek átvételével, alkalmazásával, esetleg átköltésével akarják végrehajtani. Ennek a kísérletnek már látjuk egynéhány csodabogarát. (Például középkori bástyapártázatot — középület tetején. Ez nemcsak értelmetlen, indokolatlan, esztétikailag értéktelen, szerkezetileg felesleges, drága megoldást igényel, de semmiképpen sem nevezhető haladónak!) Nyilvánvaló, hogy az építészetben, mivel az épület elsődlegesen *használati tárgy,* s termelőeszközei nyomonkövetik a termelőeszközök általános fejlődését — a formák szorosan összefüggnek a szerkezetekkel (mint termelőeszközökkel). A formák tehát viszonylag gyorsan elavulnak, együtt a szerkezetekkel és a szükségletekkel, melyek egy adott korban kialakulásukat elősegítették.

Az építészet haladó hagyományai általában *nem a formákban* keresendők tehát, hanem egy adott nép-nemzet körében kialakult *formálási módokban,* az építészet alkotásaival kapcsolatos *általános magatartásban* s abban a magasszínvonalú és áhítatos *mesterség-szeretetben és ismeretben,* melylyel a nép alkotói fordultak az építészet felé.

S itt még valamiről nem szabad megfeledkezni.

Arról, hogy a művészetek haladó hagyományai általában olyan művészek (írók, költők, képzőművészek) műveiben találhatók, akik osztályhelyzetük, vagy tudatos felismeréseik alapján szembenállottak társadalmuk uralkodóosztályával. Ez a szembenállásuk élesen tükröződik műveikben. Az építészet alkotói mindig szorosan kapcsolódtak az uralkodóosztályhoz, mint építtetőhöz. S bármilyen nagy művészek voltak, az uralkodóosztály igényeit, gondolatait szolgálták s fejezték ki több-kevesebb hűséggel. Hiszen ellenkező esetben nem volt módjukban alkotni. Ez alól az általánosítás alól kivételeket éppen a polgári társadalom hanyatló szakaszából tudunk kimutatni. Az építészet haladó hagyományai tehát főleg az elnyomott nép maga számára emelt épületeiben keresendők. Ez elegendő is arra, hogy útmutatást merítsünk új, nemzeti építészetünk megteremtésére. *Semmi szükség tehát arra, hogy olyan formák erőszakolásával, melyek értelmetlenségükön kívül magyarok sem voltak soha, a századvég-századelő magyarosainak mintájára újabb zsákutcába vezessük építészetünket...*

A szocialista realizmus építészete — elvileg — ellentmondások nélküli építészet lesz, az építészet gyakorlatával sem hazudtolhatjuk meg tehát a marxizmus-leninizmust. Pedig a marxizmus-leninizmus alkalmazása az építészetben, éppen az ellentmondások megszüntetését jelenti.

Ezért veti fel Pártunk II. Kongresszusa kötelezően számunkra, hogy a sokoldalú kísérletek mellett, eleven és komoly vitákon keresztül érleljük *új, szocialista építészetünk elméleti alapjait, a marxista-leninista építéselméletet.*

Kongresszusi hangversenyt rendez az Operettszínház ének- és zenekara

A *Fővárosi Operettszínház ének- és zenekara* nemcsak színházi munkáját látja el, amelynek során megszólaltatja az operettzene klasszikusait, a műfaj kiváló szovjet mestereit és hazai szerzőinket, hanem ezen túlmenően is munkatöbbletet vállal. Szakmai tökéletesítésének fokozását szervesen egybekapcsolja a békéért folyó harc kulturális feladataival és a színházon kívül is előmozdítja kapcsolatait új közönségével, a dolgozó néppel. A két együttes nemcsak a könnyű zene terén működik, hanem vezetője *Váradi* László zeneigazgató irányításával, koncertfeladatokban is megmutatja képzettségét, rátermettségét.

— A színházak *DISZ-szervezeteinek* rendezésében, például — mondta *Váradi* László — nemrégen *Kodály-délutánt* rendeztünk, énekkarunk tagjainak egyéni közreműködésével.

— Az *MDP II. kongresszusának* tiszteletére énekkarunk és zenekarunk üzemlátogatásainkon kívül felajánlást tett, amelynek keretében a *Művészeti Szövetségek Házában* hangversenyt rendezünk. Ezen a hangversenyen *magyar szerzők új művei* kerülnek előadásra, amelyek kapcsolatban vannak a Párt célkitűzéseivel s a békeharccal. Bemutatásra kerül *Tardos* Béla *Sztálin-ódája* s egy másik nagyszabású kórusműve. A kongresszus tiszteletére *Kelen* Hugó öt részből álló kantátaciklust írt, címe: *Kommunisták.* Ez a mű lesz műsorunk harmadik bemutatója. Hangversenyünk egybehangzik állandó célunkkal: *jó zenét adni s azt magas színvonalon tolmácsolni.*

— Kongresszusi hangversenyével is bizonyítani akarja színházunk, hogy minden igyekezetével részt vesz abban a munkában, amely a Párt vezetésével országszerte folyik: *haladásunk, kultúránk szolgálatában s a békeharcban.*

Képzőművészek és zeneszerzők kongresszusi felajánlásai

A Művészeti Dolgozók Szakszervezete összeállította a Pártkongresszus alkalmával azoknak a képzőművészeknek és zeneszerzőknek a névjegyzékét, akik a Pártkongresszusra ünnepi művekkel készülnek fel.

Pálzay Pál Rákosi Mátyás mellszobrát mintázza meg, *Beck* András Rákosi Mátyás bronz-domborművét készíti el február 24-ig. *Konecsni* György plakátot készít a Kongresszusra, *Csorba* Géza, *Antal* Károly és *Vili* Tibor vállalták, hogy a honvédelmi minisztérium részére készülő domborművet a határidő előtt egy hónappal készítik el. *Bernáth* Aurél a MEMOSZ részére készülő képét május 1-re befejezi, *Szentiványi* Lajossal együtt. *Ék* Sándor megfesti a nagyszeheni csata, Petőfi—Bem Felszabadulás és Rákosi Mátyás a salgótarjáni fronton című kompozícióit. *Hermann* Lipót szabadsághegyi tájképet fest, amellett sztahanovisták arcképeit és megfesti „Kossuth-díjas művészek" című kompozícióját. *Fenyő* A. Endre, *Gráber* Margit és *Laborcz* Ferenc vállalják hogy mint a Dési—Huber szabadiskola tanárai az iskola növendékei számára minden vasárnap múzeum- és kiállításvezetést tartanak. *Glatz* Oszkár, *Istók* János, *Somoggi* József, *Szentgyörgyi* Kornél, *Csáki Maronyák* József és még 22 művésztársuk, mint a Képzőművész Szövetség I. kerületi Békebizottságának művésztagjai, Kossuth-díjasok, élmunkások, sztahanovisták és éltanulók portréit festik meg.

Zeneszerzőink is jelentős számban vállaltak ünnepi felajánlásokat a kongresszusra. Nyilvános hangversenyen bemutatják *Major* Ervin „Színházi nyitány"-át, *Weiner* Leó V. Divertimentóját, *Kadosa* Pál Vidám zenéjét, Ribári Antal és Tardos Béla nagyzenekarra írt zenekari nyitányait, Horváth Jenő „Palotás és friss" népi zenekarra írt művét, Székely Endre: „Vagyon az égen egy csillagzat" és Maros Rudolf „Traktoros dal" című kórusait. A rádió, Fehér György, Geszler György, Jemnitz Sándor, Járdányi Pál, Kadosa Pál, Kardos István, Komjáthi Rudolf, Kondor Lipót, Maros Rudolf, Mihály András, Molnár Antal, Patachich Iván, Polgár Tibor, Rezsei László, Reschovszky Sándor, Sárközi István, Székely Endre és Szelényi István műveit mutatja be.

A Csinom Palkó bemutatója

Csütörtökön este a *Városi Színházban* telt ház előtt zajlott le a *Csinom Palkó* bemutatója. Az új magyar daljáték az Operaház előadásában került színre. *Farkas* Ferenc *Kossuth-díjas* zeneszerző tavaly előadásra került hasonló című hangjátékának muzsikáját felhasználva zenésítette meg az új mű színpadi formáját, amelyet *Dékány* András és *Bálint* Lajos írtak, *Mikó* András rendezte. *Kerekes* János vezényelte a bemutatót, amelyet melegen, sok tapssal fogadott a hallgatóság. Az új magyar daljáték és az előadás részletes ismertetésére visszatérünk.

Színházak pénteki műsora

Operaház: Diótörő (7). — **Nemzeti:** Ljubov Jarovája (fél 7). — **Városi:** A Honvédség díszelőadása (fél 6). — **Magyar:** Ármány és szerelem (Császár-bérlet, 7). — **Madách:** Nincs előadás. — **Belvárosi:** Mélyszántás (7). — **Fővárosi Operett:** Palota-szálló (bemutató, Porzsolt-bérlet, 7). — **Vidám:** Zürzavaros éjszaka (7). — **Ifjúsági:** Sérelem (Szigligeti-bérlet, 7). — **Úttörő:** Erős János (4). — **Állami Bábszínház:** A nyúl meg a kandúr (3, 5), Sztárparádé (Móricz-bérlet, fél 8). — **Fővárosi Varieté:** Jó reggelt Budapest (Láng-bérlet, fél 8). — **Kamara Varieté:** Akinek nem inge . . . (7).

Szórakoztató séta volt a háború — az amerikai filmek szerint

A. *Andrejev*, a neves szovjet kritikus, hosszú cikket írt a *Szovjetszkoje Iszkusztvo* havi folyóirat januári számában az amerikai imperializmus érdekeit szolgáló hollywoodi filmekről. Többek között azt írja:

„Az amerikai sajtó, rádió, film és irodalom — az amerikai kalózok leghatásosabb fegyverei — versenyben állnak egymással. Céljuk az, hogy a becsület és a lelkiismeret, az *emberiesség minden érzését kiöljék* az emberekből. Ezeket az erkölcsileg lezüllesztett embereket azután rombolásra törekvő terveik végrehajtóiként használják fel. Az amerikai film az elmúlt háborút *szórakoztató sétának* állítja be: mindenütt szól a jazz és az egyenruhás ifjoncok a „hugi-vugi" időtöltésre dallamára rángatóznak.

Mozi

NAGY HAZAFI, I.—II. rész: (magyarul beszélő szovjet film) SZIKRA (Lenin-körút 120)) csak 6-kor, vas. ½3, 7. — FELSZABADULÁS (Flórián-tér 3) csak 6-kor, vas. ½2, 6. — ROYAL (Kispest) csak ½6-kor, vas. 3, 7. — TÁTRA (Pesterzsébet) csak 6-kor, vas. 2, ¼7.

FELSZABADULT KÍNA: (magyarul beszélő színes dokumentumfilm) DUNA (Fürst S.-utca 7) ½5, ¾7, 9, v. ½3. — BRIGÁD (Pestszentlőrinc) ½6, ½8, v. ¼4.

KÜLÖNÖS HÁZASSÁG: (Mikszáth Kálmán regénye filmen) VÖRÖS CSILLAG (Lenin-körút 45) ½5, ¾7, 9, v. ½3. — DÓZSA (Róbert K.-körút 61) ½5, ¾7, 9, v. ½3. — MÁJUS 1 (Március útja 55) ½5, ¾7, 9, v. ½3. — MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b) 5, ½8, v. ½3. — KORZÓ (Ujpest) ½4, 6, ½9. — SZABADSÁG (Bartók B.-út 64) 4, ¼7, ½9, v. 2.

KÖVIRÁG: (színes mesefilm) ÚTTÖRŐ (Bajcsy-Zs.-út 38) 4, 6, vas. 10, 2, 4, 6. (Prolongálva!)

SZABAD NÉMET IFJÚSÁG: (színes dokumentumfilm) FÁKLYA (Lenin-körút 88) délután ½5-től este 11-ig és vas. d. e. ½11-től este 11-ig folytatólag.

HARC A BÉKÉÉRT: ÉVA (Erzsébet királyné-út 36/b) 4, 6, 8, v. 2. — FÉNY (Ujpest) délután 5-től este ½10-ig folytatólag és vas. d. e. ½11-kor és d. u. ½4-től este ½10-ig folytatólag.

PÁRTTITKÁR: (partizánfilm) FÓRUM (Kossuth L.-utca 18) 4, 6, 8, v. ½2 (február 24—25-én!).

NAGY CSALÁD: (a felszabadult Kína filmje) UGOCSA (Ugocsa-u. 10) 4, ¼7, ½9 (február 24—25-én!).

Titkos megbízatás: (magyarul beszélő szovjet film) TÁNCSICS (Csepel) 5, ½8, v. ½3. — BÁSTYA (Lenin-körút 8) 11, ½2, 4, ½7, 9 (prolongálva!). — KOSSUTH (Váci-út 14) 4, ½7, ½9, v. ¾2.

A kínai nép győzelme: (magyarul beszélő színesfilm) SAVOY (Üllői-út 4) ½4, ¾6, 8.

Tűz és tergeteg: (történelmi film) JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7) ½4, 6, ½9.

Potyomkin-páncélos: (a szovjet filmművészet halhatatlan alkotása) STÚDIÓ (Akácfa-u. 4) 4, 6, 8, v. 2.

A trubadúr: (Verdi operája olasz filmen) FÓRUM (Kossuth L.-utca 18) 4, ¼7, ½9, v. ¾2 (prolongálva!). — UGOCSA (Ugocsa-u. 10) 4, ¼7, ½9 (prolongálva!).

Világos út: (vidám zenés szovjet film) MARX (Landler J.-u. 39) 4, 6, 8, v. 2. — ZUGLÓI (Angol-u. 26) ½5, ½7, ½9.

Ördögszakadék: (lengyel film) ASTÓRIA (Szent László-tér 14) ½6, ½8, v. ¼4.

Berlin eleste, I.—II. rész: (színes, magyarul beszélő szovjet film) ELIT (Szent István-körút 16) 5, 8, v. 2. — TÁTRA (Üllői-út 83) ½5, ½8, v. ½2. — BÉKE (Szent László-út 48) ½5, ½8, v. ½2. — PHÖNIX (Rákóczi-út 68) 11, 2, 5, 8. — VESTA (Lenin-körút 39) 10, 1, 4, 7 (prolongálva!).

Kis Katalin házassága: (vígjáték) ADY (Somogyi B.-út 3) ¼4, ¾6, 8 (prolongálva!). — BETHLEN (Bethlen-tér 3) 4, ½7, ½9, v. ¾2. — PLUTÓ (Kerepesi-út 44) 4, 6, 8, v. 2. — ÚJLAKI (Bécsi-út 69) 4, 6, 8, v. 2.

Vihar Grúziában, I. rész: (történelmi film) TINÓDI (Nagymező-u. 8) ½5, ½7, ½9, v. ½3.

Vihar Grúziában, II. rész: PATRIA (Népszínház-u. 13) ¾4, ¾6, ¾8. — GLÓRIA (Thököly-út 56) 4, 6, 8, v. 2.

HIRADÓ MOZI (Lenin-körút 13): 1. Magyar és szovjet híradó. 2. Tudomány és technikai híradó. 3. **HÉT SZIROM** (színes szovjet rajzfilm). 4. **SZOVJET PARASZTKÜLDÖTTSÉG MAGYARORSZÁGON.** Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

SZÜLŐFÖLDEM

Lu Hszin könyve *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*

Lu Hszin az új kínai irodalom közvetlen elődje, a forradalmi Kína irodalmának előkészítője, a nép *„Kína Gorkijának"* nevezi. 1881-től 1936-ig élt. Tengerésznek készült, majd műszaki iskolába járt, orvostudományt is tanult, de a kínai nép nemzeti szellemű nevelésének feladata tollat adott a kezébe. Hatalmas munkát végzett: eredeti munkáin kívül ő ismertette meg Kínával *Puskint, Lermontovot, Gogolt, Miczkiewiczet,* kínai nyelvre fordította a *Holt lelkek*-et és *Fagyejev Tizenkilencen* című regényét.

Ismerte és *szerette Petőfi Sándor verseit.* Barátjának, Bajmannak, a költőnek, akit a kuomintang-rendőrség börtönbe vetett, *bejuttatta a rácsok mögé Petőfi verseit.*

Együttérzett az üldözöttekkel, a haladó szellemű kínai ifjúsággal, támogatta, segítette őket küzdelmeikben. Habár nem volt tagja a kínai kommunista pártnak, minden erejével segítette a kommunista földalatti mozgalmat. Magának is bujkálnia, rejtőzködnie kellett a reakciós hatóságok elől. Műveinek kiadása sok nehézségbe ütközött. Írásai nem a saját nevén jelentek meg, de még így is *hetvenhatszor kellett változtatnia az álnevét,* mert jellemző stílusuk elárulta szerzőjüket. Elbeszéléseiben és cikkeiben *Lu Hszin* lelepleztе Kína tőkéseinek, földesurainak, s az angol és amerikai imperialistáknak eszközeit, amelyekkel engedelmes rabszolgájukká akarták kényszeríteni a kínai népet. Kemény gerincű, forradalmi magatartású ember és mély író volt. *„Egy csepp sem volt benne a rabszolga hajbókolásából, amelyet pedig legjobban értékeltek a gyarmatok és félgyarmatok emberében"*, írta róla *Mao Ce Tung*, a kínai nép vezére.

Lu Hszin kitűnően ismerte a régi kínai irodalmat s a népi művészetet, feltárta benne a haladó eszméket. Éles tekintettel nézett a jövőbe, a szocializmus győzelme felé s a *Szovjetunió* őszinte barátja volt.

Válogatott írásait *V. Rogov* szerkesztésében több szovjet író átültette kínai nyelvből s ebből a kiadásból fordította magyarra most a könyvet *Gyönggyi* László. A kötet élén *L. Pozdnyejeva* mondja el, ki volt *Lu Hszin* s mit jelent életműve. A könyv közli *Lu Hszin* önéletrajzát, *Cing Szung* pedig érdekes megemlékezésben ismerteti, hogyan dolgozott az író.

A *Kis Ujság* több novellát, karcolatot közölt *Lu Hszin* művei közül. Egy-egy emberi arckép, mélyreható hangulat, emlékünkbe rögződő esemény, szinte lassan és ecsettel megelevenített táj merül fel ezekből a kis írásokból, a mély emberlátás és a forró hazaszeretet művészi kifejezésével.

Tágas, szabadon gondolkodó emberfő, éles, minden árnyalatot megrögzítő szem, tisztán, melegen, megértően dobogó szív: ez *Lu Hszin*, az író. És mindehhez hozzájárul egy kis mosoly, a száj szögletébe húzódó vonás, amely hol derűs, hol szatirikusan gúnyos, de abban az értelemben, ahogy nem is egy egyéniség, de egy nép mosolyog, amely évezredekre tekinthet vissza multjába, kultúrájába s érzi ennek a hatalmas multnak erejét, a muló korokkal szemben az erejének fölényét. Ezt a fölényt érzi és mutatja meg *Lu Hszin* népének ellenségeivel szemben, feudális nagyurak, falusi pofozó hatalmaskodók, kuomintang-rendőrök, fogdák gazdáinak erőszakoskodásaival szemben, mert tudja és megérezteti, hogy a nép ezredévek óta őrzi azt, amit a közelmult század sem vehetett el tőle: Kína ősiségét, erejét, bölcseletét, legszegényebb kujjainak is szívósságát, az öntudat alatt is mélyen ott élő népi lelkét.

Lu Hszin, ha nem is érte meg Kína felszabadulását, hitt benne, várta, vágyta és tudta, hogy mindaz, ami az ő korát és embereit nyügözte, elmúlik, elporlik s jön a nagy fordulat, amikor a nép, az igazi, ősi hamisítatlan nép'élek kerül felül. És hogy milyen társadalmi mélységből emelkedik majd fel a legszegényebb ninccstelen, azt megdöbbentően mutatta meg hosszabblélekzetű elbeszélésében, amelynek *„A—Q hiteles története"* a címe. Ez a megrázó novella forradalmi erejű. Hőse ott lebeg a tudatot az öntudatlanságtól elválasztó határon. Írói erővel és megjelenítéssel mutatja meg *Lu Hszin* azt a szintet, ahonnan a páriát fel kell emelni az emberméltóságig.

A nyomasztó légkörű történet mellett ott vannak könyvében a tündöklő, színgazdag tájak, meleg költői szépségek, virágok, madarak, halak, kagylók, felremegő emlékek novellái, kis karcai is s dús üzenetet hoznak egy messzi földről, amely felé kíváncsisággal, barátsággal, szeretettel fordul a magyar olvasó.

Lu Hszinnek, a kínai kultúrforradalom vezetőjének könyvét minden magyar dolgozónak meg kell ismernie. Ezt a nagyjelentőségű frót az a harmincéves forradalom adta népének, amely *napjainkban érkezett meg a győzelemhez.* Különösen érdekes *Lu Hszin* írásait olvasni most, amikor a *kínai művészetről* is érdekes kiállítás számol be a magyar dolgozóknak. És rendkívüli jelentőséget ad *Lu Hszin* munkásságának, hogy a kínai nép nagy kultúrforduló küszöbére érkezett, most találkozik, minden rétegében, a haladó *szovjet kultúrával.* Ez a találkozás beláthatatlan gazdagodást és kiteljesedést jelent a kínai irodalom és művészet számára.

Lu Hszin könyvének magyar átültetése minden szempontból nagyértékű, nagyjelentőségű kiadása a *Szépirodalmi Könyvkiadónak* s őszinte elismerés illeti *Gyönggyi* Lászlót is a kifejező fordításért.

Az igaz szó is fegyverünk

Sztálin nyilatkozata egy békegyűlésen

Félnyolckor békegyűlés . . .

Minden kapun egyforma tenyérnyi karton'ap, ezzel a felírással, mint valami rendszeretően elhelyezett útmutató, amelyen el lehet jutni az iskolához. Annak a kapuján már nagyobb karton'ap, benne a teremszám és a tömb száma, amelynek lakói magánosan, párosan, kisebb csoportokban jönnek s helyezkednek el, egymás mellett és egymás mögött. Csend van, az a jelentős, súlyos csend, amely jóelőre jelzi, hogy itt ma komoly szavak hangzanak el. Kis méretekben, e fölött a hatvan-hetven ember fölött egy óriási, történelmi mozdulat lebeg s a tábla fölé arany betükkel kirakott idézet úgy vonzza a pillantásokat, mint egy biztató jeladás.

Félnyolc . . .

Az előadó feláll s a csend teljes lesz, figyelmes és feszült csend támad s'a bevezető szavak után papírlap zizzen.

Az előadó idézi Sztálin szavait és mondatait. A nyilatkozat megéled a szavakban, megkapja gondolatainak kemény és nagyszerű lüktelését, a szöveg az igazság egyenletes szivverésével szólal meg.

Kibontakozik szavaiban a nyilatkozat hármas struktúrája, mint egy nagyszerű építészeti mű s az előadó javasolja, hogy a nyilatkozat egységeit külön-külön vitassuk meg.

Egyhangú határozat . . .

A leszereléshez és a háborús fegyverkezés hisztérikus hajszolásához idősebb, szemüveges férfi szólt hozzá. Tanáros pontossággal és fegyelmezett előadását átfűti bizonyos megindultság és izgalom. Hangján és mondatai fűzésén az érzik, tudatában van feladata megtisztelő voltának. Azzal is kezdi, hogy az ellentét felállítása, amely a Szovjetunió békeművét és az angol-amerikai hadikészülődést ábrázo'ja, olyan tisztán matematikus, hogy azt kiegészíteni lehetetlen. Akár az egyenlet, amelynek vaslogikája és mozdíthatatlan törvényei vannak. Hozzászólása nem is szorítkozhat másra, mint méltatásra, azoknak az acélérveknek a kiemelésére, amelyek

törmelékké zúzzák az Attlee-féle elméletet, sorbaállítják az angol munkáskormány bűnös politikájának hazugságait, ferdítéseit és manővereit, amelyek sorra összeomlottak a Szovjetunió következetes békepolitikájának a falainál . . .

A koreai beavatkozás sztálini szavai még közelebb hozzák a háborús agresszorok hamis indokait s egy ránt'ással letépik a leplet ennek az elvetemült kalandnak kudarcairól. Friss áram fut körbe a termen, a szemekben felvillan a felismerés:

— *Milyen egyszerű és milyen igaz...*

Szinte bepillantunk az agresszorok főhadiszállására, ahol napról-napra és óráról-órára keserűbben érzik MacArthur vezérkari cinkosai, hogy saját alakulataik között is ellenség áll. A hit és a meggyőződés hiánya, az igazságtalan öldöklés kiábrándító undora s a kényszer népszerűtlensége.

— *Láthatatlan és megfoghatatlan ellenfél jelenlétét mutatják ki Sztálin szavai az agresszorok soraiban.* Az imperializmust nem először éri ez a csalódás. Hadd idézzem egy német katona mondását, aki Harkov visszafoglalásának napján erre a keserű igazmondásra fakadt:

— Mi elvesztünk, mert semmi keresnivalónk ebben az országban és messze vagyunk a vértadó hazától. A szovjet emberek a hazájukat védik és napról-napra erősebbek, mint ahogy a gyermek a megkínzott anya méhében is napról-napra erősebb... Az agresszorok is beleestek ebbe a verembe. Hit és meggyőződés nélkül harcolni kész vereség... Mi, a Szovjetunió oldalán, a béketáborban tudjuk, mit védelmezünk...

Ezt egy asszony mondja el s közben a balkarját önfeledt mozdulattal hajlítja maga felé. *Ez a védelmező mozdulat egy kisgyermeknek szólhat, aki otthon alszik s álmának szivárványszínű mélységében szépség, boldogság és békesség játszik . . .*

Fiatal, diákkülsejű fiú veti fel az ENSZ politikáját megbélyegző szavakat. Tapasztalatból beszél s a tapasztalatok forró élményanyaga sisteregve fut ki beszédének kereteiből. Levente volt, nyugatra hurcolták, onnan jött haza amnesztiával. Itthon újra és újra felforr benne az emlékezés, mert

a szemével látta, a bőrén érezte, micsoda elvetemült hajsza folyik odakinn az új háború'rt s milyen nyomasztó eszközökkel akarják megszerezni az ágyútölteléknek szánt emberanyagot azoknak az ügynökei, akik az ENSZ-ben az emberiség biztonságáról, humanizmusáról és haladásáról mondanak sima, nagyképű beszédeket.

— Latinamerika — mondja hevesen — nem a saját lakosságára támaszkodik, amikor az USA hátvédjét és szavazógépét játssza, hanem arra a *fasiszta csőcselékre*, amely a Peronok újfasiszta diktatúrája alá menekült a számonkérés elől. A Horthy-csendőrök, Anders-banditák, véreskezű usztasák, benderisták, SS-gyilkosok azonban nem fékezhetik meg a latinamerikai népeket, amelyeknek eszük ágában sincs Trumanért meghalni . . .

A felkorbácsolt, felfűlt levegő megnyugszik, ünnepélyes csend támad, amint elhangzik az utolsó kérdés:

— *Elkerülhetetlennek tekinti-e ön az új világháborút?*

— Nem! . . .

És a válasz úgy hangzik el, mintha az egész emberiség lelkiismerete fogalmazta volna. Va'aki önkéntelenül felál'l s vele az egész terem talpon terem, az ajkak mozognak és mondják a szavakat, a mondatokat, ezt a ragyogó és igaz szöveget, amelyben mindaz benne van, amit az emberiség ha'lani akar. Benne van a leleplezés az extraprofit sötét lovasairól, akik egy új Apokalipszis szörnyű vágtájára nyergelnek, benne vannak a bábszínház szuffi'ái mögött, kaján vigyorral operá'ó bábjátékosok, akik miniszterekkel és kormányokat, zsandárkülönítményeket és börtönőröket, gyüjtőtáborokat és rossz törvénykönyveket szorítanak a kezükbe s ezekkel a szereplőkkel, díszletekkel és kellékekkel készülnek a világtörténelem legnagyobb szemfényvesztésére. Szemükbevág azonban a megsemmisítő igazmondás:

— *Meg akarják csalni népeiket, hogy rájuk erőszakolják agressziv terveiket és új háborúba rántsák őket . . .*

Hetven kigyúlt ember hallgatja Sztálin szavait egy budapesti békegyűlésen s igyekszem mögéjük látni, megpillantani azt, ami számukra szent és becses.

Mi lehet mögöttük?

Egy kis lakatosműhely öncsövekkel és kék forrasztólánggal, egy kiskert, amelyben már hajt a jácint, egy fiatalasszony, aki fehér klinikai ágyon vajudik, egy terv, amely a papirosból most indul a megvalósulás felé, egy zenei ütem, amelyben öröm és bo'dogság úszik, egy mozdulat, amelynek értelme és jelentősége holnap válik valóra az üzemben, egy kirándulás terve a kisvasúthoz, a gyerekkel, vasárnap délelőtt, egy csillogó hét valamelyik erdei üdülőben, egy könyv, amely félbehajtva hever otthon, az éjjeliszekrényen és amelyet el kell még olvasni, egy utazás, amelyre valaki készülődik . . . Emögött a hetven ember mögött ott lehet minden, amiért érdemes élni.. És ez a hetven ember egy ütemben mondja el a szavakat, mint egy

fogadalmat:

— *A béke fennmarad és tartós lesz, ha a népek a kezükbe veszik a béke megőrzésének ügyét és végig kitartanak mellette . . .*

S talán mindnyájan ezt gondoljuk:

— *Igaz szavak ezek s az igaz szó is a mi fegyverünk! . . .*

Három nemzedék

A kongresszus alkalmából a baracskai Vörös Csillagban elmondja:

a nagymama (volt grófi cseléd), az édesanya (egy középparaszt felesége) és az unoka (a termelőcsoport legjobb női dolgozója)

Baracska, február

(A Kis Ujság kiküldött munkatársától)

Csülörtökön délelőtt tíz órakor bekopogtattam a baracskai Vörös Csillag termelőszövetkezet tizenhármas számú portájára s ott, *Halász* András csoporttag konyháján megtaláltam az egész évszázadot.

A magyar paraszti évszázadot.

Ami volt, ami van s ami megyen a jövendő felé.

Hatan voltunk: a nagymama, az édesanya, a fiatal lány, két kesesziné macska a kemence padkán meg én.

A kemencében duruzsolt a tűz, a nap az ablakszemekkel csókolózott, az édesanya a párna-héjakat mosta egy jókora teknőben, a macskák bámyadtan hunyorogtak — nekem meg kedvem lett volna odaszólni a saját jegyzetpapíromnak:

— Hej, te fehér papírlap, terád lesz feljegyezve a mult, a jelen s a jövő!

Az egyik kese macska lehuppant a földre, a nagymama kendője alá dugta a kezét, megigazította ezüst haját s nekitámaszkodott a kemence falának.

Az első nemzedék: cseléd az „ercsi grófnál"

A neve *Hibácskó* Györgyné, hetvenesztendős, alacsony, ősz. A kendője jó vastag, a szeme apróka, mint egy harmatcsepp a fán, kö'ött lajbijába meg egy sakktábla kockái vannak belehímezve.

Kedves, édes öreganyám!

— A Rohoda-pusztán vótam cseléd, a grófi uradalomban, az ercsi grófnál... Dolena, Zoltán-tanya... ajjaj, annak rengeteg vót. De a grófné nagyon jó asszony vót.

— Miben, Lidi néni?

— Szóbaállt a magamfajtával is.

— S ez akkor felért a jósággal?

Két ráncos, vén kezét kitárja: hát, fiam, *akkor?!* A hangja mély, mint távoli harang:

— Harminchárom évig cselédkedtem Rohodán, azután meg Franciskában. Öt család lakott egy szobában, tizenegyen jutottunk egy konyhára... hogy tudtunk ott létezni, csak az ég tudja. Mikor férjhez mentem, jobb lett, már csak három család lakott egy szobában... igaz, a grófnak hatvannyo'c szobája volt, de kellett neki, mert... 'szen gróf volt, ugye fiam?

Csend. Ki-ki gondol valamire. A macska az asztalra ugrik s ráemeli fényl'ő zöld szemét a jó öreg Lidi nénire.

A második nemzedék: küszködő középparaszti család

Jár a szappan serényen a kezében, dörzsöli a cihákat, párnahéját, amely olyan sárga a mosóvízben, mint a nap. A neve *Halász* Andrásné, negyvenöt esztendős. A munkát nem hagyja abba, csak néha, ha megnehezedik a szíve; ilyenkor a teknő szélére csapja a mosott ruhát s vár. Vár.

— Kilenc ho'dunk volt a Vattai tanyán, Baracskán. Kilenc hold, öt gyerek. Mindnyájan dolgoztunk, mégsem mentünk semmire. Nem volt iga, nem volt á'at. Ha a kulák igát adott kölcsön, ha egy nap volt nálunk az eke, öt napig kukoricát kellett kapá'ni érte. Kapán, kaszán kívül nem volt semmink. Két holdnyi búzát vetettünk, de nem termett meg rajta a fejadagra való sem. Kukoricát, napraforgót, lent, répát, búzát, rozsot vetettünk, mégsem tudtunk magunknak szerezni semmit; csak egy kis napraforgót meg huszonegy kiló árpát adtunk el a szövetkezetnek. A többit megettük.

— Kukorica is csak annyi termett, amennyi a kis állatoknak volt elég. Nyolc családtagból csak négynek volt nagykabátja.

A harmadik nemzedék: első dolgozó a termelőcsoportban

„Ez volt" — mondja az édesanya egyetlen mozdulattal, ahogy a teknő szélére vágja a ruhát és serény keze mos, mos tovább.

De most a nap besétál a virágos ablakszemen, rámegy a *Halász* Erzsébet kedves arcára, amely úgy fénylik itt a kemence fehér fala mellett, mint a jövendő.

Halász Erzsébet tizennyolcesztendős, a Vörös Csillag termelőszövetkezet növénytermelő brigádjának tagja. Ő az unoka.

— 1949 október elsején azt mondta az édesapánk: fordítsunk egyet a sorsunkon, a csoportnak jobban megy. *Szántó* Györgyék is jobban éltek. *Poser* Istvánék is, *Vadas* József is; csak tizenketten voltak, de mind kapott valamit. Elment az édesapánk *Vass* Sándornéhoz, a csoport elnökéhez és belépett a Vörös Csillagba. A csoport tagja lettem én is meg Teri. Megfogta a munkát az édesapánk, még éjjel is járt igával Pestre, Fehérvárra, mert éjjelre kétszeres munkaegység jár. Én is dolgoztam, mert itt úgy van, hogy minél több a munka, annál több a haszon. Azelőtt a bulgárokhoz jártam, a kertészetbe, kaptam napi tíz forintot reggel hattól esti kilencig; nyáron még a kocsit is én pakoltam meg, mikor a piacra ment.

— Mennyit keresett az első esztendőben a család?

— Édesapám igás, neki volt *a legtöbb munkaegysége* az egész csoportban: *négyszáz!* Nekem meg a legtöbb a lányok között: 176. Pedig a gyomrommal beteg is voltam nyáron, a legnagyobb dologidő a'att. De nem sajnáltam a kezem: kapálás, aratás, kukoricaszedés, kőművesmunka, silócsinálás, répaszedés, szárvágás; ment itt minden.

(„Ment ám ez lóhálon is gerebgyézni, le is dobta itet a ló... hehe... de szeretik itet, mert szereti a férfimunkát végezni... — mondja a drága öreg nyanya, s kedves nevető ráncos arcát betemeti a két kezébe.)

— Összesen *tizennyolcezer forintot* keresett a család, három csoporttag után. Ebből lement az, amit kaptunk: egyszer 17 mázsa negyven kiló búza, egyszer meg 2 mázsa hetven kiló, lement nyolcszáz forint adósság, 12 mázsa kukorica, 7 mázsa burgonya, 3 mázsa árpa, zab, 46 kiló cukor, 25 liter olaj, 45 liter bor, a sajt (mert juhok is vannak), a tej. Megmaradt 8540 forintunk.

— Mit vettek az első esztendőben?

— Hat új télikabátot Pesten a Divatcsarnokban meg a Kálvin-téren a Szabadság-áruházban. Csak a nagymama meg az egyik fiú (aki vasutas) nem kapott télikabátot. De ő kapott ballont s egy öltözet ünneplő ruhát. Vettünk nyolc pár cipőt.

(„Kapott a nagymama is?" — kérdem. Felugrik a padkáról: „Itt van e, amitt a lábamon!")

Vettünk két pár félcipőt, tizenöt méter barhetet, négy méter flanelt, négy női szövetruhára való anyagot, nyolc méter zefirt férfiingekre, meg ágyneműt. Én *közel négyezer forintot* kaptam a 176 munkaegység után (22 forint 6 fillért fizetett egy munkaegység), vettem egy kerékpárt meg egy néprádiót.

„Ez az!" — s rámutat az asztalon. Az édesanya megáll a mosásban: ötven baromfink van, mondja, kétszáz négyszögöl kertnek való, hatszáz négyszögöl kukoricaföld, egy anyadisznónk, négy malacunk. Két hízót vágtunk, egy háromszáz kilósat, meg egy százhetvenöt kilósat. Meg az uram.. nyáron két hétig nyaralt a Szabadsághegyen a Vörös Csillagban.

Búcsú

Kell itt valamit kérdezni még? Csend van, de e csend zúg, kiált, Tipeg a drága nyanya mellettem, a hizóra gondol, a háromszáz kilósra, mert kifelé jövet megjegyzi: „Akkora volt, mint egy borjú, a mejjemig ért."

S a termelőszövetkezet kapujában, a ház mellett, ahol valaha Vörösmarty élt, átad egy másik vénasszonynak, a Vass Sándorné csoportelnök édesanyjának, aki kocog velem a nagy fák alatt s közben bebe néz a tyúkólakba.

— Kell ám a tojás. Ha nincs tojás, nincs munkaegység.

Nézem: ötvenéves? Hetven? Hogy belenőtt vénen is a jövendőbe; drága, kedves, töpörödött édesanyám!

Ruffy Péter

Budapest készül a Kongresszusra...

A nagy eső, köd, nedvesség után a korai tavasz fényessége áradt el Budapest utcáin. Az üde szél és a zsendülő napfény felszáritotta az aszfaltot, frissen lobogtak a zászlók az ujjongó levegőben a háztetőkön, magasan a forgalom fölött, innétonnét menetelő katonák kemény és bátor dala hangzott túl az autótülkölésen, autóbuszok robaján, villamosok friss csilingelésén. A katonák a békéről és a béketábor erejéről énekeltek, az ünnepi kirakatokban virágok, díszek, feliratok hirdetik a Magyar Dolgozók Pártja II. kongresszusának örömét, a béke hatalmát ünneplik az összes díszítések, irások, melyeket a nép lelkesedése rakott a házak falaira, autóbuszok, villamosok, kirakatok ablakába — Budapest készül a kongresszusra...

A természet is feldiszitette az eget, a budai hegyek lágy hegykoszorúja a különben olyan enyhe és kedvező tél borui után újra délszaki, megejtő szépségében pompázik, gyöngyörű keretként a készülődő és ünneplő város körül. Friss és gyors habokkal, a tavasz igézetét hordozván folyásán, siet fova a partok között a Duna. Amerre jár e hazában, oly népet lát, amely már más nép, mint a régi volt. A habokban Dunapentele óriási épitkezéseinek diadala tükröződik, gyárak és új épületek képe rajzolódik örök érvénnyel a habok fölé és elvegyül a friss, szép gyermekarcokkal, amelyek a Sztá'in-hídról hajolnak kiváncsian a mély hullámok fölé — gyermekarcok, nevető gyermekarcok tükröződnek a folyó komoly színén és egy szebb jövő mosolyát szórják az új életet igérő szélnek, mely egy nagyszerűbb és boldogabb jövendővel illatozik.

Budapest készül a kongresszusra... Budapest, ez a sokat szenvedett, sokat változott város kivirult a tavasz első üzenetére. Virágok és remények nyilnak a szivekben és az öröm, a várakozás öröme kiült az arcokra. A siető embersokaság, mely egy nagyon munkás és dolgos város vérkeringését jelenti, visszatükrözi megváltozott és még tovább változó, fejlődő életünket. Azelőtt komor város volt Budapest, sötétre festették a házakat, kapzsi és üzér nagypolgárok mohó zordonsága és bizarr zárkózottsága látszott a kirakatokon arcokon, bankok cégtábláin. Most Budapest a dolgozók városa, hat esztendő óta a nép fővárosa, valóban. A nép kedvessége, jósága és szivessége, amely égő színekben virult ki a tavasz közeledtére, annak a mélységes emberiességnek, emberközelségnek és szeretetnek megnyilatkozása, melyet a Magyar Dolgozók Pártja tett végre alahára népünk, fővárosunk közszellemévé. „A legfőbb érték az ember..." — ez a város, ez a nép, amely a tavaszban a maga sugárzó életét éli, megértette ezt a magasztos, nagyszerű és mégis olyan egyszerű szózatot.

Zászlók lobognak a magasban, hirdetvén önmagunk bizodalmát, munkánk eredményeit, a felszabaditó Szovjetuniónak való hálánkat, barátságunkat a szomszéd népekkel — milyen újdonság ez is, milyen örömi Azelőtt, a világháború sötét éveiben ugyanitt a gyülölet és hóditás jelvényei tetszeleglek, most béke, barátság és szeretet színei köszöntenek lépteinyomon. A járdákat hatalmas arcképek szegélyezik, Sztálin, Rákosi, a kinai nép és a népi demokráciák vezetőinek képmásai — a budapesti nép szeretete állitotta ezeket a szimbolumokat. De zászlók, díszek, lobogó-csokrok — most nemcsak felszínes ékesség. Most az igazi érzelmek törnek elő — fiatalemberek kisfiúk, kislányok, öreg nénikék diszitik a házakat, valóban a nép ékiti és szépiti fővárosunkat, a nép hálája és szeretete ragyog a házak homlokzatán, izzik a sötét kapualjak bejáratán, melyek hideg és barátságtalan félhomálya emlékeztet még arra, ami mögöttünk maradt.

A fiatalok mosolya a jövő felé sugárzik. Fiatalok, öregek, az utca élénk és csendülő zaja, a tavaszi ég, a gépek dübörgése — mind-mind azt az erőt ünnepli, amely megváltoztatta és megváltotta életünket. Budapest az ország szive: munkásemberek öklében és agyában itt acélosodott az az öntudat és akarat, amely egy hatalmas pillanat során megváltoztatta ennek az országnak életét. Budapest, az ünneplő Budapest az ország szive: régen a falusi, tanyai szegénység itt keresett magának a földtelenség, a kiszolgáltatottság, a mezei nyomorúság, a nagybirtok nyomása elől menedéket, igy töltötte fel, igy gyarapitotta a fővárosi munkásságot vérével, erejével. Mennyi hit, mennyi akarat, mennyi erő, mennyi várakozás hullámzott ennek a roppant szivnek mélységes, dübörgő vérkeringésébe!...

Budapest, Magyarország szive most még forróbban lüktet és a szív öröme kivirágzik a tavasz érintésére. Mit hoz ez a tavasz? Tudjuk jól mindannyian, az ünneplő utcákon, az üzletekben, hatalmas gyárakban és üzemekben, tudjuk jól, künn a megújhodott magyar földeken, hogy ez a tavasz a még jobb és szebb életet hozza nekünk, az emberek emberi és igazságos, békés életét. Az arcokon a bizalom fénye és hite látszik, lengenek a zászlók a házakon, örömmel köszöntenek a nép diszitései mindenfelé — egy új ország, új haza vérözönből, füstölgő romokból megújhodott fővárosa köszönti a Magyar Dolgozók Pártjának Kongresszusát.

Kongresszusi ünnepi nagygyűlés lesz szombaton a Hősök-terén

A Magyar Dolgozók Pártja Budapesti Pártbizottsága folyó hó 24-én, szombaton délután 3 órakor a Hősök-terén az MDP II. Kongresszusának tiszteletére nagygyűlést rendez.

A nagygyűlésen beszédet mond: Rákosi Mátyás, az MDP főtitkára és felszólalnak a testvérpártok küldöttei.

A Kossuth- és Petőfi-rádió szombaton, február 24-én, délután 3 óral kezdettel közvetítést ad a kongresszusi ünnepi nagygyűlésről.

Uj kiadásban jelent meg Sztálin két beszéde

A Szikra Könyvkiadó a Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusára kiadta *Sztálin* két hatalmas jelentőségű beszédét. A két beszéd már eddig is megjelent magyar nyelven, azonban nagy jelentőségükre való tekintettel most külön is kiadásra kerültek a Marxizmus-Leninizmus Kiskönyvtára sorozatban.

Az első — Sztálin. „Beszámoló a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának munkájáról a XVIII. Pártkongresszuson" című mű. A másik — „Beszéd a sztahánovisták első összszövetségi tanácskozásán" címmel Sztálin 1935 november 17-én elhangzott beszédét tartalmazza.

Kunder Antal kereskedelmi miniszter megtekintette a bécsi vásárt

Bécs, október 21.

(NST.) Kunder Antal magyar kereskedelmi miniszter pénteken *Bürckel körzetvezető és birodalmi biztos meghivására Bécsben* tartózkodott. *Kunder* Antalt minisztériumának néhány magasrangú tisztviselője kísérte. Az Imperial-szállóban *Bürckel* és *Neubacher* bécsi főpolgármester fogadta a vendégeket. *A Bécsi Vásár R. T. néhány vezetőjének kíséretében a magyar miniszter meglátogatta a két vásárépületet.* A Rotunde területén *Kunder* miniszter megtekintette a magyar, a szlovák és az olasz pavillont és a gépvásárt. A vásár palotájában a magyar miniszter a bécsi divat termékei és a német minőségi termelvények kiállítását tekintette meg. A magyar urak az esti órákban hagyták el *Bécset.*

Repülőgéppel vetik a füvet Amerikában

Newyork, október 21.

Egész Afrikában, de főként annak északi és déli részén nagy érdeklődéssel vették tudomásul, hogy az Egyesült Államok kormánya nem adta fel a harcot az úgynevezett vándorló sivatagok ellen. A legutóbbi időben repülőgépek jelentek meg a nyugati részek homokos területei felett és

fűmagot vetettek le a magasból, miután előzőleg a magot kicsiráztatták.

Azt hiszik, hogy ezen a módon *sikerülni fog az úgynevezett steppefüve ismét meghonosítani e területeken, amelyeken az utóbbi tiz évben mindenféle növényzet tönkrement.*

A sivatagképződések oka az egyes földrészeken különböző. Afrika, az ottani nagy szárazság következtében, sokkal veszélyesebb helyzetben van ebből a szempontból, mint Azsia, vagy Északamerika. Itt más tényezők játszanak szerepet. Északamerikában a szántás következtében vesztette el a talaj tartósságát,

Afrikában pedig a tavak kezdenek eltünni.

Ezzel viszont összefügg az esőzés csökkenése, ami viszont a tóba folyó vizek mennyiségét csökkenti. A tudósok megfigyelték a Csád-tó vizének csökkenését és hasonló jelenségeket észleltek még a Tanganyika- és a Viktória Nyassza-tónál is. Ha azonban ez a két tó kiszárad, akkor

ugyanilyen sorsra van ítélve a Nílus is.

Délafrikában aránylag rövid idő alatt két tó tünt el: a Ngami-tó és a Makarikari-tó. Most azon gondolkoznak a szakértők, nem volna-e lehetséges, ha gátakkal elzárnának bizonyos vizeket, amelyeket azután ismét a tavakba vezetnének? Az ilyen tervek megvalósítása természetesen *óriási pénzbe kerül, de semilyen összeget sem szabad sajnálni, amikor végeredményben egy földrész jövőjéről van szó.*

A VILÁG KÖRÜL

A STEAUA ROMANA TARSASAG „Olténia" nevü petróleumtankhajóját elsülyesztették. Az Oltenia petróleumszállítmánnyal útban volt Anglia felé és az elsülyesztés állítólag Gibraltár közelében történt.

A SZOLNOKDOBOKAMEGYEI DOMEKOS KÖZSÉG magyar lakossága elhatározta, hogy magyar református elemi iskolát építtet. Az iskola céljaira az egyszerü falusi gazdaemberek százezer leit ajánlottak fel.

JUGOSZLAVIA ÉS AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK közötti távbeszélőforgalom, amelyet eddig Londonon át bonyolitottak le, ezután Olaszországon keresztül fog történni.

A MILANO—VELENCE—ZAGRAB—BELGRAD között hetenként háromszor, valamint a Milano—Velence—Budapest között naponta közlekedő nemzetközi légijárat a télen is fenntartja a szolgálatot.

MAGLIONE BÍBOROS ÁLLAMTITKÁR szokásos jelentéstétele után a pápa pénteken Kristóf görög herceget fogadta. Vasárnap a pápa Castelgandolfo lakosságát fogadja közös fgadáson, majd a biztonsági őrség járul eléje, amely nyaralása alkalmával Castelgandolfoban teljesitet szolgálatot. Vatikáni körökben kijelentik, hogy a pápa október 28-án tér vissza Rómába.

A ROMANIAI NÉPKISEBBSÉGI ÚJSÁGÍRÓK egyesületének vezetői tisztelgő látogatást tettek a sajtó- és propagandaminiszternél, valamint a munkaügyi és kisebbségi miniszternél. A miniszteknek a most készülő céhtörvényjavaslattal kapcsolatban emlékiratot nyujtottak át, amelyben kérik a szerzett jogok elismerését és az egyesület jogi személyiségének újból megerősítését.

AZ ANGOL TEXTILIPARI MUNKÁSOK BÉRÉT 12 és fél százalékkal felemelték. A béremelést az árak emelkedésével indokolták. A jövőben a béreket állandóan összhangban tartják a kormány által megállapitott indexszámokkal.

KALININ, a legfelsőbb szovjettanács elnöke fogadta az új nervég követet, aki átadta megbizólevelét.

A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG aradi tagozata kérte a légvédelmi előadások magyar nyelven való megtartását is. A királyi helytartóság a kérést elutasította azzal az indokolással, hogy a légvédelmi előadások csak az állam nyelvén tarthatók.

A magyar sótermelés lényegesen tulhaladja az ország fogyasztását

A trianoni Magyarország közel húsz esztendőn át sóbevitelre volt utalva, mert az erdélyi, a máramarosi és a sóvári telepeket elveszítettük. A Kárpátalja visszacsatolásával együtt hazatért *aknaszlatinai bányák azonban teljes mértékben fedezik Magyarország sószükségletét, sőt már jelentős feleslegeket is termelnek.* Európának ezen az egyik legjelentősebb sótelepén már közel *hétszáz esztendeje folyik a termelés.* Jelenleg 780 munkást foglalkoztatnak a bányák s a napi termelés 1000 tonna. Tekintve, hogy az ország sószükségletét évi 110.000 tonnára lehet becsülni, *a termelés mai keretei mellett máris bőségesen fedezi a fogyasztást.*

Az átmeneti időben a termelés egyideig természetesen nehézségekkel küzdött, különösen a szállítás akadályai folytán. Azóta azonban egyrészt megindult az aknaszlatina-taracközi vasút építése és sikerült megállapodást létesiteni a román kormánnyal az Aknaszlatinától Mármarosszigeten át Taracközig haladó román területen fekvő vasútvonal használatára. Az első hetekben azonban egyik szállítási lehetőség sem állott rendelkezésre s így *a magyar kormány teherszállító autók beiktatásával gondoskodott a forgalom folytonosságának fenntartásáról.* Az aknaszlatinai bányaüzem most már teljes üzemmel és a legmodernebb műszaki eszközökkel dolgozik.

A korszerű termelés müszaki módszereit nagyszabású szociális berendezések egészitik ki s igy *az ország nemcsak nagyértékü nyersanyagforrással, hanem egyben mintaszerü bányaüzemmel is gyarapodott.*

Lósport

Vasárnap: A honvédelmi miniszter dija Megyeren

Az Urlovasok Szövetkezete jubileumi esztendejének záróműlingjét bonyolitják le októberben Megyeren. Vasárnap, a nagy miting második napján a honvédelmi miniszter-dija a program messze kimagasló eseménye. Az érdekesnek igérkező nagy akadályversenyben öt kitünő ugráló vesz részt. Az ötös mezőnyből nehéz a győztest megjelölni, — mégis azt hisszük a jól próbált Lectica fut be Honvéd és Resista előtt.

A kiséró műsor is nagyszerű sportot igér. Hét futam szerepel a programon sikerült nevezésekkel. A gróf Batthyány Elemér-emlékverseny igérkezik a második vonzó eseménynek, melyben Pitypalaty nyerhet Askari és a Pejacsevich-lovak ellen. Rekord mezőny indul a nyeretlen kétévesek versenyében. Itt Kertész lovai vannak előnyös helyzetben.

A versenyek 1 ór. 30 perckor kezdődnek. Az utolsó különvonat 12 óra 52 perckor indul a nyugati pályaudvarról.

Jelöltjeink:

I. Adisababa—Szives.
II. Pandora—Hajrá Lándzsa.
III. Lectica—Honvéd.
IV. Pitypalaty—Pejacsevich ifj.—Askari.
V. Kertész-ld.—Csömpi—Barázda.
VI. Fertő—Csernovits-ld.—Ipolyság.
VII. Sás—Padisah—Fanny Elssler.

=o=

HETI VERSENYNAPTÁR: Október 24. (kedd): Ügető. — 26. (csütörtök): Megyer. — 28. (szombat): Ügető. — 29. (vasárnap): Megyer.

Klimscha Albert a magyar zsokésamplon. A Lovaregyleti versenyek befejezésével eldőlt a zsoké-samplonátus kérdése is. Az idén az egyik legtehetségesebb fiatal zsoké, a népszerű Klimscha Albert nagy fölénnyel nyerte a samplonátust. Ötvennégy győzelem fűződik nevéhez, míg a második helyezett Guta János 39 győzelemmel, Schejbal 29, Kolonics 28 győzelemmel következnek utánna. Klimscha Albert szorgalmával, ihetségével és szerénységével megérdemelten jutott a magyar lovasgárda élére.

Sorozatos meglepetések és osztalékszenzációk a szombati ügetőversenyeken

Eredmények:

I.: 1. **Ufa** Feiser (5:10), 2. Zivatar D. (2). Im.: Almos, Biztos, Hyperol, Orchid Lady. Tot.: 12, 12, 12. Bef.: 23. Idő: 29.6.

II.: 1. **Bakancsos** Zwillinger (5), 2. Viki (1½), 3. Erdőszépe (6). Im.: Little Tich, Sunyi, Mausi H., Ali J., Barázda, Mókus. Tot.: 50, 15, 14, 24. Bef.: 87. — 396. — Idő: 33.3.

III.: 1. **Ébredő** Benkő (5), 2. Ezres (1¼), 3. Éltes (2½) Im.: Rolló, Szabolcs, Brigádkürtös, Marci, Csibész. — Tot.: 120, 13, 11, 13. Bef.: 162. — 321. — Idő: 33.

IV.: 1. **Bajadére** Kovács J. (3). 2. Perun (8:10), 3. Balbo (2). Im.: Ali, Etes, Opera, Paprika, Eboli. Tot.: 58, 12, 12, 13. Bef.: 115. — 153. — Idő: 32.4.

V.: 1. **Beki—Gin** Grundt (1¼), 2. Bob—Etelka (3). Im.: Csikos—Ulica, Imréd II.—Osztalék, Divat—Pasa. Tot.: 23, 13, 12. Bef.: 60. — Idő: 42.3.

VI.: 1. **Ond** Baik (2), 2. Oroao (5), 3. Tilly (2½) Im.: Csákány, András, Triumpf, Bakafántos, Daniló, Balla, Uzsorás. Tot.: 39, 15, 25, 22. Bef.: 163. — 107. — Idő: 28.

VII.: 1. **Dettó** Jónás (2½), 2. Doba (6), 3. Soci (8). Im.: Margit, Csákó, Csipkerózsa, Listrac, Lenke, Zuzmara, Mátka. Tot.: 33, 19, 33, 68. Bef.: 117. — 289. — Idő: 28.7.

VIII.: 1. **Orgona** Vári (12), 2. Czinka Panna (1½), 3. Zivatar (8). Im.: Árvaegény, Elsőm, Tóni, Loge, Marina, Nestor, W. Aladár, Epilóg. Tot.: 254, 40, 19, 40. Bef.: 774. — 5479. — Idő: 28.

IX.: 1. **Négus II.** Benkő (6:10), 2. Wilt Mária (5), 3. Elemér (2). Im.: Rizola, Tarantella, Makfilkó, Buzakalász. — Tot.: 15, 10, 13, 12. Bef.: 62. — Idő: 29.3.

X.: 1. **Vakarcs** Földi (10), 2 Leó (3), 3. Picque Dame (1). Im.: Dusán, Uröter, Palóc, Spilka, Gulliver. Tot.: 409, 25, 14, 12. Bef.: 763. — 544. Idő: 31.1.

XI.: 1. **Zólyom** Marschall (6:10), 2. Zászlós (14), 3. Sári bir (10) Im.: Lisclotte D., Leander, Bankrablő, Zsarnó, Gyémánt II., Vinyetta. Tot.: 18, 15, 27, 22. Bef.: 81. — 48.

Lin: Bernáth Aurél kiállitása

Huszonhét év művészi útja vonul végig a szemlélő előtt az Ernst-múzeum új vezetés alatt álló helyiségében, *gróf Almásy-Teleki Éva intézetében. Bernáth* Aurél legegyénibb és szófukarabb művészeink egyike, számára a festészet nem kenyérkereset, még talán hivatásnál is több: *szenvedély és küldetés.* Ő maga katalógusa elöszavában önvallomásszerüen emlékezik meg kutatásairól és „tévelygéseiről", a szemlélő azonban egységes képet lát, céltudatos elmélyülést. *Vizionárius* festő, aki az alig érzékelhetőt adja vissza, valami prousti félálomban. A sok szép alkotás között is tovább zeng bennünk a *„Tavasz"*, az *„Országút"* a *Felolvasó"*, a *„Koncert"* és *„Balkon"*. De ki tudna itt válogatni? A képek nagyrésze előre gazdát talál s ez arra mutat, hogy Bernáth Aurél művészetének sok lelkes rajongója és tisztelője akad és nem okoz gondot neki, akad-e vevő müveire.

(d. r.)

Légvédelmi riadónál

Diogenes: Lámpát eloltani! — Hát lehet igy igaz embert találni?!

Reuter tengernagy:

„Boldog vagyok, hogy a bosszút megérhettem'

BERLIN, október 21.

(NST.) Reuter tengernagy, aki 1919 július 21-én a német flottát Scapa Flownál elsülyesztette, hogy az ne kerüljön az angolok kezére, levélben üdvözölte Prien sorhajóhadnagyot a „Royal Oak" elsülyesztése és a „Repulse" cirkáló megtorpedózása alkalmával. „Ön — irja Reuter admirális —, most megbosszulta a haditengerészet történetének legnagyobb gazságát és szószegését, amikor az adott biztositékokkal szemben a német flottát semleges kikötő helyett Scapa Flowba kényszeritették. Boldog vagyok, hogy a bosszút megérhettem".

VIDÉKI NAPLÓ

Rimaszombat lakossága november 10-én, a város visszatérésének egyéves fordulóján sorozatos ünnepségeket rendez. Előző este a kormányzóhoz címzett hódoló irattal levente-staféta indul Budapestre.

Érsekújváron a napokban kezdi meg müködését az új paprikaörlőmalom. A korszerü gépekkel felszerelt üzem eddig közel kétszáz vagon paprikát vett át a környékbeli termelőktől. A malomban háromszáz munkás dolgozik.

Bácsalmás község (Bács-Bodrog) határában kigyulladt és elégett Régner József kereskedő rőfösáruval megrakott autója. A kocsi egész rakománya a lángok martaléka lett.

Miskolc város vízellátásának zavartalan biztositására az Avashegy átfúrásával második főnyomócsövet építettek. A munka most készült el és tiz-tizenkét nap mulva üzembe helyezik az új berendezést.

Szóládon (Somogy) Karsai Káfoly földmives tengeriszállitás közben leesett a kocsiról. A kerekek keresztülgázoltak rajta és tizenegy oldalbordáját eltörték. A kihivott orvos elsősegélyben részesitette, de Karsai sérüléseibe még aznap belehalt.

Kassán október 28-án az V. Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás ünnepélyes megnyitásával müvészeti hét kezdődik. Ugyanaznap este a városi színházban neves irók és művészek felléptével irodalmi és zeneestet rendeznek.

Szombathelyen Cserhalmi István rendőrfőtörzsőrmester a kapitányság épületében szolgálati pisztolyával szivenlőtte magát. Azonnal meghalt.

Székesfehérváron Hopp Ferenc ötéves kisfiú pajkosságból egy lengyel rendszámú gépkocsi elé ugrott. Az autó elütötte és a kisfiút agyalapi töréssel kórházba szállitották. Néhány óra mulva meghalt.

Dunakömlőd községben (Tolna) *Pámer* Ignác gazda padlásán felhalmozott nagymennyiségü nedves takarmány öngyulladás következtében tüzet fogott. Mire segitség érkezett, leégett az istálló és a vele szomszédos pajta. A kár 2000 pengő.

Tiszapolgár közelében a motoros vonat elgázolta *Gerő* Mária 24 éves leányt. A kerekek levágták a jobb lábát. Sulyos állapotban szállitották kórházba.

Denesházán (Baranya) ifj. Somogyi János 38 éves földmives összeszólalkozott Gulácsi János 40 éves földmivessel. A szóváltás hevében Somogyi a kezében lévő présházkulccsal fejbeverte Kovácsot. Kovács a helyszinen meghalt. Somogyit a csendörök elfogták és átadták a pécsi ügyészségnek.

Perbál pestmegyei nagyközségben október 22-én hazafias ünnepség keretében *József* királyi herceg felavatja a hősi emlékmüvet, *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos, az Ereklyés Országzászló Nagybizottságának társelnöke pedig a község országzászlaját.

Továbbfolytatódott az elmult héten búzakivitelünk

Mint ismeretes, az árkormánybiztosság megengedte a kereskedőknek és a Futurának, hogy a havonként emelkedő hivatalos búzaárakon felüli 25, illetőleg 50 fillérrel magasabb áron adhassanak el búzát a malmok részére. Erre az intézkedésre azért volt szükség, mert az árrögzités következtében a termelő részére fizetendő hivatalos ár — melynél olcsóbban vásárolni nem szabad — összeesett az eladás alkalmával engedélyezett árral, ami a forgalmat erősen megnehezitette. A malmok, amelyek a belföldi fogyasztás kielégitésére és a lisztkivitel lebonyolitására szükséges őrlőanyaggal nem rendelkeztek, az *adott árhelyzet következtében nem tudtak búzát vásárolni.* A 25, illetőleg 50 filléres áremelés hatása alatt a forgalom azonnal megélénkült és a malmok búzaszükségletüket befedezhették. Az árkormánybiztosság azonban az áremelés engedélyezésével kapcsolatban gondoskodni kivánt arról is, hogy *a kenyér ára ne emelkedjék.* Ennek megfelelően a búzaáremelkedést a malmok kizárólag a 2-esnél finomabb lisztekre hárithatják át, úgyhogy a búzaáremelés csak a 0ggtől 2-ig terjedő minőségü lisztek 100 kg-ként 60 fillérrel való megdrágulását jelenti, ami a fogyasztás szempontjából jelentéktelennek tekinthető.

Búzakivitelünk az elmúlt hét folyamán is tovább folytatódott. Ezidőszerint a legnagyobb mennyiségü búza Olaszországba megy, de a közeli napokban, újabb kiviteli kontingens keretében ismét nagyobb mértékben fog megindulni a *svájci* búzakivitel is.

Johan Béla államtitkár nyilatkozata a tudományt népszerűsítő irodalomról

Sok szó hangzott el és sokat írtak arról az utóbbi években, hogy az egyetemről kikerült fiatal orvosnemzedék mennyire vonakodik attól, hogy pályáját vidéken kezdje el, hogyan húzódozik attól, hogy „egy kis faluban eltemetkezzék", amol „nem láthatja biztosítva anyagi egzisztenciáját" s ahol nincs módjában magát továbbképezni.

Ezeknek a felfogásoknak téves voltát bizonyítja Francis Brett-Young-nak, a kitűnő orvos-írónak rendkívül érdekes könyve, amely *„Med. univ. Dr. Bradley"* címen most jelent meg magyar fordításban. Egy vidéki orvos életét mondja el ebben az írásban és rámutat mindazokra a körülményekre, amelyek — a kultúrális és szociális missziótól eltekintve — egyénileg is nagyon előnyössé teszik az orvos számára a vidéken való letelepedést.

Erről az új könyvről beszélgetünk *Johan* Béla belügyi államtitkárral, aki az ország egészségvédelmét, a népegészségügy fejlődését irányítja és a Közegészségügyi Intézet igazgatói minőségében már évtizede foglalkozik az idevágó nagyfontosságú kérdésekkel.

Magyarországon javult a helyzet

— Nagyon helyesnek tartom, ha az irodalom is népszerűsíti a falusi orvos munkáját, — mondta az államtitkár. Helyes, ha egy-egy könyv rávilágít arra, hogy az ilyen lemondásnak szükségszerűen ki kell váltania az orvosban a kultúra-terjesztés vágyát és misszióját. Különösen a lakás-kultúra és az egészséges életformák kialakítása terén vannak nagy lehetőségei az orvosnak, ha megfelelően találékony elme. Természetesen minden az embertől függ: *lelkesedésétől, a hivatásban való hitétől, szorgalmától, energiájától és intelligenciájától.*

— Ma már egyébként javult a helyzet nálunk, — folytatta, — mert a fiatal orvosok megértik, hogy kicsi helyen kell elkezdeni a pályát, aminek bizonyítéka, hogy a legutóbb kiírt pályázaton 200 körorvosi állásra 900 jelentkező akadt. A javulást az 1936-os törvénycikk hozta meg, amely a belügyminiszter kezébe tette az orvosi kinevezéseket. Míg azelőtt a pályázat és választás útján falura került orvos egész életére ottragadt, *ma a központi kormányzat gondoskodik arról, hogy később előbbre jusson, fokozatosan nagyobb városokba kerüljön.* Itt a családvédelmi szempontok is érvényesülnek: a nőtlen fiatalembereket helyezzük kisebb helyekre, míg az iskolaköteles gyermekekkel bíró orvos fokozatosan városba kerül.

Francis *Brett-Young* sokat foglalkozik könyvében azzal a kérdéssel, hogy a vidéki orvos milyen nagy gyakorlatra tesz szert a betegségek felismerésében és kezelésében, mennyire megismeri a nép lelkét, ami rendkívül fontos tényező a munkájában. Rámutat arra, hogy mennyivel általánosabb képzettséget igényel a praxisa, mint a városi orvosé.

Megvalósult tervek

— Ebben igaza is van, — mondta *Johan* Béla dr. — és éppen erre a sokoldalúságot igénylő helyzetre való tekintet is vezérelt abban, hogy a községi körorvosok részére hathetes tanfolyamot nyitottunk három év előtt. Most is két csoportban 190 orvos hallgatója van a tanfolyamnak. Ezek nagyrészt olyanok, akik most készülnek vidéken letelepedni, de a vármegyék is küldenek fel, ösztöndíjjal, régi körorvosokat a tanfolyamra.

A könyvből kiderül, hogy az utolsó ötven év alatt milyen fantasztikus mértékben fejlődött az orvostudomány és mennyit javult ezalatt a népegészségügyi helyzet az angol vidéki városokban és falvakban.

— Nálunk legfeljebb a nagyvárosok egészségügyi kultúráját lehet félszázadosnak minősíteni, — válaszolta az államtitkár, — mert hisz a budapesti vízvezeték is csak kb. ötvenéves! A falu egészségügyére alig 15 éve forditanak különösebb gondot. A rendszeres munka e téren *1933-ban indult meg, amikor a kormányzat tizéves programot dolgozott ki. Ekkor kezdtük megszervezni a Zöldkeresztes-mozgalmat és az Egészségházak létesítését. Öt év elmultával több mint fele valósult meg a terveknek.*

Irodalomból indult ki a beszélgetés, de mert a szóbanforgó Francis Brett-Young-könyv nemcsak izgalmas regény, hanem tudományos és szociális kérdést is tárgyal: a magyar nemzet létérdekét érintő problémák is felszínre kerültek.

Százéves a pécsi magyar színészet

Pécs, október hó.

(A Függetlenség tudósítójától) A nagymultú pécsi magyar színészet *százéves jubileumához érkezett.* A német szellem terjedésének ellensúlyozására határozták el a pécsi Nemzeti Kaszinó urai, hogy gróf Széchenyi István mondásán: „amíg a nemzeti nyelv fennmarad, a nemzet is él" — okulva megszervezik Pécsett az első magyar színtársulatot.

Az elhatározást 1839 júliusában már tettek is követték. A választmány a Kaszinó legtekintélyesebb tagjaiból állandó színi bizottságot választott, amely megkezdette a tárgyalásokat *Farkas* József, a révkomáromi színésztársaság volt igazgatójával a 6 hónapos pécsi színievad megszervezésére.

Közben megkezdték a bérletek gyüjtését és

néhány nap alatt 120 kaszinó tag bérelt zártszéket, amelynek árát 3—7 forintban állapitották meg.

Az igazgatóság egyenként kötötte meg a színészekkel és zenészekkel a szerződéseket. *Koszits* Ákos dr. közlése szerint

a szerződésszegő színészre letartóztatás várt.

Ezt a jogát a kaszinó színigazgatósága a szerződés harmadik pontjában így kötötte ki: *„3-szor. Azon esetre, hogy ha ezen szerződési idő közt a fent tisztelt Művész Úr szerződésétül elállana, bánatpénz fejében 400 pfkat fizetni köteleztetik, mit ha befizetni azonnal nem tudna, bárhol is találandó légyen, az Igazgatóságnak személyéhez is tellyes hatalma lészen"* ...

A kaszinó színigazgatósága a *kórussal és müszaki személyzettel együtt 43 tagu társulatot szervezett.* A társulat főfelügyelője *Lendvay* Márton, a kiváló színész volt, primadonnája pedig *Liptsey* Klára. *Lendvay havi fizetését 200 forintban állapitották meg. A primadonna 150 pengőt kapott havonta.* A legkisebb fizetés a férfiaknál és nőknél egyaránt 40 pengő volt.

Mivel a városi színháztermet a német társulat birtokolta,

a kaszinó egy magánházat bérelt ki, azt megfelelően átalakíttatta és alkalmassá tette a próbák és előadások zavartalan megtartására.

A rend, fegyelem és zavartalan munka biztosítására a kaszinó vezetősége igen nagy súlyt helyezett. Jellemzésül erre *Koszits* Ákos dr. idézi a fegyelmi bíróság egyik ítéletét, amely így hangzik: *„Jelentetvén az, hogy minekutánna .... Ilka színésznő az erényességen túl lépvén, maga jámbor viseletéről megfelejtkezett volna, mely véget a többi tisztes színésznők véle fellépni nem akarnának, annak okáért tisztelt színésznő az igazgatóságtól elbocsájtatván, Lendvay úrnak meghagyatik, hogy .... Ilkát elbocsájtásárul értesítvén, folyó november végéig sorsárul gondoskodjon, melly ideig csak fizetését veendi."*

A színházban előadásra kerülő színdarabok kiválasztását és a műsor mindenkori megállapítását

Lendvay Márton felügyelő és rendező meghallgatásával a Kaszinó színigazgatósága esetről esetre ülésben végezte.

A repertoár kitűzése rendesen 8—10 napra előre történt.

Az első előadást 1839 október 9-én tartották meg és a szezon 1840 április végéig tartott. A műsor érdekességét és változatosságát pesti színészek vendégszereplésével is biztosította az igazgatóság. *Így Lendvayné öt estén át vendégszerepelt.* Megyeri, az akkori idők leghirescbb színésze *egy hónapi vendégszereplésre 650 pengős ajánlatot kapott a pécsi színház vezetőségétől.*

A pécsi magyar szintársulat igen rövid idő alatt bebizonyitotta életrevalóságát és azt, hogy valóban szívvel-lélekkel terjeszti a magyar irodalmat és kultúrát. Baranya megye már 1839. évi november 5-én tartott ülésén így emlékezett meg a társulatról: *„a közjónak elömozditása és honi nyelvünk kimüvelődése tekintetéből jelen szini társaságnak pártoltatását elfogadta".* A vármegye vezetősége

a járásokban gyüjtést is rendezett a társulat javára és az adományokat a színház igazgatóságának rendelkezésére bocsájtotta.

A pécsi társulat jóhírére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy *Kisfaludi* Sándor a költő, a színművészet lelkes barátja, levelet intézett a kaszinó vezetőségéhez és *1800 nyarára a balatonfüredi színházba hívta meg vendégszereplésre a pécsi magyar színészegyüttest.* Hasonló meghívást kapott a társulat *Bajáról* és *Szabadkáról* is, úgyhogy a tagokat a pécsi színlévadon kívül a nyári hónapokban is sikerült foglalkoztatni.

A Pécsi Nemzeti Kaszinó egyik legnagyobb alkotása volt és maradt a pécsi magyar színészet megteremtése

és ennek az alkotásnak hódol *Koszis* Ákos dr., a búvárkodó szellemü és avatott tollú krónikás, amikor ezekkel a szavakkal fejezi be eredeti és hiánytpótló tanulmányát:

— A 100 éves foliánsok elhalványult néma betüi életre keltve hangos szavakkal hirdetik Kaszinónknak eddig homályban maradt első nagy alkotását. Városunk első szervezett magyar színháza a szó igaz értelmében magyar volt nyelvében, magyar volt igazgatásában, magyar volt színművészeiben.

(K. B.)

A német visszatelepítés három célja

Zágráb, október 21.

(Bud. Tud.) A zágrábi *Novoszti* irja, hogy a német lakosság visszatelepítésének — német nyilatkozatok szerint — három célja van:

1. A Birodalom területeinek betelepítése német lakossággal, egyes vidékek német jellegének megerősítése érdekében.

2. Az esetleges későbbi összeütközések elkerülése, amely éppen a német kisebbségi kérdések miatt merülhetnének fel.

3. A német kivitel és a német termelés fejlesztése a repatriált németek vagyonának exportáruval való fizetésével.

A balti németek visszaköltöztetéséből és a túlnyomóan nem német vidékeknek a Birodalomhoz való csatolásából az következik, hogy *a németek visszatelepítése nem áll meg a balti államokbeli német kisebbség hazaszállításával* és miután a Birodalom és az uralkodó rendszer tekintélye az egész világon élő németek előtt igen nagy, elvárható, hogy *a németek túlnyomó többségben engedelmeskednek a felhivásnak,* amely lakhelyük megváltoztatására szólítja fel őket. A Birodalom szándékai — mértékadó berlini körök szerint — túlmennek azon az elgondoláson, hogy csak a kisebb német népcsoportokat akarják visszaköltöztetni. *A cél totális visszatelepités,* amely vonatkozik azokra a tömör csoportokra is, melyeket semmiképp nem fenyeget az elnemzetlenités.

Belgiumnak nem kell az angol hajók védelme

Brüsszel, október 21.

(Német Távirati Iroda.) Illetékes helyről közlik, hogy a belga kormány nem szándékozik elfogadni azt az angol ajánlatot, hogy angol hahdihajókkal védelmezzék a belga hajókat. (MTI.)

— Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseinél, reggel felkeléskor egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserűvíz különösen kortyonkét elfogyasztva, igazán remek hashajtó! Kérdezze meg orvosát!

Mussolini szallaggal tünteti ki egy ifjú fasiszta csoport zászlaját, mert egy viziszerencsétlenség alkalmával több ember életét mentették meg

CSIRKETEMETÉS

Irta: Undi Imre

A három fiú közül Béla volt a legkisebb, mégis ő volt a legkomorabb egyéniség. Kerekfejü, kis, cölöplábú kölyök volt, négy éves, de mindig olyan komoran nézett, mint egy szigorú csősz és bár a budai Várhegy lankáján élt és született, az „igen" szót, ami egyébként kedvenc szavajárása volt, így mondogatta:

— Ögön.

Durcásan, majdhogynem bajusz alatt.

Ehhez mérten öblösitette el minden más szükösen kibökött szavát. Egyszer vált nagyon beszédessé, amikor kivánalmát illetően telitalálat érte és egy napon helyhes kis csibét kapott ajándékba. Mikor a sárgapihés jószágot tenyerébe fogthatta, áradozva szólt:

— Püpüke, édes kis püpüke ...

Pufók, kerek képe olyan lett a gyönyörüségtől, mint az olvadó cukor.

Szegény kis csirke, mármint püpüke, korántsem üszott a boldogságban. Egyrészt, mert percenkint felvette, letette tömzsi kis gazduramja, Béla, másrészt, mert számos, bár szeretetből megnyilvánuló játéknak vált kényszerü alanyává. Jelesen: papircsákót kelleit viselnie, nyakán szalagot, kis cinegelábain papirkamáslit, egyszóval igen diszes külseje volt püpükének.

Sőt Béla azzal is kimutatta vonzalmát, hogy csibéje elé temérdek eledelt hordott. Kenyérmorzsát, vizes füvet, forró krumplit, minden jótanács ellenére és igy nem csoda, hogy pár nappal később püpüke hanyatt mutatta magát az udvaron, a szellőre utaló karmokkal.

— Ögön — mondotta a döglött kiscsirkét nézve Béla, bár könnytelenül, mint talpig férfiú.

Püpüke sok örömet vitt magával a másvilágra, de egyet még itthagyott: rendezzünk szép temetést püpükének! ...

Ezt az ötletet már Béla két bátyja vetette fel, viszont ökelme készséggel csatlakozott a tervhez. Kerekre nyilt szemekkel figyelte, mint kerül a kampec kis püpüke ujságpapirok burkába, sőt még cédulát is csomagoltak melléje a kamaszok, püpüke nevével és kurta élte időtjelölő adataival.

— Falkaszlétle mönjünk ... — kapirkált valamit a további teendők felől Béla és a kamaszok eltökélték, hogy a Farkasréti-út mentén hantolják el diszes, szomorú külsőségek mellett a kis csibét.

Már maga az utazás is nagyszerü volt a villamoson. Temérdek utas volt a kocsin, de a három funerátor, mint a csik jutott beljebb és beljebb, sőt egy turistaruhás bácsi nyájasan szólt Bélához:

— No, kis úrfi, szeretnél kinézni az ablakon?

Béla a csirkés paksamétával a karja alatt, komoran bólintott:

— Ögön.

— Hát csak ide, ide, kis vasgyúró ... hopplá!

Az ablaknál ülő bácsi térdére vette a tömzsi kis kölköcskét. Béla nekiesett tekintetével a kilátásnak, még orrát is az üveghez nyomta és kedélyesen szólva oda se bagózott a bácsinak, aki pedig tovább nyájaskodott, kérdezösködött, jársz-e már iskolába, hoppsári, hová utazol, nini, ott szalad egy kutyuska, és más efféléket.

Az egyik kamasz kedves figyelmeztetésül Béla fülét megcibálta hátulról:

— Gyere, klapec, leszállunk.

— Ögön — csúszott le fürgén Béla a bácsi öléből és viharos tolakodással türemlett az ajtó felé az utasok térde táján.

— Szegény püpüke ... — fogta el a szomorkás hangulat, amint az út mentén megállapodott a két kamasz, ott találva méltó helyet a madárka elhantolására.

Letették a paksamétát a füre és komoly tanakodás vette kezdetét.

— Énekelni is fogunk — javasolta az egyik lurkó.

— Koszorút is fonunk. — szólt a másik.

— Kis dombot emelünk ...

— Nagyszerü!

— Ujjé, de jó ...

— A tábla pedig hirdetni fogja: „Itt nyugszik Püpüke" ...

Béla szétvetette cölöplábacskáit, öklével ajkát támasztotta meg, úgy mondta:

— It nyusik Püpüke ...

Bizony. A kis püpüke, aki hordott csákót, kamáslit, evett, ivott és szaladgált, füvet csipett, tengerit melengetett, valamint nagyokat nézett lapos, kerek szemeivel.

De édes is volt püpüke. Ögön ...

A kamaszkák ezalatt vigan hozzáláttak a teendőkhöz. Egyik lyukat ásott, a másik koszorút fabrikált. Béla hol ehhez, hol ahhoz tötyögött; próbált segiteni.

— Iszonyú jó — ezt sugározták a fiúk és Béla örömtelin fogadta szegény kis püpüke utolsó ajándékát, ezt a jó heccet.

Aztán szólt a három gyermekhang:

— Kész a lyuk.

— Kész a koszorú.

— Ögön ...

És ekkor Béla a csomaghoz nyult, hogy kihántsa püpükét.

Bontogatta az ujságpapirt, egyet le, kettőt le, ejnye, ez itt selyempapir, úgy ám, nini ...

— Szalámiszsemlyék! — ordították a kamaszok.

— Szalámi ... — ámult el Béla, a kis csomagelcserélő és a három gyerek rövidesen enni kezdett.

Valahol pedig egy turistaruhás bácsi — talán az Ördögoromnál — úgy vágta a földhöz szegény püpükét, hogy csak úgy nyekkent diótelen elmulásában ...

A világ legcsöndesebb őrhelye

London, október 21.

A világ legelhagyottabb helyén, a *„P. C. 49."*-es számú kanadai őrhelyen C. R. *Douthpaite* amerikai rendőr teljesit szolgálatot. Egyedül, társak nélkül látja el a reábizott munkát, amelyben senkisem támogatja. A Viktória-szigetre csak minden félévben egyszer látogat egy hatósági felügyelő és egy orvos, hogy C. R. *Douthpaite* és kicsiny birodalma épségéről meggyőződjék. Az Arktis egyedülálló öre azonban úgylátszik, megbarátkozott a magánnyal és nyugodtan viseli sorsát. Évek óta tartózkodik már ezen a helyen, de eddig semmi különös sem történt, ami egyhangú szolgálatában némi változást idézett volna elő. Eseménytelen napjairól minden hónapban beszámolót küld atyjának, az Amerikában nagy népszerüségnek örvendő írónak, aki fia tudósításai alapján *már több érdekes regényt irt.*

A Pesti Napló berlini külön jelentése

Komoly feszültség fenyegeti a török-szovjet viszonyt

Berlin. *(A Pesti Napló berlini szerkesztőségének telefónjelentése.)* A török-angol-francia egyezmény itteni politikai körökben olyan szerepet kezd játszani, aminőt aligha lehetett várni az első megnyilatkozások után. Erre mutat az, hogy az egész sajtó hosszabb tartalmú ismertetést ad az Izvestia egyik cikkéről és azt írja, hogy a Szovjet hivatalos lapjának nyilván sugalmazott fejtegetései mutatják, milyen jelentőséget tulajdonít Moszkva az ankarai egyezménynek. Az Izvestia megjegyzései egyeznek az itteni mértékadó körök fejtegetéseivel és a külügyminisztériumban nem győzik hangsúlyozni a moszkvai lap cikkének *fontosságát.* Egy pillantás az Izvestia cikkére meggyőz arról, hogy a Wilhelmstrasse ezt azért teszi, mert a Szovjet hivatalos lapja többször különböző formában visszatér arra a gondolatra, hogy *»a nyugati hatalmak Törökországot eszközként akarták felhasználni arra, hogy éket verjenek Németország és Szovjet-Oroszország közé«* és ezt erélyesen *visszautasítják.*

Mértékadó külpolitikai körökben azonban nem is annyira ennek a helyreigazításnak, mint inkább azoknak a *bíráló megjegyzéseknek* tulajdonítanak fontosságot, amelyeket a sugalmazott moszkvai cikk Törökországhoz címez. Német illetékes helyen még nem mennek odáig, hogy fenyegetettnek állítsák be a török-szovjet barátságos kapcsolatokat, de mégis időszerűnek vélik, hogy a két állam között *komoly feszültségre készítsenek elő.*

Már az első megjegyzésekben utalás történt német részről arra a veszélyre, amely Törökországot fenyegeti a nyugati hatalmakkal kötött szerződése következtében és amely szerint Lengyelország sorsa vár a törökökre. A külügyminisztériumhoz közelálló Berliner Börsenzeitung most nemcsak hogy megismétli, hanem tovább építi ezt a gondolatot.

— Mindent összevéve, — írja a lap — Törökország szerepe végzetszerűen egyre inkább Lengyelország szerepéhez kezd hasonlítani.

Oroszországot a külügyminisztérium szócsöve ebben az összefüggésben nem nevezi meg, de a félhivatalos lap által vont párhuzam további részéből kiderül, hogy erre gondol.

— Német felfogás szerint, — folytatja a Berliner Börsenzeitung — a Balkán mint egész a török szerződés után olyan helyzetbe került, amelyet csak a balti államok ama helyzetével lehet összehasonlítani, amely Lengyelországnak a bekerítési politikához való csatlakozása után előállott.

Hogy a német illetékes helynek mik a szándékai ilyen politikai képek felvázolásával, azt egyelőre nem tudni. A fentiek mindenesetre híven visszatükrözik azt a hangulatot, amelyet mértékadó német hely a török szerződés létrejötte után kifejezésre akar juttatni.

Romániát, amelyet az ankarai szerződés megkötésével kapcsolatban eddig egyáltalán nem említettek, ugyancsak többször megemlíti a Berliner Börsenzeitung cikke és azt írja, hogy Románia ennek az egyezménynek következtében meglehetősen kedvezőtlen helyzetbe került, mert *az angol garanciák értéke legalább is kétséges.*

Otto von Heydebreck.

Légicsata az Északi tenger felett

London. *(Havas.)* Szombaton reggel ellenséges repülőgépek jelentek meg az Északi tengeren. A sürgönyileg leadott jelzésre vadászgépeink a helyszínre repültek, mire az ellenség elmenekült.

A délután folyamán ellenséges légierők támadást intéztek egy szállítmány kísérőhajói ellen. A kísérő hadihajók tüzeltek a támadókra s az angol harci gépek veszteségeket okoztak az ellenfélnek. *(MTI.)*

Légiriadók Angliában

London. *(Havas.)* Szombaton délután *Anglia északkeleti partvidékén több helyen légiriadó volt.* Félórával később már megadták a »veszély elmúlt« jelzést. A légügyi minisztérium szerint két repülőgép, amelynek hovatartozását nem tudták megállapítani, délután félhárom óra tájban Hull, illetőleg Grimsby felé közeledett, ezért adtak riadójelet. Az angol elhárító repülőgépek útját állták *a két ismeretlen gépnek.* *(MTI.)*

Légiriadó Nancyban

Nancy. *(Havas.)* Itt ma délelőtt 10 óra 16 peretől 10 óra 45 percig *légi riadó* volt. A légvédelmi ágyúk dörejét a távolból hallani lehetett s a megfigyelők szerint a közeledő repülőgépek északi irányból fejlődtek fel. *(MTI.)*

A szovjetcsapatok Észtországban megkezdték a berendezkedést

Moszkva. *(Havas.)* Az Észtországba október 18-án bevonult szovjetcsapatok *elérték kijelölt támaszpontjaikat és megkezdték a berendezkedést.* Mint hangoztatják, minden a legnagyobb rendben folyik. A harekocsik, gépkocsik, páncélos osztagok, tüzérség, gyalogság, a gépesített egységek mind pontosan a kiszabott útvonalat követik. *(MTI.)*

ámbátor elég sápadt az arca.

Az pedig így szól:

— Most érkeztem az esti vonattal és nem ösmerem ki magam ebben a városkában, ezért kénytelen voltam ott zörgetni, ahol legelőször világosságot láttam. Egyedül itt láttam világosságot magánál. Gondoltam, bezörgetek. Talán tud nekem kevés pénzért szállást adni, mert magam is szegény vagyok.

— Tegye le magát az úr, — felelt az öregasszony barátságosan — van itt nekem egy magános ágyam, ha nem szégyenli...

— Köszönöm, — mondja az idegen — de előbb talán megbeszéljük a fizetséget.

Bus anyó ránéz:

— Nekem csak az kéne, hogy tudja-e az úr a bötűt?

Csodálkozó, mosoly cikkázik át a vendég arcán:

— Mert, — folytatja az anyó — mert nekem új imát kell tanulnom, ahhoz köll a bötű. Sok új imát. Mindet, ami van, mert bűnös a lelkem, oszt ki tudja, mikor köll búcsúzni, úgye érti, lelkem?

— Értem...

— Maga majd megtanítja bötűre Bus anyót, ez lesz a fizetség. Oszt lakhat nálam, ameddig csak tetszik. Kávét is kap reggelire.

— De én útálom a bötűt, — mondja a jövevény mosolyogva — gyűlölöm . .

Ezt nem érti meg Bus anyó.

— Oszt mit véthetett az úrnak a bötű?

Az idegen legyint, arcát fintorgatja:

— Azt úgysem értené, jóasszony — mondja, legyint, leveti a kabátját és ledobja a kalapját, aztán csak magában mormogja a többit.

Bus anyó egy szót sem ért abból, amit az idegen mormog és ezért újra megkérdi:

— Hanem azért csak ösmeri a bötűt?

— Ó igen, túlságosan...

— Oszt meg is egyeztünk akkor?...

— Ó igen, túlságosan...

— No akkor feküdjünk.

És lefekszenek. Bús anyó tipegve fölveti az ágyat, miközben megcirógatja a puffadt párnákat és kövér dunnát, gondolván: jó puhák legyetek és jó melegek, hogy megfoghassátok nekem a bötűt, a bötű meg az új imát, az új ima meg a jóságos Istent, az meg az én vén, bűnös lelkemet.

Az idegen az ágyból elfújja a mécsest és most a vénasszony erősen fülel a sötétben, vajjon milyen imát fog mondani ez az úr? Fülel, fülel, de mit sem hall. Ujjával megfúrja a fülét és fölül, úgy hallgatózik tovább... Mindhiába... Bus anyó meg nem állja, hogy meg ne kérdje:

— Oszt mit szokott imádkozni az úr?

— Pogány vagyok én, — feleli az — nem szoktam imádkozni.

Bus anyó megijed, hogy ilyen közel a halálhoz pogánnyal kell aludnia, hanem mivel ez is a bötűért, az új imáért történik, lassan megnyugszik és csak ennyit mond:

— Nem jó a...

— Lehet — feleli az idegen.

— De azért ösmeri a bötűt?

— Nálamnál senki jobban...

— Akkor jó.

Most már úgy határoz Bus anyó, hogy addig nem is imádkozik, míg csak az új imával nem fog betoppanni hirtelen és meglepi majd a mennybélieket.

Visszahanyatlik ágya mélyébe, de mintha valaki segítene, szinte nem is magától mozdul. Aludni fog.

Lassan-lassan már nem is érzi a tagjait, úgy van, mintha elolvadna az ágyban, el a sötétségben, — mikor egyszerre újra hallja a harangszót, de az mintha egészen közel jött volna hozzá, úgy zúg, úgy zúg, oly telten, mint még sohasem.

Itt van a torony az ágyadnál... hej, Bus anyó, föl Bus anyó, most, most az új imával, most!!! Meg akar mozdulni... aztán mint kezdődő viharban, egyre gyorsabban kalimpál ide-oda a félkarja, de abból már nem lehet keresztvetés.

Hiába zúg a templomtorony, csak felhördül Bús anyó egyet, aztán elhallgat. A jövevény odaugrik az ágyához — gyorsan a mécsest... fekete Bús anyó arca, mint az éccaka, csak egy utolsó szó csillog még szeliden a száján:

— Ú-új... i-i-ma...

Áll az idegen az ágynál, szinte megdermed kezében az enyhe világú mécs.

Aztán a fejét ingatja tétován, hol a halottra néz, hol meg az árnyakkal ingadozó, lengedező falakra. Majd lassan és ügyetlenül, mint aki régesrég nem tett ilyesmit, keresztet vet és így mormog:

— Ó te boldog, te boldog, aki hittél az új imában és a betűben. Ó te boldog, te legboldogabb!

Akkor ráborul a halottra és megöleli az összezsugorodott, nyomorult kis testet. Majd felsóhajt, összekulcsolja a halott kezét, aztán letelepszik melléje az ágyra.

S ott ül mozdulatlanul.

Bernáth Aurél kiállítása

Vasárnap délelőtt nyílik meg gróf Almássy-Teleki Éva művészeti intézetében — a volt Ernst-Múzeum helyiségében — *Bernáth* Aurél festőművész retrospektív-kiállítása, amelyen a kiváló modern mester legjellegzetesebb alkotásai, egész művészi termésének legérettebb gyümölcsei kerülnek bemutatásra, mintegy negyedszázad összefoglaló távlatába helyezetten.

Utoljára talán csak Egry József képei előtt éreztem itt ahhoz hasonló tiszta, mély, zavartalan művészi gyönyörűséget, mint most, ezen a nevezetes kiállításon. A grand art lélekhez szóló varázsának azt a ritka élménnyé teljesedő szuggesztióját, amelyről azért olyan nehéz értelmes, vagy éppen magyarázó mondatokban beszélni, mert alapja és lényege: merő líra. Lírai kitárulkozás az alkotó művész és lírai felolvadás a befogadó néző részéről. Bernáth Aurél művészete valahogy úgy hat az emberre, mint egy lágy és mély húrozású hárfa zenéje. Szövege nincs, csak dallama. S ez a gyengéd-halk árnyalatú, finomságaiban is férfias, mosolygó életszeretetében is melancholikus aláfestésű muzsika egyszerre idézi fel bennünk a valóság érzékletes s a képzelet víziós világának emlékét, minden bonyolult viszonylatával. Mit *mondhatok* arról, amit *látni* kell, hogy neve szerint is *képet* kapjon róla az olvasó? A szavakkal körülírható alig több ennél: Bernáth elsősorban a *színek festője és költője.* Rajzra, vonalra szinte nincs is szüksége, mindent a legtisztább festőiség szín-megoldásával fejez ki. A színt olyan biológiai, művészet-éltető adottságnak érzi, mint Cézanne, akit katalógusa elé írt megkapó vallomásában, öntudatos szerénységgel és vérré vált kulturáltsággal vállal tanítómesterének, a nagybányaiakkal együtt. Képeinek igazi élete színeiben van, a bársonyos rőt-barnákban, ezüstszürkés kékekben, hűvös-nedves zöldekben, aranyló sárgákban és halk rózsaszínekben vagy álmatag lilákban, amelyek különös, tömörségükben is elomló akkordokba kötődve, a született *koloristáról* tanuskodnak. Ahogy Egry mindent a fényre épít, úgy uralkodik Bernáth vásznain és pasztelljein a mindenható szín.

Ez a visszatekintő kiállítás meggyőzően mutatja: milyen *eredményes* kerülőt tett az elmult idő alatt ez a nagy és igaz művész Nagybányától — Nagybányáig. Az impresszionizmustól (az itt kihagyott, termékenyítő absztrakt-kisérleteken keresztül) az impresszionista felfedezések *átértékeléséig.* Nagyszerű, izgalmas, eredményekben gazdag út volt ez. Minden állomása *más* és mégis *ugyanaz* — hiszen a művész, aki önmagát keresi és önmagára talál bolyongása során: mindig változatlan egy, azonos lénye legbensőbb adottságával. Nem akarok, de nem is tudok egyes darabokat külön kiemelni ebből a belső fejlődés és művészi elmélyülés szervességében egységes, zárt anyagból. Minden egyik előtt érdemes megállni, mert mindegyik mond és ad valamit a nézőnek. A reprezentatív darabok pedig éppen felejthetetlen élmény-emlékkel ajándékoznak meg...

Sokáig nem tudtam, mi az a halk, fátyolos búsongás, amely messziről hallatszó, bánatos melódiaként árad Bernáth Aurél művészetéből. Most, ezen a kiállításon, úgy tetszett: megértettem. Valami alkonyi szépség, az elválás és búcsúzkodás éteri zenéje ez. Egy költő búcsúja talán, magától a pusztuló költészettől — ebben a mai zűrzavaros, bomló és bomlott világban. Bernáth *korán* túlnövő művészetén ennyiben (de csak ennyiben) tehát akár az időszerűség árulkodó vonása is felfedezhető. Ezek a képek azonban időtlenek. Nemcsak multjukat: jövőjüket is magukban hordják.

Kárpáti Aurél.

Ma délig jelentkezhetnek az iparengedélyesek

Eddig 140 000 jelentkező — Egy hónapig tart az írások vizsgálása

(Saját tudósítónktól.) Az iparengedélyesek jelentkezésének határidejét az iparügyi miniszter egy héttel hosszabbította meg. Az új határidő vasárnap délben jár le. Szombaton *Felkay* Ferenc tanácsnok, az ipari ügyosztály vezetője több kerületi elöljáróságon helyszíni szemlét tartott s megállapította, hogy vasárnap délig mindenki várakozás nélkül eleget tehet jelentkezési kötelezettségének. *Eddig körülbelül százegyvenezren jelentkeztek.* A bejelentésre kötelezettek származási okmányait a kerületi *elöljáróságokon* vizsgálják át, a GyOSz kötelékébe tartozó nagyvállalatok, továbbá a nagy részvénytársaságok, pénzintézetek, bankok bejelentéseit pedig az *ipari ügyosztályban.* Ez a munka egy hónapig tart s *ennek során állapítják meg, hogy az iparban hány százalék a zsidó iparűző vagy iparjogosítványos.*

Az iparügyi miniszter rendelkezése az iparigazolvánnyal nem bíró *biztosítóintézeteket is kötelezte arra, hogy bejelentési kötelezettségüknek tegyenek eleget,* mivel hivatalos álláspont szerint ipari természetű tevékenységet fejtenek ki.

EREDETI·HÜ
Lelér fotokópia
TEL: 113-901
MEGVÁRHATÓ
SCHULMAN LAJOS
KÁDÁR U. 4. NYUGATINÁL
MOTOROS KÜLDÖNC

VILÁGHIRADÓ

Hosszú és izgalmas út után Leverdonba érkezett **a President** Harding, amely útközben fedélzetére vette **a németek** által megtorpedózott Heronspool angol hajó **36 utasát.** A President Harding súlyos viharba került, utasai és a megmentettek közül 73-an megsebesültek. A sebesültek közt van Van Zeeland volt belga miniszterelnök, aki a menekültek washingtoni nemzetközi értekezletén Belgiumot képviseli. Van Zeeland is zúzott sérüléseket szenvedett a viharban.

Az olasz szenátus a legutóbb kinevezett **36 szenátorral** elérte teljes létszámát, amely 535 fő.

Százharmincnégyezer lengyel hadifoglyot foglalkoztattak a német mezőgazdaságban a kapásnövények kiszedésénél.

Kétszázmillió svájci frank értékben kincstári jegyeket helyez el a svájci szövetségi tanács a bankoknál a következő hónapok mozgósítási költségeinek fedezésére.

A stockholmi országgyűlés megszavazta a nemzetközi helyzet következtében szükségessé vált **330** millió korona póthitelt. A pénzt nemzetvédelmi célokra fordítják.

A Singapoore körüli aknamezők súlyos veszélyt jelentenek a hajózásra. Az utolsó három hét alatt három nagy kínai hajó futott angol aknára és mind a három elsüllyedt.

Tucci híres tudós, az olasz tudományos akadémia tagja és nagyobb csoport angol és hollandi kutató érkezett Sanghájból Nápolyba a Biancamano olasz hajón. Tucci tibeti útjáról tért haza és értékes tudományos gyüjteményt hozott a római távolkeleti intézet számára.

Megtorpedózták az Atlanti óceánon a Compagnie Générale Transatlantique hajózási társaság 5000 tonnás Vermont nevü gőzösét.

Eredménytelenül végződtek a szeptember 15-ike óta folyó szovjet-japán fegyverszüneti tárgyalások.

Több német aknát sodortak el a legutóbbi napok viharai a dániai Zeland és Moen szigetek közti tengerről. Ezek közül huszonkettőt Kopenhága környékén felrobbantottak. A hajókat értesítették, hogy kerüljék a veszélyes helyeket.

Ötvenmilliónyi lit belföldi kölcsön kibocsátását tervezi a litván képviselőház. A kölcsönt olyan feladatok elvégzésére használják, melyek a vilnai terület visszacsatolásából származnak.

Özönlik az arany Amerikába: az Egyesült Államok kincstárának aranyállománya több, mint 17 millió dollár. Ez évben 2.9 milliárd dollár érkezett Amerikába, különösen az európai háború kitörése előtti hetekben.

Sven Hedin a svéd hírszolgálati irodának kijelentette, hogy saját kezdeményezéséből utazott Berlinbe és látogatta meg Hitlert és erről senki felelős állásban levőnek nem volt tudomása. Elhatározására csak Svédország miatti nyugtalansága és békeóhaja vezette.

Olaszországon át vezetik a jövőben az Amerikából Németországba irányuló postát, hogy elkerüljék a brit blokádot, mert megtörtént, hogy az angolok a Hollandián át küldött németországi postát megcenzurázták és visszaküldték az Egyesült Államokba.

Két gőzös, az Orotava és az Adler összesen 1000 áttelepülővel elindult Tallinnból Németország felé.

Jugoszlávia és az Egyesült Államok között a távbeszélő forgalom ezentúl London helyett Olaszországon keresztül bonyolódik le.

A Yorkshire és a City of Mandalay hajótörött-jeinek fogadására számos előkelőség jelent meg Bordeauxban. A hajótöröttek elmondták, hogyan történt a hajók megtorpedózása. Az utasok nagyrésze már a mentőcsónakokban hánykódott a nyilt tengeren, amikor egy amerikai hajó felvette őket. A két elsüllyedt hajóról 68 ember tünt el, kilencen megsebesültek. Egyik hajótörött útközben meghalt, holttestét a tengerbe süllyesztették. Amikor a mentés megkezdődött, a tengeralattjáró még nem volt messze a hajótörés színhelyétől.

Litvániában, olasz példára, nagyszabású földreformot hajtanak végre. A földreform nemcsak a vilnai területet érinti, hanem kiterjed egész Litvániára.

Nem ellenőrzik többé Romániában azokat a volt vasgárdistákat, akik levélben bejelentették a közrend miniszteréhez, hogy felhagynak vasgárdista tevékenységükkel. *(MTI)*

Fő a fő

Irta: STELLA ADORJÁN

(Ebédutáni hangulat. A férj ujságot olvas, önagysága a telefont nyaggatja.)

Férj *(a hatodik beszélgetés után felfigyel):* Mit telefonálgatsz annyit?

Feleség: Komissiózom. Mindent nekem kell elintézni a házban. *(Tárcsázott egy számot.)* Halló... Meteor mozi? Kérem a vezérigazgató urat!... Halló, kedves vezérem, itt Viola beszél... Legyen szíves, tetessen el nekem két jó jegyet, baloldalon a 17-ik sorban, szombat estére az utolsó előadáshoz... Köszönöm, drágám. Pá!

Férj *(felnéz és a fejét csóválja).*

Feleség *(tárcsáz egy másik számot):* Halló... keleti pályaudvar? Kérem az állomásfőnök urat!... Halló, itt egy utas beszél... Kérném szépen, mikor indul Karakószörcsögre a délutáni személy? Várok, kérem. *(A férjhez.)* Csodálatos, nem tudja fejből! *(A telefónba.)* Halló! Nagyon szépen köszönöm! *(Leteszi a kagylót.)*

Férj: Hány telefónod van még?

Feleség: Egyetlenegy. Gyümölcsöt kell rendelnem.

Férj: Kérlek, telefonálj a földmüvelésügyi miniszternek és mondd, hogy küldjön két kiló almát.

Feleség *(lecsapja a kagylót):* Miféle vice ez?

Férj: Nem bírom már hallgatni a beszélgetéseidet. A mozi vezérigazgatójától rendelsz két jegyet és az állomásfőnöktől kérdezed meg a menetrendet?

Feleség: Természetes. Mindig a fejhez szeretek menni.

Férj: Tudom! Csoda, hogy nem a Dohányjövedék igazgatóját hívod fel, ha cigarettára van szükséged és nem Cianótól kérsz olasz vizumot!

Feleség: Nem értelek, öregem! Nekem nagyobb megnyugvás, ha mindenütt a legelső ember foglalkozik velem. A fodrásznál a világért nem engedném, hogy más, mint a mester hozzám érjen, a kalaposnőnél csak a tulaj próbálhatja az új kalapot és ha a bankban van valami dolgom, a Lamottehoz szaladok.

Férj: Képes vagy. Mindig várom, hogy telefonálsz Herczeg Ferencnek és megkéred, hozzon ide egy Uj Időket!

Feleség: Ugyan kérlek, sokkal biztosabb, ha az ember nem az alantasokkal dolgozik. Te talán nem vagy ilyen!?

Férj: Nem szívem! Ellenkezőleg! Nem bírom, hogy a főember foglalkozzék velem! Engem ne a mester borotváljon, mert az folyton a kasszához ugrik közben fizetni és a telefónhoz hívják randevút megbeszélni. Engem ne maga a vendéglős szolgáljon ki nagy reverenciával, mert ő csak félfüllel hallgatja a kívánságaimat, közben ő maga panaszkodik adóra, drága marhahúsra és a kávé megfizethetetlen árára. Azt sem szeretem, ha a belvárosi szabócég kitünő, de laikus főnöke jön be a próbaterembe, mert őt nem a ruha fekvése érdekli, hanem az én helyzetem és gyengéd célzásokat tesz az elmaradt részletfizetésre. Adóügyemet jobban szeretem egy irnokkal elintézni, rendőri ügyes-bajos dolgomat egy díjnokkal és nem közvetlenül a kereskedelmi minisztertől kérdezem meg, hogy mennyi a pontos idő.

Feleség: Mert te olyan furcsa vagy!

Férj: Furcsa vagyok, de tudom, hogy vendégségben a háziasszonnyal bridszezni nagy megtiszteltetés, mégsem játszom önagyságával, mert nem a licitre figyel, hanem a szobalányra, nehogy összetörje az értékes meisseni szerviszt, ami úgyis kár a vendégeknek, nem nekem válaszol, ha két pikkel indítok, hanem a szomszéd szobába csattog át, hogy »Lilikém, kóstold meg a diósat is« és végül nem játszik velem normálisan, hanem minden percben felugrál, mert vagy kikísér egy korai távozót, vagy bekísér egy későn érkezőt.

Feleség: Nagyon relatív dolgok ezek! Nem vitatkozom veled!

Férj: Tudom, fiam, ne is vitatkozz velem a relativitásról. Ott a telefón, hívd fel interurban Einsteint!

Emésztési kiütések a bőrön sok esetben hamar elmúlnak, ha bélműködésünket **reggelenként** éhgyomorra egy-egy pohár természetes **»Ferenc József«** keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze **meg** orvosát!

Elismerően ir Magyarországról a legnagyobb angol közgazdasági lap

London. Az *Economist* budapesti levelezője jelenti: A magyar nép nagy nyugalommal fogadta a háború kitörését. *Gróf Teleki Pál kormánya a legteljesebb korrektséget tanusítja* a hadviselők irányában mind politikailag, mind pedig a közvélemény kifejezésrejuttatásában. A magyar-jugoszláv viszony jó és mindinkább javul. A magyar kormány tapintatos magatartást tanusít Romániával szemben. A háborús intézkedések nem nagyon változtatták meg a mindennapi életet Magyarországon, amely olyan szerencsés helyzetben van, hogy önmagát elláthatja. Az idei termés igen jó volt Magyarországon, az árdrágítást szigorúan meggátolják. A jövője biztosítottnak látszik. Az Economist Németországról szóló jelentésében ismerteti a magyar-német kereskedelmi tárgyalások sikerét.

Milyen lesz az országos légoltalmi gyakorlat?

Mit kell és mit nem szabad tennie a közönségnek?

(Saját tudósítónktól.) Vasárnap *Országos Légoltalmi Nap* vezeti be a jövő héten országszerte tartandó légoltalmi gyakorlatokat. Budapesten és minden városban több nagy köztéren lesz bemutatás és az elhangzó előadásokat hangszórók továbbítják. Vasárnap délben egy órakor vitéz *Fábry* Dániel tábornok, országos légvédelmi parancsnok *rádióelőadásban* szól az elmúlt háborúk légoltalmi tapasztalatairól.

A légoltalmi készültséget váratlanul fogják elrendelni a jövő hét valamelyik napján. *Rádió és plakát útján* közlik a lakossággal a készültség elrendelését, amely *48 órára szól.* Ajánlatos, hogy a készültség elrendelésekor mindenki *azonnal megtegye a szükséges intézkedéseket a teljes elsötétítésre.* Ha reggel adják ki a rendeletet, mindenki vásárolja meg a szükséges elsötétítő papirokat, fel kell szerelni a függönyöket, mert este erre már nincs idő. A kétnapos készültség alatt *az uccákon csökkentett világítás lesz.* Egyébként, a *házakban, lakásokban, nyilvános helyeken* semmiféle kiszürődő fényt nem szabad hagyni. Mindent teljesen el kell sötétíteni, nemcsak az uccára, hanem *még az udvarra, kertrenyiló ablakokat is.* A hatóságok ezt is ellenőrzik és szigorúan megbüntetnek minden szabálytalanságot.

A gyakorlatokat *a teljes harcszerüség* jegyében akarják végezni. Tehát úgy, mintha valódi veszély indokolná azt. A közönségnek is bele kell magát élnie szerepébe. Külföldi példák nyomán ajánlatos, hogy a készültség ideje alatt, az elsötétítés két éjszakáján a *féltett üzletek, ékszerboltok tulajdonosai tartózkodjanak üzletükben, ne maradjon őrizetlen bolt, de lakás sem.* A rendőrség fokozott éberséggel vigyáz ugyan, de szüksége van a közönség támogatására is.

A készültség ideje alatt *bármikor megszólalhatnak a légiveszélyt jelző szirénák.* Az üvöltöző hangra az uccán a járművek a kocsiút szélére állnak, utasaik a gyalogjárókkal együtt a legközelebbi kapu alá sietnek. A bicikliket is be kell vinni a kapuk alá. Nem szabad bezárni egyetlen házat sem.

A lakásokban tartózkodók a riadó jelére kötelesek azonnal az óvóhelyre sietni. Ez azonban csak olyan házban kötelező, ahol végleges vagy legalábbis felszerelt szükségóvóhely van. Felszereletlen, esetleg más célra, raktárnak használt óvóhelyre, főspincébe *nem* kell lemenni. A komoly betegek természetesen otthon maradhatnak. Az óvóhelyet, illetőleg kapualjat csak a *légiveszély elmúlt* jelre (állandó magasságú búgó hang) szabad elhagyni. A riadó ideje alatt nem szabad az uccán tartózkodni, de *nem szabad nyitott ablakhoz állni vagy erkélyre kilépni.*

Természetesen *éjszakai gyakorlat* is lesz a kétnapos készültség alatt. Az éjszakai riadó jelére minden fényt eloltanak, a közvilágítást is kikapcsolják, igy az elsötétítés teljes lesz. *Az éjszakai gyakorlaton is le kell vonulni az óvóhelyre, illetőleg bemenni a kapuk alá.* A légoltalmi parancsnokság határozott kívánsága, hogy *a színházi és mozielőadásokat szabályosan mindenütt tartsák meg,* a szórakozóhelyek maradjanak nyitva. A gyakorlat harcszerüségéhez ez feltétlenül szükséges.

A jövő héten tartandó gyakorlatok legérdekesebb újítása a *kárjelzés.* A kárjelző szolgálat *teljesen külön működik a légoltalmi szolgálattól.* A kárjelző szolgálat emberei a riadó ideje alatt zászlókat, bombaalakú jeleket, füstölőszerszámokat helyeznek el a feltételezett károk helyén. Hogy pontosan hol, azt a légoltalmi szolgálat emberei nem tudják. *A közönségre vár az a feladat, hogy meglátva a jelzést, figyelmeztesse a legközelebbi rendőrt vagy légoltalmi segédrendőrt.* A tüzet piros, a gázt sárga, a rombolást kék jellel, illetőleg az utóbbit fütyülő bombával, a gázt esetleg erősszagú olajnyomokkal jelzik.

A gyakorlatokkal kapcsolatban a Légoltalmi Liga második kiadásban közrebocsátotta *»Légoltalmi ABC«* cimü ingyenes tájékoztatóját. Az új kiadás a légvédelmi parancsnokság jóváhagyásával jelent meg és ingyen osztogatják a Liga központjában és csoportjainál. Az új kiadást lényegesen bővítették és tökéletesitették.

Itt írjuk meg, hogy Budapesten szombaton, a hetenként szokásos szirénapróba idejében *a fökapitányságon házi légoltalmi gyakorlat volt.* Megszólaltak a csengők és harangok. Az épületben tartózkodó rendőrtisztek, detektívek és a hivatali szobákban járó polgári emberek, a kihallgatásra beidézettek, őrizetbevettek — utóbbiak megfelelő kísérettel — levonultak a pincébe, ahol nemrégen épült meg a rendőrség légoltalmi óvóhelyrendszere.

Szitnyai Zoltán
EMBER NÉLKÜL
Egy diplomata regénye, aki korunk izgalmas világeseményei között sodródva keresi az egyéni békét, igazságot és boldogságot.
Ára fűzve 4.80 P, kötve 6 P
ATHENAEUM

Bernáth Aurél

Mélyen tisztelt olvasónk!

Május 20-án a **MAGYAR NEMZET** szerkesztését *Barankovics* István vette át. Ez a változás azonban *kizárólag személyi jellegű* és nem jelent semmiféle változást a **MAGYAR NEMZET** szellemi, politikai, társadalmi és emberi magatartásában, annál kevésbbé, mert hiszen

Barankovics István, a lap új felelős szerkesztője nemcsak hogy Pethő Sándor baráti körének egyik egrégibb és legbensősbb tagja volt,

hanem egyben eszméi letéteményeseként élénk részt vevén a fiatalabb nemzedékek küzdelmeiben, mindenkor az *emberiesség*, a *szabadság*, az *egyenlő emberi méltóság* és *igaz magyarság* oldalán küzdött, akárcsak a **MAGYAR NEMZET** többi régi munkatársai.

A **MAGYAR NEMZET** irányában tehát nemhogy nem történik semmiféle változás, hanem a lap *fokozott* erőllyel és gonddal szolgálhatja tovább eddigi eszményeit, melyeket Pethő Sándor határozott meg.

A MAGYAR NEMZET tovább vallja és vállalja a felebaráti szeretet értelmében vett félreérthetetlen kereszténység, a tiszta emberiesség hitét, küzd ősi magyar értékeinkért és a modern magyar demokráciáért, változatlan híve az általános és egyetemes emberi jogegyenlőségnek, az igazságosság és méltányosság uralmának.

Konkrét társadalmi kérdésekben mindig a fejlődés és haladás gondolatát vállalja és egynek érzi magát a milliók és a dolgozók elalkudhatatlan ügyével. Programmja és munkássága olyan, hogy okvetlenül további visszhangra kell találnia a legszélesebb rétegekben, akik további barátjukat és előharcosukat láthatják majd a **MAGYAR NEMZETBEN**, hiszen munkatársai nagy és szép emberi vágyakat szólaltatnak meg.

A **MAGYAR NEMZET** következő számait, mint az eddigieket is, az itt felsorolt belső munkatársak készítik el:

Arató András, *Balla* Ödön, *Bártfay* Erzsébet, *Bisztray* Kálmán, *Bodor* Aladár, *Dezső* Ernő, *Drippey Kiss* Géza, *Frey* András, *Gaál* Endre, *Geleji* Dezső, *Gogolák* Lajos, *Horváth* Zoltán, *Izsáky* Margit, *Katona* Jenő, *Magyar* Imre, *Mikszáth* Antal, *Nyikos* Kálmán, *Papp* Antal, *Szabó* István, *Szabó* Zoltán, *Szilágyi* István, *Tombor* Jenő, *Várkonyi* Titusz, *Vécsey* Leó, báró *Wesselényi* Miklós. A **MAGYAR NEMZET** felelős szerkesztője *Barankovics* István.

A lap írói:

Almásy József, vitez *Andorka* Rudolf, *Arató* András, *Bajcsy-Zsilinszky* Endre, *Barankovics* István, *Benedek* Marcell, *Bernáth* Aurél, *Bóka* László, *Devecseri* Gábor, *Fodor* József, *Frey* András, *Galamb* Sándor, *Gogolák* Lajos, *Horváth* Béla, baráti *Huszár* Aladár, *Jankovich* Ferenc, *Joó* Tibor, *Katona* Jenő, *Kovács* Imre, *Kassák* Lajos, *Markos* György, *Spectator (Krenner* Miklós), *Szabó* István, *Szabó* Zoltán, *Szekfü* Gyula, *Szentimrei* Jenő, *Szentkuthy* Pál, *Tildy* Zoltán, *Tombor* Jenő, *Wesselényi* Miklós, *Zolnay* Béla és még számosan, akiket a **MAGYAR NEMZET** munkájába politikai, szellemi életünk jelesei közül a közeljövőben be fogunk vonni.

Ezen munkatársi gárdán nem történik semmilyen változás. Ez a munkatársi gárda továbbra is ott áll tiszta szívvel a régi nagy gondolatok és eszmék harcosai között. Ezek a munkatársak önzetlenül, tisztán és szabadon vállalják elveiket és hitüket. Nincsen közük semmilyen üzletességhez, nem kenyerük az elalkudás, a taktikázás, a sötét és furcsa módszerek alkimiája, ahogy önös anyagi érdekeket vegyítenek sokan az eszmék ragyogó aranyába. Annál is inkább régi hitvallással csoportosul e a munkatársi gárda a lap körül, mert hiszen ezek az eszmények valóban olyanok, hogy azokat csak fiatal hittel és magányos idealizmussal lehet szolgálni, nem pedig számítással és taktikázó alkuvással. A **MAGYAR NEMZET** egyetlen propagandája ez a ragyogó és nyilvánvaló jóhiszeműség, mely egyedül a végzett munkára hivatkozik. És ezt a munkát annál nagyobb és tisztább elszántsággal vállalja ez a szerkesztőség, mert megvesztegethetetlen magányukkal és tisztaságukkal erők csoportosultak a lap köré, akiknek egyedül az eszmékhez van közük, semmi máshoz. Számukra az ujságírás az eszmék kultuszát jelenti. A szerkesztőségben történt egyszerű személyi változás pedig nem jelent egyebet, mint azt, hogy a dolog természetes rendje szerint fiatalabb erők nyomultak előre, akik majd az európai eszmék szolgálatában végzik munkájukat s akiket nem terhel az utolsó húsz év felelőssége. Pethő Sándor örökségét európai módszerekkel viszik tovább és oly európai magyar ujságírást nyujtanak, mely közös a nemesebb és jobb világ felé vágyó magyar emberek vágyaival.

Hazafias tisztelettel!

a

Magyar Nemzet

szerkesztősége

1943. május 23

F. k.: Barankovics István

Globus, Budapest. — Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. VIII. Blaha L. t. 3
Telefon. 139-292.

1957 MÁR. 6.

NÉPSZABADSÁG

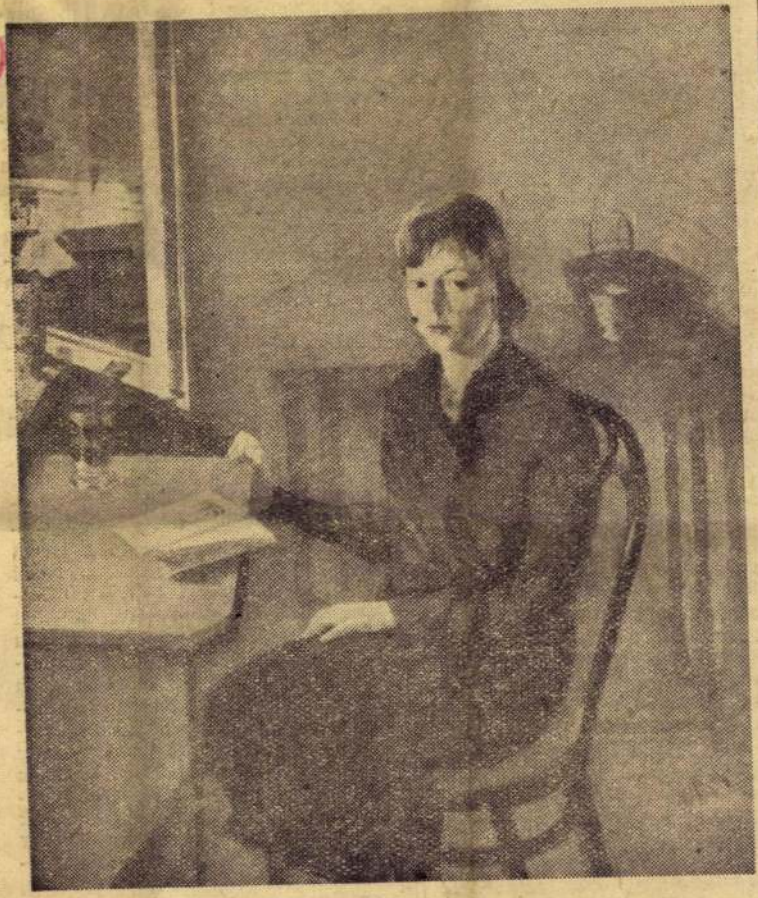

Ismét megnyílt Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész gyűjteményes kiállítása a Nagymező utcai Ernst Múzeumban. A kiállítás április 22-ig tekinthető meg naponta 11-től 19 óráig. — Képünk a művész „Marili" című festményéről készült.

- Nem, a döntő ezúttal is az
, *kezébe került az államhat*
- kormány — rohamosan szá
a jobbra és még így sem ta
g kezében az irányítást. A t
u- kat lényegében likvidálta
ot lyükbe még inkább jobbol
még hevesebben jobbra tar
- radalmi bizottságok" és
l- féle „forradalmi bizottm
- kerültek. Az intézmények és hiva-
i talok, sőt a katonai parancsnok-
ságok vezetését is hasonló, napról
napra nyilvánvalóbban restaurá-
ciós szervek vették át. A személyi
változások már az első hét után
átcsaptak néhány, a Rákosi vezeté-
tés idején különösen kompromit-
tált személy leváltásából a legfék-
telenebb terrorrá minden kommu-
nistával szemben, a polgári pártok
jelöltjeinek székfoglalásává. És
ami a leglényegesebb: a fegyverek
kikerültek a szocializmushoz hű
kezekből és „ellenőrizhetetlen"
kezekbe kerültek. Valójában, ha az
nem is ellenőrizhető, hogy a fegy-
verek hordozói közül mennyi volt
lelkében a néphez hű elem — de
az vitathatatlan tény, hogy a fegy-
verek csövét az ellenforradalom
irányította, éspedig célszerű tak-
tikájával egyre inkább egy kom-
munistaellenes, a kialakuló polgá-
ri hatalmat védő terror jegyében.

Hogy az akkor történtekben sok becsületes ember is részt vett, aki nem ezt akarta? Igaz, de a szándék másodlagos mozzanat. A lényeges pedig: *az egyik — szocialista — államhatalom felváltása a másikkal: a tőkés restaurációt fehérterrort gyakorló államhatalmával.* Kiderült, hogy a proletár államhatalmat szétzúzással („forradalommal") nem lehet megjavítani, csak megsemmisíteni... a kapitalista restauráció javára. Ez

inkább van sajtó- és gyülekezési szabadság; ma kijárási tilalom korlátozza még a mozgási szabadságot is; az izgatott légkörben más lévén a kritikai hang akusztikája, a kritika is csak a szocialista hatalom létérdekei által korlátozott keretek közt kaphat teret. Ezek letagadhatatlan tények — de nem a szándékokra és a perspektívára, hanem a kényszerűségre jellemzőek. És mégis, máris, ebben a nehéz, rendkívüli helyzetben is a demokrácia tényleges továbbfejlesztése megindult.

A demokratizmus kifejlesztését segíti elő a bürokráciára mért csapás: az államapparátus létszámának közel felére, a párt apparátusának egyharmadára csökkentése. Érdemes elgondolkozni azon, hogy csap itt át a mennyiség szükségszerűen minőségbe. Vajon dolgozhat-e bürokratikusan az a párt, amelynek gyakorlati munkáját nem vehetik a maguk vállaira fizetett funkcionáriusok, hanem azt a párttagok tízezrei kell hogy elvégezzék? Működhet-e lényegében bürokratikusan egy olyan államszervezet, amely nem szaporodhat túl a szükséges létszámon? Ezeknek az intézkedéseknek hatása csak fokozatosan válik érezhetővé, de a hatás iránya nyilvánvaló: egyre többet kell rábízni a tömegekre! Ehhez járulnak a decentralizálás

Bernáth Aurel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 APR - 9.

NÉPAKARAT

6/10 Bernáth Aurél és az I. A osztály

— *Tessék mondani, miért van az, hogy nem mindenki fest úgy, ahogy Munkácsy?*

Senki sem nevet a furcsa kérdésen. Legkevésbé az, akihez intézték: *Bernáth Aurél.* A művész egy csomó csillogószemű, feszülten figyelő ifjú emberke karéjában állva nagy komolyan válaszol a feléje záporozó kérdésekre.

Az Ernst Múzeumban vagyunk, hétköznap délelőtt, Bernáth Aurél gyűjteményes kiállításán. A kiállítási termek vidáman fürdenek a tavaszi napfényben, a képek előtt itt is, ott is szemlélődők, beszélgetők csoportjai, közöttük a Madách Imre Gimnázium első osztálya. *Varga Béla* tanár vezetésével.

A tárlatvezető ezúttal maga a művész, aki örömmel jött el ifjú tisztelői kérésére, hogy megmagyarázza »bizonyítványát«... Szőke, kócos hajú kisfiú, Bán András tette fel — pirulva — a fenti kérdést, s most kis noteszébe jegyzi a választ:

— *A festészet nem abból áll, hogy valamit hűen ábrázolok, akár a fénykép. Minden korban, a társadalmak fejlődése során az ember új feladatokkal, életérzésekkel találja magát szemben. Ezeket próbálja a művész a legközvetlenebb módon kifejezni. Egy festmény nem a valóság másolása, nemcsak egy motívum pontos képe, a kép mindig sűrítés, mintegy az élet keresztmetszete.*

Bernáth Aurél szavai illusztrálására az »Ősz« című pasztellképére mutat.

— *Ez egy fiatalkori művem. Németországban, egy bajorországi tó partján festettem. Ősz van a képen, de ezt nem a szokásos módon, sárguló levelek, kopaszodó fák mutatják, hanem egy kerti asztal, két felfordított szék, melyeket félreraktak a záporozó eső elől. Ez itt pedig egy dimantúli táj. Címe: »A tél.« Az előtérben két kánya, mögötte kietlen, havas táj. Fehér és szürke színek, s kiterjesztett szárnyú fekete madarak: az elhagyottság, reménytelenség, a dermedt fagy, kihűlt érzelem kifejezései.*

— *Igen, igen... de nekem legjobban mégis a »Badacsony« című kép tetszik* — szól közbe élénken *Vlassits Laci.* — *Én is így emlékszem vissza a Balatonra, a híres koporsóhegyre!*

— *Akkor kisöcsém, úgy látszik rokonlelkek vagyunk* — mosolyog Bernáth Aurél.

Új látogatók érkeznek a kiállításra, Bernáth Aurél is lassan búcsúzik ifjú barátaitól. Varga tanár úr int s az osztály máris rendben sorakozik az indulásra.

— *Egy... öt... tizennyolc... huszonkettő...* — *számolja népét.* — *Hárman hiányzanak? Csak nem vesztek el? Hol lehetnek?*

A kis szökevények — *Gordon, Vlasits* és *Kerekes* — nem vesztek el, csak éppen nem hallották a hívó szót.

Némán, megilletődötten, süket fülekkel és tágranyílt, szépséget szomjazó szemekkel állnak a sarokban egy kép, a »Riviera« előtt... **(garai)**

NÉPAKARAT

tunióból a magyar szakszervezet

Leningrádban részesítettek bennünket, hanem az a szeretetteljes érdeklődés is, amit országunk és dolgozóink helyzete iránt tanúsítottak. A szervezett szovjet munkásság részéről megmutatkozó őszinte barátság a magyar dolgozók iránt, alapja annak a megállapodásnak is, amelyet a magyar és a szovjet Szaktanács kötött abból a célból, hogy *szorosabbra fűzze a két ország munkásosztályának barátságát, az üzemi, technikai tapasztalatok kicserélése, a rális kapcsola útján. E program valóraváltása jelé az első lépés a Lenin Kohászati Művek mintegy 60 tagú kulturális delegációjának a közeljövőben sorrakerülő szovjetunióbeli látogatása lesz. Őket más üzemek dolgozóinak csoportjai, továbbá sport- és kulturális küldöttségek követik majd* tanulmányútra a Szovjetunióba, cserelátogatás formájában — mondotta nyilatkozatában Somogyi Miklós.

Helyes arányokra van szükség a termelőszövetkezetek terveiben

Az októberi események nemcsak gazdaságilag károsították meg a termelőszövetkezeteket, hanem sok helyen szétrombolták a munkaszervezeteket is.

A Földművelésügyi Minisztérium szövetkezetpolitikai főosztályának tapasztalatai szerint az idei tervek alapján — az elmúlt évektől eltérően — az ősszel már kevesebb kenyérgabonát vetnek. Így jövőre kialakulnak a helyes arányok. Általános tapasztalat az is, hogy az elmúlt években túl sok kalászos takarmánygabonát vetettek.

Rendkívül fontos, hogy a most készülő tervek készítésénél a szövetkezetek különösen ügyeljenek a helyes arányok kialakítására és arra, nehogy a belterjes gazdálkodás helytelen értelmezése miatt háttérbe szorítsák az ugyancsak belterjesítést szolgáló állattenyésztést.

éppen, *agyrázkódást és egyéb súlyos sérüléseket szenvedett.* A mentők mindkettőjüket a Szabolcs utcai kórházba vitték.

A rendőrség is perceken belül a helyszínen termett, a gázolás szemtanúitól leírást

Rákosrendező már elérte az október előtti termelési színvonalat

Rákosrendező pályaudvar dolgozói az ország valamennyi rendező pályaudvarához felhívást juttattak el, amelyben bejelentik, hogy elérték az október előtti termelési színvonalat és a felszabadulás 12. évfordulóján elhatározták, hogy az egyes műszakok között — a régi, bürokratikus, formális, erőltetett vonásaitól megtisztítva — újra szocialista munkaversenyt indítanak.

A versenyben legjobb eredményt elért műszakok jutalomban részesülnek. A jutalmak szétosztását az egyes műszakok dolgozói maguk végzik.

Bernáth Aurél

tovább

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: Kisújság

Megjelent 1940 FEB -6.

„A monumentális művészet jövője" címen második ankétját tartotta a napokban a képzőművészek szabadszervezete az építészek és a képzőművészek korszakos együttmunkálkodása tárgyában. A legutóbbi ankéton *Dési Huber* Istvánné elnökletével felszólaltak: *Major* Máté, *Bernáth* Aurél, *Rabinovszky* Márius, *Berényi* Róbert, *Domján* József, *Toroczkay* Osvald, *Szentiványi* Lajos, *Vilt* Tibor és *Koffán* Károly.

dínyít van szerencsém Mélt
országos bizottságának kön
deni.

Fogadja Méltóságod ki

Budapest, 1911. évi d

Különösen

Méltóságos br. Forster Gyu
nácsos urnak, mint a müeml

Bernáth Aurél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁR 16.

NÉPAKARAT

610

Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész gyűjteményes kiállítása ismét megnyílt az Ernst Múzeumban. A kiállításon a művész 350 olaj- és pasztellképe és számos grafikai munkája látható az 1912—1956 közötti évekből. Az Ernst Múzeum naponta (hétfő kivételével) 11-től 19 óráig tart nyitva.

tengern
sorában.
ukikről ne
s hallott s
kásnők, aki
nélyén rejte
gig a »Rend« csizmái szom-
szédságában az általuk talán
nem is olvasott tilalmas folyó-
ratokat. Olaszok, akik férjü-
ket sztrájkra buzdították, míg
kötőjüket éhes gyermekeik
körme tépte. Vagy az első

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—285

1956 JUN 3

MŰVELT NÉP

BERNÁTH AURÉL eddigi munkásságának válogatott darabjaiból októberben kiállítás nyílik az Ernst Múzeumban. Ezúton kérjük azokat, akiknek birtokában Bernáth-képek vannak, szíveskedjenek címüket és a képekre vonatkozó adatokat a rendezőséggel közölni. (Műcsarnok, Budapest Hősök tere, telefon: 228—406.)

1522 - J

nem volt agyamnak
s nem voltam soha há
meg e jótettre sose fá

Parragi György:

Winston Churchill, a Marlborough-ivadék

III.
A nagy örökség

Szándékosan hagytuk e cikksorozat végére Winston *Churchill* származásának, gyermek- és ifjúkorának ismertetését. Mert csak a vér örökségével, gyermekkori benyomásaival, ifjúságának élményeivel magyarázhatjuk meg Churchill egyéniségének sokrétűségét, politikai pályájának nagy ellentmondásait, harcias lelkületének lényegét, politikai viaskodásainak értelmét, örök nyugtalanságát és a zendülésre való állandó készségét.

Zseniális, kellemetlen apa és az amerikai anya fia

Bölcsője mellett egy zseniális apa állt, akit az akkor már lappangó betegsége állandó aktivitásra, a meglevővel, a sablónnal szembeni állandó ellentmondásra ösztökélt. Randolph *Churchill*, az apa a maga korában époly zseniális pártütője volt a konzervatív pártnak, mint később a fia. „Hobby"-jai, bogarai épannyi gondot és bosszankodó órákat, napokat okoztak a pártvezetőségnek, mint Winston különösen a Chamberlain-kormánynak és a premiert híven támogató konzervatív párt többségének. Az apa épúgy mindig egy *„negyedik párt"* megalapításán törte a fejét, mint a fia és ezért kellemetlen, de veszélyes ellenfélnek tartották, akiről nehéz volt eldönteni, hol veszélyesebb és kellemetlenebb a kormányra és a pártra nézve, intra vagy extra muros, a kormányon és párton belül vagy kívül. *Salisbury* több miniszterleri tárcát bízott Randolph Churchillre, akit közben csak azért, hogy szét ne robbantsa a konzervatív pártot, az ellenfelei voltak kénytelenek megválasztani a párt elnökéül. Abban is azonos volt az apa és fiú felfogása, hogy Randolph Churchill egyike volt azoknak az előrelátó konzervatív politikusoknak, akik a die-hardokkal szemben *a szociális haladást hirdették.*

A zseniális apa betegségének egy előrehaladott fázisában szellemi sötétségbe tompult és így halt meg.

Winston Churchill egyéniségének néhány más jellemző és az átlagangoltól elütő vonását, így a jó ételek, italok szeretetét, sokszor túlzásba csapó optimizmusát, mindenekelőtt azonban szellemének páratlan elevenségét, tehetségének sokoldalúságát, szenvedélyességét, ifjúkorának azt az állandó törekvését, hogy a maga lábán éljen meg —, édesanyjától: Jenny *Jeromtól* örökölte. Ez a ragyogóan szellemes, nagyműveltségű hölgy newyorki származású és az újvilág egészséges, tevékeny vérének friss áramát kapcsolta be Európa egyik legelőkelőbb és legrégibb arisztokrata családjának véráramkörébe.

Egy nagy hadvezér árnyékában

Származására felette büszke Winston Churchill. Nem nyegle hiúság ez nála, hanem öntudatos rátartiság, mely mindenekelőtt a történelmileg és szellemileg is kiváló arisztokráciának azzal a jelszavával van nagyon is tisztában, mely szerint: *„noblesse oblige"*, a nemesség kötelez elsősorban a hazával, a birodalommal szemben, melynek nagyságát az ősök építették fel és védték meg. Különösen nagy szellemi örökség hárul egy olyan család tagjára, mely *Marlborough* herceget, a modern angol világbirodalomnak talán a legnagyobb hadvezérét adta Angliának. Joggal írja önmagáról *„My early life"* (Ifjúkorom) című önéletrajzában Churchill, hogy egyik tagja annak „a néhány száz angol családnak, amelyek nemzedékeken keresztül kormányozták Angliát és amelyek segítettek feljuttatni Britanniát dicsőségének ormára.

Már korán felébredt benne az a tudat, hogy a Marlborough-vér nem a hétköznapi élet szürke útját írja elő számára, hanem történelmi utakra fogja lökni, amelyeken maga az angol nemzet jár és e történelmi utakon a nemzet élére kell törnie.

Ezt a tudatot már gyermekkorának első benyomásai felébresztették benne. Gyermekéveinek egy részét a *Blenheim Palace*-ban töltötte el, az oxfordi grófságban. Már a kastély neve is ükapjának legfényesebb haditettére emlékeztette: *a blenheimi csatára.* Bajorországban, amelyben Marlborough herceg, aki 1702-ig még az egyszerű John Churchill névre hallgatott, megsemmisítő vereséget mért 1704-ben az egyesült francia-bajor csapatokra. Ezzel elhárította Anglia felől azt a veszélyt, hogy a kontinensen XIV. Lajos Franciaországa szerezze meg a hegemóniát, hogy Franciaország és Spanyolország egy korona alatt egyesüljön és veszélyeztesse Anglia világhatalmi fejlődését.

Itt álljunk meg egy pillanatra. Az angol külpolitikának századok óta makacsul követett legfőbb szempontja ez: *megakadályozni Európában egy olyan szárazföldi katonai hatalom feltörését, mely erejénél fogva uralkodhatnék egész Európán* és veszélyes versenytársa lehetne Angliának. Anglia a franciákkal vívott 100 éves háború óta napjainkig *mindig csak ezért az egy célért keveredett háborúba az európai kontinensen.* Ezért viselt háborút II. Fülöp Spanyolországa ellen, ezért állt a XIV. Lajos Franciaországa ellen alakult európai koalíció élére, ezért szövetkezett Napoleon ellen, ezért hozta tető alá az 1904-es francia-angol entente cordiale-t és ezért avatkozott be Németország ellen a világháborúba.

Ha folytatjuk ezt a gondolatmenetet, akkor világossá válik előttünk, hogy *Winston Churchill ugyanolyan céllal és ugyanolyan angol érdekből visel ma háborút, mint 1700 táján nyolcadizigleni őse, Marlborough.* A hadicél ugyanaz: *a legerősebb kontinentális hatalom elleni háború,* csupán a szereplők csoportosultak át. Akkor ugyanis Anglia Brandenburggal (a későbbi Poroszországgal) szövetkezett Franciaország ellen, ma Franciaországgal szövetségben a hatalmasra lerebélyesedett Poroszország ellen hadakozik.

A blenheimi kastélytól — a búr háborúig

A blenheimi kastélyt a hálás Anglia építette Marlborough herceg számára a blenheimi győzelem után. Winston Churchill azonban csak mint vendég időzhetett a történelmi kastély falai között. A kastélyt a Marlborough hercegi címmel és vagyonnal ugyanis mindig csak a Churchill család elsőszülöttje örökölte, Randolph Churchill pedig a harmadik fia volt a hetedik Marlborough hercegnek.

Ilyen fenséges hősi époszokról regélő történelmi kulisszák között, a nagy ősök árnyékában töltötte gyermekéveit Winston Churchill. A gyermeklélek érzékeny lemezére rögzített történelmi képek, a blenheimi csaták jeleneteit mutató gobelinek, a nagy hadvezért ábrázoló korabeli festmények természetesen egy egész életre benépesítették az ifjú Churchill képzeletét. E történelmi kulisszák között éreznie kellett, hogy *ő is cselekvő hőse lesz az angol történelem szédületes méretű színpadának.*

A *harrowi kollégium* volt az első iskolája. *„School of prime-ministers"*, miniszterelnökök iskolája, így nevezik egy kis túlzással, de nem minden igazság nélkül ezt a kollégiumot. Ennek elvégzése után csak *Cambridge*-be vagy *Oxford*-ba kell elmennie a jó családból való reményteljes angol ifjúnak és máris elnyerte a kvalifikációt egy világbirodalom kormányzásához.

Churchill azonban annyira nagy katonaösének szuggesztiója alatt állt, hogy nem politiki vagy diplomáciai pályát választott, hanem *katona akart lenni.* A *sandhursti* katonaiskolából, mint Őfelsége hadnagya került ki. A hadnagyi fizetés azonban édeskevés volt és mivel a már említett okokból a hetedik Marlborough herceg harmadik fia nem volt túlságosan bővében az anyagi javaknak, *Angliában pedig a miniszterek és képviselők közpályájuk alatt inkább elszegényednek, mint anyagilag gyarapodnak,* a Marlborough-unokának valami jövedelmező mellékfoglalkozás után kellett néznie, hogy sovány hadnagyi zsoldját kipótolja. Igazán tehetséges és élénk szellemi befogadóképességgel rendelkező, mozgékony angol fiatalemberek számára pedig anyagi szempontból is a legkecsegtetőbb pálya *az ujságírás,* még akkor is, ha az ember olyan előkelő családból származik, mint Churchill és ha véletlenül *az Army* hadnagya.

Churchill derekasan, vitézül állta meg helyét úgyis mint katona, úgyis mint ujságíró. Mint katona egész fiatalon egy sereg háborúban vett részt, mindenütt kitüntetve magát személyes bátorságával. Ott harcolt a spanyol—amerikai háborúban Kubában a spanyolok oldalán. Ott volt Észak-Indiában a legveszedelmesebb felkelések leveretésénél. Részt vett a szudáni háborúban és benn volt a híres omdurmani csatában *Kichener* alatt. Legnagyobb hőstettét, melyért egész Anglia ünnepelte, az angol—búl háborúban vitte véghez. A búrok elfogták az egyik csatában és Pretóriába szállították. A szigorú őrizet ellenére Churchillnek sikerült megszöknie és miközben 300 mérföldnyi utat tett meg ellenséges területen, sikerült átvágnia magát az ellenség gyűrűin.

De nemcsak a kardot forgatta bátran, de a tollat is. A *Morning Post*-nak és a *Daily Telegraph*-nek volt a haditudósítója. És mint haditudósító, aki egyben katonatiszt is volt, *sokszor igen kemény bírálatban részesítette feljebbvalóit és különösen Kitchener főparancsnokot* a legyőzött ellenséggel szemben tanusított kíméletlensége miatt. Ezek a cikkei csak növelték népszerűségét, úgyhogy Angliába visszatérve könnyű szerrel szerzett mandátumot 26 éves korában.

Angliában ma is, de akkor különösen rengeteg pénzbe került egy választási kampány. Churchill ekkor is megmutatta, hogy legény a talpán. Nem a pártkasszából, sem családi összeköttetései, népszerűsége kamatoztatásából szerezte meg a választási hadjárathoz szükséges pénzt, hanem a maga erejéből. Ujságcikkeket írt, felolvasásokat rendezett többek között Amerikában is és így szerezte meg a politikai karrierjének elindításához szükséges néhány ezer fontot.

Az ujságíráshoz azóta is hű maradt. Elve: *bolond az, aki ingyen egy szót leir.* Ma persze egyike a legjobban fizetett cikkíróknak, aki egyformán ír a komoly folyóiratok és az ú. n. népszerű *tabloid*-sajtó számára. Egy kikötése van: amit ír, azért búsásan meg kell fizetni.

De nemcsak kitűnő ujságíró, de az angol történetírásnak klasszikus veretű mestere. Marlborough herceg életéről és csatáiról szóló hatkötetes munkája nemcsak az angol történelemnek, de a világ hadtörténelmi irodalmának is standardmunkája. Nemcsak elsőrangú stílművész, de kiváló érzékű katonaíró is, amit bizonyít, hogy 11 könyve közül hét háborúkról szól.

Ha nem volna író és ujságíró, ecsetjéből is megélne, mint tehetséges festő, sőt ha minden kötél szakadna, *a vakolókanálból is.* A vakolókanalat most ne tessék szimbólikusan, tehát szabadkőmíves értelemben venni, hanem a szó tényleges jelentésében. Churchill ugyanis képzett *kőművesmester*, az angol kőműves-céh tagja, aki pihenő napjaiban maga építi fel vidéki kastély-parkjának téglafalát és kisebb épületeit. Nálunk ez angol „hobby"-nak, különckódésnek számít, Angliában azonban jól tudják, hogy ilyen fizikai munka époly egészséges sport, mint a póló, melyhez különben szinlén kitűnően ért.

Idegen nyelveket tökéletesen a „Tanuljunk könnyen, gyorsan" módszer segítségével tanulhat!

TANULJUNK KÖNNYEN, GYORSAN

I. rész kezdők részére NÉMETÜL
I. rész haladók részére NÉMETÜL
ANGOLUL
OLASZUL
FRANCIÁUL

Ára kötetenkint fűzve P 6.— kötve P 7.—

Beszerezhetők Novák Rudolf és Tsa könyvkereskedésében, Bpest, VIII., Baross-u. 21

„Navigare necesse est!

Megrajzoltuk Churchill egyéniségét, származásának történelmi távlatát, az angol politikai életben betöltött sorsdöntő és máris történelmi szerepét. Külseje mit sem árul el abból, hogy milyen súlyos, felelősségteljes örökséget hord tudatosan magában ez a rendkívüli férfiú. Életszeretete, korpulens testalkata, szellemi élénksége, iróniája nagyban emlékeztet Chestertonra, aki szintén kövér volt és az átlag angol közvéleményt felháborító és provokáló módon zseniális.

És mégis, ez az angol politikus, akit inkább el tudunk képzelni a francia kamara folyosóin a Herriot-k, Daladier-k, Blum-ok között, mint az alsóház egyhangú, szenvedélytelen, unalmas ülésein, minden bonhomiás, hedonisztikus külseje ellenére is, római akaratot, római imperializmust hordoz a belsejében, minden vérsejtjében. Már előző cikkeinkben is említést tettünk egyéniségének római jellemvonásairól. Ezek között úgy az elmult világháborúban, de különösen mostani pozíciójában különösen az az örök római vonás tünik ki, mely megszülte a világtörténelem legelszántabb, leghősibb, leghalálttmegvetőbb jelszavát: „Navigare necesse est, vivere non est necesse!" (Hajózni kell, élni nem kell.) Ez a régi római közmondás Angliára nézve ma ezerszeresen igaz. Hajózás nélkül, a „navigare" nélkül Anglia elveszett és térdre kényszerül. Ezért hirdeti évek óta, de különösen ma Churchill fanatikusan: „Navigare necesse est." A hajózás jelenti az életet, a szabadságot, a világhatalmat. Hajózni kell és ha mégannyi ember pusztul is bele a hullámsírba tegnap még büszke, ma már roncs angol hadihajókkal.

Churchill, ha összeszoruló szívvel is, de hideg hangon adja ki tovább is a parancsot, ha mégannyi hadihajót elsüllyesztenének is, ha mégannyi derék angol tengerész életébe kerül is, az örök római parancsot, mely ma Anglia létparancsa: „Navigare necesse est, vivere non est necesse!" Mert jól tudja Churchill és jól tudja Anglia, hogy hajózás nélkül nincs élet, nincs szabadság és nincs világhatalom. Ezek nélkül pedig mért éljen az angol?

Bernáth Aurél kiállítása

Almássy-Teleki Éva grófnő nemes szándékú *Művészeti Intézetének* (a volt *Ernst-múzeumnak)* artisztikus termei még nyilván emlékeznek azokra a szép és nagy kiállításokra, ahogy modern művészetünk legszebb eredményei jelentkeztek ezeken a falakon. A mai nehéz időkben természetesen eltolódások következtek be a művész s a művészet funkciójában és a közönség ízlésében s a változás nem mondható előnyösnek mindenkoron. Ha a művészet magasabb régiói mindig is egy választott réteg tulajdonai voltak, a magyar művészet e legfelsőbb tájai legalább is olyan mértékben kifejezték nemzeti szellemünk törekvéseit, kultúránk állapotát, újítóbb törekvéseink értelmét s értékét, mint irodalmunk. S mivel a mai nehéz időben ennek a kifejezési funkciónak lehetősége s a közösséggel és a társadalommal való kapcsolata megváltozott, különös gonddal kell számontartanunk értékeinket s a fejlődési lehetőségeket.

Így lesz valóságos ünneppé a mai Budapesten az olyan kiállítás, mint amilyen *Bernáth* Aurélé, ahol a művészi alkotás teljes jellemessége, esztétikai és társadalmi funkciója, kifejező ereje s művészetünk új alakulásának klasszikussá vált korszakához való hiánytalan odacsatlakozása teljes nagyságában érezhető. Színekben és formákban Bernáth Aurél alkotásainál lehetetlen észre nem vennünk a nagy modern franciákkal való közeli és hatékony rokonságot: ebben a magyar művészben nincsen semmi manir, semmi mesterkélt álklasszicitás, semmi dekorációs és finomkodó hajlam; nem akar semmi más lenni, csak egyszerűen festő... Képein a színek elsődlegessége uralkodik (nem mintha bármilyen baj is lenne nála a rajz biztonságával, sőt ellenkezőleg: mindenütt látható, mily virtuozitással tudja kezelni a konturokat) s a színek közvetlen élményszerűsége határozza meg művészetét. Végre színeket, tiszta, erőteljes, szép színeket láthatunk s a színek mögött éppen olyan távlatok nyílnak talán, mint valami mély zenedarab mögött; olyanok ezek a képek, mint valami komolyzengésű, mély orchesterek, vagy a magános hegedűszó, festőiek: nincsen mögöttük álirodalmiság, álpátosz, „gondolati tartalom", „alapeszme"... Itt egyszerűen csak a festőiség beszél erőteljesen, a természetes látás közvetlenségével, a színek különleges törvényei szerint; emellett a festőiség mellett — milyen különös, hogy ezt a külön „festőiséget" érdemként kell említenünk! — azonban nem egy helyen a színek mélysége és acélos, kristályos tisztasága valami áttükröző, mondhatatlan biztonságban, a fények játékának fölényes kezelésében a természet megérzésének szinte misztikus elragadtatottságában jelentkezik.

A természet eme titokzatos, misztikus áfélése a festői látás és felfogás lehetőségeivel, emellett a színek világának szinte raffinált racionális ismerete, a színek értelmi és érzelmi hatásának ösztönössége, egyáltalában az egész „festői" látás valami olyan megfoghatatlan finomsággal, másutt meg pátosszal jelentkeznek Bernáth Aurél képein, hogy ez a körülbelül húsz évnyi alkotó munkára visszatekintő igen értékes kiállítás felejthetetlen élményünk és ünnepünk marad. Művészetünk legszebb újabb korszakait idézik fel Bernáth Aurél képei; közvetlen folytatója ez a francia példákon nevelt, de temperamentumában és látásában annyira sajátosan magyar és magyarságában oly egyéni művész *Szinyei-Merse* Pál, avagy a nagybányaiak, különösképp a csodálatos *Ferenczy* Károly hagyományainak, persze nem merev tradícionalista, de forrongó, alkotó és befelé építő alkat, telisteli a legújabb művészeti eredmények leszűrődéseivel; egyáltalában egyik legmeggyőzőbb tanusága éppen a mai napokban művészi örökségünk folytonosságának, az európaiság, a természetes emberség és a magyarság szintézisének.

Gogolák Lajos

Színtyai Zoltán
EMBER NÉLKÜL
Egy diplomata regénye, aki korunk izgalmas világeseményei között sodródva keresi az egyéni békét, igazságot és boldogságot.
Ára fűzve 4.80 P, kötve 6 P
ATHENAEUM

TELEFONSZÁMAINK:
Szerkesztőség . . . *128-428
Kiadóhivatal . . . *126-726
Hirdetésosztály . . .
Könyvosztály . . . *120-130

A napokban a délkeleteurópai szolidaritást formailag is megoldják

Belgrád, október 21.

(A „Magyar Nemzet" belgrádi tudósítójának telefonjelentése.) A filmszerű gyorsasággal pergő események lehetséges, hogy a legközelebbi napokban újabb nagy szenzációk tanuivá tehetnek bennünket. A Balkán-államok fővárosaiban péntek óta *rendkívül élénk diplomáciai tevékenység* indult meg. A török diplomácia a Balkán-államok fővárosaiban akkreditált követei rendkívül fontosnak és sürgősnek tartották, hogy *Szaracsoglu* moszkvai tanácskozásairól, valamint az ankarai paktum aláírásának szükségességéről és annak motívumairól informálják a Balkán-államok fővárosainak külügyminisztereit. A moszkvai események és az ankarai paktum a Balkánon egész új helyzetet teremtettek. Ennek következtében nemcsak a török diplomácia, hanem a római diplomácia is tovább folytatta diszkrét puhatolózásait és úgylátszik, hogy már a napokban a szeptember óta állandóan jelentkező *délkeleteurópai szolidaritást formailag is megoldják.* A Balkán-államok fővárosaiban úgy vannak értesülve, hogy *Róma megvárja most azoknak a rendkívül nagyjelentőségű tanácskozásoknak az eredményeit, amelyek a jelen pillanatban Berlinben folynak.* Ezen tanácskozások befejezése után Olaszország hozzálát a délkeleteurópai neutrális blokk megalakításához. A Balkán-államok fővárosaiba érkezett jelentések szerint itt hangsúlyozzák, hogy Olaszország az ankarai paktummal indirekt olyan garanciát kapott, hogy az orosz feketetengeri flotta a Földközi-tengeren nem jelenhet meg, mint tengeri hatalom. Ha a Törökország és Olaszország között fennállott ellentételeket áthidalják, nincsen kizárva annak lehetősége, hogy *Mussolini konferenciára hívja össze a délkeleteurópai államokat,* akik hozzálátnak egy semleges blokk megalapításához. Ez a Balkán politikai életének centrális problémája, ezzel magyarázható meg sok tekintetben a szófiai kormánykrízis is. Az új szófiai kormány a szobranje vezető pártjaira épül majd fel, nemzeti koncentráció formájában szavatosságot vállal a délkeleteurópai államok együttműködéséért. A Balkán-államok fővárosaiban ennek az olasz kezdeményezésnek a bejelentését már a jövő hétre várják, amely iránt a Duna-mentén mindenütt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

Szaracsoglu török külügyminiszter, nyilván hogy a Balkán államokkal való együttműködését és barátságát dokumentálja, szombaton fogadta az athéni lapok munkatársait és a következőket mondotta:

— *A görög kormány állandóan informálva volt moszkvai tárgyalásaimról.* A moszkvai görög követ útján állandó értesítéseket küldtem kiváló barátomnak, *Metaxas* miniszterelnöknek és így informáltam őt tárgyalásaim menetéről. Ami az ankarai hármasszerződést illeti, ez nemcsak Törökország számára lesz nagyjelentőségű, hanem igen közelről fogja érinteni az egész Balkánt és a Földközi-tenger vidékét.

Ugyancsak *Ankarából* jelentik, hogy a török külügyminiszter szombaton délelőtt *fogadta a román követet,* aki meghívta a külügyminisztert Bukarestbe. A látogatás időpontját még nem állapították meg.

*

A román sajtó és a román közvélemény továbbra is élénken foglalkozik az ankarai szerződéssel és hangoztatja, hogy az a békét és a biztonságot szolgálja és nem irányul senki ellen. Románia politikája továbbra is a béke és semlegesség politikája marad.

Szombaton román kereskedelmi delegáció érkezett Isztanbulba. A román—török gazdasági kapcsolatokról fog tárgyalni Ankarában, azután pedig Egyiptomba utazik, ahol szintén kereskedelmi kérdésekről fog tárgyalni.

Mint *Szófiából* jelentik, szombaton egész nap folytatódtak ott a kormányalakításra vonatkozó kihallgatások. Politikusokon kívül az uralkodó fogadta a bolgár kereskedők egyesületének és számos más egyesületnek, így a tartalékos altisztek és katonák egyesületének küldöttségét is és ezeknek a véleményét is meghallgatta a politikai helyzetről. Vasárnap is lesznek audenciák és az új kormányelnök kijelölése hétfő előtt nem várható.

*

A belgrádi lapokhoz szombaton este jelentések érkeztek Hitlernek a Gauleiterekkel folytatott *sürű tanácskozásairól,* valamint arról, hogy ebből és más előkészületekből *nagyobb német katonai akcióval* számolnak. *Állítólag több mint ötezer repülőgépet koncentráltak a nyugati fronton.*

A svédek számolnak a második szovjet–finn tárgyalás megszakításával is

Helsinki, október 21.

(A „Magyar Nemzet" alkalmi tudósítójának telefonjelentése.) Helsinki hangulata szombaton teljesen a mult hétfői hangulatra emlékeztetett. A finn küldöttség második moszkvai útja is ugyanolyan körülmények között kezdődött, mint az első. Este félhétkor, a menetrendszerű keleti gyorsvonattal indult el a küldöttség Moszkvába. A pályaudvart és környékét most is többezer főnyi tömeg lepte el és amikor *Paasikivi* a küldöttség tagjaival megjelent a pályaudvaron, a tömeg *ismét nemzeti dalokat énekelt* és a finn himnusszal búcsúztatta a küldöttséget.

Az elutazásnál jelen volt az egész finn kormány, élén a miniszterelnökkel. A külföldi diplomácia tagjai közül ott láttuk *Schönfeld* amerikai követet *Higgs* követségi titkárral, *Judanov* orosz követségi attasét és a *svéd követet.* Az első moszkvai tárgyaláson résztvett három delegátussal utazott *Tanner* kereskedelmi miniszter is. Az ő csatlakozását sokan azzal magyarázták, hogy *a moszkvai tárgyalásokon kereskedelmi természetű kérdések is szóbakerülnek.* A finn sajtófőnök ezzel szemben hangsúlyozta, hogy Tanner nem miniszteri minőségében, hanem Finnország legnagyobb pártja, *a szociáldemokrata párt képviselőjeként ment Moszkvába.* A finn parlamentnek 85 szociáldemokrata tagja van, érthető tehát, ha ez a nagy párt képviseltetni akarta magát a sorsdöntő moszkvai megbeszéléseken. A finn sajtófőnök az esti sajtóértekezleten azt a reményét fejezte ki, hogy a tárgyalások rövid néhány napon belül befejeződnek.

A finn sajtó élénken foglalkozik a milánói *Corriere della Sera* tudósítójának Paasikivi követtel folytatott interjújával. Paasikivi elmesélte a többi között, hogy a moszkvai tárgyalások közben *Sztalin emlékeztette őt arra az időre, amikor — 1906-ban — a moszkvai rendőrség elől szökött át Helsinkibe.* Bár Oroszország katonai vezére *Vorosilov* tábornagy, Sztalinnak és Molotovnak is fontos szava van katonai kérdésekben.

A *Svensi Pressen* című lap szombaton délután megjelent száma ismerteti *Speerling* volt helsinki angol követ rádióbeszédét. A diplomata a finn hadsereget különösen egy téli háborúra tartja alkalmasnak.

Igen érdekes a *Svenska Dagbladed* londoni tudósítójának angol diplomatákkal és politikusokkal folytatott beszélgetése is. Az angol politikusok szerint mind Nagy-Britannia, mind Amerika nagy szimpátiával kíséri Finnország sorsát, de lehetetlen elképzelni, hogy háború esetén effektív segítséget nyujthatna. Egy ilyen beavatkozás Angliának Oroszországgal való háborúba keveredését jelentené és *kizárná minden lehetőségét annak, hogy a német-orosz katonai egyezmény a háború alatt valaha is felbomoljon.*

A svéd sajtó egyébként számol azzal a lehetőséggel, hogy *a finn küldöttség másodizben is meg fogja szakítani moszkvai tanácskozásait* és a kormánnyal való érintkezés céljából mégegyszer visszatér Helsinkibe. Ha ez bekövetkezik, kétségtelenül a helyzet rosszabbodását mutatná. A fővárosban folynak is a védelmi előkészületek. *A bizonytalanság hétfő éjszaka előtt semmiesetre sem ér véget.*

Lengyel János

Anglia 5750 repülőgépet rendel Amerikában

nyomban a fegyverkiviteli tilalom felfüggesztésekor

Berlin, október 21.

(A „Magyar Nemzet berlini tudósítójának telefonjelentése.)

1.

Jellemző a hangulatra, amelyet az Ankarában aláírt török—angol—francia szerződés teremtett, hogy a mai német sajtó meglehetősen kimerítően foglalkozik annak lehető hatásaival. Szinte kivétel nélkül a szovjetorosz sajtó megnyilvánulásait idézik, amelyek természetesen *nem a legkedvezőbbek.* A *Börsenzeitung* közli például az *Izvesztija* címeit is, amelyek szerint a többi között *Anglia intrikáit leleplezték az oroszok* és érthető figyelmeztetést intéztek a törökök címére. Ugyanakkor *az orosz—német barátságot ismét aláhúzta az „Izvesztija".*

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* szintén az orosz sajtót idézi s megállapítja, hogy *a török szerződés nem a béke szerszáma.* Ugyanakkor közli egyik levelezőjének táviratát, amely szerint Ankarában csodálkoznak a szerződés megkötésének visszhangján és ennek láttára határozta el magát *Szaracsoglu* a sajtónyilatkozatra, amelyben közölte, hogy *a törökök valósztnüen hamarosan tovább folytatják tárgyalásaikat a szovjettel.*

Miután *Chamberlain* szombaton közölte az alsóházzal, hogy *a török—orosz megbeszéléseket csak átmenetileg szakították meg,* a lapnak ez az értesülése csak nehezen egyeztethető össze Szaracsoglu elhatározásaival.

2.

A *Börsenzeitung* egyébként „Szimpátia és semmi más" cím alatt hozza stockholmi tudósítójának jelentését, amelyben a *Svenska Dagbladed* londoni tudósítójának cikkéről számol be. A svéd újságíró a munkáspárt egyik vezetőemberével tárgyalt, aki kijelentette volna, hogy Finnország ügyében pártja csatlakozik a kormány felfogásához és a jelenlegi körülmények között csak teljes szimpátiájáról biztosíthatja az országot, bármilyen messzire is menjen Oroszország követeléseivel. A tudósító megjegyzi, hogy az angol köd ezen az őszön túlságosan korán köszöntött be s úgylátszik erősen megfeküdte az angol politikusok agyát.

A cikkből nem állapítható meg, hogy ezt a barátságos megjegyzést a svéd újságíró vagy a stockholmi német tudósító fűzte-e a jelentéshez.

3.

Amerikai hajóstársaságok elhatározták, hogy járataikat a keletitengeri kikötők felé megerősítik. Koppenhágába, Göteborgba és Helsingforsba irányítják ezentúl hajóikat és egy társaság egyedül kilenc hajóját állította be az északi államokkal folytatandó kereskedelemre.

4.

A német gazdasági miniszter elrendelte, hogy ezentúl a hadbavonult iparosok helyett azok feleségei és a tanoncok vezethetik tovább a műhelyeket. Ugyancsak megkönnyítették a segédek mestervizsgáját is: a hadbavonult segédeknek vizsga nélkül kell oklevéleiket a frontra kikézbesíteni.

5.

Jó forrásból származó értesülés szerint Anglia a fegyverkiviteli tilalom felfüggesztésének pillanatában 5750 repülőgépet rendel az amerikai cégeknél 350 millió dollár értékben. Amennyiben a tilalmat nem függesztenék fel, angol részről meghívják az amerikai gyárakat, hogy Kanadában állítsanak fel fiókgyárakat és onnan szállítsák a megrendelt árut.

A. B. T.

Angol lap a magyarországi viszonyokról

Londonból jelenti a *Magyar Távirati Iroda:* Az *Economist* budapesti levelezője jelenti:

— A magyar nép nagy nyugalommal fogadta a háború kitörését. *Teleki* Pál gróf kormánya a legteljesebb *korrektséget* tanusítja a hadviselők irányában, mind politikailag, mind pedig a közvélemény kifejezésre juttatásában. A magyar—jugoszláv viszony jó és mindinkább javul. A magyar kormány *tapintatos* magatartást tanusít Romániával szemben. A háborús intézkedések *nem nagyon változtatták meg a mindennapi életet* Magyarországon, amely olyan szerencsés helyzetben van, hogy *önmagát ellátja.* Az idei termés igen jó volt Magyarországon, *az árdrágítást szigorúan meggátolják.* Az ország jövője *biztositottnak látszik.*

Az *Economist* Németországról szóló jelentésében ismerteti a magyar—német kereskedelmi tárgyalások sikerét.

Hitler megígérte Szlovákia területi és népi óhajainak teljesítését

Berlinből jelentik: *Hitler* Adolf vezér és birodalmi kancellár a birodalmi kancellári palotában szombaton fogadta *Csernák* szlovák követet. A megbeszélés során Hitler kijelentette a követnek, hogy Németország teljesíteni fogja a szlovák kormánynak azokat a történelmi és népi szempontokon alapuló óhajtásait, hogy a volt lengyel állam által 1920-ban, 1924-ben és 1938-ban birtokbavett területrészeket ismét egyesítsék Szlovákiával. E területek visszacsatolását német—szlovák államszerződés fogja szabályozni. *(MTI.)*

A finn javaslatban az Aaland-szigetekről is szó van

Bernből jelenti a *Havas-iroda:* **A „Basler Nachrichten" stockholmi tudósítójának jelentése szerint a finn kormány a külügyminiszter megérkezése után azonnal megkezdte tanácskozásait a Moszkvának előterjesztendő ellenjavaslatokról. A tanácskozásokon résztvett a nagyvezérkar egyik képviselője is. Ebből arra következtetnek, hogy az ellenjavaslat katonai természetű pontokat is tartalmaz, nevezetesen az Aaland-szigetek kérdéséről van szó.**

A „Neue Zürcher Zeitung" helsinki tudósítója szerint Finnország kétségtelenül elutasítja a szovjetunió támogató szerződésre irányuló javaslatát és ellenjavaslatként felajánlja azt a biztosítékot, hogy harmadik állam nem támadhatja meg a szovjetuniót Finnország területén keresztül.

E biztosíték alátámasztására az északi államok kezességet vállalnak Finnország teljes semlegességéért. *(MTI.)*

OVOMALTINE reggelire, uzsonnára

Ára tovább is változatlan. Adagja 8 fillér.

Tizenhét esztendő festményei

Bernáth Aurél gyüjteményes kiállítása

Gróf *Almássy Teleki* Éva művészeti intézetében (az Ernst Múzeumban) holnap nyílik meg *Bernáth* Aurél festőművész gyüjteményes kiállítása. Tizenhét esztendő munkáját vonultatja fel *Bernáth* a múzeum összes termeiben. 113 festményt.

— Vajjon volt-e kor, — írja *Bernáth* a kiállítás katalógusának előszavában — mikor nehezebb sorsa lett volna festőnek, mint az utolsó negyedszázadban. Azon, hogy milyen vagyok, már nem tudok változtatni... Jön azonban egy idő, mikor az ember számára a környezet zaja elcsendesedik és csupán arra lesz gondja, hogy azt a helyet, ahol lábát megvetette, miként építheti ki a legjobban...

A termeken végigsétálva, egy öntudatos, fantáziában gazdag, fölényes technikájú, az ecsettel nagyszerűen bánni tudó és józsemű, belső átélésű ember művészetével ismerkedhetünk meg. A régi és az új képek egyaránt egy bizonyos céltudatosság szolgálatában állanak. Minden képen »akar valamit« Bernáth és majdnem minden képen »megvalósítja« az elgondolásait és az akaratát. »Köd« című pasztellje több mint egy tájkép. Érzés és értelem is. Mint ahogy »Vénusz« című vászna fanyar vélemény a nőkkel kapcsolatosan és »Önarckép a gyermekkel« című pasztelje jóság és szép emberi tulajdonságok skálája. Nagyon megkapott bennünket a »Genovai kikötő« precizitása és természetbarát szépsége. Nagyon gyönyörködtünk »Koncert« című festményében is, amelyen a felületes szemlélő talán csak a fények és áruyak játékát, a képrajongó pedig a pompás kompozíciót és a festői erények egész láncolatát fedezheti fel. Egy művész, aki igazán önmagának dolgozik.

Gazdag, tanulságos, sőt látványos kiállítás, amelyet feltétlenül érdemes megnézni.

Kristóf Károly

EGY HÉT BUDAPEST ÉLETÉBŐL

az október 8-tól október 14-ig terjedő héten:

1. Születések száma	345 (244)
2. Halálozások száma	297 (337)
3. Öngyilkos lett	15 (9)
4. Házasságkötések száma	213 (329)

(Zárójelben az előzőheti adatok.)

Ont, hogy Ön
még csak ezután látja majd a filmet...

*

A filmet ma mutatja be a Rádius és az Átrium filmszínház.

Madách a Városiban

E színpadon, ahol máskor operetti pajzánság vidám vihara lengette *Terpsihore* fodrait és szalagjait és vezényszó-hangon rángatott görl-csapatok, jobb esetben operai kórusok szteppeltek, vagy dübörögtek fel és alá, — az este, az új rezsím évadnyitó előadásában *Madách* dús képzeletének alakjai népesítették be a színpadot: *Az ember tragédiájának* mindig fenséges szólama szólt megint egyszer *örök aktualitással* a korhoz és a kor embereihez. A tragédia szövegének tűzfehér gyémánttömbjéről újból visszaverődött minden örökké aktuális igazság, amelynek nagyrészét korunk a tragédia megszületése óta csak *Madáchtól* hajlandó meghallgatni.

Az előadás *alkalmi jellegű*, mint ahogy nem is lehet más. A férfigarnitura bizonyos fokig *»frakkos« tragédiát játszott*. A közönségre van bízva, hogy elhiszi-e *Mihályfi* száraz és fölényes *Luciferének*, hogy sátán, *Földényi* fojtott és finom *Ádámjának*, hogy minden férfiak őse és *Senyey* Vera szimbolikusan stilizált kékszemű *Évájának*, hogy nemcsak *Miller* Borbála tud lenni, nemcsak gótikus fehér álom a *Tankred*-jelenetben, de ő volt az is, aki lugast varázsolt egykor. Ugyanígy a közönségtől függ az is, hogy egyetért-e a díszlettervező felfogásával, vagy a rendezőével, amikor a tömegeket (e tömeg eléggé gyér) a modern ritmikus torna, illetve mozdulatművészeti iskolák tánckórusainak nyersen átvett hatása alatt mozgatja?

Mindegy. Aki ma a tragédiát színrehozza, azt hála illeti. Ez esetben *Czakó* Pált.

tempotor...

Az ördög hegedüse

Hangjáték Paganiniről Urayval

Barsi Ödön, a rádió kitűnő szerzőrendezője »Az ördög hegedűse« címmel hangjátékot írt, amelyet november 12-én adnak elő. Uray Tivadar játssza Paganinit és egy igen kiváló — magát megnevezni nem akaró — hegedűművész játssza majd helyette a hegedűszólamokat.

Csütörtökön kezdik a „Semmelweis"-filmet a Hunniában

Tóth Endre, az idén sokat foglalkoztatott fiatal magyar filmrendező csütörtökön kezdi el az idei filmgyártási szezón kimagasló filmprodukciójának, a *»Semmelweis«*-nek forgatását. A könyvet négyen írták: *Babay* József, *Nagymihály* Sándor, *Kalmár* László és *Bihary* László. Főszereplők: *Somlay* Artur, *Uray* Tivadar, *Timár* József, *Kőműves* Sándor, *Tompa* Pufi, *Köpeczi-Boócz* Lajos. Női főszereplők még nincsenek szerződtetve, de valószínű, hogy a két jelentős női szerepet *Zilahy* Irén és *Árpád* Margit játsszák. A film végig zeneileg alá van »festve« Beethoven műveiből. *Kerényi* Zoltán és *Pongrácz* Zoltán állítják össze.

Színdarab Semmelweisről

Itt említjük meg, hogy most jelent meg egy *háromfelvonásos dramatizált életrajz Semmelweisről*. Dr. *Schwabach* László a szerzője. A darab érdekesen tárgyalja azt a hősies küzdelmet, amelyet Semmelweis vívott ellenfeleivel.

Szerencsés bankigazgatók a karácsonyi Bajor-pikniken

Pár év óta állandó nagy siker mellett zajlanak le Bajor Gizi művésztámogató piknikjei. A Nemzeti Színház kiváló művésznője egy szezonban többször is összehívja a barátait, a pesti társaság tehetősebb előkelőségeit minden alkalommal egy-egy festő, vagy szobrász műtermébe. A meghívottak a művészpikniken való részvételt egy-egy sorsjegy megvételével váltják meg s az egybegyűltek között néhány műalkotás sorsolásra kerül. Legutóbb a karácsonyi piknik díjait két bankigazgató nyerte. Éspedig Fabinyi Tihamér volt miniszter, a Hitelbank vezére Bernáth Aurél akvarelljét, Erney Károly, a Hazai Takarék vezérigazgatója pedig Cserepes István festményét. Hiába no, a gazdag embereket még a szerencse is híven szolgálja...

Bernáth Aurél — Cserepes István
Hétfő. 1938. dec. 27.

vizsgálódás számára a jelen irodalmi élete az érdekes kérdéseknek egész sorát nyujtja, de a kérdések legnagyobb része olyan természetű, hogy a nyitjához ma még nem tudunk hozzáférni: csak a föladatot látjuk, a megoldást nem. A legföltűnőbb s talán a legfontosabb is köztük legújabb elbeszélőirodalmunk alacsony színvonala, az értékes alkotások ritkasága, s ez annál kirívóbb, mert a qualitativ szegénységgel szemben szépprózánk quantitativ gazdagsága páratlan. Soha annyi regényt és novellát nem irtak nálunk, mint az utolsó hónapokban — de annyi silányat sem! A megfejtéssel kénytelenek vagyunk egyelőre adósak maradni. A nagyszabású alkotások értéktelenségét értjük. Korunk, ez az átmeneti idő háborúról a békére, a maga rendkivüli súlyával ráfekszik iróink idegéletére s megbénítja azt, s míg egyfelől nemzetünk sorsa állandó izgalomban tartja őket, másfelől az örökös hajsza s a mindennapi kenyér gondja szinte elsorvasztja energiájukat. Elmélyedésre, a figyelem koncentrálására, hosszú, bonyolult gondolatfolyamat végigvezetésére alig képes egy is közülük — hogy kiváló regényeink nincsenek, azon nem csodálkozunk. De miért oly ritka manap a valamire való novella vagy akár a tetszetős rajz? Honnan van az, hogy az irodalom egét ostromló új titánok novellái alig számbavehető kivétellel sivár, lélektelen alkotások, s miért oly szürke és vérszegény még régi, izmosabb tehetségű elbeszélőink legtöbb újabb alkotása is? Jó novella manap majdnem olyan ritka, mint jó dráma, pedig a világirodalom története bizonyítja, hogy emez sokszorta nehezebb műfaj.

Ezeket a szomorú megállapításokat igazolja az a négy kötet is, amelyről jelenleg szólok, két regény és két kötet elbeszélés. Amazok egészen értéktelenek, emezekben van egy és más érték, de koránsem annyi, hogy megállapításomat megdöntsék.

Legkevésbbé bírja meg közülük a kritikát Ujvári Péter regénye *A bosszúálló Isten*. Egészen értéktelen Zola-utánzat, afféle *roman expérimental*, de a legrosszabb fajtából: egy tudományos tétel illusztrálása költői cselekvénnyel, mely hol Jókai, hol Beniczkyné nyomain halad. Jellemzésnek, sőt értékelésnek is elég volna ennyi, de igazolásul egypár szóval bemutatom regénye két alkotó elemét. Ami benne költemény, az művészietlen, mert a szerzőnek képzelőereje nincs. Hősei még nem is típusok, hanem mint a nádból készitett próbabábúk, puszta vázak, melyekre könfösül egyéni — még pedig igen rossz — ízlése szerint hol ilyen, hol amolyan tulajdonságokat aggat, s így a legkomolyabb és legderekabb embere

az étkező is. Az asztalokon tarka terítő, felette pedig — a terítőt védő — papir. A belépők tréfás, éneklő hangon szólalnak meg:

— *Lulu! Lululu! Lulululu!*

Öreg, szemüveges, foghijas, de friss beszédű és szapora járásu nő jelenik meg az étkező kanyhába nyiló ajtajában. Kacag a szava, mosolyog a szeme és szinte simogató a tekintete. Mindenkihez odamegy s nagy kézrázás közben, boldogan üdvözli vendégeit:

— *Bon zsur, mösszjő Szabó, Kovács. Takács. Kalmár Móré*

S a honvágy, a kitagadottság érzete elviselhetetlenné válik így karácsony táján vagy olyankor, amikor valamely magyar csapat jár arrafelé s a hazai életet idéző magyarok még jobban érezhetővé teszik az idegenség ezernyi keservét.

Az elmult két évtized alatt bárhol jártunk-keltünk, bármerre vitt utunk a világ országútján, mindenütt ezekkel a messze került, idegenbe szakadt magyar fiúkkal kellett találkoznunk. Északon és délen, kele'en és nyugaton, tengeren innen és tengeren túl mindenütt ott voltak

Est

Bernáth Aurél kiállítása Fränkelnél

— *Az Est tudósítójától* —

A fiatal festők társadalmában különleges tisztelettel ejtik ki *Bernáth* Aurél nevét. Ezt a magas, sápadt, szőke férfit bűvkör veszi körül. Hatalmas homloka fölött puha szőke haj lebeg, halkan beszél, tekintetében van valami kutató távolbanézés és ez szinte zavarba ejti azt, akivel beszél. Különös jelenség, titokzatos és rendkívüli nyugalmában nyugtalanító. Északi színművekben és regényekben ilyenek a művészek és a költők. Ezek soha sincsenek a hétköznapban, polgári életük teendőit szórakozottan intézik el, miközben érzésben és gondolatban messze vannak attól az úriembertől, aki nevüket viseli. Ilyenfajtájú ember Bernáth Aurél is és ilyenfajtájú művész. Végtelenül érzékeny és gyengéd művésztermészet, körülötte az élet minden jelensége és jelenete költészetté és sejtelemmé válik. Verseket fest, színekből rímeket csendít, elkódosítja, álomjelenséggé költi át a valóságot. Ha Bernáth képeit nézzük zene csendül bennük, fájdalom és szomorúság kél szivünkben. Mély és szép érzéseket ébreszt.

Művészetének világa még nem szilárdult meg, egyelőre a gőzök, a gázok, a felhők halmazállapotában gomolyog. Forog, kering, egyre változik ez az anyag és folyton jobban sűrűsödik. Így születik egy világ, egy bolygó egy csillag. Nagy kínok és szenvedések között. Hogy pályájának útvonala merre halad a boszszúságok és szélességek között, az titok, titok. Van egy nagy képe, a »Balkon« című, ez tisztultabb, nyugodtabb rendezettebb, érettebb, mint a többi. Ezen Tiepolora emlékeztető szép, egészséges színek élnek minden kíntól felszabadulva. A művész, úgy látszik, ebben az irányban fog tovább haladni, s lelkében ki fog sütni a nap és a szomorúságot felváltja az öröm. Akkor majd megenyhülnek alakjainak zord álarcba merevedett vonásai, s barátságtalan mozdulatlanságuk is megszűnik. Ha a »Balkon« alakjai már élnének, remekművel lenne gazdagabb

AZ E

takoznak

ngélikus egyház
os lapjai

tországi
ok miatt

szágot. De bízunk megtérésében, mert lehetetlennek tartjuk, hogy a német népet el lehessen szakítani Krisztustól és az ő Evangéliumától.

A »Harangszó« című országos evangélikus néplap

idézi a pápának Németországba küldött körlevelét, kijelentvén:

Olyan tételek ezek, amelyeket a mi egyházunk is aláír az utolsóig, aminthogy *ezeknek az igazságoknak bátor megvallása miatt ül börtönben nem egy német evangélikus lelkész.«*

»Képtelen eltévelyedés«-nek mondja ezután a *Harangszó Kerrl* miniszter előbb említett kijelentését, majd részletesen közli azt a választ, amelyet *Dibelius* főszuperintendens a miniszterhez intézett:

»Olyan tételek ezek, amelyeket a mi *rangszó« — amelyeket a német római katolikus egyház is bizonnyal az utolsóig aláír.* Hogy mi következik, nem tudjuk Egy azonban bizonyos és ez az, hogy *a keresztyénségnek a vörös veszedelem elleni harc mellett az újfajta pogányság elleni harcra is fel kell készülnie«.*

Különös érdekessége a »*Harangszó*« állásfoglalásának, hogy cikke mellett közli nemcsak a szegedi evangélikus templom, hanem a szegedi római katolikus fogadalmi templom fotografiáját is, mindkét templomkép alatt ezzel a szöveggel: »*E*

a magyar muvészet. (ks)

Kassák L.: *BERNÁTH AURÉL*

Az az érzésem, hogy Bernáth Aurélt, ezt a szemérmesen halk, de amellett férfiasan konok és sokoldaluan kultúrált festőt szépszámú közönsége joggal állítja be a fiatal magyar mesterek első sorába. Emberi magatartása csakúgy, mint művészetének sajátos jellege különválik a sokadalomtól, legkevésbé sikerült darabjaiban is felülemelkedik az átlagon — mindezt mi is elis-

merjük, de a fenntartásnélküli dicséretekben nem követjük azokat a kritikusokat, akik eleve lemondanak a tárgyszerű kritikairás jogáról, sőt kötelességéről. Ha végig néztük Bernáth Aurél két utóbbi kiállítását, meg kell állapítanunk, hogy pályájának alakulásában olyan elkanyarodást észlelünk, mely, legalább is egyelőre, festészetének inkább gyengéit, hiányosságait hozza előtérbe, semmint erényeit. 1757

A pillanatnyi fáradtság jele ez vagy teoretikus tévedések következménye? Válságos esztendők. Ha legutóbb Berényről állapítottuk meg, hogy objektivitásra hajló, kemény egyénisége a halkabb, liraibb megnyilatkozások felé szeretne közeledni — akkor most ennek az ellenkezőjét kell elmondanunk Bernáthtal kapcsolatban, aki lírai egyéniségétől idegen területeken, elhatároltabb formák és tömörebb mondanivalók felé kezd kísérletezni. Ez az értelmi elhatározás — én ennek látom — már a tavalyi kiállításon is szembeötlő volt. Az idén még sommásabban, félreérthetetlenebbül jelentkezik. Formáit nyersebben rakja fel, mint eddig, de nem vaskosabban és zamatosabban; pontosabb fogalmazásra törekszik, de a képet mesterségbelileg megdolgozatlanul hagyja s így a legdrámaibb beállítása is felületes marad hatásában. A tárgyi realitásig, amit pedig hangsúlyozni szeretne, nem tud eljutni, mert az ő igazi alkotóképessége éppen a természeti valóságtól elvonatkoztatott képi realitásban találja meg legközvetlenebb kifejezési lehetőségeit.

Eleddig a néhány év előtti Ernst-múzeumi kiállításán mutatkozott meg a legtökéletesebben. Maga mögött hagyva az iskolás expresszionizmust, olyan expresszív hévvel, szuggesztív áhítattal festette meg a magábafordult lélek vízióit, mint senki más magyar kortársai közül. Nem akart tárgyszerű lenni, de az a mély melankólia, libegő sejelmesség, amit vásznaira varázsolt: a maga nemében valóságélet volt. Festői kifejezés módja maradék nélkül azonosult emberi mondanivalójával és ezért némultak el ellenfelei és sokasodtak meg barátai. A művész belső harmóniája, harmóniát teremt a szemlélőben is.

Bernáth ma láthatóan belső ellentmondásokkal viaskodik és magától értetődik, ez a bizonytalanság, zavart kelt legőszintébb tisztelőiben is. Annál is inkább, mert kiállításának némely darabján, idegen, úgyhiszem, német hatás is érződik. Lehet, hogy ezek csak átmeneti pillanatok, de kötelességemnek tartom, hogy elmondjam észrevételeimet és aggályaimat. A kritika ne legyen sima mellébeszélés, hanem őszinte vallomás és baráti figyelmeztetés a legmagasabb cél érdekében.

MÉG NÉHÁNY MEGJEGYZÉS

Néhány festő és szobrász, a KUT vezető egyéniségei „reprezentatív" kiállítást rendeztek az Ernst-múzeum termeiben. A haladó művészet barátai érdeklődéssel tekintettek a társaság sokatígérő bemutatkozása elé. Az egyes résztvevők eddigi munkásságából arra következtetek, hogy ezt az exkluzív alakulatot olyan ismeretlen, kulisszák mögötti momentumok hívták életre, melyek képzőművészetünk ugrásszerű fejlődését, új irányba való eltolódását, vagy legalább is az eddigi kísérletek kiérett, letisztult eredményeit hivatottak prezentálni. Akik ilyesmit reméltek, keserűen csalatkoztak. Az anyag megtekintése után be kell vallanunk, hogy a KUT-tagok egy részének ezt az elkülönülését, az exkluzív kiállítás megrendezését sem kritikai értékelés, sem demonstratív jellegű művészetpolitikai szempontból nem láttuk indokoltnak. A résztvevők nemcsak, hogy új eredményeket nem hoztak, de egyesek kiállított anyaga az eddig elért nívó színvonalán is alul maradt. Ezek szerint tehát

Munka.

1937. 55. n.

Nehéz bánatuk alatt nem hajlik
meg a kemény városi föld,
mellettük proletár gyerekek
játszanak és szürke verebek fürdenek
a fekete porban.

Csiga Kató

munka

semmi értelme nem lenne, hogy egyes festők kollekciójának részletesebb megbeszélésébe belemenjünk. Eltekintve a kritikai értékeléstől, csupán annyit kívánunk hangsúlyozni, hogy néhány embernek ez a szinte tüntetésnek látszó elkülönülése sem a csoport szempontjából hasznos, sem a termelési folyamat szempontjából időszerű nem volt.

Nagyrészben ennek a frakciózásnak köszönhető a KUT tavaszi kiállításának érdektelensége, nyomott egyhangúság is — ahogyan azt a napi sajtó kritikusai már egyöntetűen megállapították. Azok a tagok, akik a társulat keretein kívül mutatták be termésük javát, ide már csak éppenhogy a névjegyüket adták le. A fiatalabb generáció szereplése pedig néhány kivétellel, alig lépett elő olyan produkcióval, amely behatóbb elemzést kívánna. Senki sem volt érdemtelenül jelen a társaságban, de különösebben senki sem emelte a társaság nívóját. Ez nagyrészben a rendezés szempontatlanságának is köszönhető. Ahelyett, hogy az anyagot egységes elgondolás szerint csoportosította volna, még az egyes festők képeit is indokolatlanul szétszórta. Ilyen rendezés mellett a feltűnő értékek is elkallódnak, érthető, hogy az összegyüjtött, nagyrészt közepes anyag között elégedetlenkedőn vagy közömbösen haladt el a közönség.

A magunk részéről Czóbel Béla korsós csendélete és Czigány Dezső önarcképe előtt állítunk meg a műélvezők boldog érzésével es az alkotóknak kijáró tisztelettel.

Az évtizedek előtti nyolcak indulására gondoltunk, milyen hirtelen magasba lendülést mutattak Művészházi kiállításaik s most ebben a két képben nemes beváltását látjuk az akkori ígéreteknek. Czóbel fejlődésvonala egyenes és emelkedő volt mindmáig és belső indulatokkal hevített realizmusa, színeinek izessége, kompozícióinak kemény összefogottsága úgy esztétikai, mint szakmai szempontból nem egyszer fölé emelkedik magyar kortársainak. — Czigány Dezső útja nem volt ilyen egyenes vonalú és folyton gazdagodó. Olykor már azt hihettük, elmondta mondanivalóit s a továbbiakban csak az ellanyhulás folyamata következik. Most kiállított önportréja azonban olyan alkotás, mely nem csak a fáradt közelmultért kárpótlás, de újabb nagyszerű ígéret a jövőre is.

Kassák Lajos

Magyarország felfedezése

I.

Az a szociográfiai vállalkozás, amelynek első köteteként az *Athenaeum* kiadásában most látott napvilágot Féja Géza könyve, a „Magyarország felfedezése" sokatmondó, de legalábbis sokat ígérő címet viseli. Néhány éve csak, hogy a fiatal magyar értelmiség felfedezte a maga számára a parasztkérdést. Szórványos hírlapi cikkek, tanulmányok, paraszttárgyú regények festettek komor képet a legszámottevőbb magyar társadalmi osztály szomorú sorsáról és helyzetének kilátástalanságáról. Az érzelmi megközelítést, a „regénytémát" csakhamar széleskörű érdeklődés követte, megindult a falukutatás mozgalma, nyomában gombamód szaporodó szociográfiai munkákkal. E kisebb és nagyobbméretű szociográfiai művek rengeteg adatot hordtak össze,

1931. IV. 4.

EST

Bernáth Aurél kiállítása Fränkelnél

— Az Est tudósítójától —

A fiatal festők társadalmában különleges tisztelettel ejtik ki *Bernáth* Aurél nevét. Ezt a magas, sápadt, szőke férfit bűvkör veszi körül. Hatalmas homloka fölött puha szőke haj lebeg, halkan beszél, tekintetében van valami kutató távolbanézés és ez szinte zavarba ejti azt, akivel beszél. Különös jelenség, titokzatos és rendkívüli nyugalmában nyugtalanító. Északi színművekben és regényekben ilyenek a művészek és a költők. Ezek soha sincsenek a hétköznapban, polgári életük teendőit szórakozottan intézik el, miközben érzésben és gondolatban messze vannak attól az úriembertől, aki nevüket viseli. Ilyenfajtájú ember Bernáth Aurél is és ilyenfajtájú művész. Végtelenül érzékeny és gyengéd művészetermészet, körülöte az élet minden jelensége és jelenete költészetté és sejtelemmé válik. Verseket fest, szinekből rímeket csendít, elkódösít, álomjelenséggé költi át a valóságot. Ha Bernáth képeit nézzük, zene csendül bennük, fájdalom és szomorúság kél szivünkben. Mély és szép érzéseket ébreszt.

Művészetének világa még nem szilárdult meg, egyelőre a gőzök, a gázok, a felhők halmazállapotában gomolyog. Forog, kering, egyre változik ez az anyag és folyton jobban sürüsödik. Igy születik egy világ, egy bolygó egy csillag. Nagy kínok és szenvedések között. Hogy pályájának útvonala merre halad a hosszúságok és szélességek között, az titok, titok. Van egy nagy képe, a »Balkon« című, ez tisztultabb, nyugodtabb, rendezettebb, érettebb, mint a többi. Ezen Tiepolora emlékeztető szép, egészséges színek élnek minden kintól felszabadulva. A művész, úgy látszik, ebben az irányban fog tovább haladni, s lelkében ki fog sütni a nap és a szomorúságot felváltja az öröm. Akkor majd megenyhülnek alakjainak zord álarcba merevedett vonásai, s barátságtalan mozdulatlanságuk is megszűnik. Ha a »Balkon« alakjai már élnének, remekművel lenne gazdagabb a magyar művészet. (ks)

takoznak

ngélikus egyház
s lapjai

tországi
ok miatt

ságot. De bízunk megtérésében, mert lehetetlennek tartjuk, hogy a német népet el lehessen szakítani a Krisztustól és az ő Evangéliumától.

A »Harangszó« című országos evangélikus néplap

idézi a pápának Németországba küldött körlevelét, kijelentvén:

Olyan tételek ezek, amelyeket a mi egyházunk is aláír az utolsóig, amiatthogy *ezeknek az igazságoknak bátor megvallása miatt ül börtönben nem egy német evangélikus lelkész.«*

»Képtelen eltévelyedés«-nek mondja ezután a *Harangszó Kerrl* miniszter előbb említett kijelentését, majd részletesen közli azt a választ, amelyet *Dibelius* főszuperintendens a miniszterhez intézett:

»Olyan tételek ezek, amelyeket a mi *rangszó« — amelyeket a német róma katolikus egyház is bizonnyal a utolsóig aláír.* Hogy mi következik nem tudjuk. Egy azonban bizonyos é ez az, hogy *a keresztyénségnek a vö rös veszedelem elleni harc mellett a újfajta pogányság elleni harcra is fe kell készülnie«.*

Különös érdekessége a »*Harangszó*« állásfoglalásának, hogy cikke mellé közli nemcsak a szegedi evangélikus templom, hanem a szegedi római katolikus fogadalmi templom fotográfiáját is, mindkét templomkép alatt ezzel a szöveggel: *»Ez is a keresztyénség bástyája«. (MOT)*

HÍREK

— **A kormányzó látogatása Szolnokon.** Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója és felesége, szárnysegéde kíséretében csütörtökön éjjel különvonaton Szolnokra érkezett. Csütörtökön az államfő megnézte *az üzemben levő cukorgyárat*. Itt az egyik munkateremben megszólította *Szabó* Sándor tószegi munkást és elbeszélgetett vele. Ezután a vármegyei közkórházat nézte meg a kormányzó kíséretével együtt. A kórházban dr. *Johan* Béla államtitkár és dr. *Szabó* Elemér igazgató főorvos fogadták. A kórház megtekintése után a kormányzó *elismerését fejezte ki* a látottak felett. Megnézte még a kormányzó a gabonakirakodót és a tárházat, ahol tetszését fejezte ki dr. *Kovacsics* Dezső nyugalmazott főispán, tárházi igazgatónak, majd a fa- és fémipari szakiskolát, a Stefánia-házat és a Művésztelepet látogatta meg.

Délben vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó és felesége tiszteletére *Borbély* György főispán díszebédet adott a Tisza-szállóban. A díszebéden a kormányzón és felesége kívül megjelentek dr. *Johan* Béla államtitkár, *Alexander* Imre alispán és felesége, báró *Urbán* Gáspár és felesége, vitéz báró *Hellenbach* Gottfried országgyűlési képviselő és felesége, dr. *Szarka* Gyula főispáni titkár és még többen. Délután három órakor a kormányzó és kísérete elutazott.

— **Szentté avatnak egy csodatevő néger szerzetest.** *Limából* jelentik: Felmerült az a terv, hogy a Peruban tartandó eucharisztikus kongresszus alkalmából szentté avatnak *egy csodatevő néger szerzetest*, Martin *de Porrest* és őt teszik meg az amerikai színes katolikusok védőszentjévé. Martin de Porrest, aki egy spanyol nemes természetes fia, *már 1840-ben boldoggá avatták*. A XVI. század végén élt Santo Domingo kolostorában, jámbor és szerény élete körül *a legenddk egész sora keletkezett*. Legnevezetesebb csodája az volt, amikor egy munkás szemelátára leesett egy magas fáról. A szerzetes így szólt: »Egy pillanat, testvér, *csak engedélyt kérek a csodához...*« A lezuhanó ember e pillanatban *megállt a levegőben. (UP)*

— **Molnár Ferenc a kormányzónál.** *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, a napokban hosszabb kihallgatáson fogadta *Molnár* Ferencet, a világhírű írót.

— **Veszedelmes macskajárvány Angliában.** *Londonból* jelentik: A brit szigeteken veszedelmes járvány tört ki a macskák között. Ezrével kapnak a macskák *fertőző gyomorfal-gyulladást*, mely gyakran tizenkét óra alatt halált okoz. Az angol állatorvosoknak igen nagy gondot okoz a veszedelmes járvány megfékezése, — az angol patkányok és egerek viszont biztosan nagyon jókedvűek.

— **Megsürgönyözte férjének öngyilkosságát.** A Margit körút 36. számú ház ötödik emeletéről levetette magát *Kalapos* István Pestszenterzsébeten lakó autószerelő felesége. A halott asszonynál nem találtak személyazonosságát igazoló iratokat. A rendőri bizottság jegyzőkönyvében ismeretlen halottként szerepelt. A főkapitányság központi ügyeletén azonban jelentkezett *Kalapos* István és felmutatott egy táviratot, amelyet feleségétől kapott. A távirat szövege ezt volt: *Nem bírtam tovább, Kalaposné Margit körút.*« Így állapította meg aztán a rendőrség, hogy *Kalapos* Istvánné ugrott le a Margit körút 36. ötödik emeletéről. Az autószerelő felesége régóta *idegbajban szenvedett*, gyógyíthatatlannak hitt betegsége elől menekült a halálba.

Nőikabátban legolcsóbb GERŐ Király u. 22.

— **Hová lettek?** Dr. *Szalay* Béla, a Statisztikai Hivatal tisztviselője bejelentette a főkapitányságon, hogy unokahuga, *Császár* Éva táncosnő, két nappal ezelőtt eltűnt *Horthy Miklós* út 23. számú házban lévő lakásáról és azóta nem adott életjelt magáról. — Az *Árpád* ucca 9. számú házban lévő lakásáról szerdán azzal távozott el *Miklós* Edéné, hogy Balatonszárszóra utazik, ahol öngyilkos lesz.

— **Villanyszék a legyek ellen.** Az egész világ elsőszámú közellensége a *Musca Domestica*, a közönséges *házilégy*, amely annyi kellemetlenséget tud okozni mindnyájunk kis életében. A philadelphiai állatkertben most a légy üldözésének új módszerét mutatják be: *villanyszékre ültetik a szemtelen házilegyeket.* A készülék nagyon egyszerű. Drótháló borít egy ládát, a drótban az elektromos vezetékből nyert, de gyengébbre transzformált villamosáram kering. Az áram olyan gyenge, hogy az emberre veszélytelen, de *a rászálló legyet azonnal* megöli. A kivégzett legyek a drótrácson keresztül *a láda mélyébe esnek.*

— **Megmérgezték magukat.** Az *Aradi* ucca 31. számú ház lakóinak feltűnt, hogy az egyik lakó, özv. *Malle* Vaszkóné napok óta nem ad életjelt magáról. Az ajtót feltörték, hálószobájában eszméletlenül találták özv. *Malle* Vaszkónét. A szerencsétlen úriasszony nemrégiben veszítette el a férjét, aki az egyik napilap kiadóhivatali tisztviselője volt. Férje halála óta valósággal búskomor lett, gyakran emlegette is, hogy *követni fogja férjét a halálba. Összegyűjtött altatóporaival mérgezte meg magát.* A méreg bevétele után feljegyzéseket készített állapotáról. Már bódulatban volt, amikor ezt írta: »*egy kérésem van, holttestemet ne boncolják fel.*« Egy hozzátartozójának írott búcsúlevelében azt kérte, hogy fekete selyemruhájában temessék el. A Rókuskórházban ápolják. — Csütörtökön délután a *Nap ucca 9.* szám alatt lévő *Nap-szállóban Bevilaqua* Béla, 26 éves kertész, megmérgezte magát. Amikor az ajtót rátörték, már halott volt. Őt fillért találtak nála és egy búcsúlevelet, amely így hangzik: »Kedves Szüleim! Csak egy kérésem van, az óbudai temetőben temessenek el. Nem tudok a feleségem nélkül élni. Találnak nálam két képet, tegyék majd a koporsómba.«*Bevilaqua* Béla mellényzsebében csakugyan volt két fénykép, mind a kettő mosolygó, fiatal asszonyt ábrázol.

— **Adomány.** Három evangélikus III/A. osztályú gimnazista 3 pengőt küldött hozzánk Horthy Miklósné segélyakciója javára. — A Hutter és Lever Rt. 10.000 darab mosószappant ajánlott fel a kormányzóné nyomorenyhítő akciójára.

— **A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság** 54-ik rendes évi közgyűlése az 1934/35. üzletév zárszámadásait egyhangúlag elfogadta és az igazgatóság részére a felmentvényt megadta. A részvényenkénti 2 pengő osztalék f. é. november hó 4-től kezdve kerül kifizetésre. Az igazgatóság *Aczél* Tivadar cégvezetőt az igazgatóhelyettesi címmel ruházta fel, *Podlussányi* Kálmán és dr. *Bíró* János főtisztviselőket pedig cégvezetőkké nevezte ki.

— **Az Országos Népegészségügyi Kiállításra** jegyek 1 pengő helyett 60 fillérért kaphatók *Az Est*-lapok jegypénztáránál, VII., Erzsébet körút 18—20. és Gereben, VI., Vilmos császár út 62.

x **Kékes Szálló,** a basedowkór gyógyhelye.

x **Tóth Böske,** a kitünő hangú énekesnő és előadóművésznő november 1-től a Dunacorso kávéházban szórakoztatja Budapest elit közönségét.

x **Angol minőségű** *Trunkhahn*-szövetek közvetlen a gyárból olcsóbban. Kérjen szövetmintákat. Trunkhahn, Budapest, IV., Prohászka Ottokár ucca 8.

— **Bernáth Aurél kiállítása Fränkelnél.** A művészetben nem muszáj és nem lehet mindent megmagyarázni. Akármilyen világosan beszél is a művész rajzával, színeinek ékesszólásával vagy kompozíciójának tisztaságával, mégis marad valami homály a műben, fölötte, vagy körülötte. Vannak aztán nehezen megérthető művészek, akik a miértek egész raját verik fel a nézőben. Bernáth Aurél ezek közé tartozik. Az egyszerű ember, aki mindent meg akar érteni, joggal kér az ő vásznai előtt bizonyos magyarázatokat, de — hiába — az igazi művészetet nem lehet megmagyarázni. Annak igazságát, szépségét, logikáját, erkölcsét, eszmei magját, szóval minden porcikáját érezni kell. Amikor Bernáth Aurél igazán szép új képeit nézzük s nyomunkban kacsázik a tiszteletreméltó nyárspolgári kíváncsi tudásvágy csak azt feleljük neki: »Higgyél ebben a festőben és becsüld őt, mert ez kitünő és igazi művész. Ha sokáig nézed, magadtól is rá fogsz jönni, hogy miért és akkor már szeretni is fogod.« *(ks.)*

— **Gázoló autók.** A X. kerületi elöljáróság épülete előtt az *E. A. 241* rendszámú autó elütötte *Teleki* Gyula villamoskalauz nyolcéves fiát, akit a mentők súlyos állapotban a *Szent István*-kórházba vittek. — Csütörtök délben a *Margit* körút és *Szász Károly* ucca sarkán az *S. A. 248* rendszámú magánautó elgázolta *Berke* Géza péksegédet, akit a mentők az *Uzsoki* uccai kórházba vitték.

— **A rádió gyorsabb, mint a gyilkos.** *Grácból* jelentik: *Flohr* Máriát, egy iparos 51 éves özvegyét tegnap este lakásán holtan találták. Nyakán *fojtogatás nyomai és tőrszúrás helye* voltak láthatók. A gyilkost *Neubauer* János 22 éves diák személyében letartóztatták. Neubauer beismerte, hogy az asszonynál szobát akart bérelni, amikor pedig látta, hogy a lakásban elég sok ékszer van, megölte az asszonyt, majd az ékszerekkel *szökni próbált*. A pályaudvaron Neubauer böröndjén a »Flohr« nevet meglátta egy gyáros, aki előzőleg *rádión hallotta*, hogy egy ilyen nevű asszonyt meggyilkoltak. Értesítette a rendőrséget, amely a gyilkost nyomban letartóztatta. Neubauer már első megjelenésében mindent beismert.

— **Házasság.** *Stern* Imre, a Blockner J. hirdetőiroda főtisztviselője eljegyezte *Gerő* Verát, Gerő Ignácnak, a Gerő és Társa cég tulajdonosának leányát.

Nádor Jenőné szül. Nemecsek Irma és *Lubelsky* Béla házasságot kötöttek.

Dr. *Gerde* Ernő ügyvéd, dr. *Gáspár* Lilli ügyvéd házasságot kötöttek.

— **»Mussolini hazamegy«.** »Mussolini hazamegy« címen aktuális és izgalmasan érdekes regény kezdődik a *Magyarország* mai számában, a nagy olasz államférfi karrierjének indulásáról. Írója: *Szirmai* Rezső, akinek »*Gyilkos vagyok*« című regénye is a *Magyarország* hasábjairól indult el a — világsiker felé.

— **Összeszurkálták.** A *Lehel ucca* és *Hungária körút* sarkán csütörtök éjjel ismeretlen tettes megtámadta *Pintér* Pál kereskedőt, összeszurkálta, majd elmenekült. Pintért a mentők a Rókusba vitték, kihallgatása során elmondotta, hogy valószínűleg egyik ellensége szurkálta meg bosszúból.

x **Lipinskaja estje november 10-én** *új műsorral.* Jegy Rózsavölgyinél (Studió).

x **A has gyakori teltsége,** a rekesz erősebb feltolódása, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélhurut és sárgaság a természetes »*Ferenc József*« keserűvíz használata által megszüntethetők.

x **Bernice Stone,** a pompás amerikai táncosnő tegnap a *Parisien Grill* nagy novemberi premierjén tomboló sikerrel szerepelt. A szenzációs műsor másik nagy attrakciója: *Karen and Bradley.* Ez a gyönyörű emberpár bemutatja a legérzékibb, legtökéletesebb *bolero*-t, a hasonlócímű amerikai filmben az egész világ megcsodálta őket.

— **Elsőosztályú osztrák érdemrendet kapott Fey.** Bécsből jelentik: *Miklas* szövetségi elnök az osztrák érdemrend első osztályának nagykeresztjével tüntette ki *Fey* őrnagy, volt szövetségi minisztert és *Reither* alsóausztria tartományi főnököt, aki az első Schuschnigg-kormány földmívelésügyi minisztere volt. *Neustaedter-Stürmer* báró volt szövetségi miniszternek, valamint *Grossauer*, *Hammerstein* és *Karwinsky* államtitkároknak *elismerését* fejezte ki a szövetségi elnök.

— **Hír szerint hideg tél lesz.** Már most szerezze be a legolcsóbb és kényelmes fűtést biztosító GYÖNGY-kályhát.

— **Lecégett Ujpesten egy gyapjumosó üzem.** Csütörtökön este nyolc óra tájban az ujpesti *Tinódy Sebestyén* ucca 18. szám alatt lévő gyapjumosó és szárító üzemben tűz támadt. A tűz az első emeleti szárítóhelyiségből pillanatok alatt végigrohant az épületen. Mire az ujpesti tűzoltók kiértek, már az egész épület lángban állott. Éjfél lett, amikor sikerült a tüzet eloltani. *Ábrahámson* Hugó, a gyapjumosó és szárítóüzem tulajdonosa *20.000 pengőben* jelölte meg a tűz által okozott kárát. A szombati tűzvizsgálat fogja megállapítani, hogy mi okozta a tüzet.

Rendkívüli kedvezmény

Az Est-lapok olvasói és előfizetői részére

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink **különböző rangú jegyet rendkívül leszállított áron** válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII. ker., Erzsébet körút 18—20. szám. (Telefon: **43-8-88**) Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig

A kedvezményes árú előadások műsora

Szombat, november 2-án

MAGYAR: AZ UR KATONÁI (8). VÁROSI: AKI MER, AZ NYER (8). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½).

Vasárnap, november 3-án

VIG: NAGY SZERELEM (3½ d. u.) MAGYAR: MINDENKI LÉPIK EGYET (3½ d. u.) BELVÁROSI: AZ ESERNYÓS KIRÁLY (8 este) PESTI: ÉRETTSÉGI (4 d. u.) VÁROSI: AKI MER, AZ NYER (4 d. u. és 8 este). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (4 d. u. és 9 este). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (4 d. u. és 8 este). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (5½ d. u. és 8½ este). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (4½ d. u.)

Hétfő, november 4-én

VIG: NAGY SZERELEM (8). MAGYAR: AZ UR KATONÁI (8). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (9). TEREZKÖRUTI: BESZÉLJÜNK A SZERELEMRŐL (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (9).

Kedd, november 5-én

VIG: NAGY SZERELEM (8). MAGYAR: AZ UR KATONÁI (8). PESTI: ÉRETTSÉGI (8). FŐV. ORF.: ANGYALFÖLDI ANGYAL, RIMÁC stb. (8½). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (9).

Szerda, november 6-án

BELVÁROSI: AZ ESERNYÓS KIRÁLY (8). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (9). TEREZKÖRUTI: BESZÉLJÜNK A SZERELEMRŐL (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (9).

Csütörtök, november 7-én

MAGYAR: AZ UR KATONÁI (8). BELVÁROSI: AZ ESERNYÓS KIRÁLY (8). PESTI: ÉRETTSÉGI (8). FŐV. ORF: ANGYALFÖLDI ANGYAL, RIMÁC, stb. (8½). ANDRÁSSY UTI: NEM ISMERLEK TÖBBÉ (9). TEREZKÖRUTI: BESZÉLJÜNK A SZERELEMRŐL (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½). KOMÉDIA: MINDENKI LÉPIK EGYET (9).

Péntek, november 8-án

TEREZKÖRUTI: BESZÉLJÜNK A SZERELEMRŐL (9). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (9).

Szombat, november 9-én

MAGYAR: AZ UR KATONÁI (8). VÁROSI: ÉN ÉS A KISÖCSÉM (8). FŐV. ORF.: ANGYALFÖLDI ANGYAL, RIMÁC, stb. (4 d. u.) ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (8). BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (8½).

Vasárnap, november 10-én

MAGYAR: MINDENKI LÉPIK EGYET (3½ d. u.) BELVÁROSI: AZ ESERNYÓS KIRÁLY (4 d. u.) VÁROSI: ÉN ÉS A KISÖCSÉM (4 d. u. és 8 este). ROYAL: HÁROM EMBER A HÓBAN (4 d. u. és 8 este). — BETHLEN TÉRI: A MINISZTER FELESÉGE (5½ d. u. és 8½ este). KOMÉDIA: MINDENKI FÉLRE LÉPIK EGYET (4½ d. u.)

Minden jegyvásárló ingyen kapja a teljes színlapu »Magyar Szinpad«-ot.

kopaszodás ellen TARPAN

A Tarpan hajcsepp olyan hajtápszer, amely megerősíti a fejbőrt és koncentráltan tartalmazza a haj növése, táplálása, egészséges megmaradása szempontjából nélkülözhetetlen tápanyagokat.

Férfiak és nők naponta használják. Nem rontja a frizurát, nem bántja az ondulált hajat. Gyermekeknél ajánlatos korpa és hajhullás megelőzésére használni.

Két hónapra elegendő csomagolás ára P 3.60.

Távirati felterjesztéssel fordult az OTI a belügyminiszterhez

Aggályosnak tartják, hogy a MABI és az OTI húszmilliót jegyezzen a gazdaadosságok rendezésére

— *Az Est tudósítójától* —

Az *OTI* ebben a hónapban tartja idei közgyűlését, amelyre a munkaadók és munkavállalók egyaránt nagyban készülnek. Nem valószínű, hogy a tervezett, de a miniszter által nem engedélyezett *rendkívüli* közgyűlés elmaradása folytán a kétnapos rendes közgyűlés a nagy anyaggal végezni tudjon. Annál kevésbé, mert az utóbbi időben egyre több és több olyan kormányzati rendelkezés látott napvilágot, amely miatt *az önkormányzat aggodalmának akar kifejezést adni.*

Így többek között szóvá akarják tenni *az öregségi biztosítás tőkéjének elhelyezését.* Az elnökség és igazgatóság tagjai, a munkaadók és munkavállalók képviselői ugyanis

aggodalommal látják, hogy a kormány még azokat a határozatokat sem hagyta jóvá, amelyek a tartalékalap vagyon 40 százalékának törvény szerint ingatlanban való elhelyezését és munkaalkalmak teremtését célozzák.

Aggodalommal látják azt is, hogy az illetékesek az öregségi biztosítás vagyonát *olyan célokra kívánják igénybevenni,* amelyek miatt az elnökség és az igazgatóság megítélése szerint, károsodások érhetik az OTI-t.

Az elnökségből ezért bizottságot küldtek ki abból a célból, hogy *folytasson tárgyalásokat a kormánnyal,* fejtse ki az elnökség és igazgatóság tagjainak aggodalmait és eszközölje ki a tartaléktőke megfelelő elhelyezési lehetőségének biztosítását és a meg nem felelő intézkedések mellőzését.

Az elnökség és igazgatóság tagjai ugyanis arról értesültek, hogy a kormány az OTI tartalékalapja tőkéjének elhelyezése szempontjából olyan intézkedéseket akar keresztülvinni, amelyek sérelmesek lehetnek az öregségi biztosítási tartalékalapra.

Olyan hirek kerültek ugyanis forgalomba, hogy *a gazdaadósságok rendezésének céljaira az OTI-nak nagyobb számú kötvényt kellene átvennie.* A gazdaadósságok rendezésére hír szerint 80 millió pengő értékű kötvényt bocsátana ki a kormány. Olyan tervek merültek fel, hogy

ezekből a kötvényekből 20 millió pengő értékűt az OTI és a MABI venne át.

Az OTI elnöksége a legutóbbi napokban ülést tartott, amelyen *elhatározta annak tisztázását, tényleg megfelel-e a valóságnak az a hír, hogy az OTI-nak és a MABI-nak 20 millió pengő értékű kötvényt kellene átvennie.* Az elnökség távirati felterjesztést intézett a belügyminiszterhez és a pénzügyminiszterhez. Ebben a felterjesztésben a következőket mondja:

— Az öregségi biztosítás céljaira *az iparforgalmi munkaadók és munkavállalók befizetéséből* összegyűlt tőkék az öregségbiztosítási törvényjavaslat indokolása értelmében *ismét abba a termelő csoportba vezetendők vissza,* amelyek befizették a járulékösszegeket, mert a szociális terhek csak azáltal válnak elviselhetőkké, ha a szociális intézményekben felgyülemlett tőketartalékokat, a biztonság szempontjára való állandó figyelemmel, arra használjuk fel, hogy pénzügyileg erősítsük azt a termelőszervezetet, amely nehéz időkben magára vállalta a társadalmi intézmények fentartásának súlyát. E rendelkezés Nagyméltóságod előtt is ismert lévén, *meggyőződésünk, hogy teljesen távol áll az, hogy az öregségi biztosítás vagyona részben a gazdaadósságok rendezésére használtassék fel.* Az OTI önkormányzata, a munkaadók és munkavállalók a törvény megokolására és rendelkezéseire hivatkozva az intézet érdekében arra kérik Nagyméltóságodat, hogy *minden ilyen irányú kívánság elől mereven elzárkózni kegyeskedjék* azzal az indokolással, hogy ha az államhatalom ilyen intézkedéssel az öregségi biztosítás tőkéit *a törvényben megjelölt célokon kívüli rendeltetésekre használná fel,* akkor egyrészt akadályozná az ipari munkaalkalmak megteremtését és támogatását, másrészt a kötvények esetleges árfolyamcsökkenéséből származó terhet az államkincstárnak kellene vállalnia. Védje meg Nagyméltóságod az öreg és rokkant munkások támogatására összegyűlt tőkét a törvényhozás szándékaival és a biztosítás céljaival homlokegyenest ellenkező felhasználásától.

Nemes püspök nyugalomba vonul

— *Az Est tudósítójától* —

A bíbornok-hercegprímás *Nemes* Antal c. püspököt, aki legutóbb mutatta be aranymiséjét, saját kérésére *felmentette a budavári koronázó főtemplom plébánosi tiszte alól* és a plébánia betöltéséig megbízta őt, mint oeconomus vicariust, az ügyek továbbvitelével.

Makkai püspök a reformáció és a mai kor ellentéteiről

A reformáció emlékünnepei

— *Az Est tudósítójától* —

Csütörtökön Luther Márton fellépésének 418. évfordulóját ünnepelte a protestáns világ. A *Kálvin* téri református templomban *Ravasz* László, a *Deák* téri evangélikus templomban *Raffay* Sándor, a várbeli evangélikus templomban *Kapi* Béla mondott ünnepi szentbeszédet.

A Vigadóban *a protestáns kultúrszövetségek rendeztek ünnepélyt.* A képviselőház küldöttségét *Sztranyavszky* Sándor, a felsőházét báró *Radvánszky* Albert vezette, megjelent *Darányi* földmívelésügyi és *Fabinyi* pénzügyminiszter, *Szenay* polgármester, *Pap Váry* tábornok.

Tasnády-Nagy András kultuszállamtitkár megnyitója után *Makkai* Sándor, az erdélyi író-püspök mondta az

ünnepi beszédet.

Azt fejtegette, hogy a válságos idők arra kényszerítik a protestantizmust: *revideálja a saját lényegéről vallott régi felfogásokat.*

A reformáció öröksége, evangéliumi szelleme az élet minden döntő pontján ellentétben áll a mai kor szellemével.

A reformáció joga nemcsak jog, hanem kötelesség, az újat és jobbat akaró törekvéseik megvalósítását a reformációnak a saját portáján kell megkezdeni.

— A vallásnak kell kigyógyítani a felfuvalkodottságból és az önzésből az emberiséget, ezért lenne szüksége reformációra a világnak, amely nélkülözi a kiengesztelődés és a szeretet szellemét.

Nagy taps követte a magasan szárnyaló beszédet. *Ferencz* József unitárius lelkész és *Bencs* Zoltán miniszterelnökségi tanácsos mondott még beszédet.

Sírkőavatás! Felejthetetlen jó uram, drága apánk **NAGY S. SÁNDOR** síremlékének avatása november hó 3-án 12 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben. 15. parcella, 21 sor. 47. sír
Özv. Nagy S. Sándorné és gyermeke!

Bosányi György (Sao Paulo, Brazilia) úgy a maga, mint gyermekei **Vera** és **Anny,** valamint az alulírottak nevében mélységes fájdalommal jelenti, hogy drága jó hitvese, a legönfeláldozóbb anya, gyermek és testvér

Bosányi Györgyné Maitinsky Olga

életének 39-ik évében, hosszas szenvedés után október hó 31-én elhunyt.
Drága halottunk földi maradványait e hó 3-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a rákoskeresztúri temetőben a róm. kat. egyház szertartásai szerint helyezzük örök nyugalomra.
Dr. Maitinsky Zsigmond és **neje** szülők,
dr. Nádas Lászlóné Maitinsky Irma és **Maitinsky Artúr** testvérek és a gyászoló rokonság.
Áldott legyen drága emléke!
Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Mély fájdalomtól megtörten jelentjük, hogy családunk feje

Sivó Jusztin
a Magyar Olasz Bank ny. igazgatója

végig munkában töltött áldásos életének 72-ik, boldog házasságának 45-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt.
Földi maradványait e hó 3-án, vasárnap d. e. 11 órakor fogjuk a Kerepesi út melletti temetőben a róm. kat. anyaszentegyház szertartásai szerint örök nyugalomra helyezni.
Budapest, 1935 november 1.
Sivó Jusztinné Wohlgemuth Antónia felesége.
Sivó Jenő, dr. Sivó Rudolf, Szebenyiné Sivó Magda gyermekei.
Sivó Jenőné Bánd Stefánia, dr. Sivó Rudolfné Ernyey Margit, Szebenyi Arthur menyei és veje.
Sivó Zsuzsa, Sivó Erzsébet és **Szebenyi János** unokái.
Lakás V., Deák Ferenc ucca 10.

Kallós Adolfné Goldner Rózsi és leánya **Weiss Elemérné Kallós Vera** fájdalommal jelentik, hogy szeretett férje illetve atyja

Kallós Adolf
építőmester

hirtelen elhunyt.
Földi maradványait e hó 3-án d. e. 11 órakor a rákoskereszturi izr. temetőben helyezzük örök nyugalomra.
Weiss Elemér veje, **Kallós Bertalan** és neje **Kohári Hedvig, Kallós Leó, Kallós Zsigmond** és neje **Szende Irén, özv. dr. Mayer Miksáné Goldner Recha,** fivérei illetve sógornői

Háztartási és ipariszerszámok a III. emeleten

3-részes csavarhúzó... —.44	Üvegvágó ..... —.88	Lapos- vagy hegyesfogó —.88
Rádió-csavarhúzó ..... —.22	Mindenes háziszerszám ..... —.44	Harapófogó ..... —.88, —.44
Tolómérce ..... —.88	Franciakulcs 1.10	Crescent-kulcs 8" 1.88
Kombinált kalapács ... 1.88	Villáskulcskészlet 3-részes ..... —.88	Oldal csípőfogó ..... —.88
Konuszfogó ..... —.88	Fémreszelő ..... —.88	Kalapács... —.88, —.44, —.22
Rádiófogó ..... —.88		Villanyforrasztópáka 30 Wattos ..... 4.—
Kombináltfogó szigetelt —.88		

Postai megrendeléseket 15 pengőn felül díjmentesen szállítunk utánvétellel

MAGYAR DIVATCSARNOK
Rákóczi út 72—74

BERNÁTH AURÉL.

120. TÉL. Magántulajdon.

BERNÁTH AURÉL.

133. HEGEDÜ . . . . . 1200.—

BERNÁTH AURÉL.

135. TERRASZ . . . . . 1200.—

Szinyei Társ. III. Kiáll (1931)

Ernst

meg jobban művészetének lényegét, mert Ferenczy Noémi senkinek sem követője, műfaját maga keltette új életre művészetünknek olyan különleges értéke, hihetünk.

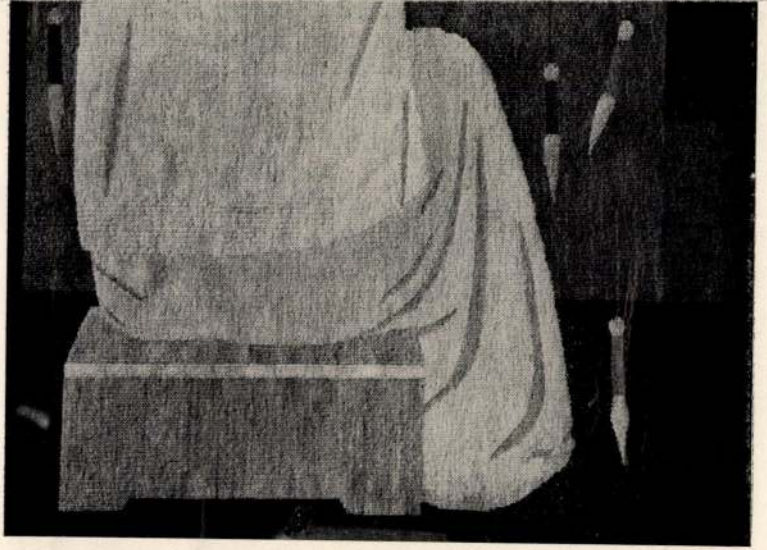

14. SZÖVŐ NŐ

Bernáth Aurél

Est 1932. X. 30.

1932 X/30

AZ

— **Bernáth Aurél és Mészáros László kiállítása az Ernst-múzeumban.** Tavaly Berlinben rendezett kiállítást *Bernáth* Aurél és a német kritika valósággal megrohanta elragadtatásával. Többen azt írták róla, hogy az ecset legnagyobb modern

Bernáth Aurél

Mészáros László

költője. Magasztalták színeinek zeneiségét, lélekkel teljes álmodozásaitól el voltak ragadtatva, csodálták eredetiségét: szóval méltányolták benne mindazt, amit eddigi kiállításain mi is olyan sokra becsültünk s amit mostani kiállítása alkalmával is oly szívesen megismételünk. Találkozásunk több mint száz képével, ezúttal is a kivételes művészi gyönyörűség emlékezetes eseménye. Megnyugtató győződésünk, hogy *Bernáth* Aurél *Aba Novákkal* együtt, nemcsak a magyar, hanem az európai modern művészet egyik legnagyobb reménysége. Vele együtt mutatja be új munkáit *Mészáros* László, a fiatal szobrásznemzedék remek tehetségű tagja. Lélektől sugárzó fejein semmi laza, felületes, hatásvadászó nincsen, mélyről jövő és mélyreható monumentális művészet az övé, elgondolkoztat és nem egyszer megrendít. (—*ny.*)

(Hansi Niese) (½5, 6, ½8, 9). — **BELVÁROSI MOZGÓ** (Irányi ucca 21. Tel.: 833—29): A ghetto szíve (Alexander Carr). Quick (Lilian Harvey) (Jobb terem 5, ½8, ½10; bal terem ½9). — **CAPITOL FILMPALOTA** (Baross tér. Keleti pályaudvar mellett. Telefon: 343—37): Második hétre prolongálva! Tarzan, az őserdők ura főszereplő: Johnny Weissmüller). Flippy. Híradó (¼4, ½6, ½8, ½10). — **CITY FILMSZINHÁZ** (Vilmos császár út 36. Tel.: 111—40): Legszebb kaland (Nagy Kató). Micky-karikatúra. Híradó (4, 6, 8, 10). — **CORSÓ MOZGÓ** (Váci ucca 9. Tel.: 874—02): Lányok a viharban (Karl Hardt). Híradók ¾4, ¾6, 3/48, 3/410). — **CORVIN FILMSZINHÁZ** (József körút és Üllői út sarok. Tel.:

Benáth Aurél festm.

Nonloni: 3 kiállítás; Szépm. Museum grafikai osztály

Népszava, 1955 okt. 30, 83 évf. 256 sz., 4 l.

BERNÁTH Aurél

60 éves (foto)
Munka Érdemrend, (kitüntetés)

NN: Bernáth A. 60 éves

Művelt Nép 1955 nov. 20, 11 ért. 47 n. 6. l.

MDK

Bernáth Aurél

a nagybányaiak közt

Vigilia, 1955.dec.XIX.évf.12.sz.664.l.-Dévényi Iván: Réti István könyve a nagybányai művésztelepről. 664-667.l.

BERNÁTH Aurél

Snost, [illegible]

NN: Dec. 17 én [illegible]...

Művelt Nép 1955 [illegible] 50. [illegible] dec. 11. 1 l.
" " " " 51. " 18 1 l.

Bernáth Aurél

1955-ben a miskolci múzeumban rendezett kiállításon akvarellekkel szerepelt.

Péter Imre: Gondolatok az első országos tájéki képzőművészeti kiállításon
Északmagyarország 1955. jul. 27.

MDK

Bernáth Auréll festő

vasut
földalatti freskóterv

Képzőművészeti ankét a Mücsarnokban Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.6.sz.191.l.

MDK

Bernáth Aurél

Sztálinvárosi részlet, of.

Miskolci O. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz. 1955.
16 l.

MDK

Bernáth Aurél

Budapesti városkép télen, pacet. akv.

Thuják a Balatonnál, akv.

Miskolci O. Képzőm. kiáll. Herman Ottó Muz. 1955. 19 l.

MDK

Bernáth Aurél

Tavasz, akv.

Szekfük, fekete háttérrel, akv.

Miskolci O. Képzőm. kiáll. Herman Otto Muz. 1955. 19 l.

MDK.

Bernáth Aurél festő

"Önarckép Marillval"/olaj/
"Tél" "
"Napnyugta Csobánc fölött /olaj/
"Balatoni táj" /olaj/
"Ping-pong lecke" /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 14.1.

MDK

Bernáth Aurél

Szénagyüjtés, festm.

Képzőművészetünk 1o éve. Műcs. 1955. Kép,.

MDK

Bernáth Aurél festő

Önéletrajzi részlet

Bernáth Aurél:A herceg'a'moziban Csillag,IX.évf. 1955.október 2013-2022.l.

MDK

Bernáth Aurél festő

két rajz repr.

Bernáth Aurél rajzai Csillag, 1955.IX.évf.február, 292-293.l.

MDK

Bernáth Aurél festő

Életrajzi részletek

Bernáth Aurél:Keszthelyi Képek, Csillag, 1955.IX.évf
junius, 1139-1146.l.

Bernáth Aurél fertőm.

N. 44: Bernáth A. könöntése

Nejszava. 1955 nov. 13, 83 ét. 267 n. 5 l.

Benáth Aurél festőm.

Gogoláh: A M. m. képzőm. kiáll. festményei és grafikái

Nemzeti 1955. dec. 31. 83 é/of. 308 m. 3 l.

BERNÁTH Aurél

Karácsony, olajt (repro.)

Darvas J.: Mai életünk a képzőművészetben

Művelt Nép 1955 11 ért 52 k. dec. 25, 1. l.
" " " " 2. l.

Bernáth Aurél

Boldizsár J.: Tihanyi Varázslat

Irodalmi Újság 1955 II ért 29 n. júl. 16, 5 l

Bernáth Aurél

Péter J.: A vázlatkönyv védelmében

Irodalmi Újság 1955 VI évf. 30. n. jul. 23, 8 l

Bernáth Aurél

Tanulmányúton, rajz (repr.)

Egy délutáni sétán (novella)

Irodalmi Ujság 1955 II évf. 48 n. nov. 26, 4 l.
" " " " " " " " 7 l.

Bernáth Aurél

Ping-pong leže, olajt. (repr.)
(VI. kápr. kiáll.)

Modalmi Ujság 1915 Nét. 53 n. dec. 31. 14

M. D. K.

BERNÁTH Aurél Jestő

Művert. 1955. 1. sz.

Patoky Dénes: Ferenczy Béni rajzai. 70. l.

M.D.K.

Bernát aranymüves

~~Budán~~ Budáról származó B. am.
végrendelete 1537. ben a krakkói
városi tanács elé kerül

Müvért. 1955. 1. sz.
Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban
a XIV-XVIII. században 53. 1.

M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

Művért. 1955. 1. sz.

Holl Imre- Seenger Ervin: A budapesti történeti Muzeum műtárgygyarapodása a felszabadulástól 98. l.

Bernáth Aurél festőm.

Csekk: Az V. m. kepz. kiáll. festményei

Népszava 1955 jan. 6. 83. évf. 5 n. 6. l.

BERNÁTH Aurél

Kossuth-díjas.

„Szénagyűjtés" (nagy.) olajfestménye

Művelt Nép, 1955. VI. évf. 14. sz. április 3, 3. old.

BERNÁTH Aurél

N.N: Felszabadult harcunk fájai

Művelt Nép, 1955, II. évf. 14. sz. ápr. 3, 6. old.

BERNÁTH Aurél

Cifra P: Tri entendő képzőművészete

Művelt Nép 1955 4 évf 17 k. április 24, 2 old.

BERNÁTH Aurél festőm.

Czifra P.: A kép röm. kiáll. festményei és grafikái

Művelt Vér 1955 11 évf. 3 n. jan. 16. 1 l

Bernáth Aurél festő

Nonlogi: Kép zőművészetünk 10 éve

Nepszava 1955 május 22, 83 évf. 119 n. 4 l.

Bernáth Aurél fertőm.

NN: Ugyszerdődött a M. Képző és Iparm. Szövetség közgyűlése

Nepszava 1955 jun. 7, 83 évf. 132 n. 4 l.

M D K

Bernáth Aurél

Virágcsendélet

Cifka Péter: A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának uj szerzeményei. Magyar Nemzet 1955. okt. 12.

5 L

BERNÁTH Aurél

NN: A magyar képzőművészet feladatairól
Művelt Nép, 1955. II. évf. 24. sz. június 12, 1. l.

BERNÁTH Aurél

NN: Az egyházi tihanyi apátság...

Művelt Nép 1955 11 évf. 28 sz. július 10, 8 l.

Bernáth Aurél

Előadása Petőfi Sándorról a budapesti I. rádióban.
1943. nov. 23.

F. és Rafaeltől

Képes táblák

vek. — Népszerű kiad-
yar és külföldi szép-
odalom.

ÓIRATOK

ok. — Irodalmi, kriti-
folyóiratok. — Tudomá-
zakfolyóiratok.

Ó HIVATAL:
13 FELEMELET

Bernáth Aurél

1943

Jelenkor

16. SZ. Katona Jenő: Egy halott emlékére *Tompa Mihály:* Vers. *Almásy József:* Világnézet és politika. *Kiss Szaléz:* Egy falusi plébános naplója. *Révai Erzsébet:* Fű a romok között. *Devecseri Gábor:* Vers. *Horváth Richárd:* Keresztény emberértékelést! *Szende Zoltán:* Ferenc Ferdinánd és a dunai kérdés. *Szekeres Károly:* Az amerikai szociális katolicizmus. *17. SZ. Katona Jenő:* «A gyanu». *Giovanni Papini:* Vers, Horváth Béla fordítása. — Az olasz változások. — *Julier Ferenc:* Támadás Európa «vára» ellen. *Boldizsár Iván:* Szabadság és fegyelem. *Tűz Tamás:* Vers. — Egy kis társadalomkritika. — *Horváth Béla:* Vers. *Komlós Gyula:* Vallomás az érettségi után. *Bernáth Aurél:* A hetvenéves Petrovics Elek.

Bernáth Aurél

<7> Az új építészet
és a festészet.

Tér és Forma

1943. 7. sz.

101. l.

(Bernáth Aurél)

cikke

( ) Vallomás a

Balatonról.

Magyar Csillag

1943. II. 511 – 514. l.

XXX. tábla. — Péter Kornélia: Marastoni Jakab, Bp., 1936., 23. és 61. l. — Budinis: Gli artisti italiani in Ungheria. Roma, 1936., 138. l. (Képe CLXXXI. tábla) — Lepold—Lippay, XV. tábla. — Corvina nuova seria, II., 1—., 1939., 424. l. után.

MATTEO DI GIOVANNI (sienai festő, 1435 körül—1495.)

Madonna trónon

Fa, tempera, 64×51 cm.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 3. l. — Lepold—Homor 97. l. — Berti Toesca, 947. l. (Matteo da Giovanni). — Delogu 184. l. (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay 55. l.

K *Madonna Jézussal és két angyallal* (91. kép) — 178×67

Fa, tempera, ~~67×78~~ cm.

Mi-g

Az Ipolyi gyüjteményből
Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 225. l. (Képe 226. l.) (Matteo di Giovanni.) — Benesch Belved. 70. l. (Matteo di Giovanni.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 32. szám. (Képe hátul). — Gerevich IPGY, 95. l. (Képe 96. l.) — Exhibition of italian art. Royal Academy of Arts. London, 1930., 921. szám. — Berti Toesca: 947. l. (Képe 944. l.) (Matteo di Giovanni.) — Berenson, 351. l. (Mutteo di Giovanni, töredék.) — Delogu, 184. l. (Képe 174. l.) (Matteo di Giovanni.) — Lepold—Lippay, 55. l.

K *Szent Jeromos* (92. kép)

Bernáth Aurél

l.

Újmagyarkép-művészet

Az 1950 évben rend.

I. ke képem kiáll azagából

Ip (1950)

a szilágynagyfalusi ref. egyház előljáróságának:

a méltóságos bizottság által a szilágynagyfalusi ref. templom res. tanzálási költségei fedezésére 437. 1911 sz. alatt engedélyezett 4000 K. segély szükgös kimutatása és sztehló sztó II ort épitésmesz a munkálat átvetelére kiküldése érdekebe

t. p., i kereseti kimutatás.

4877 — 1912.

Bernáth Aurél

l.

Szabad Művészet

1950. 70/71. l.

r. m.:

A B.-osztály műterem-kiállítása

MDk

Bernáth Aurél

részt vesz az I. magyar képzőművészeti kiállításon.

-ky-: I. magyar képzőművészeti kiállítás.

Nők Lapja, Bp. 1950. augusztus 31. [3.l.]

Bernáth Aurél MDK

"Május 1;"

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás.I.
Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11.1.

MDK

Bernáth Aurél

1950. VIII. 20. án a "Munkácsy Mihály-díj" II. fokozatát /4000 Frt/ nyerte el

"Család" c.

festményéért.

Szabad Nép. 1950. VIII. 20.

Bernáth Auréll MDK

"Festőműterem"
"Május 1." freskótervrész
"Család"

Végvári Lajos:Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás.
Festészet V.
Magyar Nemzet. 1950. VIII.27.

MDK

Bernáth Aurél

Május 1.

Pogány G.: 1. Nagy. Képzőműv. kiáll.
Szabad Nép, 1950. máj. 27. 11 l.

Bernáth Aurél

Radoczay D

Jelenjetek az I. ille kiprin kiáll-hoz

Szabad Művészet

1957. 27. 1

Zny 4
606/92

is kiséri munkánkat, a szo
felajánljuk, a minek most e
kérelmezzük

Esedezésünk előterjeszte
hódolattal maradnak Na

Budapesten 19

alázatos szolgái

Ho

Hollenzer és Ok
Su

Bernáth Aurél

Magyar Nemzet

1951. nov. 2.

(F.R.: A m. képzőművészetről, saját fejlődéséről és tanításáról beszél B.A. Kossuth-díjas festőművész.)

Bernáth Aurél

Pogány Gy: Befejezetlenül is remekel

Szabad Művészet

1957. 12. sz. 538. l.
539. l.
540. l.
képpel

Kivesterjer a [illegible]
javitások eszközöltettek-e?
után lehet vállalkozók biztosi
javaslatot tenni. — Dicső [illegible]
A hivatal főnöke: Meininger

Hogy ezen másolat az ira
hangzó bizonyitom. —

Gogán várakyán, 1905. év

A GOGÁNVÁ
EV. REF. L
HIVA

Bernáth Aurél

l -

Szabad Művészet

1951. 71. l.

(Sz: Anket a kritika feladatáról

acta Kor

Vitegradról
Tolhfalvia? Kemlt
matyás cormert
elhozatos a
pletánvoltól

Bernáth Aurél

l –

„Szabad Művészet"

1957. 51. l.

A ke képző- és ipárem
Szöv. és tagjainak
kongresszusi fel-
ajánlásai

MŰLEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
919/1909
rakosz

Ideiglen

200, azaz kettősz

hivatalos utazásain

Műemlékek Orsz. Biz

1909 o

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1951. 1951 l

Mosakvai m. képem
kiáll-on be-
mutatott festmény
grafikák és
szobrok

MOB. Alkalmazottak

31.

gos Bizottsága.

y	száma:	19
	kelte:	19
	beérkezése:	19

száma:

intézett szám:

ma:

ma:

Kandeskyné.

1. III/11.

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1951. 238 l.

Ill. képzen kiáll
Moszkvában

bruár hó 21.-én 851. szám alatt kelt
item a tek.Elnökséget, hogy dr. Lux
snak a karcsai református templom hely-
a a 15.114/1939.III. számu rendeletem-
lhasználására vonatkozó elszámolást
sgálta és azt 2.003 P 60 f. végösszeg-
pengő 60 f. tulkiadással elfogadható-

ek.Elnökséget, hogy ezen körülményről
tanácsost felmentvényképpen értesiteni
tulkiadás kiegyenlitése fejében 3 P
940. sz. rendeletemmel kiutalt 15.000
iveskedjék.

Bernáth Aurél

l.

Szabad Művészet

1957. 344, 345 l.

Az orosz és a m. művészet nemzeti sajátosságairól. B.A. előad. a Fenakad-án

Házi példány

á s

ága alkalmazottja 338-62 sz. távbe-
nek az 1936. évre való megujitása tár-
tásügyi Miniszternek 010-1-63/1931.

és si y	Lakás	Megjegyzés
	VIII. Tisza	

Bernáth Aurél.

A Fővárosi Képtárban a „XX. század magyar képzőművészete" c. kiállítás második termében alkotásai szerepelnek.

Szabad Nép, 1952. Júl. 5.

Bernáth Aurél

Vásárhelyen, a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás vásznainak tanulmányozása után a MÉMOSZ-székház számára készülő falképek (panneaux) vázlatait láthattuk.

Virradatok, Hódmezővásárhely, 1952. Nov. 13.

Bernáth Ismél M.D.K

festő

36) Kárehár

37) Csendélet

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952. 3 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél /1895-

36. Kávéház. Pastel 16x23 papir.
37. Csendélet. Olajf. 47x50

Elvesztek. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
3. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Bernáth Aurél festő

n.Dh.

Megnyitót mond

„Szombaton nyílik meg a Munkácsy-Kiállítás".

Dunántúli Nyelv. 1952. IX. évf. júl. 11. 2. l.

MDK

Bernáth Aurél, festő.

Szőllőhegy c. képében

a mindennapok derűs költészetének lírája;

az „Uj Lánchid"-ban

Csodálatos festői gazdagság.

Mücs. - Tav. tárlat. - M.N. 1952 máj 18. - 5. l. - Dutka M.

MDK

Bernáth Aurél, festő
a Szöv. Elnöks.-nek tagja

Magy. Képzőmův. és Iparmův. Szöv. közgyűlésének 2. napja.
MN 1952 V. 27. - 5. l.

MDK

Bernáth Aurél, festőművész

Kossuth-díjas

„a Szöv. életében élő alapszabályokra van mükség ...."

Magy. Képzőmův. és Iparmův. Szöv. Közgyül.-nek 2. napja

MN. 1952 V. 27. - 5 l.

MDK

Bernáth Aurél

festő

Főv.Tanács képzőm. pályázatának ereém. Magy.Nemz.
1952. jun. 15.

MDK

Bernáth Aurél

Asztalos S: Megjegyzések a képzőműv.vitához.
Magy.Nemz. 1952. máj. 25. 5 l.

MDK

Bernáth Aurél

Női fej, temp.

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.
5 l.

MDK

Bornáth Aurél, festő:

Az új Lánchíd.

Szőlőhegy.

Of. -

Pantell

Műcs. - Tav. tárl. 1952 máj. 10 - jún. 4. - Katal. 7. l.

MDK

Bernáth Aurél

Női fej, temp.

Arckép kiáll. Ernst Múz. 1952. aug. 5 l.

MDK

Bernáth Aurél Kossuth-díjas festő-
művész, a Magyar Képzőművészek és
Iparművészek Szövetségének elnöke.

(A Munkácsy-kiállítás megnyitásakor
mondott beszédéből idéz egy felmondatot
a cikk.)

Bényi László: Munkácsy-kiállítás.
(Nők lapja, Bp. 1952. július 17. [10-11.l.]

MDK

Berndth Aurél

az új Sztálinvárosi kikötőt ábrázoló festménye szerepel a III. Magyar Képzőművészeti kiállításon.

Szurdi Márta: A III. Magyar Képzőművészeti kiállítás.

Nők lapja, Bp. 1952. december 25. [10-11.l.]

MDK

Bernáth Aurél festő

1895 –

Csendélet (olaj) – Déri Múzeumban

~~„Kilátás az ablakból"~~

Déri Múzeum Debrecen. Kretó a képtárhoz Bp 1952. 4. lap

MDK

Bernát Aurél, festő

A festő leányának képmása.

Sztálinvárosi kikötő.

(mely távlatu, keves eszközzel monumentális.)

Mücs. - III. Magy. Képzőmüv. kiáll. - M. N. 1952 XII. 27. - S. l

Dutka M.

M.D.K.

BERNÁTH Aurél Jeslő

„Galád" (Munkácsy díj I.)

Müvért. (1952) Pogány O. Gábor: Az Első Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás 122., 124.l.

124.
122.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A „Képszavában" a „Művészet szabadsága" című cikk jelent meg és ehhez hozzászólt.

Nemeth Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjának története.

M.M.M. Évkönyve 1952. 92 l.

Bernáth Aurél

festő

M.D.K

1942 márciusvégén a Szocialista Képzőművészek kiállításán részt vett.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek csoportjainak története.

M.M.M. Évkönyve 1952, 91 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A Történelmi Emlékbizottság tagja 1942-ben.

Németh Lajos: A szocialista képzőművészek exportjának története.
M.H.M. Évkönyve 1952, 91 l.

MDK

Bernáth Aurél

A munkásmozgalom kezdete az építőiparban c. festménye szerepel a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. (repr.)

Sz. É.: Séta a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Nők Lapja, Bp. 1951. november 7. [10-11. l.]

MDK

Bernáth Aurél, festö

A Mémosz elötti tüntetés 1930-ban.	Olf.
A munkásmozgalom kezdete az épitöiparban.	"
Reggel a viterlázok táborában.	"
Budai dunapart.	"

Bp. Mücs.- II.Magy.Képzöm.Kiáll. 1951.nov.4-dec.2.
Kat. 5.1.

MDK

Bernáth Aurél

2. M.Képzőmüv.Kiáll. Szab.Nép, 1951.nov.4. 9 l.

MDK

Bernáth Aurél

Reggel a vitorlások táborában festm.

2. M. Képzőmüv. Kiáll. Szab.Nép, 1951. nov.4. 9 l.

MDK

Bernáth Aurél

A munkásmozg. kezdete az épitőiparban , pannó

MÉMOSZ előtti tüntetés 1930-ban, panno

Asztalos S: 2,M.Képzőm.Kiáll.... Magy.Nemz. 1951. dec. 1.

MDK

Bernáth Aurél

Reggel a vitorlázók táborában

Budai Dunapart

Asztalos S: 2,M.Képzőm.Kiáll.... Magy.Nemz. 1951. dec. 1.

MDK

Bernáth Aurél
festőművész

Bernáth Aurél írásai, melyek a művészettörténet és az előművészet közötti szakadékot áthidalni kíván.

H. Zádor Anna: A magyar Művészettudomány Történetének Várlata 1945-ig

MMM Évkönyve 1951. 38 l.

Bernáth Aurél

A Mémosz előtti tüntetés 1930-ban, olaj
A munkásmozgalom kezdete az épitőiparban, olaj
Reggel a vitorlázók táborában, olaj
Budai Dunapart, olaj

II. Magyar képzőmüv. kiáll. Mücs. 1951. nov.
5 l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.tanár

Abonyi Arany: A M.Képzm.Főisk. hallgatóinak dipl.munkái. SzM. 1951. 7.sz. 306-307 l.

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1952. 1. sz. 37. l.

Nolipa Gy. P.

kritika és vallomás

-. miniszteri tanácsos .-

Tehmann Károly

miniszteri s.hiv.igazgató.-

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1952. 2. n. 82. l.
85. l.
86. l.
87. l.

SZABADOS MÚZEUM
1929. szám
julius 8-án

Ankétok
a II. M. képem
kiáll-ról

Elnökség árajánlatos Dr Pétery Ferenc
cos Urhoz intéz
ème hasonlitá
egyezőnek tal
ni nivéskedy

Tüntelet telje
ujtva vagyok
nek

Budapest

alázatos volgájos

Bernáth Aurél.

A III. Magyar Képzőművészeti Kiállításon Sztálinvárosról festett művét állítja ki. (említve)

Magyar Nemzet, 1952. Nov. 29

Bernáth Aurél

Szabad Művészet
1952 1. sz. 2. l. 3. l.

Az 1951. évi
képzőművészeti

yar államvasút	tan.	= tanácsos
bizott	tanf.	= tanfelügyelő
hatalmazott mi-	tanint.	= tanintézet
szter	tart.	= tartalékos
nök	távb.	= távbeszélő
t fent	tb.	= tiszteletbeli
yei város	tbk	= tábornok
iszter, miniszteri	tbngy	= tábornagy
iszteri osztály-	tbszngy	= táborszernagy
ınácsos	t. c.	= törvénycikk
iszteri tanácsos	teng.	= tengerészeti
iszteri titkár	that.	= törvényhatósági
zaki	tj. v.	= törvényhatósági jogú város
yar tudományos	titk.	= titkár
kadémia	tkv.	= telekkönyv
ykövet	tpu.	= teherpályaudvar
jóléti	t. távb.	= távirda és távbeszélő
ızeti	ttvb.	= távirda és távbeszélő
vános	tul.	= tulajdonos
vános rendes	tvsz.	= törvényszék
vános rendkívüli	tvszéki	= törvényszéki
galmazott	udv. tan.	= udvari tanácsos
ályú	ú. m.	= úgymint
veles	up.	= utolsó posta
ágos	urad.	= uradalmi
ággyűlési kép-	ügyn.	= ügynökségi
selő	ügyv.	= ügyvéd
ályfőnök	ügyv. kam.	= ügyvédi kamara
álytanácsos	üo.	= ügyosztály
rák	v.	= vagy
óf	vál.	= választott
gy	vál. püsp.	= választott püspök
öndíjas	vegy. mérn.	= vegyészmérnök
ıi	vil.	= világi
ınesnok	vízszab.	= vízszabályozási
ztári	vk.	= vezérkari
ános	vkszt.	= vezérkari szolgálatot teljesítő
tikai	vm.	= vármegye
ári	zsv.	= zsinatvizsgáló
ost	ℸ	= kamarás
a és távirda		
atakarékpénztár		

ıelynek rövidítése a fenti jegyzékben nem fog-

Bernáth Aurél

Lód

Horváth Márton:
Megjegyzések a
képzőművészeti vi-
tához. Bpo. 1952
5, 9, 29, 30, 34
35. (Képek), 36, 37
49, 50, 57. l.

II.

Tekintetes Reményik és Sebestyén
építén vraknak

Kolozsvár

A kolozsvári farkasutczai ref. templom belsejében az 1911.-1912. években végzett helyreállítási munkák után bemutatott lenámolás, valamint a templom belsejének menetéséről és külső állványozási és jávítási munkáiról bemutatott I. kereseti kimutatás fejében Lux Kálmán mű-vezető építén úr által megállapitott ~~5748~~ 4621 korona ~~30~~ 85 fillér, illetőleg 4500 korona, összesen tehát 9121 korona 85 fillér járandóság a vallás- és közoktatásügyi minister úr által kintaltatván, ez összeget tekintetes Urusáytok II és III. fokozat szerint bélyegzett nyugtatványának beküldése után folyósitani fogjuk.

Kmf.

III. ./.

Bernath Aurel

wód

Horváth Márton:
Megjegyzések a kép-
zőművészeti vitához.
Bp. 1952 – 29, 34, 35,
(Képpel),
36, 37, 50, 57, l.

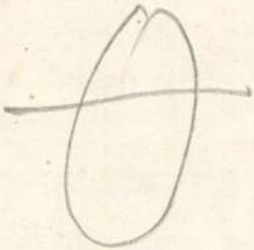

Fizetés a ministeriumba
a tanulvó osztályban 700 k.
300 lakjen
100 ruba

1100 k.

Sámbonak van 600+200+100 = 900 k
és 20 ürköbméter fa és szabad
takás!

Nagyméltóságú vallás-
és közoktatásügyi
Ministerium!

Sándor József, a vajdahunyadi vár
őrének folyó évi október hó 10. én bizott-
ságunkhoz benyújtott fizetésemelés iránt
körvényét van szerencsénk az Mami holgák
megállapitott fizetések arányának és osztályának megfelelő nem lenne
~~tekintetbevételével lenne~~
~~elintés céljából pártolólag a magas-~~
etményeinek kiegészítését alatt elrendelni

MDK

Bernáth Aurél [festőművész]

A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szereplő, Balatoni tájkép c. műve repr.

A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás műveiből.
(Képfelvételek.)

Nők Lapja, Bp. 1954. január 7. [20. l.]

Bernáth Aurél festő M.D.A.

dr. P.A. arcképe " c. képe a IV. képző-
"művészeti kiállitáson.

Redő F.: IV. hagyar Képzőművészeti kiállitás
huszkört. Ért. 1954 1 sz. 165.

M.D.A.

Bernáth Aurél festő

Két balatoni tájképe s „Lejtési rakpart" c. képe a IV. képzőművészeti kiállításon.

Redő F.: IV. magyar képzőművészeti kiállítás. Művészet. Rt. 1954 1 sz. 164.

MDK

Bernáth Aurél

önéletrajzi részlet

Bernáth Aurél:A kereszturi csata Csillag, 1954. VIII.évf.november 2005-2018.1.

MDK

Bernáth Aurél festő

Bencze László: Repin /Feljegyzések a Tratyakov Képtárban./ Csillag, 1954.VIII.évf. 1959.1.

MDK

Bernáth Aurél festő

Bencze László: Válasz Bernáth Aurélnak. Csillag, 1954. VIII.évf. ~~xxxxxxxx~~ augusztus 1561-1570.l.

MDK

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél: Képzőművészetünk időszerü kérdéseiről
Csillag, VIII.évf.1954.julius 1316-1323.l.

MDK

Bernáth Aurél, festő.

Családábrázolásai, fajképei.

Szabds. 1954 VII. 29. - 3. l. - Artner Tivadar: A nyári tárlat.

MDK

Bernáth Aurél festő
(1895 —

„Kilátás az ablakból". Déri Muzeumban (16. lap)

Nagybányán tanul Thorma és Réti mellett.
Bécsben és Berlinben állít ki.
Képzőmův. Főisk. tanára. Kossuth és Munkácsy-díjas. (22–23 lap)

Debrecen, Déri Muzeum képtára, Debrecen, 1954. ~~[illegible]~~

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

Nagybányán dolgozott a Szabadiskolában 1915. 1916.

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 169., 267., 268 l.

M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

1915.ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. Bp. 1954. 331.l.

M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

1916-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya .... Bp. 1954. 332.l.

Bernáth Surél
Családom, paszt.
Jégzajlás, "
Pesti Dunapart, "

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954.jul. 4 l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művért, 1954. 2 sz. 241 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Az egyéni nyilvánulás álláspontját vallotta.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művészet, 1954. 2 sz. 237 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

"Tél" c. képe

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művészet, 1954. 2 sz. 240 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Művészetének egyik időszakában kapcsolatba kerül
Brueghlel művészetével

Végvári Lajos: Szőnyi Sslvaie
Művért, 1954. 2 sz. 240 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

A nagybányai tradíció látszik munkásságán

Végvári Lajos: Szőnyi Sélván
Művért, 1954. 2 sz. 234 l.

Benáth Aurél
festő

M.D.K.

A posztimpressionisták közé soroljuk.

Végvári Lajos: Szőnyi István
Művért, 1954. 2 sz. 234 l.

MDK

Bernáth Aurél

Dutka M: A IV. M. Képzm. Kiáll. festményei. MN.
1954. jan. 10. 5 l.

MDK

Bernáth Aurél Kossuth-dijas festőmüv.

Magyar Nemzet cikke. 1953. febr. 28. 5 l.

földszintes, négynyílásos, íves kapu-

MDK

Bernáth Aurél

Kovács László: A Harmadik K. Képzm. Kiáll. Szn. 1953. jan. 9.

Bernáth Aurél

I.

Szabad Művészet

1949. 41. p

Sion, II., 1871., 393. l. — Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 68. szám. — Gerevich IPGY, 95. l.

NÉMET FESTŐ, 1540 körül

Epitáfium Sanders von Ketteneis alakjával

Fa, tempera, 56·5×32·5 cm.

Felirata: Hyr lycht begrabe Jokur Sanders von Kettenys a m. vr; rv requiescant in pace.

A kölni Ramboux és az Ipolyi gyüjteményből. — Ramboux, 522. szám. — Ipolyi Biharvármegye, 70. szám?

vásá-
3. 30,.

NÉMET FESTŐ, 1546-ból

Kálvária

Fa, tempera, 73×61·5 cm.

Lent jobbra: WARLICH WARLICH DIESER IST GOTTES SOHN GEWESEN 1546.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Ipolyi Biharvármegye, 228. szám. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 80. szám.

NÉMET FESTŐ, 1550 körül

Szent Antal megkisértetése

Fa, olaj, 68×49 cm.

NÉMET FESTŐ, 1550 körül

Kálvária

Fa, olaj, 22×29 cm.

NÉMET FESTŐ, 1570 körül

Kálvária

Fa, olaj, 57×48 cm.

Bernáth Aurél

rod.

Bouvet, 7

L'art hongrois contemporain

Arts, 1949

mars 25

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. K

1908 évi 16660 számv. sz.

III. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

A Müemlékek Orsz.Biz.

A müemlékek orsz
1580 évi rajzának és az
stein Gusztáv cs.és kir.
lásaért a f.évi 78058
lási díjról bemutatott s

Bernáth Aurél

irod

Arts. (Paris) 1949. ápr. 8.
(La querelle de l'art abstrait en Hongrie.) —

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
249-1908. ly.
Elhegek: ápriln 14.

A vall. és közokt. miniszter
s a IX. ker. állampénztárhoz

A dr. Gerecze Pé
kek orsz. Bizottságának gyüj
és 44 rajzlap vételárának kö
engedélyezvén, utasitom az a
litett Bizottság elnökének h
kötelezettsége mellett fizes
hére kiadáskép számolja el.-

A másolat h

Bernáth Aurél

l.

Magy Művészet

1948. 35. l.

háromnor

Bernáth Aurél

mtl. 1895

l. E.G. 100 Jahre mag. bildende Kunst.

Pog Wien 1948

16. l.

i Bizottság!

egyház Szent István király cltárá-
ag bátor vagyok jelenteni, hogy a
ó 14-én tartott ülésben hozott ha-
talant, mint Kiss György szobrász-
tem, melynek másolatát bátor vagyok

Bernath Aurél

cred

Rosner London 1948

~~19. l. Keppel~~, 21. l.

Rosner Ch.:

(Hungarian painting

Yesterday and to-day.

Background to the

January exhibition in

London. The Studio

1948 jan. h. 19. l.

(Keppel.) 21. l.

J e g y

Az Ács Gézának kiadott könyvekr

1. Pannonia könyvtár. 19 füzet. Pi
2. Ungarische Jahrbücher IX és XII
3. Minerva-könyvtár 5. füzet. Zöld
4. Monumenta Strigoniensis. Minta s
5. Dissertationes Pannonicae. 5 köt
6. Dissertationes Pannonicae. 2. kö
7. Michel : Histoire de l'art. 9. k
8. Les églises de France. Minta sze
9. Magyarország műemlékei. III. köt

Bernáth Aurél

lárd okv.

Rabinovszky Máriusz

A Szinyei Merse Társaság válsága Magyarok 1948. 240-243. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
112 1930 szám
Érk. 1930 év márc. 27. n.

Bernáth Aurél

Wiener Kurier

1948 dec. 3

(S.W.: Die ung. Ausstellung)

és (a Hermesbe befizetemre, 10 ... az állampénztárba!

917 ápr. 10

II.

Hermes!

Van szerencsém a Tekintetes Főkpénztárt kérni, hogy a „Műcsu-lékek" számla terhére, a sztropkói templom helyreállítására Kladek János építési vállalkozónak Kassa 772 ~~[illegible]~~ (hétszázhétvenkettő) korona 75 fillért megküldeni szíveskedjék.

Kiv. tisztelettel

III

Ellennyugtatvány

10, azaz tíz koronáról meg ősnyet a Műcsulékek Ornyos Bizottsága a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr folyó évi márc. 14.-én 32.523. szám alatt kelt rendeletével a sztropkói r.k. templom tetőzetének helyreállítására kiutalt, 348 korona 89 fillér maradványa címén a budapesti IX. ker. állampénztárba befizetett.

Kmf.

IV

Kladek János!

A sztropkói r.k. templomon végzett

< Bernáth Aurél >

cikke

( ) Nagy Balogh János:
1874–1919.
Magyar Művészet
1948. 203–206. l.
Képekkel.

Mélt.

Dr Szentiványi Gyula

úrnak

Pelsőc

Poste-restante

(Bernáth Aurél ?
cikke

( ) Páris és az absztrakt
művészet következményei.
Levél Jean Bouret-hoz.
Magyar Művészet. 1948.
226 – 229. l. Franciául
is közölve a 230 – 232. lapon.

(Bernáth Aurél)

cikke

( ) Művészlevelek.
Raffael levele Francesco Franciához.
Magyar Művészet
1948. 256. l.

31.	Várpalotai lignit ....
	" szárított ligni
32.	Homokterenyei szén /Vilmo

〈Bernáth Aurél〉

cikke

〈〉 1948 művészete -
Az első negyedék -
Magyar Művészet

1948. 2. 7.

ís 1943 XII. 13.

ó összesekről. Túllépés:

	6.122.86	7.115.01
	1.919.40	~~0~~
	198.10	
	34.665.12	
	2.000.—	
m	31.100.—	
	19.609.30	
	5.000.—	
rt.	612.72	
ápolna	3.000.—	
	4.108.—	
	108.335.50	
	−7.115.01	
	101.220.49	
	20.—	

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Jegyzetek a művészetről. Magyar Művészet. 1948. 3. sz. 128–132. l.

A „Keresztény Építőmesterek Tábora" tagnévsorához.

Sorszám	Név	budapesti cime	budapesti telefonja	Életkora	V rokkant
	Báthory és Klenovits cég	II. Volkmann-u. 14-18.	164-205		
83	*a)* Báthory István	— „—		66	—
84	*b)* Klenovits Pál	—„—		53	—
85	**Biró Ernő**	XI. Budaőrsi-út 23.	256-445	61	—
86	**Bodor Antal**	I. Atilla krt. 19.	156-469	35	—
87	**Bollmann Béla**	XIV. Thököly-út 85.	297-101	—	—
88	**Debre Sándor**	V. Szent István p. 22.	291-760	40	—
89	**Frecot Károly**	IV. Szerb-u. 13.	184-634	35	—
90	**Glock Imre**	IX. Molnár-u. 8	383-119	—	—

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Jegyzetek a művészetről. Magyar Művészet. 1948 170 – 174. l.

XIV.

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Fővárosi képtár.
Magyar Válóság Kiállítás. F (Magyar Művészet.) 1948-194. l.

F A Műgyűjtő.

dr. Takács Menyhért s.k.

miniszteri osztálytanácsos

A ~~kiadvány~~ hiteléül:

Bátonyi

min.s.hiv.igazgató h.

utiszámlája kiegyenlitése fejében
z 61 P 10 fillért a 127.689.sz.ki-
nal utaljon ki.
hó 30-án.
r megbizásából:
Menyhért s.k.
osztálytanácsos

Bernáth Aurél

~~Az ifjú pásztor~~
~~c. képe repr.~~

Kortárs
1948. márc. 1.
317. l.
(Keppel.) —

Bernáth Aurél

cród

Gerlötei, E:

A la découverte de l'art hongrois

Les Beaux-Arts

1948 jun. 25

1839.
ÁRVAVÁRMEGYEI
CSAPLOVICS KÖNYVTÁR.
BIBLIOTHECA CSAPLOVICSIANA.

27 szám
kt. 1914.

Nagytekinte

Mult evi decem

Bernáty Aurél

MNDSz

Dolgozó nő és anya a
m. képzm-ben

1948 dec (Ernst)

Festőnő, of

20 | VI/10.

Nagyméltóságú
Vallás- és közokt. Mi-
nisztériumnak
Budapest

Hivatkozással a Nagy-
méltóságú Minisztérium-
nak f. évi május hó 14-én
kelt 2933/1940. elnöki szá-
mú körrendeletére van sze-
rencsém jelenteni, hogy a
Műemlékek Orsz. Bizottsága
részére szükséges textiláruk
oly kis mennyiségűek (por-
törlők, padlómosóruhák,
esetleg egy munkaköpeny)

MDK

Bernáth Aurél

hozzászólásáról az absztrakt művészet-
ről.

Vigilia,1949.márx.XIV.évf.185.186.1.
Somogyi Antal:Az absztrakt művészet.185.186.1.

BERNÁTH AURÉL

X
Tizian levele V. Károlyhoz. cimmel irt cikket.

Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 34-35. l.

MDK

Bernáth Aurél

Gondolatok a szobjet festőművészet kiállitásán.
Magyar Nemzet 1949.okt.16.

MDK

Bernáth Aurél, 1895-

Arató leány

Kertben

Magy.művészet 1800-tól. Szépm.Muz. 1949.

12. 1.

MDK

Bernáth Aurél

Környei: Újra megindul az élet a szolnoki művésztelepen. Kis Újság, 1949. jul. 17.

Bernáth Aurél

tresi P. Műfajok gazdagsága

l Szabad Művészet

1950. 9. sz 322, 324. l.
327. l
329. l.
Kippel

Bp.IX.Hőgyes Endre-u.10.
Telefon: 186-556.

489/1949.szám.

Értesitem, hogy a mai napon postatakar
forintot utaltam ki, elszámolás kötele
kálatok fedezésére.

Bernáth Aurél

Szegi P: Freskó-vázlatok és mozaikok az I. M. képzőben kiáll-on

Szabad Művészet

l.

1950. 12. n ~~468~~. l.

471. l.

egyház szertartása szerint beszenteltet
sirban örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő szent misét szom
lomban fogjuk az Úrnak bemutatni.

SOPRON, 1936. január 16-án.

Örökké szeretettel
Nyugodjál

özv. Dr. Caes
ezredes orvo
mint a

Dr. Caesar Gyula
özv. Dr. Schmidl Ferencné
özv. Quirsfeld Rudolfné
Caesar Emma
testvérei

SZÉKELY ÉS TI

Bernáth Aurél

Székely I

l. képzőművészek a Tanácsokban

Szabad Művészet

1950. 11. x. 4/7. l.

38)

Nyugta

10 P azaz Tíz pengőről, mely önzeget egy gyalupadnak 1941. julius havi bére fejében felvettem.

Kassa. 1941 junius. 21.

Malaga Ferenc

Bernáth Aurél

d.

Szabad Művészet

1950. 10. 416. l.

zám előterjesztést adni sziveskedjék.

est, 1932.évi szeptember hó 28-án.

miniszter h e ly e t t:

h.államtitkár.

ottságának,

B u d a p e s t .

Bernáth Aurél

röd

Hel Sväje 1944.

képpel

Ybl E:

Die ung. Malerei u

Plastik im 19 u. 20

Jht. Der kleine Bund

Liter. Beilage des Bünd.

Bern, 1944 feb 6

(Képekkel)

...ít-esetre, a bejelentések szerint; mert
...vaz az árnyékszék emeztőjétések a
...Hamki, annak ujboli kitakarítatását
...intett Bizottság-figyelmemet mindenre
..., s a mit az éri 200 koronából lehet
...áltatok; de ez a sok és folytonos követ
...ié kezd válni s ha minden ésekélyséjért a
...meg. vaz nem tudom, mit köteles a
...szert: tinteletet kérem, az építés cél-
...itén urat megbízni méltoztassék, hogy
...meg, s ha szükségesnek találná a ja-
...táskörében intéze el, mert én az ül-
...bé áltával fel merült sok teendő mel-
...mbol - ich mellék és nagyobb helyre

Bernáth Aurél

l.

Szépmüvèszet

1944. 206 l.

(A svájci m. kiáll. újabb sikerei)

Bernáth Aurél

l.

Szépmüvészet

1944. 143. l.

(A svájci sajtó a m. kiáll-ról)

Feladó Farkas Józsefné
Gyékényes

„EUROPA"
film-, könyv-, laptársaság és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Bernáth Aurél

Festőnő c. Egy repr.

Repr

Mariay G:

A M Mův-ért

mozg IV-Szépmüvèszet

képem kiáll.

1943. 102. l.

~~[illegible]~~

Képpel

nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bernáth Aurél

Wod

Y.)

Vallólyör 1943

Város Muzeuma.

Az elmult 30 év

m. festészete. A

szépm. Muz. kiáll

Kör 1943

Bernáth Aurél

cikke

(1) Emlék Fra Angelicoval. Magyar Csillag. 1943. 8. 27.

Magyar Csillag

1942.

E, , , , 5,

6,

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Jegyzetek

Leonardóról.

Magyar Csillag

1943. I. 200 – 204. l.

Lap., VI., 1885., 298. l.

KÉT APOSTOL
Német munka, XV. század.
Trébelt ezüst, 12×14 cm.

MELLKERESZT,
háromkarélyos szárvégekkel. Hátlapján öt tokban piros alapon ovális hegyikristályok.
Német munka, XV. század.
Aranyozott bronz, mag. 12 cm.
Radisich: A Simor-Múzeum. Művészi Ipar, II., 1887., 222. l. — Egyházműv. kiáll., 1930., 362. szám.

KERESZTECSKE,
német munka, XV. század.
Bronz, mag. 3·8 cm.

OLAJTARTÓ-EDÉNY,
toronyalakú, halpikkelyes dísszel.
Német munka, XV. század.
Réz, mag. 12 cm.
Schnütgen: Matériaux pour servir à l'histoire des vases aux saintes huiles. Revue de l'art chrétien, II., 1884., 458—459. l. (Képe 456. l. után.) — Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap. V., 1884., 363. l.

APOSTOL,
félalak körmeneti keresztről.
Német munka, XV. század.
Aranyozott réz, mag. 9·4 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta.

< Bernáth Aurél >

< > A hetvenéves
Réti István.
Magyar Nemzet
1943. jan. 3.

Tanítvány ír a
mesterésől.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Bernáth Aurél

Vázlatkönyvéből
ülő nő, rajz
Repr.

Rózsa M 82 225. l.
233. l. (képpel)

Művészet és Szépség

Bp. 1943 r.

Bernáth Aurél

Önarckép

repr

Szépmüvèszet

1943. 62. l

utan

Önarckép

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bernáth Aurél

l.

Szépmüvészet
1943. 34. l.

(Vásárlások)

Bernáth Aurél

Dunai tájkép a
~~mure~~ repr.

Tér és Forma

1943. 7. 27. (Kepjel).

nungsform weichen sie wesentlich von ähnlich
den sich deutlich von deutschen, französische
von den Bauten in den übrigen ungarischen Ge
~~unterscheiden~~ erkennen: im einen Falle ist die Kirche
Verteidigungswerken umgeben, während bei der
gefürte Vorbau durch Schiessscharten und unt
für die Verteidigung eingerichtet ist. Wir be
Gegenden, in grösseren Zahl besonders in dem an
auch bei den Sachsen, wo einige noch aus der
Der Stil der ungarischen und sächsischen Ki
zu unterscheiden, wiewohl sie zweifellos geg
wie dieses bei den zwei benachbarten, häufig
anderer Kunstübungen bei allem Unterschied
heiten nur ~~ein Ausfluss~~ eine Folge der historischen Si
den sich besonders in den darstellenden Kün
rischen Kirchenburgen erscheinen geschlosse

Bernáth Aurél

Riviera c. Épe
repr.

Szépmüvèszet

1943. 90. l.

után

Kép

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bernáth Aurél

Rajzoktatás.

1943. 61. l. (P. Á.: Könyvismertetés — Lap-szemle.)

rt, welche, wie die Inschrift zur Seite sowie die Beischriften der Bilder besagen,
de und Doggen, kleinere Tiere in Tragkörben, Löwen in Käfigen, Steinböcke und
11 210, ditto 121 200, ditto 121 200, endlich junge Gänse 111 020, Tauben 121 022,

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Mozaik.

Tér és Forma

1943. 156-1.

Bernáth Aurél

Művésznő c. képe repr.

Lóránth László:

Paletta. [Bp 1944] 26–28. l. Önarckeppel.

~~Életrajz figyelembe~~

~~vcendő adatokkal.~~

174.

Bernáth Aurél

vied

Z. La

Farkas peinture hongroise moderne.

41, 42, 43 Bp 1944

44, 45, l -

37, 38. tábla

Népvándorláskori kengyel VI.132.

< Bernáth Aurél >

cikke

178

< 7 Petőfi és Rafael.
Magyar Csillag.
1944. I. 160 — 162. l.

2962. SZÜSZÉK (láda), kemenyfa, mértani
hartes Holz, mit geometrischem Dekor

2963. ÜVEGSZEKRÉNY, kétajtós, gyökérfa,
Vitrine, zweitürig. Wurzelholz, teilweis

2964. KANAPÉ, KÉT KAROSSZÉK ÉS
empire-diszitéssel, apróvirágos brokát
ein kleiner Tisch, Nussholz, mit Schnitze

2965. FIÓKOS SZEKRÉNY, diófa, hajlott
— Kommode, Nussholz, mit geschwei

2966. KONZOLASZTAL, hársfa, gazdag fa
— Konzoltisch, Lindenholz, reich ges

2967. SZALONASZTAL, topolyafa, részben
mejer. — Salontisch, Pappelholz, teil

2968. GYERMEKÁGY, diófagyökér, fennt
bett, Nussholz, mit Amoretten. Empi

2969. ÜVEGSZEKRÉNY, diófa, háromrész

2970. ÜVEGSZEKRÉNY, diófa, háromrész

2971. VITRINASZTALKA, mahagónifa,
mit Bronzedekor.

2972. VARRÓASZTAL, mahagoni, felhajth

2973. SZÉK, tölgyfa, faragott támlával. N
Lehne. Volkstümliche Arbeit.

Bernáth Aurél

l.

Ybl E: A mai m. festé-
net és szobrászat
svájci
Szépmüvèszet miáll.

1944. 95 l. (Meppel
97. l.

Bernáth Aurél

Tamás-Galéria

Új romantika -

1944. febr. - márc.

Parkban. dupl.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bernáth Aurél

Lad
2

L'Art Hongrois
Moderne. Catalogue
de l'exposition 1944.
(Svájci magy. kiáll.
kat.) 15. l. 16. l.

BAGI LIPOT
könyv, papír-tőzsor, hírlapok
folyóiratok dohanytőzsdéje
JÁSZAROKSZÁLLÁS.

MDK

Bernáth Aurél

Parkban, festm.

Uj romantika. Tamás-Galéria CLIV. Kiáll. 1944. febr. 5 l.

MDK

Bernáth Aurél

Die Weltwoche. Zürich. 1944. ápr.25. /ey: Ungarische Künstler im Zürcher Kunsthaus./

MDK

Bernáth Aurél

Berner Tgablatt. 1944. febr. 18. Moderne ungarische Kunst in der Kunsthalle.

MDK

Bernáth Aurél

Feuille d'Avis de Neuchatel. 1944. márc. 8. Th. D: L'art hongrois moderne au Musée des Beaux-Arts.

MDK

Bernáth Aurél

Rheinwald,Albert: L'Art hongrois d'aujourd' hui. Journal de Geneve. 1944. máj. 23.

MDK

Bernáth Aurél

Tantris: Arte ungherese moderna esposta a Zurigo. Il Dovere. Bellinzona, 1944. ápr. 1o.

MDK

Bernáth Aurél

National-Zeitung. Basel. 1944. jan. 24. Ungarische Kunst in Bern.

MDK

Bernáth Aurél

L'Expresse. 1944. márc. 9. D. Bte: Une exposition remarquable a Neuchatel. La peinture hongroise moderne.

MDK

Bernáth Aurél festmüv.

H.Gr: Kunsthaus Zürich. Moderne ungarische Kunst.
Neue Zürcher Nachrichten. 1944. ápr. 27.

zső

brászat 1.5 képiv = 26 kép
16 "
1o "

MDK

Bernáth Aurél

Berner Tagwacht. 1944. febr. 16.
gsr: Moderne ungarische Kunst.

MDK

Bernáth, Aurél

Ybl, Ervin: Ungarische Maler in der Schweiz.
Das Werk. Zürich, 1944, jun.sz.

MDK

Bernáth Aurél

Die Tat. /Zürich/. 1944. ápr. 5. Moderne ungarische Kunst im Kunsthaus.

MDK

Bernáth Aurél

f.j: Csoportkiállítás gr. Almássy-Zeleki Évánál.
Pesti Hirlap 1944. márc. 22. 7 l.

Bernáth Aurél

Gazetta Ticinese. Lugano. 1944. szept. 27. Rapide sguardo alla mostra d'arte ungherese a Locarno.

Bernáth Aurél

Comisetti,Charles: L'exposition d'art hongroise moderne. Marchal Magasine. Lausanne, 1944. jul.

Bernáth Aurél

Fels,Alice: Rückblick auf eine Ausstellung moderner ungarischer Kunst. Das Goetheanum. Dornach, 1944. okt. 1.

BERNÁTH AURÉL

MŰVÉSZETI ÉS KERESKEDELMI INTÉZET
(volt Ernst-múzeum)
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

✷

MEGHIVÓ

A DÓZSA-SZOBORALAP JAVÁRA rendezett képzőművészeti

KIÁLLITÁSRA

A kiállítás anyagát A NEMZETI PARASZTPÁRT felkérésére
BERÉNY RÓBERT, BERNÁTH AURÉL, FERENCZY BÉNI,
PÁTZAY PÁL, SZŐNYI ISTVÁN
festő- és szobrászművészek válogatták össze.

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS 1945 JÚNIUS 24, VASÁRNAP d. e. ½12.
A KIÁLLÍTÁS ZÁRUL JÚLIUS 8.
NYITVA HÉTKÖZNAPOKON 10–5-ig, VASÁRNAP 9–2-ig.

Belépődíj 20 P.
Művészeknek, diákoknak, valamint csoportoknak személyenként 5 P.

Ezen meghívó a megnyitás napján féláru belépőjegy váltására jogosít.

MŰVÉSZETI ÉS KERESKEDELMI INTÉZET
(volt Ernst-múzeum)
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Elköltözött. Parti.

VI-26 Eröke VI 52

Udvardy László úrnak
úrnőnek

BUDAPEST,

VI. Bajcsy-Zsilinszky ut
19/b.

OFFICINA

Bernáth Aurél

1945 Jeles

A Budapesti Nemzeti Bizottság a Magyar Művészeti Tanács képzőművészeti szakaszának tagjává kinevezte

Szabadság. 1945. ápr. 10.

(Teljes autonomiát ég a Magyar Művészeti Tanács.)

A m. kir. vallás- és köz

13192 szám.

A Mincelékek

Bizo

IX Rák

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

<Bernáth Aurél>

cikke

<> Mattyasovszky – Zsolnay László-ról. Tér és Forma 1945. 12. 4.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Bernáth Aurél

~~Festőnő c. képe~~
~~(Fővárosi képtár)~~
~~repr.~~

Uj Idők

1945. okt. 13
(11. sz)

703. l
(Keppel)

~~Ebben a mombány~~

A gólyával gán
alatt nápiro-
dalmi cikk.

Bernáth Aurél

vrod

Pogány Ö. Gábor:

Képrömüvészetünk ujitói Nagybá-nyatól napjaindig.

Fényszóró. 1945.

I. cöf. 9. r.

EGYETEMI NYOMDA

NOVEMBER

30 nap — 45. hét

5 sárnap	
6 Hétfő	
7 Kedd	
8 zerda	
9 ütörtök	
10 Péntek	
11 Szombat	

Bernáth Aurél

Nemz. Parasztpárt

Dózsa Sokor-alap jav.

1945 jun-jul (v. Ernst)

Festékasztal } pasz
Kertben }

~~Festini~~ } of
Vidéken }

MDK

Bernáth Aurél

"Festékasztal" pastell
"Festőnő" olajf. (Fővarosi Képtar tul.)
"Kertben" pastell
"Vidéken" olajf.

A Nemzeti Parasztpart Kiall.Bpest.1945.
Jun.24. - Jul.8. Kat.

Bernáth Aurél MDK

Látogatás Bernáth Aurél Klotild u. 10. sz. lakásán.

Móricz Virág: Él a magyar müvészet.
Képes Világ 1945. jún 1-7.
Látogatás Bernáth Aurélnál és Szőnyi Istvánnál.

MDK

Bernáth Aurél, festő.

83. Margithid — of.
85. Kert, — pastell

Mūr. és Kersk. Int. (v. Ernst Mus.) - Nemz. Sportbiz. és a M. Képrőm. Szabadszerv. kiáll. - 1945 III. 11-26. - Kat.

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Emlékezés Petrovics Elekre. Magyarok 1946. 225–229. l.

0

Bernáth Aurél

cred

E.: Kerdern

Kállai painting

in Hungary

New Hungary

1946 nov 25

Távirati cím — Telegramme
Cables — Télégrammes
FILMIRODA
BUDAPEST

MAGYAR FILMIRODA RT. UNGARISCHES FIL

KÖZPONTI TELEP: BUDAPEST, IX, KÖNY
LEVÉLCÍM: BUDAPES
FÉNYKÉPÜZEM: BUDAPEST, VIII, SÁNDOR-UT
FILMRAKTÁR: BUDAPEST, VIII, SZENTKIRÁLYI-
FILMKÖLCSÖNZŐ OSZTÁLY: BUDAPEST, VII, E
KÉPESLEVELEZŐLAP ÜZEM: BUDAPEST

Rendelés száma.....

Szá

T.

Műemlékek Or·s

Van szerencsénk nb. megrendelésük

az alanti felállítás szerinti számlával szolgálni.

.....*melléklet*

Munkalap száma.....

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Miniatűrök. Pár szó a művészetről. Válasz. 1946. 145–157. l.

RASSEGNA ITALO-UNGHERESE
Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono: 185-618

< Bernáth Aurél >

cikke

< 7 Emlékezés Petrovics

Elekre. Magyarok

1946. május

225–229 l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK
ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA
10-TŐL 4-IG.

M. Képrömmsén Bernáth Aurél

1946 jul. (v. Ernst)

Dunai látkép, of

hogy Wagner Rudolf, építésvezető Budapesti tartózkodása alatt is a Vajdahunyadra mesőkapított illetékeket élvezhesse és részére 300 korona útiköltség-átalány állapíttassék meg.

Bp. 913 II/22 ülés

ülés

II

Ministerumnak

Nmélt. vall. és közokt. Min!

Möller István biz. tag, a vajdahunyadi vár helyreállításának vezetője, múlt évi december 30.-án bejelentette, hogy az év végén, az építkezésben a téli szünet beálltával, Wagner Rudolf építésvezető mintegy három hónapra Budapestre áthelyezteten, hogy itt a folyamatban levő felvételeket befejezze.

Tekintve, hogy nevezett építésvezető családdal bír ~~és magával~~ hozta, Möller biz. tag javaslatára méltányosnak tartjuk, hogy a munkálatok érdekében történt áthelyezésének időtartamára is a részére 120 koronában megállapított helyszíni

MDK

Bernáth Aurél

Der Bund. Bern. 1946. márc. 28. W.A: Ausstellung ungarischer Kunst im Kunstmuseum.

MDK

Bernáth Aurél

Dunai látkép, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 8 l.

MDK

Bernáth Aurél

Pátzay Pál terrakotta-szobor, Pátzay Pál müve

Magyar Képzőművészetért. I. kiáll.
Ernst Muz. 1946. jul. 14 l.

MDK

Bernáth Aurél

Pogány Ö. Gábor = A m. festészet forradalmárai. Bp. 1947.

(23, 33 (képpel)
42, 43, 53, 166, 167. l.
képekkel.

14366, 13.708,
.....szám,

BUDAPEST
937 NOV.-3 N 3

Műemlékek orn. Bizottsága ter. Ek

BUDAPEST

Rákos u

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalánvozva.

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Csontváry -

Válasz 1947.

484 – 487. l.

Ezzel a his dallal tüzenem . . . . .

a hina: Let - a - his - le - ve - let - meg - tá - hon - π
2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 0,

Ve - gye - at - ha - jön - sta - fol - tot - lát - a - pa - pí - kon
2 2 0 0 2 2 3 2 4 2 3 2 1

Ae a folt egy - köny
2 2 0 0 3

Maga - mon - en - gen - hi - ne - vet
2 2 3 2/3 1 3 2

Rám - se - néi - tak - fan
2 2 3 2 4 4

De - ezt - a - le - ve - let - meg - meg - i - rom
0 2 2 2 2 2 2 2 2 0

Vál - junk - az - u - tán
2 2/3 2 3 4 4

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Az autodidakta festészetről. Válasz 1947. 72-78. l.

elhatároztam, mert ezután nem kell lépcsőkön üzletembe lejárni, ami különösen idősebbekre nézve kényelmetlen volt. Az

uj helyiségem földszintes bejáratú, ami kényelménél fogva mindenki részére kellemes.

Mivel ezen uj helyiséget lényegesen olcsóbban kaptam, misem természetesebb, hogy az eddigi áraknál olcsóbban tudok árusítani.

Megtisztelő látogatását ezuton kérem és vagyok

teljes tisztelettel

Berdó Pál

fűszer, csemege kereskedő
XI., Horthy Miklós-út 71.
(Lenke térnél)

Mérnökök Nyomdája. * 59—5—73.

Bernáth Aurél

rod

Írások a művészetről c. könyvének ism. Ujvári Bélától

Válasz.

1947. 358. l.

Ujvári B.: B. A. Írások a művészetről c. könyvének ism. Válasz.

1947. 358. l.

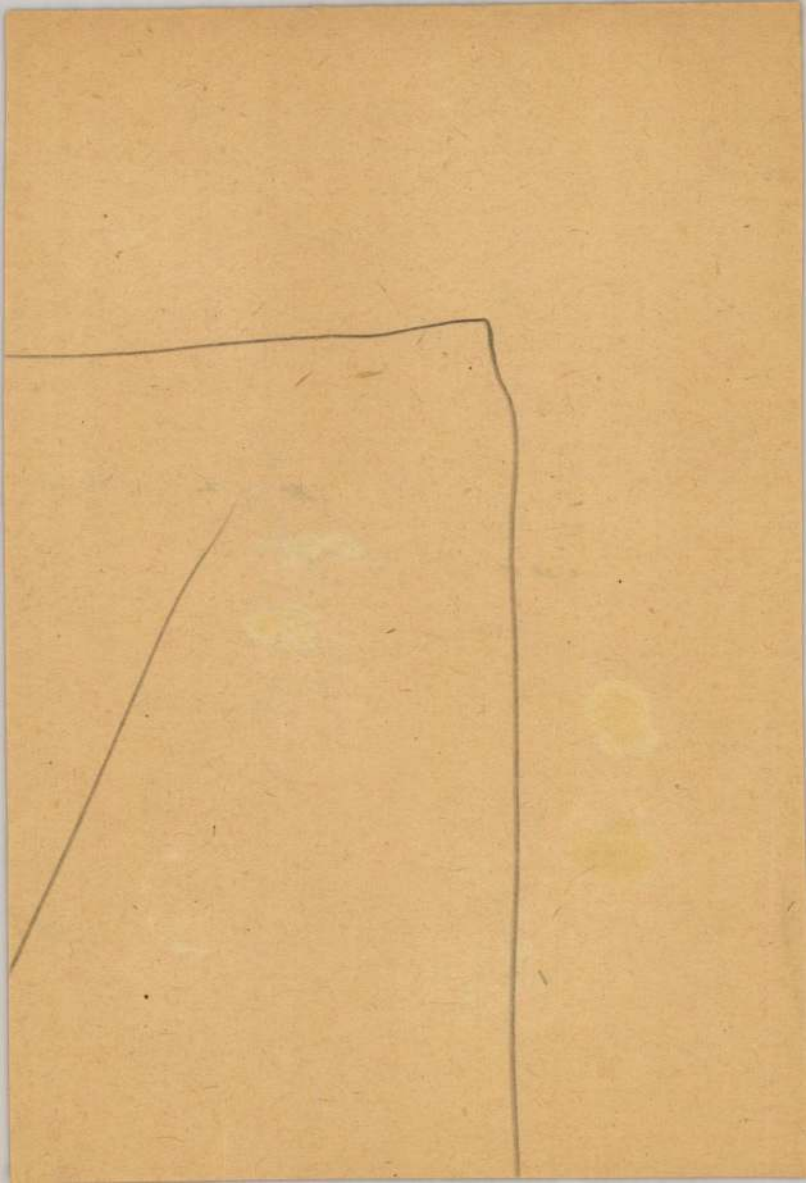

Bernáth Aurél

wőd

Vitéz Mihály:

Cehbelick és kivül-
maradtás

Uj Szántás

1947. febr. 7. 115. l.

Radvány h. n. VIII. 39.

Bernáth Aurél

vrád

Rabinovszky Máriusz: Természetelvűség és absztrakció. Magyarok 1947. 379–380. l.

Bernáth Aurél

vrott

Szegi Pál: Irások
a művészetről -
Bernáth Aurél
könyvt. Könyvárm.
Tér és Forma
1947. 118. l.

vegyes

J. 38
1801. 8°

Mohl
Adolf

Der Gnadenort Loreto in Ungarn

Mit 6 Abbildungen

Im Selbstverlage der Verfasserin

Bernáth Aurél

lord

Borbíró Virgil =

A realista és absztrakt művészet. Válasz.

1947. dec. 27. 519, 520.

magyar Bernáth Aurél

vajz

repr.

Alkotás

1947. 5-6. sz.

33. l.

(Keppel.) —

〈Bernáth Aurél〉

cikke

〈〉 A Szinyei-Társaság és művészetünk útja. Kny. Válasz. Bp. 1947

Gent (216)

Bernáth Aurél

l.

Szabad Művészet

1947, 132. l.

GYŐR

Mezőház

Győr város. VV 1856, 223 l.

Bernáth Aurél

crod
2

Kassák L. képrm nuk

54, 55, l. Nbá-
zából
keppel nap-
jainkig

Dp 1947

18—

118. Firenzei iskola, XVI. sz: Madonna Jézussal Gr. Anna és Fülöp apostol között. Fa, olaj, 57 x 43 cm.

Maszlagy II. 91. — Bertinelli-gyűjt

Bernáth Aurél

Somogyegyi képem. Sz. Sz.

1947. máj. Vasary-emlékkiállítás

Éj

Hegedű VI.

Walchensee III.

Csendélet XII.

Asztal dőtt (önarchép)

Tájkép VII.

Virág csendélet V.) part

Bpesteri

Van szerencsém a tekintetes Igazgatóságot kérni, hogy a „Műemlékek" számla terhére Kovács Géza bizott hivatal szolga Rezeihez 357 (három ötvenhét) korona 12 fillért kifizet. szíveskedjék.

Bpest, 1908. január hó

II.

A Nagyméltóságú vallás- és Közoktat ügyi Ministerium tekintetes Igazgatóságának!

A Kraszkói ág. hitv. ev. tem helpeállitására kiutalt 3700 koron ból ~~megtakarított~~ fennmaradt 357 korona 12 fillérnek az állampénztárba v beszállitása iránt mult évi szeptem

Bernáth Aurél

Fokusy Galárie

1947 máre A haladó
m. mův. + Mattuše

XIV.

Gňarchép
Kompozicio II. of

II.

A „Hermes" tekintetes
Igazgatóságának!

Van szerencsém a tekintetes Igazgatóságot kérni, hogy a „Műem-likek" számlái terhére 2134 ~~Korona~~ (Kettőezereggyszázharmincznégy) Korona 45 fillért Vajdahunyad r. t. város adóhivatalának megküldeni szíveskedjék

Bpest, 1907. szeptember 13

III.

Vajdahunyad város tekintetes igazgatóságánnesteri ~~Adóhivatalának~~!

A vajdahunyadi vár-hoz tartozó ingatlanok [illegible]

Bernáth Aurél

M. Nemzetisketer szerz. kiszem

kiáll. 1947 jan (v. trust

Dunapart, part

(Porsonym.)

A hidasi róm. kath. templom kibővítésével ~~munkái~~ kapcsolatos munkák fejében Gratzl Lajos építén, vállalkozó végszámlájának összege Lux Kálmán bizottsági tag úr által 54024 korona 96 fillérben állapíttatván meg, van szerencsénk a végszámlát, valamint az építési neződést a nevezett vállalkozó még hátralékos járandóságának kiszenlitése végett főtisztelendő Uraságodnak ./. alatt megküldeni.

Kiváló tinteletbel

Bp. 913 7/9

II.

Számvevőség!

A hidasi róm. kath. templom helyreállítására a vallás- és közoktatásügyi minister úr 1909. évi július 21.-én 82597. szám alatt ~~kelt~~ kelt rendeletével kiutalt 17278 koronáról van szerencsénk

Bernáth Aurél

Dunapart, pantell

Magy. mův. repr. [illegible]

képröm. kiáll. 1947.

jan

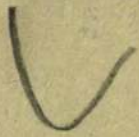

M. KIR. KÖZ. ÜTT. ÜZEMLÉKTÁR
BUDAPEST, I., VÁR.

936 JUL. 24 11
1

..... szám.

Műemlékek orsz. Bizotts Elnöksége
Budapest.
IX. Üllői út 33-35.

Hivatalból.

Dij átalányozva.

2732/1936.

..... ker., ... utca ..... sz.

<Bernáth Aurél>

cikke

( ) Az autodidakta festészetről.

Válasz. 1947.

jan. 17.

A miniszter ...

L az értesítendők

A

Műemlékek Orsz. Bizot...

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Csontváry.
Válasz. 1947.
484–487. l.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Reggeli pihenő" c. alkotását bemutatja a lap a "Szabadság Ünnep" alkalmából, a Fővárosi Képtárban rendezett kiállitásról. Berend Ilona: "Nemzeti kiállitás" cimmel ir a tárlatról.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

M.D.F.

Hernáth Aurél

"Reggeli pihenő" c. alkotását bemutatja a lap a "Szabadság Ünnep" alkalmából, a Fővárosi Képtárban rendezett kiállításról.
Berend Ilona: "Nemzeti Kiállítás" címmel ír a tárlatról.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Alkotásával szerepel az Ernst Muzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess ADJ Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf. 2. sz.

M.D.R.

Bernáth Aurél

Alkotásával szerepel az Ernst Múzeum kiállitásán, amelyet "Képzőművészek a hadifoglyokért" cimmel rendeztek a "Siess ADJ Segits" akció keretében.

Szinház, Bp. 1947. jan. 8-14. III. évf.
2. sz.

M.D.K.

Bernáth Aurél

A Képzőművészeti Főiskola uj tanáraival folytat beszélgetést Fehér Rózsa és riportjának keretében a lap bemutatja a müvész fényképét, Kmetty János és Berény Róbert müvészekkel együtt.
„Riviera" c. festményének repr.-ját ugyancsak bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1947. jan. 1-7. III. évf.
1. sz. 17. lap

M.D.K.

Bernáth Aurél

A Képzőmüvészeti Főiskola uj tanáraival foly-
tat beszélgetést Fehér Rózsa és riportjának ke-
retében a lap bemutatja a müvész fényképét.
Kmetty János és Berény Róbert müvészekkel e-
gyütt.
„Riviera" c. festményének repr.-ját ugyancsak be-
mutatja a lap.

Szinház, Bp. 1947. jan. 1-7. III. évf.
1. sz. 17. lap

Bernáth Aurél

Tájkép, pasztell

Virágcsendélet, pasztell

Asztal előtt, önarckép, olaj

Éj, olaj

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállítás katalogusa

Bernáth Aurél

Hegedü, olaj
Walchensee, olaj
Csendélet, olaj

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás katalogusa

Bernáth Aurél festőművész MDK

Neve nagyanyatva

Béky Júlia dr. „Vrét kiállítás"

Új Dunántúl 1997 IV. évf szept. 4. 3 l.

MDK

Bernáth Aurél [festőművész]

(A cikk a B. A. és Kádár László körött a válasz hasábjain folyó vitától tesz említést.)

Péter László: Andrássy Kurta János: Korszerű művészet és népiség.
Tisza, Szeged, 1947. december.
I. évf. 10. sz. 55. l.

MDK

Bernáth Aurél

Szolnok a nagy.képzőművészetben c.kiállításon szerepelt.

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz. 129.l.
Szolnoki hir.

MDK

Bernáth Aurél

Kaposvári hir. Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.
129. l.

Bernáth Aurél

Szalmássy Galéria

1948 Jan

Dunapart

Zsámbék.

Komlós István a zsámbéki prépostsági temolmrom őre részére az 1921.évi 77587.számu rendelettel utalványozott évi 160 korona diját, Főtisztelendő Plebános Ur által bizottságunkhoz tett ujabb pártoló előterjesztésére, a vallás és közoktatásügyi miniszter ur, ismételt javaslatom alapján folyó évi január hó 1-től kezdődően évi 200 kor-ra felemelte.

Az erről szóló utalványrendelet másolatát, az érdekelt őr szives értesitése végett, van szerencsém Főtisztelendő Plebános Urnak ./. alattX megküldeni.

Egyidejüleg örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy Főtisztelendő Plebános Ur részéről mult évi junius hó 20-án 277.sz.a. szives készséggel felajánlott szolgálatát elfogadjam s a rom ellenőrzésével kapcsolatos

MDK

Bernáth Aurél

Szinyei Társ. X. kiáll. N.Szal. 1948. febr.

Bernáth Aurél
Riviera, repr. olaj
Zebegény Landscape, olaj
Fiddler, xxxx ceruza

[illegible]. London, 1948.

Bernáth Aurél
Balcony, plaj
The river Vág, olaj
Brissago, olaj
Woman and Child, olaj
Window, olaj
In the open, olaj
Still life with fish, olaj
Balaton landscape, olaj

Exhib. London, 1943.

MDK

Bernáth Aurél

Önarckép

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.
13 l.

Bernáth Aurél festő M.D.K.

Erkélyen. Olaj mgtul.
Csendélet " műv. tul.
Az ebéd " " "
Badacsony " " "

Ikár magyar művén. Kiállítás kat.
Bp 1945 7

Bernáth Aurél festő MDK.

Nere megcsúlítve

Nikelszky Géza: „Kaposvári képzőművészek tárlata Pécsett"

Dunántúli Napló 1948 V. dof. máj. 23.
6. l.

MDK

Bernáth Aurél

Dunapart

100 év festészete. Szalmássy Gal. kiáll. 1948. jan.

MDK

Bernáth Aurél, festö.

Erkélyen.	Of.
Csendélet.	"
Az ebéd.	"
Badacsony.	"

Száz magyar művész. -Füv.Képtár Kiállitásai XL.
Budapest, 1948.okt. Ka t. 7.l.

Bernáth AUrél 1895....

Apa gyermekével, paszt.

[illegible] és [illegible] Vall. [illegible]. [illegible]-
[illegible] [illegible]. Bp. 1948. 8 1.

Bernáth Aurél

Szabad Müvészet. 1948. 125 l.
/A londoni magyar kiállitásról/

Bernáth Aurél

Bányavidéki ut, olaj
Festőnő, olaj

Uj magyar Képzőművészet. Főv. Képtár bányavidéki vándorkiáll. 1948. jun. 24/1.

Bernáth Aurél

Erkélyen, olaj
Csendélet, "
Az ebéd, "
Badacsony, "

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 7 l.

Bernáth Aurél

Uton, olaj
Ablakból, "
Parkban, "
Tél, paszt.
Nüterem, olaj

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 9 l.

MDK

Bernáth Aurél

Dunapart, fatus.

"Száz év festészete" kiáll. Szalmássy Galéria. 1948.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

Bernáth Aurél

1944. febr. 1.

— A nemzet híre a külföldön. Arról a kérdésről, melyet a »Magyar Csillag«-ban »Kirünk a világban« címen nemrég Illyés Gyula és Keresztury Dezső vetett fel és amely azóta szinte az egész magyar sajtóban oly nagy hullámokat vert, a »Magyar Csillag« most megjelent február 1-i számában Balogh József ir összefoglaló tanulmányt. Balogh tanulmányán kivül a szám további kiemelkedő közleményei: Németh Lászlónak eredetileg a rádió számára irodott, de ott el nem hangzott cikke »Ady ünnepére«; Örley István és Szabó Zoltán kritikai esszéje a regényiró és a publicista Márai Sándorról; Bernáth Aurél »Petőfi és Rafael« című vallomása; Bóka László elmélkedése Kosztolányi prózájáról; Veres Péter beszámolója újabb ovasmányairól és Halász Gábor portréja Ortegáról. A szépirodalmi részben Cs. Szabó László elbeszélését, Hegedüs Zoltán, Kömüves Imre, Rónay György, Vidor Miklós és a most elhúnyt fiatal erdélyi költő, Salamon Ernő verseit találjuk. Illyés Gyula folytatja »Hunok Párisban« című visszaemlékezéseit. Szinházi eseményekről Schöpflin Aladár, képzőmüvészetiekről Farkas Zoltán irt.

Pest, 1944. febr. 1.

Bernáth Aurél

Szinyei Társaság kolozsvári kiáll. 1944-

Virágcsendélet, III. díj.
Vidéken, díj.
Önarckép szakkáblával, díj III.

(Bernáth Aurél 7

cikke

l.

Válasz 1946. dec.

nagyobb vitacikke
figyelmeztet a pa-
raszti kultúra pri-
mitív formavilágá-
ba való leszállás
veszélyeire a művé-
szek terén.

33/912 lelk. sz.

Az „országos Müen
méltoságú

121/912 sz. becses értesítése és
jeztem, a „gacsályi ref. 4
2000 korona segély folyósí
nül, részint mivel ugy vélj
kiállitott nyugták bélyegm
beluvánó becses leiratul
nestalán a fel nem bély
rehozzuk a nyugta vissz
– a kintalárt illetve k
idő alatt kérjük, mert a
haladárában illetve be
nyjában – gátolva van

Teljes tisztelettel
Gacsály 1912. Ma

tovább

~~Bálint Endre 112,~~
~~Barcsay Jenő~~
58.
~~Bartha László~~

~~47.~~

~~Beck Judit~~
~~69.~~
~~Bélaváry Aliz 94~~
~~Bernáth Aurél~~
~~48. Dunai Látkép 10 f~~
~~Bényi László dr~~

79.

Volt Ernst Museum

A „Magyar Képzőmű-
vészetért" I. univerzeti
kiáll. Kat. [Bp 1946.
Jul.]

Szán

A visegrádi „Sal
bádagos munkák

1. ~~53.20~~ fm. Ejtőcsatorna kész
26.10. 13 sz. horganybádogr
26.85 0.50 m. kit. szél., 2 m
52,95 fm renként elhelyelyeze
erős kov. vas nyitha
csőbilincsekkel, fö
relve telyesen készen
2. 1 db. Kifolyókönyök ké
3. 5.10 fm. Nyitott facsatorna
bélelése 13 sz horga
daggal, 0.66 m. kit.

Bernáth Aurél

Reggeli pihenő
c. képe rajzt

Szinház

1947. márc. 19.
(Nemzeti Kiállítás; Reggel)

Gerade das Nösnische nötigt zu einer Festsetzung eines Zeichens für diesen Laut, da es denselben auch nach dumpfen Vokalen mehr als andere unserer Mundarten verwendet. Aber das Zeichen für gutt. *ch* (den *ach*-Laut) wird jeder Leser mit *b* verwechseln. Darum sollte man für die guturalis das schon vorhandene Zeichen *ch* verwenden. Übrigens kann ich die Frage nicht unterdrücken, warum denn nicht beide *ch* eben durch dies e i n e Zeichen sollen wieder gegeben und nur für e i n e der Funktionen eine Zugabe, etwa spiritus asper für die gutturalis, soll geschrieben werden (*säch* = sieh, *sach* = Sache)? Was ist einfacher? Zwei neue Zeichen oder nur ein neues neben dem bisherigen oder nur das bisherige eine mit dem Zusatz: du musst aber den *ich*-Laut vom *ach*-Laut unterscheiden!? Jch entschiede mich für das Letztere, schon darum, weil in den meisten Fällen sich die Unterscheidung von selbst ergibt, nur selten durch das besondere Zeichen wird bewerkstelligt werden müssen. Noch einfacher als der spiritus asper wäre ein dem *ch* ohne Absetzung der Feder zu erteilendes Unterscheidungszeichen. Je einfacher das System der Schriftzeichen, desto besser. Darum würde ich auch für die gutturale Medialaspirata, die wir in tragen sprechen, kein besonderes Zeichen vorschlagen, sondern entweder *g* mit spiritus asper schreiben oder *g* in ähnlicher Weise ändern, wie *ch* zum Ausdruck der gutturalen Aspiratia wäre

lett disszertációja elkészítését, amelyben az ötöttvas kristályosodásával, közelebbről a grafit, illetőleg cementit kiválásával foglalkozott.

Bernáth Aurél

cikke

A Szinyei Társaság és művészetünk útja

Válasz. 1947 márc. 9-én

néprajz tárgyakból, „Hajós. Die Volkserzählung einer schwäbischen Sprachinsel in Ungarn" című értekezése alapján. 1938 március 10-ike óta a goslari Nemzetközi Mezőgazdasági és Parasztiroda magyar osztályának vezetője. Itt kiállítást rendezett a magyar népi művészetek termékeiből és kidolgozta az osztály teljes munkatervét.

Kenez Sándor (1913, Diósgyőr, ref.), okleveles református lelkész, a sárospataki református teológiai akadémiáról (Ujszászi professzor), a Humboldt Alap ösztöndíjával folytatott tanulmányokat Berlinben. Mint az egyetem hallgatója szemináriumi dolgozatot készített „Kierkegaards Wirkung auf die Theologie nach dem Weltkriege" címen Gruehn professzorhoz. Wobbermin professzor szisztematikai szemináriumában „Die Krisis der Theologie" címen tartott előadást. Elkészítette „Kierkegaard és a világháború utáni teológia" című teológiai doktori értekezését. A Magyar Református Egyházak Egyetemes Konventje megbízásából a berlini magyar királyi főkonzulátus segítségével összeírta a Berlinben élő református magyarokat, köztük lelkigondozói munkát végzett, a Collegium Hungaricumban két istentiszteletet, egy gyülekezeti és egy magán úrvacsoraosztást tartott.

(Bernáth Aurél)

Könyvei.

( ) Írások a művészetről. Bp. 1947. Dante kiadás.

Fenti írásai Európában egy ideig az absztrakt művészetek egyik ágát, az expressionizmust művelte

Bernáth Aurél

írod

Kis Újság

1947. febr. 27.

(Lemond-e Bernáth Aurél a Szinyei Merse Akadémia elnökségéről?)

(Bernáth Aurél)

cikke

(?) A Szinyei Társaság és művészetünk utja.

Válasz. 1947. márc.

Ø.

Tétel-szám	Tárgy
	Áthozat

Költségve

A Müemlékekországos B
~~A~~ Szépmüveszeti

1 db rajztáz szek
számára
a tervezeth rajz szer
borovi stafli es lu
meret: 5·58 m hosszu
0·90 m mely az elöa

Bernáth Aurél

l. Rabinovszky M.:
Beszámoló
Szabad Művészet

~~17.486/1939. szám.~~ 1948. 3. n.

~~III.u.o.~~

116. l.
117. l.
képpel

[redacted]

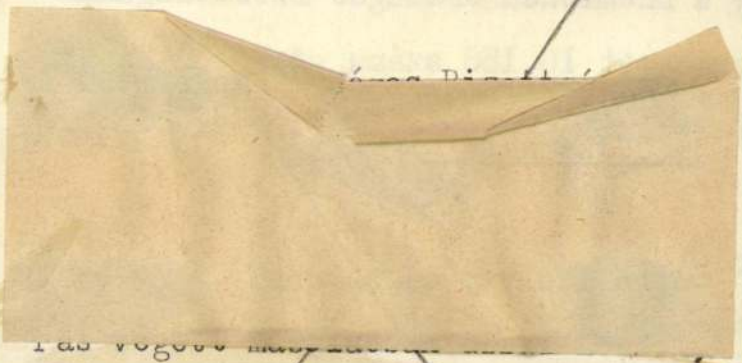

hogy a most utalványozott összegek

vi miniszterium jelen kelet ésügyszám
ztályának és a Csekkosztálynak intézett
letének másolata:

y a Műemlékek Országos Bizottságának
vezetett 16.136 számu csekkszámlájá-
havi javadalma fejében a következő

erhére:

vanöt pengőt.

erhére:

Bernáth Aurél

d. Szabad Művészet

468)

1950.12.n. 467(6.

Rabinovszky M.

A művészet és az ig hőjönség

/54

e sistemati, il bilancio delle perdite registra la demolizione di tre chiesette: S. Maria in Macello Martyrum e S. Urbano dei Pantani, rifatte nei secoli XVII e XVIII, e di scarso interesse; S. Lorenzuolo ai Monti, che risaliva al 1860, assolutamente priva di valore artistico. Le molte case abbattute non avevano il minimo pregio; tuttavia qualche portoncino barocco che vi esisteva è stato scrupolosamente messo in salvo. Di antico si è tagliato il muraccio di sostegno della Velia fatto a scaglie di selce e di marmo, presso la Basilica di Massenzio, e alcuni resti di una villa sulla collina. Gli acquarelli, i disegni, le fotografie esposti nel Museo di Roma, restano a dimostrare a chiunque lo desideri, che niente di notevole si è sacrificato.

Dopo le prime voci di ammirazione, cominciarono a pio-

Bernáth Aurél

d.

Szabad Művészet

1950. 10. 415-1
416

~~Vásárlások~~

Az I. M. képem
kiáll. szkere

I Reali d'Italia nel Cortile di San Damaso.

Bornáth Aurél:

Munkás művészeti élete

~~Szabad Művészet~~

~~1957. 28. l.~~

Szabad Nép

1951 jún. 3

A vall.és közokt.m.kir.min
kelt és a IX.ker.állampénz

Pejtsik váróly f
által a Müemlékek Országos
fényképészeti czikkek költ
zenhat/:216:/ K 58 fillért
pénztárt, hogy ezen összeg
elnökének hivatalos nyugta
mellett fizesse ki és tárc
kiadáskép számolja el.
A hiv.másolat hi

Morgény

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1950. 8. sz. 290. l. kép

294. l.

A Nemzeháczy Ma-
dly első
kiszítása

miniszternek jelen kelet és ügy-
.és a Csekkosztályhoz intézett

öltségvetési cim: "Müvészeti célok
Bizottsága. Rovat: 5. Alrovat: 1.2.

y a Pesti Hazai Első Takarékpénztár
t, V. Berlini-tér 6./ a Müemlékek
február havi javadalma fejében és

ltségekre . . . . . 50 P

Bernáth Aurél

d.

Szabad Művészet

1950. 77. b.

Zamoskin látogatása

m. műv. műtermében

Bernáth Aurél
Aul. 1895
életrajz

l.

Szabad Művészet

1950. 8. n. 298. l.

(kis lexikon)

Krassó-Szörén

Krassova, várrom.
Német-Facset, várrom
Turnul, „Ovidius torny
Valkó, csúcsíves templ
Zsidóvár, várrom.

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1950. 160.1

B.A. előadása

Progetto pel Palazzo del Littorio (arch. Libera).

malati, una Casa di Riposo del Medico. Iniziato il 1° marzo 1931 il grandioso Istituto sarà compiuto il 1° dicembre del '34.

L'Ospedale del Littorio a Monteverde, sebbene progettato fin dal 1917 e iniziato nel 1919, deve ascriversi a merito del Regime Fascista, perché nel '22, fatta appena la sistemazione del terreno e parte delle fondazioni, per mancanza di mezzi i lavori erano stati sospesi; per l'intervento del Duce, che fece assegnare i fondi necessarii, ripresa l'opera il 15 settembre 1927, in soli due anni fu compiuta. L'area totale dell'ospedale è di 360.000 mq.; la costruzione è condotta secondo i più moderni

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1950. 12. sz. 471. l.

nazionale. Noi siamo disposti ad appoggiare in Parlamento quanto v'ha di legittimo nelle richieste delle varie categorie di impiegati, ma ad un patto, che la si smetta con l'ostruzionismo e con lo sciopero bianco, che la si smetta di sabotare la Nazione, di insidiarla e offenderla e paralizzarla nel suo sistema nervoso.... I telegrafi non sono dei telegrafisti, le ferrovie non sono dei ferrovieri e non deve essere tollerato che gli impiegati si giovino degli strumenti dei loro uffici per ritardare o assassinare la ripresa economica della Nazione ».

Contro l'impotenza e l'insipienza del Governo, quella dei fascisti e dei nazionalisti era l'unica forza che si opponeva alla rovina del Paese. Benito Mussolini aveva raccolto a Milano il 23 marzo del '19, in Piazza S. Sepolcro, gli interventisti, i reduci, i nazionalisti, gli arditi, gli entusiasti, e da quella adu-

MEGHIVÓ

A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja és az Állami Rippl-Rónai Múzeum Kaposvár

1951. szeptember 30.-án délelőtt 11 órakor

nyitja meg az ötéves terv keretében ujjárendezett kaposvári Múzeum állandó régészeti-, várostörténeti-, néprajzi- és képzőművészeti kiállitását.

A kiállitást a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja nevében Bernáth Aurél Kossuth-dijas festőművész nyitja meg és a megye dolgozóinak nevében a Megyei Tanács elnöke, Polonyi József veszi át.

Bernáth Aurél

Dr Szentiványi Gyula

Budapest

Lágymányosi utca 16.

H. Zádor Anna: A m. művészettudomány történetének vázlata 1945-ig.
A M. Művészettörténeti Munkaközösség
évkönyve. 1957. Fn. 1952.38.l.

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1951. 11. 12. 482. l
486. l

Radocsay D.

Mesjchzétes a
II. M.
Nagyen. Kiáll
erő

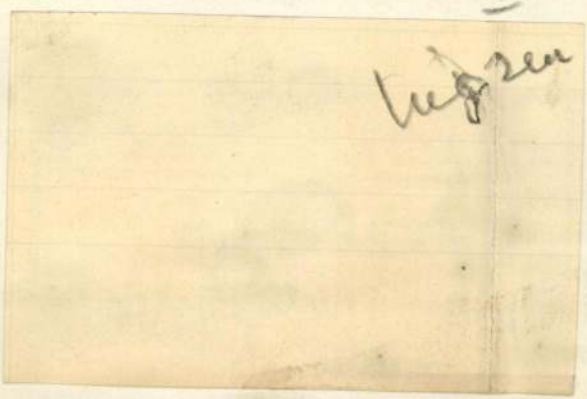

számla terhére elszámolás köt

pest, 1929.évi február hó 21-

nay Zoltán s.k. miniszteri ta

A hiv

m

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1951. 11. 493. l.

~~Többször~~

494, 495. l.

Végvári L

A mémos térrís
disztermének ni
panneaui

képpel

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
ad. 346/1927.

Bernáth Aurél

Szabad Művészet

1957. 452. l.

454. l. (Kép-vel.)

456. l.

Véjvári L.:

A foldalatti [illegible] vetut freskó terven

kiadási csekkszámla terhére u

ber hó 29-én. A miniszter re

miniszteri osztálytanácsos..

A hiv

minis

(4)

sok kialakításával jelenkedett de otthont adott a művészeknek

Egyri Mária : Művésztelep Szolnokon

Múzeumi Magazin 1977/2 3-4 old

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél

(1)

- Lippich Gusztáv új főispán 1899 jún-ban ígéretet tesz a közművelődés és közízlés terjesztésére.
- a „Műcsamok" lap műtermek építését kéri.
- Bihari Sándor, Boruth Andor, Fényes Adolf, Hegedüs László, Kernstok Károly Katona Nándor, Mednyánszky László, Mihalik Dániel, Pongrác Károly, Szlányi Lajos, Vaszary János, nevében Olgyay Ferenc memorandumot ad át Wlassics Gyula miniszternek
- művésztelep létesítését kérik
- lekötelezik magukat - évente egy tárlat létrehozására Szolnokon

1901. ápr. 28-án megalakul a Szolnoki Művészeti Egyesület
- első feladat - műterem építése

1902. jún 29-én átadják a műtermet a honfoglaló művészeknek

Bihari Sándor, Fényes Adolf,

Bernáth Aurél

Hegedüs László, Mihalik Dániel, Olgyay Ferenc, Pongrác Károly, Szlányi Lajos, Zombory Lajos (2)

- Szolnok jó témát nyújtott az akkori festészetnek – itt festettek azelőtt német és osztrák festők is
- magyar művészek közül itt festett: Sterió Károly, Böhm Pál, Aggházy Gyula, Deák Ebner Lajos
- Bihari Sándor a telep alapítótagja és aktív művésze élete végéig
- Fényes Adolf az első korszakban készíti itt a „Szegény emberek" sorozatát
- Szlányi Lajos, Olgyai Ferenc, Mihalik Dániel a táj rajongói, Zombory Lajos állatfestőként ismert, Szüle Péter alakos kompozíciókat, portrékat fest, Zádor István rézkarcokkal foglalkozik
- gyakran megfordul Szolnokon Koszta József is aki Nagybányáról jött és később szentesen telepedik le.
- Barta Ernő, Zádor István, Pólya Iván és Tibor plakátokkal támogatják a Tanácskormányt
- 1919-ben visszahívják a művészeket a telepre, ahol kórházat rendeztek be
- a két világháború között jelentős szerepet vállal a két Pólya testvér
- Aba-Novák Vilmos művészetét is jelentős évek kapcsolják Szolnokhoz.
- az újonnan érkezettek az első

időszakban Fényes Adolf és Szlányi Lajos irányítja majd a 40-es években Gallé Tibor foglalkozik (3)
- ehhez az időszakhoz tartozik még: Udvary Dezső, Klík János, Vidovszky Béla, Jávor Pál Olgyay Ferenc tevékenysége
- az alkotól többsége csak nyáron van a telepen - évenként közös tárlatokat rendeznek
- 1926 óta tagja a telepnek Chiovini Ferenc a 30-as évek végétől Pátzay Pál, Gáborjáni Szabó Kálmán, Mattioni Eszter, Basilides Balma, Borberéki Kovács Zoltán,
- 1943-ban Kerényi Jenőt is vendegtaggá fogadják
- a háboru után kimarad a telepről: Fényes Adolf, Révész Péter Pál, Aldor László, Förstner Dénes
- megrongálodnak a műtermek
- 1948-tól kezdenek visszaköltözni az épületekbe Chiovini Ferenc, Benedek Jenő, Bótos Sándor, Patay Mihály
- 1953-58 között itt fest P. Bak János, és a telepen kívül dolgozik Baranyó Sándor
- Antal Ilona 1965-ig, Palicz József, Gácsi Mihály 1974-ig, Mészáros Lajos 1971-ig
- mai szolnoki művészek: Chiovini Ferenc Baranyó Sándor, Berényi Ferenc, Bokros László, Fazekas Magdolna, Meggyes László festők, Nagy István, Simon Ferenc, Szabó László szobrászok, Bokros Júlia keramikus.
- a művésztelep nem közös voná-

Bernáth Aurél

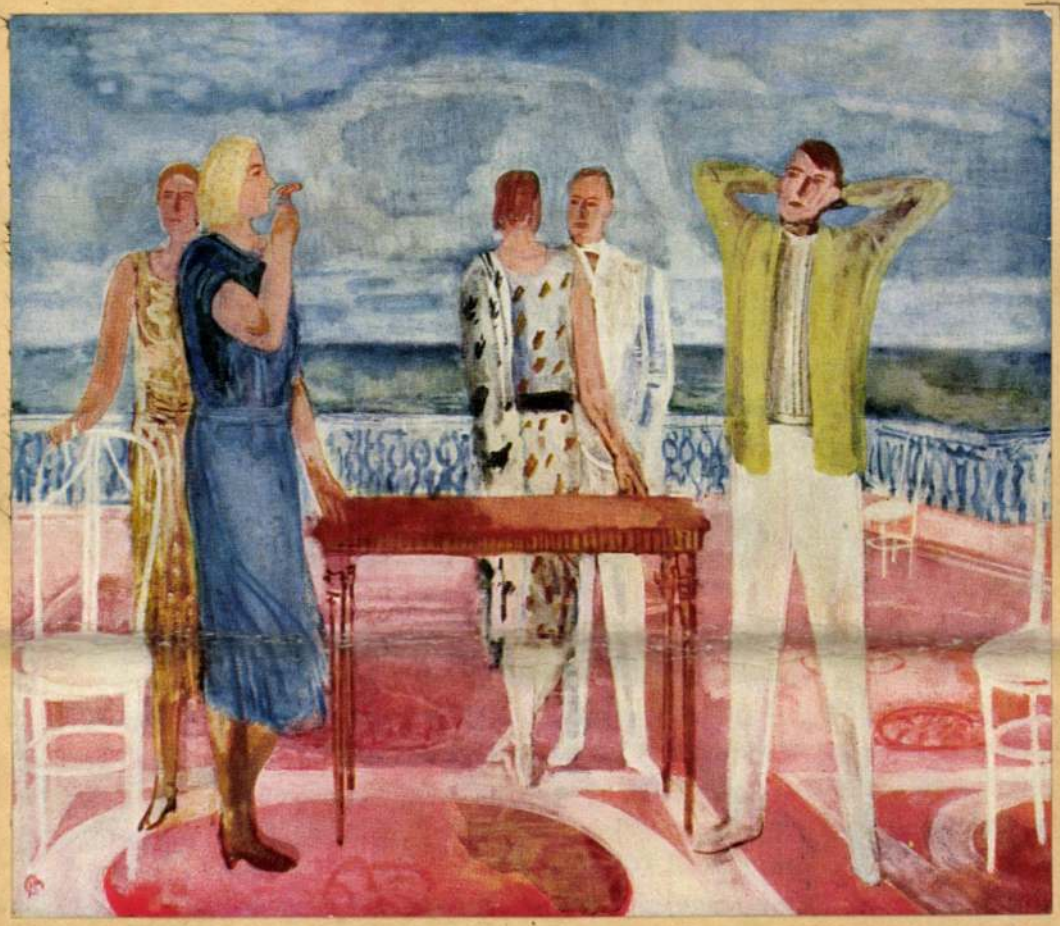

BERNÁTH AURÉL: Terrasz. = Tavasz
Budapest, Fruchter Gajos tulajdona

es később át lett festve

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél

10. *Bernáth* Aurél: *Hegyszakadék* (pasztell) 500 pengő.
11. *Bernáth* Aurél: *Budai vár* (pasztell) 450 pengő.
12. *Bernáth* Aurél: *Munka-asztal* (pasztell) 500 pengő.

1.

Nemzeti Szalon 1927. jun.

Kut.

1929 januar Reichsberg

Lev

dupl

...VÉSZEK UJ TÁRSASÁGA

Bernáth Aurél

szül. 1895. nov. 13

Marcaliban

Nagybánya, másfelév

Becs, négy év Berlin

Antán Párizs és Itália.

1926 ota Pöstyénben

(Piestany) dolgozott

Blumentopf of. 1928

Munkaasztal of. 1928

Kat Nürnb 1929

17. l.

BELVÁROSI VÁLTOUZLET R. T.

A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐÁRUSITÓJA

:: BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 37

LEVÉLCIM: BUDAPEST 62. PÓSTAFIÓK 40.

Méltóságos
Nagyságos

Dr Lendvány Gyula *urnak*

BUDAPEST

VI Aréna út 41

Bernáth Aurél

Magyar Művészet
1928. 600, 720

~~[illegible]~~ Kut

Bernáth Kárl

1928 Fav (Mücs.)

Kut II

Ösendélet sakktáblával

pest

Riviera I.

Sopron város tanácsának folyó évi
Február hó 10-én 2799/922.sz. a. kelt átira-
tára hivatkozással, melyben a dr.Mihályi Er-
nőnek "Soproni renaissance és barok stilusban
épült házai" cz. munkájában megjelent képek-
ről, nevezetesen: a soproni egykori városhá-
zi ülésterem mennyezet építése szinvázlatáról,
a mennyezet festmény részletéről s az egykori
városháza és előtte álló szoborról a Bizottsá-
gunk birtokában levő fényképfelvételek kiköl-
csönzését kéri, van szerencsénk válaszolni,
hogy a felsoroltak közül az első és másodsor-
ban említettek fényképtárunk gyüjteményében
megvannak, a harmadikról azonban csak képes-
levelezőlapok vannak birtokunkban. A felvéte-
lek kikölcsönzését illetőleg a városi tanács
óhajának a legnagyobb készséggel teszünk ele-
get, de tekintve a posta jelenlegi megbizha-
tatlanságát, amennyiben a postára adott fel-

Bernáth Aurél

festő

Koll. kiáll. Ernst.

vod

Ujság. 1928. sept. 8.

(e. a.: Az évad első kiállításai.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Bernáth.

Von J. Meier-Graefe.

Der Berliner Winter, den man fürchtete, läßt sich in der Kunst hoffnungsvoll an. Erst die neue Sezession, jetzt die Ueberraschung in der Galerie Hartberg, der Maler Aurel Bernáth, ein Name, den man sich merken muß, der uns längst geläufig wäre, wenn der Mann aus Paris, nicht aus Ungarn stammte. Viele Entfernungen in Europa sind immer noch riesig. Nur das dumme Zeug kommt immer in Windeseile zu uns.

Ein Maler, der nicht nur verspricht, sondern mit seinen 36 Jahren schon viel realisiert hat. Man würde ihn überall, nur nicht bei den Magyaren suchen, kann höchstens zu der Musikbegabung seiner Landsleute eine Beziehung finden, obwohl den sehr zarten Klängen des Bildes die feurige Leidenschaft der Rhapsodien durchaus fern bleibt. Französische Kunst, die den Budapestern durch schöne Sammlungen und ein glänzend geleitetes Museum vertraut ist, wird ihn berührt haben, aber kaum einer der aktuellen Matadore, kein Picasso, kein Braque, eher Bonnard, aber man würde vergeblich nach greifbaren Verbindungen suchen. Ein ganz selbständiger Geist. Ich sage Bonnard, um eine ähnliche Nervendisposition, eine artverwandte Sensibilität anzudeuten. Die Vision Bernáths ist schmaler und weniger parador. Auch er liebt einfache, womöglich banale Interieurs. Die Fensterecke eines Hotelzimmers mit Waschtisch und Spiegel kommt des öfteren wieder, einmal leer, weiß in weiß, gehauchte Striche, Pastell, (Sammlung Bruster, Budapest). Ausgerechnet ein Ungar. Das Weiß singt eine zarte Melodie. Draußen fliegt ein weißer Vogel und trägt sie in die Lüfte. Gulasch, Paprika, wo bleibt ihr? Ausgerechnet ein Ungar mußte diese diskrete Realität, diese gehauchte Melodik, diese Romantik ohne Kulisse, Romantik aus Hotelstuhl, Waschtisch und weißem Vogel, Nervenspitzen-Romantik finden. Auch die Oelbilder sind zart wie Pastell, aber man stelle sich nichts Verblasenes vor. Alles klingt, dürfte in dieser Form kaum stärker klingen. Unter den 31 Bildern nicht eins, das nur gemalt, nicht Aussprache wäre, zu dem man sich nicht hingezogen fühlte, weil etwas vorgeht, an dem man teilnehmen möchte. Es gibt Ungelöstheiten, die der Zukunft etwas übrig lassen. Manchmal schließt sich einer Szene, die für sich genug wäre, eine zweite an und beunruhigt das Bild. Bernáth besitzt nicht immer die Weisheit des Artisten, die ein Bonnard souverän beherrscht, träumt weiter, wo er abbrechen müßte, trennt sich nicht von der Melodie. Man folgt ihm auch dann, findet die Verletzung einer Kompositionsregel unwichtig neben dem Zauber.

Manchmal stellt er die eigene Gestalt in das Hotelzimmer. Der Typ erinnert an Munch, als dieser jung war. Derselbe klassische Gesichtsbau. Sie sollen von Mongolen abstammen. Ein Aristokrat wie Munch, dieselbe hohe Stirn, die gerade Nase, derselbe nervöse Blick, dasselbe Schweigen. Munch war robuster. Ich möchte glauben, daß Bernáth seine Zartheit sicherer beherrscht und seine nicht unbegrenzten Kräfte ökonomischer zu verwenden weiß. Es bleibt abzuwarten, wie er sich weiter entwickelt. Gerade die Unverbindlichkeit seiner Vision könnte Perspektiven haben. Er ist menschenfreundlicher als Munch, gehört mehr zu den Bonnard, ein besserer Europäer. Seine Landschaften schildern nicht die Verlassenheit, sondern sind gehegte, zugängliche Stätten. Man könnte sich auch seine Vision bebauber vorstellen, geeignet, mit der Zeit schwerere Gewichte aufzunehmen.

Das Bild, das mich auf die Musik brachte, ist das Porträt einer Dame in schwarzem Kleid mit einer Geige in der Hand. Sie stützt die Geige auf den Tisch. Das Bild hat die braunen Töne eines Straduarius. Das Braun geht von gelbem Ocker bis zu venezianischem Rot. Das reich getönte Schwarz des Kleides ist die G-Saite. Das Bild klingt wie ein gedämpfter Straduarius.

Man kannte bisher von ungarischer Malerei zumal die großartigen schwarzen Skizzen Munkaczys und den Leibl-Freund Szinyei, der einen flüchtigen Reflex des Impressionismus in seine Heimat brachte; von Jüngeren allenfalls Rippl Ronai. Dieser Aurel Bernáth dürfte in Zukunft als ein Repräsentant gelten. Gibt es noch andere Maler von seiner Klasse in Pest? Mit diesem einen rückt Ungarn wie einst Norwegen mit Munch in die Reihe der modernen Kunstvölker, auf die wir zu achten haben.

Frankfurter Zeitung, 1931 nov. 29.

BERNÁTH AURÉL

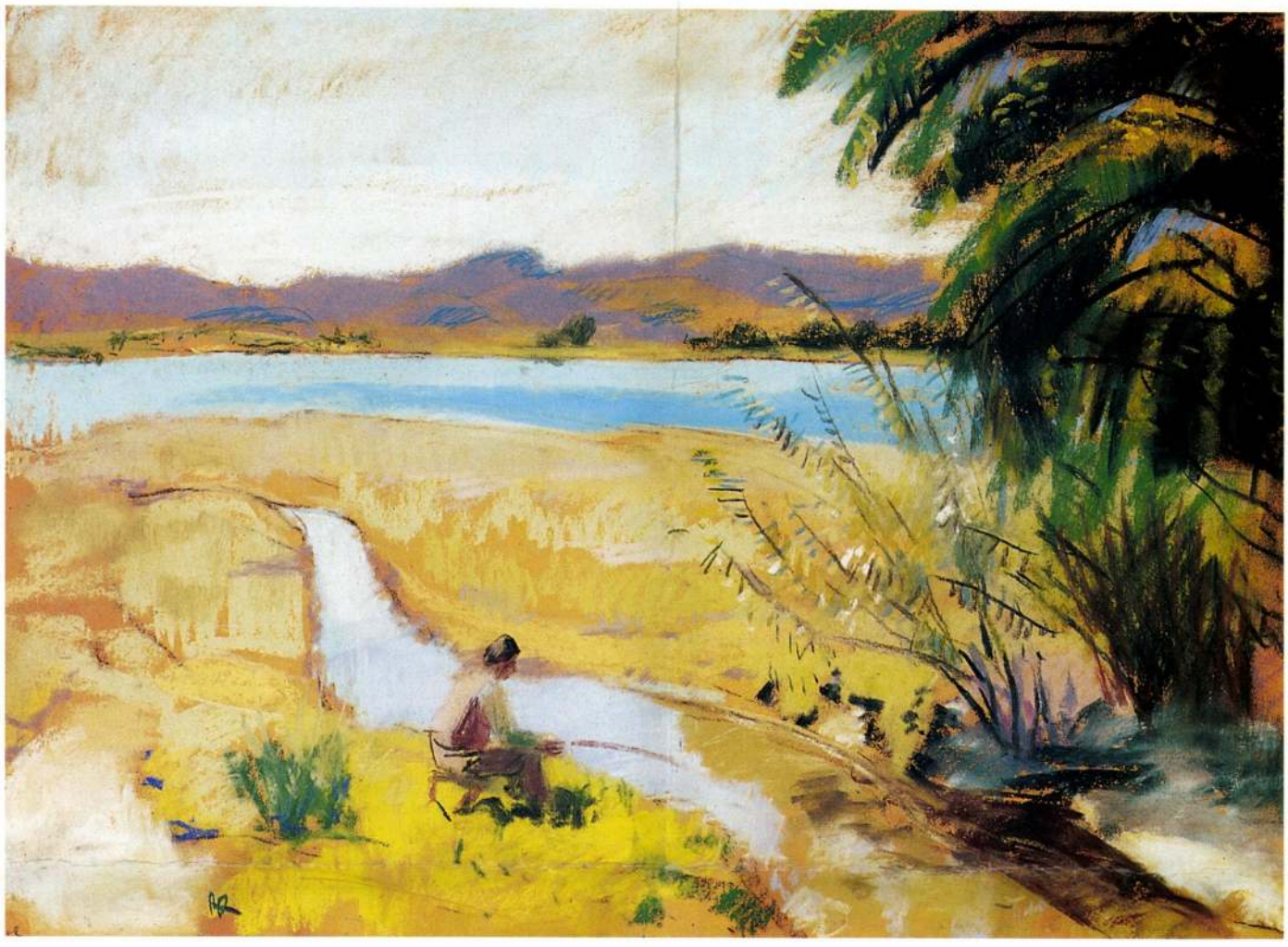

180

„EZ NEM BERNÁTH!"

(Fam Aurél)

180 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895-1982)

Dunapart

50 × 69 cm
Pasztell, papír
Jelezve balra lent: BA

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

181 ▪ EGRY JÓZSEF (1883–1951)

Badacsony

60 × 88 cm
Olaj, papír
Jelezve jobbra lent: Egry József
Hátoldalon: Nemzeti Szalon törzskönyvi lap

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft

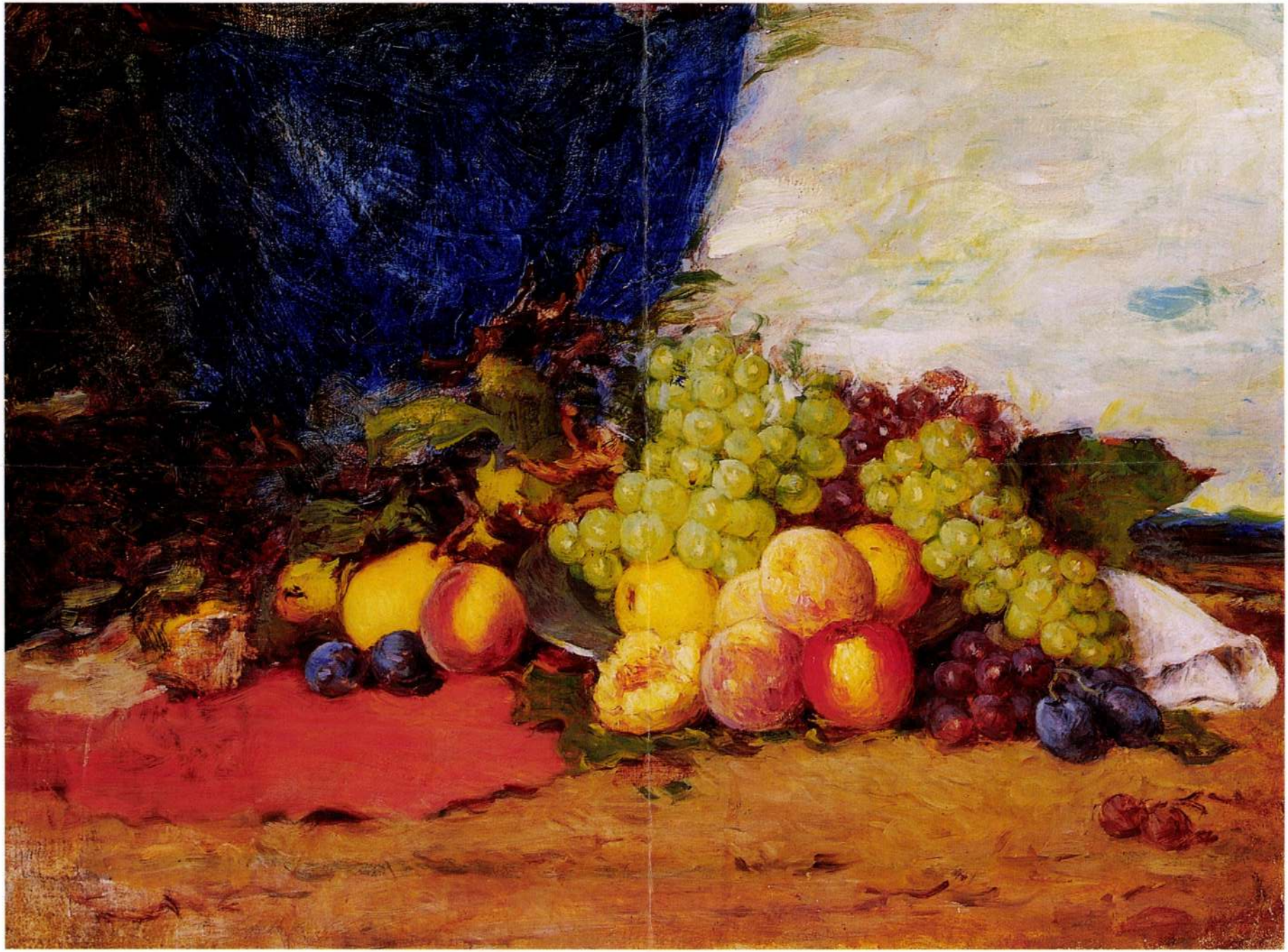

17 • BERNÁTH AURÉL
(1895–1982)

Teraszon

34 × 42 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: BA
Kikiáltási ár: 45 000 Ft

18 • BERNÁTH AURÉL
(1895–1982)

Táj

27 × 44,5 cm
Akvarell, karton
J. j. l.: BA
Kikiáltási ár: 40 000 Ft

17

18

BERNÁTH AURÉL

19 • JÁNDI DÁVID (1893–1944)

Ősz Nagybányán

33 × 48 cm
Pasztell, papír
J. j. l.: Jándi D
Kikiáltási ár: 90 000 Ft

20 • DÉSI HUBER ISTVÁN (1895–1944)

A vörös torony

22 × 30 cm
Akvarell, karton
J. n.
Kikiáltási ár: 35 000 Ft

21 • BERÉ

Önarckép

39 × 27 cm
Pasztell, pa
J. j. l.: Berér
Kikiáltási ár

20

21

82 ▪ KOSZTA JÓZSEF (1861-1949)

Alkonyat, 1904

88 x 99 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Koszta J. 1904

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

IRODALOM

Lázár Béla: *Koszta József művészete.* Magyar Művészet, 1937/3.
Lyka Károly: *Adalék Koszta József stílusának történetéhez.* Művészettörténeti Tanulmányok 1954-55, Budapest, 1957.
Bényi László: *Koszta József.* Budapest, 1959.
Aradi Nóra: *Koszta.* Budapest, 1965.
Egri Mária: *Koszta József.* Budapest, 1989.

Az Alkonyat Koszta korai remekműveinek sorát gazdagítja, egyszerűségében is lenyűgöző hatású kép. Patetikus festmény, amely egyszerre ébreszt rezignált empátiát és romantikus hevületet a nézőben. Tájkép egyetlen alakkal, amely méltó társa Koszta századelejei, tömbszerű, alkonyi pírral keretezett, dolgozó menyecskéinek, parasztasszonyainak. Az Alkonyat festőjén ugyan érződik a müncheni tanultság, művészete azonban messze meghaladja a korszak népi életképfestészetének színvonalát, így nem véletlen, hogy méltatói a nagy, francia, tájképfestők körében keresték munkásságának előképeit. Legalaposabb monográfusa, Bényi László a következőket írta az Alkonyat párdarabjáról: *„Mezőn című festménye, amely Cibakházán készült – a nagy barbizoni mesternek, Millet-nek témakörébe vág; az ő meghitt, csendes alkonyait, munkáról szóló áhitatát idézi. De bármennyire is indokolt, hogy e mezei munkát ábrázoló, bensőséges hangú képét és ennek rokon változatait Millet hangjával kapcsoljuk egybe, az is bizonyos, hogy nem Millet hatása kerestette meg vele a tájat, hanem festői és emberi élményei. Paraszti származásuk hasonlósága teremtett festészetükben rokonságot."* (Bényi, 1959. 22.)

Koszta mezei munkát és mezei munkásokat ábrázoló táj- és életképeivel aratta első sikereit. 1897-ben Hazatérő aratók c. festményével a Műcsarnok téli tárlatán elnyerte a Műbarátok 1500 forintos ösztöndíját, s ugyanezt a művet 1900-ban, Párizsban Mention honorable-re méltatták. A hazai és a külföldi siker valószínűleg annak volt köszönhető, hogy Koszta sikeresen ötvözte a müncheni, népies realizmust a franciás, finom naturalizmussal. Később – talán Ferenczy és a nagybányaiak hatására – ez utóbbi vált meghatározóvá a század első éveiben festett vásznain, a *Hazatérő aratók* azonban még inkább a müncheni akadémia és az alapos művészeti stúdiumok jegyeit viselte magán. Koszta már 1882-83-ban a Rahl-tanítvány Griepenkerl osztályába járt a bécsi akadémián, 1885-től 1887-ig pedig Pesten a Mintarajziskolában folytatta tanulmányait. 1891-ben, harmadszorra ugyan, de elnyert végre egy kisebb müncheni ösztöndíjat is és több évig Hackl kezei alatt dolgozhatott. Münchenben ismerkedett össze a Hollósy-kör tagjaival, s 1902-ben egy rövid időre Nagybányára is ellátogatott. 1903-as *Vízhordók* c. festményének, világos, gyöngyházas tónusai Hollósyék és nem utolsósorban Ferenczy Károly példaképe, Jules Bastien-Lepage hatásáról tanúskodnak. A horizontvonal fölött ragyogó égbolt kavargó színeinek párját viszont nem igen találhatjuk meg sehol máshol Koszta festészetén kívül, legföljebb csak akkor, ha olyan messzire merészkedünk, hogy Mednyánszky és Nolde nevét emlegessük. Ez az alkonyi égbolt adja Koszta festményeinek különlegességét, eredetiségét, ennek kezdeményeit fedezhetjük fel már a *Hazatérő aratókon*, s ez uralja a *Mezőn* és az *Alkonyat* képi világát. E merész, pasztózusan vászonra vitt, sárga-kék égbolt alatt sötétlik a barnás-zöldes, magyar televény. Az *Alkonyat* és a *Mezőn* monumentális nőalakjai szinte elvesznek az életüket és világukat meghatározó szántóföldben, a finom, narancssárgás-rózsaszínes alkonypír és a szépre hangolt festői intenció azonban kiemeli őket környezetükből. Alkotójukhoz hasonlóan keményen, szétvetett lábakkal állnak a realizmus talaján, de alakjuk a ragyogóan romantikus égboltig magasodik.

Hornyik Sándor

Koszta József: *A mezőn, 1904*
107,5 x 118,5 cm, olaj, vászon
Magyar Nemzeti Galéria

BERNÁTH *Aurél* /MARCALI, 1895 – BUDAPEST, 1982/
BUDAPESTI LÁTKÉP, *1968*
■ OLAJ-VÁSZON, 73 X 100,5 CM
JELEZVE JOBBRA LENT MONOGRAMMAL ■ BA

KIÁLLÍTVA ■ XI. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS.
BUDAPEST, MŰCSARNOK, 1968. ÁPRILIS–MÁJUS
KAT. SZ. N., *BUDAPESTI LÁTKÉP.*

REPRODUKÁLVA ■ MŰVÉSZET, 1968. MÁJUS, 5. OLDAL. *BUDAPESTI LÁTKÉP.*

„Messziről kell a földet néznünk, s a rajta folyó bolygást. És ha már elérkeztünk a teljes érzelemmentesség állapotába, [...] és egyedül csak a jelenségek maradnak, a születés és halál közti elővillanások, alakteremtések és alakzatmúlások. A föld felszíne ilyképp mintha zsongana ettől a világűróra szerint pillanatnyi metamorfózisoktól." Ezek a sorok Bernáth Aurél Monológ a halálról című gyönyörű írásában olvashatóak, melyet 1967-ben vetett papírra.
Bernáth pesti lakásának s egyben műtermének ablakából gyakran örökítette meg az elétáruló látványt, Budapest egyik jellegzetes látképét, mely magába foglalja a Dunát és az átellenben feltűnő budai hegyeket. Itt bemutatott festménye, első pillantásra ugyancsak e budapesti látképek sorozatába tartozik, műfajilag azonban a veduta és a csendélet határvonalán álló, érdekes problémákat felvető alkotás. A kompozíción mozdulatlan és állandó mozgást idéző síkok váltakoznak alulról felfelé. A belső ablakpárkányra helyezett tárgyak engedelmes mozdulatlanságát a széles víztömeg sodra és egy hajó lassú, de kérlelhetetlen mozgása váltja fel, éppúgy ellenpontozva egymást, mint fentebb a távolban feltűnő part és a fölötte tornyosuló felhők. A számtalanszor megfestett túlpart épületei és a hegyek vonulata ugyanúgy a viszonylagos állandóság érzetét kelthették Bernáthban mint az őt körülvevő tárgyak, melyek készségesen vetik alá magukat az őket mozgató és rendező akaratnak. A fények és árnyékok folytonos váltakozása, az ember által létrehozott dolgok múlandósága, de még a természeti képződmények szakadatlan alakulása is viszonylagossá teszik a biztonságnak ezt a fajta érzetét. „Panta rei", vagyis minden folyik, a világon minden örökös mozgásban van, mondta Hérakleitosz, az ókori görög filozófus, és Bernáth mintha e tétel bizonyítását adná itt bemutatott festményén. Művének minden eleme határozott körvonalak nélkül jelenik meg. Az elkülönülő formákat, tárgyakat jelző színfoltoknak mozgási terük van, tovaterjedve, egymásbamosódva keresik helyüket a képsíkon. Ami különlegessé avatja e képet Bernáth életművében az a fellángoló és elcsendesedő meleg színek szokatlanul erős áradása. Jellemző viszont a rendíthetetlen tárgyilagosság, mellyel a varázslatos színvilág és a megkomponáltság rendje egyensúlyba kerül. Valamint az a mellébeszélés nélküli szűkszavúság, mely a pillanatnyi érzelmek kiküszöbölését festészetében is mértékadónak tartó művésznek lehetővé tette a lehető legkevesebbel a legtöbbet elmondani.

Bernáth a *Budapesti látképet* 1968 kora tavaszán festette, majd elkészültét követően a Műcsarnokban rendezett XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon mutatta be két pasztellképének társaságában. A Művészet című folyóirat májusi számában a festmény reprodukcióját is leközölték. A kiállítás festészeti részéről szóló írásában D. Fehér Zsuzsa Bernáth új műveit az életmű addigi összegzéseként méltatta.

RUM ATTILA

EGRY *József* /ÚJLAK, 1883 – BADACSONYTOMAJ, 1951/
PÁR, *1910*
■ VEGYESTECHNIKA-PAPÍR, 59,3 X 36,5 CM
JELEZVE BALRA LENT ■ EGRY JÓZSEF

A szegény földműves családból származó Egry József gyermekkorában került faluról Budapestre. 14 éves korában kimaradt az iskolából, festői ambíciókat táplált magában. A formális művészeti képzésben azonban csak rövid ideig vett részt. A festészet mesterségbeli, technikai alapjait Korcsek János arcképfestőtől sajátította el. Első nyilvános bemutatkozása 18 éves korában, 1901-ben volt a Nemzeti Szalonban, ahol egy rajzával szerepelt, amit Korcsek biztatására küldött be. A pályakezdő művészt Lyka Károly is felfedezte magának. 1904-ben Egry József rövid ideig Münchenben tanult, majd a következő évben Lyka Károly támogatásával Párizsba utazott. Párizsban a Julian Akadémiát látogatta, ismerkedett a francia főváros múzeumaival, s mindenekelőtt a megélhetésért küzdött. 1906 végén tért haza, s ösztöndíjjal került a Képzőművészeti Főiskolára, ahová egy évig járt. Az első nagy művészi sikert a Művészházban 1909-ben megrendezett első gyűjteményes kiállítás hozta meg Egrynek. A kiállítást követő időben jelenik meg művészetében markánsan új témaként a társadalom peremén élők ábrázolása. Egryt elsősorban a munka, a munkásélet foglalkoztatja az 1910-es években, s olykor vissza-visszatér egy-egy kompozíciós megoldáshoz. Képeinek egyenes hátú, délceg tartású munkásalakjai a munkaábrázolás új típusát jelenítik meg. „Egyik képen sincs szó a munkáról; a munka öntudata jellemzi az alakokat. Megfogalmazásuk szorosan kapcsolódik a korábbi művekéhez: az erősen hangsúlyozott kontúrvonal különíti el a tértől a test tömegét, s a festék árnyalt alkalmazása érezteti a modellezést. Ez a formaalkotás inkább szobrászi, semmint festői: a tömeg a maga egységében vágódik bele a környező térbe. A színek – barnák, vörösek, zöldek - erősen megközelítik a lokális értékeket. .... A formák nagyok, kemények – erőt sugároznak; a kontúr egyszerű és nyugodt, a felület feszült." – így jellemzi találóan Láncz Sándor, Egry József monográfusa az 1910-ben, és a következő évben, a festő belgiumi tartózkodásának idején készült műveket

A külvárosi utcán álldogáló párt ábrázoló képnek mintegy párdarabja az azonos méretű, 1910-ben készült *Apacspár* (Láncz Sándor: Egry. Budapest, 1980. 16. kép). A munkásruhát viselő férfialak jellegzetes beállítása Egry József más, 1910–11-ben készült munkásképein is feltűnik, Így a *Rakodómunkások* című (u.o. 18.kép) vagy a *Kikötőmunkások*on (u.o. 19.kép). Témájában viszont az 1911-ben, Bruges-ben festett *Szerelmespár* című olajképhez áll legközelebb, amely a fiatal Egry József egyik kiemelkedő jelentőségű alkotása (u.o. X. kép).

SZABÓ LÁSZLÓ

Basilides

Bernáth Au

Magyar művészetért Eiall
1942. jun. 2-22.

Sándor: Pásztorlány.

II.

rél: *Vízi jelenet,*

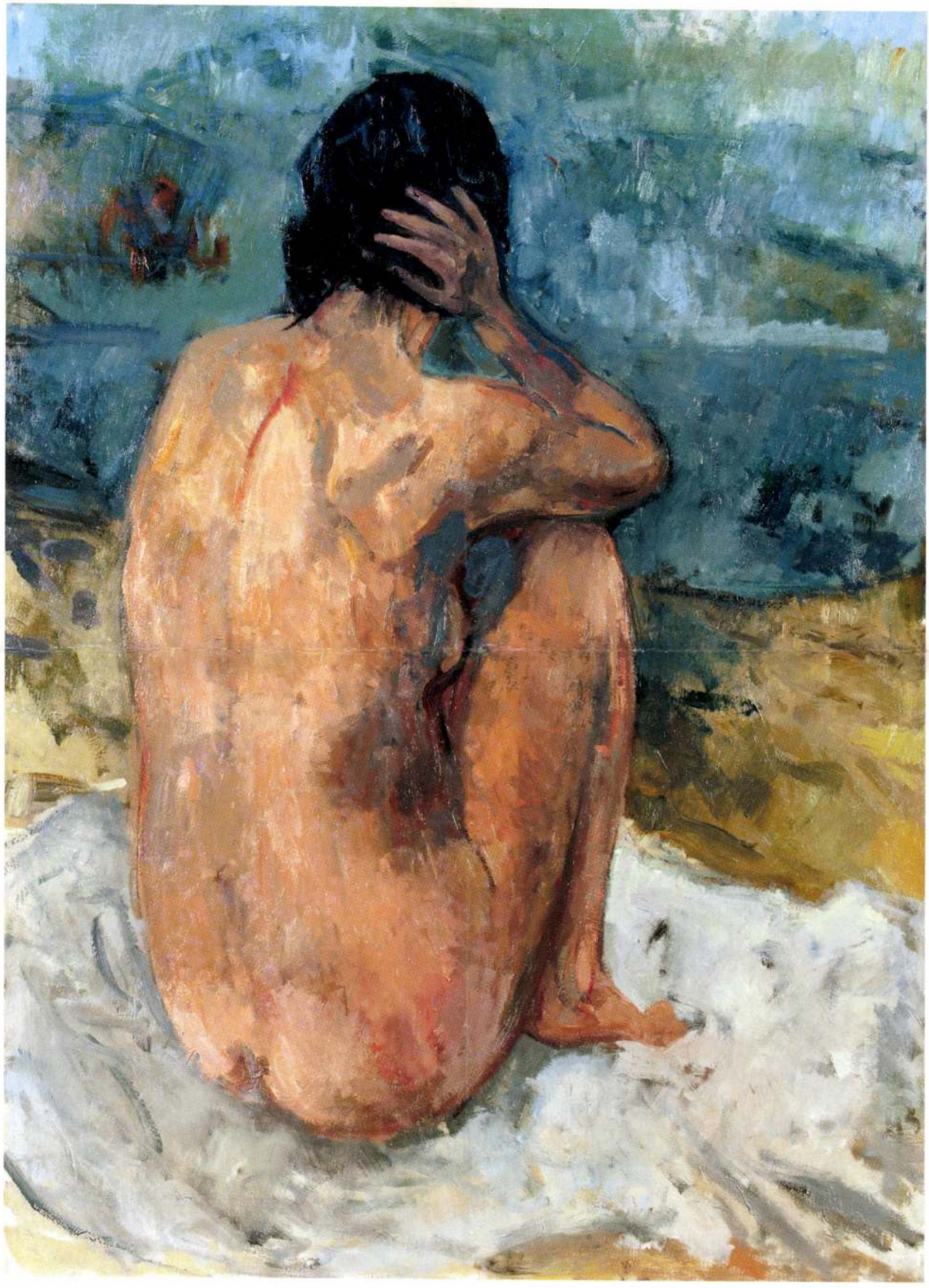

35.

36.

36. ▲
Mednyánszky László (1852-1919)

Tátrai falu
Akvarell, ceruza, papír 24x27 cm
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

37. ▼
Mednyánszky László (1852-1919)

Katonai tábor
Vegyestechnika, papír 12x29,5 cm
Jelezve jobbra lent: Mednyánszky
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

37.

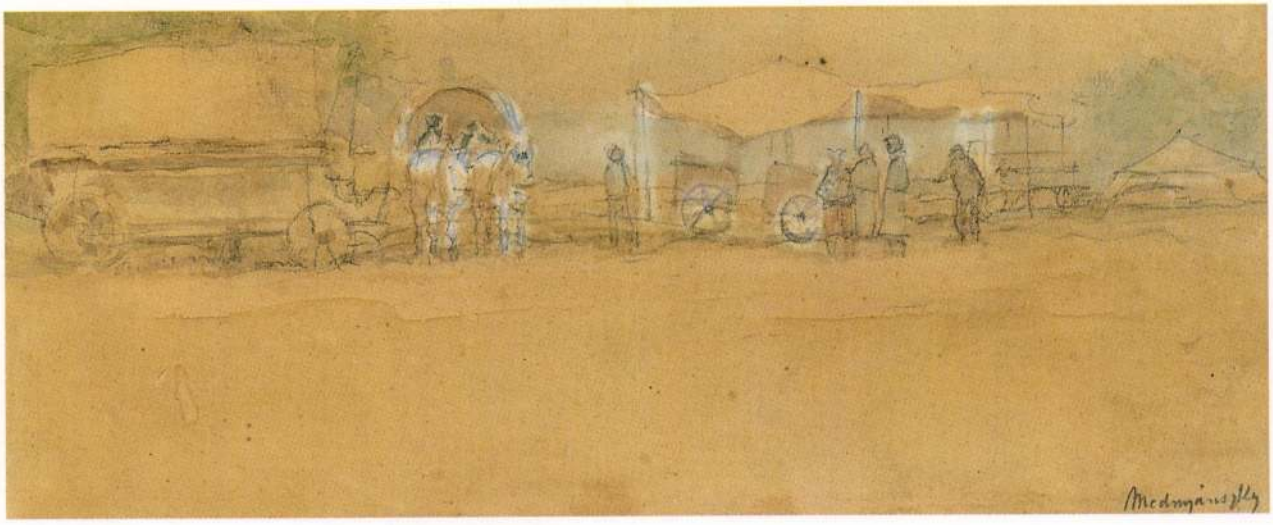

BERNÁTH AURÉL: FELOLVASÁS

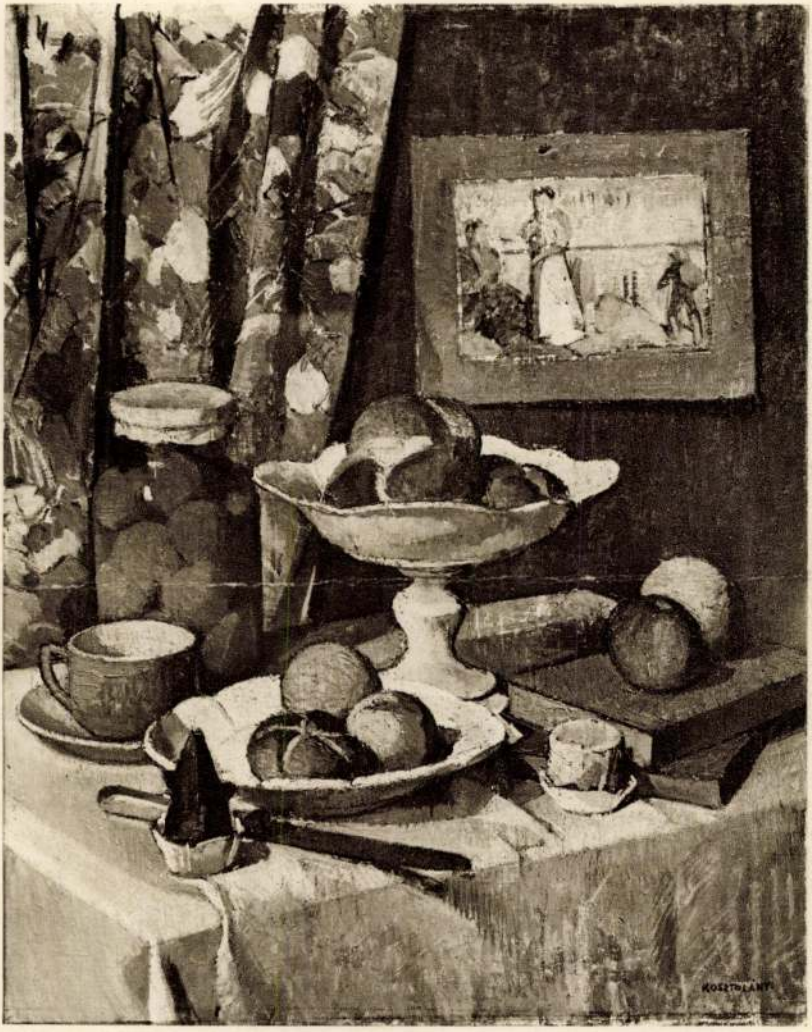

KOSZTOLÁNYI-KANN GYULA: CSENDÉLET

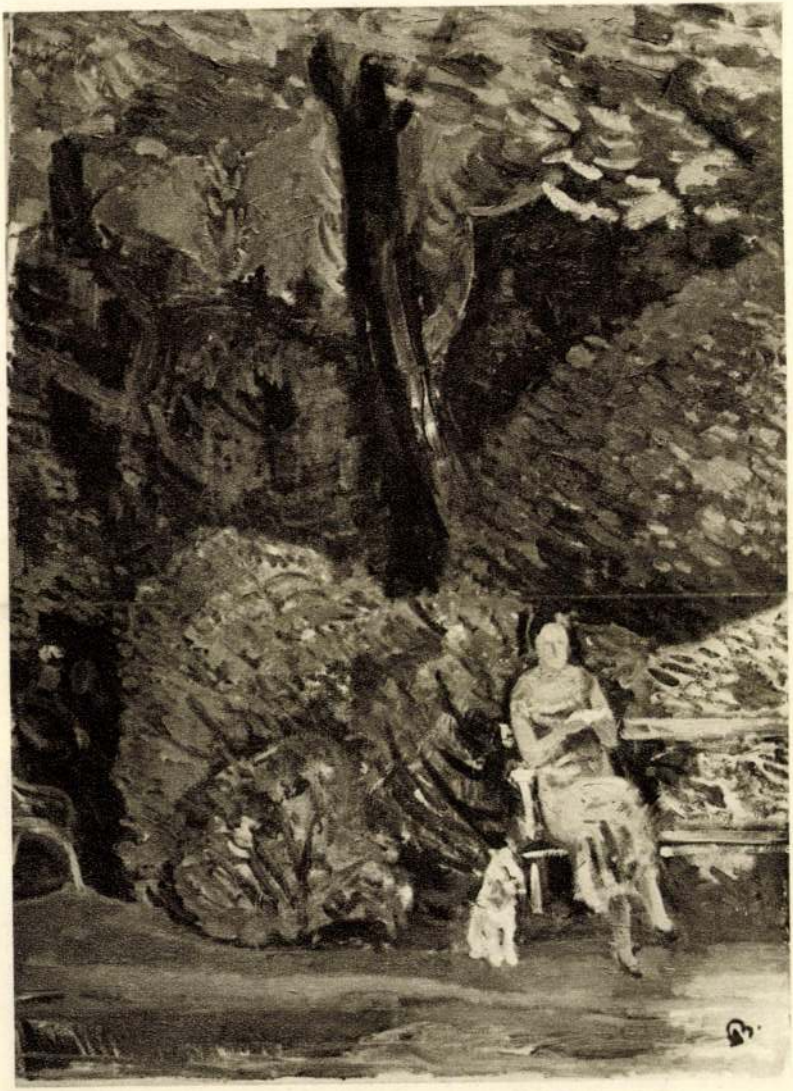

BERNÁTH AURÉL : PARKBAN

Nemzeti Képzőm. kiáll. 1935

Bernáth Aurél

MARÓTHI MAJOR JENŐ: A BALATON

BERNÁTH Aurél: Felolvasás.
Nemzeti kiállítás. 1934.

Beneath Church

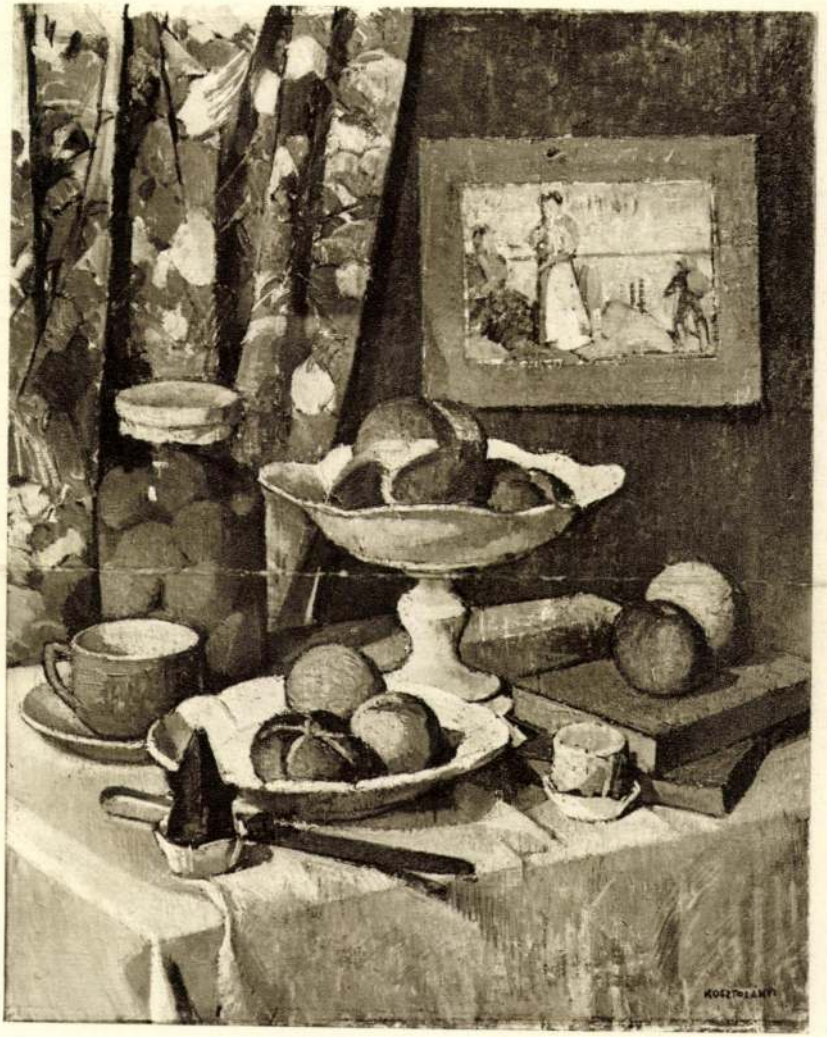

KOSZTOLÁNYI-KANN GYULA: CSENDÉLET

Nemzeti Képtöm, kiáll. 1934

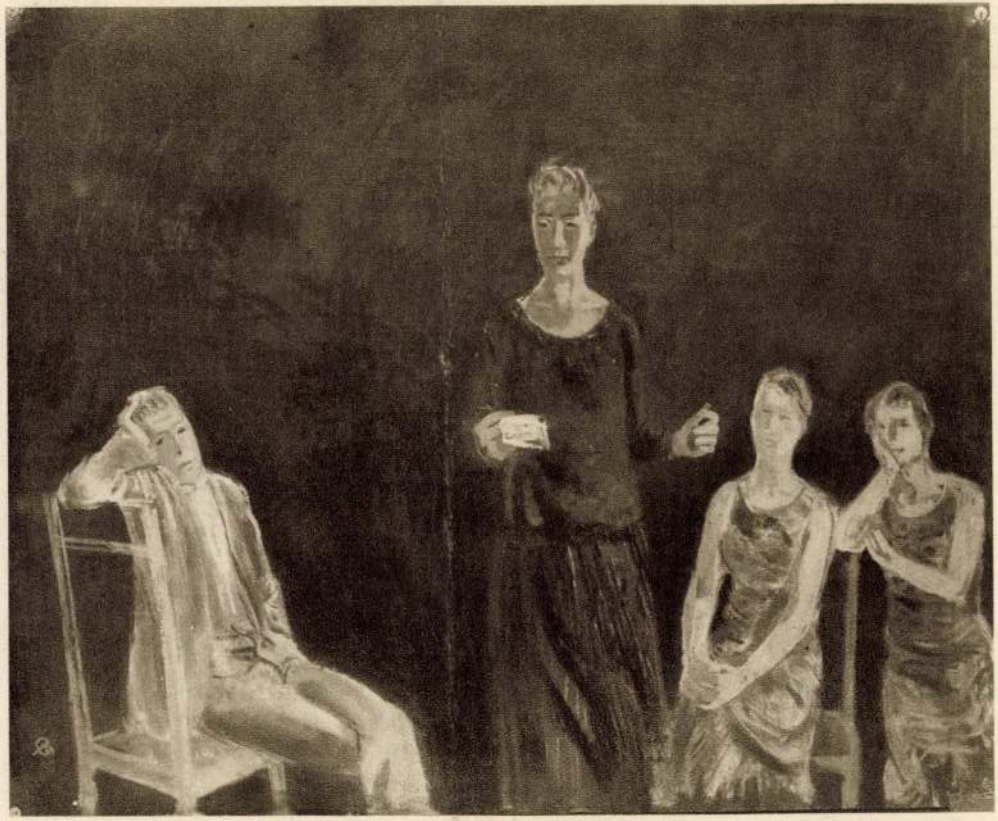

BERNÁTH AURÉL: FELOLVASÁS

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA
MŰVÉSZETI INTÉZETE

I.

BERNÁTH AURÉL KIÁLLITÁSA

AZ 1912–1939. ÉVEK MŰVEIBŐL.

1939. OKTÓBER 22—NOVEMBER 5.

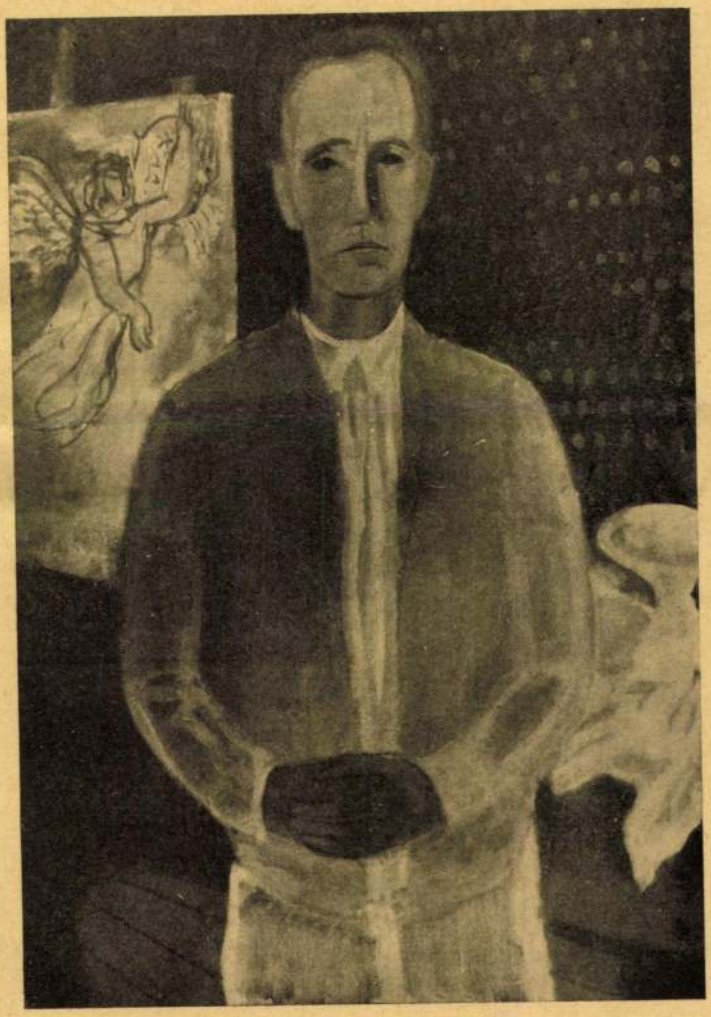

BUDAPEST, 1939
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA
MŰVÉSZETI INTÉZETE

I.

BERNÁTH AURÉL KIÁLLITÁSA

AZ 1912–1939. ÉVEK MŰVEIBŐL

1939
OKTÓBER 22 – NOVEMBER 5.

BUDAPEST, 1939
GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA
VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Légrády Testvérek R.-T. nyomdai műintézete, Budapest.
(Igazgató: Kertész Árpád.)

ELŐSZÓ

Irta: BERNÁTH AURÉL.

Talán szokatlan, hogy a festő kiállításához előszót ír. Engem azonban csábított ennek a feladatnak természetes volta és látszólagos egyszerűsége. Hiszen mindegyik festő szívesen foglalkozik művészetelmélettel, vagy legalább is saját festészete teóriájával. Még a hites tanu is beszélhet azonban laposan, komplikálhatja feladatát, vagy mellébeszélhet. Nem szólva arról, hogy írásával a kép hangját is megzavarhatja.

Igy tehát óvatosságra kényszerülök. Fölteszem magamban, hogy nem képeimről szólok, hanem arról a lélekállapotról, meggondolásokról és légkörről, ami mozgatott és amiben éltem.

A veszély még így is igen nagy. Az ember komplikált és hiúsággal terhelt. Szeretnők magunkat nagy és nemes érzések hordozóinak tudni és mutatni. Az a veszély is leselkedik ránk, hogy törekvéseinket beszorítani igyekszünk egy vélt stílus Prokrustes-ágyába, amiből kikeltek képeink. Mert szeretjük magunkat vaskövetkezetességű, érzésszilárd embereknek mutatni, hisz' ilyen általában az emberi ideál. De így bizton meghamisítódik az arckép. Gondoljunk csak arra, hogy a „Pieta" Michelangelo-ja azonos-e a „Mózes" Michelangelo-jával?! Mondhatnám: nem. Helyesebben amiben: igen — elenyésző ahhoz mérten, amiben nem azonos. Itt feleli tán valaki: fiatalság — férfikor. De, nem. A művészetünkben is az élet hömpölyög tova: behatásokkal, érzéseink gazdagodásával, elmélyülésével, fizikumunk hullámzásával. E tényezők és ezek kereszteződése révén művészetünk is újabb és újabb, ha úgy tetszik, fejlődöttebb, de mondjuk csak megváltozottabb arculatot mutat. Igaz: valami mag

körül történik a forgás: egyéniségünk centruma körül. De tartsuk csak érdeklődésünk körében énünket úgy, ahogy mozog. Azt hiszem, ez a helyesebb módszer.

*

Itt mindjárt egy általános felfogásba ütközöm. Manapság a festők szégyenlik és a kritika értékcsökkentőnek tartja azt, amit a festő máshonnan merít. Milyen hamis ez a felfogás! Festő látni csak festőtől tanulhat. Természetes a régiek álláspontja volt, az iskolák szerves fejlődésével, ahol a szellem szellemre épített és építhetett meghurcoltatás nélkül, míg önnön arculatához juthatott. Az én generációm azonban a mult századnak súlyos és egészségtelen tehertételével indult útjának. Valamennyire is elfogadható festő akkor az volt, aki úgyszólván egyszerre, teljes fegyverzetben pattant ki a művészet istennőjének agyából. „Egyéni", — mondták s ennek a jelzőnek elérése a legáhítottabb volt. Pl. az első művészeti mentorom rá akart beszélni, hogy dupla vonallal rajzoljak, csakhogy „egyénibb" legyek. A századvég ilyen egyéniséghajszájának a szecesszió és az absztrakt művészet lett azonban a következménye.

Ifjúságom legfogékonyabb korára esett az absztrakt művészetek feltűnése és térhódítása. Fiatal és műveletlen voltam. Nagybányai tanulmányaimat a katonáskodás, a háború szakította félbe, s mire leszereltem, önálló festőnek képzeltem magam, ki saját lábán jár, s aki már nem tudott oda visszatalálni, ahová pedig nagyon okos lett volna visszajutnia: Nagybányához. Teljes öt évem a leghajszoltabb kísérletezések közt telt el.

Szinte reménytelennek tartom, hogy meg tudjam állapítani, hová is akartam eljutni. Ugyancsak reménytelennek a „korszellem" vizsgálatát, amivel akkor s még ma is oly könnyen magyaráznak jelenségeket. Csak arra emlékszem, hogy szinte elérhetetlen távolságokat és szintézist akartam elérni, valami éterikus lebegés és könnyedség köntösében. A földet nem rúgtam ki teljesen magam alól, de a jelenségek önmagukban csak átértékelt szerephez juthattak a nagy összefoglalásnak kifejezése érdekében.

Festészet volt-e ez, vagy se, ma sem tudom. Öntépe-

lődések közt fejlődő művészi belátásom vitt végül is rá, hogy otthagyjam ezt a vállalkozást. Az a meggondolás és lassan érő meggyőződés, hogy a művészet sorsa a természettel való vita, — vezetett rá, hogy a régi utakon kell ugyanoda eljutnom, hová akkor csak kerülővel juthattam volna. Két teljes évembe telt azonban, míg újra beszélni tudtam.

(Ennek a korszakomnak bemutatásától, — bár annak egy ilyen retrospektív kiállításon volna helye, — el kellett tekintenem. Túlságosan megzavarta volna a kiállítás egységét; de szívesebben is bízom ezeknek a képeknek a megítélését egy későbbi korra.)

Az új periódusnak első képe a „Riviera". Elfogódott kép, de mégis úgy érzem, hogy átmentettem benne valamit abból a világból, melynek megvalósítását öt éven keresztül más utakon kerestem.

Az új képeim világa, — mint aki egy fantasztikus kirándulásról tér meg a valódi téri környezetbe, — szokatlan és szűk volt az első percben. Az a meggondolás is nyugtalanított, hogy festészetünk tartalmi sejtései és követelményei még tisztázatlan eszközökkel is kifejezésre tudnak jutni. Azt tekintettem tehát fontosnak, hogy ezt a természetből a legérzékletesebb módon, — festő módjára — bontsam ki. Rövid idő multán merevnek, elméletinek láttam akkoriban festett képeimet. De rendkívül nehezen illeszkedtem be a régi disciplina keretei közé. Lassanként tudtam csak ismét festővé lenni, azaz a világot igazán érzékletesen látni.

Erre az érzékletes látásra való törekvés persze nem azt jelentette nálam, hogy igényeim nem terjedtek volna tovább ennél az érzékletességnél. Továbbra is valami „képem" volt arról, amit kezdeni akartam és festettem. Mindig „lebegett" valami előttem. A „képidea" mindig előbb volt és sohsem érdekelt egy „motívum" önmagáért. Képeimnél a képtervek tehát elkülönülnek egymástól, önálló fogalmazásúak.

Ez a művészeti beállítottság természetesen nem új dolog, sőt a legrégibb és legáltalánosabb. Csak a naturalizmus-impresszionizmusban csökkent az ilyenfajta igény, — ahol inkább megelégedtek öncélúbb szépségkereséssel.

Mint mondtam: az ilyen beállítottság nem új és nem jelent még művészi kvalitást. Csak azért említem, mert ez a körülmény befolyásolt minden belső művészi kérdésnél. Ebből következett az, hogy nem érdekelt a „személyi", a „személyhezkötött", a „pszihológiai", a „momentán," — csupa olyan dolog, amely a naturalizmus-impresszionizmus világát alkották. Az az „érzékletes látás" pedig, melyre annyira törekedtem, éppen az impresszionizmusnak a legjellemzőbb vonása.

Az impresszionizmus eredményei azonban sem rám, sem az előttem járó generációra nem maradtak hatástalanok. Az impresszionizmus nemcsak új látást jelentett és főleg nemcsak új témakört. Hanem új formanyelvet, új kifejezési eszközt is. Már új ideálok voltak a festészetben, mikor ez a formanyelv ahelyett, hogy elkopott volna, mindinkább használhatóvá lett s új tartalmak tudtak alája csúszni. Az impresszionizmus u. i. amellett, hogy a színérték kérdésében hihetetlen gazdagodást, közvetlen és lapidáris előadásmódot is vezetett be, egészen új optikai alapokra helyezte a festőknek a jelenségekhez való viszonyát. Ez a magatartás aztán értékes hagyatékként volt továbbfejleszthető.

Tehát mikor arról beszélek, hogy az impresszionizmus öröksége élő és ma is ható, akkor erre gondolok. Ez a kapcsolatom vele. De meggyőződésem is az volt, hogy az impresszionizmusban kibontott festészeti felfedezések *átértékelve* nagy gazdagodást jelenthetnek a jövőben, ha azt tovább tudnám fejleszteni és saját világom kifejezésére használni. Úgy éreztem, hogy szegényes és fakó világba kerültem volna enélkül.

Az évek folyamán tehát, — már amennyire az ember festészetét kormányozni tudja, — mindinkább arra törekedtem, hogy világos és egyszerű fogalmazás mellett a lehetőségig gazdagítsam képeim színkultúráját.

Ezen a területen sok festő hatott rám. Leginkább Cézanne, akinek differenciált festészetét mindig nagyon szerettem. De nem utolsósorban a nagybányai iskola alapítóihoz is erős szálak fűznek, nemcsak a természetszemléletnél, de felfogásban is. Örömmel vallom tehát igazán az ő tanítványuknak magamat, ... vajjon elfogadnak-e?

De nehéz idők voltak ezenközben.

Vajjon volt-e kor, mikor nehezebb sorsa lett volna festőnek, mint az utolsó negyedszázadban? Volt-e idő, mikor több világnézeti követelménnyel léptek volna fel festővel szemben? Vagy mikor több belső válság gyötörte volna a művészetet? Az impresszionizmus vége, a szecesszió, az absztrakt művészetek, az ú. n. école de Paris százféle ága és törekvése mind erre az időre esett. A politikai és a világnézeti irányok sok válfaja is küzdött egymás ellen s teremtett nyugtalan légkört. Nem volt talpalattnyi helye az embernek, melyet több oldalról vitássá ne tettek volna.

Jön azonban egy idő, mikor az ember számára a környezet zaja elcsendesedik és csupán arra lesz gondja, hogy azt a helyet, ahol lábát megvetette, miként építheti ki legjobban.

Azon, hogy milyen vagyok, már nem tudok változtatni. Füleim már csak tárgyi vitára és kifogásokra érzékenyek. Igy ma már nagyobb a belső békém, könnyebb a helyzetem.

A fiatalság elmult, s így csak arra gondolok, hogy azt a területet, mely úgy látszik mégis az enyém, műveljem, ahogyan csak tudom.

*

Ahogy ezeket a sorokat megírtam, melyekben változásokról, fejlődésről igyekeztem számot adni, tekintetem a falra esett. Kis képem függ itt, melyet 22 évvel ezelőtt, 22 éves koromban festettem. Egyszerű vázlat, — egy kis kirándulás emléke. (8. sz.)

Arra gondolok, hogy ezt a kis képet tulajdonképpen tegnap is festhettem volna.

Milyen változásokról beszélek tehát?

Túlzok? Vagy milyen furcsa utazás volt ez?

Igaza volna a költőnek, ki azt mondja: „változtatnod nem lehet"?

ELSŐ TEREM

1. Iróasztalnál ülő nő. (A festő első pasztelje.) 32×24, 1913. Bernáth Cézár ur tulajdona.
2. Interieur. (Lemezpapir. A festő első olajfestménye.) 48×67, 1912. Szegő Gyuláné urnő tulajdona.
3. Női arckép. (Olajvázlat.) 27×21, 1916. Szegő Gyuláné urnő tulajdona.
4. Önarckép. (Vászon.) 46×36, 1914. Kozma Sándor ur tulajdona.
5. Férfifej. (Tusrajz.) 32×25, 1915. Szegő Gyuláné urnő tulajdona.
6. Nagybányai utca. (Vászon.) 48×55, 1916. Szegő Gyuláné urnő tulajdona.
7. Népünnepély. (Szines tusrajz.) 28×21, 1918. detéri Borbás Pál ur tulajdona.
8. Két nő. (Vászon.) 36×49, 1917. . . . . 350.—
9. Sakkcsendélet. (Pasztel.) 72×58, 1924. Mgt.
10. Éjszaka. (Pasztel.) 90×70, 1929. Dr. Herz Henrik ur tulajdona.
11. Köd. (Pasztel.) 70×100, 1927. Dr. Fodor Imre ur tulajdona.
12. Férfi barna ruhában. (Pasztel.) 100×70, 1934. Dr. Radnai Béla ur tulajdona.
13. Hegedü. (Pasztel.) 58×74, 1925. Mrs. Maria Bailey tulajdona.
14. Festő. (Pasztel.) 83×65, 1937. Mrs. Maria Bailey tulajdona.
15. Öregasszony. (Pasztel.) 66×56, 1933. Dr. Balla Adolfné urnő tulajdona.
16. Gyermek labdával. (Fa.) 58×46. 1938. Bernáth Marili tulajdona.
17. Zebegényi park. (Pasztel.) 57×73, 1939. . . 600.—
18. Vénusz. (Vászon.) 92×72, 1933. Dr. gegesi Kiss Pál ur tulajdona.
19. Kikötő télen. (Pasztel.) 70×90, 1931. Mgt.
20. Marili husvéti tojással. (Pasztel.) 60×49, 1939. . . . . 500.—
21. Erdőrészlet. (Pasztel.) 52×72, 1926. Mgt.

MÁSODIK TEREM

22. Zebegényi táj. (Vászon.) 70×100, 1939. . . 800.—
23. Csillagnézők. (Vászon.) 110×80, 1936. Fruchter Lajos ur tulajdona.
24. Esti park. (Vászon.) 73×100, 1930. Mrs. Maria Bailey tulajdona.
25. Kártyavár. (Pasztel.) 70×100, 1938. . . . . 700.—
26. Női arckép. (Pasztel.) 100×70, 1935. Pátzay Pál ur tulajdona.
27. Ablakon kinéző nő. (Pasztel.) 70×100, 1934. Fruchter Lajos ur tulajdona.
28. Napnyugta parkban. (Pasztel.) 56×50, 1935. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
29. Felhők a tó felett. (Pasztel.) 70×100, 1939. . 700.—
30. Önarckép gyermekkel. (Pasztel.) 100×70, 1936. Bernáth Marili tulajdona.
31. Svájci tó estefelé. (Pasztel.) 70×100, 1939. 700.—
32. Húsvét. (Pasztel.) 58×71, 1939. . . . . 600.—
33. Parkban. (Vászon.) 130×150, 1935. Fruchter Lajos ur tulajdona.
34. Alice. (Pasztel.) 80×62, 1939. Bernáth Aurélné dr. tulajdona.

HARMADIK TEREM

35. Dunai táj. (Pasztel.) 70×100, 1939. . . . . 700.—
36. Csendélet sárga teritővel. (Pasztel.) 43×83, 1939. . . . . 600.—
37. Nyár a Lago Maggioren. (Pasztel.) 70×100, 1939. . . . . 700.—
38. Öregasszony. (Vizfestmény.) 33×29, 1937. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
39. Pásztorlány kecskével. (Fa.) 110×80, 1937—39. . . . . 1500.—
40. Virágcsendélet árvalányhajjal. (Pasztel.) 33×31, 1939. . . . . 250.—
41. Vág-tájkép jázmincsokorral. (Vászon.) 80×110, 1938. Fruchter Lajos ur tul.
42. Zebegényi táj. (Pasztel.) 55×96, 1939. . . 600.—
43. Önarckép munkaközben. (Vászon.) 110×70, 1937. Szilágyi Sándor ur tulajdona.

NEGYEDIK TEREM

44. Reggel. (Vászon.) 70×100, 1931. Fruchter Lajos ur tulajdona.
45. Kikötőmunkás. (Vászon.) 110×80, 1931—32. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
46. Hegedü ablak előtt. (Vászon.) 70×100, 1929. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
47. Titisee. (Pasztel.) 70×100, 1930. Mgt.
48. Önarckép rózsaszin szobában. (Vászon.) 130×150, 1930. . . . . 3500.—
49. Játszó gyerek. (Vászon.) 110×80, 1933. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
50. Beckó. (Pasztel.) 70×100, 1928. Ugron Gábor ur tulajdona.
51. Önarckép kék ruhában. (Vászon.) 80×100, 1938. Fruchter Lajos ur tulajdona.
52. Mosónő. (Vászon.) 110×80, 1937. . . . . 1000.—
53. Tavasz. (Vászon.) 130×150, 1931—38. . . . 3500.—
54. Merengő akt. (Vászon.) 110×80, 1937. . . . 1000.—

ÖTÖDIK TEREM

55. Pusztai országut. (Vászon.) 80×100, 1938. . 800.—
56. Asztalra támaszkodó nő. (Pasztel.) 67×54, 1929. Dános Géza ur tulajdona.
57. Társaság. (Pasztel.) 72×93, 1936. Mgt.
58. Testvérek. (Pasztel.) 70×100, 1929. Fruchter Lajos ur tulajdona.
59. Csendélet kenyérrel. (Pasztel.) 33×70, 1939. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
60. Filozófia I. (Pasztel.) 46×57, 1937. . . . . 300.—
61. Családi jelenet. (Pasztel.) 70×100, 1937. Bernáth Marili tulajdona.
62. Csendélet kosárral. (Pasztel.) 50×57, 1939. Dr. Balla Adolfné urnő tulajdona.
63. Nervi. (Tempera.) 50×57, 1926. Jakobovits Jenőné úrnő tulajdona.

HATODIK TEREM

64. Országuton. (Vászon.) 80×110, 1932. A Szépművészeti Muzeum tulajdona.
65. Filozófia II. (Pasztel.) 70×90, 1937. . . . 400.—
66. Játszó gyermek ablak előtt. (Pasztel.) 100×70, 1937. . . . . 700.—
67. Téli táj. (Pasztel.) 70×100, 1929. Dr. Lázár Béla ur tulajdona.
68. Park tujákkal. (Fa.) 93×72, 1936. Fruchter Lajos ur tulajdona.
69. Kis kikötő télen. (Pasztel.) 48×64, 1931. Lázár Julia urnő tulajdona.
70. Pusztai lány. (Vászon.) 100×73, 1937. Ernst Vilmos ur tulajdona.
71. Nő iróasztal előtt. (Pasztel.) 70×100, 1934. Magántulajdon.
72. Önarckép kályha mellett. (Pasztel.) 100×70, 1933. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
73. Csendélet virággal. (Pasztel.) 56×72, 1939. 600.—
74. Asztalra hajló nő. (Pasztel.) 70×100, 1938. Fruchter Lajos ur tulajdona.

HETEDIK (NAGY) TEREM

75. Elvira. (Pasztel.) 100×70, 1929. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
76. Villatelep. (Pasztel.) 70×100, 1935. Balabán Imre ur tulajdona.
77. Terrasz. (Vászon.) 70×100, 1930. Fruchter Lajos ur tulajdona.
78. Walchensee. (Vászon.) 100×140, 1928. Szegő Gyuláné urnő tulajdona.
79. Országut. (Pasztel.) 70×100, 1928. Dr. Ártinger Imre ur tulajdona.
80. Csendélet virággal. (Vászon.) 66×55, 1938. Fruchter Lajos ur tulajdona.
81. Felolvasás. (Vászon.) 80×110, 1933. Szilágyi Sándor ur tulajdona.
82. Koncert. (Vászon.) 130×160, 1932—39. Dr. Szilasi Vilmos ur tulajdona.
83. Park. (Vászon.) 73×100, 1931. Dános Géza ur tulajdona.
84. Művésznő. (Vászon.) 110×80, 1931. Fruchter Lajos ur tulajdona.
85. Balkon. (Vászon.) 130—150, 1929—37. . . 3500.—
86. Műteremben. (Vászon.) 110×80, 1930. Fruchter Lajos ur tulajdona.
87. Riviera. (Vászon.) 130×150, 1926—27. A Szépművészeti Muzeum tulajdona.
88. Lago Maggiore ciprussal. (Vászon.) 80×110, 1938. . . . . 1000.—
89. Ablak előtt. (Vászon.) 110×100, 1938—39. . 1800.—
90. Reggel. (Vászon.) 130×150, 1927—28. A Fővárosi Képtár tulajdona.
91. Család. (Vászon.) 110×100, 1937—38. . . . 1800.—
92. Lago Maggiore. (Vászon.) 80×110, 1938. Fruchter Lajos ur tulajdona.
93. Genovai kikötő. (Vászon.) 135×160, 1927. . . 3000.—
94. Brissagói kert. (Pasztel.) 70×100, 1939. Dr. Szilasi Vilmos ur tulajdona.
95. Hangszerek. (Pasztel.) 100×73, 1938. Weiss Fülöp ur tulajdona.

ELŐCSARNOK

96. Fasor. (Vizfestmény.) 38×47, 1938. . . . 150.—
97. Fekvő nő. (Ceruzarajz.) 31×48, 1926. . . . 100.—
98. Apa gyermekével. (Szénrajz.) 100×70, 1937. 250.—
99. Remete. (Vizfestmény.) 48×32, 1938. G. Bajor Gizi urnő tulajdona.
100. Anya gyermekkel. (Krétarajz.) 80×60, 1936. 250.—
101. Erdőben. (Szines rajz.) 100×70, 1935. Uzdy László ur tulajdona.
102. Asztalra hajló nő. (Ceruzarajz.) 38×28, 1932. Babits Mihály ur tulajdona.
103. Vág-tájkép. (Vizfestmény.) 32×48, 1937. . 150.—
104. Fiatal nyárfák. (Vizfestmény.) 33×43, 1937. 150.—
105. Pöstyéni táj. (Vizfestmény.) 38×47, 1938. 150.—
106. Kopasz hegyek. (Vizfestmény.) 33×43, 1937. 150.—
107. Nő kibontott hajjal. (Szénrajz.) 47×62, 1937. Dr. Petényi Géza ur tulajdona.
108. Alvó nő. (Ceruzarajz.) 43×63, 1926. Mgt.
109. Bárkák. (Vizfestmény.) 27×42, 1939. . . . 150.—
110. Halászok. (Vizfestmény.) 27×38, 1938. . . . 150.—
111. Önarckép. (Szénrajz.) 83×57, 1929. Fruchter Lajos ur tulajdona.
112. Gyerek irni tanul. (Szépia.) 79×60, 1937. Magántulajdon.
113. Disznópásztor. (Vizfestmény.) 38×47, 1938. 150.—

Bernáth Aurél
festő

LÉGRÁDY TESTVÉREK R. T.
NYOMDAI MŰINTÉZETE
V., VILMOS CSÁSZÁR-UT 78.

Bernáth Aurél

vród

z

Petr Samtida

Konst i kugern Malmö 1934

33. l.

123, 124. l. képekkel.

P

en vezetett szállót.

*

özponti» szállója. Elsőrangú
rn szobák villanyvilágítással.
. Társaskocsi minden vonatnál.

*

égi-posta-utcza 6. Levélpapirok
szerek és nyomtatványok rak-
ktára.

*

Grand Hotel. Előkelő ház. Lift,
ntok fürdővel és toilettel Nagy
prospektus ingyen.

*

-tónál (Olaszország). **Grand**
15.—május 15-ig. Lift, villamos-
25.000 m² kert és park. Távirda
ktus ingyen. Ch. Lützelschwab.

KOBRAK-czipőt

akat: **EPSTEIN**

, Andrássy-út 40. sz.

Telefon 26—67.

Az Olinkievich Kristalin crem azon egyedüli eddig meg nem letezett szépitőszer, mely tudomanyos alapon tisztan növényi alkatrészekből minden zsiros anyag nelkül készül Kivalosaga abban nyilvánul, hogy a bőr sejtjeit nem tömi be mint a zsiros kenőcsök, ellenben azok szabadon lelegzését elősegiti Az Olinkievich Kristalin crém oly gyogynövényekből készül, mely a leppegyhüdtebb arcot is rövid használat utan barsonysimavá, üdévé és feherre teszi Tudomanyos körokben ismert kivalo készitmeny

Ára: növeny szappan 1.—, növény puder 1.—, növé„ycrém üvegdoboz 1 — és nagy üvegdoboz 3.—.

Megrendelhető. Olinkievich Sandor gyogyszerész, chemikus VIII.„ Baross-utca 91.

*

Kölber Testvérek, csász. és kir udvari kocsigyár VIII. ker., Salétrom-utcza 5. sz. Alapíttatott 1780. Párisi világkiállítás. 1900. Aranyérem.

*

Kassa. Dala Károly Andrássy-kávéháza. Kassa város látványossága és idegenek találkozó helye. Összes bel- és külföldi lapok.

*

Kassa. Grand Café Berger. Az idegenek találkozó helye. Modern berendezés. Tulajdonos **Berger Lajos.**

*

Kecskemét: Beretvás-szálloda, elsőrangú kávéház és étterem, gyönyörű szobák.

*

Kolozsvár. Gárdonyi-kávéház az elite-közönség találkozóhelye. Mátyás király-tér, Bánffy-palota.

*

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. (VOLT ERNST-MÚZEUM)

NAGYMÉLTÓSÁGU
MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

Dr Dercsényi Dezső

URNAK
URNŐNEK

BUDAPEST

IX. Högyes Endre u. 1/b

M.O.B.

NYOMTATVÁNY

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8. (VOLT ERNST-MÚZEUM)

MEGHIVÓ

BERNÁTH AURÉL

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLITÁSÁRA

(KÉPEK AZ 1912–1939. ÉVEKBŐL)

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁS:

1939 OKTÓBER 22-ÉN (VASÁRNAP) DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

KIÁLLITÁS:

OKTÓBER 22–NOVEMBER 5. NAPONTA 10–4-IG. VASÁRNAP 9–2-IG.

BELÉPŐJEGY ÁRA 1 PENGŐ

E MEGHIVÓ FELMUTATÓJÁNAK 50 FILLÉR.

1939. 26110. LÉGRÁDY TESTVÉREK R.T., BUDAPEST

MEGHIVÓ.

Van szerencsénk tisztelettel meghivni folyó hó 30-án, vasárnap délelőtt megnyiló

1928

XCIX/a.

csoportkiállitás

megtekintésére, melyen

Bernáth Aurél, Bertalan Albert, Feszty Masa, Nagy Sándor, Rózsaffy Dezső, Simon György János és Zilzer Gyula

festőművészek vesznek részt.

Ernst Lajos
a muzeum tulajdonosa

Dr. Lázár Béla
igazgató.

Ernst Endre
titkár.

E meghivó a megnyitás napján 2 személyre belépőjegyül szolgál.

ERNST-MÚZEUM, VI., NAGYMEZŐ UCCA 8. SZÁM.

NYOMTATVÁNY.

Kegyelmes
Méltóságos
Nagyságos

S Szentiványi Gyula *úr*
úrnő

BUDAPEST

Légrády r.-t., Budapest.

54 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895–1982)

Asztali csendélet virágcsokorral

57 × 74 cm
Pasztell, papír
Jelezve balra lent: BA

Kikiáltási ár: 2 200 000 Ft

KIÁLLÍTVA

Bernáth Aurél festőművész kiállítása, Budapest, BTM Vármúzeum, 1972. Kat. sz.: 72.

IRODALOM

Bernáth Aurél: Írások a művészetről, Budapest, Dante, 1947.
Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei, A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei I., Budapest, 1959, 155–158.
Bernáth Aurél: A múzsa udvarában, Budapest, Szépirodalmi,1967.

„Kutatunk megváltást igérő szellemek után, elmerülünk apokaliptikus jelenetekben, a festészet határait ostromló vizionáriusokat csodáljuk, néha már olyat várunk a festőktől, mint a dervisektől. Aztán egyszerre csak kezünkbe kerül egy Chardin reprodukció, s egy pillanat alatt mintha Isten tette volna rá kezét a körülöttünk ágaskodó hullámokra. S megnyugodva látjuk, hogy ilyen világ is van. [...] Ez a csend, ami innen árad, a szív termékeny csendessége, ahol a fogalmak alkotódnak. Ez a csend az, ahol létünk talpkövei formáltatnak, s ahol fontosságot nyer az egyszerű igazság, melyre életünk épül."

(Bernáth Aurél: Írások a művészetről, 1947, 14.)

Aligha létezik nagyobb kihívás egy festőművész számára, mint a tárgyak csendjének megszólaltatása. Bernáth Aurél festészetében újra és újra visszatért e műfajhoz, amely a maga szikár hallgatagságával, rejtőzködő attitűdjével oly jól illeszkedett az művész eredendően meditatív, szemlélődésre hajlamos beállítottságához. Csendéletei egy csoportjának alaptémája a belső, tárgyi világ és a külső, természeti világ ötvözete. A kitárt ablak-motívum mellett kezdettől fogva jelen van a tárgy redukáltabb megközelítése, a belső világ önmagában való, már-már egzisztenciális szikársággal való megjelenítése. Szemben az előbbiek fényittas dinamizmusával, az utóbbiakat inkább olyan csendes, kontemplatív attitűd jellemzi, amelynek egyedüli szólamát a tárgyvilág jelenléte adja.
Ez a végletes puritanizmus mégsem jelent szegényességet, hiszen úgy viszonyul az előbbiekhez, mint magasztos ódához a lényegig csiszolt négysoros. Visszatérést jelent ez minden látványelvű ábrázolás legbelső kérdéseihez, mindahhoz, amit az európai piktúrában Chardin vagy Cézanne képviselt.
Egy asztallap síkjára helyezett tárgyak arra kényszerítik a festőt, hogy mestersége elemi összetevőire irányítsa figyelmét, szüzsé híján nem marad egyéb, mint tiszta szín, forma, ritmus és rend.
Itt bemutatott *Asztali csendélet virágcsokorral* című képének színfoltokban életre keltett tárgyai egy japán haiku-vers egyszerre tömör és megejtően lírai soraiként tárulnak fel a szemlélő előtt. Létezésük terét a háttér kékjének szavakba alig foglalhatóan gazdag tónusárnyalatai teremtik meg. Mélységesen spirituális, megfoghatatlanul szellemi ez a kékség, egyszerre metafizikusan időtlen tér és elevenül lélegző anyag. Meghatározhatatlan közegében, elillanó látványában a tárgyak magától értetődő módon sorolódnak, a tapintható és visszavonhatatlan jelenlét, itt-lét megnyugtató üzenetét hordozva. Valamennyi mindennapjaink megszokott társa, használt és mulandó dolgaink. Ám Bernáth csendélete egyszerre tárja fel a közömbös és romlékony felszínük mögött azt ami lényegi és örök. A művész által létre hívott együttállásuk új minőségekkel teliti a dolgokat, a látvány varázsa egyszerre eloldozza létüket a mindennapoktól. A kancsó türkizes zöldjének, a cukorkás tál opálos kékjének és a virágcsokor eleven kárminvörösének hangjai mélyen és tisztán csendülnek fel a bársonyos kék háttér előtt.
Mindehhez további érzéki benyomásokat köt a látvány, a szaloncukor papírjának sejtelmes zizegésének hangját, a virágok bársonyos tapintásának és illatának érzetét. Ahogy elrendezésük, úgy puszta jelenlétük is az alkotó ember életteréhez kötődik. A víz és bor tárolását szolgáló kancsó a képzőművészet hagyományos értelmezése szerint élet- vagy mulandóságszimbólum. A szaloncukrokkal megrakott tál a hétköznapokat megédesítő ünnepeket idézi fel, míg az egyszerű üvegpohárba helyezett, izzón pirosló virágcsokor maga az eleven természet.
Bernáth azonban nem elégszik meg a tárgyak e kifinomultan megidézett láncolatával. Az asztal fatáblájára helyezett képek mintegy az alkotó kézjegyeként tűnnek fel, jelezve, hogy a semmiből teremtett mű éppúgy részévé válik a rezzenetlen tárgyvalóságnak, mint egy palack vagy egy csokor virág.
Az utalás másik olvasata szerint az elmélyült figyelem különös állapotában mindennapjaink dolgai is feltárhatják azt a szépséget, amelyet a műalkotás sűrít magába. Emellett az előtérbe helyezett két portrévázlat a képalkotás folyamatát is kiemeli, rárányítva a néző figyelmét arra, hogy mindaz amit lát tudatos döntések eredménye, nem puszta illúzió, sem egyszerű mimézis, hanem teremtő és értelmező gesztus.

Rum Attila–Révész Emese

Bernáth Aurél: Csendélet Cézanne-könyvvel, 1945, magántulajdon

Jean- Baptiste Siméon Chardin: Csendélet festőszerszámokkal, Ermitázs, Szentpétervár

GADANYI JENŐ

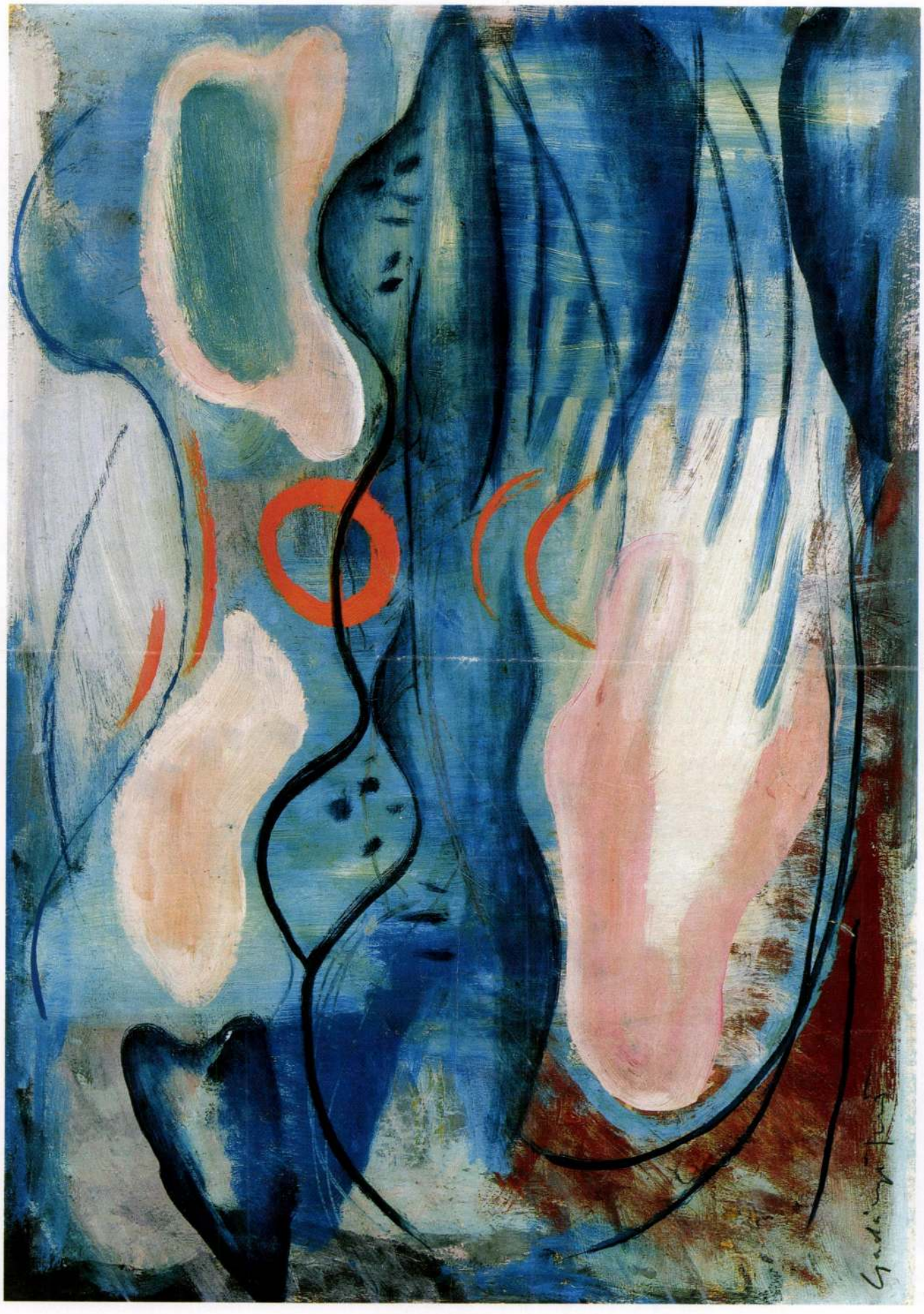

55

55 ▪ KUPFERSTEIN IMRE (?-1944)
(1923-tól Rudnay tanítvány a Képzőművészeti Főiskolán)

Csendélet az ablakból, kilátással a teniszpályára

68 × 91,5 cm
Olaj, vászon, kartonon
Jelezve jobbra lent: Kupferstein

Kikiáltási ár: 650 000 Ft

26 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895–1982)

Marili kék háttér előtt (Születésnap)

73,5 x 60 cm
Pasztell, papír
Jelezve jobbra lent: BA
Hátoldalon: a Szépművészeti Múzeum
és az Ernst Múzeum kiállítási cédulája

Kikiáltási ár: 2 500 000 Ft

KIÁLLÍTVA

XXII. Biennale, Venezia, 1940, Kat. sz.: 13. Il genetliaco [Születésnap].

Bernáth Aurél ujabb képeinek és Rippl-Rónai József válogatott müveinek kiállítása, Budapest, Gróf Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete (volt Ernst Múzeum), 1942. január 18. – február 2. Kat. sz.: 53.

Bernáth Aurél festőművész gyüjteményes kiállítása, Budapest, Ernst Múzeum, 1956. Kat. sz. n.

IRODALOM

Kállai Ernő: Bernáth Aurél újabb munkái, Magyar Művészet, 1929/5, 241–252.
Genthon István: Bernáth Aurél, Budapest, BFF, 1932.
Genthon István: Az új magyar festőművészet története 1800-tól napjainkig, Budapest, MSZT, 1935.

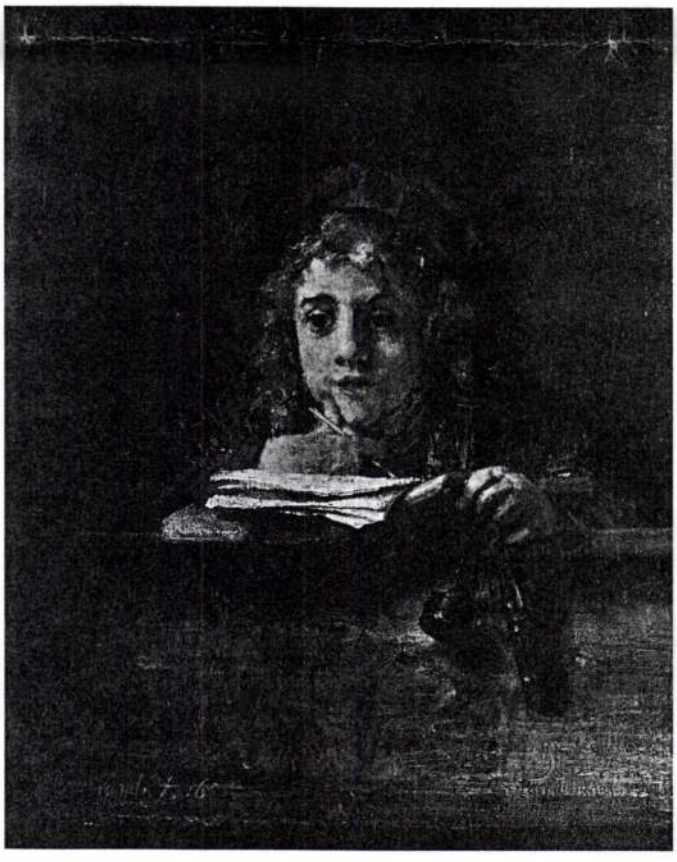

Rembrandt van Rijn: Titus, 1655,
Boymans van Beuningen Museum, Rotterdam

„...nincs úgy a köztudatban, mint ahogy megérdemelné. Talán mert rezerváltabb szellem, mint közismert kortársai. Hűvösebb világ, rejtettebb, magasabb szférákban nyílt lélek [...] Nem közlékeny, de a szó, amit kimond, választékos és jelentékeny, s ami fő: kimeríti a tárgyat. [...] A lényegest a lényegtelentől szuverénül választja el, s így oldódik számára a világ. Útjában nemcsak szemlélődő, de értő ember is. Nincs benne a régi »Malermeister«-ek érzéki világnézése, mert filozófikus magatartása mindig lehántja a külszín felületét s nem engedi szeméhez a tárgyat a maga érintetlenségében. [...] Az ilyen szellemek látszólag nem tartják kezüket az élet ütőerén. Valahogy fölötte állanak. De munkáikban éppen ezért nagy egységet fognak át, szintetikusak megjelenítésben, tartalomban egyaránt. [...] Válogatott pillanatokat idéz fel inkább, illetve válogatottá teszi a pillanatot. Jelentőssé emel tárgyat, személyt s ezek kapcsolatát. Mélységesen ünnepélyes hangulatot varázsol, s azt szinte lombsusogással veszi körül." – írta Bernáth Aurél 1940-ben, akár önvallomásnak is beillő módon Ferenczy Károlyról.

Bernáth Aurél 1920-as évek végétől kibontakozó festészetének egyik alapvető jellemzője a meditatív, filozófikus szemléletmód. *„Pompázó és mégis fegyelmezett, nyugodt bőségű művészet Bernáth Aurél piktúrája. Olyan egyszerűen és magától értetődően, olyan gyönyörűen összhangzatos, amilyen harmóniára csak mély emberi érettség és az eszközök mesteri uralása képesít."* – írta Kállai Ernő már 1929-ben, s ez a megállapítása maradéktalanul érvényes maradt Bernáth művészetére a későbbiekben is.

Bernáth festészetében az anya és gyermeke, valamint a gyermek mint önálló téma már korai, nagybányai időszakában is felbukkant (*Lídike kutyával*, 1915), majd az 1930-as évek elejétől egyre gyakrabban jelentkezett (*Pásztorfiú*, 1932; *Játszó gyermek*, 1933), de igazán csak az 1930-as évek közepétől, Marili leánya születését követően kapott kitüntetett szerepet. A művészetek történetének kezdeteitől jelenlévő téma a magyarországi festészetet tekintve is jelentős múlttal rendelkezik. A fennmaradt számtalan gyönyörű gyermekábrázolás közül pár kiragadott példa segítségét hívjuk az itt bemutatott *Születésnap* című Bernáth-remekmű titkának megfejtéséhez.

Rembrandt van Rijn a németalföldi barokk festészet kimagasló egyénisége legbensőségesebb portréit családtagjairól, a hozzájuk fűződő érzelmeinek maradéktalan visszaadásával alkotta meg. Egyetlen életben maradt gyermekét Titust az érzelmi mélység tekintetében páratlan módon örökítette meg számos alkalommal, így azon a képen is, amelyen a tizenéves fiút íróasztal mögött ülve, talán leckeírás közben elmerengve ábrázolta (*Titus*, 1655, Rotterdam, Boymans van Beuningen Museum). Rembrandt festménynek alaptónusát a meleg, aranylóan barnás színek határozzák meg, míg Bernáth képén a hűvösebb, mélytengerkék árnyalatok dominálnak. A képek alaphangjának ezen eltérésén túl azonban közös bennük, hogy az éles, felületi fény–árnyék ellentétek helyett finom átmenetekkel, mintegy belső fénytől sugározva állítják elénk modelljeiket.

Deák-Ébner Lajos párizsi szállásadójának kislányáról festett portréja (*Fifine*, 1875, Bp. MNG) a gyermeki báj minden mesterkéltségtől mentes megjelenítésének kivételes szépségű mintapéldája a magyar festészetben. Deák-Ébner és Bernáth művét nem a festésmód vagy a színkezelés azonossága vonja egymás felé, hanem az a bensőséges líraiság és természetes közvetlenség mely ellenállhatatlan módon árad e képekből és veszi birtokba szemlélőjük lelkét. Ferenczy Károly az előzőektől eltérően már azon mesterek közé tartozik, akinek művészete közvetlen hatást gyakorolt Bernáth Aurél fejlődésére. Mindkettőjükre jellemző volt a szinte eszköz nélküli egyszerűség, mindketten rendelkeztek a hétköznapi történések és mindennapi tárgyak ünnepi áhitatú átszellemítésének képességével. Ferenczy leányát négyéves korában megörökítő képe (*Noémi*, 1894, Pécs, JPM) fontos lépés a Bernáthnál kiteljesedő tónusfestészet útján. Ferenczy portréján a homogén sötét háttér előtt kirajzolódó figura kissé merev, bábuszerű megjelenését oldott festőiséggel ellensúlyozó szándék figyelhető meg.

Bernáth Aurél 1939 őszén, leányának negyedik születésnapját követően festette meg az itt bemutatott *Születésnap* című képét. A történés csupán egy megnyújtott pillanat, ahogy egy kislány elbűvölve nézi, óvatosan birtokba veszi ajándékait. Ünnep, titok, csoda és varázslat – a gyermek számára születésnapjának eseményei, számunkra pedig a bársonyos velúrpapír és vibráló árnyalatokban gazdag pasztellkréta együttes alkalmazásából született mű.

A hullámozva közeledő és távolodó, állandó mozgás érzetét keltő háttér puhaságába karcosan illeszkedő formák varázslata ez, a rendkívül érzékeny felületen fölsejlő leheletfinom matéria csodája. A védtelenség és sebezhetőség szimbólumaként feltűnő, szinte áttetszően törékeny leányka figuráját a belőle kisugárzó fény óvja az őt körülölelő alaktalan sötétségtől. Így válik a kép a rajongásig szeretett és féltve őrzött gyermek megóvására tett mágikus gesztussá. A képsík javát kitöltő kék színnek kiemelt jelentősége van Bernáth festészetében. Jelképes erővel, szimbolikus tartalmakkal bíró szín, mely tartalmazza a hozzá fűződő olyan hagyományos képzeteket és fogalmakat, mint a megfoghatatlanság és a végtelenség. Ezen felül a kék ezernyi árnyalata Bernáth transzcendens lényének kivetülése is, az érzéki valóság és az azon túl sejtett tartományok közötti közvetítés eszköze és útja. Az a határtalan gyengédség és szinte „idegvégekkel festett" érzékenység, mellyel Bernáth a kék mélyebb árnyalataivá szelidített sötétséggel körbeöleli leánya alakját arra utal, hogy e színnel a festő talán önmagát azonosította.

Bernáth az 1930-as évektől teljes eszköztárát egyfajta eszményi valóság megteremtésének szolgálatába állította.

„A grand art mély lélegzete ellenállhatatlanul gyengéd, leheletfinom előadásmóddal olvad össze.

Ritka zengzetek szólalnak meg a vásznon, a férfias líra, érzékeny festőiség és kolorizmus hibátlan összetalálkozása." – írta Genthon István,

Szőnyi István: Zsuzsa a falovával, 1927, Magyar Nemzeti Galéria

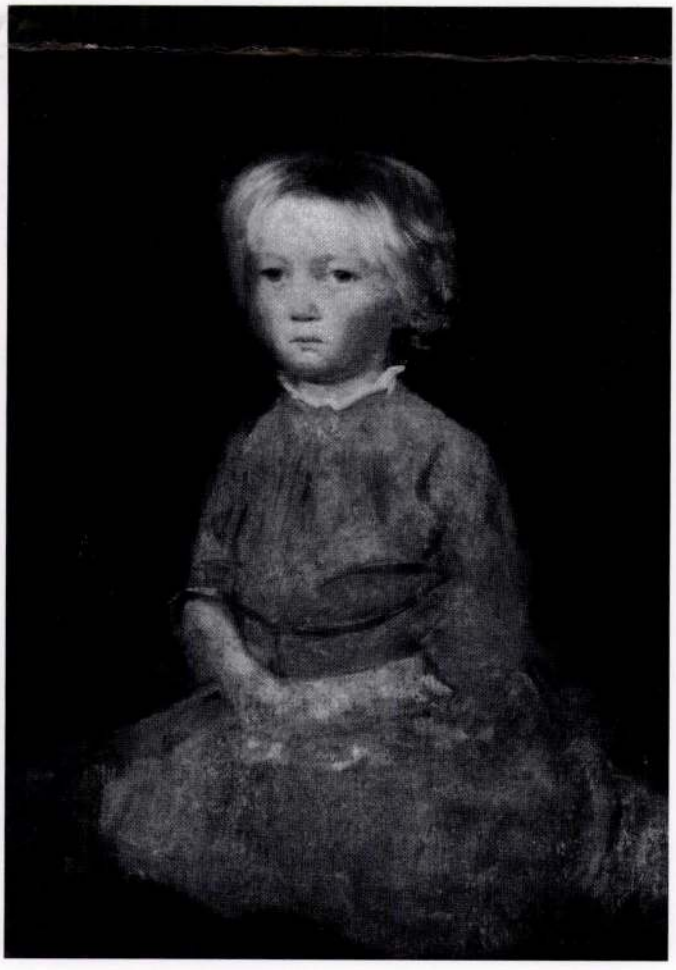

Ferenczy Károly: Noémi kislány korában, 1894, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Bernáth művészetének egyik legavatottabb méltatója, 1932-ben megjelent monográfiájában a festő egyik önarcképével kapcsolatban.
Bernáth a klasszikus értelemben vett kompozíció újrateremtésében határozta meg fejlődése irányát az 1930-as években. Művészetelméleti írásaiban az absztrakciótól és az impresszionizmustól egyaránt elhatárolódva, festészetének kiindulópontját a nagybányaiak, kiváltképp Ferenczy Károly jelképes erejű, elvont, szimbolikus tartalmú műveiben találta meg. Kompozíció alatt Bernáth nem a tárgyaknak és figuráknak a képsíkon való elhelyezésének módját értette, hanem azt az összetett alkotói folyamatot, amely során a festőben élő vízió, vagy az eszményi valóságról alkotott képzet alakot ölt és szinte magától értetődő természetességgel foglalja el a kép terében számára kijelölt helyét.
Ennek az alapállásnak szolgálatában fejlesztette azután Bernáth festői eszközeit, alakította ki egyéni stílusát. A „gyengéd, szinte lebegő formák", a „leheletfinom előadásmód", a „lélegezni látszó érzékien alakított színegyüttesek", a „csodálatos áttetszőség" és „mélyfényűség", melyekkel Bernáth elkápráztatta egykori kritikusait és ma is bámulatba ejti a képeivel foglalkozót, csupán eszközök a festészet eredeti célját megvalósító varázslat, a világ megértése és megismerése érdekében alkalmazott mágia szolgálatában. Bernáth remekművei a szimbólumok rejtett de megfejthető világánál nagyságrendekkel gazdagabb asszociációk, költői képzettársítások területére kalauzolnak bennünket.
A pillanat varázsát is őrző és egyben a pillanatnyiságon felülemelkedő időtlenség dimenziójába vezető képek közül azok bizonyulnak maradandónak, melyek fedésbe kerülnek a kollektív emlékezetben megőrződött és valamennyiünkben elevenen élő ősképek lenyomatával.
Bernáth Aurél Születésnap című alkotása méltán foglalhatja el helyét a legszebb gyermekábrázolások időn és határokon átívelő sorában éppúgy, mint a nagybányai festészettel induló modern magyar piktúra élvonalbeli teljesítményei között.

„A művészet olyan varázslat, ami a látszólag könnyedet, úgyszólván légneműt képes úgy elénk állítani, hogy nem hiányzik megjelenítésében a súly és az ezzel járó igazság élménye. A könnyedség is szüli és felejthetetlenné teszi és teheti tartalmát, ha igaz." (Bernáth Aurél: Feljegyzések éjfél körül, 1976, 12–13.)

Rum Attila

Bernáth Aurél: Húsvét, 1939

27 ▪ SCHEIBER HUGÓ (1873–1955)

Korzó

47 × 43 cm
Vegyestechnika, papír
Jelezve középen lent: Scheiber H

Kikiáltási ár: 2 400 000 Ft

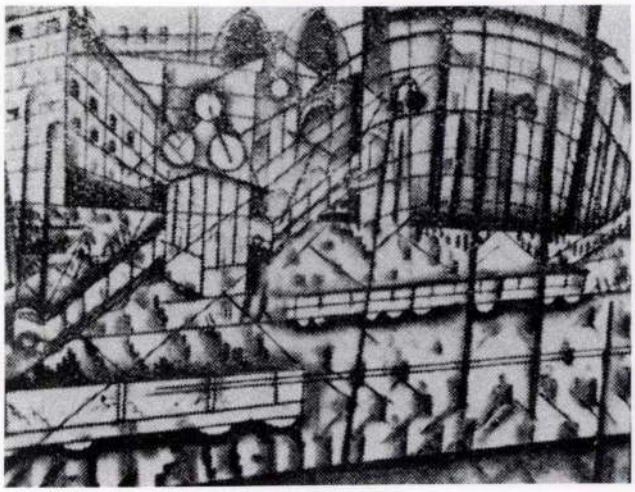

Scheiber Hugó: London, 1924

Scheiber Hugó: Utca napsütésben

Scheiber Hugó: Világváros, 1924, repr: Der Sturm, 1927. 9. sz.127. o.

60 ▪ BERNÁTH AURÉL (1895–1982)

Esti park szerelmespárral, 1930

101 × 70,5 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: BA

Kikiáltási ár: 4 500 000 Ft

KIÁLLÍTVA
Bernáth Aurél festőművész gyűjteményes kiállítása, Budapest, Ernst Múzeum, 1956

PROVENIENCIA
Egykor Dr. Radnai Béla gyűjteménye

IRODALOM
Kállai Ernő: *Bernáth Aurél újabb munkái*, Magyar művészet, 1929/5.
Genthon István: *Bernáth Aurél*, Budapest, 1932.
Oltványi-Ártinger Imre: *Bernáth Aurél újabb képei*, Magyar művészet, 1935/12.
Genthon István: *Bernáth Aurél*, művészettörténeti Értesítő, 1957/1.
Genthon István: *Bernáth Aurél*, Budapest, 1964.
Pataky Dénes: *Bernáth Aurél*, Budapest, 1972.

Talán nem véletlen, hogy 1932-ben Oltványi Imre a nevezetes Ars Hungarica monográfia-sorozat első kötetét Bernáth Aurélnak szentelte. Genthon István akkoriban papírra vetett sorai alapozták meg Bernáth helyét a magyar festészet panteonjában. A Sturm kiállítója, a Gresham-kör vezéralakja, a Főiskola megbecsült tanára, Csernus és Lakner mestere ma már legenda, a huszas évek végén azonban Kállai Ernő egy Magyarországon még jobbára ismeretlen festőt igyekezett bevezetni a köztudatba: *„Bebizonyult, hogy lehet a művésznek a természetet odaadón szeretnie, lehet megbékülten és boldogan beilleszkednie a tárgyak objektív, közös rendjébe a nélkül, hogy kénytelen lenne lemondani látomásainak szabad, hatalmas térségéről és formáinak szuverén önállóságáról. Egész sora van Európában azoknak a művészeknek, akiknek munkái bizonyságot tesznek erről a lehetőségről. Így vagyunk Bernáth Aurél újabb munkáival is..."* (Kállai, 1929, 241.) Néhány évvel később egy sikeres berlini kiállítása után már Julius Meier-Graefe is méltatta Bernáth munkásságát, s festői kvalitásait Bonnard-éhoz mérte.

Bernáth 1926-ban tért haza Berlinből, s e tájt festett remekműve, a *Riviéra* egy csapásra a magyar festészet élvonalába emelte. A huszas évek második felében Bernáth a nagybányai természetlátás és az avantgard formalizmus egyedülálló szintézisét produkálta, s ennek eredményeként 1929-ben a Szinyei Társaság tagjai közé választotta. Hazaköltözése után nem sokkal Bernáth megnősült és a merengő alkatú, melankóliára is hajlamos festő ekkoriban idilli órákat is megörökített egészen meleg hangulatú vásznain. Nyarait többnyire felesége oldalán töltötte Pöstyénben, valószínűleg egy a kastély parkjában töltött kellemes, alkonyi órának állít emléket az *Esti park szerelmes párral* is. Bernáth számára azonban nem a személyesség a lényeges, a padon ülő alakok stilizáltsága oly mérvű, hogy a portré eshetősége fel se merülhet. Nem konkrét alakokat ábrázol, hanem szimbolikus figurákat az egymásban megtalált lelki béke árkádiai szépségű ideál-tájában.

Az Esti park szerelmespárral nemcsak gyönyörű színköltemény, hanem Bernáth alapvető stílusváltásának is egyik fontos dokumentuma. A berlini évek expresszionizmusa a huszas évek második felében, egyre lágyabb, ködösebb világnak adta át helyét, a formák elvesztették sarkosságukat, s a gazdag, lazúros színfoltok egyre inkább úrrá lettek rajtuk. Festményünk legközelebbi analógiája az életművön belül az 1930-as *Esti parkban*, ahol a körvonalak szinte teljesen átadják helyüket a színek kaleidoszkópszerű áradásának. Az *Esti parkban* is Pöstyénben készülhetett, de az alkony egy későbbi pillanatát örökíti meg, amikor a nap már a látóhatár alá bukott. A szerelmespár mögött viszont a lenyugvó nap utolsó sugarai még szinte szürreális színorgiát varázsolnak a vászonra, melynek leginkább Farkas István festményein lelhetnénk párjára. Bernáth képe azonban Farkas műveitől eltérően nyugalmat és békét áraszt, s egyetérthetünk a szakirodalom jó részével akik a kései Bonnard pasztell színeiben és bensőséges világában keresték Bernáth műveinek méltó társát. Leghívebb méltatója, Genthon István mégis inkább a mester társtalan, autonóm géniuszát hangsúlyozta, melyben *„a grand art mély lélekzete ellenállhatatlanul gyengéd, leheletfinom előadásmóddal olvad össze. Ritka zengzetek szólalnak meg a vásznon, a férfias líra, érzékeny festőiség és kolorizmus hibátlan összetalálkozása."*

Hornyik Sándor

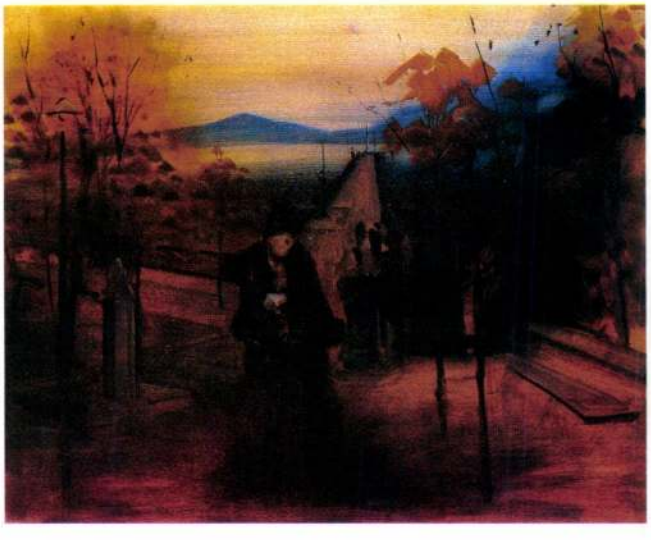

Farkas István: Balatoni emlék, 1930-as évek
80x100 cm, tempera, fa, Zsidó Múzeum

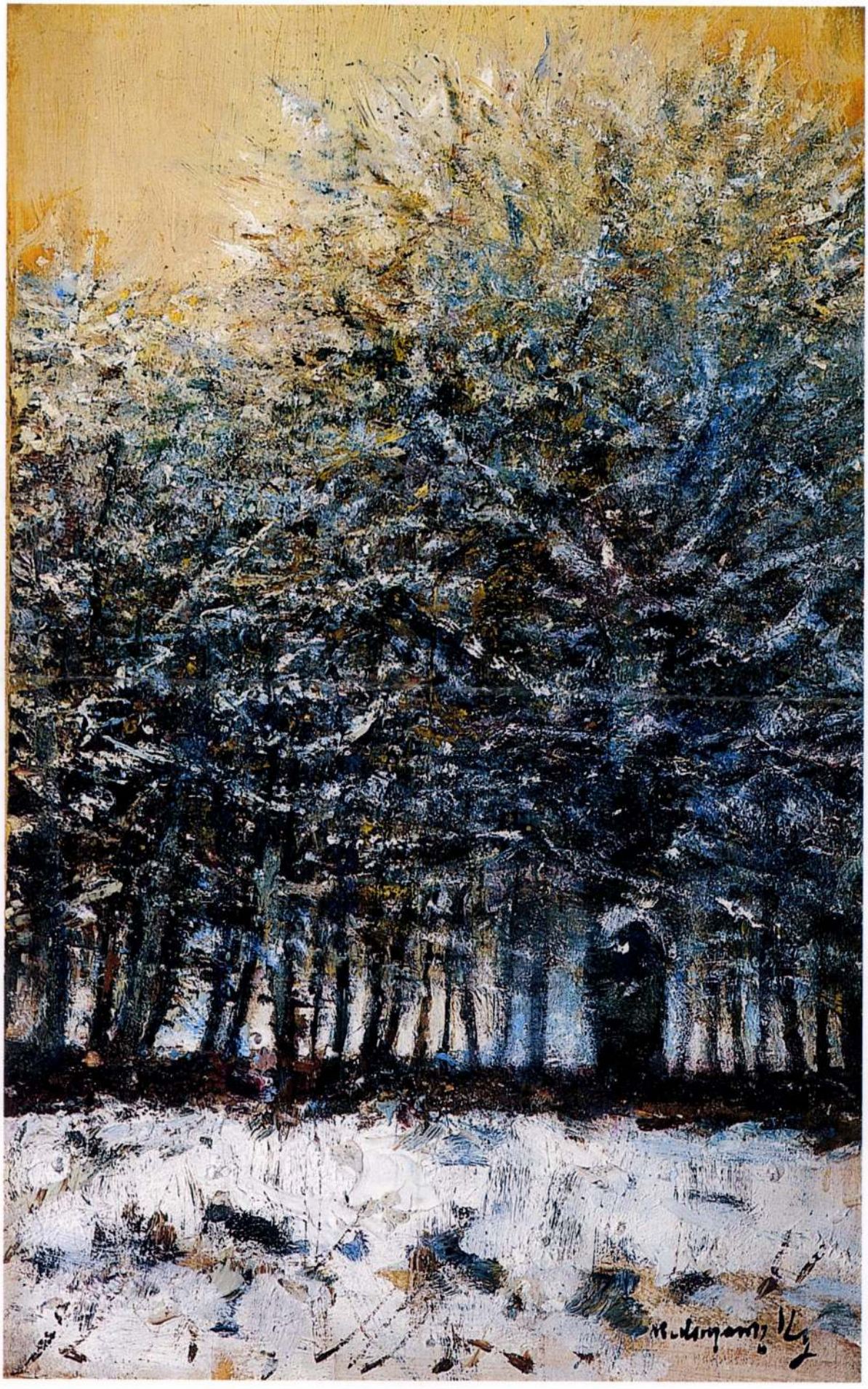

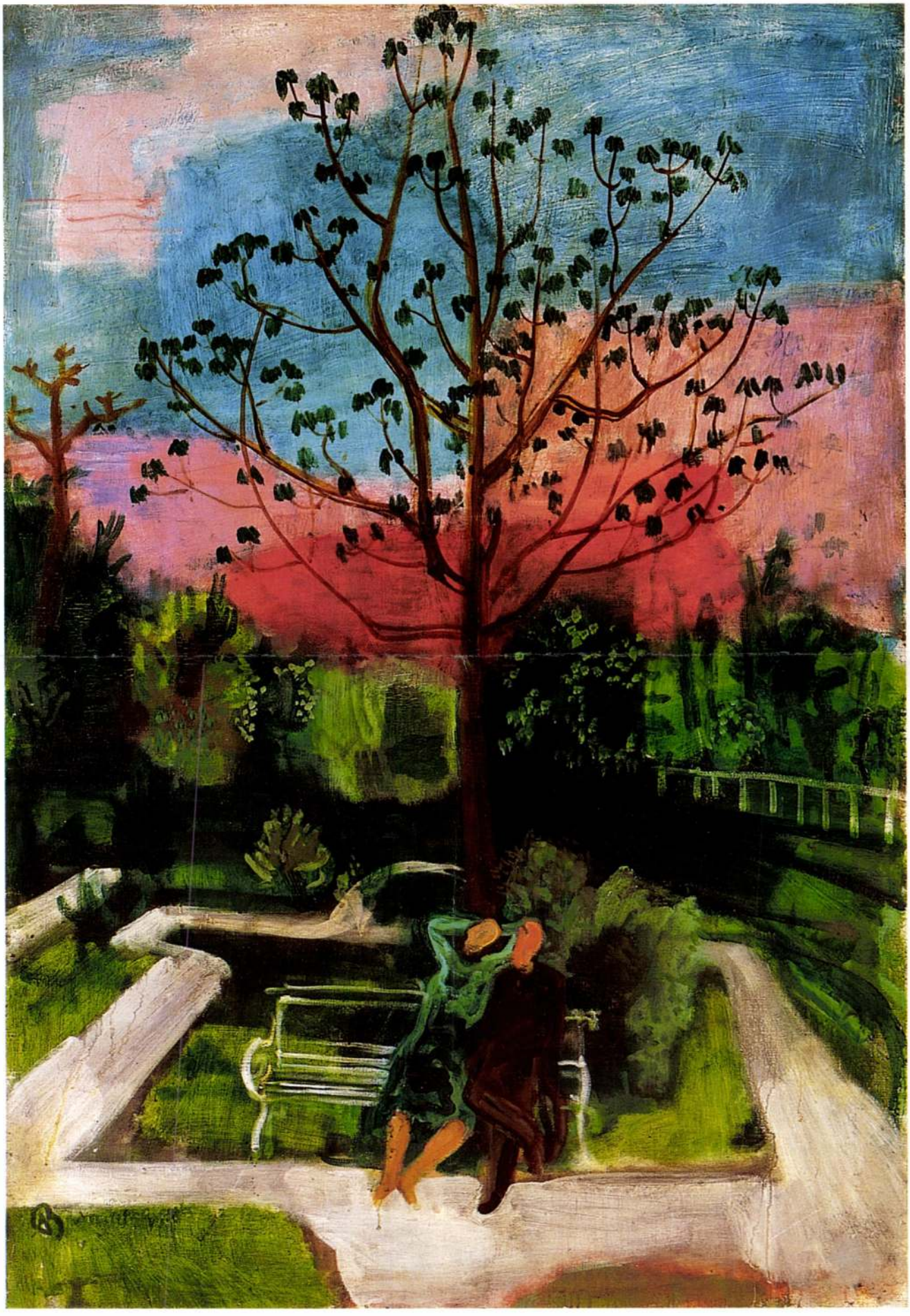

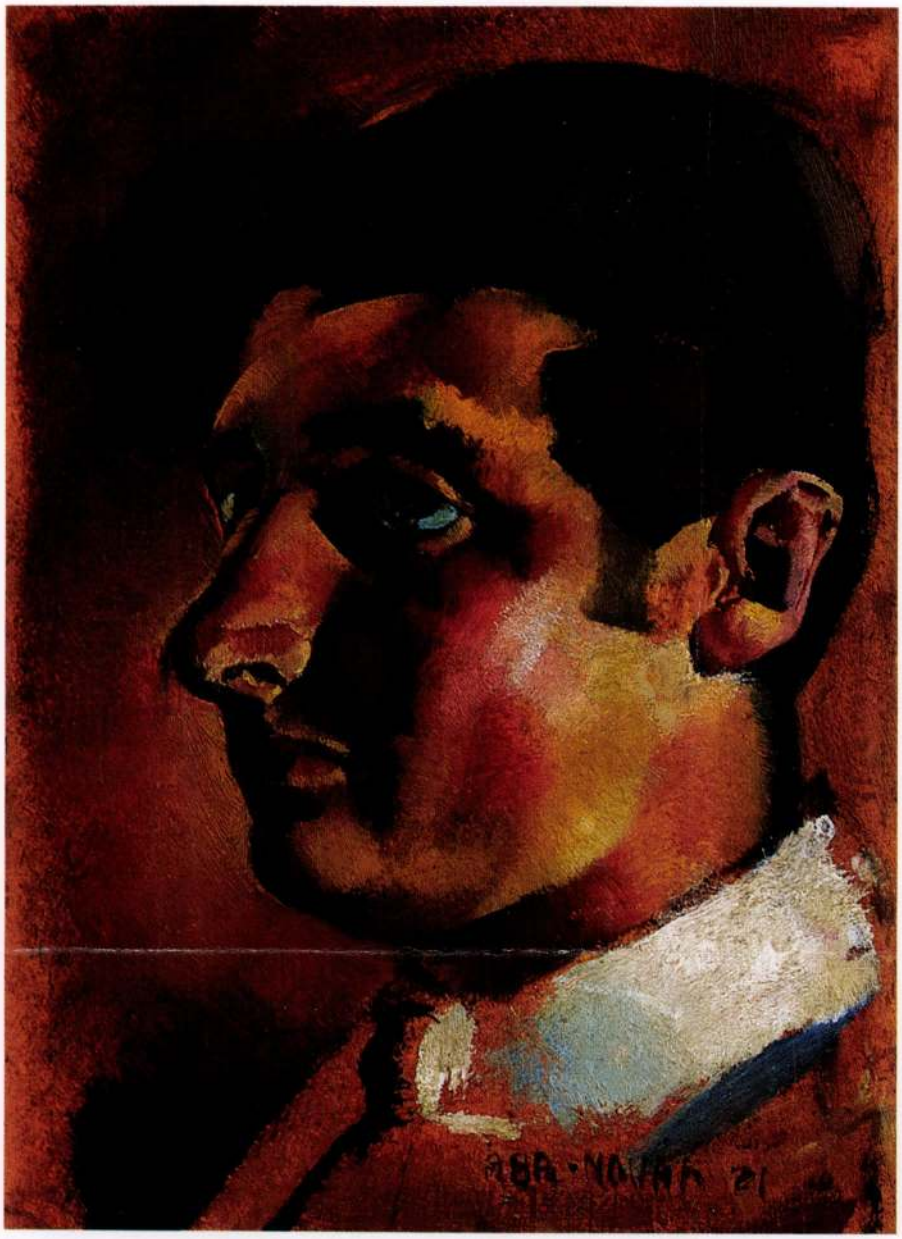

61

61 ▪ ABA-NOVÁK VILMOS (1894–1941)

Férfi fehér gallérral

35,5 × 21 cm
Olaj, karton
Jelezve jobbra lent: Aba Novák 21

Kikiáltási ár: 600 000 Ft

62 ▪ VASS ELEMÉR (1887–1957)

Csendélet almákkal

37 × 69 cm
Olaj, vászon, kartonon
Jelezve balra lent: Vass E. 931.

Kikiáltási ár: 140 000 Ft

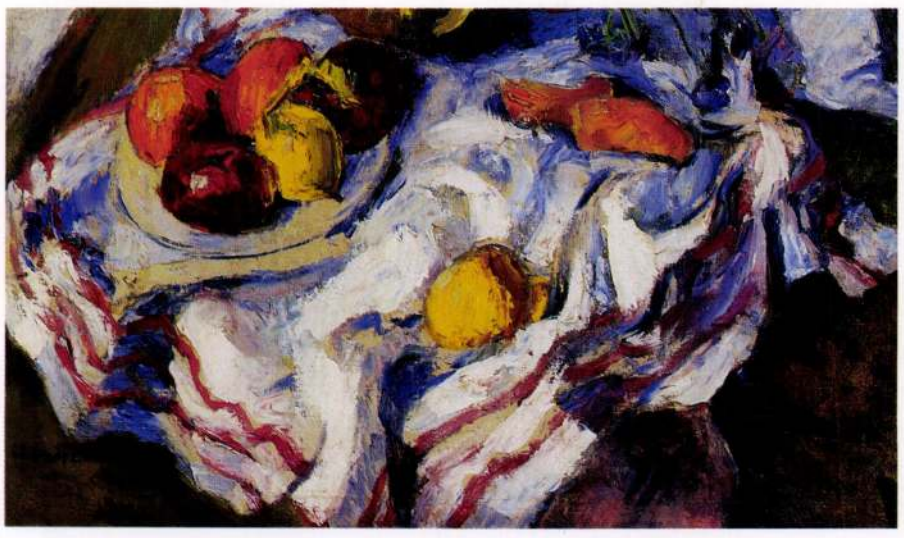

62

63 ▪ BÁNK ERNŐ (1883–1962)

Köszörűs

83 × 68 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra lent: Bánk Ernő 927

Kikiáltási ár: 380 000 Ft

Bernáth Aurél (1895-1982)

Éjszaka lepkékkel I. (Éjszaka, Éjjel a szobában) 1929
Pasztell, papír 92,5x72,5 cm
Jelezve balra lent: B.A.
Oeuvre-katalógus szám: 1929/16

Irodalom:

- Kállai Ernő: Bernáth Aurél újabb munkái. Magyar Művészet 1929. 241-252 oldal
- Genthon István: Bernáth Aurél. Budapest, 1932. (Ars Hungarica)
- Oltványi Imre: Bernáth Aurél újabb munkái. Magyar Művészet 1935. 353-360. oldal
- Genthon István: Aurélien Bernáth. Acta Historiae Artium 1958. 383-403. oldal
- Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei I. 1959.
- Genthon István: Bernáth Aurél. Budapest, 1964.
- Pataki Dénes: Bernáth Aurél. Budapest, 1972.
- Németh Lajos: Nagy festő, aki tudott főműveket festeni Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítási katalógusának előszava. Ernst Múzeum, 1985.

Kiállítva:

- (*Éjszaka*) Az Ernst Múzeum CXI. Csoportkiállítása. 1930. 152. sz.
- (*Éjjel a szobában*) Bernáth Aurél és Mészáros László gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum 1932. 50.sz.
- (*Éjszaka lepkékkel I.*) Bernáth Aurél gyűjteményes ki-
- állítása, Ernst Múzeum 1956. (sorszám nélkül)

Proveniencia:

- Dr. Pethe László gyűjteménye

Ha egy kompozícióból egy művészi pálya során négy változat készül, fel kell figyelnünk: a festő valami nagyon lényegeset akar közölni önmagáról, vagy a világhoz való kapcsolatáról. Bernáth Aurél 1929-ben két változatban, de még 1959-ben, majd az 1960-as évek második felében is újra és újra megfogalmazza e számára tehát nyilván annyira fontos mondanivalót. Előttünk most e képek közül a legelső változat van, amelyet 1929 augusztusában, a pösztyéni kis - Vágra nyíló - műteremben készített.

A nyitott ablakok, a lebbenő, könnyű függönyök és a hegedű a művész absztrakt-expresszionista korszaka után, körülbelül 1926-27-től konok következetességgel fel-fel bukkannak és válnak képei attribútum-szerű és jelentőségű témáivá az elkövetkező években.

"A nyitott ablakok előtt egy-egy frissen vasalt muszlinfüggöny lengedezett, annyi későbbi képemnek szerény motívuma. Akkor

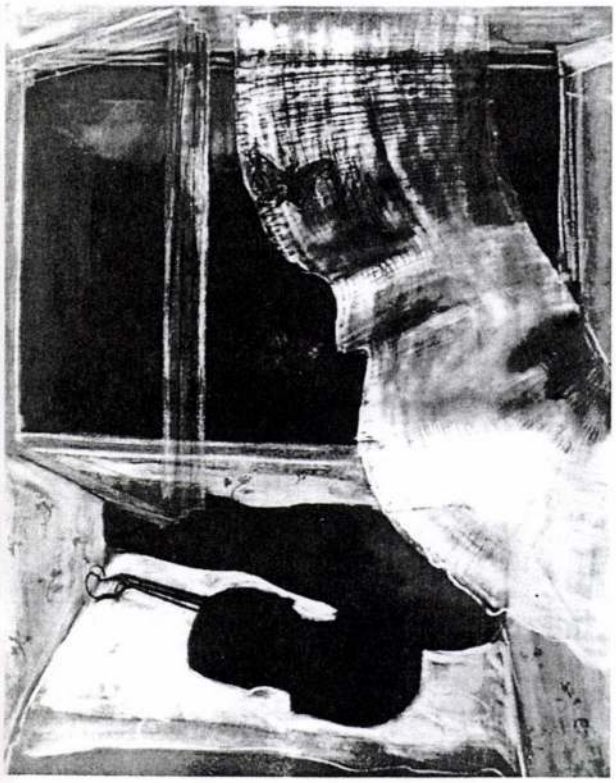

Bernáth Aurél: Éjszaka lepkékkel II. 1929.(Lappang)

196. ▶
Bernáth Aurél (1895-1982)

Éjszaka lepkékkel I.
Pasztell, papír 92,5x72,5 cm
Jelezve balra lent: BA.
Kikiáltási ár: 2.800.000 Ft

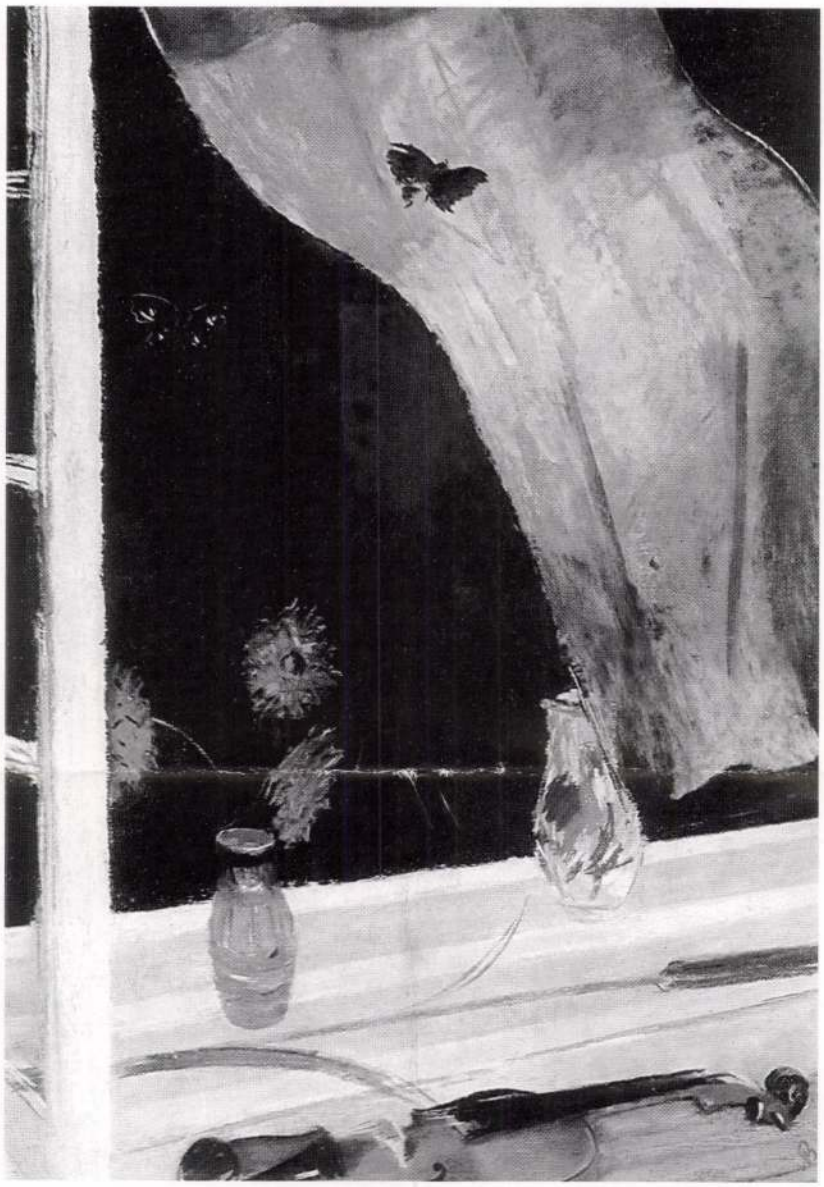

Bernáth Aurél: Éjszaka lepkékkel III. 1959. (Guggenheim-Danzinger gyűjtemény, London)

még nem tudtam, hogy - ha megszakításokkal is - tizenhárom éven át dolgozom abban a szobában.

S tizenhárom éven át mindig volt számomra mondanivalója."[1]

Az, hogy a látvány megjelenítésén túl Bernáth többet és lényegében mást akart kifejezni, már Kállai Ernő, a neves műkritikus számára is egyértelmű volt, mint ahogy ezt a kép készülésének évében 1929-ben, Bernáth Aurélról írt fontos cikke is bizonyítja.

"Bebizonyult, hogy lehet a művésznek a természetet odaadóan szeretnie, lehet megbékülten és boldogan beilleszkednie a tárgyak objektív, közös rendjébe anélkül, hogy kénytelen lenne lemondani látomásainak szabad, hatalmas térségéről és formáinak szuverén önállóságáról. Bernáth nem engedi, hogy a tárgy, a motívum a legkevésbé is korlátozza a festői szemléletnek minden anyaghoz való kötöttségén túlszárnyaló idealizmusát."[2] A lényeget érintő sorok ezek.

Bernáth egyik írásában is felfedezhető utalás e képcsoport születéséhez fűződő, - az alkotói folyamatot elindító - élmény megközelítésére, ami bizonyítja, hogy évtizedekig élő és fontos volt számára az a tartalom, amit e képekben elénk tárt. A kint és a bent fogalmának metafizikai szembeállítása a tárgya lényegében e képeknek, az idea síkján. A benti világ előkelő nyugalma, a színek derűs kiegyensúlyozottsága és a hegedű (*"léte jogát a kinti éjszakával szemben most perli éppen"*) klasszikus formája, békét és örömet sugall.

A hegedű *"talán elmondja majd,* - hogy folytassuk Bernáth Aurél vallomását, - *hogy mi idebenn vidáman vagyunk, csak ami kint van, az már a borzalom, az áttekinthetetlen emberi világ, az a halál, ami az éjszakával csak álcázza magát."*[3]

Bernáth Aurél: Éjszaka lepkékkel IV. 1960-as évek második fele.(Mgt)

Ami mind a négy képen látható, az a nyitott ablak, a lebbenő függöny, a hegedű, a kinti sötétség és a lepkék. Más ablakszárny nyílik, más és más a függöny színe és másként libbenti őket a szél, később újabb csendéleti elemekkel bővül a benti tér. Az utolsó, immár öregkori képen önmaga halvány körvonalát láthatjuk az éjszakában. Már kintről (mondjuk így: odaátról?) néz befelé. Aligha kell feloldanunk a művészi közlés sugallt értelmét.

És végül a lepkék, a piros kint az éjszakában, a fekete bent a fehér függönyön: a kint és a bent követei. Túlméretezettek, lényegesek, üzenethordozók. *"Ez a lepke az én hollóm - gondoltam -, s nem is számoltam már tovább a szárnya pontjait."*[4] - vallja a művész. A Poe-versre történő allúzió mélyről jövő vallomássá teljesíti ki illanó jelenlétüket.

Ezen az előttünk lévő képen, a sorozat első variációján, átütő erővel szólal meg egy belső hang. Az élet és a halál között feszülő kínzó dilemmával itt birkózik meg először a művész, és hangszereli átélt élményét lírai vallomássá.

B.M.

Jegyzetek:

1. Bernáth Aurél: Utak Pannóniából. Budapest, 1960. 427.
2. Kállai Ernő: Bernáth Aurél újabb munkái. Magyar Művészet 1929. 241., 248.
3. Bernáth Aurél: Kisebb világok. Budapest, 1974. 65.
4. Bernáth Aurél: Kisebb világok. Budapest, 1974. 55.

Kmetty János (1889-1975)

Csendélet Újsággal és KUT folyóirattal, 1928 körül
Olaj, vászon 47 x 60,5 cm
Jelezve balra lent: Kmetty
Kikiáltási ár: 3.500.000 Ft

Irodalom:

- Kmetty János: Festő voltam és vagyok. (bevezető: Kovalovszky Márta), Budapest, 1976.
- Ury Ibolya: Kmetty János, Budapest, 1978.
- Kmetty János Múzeum katalógusa. Szentendre, 1981.
- Szegi Pál: Beszélgetés a csendéletről. Szabad Művészet, II. évf. 7-8. szám 233-241.

A csendélet élménye a szín, a forma, a tér élménye, a jelenvaló szépség és igazság, a művészi valóság eszmei és esztétikai egysége. (Kmetty János, in: Szegi)

A húszas évek közepén a kulturális közélet liberalizációja folytán a hazai művészetben is egy nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb periódus következhetett. Lényegében a húszas évek végi, harmincas évek eleji időszakot nemcsak a fiatal modern felfogású művészek első komoly szárnypróbálgatásai jellemezték, hanem már az első világháborút megelőző évtizedben induló jelentős progresszív szemléletű festők is másod, olykor harmadvirágzásukat élték. Ezt tapasztalhatjuk az idősebbek közül, Márffy Ödön vagy Vaszary János esetében éppúgy, mint Kmetty Jánosnál. A tájékozódás két felé irányult. Egyrészről Róma felé, mely a harmincas években a római iskola kialakulásához vezetett, másrészről az alapvetően francia kulturáltságú festők számára Párizs jelentette a festészet központját. A fiatalok egy része, elsősorban a Vaszary tanítványok utazási irányukat ösztöndíjaik segítségével, szintén Párizsban határozták meg. Az 1927-ben debütáló Tamás Galéria kiállításain többségében francia orientációjú festők szerepeltek, ennek megfelelően Kmetty János kétszer 1929-ben, illetve 1931-ben is önálló kollekcióval állt elő, mely egyben mutatja ennek az időszaknak a termékenyítő erejét is. Ugyanakkor a Képzőművészek Új Társasága, a KUT is virágzó korszakát élte, 1929-es és 1930-as Nemzeti Szalonbeli tárlatain a modern magyar képzőművészet szinte teljes skálájában felvonult. A korszak modern festőinek képfelfogását pontosan megvilágítja a következő idézet: *"... maga a kép megszerkesztése és felépítése a vizuális benyomások tudatosított megfogalmazása. Ennek a megfogalmazásnak egy egész korszak a háttere. És a két világháború között egy egész gárda folytatta ezt a KUT kebelében."* (Kmetty János, in: Frank J.)

Kmetty János második, művészetét döntően befolyásoló párizsi útját 1927-ben tette meg, melynek eredményeként palettája kivilágosodott. A francia fővárosban szerzett tapasztalatait itthoni kísérleteiben kamatoztatta tovább. Hasonlóan Vaszary Jánoshoz elsősorban tiszta telített színekből építette fel képeit, kevésbé használta ki a tónus fokozatokat, nem lazúrozott. Csupán a dekoratív színfelületekkel igyekezett abszolút síkban tartani kompozícióit. Kmetty pályájának kezdetén Cézanne örökségét, illetve a kubisták térszemléletét vette mintául festészetében, amelytől később sem távolodott el. Ugyanakkor a kubizmus későbbi szakaszában a felületek sokfélesége, formai gazdagsága, a tiszta színek világító erejének, dekorativitásának kihasználása a kubizmust kísérletező, dogmákra épülő szakaszából kimozdította, ezáltal egyfajta tárházává válhatott a festői képzeletnek. Kmetty János 1930 körül keletkezett festményei ezt a dekoratív, egyben felszabadult festőiséget reprezentálják.

Festményünk, mely túlzás nélkül az életmű egyik legkvalitásosabb darabját jelenti, az 1930 körül készült csendéletek sorába szervesen illeszkedik (lásd *Csendélet Újsággal*, Műterem Galéria, Tavaszi Képaukció, 1999). Külön érdekessége, hogy a csendéletek szokásos kellékei - gyümölcs, különféle edények, tálak mellett - kétféle újsággal egészül ki. Kmettynél a kompozíciós szerep mellett, minden esetben ennek világnézeti jelentősége is van. A független Újság, kedvelt napilapja, amelynek művészeti rovatába Elek Artúr írta cikkeit, személyes kapcsolódásokról is tanúskodik. Hasonlóan a Képzőművészek Új Társaságáról ekképpen vall: *"A KUT családi otthonom volt, hosszú ideig alelnöke voltam."* A KUT című művészeti folyóiratot, mely a társaság lapja volt 1926-28 között adták ki. Sajnos ez a festmény keltezéséhez nem nyújt biztos támpontot, mivel a felirat a később készült 1930 körüli csendéleteknek továbbra is kedvelt motívuma maradt. (Dévényi Gyűjtemény, Budapesti Történeti Múzeum) Ugyanakkor a jelen esetben használt KUT felirat, az 1927 elején történt konstruktívabb, egyszerűbb borítóját követi a lapnak, míg az imént említett művek a dekoratív mustra egyre erőteljesebb megjelenésének köszönhetően a korábbi archaikusabb, díszesebb betűtípust használják. Azonban képünk tiszta formáihoz a konstruktívabb, egyszerűbb betűtípus illett. Eddigi bizonyítható ismereteink szerint Kmetty 1929 elején állított ki először KUT-as csendéletet, tehát az első ilyen témájú festmények 1928 körül keletkezhettek.

A festmény központi szervező eleme a méregzöldre, illetve sötétkékre osztott palack. Kontúr helyett, a kétféle színhasználat a térbeliség, plasztikitás érzékeltetésére szolgál. Ugyanezt figyelhetjük meg a gyümölcsök, illetve a többi tárgy esetében. A kiterített formák a valós tér összes síkjából egy síkra vetülnek. Ezt a szigorú, következetes, alapvetően szabályos formákra épülő rendszert egyedül a drapériás jobb oldali részlet töri meg, mely noha nem lép ki a festmény alapvető síkjából, melyet az asztallapja határoz meg, mégis szeszélyesen omló formáival gazdagítja, lendületbe hozza a felületet. Ez a kis részlet, akár Cézanne idézetként is felfogható, a motívum kölcsönvétele egyúttal utalás a mester művészetére.

Elsősorban az apró játékok, ötletek által mutatkozik meg Kmetty János végsőkig finomodott gazdag festői érzékenysége és merész alkotókedve.

K.A.

BERNÁTH AUREL

Bernáth Aurél (1895-1982)

Beckó vára, 1929
Pasztell, papír 46x67,5 cm
Jelezve jobbra lent: B.A.
Hátán: Bernáth Aurélné kézírásával: Beckó 1929. IV.
Oeuvre-katalógus szám: 1929/9
Kikiáltási ár: 1.000.000 Ft

Proveniencia:
• Dr. Gál Jenő (Pécs), Tarján Imréné

Kiállítva:
• Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum,
• 1956. (sorszám nélkül)
• Bernáth Aurél kiállítása. Qualitas Galéria, 1989.
Reprodukálva.

E pasztell készültekor Bernáth Aurél már harmadik éve a pösténvi szanatórium - ahol felesége orvosként dolgozott - szépkilátású padlásszobájában festi képeit, és jár el a környék könnyen megközelíthető motívumait fölfedezni. Biciklin, vonaton, hajón, gyalog, hátára kötve festőholmiját, bebarangolta ezt a szülőföldje, a somogyi dombság hangulatára emlékeztető vidéket.

Beckó (Beckov, Szlovákia) vára a Vág folyó partján fekszik Trencsén megyében. Beckó Mednyánszky László festőművész szülőhelye, romokban lévő várát Stibor vajda építtette a XIII. században.

Érdemes a képet abból a szempontból megvizsgálni, hogy a létező helyszínhez viszonyítva mi az, ami Bernáth művészi érdeklődését felkelthette ebben a régi, az égre geometrikus formát író romban. Mint ahogy monogramja sem nyerte még el végleges formáját a kép alsó jobb sarkában, úgy a természet megfigyelésének is még egy összefoglalóbb stádiumban érjük tetten stílusát: a részletek elmaradnak a vár, e barna-fekete tömb előadásában.

A formák és síkok e kis méretben is nagystílűek, a látvány rögzítése csak a lényeges formaelemekre koncentrál.

A romot körülvevő házacskák, templom egy-egy krétavonással jelzettek. E kép érzéki közelségbe hozza Bernáth korábbi absztrakt-expresszionista stílusát, melyet alig néhány éve nem csekély krízis után vetett le magáról.

B.M.

188.

188.◀
Molnár C. Pál (1894-1981)

Van egy kis tüze?
Tus, papír 33x23 cm
Jelezve jobbra lent: MCP
Kikiáltási ár: 300.000 Ft

189.

189.◀
Rippl-Rónai József (1861-1927)

Lámpánál olvasó nő
Színes litográfia 19x14,5 cm
Jelezve középen lent: R.R.
Lásd: Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása,
MNG. 1998., Katalógus 421. oldal
Kikiáltási ár: 160.000 Ft

BERNÁTH AUREL

85 ▪ BÁLINT ENDRE (1914-1986)

Kompozíció hal-motívummal, 1948

61 x 88 cm
Olaj, vászon
Jelezve balra lent: Bálint 48

Kikiáltási ár: 1 200 000 Ft

IRODALOM
Szabadi Judit: *Bálint Endre.* Budapest, 1969.
Román József: *Bálint Endre.* Budapest, 1980.

1945 első napjaiban a munkaszolgálat elől vidékre menekült Bálint Endre visszatér Budapestre, s azonnal felkutatja az ostromlott városban hátrahagyott műveit. A barátja lakásában elrejtett alkotások siralmas állapotban kerülnek elő. Ő elkeseredetten, a hidegtől vacogva kicipeli azokat a ház udvarára, ahol tüzet rak csaknem egy évtized munkájából, hogy, lángoló művészeténél egy pillanatra felmelegedjen. Így vált füstté és hamuvá az a Czóbelt idéző, vastag kontúrú, expresszív festészet, mely addig jellemezte, hogy átadja helyét az újat kereső forradalmi, Európai iskolás törekvéseknek.
Kezdetben Bálint stílusokat habzsolva keresi önmagát. 1947-ben Párizsban Braque bűvkörében festett képeit állítja ki, melyekről később ironikusan jegyzi meg: *„Én akartam franciául tanítani a franciákat."* S jellemző módon egyazon időben vesz részt ugyanitt a szürrealista- és a szinte ellenkező előjelű absztrakt világkiállításokon. Hamarosan azonban felfedezi, hogy az őszinte találkozáshoz, szellemének hazugságmentes kifejezéséhez saját küzdelmes belső útját kell végigjárnia. Már hallani véli a hangot, hogy merre induljon az izmusok zűrzavarában. Halott barátja Vajda Lajos hívja, s ő követi:

...Követlek utadon
S pihenünk esteledvén...
Árnyékot nem vetünk
Istenek szemére ketten
Szolgáló leszek Nálad
Szólítsz és jövök utánad

-írja Vajda Lajos emlékének szentelt versében. Majd így vall máshol a nagy festőtárs hatásáról: *„Szikárságát át tudtam váltani egy olyan puritánságra, ami megment egykori átkos szemtelenségemtől." „Torlódó élményanyagához röpködve keresi a formát – jegyzi meg erről az időszakáról Mándy Stefánia – egészen addig, amíg rá nem jön, hogy a szerkezetet kell keresnie. A valóság tartó vázát, a művészi mondandók strukturális összefüggéseit. Ekkor fordul teljes tudatossággal Vajda felé, akinek mindez idáig inkább ösztönösen hátat fordított....Bálint vajdai módszernek nevezi azt a pozíciót, amelyből Vajda Lajos a világot szemlélte. Azt vallja tehát, hogy felismerve a vajdai képalkotás lényegét, elődjének képszerkesztő metodikáját kellett elsajátítania, illetve magáévá tenni belőle azt, amire a maga egészen másféle művészi individumának szüksége volt."*
Amikor 1948 nyarán kilakoltatják, s családjával, köztük művésztársaival Vajda Júliával, Jakovits Józseffel, s a teljes Vajda hagyatékkal bezsúfolják őket egy Rottenbiller utcai lakásba, akkor már bizonyosan ezen az önmegvalósításhoz vezető vajdai úton haladt.
Ebben a kritikus, nehéz évben született fenti művében félreérthetetlenül ott vannak a nagy barát szigorú alapjai: az egyszerű, tiszta vonalakkal történő rajzos kifejezés (bár ezen még érződik a korábbi erős kontúrú expresszív vonalvezetés) és az ősi formákhoz, az ősi motívumokhoz való következetes visszatérés.
A barlangrajzokról visszaköszönő bikafej és a halak alakjának egymásba komponálásában egy másik Vajda által kidolgozott módszer, a szimultán transzparencia tűnik fel.
A tartalom azonban egyedien Bálinté, aki szorongások és félelmek között alkotott. A *„halálfélelem belső, idegesen megremegtető következményeinek együttese"* hozta létre képeit, ugyanakkor a groteszk és az alkatából adódó líraiság volt állandó szomorúságának ellenpontozója.
Ezt a tipikusan bálinti életérzést fejezik ki a vergődő halak a képen, csakúgy, mint alábbi versének soraiban:

„...Rövid az életünk, Uram, holott nem vagyunk halak
Mégis horoggal emelnek ki nadrágos Istenek
Szeretnénk messzi partok felé úszni, - nem lehet!"

A partra vont halak kiszolgáltatottsága a kilakoltatott, beteges festő lelkének tükröződése. De ez a párhuzam – Pilinszkytől tudjuk – vonatkozik mindannyiunkra, hisz *„roppant hálóban hányódunk", „egymás ellen élünk-halunk", „vergődésünk testvérünket sebzi, fojtja meg"* – akárcsak a képen hegyes szarvban végződő halfarok – s mégis majd „éjfélkor – talán – étek leszünk egy hatalmas halász asztalán". Ugyanígy válik áldozattá, elhagyott koponyává a hajdan erős bika, jelezve a felfoghatatlant, a felettünk könyörtelenül várakozó ismeretlen véget.
Koponya – halál – fagy – testi, lelki kihűlés – ezek Bálint Endre szorongásának hűvös képletei. Ez az a hideg, amely ellen később, e festményén is már megmutatkozó – szigorú vajdai struktúrára szőtt színes álomfonalából csodás látomástakarót magának.

Kolozsváry Marianna

Pablo Picasso: *Csendélet ökörkoponyával*
Olaj, vászon
Cleveland Museum of Art, Cleveland

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

Bernáth Aurél

Zeitge-
wissische
weg. Kunst
1942

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Bernáth Aurél

Csendélet, olaj.

87

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 90. l.

METZ AMALIA
M. kir. dohánykisárudája
SZILÁGYSOMLYÓ

BERNÁTH AURÉL

14. Pusztai országút. Pasztell 900.—
15. Csendélet. Olajfestmény IV. mgt.
16. Ülő férfi. Olajfestmény III. 2000.—

Nemzeti Szalon 1942
jan.-febr.
Szinyei Tár. VIII. kiáll.

368. Meytens.

BERNÁTH AURÉL

34. Zagyva környéke, pasztell
35. Kilátás a műterem ablakából, pasztell
36. Iróasztal, pasztell

Nemzeti Szalon Kut

1942. nov.

Bernáth Aurél

koll. kiáll -

l.

Gróf Almásy - Teleki

Éva mův intézete

1942 jan - febr -

Vlaoldti kepe, papír [illegible]
torony ablak, méret hegyegyenes
Rosner hagy.
Pollrajz. Nagyp. 30 x 23

Perlak. 1. Pemplom
alaprajza —
Pollrajz. Hólyagpapíron
Méret és alaprás nélkül
Nagyp. 47 x 30

BERNÁTH AURÉL

6. Önarckép, olajf. .... 1500.—

Alkotás Művészház
I. csop. kiáll.
1942. nov.

V

KIRÁLYI MAGYAR
BUDAPEST. VIII. M

Nrs.
Dr. Szenti

XI. bágymán

Bernáth Aurél

alkotás ünnepélyes
II. coop. kiáll. 1942. dec.

2 rajz

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Bernáth Aurél

2 rajz
Alkotás Művészház
II. csop. kiáll. 1942. dec.

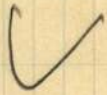

3 : 47 = 9 %

Bernáth Aurél

wod

Film-Szinház-Irodalom. 1942. 28. n.
(Corvin-tárlat.)
Csendélete repr.

Bernáth Aurél

Lásd

Kassák Lajos:

Vallomás tizenöt művészről.

Bp 1942, 17–24. l,

III – IV. t.

VASÁRNAP
31
Kat. Kriszt. kir.
Prot. Ref. eml.
Ó-g. 18. Lukács

HÉTFŐ
1
Kat. Mindensz.
Prot. Marianna
Ó-g. 19. Joel

XI. HÓ NOVEMBER

7. ½.

KEDD
2
Kat. Halottak n.
Prot. Achill
Ó-g. 20. Artém.

8.
5½

SZERDA
3
Kat. Hubert
Prot. Győző
Ó-g. 21. Hilár.

CSÜTÖRTÖK
4
Kat. Károly
Prot. Károly
Ó-g. 22. Aberc

6.

PÉNTEK
5
Kat. Imre hcg.
Prot. Imre
Ó-g. 23. Jakab

3.

SZOMBAT
6
Kat. Lénárd
Prot. Lénárd
Ó-g. 24. Prokl.

Bernáth Aurél

Cséd

Kállai Ernő: Önzetlen beszámoló egy beszélgetésről

Magyar Csillag

1942. I. 46. l.

125

FLAKON,
illatszer számára, kulcsaforma, vésett dísszel. Talpán MTG.
Német munka, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, mag. 7·5 cm.

KÁVÉSKANNA,

Bernáth Aurél

vród

Farkas Zoltán: Bernáth Aurél az absztrakt művészetről.
Nyugat. 1942. aug. 1.

Bernáth Aurél

erőd

Farkas Zoltán:

B. A. az absztrakt művészetek koráról.

Magyar Csillag

1942. II. 123, 124. l.

PANNONHALMI SZEMLE

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Bernáth Aurél

Irod

Film Szinház

Irodalom.

1942. jan. 25–31.

Kollektív kiállításáról

Ernst Muzeum.

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ A
SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESITETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVESBOLTJA
ZENEMŰ- ÉS KEGYTÁRGYOSZTÁLYA Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2.
Telefon: 18-64-96.

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes

Dr. Szentiványi Gyula úrnőnek
úrnak

műegyet. orsz. főtitkára

IX. Högyes E. u 10

u. p.

vármegye

Bernáth Aurél

Lód
2

Farkas Zoltán:
Kiállításon.
Magyar Csillag.
1942. I. 191. l.

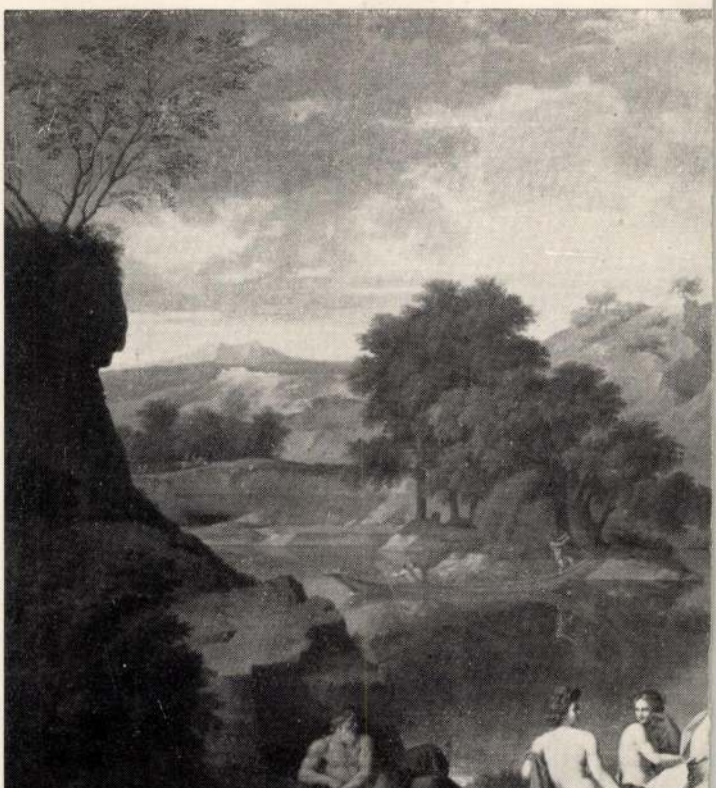

430

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Emlékbeszéd

a Szinyei-társaság

Magyar Csillag

1942. I. 161–163. l.

148

K A SZENTHÁROMSÁG DIADALMENETE. (204/53)
Brüsszeli munka a XVI. század első negyedéből.
Restaurálta Kiss Jenő és Béla, 1929.
Gyapjú, 260 × 300 cm.

Bernáth Aurél

Koll. Kiáll Almáry-
Teleki Éva münté-
retében

vród

képzmovt. Bpi

Hl Szemle

1942. 7.78 n.

167, 168 l

'i április hó 24.-én 229 szám alatt
'tesitem a t.Elnökséget, hogy dr.Lux
ıak, a nagytétényi római ásatási mun-
).954/1936 számu rendelettel kiutalt
10.228/1936 számu rendelettel jóvá-
26 f-t kitevő pénzmaradványának fel-
)lszámolása számvevőségem által felül-
.1 P 26 f. bevétellel, 1.028 P 09 f.

Bernáth Aurél

l.

~~Nagy G.~~:

Rózsay K.: A Kut kiáll

Szépmüvèszet

1942. 290. l.

~~Többnyi~~.

Bernáth Aurél

l

Szépmüvészet
1942.16.l.

Bernát Aurél

Koll. kicill. gróf,
Almásy-Teleki Eva
művészeti intézetében.

Szépművészet
1942. 62. l.

69./

Petranu, C
architectu
Revue de T
rest, 1939
Petranu, C
ficeale pr
vár, 1939.
Petrik Alb
I.-IV. köt
Petrovics
4 o, 4 K,
Petrovics
Budapest,
Petrovics,
Hongrie./
Petrovics
hez a XIX.
Budapest,
Petrovics,
183 K. 45

Bernáth Aurél

Szépművészet
1942. 3. 27.

BERNÁTH AURÉL: NŐ GYERMEKKEL. OLAJFESTMÉNY.
Aurél Bernáth: Frau mit Kind. Ölgemälde. — Aurél Bernáth: Donna con bambino. Pittura ad olio.

EGRY JÓZSEF: SZIGLIGET FELÉ.
József Egry: Nach Szigliget zu. — József Egry: Verso Szigliget.

Bernáth A

Szépmű

1942. 290. l.

(Kp.: Az Alberti Mh bemutatkozása)

Barnáth Aurél

l.

Szépmüvészet.

1942. 179. 1.

(rá = A Szinyei Tár
Tav Szal-ig)

heutigen Zeit und jenen Höhepunkten europäischen Geisteslebens.

Zum Schluß der Veranstaltung nahm der vom italienischen Erziehungsminister zum Direktor des Institutes ernannte Professor Ernesto Grassi Stellung zu den Aufgaben des Institutes. Er wies darauf hin, daß für die Italiener die Vergangenheit von der klassischen Antike, von Humanismus und Renaissance bestimmt sei. So sei es kein Zufall, daß das Institut den alten Namen „Studia Humanitatis" trage, jenen Namen, den sich die Humanisten im 15. Jahrhundert gegeben hätten, die nicht im Selbstzweck eines logischen Formalismus erstarrt seien. Er nannte weiter die Ziele des Institutes: Erforschung und Förderung der Probleme der Beziehungen zur Antike, zum Humanismus und zur Renaissance. Durch eine eigene Bibliothek, die jetzt schon 7000 Bände umfasse, Stipendien an deutsche und italienische Studenten, Vorträge und Veröffentlichungen von Quellen und neuen Werken werde das Ziel, das sich das Institut gesetzt habe, erreicht werden können.

Die Vortragsfolge des Institutes „Studia Humanitatis" umfaßt im Vortragsjahr 1942/43 folgende Vorträge:

W. F. Otto: Das Problem der Beziehung zur Antike und des Pessimismus bei Leopardi und Nietzsche.
F. Kriegbaum: Michelangelo und die Antike.
G. Pasquali: Das Ziel der klassischen Studien (Auseinandersetzung mit dem Humanismus).
K. Reinhardt: Philosophie und Gesellschaft bei Cicero und Seneca.
E. Grassi: Der Begriff des Politischen in der Renaissance und seine antiken Voraussetzungen.
G. Rodenwaldt: Griechische und römische Bauten des deutschen Klassizismus.
B. Giuliano: Grundzüge der italienischen philosophischen Tradition.
L. Curtius: Wandlung des Begriffes des Klassischen

Bernáth Aurél

Marili játék-
hockákkal c. oláff.
repr.
Szépművészet
1942. 3. sz.

A ko
rosi
ünne
P. A
16 o
Alpá
tás
...K
Alte
és k
Pest
Alte
Kron
Pest
A m
L,
A m
L,

Bernáth Aurél

önarck, életr.

lásd

Z/

Pipics Szász m. festő

204, 205. l Bp.

1942

Bernáth Aurél

Bernáth Aurél:
Vörösinges önarckép (1929)

Guláesy Lajos:
Önarckép (Firenze)

Galéria modernebb változatban, hasonló tárlatot rendezett. Mintha a mű helyett a művész érdekelné korunkat, ami talán kíváncsiság vagy tolakodás is lehetne. De legyünk jóhiszeműek, a lényeg vonzza az érdeklődést, a mesterek művészi alkata, titkos vágyai, alaki sajátságai s ezt még mindég egy önarckép teszi leginkább hozzáférhetővé. Ami első pillanatra esetleg indiszkréciónak, exhibicionizmusnak látszik, a megértés legkitűnőbb eszköze. Minden magyarázatnál érvényesebb az önvallomás.

Pogány Ö. Gábor:

Így látja a művész önmagát. Példátlan

1942. okt. 10.

Hatvani Perlusz Gyula f. Klauzál-tér 16. (709.)
Hende Vince f. Izabella-utca 65. (684., 686., 687., 688.) I., ÁV.
Hentzné Deák Adrienne f. Városmajor-utca 28. (345., 348., 514., 516.) HI.
Hessky Iván f. Lovag-utca 8. (685., 689., 695.) KE.
Héya Zoltán f. Csörsz-utca 5. (372.)
Hiesz Géza sz. Németvölgyi-ut 88. (260., 271., 301.) KEE., NK.
Horváth Béla f. sz. Pacsirtamező-utca 27. (218—256.) KE., KE., KEE., NK.
Horváth G. Andor f. Tégla-utca 16. (350., 714.)
Horváth József f. Sopron, Gyiróthi-ut 7. (107., 111., 121.) E., HI., ÁV., RSz., KE.
Horváth Szabolcs é. Üllői-ut 119. (328., 331., 332., 333.)
Horvay János sz. Vilma királynő-ut 39. (319., 320.) FV., KA.
Ijjász H. Imre f. Gyönk, Tolna megye. (731.)

Nemzeti Szalon

1942 nov

Kut

KÉPZŐMŰVÉSZEK UJ TÁRSASÁGA

mikor alakult?

további tam

ELNÖK

EGRY JÓZSEF

Márffy Ödön mikor mondott le?

ALELNÖKÖK

BERNÁTH AURÉL
KMETTY JÁNOS
MEDGYESSY FERENC

IGAZGATÓ

Dr. GERGELY PÁL

FŐTITKÁR

VARGA OSZKÁR

A KIÁLLITÁST RENDEZTE

KMETTY JÁNOS

Bernáth Aurél

Megjelent a márciusi szám! *Ára 2 P.*

MAGYAR CSILLAG

Szerkeszti:

ILLYÉS GYULA

Társszerkesztő: SCHÖPFLIN ALADÁR

A márciusi szám tartalmából:

Cs. Szabó László: Márciusi szél (Illyés Gyuláról). — *Illés Endre:* Személyeskedők és pökhendiek (Mai kritikánkról). — *Bernáth Aurél* Szinyeiről. — *Kolozsvári Grandpierre Emil* elbeszélése. — *Török Sophie, Szabó Lőrinc, Komjáthy Aladár* versei. — Iróiarcképek: *Sőtér István* Németh Lászlóról; *Rónay György* Szabó Lőrincről; *Kádár Erzsébet* Móricz Zsigmondról; *Thurzó Gábor* Gulácsy Irénről; *Halász Gábor* Szerb Antalról. — Disputák: *Örley István* Keresztury Dezsővel a „Cseresnyés"-ről; *Kállai Ernő* Pátzay Pállal az új művészetről; *Veres Péter* a szótárszerkesztésről. — *Keresztury Dezső* színházi beszámolója.

A *Magyar Csillag* előfizetési ára negyedévre . . 6 P

A *Magyar Csillag* és a *Nyugat-könyvek* együttes előfizetési ára negyedévre . . . . . 15 P

Új Nyugat-könyvek:

Babits Emlékkönyv — Illyés Gyula: Kora tavasz

Tersánszky J. Jenő: Annuska — Babits Mihály hátrahagyott versei

ITT LEVÁGANDÓ

és beküldendő a Magyar Csillag kiadóhivatalába: Budapest, V., Vilmos császár-út 34.

Előfizetek a Magyar Csillagra negyedévi 6 P-vel az 1942. évre — a Magyar Csillagra és a Nyugat-könyvekre negyedévi 15 P-vel az 1942. évre. (Nem kívánt rész törlendő.)

Olvasható aláírás és foglalkozás

Pontos lakáscím.

Bernáth Aurél

körében az életbiztonság, mely azonban még mindig nem vette végkép elejét az érintkezési formák durvaságának. A természeti ember mintaszerű ártatlanságát bölcsek találták ki, némelyik csak azért, hogy kortársaiknak elkölcseit finomítsa egy-egy ily tükörképpel. A társadalmi érintkezésnek békés, civakodást mellőző formái csak a 16. század óta jelentkeznek; Erazmus írta őket össze abból a célból, hogy mindenki elfogadja s így minden ember, ki a műveltségre igényt tart, egyforma kézmozdulatokkal egyék, egyformán tisztálkodjék, mo-

sertés éppen megérett arra, hogy több takarmányt ne kapjon, ellenben zsírban és húsban mindazt megadja, amit megevett.

Egyik legnehezebb kérdésünk *a zsírellátás*. Örömmel közölhetem, hogy gondoskodtunk a szükséglet fedezéséről azokra az időkre, amikor — nyár derekán s ősz elején — jelentkezni fognak a zsírellátási

A ruhaakció —

A dolgozó nép *ruhapótlásáról* kell a legjobban gondoskodnunk. A népruházati akció a következő fázisokban zajlott le: Az első hullámban kiadtam 3 millió fm. szövet- és pamutárut. Januárban, a második hullámban, 1 millió pengő

87 BÜRGEL Húgó. Holdvilágos éj. Olajf. 150 frt.

88 KÚNFY Lajos. Tanúlmány. Olajf. 200 frt.

89 KERNSTOCK Károly. Arczkép. Olajf. Magánt.

90 WITTICH EPERJESI Károly. Egy szivügy. Olajfestmény. 300 frt.

91 BAUDOUIN Paul Albert. Mezei ebéd. Olajf. 1000 frt.

92 BENLLIURE y GIL José. Processione del Corpus Domini in Assisi. Olajfestmény. 9000 frt.

93 STRASZER Arthúr. Vízhordó leány. Gipsz szobor. 1800 frt.

94 DOCHARTY Br. Notre-Dame. Olajf. Eladó.

95 MÉRŐ István. Udvar-részlet. Olajf. 50 frt.

96 EDVI-ILLÉS Aladár. Részlet Bodrog-Keresztúrról. Olajf. 120 frt.

97 EDVI-ILLÉS Aladár. Tájkép Alsó-Zsolczáról.

BERNÁTH AURÉL

Alpesi tó. Olajfestmény.

Művészeti Hotek Ungvár

1941

nak kiadási költségeire.....

5./ A "Magyar Várak" c. mü klis

6./ Budapest épitőművészeti top

készitő munkálataira.....

7./ "Budapest müemlékei" c. mü l

utólsó részlete.....

8./ Előadássorozat rendezésének

9./ Az 5. képeslapsorozat klisé

tásának költségeire.....

10./ Könyvtár gyarapitására.....

11./ Időközben felmerülő kiadások

BERNÁTH AURÉL

Svájci tájkép. Olajfestmény.

Balatoni táj. Vízfestmény.

Művészeti Hotek Pécs

1941

Nemzeti Szalon 1941. ápr.
Tőrzstagok kiáll. maj

BERNÁTH AURÉL:

15. Vizi jelenet, olajf.	3.500.—
16. Marili, olajf.	1.500.—
17. Csendélet hegedűvel, olajf.	700.—

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL
25. Balaton-vidék, olajf.

Nemzeti Szalon

Kut
1941
nov. dec

die lange Verzögerung

Ihnen schon des öftern

In Erwartung umgehende

Halle/Saale, 24.ii.36.

Briefe bitte an meine
Halle/Saale
die Geldüberweisung an

1 Foto No 5 fvg

<Bernáth Aurél>

< > Arckép Bihar-
ban. Nyugat. 1941.
4. 17.

Szalay László emlékezete IX. 86.

Bernáth Aurél

Ablakon kinéző leány c. képe

Székesfőv. képtár tulajd.

Repr.

Szepmüvészet

1941. 5. 17

Kép

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

M.D.K.

Bernáth Aurél

A müvész önarcképét és mellette fényképét bemutatja a lap /Margot/ sign.-val közölt "Önarcképek" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. juli 9-15. IV. évf. 29. sz. 12-13. lap.

Bernáth Aurél

Reggel, oláff-
kincsen repr.
Z:
Nagyjmagyar ~~XX.t.~~
lenőchet
100 cv tisbrahate
és festéhete
Bp. 1941

91. l.,
51 és XX. t. times repr

Velencei festő: Utolsó vacsora. Vá-
szon, olaj; 76 x 109 cm.

Maszlaghy II. 81. szám.

~~Uj Magyar Sion, 1876, 33 l.~~

Maszlaghy: Az esztergami érseki kép-
tár. Uj Magyar Sion, III – 1876,
33 l.

—

Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887,
235 l.

Bernáth Aurél

Corvin áruház

képren bemut. 1941

Nagy fa
csendélet almárral } vírf

40 {VI/10.

Nagyméltóságú
Vallás- és közokt. Miniszterium-nak
Budapest

A Nagymélt. Miniszterium f. évi március hó 5-én kelt 15.776/1940. III. sz. rendeletével a Műemlékek Orsz. Bizottságának 1939/40. évi javadalmából az egri várbeli ásatások során feltárt rommaradványok biztosítására és védelmére szükséges terep- és kertrendezésre 500 P-t kegyeskedett engedélyezni.

Tisztelettel kérem, hogy

Bernáth Aurél

Műbarát I-kiáll (1940) máj

Kottaállvány olaff.
Hárfás nő "
Két nő "

Zentai gazd. kvt. IV. 261

Bernáth Aurel

Nyíregyházi Műv. Hétek

1940 máj-jun

Nyárfa liget
Park útja } virf

évi április hó 15-én 79. ~~ügy~~szám alatt kelt
a tiratunkra hivatkozólag van szerencsénk a
~~iratában azzal a tiszteletteljes kéréssel fo~~
~~dult Budapest Székesfőváros~~ Tekintetes Tanácsot
arra kérni
~~csához~~, hogy a budavári koronázó templom ha-
laszthatatlan helyreállitási és biztositási
munkálatai végrehajtása ~~iránt~~, ~~Schulek János~~ Ügyében intézkedni és /.
müépitész, ~~XXXXXXXXXXXXXXXX~~ készitett által és bizott
ságunkhoz bemutatott tervek alapján sürgősen
intézkedni méltóztassék. Minthogy tett elő-
terjesztésünkre a Tekintetes Tanács válaszát
még mindezideig nélkülözzük, az értékes mü-
emlék helyreállitásának további halogatása
pedig kiszámithatatlan következményeket von-
na maga után, ismételten kérjük a Tekintetes
~~Tanácsot, mint a templom kegyurát, hogy a~~
~~szóban levő müemlék karbahelyezése iránt~~

BERNÁTH AURÉL

19.	Születésnap, paszt.	600.–
20.	Mikulásnap, paszt.	600.–
21.	Nő és gyermek, olajf.	1.500.–
22.	Női arckép, paszt.	mgt.

— 17 —

Medgyessy Ferenc

Nemzeti Szalon
1940. jan.; febr.
Szinyei Társ
VII. Kiáll.

Lux Elek : Síremlék.

BERNÁTH AURÉL

15. Badacsonyvidék, olajf.
16. Vörös ruhás nő, olajf.

Nemzeti Szalon

őszi kiáll. 1940. okt.

BERNÁTH AURÉL

10. Aratás, olajf. Szilágyi Sándor úr tulajdona.

10/a Arató ünnepre menő lány [illegible] mgt.

Nemzeti Szalon

Magyar nép

1940 febr - marc

HEREND 100 ÉVES

BERNÁTH AURÉL

23. Önarckép kék szobában (II. variáció), olajf.
24. Balatoni tájkép, olajf.
25. Badacsony, olajf.

Nemzeti Szalon

Kat
1940. nov

hetőleg mielőbb megtenni, hogy elegendő
elkészitésére.-
rolt felvételek kidolgozatlan másola-
z sz Kettő Pengőbe kerül, mig kidolgozott
em 12 sz sz Tizenkettő Pengőbe kerül.
egdrágitje sz utólagos eljárások hosszá-
volta.-
zott és kidolgozatlan képek közötti kü-
nek demonstrálására Szeptember 9-i le-
g bátrak voltunk a mintákat már bekül-

ket várva, maradunk

kiváló tisztelettel:

Bernáth Aurél

Balkon c. képe
repr.

Kunstair. Magyar Művészet. 1940–41.

ILLUSZTRÁCIÓK

Bernáth Aurél

Genovai kikötő
c. képe repr.

KMTár A magyar
művészetért kiáll
1940. febr.

Personal Record

Bernáth Aurél

OMKT.
1940. okt. hó.
13, 14. l.

Összesen 469.800 261

Gesenich T. plusz 700.000

Soleth T. 175 × 7.500 = 192.500

192500

Budapest, 1946 junius

< Bernáth Aurél >

Csabai István:

< 7 művészete.

Pásztortűz 26. évf.

1940. 414–417 l.

3 kép.

10

Friedrich

2107. Amerling:
St. Wien ben 1803 április 14-én. [illegible]

Nő képe. ~~Sontag Henriette~~

Efestmény Sonntag He

~~[illegible]~~, kissé ~~[illegible]~~ balra ha
tott haja fürtözött, szemöldöke barn
vörösbarna, ujjai puffasztottak, .

Vászon, méretei 52.5: 44.
Delhaes István hagy ~~[illegible]~~
Átvétetett 1902: I. 12-én

Hornánya 1893 an

904: IV. 27.

< Bernáth Aurél >

cikke

< ~ > Ferenczy Károly

emlékkiállításához.

Magyar Nemzet

1940. okt. 25.

KRASZNAHORKA

Gotikus templom

Henszlmann Imre: Honi műemlékeink kivoztalososztályozása. AÉ, VI – 1886, 115 l.

< Bernáth Aurél >

festő cikke

< > *Programmüvészet, vagy „öncélű" müvészet?

Magyar Nemzet

1940. ápr. 3.

*

alkalmazott m.

Szinyei Merse Pál

Társaság

jubiláris (VII. kiáll.)

Nemzeti Szalon

1940. jan – febr.

Föv. képt –

< Bernáth Aurél >

cikke

< > Vallomás a Balatonról. Magyar Csillag. 1943. XI. 1.

Bernáth Aurél

érod

Kopp Jenő:

A magyar művészet sikere Velencében és Milanóban.

Szépművészet

1940. 20. l. 21 l.

Cretleg Cárd.

NOVEMBER 1942

FRANZ EHER NACHF.

THIERSCHSTRASSE 11–17

Bernáth Aurél

ixod

Piry L.: Die

Balás Ung. Malerei des

21, 24. l. 92. t. XIX. u.

XX. Jhts.

Berlin, 1940

Bernáth Aurél

ivód

A magyar művészetért.

Díszestély az ~~M. Kir.~~
Operaházban 1940. febr. 1.

~~Több előkéjét rendezett.~~

Bernáth Aurél

minden ujság-
likket stb beszerez
és megőriz, amit
róla írtak.

Genthon István
közlése.

1940. VII. 20.

+

~~B~~

~~Giovanni Bellini fecit~~.

Bernáth Aurél

Írod

Művészet

1940. 31. n. 5. l.

(Élő tárlat az Operáház bem.)

Bernáth Aurél

úrod

Petrovics M. M.

XV. 1.

Bernáth Aurél

–

rod

Farkas Zoltán:

Budapesti levél.

Forum. 1934. 324. l.

Bratislava

ÖZGAZDASÁG

ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET
MELLÉKLETE

HOMA FRIGYES

ÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET

1—52. SZÁM

Bernáth Aurél

vad

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Fórum. 1934.

367. l.

Gyorsan akarsz szavazni?

Jegyezd meg sorszámodat!

Választási sorszám | **Név**

Választójogodat a sorszám bemondásával gyorsan igazolod!
Személyazonossági igazolványt vigyél magaddal!

2 X 2 = 4

Szavazz a 4-es listán induló

Független Kisgazda-,
Földmunkás és Polgári Pártra

Kiadásért felelős: Gyulay László. Fráter Endre könyvnyomda, Budapest.

Bernáth Aurél

Irod

For B.

Forum 1934 370 C

(Magyar képrö-
müvészeti kiállítás
Hollandiában.)

Fraknói Vilmos VII. 280

Bernáth Aurél

źród
z

Forum B. 1934. 110. l.

(Budapesti kiállítások 1934.)

festő.

- házsoron (innen oszlopcsarnokos templo-
nyílásu (diadal~~ívet~~ kaput (látunk, mely es nobrok
ékesítenek. A előtérben, balról a korcsma előtt, mely
fzt es a melynek küszöbén egy gyerek helyezkedett el,
a felnyergelt szamáron haladónak, mit
ez, a ki kezet csipőre tette. Odább egy
és három nő indul a tenger
elédjétől és kutyájától követett úri nőnek
. Középütt a hordók hál és különféle jelésű
öt tagú férfi- s nő tarsasag-
t beszélget. Közelőbben
li a szamarat. Jobbról a partnál még
fogadja az érkezőket. A
pedig több csónak és hajó kötött ki, me-
a parton élénkit és járkál. Az égbolt

etei 97:128 cm.
Muzeumból.

Ai Képi. 226

Kamaraelnök 1848

Bernáth Aurél

Lvéd
2

Lang, Dr Susi

Die 19. Biennale
in Venedig.

~~Forum~~ ForB. 1934. 240 l.

...ő.

...lása.

...gyes vidéken ~~[illegible]~~ balra haladó ~~[illegible]~~ vadásztársaság ~~[illegible]~~ lóháton. ~~[illegible]~~ Tagjai között ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Közelőleben ~~[illegible]~~ ...lyik sólymot visz a kezén. ~~[illegible]~~ ...adgál, Balról a fa előtt a kürtös áll kinek fe... Hátrább ~~[illegible]~~ szamosan lakmároznak ~~[illegible]~~ ...t. Nem messze tőlök egy másik kürtös fut ...lé, holegy magánosan álló fa tövében ketten ...ledő ülés a másik állva néz, ~~[illegible]~~ Balról egy ...a ~~[illegible]~~ tól kiserve. A erdő mögött emelkedő fák... köti le figyelmünket. ~~A [illegible]~~ ~~[illegible]~~ Társaságban a kürtös s a kiséret honá... jöttek ösze. ~~[illegible]~~ A háttér égbolto...

...ei 50: 81'5 cm.

...etei Museumból.

Ás. Képt. 246.

Kamarvelthal 1848

Bernáth Aurél

Irod

Lehel Ferenc: Bercsy és Bernáth-Nemzeti Művészet 1934. 9-10. sz. 113-118. l. Képekkel.

A ~~[illegible]~~

~~Bercsy [illegible]~~

Bernáth Aurél

vód

z

Barát-Éber-Takács

A művészet története.

II. k. Európa művé-

szete. Bp. 1934. 336 l.

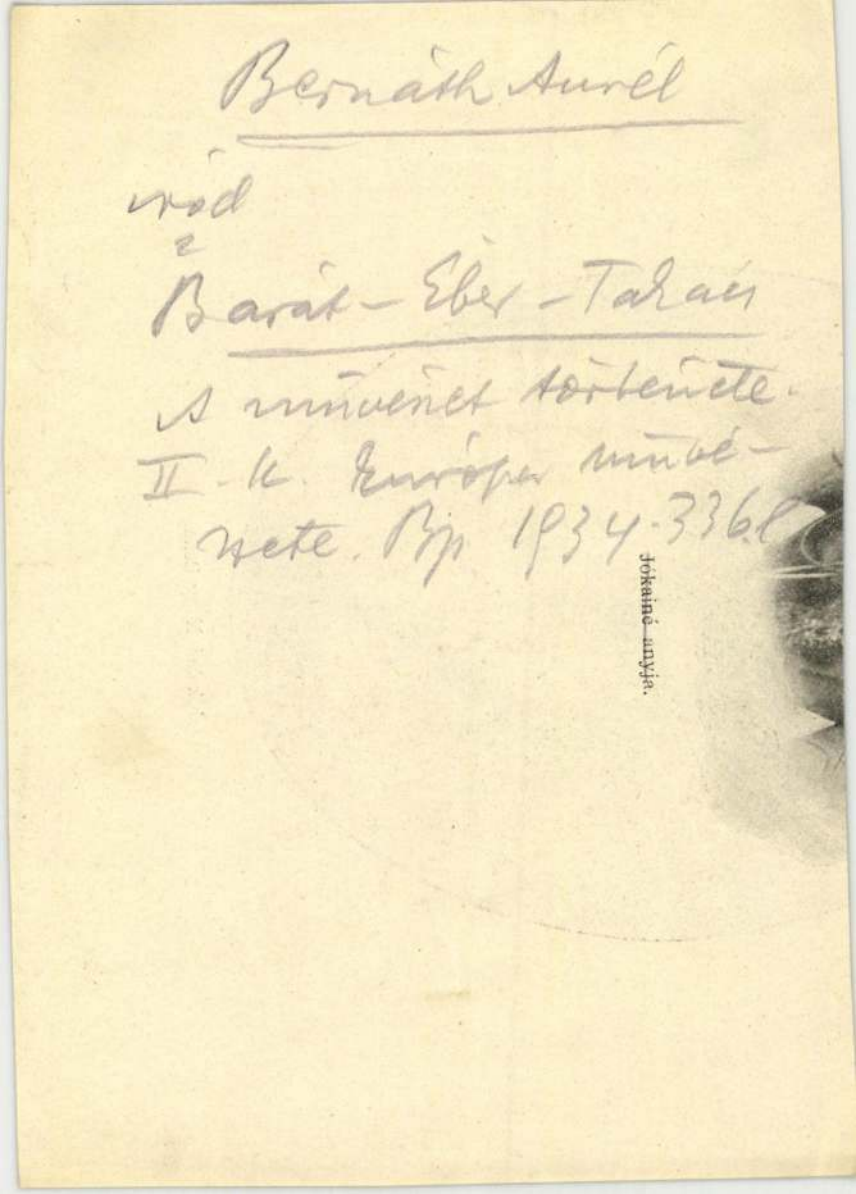

Jókainé anyja.

Jókainé Nagy Bella.

Bernáth Aurél

irád

Hel Ervin: Képzőművészet. Budapestiszemle 1934. 676. sz. 369. l.

31 c

1929 KUT. 2 önarcképp

Bernáth Aurél

Nemzeti Szalon 1934.
18 magy. művész kiáll

	BERNÁTH AURÉL		
9	Munkaasztal előtt III.	pasztell	1000.—
10	Nyirfaliget	olajf.	Mgtul.
11	Halász II	olajf.	1500.—
12	Tájkép III.	olajf.	1000.—
13	Arckép II.	olajf.	Mgtul.

15. Vitorlásfiú. olajf. 1500.-
16. Reggel olajf. 1000.-
III.

A

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

LEGKÖZELEBBI KIÁLLITÁSAI:

„Képirók“ csoportkiállitása

1934. március hó 17-től április hó 2-ig.

K. U. T. [illegible]

Bernáth Aurél

Tigris u. 57. Műcsarnok

1934. nemz. képz. kiáll.
202, 206.

Csügörsajtoló 1808-ból V. 137

Bernáth Aurél

Magyar Nüvészet

1934. 78, 70, 1~~23~~, ~~256~~,

~~275~~, 338, 345, 350,

366.

Bernáth Aurél

cód

z

Genthon István:

Uj magyar rajzok.

Magyar Művészet

1934. 20. 1.

MAG
MŰVÉ

SZERKE

MAJOVSZ

KILENCEDIK I

Bernáth Aurél

koll. kiáll. Pécsett
1928-ban.

Emlitve:

Pécsi Képzőm Társ 1933 nyár

6-l.

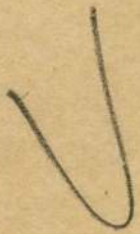

Bernáth Aurél

4 /

MAGYAR MUVESZET

1933 60, ~~70~~, ~~77~~, ~~77~~

kép

Bernáth Aurél

Játszó fiú c. képe
repr.

Vasárnapi Ujság
A Pesti Hirlap
melléklete. 1933. nov. 19.

BH

A m. kir. vallás- és közo

3552-1933.eln. szám.

A Müemlékek Országos Bizott

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Bernáth Aurél

Irod

Literatura

1933. febr.

74. l. (Genthon

Istvánt ~~könyvének~~

ism.)

7 Bernáth könyvének

Bernáth Aurél

—

ird
2

Kállai, Ernst:
Das Bild der Melancholie.
~~Forum~~ Forb. 1933. 253. l.
(Önarckeppel.)

Bernáth Aurél

életrajz

irod

Csókássy J. 66. l.

A mű és alkotója.
Bp. 1933.

Tokaj.

A megkeletelt lapon közé
folyásánál látjuk Tokaj várát
romló csapatok hadi állása van
és Tarczal látképei kötik le f
az Eychenwaldt terül el. Felir
retben:

Grundtriss dess Feldtl
sserl. Armee, vnterm C
Herrn General Feldtzeu
bey Tockai in Ober Hun

magyarázó szövegének kezdete:
fejezése: Q. der höchste gi

Rm., mér. a rl. 25.5: 37.

< Bernáth Aurél >

Genthon István < >

c. könyvének
ismertetése

Forum (Bratislava)

1933, 320 l.

Csonttü, római VI.131.

Bernáth Aurél

wód
2

Miller Gyula:

A mai magyar festészet
több irányai.
Bp. 1933. 15. l. 23,
24. l. (Képekkel.) —

~~A halász~~ és ~~A tél~~
~~c. Kép~~
~~repr.~~

LURIA ARTUR
a Falu Urániája filmdiapositiv
kiadványainak terjesztője
BUDAPEST
V., Katona József ucca 26.

Telefon: 149—71.

180 pengő filmdiapositiv vásárlása esetén az ábrán látható filmdiapositiv vetitőgépet adom ingyen.

Bolti ára P. 80.—

6 méter távolságról 180× élesen vetitett

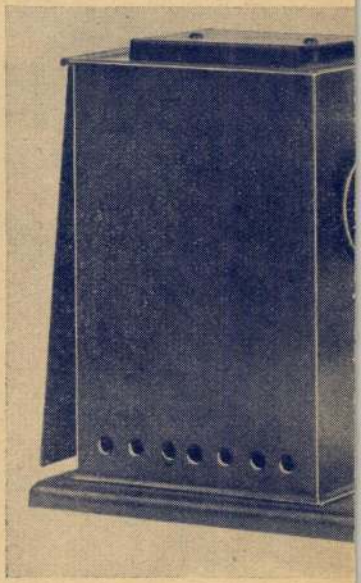

Filmdiapositiv jegyzékke

Bernáth Aurél

tovább

Egry József

~~Ú 3303~~

Pesti Napló. 1933.

jan. 15 (K. A.: Ars Hungarica.)

... terhére.

Bernáth Aurél

vrd Kolt. kiáll.

Ihl Ervin = Képzőmű-
vészet. Bpesti Szemle
1933. 665 sz
110, 111. l.

Bernáth Aurél

l.

Exp Bruxelles 1935

136. l.

.....sorszám.

kijelentő

.....körzetből) elköltözött személy

.....

.....

gok (hozzátartozók) száma.....

a családfővel együtt (betűvel).....

.....hó.....-ig.

.....hó.....-ig.

.....hó.....-ig.

n .....hó.....-ig

van.....hó.....-ig.

i könyvének száma:.....)

.....

.....hó .....n.

.....

.....számú nyilvántartási fiók vezetője.

Duplumok

Bernáth Aurél

Koll. kiáll. Fränkelnél

isód

Ibl Ervin: B. A. fest-
mányei Budapesti
Hirlap - 1935
Dátum levagyó

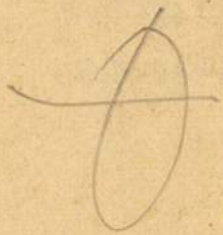

) tagu bizottság bírálja meg. E
a vezérigazgatója, vagy az általa
viselő, tagjai pedig a m. kir. mi-
ás és közoktatásügyi miniszterium,
ékek Országos Bizottsága, a Ma-
zövetsége, a m. kir. állami nyom-
Művészeti Tanács 5, s a m. kir.
lője.
meg nem felelően felszerelt, vagy
zett pályaműveket a pályázatból
postavezérigazgatóság a pályá-
észtvevő pályaművektől elkülönit-
te után az értük jelentkezőknek

./.

Bernáth Aurél

wód

randt, H.

Hildeb 1931

375.1

Die Kunst des 19 u. 20. Jhts

Potsdam, 1931

(Brinckmann, Dr AE: Handbuch der Kunstwissenschaft)

Bernáth Aurél

Kállai Ernő: Bernáth Aurél festőművész gyűjteményes kiállítása. Fränkel. 8-r, 16 l, 8 k. Budapest 1935

— Berény Róbert festőművész gyűjteményes kiállítása. Fränkel. 8-r, 16 l, 7 k. Budapest 1935.

Bernáth Aurél

írod

Oltványi-Ortinger Imre:

Bernáth Aurél újabb képei. Magyar Művészet 1935. 353–360. (Sok kép.)

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYE ALISPÁNJÁ

Budapest 4. Postafiók 491.

60029

BUDAPEST 935-DEC.30.-F 8 T.F.b. 4 T.F.b.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

úrnak
úrnének

Rákos u. 10

Budapest

Hivatalból

Dij átalányozva.

Hny. [illegible] 1935. sz.

Bernáth Aurél

Kállai E:

B.A. ujabb művei

Fränkel tolon ~~1935~~

~~[illegible]~~. B.A. egyt. kiáll.
katal. – nak előtrava.
1935 nov

Mezőtelegd

A mezőtelegdi ref. templom helyreállitási költségeinek részbeni fedezésére, két részletben a 84/911 valamint 660/911 számok alatt bizottságunk javadalma terhére 1979·60 K. illetőleg 3000 K segély összeg folyósittatott a ref lelkészi hivatalnak az egyház hivatalos nyugtatványa ellenében. Minthogy e nyugtatványok a fent számjelzett előlegek közvetlen felhasználását kellően nem igazolják, Nagytiszteletű Urasá-godat, ez ügyben mult évi decz. hó 20-án 358. sz. a. kelt értesitésében tett igéretére hivatkozólag, van szerencsénk

/.

Bernáth Aurél, festő

MDk

1895-ben született, Nagybányán kezdte, a háború után Berlinben dolgozott; ott a Sturm nevű, expressionista csoporttal volt kapcsolatban. „A mai festészet egyik vezéralakja, képei a nagy Kiállítások fénypontjai."

Dr. Péthery Zsolt: Hét modern magyar művész 4

A KÖNYV, bp. 1935. január π/1.

MDK

Bernáth Aurél

Iványi, Batthyány, Bernáth, Stónyi, Aba novák festményei Newyorkban. Pesti Napló, 1935. szept.10.

MDK

Bernáth Aurél

Szépm. Muz. Évk. Bp.1935.VII. 178 l.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Ernst Mus. - Szinyei Társ. Represent. Kiáll. - 1935 jun.

MDK

Bernáth Aurél. festöm.

Öregasszony. Repr. 85.1.

Balla Adolfné gyüjt. -ben Pécsett.

Magyar Müvészet. 1935. 3.sz.

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

Pásztorfiu. Repr. 81.1.

Magyar Müvészet. 1935. 3.sz.
Balla Adolfné gyüjteményében Pécsett.

MOK

Bernáth Aurél festő.

a modern impresszionista legkiválóbb képviselője Szinyei István mellett.

Nemz. Szal. Szinyei Társ. IV. Gyűjt. kiáll. - NN. 1933 XI. 21.

l. l. Régi és új impresszionisták V.

MDK

Bernáth Aurél, festő

(a modern lélekfestő)

formai absztrakció, önkényes vízi elképzelés, mint Egry József nél.)

Nincs. - Nemz. képző mint. kiáll. - Magy. Szemle 1933.
XVIII. 2. - Gerevich

MDK

Bernáth Aurél, festö

Terraszon.
Barátnök.
Ablakon kinézö.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir. Vall. és Közokt.Min./ 1933 ápr. 19.-máj 25. Kép.tm. 11.l.

Bernáth Aurél MDK

Barátnők, repr.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bermáth Aurél

Barátnők, repr.

MDK

Bernáth Aurél, festöm.

Barátnök. Repr.

Nemzeti képzöm.kiáll. 1933. Kat.

Bernáth Aurél

Szerepelt a Műszaknak
nemzeti tárlatán.

PH. 1933. IV. 19.

MDK

Bernáth Aurél

Terraszon

Barátnők

Ablakon kinéző

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

10 1.

MDK

Bernáth Aurél, sz. 1895

Nyári este

Ernst Muz. Sc. auke. 1934. dec.

4. 1.

Bernáth Aurél

Társaság,	paszt.
Merengő.	"
Vöröshaju leány,	"
Leány arckép,	"
Arckép,	"

KUT kiáll. N.Szal. 1934. dec. 1 l.

MDK

Bernáth Aurél

/e.a./:A KUT kiállitása. Ujság 1934. dec. 2.

B ernáth Aurél, festőm.

ennek a generációnak nagy lirikusa is szívesen rajzol. Bernáthot a jelenség a grafikájában nem érdekli, csak annak hangulati értéke és ereje. Nem törődik azzal, h. tárgyi szempontból a rajza komplett-e, csak addig rajzol, míg az elmondandók lírai értékét meg nem fogta.

Genthon István: Uj magyar rajzok.
Magyar Művészet. 1934. 19,20.l.

MDK

Bernáth Aurél

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1934 évi naptára. 61.l.

MDK

Bornáth Aurél, festő.

„jelentékenyebb képeket láttunk tőle
míg a közelmultban is."

Képző mű. 1934. 87. 88. l. - Ezerkilencszáz harmincnégy
18 magyar művész kiállítása.

MDK

Bernáth Aurél, festö

2o2.	Felolvasás.	Pasztel.
2o6.	Reggel.	"

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-
jun.17.
Kat.11.old.

MDK

Bernáth Aurél

Y. : Uj szerzemények a Szépmüv. Muzeumban. B.H. 1934. jun. 17. 2o 1.

MDK

Bernáth Aurél

Velencei Biennale 1934. 389 l. 2oo.tábla

Bernáth Aurél

Kiáltit

M. 1934. X. 6.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Giotto: "Anna jelenése", Velasquez: "Las Meninas", Paolo Veronese: "Mózes megtalálása" c. müveit rendezte az Operaház Élő tárlat"-án.
Rippl-Rónai: "Kalitkás nő" c. valamint Manet: "Lola de Valance" c. képeinek rendezése közben a lap fényképfelvételen mutatja be a művészt.

Kozma Kornélia: "Alea jacta est" c.
Szinházi Magazin, Bp. ~~193~~ 1940. jan. 28.
III. évf. 5. sz. 7-11. lap.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Alkotásai szerepelnek a "Magyar müvészetért" cimmel, a régi Mücsarnok 19 termében rendezett nagyszabásu kiállitáson.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. febr. 18. III. évf. 8. sz. 4-5. lap

MDK

Bernáth Aurél

/kyp/.: Óriási anyagi eredménye volt az Élő Tárlatnak. Magyarország 1940. febr. 5. 10.1.

MDK

Bernáth Aurél

Képkiállitások. Magyarország. Esti lap. 1940. máj. 15.

MDK

Bernáth Aurél, sz. 1895.

Nyár, vf.

Magy. rajz 500 éve. Szépm. Múz. kiáll. 1940. jan.

21 l.

MDK

Bernáth Aurél

Svájci tájkép

Asztalra hajló nő

Tavaszi tárlat. 1940 ápr.-máj. 5.l.
Mücs.

Bernáth Aurél

Badacsonyvidék, olaj
Vörös ruhás nő, olaj

Őszi tárlat. Nemzeti Szalon, 1940. október. 6 l.

his q̄ dicta erāt a p
ria autē cōseruabat
rēs ī corde suo. Et re
ficātes et laudātes d
rāt ⁊ viderāt sicut d

dic sc
Nprin
verbi
erat v
cipio.
fcā sūt: et sine ipō fc
ctū est: ī ipō vita er
minū: et lux ī teneb
eā nō cōp̄henderūt.
à deo: cui nomē erat

MDK

Bernáth Aurél

Biennale. Tükör, 1940. 7.sz. 345 l.

MDK

Bernáth Aurél

Gerevich Tibor: L'Ungheria alla XXII. Biennale di Venezia. Corvina, 1940, 6.sz.

MDK

Bernáth Aurél

Müvésznő, cer.

Magy. rajz. 500 éve. Szépm. Műv. 1940. jan.
22 l.

Bernáth Aurél, festő . MDK

Születésnap, pazzt.
Mikulásnap, "
Nő és gyermek, of.
Női arckép pazzt.

Nemz. Szal. - Szinyei Társ. VII - Kiáll.: 1940 jan.-febr.
Jeffr. 17. l.

MDK

Bernáth Aurél

Kopp J: M. művészet sikere Velencében és Milanóban
Szépművészet, 1940. 1.sz. 20-21 l.

MDK

Bernáth Aurél

Nagy Zoltán: A művészi vázlat jelentősége.
Műbarát-füzetek, Bp. 1940.

MDK

Bernáth Aurél

Családi jelenet, xf.

Magy. Müvészetért kiáll. r. Mücs. 194o. febr.
12 l.

MDK

Bernáth Aurél

Genovai kikötő

Magy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.
12 l.

MDK

Bernáth Aurél

Ablakon kinéző nő, of.

Magy. Művészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.
12 l.

MDK

Bernáth Aurél festőm.

A hegedü, festm. repr.

Ablakban, " "

Genthon: A magy.festőmüv.tört. A Szépmüv. könyve. Bp. 1940. 988-9 l.

MDK

Bernáth Aurél

Tájkép, paszt.

Tengerpart, paszt.

Árv. Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. aukc.

19 1.

Bernáth Aurél, festö

Nyárfaliget.	Vízfestm.
Park utja.	Vizfestm.

Nyíregyházi Müv. Hetek. 194o. máj.4.-jun.3.-ig.
Képzömüv. Kiáll. tárgymut. 4.1.

MDK

Bernáth Aurél

Tengerpart, paszt.

Parkrészlet, of.

Tájkép, of.

Árv.Csarn. 194o. jun. 94.sz. 19.1.

MDK

Bernáth Aurél, sz. 1895.

Táj kecskékkel, vf.

Almásy-Teleki 4. műv. aukc. 1940. nov.

9 l.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Kottaállvány.	Of.
Hárfás nö.	"
Két nö.	"

A "Mübarát" kiállitásai.
Magyar Mesterek szines vázlatai. 1940 V.8. Kat.
Az Orsz. Szépmüv. Muz. anyagából.

Bernáth Aurél

Önarckép kék szobában, olaj
Balatoni tájkép, olaj
Badacsony, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 194o. nov. 2 1.

Bernáth Aurél
Aratás, olajf.
Srató ünnepre menő lány

"Magyarország a képzőművészetben" III. kiáll.
Nemzeti Szalon, 1940. február, 7 l.

M.D.K.

Benesáth

Rajz a "8 Órai Ujság" c. lap reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. febr. 4-le. V. évf. 7. sz. hátsó beritólap belső felén.

M.D.K.

Bernáth Aurél

"Lehet, hogy nőiesebb lesz a nő" c. körkérdéssel fordul a lap a művészekhez, akik röviden válaszolnak a kérdésre.
A művész a kérdéssel kapcsolatban az akt ábrázolásról beszél. A választ közli a lap.

Színházi Magazin, Bp. 1942. márc. 11-17. V. évf. 12. sz. 10-11. lap

Bernáth Aurél.

"Balaton-vidék"olajf.

K U T. kiállitási katalógusából./nemzeti Szalón
1941 november 3o- december 14.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Tájkép.

OZ.: A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiáll. az O.M.Sz. Muz.-ban, Szépmüvészet. 1941. 206.l.

8.12.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Kislányának Marilinek táncos léptei mögött az ébredö lélek élményeit fejezi ki.

Szalay Karola: A tánc a képzömüvészetben. A P.P.Tud. Egyet. dolgozatai. /Müv.tört. és Kor. Még. Int./ Bp.1941. 81.l.

MDK

Bernáth Aurél, festö

csendélete az igazi, fejlödésképes magyar müvészet nagyságáról beszél.

-z-: A kormányzó nyitotta meg a Képzőmüv. Társ. jubilsumi kiállitását.
Magyar Nemzet. 1941. febr. 28. 6.1.

MD K

Bernáth Aurél, festö.

Nagy fa.	Vizf.
Csendélet almákkal,	"

Corvin Áruház IV. képzőművészeti bemutatója. 1941. Ka

Berháth Aurél
Hegedü

Tamás-Galéria CXVIII.kiállitása. 1941.
febr. 1 l.

Bernáth Aurél

Kiállít

NV. 1942. II. 5.

ó i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

ıtán: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Bernáth Aurél

Kálvária

PH. 4942. T.G.

. . . . . .

. . . . . .

sok: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

y müveivel: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

on: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Benáth Aurél

Kiállít

Mo. 1942. K. 5.

ó i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

tán: . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

MDK

Bernáth

kiáll. Alm.-Tel.

Ybl: Képzőművészt. Budapesti Szemle CCLXIII.
1942. 161-74.

MDK

Bernáth

csop.kiáll. Tamás-gal.

Spectator: Képzőm. Budapesti Szemle CCLXIII.
1942, 362-66.

MDK

Bernáth Aurél

Csendélet, vf.

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

2.1.

MD K

Bernáth Aurél, festö

mütermében Bajorr Gizi kezdeményezéséra
akció a nincstelen müvészek megsegitésére,
müvészi képek kisorsolásával.

"Iróasztal" c. hatalmas vászna
volt a fönyeremény.

József Jolán:
Országra-szóló ügy lett az én kis ügyemböl.
"Független Magyarország."1942.dec. 21. 3.1.

MDK

Bernáth Aurél

Ezüst tál

Négy alma

Magyar akvarellek. Tamás Gal. 135.kiáll.
1942. okt.

MDK

Bernáth Aurél

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.
19-2o l.

Bernáth Aurél festőm. MDK

Tárlatbeszámoló. Magy.Kulturszemle, 1942.jan.15.

19-2o l.

Bernáth Aurél

A Zagyva környéke, olaj
Kilátás a müterem ablakból, olaj
Iróasztal, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 1942. nov. 2 l.

MDK

Bernáth Aurél

Magyar Kulturszemle. /A szép magyar könyv/. 1942. 174.l.

A m. kir. postatakarékpénztártól

13 XI. 1918
54

177.74809

16136 ~~99~~

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest
IX. Hőgyes Endre u. 10.

Hivatalból
Díj átalányozva

Lehúlek { 7.414.60 P.
7.41 pt.
10.000.— P.
10.— pt. ja
17.432.01

<Bernáth Aurél>

cikke

< > Egy korán el-
hunyt festő: Balázs
János. Gróf Almásy-
Teleki Éva művészeti
intézete XV. tavaszi
szalonás néhai Balázs
J. emlékkiállítása
Bp. 1940.

BERNÁTH AURÉL

Hoffmann Edith árnyékrajzolata róla: közölve:
Uj Irás, 1987. 7. sz.

ndigonak az új birtokos külföldi
enő /Ráckeve, Csepel, Bélye/, a
ok /Csáktornya/, Kollonichok,
unitzok stb. A korszak legjelentősebb
menico Martinellit /Ráró/, Johann
, Ráckeve/ stb. Megteremtik az új,
.
z az irányzathoz a hazai főurak
viszonyok elmúltával, s a váraknak
lerombolásával, általánossá lesz a
itése. A főúri rezidencia immár a
céljait szolgálja. Az új kastély-
/Magyarbél, Cseklész, Köpcsény/
, de a harmincas-negyvenes évektől
ország középső részén, majd a

ebben az emlékcsoportnál is külföldi
n Erhard Martinellit; aki a korszak
tt épitésze Magyarországon /Süttör,
tb./. A következő fázis már helyi

Fényképész

Magyar Falo: SK 31203/1,3 Hegedüsné

Bernáth Aurél készül a IV. Magyar Képzőmüv. Kiállitásra

1953. XII. 3.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: 2491/1-4 Hegedűné

„Bernáth Aurél tanítványai körében..."

Adorján

1947. IV. 25.

Neg. van

POZVANIE,

na kollektívnu výstavu

Aurélа Bernátha

maliara,

v miestnosti Umeleckého Spolku v Bratislave, Kapitulská ulica 13/a.

Otvorenie: dňa 16. septembra 1937 (vo štvrtok) odpoludnia o 7h, končí sa dňa 29. septembra.

MEGHIVÓ

Bernáth Aurél

festőművész gyüjteményes kiállítására a Képzőművészeti Egyesület helyiségében Pozsonyban, Káptalan-u. 13/a. — Megnyítás: 1937. szept. 16. (csütörtök), d. u. 7 órakor, zárul: szeptember 29-én.

EINLADUNG

zur Kollektiv-Ausstellung

Aurél Bernáths

im Vereinslokal des Pressburger Kunstvereines, Kapitelgasse 13/a.

Eröffnung am Donnerstag den 16. September 1937, 19 Uhr. Schluss der Ausstellung am 29. September 1937.

Bernáth Aurél MDK

Ősz, pasztell

Riviera, olf.

Csendélet sakktáblával, pasztell

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Bernáth Brusel

Rövid idei volt ad Párisba. 63. l.

Művei: Starbergi tó, 1926, Reggel, Walchensee, 1927; Genova, 1927. Továbbá: a Reggel, rélfele vállozatban (végig elemzése a lírájának.) Emberképei: Meditáció, 1927, A Cerrasson, 1930, Leány ablaknál, 1933. Szabadban festett képei: Azotó ünnepre menő leány (1932). Tudatosan alkotó művész. 65. l

Lyka Károly, Festénetünk a két világháború között, Bp, 1956,

Bernáth Aurél

kiállítása a Ernst Múzeumban
1956, okt. 20.

Irodalmi Ujság, 1956, VII. évf. 42. sz. okt. 20
9 l.

Bernáth Aurél

Kenz): Jó éltünk Pannóniában

Irodalmi Ujság 1956 VII évf. 36 n.
nept. 8. 4 l.

Bernáth Aurél

A Gresham-kávéház társ tagja volt
51. l.

1928-i Ziállitása (vagy Ziáll. való rénvé-
lele?) művéni neuráció volt Bp.-en.
Odáig senki sem tudott róla. Bár Nagyká-
nyon lomult, de aztán eltűnt és külföl-
dön jejtödött. Első gyűjt. Ziáll. sikere után
a Szinyei Társ- a Szinyei-putalomdíjjal
tüntette ki, az állam 1945-ben jövizo-
lá katedrát adott neki, a gyűjtös ve-
lél redve szeszkét művert.

Lyza Kázoj, Bp. 1956
Festéhelünk a két világháború zöjött 66. l.

Banith Á

Művészete nagy hatással volt az
ifjúságra. Kiváló pedagógus.
/66.l

Lyka Károly, Festészetünk a két
világháború között. Bp. 1956.

Bernáth Aurél

Megjelenik; 3 k. művének első rész,
C. „Így éltünk Pannóniaban".

Könyvkiadásunk terveiből.

Szabad Ifjúság
1956. márc. 25.

Bernáth Aurél

Gyűjtem. kiáll. 300 mű.

(Bernáth Aurél)

Művelt Nép
1956. okt. 7.

Bernáth Aurél

Gyűjtem. kiáll.
Ernst Múz. 300 mű, festm. és rajz.

A felszab. után első gyűjtem. kiáll.

Bernáth Aurél gyűjt. kiállítása.

Szabad Nép
1956. okt. 17.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Festőművész az uj magyar képtárban tartott kiállitáson "Aratóünnep" c. festményét kiállitotta.

N.Gy.:Három festőművész tiz év munkáiból.

Népszava 1956. III. 4. 55.szám. 4old.

Bernáth Aurél, festő

B. Ok.

Nevét megemlíti a recensens.

Szobor Ágnes: Lyka Károly: festénetünk a két világháború között 48. l

VI/6.

Sp. 1956. június

KÖNYVBARÁT,

Bernáth Aurél, festő MOK

A szépirodalmi Kiadónál megjelentetett könyvének nyomdai előállítása egészében véve jó, kifogástalan.

Bojár Iván: A szép könyv betűtímus és szedésforma 14-16.

VI/8

Bp. 1956. augusztus

KÖNYVBARÁT

Bernáth Aurél, festő MDk

Mért nem jelenik meg az Új Képzőművészet-sorozatban Bernáth Aurélról is egy monográfia, kérdi a tudósítás írója.

Czobor Ágnes: A képzőművészeti könyvek jövő évi tervei 27-28.

KÖNYVBARÁT

Bp. 1956. október VI/10.

Bernáth Aurél

MDK

Végvári Lajos:Szőnyi István Csillag,X.évf.1956. szeptember 572-574. 577.l. 576.l.

Bernáth Aurél /sz.1895.Marcali/

Önarckép 1923 rézkarc
Női fej 1925 "
Sakktábla 1924
Hegedü
A prágai Károlyi-hid 1925
Starnbergi tó 1926
Riviera 1926-27
Ösz 1927
Reggel 1927-28
Walchensee 1928
Tél 1929
Hotelszoba 1929
Önarckép müteremben 1930
Önarckép 1930
Hegedümüvésznő 1931
Kikötőmunkás 1932
Aratóünnepre menő lány 1932
Vénusz 1932
Tavasz 1931-38
Csillagnézők 1936
Felolvasás 1935
Pöstyéni park 1935
Táj jázmincsokorral 1938
Ablak előtt álló nő 1938
Nő és gyermek 1938-39

Végvári Lajos:Bernáth Aurél Csillag,X.évf. 1956 október 762-765.l.

Bernáth Aurél

Vidéken 1941
Festőnő 1943
Szabadság és nép freskópályázat 1942
Alice beteg 1946
Marili olvas 1950
A karácsonyfa 1946
Müterem 1949
Dunapart 1951
Alice fekete Badacsonnyal 1948
Kovácsék 1947-50
Május 1.1949.pasztell
Munkásmozgalom kezdete az épitőiparban 1950
Tüntetők 1950
Munkásság és a sport 1952

Végvári Lajos:Bernáth Aurél Csillag,X.évf. 1956 október 765-766.l.

MDK 3.

Bernáth Aurél

Lánchid 1949
Szénagyüjtés 1954
Balatoni táj tornyos villával 1953
Napnyugta Csobánc felett 1954-55
Tél karácsonyfával 1955
Marili arcmása 1952
Sz ab ó Lőrinc portréja 1955

Végvári Lajos:Bernáth Aurél Csillag,X.évf. 1956 október 767.l.

Bernáth Auréll

MDK

Földalatti freskóterv fragmentuma
Tél
Balatoni tájkép
Önarckép Marilival

Benese László: A magyar képzőművészet mai eredményei /Gondolatok a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról/ Csillag, 1956. X. évf. február
346-350-351-352-355-358.l.

MDK

Bernáth Aurél

Önéletrajzi részlet

Bernáth Aurél:Kaposvári Képek Csillag, 1956. X.évf.649-657.l.

MDK

Berháth Aurél

Örkény István: Levelek az olvasóhoz. Első levél: Bernáth Aurél: Így éltünk Pannóniában Csillag X.év 1956. július 172-175

MDK

Bernáth Aurél

Végvári Lajos:Megjegyzések Fülep Lajos nyilatkozatához Csillag,X.évf.1956.julius 179.l.

MDK

Bernáth Aurél festőművész

Gyűjteményes kiállításaz az Ernst Múzeumban. (A balkonon Alice és Marili című 1947-ben készült alkotása repr.)

Hírben-képben jelentjük.
Nők Lapja, Bp. 1956. október 25. [2. l.]

MDK

Bernáth Aurél festőművész

(A cikk a festő önéletrajzi regényei-
nek bírálata; adatot nem tartalmaz.)

Vajda Endre: Bernáth Aurél: Így él-
tünk Pannóniában.
Dunántúl, Pécs, 1956. 17. sz. (V. évf.
3. sz.) 90–92. l.

MDK

Bernáth Aurél festőművész

műve az Így éltünk Pannóniában
című önéletrajzi regény.

Vajda Endre: Bernáth Aurél: Így él-
tünk Pannóniában
Dunántúl, Pécs, 1956. 17. sz. (V. évf.
3. sz.) 90-92. l.

 M. D. U.

Bernáth Aurél festő

Szül. Marcali

Apja: Ügyvéd, Marcaliban

Gimnáziumi tanulmányait Keszthelyen folytatta

Rajztanárával összetűzése van.

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956. 1-208 l.

 M. D. K.

BERNÁTH Aurél Vestő

A gimnázium IV. osztályának elvégzése után Pestre az Órásipari Szakiskolába kerül, elő készítésül a szegedi ipari technikumi tanulmányokra szobatársai egyetemi hallgatók, nemik egyetemi előadásokat is hallgat.

A nyarat a keszthelyi villanygyárban lőtti

Bernáth: Igyéltünk ... Bp. 1956. 209-224. l.

 M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő.

A pesti előkészítő tanulmányok után jelentkezett Szegeden a technikumba felvételre. A felvételi vizsga feladatoinak gyenge eredmények megoldása következményeként még egy félévi előtanulmányt javasoltak egy szegedi vasgyárban.

Kódesapja internátusba adja ennek jár a vasgyárba

Bernáth: Ily élünk... Bp 1956. 225. l.

M. D. V.

BERNÁTH Aurél festő
családi körülmények miatt (szülei
válása) évközben átiratkozik a kapos-
vári keresztedelmi iskolába.
Az 1914-es világháborúban katona
A 20-as években Berlinben van

Bernáth: Így éltünk... Bp. 1956. 256. l.
271. l.

 M.D.K.

BERNÁTH Aurél festő

Kaposvári tanulóévei idején kezdett festegetni, szines kipeslapokat másolt

A Festetich kastély lovnya (tollrajz) 1956.

Bélavár (lavirozott tollrajz) 1956.

Apám (ceruzarajz) 1956.

Gedeon (ecsetrajz) 1956.

Bernáth: Egy éltünk... Bp. 1956. 277 l.

63., 67., 77., 85. l.

6 M.D.K

BERNÁTH Aurél festő

Egy lány, aki szintén a mozban volt (színes tusrajz) 1918.

Napnyugta a Kapos pataknál (tusrajz) (1915.?)

A Róma domb télen (aquarell) 1932.

Utcakép (ceruzarajz) 1913.

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956. 167., 295., 303., 305., l.

-7.- M. D. K.

BERNÁT aturél festő

Megismerkedik Rippl-Rónai Ödönnel, az elvissi festménygyűjtemenyébe. Sole Tanulja meg vézni a képeket. Mesterének, tanítójának pártfogójának tekinti

Bernáth: Egy éltünk... Bp. 1956. 312-318.

 M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

R. R. ódönnel való megismerkedés után magántanulóként folytatja a tanulást

Körben Fleiner bár ügyvédnél iruok

Ebben a családban ismerkedett meg az akkori modern irodalommal, a szinvonalas zenével

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956. 333-339.

 M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

Fleiner ügyvédék biztatják, segítik a festésre.

Itt festette első olajkénét: Fleinerék szalonja (1918) Repr.

Sári arckép (ecsetrajz) 1918. Repr.

Móri bácsi fetymálja a futurizmust (tollrajz) 1917. Repr.

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956.

333 - 339. l.

-10-

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

Rippl-Rónai Ödön megnézi Fleischer szalonja c. képét eredetiségre, modernségre új stílus kitalálására biztatja

Bernáth: Igy éltünk ... Bn. 1956.

340-347. l.

M. D. K

BERNÁTH Aurél Jestő"

Berlinben élt pár évig. Ott ujságárus volt

1921-ben Bécsben élt

Bernáth: Így éltünk... Bp. 1956. 353-355. 362.,

M. D. K.

BERNÁTH aturél festő

Goldner avchépe (ceruzarajz) 1914. Repr.

Móri bácsi fitymálja a futurizmust (tollrajz) 1917. Repr.

Sári avchépe (ecsetrajz) 1918. Repr.

Fleinerék szalonja (olaj.) 1914. Repr.

Női fej (tusrajz) 1915. Repr.

Az egyik Nemes lány (szénrajz) 1915. Repr.

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956.

329., 333., 337., 341., 345., 349. l.

M. D. K.

• BERNÁTH Aurél festő

Ödön bácsi arcképe (szénrajz) 1915. Repr.

Fleinerné (tusrajz) 1915. Repr.

Fleinerné ír (tusrajz) 1914. Repr.

Aquarellek a könyvjelző két oldalán

bolatoni táj.

Bernáth: Egy éltünk... Bp. 1956.

361., 446., 449. l.

M.-D.M.

BERNÁTH Aurél festő

Kritikát írt Tucics Iván festő kaposvári kiállításáról

Bernáth: Egy éltünk... Bp. 1956.

407-e.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

Ill. „Így éltünk Pannóniában" c. mivében.

Családi pinyhéről akvarell. (Rezr.)

Bernáth: Így éltünk.... Bp. 1956.

9.

M. D. A.

BERNÁTH Aurél festő

Ceruzarajz. (Kaposvári séta-téri népünnepélyről) korai munkája

Bernáth: Így éltünk... Bp. 1956.

398.

Dr. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

Nagyapja (Roboz Imre) kérésére fényképvől lefesti szülőfolyját a somogymegyei Köttsét. Rap évte 30 koronát. Ez volt az első kikrendelése.

Bernáth: Így éltünk ... Bp. 1956.

433. l.

Bernáth Aurél

Czeh M.: Négy fiatal művész kiáll. a Fenyes A. terenben

Irodalmi Ujság 1956 VII évf. 21. n. május 26, 6 l.

Bernáth Aurél

LG: Mai magyar festőművészet kiáll. (Károsi pol)
el: Kiállítás szóh J. Szinteletére.
Szodalmi Szigy 1956 VII. ért. 9. n. márc. 3. 8 l
" " " 15 " ápr. 14. 1 l.

BERNÁTH Aurél

Erdei S.: A élet pillanatai a kiállítóban

Szodalmi Szemle 1956 VII ép. 4 sz. jan. 28. 2 l.

Bernáth Aurél

Motai erőnek pressója

NN: Szobrászaink és festőink...

Nodalmi Nyság 1956 m ért. 26 n. jun. 30.

10 l.

Benáth Aurél

Péter J.: Diploma munkák kiállítása
Irodalmi Újság 1956 III. évf. 27. n. jul. 7. 8 l.

Bernáth Aurél, festő

"Munkásmozgalom kezdetei az épitő iparban"

184.o.

Körner Éva: Festőművészetünk uj utjai. Kiállitás az Uj Magyar Képtárban - 1956 február.
Művt. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 185-188.

MDK

Bernáth Aurél, festő

a két világháboru közt tudatosan tért vissza a (Réti koncepciójan keresztül szemlélt) nagybányai hagyományokhoz.
~~Müv. Ért.~~ /Ért/

Dobai János ismertetése: Réti István: A nagybányai művésztelep c. művéről.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 81-83.
82.o.

Bernáth Aurél festőm.

Arahónő, olaj, (repr.)
(kiállítva az Uj Nagyer kértérben)

n. 94: 3 festmény – 10 év munkáiból

Népszava 1956. márc. 4. 84 évf. 55. n. 4. l.

Bernáth Aurél festőm.

a kiállítás ismertetése.

Nemzeti Gy: Bernáth A. gyűjteményes kiállítása

Népszava 1956 okt. 24. 84évf. 251 sz. 4l.

Benáth Aurél :

Két nyári vizpasti rajz
(irásmű !)

Modalmi Lipsag 1956 III évf. 35 n. nept 1. 7 l.

BERNÁTH Aurél

gyűjteményes kiáll., 1956

Bp Ernst Múzeum,

Katal szerk: Frank János,

Bev: végvári Lajos,

Ernst Múzeum kiad., 21 lap.

16 tabla, 23 cm

KB 47.565

B 28.854

Név: dr Hoffer Tamás

Foglalkozás: [illegible]

Lakcím: II. Szilágyi E. fm 17–21

Személyi igazolvány száma: AU–IV 807192

	Naplószám	Olvasójegy száma		Naplószám	Olvasójegy száma
1970			1974		
1971			1975		
1972	3183	2885/D	1976		
1973			1977		

71-1626 FNyV 15

Bernáth Aurél

Ko-bó Lőrinc pelítéja (1955)

szepkoaukálva K. L. verses

kötetében

Vigilia, 1956, 7 sz., 377 old

BERNÁTH Aurél

Komth - díjas érdemes m.

NN: A magyar képzőm. és Iparm. Szöv. II. közgyűlése

Szodalmi Hírlap 1955 4 ért. 24 n. jun. 11. 1 l.

Bernáth Aurél MDK

sakkozó önarcképe

Radnai magángyűjteményéből került a brüsszeli világkiállitásra.

Lengyel István: Radnai Bélánál
Müterem 1958 I. évf. 11. sz. 18ØØ-22.o.

Bernáth Aurél

Paul Caso belga műkritikus kéthasábos cikket szentel a Világkiállításon és Anversben bemutatott magyar képzőm.kiáll.-oknak.A cikket Medgyessy F."Táncosnő"c.szobrának fényképe illusztrálja.Felsorolja a két kiállítás művészeinek nevét,kiemeli a "csodálatos Csontváryt", Benedek J.,Bernáth Auréll,Berény Róbert, Pap Gyula, Vedres Márk egy-egy művét.Néhány sort szentel Csók-nak.

Le Soir,1958.V.14.

MDK

Bernáth Aurél Kossuth-díjas

aluminiumfestményéért aranyér-
met kapott a brüsszeli világkiállí-
táson.

(Nagy magyar képzőművészeti siker a
brüsszeli világkiállításon.
Ország-Világ, Bp. 1958. július 16. 15. l.

MDK

Bernáth [Aurél festő]

(hatása erdődi tanítóságom képeim.)

Szelesi Zoltán: Vásárhelyi vallomások.

Tiszatáj, Szeged, 1958 október 11. ~~10~~ l.

Bernáth Aurél

Népszabadság 1958. márc. 18.

XVI. évf. 65. sz.

— Most jelent meg: Bernáth Aurél: Így éltünk Pannoniában. Kor és pálya I. — Szabó Pál: Nyugtalan évek

(2. kiadás.)

Bernáth Aurél

Népiskolság 1918. márc. 18

XVI. évf. 65. s.

(2. kiadás)

BERVÁTH AURÉL

Genthon István: AURÉLIEN BERVÁTH

Acta Hist.Artium, V-1958.3-4.382-403. l.

EÖRY József
emlékkiállítás
Tihany,
amikor ?

Bernáth Aurél

Kerepel a Tavám Tárlatom a Műsarnokban

Vigilia. 1957, 3 n., 170 old.

Bernáth aurél festő

Művei: „Riviera," „Fekete madár," „Reggel" - (emlitve)

Irások a művenetből c. könyve 1947 ben jelent meg.

Most jelent meg önéletirásának I. kötete: „Így éltünk Pannóniában"

Vigilia, 1957, 2 n., 123 old.

Bernáth Aurél festő 2

Apja jogász. Nagyalban, Kenthelyen, majd Kaposváron él a család. Hegymenkedik Rippl Rónai Szönnel (a festő testvére) aki elindítja a művészi pálya felé.

Vigilia, 1957, 2 n., 124 old

MDK

Bernáth Aurél

Lányom c. grafikája repr.

(képfelirat.)

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 19. sz. [4.l.]

Bernáth Aurél

MDK

napměrětu mozaikkép terováclatot
készített az inotai Nov. 7. Erőmű
mův. otthona vénére.

Φ: Számos új alkotás készül képző-
művészeink műtermében.

Rtli Hirlap: II-évf. 23. sz. 1957 jan. 23. ke
2. old

Benáth Aurél, festő

MDK

A MŰCSARNOK rendezésében felv. közepén ismét megnyílik B. A. kiállítása

∅: A Műcsarnok...

Esti Hírlap II. évf. 11. sz. 1957. jan. 15. kedd 2. old.

Bernáth Aurél, festő MDK

Pátzay Pállal az ideiglenes vezetőség tagja.

A képzőművész Szövetség visszavesszi tagjai sorába a méltánytalanul kizárt művészeket.

Rsti Hirlap: II. évf. 7. sz. 1957. jan. 10. csü.
2. old.

Bernáth Aurél, festő MDK

mint a szövetség elnöke
Nem irta alá 1957-ben Biai ~~Fög~~-
lein István kizárását a szövetségből.

Dersi Tamás: A művészi szabadság jegyében nyilt meg a
természetelvü festők bemutatója.

Esti Hirlap, II.évf. 35.sz., 1957.febr.12.kedd
2.oldal

MDK

Bernáth Auréll, festőm.

Ősz.
Tél. Repr. a 13.1.-on.
Halas csendélet./1947/
Önarcképei.

A nagybányai müvészet szellemének ébrentartója - ennek legnagyobb alakjával, Ferenczy károllyal lényegi, érzelmi rokonság köti össze.- 1942.márc.15-i ünnepségen ő helyezte el a magy.értelmiség koszorúját Petőfi-szobra talpazatán.

Artner Tivadar: Bernáth Auréll gyüjteményes kiállitása Népszabadság. 1957. márc.17.

MDK

Bernáth Aurél, festőm.

Mozdulatlanságba rejtözött érzésvilág , a magateremtő világába húzódó ember védekezése a külvilág durvaságai ellen. Ezt az érzésvilágot kölcsönözte képein szereplőkre. Interieurök, müterem-sarok, mindenekelött a természet,vizek,virágok ,várospéek ismételten kivánkoztak ecsetjére.

Artner Tivadar: Bernáth Aurél gyüjteményes kiállitása. Népszabadság. 1957. márc.17.

MDK

Bernáth Aurél, festőm.

első bemutatkozása is az Ernst Muz.-ban volt. Idestova ennek 3o éve. Müvészete nyugalmas harmonikkál gazdag, klasszikus normákat őrző müvészet

Terraszon . Olf."Meséje " nincs, de a három alakot olyan állapotban ragadta meg a müvész, amikor legbensőbb énjük hangjára figyelnek.

Artner Tivadar: Bernáth Aurél gyüjteményes kiállitása

Népszabadság. 1957. márc.17.
Ernst Muzeum.

MDK

Bernáth Aurél

kiállitás Prágában jun. 15-én.

Esti Hirlap 128 sz. 1957. jun. 4 2 old.

Bernáth Aurél MDK

az oroszlányi mozi előcsarnokának fresko tervén dolgozik.

mélt.

Esti Hirlap 259 dz. 1957. nov.5 2 old.

MDK

Bernáth Aurél

Az inotai kulturház részére fali képen dolgozik, a kép neve "Művelődés" lesz.

Esti Hirlap 276 sz. 1957. nov.24. 2 old.

Bernáth Aurél

MDK

Henry Ramey a Salon Populist elnöke
Magyarországi utjáról számol be.
Fenti alkotó munkáiról is véleményt mond.

Esti Hirlap 297 sz. 1957. dec.19 2 old.

Bernáth Aurél

A csehszlovák kollégák.

Esti Hírlap
1957. okt. 20.

MDK

Bernáth Aurél

Kossuth dijat festőművész az Ernst muzeumban kiállitást rendez.

mélt.

Esti Hirlap II 68 szám 1957. márc 22 2 old

MDK

Bernáth Aurél

Kiállitás az Ernst muzeumban.

mélt.

Esti Hirlap 88 sz. 1957. ápr1 16 2 old.

[redacted]

Bernáth Aurél

visszatért Ábrahám hegyről nyári szabadságáról. A balatonparton sem pihent ecsetje, sem tolla.

mélt.

[redacted] 226 sz. 1957. szept.27.

MDK

Bernáth Aurél

Slovansky Ostrov palotájában 14o alkotását mutatja be a kiváló művész.

mélt.

Esti Hirlap 173 sz. 1957. jul 26. 2 old.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Festőművész. Kiállitott a Fényes Adolf teremben.

Két kiállitás.

Népszava 1957. szept.21. 6.old. 221.szám.

M.D.K.

Bernáth Aurél

Festőművész.

Hollos Korvin Lajos:
A magyar forradalmi müvészet kiállitása a Mücsarnokba
Népakarat 1957. nov.7. 11.old. 261.szám.

MDK

Bernáth Aurél

Nemzeti Szalonban megnyílik
febr. közepén ~~megnyílik~~ a
művész kiállítása

Esti Hirlap 1954. jan. 15 2. oldal
11 szám

MDK

Bernáth Aurél

Nagymeretű mozaikkép terovázlatái

Készitte el az inotai Nov. 7 Erőmű

Művelődési Otthon részére.

Esti Hírlap 1957 jan. 29. 2 old. 23 szám

Bernáth Aurél, festő

7 Ok

Így éltünk Pannóniában" c. könyve
a szépirodalmi könyvek kategoriájában
Az év [1956] legszebb könyve" címét
"kapta

— : Az 1956. év legszebb könyveitől [49. l]
[Hátsó belső borító]

KÖNYVBARÁT, Bn-1957. június VII/1.

Bernáth Aurél, festő

7 Ok

A legszebb könyvek díját nyerte el könyve a szépirodalmi művek körül.

Haas Károly: Az 1956. év legszebb könyvei

15. l

bp. 1957. július

VII/2

KÖNYVBARÁT

MDK

Bernáth Aurél Kossuth-díjas festőművész

gyűjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban. (más adat nincs. „Varjak" c. vászna repr.)

Három kiállítás.

Érdekes Újság, Bp. 1957. március 16. 7. l.

MDK

Bernáth Aurél festőművész

„Így éltünk Pannóniában" című önéletrajzának második kötetét írja. Az új kötet tárgya a festő férfikora lesz. A közölt fénykép Badacsonyban, az Ábrahámhegyen, az „Ir-lak" feliratú kunyhó előtt ábrázolja a művészt. Ill írta B.A. a mű első kötetét.

(-ter): „Ir-lak".

Érdekes Ujság, Bp. 1957. szeptember 21. 12. l.

MDK

Bernáth Aurél kétszeres Kossuth-díjas festőművész

a Párizsi absztraktokról nyilatkozik a lap munkatársának. B. A. a természet-elvű festészet mellett száll síkra; az absztrakciónak csak a plakát- és iparművészetben van létjogosultsága.

(palásti): Bernáth Aurél, Szentiványi tanár és Alexander Liberman a párizsi absztraktokról.
Ország-Világ, Bp. 1957. augusztus 27. 11. l.

MDK

Bernáth Aurél

140 képből álló kiállítása e napokban zárul Prágában. (Marili lombok alatt c. pasztellje repr.)

Két magyar művész kiállítása külföldön.

Ország-Világ, Bp. 1957. augusztus 6. 8. l.

Bernáth Aurél

MDK

Kovácsék, 195o. olf.

Sztálinvárosi kikötő, olf.

Micsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Bernáth Aurél MDK

Freskóterv, pasztell
Szabadság és a Nép freskópályázatra 1942-ben beküldött mü.

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Bernáth Aurél MDK

Tél, pasztell

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

MDL

Bernáth Aurél [zesti]

Prágában a Slovansky Ostrov egyik palotájában rendezték kiállítását 140 alkotásából.
Nemrég tért haza Csehszlovákiából.

Artner Tivadar: Bernáth Aurél — prágai élményeiről.
Esti Hirlap, II. évf. 173. n. 1957 jul. 26. pé.
2. oldal

MDK

Bernáth Aurél [festő]

Prágai kiállitásának ottani sajtóvisszhangja megjelent a:

Lidová Demokrá_cie-ben,
Zemedelske Noviny-ban,
Kulturá-ban,
Mlade Front-ban,
Svobodné Slovo-ban,
Literani Noviny-ban,
mindezekben cikke, reprodukciók vannal.

Artner Tivadar: Bernáth Aurél - prágai élményeiről.

Esti Hirlap,II.évf.173.sz. 1957.jul.26.pé.
2.oldal

Bernáth Aurél, [festő] MDK

– " – Kossuth-díjas gyűjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban újra nyitva van.
350 olaj és pantellkép, valamit grafikák kerültek kiállításra az 1912-1956 közötti évekből.

Bernáth Aurél...

Rúbi Hirlap, II. évf. 68 n. 1957. már. 22. pé.
2. old.

W.D.

Bernáth Aurél, [festő] MDK.

Felvétel:

Alvó Marili (vörösköte-raje)

Az Konst-kiszenmi kiállításról.

Gách Marianne: Beszélgetés Bernáth Aurélhal a kiállításán

Ujsi-Hirlap, II. évf. 88. p. 1957. ápr. 16. hedd 2. old.

Bernáth Aurél [festő] MDK

Gyűjteményes kiállítás az Ernst Múzeumban. Tőke, mint 350 kép, az első 1914-ből, az (Fleinerék szalonja), az utolsó (vázlat egy freskóhoz) nehány hónapja készült.

Gách: Marianne: Beszélgetés Bernáth Aurélhal a kiállításán...

Esti Hirlap, II. évf. 88. sz. 1957. ápr. 16. kedd 2. old.

Bernáth Aurél, ~~[illegible]~~ [festő] MDK.

Szó van arról, hogy Bernáth-kiállítást rendeznek Prágában és Bolinben.

Gách Marianne: Beszélgetés Bernáth Aurélhal a kiállításán.

Esti Hirlap, II. évf. 88. p. 1957. ápr. 16 hedd
2 old.

Bernáth Aurél, [festő] MDK

k "Ig éltünk Pannóniában" c. önéletrajz második kötetét írja.

Gách Marianne: Beszélgetés Bernáth Aurélhal a kiállításán.

Esti Hírlap, II. évf. 88. p. 1957. ápr. 16. hedd 2. old.

Bernáth Aurél, [festő] MDK

és Domanovszky Endre vezette zsúrik a hagományos magyar festészeti irányokhoz maradtak hűek és a naplányai iskola lágakor képeikhez és a Munkácsy képeiszette drámai látásmódhoz.

Bernáth László: 5oo kép, 15o szobor a szombaton megnyiló Tavaszi Tárlaton.

Esti Hirlap: II. évf. 91. sz. 1957. áprr 19. pé. 2. oldal

Bernáth Aurél, [festő] MDK

gyűjteményes kiállítását holnap tekinthetik meg útoljára az érdeklődők az Ernst Múzeumban.

Ø: Bernáth Aurél ...

Esti Hírlap, II. érf. 100. n. 1957. máj. 1-sze. 2. old.

MDK

Bernáth Aurél, [festő]

~~mi~~ budapesti gyűjteményes tárlatának válogatott anyagából kiállítás nyílik Prágában.
Csehe csehszlovák alkotásokat ismerhet meg a magyar közönség.

Ø: Bernáth Aurél...

Esti Hirlap, II. évf. 125. sz. 1957. máj. 31. pé-
2. oldal

Bernáth Aurél, [festő]

MDK

A VI. VIT tiszteletére rendezett kiállitáson - Nemzeti Szalon - a fiatalok müveiből elsősorban

Szőnyi István és Bernáth Aurél teremtő ereje tárul elénk.

Medgyessy Ferenc ugyan nem tanitott a főiskolán, de tömbszerü formavilága hódit a fiatalok között.

Kerényi Jenő közvetve, müveinek varázsával hat.

Artner Tivadar: Az ifjuségi kiállitásró.

Esti Hirlap, II.évf.135.sz. 1957.jun.12.sze.
2.oldal

MDK

Bernáth Aurél, [festő]

Prágában jun.15.-én nyilik meg kiállitása,

: Edvi Illés Aladár ....

Esti Hirlap, II.évf.128.sz. 1957.jun.4.kedd
2.oldal

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Somogyba született Bernáth Aurél is.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek. 111 l.
Bp., 1957.

Bernáth Aurél MDK

megjelent „Ig" éltünk Pannóniában című önéletrajzi kötete.

J. N. cikke

Vigilia 1957. 123.o.

Bernáth Aurél, [jestő] MDK

miállitását – a nagy érdeklődésre való tekintettel – ~~a tem~~ újból meghosszabbi-tottak 1957. máj. 1. éig az Erzsébet hi-zeumban.

~~A~~: Bernáth Aurél...

Esti Hírlap, II. évf. 94. s. 1957. ápr. 24. sze.
2. old.

MDK

Bernáth Aurél (festő)

festménye [nyilván a költő-
ről festett portré] Szabó Lőrinc
dolgozószobájában függ.

[redacted] (T.A.): Szabó Lőrinc műhelyé-
ben.
Alföld, Debrecen, 1957. tavasza.
101. l.

MDK

Bernáth Aurél [festő]

(Hrabéczy Ernő emlékkiállításán mondott megnyitóbeszédét közli a folyóirat.)

Bernáth Aurél: Megnyitóbeszéd Hrabéczy Ernő emlékkiállításán. Alföld, Debrecen, 1957 tavaszán. 100.1.

MDK

Bernáth Aurél festő

Gönczi-Szabó:Az 1956.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliografiája Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 341.l. 345.l.

Bernáth Aurél festő

„A munkásmozgalom kezdete az építőiparban", 1950 (panneau)
„Az ipari munkásság és a sport", 1952, (panneau)
„Rózsgyűlés" 1953, tempera
„Marili" 1952
„Pest látképe a parlamenttel" 1954
„Szabó Tónic" 1955
„Kertben fa alatt író" 1955

Genthon J.: Bernáth A.
Művészettörténeti Értesítő, 1957. VI. évf. 1 n. 8, 10. l.

Bernáth Aurél festő

„Nagybányai piacter." 1916,
„1921-22, Bécs, grafikai album
1923-26, Berlin
„Vörös állat."
„Eleven fér"
„Kompozíció"
„Csendélet sakktáblával" pontel, 1924
Kiállítás a „Sturm"ban, Berlinben.

Genthon J: Bernáth A.
Művészettörténeti Értesítő, 1957, VI évf. 1 sz. 2, 3 l.

Bernáth Aurél fertőm

„Önarckép ablak előtt" 1929, pantel
„Önarckép" 1930, olaj
„Önarckép" 1930 olaj
„Merengő" 1930 pantel

Genthon I: Bernáth A.

Művészettörténeti Értesítő, 1957, II. évf. 1 n. 4, 5 l.

Bernáth Aurél

festő

„Gennai kikötő", olaj, 1926-27
„Riviera" " 1926-27
„Reggel" " 1928
„Walchensee" " 1928
1926 — Budapest, Pöstyén
„Csendélet Nikével" pastel, 1928
„Tél, pastel, 1929

Gentlon): Bernáth A.

Művészettörténeti Értesítő, 1957, II évf. 1 n. 3, 4, l.

Bernáth Aurél festő

Gresham csoport

Gentlon J: Bernáth A.

Művészettörténeti Értesítő, 1957, VI évf. 1. sz. 1 l.

Benáth A. festő

„Tavan" 1931
„Reggel" 1931
„A művésznő" 1931
„Halászkikötő Sirályokkal" 1931
„Aratóünnepre menő lány" 1932
„Venus" 1932
„Parkban" 1935
„Pásztorlány" 1937

Genthon J.: Benáth A.
Művészettörténeti Értesítő, 1957 II évf. 6-7 l.

Bernáth Aurél festő

„Kisörsi tój" 1940
„Vidéken" 1941
„Festőnő" 1943
„Karácsonyfa" 1946, pantel
„Halak hállal" 1947 "

Genthon J.: Bernáth A.
Művészettörténeti Értesítő, 1957, VI évf. 1 sz. 8 l.

Benáth Aurél * 1895, Marcali
Somogy m.

festő

1956 okt. kiállítása, Bp. Ernst Museum

Genthon I.: Benáth A.

Művészettörténeti Értesítő, 1957, VI. évf. 1 sz.
1. l.

Bernáth Aurél festőm.

Tél, 1929 (repr.)
Parkban, 1935 "
Pásztorlány kecskével, 1937 "
Vidéken, 1941 "
Festőnő, 1943 "
Halak tállal, 1947 "
Szabó Lőrinc, 1955 "
Kertben fa alatt ülő, 1955 "

Szerkesztő: Bernáth A.,
Művészettörténeti értesítő, 1957, VI. évf. 1. sz.
3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 l.

Bernáth Aurél festő

Fleischerék szalonja, 1914, – első képe
1915, Nagybánya, Thorma – Réti tanítványa

Genthon I.: Bernáth A.
Művészettörténeti Értesítő, 1957, VI évf. 1. sz. 2 l.

Bernáth Aurél fertőm.

„Így éltünk Pannoniában" c. önéletrajzának ismertetése.

BP. 1956, Szépirodalmi könyvkiadó, 464 l, 28 kép

Keresztury D: Bernáth A: Így éltünk Pannoniában

Művészettörténeti Értesítő, 1957, II évf. 1 sz.

98 – 101 l.

Bernáth Aurél festőm.

idézet Bernáthtól Munkácsyval kapcsolat van, Sz. M. 1952, 348 o.

Vita Végvári L.: Munkácsy M. ifjúsága c. kandidátusi értekezésről

Végvári L. válasza az opponensi vélemény ekre

Művészettörténeti Értesítő 1957 II évf. 1 sz.

84 l.

M. D. K.

BERNÁTH Aurél festő

„A kompozíció sorsa az újabb festészetben." MM. 1937. c. tanulmányát említi

Bégvári, 1958. 282., 194. l.

Bernáth Aurél

MDK

aranyérmet kapott

a brüsszeli Világkiállításon.

Müterem 1958 I. évf. 8. sz. 41.o.

Bernáth Aurél

festő

MDK

műveit kiemeli a "Le Soir"
brüsszeli napilap a magyar művészetnek szentelt
nagyobb cikkében. .-.

Müterem 1958. I. évf. 8. sz. 43.o.

Bernáth Aurél MDK

1921ében Olcsaával együtt Bécsben egy elefántcsontfaragó műhelyben vállal mu kát.

Oelmacher Anna: Müteremlátogatás Olcsai Kiss Zoltánénál.
Müterem 1958 I. évf. 6. sz. 10-13.o.

MDK

Bernáth Aurél

A Gellérthegyről nyíló budapesti panorámáról készülő 4 méter magas és 18 méter hosszú alumíniumra festett freskója kerül a a brüsszeli világkiállítás magyar pavilonjára a Keresztpavilon homlokzatára.

Képzőművészetünk a brüsszeli világkiállításon.

Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 4. sz. [1. l.]

Bernáth Aurél MDK

A brüsszeli világkiállitás magyar pavilonjának csarnokát diszitendő aluminiumra festett képről beszámol a szerző.

Müterem 1958 I. évf. 2. sz. 42. o.

MDK

Bernáth Aurél festőművész

A huszas évek elején gyakran járt le a Zala megyei Kiskomáromba. Az ő biztatására kezdett ~~[illegible]~~ Péczely Attila 1923-ban komolyabban foglalkozni a néprenével. Ökrös László: Péczely Attila - Tiszatáj, Szeged, 1958. május 8. l.

MDK

Bernáth Aurél

A brüsszeli világkiállitáson részt vesz.
/80 □ m-es pannó/

Esti Hiłlap 1958. 4 szám jan. 8 2 old.

Bernáth Aurél

Sárdi Brutusz főrestaurátor utra kel a Mecsernok anyagával, Moszkvába. A Magyar Forradalmi Művészet alkotásait mutatják be. Fenni művész munkái is szerepelnek.

Esti Hirlap 43 szám 1958. febr 2o 2 old.

Bernáth Aurél

„Segítsük Pirkot!" – írta P. kiállításán a vendégkönyvbe.

A tovis koszorús ember:
Garami László

Pestmegyei Hírlap
1958. aug. 10.

Bernáth Aurél

Emléktáblát Egry Józsefnek: Középdunántúli Napló
Fónay Tibor 1958. ápr. 19.

Bernáth Aurél

Repr.: A Kovács család

Forradalmi magyar képzőművészet.
Banner Zoltán

Utunk, Kolozsvár
1958. okt. 30.

Bernáth Aurél, festő

M Dh

„Így éltünk Pannóniában" c. önéletrajzi regényét rajzinal illusztrálta.

Bernáth Aurél: A csörgő cimbalom

127.1

KÖNYVBARÁT

Bp. 1958. Március

VIII/3.

Bernáth Aurél

festő

M.D.V.

Illusztrációja (repro)

Somos Agnes: A nordeg Toldi műfordítójával.

Magyar Ifjúság, 1958. aug 30 – 35 szám

MDK

Bernáth Aurél

"Balaton a képzőművészetben" kiállítás a Csók Galériában. Részt vesznek fenti művészek.

Esti Hirlap 16 sz. 1958. jan.19. 2 old.

MDA

Bernáth Aurél

A brüsszeli világkiállítás részére készült alumínium-panniójáról nyilatkozik. A mű 4 méter magas és 18 méter széles; hetven darab, fakeretre feszített alumíniumlemezből tevődik össze. Az arányon és erősítőn kívül csak kevés szín szerepel rajta. (repr.)

Gách Mariannae: Bernáth Aurél alumíniumra festett budapesti látképe Brüsszelben.

Ország-Világ, Bp. 1958. március 26. 4. l.

Bernáth Aurél

Ismerte József Attilát.

Prodelomtšténeti Kšlenéjer,

Sabolcsi Miklós, József A. Desko-
vits h. Bart'l B. p. Bp. 1958, LVII eof.

Bernáth Aurél

Ibsen: Terje Vigen-hez készült illusztrációi.

Emlékbe.

Valóság, 1959 6. sz. 121. l.

Bernáth Aurél, festő

MOK

Rént ven a kecskeméti kiállításon.

–: Képző művészeti hónapot tartanak Kecskemétem

Népszabadság, bp. 1959. nov. 25. [Vidéki] 9.1

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

A moszkvai szocialista országok kiállításán
állításaival részt vett.

Napló.
Magyar Nemzet, 1959. jan. 15.

gl.

MDK

Bernáth Aurél

festő

Dési Huber cikke a Korunk 1937 márciusi számában:

"Két modern magyar festő: Bernáth Aurél és Derkovits Gyula"

a cikket közli:

(szerk.)

Oelmacher Anna: Dési Huber István a művészetről. Bp. 1959.

65-71.o.

Bernáth Aurél

festő

MDK

Repr. /Képtáblák a szöveg után/:

24. Pásztorfiu. 1932.o.v.100x8o cm. Friedmann Józsefné tul.
25. Aratólány.1932. o.v. 110x80 cm. MNG.
26. Hotalszoba madárral.

Oelmacher Anna/szerk/: Dési Huber István a művészetről. Bp. 1959.

M.D.K.

Berniát Aurél
festő

A kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban a Balaton a festészetben" kiállításon műve szerepel
"

Magyar Nemzet, 1959. aug. 18
Napló

7l

Bernáth Aurél, festő MDk.

Pesti szálloda részére készít faliképet
a kétezrelékes alap terhére juttatott
megbízástól

-: Nyolcvannégy képzőművész készít új alkotásokat
nagy ipari városoknak, vidéki iskoláknak

Népszabadság, bp. 1959. júl. 3. 8 l.

Bernáth Aurél, festő

MDk.

[1] Mester is résztvett a találkozón, melyen megjelent Kádár János is, az MSZMP közp. biz. első titkára.

–: Művészek és írók baráti találkozója a Művész Klubban

Népszabadság, Bp. 1959. máj. 26.

8. l

Bernáth Aurél, festő MDK

A művészel folytatott beszélgetés témakörei:

a.) Új művek. Megemlítve: a brüsseli világkiállításra készült falikép; az inotai könyvtár „Művelődés" című freskója; és ömefogra: egy csomó új kép...

b.) Az absztraktokról – vélemény

c.) Kulturális forradalom

d.) A fejlődés üteme

e.) Az új út

György István: Látogatás Bernáth Aurélnál

Népszabadság, bp. 1959. jan. 11. 9. lap

Bernáth Aurél, festő VDK

A kairóban megrendezésre kerülő egyptomi Magyar Képzőművészeti kiállításon – többek között – Bernáth A. művei is szerepelnek.

—: Magyar képzőművészeti kiállítások külföldön

Népszabadság, 1959. febr. 22. 7. l.

Bn.

B Bernáth [Aurél] MDK

A szoc. országok képzőművi kiállításának (Moszkva, 1959) vitájában B.U.) organon (Sz.U.) kiemelés méltatja műveit.

Szovjet Művészeknek, XIV. Bp. 1959. 102-1.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 7.
Dutka Mária: Dési Huber István: A művészetről. 7 l.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Méltatás.

Magyar Nemzet, 1959. nov. 28
d.m.: A Balaton fényei és virágai

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

Grafikai művei.

Magyar Nemzet, 1959. aug. 20.

Dutka Mária: A magyar grafika és érinnű
vesit 8 l.

Bernáth Aurél, festő MDK

F. Jakoby tárlatának megnyitásán mondotta Pogány G. Gábor, hogy erősen gazdagodik a csehszlovák-magyar művészbarátság: Bpesten cseh és szlovák, Prágában, Pozsonyban magyar művészek alkotásait mutatják be. Névszerint megemlítve Bernáth Aurél is.

–: Megnyílt Julius Jakoby csehszlovák festőművész kiállítása a Kult. Kapcs. Intézetében

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 18. 8. l.

Bernáth Aurél, festő MDK.

Prága című képének „Langvétele ez alkalommal kivit szomorkásan szemlélődő."

Herczegh János: A VII. Magyar Képzőművészeti kiállítás

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 19. 7. l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K.

Méltatás.

Napló
Magyar Nemzet, 1959. május 7.

7 l.

B

MDK

Bernáth Aurél

„Festőműterem" (1950) c. festmény-ének elemzése. (A szoc. ornágok Sz. U.-beli 1959-es kiállításának anyagából)

L. Aljoscina: A mészi Magyarország művészete Szovjet Művészetösténet, XIV. Bp. 1959. 12. l., 13. l.

Bernáth Aurél
festő

M.D.K

· Rézt vesz a pécsi tavasszi tárlaton.

Sarkadinné Harsa Éva: A pécsi tavaszi tárlat elé.
Napló, 1959: május 10 – 5 lap.

Bernáth Aurél

festő

M.D.K.

A Pécsi Tavasi Tárlaton

sérít vers.

Hivek

Dunántúli Napló, 1959. márc 3 - 5 lap.

Bernáth Aurél

szerint a kompozició, a kép legyen vasárnap vasárnapiasság nélkül.

Rajztanitás 1959. IV.sz. 17.1.

M.D.K.

Bernáth Aurél
festő

1924-ben Berlinben közös
kiállításon szerepelt Ferenczy
Bénivel.

Dr. Genthon István: Ferenczy Béni. – 1040 cap.
Élet és Tudomány, 1959. aug. 9 – 33 szám

Bernáth Aurél festő M.D.A.

1924 ben Berlinben állítja ki absztrakt kompozicióit.

Genthon I.: Béni Ferenczy. Acta Historiae Artium. 1959 VI. 199.

Bernáth Aurél MDK
/1895- /

Reggel. /Ablak/. 1927.
Olaj,vászon. 128.146 cm.
/Szines repr./

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században.
Bp. 1959. XXIII. tábla.

Bernáth Aurél MDK

A fehérterror miatt külföldre menekült

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.43.1.

Bernáth Ilma MDK

A fehérterror miatt külföldre menekült

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.43.l.

Bernáth Aurél MDK

A Ferenczy és Réti szemléletét követő pusztnagybányai iskola müvészeinek munkássága.Bernát müvészetének jellemzése.
1942-ben résztvett a Petőfi téri háboruellenes tüntetésben,utőb elküldte vázlatát a Szocialista Müvészcsoport által meghirdetett freskopályázatra,mely"a szabadság és a nép" tárgykörében mozgósitotta a müvészeket.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.54.l.

Bernáth Aurél MDK

12.1895.

Résztvett az 1950. évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson /a Szinyei Társaság tagjai között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

Bernáth Aurél, Jestő

▷ ok

A tanulmány írója megemlíti.

-o-: Farkas Zoltán: Egry József

573. l

KÖNYVBARÁT

Bp. 1959. december

IX/12

M. P. K.

BERNÁTH Aurél festő

A pavilon hátsó homlokzatán fal-
kepe a „pesti Dunapart" (Repr.)
(Világzialitás)

Gerlóczy Gedeon: A magyar képzőmű-
vészet Brüsszelben
Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 69. l.
73. l

Bernáth Aurél, festő

Dok

Színes akvarelljei illusztrálják

Ibsen: Terje Vigen c. könyvét.

Szíj Rezső: Újmagyar betűtípus

18.1

Könyvbarát, Bp. 1959. január

IX/1.

Bernáth Aurél, festő MDh

Ibsen: Terje Vigen jét illusztrálta

„íres, színes akvarellekkel."

Szántó Tibor: Két esztendős a Magyar

Helikon 112-13.l

KÖNYVBARÁT, Ap. 1959. március IX/3.

M. D. V.

BERNÁTH Aurél festő

Kétmása Pátyay Páltól

Mulszobra " "

A M. N. Galéria ánagjegyzéke T./b. sész

Bn. 1559. 96. l.

Bernáth Aurél, festő MDh

A „Balaton a festészetben" című kiállításon szerepel a Kaposvári múzeumban.

– Hír

Népszabadság, bp. 1959. aug. 18 – 10. l
[Vidéki]

Bernáth Aurél, festő MTA

Művei szerepelnek a tárlaton, amely aug. 20-án nyílik.

– Rajz- és éremkiállítás a Nemzeti Galériában

Népszabadság, bp. 1959. aug. 18. 10.l

M.D.K.

Bernáth Aurel

festő

Ibsen művét illusztrálta.

Dutka Mária: Könyv és illusztráció. 91
Magyar Nemzet, 1959. 6.

M.D.N.

M.D.K

Bernáth Aurél
festő

Prágai vásznakkal szerepel a kiállításon.

Dutka Ilona: Új korszaki törekvések a VII. Magyar...
Magyar Nemzet, 1959. márc. 29.

SL

M. D. K.

Berhath Aurél
festő

Ibsen illusztrációi.

Dutka Mária: A gobelin és a grafika a . . . .
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 10

4 l.

Bernáth Aurél

József Attila ismerte őt.

Szabolcsi Miklós: József Attila, Derkovits Gyula, Bartók Béla.
MTA Nyelv- és Irod. Tud. Ont. Közl XIV. (1959). 35. l.

Bernáth Aurél MDK

Első korszakában nagyrészt tájképek, első csendéletei is. Igy pl. "Csendélet sakktáblával" /1924.pasztell.p.Eredetileg Péter András tulajdona/. A kép leirása./Polcon Ferenczy Béni szobrocska./ [illegible] Reprodukció 61.kép.

Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959.155.157.1.

Bernáth Aurél MDK

A lezárt térben ábrázolt csendéletek mellett kialakitott egy másik tipust, melyen a tájkép, az ablakkivágás mögött hüzódó vidék is megjelenik. A tájkép jut főszerephez a 3o-as évek végén, pl. „Reggel /régebben „Aranyhalas csendélet" cimen ismert/ képén /1927. a MNG tul/.

Molnár Zsuzsa: Bernát Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei. 1. sz. Bp. 1959. 156. l.

Bernáth Aurél MDK

"Táj jázmincsokorral",olaj,1938.Fruchter gyüjtemény.

"Éjszaka" c. képének elemzése/"Éjszaka hegedüvel II."1929.pasztell.Eredetileg Herz Henrik tul.repr.7o.kép/.

"Hegedü" c. kép elemzése/1929.o.v.Szilágyi Sándor tul.repr.64.kép/

Molnár Zsuzsa:Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959. 156.l.

Bernáth Aurél MDK

"Csuka tálon" c. képének szinmegoldása
/1942.o.v.Kalós Sándor tul./
Háborus évek alatt több csendéletet festett
virágokat,gyümölcsöket,hangszereket,
müteremrészleteket,főleg pasztellel.
Leggazdagabb hangszercsendélete jelenleg
lappang,eredetileg Weiss Fülöp birtokában.
1938.pasztell.

Molnár Zsuzsa:Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959.
156,158.l.

Bernáth Aurél MDK

Külföldi irodalom:
Meier Graefe: Aurel Bernát.-Frankfruter Zeitung 1931.nov.29; Meier-Graefe: Kunst in Ungárn.-Neue Züricher Zeitung.1935.ápr.2.; Vier Euven Stilleven in Frankrijk.A Museum Boymans/Rotterdam/ 1954.évi évi katalógusában Charles Sterling előszava.

Molnár Tasszsa: Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959. 157.l.

Bernáth Auréll MDK

A Müterem legkorábbi studiumának
az 1928-ban készült "Munkaasztal"
c. olajkép vázlata tekinthető.
San Francisco-i magántulajdonban.

Molnár Zsuzsa:Bernáth Auréll csendéletei.A Magyar
Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.
1959.158.1.5.sz.jegyzet.

Bernáth Aurél MDK

"Vörös csokor az ablakban" c. olajképének /a müvész tulajdona,1956.- repr.65.kép/x kompozicios és szinmegoldása.

B.A. csendéleteinek száma,rajzait és akvrelljeit is beleszámitva,kb.másfélszáz. Utolsó korszakából kiemelkedő alkotások a MNG tulajdonában levő Petróleumlámpa /1949/ és "Szegfücsokor/1954/.

Molnár Zsuzsa: ~~xxMxxyxxxN~~ Bernáth Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz. Bp.1959.157.l.

Bernáth Aurél MDK

30-as évégtől 40-es évek végéig terjedő korszakban ujabb jelentős változások. Tárgyszerüség, olajképeken vastagabb anyagkezelés, élénk szinfoltok sötét tónusokba ágyazva. Utolsó háborus évek pasztelljeinek jellemzése.
"Csendélet virágokkal és fotóval" c.képének elemzése/1938.o.v.Fruchter Lajosné tul.repr.69.kép./

Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp. 1959.156.l.

Bernáth Aurél. ~~1947-1948-ig tartó~~ MDK

1947-1948-ig tartó negyedik korszaka
végéig pasztelljei vannak tulsulyban,
ilyen csendéletei, a balatoni tájban ábrázolt
néhány figurális kompozíciója mellett
a felszabadulás utáni évek legjelentősebb
alkotásai.
A "Karácsonyfa"/MNG tul.1946/ és a "Halak"
/1947,pasztell,Litván József tul.repr.67.
kép/ kompozciós és szinmegoldása.

Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei.A
Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.
Bp.1959.157.l.

Bernáth Aurél MDK

Máig tartó utolsó korszakában panneaux, freskótervek/muskásmozgalom története, munkások élete, sport/. Pasztelljein bravuros technika néha a naturalizmushoz vagy dekorativizmushoz viszi közel. "Müterem"c. képének /1949, MNG tul./ elemzése.

"Tél karácsonyfával"/1955, a müvész tulajdona/ c. képének elemzése. (66 kép)

Molnár Zsuzsa: Bernáth Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei. 1. sz. 157. l.

Bernáth Aurél MDK

Sakktáblás csendéletet 1942-ben festett ismét.Pasztell, jelenleg lappang /Mücsarnok 1942/.

Az Éjszaka két változata közül a gazdagabb kompozicóju, jelenleg lappangó képről van szó/156.oldalon/.A kép eredetileg Herz Henrik tul.A másik, az Éjszaka lepkékkel cimen kiállitott dr. Pethe László tulajdonában.

Molnár Zsuzsa:Bernáth Aurél a Magyar Nemzeti Galériában.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959.158.l.1,2.sz.jegyzet.

Bernáth Aurél MDK

"Csendélet babérkoszoruval" c. képének /194o.olaj.Déri Muzeum.Debrecen/ szinmegoldása.

4o-es években kezd halcsendéleteket festeni/[illegible]

"Csendélet keszeggel,krumplivel" c. képének szinmegoldása/1941,Müvelődésügyi Minisztérium?/

Molnár Zsuzsa:Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959. 156,157.1.

Bernáth Aurél MDK

Első korszaka megtorpanáshoz,kétéves szinte teljes tehetetlenséghez vezett/1924-1926/. Átmeneti korszak fontos dokumentuma "Hegedü" c. kép/1925.pasztell. Tarján Imréné tul.repr.62.kép/.Kompozició és szinmegoldás.-

A huszas évek második felében is főleg tájképeket festett, uj stilusának első mérföldkövei a "Riviera" és a "Génuai kikötő"/1926-1927,mindkettő MNG tul./

- Művész mondanivalójának sokfélesége.-

Molnár Zsuzsa:Bernáth Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.Bp.1959.1.sz.155.l.

Bernáth Aurél MDK

Az 1957 tavaszán zárult gyüjteményes kiállitáson négy évtizedes munkássága szinte teljességében volt látható.

Festészetének első lépéseit Kaposvárott és Nagybányán tette meg. Tanulmányai a háboru befejezése után Bécsben és Berlinben folytatta.

Az 192o-1924 közötti első korszakában expressziv, dinamikus kompoziciók, romantikus mozgalmasságu absztrakt kép

Molnár Zsuzsa. Bernát Aurél csendéletei. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei. 1. sz. Bp. 1959. 155. l.

Bernáth Aurél MDK

Első halascsendélete 1931-ben, az északi tenger mellett Rügenben, egy tanulmányutja során festett Halász cimü képén /dr. Vajda Ernő tulajdonában / még mellérendelt elem.

Molnár Zszsa: Bernáth Aurél csendéletei.
A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.
Bp.1959.158.3.sz.jegyzet.

Bernáth Aurél MDK

Harmincas évek után témakör bővülése,mondanivaló gazdagodása.Figurális kompoziciók, önálló tájkép ritkábban,csendélet mindössze egyszer /"Virággcsendélet".olaj,1932.eredetileg Hatvany Ferenc birtokában/.

Harmadik korszaka is két részre tagozódik. Pasztell helyett olajfestéket részesiti előnyben,lazuros olajfestés.

Molnár Zsuzsa:Bernát Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959. 156.l.

Bernáth Aurél MDK

A Hegedütől az 1928-1929-ben festett csendéletekhez átmenet az "Ősz" /Radnai Béla tul.
/Csendélet Nikével" c. kép elemzése.
/1928.pasztell,p.Szilasi Vilmos, Svájc,Brigasso.
repr.63.kép/.

A MNG 1957.évi uj szerezeménye a "Csendélet hegedüvel"/"Hegedüs csendélet".1928.olf.v.
IV.szines melléklet/. A kép kompoziciós megoldása.

Molnár Zszuzsa:Bernát Aurél csendéletei.A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.Bp.1959.156.l.

Bernáth Aurél MDK

Farkas Zoltán elmondja,hogy nemrégen itt járt idegenek álmélkodva nézték végig Bernáth kiállitását, s hiába kértek könyveket, mert sem Bernáthról, sem sok más müvészről nincsenek könyvárusi forgalomban levő könyveink.

Farkas Zoltány Képzőművészetünk és Európa. A Magyar Nemzeti Galéria közleményei. 1.sz.Bp.1959.129.1.

Bernáth Aurél MDK

Művészetének méltatása.

Farkas Zoltán:Képzőművészetünk és Európa.
A Magyar Nemzeti Galéria közleményei.1.sz.
Bp.1959.124.l.

M. D. K.

Bernáth Aurél
festő

Bér Rudolf tanítványa volt
a mesternek.

Id. m.: Bér Rudolf kiállítása. 4 l.
Magyar Nemzet, 1970. dec. 29.

Bernáth Aurél

Debreceni Déri Múzeum
évk. 1935. 21. l.

Bernáth Aurél

Lírod

Genthon István: Bernáth Aurél képei. Napkelet 1935. 836. l.

Bernáth Aurél

liam Patten. 1842.

z Henrick 1856.

balra: Perlmutter.

58.

889).

neyer-féle gyüjteményből.

889).

1889).

ora a művész monogrammjával.

Németalföld-rajnai iskola, 16. század.

187. MÁRIA A HOLT KRISZTUST SIRAT
Fa. 42.5×31 cm.

Onken Karl (szül. 1846).

188. A DUNAMENTI WEISSKIRCHEN P
Vászon. 30×50 cm.

Oppirj (?) B., 19. század.

189. KÉT GYERMEKFEJ. Jelzés lent a köz
Miniatür. Átmérete 6 cm.

Ostade Adriaen után.

190. KORCSMAI MULATÓK.
Bádog. 18×24.5 cm.

Ostade Adriaen után.

191. MULATÓ PARASZTOK.
Fára huzott vászon. 20.5×18.5 cm.

Olasz művész, 16. század.

192. FÉRFI KÉPMÁS.
Vászon. 71×54 cm.

Olasz művész, 17. század.

193. MADONNA A GYERMEKKEL.
Vászon. 46×39 cm.

Bernáth Aurél

Parkban c. Egé

repr.

Élet 1935. 49.

1025. f

(Keppel.)

Bernáth Aurél

Lásd

=

Forr.

1935. 337. l.

783. *A nemzetőr küzd*

Akképen van ábrázolva nemzetőr kivont karddal kozákra, ki hosszú lánd száját nyitva felejtette. K egy megsebesült szerb katon kezével fogja és a kinek o levél hever. A háttérben b egy felnyergelt ló vágtat, föl. Az égbolt felhős.

Vászon, méretei 43·5 : 57· 30 K. — Vétetett a gr. Kr A megszerzésére vonatkozó a lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ár jegyzék 42. — Az átvételt t 8-iki 14895 sz. leirat (159–96)

Bernáth Aurél

koll. Kiáll. Fränkelnél

ivod
z
Ujság. 1935. nov. 5.
(c. a.: B. A. ily termése.)

1981. Billotte René:

Hold feljötte.

A St. Denis környékét ábrázoló
delü parasztházak [illegible]
halad, ki fejét fehér kendővel kötö
nyát és kék kötényt visel. [illegible]
sé odább kémény füstölög. A középté
a facsoport körül, házak látszanak.
halad a jobbra lévő bódé irányába.
[illegible] a mely a tó vizében visszat
Billotte."

Vászon, mér. 99: 130.5 cm.
Vétetett 1901: III. 27-én
6000 Kán. (151/901.). — Elszámol

Az elszámolást elfogadta
(554/901.)

MM 1035 308.

Bernáth Aurél : Parkban. 1935

Foto : Magyar Film Iroda

Bernáth Aurél

„NAGYVÁRAD
Lap: .....
1943 OKT. 12.
Megjelent: .....

Elutazott a kiállító művészek egy része

30

Beszámoltunk a szolnoki művésztelep nagyváradi kiállításának megnyitásáról, arról a hatásról pedig, amit a kiállításra került képek a közönség körében keltettek, azok tudnak beszámolni, akik a remekbekészült alkotásokat már látták. Tulajdonképen kritikát mondani helyi vonatkozásban felesleges, mert a kiállító művészek nagyobb hányadáról már budapesti kiállítások során elmondták hivatott hozzáértők véleményüket. Sem Bernáth Aurélt, sem Zádor Istvánt, sem pedig Mattioni Esztert, Chiovinit, vagy Borbereket nem kell itt felfedezni. Basilides Barna, s a fiatal Révész Péter, a neves Szlányi és Vidovszky az együttes méltó kiegészítői.

A vendégművészeket vasárnap délben dr Soós István polgármester látta vendégül, este pedig Hlatky főispánhoz voltak hivatalosak feketekávéra.

Egyébként Bernáth Aurél, Mattioni Eszter, Vidovszky és többen mások tegnap már elutaztak Váradról, de itt maradt még Zádor István, Chiovini Ferenc, s a reprezentatív kiállítás az Ujságiró Otthonban a hét végéig marad nyitva.

2023. 2028. 2022.

Bernáth Aurél

96

BERNÁTH AURÉL: ABLAKBAN. *Fővárosi Képtár.* Az ablaknak háttal forduló alak régi problémája a festőknek, de Bernáth Aurél ezt a festői feladatot új és egyéni módon oldotta meg. A naturalista festés mesterei közül például Hollosy foglalkozott többször az emberi figurának a fény ellen való ábrázolásával. Az ő igyekezete az volt, hogy az alakok áttetsző árnyékaiban minél nagyobb gazdagságát érje el a tónus finomságainak. Bernáth az egész képet egységes, finom, szürkészöld tónusba foglalja, az arc egészen homályban marad, csak körvonalait látjuk, az ember és környezete a nyitott ablakon át elénk táruló tájjal enyhe és lágy harmóniában olvad össze. A naturalizmus világítási problémájából az ember és természet fátyolosan finom összképének problémája lett és az élet anyagias valóságából a festő egy szinte immaterializált, szelíd szépségű világba menekült.

Petrovics U. U. 115.

BERNÁTH AURÉL

10	Társaság I.	pasztel	800.—	pengő
11	Merengő	"	800.—	"
12	Vöröshaju leány B.	"	800.—	"
13	Leány arckép	"	500.—	"
14	Arckép I.	"	800.—	"

Nemzeti Szalon 1934. dec.
Kut

HEREND 100 ÉVES

Ábrahám József, Bagó M. és Fia Utóda, Budapest

Felelős kiadó: Lehel Béla

Bernáth Aurél

BERNÁTH AURÉL: ABLAKNÁL

A velencei képzőművészeti kiállítás magyar anyaga.

Pesti Napló képes mell.

1934. máj. 13.

BERNÁTH AURÉL:
HAJÓSLEGÉNY

Pest. Napló kép mell.

1934. máj. 4.

Bernáth Aurél

~~Vasárnapi Ujság~~ a Budapesti Hirlap képes melléklete 1933. nov. 19.

Bernáth Aurél: Játszó fiu

Bernáth Aurél

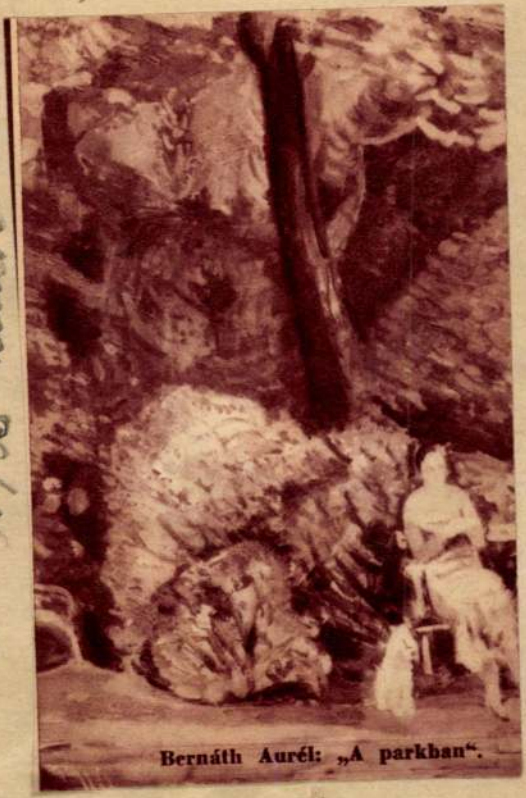

Bernáth Aurél: „A parkban".

Bernáth Aurél

irod

Ünnep (Bpest)
1935. 1. n (Kép-
pel.)

legtehetségesebb arcképlitog-
tól kezdve kísérletezett Senefelder új grafikai eljárásával,
kőre rajzolva a bécsi társadalmi és politikai élet több kiváló-
ságát, valamint a kispolgárság számtalan tagját. Fejlődésének
tetőpontját a 40-es években érte el, amikor Wagner pesti és
Streibig pozsonyi műkereskedő hívására Pozsonyba és Pestre
jött, s számtalan arcképlitográfiát készített, amelyek Bécsben
Mansfeldnél és M. Trentsenskynél jelentek meg. Művészete a
bécsi biedermeier arcképlitográfia színvonalán áll. Stílusának

Bernáth Aurél

Pesti Napló képes mell.
1935. nov. 10.

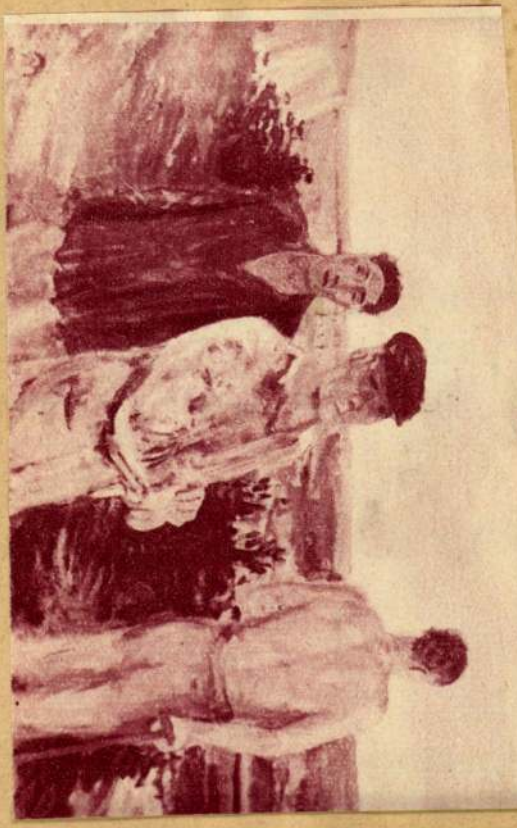

A »PIHENŐ MUNKÁSOK«

Julianus bélyeggel ellátott terra
sigillata tál IX. 117.

Bernáth Aurél

Pesti Napló képes mell.

1935. nov. 10.

KÉT KÉP BERNÁTH AURÉL KIÁLLÍTÁSÁRÓL: FENT A »PARKBAN« CÍMŰ KÉPE, LENT

pilációja, Azoknál ~~semmivel nem mo~~
gyarran azokból ve
~~többet, legfljebb szóról-szóra ide~~
~~azokat,~~ idézőjelek, ~~vagy~~ és jegyzetek
kül.

~~Mindezek a tanulmányok kak~~
~~és cikkek bhát igen kevés támpont~~
~~nyujtanak a magyar könyomatos müv~~
~~szet anyagára, fejlődésére, történe~~
~~re vonatkozólag.~~ Igy a köz- és mag
gyüjtemények anyagának átkutatása
az egyetlen ~~XXXXXXXX~~ mód, amely szeré
tanulmányunk megirását lehetővé t
te. Ebben a munkában több kiváló mi
történész és muzeumi szakember vo
segitségünkre. Mindenekelőtt Gerevi
Tibor Professzor Urnak fejezzük ki
leghálásabb köszönetünket, aki álla
dó~~n~~ figyelemmel kisérte munkánkat

Bernáth Aurél
festőművész

Új Magyarság
1935 XI.5.

Bernát Aurél kiállítása

A szépművészeti kiállítások helyiségében nyílt meg *Bernát* Aurél újabb műveinek gyűjteményes kiállítása. *Bernát* Aurél sohasem tartozott azok közé, akik könnyedén, elevenen mondják el vásznaikról gondolataikat a nagyközönségnek. Mindig elvont, sőt túlságosan is absztrakt és fakó színein megkopott az a szépség, életszerűség, vagy gondolat, ami esetleg ott lehetett azokban a témákban, amelyeket kiválogatott magának. De ezek a témák sohase teljesedtek ki. Elvonatkoztatottságuk szinte megnőtt, szétterült és fájdalmas búskomorsággá vált, amikor megvalósításukhoz *Bernát* hozzáfogott. Ereje mindig abban volt, hogy vissza tudta adni, érzékeltetni velünk a maga hallatlanul intiutív, belső, zárt küzdelmeit a színekkel vagy a színtelenséggel. De a mostani anyagából, sajnos, ez is elveszett. *Bernát* Aurél megváltozott abban az értelemben, hogy tovább ment, jóval messzebbre, mintahogy szabad lett volna — az absztrakció felé. Festészete már nem festészet, hanem nehéz tépelődés, találgatás egy szürke, ködös, bizonytalan konturokkal rendelkező, rendszer és forma nélküli, kétségbeejtően sivár űrben. A képei feladatok, de nem érdekesek és szinte az az érzésünk, hogy nem érdemes velük bajlódni. Miért jutott el ide? — erre is nehéz feleletet adni, hiszen a művészi ösztön mégis csak azt mondja legbelül, hogy a festő, ha nem is kell, hogy szóljon a tömegekhez, akkor is feleletet kell, hogy adjon a műértők számára. De *Bernát* Aurél, ez a tehetséges művész még ezt is megtagadja, álom helyett rejtvényeket ad elénk, a fantázia helyett pedig fantazmagóriákat. Kár érte.

111.65. Bécsi klíringárfolyam 80.454. Szófiai klíringárfolyam 4.13.

GABONA

Határidőpiac:

A jó forgalmú és szilárd irányzatú piacon a *búza* 24—25, a *rozs* 33, a *tengeri* 15 fillérrel *drágult*.

Búza márciusra: 18.12, 18.08, 18.13, 18.15, 18.18, 18.17, 18.19, 18.20, 18.24, (18.20), zárlat 18.23—18.25, májusra: 18.29, 18.30, 18.32, 18.35, 18.36, 18.40, 18.42, (18.40), zárlat 18.41

Bernáth Aurél

14	Társaság II.	pasztell	1000.
15	Vénusz ~~I.~~ III.	olajf.	1000.

Nemzeti Szalon 1936
Kut febr-marc

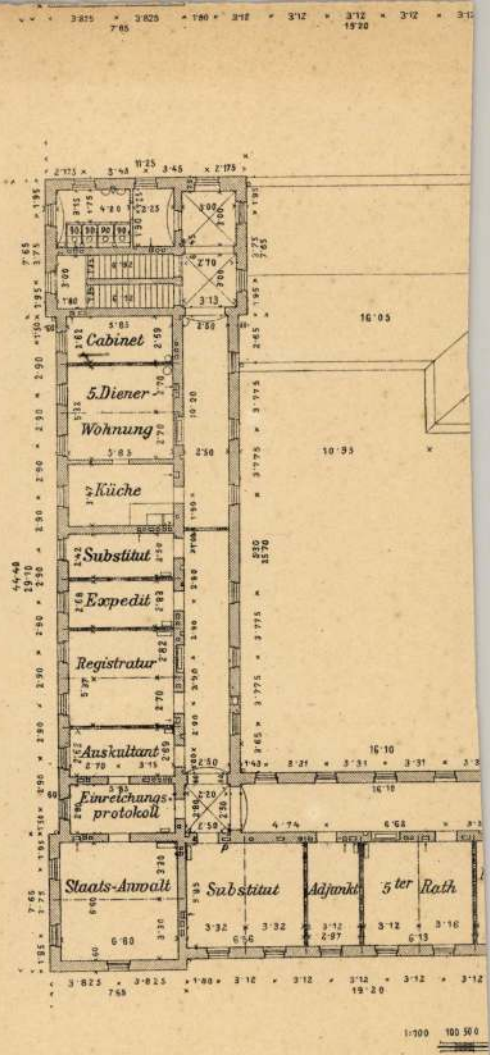

R.v.Waldheim art. Anst. Wien.

Bernáth Aurél

Fränkel vizf. kiáll.
1936. szept.

Est a parkban
Tél
Kilátás a szobából
Tanulmány a Szavaló-hoz
Nyár
Országúton
à 200 P

V

1936 június 7–29

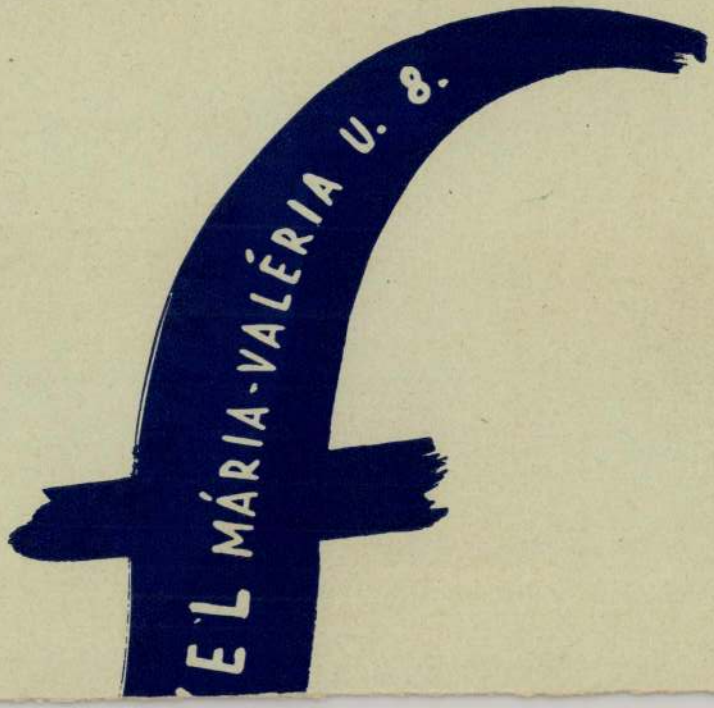

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8

MEGHIVÓ

Aba Novák Vilmos, Bernáth Aurél, Berény Róbert, Bornemisza Géza, Czóbel Béla, Egry József, Kmetty János, Diener Dénes Rudolf, Hatvany Ferenc, Márffy Ödön, Kirchner Jenő, Körmendi András, Szobotka Imre, Szőnyi István és Vass Elemér festőművészek akvarell képeinek megnyitó kiállitására szeptember 6-án, délelőtt 11 órakor

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLITÁS SZEPTEMBER 28-ÁN ZÁRUL
EZ A MEGHIVÓ SZEPTEMBER 6-ÁN KÉT SZEMÉLYNEK BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

FRÄNKEL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 1-821-22

NYOMTATVÁNY

— AZŐSZI —
AKBÉRENDEZÉSI VÁSÁRON
SZEPTEMBER 3-13.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr Szentiványi Gyula úrnak
úrhölgynek

Bpest
Rákos-u 16

SÁRKÖZI, T. 1-131-58

Bernáth Aurél

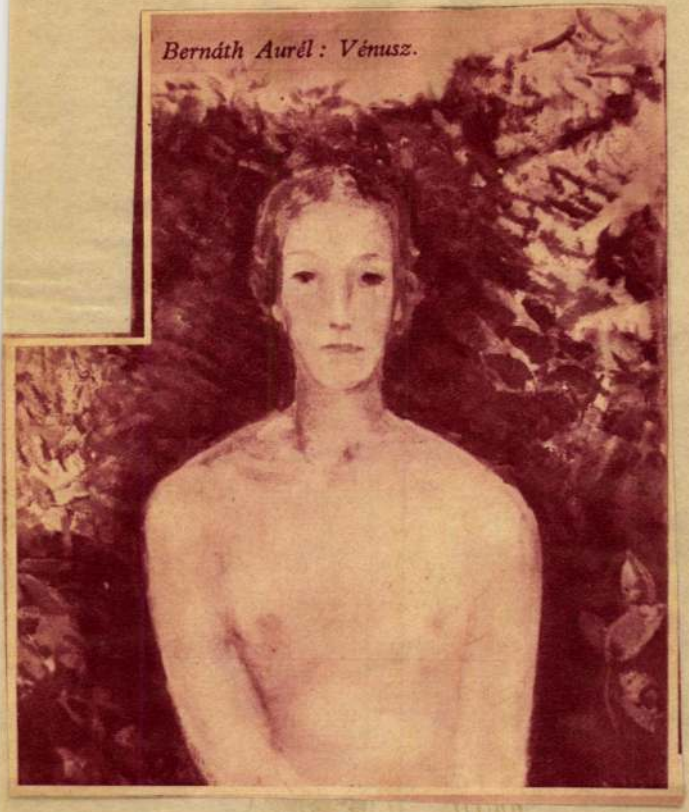
Bernáth Aurél: Vénusz.

Pesti Napló képes melléklete
1936 febr. 23.

Ferrari Mario

Tes. Mario Ferri nato
1936 Fer. 23.

Bernáth Aurél

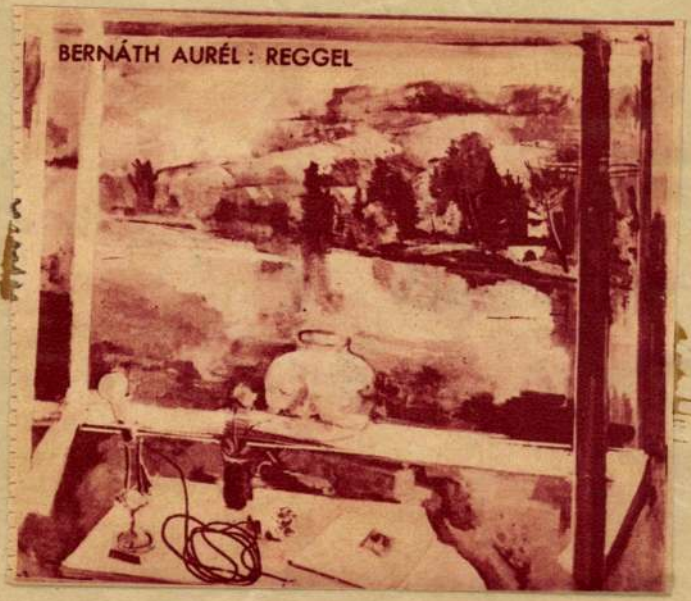

Pesti Napló képes mell.
1936. máj. 3.

Bernáth Aurél

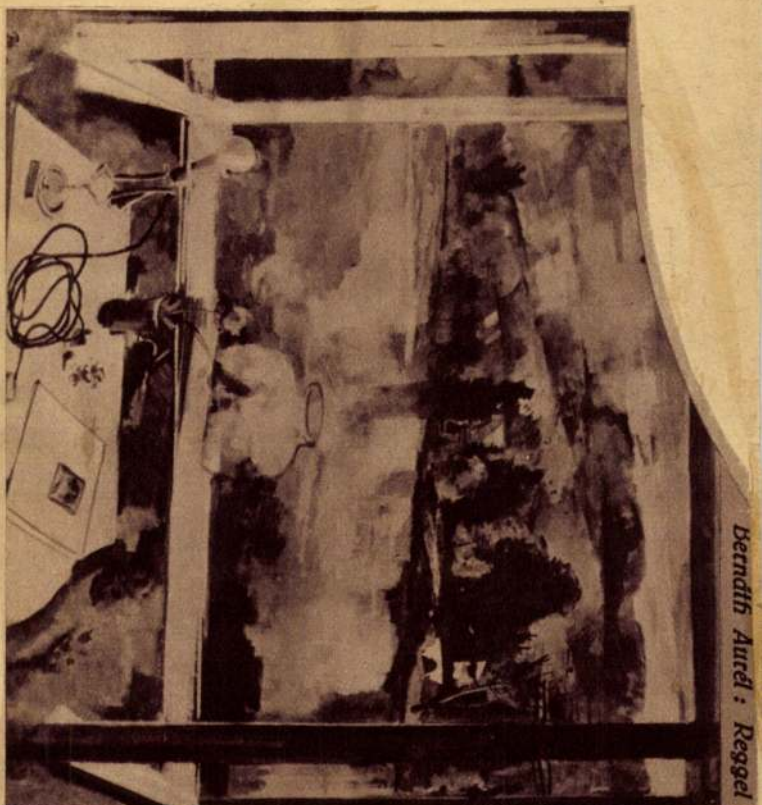

Bernáth Aurél: Reggel

Új Magyarság Vasárnap

1936. június 7.

~~mény okk~~
~~mlti~~ (IX.
tudomás
az év ben

ld. III. f. 6. l.

Az eredeti rajzok

BERNÁTH AURÉL MŰVÉSZETE

Irta CSABAI ISTVÁN

A mai magyar művészet sokszólamú zenekarában nincsen érzékenyebb hang, mint a Bernáth Aurélé.

A művész fejlődése gazdag fordulatokban. Stílusának minden egyes átalakulása azonban nemcsak újabb látásmódot, rajzmodort vagy máskép hangolt színskálát jelent, nemcsak új meg új szépségeket nyujt, hanem lényének mindig egy újabb, mélyebb, titkosabb rétegét is feltárja.

Festészetének egyre jobban kiteljesülő tökéletesedéséről legutóbbi kiállítása szemléletes képet rajzolt elénk. Bernáth sejtelmekkel teli művészetének ismerői számára ez a retrospektiv kiállítás érdekes meglepetéssel szolgált, mert a művész háború utáni lázas kutató-éveinek alkotásait kihagyta pályafutásának bemutatásából. Azokban a zürzavaros időkben Bernáth bizonyos mértékben a berlini stílus-kavargásokhoz kapcsolódott és az elvont konstruktivista irányzatokhoz közeledett. Az eleven tér érzékeltetése, a föld erőinek elvont és összegező jelképezése, meg más hasonló elgondolások foglalkoztatták már akkor is rendkívüli tehetségről tanuskodó ecsetjét. E kísérleteknek tulajdonítható talán, hogy Bernáthot néha úgy emlegették, mint az egyetlen jelentős festőnket, ki a német művészeti áramlatokkal áll összeköttetésben. Most Bernáth ép ezt a korszakát rekesztette ki életműve bemutatásából. Ugyanakkor azonban tanítványi vallomást tett a nagybányai iskola hagyományai mellett a kiállítás katalógusához írt előszavában, mely az irodalmi inyenceknek is örömet szerezhetett, mert nemesen szerény hangolású mondatai mögött ugyanazt a finom szellemiséget lehet megérezni, ami színeit is annyira átsugározza. A művész ezzel maga mutatott rá stílusának magyar gyökereire és a természetnek hátatfordító, tényleg németes igazodású szakaszát, bizonytalan értékű, kínlódó közjátéknak minősítette. Bernáth Aurél a nagymesterekre jellemző alázattal ismerte el azokat a művészeket, akik rá hatottak, mert „szellem a szellemre épít, míg önön arculatához juthat", és ha itt elsősorban a nagybányaiakat említette, ez tiszteletteli általánosítás volt. A nagybányaiak közül csak Ferenczy Károly állhatott közel az ő szívéhez. Ferenczy, noha egyszer-másszor siralmasan beleragadt az esetlen prózába, sokszor csodálatos lírával tudta átitatni képeit és ilyenkor ecsetje a lélek legfínomabb rezzeneteire és mesékbe szálló hangulataira is fogékonnyá vált. Ő kezdte el a hüvös zöld színt azzal a misztikus ragyogással megtölteni, amit Bernáth Aurél még áthatóbbá tett. Ferenczy Három királyok-ja, amiről Bernáth egy kis tanulmányt is írt, közvetlen előzménye Bernáth Aurél művészetének. A nagybányaiak és Ferenczy rendkívüli lelkiismeretességét és művészi munka-erkölcsét juttatja eszünkbe az is, hogy néha egy-egy kompoziciójával (Koncert, Balkon, Tavasz) hét-nyolc éven keresztül is foglalkozott.

Bernáth érett stílusa a huszas években kezdett bontakozni. Ekkor még sötétebb, tompa színeket kedvelt, miknek hüvösebb gammájából csak később kezd kiragyogni a mélykék. A kubista tárgyválasztás némely maradványa is felbukkan, — sakktábla, hangszerek, különös szögletű asztal — de a természethez való józan ragaszkodás síkjára visszahelyezve. A Riviera tikkadt sötétkék ege alatt a barna sziklákat a táj nyomasztó mágiája ellenére mintha az új tárgyilagosság hüvös, plasztikát kereső szemével látná, de a Cézanne-i látásmód színsíkjai mind nagyobb szerephez jutnak és költőiséggel telnek meg. Ezzel párhuzamosan a kék szín mindinkább uralkodóvá válik. 1929 művészetének különös, sejtelmekkel teli esztendeje. Ekkor festi spirituális lírájának három remekét: a Téli tájat a keringő varjakkal, és két hegedű-csend-

-417.l. képpel
Pásztortűz 1940. 8-9. szám

akar ez a Kassai? Talán sejt valamit? Megneszelte, hogy hazugnak tartják és semmit sem hisznek el abból, amiket elmesélt? Talán besugta neki valaki, hogy a háta mögött kigunyolják, Háry Jánosnak hívják és nevetnek rajta még a pincérek is. Ki tudja? De vajjon mit fog most mutatni?... Egyre kényelmetlenebbül érezték magukat s amikor Kassai egy másik szobába tessékelte őket, enyhe szorongás vett erőt rajtuk.

Valóságos múzeumhoz hasonlított, ahová beléptek. A szaba könyvekkel, képekkel, fegyverekkel és ritkaságokkal volt tele. Volt ott kínai majolika, japán váza, arab narghilé, skót duda, vívókard, puska, lovaglópálcák, bálványszobrocskák, minden, amit egy világot bejárt ember utazásai alatt összehordhatott. Kassai sorra megmutatott mindent. Egy asztalkán ott volt a kínai mandarin leányának elefántcsontra festett képe, amiről beszélt, az egyik vitrinből elővette a perzsa rabló kígyóbőr-markolatu tőrét, majd előkerült az ezüstserleg, amit a lóversenyen nyert. A szemük előtt volt hát Kassai hihetetlen élményeinek bizonyítéka. Fényképek sokasága, naplójegyzetek tanuskodtak kalandjairól és utazásairól.

Kassai a szoba közepén állott és egyre magyarázott, mutogatott. Hangtalan csodálkozással figyeltek, csak néha erőszakoltak ki magukból egy-egy félszeg megjegyzést. Mind kellemetlenebbül érezték magukat. Gyanakodva néztek körül, mintha kelepcébe csalták volna őket. Miért kellett nekik a valóságot megtudni. Kassai a maga mulatságos történeteivel már-már rendes cimborájukká vált és most egyszerre eltávolodott tőlük. Úgy néztek rá, mint valami idegen csillaglakóra, aki valami csoda vagy tévedés folytán került oda. Mintha gonosz tréfát űzött volna velük. Úgy érezték, hogy Kassai csúful rászedte őket és lehet, hogy magában most ő nevet rajtuk a háta mögötti gúnyolódásokért. A nagyotmondó, a háryjánoskodó, a fölényesen lemosolygott Kassai egyszeribe felülkerekedett s ahogy ott állt előttük és tanáros komolysággal magyarázott, elviselhetetlen volt.

Egyikük sem mondta, de abban a pillanatban meggyűlölték. Miért is került közéjük, maradt volna magának, gondolták. Nem közéjük való, más ember mint ők. Hiánytalanabb, rendkívülibb volt az élete, nem mint az övék. Ő nem vont kört maga köré az otthon megszokottságából, a munka egyhangúságából és a baráti asztaltársaság polgáriasságából, amit aztán nem léphetett keresztül. És ellenük tolakodott a Kassai élményekben dúskáló, kiteljesedett élete mellett az ő fogyatékos szürke hangyaéletük. A hulló porszemek egyformaságával lepergő napok, hónapok, évek emléke megalázta, irigygyé, lázadozóvá tette őket és megbolygatta önbizalmukat.

Nem volt kedvük maradni tovább. Hol az egyik, hol a másik indított. Kassai hiába marasztotta őket, még tizenegy óra sem volt, készülődtek haza.

Az utcán is egy csoportba verődve mentek jó darabig szótalanul, mint akiket valami érzékeny veszteség ért, ami szürke nyomot hagyott lelkükben. Érezték, hogy valami szertefoszlott bennuk, mint a gyermekekben, amikor tudatára ébred, hogy a mese nem igaz. A valósággal találkoztak szembe.

Az egyik gázlámpa alatt végre Patkos tanár úr megszólalt:

— Kevés emberben csalódtam úgy, mint ebben a Kassaiban — mondta dünnyögve. — Nagyképü pasas. Mindig csak magáról beszél.

— Akár igaz, amit mond, akár nem, annyi bizonyos, hogy nem nekünk való barát — mondták a többiek és megállapították, hogy legjobb lenne elkerülni. De hogyan? Ezen sokáig vitatkoztak. Éreztetni kellene vele, hogy nem szeretik, hogy ellenszenves és hátha akkor elmaradna; viszont ez nem biztos és nekik is kellemetlen lenne. Legjobb volna nem menni többet a korcsmába, ez azonban nagy áldozat. Végül úgy határoztak, hogy mégis, meg kell tenni. Már másnap este más korcsmába mennek.

— Holnap este már hiába vár bennünket — mondta valaki kárörömmel.

— ... A Háry János — tette hozzá Shylock csufondárosan, de hangja inkább keserű volt.

Bernáth Aurél: Kikötőmunkás

életét. Az egyiken, az Éjszakán az ablak meglibbenő fátyola mögül izzószárnyú lepke csapódik be, mintha az alvó hegedű barna testéből rejtelmes muzsika szikrájaként röppent volna fel. A másikon a fekete tokjában pihenő hegedű fölött síma tükörlap függ és márványloggiát tükröz a szépség s művészet távolinak tetsző tájairól. E képek Poe Edgar-szerű lírájában, noha a téma egyszerű s talán mindennapi, valami spiritisztikus lebegés és sóvárgás van, melynek érzékeltetésére a művész a pasztelt, ezt a puha és elomló kifejezőeszközt választotta. Ugyanebben az évben, mikor Bernáth tájhoz és hangszerekhez kötött misztikus lírája eléri a csúcspontot, érdeklődése új irányba, az ember felé fordul. A pasztelleken az alakok még az álomhangulatba való elmélyedés kék színeibe mosódnak bele, csak itt-ott tűnik fel egy-egy meleg mályvaszín folt. A harmincas évek kezdetén azonban színskálája teljesen felmelegszik és a rózsaszín, rőt és bíborló árnyalatok ömlenek el vásznain. Szereti az önarcképeket. Néhány vonással felvázolt hosszú, okos arca szinte jelképe

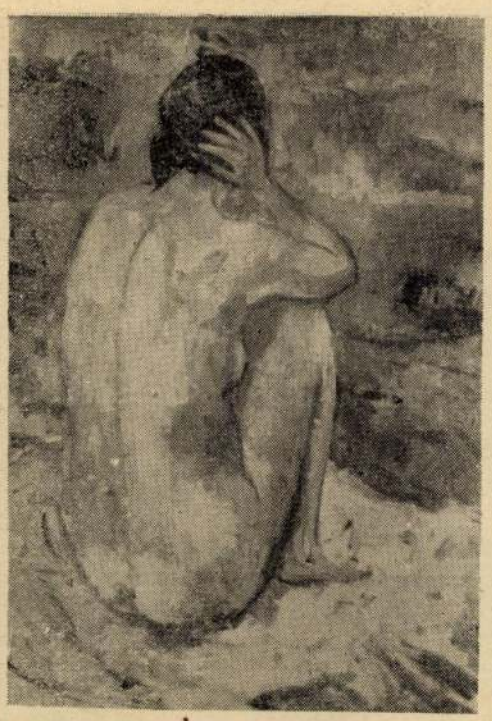

Bernáth Aurél: Merengő akt

a művész magábamélyedésének. Reggeli fényekben úszó, nagyméretű önarcképén látomásokba merevülő szegletesen rajzolt alakját a halványkéknek és rózsaszínnek csodálatos fínomságú szimfóniája veszi körül. Egyik legkitűnőbb művének szereplője, a Kikötőmunkás a nagy verőfényben barnán bíborló foltként rajzolódik rá a napsugárban szétfoszló háttérre. Előadásmódja eléri a legnagyobb egyszerűséget. A legnemesebb virtuozitás az, ahogy legkevesebb eszközzel a legtöbbet nyujtja. Ebben a tekintetben az Esti park és a Művésznő című vászna jelzi a csúcsot. Ez utóbbin a csúnya, szegletes, de szellemtől átizzott hegedűművésznő fekete bársonyruhájának meleg baritonja körül a bíborba hajló rőt fényektől átvilágított pirosas-barnák káprázatos kánonjukat futják. A rajz szinte már a karrikatura határát surlóan elnagyolt. Az átszellemült lány hegedűjét tartva mereven ül. A falon koszorú, rajta a felirat: Coelia. E név, mintha jelszóba foglalná össze mindazt, amit a kép mond; a vézna, koravén lánytestbe valóban égi tűz költözött. A meleg skálájú, piros változatokban fürdő művei mellett e színek kiegészítőiben, zöld változatokban festi meg parkképeit, melyekbe csak az alkonyuló ég fényeivel lop be egy-egy szederjes foltot, mai előadásban és hangulatokkal telítetten idézve meg Szinnyei kedvenc zöld-lila harmoniáját. Összegező, kissé torzító rajzmodora síkszerűséggel társul. A síkszerűség kedvéért bonyolult fogásokat is alkalmaz, mint a Reggel-en, ahol az ablakon keresztül meglátott táj mellett a tükörlapon mutatja be a szoba belsejében hajnali fényektől életre ébresztett férfi és nő elnyujtott aktját, úgy, hogy ezzel az eljárással a szabad természet és a szobabelső közötti nagy térmélységet kisímítja.

Fejlődésének következő lépése azonban ismét a perspektivikusabb látás felé vezeti. Hangja néhány művén ekkor éri el a legnagyobb józanságot, elannyira, hogy egyik festményén, az íróasztal előtt foglalatoskodó nőn, Vermeer ép tisztasága és világossága által költőivé vált szemléletét érezzük rokonának. Érzelmi élete nemsokára újra elmélyül s főleg az egymást szerető emberek bensőséges együttléte foglalkoztatja. Csillagnéző pár, csendes elmélyedésű családi összejövetelek, a kamarazene égi hangjaira vagy a felolvasásban elhangzó szellemre ügyelő csoportok jelennek meg vásznain és a szeretetben, szépségben modern „santa conversazione"-kké összehangolódó emberek között mindig ott lebeg valamilyen tisztább világ visszfénye.

A festőművészet történetében külön lírai típust alkotnak önarcképei, ölében vagy karján gyermekével. Mint ahogy egy fiatal kritikus szépen nevezte: mindmegannyi „férfi Madonnakép". (Mai magyar festészetünk erkölcsi rangját jelzi az, hogy két legnagyobb mestere, Bernáth és Szőnyi ecsetjét annyiszor ép az apai szeretet vezeti.) Bernáth Aurélnak ezekben az utóbbi években készült művein az ábrázolás térbelisége újra megnövekedett, de most festői alapon. A homályban vib-

ráló fényfoltok hozzák létre a formákat és éreztetik a hangulatot. Tónusszépségei elmélyülnek. Most már nem komponálja többé látomásait egyetlen szín változataira. Többszólamú színképlete gazdagabb és bonyolultabb. A sötétből felgyúló színeit Rembrandtra, a velenceiekre, Tintorettora emlékeztető tüzek éltetik. Nem véletlen, hogy Tintoretto egyik Egyiptomi menekülését Bernáth átköltötte. Témaválasztásában is Velencét és Németalföldet idézi egyik komoly színpompájú csendélete, melyen a barokk hangszerek gömbölyded és lágy ívelésű formái maguk is zengzetességgel töltik meg a képet. A legutóbbi esztendőkben kislányának, Marilinek bíbor vagy telt kékektől körülölelt gyengéd arcképei mellett újra érdekli az embermentes táj, az alkony szivárványozó meleg harmoniájában úszva. Megint a pasztellhez fordult, annak puha technikájával kapja el a violás reflexű, írizáló színeket.

Bernáth egyik legkultúráltabb művészünk s a kompozicióról alapos tudással írt tanulmányt. Az őt ihlető nagy mesterekre sem azért hivatkoztunk, hogy eredetiségét kisebbítsük, hanem azért, hogy megmutassuk: az egyéniség-hajhászást és másoktól tanulni nem akarást mindig megvető Bernáth nem az a multat és hagyományt arculcsapó forradalmár, akinek őt a mai látás iránt érzéketlenek tartják, hanem ép ellenkezőleg, egyik időrendben utolsó, de nem méltatlan tagja a nagy művészek örök közösségének.

A fejlődés, amelyet vázolunk, a mindennapi átvilágító, de mégis elérhetetlen szépségek sugalmaitól terhes. Mikor képeit igyekszünk visszaálmodni magunknak, nem is tudjuk, hogy a szín, mely egykor annyira elvarázsolt, bársonyosan meleg barna volt-é, bíboran égett-é, tűnő fények vagy alvadó vér táplálta, talán málnaszerű vagy inkább szederjes volt-e, annyira rejtelmes életet élnek nála az árnyalatok és a spektrum titkos csillámlásai. Néha hamvasak, mályvaszerűek, máskor meg a lazac húsára emlékeztetnek, a kagylók rózsás belsejét sejtik, hogy aztán a barnán átvilágítsanak, sejtelmesen fluoreszkáljanak és foszforos fényben világoljanak a meleg színek gazdag változatai. Festményeinek az életnél intenzivebb élete van s rajtuk keresztül a kinemmondható, a kifejezhetetlen villan elénk.

Bernáth Aurél: Műteremben

Lehet-e mondanivalója a közösség széles rétegei számára egy ennyire elmélyülő művész kamaramuzsikájának? Aligha. És mikor némi bánattal válaszolunk így, eszünkbe jut Áprilynek egyik verse. A költő a fiához szólt, kérőn, hogy ha már az atya hangja alkonyba bugó tibia volt, az övé legyen eljövendő gondolatcsatán piros hajnalba zúgó trombita... Az új világ csatája, ime, áll, de hajh, nemcsak a gondolat mezején. A fenekestől felfordult világban minden érték megváltozott és mi úgy hisszük, hogy ma nem lehet nemesebb hősiesség, mint Bernáth Auréllal halk hangon — ha kevesek számára is — a szépség és az örök dolgok békéje felé mutatni.

GRATZ GUSZTÁV TÖRTÉNELMI MŰVEI

Irta BIRÓ SÁNDOR

Észak-Erdélynek az anyaországhoz való visszatérésével eltűnt az a határ, mely az erdélyi szellemi életben olyan sokáig akadályozta a magyar értékek megismerését. A trianoni Magyarországnak itt csak kevesektől ismert tudományos értékei immár a mi számunkra is hozzáférhetőkké válnak. Lassankint az erdélyi magyar közvélemény is ítéletet formálhat a trianoni ország két évtizedes fejlődéséről. A különböző tudományok fejlődésének áttekintéséből kiderül, hogy a magyar történetírás magas teljesítménye e 22 év alatt korszakalkotó a magyar szellemi életben. Érthető tehát, ha a román cenzoroktól kitiltott irodalmi alkotások mellett a gondolkozó emberek figyelme elsősorban a történeti művek felé fordul.

A történeti munkák között feltűnően érdekesek Gratz Gusztáv könyvei. Nemcsak szerzőjük személye, hanem tárgykörük miatt is. A Magyar Szemle Társaság kiadásában megjelent három kötet Magyarország politikai, gazdasági és nemzetiségi történetét foglalja magában 1867-től 1920-ig. A szerző tehát az utolsó fél évszázad történetét írta meg: két kötetben a dualizmus, egy, 350 lapos, kisebb kötetben pedig az 1918—19-es forradalmak korát, egészen a mai magyar kormányzati rendszer kialakulásáig, 1920-ig.

Aki valaha megkísérelte valamely politikai kérdésnek a dualizmus korában kialakult előzményeit megrajzolni, az tudja, mit jelent Gratz Gusztáv vállalkozása. Az erdélyi magyar középosztály legnagyobb része alig ismeri ezt a korszakot. A háború előtti tankönyvekben a magyar történelem utolsó eseménye az 1867-es kiegyezés volt. A Szilágyi Sándor szerkesztette nagy 10 kötetes „Magyar nemzet története" a milléniumig, 1896-ig terjedt. Ami azután történt, arról sokáig nem jelent meg egységes és összefogó történelmi mű. Szekfű Három nemzedék c. könyve már feltételezi a korszak általános ismeretét, a Magyar Történet utolsó része hasonlóképpen elsősorban a korszak eseményeit már nagyjában ismerők számára nyujt pompás összefoglalást. A korszak elbeszélő és oknyomozó története a legújabb időkig hiányzott.

Ennek a hiánynak a hátrányait sokan érezték. Hiszen a magyar szellemi élet legfontosabb kérdései gyökereikben mind visszanyúlnak az utolsó fél évszázad történeti fejlődésébe. Ennek a fejlődésnek ismerete nélkül a magyar élet mai kérdései nem igen érthetők meg. Sőt egyenesen az a veszedelem fenyeget, hogy a való élettől elkalandozó képzelet igen nagy szerephez jut közéletünkben. mivelhogy a történeti érzék fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges történelmi nevelés jelenkori anyaga hiányos. Hogy a hiányos történelmi érzék milyen károkat okozhat, azt az erdélyi magyar közvéleménynek volt alkalma meglátni az elmult 22 év alatt.

Gratz Gusztáv említett két kötetes műve ilyen körülmények között valóban nagy hiányt pótol. Időrendi sorban ismerteti a dualizmus korának politikai, nemzetiségi és gazdasági viszonyait. Története elbeszélő és ugyanakkor oknyomozó. Az események megítélése és a szereplők jellemzése már csak azért is érdeklődésre tarthat számot, mivel a szerző — különösen az utolsó 30 év alatt — cselekvő részt vett az eseményekben. Mint erdélyi szász származású hirlapíró lépett fel a közéletben. A háború előtt már előkelő miniszteri tisztviselő, a háború alatt pénzügyminiszter, majd bécsi követ, hogy később Magyarország külügyminisztere legyen. Ezek után könnyen érthető adatainak pontossága és megbizhatósága.

Az események megítélésében ugyanazok a szempontjai, mint Szekfűnek. Műve tulajdonképpen úgy tekinthető,

Bernáth Aurél

— **Bernáth Aurél előadása.** A Magyar Esztétikai Társaság február 16-án, kedden délután fél 6 órakor a Fészek Klub előadótermében (VII., Kertész-utca 36. I. e.) előadóülést tart, melynek keretében *Bernáth* Aurél, a kiváló festőművész: „A kompozició sorsa az ujabb festészetben" címmel felolvas. Belépődij nincs.

Nemzeti Ujság 1937 II. 11

Bernáth Aurél

— **Bernáth Aurél előadása.** A Magyar Esztétikai Társaságban *Bernáth* Aurél kedden délután ½6-kor előadást tart (Fészek klubhelyiség, Kertész utca 36.) »*A kompozíció sorsa az újabb festészetben*« címmel. Vendégeket szívesen látnak.

Pesti Napló
1937 febr. 16.

B. U. É. K.

PÉNTEK **1** Kat. Újév Prot. Újév	N. k. 7 ó. 48 p. N. ny. 16 ó. 20 p.	Izr. 18. Tebeth 5697
SZOMBAT **2** Kat. Makár Prot. Ábel	N. k. 7 ó. 48 p. N. ny. 16 ó. 21 p.	Izr. 19. S. Semoth

Bernáth Aurél

Nemzeti Szalon
1937. nov-dec
Kut

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK • IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8.

Bernáth Aurél

MEGHIVÓ

BERNÁTH AURÉL FESTŐMŰVÉSZ
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA 1937. ÁPRILIS 4.
DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

NYITVA NAPONTA 9-TŐL 6-IG, ÜNNEPNAPON 9-TŐL 2-IG. A KIÁLLITÁS ÁPRILIS 26-ÁN ZÁRUL.
EZ A MEGHIVÓ A KIÁLLITÁS MEGNYITÁSÁRA KÉT SZEMÉLYNEK BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

BERNÁTH AURÉL KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA UCCA 8. TELEFON: 1-821-22.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr Szentiványi Gyula úrnak
úrhölgynek

Bpest
Rákos-u 10

LÖBL D. ÉS FIA

Bernáth Aurél

trombetheki rapp kéjem kiáll

1937 jun.

Parkban V.

Bernáth Aurél

Debreczni repr. képzm. kiáll

1937 (Fränkel)

Festőnő II.

Szent Család (Tintoretto u.)

Fürdőző fiú

Pirosrubás nő kutrával

Bernáth Aurél

Reggel c. Lejé repr.

(A főváros nagy aranyérmének nyertese, képpel.)

Tükör 1936.

451. l.

F

Bernáth Aurél

Parkban c. képe

repr.

Neuzeitskorf

16. 1. után

Egyik legszebb képe

NU Korforduló c. melléklete

1936 dec. 25

képpel és arch-el

Teleki Józsefné grófné arczk. VII. 268.

Bernáth Aurél

Erdőben c. rajza
repr. –

Tükör 1936. ápr. sz.
(kippel)

Bernáth Aurél

irád

=

Kállai, Ernst

Zur Malerei in Ungarn. ~~Forum~~ For B. 1936-37. f. (köppel.) -

ónapra eső

gyszertárak-

körül észlelt

Bernáth Aurél

cvód

Fort B.

Forum (Magyar vész.)
1936. 32. l. (Magyar
képkiállítás Bécs-
ben)

Térkép:

A komáromi

E lap

MORN am 11

a „K. K. Donau

„Gefechts-Mom

ostr: Meile zu

~~hadakai fél a~~

L a két hadakai fél
mozdulatait szinesen
tüntéti fel. Rajta

Kiemelni s megmérni.

Bernáth Aurél

Ivód

ForB.

~~Forum.~~ (Neuict

rész.) 1936. 93. l.

(Dr F. Gr. = Wiener

Ausstellungen.)

Koll. kiáll a

Galerie Neumann

és Salzerben

Bernáth Aurél

Balkon c. képének
repr.

Nemzeti képzőm. kiáll.
Budapest · 1937.

CO

RASSEGNA ITA

Direzione e amministraz

Bernáth Aurél

Lecsi magy. Kiáll.

Künst Wien 1937

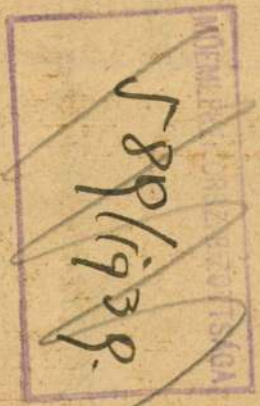

ÁCS GÉZA
könyvkötő-mester
Budapest, IX. Bakáts-tér 9.
Telefon: 184-198.

Száma 82

193

Szállitó-levél

T. Műemlékek Országos Bizottságának

Köszönettel vett megrendelésére szállitott am/unk:

Mennyiség	Egység	Az áru megnevezése	Egység ára	Összege Pengő	Összege fillér
167	kötet könyv beköstése				

Budapest 1939 jul. 19én

Bernáth Aurél

Kállai, Ernő: Der Maler Aurél Bernáth.
Forum 1937. 9. f.
165–167. l. képekkel.

FORUM

Zeitschrift für Architektur, fr

Redaktion und Administration: Bratislava, N

P.T. Müemlékek Orsz.Bi
Dr.Genthon István
B u d a p e s t . Üllő
---------- Muze

< Bernáth Aurél >

Könyve

< > A kompozíció
sorsa az újabb fes-
tészetben.
Különlenyomat a
Magyar Művészet
1937. V. számából.

Könyvtárában

Kállai E

Etnne és ábrázolás

megjegyzések BA

mivo-hez

egyszt kiáll elsős

Fraenkel

1937 ap

Segesvár

Az almakeréki ev. templom helyreállításából kifolyólag hőtszere építén ellen 80 korona 09 fillér iránt tartanatok követelés ügyében folyó évi január 17.-én 30. nám alatt kelt iratunkra válant nem kaptunk, a nevezett építén azonban, aki mint mérnökkori hadnagy a karatéren van, megkürdte bizottságunknak a tekintetes Pénztár január 31.-én 76. nám alatt hozzá intézett levelét.

Érthetetlen előttünk, miért nem áll a tekintetes Pénztárnak módjában a nevezett építén ellen helytelenül inditott eljárást az általunk adott felvilágosítások után megakadályozni. Bizottságunk tudomása szerint az almakeréki munkálatok után a betegsegélyezési díjak mindenkor pontosan nyfizettettek, balesetbiztosítási járulék ~~[illegible]~~ felnámításának pedig a 4616/1910. miinsterelnöki rendelet értelmében bizottságunkkal nemben helye nincs. Ha azonban a nóban levő munkálatok

Bernáth Aurél

ród
2

Kállai, Ernst:
Der Maler Aurél
Bernáth –
~~Forum~~ For B.
(Meinet reis)
1937. 165 – 167. l.
(Kezikkel) –

NYOMTATVÁNY

Bernáth Aurél

erőd

Ki-kicsoda?

83. l.

1937

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután 1/2 6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Bernáth Aurél

l. Lá Bíró Ilgyűst (Nár B: A becskói)

1937

72, 76. l. Képpel

Repr.

Beckónára

Bernáth Aurél

Trvd

Kornuk Szava

1937 máj 15.
(Bernáth Aurél
kiállítása.)

Bernáth Aurél

Műtermben

Répr

Kopp Bp szfo új Szerz. kiáll

MAGYAR MUVESZET

1937. 32. l

Véppel

Budapest, 1938. január.

am!

lők a maguk mélyreható változásaival
ét keltették fel a mindennapi életben
:llemi, gazdasági, politikai és technikai

a állottunk, amikor elhatároztuk olyan
ıely ismerteti a *társadalom*, a *szellemi*
ıodern államrendszerek, a *világpolitika*
világítja a *technika* és a *természettudo-*
őállott új társadalmi és gazdasági be-

Bernáth Aurél.

Arad

Brogyányi Kálmán:

A kompozíció sorsa az újabb festészetben. Előadás Bernáth Aurél tanulmányához. Forum. 1937. 33–34. l. (Bratislava)

Budapesti óragyűjtemény VII.34.

Bernáth Aurél

irod
a

Brogyányi Kálmán =
Pozsonyi kiállítások.
Forum (Magyar rév.)
1937.57.l. —

Bernáth Aurél

Irod
2

Elek Artur:
B. A. ujabb festmé-
nyei.
Ujság. 1937 ápr. 4.

1046. *Kadicha.*

Derékig és sima karimáj
ábrázolva. Kissé balrafordult
vid, bajusza hosszú, szakálla
lakkal diszített kucsma, egy
bal vállon átvetett szíj és ke
dett perem mentén: »KADIC
NORUM«.

Rézszínű ólom, átmérője 6·
téke 20 K. — Havas (Hirsch) Er
(787–907). — Átvétetett az 190
909), az 1910 február 25-iki 656
sz. leiratok, illetőleg az 1910 janu
márczius 23-iki (519–910) sz. j
tetett 1908 január 31-én (41–9

Bernath Aurél

Koll. kiäll. Pozsonybau
1937 nept
(Pressburger Kunstverein)

vid

~~Forum~~ Forb. (Němet vein.)
1937. 175 il —
(Koll. kiäll. a Pressburger Kunstverein-
ben.)

AUREL BERNÁTH

(geb. 1895) hat die Gründe seiner malerischen Ausbildung während des Weltkrieges in der Künstlerkolonie zu Nagybánya durch eingehendes Studium im Sinne der Freilichtmalerei und des Impressionismus erworben. Die Jahre in Wien und Berlin (1921—25) waren von der stürmischen Sehnsucht der Zeit nach Vergeistigung erfüllt. Aus chaotischen Visionen stieg allmählich ein geklärtes, aber farbig sehr fein und hintergründig gesponnenes Bild der Natur hervor. Die lichtdurchwirkte, zart verschleierte Farbe seiner Gemälde ist der festliche Abglanz des Geistigen, das in den Erscheinungen waltet. Bernáth hat in Budapest und Berlin mehrfach kollektiv ausgestellt. Durch gemeinsame Ausstellungen mit andern ungarischen Malern wurde er auch in Holland, England, Italien und in den Vereinigten Staaten bekannt. Hauptwerke befinden sich in den Museen zu Budapest und Nürnberg, sowie in vielen Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes.

11. Junger Mann	(80 × 110)	1400 Sch.
12. Im Park	(75 × 100)	1200 Sch.
13. Landschaft	(75 × 100)	1200 Sch.
14. Dame	(75 × 100)	1200 Sch.
15. Venus	(75 × 95)	1200 Sch.

*

STEFAN CSÓK

ist 1865 geboren. Studien in Budapest, München und Paris. Seine religiösen und historischen Gemälde haben dem Künstler im Ausland schon frühzeitig bedeutende Erfolge eingebracht. Antwerpen 1894, Paris 1900: goldene Medaillen. Wien 1895: grosse goldene Staatsmedaille. Zwei Jahre später erhielt er auf der internationalen Ausstellung in München die goldene Medaille erster Klasse. Eins seiner Hauptwerke wurde 1911 auf der internationalen Ausstellung in Rom vom italienischen Staat angekauft. Im gleichen Jahr erhielt er die grosse goldene Staatsmedaille Ungarns. 1921—32 war er an der Hochschule für Bildende Kunst zu Budapest als Professor tätig. Zahlreiche Werke sind in den Budapester Museen und in Privatsammlungen zu sehen. Der farbig zunächst sparsame, zeichnerisch strenge Stil des Künstlers ist mit der Zeit zu einem blühenden, impressionistisch aufgelockerten Kolorismus geworden.

16. Blumen	(85 × 95)	1600 Sch.
17. Christbaum	(50 × 60)	Verkäufl.
18. Patience	(50 × 60)	Verkäufl.
19. Plattensee	(70 × 75)	1600 Sch.
20. Züzü ist krank	(60 × 70)	Unverk.

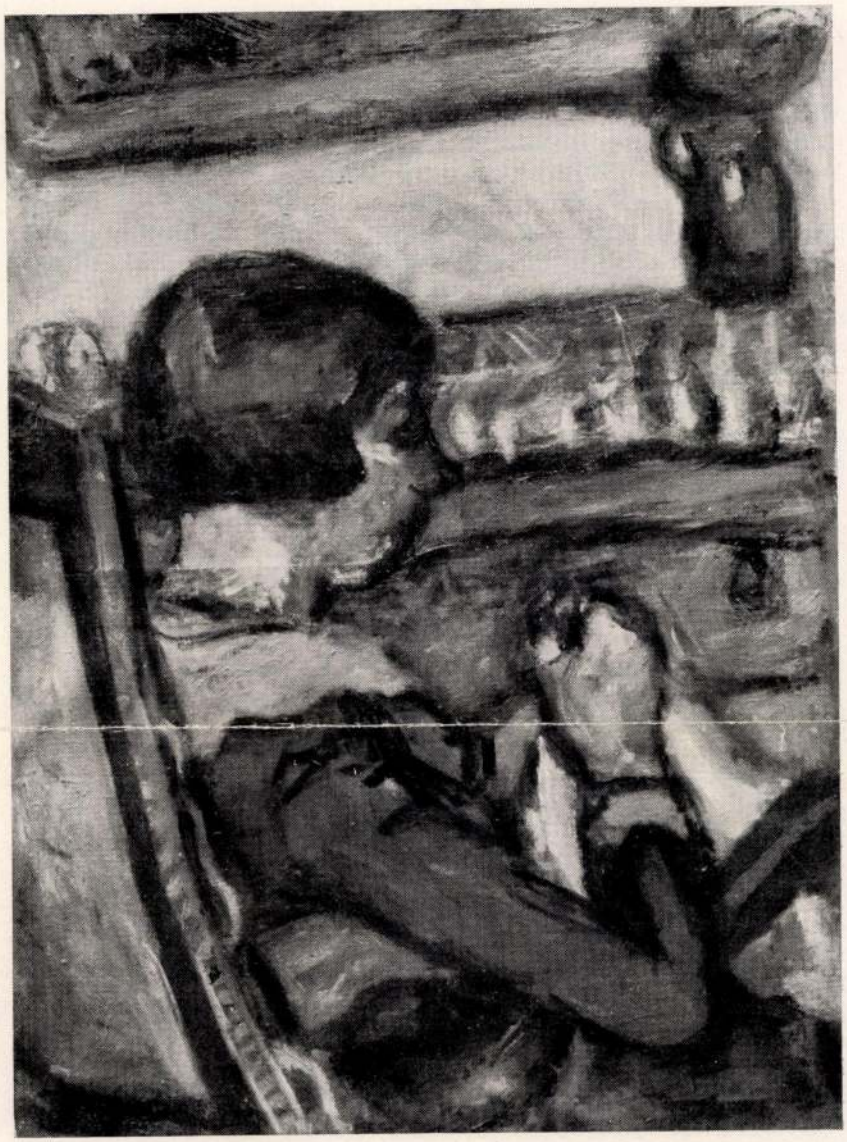

24. BÉLA CZÓBEL: HANDARBEIT

Ausstellung der ungarischen Maler. Wien 1936. III. 20 – IV. 20.

Bernáth Aurél

Festők, regényhősök...

Irta Nádas Sándor

Ha azt mondom »KUT«, a publikumnak csak egy kis töredéke tudja, hogy ez a szó a legmodernebb festők társaságát jelenti, mely most rendezte kiállítását a Nemzeti Szalónban.

Tagjai olthatatlan szomjúsággal keresik a művészet tiszta forrásait.

Festőnek lenni manapság egyenrangú lemondással, nélkülözéssel, egyenrangú céltalan küzdelemmel, legideálisabb eszmékért.

Az értelmes képekre sem akad vevő, hát még a vad kísérletek, a lila, elmosódott víziók kit érdekelnének?

És mégis. Minél anyagibb lesz az élet, minél reálisabbak lesznek az emberek, minél nagyobb a kenyérgond, annál több a kutató festő, a vad, megalkuvást nem ismerő, dacosan küzdő piktorok száma növekszik.

KUT. Legmodernebb piktorok társasága. Ha polgári néző vetődik be kiállításukra, álmélkodva torpan meg a képek előtt, csupa értelmetlen pacni, elrajzolt fejek, álom és fantázia.

Ezeket a képeket nem lehet lenézni és kicsúfolni, itt nem szabad viccelni, alkotóik komoly művészek, szerzetesi lemondásban élnek, van köztük, aki közel van az éhhalálhoz, sőt van egy, aki hivatalosan éhenhalt.

A híres magyar beérkezettek, akiknek nagy nevük van, márkák, akik magas művészi állásokba jutottak, zsűritagok, állami tanárok a festőfőiskolákban, elismeréssel és tisztelettel beszélnek a KUT tagjairól.

Tragikus, hogy ezek már nem fiatal gyerekek, akik fütyörészve éheznek, hiszen az élet még előttük áll. Nem. A KUT tagjai ötvenévesek, sőt azon túl, öregebbek is. Szent emberek. Szerzetesek. Regényhősök. Íme néhány portré KUT-művészekről:

Bernáth Aurél. Tizenöt, húsz év előtt a legszélsőbb piktúrán kezdte, keresztülment kubizmuson, futurizmuson. S most elért a reneszansz színekhez. Képein csak kevés az ábrázolás, hangula-

Pesti Napló 1936. március 19

Müemlékek Országos Bizottsága

tekintetes Elnökségének

Budapest IX

Üllői-ut
Iparmüvészeti Muzeu

tokat, színeket fest. Negyvenéves. »Társaság« című pasztelljén csodás bordóruhás nő tűnik fel. Finom úr ez a festő, dzsentri családból származik, rokonai megyei urak. Szóval, egy egészen más világból jött. Aki a Vénusz című olajfestménye előtt megáll, mindent képzelhet erről a művészről, csak azt nem, hogy fivére szolgabíró.

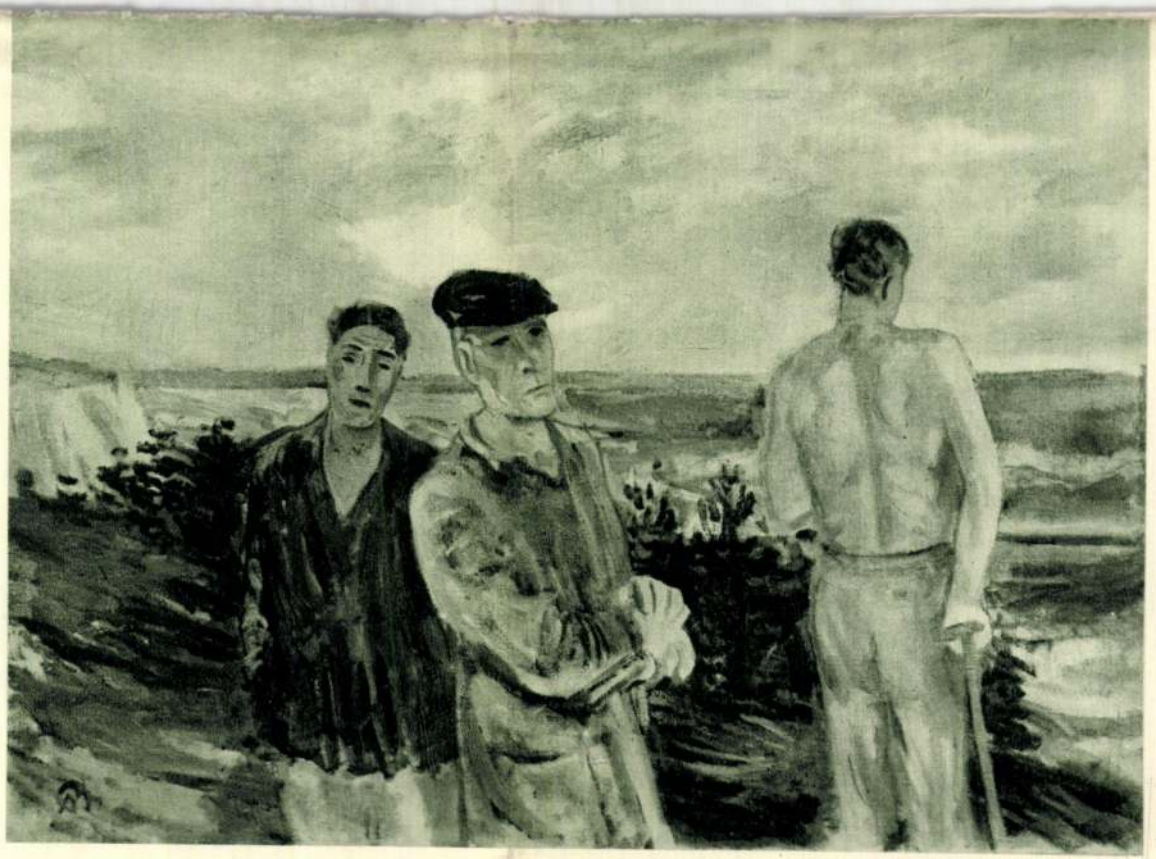

Bernáth Aurél: Pihenő munkások. 1935

MM 1535 Foto: Magyar Film Iroda

Bernáth Aurél : Műteremben. 1933

Foto : Magyar Film Iroda

Bernath Aurel

ZEHN UNGARISCHE MALER

AUSSTELLUNG

UNTER DEM
PROTEKTORAT
SE. EXZELLENZ DES
KGL. UNGARISCHEN
GESANDTEN
HERRN VON RUDNAY

VERANSTALTET VON DER
ÖSTERREICHISCH-
UNGARISCHEN
GESELLSCHAFT

Wien 1936 III. 20 – IV. 20

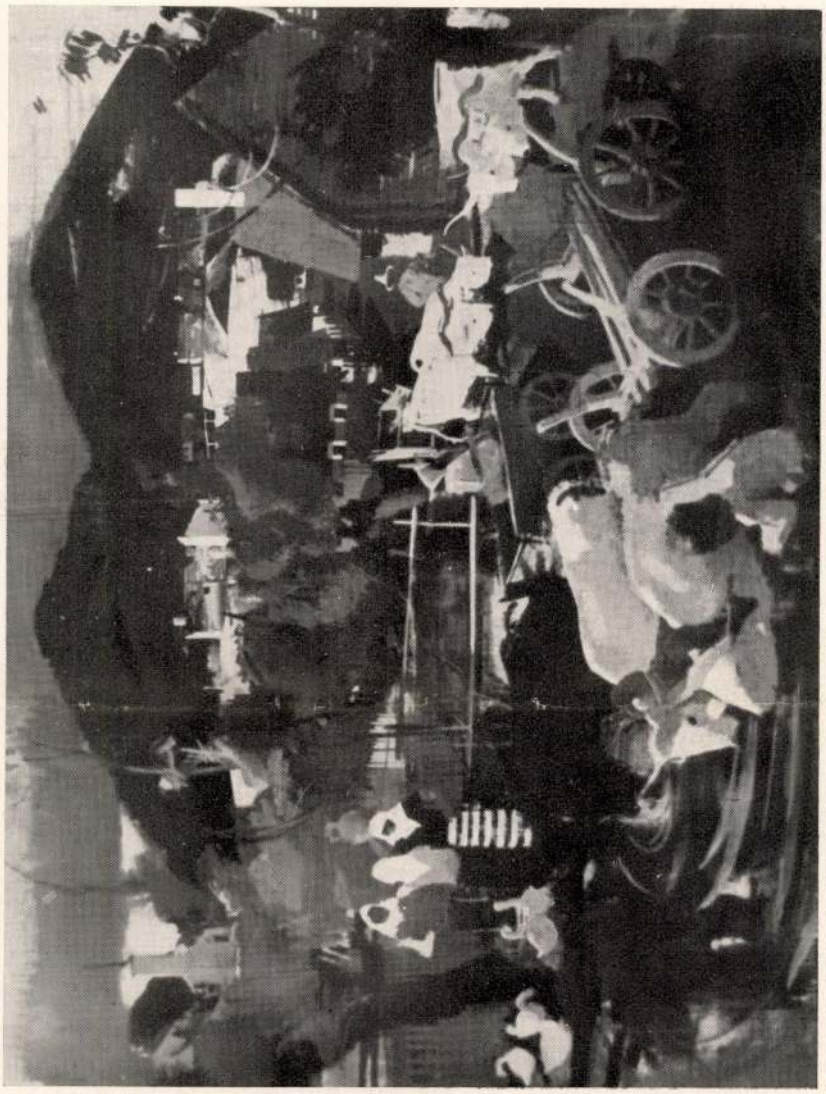

1. WILHELM ABA-NOVÁK: SZÉKLER DORF

UNGARISCHE MALER IN WIEN

Lasst nicht nur Politiker, sondern auch Bilder reisen und ihr Land vertreten. Ihre Sprache ist schweigsam, aber vernehmlich und hat den Vorteil, nicht zweckbedacht zu sein. Nach der schönen Ausstellung österreichischer Kunst, die vor kurzem in Budapest zu sehen war, mag die freundschaftliche Kulturverbundenheit der beiden alten Donauländer diesmal durch einen Gegenbesuch ungarischer Gemälde in Wien bekräftigt werden. Es soll jedoch fürwahr keine Staatsaktion und kein Austausch formeller Geistesverbeugungen in Szene gesetzt werden. Wenn Österreicher nach Budapest oder Ungarn nach Wien kommen, bewegen sich solche Abstecher allemal mitten im innersten Donaukreis. Danubier unter sich: man ist in Wien wie in Budapest zu Haus. Eine gemeinsame geschichtliche Vergangenheit von vielen Jahrhunderten bleibt fortwirkend lebendige Wirklichkeit — trotz allen äusseren Hemmungen, die ihrer zielstrebigen Kraft zur Zeit noch im Wege stehen.

*

Ungarn ist ein kleines Binnenland, das von nicht ganz neun Millionen Menschen bewohnt wird. Die Perspektiven, unter denen sich die bildnerischen Kräfte eines derart engen, rassisch und sprachlich isolierten völkischen Lebensraumes entfalten können, sind natürlich nicht an den gewaltigen Überlieferungen und Möglichkeiten der germanischen und romanischen Kulturen zu messen. Auch hat die technische Rüstung der Wirtschaft und des Verkehrs in Ungarn noch lange nicht den westlichen Grad erreicht, bei dem die Maschine zur ernsten Gefahr für die Natur und zur Quelle neuer schöpferischer Spannungen für die Kunst

wird. Zudem ist uns jede hochgespannte Pathetik des Wollens und seiner kategorischen Befehle durchaus wesensfremd. Wir sind eine Nation der selbstbewussten und zwanglosen Menschlichkeit. Beileibe nicht untüchtig, aber im Grunde doch vielmehr von der asiatischen Weisheit des Erleidens als von der abendländischen Rastlosigkeit des Handelns beseelt. Wir lassen uns gern vom lieben Gott und der Natur auf Händen tragen — und wer wollte uns diesen Hang zur Bequemlichkeit verargen, der einmal die von Milch und Honig, von Weizen und Wein überquellende, strahlende Mütterlichkeit unserer Heimat („unserer gebärenden Erde" heisst es im Ungarischen) erlebt hat? So gut es heissen kann: „La douce France", so treffend wäre es auch „La douce Hongrie" zu sagen. Wo käme denn sonst die schöne fruchtsüsse Erdenseligkeit der ungarischen Kunst her?

Die ungarische Kunst ist reich an Impulsen der Sinnlichkeit und des Gefühls, von denen sie sich pflanzenhaft treiben lässt. In dieser schmiegsamen Hingabe an die Natur sind alle Schönheiten, aber auch alle Grenzen der ungarischen Kunst gegeben. Ihr sind weder die grossen baugesetzlichen Ordnungen, noch die abgründigen jenseitstiefen Erschütterungen der Form wesensmöglich. Sie ist und bleibt auch in ihren neuen Erscheinungen eine Kunst der intimen Naturnähe, mit verhältnismässig geringen Graden der Vergeistigung und formalen Verarbeitung. Die Phantasie, mit der unsere jüngeren Maler das gegenständliche Bild der Natur farbig ausserordentlich nuancenreich in Fluss bringen, ist weniger konstruktiver oder visionärer, als vielmehr lyrischer Art.

Diese geringe geistige Spannkraft der Form mag westeuropäischen Anschauungen als eine Schwäche erscheinen. Sie ist der Preis, den die ungarische Malerei für ihre köstliche, in weiten Atemzügen frei und ruhig dahinlebende Natürlichkeit bezahlen muss. Ist diese Harmonie den Preis nicht wert in einer Zeit, die so erfüllt ist von Verzerrungen und Verkrampftheiten? Geht man durch die Säle des Museums der Schönen Künste in Budapest, in denen die Werke der modernen ungarischen Malerei ausgestellt sind, so meint man in einer glücklichen Bucht zu wandern, mit dem Abglanz ungetrübter Sonnenzeiten im Herzen. Die Welt ist schön — trotz allem.

Die ungarische Malerei hat die entscheidende Selbstbesinnung auf die Quellen und Grenzen ihres Wesens dem Naturalismus und Impressionismus zu verdanken. Diese Richtungen gaben ihr den Mut, sich

9. ROBERT BERÉNY: KIEFERN

auf die eigene Landschaft und auf das eigene Temperament zu verlassen. Der lyrische Grundzug des Temperaments liess weder die pedantische Härte der Gegenstandstreue, noch die kühlen Abstände des reinen Sehens aufkommen. Auf den Gemälden der ungarischen Freilichtmalerei sind die Gegenstände in ein gefühlstarkes und dichtes Fluidum von Farben gehüllt. In diesen üppigen Strömen der Farbe schmelzen alle festen Grenzen der Form dahin. Die Farbe umspült, zersetzt, überwuchert das Lineare. Ein stilistisches Merkmal, das der ungarischen Malerei bis zur jüngsten Zeit eigen geblieben ist. In dem naturnahen Lyrismus der Farbe ist eine unverkennbare bodenständige Überlieferung des Malerischen am Werk, die auch alle fremden, neuerdings überwiegend französischen Einflüsse ihrem eigenen Wesen anzugleichen versteht.

Die Gabe zu gepflegten Nuancierungen und kühnen Kombinationen der Farbe ist gerade bei den Malern der Nachkriegszeit in einem erstaunlichen Grade entwickelt. Diese Maler sind unersättliche Geniesser und träumerische Schwärmer der Farbe. Sie sehen die Welt stets im sonntäglichen Farbenkleid. Die Farbe schmilzt dahin, von Nuance zu Nuance, mild wie ein Hauch und glüht und leuchtet dennoch wie Feuer, durchstrahlt von der segnenden Kraft der Sonne, die sich so verschwenderisch über die südöstlichen Gefilde des Landes zu ergiessen pflegt. Atmosphäre und Licht sind die Quellen, aus denen das Farbempfinden der modernen ungarischen Malerei immer wieder verjüngt und verklärt emportaucht, taufrisch wie die Welt am Morgen.

*

Auf ein lückenloses Bild der modernen ungarischen Malerei musste bei der Wiener Ausstellung schon aus räumlichen Gründen verzichtet werden, doch ist durch die getroffene Auswahl eine wesentliche Anschauung zu gewinnen. Die zunächst drangvollen und verworrenen Nachkriegswege der ungarischen Malerei haben zur Klärung und Reife geführt, zu neuen verinnerten Perspektiven, die jeden gewaltsamen Bruch mit der Vergangenheit vermeiden. Die ausgestellten Werke der beiden älteren Meister Csók und Iványi-Grünwald, die vom Naturalismus und Impressionismus herkommen, fügen sich reibungslos in das Ganze ein. Die Überlieferung des Malerischen in der ungarischen Kunst ist in steter Erweiterung und Vertiefung begriffen.

Ernst Kállai

12. AUREL BERNÁTH: IM PARK

WILHELM ABA-NOVÁK

ist 42 Jahre alt. Sein Name ist durch zahlreiche Ausstellungen auch im Ausland (Deutschland, England, Holland, Italien, U. S. A.) bekannt geworden. Auf der internationalen Ausstellung moderner christlicher Kunst in Italien 1932 wurde ihm der erste Preis zuerkannt. Von seinen sonstigen Auszeichnungen sei der Franz-Josefs-Jubiläumspreis genannt. Werke seiner Hand sind in den Besitz der Modernen Galerie zu Rom, des Museums der Schönen Künste und der Hauptstädtischen Galerie in Budapest geraten. Auch in Privatsammlungen ist er vielfach vertreten. — Aba-Novák ist der Erzähler der modernen ungarischen Malerei. Seine volkstümliche Thematik ist in der Hauptsache dazu bestimmt, um gegen den schwarzgrauen Hintergrund ein buntes Gewimmel von Farbflecken in Bewegung zu bringen.

1. Székler Dorf	(80 × 100)	1300 Sch.
2. Kühe	(60 × 70)	800 Sch.
3. Zirkus	(60 × 70)	800 Sch.
4. Bootsmann	(60 × 70)	800 Sch.
5. Markt	(50 × 60)	700 Sch.

*

ROBERT BERÉNY

(geb. 1887) hat in Budapest und Paris studiert. Nach dem Krieg verbrachte er einige Jahre in Berlin. Als ausstellender Künstler ist er in Ungarn und im Ausland seit 1910 bekannt. Berény war schon als junger Maler bestrebt, das impressionistisch zerpflückte Farbenbild der Natur im Sinne Cézannes auf eine festere und einfachere Form zu bringen. Er weiss die Fülle der Erscheinungen durch eine klare räumliche Ordnung zu beherrschen, ohne an Wärme der Naturempfindung und an strömender Farbenkraft zu verlieren. Werke von ihm sind in dem Museum der Schönen Künste und in der Hauptstädtischen Galerie zu Budapest, sowie in bedeutenden Privatsammlungen zu sehen. Dieses Jahr erhielt er den grossen Preis der nach dem Maler Szinyei-Merse benannten führenden Künstlervereinigung.

6. Geschwister	(90 × 120)	1600 Sch.
7. Daheim	(80 × 120)	1500 Sch.
8. Die Magd	(80 × 110)	1500 Sch.
9. Kiefern	(70 × 90)	900 Sch.
10. Feldarbeit	(60 × 75)	800 Sch.

AUREL BERNÁTH

(geb. 1895) hat die Gründe seiner malerischen Ausbildung während des Weltkrieges in der Künstlerkolonie zu Nagybánya durch eingehendes Studium im Sinne der Freilichtmalerei und des Impressionismus erworben. Die Jahre in Wien und Berlin (1921—25) waren von der stürmischen Sehnsucht der Zeit nach Vergeistigung erfüllt. Aus chaotischen Visionen stieg allmählich ein geklärtes, aber farbig sehr fein und hintergründig gesponnenes Bild der Natur hervor. Die lichtdurchwirkte, zart verschleierte Farbe seiner Gemälde ist der festliche Abglanz des Geistigen, das in den Erscheinungen waltet. Bernáth hat in Budapest und Berlin mehrfach kollektiv ausgestellt. Durch gemeinsame Ausstellungen mit andern ungarischen Malern wurde er auch in Holland, England, Italien und in den Vereinigten Staaten bekannt. Hauptwerke befinden sich in den Museen zu Budapest und Nürnberg, sowie in vielen Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes.

11. Junger Mann	(80 × 110)	1400 Sch.
12. Im Park	(75 × 100)	1200 Sch.
13. Landschaft	(75 × 100)	1200 Sch.
14. Dame	(75 × 100)	1200 Sch.
15. Venus	(75 × 95)	1200 Sch.

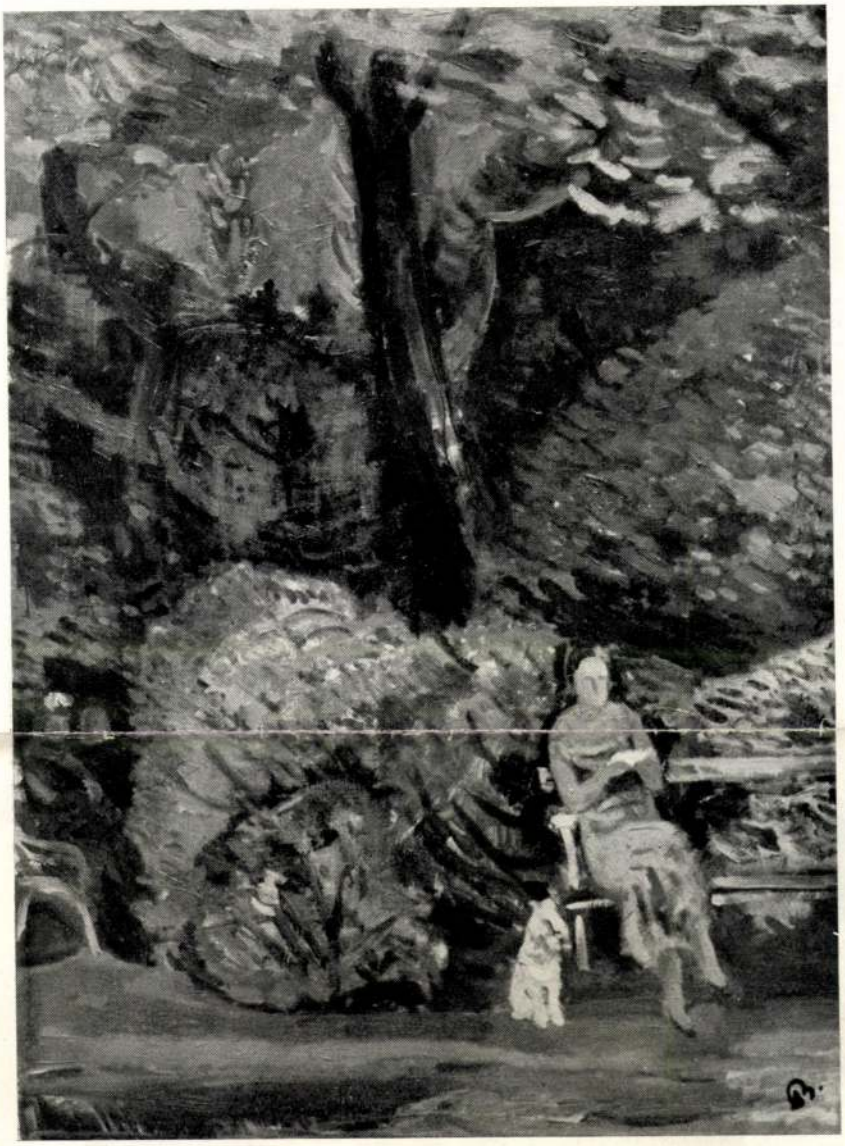

12. AUREL BERNÁTH: IM PARK

Ausstellung der ungarischen Maler in Wien. Galerie Neumann & Salzer. 1936. März — Apr -

WILHELM ABA-NOVÁK

ist 42 Jahre alt. Sein Name ist durch zahlreiche Ausstellungen auch im Ausland (Deutschland, England, Holland, Italien, U. S. A.) bekannt geworden. Auf der internationalen Ausstellung moderner christlicher Kunst in Italien 1932 wurde ihm der erste Preis zuerkannt. Von seinen sonstigen Auszeichnungen sei der Franz-Josefs-Jubiläumspreis genannt. Werke seiner Hand sind in den Besitz der Modernen Galerie zu Rom, des Museums der Schönen Künste und der Hauptstädtischen Galerie in Budapest geraten. Auch in Privatsammlungen ist er vielfach vertreten. — Aba-Novák ist der Erzähler der modernen ungarischen Malerei. Seine volkstümliche Thematik ist in der Hauptsache dazu bestimmt, um gegen den schwarzgrauen Hintergrund ein buntes Gewimmel von Farbflecken in Bewegung zu bringen.

1. Székler Dorf	(80 × 100)	1300 Sch.
2. Kühe	(60 × 70)	800 Sch.
3. Zirkus	(60 × 70)	800 Sch.
4. Bootsmann	(60 × 70)	800 Sch.
5. Markt	(50 × 60)	700 Sch.

*

ROBERT BERÉNY

*

11. Junger Mann	(80 × 110)	1400 Sch.
12. Im Park	(75 × 100)	1200 Sch.
13. Landschaft	(75 × 100)	1200 Sch.
14. Dame	(75 × 100)	1200 Sch.
15. Venus	(75 × 95)	1200 Sch.

AUREL BERNÁTH

(geb. 1895) hat die Gründe seiner malerischen Ausbildung während des Weltkrieges in der Künstlerkolonie zu Nagybánya durch eingehendes Studium im Sinne der Freilichtmalerei und des Impressionismus erworben. Die Jahre in Wien und Berlin (1921—25) waren von der stürmischen Sehnsucht der Zeit nach Vergeistigung erfüllt. Aus chaotischen Visionen stieg allmählich ein geklärtes, aber farbig sehr fein und hintergründig gesponnenes Bild der Natur hervor. Die lichtdurchwirkte, zart verschleierte Farbe seiner Gemälde ist der festliche Abglanz des Geistigen, das in den Erscheinungen waltet. Bernáth hat in Budapest und Berlin mehrfach kollektiv ausgestellt. Durch gemeinsame Ausstellungen mit andern ungarischen Malern wurde er auch in Holland, England, Italien und in den Vereinigten Staaten bekannt. Hauptwerke befinden sich in den Museen zu Budapest und Nürnberg, sowie in vielen Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes.

BERNÁTH AURÉL FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

1935 NOVEMBER 3—27.

BERNÁTH AURÉL ÚJABB KÉPEI

Bernáth Aurél egy ízben maga foglalta szóba művészi hitvallását: „Nem a kép tárgya a fontos, hanem a szellemi valóság, amely általa testet öltött". *Szellemi valóság:* Már ez a fogalom is olyan elmélyült módjára vall a festői meglátásnak, amely messze túljár a naturalizmus és impresszionizmus pusztán külszínre szorítkozó érzékletén. Az anyagi mivoltában megkérgesedett, véges térbeli korlátok közé szorított és múlékonyságra ítélt testiségen csak zavarosan, tökéletlenül szűrődik át a természetfölötti elhivatottság, az eszmei rend, a lelkiség fénye. Bernáth Aurél vallásos ihletű képzelete ezt a fényt a maga rejtett forrásában, örök sugárzásában áhítozza. Ezért lendült annak idején, a berlini évek expresszionista pátoszával, földöntúli távlatokra. Ezért szabadította fel később a színt minden anyagi és testi lekötöttség alól, hogy égő szövétnek módjára tisztán és áttetszően világítson benne a dolgok szellemi valósága, a tiszta lét.

Bernáth Aurél a színeknek ezt a mélyrejtelmű szövődményét a végletekig finomította. El, az érzékeny idegzetű fölérzések és a borongó-merengő hangulatok szélső határáig, ahol már a földről szakadt metafizikum ködfoltos révületei és az alaktalanság árnyékai kísértenek. Soha még magyar festő olyan mélyen el nem merült a színek gyönyörűséges, világfelejtő bódulatába, mint Bernáth Aurél. Kevésbbé tudatos és fegyelmezett művészre ez a színbódulat alighanem veszedelmes is lehetett volna. De Bernáth Aurél képzelete csak azért engedett a felszabadult színek sodrának, hogy az árnyalatok legtávolabbi, legrejtettebb érzelmi és optikai lehetőségeit is fölmérve, újból szilárd partot érjen.

Gyüjteményes kiállításán ezúttal már nyilvánvaló, hogy a festő a fejlődés új szakát éli. Lelki szemével ma is változatlanul a dolgok

mélyebb arculatán, a szellemi valóság sugaras, eszményi távlatain csügg. De már nem éri be azzal, hogy az eszményit csupán nagy általánosságban, mint a való jelenségeknek holmi távoli, réveteg vázlatát, halvány színködlését sejttesse. Bernáth Aurél a maga módja szerint ugyanazt tartja most szem előtt, amire, más nézőpontból, *Cézanne* egész élete végéig szakadatlanul törekedett. „Réaliser": Megvalósítani, a látomás lélekvázát konkrét, plasztikus hús-vértestté telíteni anélkül, hogy szellemi magasrendűségét, művészi önértelműségét lealacsonyítanók a valóság anyagias, szolgai ábrázolásának szintjére. Az általános érvényű eszmei látásnak és az egyes testi valóra irányuló érzékletnek ebben a szoros egybeszervezésében rejlik a cézanne-i forma félelmetes szellemi feszítőereje és gyönyörű teltsége.

Bernáth Aurél újabb képei is erre az áthidaló, egybefogó látásra törekednek. Az ábrázolt dolgokon és embereken most is ott sugárzik a magasabb eszmei rendhez való tartozás fénye, a tiszta lét fennkölt szépsége. De ez a lét kezd valószerűbbé válni, kezd testet ölteni a természet érzékletes, dús hajtású pompájában, zamatos, levegős sűrűjében. Bernáth meglátásai ma már sokkal közelebb állanak a testi valósághoz, mint annak előtte, anélkül, hogy rejtelmes lelki atmoszférájukból kivetkőztek volna.

„Festőnő" c. pasztellképe egy triptihon balszárnyának készült, amely a művészet, a filozófia és a költészet hármas tagozatú szellemi rendjét példázta volna az allegórikus ábrázolás eszközével. A triptihon középső képére és jobbszárnyára még nem került sor. Azért a „Festőnő" magában és így, ezzel az egyszerű, portréjellegű címmel is több profán asszonyszemélynél, aki ecsetet tart kezében. A szellemi emelkedettség fényében, amely ott derül az alak nemes rajzán és az aranyszínárnyalatok szelíd harmóniáján, nem az X vagy Y-né nevű modell, hanem a művészet géniusza ölt testet. Ám mennyivel érzékletesebb, határozottabb ez a megtestesülés, mint a festő rokontárgyú régibb művein.

De nemcsak a „Festőnő", hanem Bernáth Aurél többi új képének alakja is a valóság eleven, érzékletes erejével ölt testet. Ugyanakkor mégis túlemelkedik a testi valóság egyéni határain, az általánosabb, az eszmei sugárzású tiszta lét távlatába. Az ember eszméjének, a humánumnak tiszta fölmagasztosulása derül ismét Bernáth

32. FESTÖNÖ

képein, a természet ékes övezetében. Ez a humanizmus a renaissance művészeszményeit vallja magáénak, habár formailag egészen más ösztönök vezetik is, mint a régi mestereket. A régiek az anyagi külszínvalóság lehető hűséges mását kívánták nyujtani, a részletező rajz, a lokálszín és a fény-árnyék révén. Bernáth Aurél meglátása már alapszövetében más. Tisztára színből sűrűsödik egybe. A forma a színek vajudó méhéből úgyszólván szemünk láttára bontakozik ki. Oldott festőisége nem ábrázolja a dolgokat, hanem érzelmesen megindul láttukra. Amennyiben jellemzi őket, ez a jellemző erő is a lírizmusnak a tárggyal való szoros egybefonódásából adódik, nem a tárgyias megfigyelésből.

Így van ez az arcképek esetében is, amelyek viszonylag új műfajt jelentenek a festő munkásságában. Bernáth Aurél maga mondja, hogy őt a portréfestésben azelőtt a szellemi valóság sommás szemlélete gátolta. Amióta azonban a testiséget is a látás eszmei távlatai alá tudja rendelni, a portrémodell már nem gátolja abban, hogy az egyéni jellemhez, arcvonásokhoz való ragaszkodás mellett is egyénfölötti, általános emberi hangsúlyt adjon az arcképnek. A „Férfi virággal" című képmás kitűnően példázza a jellemző és az idealizáló erőnek ezt a manapság igen ritka művészi egységét.

Ami az ifjú alakján és arcvonásain az egyéni meghatározáson túl általános emberi jelleget ölt, az az egyedülvalóság nyomasztó érzete. Az alak és a képfelület terjedelme között feltűnő, szándékos diszproporció uralkodik. Az ember nem tölti be, alakjának eleven erejével nem sugározza be a körülötte lévő képteret, miként a régi mesterek arcképein. Végletesen magára hagyatva, valósággal fázón húzódik össze ebben az elszigeteltségben, mert körösközül a nagy Semmi, a halálos Űr, a szociális és metafizikai társtalanság rideg pusztasága tátong. A hangulat Munch északi látomásaival rokon. Bernáth ember- és természetlátásának mélabús alaptónusában nem a renaissance győzelmes, hanem a huszadik század kegyetlen válságokba döntött individualizmusa érvényesül. Örökös vívódásra, tépelődésre ítélt, tragikus lelki helyzet ez. Annál nagyobb tisztelet illeti azt a művészi étoszt, amellyel Bernáth Aurél büszkén, dacosan vállalja individualista küldetését és ennek a küldetésnek szilárd, határozott festői kiformálását.

20. TÉLI DÉLUTÁN

A valószerűbb látás és a megszilárdult forma még a lírizmus olyan bűbájos, költői szövődésű hangulatában is megállja a helyét, mint amilyennel a „Téli délután" gyönyörködteti szemünket-lelkünket. A régi velencei festészet kolorisztikus pompája kel újból életre a női csoport sűrű, meleg színskálájában, a borvörös, sötétkék és olvatag aranysárga hármas összhangjában. Ez a dús zamatú színharmónia természetének megfelelően telt formát öltött. Gyönyörűen, szélesen tölti be az entériőrt, melyhez az ablakon áttetsző téli városkép mintegy hangulatos drapériának, puha takarónak szolgál. Ebben a rejtett családi közösségben, amelybe a külvilágnak csak fátyolos, tompa érzete hatol, Bernáth melankólikus individualizmusa körül engesztelőbb atmoszféra támad. A lélek a meghitt együttlét melegségében boldog virágzásnak indul és ennek a belső harmóniának a derűs fénye az arcokon is, a forma nyugodt, valószerű teltségén is ott sugárzik.

A „Pihenő munkások" c. képen a forma valószerű határozottsága már sokkal keményebb próbára van téve. A szabad tér levegős, szeles távlata teljes nyers erejében tárul szét és a három férfialak mégis szilárdan, zárkózottan emelkedik ki ebből a messze nyíló foglalatból. Ám a hideg színekben és abban, ahogy a kontúrok rajzolódnak, ahogy a terep és az ég lendületei űzötten szárnyalnak, a meglátás világos szabadterűsége mögött megint csak ott kisértenek a melankólia lappangó árnyai.

Minden munkája közül eddig a „Parkban" c. hatalmas vásznán tette meg Bernáth Aurél a legelszántabb lépést a tiszta lét általános, sejtelmes távlataiból a valóság közeli, érzékletes képe felé. Kivált ami a kompozició tájképes részét illeti. A szabad napsütés ezernyi színárnyalata bomlik és virul a térben és a lombozat szövevényes sűrűjében gazdagon részleteződik a forma. A festő régibb képeinek különös lelki világával a laza elosztású alakok tartják a kapcsolatot. Az az érzésünk, hogy ez a nagyigényű munka a további feladatok egész sorát nyitja meg. Bernáth Aurél festői fejlődése előtt még tárva-nyitva az út.

Kállai Ernő

mélyebb arculatán, a szellemi valóság sugaras, eszményi távlatain csügg. De már nem éri be azzal, hogy az eszményit csupán nagy általánosságban, mint a való jelenségeknek holmi távoli, réveteg vázlatát, halvány színködlését sejttesse. Bernáth Aurél a maga módja szerint ugyanazt tartja most szem előtt, amire, más nézőpontból, *Cézanne* egész élete végéig szakadatlanul törekedett. „Réaliser": Megvalósítani, a látomás lélekvázát konkrét, plasztikus hús-vértestté telíteni anélkül, hogy szellemi magasrendűségét, művészi önértelműségét lealacsonyítanók a valóság anyagias, szolgai ábrázolásának szintjére. Az általános érvényű eszmei látásnak és az egyes testi valóra irányuló érzékletnek ebben a szoros egybeszervezésében rejlik a cézanne-i forma félelmetes szellemi feszítőereje és gyönyörű teltsége.

Bernáth Aurél újabb képei is erre az áthidaló, egybefogó látásra törekednek. Az ábrázolt dolgokon és embereken most is ott sugárzik a magasabb eszmei rendhez való tartozás fénye, a tiszta lét fennkölt szépsége. De ez a lét kezd valószerűbbé válni, kezd testet ölteni a természet érzékletes, dús hajtású pompájában, zamatos, levegős sűrűjében. Bernáth meglátásai ma már sokkal közelebb állanak a testi valósághoz, mint annak előtte, anélkül, hogy rejtelmes lelki atmoszférájukból kivetkőztek volna.

„Festőnő" c. pasztellképe egy triptihon balszárnyának készült, amely a művészet, a filozófia és a költészet hármas tagozatú szellemi rendjét példázta volna az allegórikus ábrázolás eszközével. A triptihon középső képére és jobbszárnyára még nem került sor. Azért a „Festőnő" magában és így, ezzel az egyszerű, portréjellegű címmel is több profán asszonyszemélynél, aki ecsetet tart kezében. A szellemi emelkedettség fényében, amely ott derül az alak nemes rajzán és az aranyszínárnyalatok szelíd harmóniáján, nem az X vagy Y-né nevű modell, hanem a művészet géniusza ölt testet. Ám mennyivel érzékletesebb, határozottabb ez a megtestesülés, mint a festő rokontárgyú régibb művein.

De nemcsak a „Festőnő", hanem Bernáth Aurél többi új képének alakja is a valóság eleven, érzékletes erejével ölt testet. Ugyanakkor mégis túlemelkedik a testi valóság egyéni határain, az általánosabb, az eszmei sugárzású tiszta lét távlatába. Az ember eszméjének, a humánumnak tiszta fölmagasztosulása derül ismét Bernáth

BERNÁTH AURÉL ÚJABB KÉPEI

Bernáth Aurél egy ízben maga foglalta szóba művészi hitvallását: „Nem a kép tárgya a fontos, hanem a szellemi valóság, amely általa testet öltött". *Szellemi valóság:* Már ez a fogalom is olyan elmélyült módjára vall a festői meglátásnak, amely messze túljár a naturalizmus és impresszionizmus pusztán külszínre szorítkozó érzékletén. Az anyagi mivoltában megkérgesedett, véges térbeli korlátok közé szorított és múlékonyságra ítélt testiségen csak zavarosan, tökéletlenül szűrődik át a természetfölötti elhivatottság, az eszmei rend, a lelkiség fénye. Bernáth Aurél vallásos ihletű képzelete ezt a fényt a maga rejtett forrásában, örök sugárzásában áhítozza. Ezért lendült annak idején, a berlini évek expresszionista pátoszával, földöntúli távlatokra. Ezért szabadította fel később a színt minden anyagi és testi lekötöttség alól, hogy égő szövétnek módjára tisztán és áttetszően világítson benne a dolgok szellemi valósága, a tiszta lét.

Bernáth Aurél a színeknek ezt a mélyrejtelmű szövődményét a végletekig finomította. El, az érzékeny idegzetű fölérzések és a borongó-merengő hangulatok szélső határáig, ahol már a földről szakadt metafizikum ködfoltos révületei és az alaktalanság árnyékai kísértenek. Soha még magyar festő olyan mélyen el nem merült a színek gyönyörűséges, világfelejtő bódulatába, mint Bernáth Aurél. Kevésbbé tudatos és fegyelmezett művészre ez a színbódulat alighanem veszedelmes is lehetett volna. De Bernáth Aurél képzelete csak azért engedett a felszabadult színek sodrának, hogy az árnyalatok legtávolabbi, legrejtettebb érzelmi és optikai lehetőségeit is fölmérve, újból szilárd partot érjen.

Gyüjteményes kiállításán ezúttal már nyilvánvaló, hogy a festő a fejlődés új szakát éli. Lelki szemével ma is változatlanul a dolgok

23. VILLATELEP

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK

November végén nyílik meg Bernáth Aurél és Szönyi István festőművészek együttes kiállítása New-Yorkban, a Silberman Gallery termeiben. A katalógus előszavát Petrovics Elek írta.

***

Bernáth Aurél művészetéről Genthon István írt beható méltatást. A 32 képmelléklettel ellátott tanulmány az „Ars Hungarica" c. monográfiasorozat első kötete gyanánt jelent meg Bisztrai Farkas Ferenc kiadásában.

***

A Szépművészeti Kiállítások Mária Valéria uccai helyiségében a tél folyamán a következő kiállítások lesznek:

December: Berény Róbert
Január: Vass Elemér
Február: Szönyi István
Március: Aba-Novák Vilmos

Az újabb festőnemzedék köréből ezenkívül Czóbel Béla, Egry József és Diener-Dénes művei kerülnek sorra egy-egy gyüjteményes kiállítás keretében. Idősebb mestereink közül Iványi-Grünwald Béla gyüjteményes kiállítása van programmon.

***

A gyüjteményes kiállításokon kívül a galéria csoportos kiállításokra is készül. Ezek részben az újabb hazai művészet összefoglaló ismertetését, részben a legfontosabb külföldi művészek bemutatását célozzák.

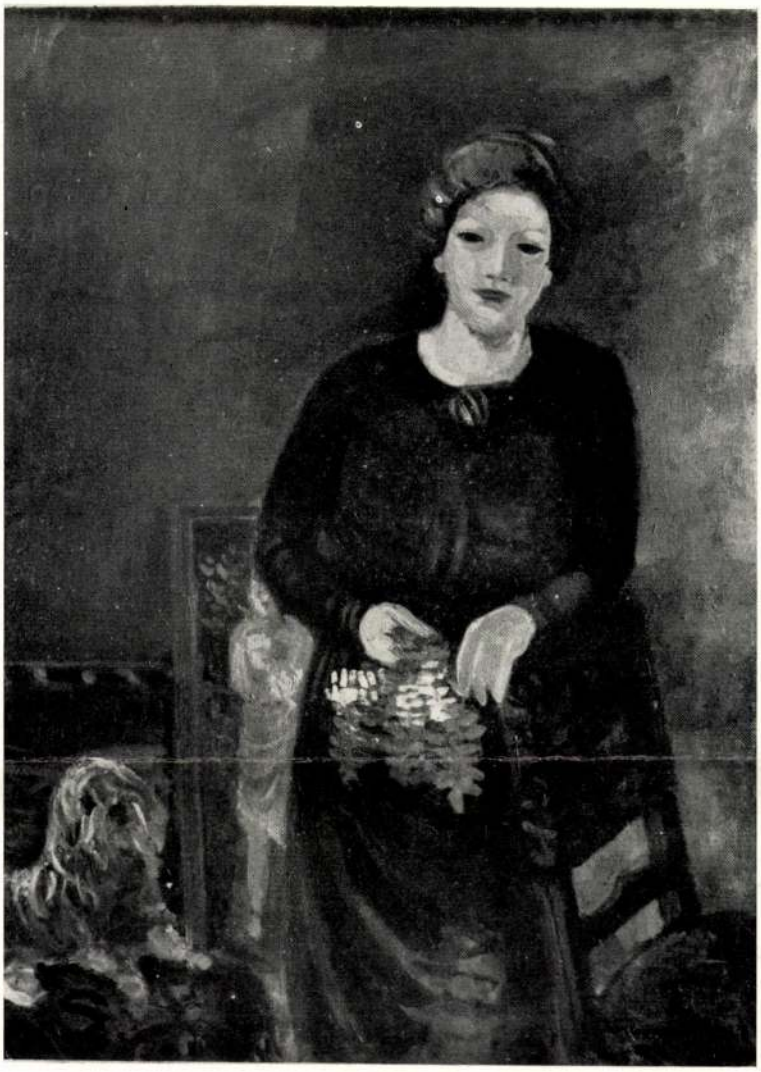

17. VÖRÖSRUHÁS NŐ

DER MALER AUREL BERNÁTH

Aurel Bernáth hat die Grundlagen seiner malerischen Ausbildung während des Weltkrieges in der Künstlerkolonie zu Nagybánya durch eingehendes Naturstudium im Sinne der Freilichtmalerei und des Impressionismus erworben. Doch die vom Stofflichen und Gegenständlichen bestimmte herkömmliche Darstellungsart dieser Schule konnte dem jungen Künstler auf die Dauer nicht genügen. Bernáth wurde von der tiefen Sehnsucht der Zeit nach Vergeistigung erfasst. Die Jahre in Wien und Berlin (1921—25) waren erfüllt von schwärmerischen Visionen der Unendlichkeit. Bilder entstanden von gewaltiger räumlicher Weite, mit wild zerklüfteten Landschaften, überflutet von nächtlich-dunklen Farbströmen und funkelnd im silbrigen Licht: chaotisch-traumhafte Gesichte des Überirdischen.

Ganz allmählich fand Bernáth aus diesen phantastischen Regionen zur Erde zurück, ohne an Tiefe und Vergeistigung zu verlieren. Er stürmte nicht mehr hemmungslos in den Raum, in die menschen- und naturferne Welt der Gestirne hinaus, um das Geheimnis unseres Daseins zu ergründen. Er fand, dass die wunderbare geistige Bedeutsamkeit der Schöpfung auch in den gewöhnlichsten Erscheinungen des Alltags und der Natur erstrahlt: durch die lichtvolle Kraft der Farbe. In den Augen der fernöstlichen Weisheit ist die Welt nur ein Schleier, eine undurchsichtige Hülle um das Antlitz der Gottheit. Auch die religiös ergriffene Phantasie des Malers Aurel Bernáth ahnt diese Verschleierung: in dem herrlichen lichterzeugten Gespinst der Farbe, die uns in unzähligen Abtönungen aus allen Poren der Natur entgegenblüht. Die lichtdurchwirkte Farbe ist der schöne festliche Abglanz des Geistigen, das in den Erscheinungen waltet.

Es gab eine Zeit, in der Aurel Bernáth von diesem Glanz der Farbe fast geblendet, über alles Körperliche und Feste hinwegsah und die Dinge gleichsam nur noch als Fata Morgana erlebte. Doch seine neueren Bilder sind wieder von der schönen dichten Wärme einer beglückenden Naturnähe erfüllt. Aber auch in seinen lichtvollsten Schöpfungen sind die lauernden Schatten und Hintergründe der Melancholie zu spüren. Bernáth ist ein Tiefer Künstler. Er kennt die tiefe Einsamkeit des geistigen Menschen in unserer Zeit, der seine Persönlichkeit nicht an die Masse verlieren will.

Aurel Bernáth hat in Budapest und Berlin mehrfach kollektiv ausgestellt. Eine gemeinsame Ausstellung mit Stefan Szönyi in New-York steht in nächster Zeit bevor. Werke von ihm befinden sich in den Museen zu Budapest und Nürnberg, sowie in vielen Privatsammlungen Ungarns und des Auslandes.

Bernáth Aurel

Kiáll. Fränkelnek
1935 nov.

69961. — Athenaeum

Felelős kiadó : Fränkel József.

1. MUNKAASZTAL

21. ARCKÉP

KÉPEK JEGYZÉKE

1. Munkaasztal	olaj	1928.	800 P
2. Tengernél	pasztell	1930.	1000 P
3. Reggel	„	1931.	Magántulajdon
4. Ablakon kinéző lány	olaj	1933.	„
5. Venus	„	„	900 P
6. Műteremben	„	„	Fővárosi Képtár tul.
7. Menekülés Egyiptomba (Tintoretto után)	„	„	700 P
8. Nyári reggel	„	„	850 P
9. Arckép	„	„	Magántulajdon
10. Nyárfaerdő	„	„	„
11. Vörös hajú lány	pasztell	1934.	„
12. Barna ruhás férfi	„	„	1000 P
13. Férfi virággal	olaj	„	1500 P
14. Ablaknál	pasztell	„	Magántulajdon
15. Arckép	szén	„	„
16. Vörös ruhás nő (I.)	olaj	1935.	1500 P
17. Vörös ruhás nő (II.)	pasztell	„	Magántulajdon
18. Pihenő munkások	olaj	„	1500 P
19. Korcsolyapálya	pasztell	„	700 P
20. Téli délután	olaj	„	1500 P
21. Arckép	pasztell	„	Magántulajdon
22. Festőnő	„	„	1000 P
23. Villatelep	„	„	1000 P
24. Barna ruhás nő	„	„	600 P
25. Napnyugta	„	„	600 P
26. Parkban	olaj	„	4000 P
27. Képterv	szén	„	150 P
28. Balaton	pasztell	„	1000 P

Bernáth Aurél

vrd

Farkas Zoltán

Budapesti levél

Forum (Magyar rév.)

1937. 27. l.

erelig lásd l

Budapesti hatósági pecsétnyomó-
gyűjtemény VII. 28, 30

Bernáth Aurél

Koll. Eiáll. az alábbi kiállitáson

Hubay Andor: Pár szó az oslói magyar képzőművészeti kiállitásról.

Pesti Napló 1937 febr. 7.

megvva

< Bernáth Aurél >

< > A Kompozíció sorsa az újabb festé-
szetben.

MAGYAR MUVESZET

1937. 137 – 168. l

Hanus Éppel.

Bernáth Aurél

Riviera c. Eppe
mely a Hejszt-Wurz.
tulajdona repr.

Die Weltkunst

1937. márc. 21.
(Keppel).—

Poglayen-Neuwall,
Dr Stefan: Ungarische
Kunst.

Kiállítva a Wiener Künst-
lerhausban rendezett magyar
kiállítason

Bernáth Aurél

[illegible]

Ch/

Tolnay Lapeinture

~~z Keppel~~

hongroise contemporaine

13, 14. l.

16. l.

(Képekkel.)

Pécs

1937

Alvino

13, 16, 32,

x1 tábla után

MDK

Bernáth Aurél

Leány, kecskével, repr.

Magyar Művészet 1937. 351.l.

MDK

Bernáth

Ny.K.J: A Studio uj szánát a magy.képzőművészetnek szentelii. A Reggel, 1937. febr.22.

MDK

Bernáth Aurél

Radocsay D: Bernáth Aurél és Berény Róbert a Fränkel-Szalonban. Müvészet, 1937, II.évf. 6.sz. 66 l.

Bernáth Aurél MDK

Balkon, repr.

Milcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél MDK

Balkon

Műcsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bernáth Aurél

Szerepel az Ernst Museumban a Kinyer Társaság Ernst tájos emlékkiállításán

Magyarság 1937 X. 23.

Bernáth Aurél

Szerepel a Kinnyel Társaság

Ernst Lajos emlékkiállítása

az Ernst Múzeumban.

~~Magyarság~~ Est 1937 X. 17

MDK

Bernáth Aurél

Dombok között. Vizfestmény
Magányos sétáló. "
Reggel. "

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Bpest, 1937.Okt. Kat. 5.1.

MDK

Bernáth Aurél

Ablakban.
Hid a parkban.

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.Kiáll.
Bpest, 1937.Okt. Kat.5.l.

MDK

Bernath Aurél

Játszó gyermek. Pasztell 100x70
Pásztorlány, 101x80
Férfi, 81x63

A Szinyei Merse Pál Társaság VI.kiáll.
Bpest.1937.Okt.Kat. 18.1.

Bernáth Aurél

Szerepel a Fővárosi Képtár uj szerzeményeinek kiállításán a Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937 I. 5

MDK

Bernáth Aurél

Műteremben, olajf.
Ablaknál, "

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Bernáth Aurél

Kerejel a magyar kiállításon
a bécsi künstlerhausban

Lyság 1937 III. 6.

Bernáth Aurél

A Szinyei Társaság díját kapta

Pesti Hirlap 1937 II. 4.

Bernáth kurál

„hosónő" i. műve nérepel a

KUT kiállításán a Nemzeti

Kalonban (emlitve)

Budapesti Hirlap 1937 XI. 21

Bernáth Aurél

„Mosdnó" c. képe szerepel a KUT kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlékül)

Magyar Hírlap 1937 XI. 21

Bernáth Aurél

hosónő c. képe nerepel a
KVT jubiláris kiállításán a
Nemzeti Szalonban (emlitve)

Lyság 1937 XI. 20

Bernáth Aurél

„Mosónő" c. képe nagyobb a KUT jubiláris kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Nemzeti Lyszág 1937 XI. 21.

Bernáth Aurél

Szerepel a Nemzeti Szalon hűv.
Egyesület oslói kiállításán

Nemzeti Lyság 1937 II. 7

~~Berény Ró~~

Bernáth A.

Szerepel az oslói magyar kiállításon

Pesti Napló 1937 I. 10

Bernáth

Szerepel a Nemzeti Szalon
oslói kiállításán

Pesti Hirlap 1937 I. 9.

Bernáth

szerepel a Nemzeti Szalon
első kiállításán

Nemzeti Újság 1937 I. 9.

MDK

Bernáth Aurél, festő

Dombok között. Virf.

Magányos sétáló. "

Reggel "

Sablakban

Hid a parkban.

Szinyei M. Pál. Társ. Kiall. - 1937 okt. - Ernst Mur.

25. évford. - ra. - Jegyz. 5. l.

MDK

Bernáth Aurél, festő.

Játszó gyermek, past.
Pántorlány,
Férfi

Kinyei M. Pál Társ. Kiáll. - 1937 okt. - Ernst Múz.
25. évf. alk.-ból. - Jegyz.
18. l.

MDK

Bernáth Auréll, sz. 1895.

Két sétáló a parkban, festm.

Négyen a parkban, "

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.
5 l.

MDK

Bernáth Aurél

Festőnő

Szent család

Fürdőző fiu

Pirosruhás nő kutyával

Debreceni represent. kiáll. 1937. 5 l.

MDK

Bernáth Aurél, festö

Balkon.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőművk.kiáll. Bp.1937.
ápr.29.-jun.20. Kat.

5.l.

MDK

Bernáth Aurél

Mosónő, of.

KUT, N.Szal. 1937. nov. 8 l.

Bernáth Aurél
Müteremben, olaj
Ablaknál, "

Székesfővárosi Képtár és Történelmi Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 6 l.

Bernáth Aurél

MDK

Reggel, repr.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

DMK

Bernáth Aurél

Galerie Neumann & Salzer, Wien. 1936. márc.

MDK

Bernáth Aurél

Péter András: A hónap kiállitásai. Tükör, 1936. nov.

MDX

Bernáth Aurél

Velencei Biennale 1936. 345 l.

MDK

Bernáth Aurél, sz. 1895.

Női arckép, paszt.

Ernst Múz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 5 1.

MDK

Bernáth Aurél

A Szinyei Merse Pál Társaság közgyülése.
Az Est 1936. febr. 2. 10.1.

MDK

MDK

Bernáth Aurél festőművész

A Képzőm. Társ. 75 éves jub. kiall.-án
a székesfőváros nagy aranyérmét kapta.

Cikk: Művészeti hirek

Magy. művészet, 1936. 7. sz. 223. l.

MDK

Bernáth Aurél festőmüv.

Társaság, festm.

K.A: KUT kiáll. Pesti Napló,1936.febr. 23. 12 l.

MDK

Bernáth Aurél festőművész.

Junger Mann

Im Park

Landschaft

Ausstellung der ungarischen Maler. Wien,

1936. márc. 12 l.

Bertalth Antal Festaktiv.

Junger Mann

Im Park

Landschaft

Ausstellung der ungarischen Maler. Wien.

1936. März. 12 1.

MDK

Bermáth Aurél festőmüv.

Dame

Venus

Ausstellung der ungarischen Maler. Wien,

1936. márc. 12 l.

Venus

Dame

Bernalda Aurel Festbuch.

Ansetellung der ungarischen Maler. Wien,

1936. März. 12 I.

MDK

Bernáth Aurél

Tengerpart, paszt.

Árv.Közl. ~~1939. 5.rk.sz. 92.aule.~~

1936. febr. 1.rk.sz.

17

Bernáth Aurél
Tájkép, olaj
Tengerpart, paszt.

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2.rendk.sz.
30 1.

Bernáth Aurél festőmüv.

Müv. élet. Magyar Művészet, 1936. 159 l.

Bécs, Galerie Neumann und Salzer.

Bernáth Aurél
Tájkép, xxpxx
Kagylós nő
Tájkép

Fränkel kiáll. 1936. jul. kép 7 l.

Berndth Aurél

AURÉL BERNÁTH 1895–1982

Villages. "Graphic" Portfolio published in 1922

28 × 38 CM

11 × 15 IN.

STENCIL, INDIA INK, GOUACHE,

GOLD PAINT ON PAPER

SIGNED LOWER LEFT: BA

AURÉL BERNÁTH 1895–1982

In 1915, until he was called to military service, he studied at Nagybánya under István Réti and János Thorma. He went into exile in Vienna in 1921 and moved to Berlin on the invitation of Herwarth Walden. He made his début at the Sturm in 1924. The prints of his collection Graphik show traits of Expressionism. Cubist spatial composition and the effects of primitive art can be detected in his abstracting style, beyond Romantic Expressionism. Returning to Hungary in 1926, he joined the Gresham Circle. His style pointed again to the Nagybánya legacy. He prepared a number of lyrically inspired landscapes, portraits and visionary pictures in this period. Between 1945–74 he was a teacher at the Budapest Academy of Fine Arts. He also created monumental mural paintings and a number of realistic compositions. He represented Hungary at the Venice Biennial in 1962, and his collected works were exhibited in London in 1963.

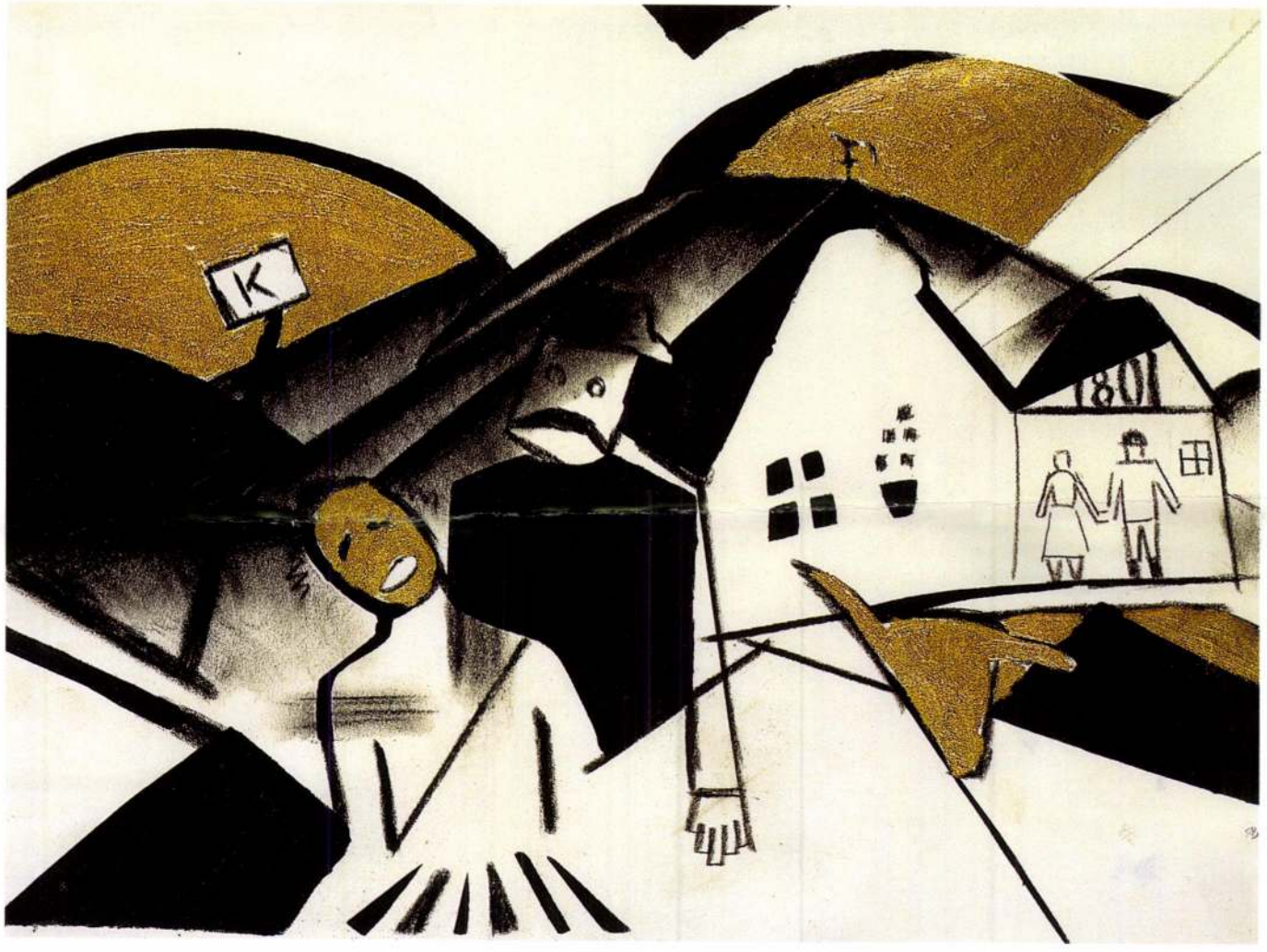
K
1801

JÁNOS MATTIS TEUTSCH 1884–1960

Sensation. About 1920

37 × 27 CM

14 1/2 × 10 1/2 IN.

OIL ON PAPER

SIGNED LOWER RIGHT: MT

JÁNOS MATTIS TEUTSCH 1884–1960

In 1901–1902 he studied at the Academy of Applied Arts in Budapest, followed by studies at the Bavarian Academy of Art until 1905. In 1906 – 1908 he lived in Paris. In 1917 he joined the circle of MA and in 1918 debuted in the gallery of Der Sturm. Though he lived in Bras¸ov starting in 1919, he took part in Avant-garde exhibitions, putting on one-man shows in Rome, Berlin and Chicago in the mid-twenties. His art is closest to Abstract Expressionism. At first the inspiration of nature is clearly discernible in his pictures, but later the sovereign forms generated by an inner vision overwhelmed the landscape elements. His water-colours, lino cuts and oil paintings made between 1919 and 1924 constituting a cycle under the title Spiritual Flowers, feature organic formations, now and then mollified by geometric forms. His sculptural output is also of importance.

AURÉL BERNÁTH 1895–1982

Peasants. "Graphic" Portfolio published in 1922

28 × 38 CM

11 × 15 IN.

STENCIL, INDIA INK, GOUACHE,

GOLD PAINT ON PAPER

SIGNED LOWER RIGHT: BA

KELEBIJA
18 Km.

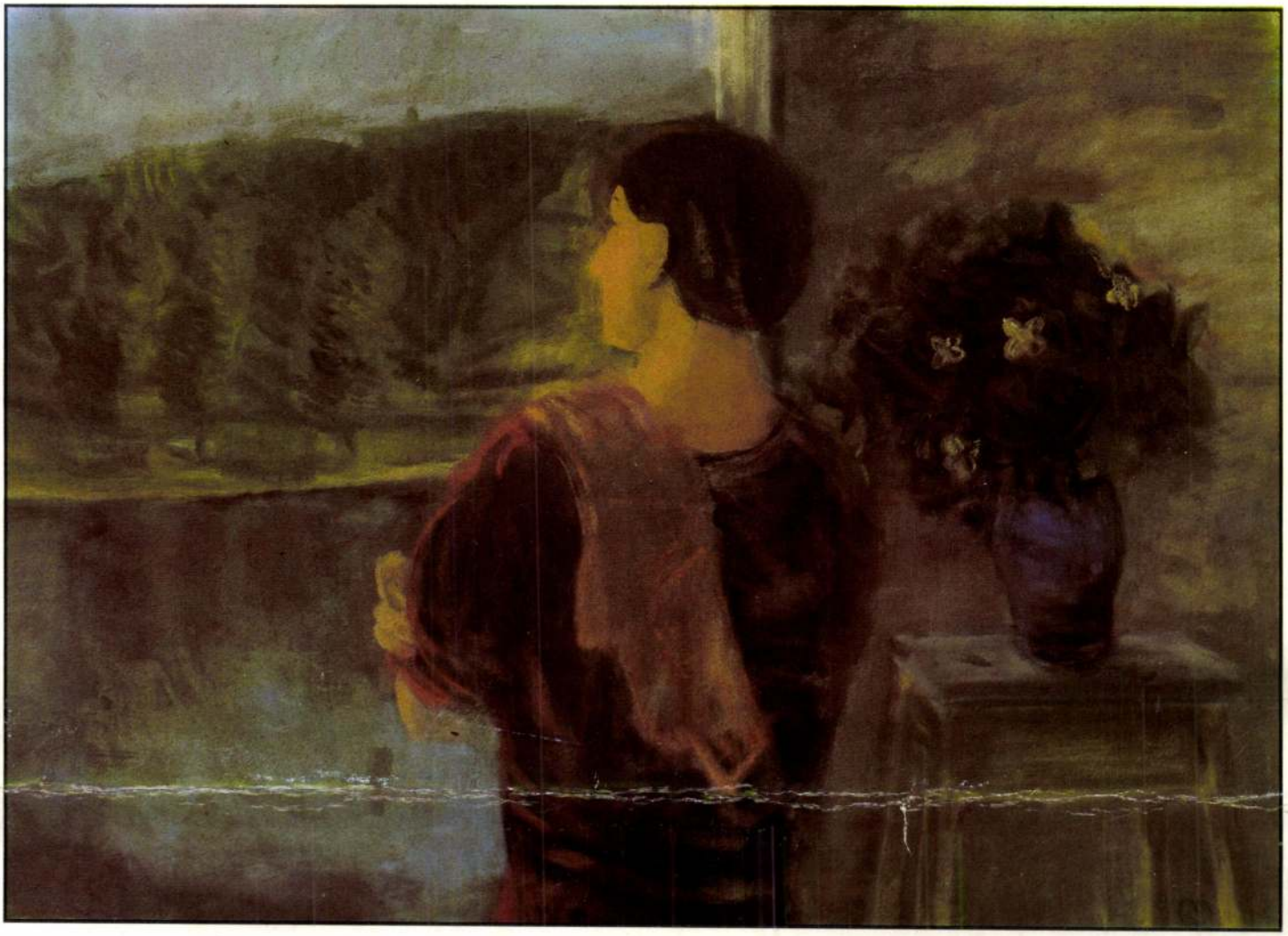

Ablakon kinéző nő 1931
BERNÁTH AURÉL pasztell, 70x100 cm

The woman who is looking out the window 1931
AURÉL BERNÁTH pastel, 70x100 cm

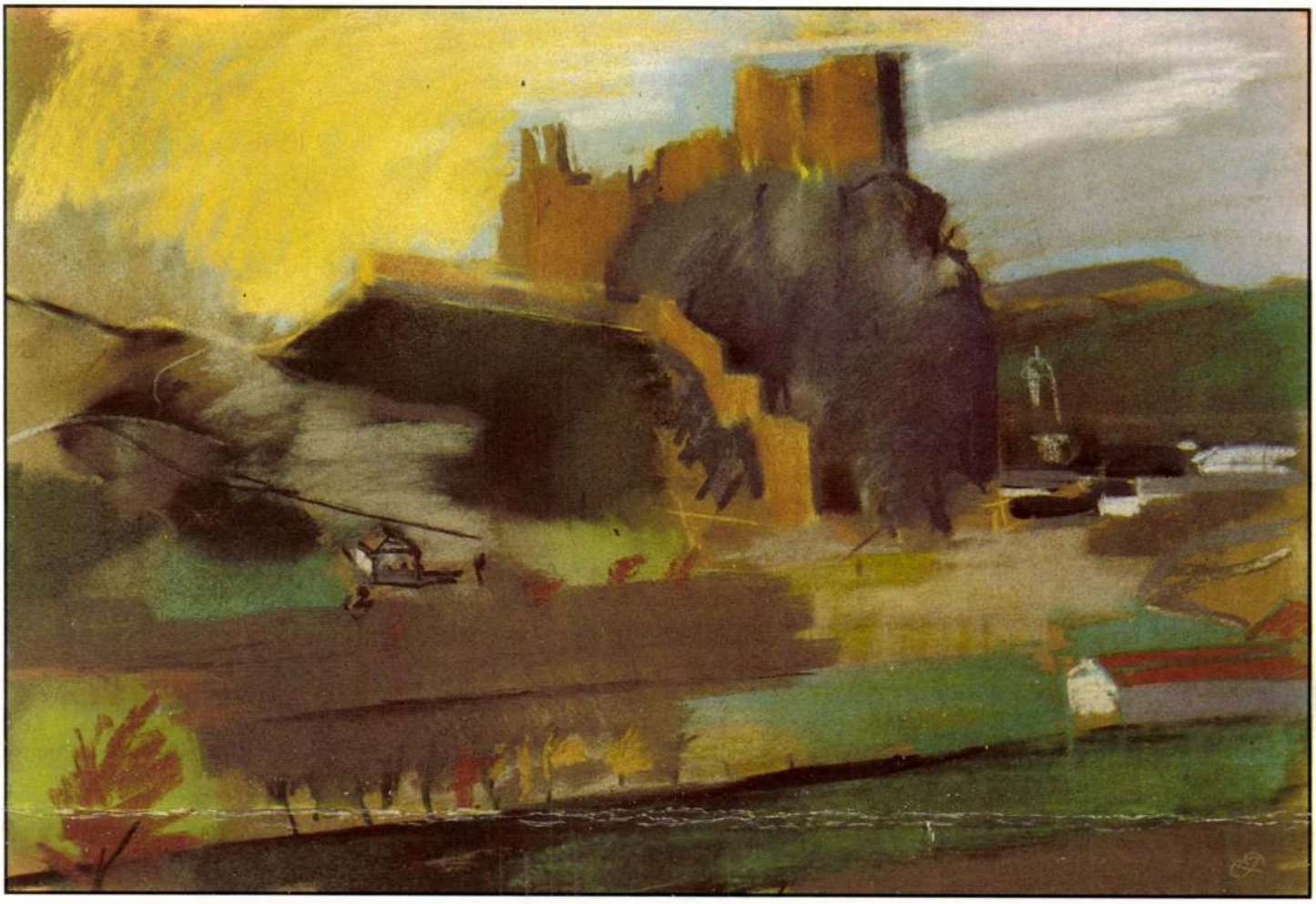

Beckó vára 1929
BERNÁTH AURÉL pasztell, 45x66 cm

Becko's castle 1929
AURÉL BERNÁTH pastel, 45x66 cm

Csendélet 1927 ■ Still Life 1927

BERNÁTH AURÉL olaj, 54x68 cm ■ AURÉL BERNÁTH oil, 54x68 cm

Táj jázminnal 1938
BERNÁTH AURÉL olaj, 80x108 cm

Landscape with Jasmine 1938
AURÉL BERNÁTH oil, 80x108 cm

Park 1953 ■ The park 1953

BERNÁTH AURÉL vegyes technika, 30x40 cm

AURÉL BERNÁTH mixed technique, 30x40 cm

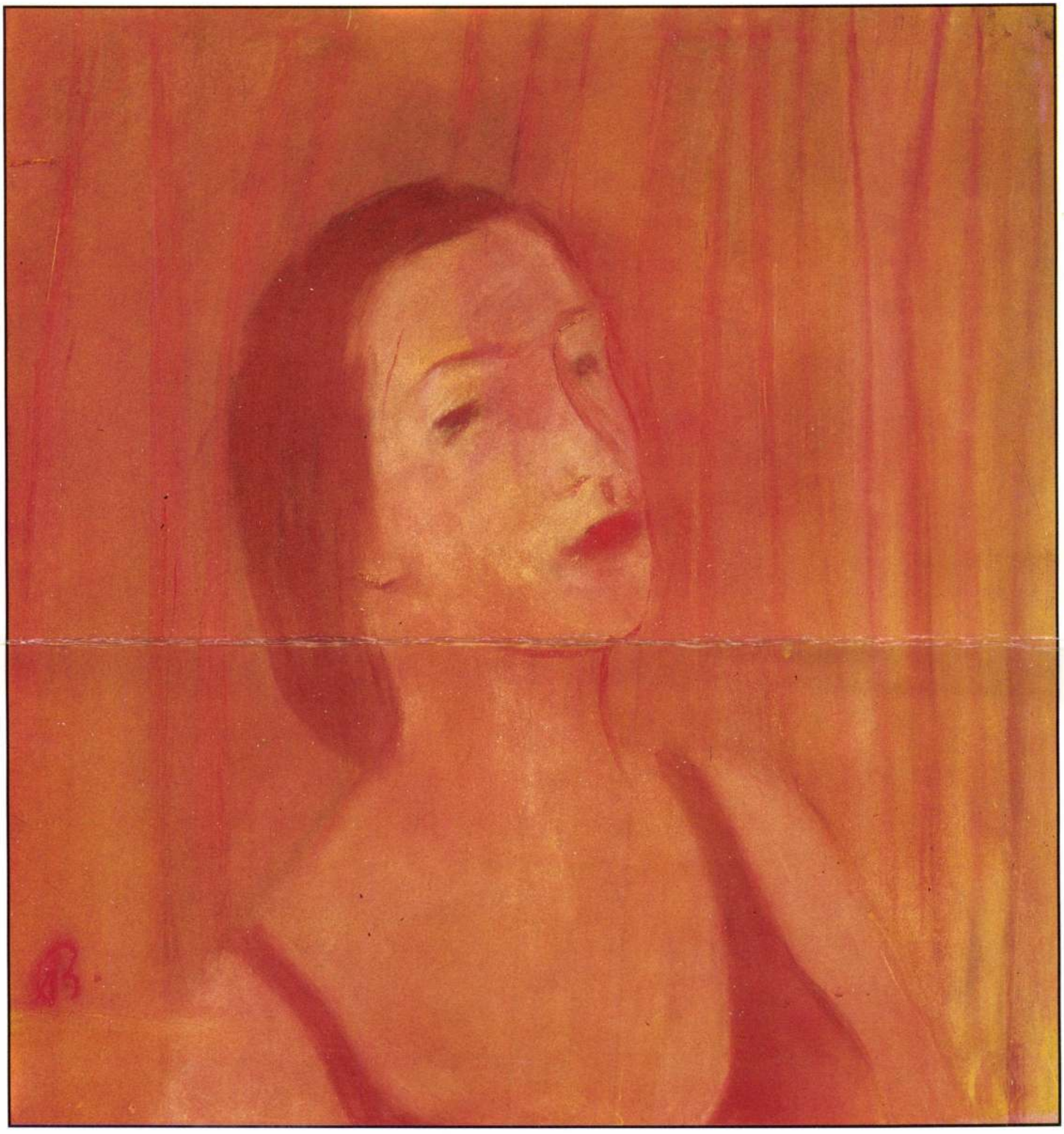

Portré 1972
BERNÁTH AURÉL pasztell, 51x47 cm

Portrait 1972
AURÉL BERNÁTH pastel, 51x47 cm

Világbéke-kongresszust ajánlok

Színhelye legyen: Washington

A diktatúrák veszedelmel
Sürgős cselekvésre van szükség!

A Pesti Napló számára írta:

báró SADAO ARAKI tábornok

Araki tábornok hosszú éveken át volt Japán hadügyminisztere és őt tartják ma is változatlanul a mindenható katonai párt vezérének. Araki tábornok jelenleg is a japán legfelsőbb haditanács tagja és döntő befolyása van a mikádó országának politikájára. Araki tábornok ebben a Pesti Napló számára írt cikkében igen figyelemreméltó módon a diktatúrák ellen foglal állást, amikor a következőket írja:

A demokrácia eszményét világszerte veszedelem fenyegeti a kommunista és a fasiszta diktatúrák részéről. Ezt legjobban bizonyítja Spanyolország példája. A párizskörnyéki békeszerződések várható következményeire egyesek már jóelőre felhívták a figyelmet, de szavuk a pusztába kiáltott hang maradt és senki sem fogadta meg tanácsaikat. Nagyrészt erre vezethető vissza az, hogy egy sor nemzet — különösen Európában — a demokrácia helyett önként vállalt bilincseket rakott magára.

Araki

Mindenkinek leghőbb vágya a világbéke megőrzése, de ezt nagymértékben veszélyeztetik a különböző szélsőségek. Mi Japánban szerencsére már tíz év előtt felismertük, milyen veszedelmet jelent a kommunizmus és már akkor gyökeresen leszámoltunk ezzel a veszedelemmel. Megmenekülésünket a japán nép idealizmusának és a császári ház iránt érzett határtalan hódolatának köszönhetjük.

A szélsőséges pártok különösen ott veszedelmesek, ahol nincsenek a népnek olyan ideáljai, amelyekbe hitét vetheti. A legjobb példa erre a kínai köztársaság, ahol névleg ugyan demokrácia van, azonban ez az eszmény nem vert gyökeret még a nép lelkében, így azután a kommunista tanok terjedésének nincsen akadálya.

Bármelyik fél győz is *a spanyol polgárháborúban*, legalább is kétséges, hogy javulni fognak-e a viszonyok. Könnyen lehet, hogy még nagyobb lesz a széthúzás és éppen olyan komor jövő elé néz ez a szerencsétlen ország, mint amikor a fasiszták és kommunisták harca az uralomért megkezdődött.

Azt hiszem, *Franciaország* lesz a nyugtalanság következő áldozata és nagyon könnyen megtörténhetik, hogy Franciaország is olyan súlyos helyzetbe kerül, mint Spanyolország. Előbb-utóbb minden országnak szembe kell néznie a vörös veszedelemmel és ebben a küzdelemben csak az évszázados tradícióknak és magasztos eszményeknek a lelkekben gyökerező ereje segítheti a népeket.

Egyes országokban áldemokráciákat láthatunk és ha közelebbről szemügyre vesszük a helyzetet, kiderül, hogy alapjábanvéve szó sincsen demokráciáról. *Németországban és Oroszországban* kétségkívül az juttatta uralomra a szélsőségek diktatúráját, hogy ebben a két országban *sohasem volt igazi demokrácia.*

Nem tartom egészséges pótléknak a demokrácia helyett a diktatúrák bevezetését. Azokban az országokban, amelyekben gyenge lábon áll a demokrácia, hamarosan szélsőséges hatalmak kerülnek uralomra. A kommunizmus világszerte mindenütt igyekszik kihasználni a helyzetet, hogy megvalósítsa a proletárdiktatúrát. A demokráciának most kell majd lovizsgáznia, hogy a jelenlegi zavaros viszonyok között hol vannak elég erős gyökerei és hol uralkodik áldemokrácia csupán.

A Népszövetség a demokrácia szempontjából semmit sem jelent. A Népszövetség nem élvezi a közvélemény hitét és bizalmát. A világháború alaposan próbára tette a demokráciákat, de az igazi demokráciák megállták a helyüket. Azokban az országokban, ahol a demokrácia nem volt üres jelszó, sikerült elkerülni a fasizmus, kommunizmus és a horogkereszt uralomrajutását.

Nem helyeslem a diktatúrákat, mindazonáltal ott, ahol már uralomra jutottak, befejezett ténynek kell tekinteni és fel kell mérnünk értékeiket, mert a világbékét csak úgy őrizhetjük meg, ha tisztában vagyunk a legkülönbözőbb irányzatokkal.

Véleményem szerint *sürgősen világbékekongresszust kellene összehívni*, mert szörnyű tájfun viharfelhői gyülekeznek az égbolton. Most dől el a háború és a béke sorsa. Bárhogyan alakuljon is a jövő, mindennél kívánatosabb lenne, hogy a mostani bizonytalanságnak végre végeszakadjon.

Én Washingtont ajánlanám a világbékekongresszus színhelyéül és arra meghivatnék minden országot, sőt minden politikai áramlat képviselőjét is. Szent meggyőződésem, hogy ennek a kongresszusnak *sikere lenne*, mert végül belátnák a nemzetek, hogy csak együttesen oldhatják meg a nagy világproblémákat.

A világbéke megőrzésében fontos szerepe lesz a *vallásnak is*. Nem tudom, hogy' gondolkodik erről például a szovjet? Vallásos hit nélkül nem lehet megváltani a világot.

Figyelő szemmel álljanak őrt a világ nemzeteinek vezetői és igyekezzenek minél egyenesebb irányt tartani, mert a szélsőségek mindenütt támadásra készen állanak. Végül pedig *szakítsunk a sötét pesszimizmussal*, nehogy a világot újabb katasztrófába taszítsuk.

Bernáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

Az én karácsonyom

Irta: Sértő Kálmán

Az angyalkincstárból most hull a
Lepkeszárnyú, nagy, szűzi hó,
Elolvad a szemem bogarán,
Mint elfáradt muzsikaszó.
Csak karácsonyfámon marad meg,
Az alvó hegyi fenyvesen,
Hol keserű jégcsapcukrain —
Zörrennek össze estelen...

Vándorok és tiszta szegények —
Karácsonya az ünnepem,
Nem vagyok a Sors selyemfia,
Holló búsul a szivemen.
Ünnepi fához nem hiv senki,
Mert dőlelném zokogón,
Nézném a gyeryát, mint bús halász,
Alkony sugarát őszi tón...

Se szűröm, se asztalon kalács,
Se feleség, se tűzhelyem,
Zokogva dorgálom az eget,
Hol számomra csak hó terem.
Illatlan rózsaszirmával
Betakar, görnyeszt az úton,
Hogy minden pórusomba széltű —
Miért szurkál? én nem tudom...

Olyan fehér a világ most, mint
Valahol bús anyám haja,
Szárazkenyérrel várt rám, szegény,
Nyögtem, de nem mentem haza.
Városi uccán nézek égre,
Nem akar elállni a hó,
Szeret az Isten, tudja, hogy rám,
Milyen színből kell takaró...

Világhírű színésznők cikkei

A siker titka

Munka és romantika az énekesnő életében

A Pesti Napló számára irta:

Jeritza Mária

A legtöbb ember a híres énekesnőben csak a sors kegyeltjét látja, akinek az egész életét boldogság tölti el. Azt mondogatják: *»Milyen nagyszerű lehet szépnek, gazdagnak és híresnek lenni...«* Akik ezt mondják, azoknak csak részben van igazuk, mert nem ismerik az érem másik oldalát.

Kétségtelen, hogy vannak pillanatok a művész életében, amikor valami pillanatnyi belső erő szinte szárnyakat ad neki és ilyenkor a közönség elismerő tapsa kétszeresen jólesik. Az ilyen pillanatok azonban ritkák, így az énekesek és énekesnők élete szakadatlan munka, szakadatlan fáradozás, hogy megtanulják azt a sok mesterségbeli dolgot, amely nélkül nem tudnának a közönségnek tökéleteset nyujtani. A közönség csak a sikert látja és sejtelme sincs arról, hogy milyen drágán kell megvásárolni. Most nem gondolok a kezdet nehézségeire, hiszen azokat még a laikusok is ismerik, hanem már az úgynevezett »beérkezett« művész küzdelmeire. Szeretnék itt képet adni arról, hogy milyen annak az énekesnőnek az élete, akit az egész világ sztárnak ismer.

Már magábanvéve a rendelkezésre álló időnek a beosztása is nagyon nehéz és a szó szoros értelmében percre kidolgozott programot kell papírra vetni. En gyűlölöm az intrikákat és soha ilyesmibe nem engedem magam bevonni, mert tudom, mennyi energiát von ez el. azt komolyabb és érdemesebb munkára lehetne fordítani.

Manapság már nem lehet mindent a művész *ihletére* bízni. Alaposan felkészülve szabad csak kiállani a közönség elé, mert az ihlet az istenek adománya, amelyre nem lehet vakon építeni, éppen ezért sokkal helyesebb, ha a művész szerepét a legapróbb részletekig tökéletesen tudja.

Amerika különösen alkalmas a művészi munka fokozására, mert az új világ lázas iramа folytonos újabb erőfeszítésekre ösztönzi a művészeket.

Hogyan él egy híres énekesnő? A délelőttöket teljesen lefoglalják a próbáim. Általában négy nap alatt be szoktam tanulni egy-egy szerepet, egy új dal betanulásához pedig már néhány óra is elég. Ami a színpadi részt illeti: szerepeimet odahaza teljesen átveszem és heteket töltök azzal, hogy az illető opera légkörét és legkisebb részleteit is a magamévá tegyem. Történelmi munkákat, könyveket, emlékiratokat búvok naphosszat, hogy mindent megtudjak, ami szerepemre vonatkozhatik.

Soha kétszer egymásután nem csinálom ugyanazt a gesztust a színpadon, mert ez egyike azoknak a ritka dolgoknak, amelyeket ösztönömre bízok. Ezt azért említem meg, hogy megértessem, miért nincs szükségem tulajdonképpen próbákra. Ennek ellenére sem kések el soha a próbáról, mert kíméletlenség volna kollégáimat megvárakoztatni. Egész pályafutásom alatt *egyetlenegyszer sem voltam pontatlan.*

Déltől délután öt óráig a telefonhívásokra válaszolok. Ettől az időtől eltekintve, egész nap ki elnyésző kis része érdekel csak személyesen is. van kapcsolva a telefónom és senki sem beszélhet velem. Természetesen a napi sokszáz telefónhívás elenyésző kis része érdekel csak személyesen is. A túlnyomó többséget titkárom intézi el, hiszen ezek zenebolondok, autogram-vadászok, jótékony egyesületek és kölcsöntkérő emberek telefónjai.

Öt órakor megérkezik korrepetitorom, akivel szorgalmasan gyakorlok, majd vele együtt átnézem a nekem ajánlott kompozíciókat. Ezt a munkát különös lelkiismeretességgel végzem, mert meggyőződésem, hogy mindenki, aki szolgálatot akar tenni a művészetnek, tehetsége legjavát adja és a legnagyobb bizalmat tanusítja irántam, amikor munkássága gyümölcsét elém terjeszti. Különben is nem egy tehetséges embert fedeztem már így fel, akik komoly nyereséget jelentenek a zenei élet számára.

Repertoárom meglehetősen nagy. (Köztudomású, hogy Jeritza Mária rendelkezik a legnagyobb repertoárral az egész világon. *A szerk.)* Több, mint *száz dalt* és *hetvenkét operaszerepet* tudok bármikor próba nélkül elénekelni. Hangversenyestéimen rendszerint két-három áriát és tíztizenkét dalt énekelek, miután azonban a közönség mindig ráadásokat követel, ennél sokkal többet adok elő. Természetesen, lehetetlen lenne ilyen nagy repertoár felett kezemben tartani az uralmat és huszonnégy órán belül bármely operaszerepet elénekelni, ha nem gyakorolnék állandóan.

Mint programomból is látható, *magánéletemre* alig marad idő. De még ha volna is rá időm, akkor sem igen járnék társaságba, mert nem bírom a füstöt, már pedig ha az embert meghívják valahová, akkor nehéz előfeltételként kikötni, hogy a vendégek ne dohányozzanak. Ez különösen Amerikában lenne lehetetlen, ahol az asszonyok még többet szívnak, mint a férfiak. Egyetlen szórakozásom a bridzs, de ezt is csak otthon játszom, néhány jóbarátommal, akik kivétel nélkül mind »nemdohányzók«.

A túlságosan fárasztó munkánál mindig fennáll a veszedelem, hogy az ember gyorsan megöregszik. Szerencsére a sport fiatalon tartja az embert és azt hiszem, ez a magyarázata annak, hogy Amerikában, ahol mindenki sportol, az emberek olyan hallatlan fiatalok tudnak maradni. Van egy barátnőm, aki hatvanévesnek látszik. Amikor megkérdeztem tőle, hány éves, azt válaszolta: *»Belül húszévesnek érzem magam, az emberek hatvannak néznek, a valóságban azonban nyolcvanéves múltam.«* Mondhatom, sokat kell sportolnom a szabadban, hogy az örökifjú amerikai nőkkel szemben helyt tudjak állani.

Az operaszezón befejezése után rendszerint hangverseny-körútra indulok. Ezek a turnék a hosszú vasúti utazások miatt rendkívül fárasztóak, de a vonat különben is az énekes legveszedelmesebb ellensége, mert a fáradalmaktól eltekintve, nagy a meghülés veszélye. Még szerencse, hogy néha mulatságos kalandok kárpótolnak a sok kellemetlenségért.

Minden évben fellépek New Yorkban, Bécsben, néha Budapesten, azonkívül egy sor más nagyvárosban is, így sok amerikai városba csak évek mulva jutok el ismét, de ilyenkor azután a közönség páratlan lelkesedéssel fogad. Amikor legutóbb hosszú idő után New Havenben megint hangversenyt adtam, az előadás után óriási tömeg vette körül autómat. Virággal és autogramkéréssel halmoztak el. Titkárom már előre kikészített 1200 autogramot, de ezeket pillanatok alatt elkapkodták.

Az emberek tovább követelődztek és egy különösen lelkes zenebarát az autóm tetejére mászott és úgy dugta be a fejét kocsim ablakán, hogy autogramot kérjen. Féltem, hogy leesik a fiatalember, így gyorsan intettem egy rendőrnek, átadtam neki egy autogramot és egy szál vörös rózsát, azzal a kéréssel, hogy adja oda a kocsim tetején hasaló ifjúnak.

— Természetesen, Miss, — felelte mosolyogva a rendőr, de bizony a gyerek sem a virágot, sem az autogramot nem kapta meg, mert a rendőr mind a kettőt szépen bezsebelte és jókedvűen mosolyogva távozott.

A nyaralásom?

Nos, a nyári szünidő első napján reggel kilenc órakor már bekopog hozzám a korrepetitor:

— Ideje, hogy elkezdjük a gyakorlást...

Nincs időm a szerelemre!

Királyok, hercegek és Chevalier...

A Pesti Napló számára irta: **Mistinguett**

Tizenötéves korom óta színpadon élek. Először hegedűművésznő szerettem volna lenni és be akartam iratkozni a párizsi zeneakadémiára, azonban amikor ráeszméltem, hogy akkor évekbe telne, mig a közönség elé léphetnék, gyorsan letettem szándékomról és a konzervatórium helyett mingyárt a színpadra léptem. Sokat utaztam, voltam énekesnő, hivatásos táncosnő, játszottam Amerikában, Angliában és a kontinens szinte minden országában.

Milyen a népszerű énekesnő élete?

Nagyon nehéz. Igazán segítenünk kellene egymáson, hiszen a kis kabarék énekesei és énekesnői között nagyon sok vérbeli művész van, akik csak az alkalmat lesik, hogy tanúságot tegyenek tehetségükről.

Maurice *Chevalier*-hez ifjúkori barátság szálai fűznek. Még akkor szerződtettem partneremül, amikor bizony meglehetősen ismeretlen volt. A világháborúban Chevalier hadifogságba esett és egy német internálótáborból írt nekem szomorú leveleket. Elhatároztam, hogy bármi áron is, de kiszabadítom partneremet. Madridba utaztam, ahol vendégszereplésem során sikerült elérnem, hogy XIII. Alfonz személyesen közbelépjen Chevalier érdekében. Az intervenció eredményes volt, mert legkedvesebb partneremet svájci területen egy súlyosan sebesült német hadifogollyal kicserélték.

A legfantasztikusabb kalandokat mesélik rólam. Ha csak két percig beszélgettem egy férfival, másnap már legalább is azt mesélték rólunk, hogy eljegyeztük egymást. A legmulatságosabb ilyen esetem talán az volt, amikor *Mayol*-lal, a híres énekessel hoztak hírbe. Ebben annyi volt csak az igazság, hogy néhány percig elbeszélgettem a deauvillei strandon a nőgyűlölő énekessel. Ez is elég volt azonban ahhoz, hogy félóra mulva Mayolt már mindenütt mint a vőlegényemet emlegették. A mi fülünkbe is eljutott a hír és olyan mulatságosnak tartottuk, hogy sajnáltuk volna a közönséget egy cáfolattal kiábrándítani. Mayol odáig ment, hogy egy szép gyémántgyűrűt is vásárolt nekem a kaland emlékére, de persze még ezt is félremagyarázták és az emberek azt mondták, hogy ez a jegygyűrűm.

Az ilyenfajta híreknek semmiféle alapjuk nincs, mert én csak a munkámnak éltem mindig. Nincs a világon olyan férfi, akinek a kedvéért otthagynám »a világot jelentő deszkákat«. A színésznőnek, aki sikerre vágyik, egész napját a munkának kell áldoznia. Ha új revűre készül a színházam, ragaszkodom ahhoz, hogy először minden egyes zeneszámot zongorázzanak le előttem, anélkül, hogy a szerző nevét megmondanák, mert nem akarom még azt sem, hogy a komponista neve befolyásoljon.

Korántsem állítom, hogy festőnő volnék, mindazonáltal én magam rajzolom meg kosztümjeim vázlatait, amelyeket azután ellenőrzésem mellett szakemberek készítenek el. Ha hozzávesszük még mindehhez a fodrászt, a ruhapróbálást, a manikürt és a fényképészt, nem is beszélve arról a rengeteg emberről, aki a legképtelenebb kívánságokkal felkeres, akkor érthetővé válik, hogy időm sincs azokra a romantikus kalandokra, amelyeket rólam mesélnek.

Naponként öt-hatszáz levelet kapok. Titkáro-

és sok torz anekdotát hallott már a siralomházról. Utolsó kívánság, satöbbi. Néha megható és erkölcsnemesitő tudósitások jelennek meg a kivégzés után, elmondják, hogy az elitélt magábaszállt, könnyezve, de nyugodtan fogadta anyját, közölte a fogház lelkészével, hogy megbánta bűnét és szívesen viseli el a büntetést, majd pörköltet rendelt és utána elszívta utolsó cigarettáját. Mit csinálhat most az az ember, akit reggel felakasztanak? Az utas úgy emlékezett, hogy hét órakor szoktak akasztani. Holnap reggel hétkor az utast felkelti a bejáró takarítónő. Fürdő, gyors reggeli, alig lesz ideje, hogy feleségével beszélgethessen. Most, karácsony előtt, sok a munka. Milyen keveset tudnak beszélgetni mostanában! Gyors reggeli a terített asztal mellett; mire a mézet felkeni a süteményre, a fogházorvos már régen megállapította a beállott halált. Mire az utolsó falatot lenyelte, a fiatal férfi, aki most még él, már koporsóban lesz. »Megállapitom a beállott igazságszolgáltatást« — gondolta az utas és kinézett az Andrássy úti fák száraz, csontszerű és lombtalan ágaira. Egy ember meghal holnap, egy ember meghal, aki sohasem reggelizett terített asztal mellett, akinek sohasem volt fürdőszobája. Lehet, hogy már találkozott ezzel az emberrel, elment mellette az uccán, vagy szemben állt vele a villamos perrónján. Eszébe jutott egy tárgyalás, pár évvel ezelőtt. Rövid időre beült a tárgyalóterembe. Ijedt suhanc volt a vádlott, pénzt akart rabolni egy bankból. Keveset beszélt és bizonytalanul. Az utas hirtelen a fiú nyakára nézett. Vékony, fehér, kissé lányos nyaka volt, azóta sem felejtette el ezt a nyakat. »Lehet, hogy ezt a nyakat hurok fogja összeszoritani ma délután?« — kérdezte akkor és rögtön felelt is magának: »Lehetetlen.« Hazament és délután értesült róla, hogy a fiú már nem él.

Mit csinálhat most a halálraitélt? — gondolta az utas a Köröndnél. Talán most búcsúzik. A kezétől búcsúzik, a lábától, melyekkel szoros kapcsolatot tartott fenn eddig, de a kapcsolat holnaptól kezdve megszűnik. Holnaptól kezdve minden szerve külön életet él, sőt az egyes szervek minden egyes sejtje önállósítja magát, az együttműködésnek vége. Nem tartott sokáig, úgyszólván átmeneti jellege volt, alkalmi tömörülés, rövid és nem egészen zavartalan társas összejövetel. A határidő holnap reggel hétkor lejár.

»Bajza uccal« — kiáltotta a kalauz és az utas

Bernáth Aurél rajza a Pesti Napló számára

Pesti Napló 1935 dec. 25, kép

ben, a francia határon valami felesztendővel ezelőtt tartóztatták le; barátnője, aki táncosnő volt egy párizsi mulatóban, zokogva búcsúzott el tőle a főtárgyalás után s az ujságirók előtt könnyek között igérte meg az elítéltnek, hogy »megvárja, amíg kiszabadul, hogy megkezdhessék aztán egymással a boldog és becsületes életet«. Ami ha kevéssé hihető is, írta az ujság, mindenesetre szép igéret.

Nagyanyó délben még mindig leste a váratlan vendéget, akit beütött könyöke jelentett neki az ősi babona hitelével; és kissé kiábrándultan látta, hogy elmúlik a dél s öregedik a délután anélkül, hogy más látogató érkezett volna, mint akikről előre tudtunk. S akik itt voltak, azok is távoztak már. Amikor azután Gyurica, az öregkocsis, felhozta este a faluból a postát és nagyanyó mint mindig, elsőként nézvén át az ujságokat, meglátta azt a csúnya párizsi hírt: minden vendégvárást, minden reménykedést és örömet, sőt minden bosszúságát elfelejtette, — igen: abban a pillanatban már csak egy volt fontos, az, hogy Anna néni meg ne tudja, mi áll az ujságban Miska bácsiról. »Istenem, Istenem«, sopánkodott nagyanyó, »hát hiszen ez rettenetes, hogy becsukták ezt a szerencsétlen Miskát! dehát ezt úgyis tudtuk, hogy csak nem lehet más a vége neki! hanem az a borzalmas, hogy még *ott* is hűtlen az én szegény gyermekemhez!« Mert nagyanyám főképpen ezt, a hűtlenséget, szerette volna eltitkolni Anna néni elől. Holott tulajdonképpen ez sem lett volna már nagyobb ujság a számára. Ám amint nagyanyó kinyilvánította ezt a nézetét és óhaját, a család azonnal két pártra szakadt; minden megdöbbenés, sajnálkozás elhalványult az azonnal fellángoló indulat mögött. Igenis, »kímélni kell az Anna érzelmeit és érzékenységét!« csatlakozott az egyik párt nagyanyóhoz; a másik párt, nagyapám mögött, azt vallotta, hogy »most végre legalább kiábrándulna abból a fickóból!« »Szólni kell Annának, azonnal!« tüzelt a nagyapa-párt, »mert most aztán történnie kell valaminek, úriasszony mégsem lehet élettársa egy bukott fráternek, egy börtöntölteléknek!« — s ha a nagyanyó-párt néhány tagja mintha hajlott is volna erre az érvelésre: mégis kitartottak nagyanyóék amellett, hogy »szólni, jó, majd szólunk neki, de semmiesetre sem ma, karácsony napján! talán mégis ki kellene várni egy alkalmasabb pillanatot!« »Van-e erre *alkalmas* pillanat?!« kérdezték ingerülten a szólás-pártiak, »nem jobb hamar, egyetlen erélyes mozdulattal vágni ki a beteg részt?!« S ilyen módon vitatkoztak, vitatkozgattak; a család felnőttjei a rokonság jogán s a legszemélyesebb szempontok szerint szóltak bele Anna néni életébe, érzelmeibe és sorsába.

Anna néni eközben szobájában ült, a nagyfolyosón túl, éppen szemközt a »gyerek-háló«-val, s mint mindennap estefelé, naplóját írta. A napló első oldalán, amint az esztendőkkel később láttam, ez állott: »Napjaim. Ha egyszer visszajösz [illegible] biedermeier-íróasztala mellől. Aztán kiment szobájából, naplóját, a mindig-csukottat, nyitvahagyta az asztalon, — a lila tinta még alig száradt meg ezeken a sorokon: »Anyánk délben, amikor látogatók érkeztek, felállván a kék fauteuil-ből, könyökét beleütötte a kartámlányba, s attól kezdve már egész napja váratlan vendég érkezését reményli. Ah, ha most végre az én örökkön várt Miskám érkezne!« Anna néni lassan, roggyannó lépéssel átment a nagyszalónba. Amikor ebben a tőle szokatlan időben a szobába lépett, hirtelen csend lett, az a csend, amely mindennél jobban árulkodik: az igazoló, a bizonyító, a hitelesítő csend. Márton bácsi hirtelen a kandalló mellett álló hatalmas fás-ládába vágta az ujságokat; nagyapa zavartan köhhentett; nagyanyó sápadtan állt fel, ezúttal a piros fauteuilből: mindenki riadtan meredt az ajtóban megálló Anna nénire, — s ebben a pillanatban kétségtelen volt, hogy Anna néni már tudja, mi történt. Honnan? mellékes. Megérezte. »Tudta.« A cselédek meghallottak valamit és eljárt máris a szájuk. Nem mindegy? de igen. A fontos, hogy ott állott az ajtóban Anna néni, arcán lefonnyadt rózsákkal, tiszta éles-kék pillantása helyett zavaros, sötét sugárral szemében, amely riadtan rezdül szerteszéjjel a szobábanlévőkre; fényes szőke haján mintha bágyadt, szürkés moha ütött volna ki, s már nem volt karcsú akkor, hanem olyan, mint akinek mingyárt kettőbetörik az alakja. Ott állott és nézte rokonait. S a csendben, amely gonosz, áldozatára leső nagy ragadozó-madárként ült a szobán, mozdulatlanul, ebben a csendben Anna néni pedig azt tudta, hogy Juliska nem hazudott. Senki sem szólt, sokáig. »Mi történt?« kérdezte aztán Anna néni, elesett hangon. Valaki akkor, a fivérei közül, köszörülni kezdte a torkát; nagyanyó halkan elsírta magát. »Miskát lecsukták?« kérdezte tovább Anna néni, hangtalanul. Nem kapott választ. Akkor Anna néni szeme a fás-ládára villant s máris felélépett, az ujságokért. De ekkor elébe állott nagyapa. »Hagyjad, leányom«, mondta rekedtes, remegő hangon. »Hagyjad már, no! Minek kínozzad magadat azzal, hogy elolvasod azt a...« Nem folytathatta; Anna néni szigorú, szűk szemmel nézett rá s némán elhárította útjából, a fás-ládához lépett, kihalászta az óriási fahasábok közül az ujságokat és halálosan biztos kézzel nyitott arra a lapra, amelyen a gyászhír állott. Elolvasta; fellapozta a második ujságot, abból is elolvasta a majdnem egyező szövegű hírt; aztán elolvasta még a harmadik ujságban is. S akkor lassan, nehéz mozdulattal a kandalló mellé ejtette a lapokat és szótlanul kiment a szalónból.

Tudom, — elmesélték később — hogy azonnal vigasztalni kezdték. Nagyanyó és nagyapa ment be hozzá elsőnek. Arról beszéltek neki, hogy nem szabad bánkódnia amiatt a »méltatlan« férfiú miatt. Azzal biztatták, hogy »az idő minden fájdalomra írt ad«. Erősítgették, hogy egy gazdag, szép, előkelő s még nem is harmincéves *elvált* asszonynak semmi oka sincs a kétségbeesésre. **Istenre hivatkoztak, a család becsületére, Anna** [illegible] sőbb hallottam, senkinek sem felelt, nem [illegible] különös módon olyan egykedvű vagy inkább merev volt az arca, mintha nem is érdekelte volna, sőt: mintha nem is értette volna, miről van szó. A rokonság végül is bizonytalan érzésekkel hagyta magára Anna nénit: s holmi aggályoskodások után abban állapodtak meg, mert ez volt mégis a legkényelmesebb, — s mert mást úgysem tehettek — hogy hagyjátok már, amíg magától megjön az esze, ne szekáljuk már tovább, no! reggelre majd csak kialussza a bánatát.

A vacsora csinos kis hangulatban zajlott le. Nem, ez hibás szólásmód ebben az esetben: mert nemcsak az emberek hallgattak a vacsoraasztal körül, hanem mintha még tányérok, evőeszközök, poharak is mind megnémultak volna. Anna néni persze nem jött ki a vacsorához sem a szobájából; nagyanyó beküldte hozzá Juliskát valami ennivalóval; a lány feldúltan s bűntudattal telement be hozzá s aztán remegve jelentette odakint úrnőjének, hogy »nem szólt hozzám az Anna nagysága, inkább csak úgy csendben integetett, hogy hordjam az irhámat nagytálcástul«. Aztán nemsokára lefeküdtünk.

4.

A csalhatatlan, titokzatos gyermeki ösztön riasztott fel éjszaka, holott mindenkor a legmélyebb alvó voltam az unokák között. Riadtan, dobogó szívvel meredtem a sötétbe, tág füllel hallgatóztam a csendben. Nem tudtam, miért ébredtem fel; nem tudtam, mit figyelek, mire várok: csak azt tudtam, hogy valami történni fog. S abban a pillanatban hangzott a dörrenés Anna néni szobája felől, alig néhány méternyi távolságban a mi szobánktól, a folyosó túlsó oldalán. Akkora volt csak az a dördülés, mint egy ajtócsapódás, talán kissé tompább is és távolibb. Olyan volt... pontosan olyan, mint amikor csontos ujjal, egyszer, erélyesen megkoppant valaki egy távoli ajtót. Utána csend lett; és csak nagysokára, — nekem úgy rémlett: fojtogató, végtelen órák multán — hallatszottak a sürgős, riadt, papucsosan csoszogó lépések a folyosón, a kopogtatás, dörömbölés és végül a fejszecsapások az ajtón, majd a kiáltozás, siránkozás, jajveszékelés az egész kastélyban. Én azonban már akkor, abban a végtelenségnek tetsző néhány süket másodpercben a dörrenés után, a gyermeki lét e ritka, megismerő pillanataiban tudtam vagy talán inkább csak megsejtettem, hogy akit nagyanyó beütött könyöke előre jelentett: az éjszakai kopogás mögött megérkezett házunkhoz az örök váratlan vendég, a halál.

Kömendi Ferenc

VÁROSI SZINHÁZ
OPERA-
BÉRLETE

20 előadás keretében fellépnek:

Gigli — Saljapin
Lauri Volpi — Baklanoff
Titta Ruffo — Grace Moore
De Luca — Elde Noréna

NÉMETH MARIA

és még 10 elsőrangú külföldi művész. A bérletben továbbá szerepelnek elsőrendű teljes OLASZ EGYÜTTESEK (Stagionék).

BÉRLETEK CSAK KORLATOLT SZAMBAN KAPHATÓK! ELSŐ KÉT NAPON 400 BÉRLET ELKELT.

Első előadás november 11-én 8 órakor.

SALJAPIN

felléptével

FAUST

Faust: Vasso Argyris (Staatsoper, Wien), továbbá Zoltán Irén, Mojzer Margit, Erdy, Arany.

A rendezést irányitja: Hevesi Sándor dr.

Jegyek ára 2.50—14 P. Bérletben 1.10—5.60 P.

Bérletjegyek és részletes prospektusok kaphatók a

Városi Színház pénztáránál, tel. 322—92,
Rózsavölgyi és Társánál, tel. 820—83,
Központi Színházjegyirodánál, telefonszám 111—11.

* (A Nagy szerelem jubileuma.) Pénteken este kerül színre *Molnár* Ferenc nagysikerű vígjátéka, a *Nagy szerelem huszonötödször* a *Vigszínházban*. A jubiláris est közönsége lelkesen ünnepelte *Darvas* Lilit, *Góthné Kertész* Ellát, *Perczel* Zitát, *Jávor* Pált, *Ráday* Imrét, *Bihari* Józsefet és a többi szereplőt.

A Norma felújítása Németh Máriával

Vincenzo *Bellini*, a nagy olasz zeneszerző halálának *századik* évfordulója alkalmából az Operaház *november 12-én, kedden* felújítja a *Normát*. Az ünnepi reprizhez, amelyet *Márkus* László főrendező rendez és *Fleischer* Antal karnagy vezényel s amelynek karrészleteit *Roubal* Vilmos karigazgató tanította be, *Fülöp* Zoltán tervezett új díszleteket.

Normát, a druida papnőt *Németh* Mária kamaraénekesnő énekli. A Bellini-dalmű szereposztása egyébként a következő: Norma: *Németh* Mária, Adalgisa: *Orosz* Julia, Klotild: *Szilvássy* Margit, Severus: *Halmos* János, Oroveso: *Székely* Mihály, Flavius: *Ney* Dávid.

* (A Fővárosi Orfeum új műsora.) A Fővárosi Orfeum pénteken este mutatta be novemberi műsorát, amelynek legnagyobb attrakciója a *Rimac*-társulat. Ez a zenészekből, táncosokból és táncosnőkből álló társulat valóban attrakció. Csupa ritmus és melódia minden mozdulatuk és zenéjük hangszerelése meglepő szenzációkat ad zenésznek és laikusnak egyaránt. A zenekart az ifjú *Rimac* vezeti és ő maga is táncol. Egy félóráig, amíg a zenekar előadása tart, egyetlen mozdulatlan pillanata nincs. A táncokban résztvesz egy táncosnő is, az ifjú Rimac nővére, akinél brilliánsabb táncosnő még magyar varieteszínpadon nem táncolt. Az a gyorsaság és bravuros ritmus, amely a társulatról készült és nemrég Budapesten bemutatott filmen hihetetlennek és trükknek látszott, most valóságnak bizonyult. A közönség zajos tapssal honorálta Rimacék produkcióját. A külföldi műsorból még kiemeljük Nati *Morales* spanyol táncosnő művészi tökéletességű számát és *Frank and Eugenie* elegáns légtornászprodukcióját. A kitünő külföldi számok mellett kellemetlen ellentétet jelent a magyar rész. *Harmath* Imrének *Der Bösendorfer* (A falu rossza) című régi, lapos ötletekre felépített, az ízléstelenség határán játszó komédiája szerepel a műsoron, de a jeles színészek hiábavaló igyekezettel próbálnak derültséget kelteni a német-magyar „műfordítások" rég lécsépelt kávéházi vicceivel. A darab semmiesetre sem méltó a kitünő műsor magas színvonalához. *(—n)*

Bernáth Aurél festményei

Ha figyelmesen végignézzük *Bernáth* Aurélnak, a Szépművészeti Kiállítások helyiségeiben (Mária Valéria-utca 8.) látható gyüjteményét, ha betelünk művészetének aranycsurgású mézével, örömmel eszmélünk rá, hogy Bernáth festészetében a valóság újabban, zamatosabban, kézzelfoghatóbban konkretizálódik. Az ábrázolt lényeknek, tájaknak ugyan nincs festőileg kifejezett formai megfoghatósága, biztos letapinthatósága, de úgy érezzük, hogy Bernáth képírói világának ködképei mind jobban szilárd anyagokká alakulnak. Spirituális művészete már nem emelkedik transcendens magasságokba, mindinkább horgonyt vet a világ szépségeiben. Szerencsésen kiegyensúlyozza, összeegyezteti a szellemi és reális lét érzékfölötti és érzékelhető, eszmei és anyagi értékeit. Bernáth újból felfedezte a természet festői szenzációit, de anélkül, hogy hütlen lenne lelki atmoszférájához. Már nincs kifejezése és a valóság között áthidalásra váró távolság, már nem férközhetik kettőjük közé idegen festő modora, az átszellemült természet a maga közvetlen, konkrét mivoltában jelentkezik úgy, ahogyan Bernáth megpillantja és lelki értékeit kihangsúlyozza. Viszszaérkezett az elvonatkoztatás világából, színskálája, barnás, kékes, szürkés, zöldes, aranyos tónusai zamatosabbak lettek, már örülni tud a felületi hatások lehetőségeinek, bár színei nem adják a dolgok realitását. Tónusértékeinek finomságait nem veszítette el, de elmaradt képeinek földi ózont nélkülöző, a világ szépségeiről lemondó légköre. Nem érezzük most már embereinek magárahagyottságát, szellemi árvaságukat a kihalt világban; tájképeiben már nem egyedül a zordságok, a kietlen fakóságok lírikusa.

Bernáth művészete most is lírai festészet, lelki önvallomás a látottakról és ebben az értelemben a l'art pour l'art legtökéletesebb megnyilvánulása. De minden alkotását képszerüen komponálja meg, egyikben sem adja kötetlenül a természet változó szögleteit. Még a látszólag impresszionisztikus hatású, újabb képeit is a magasabb elvonatkoztatás levegőjével itatja át. Elismeri, tolmácsolja már a valóság szépségeit, de nem velük akar hatni, hanem a saját maga teremtette értékekkel. Ezért magasrendü és őszinte Bernáth művészete összes vonatkozásaiban.

Minden újabb eredménye a *Parkban* című képében rezumálódik. Ez a festmény a magyar piktúra egyik legmagasabbrendü, legtisztább eszközökkel megoldott alkotása. Látszólag a francia, késői impresszionistákra, Cézannera emlékeztet, de formai föloldottsága, delikát színeinek minden finomsága, érzékeny változatossága Bernáth előzményeiben gyökeredzik. Mennyire gazdag, telített a kép festői hangezerelése, a színakcentusok a valóság himnuszát zengik, az olajfesték zamatossága is láthatóbban érvényesül. Minő eleven a játéka a park fáin átszürődő napfénynek, ott vibrál foltokban a szétszórt, de mégis megkomponált alakokon és átitatja az ezer árnyalatokban csillogó lombokat, a levegős parkrészletet. Valóban plein air világítás, igazi atmoszféra, de a tudatos kompozició erejével, — valószínüleg a müteremben — megszervezve. Többi festménye, így a *Pihenő munkások*, a *Villatelep*, a *Téli délután* is mind kivételes értéket tartogat. Bernáth legújabb megjelenése nevezetes dátuma festészetünknek.

YBL ERVIN

* (A „Fehér Ló".) November elsején ismét bemutatószámba menő felújítást adott a *Király Színház:* a *Fehér Ló* című revüoperettet hozta színre, amely *Charck* rendezésében bejárta a világot és évekkel ezelőtt nálunk is nagy sikerrel került színre. A derüs osztrák darab előadását ezúttal is *Tihanyi* Vilmos rendezte, nagyon színesen és látványosan, sok eredeti ötlettel. *Benatzky, Granichstädter* és Stolz ismert számait pedig a kitünő *Nagypál* Béla karnagy szólaltatta meg friss temperamentummal, finom elegánciával és remek ritmusérzékkel. Nagy sikerük volt a táncoknak is, amelyeket Bob *Gray* tanított be. *Hont* Erzsébet frisshangú és szép fogadósné volt; *Jurik* Ica teljes illuziót adott a szerelmes berlini kislány szerepében; *Pataky* Juci bravuros táncait az ügyes *Erdödi* Kálmánnal sorra megismételtették. A szerelmes főpincért *Kertész* Gábor, a berlini ügyvédet *László* Andor, a veszekedő német gyárost *Tompa* Béla, a német professzort *Késmárky* Kálmán alakította. Az öreg Ferenc József pátriarkális alakját szelid méltósággal vitte színpadra *Faragó* Ödön. Valamennyien sok tapsot kaptak Guszti pikkoló személyesitőjével, az ügyes, kis *Koltay* Ferkóval együtt. (—ny—).

* (Liszt emlékezete Bécsben.) Bécsből jelentik: *Weingartner* főzeneigazgató vasárnap a bécsi filharmónikusok *Wagner—Liszt*-hangversenyét vezeti. A hangversenyen részt vesz *Sauer* Emil, a híres zongoraművész is, aki — *Weingartner* igazgatóval egyetemben — egyike *Liszt* még életben lévő legkedvesebb tanítványainak. *Sauer* ezuttal *Liszt* A-dur zongorahangversenyét játssza.

× (A Royal Színház) művészeti vezetője *Tarján* György, Max *Pfeffer* bécsi kiadó meghívására Bécsbe utazott, ahonnan együtt utaznak *Zürichbe*, hogy megkezdjék a *Három ember a hóban* és *A miniszter felesége* című darabok próbáit. Tekintve, hogy úgy a *Royal Színházban*, mint a *Bethlentéri Színházban* a próbák huzamosabb ideig szünetelnek, *a darab előkészitését Zürichben Tarján György végzi.*

* (Dalest.) Csütörtökön este Irra Petina, a newyorki Metropolitan Operahouse tagja, rendezte bemutatkozó hangversenyét a Zeneművészeti Föiskola nagytermében. A művésznő *a volt cáricsalád leszármazottja* és az oroszországi összeomlás után Kínába, majd Amerikába került, ahol hamarosan fölfedezték hangképességeit. Tanulmányainak elvégzése után a Metropolitan azonnal szerződtette. A rokonszenves, nagykulturájú művésznő egyénisége inkább a dalnak elmélyülésre alkalmat adó világával forrt össze. Hangja bársonyos melegséggel ömlő, tömörzengésü alt, amelynek különösen eszményi finom hangindítását dicsérhetjük. Elsőrangú iskolája van, amely a hangregisztereket jól kiegyenlítette. Csengő magassága igazi meglepetés, csak a középhangok csúsznak hátra helyenként a torokba. Ennek a hibának részben elfogódottság lehet az oka, amely különösen az első *Purcell*-áriában volt érezhető. Zenei intelligenciája és kifinomult előadóművészete az ötféle nyelven énekelt dalokban ragyogóan bontakozott ki. Szövegmondása ritka tökéletességü. A *Händel*-áriák barokk hangzáspompája és klasszikus vonalvezetése, a *Schubert*-dalok megindító, halk lírája, a *Brahms* „Cigánydalok" zamatos eredetisége, a *Ravel*-poémák holdfényes impresszionizmusa és végül az orosz dalok melankóliával kevert szilajsága egyforma hatással érvényesült a művésznőnek egyszerüségével, megkapó, őszintén átérzett tolmácsolásában. A dalestnek forró sikerében osztozott zongorakísérője, Elizabeth *Westmoreland*, akit technikai tudása kissé a szolisztikus irány felé ragadt el. *(s. g.)*

Szinházi konfetti

Hétfőn ritka jubileum lesz a *Nemzeti Színházban: ötszázötvenedszer* kerül színre *Madách* remekműve, *Az ember tragédiája, Abonyival, Mátrayal* és *Tárayval* a főszerepekben. Szerdán új betanulásban kerül színre *Molière* vígjátéka, a *Fösvény*, amelynek főszerepeit a címszereplő *Bartos* Gyula, *Ligeti* Juliska, *Somogyi* Erzsi, *Olty* Magda, *Ungvári* László és *Forgács* Antal dr. játsszák. Jövő vasárnap délelőtt, mint a *munkáselőadás-sorozat első előadása, Az ember tragédiája* kerül színre.

*

Nádasdy Kálmán mondja:

— *Csajkovszky „Pique Dame"* című operájának fordításán dolgozom, amely az én rendezésemben, *Oláh* Gusztáv díszleteivel az *Operaház legközelebbi bemutatója* lesz.

*

Rózsahegyi Kálmán mondja:

— Szerdán délelőtt vettem részt először az *Urilány* próbáján. A darabban egy *elszegényedett méltóságos urat* játszom, akit a lánya tart el, családostul együtt. A győri bemutatón is és a másnapi második előadáson is én játszom Gara szerepét. A *Magyar Színház* egy nappal később tüzte ki fellépésemet a *Mindenki lépik egyet* című vígjátékban és így ötödikén, *kedden is játszhatom Győrben.* Egyébként minden nap hajnalban kelek, résztveszek az *Uj földesúr* filmfelvételein, azután a *Belvárosi Színházban* próbálok. Délután *ismét felvételen vagyok* és este a *Magyar Színházban játszom.* Fogalmam sincs róla, mi történik a világban, napok óta nem olvastam ujságot, *még arra sincs időm, hogy a pipámra békességesen rágyujthassak...*

Angol, amerikai és olasz
modellek után készült
férfiruházati
újdonságok
Nemes szőrmékből készült
BUNDÁK
öt hatalmas
kirakatban
láthatók!
Fiú- és gyermekruhák!
Schnur Henrik
angol úriszabósága és különleges készitményü férfiruhaáruháza
VIII., Rákóczi-út 15. szám

Hermann Röbbeling hatvan éves

Hermann Röbbeling, a Burgszínház igazgatója most töltötte be hatvanadik esztendejét. A nagynevü színigazgató és kiváló rendező születésnapja a magyar színházi világot is érdekli. Hiszen irodalmunk egyik legnagyobb remekművének, „Az ember tragiédájá"-nak bécsi színrehozója Hermann Röbbeling volt, aki kiváló rendezésével nagyban hozzájárult Madách művének külföldi sikeréhez és népszerüségéhez. Röbbelinget a magyar színházművészet benső barátai közé sorolhatjuk. Rendkivüli kultúrája, pompás hozzáértése a „Stuart Mária" nemzetiszínházi rendezése alkalmával a budapesti kritikát és közönséget is elragadta. Hatvanadik születésnapján számos szerencsekivánatot kapott a Burgszínház ünnepelt igazgatója, s ezek közül nem hiányozhatik a magyar közönség üdvözlete sem.

* (Bécsi vendégjáték bonyodalmakkal.) Karl *Farkas* és Fritz *Grünbaum* bécsi irókonferanszié budapesti vendégszereplése körül már a szerdai bemutatóelőadás előtt. — amelyről csütörtöki számunkban irtunk, — érdekes bonyodalom támadt. Karl *Farkast* ugyanis, mikor Budapestre megérkezett, *idézés várta a rendőrségen.* A magyar származású bécsi iró ellen ugyanis följelentés érkezett, amely szerint 1921-ben és 1922-ben bécsi kabarékban *gúnyos hangon emlékezett meg a magyar viszonyokról.* A szerdai bemutatóelőadást az osztrák követség közbelépésére a rendőrség engedélyezte, azonban Karl *Farkas* csütörtökön elutazott Budapestről. Csütörtökre a *Theater zu verkaufen* című revü volt kitüzve müsorra, azonban Farkas helyettesitéséről egy félnap alatt nem lehetett gondoskodni és ezért a csütörtöki előadás el is maradt. Fritz *Grünbaum* a társulat többi tagjaival csütörtökön és pénteken próbákat tartott, Farkas szerepét másnak osztotta ki és péntek este bemutatták a második revüt is, amelynek közönsége jól mulatott a hamisitatlan bécsi ötleteken.

Heti hangverseny naptár

Hétfő: *Manhattan-vonósnégyes* (Newyork) kamaraestje. ZA. 8.
Szerda: „A zongoraverseny fejlődése" ciklus első estje a *Budapesti Szimfónikus Zenekarral.* ZA 8. — *Valeska Gert* táncestje, Vi. 8.
Csütörtök: *Kreutzberg* Harald táncestje, ZA fél 9.
Péntek: Az *Országos Liszt Ferenc Társaság* és a *Szabadegyetem* Liszt-hangversenye, ZA kamaraterem, fél 7. — *Humphreys* Dorothy dalestje, Vi. kisterem, 8.
Vasárnap: Második filharmóniai hangverseny főpróbája, ZA negyed 12. — *Weisz* Margit zongoraestje, ZA kamaraterem, 8. — Déla *Lipinskaja* előadó-estje, ZA fél 9.

KONTUSOVKA

Az Andrássy-uti Szinház uj zenés vigjátéka

Bemutató szombaton!

A bécsi Burgtheater Kamaraszinháza az Akadémie Theater már második szezonon át játssza rendkivüli sikerrel a „Kontusovka" c. vígjátékot. Nálunk szombaton mint zenés vígjáték kerül bemutatóra Stella Adorján kitünő fordításában, Szenes Andor gyönyörü verseivel, amikhez Hajdu Imre, a tehetséges fiatal zeneszerző irt pompás muzsikát. Szenzációs lesz az előadás.

Gombaszögi Ella, Gervay Marica, Rátkai Márton, Delly Ferenc, Boross Géza, Kováts Terus, Bilicsi, Pethes, Sugár, Ihász, Fáy, Szaplonczay Éva, Szabó, Mester és Tasnády

játsszák a főszerepeket.

Rendező: Vaszary János. Karmester: Losonczy Dezső. Diszlettervező: Upor Tibor.

Juliusi éjszakák

A Vigszinház uj betanulással felujitja Hunyady Sándor első szindarabját

Pénteken, november 8-án („E" bérlet előadása)

Több évi pihentetés után a Vigszinház új betanulással föleleveníti Hunyady Sándor első, egyúttal egyik legszebb, legtehetségesebb szindarabját. A

JULIUSI ÉJSZAKA

indította el Hunyady Sándor páratlan karrierjét. Friss hang volt ez, teljesen egyéni, emberi. Szilveszterkor, éjjeli előadáson került először színre. A közönség nem ismerte még a szerző nevét, de a hozzáértők előtt már akkor is sikere volt. Azóta mind sürübben hangzott el az a kivánság, hogy a színház illessze újra müsorába a remek vígjátékot.

A parádés szereposztás részesei (betürendes egymásutánban):

Agay Irén, Góthné Kertész Ella, Lázár Mária, Perczel Zita, Simon Marcsa, Ajtay Andor, Bihary József, Gárdonyi Lajos, Mátray József, Ráday Imre, Solthy György.

Rendező: Tarnay Ernő.
Diszlettervező: Vörös Pál.
Legközelebbi előadások: vasárnap délután (mérsékelt helyárak) és hétfőn este (F-bérlet).
A hét többi estéjén Molnár Ferenc szenzációs vígjátéka, a Nagy szerelem folytatja sikersorozatát Darvas Lilivel a főszerepben.

TUDOMÁNY IRODALOM

A Herries-család

Hugh Walpole regényciklusa

A mai angol regényirodalom kiválósága, Hugh *Walpole* ezzel a regényével a *Herries családdal* eddigi munkásságának főművét alkotta meg. Az angol regény nagy hagyományaiba kapcsolódó *Herries-család,* nemcsak odahaza jelentett hatalmas irodalmi- és közönségsikert, hanem a szigetország határain túl is csatát nyert, az olvasók érdeklődésének első vonalába tolta Walpole írói alakját. Hugh Walpole mögött értékes, tartalmas irodalmi mult van, de elhatározó erővel a nevét ez a regényciklus, a Herries-család tette vitathatatlanul elsőrendű nemzetközi márkává. Magyar nyelven a tavasszal jelent meg a *Herries-család* első négy kötete s most került kiadásra a befejező rész, a két-két kötetből álló *Adam Paris* és a *Vanessa Herries.*

Ezzel már napjainkba, a rádióantenna és a repülőgép korszakába nyulik az a széles alapozású, színesen hömpölygő, több mint kétezer szereplőt mozgató történet, az az elbeszélőfonál, amely a XVIII. század első felének Angliájában kezdődik. A *Herries-család:* egy erős, különös, szívós családfának fordulatokban és ellentétekben, tragikus és boldog szépségekben gazdag, mindenképpen emberi sorsa kétszáz éven át. S egyben sorsa annak a sokmillió tagot számláló nagy családnak, amelybe a Herriesek lényük egész alkatával, minden idegszálukkal, küzdelmeikkel beleolvadnak: Angliának. Hugh Walpole regénye a hétköznap síkjaira állított véges emberi életeken keresztül egyszersmind monumentális freskó az örök Angliáról s amennyiben ennek ügye bizonyos szálakkal elválaszthatatlanul függ össze az európai kontinens ügyével: a háttérben az európai világkép kétszáz esztendejének keresztmetszete is megvillan. Walpole mester annak a történelmi levegőnek érezтetésében, amely a Herriesek életének változó képei mögül az arcunkba csap, de a hangsúly természetesen az előamely sokfelé elágazik, ám ujra és ujra oda tér vissza, ahonnan gyökerét eresztette, Anglia egyik legfestőibb, zord fenségű és titokzatos vidékére, Cumberlandba. Nemzedékek viharzó szimfóniája a *Herries-család,* amelynek tagjai elkerülnek Londonba, Párizsba, Berlinbe, Délafrikába, Moszkvába, a főszólama azonban e szimfóinának az anyaföld halk, tiszta és zengő himnuszt. Ennek a földnek, az északangliai cumberlandi tájnak szépségét, lelkét megkapó költői erővel érezteti Walpole, aki fürkésző szemmel világít bele az emberi lélek rejtélyeibe is, s mutatja meg alakjainak, izig-vérig angol alakjainak természetét, erényeit és hibáit, szenvedélyeit, örömeit és bánatait. Dús romantikus képzelet ömlik el a rengeteg alakot mozgató regényen, amelyben a gondolati tartalmasság a meseszövés rendkívüli érdekességével egyesül. Walpole nagyszabásu regényciklusa *Singer és Wolfner* kiadásában jelent meg.

A magyar tanitóképzés és tartozékai

Neményi Imre dr. pedagógiai tanulmánya

Nagyszabású tanulmánnyal gazdagította a magyar pedagógiai irodalmat annak régi és nagyérdemű munkása, Neményi Imre dr. kultuszminiszteri nyugalmazott államtitkár, a nagy állambölcs, Apponyi Albert gróf egykori államtitkára. Legújabb műve, mely a napokban jelent meg, méltó folytatása előbbi műveinek s címe: „A magyar tanítóképzés és tartozékai". Megérdemli érdeklődésünket.

Mindjárt bizalmas vallomással kezdi tanulmányát. Hogy a népiskola és a tanítóképzés oly közel áll szívéhez, hogy ennek érzése készteti a nyilvános irodalmi megszólalásra. Megállapitja, hogy a népiskola, a tanítóképzés és a tanítóképző-intézeti tanárképzés szervesen összefüggő nemzetnevelő szervezet. Ehhez az alaptételéhez mindvégig hű is marad.

A nyolcosztályú elemi oktatás hívének vallja magát. Érdekes az a leleplezése, hogy őt egyszer Klebelsberg miniszter külföldi tanulmányútra is kiküldte, de ezt a megbízást nem fogadta el, mert már akkor megvolt erről a kérdésről a véleménye, melyet a bekövetkezett események is igazoltak: a próbaiskolák, amiket kisérletképpen felállítottak, nem váltak be, tehát a reformot abba kellett hagyni.

Kiméletesen és óvatosan foglalkozik egyéb tévedésekkel is. Tanulmányában polemizál azzal az állitással, hogy a háború óta a népoktatásért többet tettünk, mint előtte negyven esztendő alatt. Szerinte ez nem felel meg a történeti igazságnak. Védelmezi a régi miniszтereket, akiknek maga is munkatársa volt.

Megemlékezik a régebbi kulturpolitikai tervekről is, amelyek dugába dőltek s amelyek esetleg népoktatásunknak más fejlődési irányt adhattak volna s melyek nagyobb része pénzügyi akadályokon tört meg. Különösen sajnálja a polgári iskolákat. A tanítói és tanári hivatásról nagy megbecsüléssel elmélkedik. Szerinte a tanítóképzést nem volna helyes kivenni a tanítóképzőkből és az egyetemre vinni át. Ez, szerinte, nem tenne jó hatást a különleges tanítói jellem kifejlődésére, ami nélkül pedig se hivatásszerető tanító nem képzelhető, sem a népoktatás kellő haladása.

A tanítóképzésre vonatkozóan szükségesnek látja a képzési idő mai tartamának fölemelését. Továbbá a vizsgák szigorítását, főképpen kívánatosnak mondja az osztályvizsgákat, végül pedig a képesitő szakvizsgát. A leventeoktatásnak és a közgazdasági tárgyaknak külön szaktanfolyamot állítana.

A tudós szerző végül a divatossá lett támadások ellen energikusan megvédelmezi a magyar népoktatásügyi szervezeteket, mely szerinte a háború előtt világhírűen példás, szinte tökéletes szervezet volt. Különösen nagy magasztalással emeli ki a Pedagógiumot, az Erzsébet-nőiskolát, az Apponyi-kollégiumot, a Pedagógiai Könyvtár és tanszermúzeumot, mely utóbbit és az Erzsébet-nőiskolát ma is a magyar nemzeti kultúra díszének és büszkeségének tartja.

Gyönyörű tanulmányát és javaslatait egyaránt a széles látókörű kultúrpolitikus tudományos készültségével, eszmegazdagságával és éles ítélőképességének tiszta és meggyőző érveivel támogatja és fogalmazza meg, aki mindent világosan lát, aki objektív véleményét és ítéletét, elméleteit és gyakorlati igazságait mély életszemléletre és közvetlen tapasztalataira alapítja s akit a maga útjáról, melyen nemzeti ideálok kalauzolják, senki és semmi se térithet le. Azok hatják át egész lelkületét, azok hevítik és lelkesítik eszményi törekvéseiben.

Igy.

(*) **Francois Gachot előadása.** A Comité D'Alliance Francais november 5-én, kedden délután hat órakor a Tudományos Akadémia előadótermében ülést tart, melynek keretében Francois *Gachot,* a Képzőművészeti Főiskola tanára *A mai francia költészet* címmel ad elő.

MOZIHIRADÓ

Plautus vigjátéka hangosfilmen

A technika haladása sok csodát mutatott az utolsó évtizedekben az ámuló emberiségnek és sokszor elhangzott a mondat polgári beszélgetések során: mit szólna hozzá — mondjuk — a nagyapa, ha élne és ezt meg ezt látná! De mit szólna hozzá Titus Maccius *Plautus,* az ókor nagy vígjátékírója, ha véletlenül feltámadna és bekerülne egy moziba, ahol megelevenedne kétezer és néhányszáz évvel ezelőtt irt vígjátéka, az *Amphitryon* — hangosfilmen.

Mert a mozitechnika most ezt a csodát is megteremtette. *A kétezeréves vigjáték szelleme találkozik a legmodernebb technikával.* T. M. Plautus egyik legkiválóbb vígjátéka, amely különböző változatokban már végigvonult az egész világirodalmon, minden korokon és nemzeteken, most feltámadt. Az Ufa filmgyár *Istenek a tilosban* címmel hangosfilmet készített az *Amphitryon* alapötletéből. Ezt az alapötletet tulajdonképpen az operettek tették világszerte népszerűvé, de az igazi humor, az igazi szatira mégis Plautus eredeti elgondolásából került át a filmszalagra.

Az *Istenek a tilosban* alapötlete az, hogy Zeus közelebbről meg akarja ismerni az embereket, különösen az emberi szerelmet. Ezért elhatározza, hogy emberi alakot ölt és lejön a földre. Amphitryon, Theba fiatal királya éppen valamilyen hadjárat folyó ügyeit intézi, és ezért Zeus a fiatal király alakját öltve magára, felkeresi Alkmenet, Amphitryon szalmaözvegy feleségét, hogy e kaland révén ismerje meg azt, hogyan szeretnek az emberek.

Zeus olyan kalandra vállalkozott ezzel, amelynek kimenetelét még maga Zeus sem tudja előre megállapitani és e kaland bonyodalmai kacagtatják meg a közönséget ma éppen úgy, mint ahogy kétezer év előtt kacagtak rajta a görögök.

Az Ufa hatalmas díszleteket építtetett a film számára, amelyhez a kétezer év távlatában, sajnos, szabadtéri és „eredeti helyszini" felvételeket lehetetlen volt készíteni. Zeus és Amphitryon kettős szerepét *Willy Fritsch* játssza, a többi főszerepben pedig Käthe *Gold,* Fita *Benkhoff,* Adele *Sandrock* és Paul *Kemp* gondoskodnak a szórakozásról.

Plautus vígjátékát Rehnhold *Schünzel* rendezte a filmen és ezzel a rendezői munkájával azt bizonyítja, hogy a modernség és Plautus szatirája nem is állnak messze egymástól.

Casta Diva

A Royal Apollo bemutatója

A mai kor túlságos és nyomasztó materializmusából jól esik néha elmenekülni a mult szépségeihez, elmerülni abban a korban, amikor még volt romantika, önfeláldozás, amikor a nagy érzés egy életen keresztül elkisért valakit. Talán ez a magyarázata annak, hogy a film, a színpad és az irodalom egyaránt visszafordul elmult korok, elmult századok világához akkor, amikor témát keres. És ez a magyarázata annak, hogy régi generációk kimagasló egyénei, művészei, államférfiai mind sűrűbben alakulnak át filmhősökké.

Bellini, a *Norma, Alvajáró* és más halhatatlan operák tragikus életű zeneszerzője, aki most száz éve halt meg, ideális filmhős. Az az ember, aki zseni volt és zseniális munkája közben elégett harminckét éves korában egy boldogtalan szerelem tüzében, valóban középpontja lehet egy művészi értékű filmmesének.

A *Costa Diva* című film, amelyet szombaton este mutatott be a Royal Apollo, csupa ihlet, csupa művészet és Bellini életének megfelelően csupa romantika. *Székely* Vilmos dr., a külföldön élő magyar producer, aki a mult évben nagy sikert aratott Schubert-filmmel megmutatta, hogy a művészet és a zene szerelmese, most ismét kitünő témát és rokonszenves hőst választott új filmje számára. Carmine *Gallone,* a nagynevű olasz rendező ezt a mesét olyan artisztikus, olyan stílusos képekbe formálta, hogy méltók a képek Bellini nagy művészetéhez.

Bellini szerepét Philipp *Holmes,* az ismert angol színész játssza tökéletes illuziót keltve, a női főszerepben pedig *Eggerth* Márta jobb, mint bármely eddigi filmjében. Philipp *Holmes* törékeny, ifjúságában is fáradt, amilyen Bellini valóban volt, *Eggerth* Márta pedig naiv, odaadó, áldozatkész és lemondással teljes, amilyen csak az 1830-as években egy fiatal, tizennyolc éves szerelmes nápolyi leány lehetett.

A film elvitathatatlan értékeihez tartozik a nagyszerű zene, amelyet Bellini műveiből Willy *Schmidt Gentner* állított össze és a pazar kiállítás, amely a bemutatón sokszor ragadta tapsra a közönséget.

Douglas Fairbanks Budapesten

Douglas *Fairbanks,* a népszerű és sok sikert aratott amerikai filmszínész, háromnapi tartózkodásra Budapestre érkezett. Douglas *Fairbanks* legutóbbi filmjével, a *Don Joun halála* című szatirával, amelyet *Korda* Sándor rendezett, többszöri nyilatkozata szerint búcsút mondott a filmszereplésnek. Mint az United Artists egyik főrészvényese, azonban szoros üzleti kapcsolatban van *Korda* Sándorral és a London Film Companyval, Korda vállalatával. Az United Artists és a London Film megbízásából jött most Budapestre, ahol Korda magyarországi terveinek részleteiről tárgyal. A London Filmhez ugyanis csatlakozott most Erich *Pommer,* a Magyar Rapszódia egykori producere is és a három kiváló moziszakember *az egész világra kiterjedő filmérdekeltséget* akar teremteni oly módon, hogy a sikerült különböző nyelvű filmeket angol változatban is meg akarják csinálni.

Douglas *Fairbanks* szombaton délután meglátogatta a Hunnia-filmgyárat, ahol *Az új földesúr* felvételei folynak és *Falus Ist-*

Ez a hét a nagy filmek hete!

Minden mozi felvonultatja a nagyágyuját!

Hétről-hétre jobbnál jobb filmekkel szolgálnak a pesti mozik. Világhírű nevek, nagy rendezők szerepelnek a vásznon, nem csoda tehát, ha a közönség örömmel jár a filmszinházakba.

A most következő héten ismét kitesznek a mozik magukért. Csupa nagy név, csupa szenzáció! A **FORUM,** a filminyencek színháza,

Elisabeth Bergner

londoni nagy sikerét mutatja be, amelyet **PAUL CZINNER** ritka rendező-bravurral vitt filmre.

Ne hagyj el!...

Ez **ELISABETH BERGNER** új filmjének címe, ez az a híres film, amelyet a nagy müvésznő előzőleg másfél évig egyfolytában játszott színpadon!

A **DÉCSI** és **CASINO** filmszínházak ugyancsak nagy névvel rukkolnak ki:

Chevalier

a világ kedvence testére szabott szerepben mutatkozik be nagyszámú táborának.

Csalj meg drágám!

a film címe s természetesen hálás alkalmat ad arra, hogy a népszerü **CHEVALIER** még kedveltebbé tegye nevét.

A **PALACE** hü marad önmagához és új müsorában ismét fölborzolja nézőinek idegét.

A malakkai pokol

cím alatt egy új izgalmas drámát mutat be. Ezt a filmet végig magyar beszéd kiséri. **GELLÉRT LAJOS** izgalmas konferálásában láthatjuk majd egy felfedező expedició borzalmas küzdelmét a fenevadakkal.

Három film, — három világszenzáció!

A pesti közönség e héten mindennap mehet moziba!

ván, a film producere bemutatta neki *Gaál* Béla rendezőt, valamint a felvételben résztvevő művészeket.

Zuzu

A Palace és Casino új filmje

Josephine *Baker,* aki egyéniségével, pompás ritmusérzékével, remek táncával és különleges énekstilusával már sok évvel ezelőtt meghódította a világ közönségét, egyizben már szerepelt filmen. Az a film némafilm volt és igy természetesen Josephine *Baker* egyénisége nem érvényesülhetett teljes tökéletességével.

A *Zuzu* című film azonban, amelyet e héten mutatott be a Palace- és a Casino-mozgó, hangosfilm és igy teljes valóságában mutatta be Josephine *Baker* tánctudását és teljes érdekességében hozta a híres táncosnő lágy, búsongó énekstilusát.

A filmet számos revüjelenet teszi tarkává, érdekessé, amely revüjelenetek — francia filmről lévén szó — nem pazarságukkal, hanem inkább ötletességükkel aratnak sikert.

---

* **(Anny Ondra beteg.)** Prágából jelentik: Anny *Ondra* filmszínésznő, *Schmeling* német boxoló felesége, súlyosan megbetegedett.

* **(Joe Pasternak új sztárt fedezett fel.)** Joe *Pasternaknak Gaál* Franciskán kívül jó néhányan köszönhetik már felfedeztetésüket. Alig múlik esztendő, hogy egy-egy új színészt, vagy színésznőt ne indítana el a siker útján. Most egy osztrák filmszínész lett az új favorit, Paul *Hödl,* akire *Gaál* Franciska új filmjének férfifőszerepét bízták. Két hete forgatják már a bécsi Rosenhügl-müteremben *Gaál* Franciska *Katherine die Letzte* című új filmjét és ebben kapott jelentős szerepet Paul *Hödl,* aki egy fiatal osztrák bárót játszik a kis cselédleány szereplőtársaként. Ez az a film, amely tudvalevően *Hunyady* Sándor *Bakaruhában* című egyfelvonásosának motívumai alapján készült, Felix *Joachimson* átdolgozásában.

× **(Hétéves a Miki egér.)** Embermilliók vidám szórakoztatója, a groteszk *Miki* egér *hétéves.* Hét éve nevetteti meg széles e világ apraját-nagyját kifogyhatatlan ötletessége mókáival. A nagy eseményt, *Miki* egér születésnapját, világszerte új *Miki* egér és színes *Silly Simphonies* müsor bemutatásával ünneplik meg. Pesten *Babamennyország* címmel mutatta be a *City* és *Studió* az új színes kis trükkrajz-filmeket és *Miki* egér legújabb karikatura-filmjeit.

× **(A Magyar Híradó)** legújabb számának tartalma a következő: Az Icarus repülőiskola modell-bemutatója Gödöllőn; életbelépett a csendrendelet Budapest főútvonalain; Magyarország—Világválogatott asztali tenisz-mérkőzés; a miniszterelnök a Turul Diákszövetség dísztáborozásán; sorozatos bukások a penszilvániai nehéz gáverseny; a „Hazafias Front" az új *Schuschnigg*-kormány előtt; olasz győzelmek az abesszin háború északi hadszinterén.

Gazdasági élet

Újabb sorozatos gazdasági megállapodások Németországgal

Félhivatalosan bejelentik a magyar-német tárgyalások befejezését
A németek újabb 40.000 darab sertést kötöttek le

Tegnapról keltezett félhivatalos közlemény bejelenti, hogy a magyar és a német kormány küldöttségei október 22-től 31-ig — az előre megállapított terv szerint — *Budapesten tanácskoztak.* E tanácskozás alkalmával a *kölcsönös áruforgalomról szóló eddigi megállapodásokat az újabb intézkedések egész sorával egészítették ki.*

A félhivatalos közleményt kiegészíti *a sertéspiac mai értesülése,* amely szerint *Németország újabb 40.000 darab hasított sertés szállítására kötött velünk szerződést.* A szállítások *a mai nappal már meg is indultak,* az előző 40.000 darab hasított sertés kiszállítása ezen a héten befejeződött, a magyar kiviteli cégek minden zökkenő nélkül lebonyolították a régi szerződést. Ennélfogva *a mai szállítások már az új szerződés keretében kezdődtek.*

A lebonyolított és az új sertésszállítási szerződés között *eltérés* van, ezúttal ugyanis a megállapodás alapján *4000 darab angol süldőt is átvesznek a németek* 60—75 kiló közötti vágott súlyban. *Az angol süldőket Bajorországnak szállítjuk,* a rendeltetési állomás *München.* Egyúttal létrejött a megegyezés a *zsírszállításra* is: novemberben *60 vagón zsírt és 10 vagón szalonnát vesz át tőlünk Németország.* A szalonnáért valamivel többet fizetnek a németek.

32.2 millió bankbetét

Mit jövedelmeznek az OTI ingat an-, takarékbetét- és értékpapir-beruházásai? — Kétmillió névértékű fővárosi kötvény

Az egyes befektetések *jövedelmezőségéről* érdekes beszámolót terjesztettek elő *az OTI szerdai igazgatósági ülésén.* Ez a kimutatás már csak azért is rendkívül érdekes, mivel kiderül belőle, hogy *általánosságban pillanatnyilag milyen befektetések a legjövedelmezőbbek.* Az OTI tartalékalapjának *vagyona* 1935 június 1-én *88.6 millió pengő* volt, ebből *32.2 millió pengőt bankbetét alakjában gyümölcsöztetnek,* részben a postatakaréknál, részben a PK I. kúriájába tartozó pénzintézeteknél.

Az OTI vezérigazgatója bejelentette az igazgatóságnak, hogy *a betétek 3.3—3.8%-os* jövedelmet biztosítanak, az *ingatlanok 2.7%-ot,* az *értékpapirok 6.11—6.87—10.1%-os* jövedelmet hajtanak. A kincstárral szemben fennálló követelés 4%-ot jövedelmez, a betegség és a baleseti ág tartozása ugyancsak 4%-os jövedelmet biztosít. Kiderül ebből a jelentésből, hogy az OTI befektetéseinek *átlagos jövedelmezősége körülbelül 3.8%,* tehát *a jövedelmezőség kisebb annál a 4% os előirányzatnál,* amelyre a matematikai mérleget annakidején felépítették.

Érdekes részlete a jelentésnek, hogy *az OTI 1,924.000 aranykorona névértékű 1914 es fővárosi kötvényt vásárolt* és ebbe a műveletbe *997.463 pengőt fektetett be.* A budapesti tőzsdén az év folyamán időnként *nagyobb vételeket figyeltek meg a kötvénypiacon* és megállapították, hogy ezek a vásárlások az OTI megbízásából erednek. A szerdai jelentésből kiderül, hogy *az OTI számára összesen mintegy kétmillió névértékű 1914 es fővárosi kötvényt* vettek át.

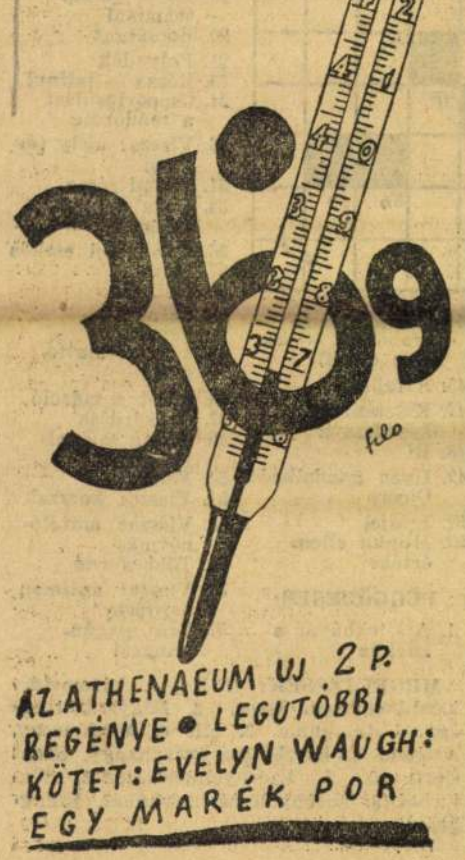

A lisztkivitel olcsóbbá tenné a kenyérlisztet

A nyugati és az északi államok *egyre jobban sürgetik a magyar lisztkivitelt,* az első 100.000 mázsás szállítmánnyal *nagyon meg voltak elégedve a holland és az angol vevők* és erről a részről *további érdeklődés jelentkezett a budapesti malmoknál.* Egyelőre azonban a távolabbi piacokra *függőben tartják a kiviteli engedélyt,* bár *szociális szempontok* is sürgőssé tennék a lisztkivitel folytatását.

A nehéz takarmányozási viszonyok miatt *minél több korpát kellene termelniök a magyar malmoknak,* nem is beszélve arról, hogy *a nyugati lisztkivitel a kenyérlisztet is olcsóbbá tehetné.* Ha a külföld átveszi a fehérlisztet, akkor *a malmok olcsóbban tudják számítani a kenyérlisztet.* Valóban az utolsó hetek folyamán *a kenyérliszt ára nem emelkedett olyan arányban, mint a fehérliszteké.*

A lisztkivitel *devizát* termel és erre is szüksége volna az országnak.

A Rimamurányi közgyűlése

A *Rimamurány-Salgó-Tarjáni Vasmű Részvénytársaság* most tartott 54-ik rendes évi közgyűlése az 1934/35. üzletév zárszámadásait egyangulag elfogadta és az igazgatóság részére a felmentvényt megadta. A részvényenkénti *2 P osztalék* ez év november hó 4-étől kezdve kerül kifizetésre. Az igazgatóság *Acsél* Tivadar cégvezetőt az igazgatóhelyettesi címmel ruházta fel, *Podlussányi* Kálmán és *Biró* János dr. főtisztviselőket pedig cégvezetőkké nevezte ki.

Dollárfelhigítás?

Nemzetközileg változatlan az amerikai valuta

A mai newyorki jelentés szerint *fokozódott volna a dollár felhigításának veszedelme.* A szövetségi tartalékbankoknak *5.6 milliárd dollárnyi tartalékjuk van,* ami 3 milliárd dollárral kevesebb a törvényes előírásnál. A tartalékok ilyen alakulása *az aranykészlet növekedésére* és az Unió kincstárának *kiadásaira vezethető vissza.*

A mostani tartalékok komoly pénzhigítási veszedelmet jelentenek, mivel *a tőkéket pillanatnyilag lehetetlen a kereskedelem és az ipar terén hasznositani.* A pénzhigítás a gazdasági helyzet általános javulását eredményezné, bár az amerikai szakemberek nem bíznának a tartós javulásban.

Úgylátszik, a dollár felhigítása körüli újabb vita csak légüres térben mozog, a nemzetközi piacokon a kombinációnak semmiféle hatása sem mutatkozik, *mindenütt változatlan árszinten jegyzik a dollárt.*

3 generáció, 75 esztendő, márka lett a Kozma

KOZMA-KALAP
ING, NYAKKENDŐ
Károly körút 3, sarok
SPORTKALAP impregnált ..... P 9.—

A rákosligeti főjegyző hamisította az érettségi bizonyítványát

(A Magyarország tudósítójától.) Nemrégiben *névtelen feljelentés* érkezett a vármegyeházára: *Szávay* István rákosligeti főjegyző hamisította a VIII. gimnáziumi bizonyítványát. A vizsgálat megállapította, hogy *Szávay VIII. gimnáziumi bizonyitványa tényleg hamis. Szávay* négy középiskolát végzett. Beismerte, hogy *hamisította az iskolai bizonyítványt.* A feljelentés előtt egy másik ügyből kifolyólag *fegyelmi* eljárás is folyt a főjegyző ellen. *Szávay* beismerő vallomását a fegyelmi ügy adataival együtt áttették a pestvidéki ügyészséghez, amely megindítja a főjegyző ellen a bűnvádi eljárást *közokirathamisítás* miatt.

Országszerte megünnepelték a reformáció évfordulóját

(A Magyarország tudósítójától.) Luther Márton proklamációinak 418. évfordulóján a magyar református társadalom az idén is *országos ünnepségeket* rendezett. A *budapesti* Kálvin téri református templomban *Ravasz* László dr. püspök prédikált, fejtegetve a Biblia olvasásának történelmi jelentőségét. A Deák téri evangélikus templomban *Raffay* Sándor dr. püspök hangoztatta az állandó reformáció szükségességét, a *budai várbeli* evangélikus templomban pedig *Kapi* Béla dr. hangoztatta, hogy a reformáció örökségét meg kell tartani. A protestáns katonák számára az Abonyi uccai református székházban tartott beszédet *Soltész* Elemér dr. tábori püspök.

A történelmi nap évfordulóján *Budapest négy pontján* tartottak gazdagműsorú nagygyűlést. A *pesti Vigadóban* az Országos Bethlen Gábor Szövetség, a Magyar Kálvinszövetséggel, az Országos Luther Szövetséggel, az Unitárius Dávid Ferenc Egylettel és az Országos Protestáns Diákszövetséggel *együtt rendezett* rendkívül nagysikerű ünnepséget, amelyen a politikai és társadalmi élet előkelőségei hiánytalanul megjelentek. Ünnepi szónok *Tasnády-Nagy* András államtitkár és *Makkai* Sándor *erdélyi* püspök volt. *Ferenc* József unitárius lelkész az ifjúság nevében beszélt. Ünnepi összejövetel volt még a Szilágyi Dezső téri református, a Deák téri evangélikus és a rákosuccai unitárius templomban is. A *vidék* ünnepei közül meg kell említenünk a *mátyásföldi* protestánsokét, ahol *Szabó* Imre esperes beszélt, a *sopronit* és a *békéscsabait.*

Bernáth Aurél új képei

Nehéz, nagyon nehéz szóval követni a művészt, aki eljutott a csak festői nyelven kifejezhetők birodalmába. Nehéz néhánysoros napilapkritikát írni *Bernáth* Aurél képeiről, amelyek a legtisztultabb szín- és fényjelekkel közlik művészük mondanivalóit. A minden földi dolgoknak parancsoló nehézségi erő és más durva vonzások alól felszabadultan zengenek, remegnek, izzanak, gázosodnak, lebegnek (csupa kölcsönkért szó) ezek a színek.

Bernáth Aurél művészete már fontos meghatározó vonás korunk magyar festőművészetén. Uj kiállítása, amely holnap nyílik meg a Fränkel-szalónban, elmélyülő élvezet az igazi festészet élvezőinek s mindenki úgy nézheti meg, hogy a szezón egyik legjelentősebb kiállítása **(m)**

Casta Diva

Bellini, Mozart, Rossini és Paganini
csodálatos muzsikájával.

A főszerepben:
Eggerth Márta

Ma premier!
Royal Apollo

SPORT

Hungária–Újpest őszi futballdöntő

(A Magyarország tudósítójától.) A futballbajnokság történetében, ha a bajnokság döntőjéről volt szó, a legtöbbször a *Ferencváros* és a *Hungária* nevével találkoztunk. Az utóbbi években viszont legtöbbször *Ferencváros—Ujpest* bajnoki döntők kerültek sorra. Legritkább volt az olyan futballbajnoki döntő, amelyben a *Hungária* és az *Ujpest* állottak szemben.

Schaffer Alfrédnak, a Hungária új (de mégis nagyon régi és nagyon becsült) futballtrénerének köszönheti a Hungária, hogy *csapata ismét a bajnoki döntő egyik résztvevője lehet.* A Hungária, amely mindig a szép, stílusos és technikás futball képviselője volt, hosszú évekig, vagy inkább egy évtizedig *vergődött a különböző stíluskísérletezésekben*, míg végül *visszatért az ősforráshoz, a technikás és stílusos csapathoz.* A sokféle modern jelszót félredobva, Schaffer csak arra törekedett, hogy *minél nagyobb összjátékot* vigyen bele a csapatába, *minél több észt* öntsön az egyes játékosokba és megtanítsa őket arra az egyszerű, de örök igazságra: *többet ésszel, mint erővel.*

Az *Ujpest* már nem ismeretlen résztvevője a futballbajnoki döntőnek. Vezetősége a profifutball idejében *páratlanul álló anyagi áldozatokkal* igyekezett és igyekszik *a legjobb játékosokat* biztosítani és a csapatot *erős egységgé összekovácsolni*, ami teljes mértékben sikerült is. Az Ujpest is *tévelygett* ugyan a jelszavak őrlőmalmában, de *Jánossy* trénerük az utolsó időben *szintén stílusosra* alakította át az addig erőfutballt játszó Ujpestet. A kedvező hatás náluk sem maradt el. A csapat most már nemcsak véletlenül, hanem *tudatosan is eredményes*, bebizonyítván, hogy *eredményt nem különféle jelszavakkal, hanem stílusos és technikás játékkal lehet elérni.* Meg kell jegyezni, hogy mind a két csapat trénere *szerencsés kézzel nyult a fiatalokhoz*, míg az idősebb játékosokra különösen Schaffer hatott átalakítólag.

Szemre a két csapat — mint azt már számszerűleg is kimutattuk — *teljesen egyenlőnek látszik.* Van, aki a Hungária egységes *védelmével* szemben az Ujpest védelemre esküszik, van, aki az Ujpest gólképesebbnek bizonyult *csatársoránál* jobbnak tartja a Hungáriának nagyobb nevekből álló ötösét és megoszlanak a vélemények a *fedezetsorra* nézve is. Pizonyos azonban, hogy *ma ebben a két csapatban igen nagy értékek vannak* és olyan *szép futballbajnoki döntőre van kilátás*, amilyen már regen volt. A stílus és technika fog mérkőzni stílussal és technikával és a Hungáriában rejlő *nagyobb rutint* és taktikai képességet ellensúlyozza *az Ujpest fiataljainak lendülete.*

A mérkőzést *vidéki bíró*, a békéscsabai *Boross* vezeti. Nem szabad a vidéki jelzőtől megijedni. *Kitűnő sportemberek kerültek ki más sportokban a vidékről*, bizonyos, hogy a futballban is rejteget a vidék fiatal tehetségeket.

*

A futballderbyn kívül is vannak események a futballban. Teljesen egyenlő a derby előmérkőzés, a *Kispest—Budafok* mérkőzés csapatainak az esélye, ép úgy mint a *Szeged—Soroksár, Törekvés—Budai 11* és a *III. ker.—Phöbus* mérkőzések résztvevőinek esélye is. A *Ferencvárosnak* — még mindig tartalékosan — Salgótarjánban is le kell győznie az *SBTC-t*, a *Bocskaynak* is, Miskolcon is és fáradtan is, az *Attilát.*

*

A futballderby jegyei elővételben olcsóbb áron kaphatók Az Est-lapok erzsébetkörúti jegyirodájában.

Pompás „amerikai" úszóversenyek

(A Magyarország tudósítójától.) Remek verseny volt. Természetesen *az amerikai úszók első budapesti startjáról* van szó. A fedettuszoda már a verseny előtt félórával megtelt. A hangulat egy kicsit ünnepélyes, a *világrekord hangulata* érzik. A megafon jelent, rettenetes a hőség. A műugróállványon amerikai lobogó. Kezdődik.

100 méteres hölgy gyorsúszás: 1. Ács Ilona KISOK 1 p 15.2 mp. Lenkey Magda nem indult. Kár. Ács Ilonka remekül úszott.

Most következik a legizgalmasabb verseny. Fick legyőzője, az amerikai bajnok **Highland mérkőzik 100 méteren Csikkel.** Highland a 3-as pályán, Csik a 4-esen indul. Csik startja valamivel jobban sikerült, mint az amerikaié, de az sokkal gyorsabban kezd és az első hosszban előbb fordul, mint Csik. De micsoda forduló! Ha Csik ezt tudná, erősen belül úszna az 58 mp-en. A második hosszban is az amerikai vezet.

A harmadikban aztán *Csik remek finisbe kezd és benyúlással győz* Highland előtt. *Csik ideje 58 mp, Highlandé 58.2 mp.*

Még el sem ült jóformán az izgalom, máris startol a **100 méteres hátúszás** mezőnye. Itt csak Kiefer érdekes, de ő annál inkább. Remekül úszik. És a fordulója szemkápráztató. Mintha *bukfencet vetne a vízben.* Minden fordulót tapsvihar követ. Kiefer közben nyugodtan, simán, egyenletesen úszik. Már be is ütött a célba. Gratulációk, villan a magnézium és a megafon hirdeti: a 100 méteres hátúszás meghívási versenyben *első Bobby Kiefer 1 p 7.2 mp. Világrekord!* Kiefer úszott már ennél jobbat is, de rövidebb uszodában.

100 méteres mellúszás. Itt az amerikai *Brydenthal* győz 1 p 14.4 mp-es idővel. Ő nem pillangózta végig a 100 métert, csak az első két hosszot. Meglepetés az *egri ifjú Barócsi* úszása volt. *Végig együtt ment az amerikaival* és ha bírja azt a három utolsó tempót, akkor nem lett volna az ideje 1 p 16.4 mp.

A verseny legizgalmasabb számának a **400 méteres gyorsúszás** igérkezett. *Gróf* és *Lengyel* harca. A 100 méteren Lengyel van elől, ideje 1 p 5.4 mp. A 200 méteren Gróf fordul elsőnek 2 p 20.6 mp-cel. *Pokoli iram, ha bírják, nagy rekord születik.* De itt mindketten elkészültek az erejükkel. A 300 méteren is Gróf fordul elsőnek. Minden fordulóban megáll egy pillanatra. Már nagyon fáradt. *Győz Gróf 5 p 8.4 mp.* 2. Lengyel 5 p 10 mp.

Két vízipóló kupa-mérkőzés következett ezután. Az *UTE* nagy meglepetésre legyőzte 5:4 (1:3) arányban az *MTK*-t, míg a *MAC* 6:4 (3:1) arányban a *BEAC*-ot. Vasárnap tehát az UTE játszik döntőt a MAC-al a Magyar kupáért.

A verseny befejező száma a *3×100 méteres vegyesstaféta* volt, melyet a csikágól staféta nyert meg 3 p 33 mp-es idővel. Ez amerikai rekord. 2. A magyar válogatott (Nagy, Barócsi, Csik) 3 p 33.6 mp. Csik ideje 100 méterre 57.8 mp volt!

Tovább — a rekordok ellen!

Érdekes versenyek színhelye lesz ma megint a fedett. *Brydenthal* ezúttal 200 méteren indul a magyar »pillangók« ellen.

Kiefer a 200 méteres hátúszásban készül világrekordra. Előnyverseny keretében mérkőzik a magyarokkal.

A legnagyobb verseny ismét a *100 méteres gyorsúszás* lesz. Highland—Csik revánsl

Vasárnap *Highland ismét a 100 méteres gyorsúszásban* indul, *Kiefer* viszont *a 150 yardos hátúszás világrekordját* készül megjavítani. A legérdekesebb verseny *a Brydenthal—Csik találkozó lesz a 100 méteres mellúszásban.*

A kiegészítő **úszószámok után kerül sor** a *MAC—UTE kupa döntő mérkőzésre*, valamint a 3. és 4. hely sorsát eldöntő *BEAC—MTK* mérkőzésre.

A versenyek **mindkét nap** *este ½8 órakor kezdődnek.*

⚔ **Bécs válogatott csapata 6:5 (2:2) arányban kikapott** Párizs válogatottjaitól. — A *Vienna* nagy meglepetésre tegnap, bajnoki mérkőzés során 1:0 arányban kikapott a *Favoritentől.*

ELSŐ AZ EGÉSZSÉG

E heti rejtvénysorozatunkból az 1 vízszintesek küldendők be szerdáig (november 6) a melléklendő 4 darab »Első az egészség« cím. Jutalmak: 4 drb 10 pengős.

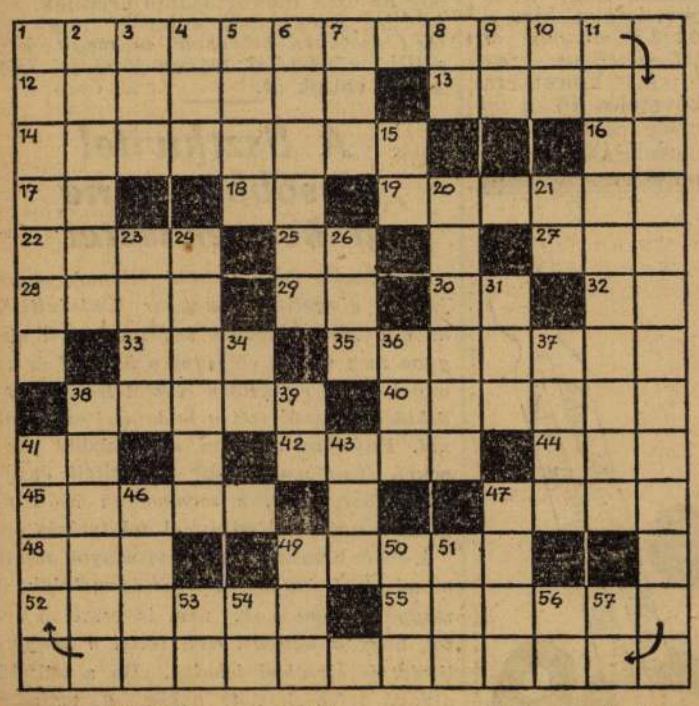

VÍZSZINTES:

1. AZ ORVOSTUDOMÁNY HARCÁNAK EGY ÁLLOMÁSA
12. Van ilyen javaslat is
13. Vezénysző
14. Lobogtatni
16. Gömbben van
17. Betű fon.
18. Gallium vegyjele
19. Észrevesz
22. Teljesít
25. Fonó mássalhangzói
27. Van ilyen fecske is
28. Férfinév
29. Lajhár
30. Tojás — németül
32. Módhatározói igenévképző
33. Ige
35. Korhol
38. Harapás
40. Orientális
41. Személyes névmás
42. Emlős
44. Templomhajó — franciául. (Viszsza: élesít)
45. Kifejlett
47. Keletszöveg kezdőszava
48. Rí
49. Ilyen gondolkodó Cicero
52. Irásjel
55. Munka ellenértéke

FÜGGŐLEGES:

1. A lélekbúvár a lélekbe
2. Hidrogen, oxigen, nitrogen
3. Hevesen
4. Nyelvtani fogalom
5. Testrész
6. Dankó szegedi cigányprímást e címmel tisztelték meg
7. Borókával illatosított ír pálinka
8. Azonos betűk
9. Gúla mássalhangzói
10. Növényi szár
11. Transmisszió
15. 999 — római számmal
20. Bocsátgat
21. Folyadék
23. Rózsa — latinul
24. Csoportosulást a rendőrség
26. Vissza: mely tárgyon
31. Island része
34. Boka magánhangzói
36. Gazdasági eszköz
37. Muzsika
38. Női név
39. Személyes névmás
43. Vissza: alattomos
46. Ajtót a mázoló
47. Ór kérdése
49. Értem mássalhangzói
50. Férfinév
51. Vissza: korszak
53. Vissza: mutatónévmás
54. Többes rag
56. Vissza: antimon vegyjele
57. Éra magánhangzói

Csata

pályázatunkon **10—10 pengőt** nyertek: 1. *Kalmár* Andor, Budapest; 2. *Himmler* János, Budapest; 3. *Velky* Judit, Szarvas; 4. *Gárdonyi* Blanka, Dorog.

MEGFEJTÉSEK: 1. Kr. e. háromszázharminchárom. Issos. 2. Négyszázötvenegy. Catalaunum. 3. Kr. e. harmincegy. Actium. 4. Ezerhatszázhatvannégy. Szent Gotthárd. 5. Ezernyolcszáztizenöt. Waterloo. 6. Ezernyolcszázhatvanhat. Königgrätz.

Sportprogram

Szombat. *Futball:* Phöbus—III. ker FC, Berlini út ½3 órakor, bíró: Boronkay. — *Úszás:* A MUSz versenye az amerikaiak részvételével, este ½8 órakor a margitszigeti fedettuszodában. — *Birkózás:* MTE országos versenye a tavaszmezőuccai iskolában este 7 órakor.

Vasárnap. *Futball:* Hungária—Ujpest, Hungária út ½2 órakor, bíró: Boross. — Kispest—Budafok, Hungária út, ½1 órakor, bíró: Szigeti. — Soroksár—Szeged, Soroksár, ½3 órakor, bíró: Rubint. — Törekvés—Budai 11, Bihari út, ½3 órakor, bíró: Hertzka. — SBTC—Ferencváros, Salgótarján, ½3 órakor, bíró: Majorszky. — Attila—Bocskay, Miskolc, ½3 órakor, bíró: Koch. — *Úszás:* A MUSz versenye a margitszigeti fedettuszodában az amerikai úszók részvételével. Este ½8 órakor. — *Atlétika:* Mezei bajnokság a Rákosi réten délelőtt ½11 órakor. — *Ökölvívás:* Ifjúsági egyéni bajnokság a MÁVAG golgotatéri tornatermében este 6 órakor. — *Birkózás:* Az MTE országos versenye a tavaszmezőuccai iskolában reggel 9 órától, döntők este 6 órakor. — *Vívás:* Párbajtőr csapatbajnokság a HTVK vívótermében, délelőtt 9 órakor.

Vívás. Holnap reggel 9 órai kezdettel rendezik a HTVK vívótermében az elmaradt *epé csapatbajnoki döntőt.* A HTVK, BEAC, RAC és LASE I. mérkőznek a bajnokságért.

⚔ **Atlétika.** A mezei bajnokságot, mely vasárnap délelőtt ½11 órakor lesz, a BBTE távollétében az *UTE* nyeri. Egyénileg *Hires* győzhet.

MTK-pálya, Hungária középkörút

November 3-án, vasárnap délután **fél 3** órakor

Hungária–Újpest

Nemzeti Ligabajnoki derbi mérkőzés,

előtte **fél 1** órakor

Kispest–Budafok

Nemzeti Ligabajnoki mérkőzés,

előtte **fél 11** órakor

MTK—MÁVAG

t. o. amatőr bajnoki mérkőzés

Magyar Uszó Szövetség

November 2—3-án este ½8 órakor a Nemzeti Sportuszodában

Magyar-amerikai úszóverseny

az amerikai **Kiefer** világrekorder, **Brydenthal** és **Highland** részvételével ugyanakkor **Magyar Vizipóló Kupa döntőmérkőzései** (UTE–MTK–MAC–BEAC)

Jegyek elővételben 25%-kal olcsóbban Az Est erzsébetkörúti jegyirodájában kaphatók

OLCSÓ SPORTJEGYEK

kaphatók elővételben

AZ EST erzsébetkörúti jegyirodájában

a következő sporteseményekre:

1. **Amerikai úszók háromnapos vendégszereplése** (novem. 2—3-án a Nemzeti Sportuszodában) **3—2—1** pengős jegyek!
2. **A futballbajnokság döntőjére (Hungária – Újpest)** vasárnapon a Hungária úton

Mi legyen a belvárosi templommal?

Irta: Jeszenszky Sándor

Harmincöt év óta nyilt kérdés, hogy mi legyen az esküténi templommal. A Belváros legutolsó szabályozása gödörbe süllyesztvén ezt az öreg templomot, e kínos kérdés megoldását az utókorra hagyta. Azóta többször felvetődött már a templom eltolásának gondolata, de ez mindig csak gondolat maradt, még terv sem lett belőle, mert technikailag nem voltunk felkészülve reá. Most építésztechnikánk odáig fejlődött, mint pár hete a szakkörök előtt tartott előadás bizonyítja, hogy egy ilyen hatalmas objektum eltolásáról és felemeléséről komolyan beszélhetünk. Ennek folytán Budapest új polgármestere kötelességszerüen felvetette az esküténi templom problémáját és a közvélemény elé terjesztette a kérdést, hogy eltoljáka-e a templomot?

Különböző okok késztetnek arra, hogy e templom áthelyezésére gondoljunk. Az első ok hétköznapi, reális, forgalmi természetű. Az Erzsébethídra felvezető Eskü út egy részét a templom a felére keskenyíti és ezáltal a közlekedést akadályozza. Bár ma, a nagyvárosi közlekedés folytonos gyorsulása idején, a forgalom zavartalansága igen fontos és áldozatokat is kíván, mégis a helyi viszonyok ismeretében nyugodtan állíthatjuk azt, hogy az Eskü téren és az Erzsébethídon nincs és a jövőben sem várható akkora forgalom, melynek a templom által okozott útszűkülés elviselhetetlen akadálya lenne. Különben is az úttest görbületének megfelelő vezetésével és a gyalogjáró némi szükítésével még sokat lehet javítani. Ezáltal a reális ok meg is szűnik, ami ezután marad, inkább esztétikai természetű.

Kétségtelen az, hogy a szem az első pillanatra az Eskü térnek a szimmetrikáját kívánja, vagyis azt, hogy az északi oldal is, hol ma a templom áll, feltöltessék és épúgy, mint a túlsó részen, széles kocsiút visz le az Irányi ucca sarkához, itt is tágas útvonal vezessen a Petőfi térre. Ezt a szimmetriát azonban még a templom lerombolása árán sem lehetne elérni. Először is hiányzik annak a házsornak a szimmetrikus ellensora, mely a Duna ucca folytatásaképegészen a Modern-kávéház sarkáig délfelől határolja az Eskü teret. E házsornak szimmetrikus mása nem a Piarista, régen Kötő ucca házsora lenne, mert az távolságban és színvonalban az Irányi uccának felel meg, hanem az a házsor, mely a Piarista-kapu vonalában épülne. De ennek a kiépítését, ha más nem, megakadályozza a mögötte lévő Erzsébet-emlékmű, amelyet elépíteni mégsem lehet. Van még ezután egy másik körülmény is, mely az egységes térmegoldást lehetetlenné teszi. A mai Eskü tér egyik főtényezője a középen lévő Osztálysorsjegypalota. Szimmetrikus kibővítés esetén az Eskü út betorkolásának másik oldalára e palota pendantja okvetlenül megkívánandó. Azonban erre már nincs hely, még ha a templomot el is vinnék innét, mert kevéssel beljebb ott áll a Piaristák esküúti épületszárnya, mely viszont pendantnak nem alkalmas már azért sem, mert több mint öt méterrel hátrább van. De feltéve, hogy mindezt sikerülne megoldani, felmerül a kérdés, hogy hová tennék a templomot, előre, hátra, avagy reátolnák az Erzsébet-emlékre? Rettenetes zürzavar lenne ebből, olyan, amelynél a mai helyzet mindenesetre jobb. Gyakran tapasztaltuk már, hogy mikor valamin egy alig látható folt, vagy hiba esik és azt elkezdik tisztítani, radírozni, javítani, mindig rosszabb, a végén valóságos botrány lesz belőle. Ez az eset fenyeget itt is.

A mai elrendezést sokkal érdekesebbnek, eredetibbnek találom, mint ha itt egy szabványos, szimmetrikus tér lenne, melyről leírna, hogy utólag kínlódták, javították ki. Az Erzsébethíd enormis ívkapuja mellett lent, ez a méreteiben szintén hatalmas ódon templom, mely felett egy modern útvonal halad, sokkal megkapóbb és ritkábban előforduló, mint egy szabályos tér. Azt hiszem, aki csak egyszer is megfordult Budapesten, erre a különös térhatásra, mindig jobban fog emlékezni, mint sok, szabályosan kiképzett városrészletünkre.

Végül ez a belvárosi öreg templom fővárosunk évezredes multjának, nemességének jóformán egyetlen hirdetője és bizonyítéka. Aquincumot és néhány római kövekből épült óbudai házat kivéve, semmi sem öregebb itt nála, még az ősi Buda sem. Most, hogy mellette feltárták a régi római őrbástya alapfalait, kétségtelen, hogy itt fészkelt meg először Pesten az élet. Ez a hely tehát olyan érték, melyet egyszerű szimmetriakeresésért felforgatni nem szabad, hanem inkább múzeumszerüen kell berendezni. Hiszen ez a templom, most, hogy a vakolatát leszedték és különböző korok stílusai ütköznek ki a falain, csodálatos, nagybecsű emlék a multból. Ezt nem szabad eltolni és felemelni, hanem inkább még mástél méterrel leásni, hogy előkerüljön a hajdani román lábazat. E falak vakolat nélkül nem állnák soká az időjárás megpróbáltatásait, de a gótikus részleteket szabadon kell hagyni és üveggel borítani. Legyen kívülről egy muzeális objektum, de belülről maradjon meg templomnak. Irigyeljük a nagy nyugati metropolisok hatalmas, ódon katedrálisait, hát akkor becsüljük meg a magukét is. Nem felemelő érzés-e az, hogy a budapesti polgár közel egy évezrede ugyanazon falak között imádja istenét és ott könyöröghet jobb sors után, ahol egykor Mátyást választották királlyá!?

VIDÉKI MÚZEUMOK

Irta: BERNÁTH AURÉL

Sajnálkozó meglepetéssel vettem tudomást arról a visszhangról, melyet múzeumi cikkem éppen szűkebb hazámban, Kaposváron keltett. Azt reméltem, hogy amikor hiányok miatt panaszkodom és jogos igények kielégítését sürgetem, legalább részben a Somogymegyei Múzeum Egyesület igazgatójának szívéből fogok beszélni. *Gönczi* Ferenc igazgató úr mégis sértődött válaszban fordult ellenem, aki — ha mélyebbről nézzük — tulajdonképpen szövetségese vagyok az ő ügyének és azt bizonyítgatta, hogy múzeumában elvileg minden rendben van, gyakorlatilag pedig jó, illetve nagyon menthető és magyarázható a mai állapot.

Cikkem, bevallom, az úgynevezett »vészharangot« akarta megkongatni, hogy a közöny és pénztelenség mai világában erre az állásfoglalásra is hivatkozni lehessen, amikor egy-egy önmagával elégedetlen vidéki múzeum legközelebb támogatást igényel városától és megyéjétől és csodálkozva látom, mennyi személyes sértődöttség lopakodott be már a vita nyitányába is.

Erre semmi szükség. Amit én hibáztattam, az részben általános elvi elgondoláson, részben tárgyi megállapításokon alapult. Készséggel elismerem, hogy az utóbbiak közt lehettek egyes pontatlan, vagy hiányos leltári és helyrajzi megjegyzéseim, köszönettel fogadom az igazgató úr ezekre vonatkozó közléseit. Nem is térek ki rájuk, még arra sem, amiben a válasz nem tudott meggyőzni. Számomra és a múzeum jövő fejlődése számára éppen ezek a kijgazítható hibák a legmellékesebbek. A kritikus ilyen tévedései csak hozzásegítik a megkritizáltat a sikeres ripposztho.z A ripposzt azonban nem minden. Ennélfogva változatlanul igaznak tartom mindazt, amit cikkem általános tendenciája a lényegről, a szebb és jobb teljesítmény kikényszerítésének szükségességéről és vidéki múzeumaink munkaprogramjának megfelelő átszervezéséről hirdetett. E téren persze felfogások ütköznek össze felfogásokkal, s minden tétel védhető és támadható; feltétlenül hiszem azonban, hogy minden múzeumnak és minden igazgató nemes becsvágyának csak szolgálhat az olyan vita, amely félrelebbenti egy percre a függönyt a vidéki múzeumkultúra mostohán kezelt kérdéseiről.

Az elvi tisztázás értékelése és a vidéki magyar kultúra szeretete vezet tehát, amikor válaszolok és kiegészítem a már felvázolt pontokat.

Mondtam már, hogy milyen szkeptikus vagyok a helytelenül értelmezett nagyigényüséggel szemben. Szép és nemes dolog nagyot és teljeset akarni, de ha nincs mód a megvalósításra, az eredmény könnyen karikatúrává válhat. Elvben valóban kívánatos volna, hogy minden múzeum a tárgyaknak olyan rendszeres és teljes gyüjteménye legyen, amilyen a szavak és fogalmak világában a lexikon, de sajnos, be kell látnunk, hogy *a teljesség múzeumszervezési elve a gyakorlatban megvalósíthatatlan*. En ugyanis nem hiszem, hogy ha valamely múzeum csak egyetlenegy mammutcsigolyával rendelkezik, — amit most már kizárólag példának említek meg — helyesen jár el, ha paleontológiai gyüjteménynek tekinti ezt az öreg csontot. Utóvégre a puszta csigolya alapján épúgy nem lehet elképzelni a mammutot, ahogy például én egy kisujj alapján nem tudnám elképzelni a marsbeli embert. Az ügybuzgóság nemes elvakultsága kell hozzá, hogy valamely múzeumigazgató ilyen esetben hasznosnak, instruktívnak képzelje el őslénytani kiállítását.

Most csak egy csontról beszéltem, de ezt helyettesíthetjük igen sok mindennel. A *sarkantyúgyüjteménnyel* épúgy, mint *a táblabírák egy-egy öblös pipájával*. Az eredmény mindig ugyanaz lesz: *sikertelen nagyigényüség, a teljesség karikatúrája.*

Nem tudom megváltoztatni véleményemet egyes foglalkozási ágak szerszámainak bemutatásáról. Ebben oly múzeumszervezési elv nyilatkozik meg, melynek keresztülvitele lehetetlenség. Igy a földmüvelés, ipar ezer ága, amit épúgy üznek Somogyban, mint a halászatot, ugyanazon joggal követelhetnék a maguk szerszámainak kiállítását. *Hová vezetne ez?* Lehet ismérve tán a »múzeumképes«-nek az, hogy egy tárgy kiment a használatból? Hisz minden újból »régi« lesz, divatjamult, mindig praktikusabb eszközök kerülnek kezünk ügyébe, amelyek leváltják kezünkből, »régi«-vé változtatják az újat! *Hol álljunk meg tehát?* Hová vinne bennünket ez az elv, ha ennek minden konzekvenciáját levonnánk?

Ne ugorjunk tehát be saját hiúságunknak, nagyratörő ábrándjainknak. Az ilyen ábrándokat megaranyozhatja a mi elfogult becsvágyunk, de hoppon marad tőlük a néző szeme.

Persze, *a lehetetlent is* meg kell kísérelnie egy vidéki múzeumigazgatónak, hogy fejlessze, gazdagítsa intézményét. *De alkudjon is meg.* Nem a lemondásnak, hanem az okosságnak, az igazán hasznos életteljes eredménynek érdekében. Hagyja el mindaddig, amíg el kell hagynia a mesék világát és forduljon az élet felé. Ez annyit jelent, hogy múzeuma legkomplettebb részével sáfárkodjon, úgyhogy az életerejét legjobban kiadhassa.

Egy gyári sótartó senkit sem érdekel, de rögtön felcsillan szemünk, ha egy pásztor bicskájának kedves nyomait látjuk ezen. A közönséges tárgy lelket, művészetet kap attól a paraszti bicskától. Érthetetlen tévedés azt hinni, hogy én a multkor a néprajzi gyüjtemények ellen foglaltam állást. Eszem ágában sem volt. Legfeljebb nem feledkezem meg a válogatás, rostálás szükségességéről sem. Őszintén kívánom, hogy a kaposvári szép gyüjtemény még szebb legyen. Sőt tovább megyek és azt mondom, hogy a népmüvészeti darabok gyüjtése — az ország néprajzi szigetei szerint — igenis egyik legfontosabb, legélelteljesebb, legtöbbet ígérő feladata vidéki múzeumainknak.

Multkori cikkem abban csendült ki, hogy a vidéki múzeumok fontos feladatai közé tartoznék a *magyar művészet pártolása.* E ponton értették félre legerősebben intencióimat. Én nem az igazán értékes muzeális gyüjtemények kiszorítására, hanem a halott anyag pótlására, helyettesítésére gondoltam. Hogy mi halott, azt döntsék el a helyszínen a hivatottak és érdekeltek, de döntsék független ítélkezéssel és ne mentsék hiúságból a menthetetlent.

Igenis azt állítom, hogy a magyar művészetnek vidéki múzeumainkban elsőbbségi jogaik vannak. Ebből a meggyőződésemből kifolyólag azt ajánlottam, hogy avatkozzanak bele aktívabban életébe, adjanak lehetőséget, hogy erejét és melegét vidéki városainkban is kifejthesse és áraszsza. Megoldásként azt ajánlottam, — ismerve a vidéki kiállítási viszonyainkat — hogy tartsanak fenn 2—3 termet múzeumaink váltakozó kiállításokra. Gönczi igazgató úr, sajnos, ebben már »vásárcsarnokokat« lát. Ahelyett, hogy ebben kulturális életünk egyik hatékony módját látná.

Ezen a téren mondhatnék a legtöbbet. Oly sokat, amilyen keveset a vidék a képzőművészeti kultúrára áldoz. Nem a »modernek«-re gondolok itt, kiktől való óvatosságra találnék magyarázatot, de mégis csak különös, hogy alig van vidéki város, ahová Munkácsy-, Székely- vagy Szinyei-kép vétel útján került volna. Nemcsak akkor nem vettek tőlük, mikor még ők is »modernek« voltak, hanem később sem, mikor már az ország legnagyobb értékei közé számították őket. »*Nincs pénz*«, hangzik az ellenérv, nincs pénz sem erre, sem másra. Rám azonban ez a két szó nem hat dermesztően bűvös erővel, mert a művészetre és vidéki kultúrára *az ország legvirágzóbb idejében sem volt pénz.* Vidéki múzeumaink nem nézhetik ezt tétlenül. Ostromra kell indulniok ez ellen az örökös »nincs« ellen.

Örülök, hogy mindezt elmondhattam s még jobban örülök, hogy a félreértés révén alkalmam nyílt mégegyszer hozzászólnom ehhez a kérdéshez. Kaposvárból, szükebb hazámból indultam ki, oda néztem a legnagyobb keserűséggel. A fájdalmat támadásnak vették? Úgy érzem védekeznem fölösleges. Adja a jó sors, hogy ilyen ösztönző »támadások« más szükebb hazákat, más vidéki intézményeket is érjenek, még azokat is, amelyek a legszebbek és legjobbak, hogy az így védekezésre kényszerült szervezet összegyüjtse, megacélozza alvó energiáit és megteremtse azt, amit mindnyájan szeretnénk, az igazabb, általánosabb magyar kultúrát.

UTAZÁS A FÖLD KÖRÜL

Viharfelhők a Csendes óceán felett...

Háború készül Távol-Keleten...

Irta: DEMETER ÖDÖN

(Utánnyomás tilos!)

Mozsi (Japán). Mielőtt a hajó horgonyt vet Mozsiban, egy tiszt sorra járja az utasokat és mindenkinek a kezébe nyom *egy kis térképet*, amelynek alapos tanulmányozását melegen az utasok figyelmébe ajánlja... A miniatűr térképet nagyobb formában kiszögezik a hajó különböző sarkaira, nehogy véletlenül akadjon utas, akinek figyelmét elkerülné ez a kis kartográfiai remekmű, amely a Japán birodalom területén fekvő úgynevezett *erődzónákat ábrázolja*... Mert minden várakozással ellentétben a Mozsiban kiosztásra kerülő térkép nem turisztikai propagandacélokat szolgál, hanem egyszerűen az a rendeltetése, hogy *a Japánban partraszálló idegenek tudják, hogy a birodalom mely részein nem szabad fényképezőgéphez még csak hozzá sem nyulni.* Teljesen mindegy, hogy mit akar fotografálni az ember. Az »erőd-zónában« a fényképezőgépet tilos kézben vagy zsebben hordani még abban az esetben is, ha nincsenek benne lemezek.

A Ginza, Tokió főuccája

Két esztendővel ezelőtt egy angol tengerésztiszt Simonosekiben lefotografált egy kis japán lányt, akinek mosolygó arcképe valószínűleg nem azért készült, hogy az angol admiralitás Intelligence Servicének vasszekrényeibe kerüljön. Mosolygás ide vagy oda, *az angolt letartóztatták* és a tokiói nagykövetnek három heti kemény munkájába került, amíg kiszabadította a börtönből a szerencsétlen tisztet, aki elfeledkezett arról, hogy az erőd-zónában a férfiaknak meg kell elégedniük azokkal a légies emlékekkel, amelyeket egy könnyű flört hagy maga után és le kell mondaniuk gondosan berámázott fotografiákról vagy elmosódott vonalú rajzokról, amelyeknek az éjjeli szekrényen való elhelyezése erősen veszélyeztetné a Japán birodalom hadászati érdekeit.

Japán kérdések

A térkép tanulmányozása és a gondosan előkészített és megtöltött fényképezőgépnek a bőrönd legmélyebb fenekére való újbóli elsüllyesztése mindössze félóráig tart, ami alapjában véve nem is sok, hiszen úgy sincs más dolga az embernek. Ami viszont hosszabb, körülményesebb, kellemetlenebb és veszélyesebb, az *a japán bevándorlási bizottság előtt való megjelenés*, amelyhez képest a híres amerikai Ellis-Islanden való kiszállás jelentéktelen formalitásszámba megy. A japán bizottság puszta létével megcáfolja a mitológiát és történelmet; Mozsiba való megérkezésem előtt ugyanis azt hittem, hogy mindössze három alvilági bíró volt és hogy a Szent Inkvizíciónak nem voltak nőtagjai. Ezzel szemben a japán bizottság — amely komorabb volt mint az, amely az Acheron és félelmetesebb mint az, amely a Quadalquivir partjain székelt — *négy férfi- és egy nőtagot számlált.* Talán felesleges mondanom, hogy a legkomorabb és legfélelmetesebb mindannyiuk között a *nő-inkvizitor* volt, aki álarc helyett csontkeretes pápaszemet viselt és tökéletes angolsággal szórta rám a legmeglepőbb kérdéseket. Hogy némileg revanzsáljam magam a kellemetlen percekért, amelyeket kérdéseivel szerzett, kötelességem személyleírásához hozzáfűzni, hogy nagyon csúnya volt.

Először kitöltöttem egy négyoldalas kérdőívet, írásban válaszolva mintegy *hatvan-hetven kérdésre.* Miért jövök Japánba? Milyen problémák érdekelnek? Mikor voltam utoljára Oroszországban? Ha nem voltam, miért nem voltam? Mi a véleményem a Népszövetségről? Tudok-e fotografálni? Mit akarok fotografálni? Milyen rangom van a hadseregben? Milyen fegyvernemnél szolgáltam? Helyeslem-e a fennálló társadalmi rendszernek erőszakos úton való megváltoztatását? Biztos, hogy nem helyeslem? Miért nem? Milyen foglalkozást üznek szüleim? Milyen kapcsolataik vannak a haditengerészettel? Hogy nincs nálunk haditengerészet? Miért nincs? Ha Párizsban lakom, akkor mondjam meg, hogy Franciaország miért nem ismeri el a mandzsú államot?

Ilyen és ehhez hasonló kérdések százaira kellett szóban és írásban felelnem. Minden kérdésre pontos választ adtam, kivéve az utolsót, amelyre vonatkozólag melegen ajánlottam az inkvizíció tagjainak, hogy talán *forduljanak a francia külügyminisztériumhoz.* Ez a válasz láthatólag felbőszítette a szemüveges nőhóhért.

De a férfi inkvizitorok mosolyogtak. Az egyik átnyujtotta útlevelemet.

— Partraszállhat, — mondta. A nő hevesen tiltakozva izgatottan lotyogott valamit japánul. Boldog kárörömmel állapítottam meg, hogy e percben csúnyább volt mint valaha...

Kémláz

A katonai hatóságok minden ártatlan turistában, kereskedelmi utazóban vagy filológusban veszélyes kémet sejtenek, nem is beszélve az ujságírókról és azokról az ausztráliai katonatisztekről, akik szabadságukat jönnek eltölteni a Felkelő Nap országába. Egy óriási méretű kémelhárító szervezet lesi, figyeli, ellenőrzi a Japánba jövő idegeneket, akiknek minden lépését láthatatlan pillantások követik, minden szavát láthatatlan fülek hallgatják és ugyancsak láthatatlan kezek gyorsírják. Az Intelligence Service, a híres francia 2. Bureau, a régi Ochrana és az új GPU eltörpülnek a tokiói *Értesülések Osztálya* mellett, amelynek rendeltetése a Japánban működő idegen kémszervezetek leleplezése és lefülelése.

Az egyre nagyobb méreteket öltő *kémlázat* Japán világpolitikai helyzete indokolja. Az egész ország *kollektív üldözési mániában szenved*, minden-

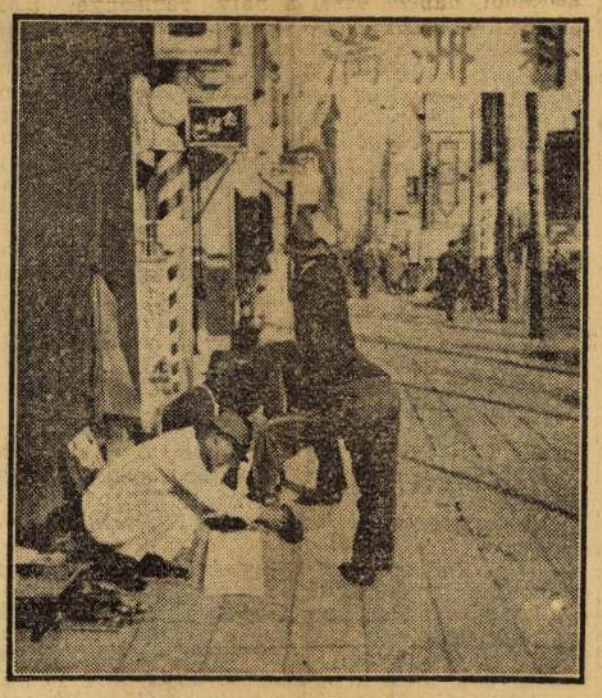

Az uccai cipőpucolás Japánban is divat

denki ellenséget lát mindenkiben és minden japán szentül meg van győződve arról, hogy Nyugaton egy új, óriási méretű Szent-Szövetség kovácsolódik, amelynek egyetlen célja az egyre jobban előretörő japán kereskedelem és politika hódító iramának megakasztása. A Csendes óceán felett tornyosuló viharfelhők mögött Japán egy gigászi összeesküvés kontúrjait, a japán tehetség, a japán szorgalom, a japán bátorság, a japán munka, a japán kolonizációs törekvések, a japán intelligencia ellen irányuló konspirációt vél felfedezni, amelynek célja a fehér ember ázsiai fensőbbségének gazdasági és politikai téren való stabilizációja lenne. *Mindenki a nagy leszámolásra vár és készül Japánban*, mert mindenki meg van győződve arról, hogy a nagy történelmi pártszakadások véres sorozata végül mégis meg fogja hozni az egyetlen várható és logikus eredményt: *Japán teljes szupremáciáját Ázsia felett...*

Sötét felhők

Ami a dolog reális és teljesen praktikus részét illeti, a dolgok megértése szempontjából teljesen elegendő, ha szemügyre vesszük azokat a problémákat, amelyeknek összessége megvilágítja Japán jelenlegi helzetét és azt a viszonyt, amely a Felkelő Nap országa és közelebbi vagy távolabbi szomszédai között fennáll. *Kínával* Japán nyilt konfliktusban van Mandzsúria miatt. *Oroszországgal* való viszonya az úgynevezett halász-bérletek, Sakhalin és Kelet-Mongólia miatt roppant feszült. Az *angolokkal* e percben élesen polémizálnak Hong-Kong és Singapur megerősítése miatt. *Indiával* úgynevezett gyapot-háborút folytatnak. *Az Egyesült Államokkal* való viszonyuk a flotta-kérdés és a csendes tengeri bázisok miatt, fölötte rossz. *Braziliával* az új bevándorlási törvények miatt vitáztak. *Ausztráliával* való kapcsolataik egyrészt a bevándorlást korlátozó törvények, másrészt a japán import-kérdések miatt távolról sem kielégítők. Az *Abesszínia* felé irányuló dömping-hadjárat miatt hajbakaptak *Olaszországgal* és hogy véletlenül egyetlen nagyhatalom se maradjon semleges, egy ostoba kémkedési história miatt — amelynek ártatlan hőse a tokiói francia tengerészeti attasé volt — még a *Quai d'Orsayvel* is sikerült tengelyt akasztaniuk.

Szóval el lehet mondani, hogy északon és délen, keleten és nyugaton ellenséges vagy legalább is nem baráti érzülettel viseltető országok fenyegető gyűrűje veszi körül Japánt, amely — ezt el kell ismerni — elképesztő magabízással, nyugalommal és konokséggal néz farkasszemet az egész világgal, a szamurájok hősi nyugalmával várva a pillanatot, mikor Kelet és Nyugat között kenyértörésre fog kerülni a dolog.

Mikor? Egyesek azt állítják, hogy nemsokára. *1935 lenne a Távol-Kelet végzetes esztendeje.* Ebben az évben fejeződik be ugyanis Kínának *hároméves terve*, amelynek célja a kínai légiflotta reorganizálása volt (1936-ban kezdődnék egy újabb hároméves terv). Ugyancsak ebben az évben végeznék be az angolok Hong-Kong megerősítésének munkálatait. Figyelembe véve a csatahajók és cirkálók korát, 1936-ig a japán flotta *10:10:6-os arány* ellenére is előnyös helyzetben lenne az Egyesült Államokkal és Angliával szemben. Végül pedig 1935-ben válik esedékessé Japánnak a Népszövetségből való végleges kiválása, amely elkerülhetetlenné fogja tenni a japán fennhatóság alatt lévő, úgynevezett *mandátumok* problémájának megvitatását. Miután a japánok máris hangsúlyozzák, hogy semmi körülmények között sem lesznek hajlandók a mandátumok alatt lévő szigeteket kiüríteni, nem kell túlságosan nagy fantázia annak megjósolásához, hogy az 1935-ös évben még feszültebbé fog válni az elektromossággal már amúgy is sűrűn telített távolkeleti atmoszféra.

Japán e percben *nyugodtan vár és készülődik.* Nem igaz, hogy Japán mindenáron háborút akar. De a Felkelő Nap országában bizonyos alkalmakkor szeretik nevén nevezni a gyereket és nem félnek nyiltan hangoztatni, hogy a világ jelenlegi helyzete mellett örök-békéről még csak álmodni sem lehet.

Dátumokról nem beszélnek... De a lelkek mélyén izzik a legendás japán nacionalizmus, az embereket egyetlen fenyegető közösséggé kovácsolja a kegyetlen fegyelem, a néma hősiesség, a fanatikus önfeláldozás, melyeknek összessége adja meg igazi jellegét annak a hideg, zord imperializmusnak, amelynek jegyében Japán rövidesen útra fog indulni, hogy meghódítsa a világot vagy legalább is Azsiát...

Következő cikkünk:
A százmillió szamuráj országa...

Három tavaszi divatrajz

(Molnár Éva rajzai)

1. Világosszürke tavaszi szövetkosztüm, a ruha felső része, a kabát reverje, manzsettája és a zseb széle sötétkék szegőzött szövet, a ruha és a kabát is szegődíszes. 2. Fekete tüll, tavaszi délutáni blúz, dúsan gloknizott zsabóval, a blúz alatt rózsaszín szaténkombiné. A sottis taftblúz egyike a legdivatosabb tavaszi viseleteknek

ÉLETREVALÓ VIDÉKI MÚZEUMOKAT!

Irta: BERNÁTH AURÉL

Sok szó esik mostanában a művészek siralmas anyagi helyzetéről és megsegítésük különféle módjairól. Ezekben a jótékonysági, sorsjegy és egyéb segélyakciókban gyakran van a jóakarat és észszerűség is, de majdnem mindegyike híjával van annak a legfontosabb körülménynek, hogy *különbséget tegyen a megsegítendő művészek között. Érdemesek* vagy csak *ügyesek* kezébe kerül-e az így befolyt pénz? Ez époly fontos kérdés, mint annak a műtárgynak a kvalitása, ami így jut a művészettámogató közönség kezébe.

A minap filmen egy műtárgysorsolás anyagát láttam, amiről az volt a benyomásom, hogy ennek kisorsolásával az egyes művészeken segítettek ugyan, de a nyereménytárgyakból se a szerencsés nyerőnek, se a magyar művészetnek haszna alig van.

Súlyos szépséghibái is vannak ezenkívül az ilyfajta vállalkozásoknak. Mingyárt az, hogy ezek természetüknél fogva csak pillanatnyi hatásúak lehetnek, sokat levon értékükből, de itt van az a nem minden humor nélküli része is a dolognak, mely szerint egy ilyen sorsjáték teljes összegének legalább 30%-a egyetlen egy őstehetségnek, a sorsjegyeladó-vállalkozónak zsebébe vándorol.

Bevallom azonban, hogy a művésznyomor nekem csak alkalom valaminek elmondására. Nem tudom a kérdést elszigetelten látni. Illetve még ha szeretném is az inséges magyar művészet megsegítésének új és jobb módját elérni, fontosabbnak látszik annak az egész problémának feltárása, amelyben az egész kérdés gyökerezik. Azt hiszem, kerülőt kell csinálnunk. Termékenyebbnek látszik az ország kulturális vérkeringésének pár olyan hibájára rámutatnunk, amelyek a melléktünetek nagy részét okozzák.

*

Mennyit beszéltek már kulturális centralizáltságunk átkairól! Mily könnyelmű dolog mindent a gazdasági »lehetetlenüléssel« magyarázni, s mily kényelmes! Tény az, hogy az országnak Budapesten kívül egyetlen városa sincs, — a kimondott festőtelepüléseket, mint Szolnok kivéve — ahol képzőművészetünknek talaja lenne. Ez nem véletlen. Megművelés nélkül jó talaj nincs s ugyan ki fáradozott városaink ezirányú művelésével? A festők szórványos kiállításaitól nyugodtan eltekinthetünk, hisz oly ritkák voltak s valóban mentesek minden hivatalos pártfogástól. Ezek a kiállítások még jobb években is csak heroikus erőfeszítések voltak s ma már úgyszólván kivétel nélkül megszüntek.

Itt kell megemlíteni még a *műkereskedőket*, akik közül egy-kettőnek nagyon sok jó köszönhető. Sajnos ezek érdemeit erősen elhomályosítja kartársaiknak egy számban nem is oly kicsi, gátlásnélküli siserehada, amely mint nemrég olvashattuk, még képhamisító üzelmekre is vetemedett. Ezeknek rohamától az ország legkisebb városa sem menekült s kalandregényekbe illő leleményességgel árasztotta el a lakásokat a lófej-festők, harisnyáthúzó nő, gitározó lány-specialisták tucatszámra fabrikált gyártmányaival. Nem lehetett oly keveset igérni egy-egy képért, amennyiért ne lett volna áru a ház előtt álló teherkocsin. Odáig fajult a dolog, hogy *»műalkotások« üveges kerettel együttt 3.50 pengőért cseréltek gazdát.* Ez a műkereskedelem csakugyan futószalagon gyártatta műtárgyait, mai zilált életünknek ezzel is szaporítva különös kultúrhistóriai dokumentumait.

A vidék természetesen mindent felvett. Fennálló törvényeink szerint ennek gátat vetni lehetetlen. Viszont ez a példa arra is rámutat, hogy *a vidék milyen elhagyatott és tanácstalan művészeti ügyekben*, s hogy mennyire hiányzik egy olyan szerv, amely puszta létével *nevel* anélkül, hogy *oktatni* akarna s amelyhez szükség esetén bárki tanácsért is fordulhat. Jelenleg a legotrombább csalással szemben is védtelen a vidék, mert amit Budapestnek egy magasabb síkon a Szépművészeti Múzeum jelent, ott teljesen hiányzik.

Ezek a műkereskedelmi visszásságok ugyanis szinte kizárólag a vidékre szorítkoznak. És éppen itt kínálkozik a helyes megoldás. A vidéki városok egyetlen kulturális intézménye, *a városi múzeumok* volnának azok, melyek, ha lassú munkával is, de megszüntethetnék ezeket a szomorú állapotokat, s egyben céltudatos szervezéssel olyan közönséget nevelhetnének, melyre még egy sokkal jobban virágzó magyar művészet is nyugodtan támaszkodhatnék.

Úgy érzem, hogy vidéki múzeumaink ennek a legfontosabb feladatuknak egyáltalában nem felelnek meg. Szükségesnek látszik tehát, hogy megvizsgáljuk ezek szervezetét, s rámutassunk azokra, amelyekből a főbb hibák fakadnak.

*

Vidéki múzeum! Mily pontosan idézi fel rögtön e két szó a *poros és unalmas termek* emlékét! A szervezetlenségnek, torz ötletszerűségnek, a fonák elgondolásnak fellegvárai ezek a múzeumok. Nem lehet elfelejteni azt a hangulatot, amit egy vidéki múzeum lopott szívünkbe. Az ötvenkilós kitömött harcsát fölötte Beethoven arcképével, vagy a vízvezetéki csap fölé akasztott festményt, vagy X. városi tanácsos fotografiáját a lepkegyüjtemény felett, amint a kitömött, féregtől rágott bibic kinyujtott szárnyaival legyezi.

Különféle típusú vidéki múzeumaink vannak. Elsőnek kell említenünk *a díszes kultúrpalotákat.* Ezek közül csak a szegedit ismerem. Ennek szemügyrevétele annál inkább látszik alkalmasnak, mert Szeged az ország második legnagyobb városa és múzeuma is legnagyobb a vidékiek közül. Ennek a múzeumnak élén hosszú ideig egy mindnyájunk által nagyrabecsült ember állott, *Móra* Ferenc. Ő azonban szívvel-lélekkel régész volt. Hatalmas érdeklődést tudott kelteni elvont tudománya iránt, sőt pénzt is teremtett elő ennek céljaira, azonban ép e szakszerű érdeklődése folytán a múzeum képtára mostohagyermek maradt. *Sohasem olvastuk, hogy Szeged hivatalos kiállításainkon vásárlóként lépett volna fel, vagy, hogy díszes kultúrpalotájában a magyar művészek kiállításainak helyet adott volna.* Az a furcsa helyzet áll fenn, hogy a szegedi és egyéb kultúrpaloták tulajdonképpen a budapesti Szépművészeti Múzeum lerakatai. Budapestről kapják vagy kapták valaha képtáruk anyagát. Olyan ez, mint mikor a gazdag bankigazgatóné részben kinőtt, részben divatjamúlt ruháit szegény vidéki nővérének küldi. Csodálatos azonban, hogy Szegednek sohasem támadt fel az a becsvágya, hogy az önállóságnak legalább bizonyos fokát elérje. Bizonyára kényelmesebb és olcsóbb így, de egyben dicstelenebb is.

A másik típushoz az *amatőrök vagy az egyházi méltóságok által alapított múzeumok tartoznak.* Ezekkel, minthogy különleges jellegűek, (pl. a sümegi Darnay-múzeum) vagy pedig magánkézen vannak, most nem foglalkozom. Azonban annyit mégis megjegyzek, hogy *ezek a vidéki múzeumok oázisai.* (Pl. esztergomi képtár, pécsi dómmúzeum, stb.)

A *harmadik típushoz tartozik* a vidéki múzeumok legnagyobb része. Annak ellenére, hogy egy fejezet alatt említem őket, nem szándékom valamennyit egy kalap alá vonni. Lehetnek nagy minőségi különbségek közöttük, véletlenségek vagy a városok történeti multja következtében. Abban azonban megegyeznek, hogy egyesíteni igyekeznek városuk kultúrhistóriai emlékeit a legkülönfélébb össze nem illő múzeálisnak becsült tárgyakkal. »Vidéki múzeum« alatt én ezeket értem. Egy rövid cikk keretében nem térhetek ki több múzeumra, ezért példaképpen szükebb hazám fővárosának, *Kaposvárnak* múzeumát hozom fel. Mint ahogy egy több darabra tört tükör bármelyik része még mindig tükör marad, úgy ez az egy tükördarab is elég lesz ahoz, hogy a többi múzeumaink is benne magukra ismerjenek.

Nemrégiben Kaposváron voltam. Örömmel hallottam, hogy a városi múzeum röviddel azelőtt nyílott meg. Első utam oda vezetett. Hogy mily régre nyúlik vissza Kaposvár mügyüjtői tevékenysége, nem tudom. Csak egyet tudok, hogy anyaga zömét Rippl-Rónai Ödön (József testvéröccse) hagyatéka teszi. Rónai Ödön 1919-ben halt meg és gyüjteményét többek között azzal a kikötéssel hagyta a vármegyére, hogy *a képtár bővítése, évente, fiatal magyar festők munkáival folytatódjék.* Ennek a kikötésnek tudtommal csak olyan formában tesznek eleget, hogy *Somogyban született festőktől önarcképeket kérnek ajándékba, így akarván megalapozni a kaposvári Uffizi-t...*

Érzem, hogy erről a hagyatékról nem tudok elfogulatlanul írni, hisz úgyszólván e képek között nevelkedtem fel, és minden darabja szívemhez nőtt. Az emiatt önként magamra kényszerített ítélkezési óvatosság dacára is állítom, hogy ez a képtár észszerű rostálás és rendezés után a legkedvesebb látvány volna. Rónai Ödön nagyon kispénzű ember volt. Gyüjteménye filléres vásárlások, Rippl-Rónai rajzok csereberéje és személyes varázsának eredményeképpen jött letre. Így az úgynevezett »nagy művek« hiányzanak gyüjteményéből, amely azonban a hozzáértő szeretettel történt válogatás folytán *a magyar művészet impresszionista korszakának mégis majdnem hiánytalan, jellegzetes együttese.* Azt hiszem, hogy az itt lévő *ezer kép* és egyéb műtárgy megtizedelésével s a meglévő helyiségek ízléses átalakításával mintaszerű kis képtárat lehetne felállítani. Ennek a képtárnak külön dísze és érdekessége volna a Rippl-Rónai szoba. *Egyedül Rippl-Rónainak százhúsz képe és rajza maradt a hagyatékban,* köztük pár elsőrangú, és így az erős rostálás után is maradna belőlük egy jó nagy teremre való. A múzeum ennek folytán hű tükrévé válhatnék az utolsó negyven év művészetének s vajjon hány vidéki múzeum dicsekedhetne ezzel?

Jól tudom, hogy a műzeum jelenlegi elhelyezése a vármegyeháza melléképületében ideiglenes. Persze, évtizedek is eltelhetnek, amíg a kultúrpalotát megépítik. Jelenleg kb. 8—9 szoba áll az egész múzeum rendelkezésére, de a képtár számára úgyszólván csak az előszoba van fenntartva, amely egyben átjáró a szomszéd hivatalba s amelyen keresztül ennek ügyfelei jönnek-mennek. *Itt függ védtelenül Rippl-Rónai egyik legszebb képe: »Maillol háza«, szemben a vízvezetékcsappal* s e fölött szintén lóg egy kép. A két hivatali vezető szobáit is díszíti pár festmény, ötletszerűen elhelyezve, ahogy az irodaberendezés éppen megengedi.

Meglepett, hogy a múzeum egyik legnagyobb szobája a halászati eszközök bemutatására szolgál. A Balaton ugyan Somogyhoz is tartozik, de Veszprémhez ugyanúgy, mint Zalához. De miért tartja éppen *Kaposvár* oly égetően fontosnak a halászmesterség bemutatását a horgászboton kezdve, a balatoni ladikig, mintha ezek Isten tudja, milyen távoli népfaj különös eszközei volnának. Mit fog tenni Kaposvár akkor, ha egyszer a többi foglalkozási ág féltékenysége feltámad? Idegenkedésem még jobban fokozódott, amikor vezetőm a hálók alatt lévő láda fedelét felnyitva így szólt: *»itt vannak a Rippl-Rónai képek, majd ha hely lesz, ezek is kikerülnek.«*

A múzeum többi szobáit a népművészeti darabok töltik meg, (szőttesek, melyek gyüjtését csak helyeselni lehet) azonkívül Somogyban talált, valószínüleg szántás közben előkerült, különféle eredetű tárgyak, melyek közül vezetőm különösen felhívta a figyelmemet egy mammut (?) combcsontjára és egy sarkantyúgyüjteményre. (Szerinte a legkomplettebb sarkantyúgyüjtemény...)

Akaratlanul is hosszan ismertettem ezeket a viszonyokat, hogy abszurditásuk szembeszökjék. Ezekután ígéretemnek csak második felével vagyok adós, azzal tudniillik, hogy valamennyire körvonalazzam azokat a teendőket, melyek véleményem szerint nemcsak a művészek sorsán segítenének, hanem általuk művészeti kultúránknak is jelentős szolgálatokat tehetnénk.

Vidéki múzeumaink átszervezéséhez — megnyugtathatom városainkat és megyéinket — *nem a pénz a legfontosabb.* Hisz nem kérünk díszes kultúrpalotákat. Azokból a szükös helyiségekből is, ahol jelenleg a gyüjtemények el vannak helyezve, kis jóakarattal komoly kultúrgócpontokat lehetne teremteni. Ehez elsősorban az kell, — s ez volna javaslatunk első pontja — hogy *megfelelő embereket állítsanak múzeumaik élére.* Egy múzeum vezetéséhez — sajnos — nem elégséges az, hogy az illető a városban művészetszerető ember hírében álljon. Egyetemeink elég szép számban képesítenek műtörténészeket. Ajánltassanak magukjával, vagy a műtörténeti tanszékek tanáraival ezekre a helyekre megfelelő embereket. Rájuk hárulna azután az a feladat, hogy *élő múzeumot* varázsoljanak a mostaniak helyébe. Szakítsanak azzal a vidékies felfogással, mely azt hiszi, hogy a múzeum mozdulatlan, merev valami.

Szükség volna arra is, hogy ezek a múzeumok néhány helyiséget váltakozó kiállítások számára tartsanak fenn, ahová a múzeum igazgatója belátása szerint hívhatna meg művészeket kiállításra. Nem kétlem, hogy az új múzeumigazgatók életre tudnának hívni egy »Múzeumbarátok Körét« és ez őket munkájukban nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is támogatná. Így tartom csak kialakíthatónak azt a légkört, amely az intézménynek tekintélyt adna, iránta bizalmat teremtene és érdeklődést ébresztene. Az az ázsiai közöny, amely kultúrális életünkre ránehezedik, csak ilymódon volna eloszlatható.

Mindez nem követel a városoktól nagy anyagi áldozatot. A mostani múzeumoknak is van kisebbnagyobb budgetjük, s ha fenntartóik ezt megtoldják egy kis részével annak, amit sportcsapataik támogatására fordítanak, közelebb jutunk az említett célhoz. Egy jó szervezőképességű múzeumvezető pedig a többit társadalmi úton elő tudja majd teremteni.

A múzeum belső kérdései közé tartozik, hogy mit állítson ki. Az a legfontosabb, hogy *a múzeum valóban a műtárgyak múzeuma legyen.* Egyetemes jellegű múzeum még nagy méretekben is, csak akkor felel meg rendeltetésének, ha tárait szigorúan különválasztja. Minthogy ez kis méretekben elképzelhetetlen, az eredmény legtöbbször zsibvásár. Nem látom tehát indokolva a »halászat« kiállítását Kaposváron, a mammutcsigolya sem érdekel, a sarkantyúgyüjtemény sem. Amilyen érdeklődéssel tanulmányoznám ezeket esetleg a Nemzeti Múzeum állat- vagy fegyvertárában, — ahol összefüggésben értelmet nyernek — olyannyira puszta leltári számok Kaposváron. Sokszorosan értelmetlen kiállításuk ott, ahol életet adó remekművek elől veszik el a helyet. Ajándékozzák őket tehát a Nemzeti Múzeumnak, amelyet gazdagítani nemes feladat.

Külön kell választanunk a városok történelmi emlékeit is a múzeumok anyagától. Zászlók, ágyúk és ágyúgolyók a városháza vagy ennek tanácsterme díszítésére sokkal alkalmasabbak volnának, mint leltári számoknak a múzeumokba. Ha az ilyenfajta emlékek valóban a város történelmének tanúi, észszerűbb, hogy azok a történelem jelenlegi képviselőjéhez, a városházához tartozzanak.

Így mingyárt lenne hely a képtár, a szoborgyüjtemény és a népművészeti gyüjtések célszerű elhelyezésére, lehetőség és tér ezeknek fejlesztésére, és talán nem túlzott optimizmus, ha azt mondom, hogy így szerény, de járható út is nyitható az ország általánosabb kulturális megművelésére.

*

El kell tehát kezdenünk művészeti kultúránk decentralizálását. Bár olcsó összehasonlítás, de emlékeztetnem kell olvasóimat, hogy mit jelentenek a német városok múzeumai a német kultúrában, vagy az olasz múzeumok, amelyek által ki nem apadható csodálat tárgya számunkra ez az ország. Vagy csak szerény magunknál keresve példákat, gondoljunk Debrecenre és Szegedre, hol mióta egyetemek vannak, pompás fiatalság sarjad, amely kiválóságának folyóiratban, könyvkiadásban, tudományban már számos tanújelét adta.

Erősítsük ezt az egészséges decentralizálódást azzal is, hogy vidéki múzeumaink újszerű újraszervezéséhez fogunk!

állott politizálni, hiszen akkor a román liberális párt a demokráciát és a néptömegek felszabadítását, általános választójogot és földreformot hirdetett. Kinevezték Jassiba egyetemi tanárnak. Megjelenésében és tehetségében egyaránt *hódító férfi volt*, gyönyörű oroszlánfej, zömök atlétatermet, rendkívüli intelligencia és agitatív képesség. *Bratianu* őt használta fel igen kényes feladatok elvégzésére és így jutott neki szerep a magyarországi románság életében is.

1911-ben a magyarországi románság politizálását csunya marakodás tarkította. A *Goldis—Vajda-csoport* szembenállott a fiatalabb generációval, amelyet *Goga Oktávián* vezetett. Goldisék lapja volt a *Romanul* és Gogáé a *Tribuna*. Mindkettő Aradon jelent meg és mindegyikben szörnyen marták egymást. A bukaresti románok mindig figyelemmel kísérték az erdélyi románság harcait és *Bratianu* elküldte Magyarországra Steret, hogy *teremtsen békét*. Stere két hónapig tartózkodott Szebenben, Aradon és Budapesten. *Ama »rettenetes elnyomás« alatt lehetséges volt, hogy egy más országbeli politikus egész nyiltan aktiv ténykedést végezzen az országban. Mit szólnának ma ahoz, ha az erdélyi magyarság körében viszály támadna és egy budapesti politikus jönne ide, hogy a viszályt elsimítsa? Stere* már korábban is járt Magyarországon és itt megismerkedett *Kristóffy* József akkori darabont-belügyminiszterrel, akinek általános választójogi akcióját a románok is támogatták. Barátságos összeköttetés keletkezett köztük és ezt később is fenntartották.

Goldis Lászlóék 1911-ben azt a vádat emelték *Goga* Oktávián ellen, hogy *Kristoffy* belügyminisztersége idején szubvenciót kapott a magyar kormánytól. Gyilkos vád volt ez. Goga tagadta ezt és Sterére hárult a feladat, — éppen Goga kérésére — hogy a vádat tisztázza. *A magyar történetírás előtt eddig ismeretlen volt*, hogy miként ment ez végbe és Leoneanu, Stere egykori titkára beszéli el szinte anekdótaszerűen a történteket. Ezek szerint Stere felkereste Budapesten Kristoffy Józsefet, aki akkor már régen nem volt belügyminiszter és megkérdezte tőle: *adott-e ő mint belügyminiszter Goga Oktáviánnak pénzt. Kristóffy igennel felelt*, sőt hozzátette, hogy *személyesen* nyujtotta át a pénzt a román költőnek. Steret igen lesujtotta a felelet. Kérte Kristóffyt: engedje meg, hogy másnap felvigye hozzá a román komité tíz tagját és előttük újból feltegye neki a kérdést. Így is történt. Stere megjelent Kristóffy lakásán tíz úrral.

— Igaz-e, kegyelmes uram, hogy ön pénzt adott Gogának?

— *Igaz.*

— Goga személyesen vette át?

— Igen.

Ekkor Stere rámutatott az első úrra:

— Ennek az úrnak adta ön a pénzt?

— Nem.

— Talán ennek az úrnak? — mutatott rá Stere egy másikra.

— Nem.

— Talán ennek? — került sor a harmadikra.

— Nem.

— De kegyelmes uram, — kiáltott fel Stere — *ez itt Goga testestül lelkestül.*

— *Sohasem láttam ezt az urat* — válaszolta Kristóffy. — Úgy látszik, misztifikáció történt.

Igy derített fényt Stere a rágalomra. A román kiküldöttnek azután sikerült a veszekedő román urakat kibékíteni, még pedig úgy, hogy Goga lapját beszüntette, de egyben kifizette az összes hátralékos ujságírói fizetéseket és adósságokat. Egyes feljegyzések szerint *a román kormány kétszázezer aranykoronát osztogatott szét román sajtó- és pártcélokra.* És hogy mennyire nem tartották szükségesnek, hogy titokban tartsák Stere szerepét: *a kibékülést bankettel ünnepelték meg a Vadászkürtben.*

Stere Coriolánt azonban magyarországi látogatásai arról győzték meg, hogy az erdélyi románok milyen virágzó gazdasági és kulturális viszonyok között élnek, különösen a besszarábiai románokhoz képest és így külpolitikai álláspontja szembenállott Bratianu Ionellel. Azt követelte a háború kitörése után, hogy a központi hatalmakkal kell menni és *Oroszország ellen kell fordulni*, mert az erdélyi románok ezer év elteltével is megmaradhattak románoknak, ellenben a besszarábiai románoknak még csak pár évtized kell és végleg elmerülnek az orosz tengerben. Stere erős sajtóakciót folytatott ebben az értelemben és amikor Románia mégis az antanthoz csatlakozott és pár hónapi harc után kénytelen volt visszavonulni a központi hadseregek elől, Stere Bukarestben maradt a német fegyverek oltalma alatt, kiadott egy *Lumina* című lapot és ebben azt követelte, hogy Ferdinánd királyt detronizálni kell és a román katonákat a fegyver letételére szólította fel.

Amikor a cári uralom megbukott, Stere Besszarábiában termett s előkészítette *Besszarábia csatlakozását Romániához.* A román kormány ekkor még Jassiban székelt. Sterét hazaárulónak bélyegezték a Lumina miatt, de őt ez nem félemlítette meg, mert a besszarábiai parasztok körében biztonságban érezte magát. Ki merte volna Besszarábiában Stere Coriolánra tenni a kezét? Mikor pedig Nagyrománia megalakult, akkor a besszarábiai Soroca megye *az árulót óriási szótöbbséggel megválasztotta képviselőnek.* A hazafias pártok kívánták a mandátuma megsemmisítését, azonban ezt egyetlen kormány sem merte megtenni. A sajtó állandó uszítására hadbírósági eljárás indult ellene. De Stere — úgylátszik — sokat tudott, amit másoknak nem volt szabad tudniok. Éppen ezért Bratianu mint miniszterelnök *magához kérette az összes hadbírósági iratokat és bezárta a szekrényébe.* Azóta soha ezeket az iratokat senki sem látta, Stere többször sürgette, hogy állítsák bíróság elé, de ettől minden kormány óvakodott, különben is a bizonyítékok ma is a Bratianu-család valamelyik *fiókjában húzódnak meg.*

Stere Coriolánt 1934-ig *minden parlamenti ciklusban képviselővé választották.* Így elérte azt, hogy tíz cikluson keresztül volt képviselő és az alkotmány értelmében megillette őt ennélfogva az, hogy *örökös szenátorrá* proklamálják. Amikor a kormány annak idején bejelentette, hogy Stere örökös szenátor lett, akkor felkeltek a szenátus tábornok tagjai (körülbelül tíz nyugalmazott tábornok tagja van a szenátusnak) és kinyilatkoztatták, hogy amelyik percben az áruló, aki a legnehezebb időben lázadásra szólította fel a katonákat és detronizálni akarta azt az uralkodót, aki Nagyrománia megteremtése érdekében harcba indult, beteszi a lábát a szenátusba: ők azonnal kivonulnak és többé nem is térnek vissza.

A fenyegetésnek nem volt akkor sok aktualitása, mert Sterenek képviselői mandátuma volt és így nem szorult a szenátori mandátumra. A legutóbbi választáson azonban a kormány erőszaka kibuktatta őt is a képviselőházból, pedig időközben megalakította a radikális parasztpártot és annak elnöke lett.

Feszülten várta most a politikai világ, hogy mi lesz. Elfoglalja-e jogos helyét Stere a szenátusban és provokálja a tábornokok fellépését? Előrelátható volt, hogy ez esetben igen izgalmas jelenetek játszódnának le a szenátusban. Stere nem mondta meg, mi a szándéka. A nagy politikus és jogtudós azonban *ma már hetven felé járó, beteges ember* és úgylátszik: nem akar kesztyűt dobni a tábornoki karnak. Eddig tehát még egyetlenegyszer sem lépte át a szenátus küszöbét. Olykor bemegy a képviselőházba és végigdöngenek léptei a folyosón beszélget képviselőhíveivel, de a szenátust elkerüli.

Később hazavonult birtokára és regényírásba fogott, illetve folytatta abbahagyott sorozatos regényét. Az új könyv most jelent meg a könyvpiacon, mintegy csendes demonstrálásául annak, hogy Stere megbékült a bojkottal és alávetette magát az iratlan interdiktumnak. Pedig azt mondják, hogyha beteg is és ha hetvenéves is, ha egyszer még megrázná a sörényét: meg tudná mutatni, hogy kicsoda.

De Szibéria rabja, a monarchia egykori barátja és sok titoknak tudója nem akar többé oroszlán lenni.

A Bratianu-dinasztia harca a hatalomért

Bukarest, január.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Alig van hét, hogy akár itt Bukarestben, akár a külföldön fel ne röppenjen a hír, hogy Romániában kormányválság van és a Tatarescu-féle liberális kormány megbukik. Egyszer arról van szó, hogy *Titulescu* alakít nemzeti kormányt, máskor *Jorga* professzort kombinálják, de abban mindegyik hír megegyezik, hogy *Tatarescu nem tarthatja magát.*

A tájékozatlan világ valószínűleg elvi differenciákat keres a válsághírek mögött, vagy pedig azt hiszi, hogy a közvéleményben holmi eltolódás állott be a kormány rovására és — amint Angliában iratlan törvény — ilyenkor a kormány lemond. Csakhogy Romániában a kormányválságok nem azonos természetűek az angol kabinetek bukásaival. Errefelé a kormányok nem olyan érzékenyek.

Akármivel szokták is indokolni a román kormányválsághíreket, mindez nem fedi a tényeket. Az egyetlen motívuma a Tatarescu-kormány gyengeségének *abban a szívós harcban rejlik, amit a Bratianu-család vív azért, hogy újból megszerezze magának a hatalmat.*

Ferdinánd román király életében az a mondás járta, hogy Romániában két dinasztia uralkodik: a Hohenzollern- és a Bratianu-dinasztia. *Bratianu* Jonel az elhúnyt uralkodó korlátlan bizalmát élvezte. Az ő kezében volt a bank és ipari tőke és az ő szemöldöke irányította a magasabb hivatalnoki kart akkor is, ha olykor más párt volt átmenetileg uralmon. *»Mi az ellenzéken is kormányzunk«*, szoktak dölyfösen hencegni annak idején a liberális politikusok és ebben igazuk is volt, mert az összes minisztériumok vezető tisztviselői minden fontosabb kérdést előbb titokban megbeszéltek velük (ha a liberálisok ellenzéken ültek) és csak aztán referáltak maguknak a miniszternek. Tudták mindig, hogy legközelebb úgyis megint a liberálisokat hozza Ferdinánd király uralomra és ekkor nem marad el a jutalom.

Ferdinánd király halálával, de még inkább Károly király hazatérésével ez megszűnt. Károly király tudvalevőleg feszült viszonyban volt Bratianu Jon néhai miniszterelnökkel, akinek számüzetését tulajdonította. Mikor a király az ország lelkes fogadtatása közben hazajött és elfoglalta a trónt, Bratianu Jon már szintén nem élt, hanem fivére, Batianu Vintila vezette a liberális pártot. A párt azt a botorságot követte el, hogy Károly király trónralépése ellen nyilatkozott, és csökönyösen szembehelyezkedett az uralkodóval. A Bratianu-dinasztia meg akarta mutatni, hogy van olyan erős, mint a Hohenzollern-dinasztia.

Ekkor azonban olyan dolog történt, ami a liberális párt ismert vas fegyelme alatt eddig elképzelhetetlen volt: *Bratianu* György képviselő, jassi egyetemi tanár, néhai Bratianu Jon egyetlen fia és politikai örököse *megtagadta saját pártját* és néhány hívével együtt kivonult a pártból, illetve új pártot alakított, de ennek is a *»liberális párt«* nevet adta azzal, hogy ez az igazi párt, minthogy a régi párt megszegte azt a hagyományt, hogy mindig az uralkodó oldalán kell állania. A két liberális párt között azóta állandó éles harc dúl és különösen a meggyilkolt Ducával állott szemben Bratianu György. A régi liberálisok elnevezték a 2. számú liberális pártot *(Lebaudy-pártnak«*, célzásképpen Jacques Lebaudyra, az ismert kalandorra, aki elment Afrikába császárságot alapítani.

Bratianu György azonban nem bizonyult elég erősnek a régi liberális párt páratlan fegyelmével és főleg dús anyagi forrásaival szemben. A parlamentben mindig legfeljebb tíz képviselővel szerepelt, míg az óliberálisok Duca elnöklése alatt kemény legényeknek mutatkoztak. Akármilyen képtelenségnek is látszott, hogy Károly király valaha is kinevezze Ducát miniszterelnökké, aki szintén beszédet tartott ellene, amikor hazajött, mégis a politikai erők kényszere alatt ezt megtette.

Természetesen Bratianu György és a Bratianu-család között nagy volt a harag. Ducát pedig különösen gyűlölte a fiatal Bratianu, mert Duca a parlament nyilt ülésén Bratianu Györgyöt egyízben *közönséges csibésznek* nevezte.

A három Bratianu-fivérből, miután Bratianu Vintila volt miniszterelnök is meghalt, már csak a harmadik él: *Bratianu Constantin* (röviden *Dinu*).

Ő is éppen úgy, mint annakidején Bratianu Vintila, szintén farkasszemet nézett Bratianu Györggyel.

Duca meggyilkolása azonban fordulatot hozott a harcban. A régi generáció kezéből kihullott a vezetés és a kormány elnöke nem egy Bratianu, hanem egy outsider: *Tatarescu* Gh. lett. Magát Bratianu Dinut a kormánypárt elnökévé választották, de tárcát nem vállalt. A Bratianu-család azonban azóta nem tud belenyugodni abba, hogy íme: a liberálisok vannak uralmon és mégsem egy Bratianu áll az ország élén. A Bratianu-családhoz tartozik csaknem az egész román arisztokrácia és a bankvilág. Az öreg Bratianu Jon felesége Stirbey hercegnő volt, Bratianu György felesége pedig Soutzou hercegnő. De szoros rokonságban állanak a Bubescu, Ghica, Florescu és más hercegi familiákkal. Ezek az arisztokraták tradíciószerű kötelességnek tartják, hogy a kormányzás a Bratianu-család kezében legyen. Egyben le is nézik azokat a fiatal arrivékat, akik ma a kormányban ülnek. A családnak sikerült levenni a lábáról magát Bratianu Dinut is, a kormánypárt elnökét, aki egyébként 70 év felé járó öregúr és maga is hagyományos obligónak véli, hogy a nagynevű fivér utóda és szellemi és politikai örököse: *Bratianu György támassza fel a család fényét.*

Néhány hónappal ezelőtt tehát a legnagyobb szenzációk egyike volt az a hír, hogy *Bratianu Dinu, a kormánypárt elnöke találkozott Bratianu Györggyel, a kormánypárt legnagyobb ellenségével.* Csakhamar ki is derült, hogy mi volt a találkozás célja. Az öreg Bratianu megegyezett az unokaöccsével, hogy az *feloszlatja a második számú liberális pártot és hajlandó visszatérni az anyapártba, ha őt választják meg a párt elnökévé, miután Bratianu Dinu erről a pozícióról természetesen lemond.*

A Tatarescu-tábor *felhördült.* Gyűléseket hívtak gyorsan össze és ezeken aktív miniszterek, mint Manoilescu kereskedelmi miniszter és Iamandi, kíméletlen tűzzel támadtak neki Bratianu Györgynek és kijelentették, hogy soha nem fogadják el elnöküknek, annál kevésbé, mert része van annak az atmoszférának az előkészítésében, amely Duca megöletéséhez vezetett. Ezek a támadások persze egyben Bratianu Dinu pártelnöknek is szóltak.

Bratianu Dinu azonban most kettőzött erővel folytatja aknamunkáját, hogy Bratianu György számára az utat a hatalomhoz kiépítse és *miután ez csakis a Tatarescu-kormány bukása árán lehetséges, ennélfogva meg akarja Tatarescut buktatni. Páratlan látvány: a kormánypárt elnöke meg akarja buktatni a saját miniszterelnökét.* Bratianu Dinu levantei eszközöket használ fel erre. Minthogy igen jó viszonyban áll Stelian Popescuval, az *Universul* nagyhatalmú főszerkesztőjével, ennélfogva azt hiszik, hogy nem ártatlan abban a kampányban, amit ez a nagy nacionalista lap most a Tatarescu-kormány ellen visz. A kulisszák mögött más erők is megmozdultak és ássák a talajt a kormány alatt: egy cél kedvéért: hogy a Bratianu-dinasztia újból elfoglalja helyét az ország élén.

Közben azonban a fiatal Bratianu *súlyos baklövést* követett el. Elkedvetlenedett amiatt, hogy ő annakidején a király mellett szállván síkra, hagyta ott a liberális pártot és immár negyedik éve még mindig nem kapta meg ezért a jutalmát, hanem folyton mások nyertek megbízást a kormányalakításra. Újabban elkezdett kacérkodni részben Maniuval, részben Avarescu tábornokkal, akik ezidőszerint a legfelsőbb alkotmányos körökkel ellentétben állnak, elsősorban Maniu. Bratianu György mintha szerepet változtatott volna és most ő kezd kuruckodni. Viszont a liberális kormány természetesen tüntető odaadással áll az uralkodó mellett és az új gárda, amelyből a jelenlegi kabinet nagyrésze áll, az udvar erősebb és megbízhatóbb támaszának bizonyult, mint akárki más. Bratianu Györgynek ez a pálfordulása csak még jobban kiélezte a helyzetet, egyben Tatarescu és Bratianu Dinu között. Nincs nap és nincs alkalom, hogy fel ne röppenjenek olyan jelek, amelyek igazolják a pártelnök törekvését, hogy *nyakát törje saját kormányának.*

Senki sem tudja, hogy ki lesz a győztes. A Bratianuk sohasem voltak válogatósak az eszközökben, ha a hatalom megszerzéséről volt szó.

Családi értesítések:

Stern Imre
a Blockner J. hirdetőiroda főtisztviselője eljegyezte
Gerő Verát
Gerő Ignácnak, a Gerő és Társa cég tulajdonosának leányát

Földes Lenke
és
Steiner Andor
okl. gépészmérnök, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Dr. Gerde Ernő
ügyvéd
dr. Gáspár Lilli
ügyvéd
házasságot kötöttek

Arányi Erzsikét
Komáromból, eljegyezte
Klein Ödön
Győr
(Minden külön értesítés helyett)

Wolf Vera
és
Darvas István
házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Lövinger Bözsike
Győr és
Polják Ernő
Zalaegerszeg,
nov. 3-án tartják esküvőjüket
(Minden külön értesítés helyett)

Félix Edith
(Budapest) és
Kormos Géza
(Budapest) házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Krausz Manci és
dr. Kaufmann Miksa
ma nov. 3-án délután 3 órakor tartják esküvőjüket a dohány-uccai Hősök templomában

Pap Magda
és
Rédei Endre
okt. 29-én házasságot kötöttek
(Minden külön értesítés helyett)

Keszler Bözsi
Zalabér
Moskovics Miklós
Budapest, jegyesek

Friedmann Olga
(Budapest) és
Szatmári Andor
(Kispest) ma déli 1 órakor a Bethlen-téri izr. templomban házasságot kötnek
(Minden külön értesítés helyett)

Izsakovics Ila
Miskolc és
Rónai József
Szikszó
e hó 10-én házasságot kötnek
(Minden külön értesítés helyett)

Mihalovits Vilma
és
Schwarc Géza
jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Abelesz Erzsike
és
Bálint Andor
okt. 31-én házasságot kötöttek

Goldstein Olly
és
Csillag Béla
Geszteréd
házasságot kötöttek

Deutsch Szerén
Karcag és
Benkő László
Kecel, jegyesek

Vámos Margit
Budapest és
Komoly Alfréd
Kispest, jegyesek
(Minden külön értesítés helyett)

Grósz Bözsike
Dad,
Fleischmann Albert
Ács, jegyesek

Jambrik Kató
és
Dömötör Pál
jegyesek

Nádor Jenőné
szül. Nemecsek Irma
és
Lubelsky Béla
házasságot kötöttek

NÁSZUTASOK
Rómába 70%-kal olcsóbban utazhatnak, közben Velencét, Páduát, Bolognát, Firenzét is megnézhetik
Felvilágosítással szolgál Az Est utazási irodája, Erzsébet körút 18—20

— **Nemes Antal püspök nyugalomba vonul.** A bíboros-hercegprímás *Nemes* Antal c. püspököt, aki legutóbb mutatta be aranymiséjét, saját kérésére felmentette a budavári koronázó főtemplom plébánosi tisztje alól és a plébánia betöltéséig megbízta őt, mint oeconomus vicariust az ügyek továbbvitelével.

— **A Nyugat** novemberi számának élén *Illyés* Gyula rajzol képet a magyar zsellérvilágról. *Földi* Mihály a világválságból való kivezető utat keresi *»Uj teokrácia«* című tanulmányában. *Kassák* Lajos Gorkij, London és Istrati portréját adja. *Lengyel* Menyhért Nizsinszkijről, a táncos-zsenéről ír. *Tersánszky* J. Jenő nyílt levélben *a Tabán lebontása körüli visszásságokat* teszi szóvá. *Fejtő* Ferenc zágrábi útinaplójában a horvát kulturális életről ad beszámolót. *Hevesi* András a Mai Német Dekameronról ír kritikát. Szépirodalmi közleményeket *Déry* Tibor, *Illyés* Gyula, *Reichard* Piroska, *Zelk* Zoltán, *Fenyő* László és *Vas* István tollából közöl a folyóirat.

= **A tejút ragyogó fehérsége** kismiska ahhoz képest, amely a Diana fogkrém állandó használatával érhető el. Családi tubus ára 72 fillér, a normál tubusé pedig csak 48 fillér.

Csillárt Meteor csillárgyár üzleteiben vásároljon! • 10 üzlet.
Központ: Podmaniczky ucca 27

— **Molnár Ferenc kormányzói kihallgatáson.** *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója a napokban hosszabb kihallgatáson fogadta *Molnár* Ferencet, a világhírű magyar írót.

— **Az olasz király megnyitotta az új római egyetemi várost.** *Rómából* jelentik: Pénteken nyitotta meg a király nagy ünnepségek keretében *az új római egyetemi várost.* Az új egyetem első ténykedése az volt, hogy a megnyitási ünnepség keretében *II. Viktor Emanuel* királyt a bölcsészettudomány díszdoktorává avatta. A király ünnepi beszédében ezeket mondotta: »Igen jelentősnek tartom, hogy a tudományok e bástyája akkor nyitja meg kapuit a nemesen komoly tanulmányok számára, amidőn *hazánk olyan események forgatagában áll, amelyeket létének és biztonságának mindenekfelett való feltételei kényszerítettek rá.* Róma dicsőséges történetének minden pillanatában híven betöltötte civilizáló küldetését. *Ma is ezen az úton halad Olaszország,* amelyet az egységes akarat és a küldetésében való hit jobban egybekovácsolt, mint valaha. Olaszország semmi mást nem kér, csak azt, hogy *élettől duzzadó erejét a munkának és a közös eszmények szolgálatának szentelhesse.«*

— **A gyalogló utasok százai és a MÁV.** Fót és a rákospalota—veresegyházi vasúti vonal mentén lévő községek most a tél közeledtével mozgalmat indítottak a MÁV-menetrendjének megjavítása érdekében. Este 9 órakor indul az utolsó vonat Budapestről, s ez nemcsak a fővárosi színházak látogatását teszi lehetetlenné, hanem *az esti turnusokban dolgozó munkásság százait zárja el otthonuktól,* vagy pedig arra kényszeríti őket, hogy *hatalmas távolságokon gyalogoljanak hazáig.* A téli hidegben különösen tarthatatlan ez az állapot, amely Fótnak és a többi községnek fejlődését is megakasztja.

— **A budapesti szovjetkövetség** közli, hogy november 7-én, az októberi forradalom 18. évfordulóján, a követség munkaszünetet tart.

— **A Szerkesztői Üzeneteket a 40. oldalon közöljük.**

= **Hella v. Hellenburg,** a drezdai és bécsi operaház kitűnő tagját, a kiváló ének- és előadóművésznőt sikerült most az Etoile-kávéháznak (Tőzsde-palota) november 1-től kezdve dancingbárja részére leszerződtetni.

= **A vásárló közönség érdeke,** hogy a nehéz gazdasági viszonyok között, ha vásárolni óhajt, jól válassza meg a helyet, ahol a pénzét árura akarja becserélni. Női kabát és ruha tekintetében figyelemreméltó és kiváló cég Halász Dezső, Rákóczi út 54. szám alatti, országosan ismert női kabát- és ruhadivatháza, ahol szép modellek, kiváló minőségben nagy választékban állnak a vásárló közönség rendelkezésére.

= **Ninesen hideg!** ha a Kálvin téri Fenyves Áruház jó meleg flanellfehérneműit viseli: Flanell női hálóingek 1 pengő 90 fillér, flanell női hálókabátok 2 pengő 50 fillér, flanell női ruhák és pongyolák 3 pengő 90 fillér, flanell női blúzok 2 pengő 90 fillér, flanell női és férfi pizsamák 3 pengő 90 fillér, flanell férfi sportingek 2 pengő 90 fillér, flanell férfi hálóingek 2 pengő 90 fillér, flanell férfi köntösök 3 pengő 90 fillér, flanell gyermekpizsamák 1 pengő 45 fillér, flanell fiúingek 1 pengő 95 fillér, flanell gyermek játszóruhácskák darabja csak —.75 fillér. A gyermekcikkeknél kis áremelkedés.

= **A budapesti Kozma-cég,** amely idén ünnepelte 75 éves jubileumát, a legnagyobb körültekintéssel és választékos ízléssel készült fel az őszi szezónra, hogy előkelő és ízlésesen öltöző közönségének széles igényeit kielégítse. A férfidivat minden kelléke kapható a Kozma-üzletben. A magyar fővárosban a legmértékadóbb a kalapdivat terén és a legkiválóbb kalapgyárakat képviseli. Kozma-cég: Budapest, VII., Károly körút 3.

= **A vér felfrissítése céljából ajánlatos** néhány napon át korán reggel egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet inni.

= **Mindenkihez!!!** Ki szőnyeget, takarót, terítőt, paplant, matracot vagy bármely e szakmába vágó cikket vásárolni óhajt, keresse fel a hatalmas áruraktáráról, meglepő olcsó árairól és előzékeny kiszolgálásáról országszerte közismert Grünfeld Testvérek szőnyegáruházát, Budapest, V., Bálvány ucca 8. Lapunk olvasói fenti cégnek mai lapunkban megjelent hirdetésében feltüntetett szelvény átadása ellenében 10 százalék pénztári engedményben részesülnek.

= **A rádiótechnikusok** megállapítása szerint a különféle kapcsolású rádiókészülékek közül a szupergépek a legtökéletesebbek. Fokozott teljesítmény, abszolút szelektivitás, zörejmentes tiszta vétel a szupergépek legfőbb erényei. Köztudomású dolog az is, hogy a világhírű Philips Rádió tudta a szuperkapcsolások előnyeit gyakorlatilag úgy érvényesíteni, hogy készülékei a legfokozottabb igényeket is kielégítsék. A Philips Luxus Szuper 4+2 csöves amerikavevő az elképzelhető legideálisabb rádiókészülék, szórakoztat, oktat, nevel. Közvetít minden időben, közvetít a világ minden tájáról.

= **Hubermann** nem játszhatott hamisan! Mégis úgy hallotta rádióján, hogy valami baj van. Persze: kivénült régi rádiócsövei torzítják a vételt. A legjobb rádió is halkan és rosszul szól, ha a benne levő csövek már elhasználódtak. Ha tökéletes vételt akar, régi rádiócsöveit ki kell cserélnie új modern Tungsram-csövekre.

= **Összefogásban az erő.** Ez a felismerés újabb hatalmas lendületet adott Herczeg és Fodor már egyébként is páratlan közkedveltségnek örvendő divatáruházának, VII., Thököly út 24. Télikabátokban, női ruhakelmékben, gyermekruhákban stb. kivétel nélkül mindenki megtalálja ott árban, minőségben és kivitelben a legjobban megfelelőt.

14 kar. **ARANYJEGYGYŰRŰK**
SZIGETI Nándor és Fia ÉKSZERÉSZ Kecskeméti ucca 9 Alapítva 1867

ÚJRENDSZERŰ BÚTORHITEL
Lakását berendezheti minden közalkalmazott és minden véglegesített
harminc egyenlő havi részletre
vagyis minden 100 pengő után havi 3.33 pengős részletre, előleg nélkül. Egy éven belüli törlesztésnél kamatokat visszatérítünk
KARDOS TESTVÉREK BÚTORÁRUHÁZA
Budapest, VII., Wesselényi ucca tizennyolc, Kazinczy ucca mellett

Milyen idő várható?

A Meteorológiai Intézet jelenti november 2-án este 9 órakor: Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt keleti szél. Valamivel több felhő. Egyes helyeken éjjeli és reggeli ködképződés. Eső nem lesz. A hőmérséklet lassan csökkenni fog.

— **Konzervatív győzelem az angol községi választásokon.** *Londonból* jelentik: a 365 angol városban folyó községi képviselőtestületi választások *nagy konzervatív győzelmet hoztak.* A konzervatívok 34 mandátumnyi nyereségével szemben a munkáspárt 27, a szabadelvűek 2 s a függetlenek 1 mandátumot vesztettek.

— **Egy orvos-szigorló halála a szegedi uccán.** *Szegedről* jelentik: *Huszár* József 24 éves orvos-szigorló a Gizella téren összeesett. A mentők a belgyógyászati klinikára vitték, ahol *meghalt.* A nyomozás megindult.

— **Bernáth Aurél kiállítása.** A *Szépművészeti Kiállítások* Mária Valéria uccai helyiségében ma, vasárnap délelőtt nyílik meg *Bernáth* Aurél kiállítása. A két terem szürkés falain szuggesztív erővel zendülnek meg egy borongókedvű, nagy és mély művész gordonkaszó emlékét idéző festői vallomásai. Arcképek, tájak és figurálisok. Ezüstös-kék, borvörös, sárga és nedvdús-zöld színekbe elevenedő *víziók,* egy csodálatosan gazdag kolorista éber álmai, amelyek igazabban fejezik ki a valóságot minden naturalista ábrázolásnál, mert a jelenségek mögött megbúvó lényeget mutatják fel. Bernáth — bocsánat a sokszor és méltatlanul kompromittált szóért — *spirituális* művész, aki elsősorban a szellem és a lélek kinyomatát keresi az optikailag érzékelhető külvilág arculatán. Ezt ragadja meg és ezzel ragad el képein, amelyek immár együtt, egyszerre »realizálják« az állandó, tiszta lét zeneiségét és az érzéki valóság egyre változó, szemhez szóló szépségét. A művészen túl ehhez költő is kell. S Bernáth Aurél költő a javából. Áhitatos, elmélyült, komplikáltságában is nagyvonalú, széles skálát megszólaltató lirikus, akinek hangja mindig őszinte, mert csak őszinte átélés bírja szóra. Ezért élmény mindenkor a vele való találkozás is. Most, amikor művészi fejlődésének új távlatait bontja ki előttünk, kiváltkép érezzük ezt. *Parkban* című hatalmas vászna mintha első tétele lenne egy nagyszerű szimfóniának. Kíváncsian várjuk a folytatását. És elbűvölve nézzük legfrissebb, teljesen kiérett és bevégzett mesterműveit. Köztük a *Férfit virággal,* a *Műtermet,* a *Pihenő munkásokat,* a *Téli délutánt,* az *Önarcképet,* a *Vörösruhás nőt,* a *Festőnőt,* az *Ablaknál* című pasztellt, vagy a *Nyárfaerdőt,* amelyek egytől egyig festőjük kivételes talentumának meggyőző bizonyságai. Csupa olyan darab, amely Bernáth Aurél kiállítását az évad kiemelkedő művészi eseményévé avatja. *K. A.*

— **Cigányok megvertek egy rendőrt.** Kispesten *Nagy* XVIII István rendőrfőtörzsőrmestert több cigány becsalta a Sárköz 10. számú házba, ahol megtámadták, leteperték a földre, összeverték és *a fején megszúrták.* A rendőr kiáltozására azonban elmenekültek. A nyomozás megindult.

— **A köztisztviselők gyűlése.** A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége nagyválasztmányi ülést tartott *Araló* Gyula elnökletével. Dr. *Javornitzky* Jenő vezértitkár ismertette a KANSz szerveitől beérkezett jelentéseket, amelyek megállapítják, hogy *az elsőrendű szükségleti cikkek drágulása miatt a tisztviselőtársadalom helyzete megnehezült.* Megállapította a vezértitkár, hogy az illetménycsökkentés óta eltelt hosszú idő alatt teljesen elhasznált ruházati és egyéb szükségleti cikkek pótlása is szükségessé vált. A továbbiakban az aktuális problémákat fejtegette, megállapítva, hogy szükség van a családvédelemre, a ruházati és egyéb szükségleti cikkeknek olcsó áron való beszerzésére, az adósságok és a köztisztviselői kölcsönök megfelelő rendezésére. Dr. *Kontz* Endre ny. min. tanácsos és dr. *Jánosffy-Jaczkovich* Iván ny. min. tanácsos *az átmenetinek jelzett illetménycsökkentés megszüntetését kívánták,* dr. *Marczinka* János és *Zsigmond* Béla erőteljes családi védelmet sürgettek, *Csontay* Győző a családi- és társasházépítkezések előmozdítását kérték, majd *Vértessy* Lajos és *Wallendumsz* János az altisztek súlyos helyzetét tárták fel, *Major* Zsigmond pedig az általános helyzetről beszéltek, végül *Araló* Gyula a KANSz erőteljesebb működése érdekében alapszabálymódosítást terjesztett elő.

— **A magyar tengerész hősi halottak emlékünnepe.** A Turul Szövetség főiskolai vízileventecsapatai kegyeletes ünnepség keretében hódoltak a világháborúban hősi halált halt magyar haditengerészek emlékének. *Gallay* Jenő főmérnök, a Volt Haditengerészek Bajtársi Egyesületének elnöke *a tengerész hősi emlék felállítását* sürgette, *Zsabka* Kálmán és ifj. *Jánossy* György levente pedig szavalt.

Gyengélkedés idején, különösen, ha a rosszullétet szorulás vagy keresztfájás fokozza, az enyhe és igen kellemes természetes »Ferenc József« keserűvíz mindig puha, könnyű székürülést és kielégítő emésztést szerez. Az orvosok ajánlják.

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Szombaton drágább lett a gáz. Nem a világítógáz, hanem a hadianyag. Igaz, hogy ma már ez is közszükségleti cikknek számít.

Börtönbe vetette a négus a belügyminiszterét, mert állítólag rossz tanácsot adott. Milyen büntetést kapott volna, ha a gazdája még meg is fogadja a tanácsot?

Beszélgetés a kávéházban: »Olvasta? Három országban egyszerre fenyeget kormányválság.« »Ez is valami. Legalább megüresedik néhány állás.«

A nap aktuális kérdése: »Vajjon ha délutáni pihenőre vágyik egy mellékuccában lakó egyén, helyesen teszi, ha kimegy a főútvonalra?«

A nap hőse: a futballderbi, amelyet vasárnap játszanak. Nem akarunk jóslásokba bocsátkozni, de nagyon félő, hogy kikap — a bíró.

Rálőttek a kínai miniszterelnökre, mert japánbarát. Jó állás lehet ott kormányfőnek lenni. Az elődje ellen azért követtek el merényletet, mert japánellenes volt.

Beszélgetés a villamos perrónján: »Olvasta? Az addiszabebai kormány ötvenezer tallért tűzött ki Guksza herceg fejére.« »És még azt mondják, hogy Abesszíniában nincsenek kereseti lehetőségek.«

Mindenben első a Pesti Napló

— **A halottak ünnepe.** Az egyetemi ifjúság az idei Mindenszentek napján is elzarándokolt a kerepesiúti temetőbe. Előzőleg az Egyetem téren volt délelőtt ünnepség, melyen *Komáromy* László, az Egyetemi Kör elnöke mondott beszédet. Kint a temetőben az ifjúság felkereste Kossuth Lajos, Deák Ferenc és gróf Batthyány Lajos mauzoleumát, Jókai Mór, a Petőfi-család, Arany János, herceg Woronieczki Miciszláv és Bakó László sírját, majd — ezidén elsőízben — *Ady* Endre sírját is. A nagy költő sírjára hatalmas babérkoszorút helyeztek, *Kósa* István, a Magyar Nemzeti Diákszövetség kulturális osztályának vezetője pedig beszédet mondott arról az útról, amelyen *Ady Endre szelleme elérkezett a magyar ifjúság szívéhez*, amely most kegyeletes elégtételt szolgáltat emlékének, melyet annyi sárral mocskoltak be. A beszéd után a diákok és a közönség elénekelték Ady Endre sírjánál a Himnuszt. A kerepesiúti temetőben egyébként Mindenszentek ünnepén mintegy 150.000 ember fordult meg, a farkasréti temetőben pedig százezer. A Kossuth-mauzoleumnál a nemzeti egység pártja is ünnepet tartott s meglátogatta a párt küldöttsége *Rubinek* Gyula sírját is. A rákosi temetőben is többszázezren voltak s a kormányzó képviselője, *Shvoy* István tábornok és *Auguszta* főhercegasszony jelenlétében *Hász* István tábori püspök emlékezett meg a hősi halottakról.

— **Címadományozás.** A kormányzó a pénzügyminiszter előterjesztésére *Beck* Róbertnek és dr. *Perényi* Istvánnak, a Magyar Általános Hitelbank ügyvezető igazgatóinak pénzügyi téren szerzett érdemeik elismeréséül a magyar *királyi kincstári főtanácsosi címet* adományozta. — A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. *Kováts* Ferenc szegedi egyetemi magántanár, Szeged városi tüdőbeteggondozóintézeti főorvosnak a tudományos szakirodalom művelése és az orvosképzés terén szerzett érdemei elismeréséül az *egyetemi rendkívüli tanári címet adományozta.*

— **Villamos főzés és háztartási készülékek bemutatása** Az állandó elektromos kiállításon, V., Honvéd ucca 22. sz. alatt *szerdán d. u. ½6 órai kezdettel* villamos főző és háztartási készülékbemutató előadást tartanak. Ugyanott *minden hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. ½10 órai kezdettel* a bemutató villamos konyhában díjtalan főzési gyakorlat van (különböző ételek elkészítése).

Gyászruhák
teljes gyásztelszerelések speciális üzlete
HORVÁTH ÉS HALÁSZ
Új címünk:
IV., Váci ucca 22. Telefon: 87-1-09

Tarka krónika

Súlyos eset

A rendőrségen megjelenik egy úriember és az ügyeletes tisztet keresi. Panaszt akar tenni. Oda vezetik a szolgálatban levő tiszthez.

— Mit óhajt?

— Kérem, kapitány úr, védelemért jöttem. Naponta kapok fenyegető leveleket...

— Nem sejti, hogy kitől?

— Dehogyisnem. Bizonyosan tudom: *az adóhivataltól...*

Férjek egymás között

Két jóbarát találkozik a Dunaparton. Azt mondja az egyik:

— Tegnap este láttalak egy kis budai kocsmában egy nagyon csinos kis nővel. Ki volt az?

— Nem ismerted meg? A feleségem.

— Igazán? Komolyan a feleséged volt?

— Komolyan. *De ha találkozol vele, ne említsd neki...*

— **A kormányzói pár Szolnokon.** *Horthy* Miklós kormányzó feleségével szárnysegéde kíséretében csütörtök éjjel különvonaton Szolnokra érkezett, ahol pénteken megnézte az üzemben levő *cukorgyárat.* Az egyik munkateremben megszólította *Szabó* Sándor tószegi munkást és elbeszélgetett vele, majd a vármegyei *közkórházat* látogatta meg, ahol *Johan* Béla államtitkár és *Szabó* Elemér igazgató főorvos fogadta a magas vendégeket. A kormányzó elismerését fejezte ki a látottak felett, épúgy, mint a *tárház* megtekintése után *Kovacsics* Dezső nyugalmazott főispán, tárházi igazgató előtt is. Meglátogatta a kormányzói pár a *fa- és fémipari szakiskolát*, a *Stefánia házat* és a *művésztelepet*, majd *Borbély* György főispán díszebédjén vett részt a Tisza szállóban. A kormányzói pár és kísérete délután 3 órakor utazott el Szolnokról.

— **Ideiglenes kultuszminiszter — Fabinyi Tihamér.** A kormányzó dr. *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszternek Varsóba való hivatalos utazása tartamára a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ideiglenes vezetésével dr. *Fabinyi* Tihamér pénzügyminisztert bízta meg.

— **Kormányzói elismerés és címadományozás nyugalombavonulóknak.** A kormányzó a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy *Szikszay* Gerő miniszteri osztályfőnöki címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsosnak, továbbá *Rohrmann* István, *Vasváry* Géza és *Kolumbán* József miniszteri tanácsosoknak három évtizedet meghaladó időn át kifejtett hű és buzgó munkásságukért nyugalombavonulásuk alkalmából *elismerését* tudtul adják. — A kormányzó a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter előterjesztésére nyugalombavonulásuk alkalmából dr. *Trux* Jenő és *Feyér* Gyula miniszteri tanácsosoknak a miniszteri osztályfőnöki címet, dr. *Petheő* Kálmán és *Wister* Hugó miniszteri osztálytanácsosoknak a miniszteri tanácsosi címet és *Berczel* Miklós kir. műszaki tanácsosnak a kir. műszaki főtanácsosi címet adományozta. — A kormányzó a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy dr. *Harmath* József államvasúti igazgatóhelyettesnek és *Szüts* József Jenő államvasúti főtanácsos, üzletvezetőségi osztályfőnöknek sokévi szolgálatuk alatt kifejtett hű és buzgó munkásságukért nyugalombavonulásuk alkalmából *elismerését* tudtul adják.

— **Megőrült egy rabbi az uccán.** A Wekerle Sándor uccában péntek délelőtt egy *szakállas férfi* beszédet intézett a járókelőkhöz. A rendőr előállította a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy *Grosz-Kohn* a neve, 43 éves rabbi, aki a Dembinszky ucca 23. számú házban lakik. A rendőrorvosi hivatalban kiderült, hogy *közveszélyes elmebeteg.* A lipótmezei elmegyógyintézetb szállították.

— **Ausztria téli kedvezményei.** Az Osztrák Szövetségi Vasutak idei kedvezményei *azonosak az ezévi nyári kedvezményekkel.* Ausztria területén eltöltött 7 nap külföldiek és külföldön lakó osztrák állampolgárok a visszautazásnál 60 százalék kedvezményt élveznek az Osztrák Szövetségi Vasutak vonalain. Odautazás 1935 december 1-től 1936 március 31-ig lehetséges. A visszautazásnál az odautazástól eltérő útvonalon körutazás formájában is történhet. Az utas nincs kötelezve a hét napot egy helyen eltölteni. Legalább hétnapos tartózkodás után további 30 kedvezményt lehet Ausztria belterületén történő utazásnál igénybevenni. Ezek a menetjegyek azonban, ellentétben a 60 százalékos jegyekkel, csupán Ausztriában válthatók meg. Tíz éven aluli gyermekek az oda- és visszautazásnál félárú jegyet tartoznak váltani.

— **Az »Emunah« jótékonycélú teadélutánja.** Az »Emunah« (A hit) tanoncleányvédelmi akció vezetősége kedden délután 5 órakor a Bristolban szénakiója javára teadélutánt rendez, amelyen dr. Hevesi Simon vezető főrabbi átnyujtja a legjobb és legszorgalmasabb védenceknek az Emunah-gyürüket.

FENYVES-NAPTÁR

HÉTFŐ 4 — Az elegáns délutáni ruhára: Cloque, Tafota, Crepe-Satén 2.90
KEDD 5 — Divatos ruhakelmék egyszinűek és mintázottak 1.90
SZERDA 6 — Kötött női ruhák igen csinos kivitelben 9.80
CSÜTÖRTÖK 7 — Leánykaruhák jó meleg flanellből, 2-évesnek ..... —.75
PÉNTEK 8 — Női pulloverek sok szinben izléses kivitelben ..... —.98
SZOMBAT 9 — Férfiingek fehér és szines nappali ingek és frakkingek 3.80
Az eladási idő korlátozása nélkül.
Fenyves ÁRUHÁZ KÁLVIN-TÉR 7

— **Végleges hatállyal életbeléptek a magyar-olasz megállapodások.** A kormány rendeletet adott ki, amellyel a miniszterelnök közhírré teszi, hogy a Magyarország és Olaszország között a magyar búza árának felértékelésére, a két ország közti kereskedelmi forgalomból eredő fizetések szabályozására és a Magyarországgal szemben fennálló olasz hátralékos kereskedelmi követelések felszámolására vonatkozóan 1935 június 18-án Rómában kelt magyar-olasz megállapodások, miután megerősítő okiratait október 16-án Rómában kicserélték, ezen a napon *végleges hatállyal életbeléptek.*

— **Szántó György: Fekete éveim.** *Szántó* György alighogy átlépte negyvenedik évét. Szokatlan, hogy valaki ilyen korban önéletrajzot írjon: az önéletrajz az öregek műfaja. Ennek az önéletrajznak azonban létjogosultságot ad az írónak az a rendkívüli élménye, hogy *harctéri sebesülés következtében elvesztette látását.* Nagyobb tragikum alig képzelhető, mint amikor *egy festő* tudatára jön annak, hogy a színek reá nézve megszűnnek és legfeljebb egyre homályosuló emlék nyomaikként élnek benne tovább. Az emberi akaraterőnek kivételes győzelme, amire a világirodalomban nincs példa, hogy *egy látását vesztett festőnek sikerült átmentenie tehetségét a művészet egy másik terére* és ott érvényesülnie, talán jobban, mint ahogy festőként érvényesült volna. Bármily tragikus is azonban a mű centrális esemény e, a *Fekete éveim* egyáltalában nem valami végig szomorú, deprimáló olvasmány. Nyoma sincs benne a kétségbeesésnek, a reménytelenségnek. Harc van benne, tehát van itt siker és kudarc, szomorúság és öröm.

— **2 olcsó pesti sarok a Gólya áruházak 2 üzlete a Nemzeti Színháznál a Rákóczi úton és a Teréz templomnál a Király uccában.** Ez a 2 sarokáruház arról híres városszerte, hogy ott most extra olcsó téli divatáruk kaphatók, persze a közismert »Gólyaminőségekben«. Egy-két kóstoló az extra slágerárakból: női kesztyűt 2.90-ért, bélelt bőrkesztyűt 3.50-ért, női szövetruhát csak 9.80-ért, gyönyörű szőrmés télikabátot 25-ért, jóminőségű női ruhakelmét 1.95-ért, flanel pizsamát 4.40-ért stb. árusítanak a Rákóczi úti Gólya áruházban. Még egész légióját sorolhatnánk fel a Gólya áruház slágerei közül, amelyet mind érdemes megvenni.

— **Gyümölcsfák, díszfák, rózsák szállítását megkezdtük.** Solty László kertépítő, az Unghváry László Faiskola Rt. egyedüli budapesti lerakata, II., Hadapród u. 2. Telefon: 64—4—31. A rendeléseket díjmentesen házhoz szállítjuk.

BŐRKABÁT eső- és lódenkabát, sportmellények legolcsóbb a készítőnél Bálvány u. 3 MÁRTON ÉS SZÁSZ

tehetség részéről kívánható meg, azoknál, akik a tisztviselői hierarchia vagy munkahierarchia — mert nemcsak állami tisztviselőkről van szó — bizonyos középső fokig érnek el. *Feljebb már nem az számit, hogy ki milyen iskolát végzett, hanem hogy az életben mit végzett, mennyit tapasztalt és tapasztalatait hogy tudja értékesiteni.*

A vezetőállásokra tehát szabad választás szerint engednének fel mindenkit, akár megvan az illetőnek a jogi, gazdasági vagy egyéb előképzettsége, vagy nincs meg — ha alkalmas egyébként a vezetésre.

Mert a vezetésre való alkalmasságot *nem lehet iskolában megtanulni, az tehetség dolga.* Iskolában nem lehet hegedűművészt képezni, bár zenetanárt lehet.

— Sok tisztviselő dolgozik körülbelül délután 2—fél 3 óráig és azután hazamegy. A másik ugyanilyen rangu tisztviselő dolgozik este 8, 9, 10-ig és például ha a pénzügyminiszternek nem jut eszébe este tízkor megüzenni, hogy hazamegyünk, akkor ott ülnének akár éjfélig, sőt éjfél után kettőig is.

Ez a tisztviselő ugyanazt a cimet és rangot viseli, mint a másik, holott *az ország szempontjából sokkal magasabb értéket képvisel.* Egy óra alatt sokkal többet végez, mint a másik, az ő tizenkét óra munkája felér esetleg a másik tisztviselő hatvan órai munkájával s még mindig jobb is a munkája. *Ezáltal az értékeket nem nivelláljuk, hanem ellenkezőleg: differenciáljuk.*

— Egy óra alatt sokkal többet végez, mint a másik az ő tizenkétórai munkája felér, esetleg a másik tisztviselő hatvanórai munkájával és még mindig jobb is a munkája. *Ezeket az értékeket ne nivelláljuk, hanem ellenkezőleg differenciáljuk és ezzel vigyünk előre nemzeti tehetségeket.*

A nemzeti élet keresztényesítése

— Áll az, amit tisztelt képviselőtársam mondott, hogy vannak a magángazdasági életben azonos munkakör ellátására képzettebbek és használhatóbb emberek, mint mondjuk X vagy Y igazgatósági tag. Látom, figyelem, hogy ma kezd, újra kezd kialakulni az a divat, hogy

kereszténveket állítanak bizonyos helyekre, akik a vállalat ügyeihez és gazdasági dolgaihoz nem értenek.

Ha azokat a szándékokat, amelyek a nemzeti élet kereszténvesítését jelentik, tényleg keresztül akarjuk vinni, *akkor nem viszonylag tudatlanokat szabad ilyen helyekre odaállítani, hanem*

meg kell keresni azokat, akik egy állást tudásukkal legalább úgy tudnak betölteni, mint az, aki azelőtt azon a poszton dolgozott,

— Hála Istennek

van elég a magunk fájából faragott ember, aki ezeket az állásokat be tudja tölteni.

Természetesen ez sem megy mindenütt egyformán, mert hiszen vannak speciális esetek, amikor nem lehet ezt rögtön végrehajtani, *fokozatosan kell hozzáfogni a megoldáshoz.*

De nagyon sok helyre igenis vannak alkalmas erők, különösen akkor, ha az illető vállalatnál régóta alkalmazott, vagy „elfelejtett" vagy fiatalabb tisztviselőkre nyúlunk vissza, olyan emberekre, akik értenek a mesterséghez.

Itt nagy revizióra van szükség, nem is régi dolgoknak, hanem, sajnos, folyamatban levő dolgoknak felügyeltére, revíziójára, egy egészségtelen folyamat megakasztására van szükség, amely folyamat mellékvágányra viszi azokat a szándékokat, amelyeket az utolsó években hozott törvényekkel igyekeztünk érvényrejuttatni.

Megtörténhetik ezeken a tereken is, hogy álláshalmozások is keletkeznek, sőt éppen itt és az átmeneti időben keletkezhetnek ilyen esetek. És ily esetekben,

ha dupla munkát kívánnak valakitől, akkor másfélszeresen meg is kell hogy fizessék,

mert hiszen elvégre megfeszített kettősmunka az egészség felhalmozódásával jár, amely nagy fontossággal bir, legalábbis arra az egyénre és családjára nézve.

— A családnak nem mindegy, hogy 45—50—55, vagy 65 éves korában dől-e ki az apa a munkából.

„Az ódiumot vállalom..."

— Az álláshalmozásokat nagy általánosságban és közönségesen meg kell szüntetnünk és nem szabad lehetővé tennünk,

Viszont nem egyesek, hanem tömegesek azok a kivételek, amelyekben az álláshalmozástól is és az összeférhetetlenségtől is — az ország érdekében — el kell tekintetnünk.

— Mi következik ebből? Az, hogy

a dolgokat egyénileg kell megitélni.

Miért nehéz ez az egyéni megitélés? Azért, mert arra, aki ezt az egyéni megitélést gyakorolja és véghez viszi, a közvélemény könnyen azt fogja mondani, hogy protekciót gyakorol. Tisztelettel bejelentem, hogy

ezt az ódiumot vállalom!

— Én azokon a helyeken, ahol voltam — és ezt mindenki vagy legalábbis nagyon sokan tudják — *sehol protekciót nem gyakoroltam.* A protekciós leveleket rendesen utólag néztem meg, azért, hogy udvariasan felelhessek az illetőnek, ami történt.

Elolvastattam a protekciós leveleket titkáraimmal, vagy tisztviselőimmel azért, hogy nincs-e bennük olyan valami, amire nekem figyelnem kell, például az, hogy az illetőnek kilenc gyermeke, vagy hat testvére van, mert ez kötelességemmé tette, hogy a családon segítsek, esetleg nem azzal, amit a levélben kért, hanem valami más vonatkozásban, szociális téren.

— Ha valaki ezt nem tudván, kimondja rám, hogy protekciót csinálok, abba sem fogok belehalni, mert nem kenyerem a népszerűség.

Miután nincsen semmiféle ambicióm, csak a saját lelkiismeretemmel szemben, bejelentem, hogy én ezt az egyéni elbírálást a magam személyében vállalni fogom, az álláshalmozást generaliter igyekszem megszüntetni, de ha egyénileg elbírálva helyesnek és jónak tartom, ha hat állása is akad egy embernek és ha háromszoros fizetést is kap, ha a nemzet érdekében ezt helyesnek és jogosnak fogom nyilvánítani, úgy is fogom ítélni.

— Nyomatékosan figyelmeztetek azonban arra, hogy *ezen szavaimból és mindabból, amit itt elmondottam, senki se kovácsoljon magának egyéni tőkét, — mert az aztán visszafelé fog elsülni!*

— Méltóztassanak elvi álláspontomat vállalni. Az elvi álláspont elfogadása tisztelt képviselőtársaimé, az egyéni elbírálás ódiumának vállalása az enyém. Vállalom!

(Hosszan tartó, lelkes helyeslés és taps.)

A párt a miniszterelnök válaszát egyhangúan tudomásul vette.

Szenzációs riport az Operaház milánói sikeréről
Francia műkincsek egy pesti múzeumban
Aga Khan lovai magyar istállókban
Százéves a csárdás
Anci Dupré párisi divattudósítása
Kossuth Lajos angolnyelvű kézirata
Az új Hamlet színpadképei
Endrődi Béla farsangi krónikája
Sport, színház, film, irodalom, humor és aktualitás, divat, keresztrejtvény és teljes rádióműsor:
A
KÉPES KRÓNIKA
legujabb számában
Szerkeszti: KOLBA GYULA
Ára: 20 fillér

Vegye igénybe az Esti Ujság Utazási Irodáját: VIII., József-körút 5.

A legszebb asszonyok és leányok lesznek az Opera „Élő-tárlatának" modelljei

A magyar arisztokrácia és a művészvilág nagyszabású társadalmi eseményre készül: a kormányzóné kezdeményezésére összefogott a társadalom elitje, hogy segítségére siessen a magyar képzőművészetnek. A főméltóságú asszony hétfőn sajtófogadást tartott, amelyen hangsúlyozta, hogy az Operában rendezendő Élő Tárlat nem tekinthető művésznyomor enyhítő akciónak, miután erről más módon gondoskodott, hanem az Élő Tárlat-nak, a Műcsarnokban megnyíló képzőművészeti kiállítással együtt, az a célja, hogy felkeltse a közönség széles rétegeinek érdeklődését az új festmények és szobrok iránt és megindítsa azt az egészséges vérkeringést a művészek és a műértők, műpártolók között, amelyre a magyar képzőművészetnek szüksége van.

Mint ismeretes, február elsején díszelőadás lesz az Operaházban, amelynek keretében *„Élő Tárlat"* kerül bemutatóra, valóságos mütörténeti galéria a legszebb lányok és asszonyok ábrázolásában. Az *„Élő Tárlat"* műkedvelő szereplőinek végleges névsorát ma tette közzé a rendezőség. Az egyes szobrok és képek hármasával kerülnek bemutatóra, csupán két nagyobb kompozició egyedül. Az alábbi műsorban dült betükkel szerepelnek azoknak a művészeknek a nevei, akik az egyes képek beállitói, illetőleg rendezői. Ime a műsor:

I. 1. Nofretete: Ambró Istvánné *(Sidló Ferenc).* 2. Egyiptomi falfestmény: Hertelendy Andorné, herceg Odescalchi Károlyné, Ugron Éva, Tahy Klára, Sennyey Márta bárónő *(Szönyi István).* 3. Karamanna: herceg Esterházy Antalné *(Pátzay Pál).*

II. 1. Hegeso: Than Emília bárónő, Edelsheim-Gyulay Maritta grófnő *(Sidló Ferenc).* 2. Görög vázacserép: Bethlen Éva grófnő, Vásárhelyi Vera, Villani José bárónő, Ocskay Gabriella *(Molnár C. Pál).* 3. Pallas Athene: Széchenyi Irma grófnő *(Pátzay Pál).*

III. Pompei freskók: 1. Rubido-Zichy Ilona bárónő, Széchenyi Hanna grófnő *(Bissingen Vera grófnő).* 2. Mannó Kató, Lindeloff Ilona bárónő, Abonyi Anita, Salamon Éva, Rónay Márta *(Molnár C. Pál).* 3. Hannstein Eleonora *(Bissingen Vera grófnő).*

IV. 1. Synagoga: Hubay Andorné *(Sidló Ferenc),* 2. Ravennai mozaik: Theodora császárnő és kísérete: gróf Pongrácz Jenőné, Kohanovszky Henriette grófnő, Karátson Éva, Malagola Elena grófnő, Bissingen Vera grófnő, Münnich Aladárné, Tasnády-Szüts Nelly, Olgyay Aladár, Olgyay Viktor, *(gróf Batthyány Gyula).* 3. Uta hercegnő: Satzger Lilla *(Pátzay Pál).*

V. 1. Donatello: Szent György; gróf Orssich Nándor *(Sidló Ferenc).* 2. Giotto-kép: Wenckheim Henriette grófnő, Hanthy Lászlóné *(Bernáth Aurél).* 3. Annunciacione: Fellner Alfrédné, Heinrich Józsefné *(Pátzay Pál).*

VI. Piero della Francesca: Fresko, Schmertzing Egonné, Széchenyi Emília grófnő, Schmidt Lajosné, báró Vay Lászlóné, Przemenovszky Hanna grófnő *(Bartha László).*

VII. 1. Botticelli: Flora. Mrs Barclay *(Molnár C. Pál).* 2. Leonardo da Vinci: Angyali üdvözlet. Gróf NeNmes Jánosné, Koós Elemérné *(Molnár C. Pál).* 3. Raffael: Aragoniai Johanna. Contessa Giulia Vinci *(Molnár C. Pál).*

VIII. 1, Memmling: Jézus születése. Comtesse de Lalaing *(gróf Batthyány Gyula).* 2. Felsőrajnai mester: Edenkert. Gencsy Klára, Apor Maritta bárónő, Zichy Erzsébet grófnő, Zichy Luca grófnő, Cziráky Tonchette grófnő, gróf Zichy Nándorné, gróf Széchenyi Ferenc *(Bissingen Vera grófné).* 3. L. Cranach: Arckép. Sorg Jenőné *(Bissingen Vera grófné).*

IX. 1. Tizian: Lavinia. Andrássy Ilona grófnő. *(Bartha László).* 2. Veronesse: Mózes megtalálása. Kóródy-Katona Jánosné, Báthy Andrásné, Mrs. Hohler, Almássy Orsolya grófnő, Rubido-Zichy Andrea bárónő, Garibaldi Antal. *(Bernáth Aurél).* 3. Rubens: Medici Mária. Gróf Rassay Márta *(Molnár C. Pál).*

X. 1. Van Dyck: gróf Károlyi Györgyné. 2. Velasquez: Las Meninas. Madame Muguiro, Vay Adelma bárónő, Zsigmondy Éva, Malogola Conceta grófnő, Koós Elemér, Hertelendy Pál *(Bernáth Aurél).* 3. Rubens: Medici Mária. Gróf Forgách Jánosné *(gróf Batthyány Gyula).*

XI. 1. Rembrandt: Sámson menyasszonya. Madame R. E. Unaydin *(gróf Batthyány Gyula).* 2. Vermees van Delft: Dáma és úr a borospohárral. Eckhardt Tiborné, Nagy Ferenc *(Bernáth Aurél).* 3. Hoggarth: Halászlány. Halász Istvánné *(gróf Batthyány Gyula).*

XII. 1. Watteau: l'Indifferent. Gróf Széchenyi Zsigmondné *(Bartha László).* 2. Nattier: Mme Adelaide, XV. Lajos leánya. Madame Guerjet *(gróf Batthyány Gyula).* 3. Goya: Donna Isabella. Madame de Moraes *(gróf Batthány Gyula).*

XIII. 1. Gainsborough: Mrs. Graham. Halász Ferencné *(Molnár C. Pál).* 2. Tischbein: Lujza királyné és nővére, Friderika. Bentinck van Schooneeten báróné, Apponyi Paula grófnő *(Molnár C. Pál).* 3. Reynolds: A tragédia múzsája. Báró Urbán Gáspárné *(Molnár C. Pál).*

XIV. I. Manet: Lola de Valence. Ifj. Schmiedt Richárdné *(Bernáth Aurél).* 2. Dávid: Madame Recamier. Báró Prónay Györgyné *(Szönyi István).* 3. Beardsley: Pomona. Mrs. Schott *(Batthyány Gyula gróf).*

XV. 1. Székely Bertalan: Murányi Vénusz. Keglevich Jenke grófnő *(Pátzay Pál).* 2. Borsos József: Lányok bál után. Merán Marczi, Ostffy Éva, Roskoványi Éva, Karg Irma bárónő, Perczel Zsuzsanna, Haggenmacher Marietta *(Szönyi István).* 3. Barabás: gróf Károlyi Györgyné arcképe. Festetich Izabela grófnő *(Batthyány Gyula gróf).*

XVI. 1. Lotz: Cornelia. Gróf Pálffy-Daun Józsefné *(Bartha László).* 2. Munkácsy: Milton. Chorin Mária, Beliczay Miklósné, Vértessy Ilona, gróf Apponyi Sándor *(Molnár C. Pál).* 3. Madarász: Zrinyi Ilona. Vásárhelyi Margit, Eckhardt Tibor, Keresztes Fischer Mária *(Bartha László).*

XVII. 1. Rippl-Rónay: Kalitkás nő. Philipp-Horváth, Max Egonné *(Bernáth Aurél).* 2. Benczúr: Madame Dubarry. Báró Hellenbach Gottfriedné, báró Bornemissza Gyula *(Bartha László).* 3. Ferenczy: Festőnő. Ghiczy Jenőné *(Szönyi István).*

XVIII. Szinyey-Merse Pál: Majális. Szinyey-Merse Marianne, Erdőhegyi Lajosné, Olgyay Aladár, Olgyay Viktor, Szinyey-Merse Pál.

Az ellenzék is elismeréssel adózik a mezőgazdasági munkabérekről szóló javaslatért a kormánynak

A képviselőház mai ülésén folytatta a mezőgazdasági munkások legkisebb munkabéréről szóló törvényjavaslat tárgyalását. A vita a jövő hétre is áthúzódik és *szerdán vagy csütörtökön várható Teleki Mihály gróf földmivelésügyi miniszter válasza elhangzott felszólalásokra.* A politika eseményeihez tartozik még, hogy a kormány tagjai ma délután Teleki Pál gróf miniszterelnök elnöklésével rendes heti minisztertanácsot tartanak.

A mai ülést 10 óra után nyitotta meg *Szinyey-Merse* Jenő alelnök. Az ülés elején *Kruby* Ferenc, *Incze* Antal, *Boér* Ágoston, *Megay* Károly különböző bizottsági jelentéseket nyujtottak be az ott letárgyalt törvényjavaslatokról, majd a napirendre áttérve, a Ház folytatta a mezőgazdasági munkások legkisebb munkabérének megállapitásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Tildy Zoltán, a független kisgazdapárt vezérszónoka örömmel állapította meg, hogy mialatt a többi európai nemzetet a lét és nemlét kérdése foglalkoztatja, *nálunk ilyen belső természetü javaslatot tárgyalnak.* Ez az öntudatos nyugalom jele, annak bizonyitéka, hogy minőnyájan tudjuk: a nemzet túléli a vihart, mint ahogyan minden vihart túlélt.

A javaslatnak nagy jelentősége van, mert nemzeti életünk egyik legsúlyosabb, legfontosabb és legkomplikáltabb kérdései közé tartozik a kérdés, amely a törvényjavaslat tárgya.

Bár pontos számadatok nem állnak rendelkezésre, mégis megállapitható, hogy a javaslat *a nemzet igen nagy rétegét érinti.* A hozzávetőleges számitások szerint Csonkamagyarországon minden 100 hektár területre 18 mezőgazdasági munkás esik s igy körülbelül

országos átlagban 220.000 azoknak a munkásoknak a száma, akik a mezőgazdasági termelésben találnak megélhetést.

A mezőgazdasági munkásprobléma nem újkeletü, megvolt már a világháború előtt is és különösen a 80-as évek után jelentkezett nagyobb mértékben.

Elég itt a nagymérvü kivándorlásra utalni, amely mindennél jobban bizonyitja, hogy a magyar mezőgazdasági munkásság az országban nem találta meg életfeltételeit.

Megemlítette ezután a mezőgazdasági munkásságnak a háború alatt tanusitott vitéz és helytálló magatartását,

amiért ez a réteg még jobban megérdemli a nemzet támogatását.

Ma rejtvény: VI. futam, II. rész

Esti Ujság

Ára 10 fillér

Budapest, 1940 január 26. Ötödik évfolyam, 21. sz. Szerkesztőség, kiadóhivatal, színházjegy- és utazási iroda, Budapest, VIII., József-körút 5. Postatakarékpénzt. csekksz. sz. 49.927.

Péntek

Előfizetési ár egy hónapra 2 pengő 20 fillér. Egyes szám ára hétköznap és vasárnap 10 fillér. A szerkesztőség, kiadóhivatal, színházjegy- és utazási iroda telefonja 1-444-00

Nem egyesület

a magyar nemzet, amelybe be lehet lépni, amelyhez való tartozást lehet hangsúlyozni, vagy ha kiléptünk, azt lehet mondani, hogy már nem tartozunk hozzá. Pontosan ezt érezte az egész nemzeti közvélemény, amikor elolvasta a szakszervezeti tanács határozatát, amely kinyilatkoztatta „a magyar munkásságnak a magyar nemzethez való tartozását". Fenntartással és vastag kérdőjellel fogadtuk magunk is az ominózus nyilatkozatot. Hiszen ebben az országban senki sem mondta, hogy a munkás nem magyar. Legkevésbé maga a munkás érzett ilyesmit. Legfeljebb arról volt szó, hogy egyes marxista vezérek magyarsága iránt merült fel jogos kétség, mert ezek valóban úgy képzelték, hogy a kies lodzi tájakról belépnek a magyar, sőt magyarországi egyesületbe s ha nem kedvez a sors, akkor holnap hetedhét országon túl bizonygatják, hogy ők jó oroszok, jó franciák, vagy jó kínaiak. A munkás magyar volt itt minden ízével, minden vércseppjével, még ha százszor is próbálták félrevezetni, nemzetközi áfiumokkal etetni. A munkás ma sem fogja megköszönni, hogy az ő magyarságát deklarálni, bizonygatni akarják, esetleg épp olyanok, akik a régi iskolában megszokták a mimikri csinosítgatását, mert érezték, hogy egyes vezetők magyarsága nagyon is rászorul a bizonyításra. A mi kérdőjelünk is a nemzeti közvélemény kétkedését fejezte ki! Hiszen joggal merült fel a kérdés, hogy a homályosan fogalmazott deklaráció nem valami átmentési célt szolgált-e? Nem a szakszervezeti formát akarták-e megőrizni, csupán azért, hogy alkalomadtán könnyedén visszatöltsék a marxista lényeget?

Mindazokat a kétségeket, aggodalmakat, amelyeket mindenki — elsősorban a munkásság érzett —, a furcsa deklarációval szemben legtökéletesebben a miniszterelnök fejezte ki a Magyar Élet Pártja tegnapi értekezletén. Nem szeretem — úgymond —, ha az emberek magától értetődő dolgokat hangsúlyoznak, mert ennek mindig rossz mellékíze van. Gróf Teleki Pál világosan állapítja meg azt is, hogy a nemzeti érzést nem lehet feltételekhez kötni. A magánérdeket nem lehet az országos érdekkel összefűzni. Senki sem mondhatja, hogy én jó magyar leszek, ha valamit kapok. Nem mondja ezt maga a munkás sem, sajnos, azonban még mindig feltételekhez fűzik a nemzeti munkában való részvételt azok, akik a munkás nevében beszélnek. A régi iskola hívei, az öreg internacionalisták talán nem egészen értik, amit a nemzet első munkása, Teleki Pál gróf oly klasszikus tömörséggel fejez ki, mikor azt mondja: a nemzetet szolgálni nehéz és könnyű időben egyformán elsőrendű kötelesség.

Mi tehát ezek után a teendő? Ha valóban teljesen nemzeti irányt akarnak követni, akkor azt több nyiltsággal és több határozottsággal kell kijelenteni. Szakítani kell a multtal, az Internacionáléval és mindenféle külön úton való járkálással. Nem szabad játszani a közvéleménnyel, nem szabad arra spekulálni, hogy cégtábla- vagy garnitura-cserékkel el van intézve a húsz éve esedékes nagy szellemi és lelki átalakulás. Világos szavakat, határozott kijelentéseket, fentartás nélküli cselekedeteket vár most a nemzet. Mert a paktumokból és a paklizókból elég volt!

TELEKI PÄL GRÓF RENDKIVÜL ÉRDEKES MEGÁLLAPÍTÁSAI A KÖZSZOLGÁLATRÓL ÉS A KÖZÉLETI ERKÖLCSRŐL

Gróf Teleki Pál miniszterelnök a Magyar Élet Pártjának tegnap esti értekezletén két beszédet mondott. Az egyikben kifejtette álláspontját a szociáldemokrata Szakszervezeti Tanács ismeretes deklarációjával szemben, ezzel lapunk vezető helyén foglalkozunk. A másik beszéd, amely egy interpellációra adott válasz formájában hangzott el az álláshalmozásról, az összeférhetetlenségről, általában a közéleti erkölcsről szólt a legteljesebb nyiltsággal és őszinteséggel. A miniszterelnök, mint mindig, ezúttal is kerülte a szólamokat és a párt tagjainak lelkes helyeslése közben az alábbiakban fejtette ki, hogyan gondolkodik és mit tervez ezekben a kérdésekben.

A miniszterelnök beszéde

Teleki Pál gróf miniszterelnök rámutatott arra, hogy *az ilyen kérdéseknél igen sok szempontra figyelemmel kell lenni.* Maga is mindig hangoztatta, és azon igyekezett, hogy mindenütt, ahol lehet,

a szociális segítést gyakoroljuk, de ezt ne alamizsnaszerűen tegyük, hanem a reális szociális élet megteremtését szolgáljuk.

— *Faragó* tisztelt képviselőtársam első kérdésében hangsúlyozza, hogy *a mai szociális helyzetben visszatetszést keltenek az álláshalmozások.* A kérdést nem szabad csak a szociális probléma szempontjából megítélni. A nemzet egyedekből áll és ha a szociális segítést gyakoroljuk, azt két okból tesszük: *egyrészt emberséges felfogásunkból, az emberek iránti humanitárius szempontból,* másrészt a nemzet szempontjából azért, hogy

erős egyedeket — értve ez alatt úgy az embert, mint a családot — teremtsünk,

mert az erős egyedekből felépülő nemzet munkaképesebb, nagyobb erőt, nagyobb tevékenységet tud kifejteni és a hazát jobban és intenzívebben tudja szolgálni. Viszont

első és legfőbb funkciónk az, hogy az ország előrehaladását szolgáljuk és az egyedeket odaállítsuk, ahol az országot a legjobban szolgálják

és keressük meg azokat, akik erre a legalkalmasabbak.

— *Ha két különböző állásra tisztán a szociális gondoskodás szempontjából okvetlenül két különböző egyedet állítunk, ez gyakran csak a humanitárius szempontot szolgálja és nem szolgál más országos szempontokat.*

— Az esetek, amikor a férj és feleség is keres, különbözőképen bírálandók el. Tegyük fel, hogy a férj elég jó és a publikum felfogása szerint olyan állásban van, amelyből felségét és gyermekeit könnyen eltarthatja, a feleség viszont, mint tanítónő, vagy tanárnő olyan kivételes képességű, hogy vétek volna őt arról a helyről elvenni, mert az a munka, amelyet a gyermekekkel a nemzet érdekében végez, sokkal magasabb színvonalu, mint másé. Erre figyelemmel kell lenni.

Nem lehet tehát általános érvényü rendelkezést hozni, nem lehet kimondani, hogy Budapesten, a vidéki városokban vagy a falun bizonyos fizetéshatáron túl az álláshalmozást megszüntetjük azzal, hogy vagy a férjet, vagy a feleséget megfosztjuk fizetésétől, vagy nyugdíjától.

Nagyon gyakran olyan értékekről van szó, akiket az ország érdekében meg kell tartani helyükön. Nincs olyan rengeteg egészen kiváló tanárunk és tanítónk, hogy egyes ilyenekkel kivételt ne kelljen tennünk. Nem lehet ilyen normativumot felállítani és ne engedjük a közvéleményt sem ilyen egyoldalú felfogásban élni és egyéb országos szempontokról megfeledkezni.

Általában helyes az, hogy a törvényhozó és más közfunkciót betöltő ember nagy munkája mellett két-három munkakört, illetve állást ne lásson el, s ez nyilvánvalóan arra vonatkozik, ha az illető ezért fizetést is kap.

Ha nem tudja ezeket betölteni, akkor ingyen sem vállalja,

mert főmunkája kárára lesz. Viszont tudom, hogy van, aki el tud látni több munkakört is, *én magam betöltöttem néha két vagy három munkakört, igaz, hogy rendszerint nem kaptam értük fizetést.* Csak annakidején mint professzor, mint képviselő kaptam mindkét helyről fizetést, de nem láttam semmi akadályát annak, hogy a két munkakört ne tudjam betölteni s hozzá néha még egy-két másikat, különösen mert a különböző munkakörben állandóan *friss tapasztalatok egymást szorencsésen kiegészitették.*

„Lehet több munkakört betölteni"

Ma is van más mellékfoglalkozásom a miniszterelnökség mellett, lévén az egymás után következő kormányoknak állandó geografusa, ami szintén funkció és elég jelentékeny munkát igényel.

Én tehát tudom, hogy lehet több munkakört betölteni

s nem vagyok olyan beképzelt, hogy azt higyjem, hogy én egyedül vagyok ilyen. Van egy csomó ember, aki be tud tölteni több munkakört, viszont *számtalan olyan ember van, aki egy munkakört sem tud betölteni.* Ha már most véletlenül van ember, aki nemcsak hogy két-három munkakört tud betölteni, de ő tudja azokat legeslegjobban betölteni, esetleg egyedül ő, akkor nemcsak hogy nem szabad megakadályozni, hanem *be is kell töltetni kivételesen a két állást ugyanazzal az emberrel.* Ha az illető embernek a helyzete olyan, hogy ezt nem csinálhatja ingyen, mert különben nem tud megfelelően megélni, akkor nyilván *azért pénzt is kell kapnia.* Természetesen megfelelően kell pénzt kapnia, ami annyit jelent, hogy nem túlkeveset, de hasonlóképpen nem túlsokat.

— Ha nem erre az álláspontra helyezkedem, akkor mindnyájunknak ingyen kellene dolgozni, mert tehetségünk a nemzet tulajdona. Azonban nyilvánvaló, hogy

ezeket a tehetségeket meg kell fizetni,

különben mindenkit egyformára kellene értékelni.

— Azt is mondta az interpelláló képviselő úr, hogy aki nem nélkülözött, az nem érti meg a nélkülözőket, pedig ez a megértés az alapja az igazságnak. Ez természetes s nekünk gondoskodnunk kell és országunkat most továbbépítve, megfeszített erővel arra kell törekednünk, hogy ne legyenek nélkülözők. *Hiszem, hogy ezt az európai háború után el is tudjuk és fogjuk érni.* De ezt nem szabad kizárólag, vagy túlságosan az állások szétosztásával gyakorolni olymódon, hogy a nélkülözőknek állást adunk, még pedig olyan állást, aminőre ő magamagát képesnek és alkalmasnak tartja.

A képesség és az alkalmasság megítélése nem az ember egyéni joga, hanem azoké, akik képességeik felett bírálatot gyakorolni hivatva vannak.

Ha valaki nem alkalmas, akkor gondoskodnunk kell arról, hogy más irányba vezetjük, más munkát nyujtsunk neki, bár ezt nem mindig szívesen veszik, de ez szolgálja az ország javát. *Az ország érdekét is tekintetbe kell vennünk* és lassan rá kell nevelnünk az embereket arra, hogy ki-ki a képességeinek megfelelő helyet töltsön be.

— Ez áll az előmenetel kérdésére is, vonatkozik a kvalifikációra is, amelyet mint hivatalfőnök és mint egyetemi tanár két oldaláról nézhettem. Láttam kiváló jogvégzettségű embert, aki nagyon jó erdész volt, kiváló gazdászt, akinek igen sok jogi érzéke volt és kiváló papot, aki elsőrendű gazda volt. *De azért nem jut eszembe azt kívánni, hogy nagyobb gazdaság vezetéséhez teológiai végzettséget kérjünk.*

— Az előképzettség általában az átlag-

Az orvos-tanítványok zarándoklása a halott Hültl Hümérhez

Talán ötven esztendő óta tegnap történt meg először, hogy *Hültl* Hümér dr. nem sietett át a *Ferenc József-rakparti* ház egyik lakásából a másikba édesanyja látogatására. Pedig régi és kedves szokás volt közöttük, hogy a *fehérhajú matróna kötötte meg minden reggel fia nyakkendőjét.*

Persze ma sem csöngetett a lakás ajtaján — hatalmas dolgozószobájában, amelynek ablakai a jéggel borított *Dunára* és a zörgő ágaikat hófödten az égre emelő csenevész fákra néz, lecsukott szemekkel, kiterítve fekszik *a nagy Orvos*, arca derűs, homloka barázdanélküli, mint mindig.

★

Sokan jönnek most ebbe a múzeumnak is beillő lakásba. Leginkább orvosok: *kollegái, nagytekintélyű professzorok, komoly tudósok, de talán még többen a fiatalok közül, akik növendékei, tanítványai voltak.* Jönnek, hogy még a temetés előtt külön-külön vegyenek búcsút és hiába találkoznak mesterségük során oly gyakran a halállal, a könny ott csillog mindegyikük szemében. Mert *Hültlt mindenki szerette.*

★

Szerették betegei és most, hogy már szövődnek a kórházakban csoportokba verődött orvosok között az első *Hültl*-legendák, megemlítik például egyik esetét, amely a közelmultban történt.

Egy szegény asszony jelentkezett nála és ő felvette a Rókus-kórház sebészetére, amelynek akkor még *vezető-főorvosa volt.* Az asszony betegsége műtéti beavatkozást igényelt és ahogy orvosi nyelven mondják, *„kitírták"* operációra. Az egyik alorvost jelölték ki a műtét elvégzésére, de *Hültl*, mikor reggel bejött, nem *engedte, hogy a műtétet más végezze el.*

— *Hogy képzelitek?* — kérdezte asszisztenseitől. — *Ennek az asszonynak tizenegy gyermeke van. Nem engedhetem, hogy más nyúljon hozzá!...*

Ő operálta meg és az asszony néhány héttel később *gyógyultan hagyta el a kórházat.*

De az orvosok is nagyon szerették. Névtelenül és a háttérbe vonulva rengeteg bajba jutott, szükölködő kollegán segített és mint az *Orvosszövetség* alelnöke, leglelkesebb segítője és előmozdítója volt *minden olyan akciónak, amely az orvosnyomoron igyekezett segíteni.* Rendesen havonta egyszer, de legalább Újév napján felkeresték összes volt tanítványai; asszisztensei és alorvosai; *minden volt Hültl-tanítvány kötelességének tartotta,* hogy akár vidékről is feljöjjön ezen a napon mestere látogatására.

Százan és százan gyűltek össze a *Ferenc József-rakparti* lakásban minden újévkor és ő mindenkit kifaggatott, mindenki sorsa a legmelegebben érdekelte és ahol segíteni kellett, — ott rögtön cselekedett. Hol intervencióval, hol pénzzel, hol ruhával — ahogy szükség volt rá.

Mert nagyon sok medikus tanult és tanul ma is az egyetemen, aki Hültl ruháját vagy *Hültl* cipőjét hordja. Igaz, hogy kevés embernek volt olyan hatalmas garderobja, mint neki, aki igen szeretett öltözködni. *Száz-százötven pár cipő és ötven-hatvan rend ruha mindig sorakozott a szekrényeiben* és a kissé konzervatív ízléssel készült ruhák és cipők alig-viselten végül is mindig egy-egy rászoruló tanítványhoz vándoroltak.

★

Hültl Hümért — mint ahogy már tegnap is megírtuk — *hétfőn délután 3 órakor temetik a kerepesi temetőben, ahol a főváros díszsírhelyet ajánlott fel a világhírű sebész számára.* Kívánságára nem lesz úgynevezett díszes temetés, *Hültl* mindig írtózott a külsőséges aktusoktól, tanítványai nevében egyedül *Ádám* Lajos dr. egyetemi tanár fogja búcsúztatni.

★

Édesanyjának még nem merték megmondani, hogy fia többé nem jön már hozzá reggelenként, hogy megkösse a nyakkendőjét.

(á. l.)

NEM TALÁLJÁK a Lónyay-utcai rablót

Lieberné állapota változatlanul súlyos, kihallgatni még nem sikerült

Jelentette az *Esti Kurir*, hogy két nappal ezelőtt a *Lónyay-utca 60.* szám alatti lakásán

ismeretlen tettes leütötte és kirabolta özv. Lieber Vilmosné, 60 esztendős úriasszonyt.

A tettes ékszereket és egyéb értéktárgyakat rabolt el a lakásból.

Özv. *Lieberné* csak szombaton délelőtt tért magához néhány pillanatra, *de vallomást ekkor sem tudott tenni, pedig erre vártak két nap óta a betegágyánál őrködő detektívek.*

— Leütöttek...! Mi van az állataimmal? —

csupán ennyit mondott és *újból elvesztette eszméletét.*

A rendőrség így nem tudott közelebbi felvilágosítást kapni tőle a támadó személyét illetőleg. *Szrubián* detektívfőnök és a főkapitányság sérülési osztályának új vezetője, dr. *Kemény* Gábor rendőrtanácsos a *Nemes*-detektívfőcsoport tagjaival hajszoltatja az ismeretlen rablótámadót.

Máris több embert vettek őrizetbe, akiknek kihallgatása folyik.

A rendőrség felhívja azt az állítólagos orvostanhallgatót, aki a rablótámadást megelőzően Lieberné lakásán járt, hogy tanúkénti kihallgatása végett jelentkezzék a főkapitányságon, már csak saját érdekében is, hogy elterelje magáról a gyanút.

Kétségtelen, hogy *a rablótámadást*

olyan valaki követte el, aki a helyzettel alaposan ismerős lehetett

és *tudta, hogy az özvegy asszony ékszert és pénzt tart elrejtve lakásán.* A rendőrségen remélik, hogy rövidesen sikerül kézrekeríteni a vakmerő rablótámadót.

Rablótámadást követett el egy fiatalkorú

Az éjjel a Szerdahelyi-út 6. számú házban egy

fiatal suhanc rablótámadást kísérelt meg Kessler Ádámné takarítóasszony ellen.

Kesslerné lakásába *ágyrajárókat tartott* és a suhanc is így került hozzá. Az éjszakai órákban, mikor a suhanc bement a lakásba és *látta, hogy Kesslerné alszik,*

egy kemény tárggyal fejbesujtotta az asszonyt, aki azonban nem vesztette el eszméletét és kétségbeesetten segítségért kiáltozott.

Figyelmesek lettek a szomszédok és *a támadó suhancot elfogták.* A suhanc bevallotta, hogy *hosszabb idő óta állás nélkül van és ezen az uton akart pénzhez jutni.* Lertartóztatták. A fiatalkorúak bírája fog ítélkezni fölötte.

HIRDETÉS a vevő legjobb tájékoztatója. Olvassa az ESTI KURIR hirdetéseit

Huszonegyezer pengő folyt be már az „Élő tárlat" jegyeiből

Nemcsak a társadalom legjava, de a társadalom legszélesebb rétegei fogtak össze, hogy a Főméltóságú Asszony kezdeményezésére megindított nagyszabású akciót sokszor anyagi lehetőségeiken túl, áldozatok árán is felkarolják és *a komoly gondokkal küzködő képzőművészek segítségére siessenek.* Az Andrássy-út 69. szám alatt működő rendezőbizottság irodájában percnyi szünet nélkül folyik a munka. Az érkezőket alig tudják ellátni felvilágosítással, olyan sokan jelentkeznek. A rendezőség e hét elején kezdte meg munkás tevékenységét és a hét végét azzal a nagyszerű eredménnyel zárta le, hogy

az összes földszinti és emeleti páholyok elkeltek.

A karzatokon a mágnás fiatalság nagyestélyiben, frakkban és szebbnél-szebb ruhákban fog megjelenni, ami külön látványossága lesz a szenzációs díszelőadásnak.

Az Operában már nagyban folynak a ruhapróbák és *a festmények hátterét a művészek már megfestették és elkészítették.* A képek beállításának a próbái mindössze két-három napot fognak igénybevenni és csak a jövő hétre tervezik, amikor már az összes kosztümök és díszletek elkészültek. *A Főméltóságú Asszony már a ruhapróbákon is részt vesz,* igen gyakran megfordul az Operában és lelkesítő jelenlétével még fokozza a jókedvű buzgalmat, munkakészséget, amely *a névtelen kis varrónőktől kezdve egészen a híres művészekig és előkelő dámákig* amúgy is mindenki szívét betölti.

A komoly munka, a tevékeny adminisztráció, a nehéz helyzetbe jutott képzőm.vészek megsegítésének gondolata nemcsak a munka teljesítésében, de már igen szép anyagi eredményben is jelentkezett. Csak

a rendezőbizottság irodájában eladott jegyekből eddig 21.000 pengőt vettek be.

Vidékről is igen nagy érdeklődés nyilvánul meg az operaházi előadással szemben. Debrecenből, Szegedről, Székesfehérvárról rendkívül sok előjegyzés érkezett és különösen sok táncosjegyet foglalt le a vidék

A műsorral kapcsolatban beszéltünk báró *Karg* Györgynével, *Eckhardt* Tibornéval, *Karátsonyi* grófnéval, akik lelkesen vesznek részt az előkészületek nagyszabású munkájában. Megtudtuk, hogy a szebbnélszebb élőképek között *Velasquez egy csoportképét is megjelenítik, amelynek női főalakját Mugyro spanyol követ felesége fogja alakítani.* Ezen a csoportképen még szerepelni fog *Koós Elemér, továbbá Molnár C. Pál festő leánya* és három-négy gyermek. *Bernáth* Aurél festőművész által rendezett nyolc képből kiemeljük *Giotto:* „Angyali üdvözlet" és *Veronese:* „Mózes megtalálása" című festményét, amely képekben *Wenkcheim* grófné, *Hanthy* Lászlóné, Mrs. *Hohle, Korody-Katona* Jánosné, *Almássy* grófné, *Rassay* Márta és *Baghy* Andrásné fogják megszemélyesíteni a festőien szép női figurákat.

Vermeer van Delf holland festőnek az «Ivó nő» című képét *Eckhardt* Tiborné fogja elénk varázsolni és *Rippl-Rónainak* a «*Kalitkás nő*» című festményében *Philipp* Egonné fogja a festmény bűbájos női figuráját ábrázolni.

— Az élő tárlat nagyszabású gondolata, nagyszabású feladatokat, munkalendületet, áldozatkészséget követel, amelynek azonban biztosan meg lesz az a kívánt eredménye, ami egy este páratlan szórakozásán túl, el fogja érni nemes célját:

a szórakozásra fordított összegekből művásárlással kenyeret adni az arra szoruló művészeknek,

sőt esetleg új tehetségek előtt új lehetőségek horizontjait feltárni.

— Dr. Miklós Gyula meghalt. *Miklós* Gyula dr., a Magyar Cionista Szövetség elnöke, tegnap délelőtt 53 éves korában hirtelen elhúnyt. Nyolc évig volt a magyarországi cionisták vezére és ebben a minőségében több országos zsidó testület vezetőségének tagja. Temetése holnap, vasárnap délben háromnegyed 1 órakor lesz a rákoskereszturi temető halottasházából.

ÚJ MEGÁLLAPODÁS A MAGYAR-NÉMET ÁRUFORGALOMBAN

Néhány nappal ezelőtt fejeződött be Budapesten a magyar-német kereskedelmi tárgyalás, amelyet a két kormánydelegáció több napon át folytatott. Ezeken a tárgyalásokon mindenekelőtt a magyar-német árukereskedelmi forgalom kérdéseit tárgyalták meg és beható megbeszélések után sikerült új megállapodást létesíteni. A magyar-német áruforgalomra vonatkozó tárgyalások folyamán létrejött megállapodás kiterjed a valutáris elszámolásra is.

Ebben a tekintetben a két delegáció olyan megoldást talált, amely eloszlatta azt a német feltevést, mintha a pengő értékének alakulása kedvezőtlenül befolyásolná a magyar-német áruforgalmat. Ez az új megállapodás a magyar-német forgalom normális ütemű fejlődését továbbra is biztosítja, viszont nem érinti a magyar külkereskedelem egyéb vonatkozású szabad szektorát.

KANTONHOZ KÖZELEDIK A KÍNAI HADSEREG

London, január 20.

A kínai hadijelentések nagy harctéri sikerekről számolnak be. Eszerint Hupé tartomány északi vidékén a kínaiak megverték a japán haderőt és a japánok vonalait visszaszorították. Kvantung tartományban s győzelmet arattak a kínaiak. A kínai csapatok már csak huszonöt, illetőleg tizennyolc mérföldnyi távolságban állnak Kantontól.

PAUPERA FERENC *100 ezer svájci frankos pere* A P. K. ELLEN

Az 1922. évi tőzsdei hossz egyik legkimagaslóbb papírja volt a *Földhitelbank-részvény*, amely igen magas árfolyamot ért el. A banknak dr. *Paupera* Ferenc volt a vezérigazgatója, aki

olyan kockázatos üzletekbe vitte be a bankot, hogy az a rengeteg ingatlanvásárlás következtében csakhamar immobillá és fizetésképtelenné vált.

Bűnügyi eljárás is indult az ügyben, de *a bíróság jogerősen felmentette Pauperát* azzal az indokolással, hogy nem követett el semmi olyat, ami miatt bűnvádi eljárásnak lett volna helye.

Pauperának a Földhitelbanknál

100.000 svájci frank évi fizetése volt

és amikor a *Pénzintézeti Központ* elvállalta a vagyonfelügyelői tisztséget és a felszámolást, *Paupera* azt az ajánlatot tette, hogy: *hajlandó a részére kikötött évi 30.000 svájci frank nyugdíjigényéről lemondani, ha egy évi fizetése fejében 100.000 svájci frankot, továbbá végkielégítés címén 50.000 svájci frankot kifizetnek részére.* Miután sem fizetését, sem végkielégítését nem kapta meg és nyugdíjigénye tekintetében sem kapott kielégítő választ,

Paupera munkaügyi pert indított a Pénzintézeti Központ ellen.

A központi járásbíróságon, a munkaügyi bíróság előtt, most tartották meg a *perfelvételi tárgyalást,* amelyen *Pauperát* dr *Rajna* Dezső és a *Pénzintézeti Központot* pedig dr. *Rozs* László ügyvéd képviselte.

Paupera a 100.000 svájci frankot 196.335 pengőben számítja fel

és a *Magyar Nemzeti Bank* árfolyamjegyzésével igazolja a svájci frank akkori árfolyamát.

A központi járásbíróság rövideser. érdemi tárgyalást tűz ki az érdekes munkaügyi perben.

Német jelentés az Exeter sorsáról

Berlin, január 20.

(Német Távirati Iroda.) **A német lapok közlik a New York Times jelentését, amely szerint az Admiral Graf Spee német páncélhajóval folytatott ütközetben súlyosan megrongálódott Exeter brit cirkálót Port Stanleyben, a Falkland-szigetek keleti partján zátonyra futtatták. A newyorki lap szerint angol részről most beismerik, hogy a német páncélhajó tűzérsége oly súlyosan megrongálta az Exetert, hogy már nincs tengerjáró állapotban. Hadihajóként való alkalmazása tehát már szóba sem jön, bár az ütegek egy része még használható.**

A New York Times e jelentésével kapcsolatban — írják a német lapok — a brit tengernagyi hivatal még nem nyilatkozott, úgy látszik azonban, hogy a különböző külföldi jelentések szerint a New York Times leírása jár legközelebb az igazsághoz. Eszerint a hadihajónak már nem használható cirkálót parti ütegként akarják használni a Falkland-szigeteken, miáltal a cirkáló kiválnék a brit haditengerészetből.

(MTI)

— Tulságosan vérmes embereknél, kiváltképp akiknél az igen nagy nedvdusság mindenféle kellemetlen tünete, mint gyors elfáradás, elbágyadás, a teltség érzete, gyakran jelentkezik, kitünő hatással szokott járni, ha néhány hétig naponta reggel éh gyomorra egy pohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet isznak. Kérdezze meg orvosát!

Magyar bálba - magyar ruha!

Tisztelettel meghívom a magyar hölgyközönséget

magyaros estélyi ruha bemutatóra

f. hó 22-től 24-ig délután 4-től 5-ig

Havas

IV., Calvin-tér 1.

Nyolcszázezer pengő kell *a Hamzsabégi-út megépítéséhez*

Újabb bonyodalmak a budai autobusz-garázs tervei körül

A főváros pénzügyi szakbizottsága *kedden délelőtt ülést tart, amelynek napirendjén szerepel a XI. kerületi Hamzsabégi-út megépítésére vonatkozó polgármesteri előterjesztés is.* E kérdés körül nagy vita várható, mert

a Hamzsabégi-út építéséhez és csatornázásához 800.000 pengőre van szükség.

Az útépítést az teszi sürgőssé, hogy a Hamzsabégi-út mentén épül meg a BESZKÁRT budai autobuszgarázsa.

A mult év március 28-án a pénzügyi bizottság már foglalkozott a *Hamzsabégi-úti autobuszgarázs telekügyével* s annakidején

Rassay Károly tiltakozott az ellen, hogy a főváros itt az autobuszgarázs számára telekcsere útján szerezzen területet,

A polgármester előterjesztése ugyanis úgy szólt, hogy *a Kisrókus telkének néhány parcelláját cseréljék el egy 11.400 négyszögölnyi ingatlannal,* amely a Hamzsabégi-úton fekszik. Erre az ingatlanra az előterjesztés szerint azért volt szükség, mert *a budai új autobuszgarázst csak ezen az ingatlanon lehet felépíteni.*

Rassay Károly akkor a pénzügyi bizottságban kimutatta, hogy a szóbanforgó területtől 100 méter távolságra *a fővárosnak van egy nagyobb ingatlana* s annak nagysága hétezer négyszögöl.

Egyébként 12.000 holdnyi ingatlana van a fővárosnak, ilyen körülmények között tehát

nem indokolt az, hogy értékes Rákóczi-úti házhelyeket cseréljenek el ezzel a hamzsabégiúti telekkel. A pénzügyi bizottság többsége Rassay Károly álláspontját magáévá tette és a telekügy legalaposabb kivizsgálását sürgette.

Tíz szavazattal hat ellenében nem fogadták el a polgármester előterjesztését, ennek ellenére a következő napon, március 29-én *a javaslat a közgyűlés elé került.*

A közgyülésen *Harrer* Ferenc, majd pedig *Rassay* Károly felszólaltak és rámutattak arra, hogy a *hamzsabégi-úti telek nincsen közművekkel ellátva, az autobuszgarázs céljára tehát aligha felel meg,* mert az autobuszoknak, hogy a garázsba eljussanak, *évente 30.000 üres kocsikilométernyi utat kell bejárniok,* ami

minden évben 20.000 pengő kidobott pénzt jelent.

A felszólalásokra *Bódy* László alpolgármester válaszolt s felolvasott egy szakértői véleményt. E szakértői vélemény szerint a *Rassay Károly által megemlített és közelben fekvő 7000 négyszögölnyi területen* különböző okok miatt nem lehetne megépíteni az autobuszgarázst, mert előbb gondoskodni kellene ennek a területnek Máv-ingatlanokból való kiegészítésére. *Vagyis 100.000 pengő költségért ki kellene bővíteni egy aluljárót és 35.000 pengő költségért el kellene távolítani egy anyagraktárt, amely a telken áll.* Végül felolvasta *Bódy* alpolgármester a szakértői jelentésnek következő megállapítását:

«Az út- és csatornaépítés költségei előreláthatóan meghaladnák a rendelkezésre álló fedezetet, amely százezer pengő.»

Nyolcszázezer pengős útépítés

Márciusban tehát a főváros szakértői azt jelentették, hogy *az egyik hamzsabégiúti telekhez vezető út építési költségei, a csatornázási költségekkel együtt meghaladnák a százezer pengőt.*

Erre a véleményre hivatkozva kérte a főváros vezetősége, hogy a Rassay Károly által megemlített teleknek autobuszgarázs céljára való felhasználásától tekintsenek el s mint kedvezőbb megoldást javasolták azt a telekcserét, amely 11.400 négyszögöles telket juttatott a főváros tulajdonába

s amely utóbbi telek *a hivatalos megállapítás szerint megfelelőbb és pénzügyi szempontból is előnyösebb, amikor autobuszgarázs építéséről szó van.*

A főváros törvényhatósági bizottságának mindazon tagjai, akik még emlékeznek *a hamzsabégiuti és Rákóczi-úti telkek elcserélésnek pénzügyi, bizottsági és közgyülési vitájára, most*

élénken csodálkoznak azon, hogy olyan előterjesztés kerül a jövő szerdai közgyűlés elé, amely szerint a Hamzsabégi-út megépítése 800.000 pengőbe kerül.

E nagyösszegű *út- és csatornaépítési költségtől nyilván megszabadulhatott volna a főváros, ha más vidéken, fővárosi birtokban lévő ingatlanon építi meg az új autobuszgarázst és nem ragaszkodnak a hamzsabégiuti megoldáshoz.*

Egészen

bizonyos, hogy a jövő szerdai közgyűlésen feleleventik majd a telekcsere ügyét

s felvetik a kérdést: ha egy másik telek azért volt alkalmatlan, a szakértők szerint, mert a telekhez vezető út- és csatornaépítés költségei meghaladták volna a százezer pengőt, miért találták alkalmasnak azt a hamzsabégiuti telket autobuszgarázs számára, amely telekhez az út kiépítése — mint most kiderül — 800.00 pengőbe kerül?

— **Orvosi hír.** Dr. *Ligeti* Magda idegorvos rendelőjét V., Báthory-utca 5., félemelet 5. sz. alá helyezte át. Rendel 5-től 7-ig. Telefon: 122—052.

Előbb a talajvíz aztán a csatornázás okozott bajt

Székesfehérvár, január 19.

Diósd község határában terül el a Fuchs-féle parcellázási telep, amelynek telkeiből főleg budapesti kisemberek vásároltak.

Mikor a telep beépült, kiderült, hogy a tavaszi olvadás idején a talaj megtelik vízzel.

A parcellázó iroda árkokat huzatott a telepen keresztül a talajvíz levezetésére. Az árok miatt a közlekedés lett életveszélyes. A telektulajdonosok panaszára Fejér vármegye alispánja másodfokon úgy döntött, hogy

a parcellázó Fuchs Máté Pál köteles záros határidőn belül az árkok mellé fehérre festett korlátokat építeni, az utak mellé pedig öt-öt méterenkint fehérre meszelt beton kerékvetőket.

A határozat megnyugtatta a telektulajdonosokat.

Szülők iskolája

A *Székesfőváros Népművelési Bizottsága* a budapesti tankerületi főigazgatósággal együtt

szabadegyetem jellegű új, nagyjelentőségű tanfolyamsorozatot indít „Szülők iskolája" címmel,

amelynek célja a családi nevelés és az iskolai nevelés összhangbahozása

A tanfolyam előadói a legkiválóbb pedagógusok és szakemberek,

akik elméleti és gyakorlati oldaláról tárgyalják azokat a kérdéseket, amelyek *a szülői nevelés körébe vágnak.* A tanfolyamot vitéz *Fraknói* József tankerületi főigazgató nyitotta meg *„A szülői ház és az iskola"* című előadásával. A tanfolyam előadásait a *Madách Imre-gimnázium* épületében tartják (VII., Barcsay-utca 5.) este 6.30—8.30-ig. Beiratkozni a helyszínen lehet.

Származását áttekinthetően szemlélteti a szab.
Leszármazási táblázat
Kapható papirüzletekben. Ára 50 fillér.
Mindenkinek kell!

— **Halálozás.** *Stark* Adolf fakereskedő hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése pénteken volt a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Rosenbaum Gyula ny. Beszkárt tisztviselő f. hó 18-án este 10 órakor elhunyt. Temetése vasárnap d. e. fél 11 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

— **A francia követségi nyelviskolák** második félévi előadásaira hétköznapokon (szombat kivételével) 5—8-ig kizárólag a központi irodában, IV., Reáltanoda-utca 7. sz. alatt lehet beiratkozni. Félévi tandíj 10 pengő. — A hallgatók kedvezménnyel látogathatják a francia könyvtárt (Reáltanoda-utca 5.). — A kezdő, haladó és gyermektanfolyamokon kívül a tanítás tárgyai: Franciaország története és irodalma, nyelvtan, francia társalgás, fordítások, kereskedelmi levelezés. — Külön előkészítő tanfolyam az Alliance Française nyelvmesteri vizsgáira (délelőtt). — Iskolák: I., Attila-utca 1., III., Áldás-u. 1., IV., Reáltanoda-u. 7., V. Alkotmány-utca 11., VI., Andrássy-út 65. — Részletesebb felvilágosítással szolgál: dr. Garzó Miklós igazgató.

— **Házasság.** *Braun* Gyula festékkereskedő leánya *Magda* és *Gárdos* György (Gárdos Béla cég beltagja, Újpest) e hó 18-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Rácz Vera és *Sárosi* János házasságot kötöttek.

Paluggay Győző Viktor szűcs (IV., Bécsi-utca 5) kölcsön is ad hermelinbelépőt, keppet, bundát olcsó díjért.

— **Farsangi est.** Az 1939 december hó 21-én rendezett «Karácsonyi hangverseny»-en nagy sikert aratott *Magyar Női Kamarazenekar és Forrai-kamarakórus* 3. bérleti hangversenyét *f. évi január hó 23-án, kedden este 8 órai* kezdettel rendezi a Népművelési Bizottság *«Farsangi est»* címmel a *Zeneművészeti Főiskola nagytermében.* A műsoron *Mozart:* Falusi muzsikusok, Tréfás madrigálok, *Lulli:* Vivaldi művek és *Haydn:* Búcsú-szimfónia szerepelnek.

— **Az előrehaladott korral járó betegségek,** ezek között különösen az idült székrekedés aranyeres bántalmakkal, hosszantartó gyomor és bélzavarok étvágytalansággal és lesoványodással egybekötve, a tisztán természetes **„Ferenc József"** keserüviz rendszeres használata által lényegesen megjavulhatnak. **Kérdezze meg orvosát!**

Ötmillió pengőjébe kerül a fővárosnak

a tisztviselői fizetésemelés

Az új kiadásokat az adóbevételi többletekből fedezik

A kormány által engedélyezett fizetésjavítást február 1-én január 1-től visszamenően a fővárosi tisztviselők és alkalmazottak is megkapják. *A jövőheti közgyülés tárgyalja a polgármester előterjesztését, amely a fizetésjavítás nyomán felmerülő kiadási többlet fedezésére vonatkozik.*

A főváros községi háztartásánál és az üzemeknél együttvéve 5,115.354 pengő többkiadást jelent a fizetések emelése. Ebből 4,570.000 pengő esik az aktiv alkalmazottakra, 446.000 pengő pedig a nyugdíjasokra.

A községi háztartásnál a közigazgatási és tanügyi alkalmazottak fizetésemelése 2,643.323 pengő többkiadással jár, a községi háztartás keretében kezelt intézményeknél 27.550 pengő többkiadással.

A Beszkártnál 1,853.000 pengő többkiadással jár a fizetések javítása, míg a többi üzemeknél együttesen 585.480 pengő többkiadással.

Ebből az összegből az Elektromos Müveket 296.372, a Gázműveket 158.800 pengő terheli, míg a többi üzemeknél aránylag csekély összeget tesz ki a fizetésjavítással előálló többkiadás.

A főváros a községi háztartásnál előálló 2,670.873 pengős többkiadás fedezéséül a várható adóbevételi többleteket jelölte ki fedezetül. Összesen 2,750.000 pengő bevételi többletre számit egyes adónemeknél az idei előirányzaton felül.

mégpedig a községi pótadónál egymillió, az általános és alkalmazotti keresetiadónál, valamint a házbérfilléreknél 500—500.000 pengő, a személyfuvarozási illetéknél pedig 250.000 pengő több bevételre. *Ez tehát teljes fedezetet nyujtana a fizetésjavításra, míg az önálló vaggonkezelésü üzemek és a Beszkárt saját várható bevételi többletükből fogják fedezni a náluk előálló kiadási szaporodást.*

A cipőkereskedők bevezették *a szabottár-rendszert*

Az új intézkedéssel egyaránt jól járt a kereskedő és a vevő — mondja a Cipőkereskedők Egyesületének elnöke

Új és szokatlan táblák jelentek meg néhány nappal ezelőtt a cipőkereskedések kirakatablakaiban.

«Ez az üzlet szabott ár mellett árusit» — hirdetik a cipőkereskedők egyesületének bélyegzőjével ellátott táblák, amelyek voltaképpen az évek óta sürgetett és vitatott szabottár-rendszer premierjét jelentik. Mert *a cipőszakma az első, amely*

meghonosította úgyszólván valamennyi budapesti és vidéki cipőüzletben a szabott ár rendszerét,

szakítva a régi, évtizedes gyakorlattal, amikor a vevők még alkudozhattak a kereskedőkkel.

A legutóbbi hónapok eseményei tették időszerűvé a szabottár-rendszer bevezetését, amelynek kérdésében

a legtöbb szakma nem tudott még megegyezésre és egységes álláspontra jutni.

A Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesülete már évekkel ezelőtt élén állt a szabottár-rendszer meghonosítása érdekében inditott mozgalomnak, tagjait előadásokkal, körlevelekkel igyekezett meggyőzni arról, hogy

kereskedőnek, vevőnek egyaránt érdeke az új rendszer,

amely szakit a régi, konzervativ szokásokkal. *Eleinte voltak ellenzői a mozgalomnak, ezek azt hangoztatták, hogy a vevőközönség jórészt hozzászokott már az alkudozáshoz, nem hisz a szabott árak komolyságában és főként a vidéki kereskedők fogják megérezni annak a hátrányát, ha bevezetik az új rendszert.*

A cipőkereskedők egyesületének néhány harcos tagja kísérletképpen mégis bevezette már régebben a szabott árakat és

a tapasztalatok csakhamar azt bizonyították, hogy az új rend ellenzőinek nincs igazuk, a vidéki vásárlók is gyorsan megbarátkoznak a szabott árakkal.

Az árellenőrző razziák eredményekép legutóbb megtartott törvényszéki tárgyalások azután bebizonyították, mennyire igaza volt a szabottár-rendszer híveinek.

A bíróság ugyanis egyetlen alkalommal se vette tekintetbe azt, hogy a kereskedő olyan árat kalkulált, amelyből alkudni is lehetett;

a kereskedőknek azt kellett bizonyítaniok, hogy a megengedett haszonkulcs mellett akartak túladni árukon.

A kereskedelmi és iparkamarában a legutóbbi hónapok tapasztalatai alapján így ismét felvetődött a szabott árak megvalósításának problémája és a cipőszakma, amely a mozgalom legelső hirdetői közé tartozott,

már meg is valósította az új rendszert, tagjainak kilenctized része kötelezőnek fogadta el magára nézve a szabott árak bevezetését,

pönáléval súlyosbitva vállalta, hogy szigorúan tartja magát a szabott árakhoz, tehát olyan olcsón kalkulál, amely alá a tisztességes kereskedő már nem mehet. *Kötelezték magukat arra is, hogy a kirakatba elhelyezett cipők mellett feltüntetik az árakat is.*

Az uj rendszer eredményeiről kérdést intéztünk *Kálmán* Andor kormányfőtanácsos, a *Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesületének* elnökéhez, aki a következőket mondotta:

— *A szakmában bevezetett szabottára-rendszer premierje bebizonyította,* hogy

ezzel az intézkedéssel jól járt a kereskedő és a vevő egyaránt.

A kiskereskedők forgalma nemhogy csökkent volna, hanem megnagyobbodott, mert az áruházakhoz hasonlóan bevezetett szabott ár,

az egyéni kiszolgálás előnyével megnyugtatja a vevőközönséget.

Rájön arra, hogy pénzéért olcsón kap jó árut, hiszen a kereskedő a legkisebb és a törvényesen megengedett haszonkulcs figyelembevételével kalkulálja az árakat.

— Egy bizonyos: annak a kereskedőnek,

aki a szabott árakat betartja, nem kell tartania hatósági beavatkozástól és meg lehet győződve róla, hogy forgalma nem csökken, mert a közönség ma már meggyőződött arról, hogy a szabott ár az ő érdekeit is védi.

A kedvező tapasztalatokról egyébként be fogok számolni a Kamara legközelebbi ülésén és *a szabott árrendszer bevezetését ajánlani fogom minden szakma számára, hiszen a gyakorlati élet tapasztalatai igazolták be, hogy az új rend csak megnyugtató és bizalmat keltő lehet mind a kereskedőre, mind a közre és a közönségre nézve.*

KISHIRDETÉS

10 MILLIMÉTER ÁRA 3 P ★ ÁLLÁS—OKTATÁS 1.50 P

NAGYOBB üzlethelyiség
feltétlen forgalmas útvonalon, sok kirakattal
augusztusra kerestetik
Kimerítő ajánlatok „Tizezer" jeligére a kiadóba.

Házgondnokot keresek
3 emeletes bérházamba, kinek biztosított havi jövedelme 200 pengő és szoba-konyhás lakás. 6000 pengő KÉSZPÉNZÓVADÉK szükséges. Ügynök kizárva. Ajánlatokat „100.000 P érték" jeligére Arató hirdetőirodába, Erzsébet-körút 14.

ELADÓ OLCSÓN
fogpaszta vagy más kozmetikai TUBUSÁRUK GYÁRTÁSÁRA Kubusch-gyártmányú TÖLTŐ- és ZÁRÓGÉP, keverő- és dörzsölőgép, közlőmű motorral, komplett, alig használt. Uránia vegyipari és kereskedelmi rt. II., Fő-utca 19. Tel.: 153—682.

Nagyon szép
PERZSABUNDA
nagyméretű, modern fazon, olcsón eladó. Délelőtt 9—1-ig, délután 4—8-ig. Pozsonyi-út 32, III. em. 1.

ANGOLT tanít
bevált módszerrel, biztos, gyors eredménnyel fiatalember. Jósika-utca 29. I. 11.

Tátrai vendégek FIGYELMÉBE!
A Tátraszövetség vezetősége: Dr. Szontagh Miklós elnök, Polnisch Arthur titkár és Hefty Gy. Andor ügyvezető folyó hó 22-től egész héten át minden tátrai telepről személyesen adnak felvilágosítást dél előtt 11—1-ig a Tátra vezérképviseleti irodában (V., Dorottya-u. 7), d. u. 2—4-ig a Contisental irodában. (V., József-tér 8) és d. u. 4—6-ig Ótátrafüred képv. irodában (VIII., Rákóczi-út 17).

DR. PAUNCZ PENSIO PARAD, Jólfűtött, erkélyes, folyóvizes szobák. Magasalati üdülés. Sielésre ideális terep. Hosszabb tartózkodásnál kedvezmény. Budapesti érdeklődés délután 2.30—5.30 között. Telefon: 118—939.

Bernáth Aurél

BESZÉLGETÉS A SZÁZÖTVENSZERES „TACSKÓ"-VAL:

Mészáros Ágival

ÚJ SZEREPÉRŐL, A PAPRIKÁSCSIRKÉRŐL ÉS A HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓRÓL

A színházi toronyórák még nem ütötték el a színházi estét: a hat órát, de *Mészáros* Ági alakja már feltűnik az Andrássy-út forgatagában. Kalap nélkül jön s első pillanatban vidám, kiránduló kislánynak nézhetnénk.

Hozzálépünk, megkérdezzük:

— Örül a »Tacskó« nagy sikerének, a százhuszonöt előadásnak?

— *Pardon!* — emeli fel mosolyogva, cseppet sem zordon tiltakozásra szavát — *a vidéki szereplésekkel együtt a százötvenedik előadás felé taposunk*... Ami a boldogságomat illeti, azt nem lehet érzékeltetni és kifejezni eléggé. Négy éve vagyok a Nemzeti Színház *tagja*, de az ottani és a bérletekhez kötött műsorrend miatt nem alakulhatott ki ilyen nagy sikerem. Talán nem leszek szerénytelen, ha azt mondom hogy bár a nekem még ma is annyira kedves szerepem: az »*Északiak*« sikere előrevetette a »*Tacskó*« *sikerszériájának fényét, de ennyit nem reméltem*...

Vidéki színlapokat mutat.

— A kamaraszínházi együttes vidéki körútja még ma is úgy él emlékezetemben, hogy *ha nagyon szépet akarok álmodni, visszaidézem az ottani tapsfergetegeket*, mindennél inkább azonban a nagyváradi hat előadást. Ez a körösparti metropolis valóban úgy fogadott, mint *Ady* Endre városa. A művészet és szép iránti szeretet extázisában azt értük meg, amit csak a békevilág színész-vándorai, *valóságos virághegyeket dobáltak fel a színpadra.*

— Féltékenyek leszünk Váradra, kérünk valami szép dokumentumot a főváros szeretetéről is...

Elgondolkozik pár pillanatra, azután felcsillanó szemekkel mondja:

— Csak a legszebbet mondom el. Végignézte előadásunkat igen sok sebesült katona is. Egyik előadás után egyszerű, nehézírású levelezőlapot kézbesített nekem a posta, címzése csak ennyi volt: »*A Tacskó-nak Pesten.*« Valamelyik pesti hadikórházban ápolt vidéki honvéd írta s arra kért, hogy *a falun élő kislánya részére küldjem el a fényképemet.* A »Tacskó« természetesen boldogan teljesítette a meghatóan kedves kérést...

— Új szerep?

— A »Tacskó« után, amely előreláthatólag a »*Tartuffe*« bemutatásáig, október elejéig marad műsoron, a legközelebbi szerepem *Molter Károlynak, a kitűnő erdélyi írónak* »*Örökmozgó*« *című darabjában lesz*, de már a Nemzeti színpadán. Egy feltaláló ezermesterről szól a darab s az én szerepem ugyanolyan lesz, mint a Niccodemi-darabban, *vidám és szomorú színekből felépített leányfigurát alakítok.*

— Ennyit a színpadról; mire készül a filmen?

— *Semmire!* — mondja kis sóhajjal. — *Úgylátszik, nem vagyok elég cukros baba* s ami szerep pedig nekem volna jó, azt még nem iratták meg a filmesek. Utoljára a »28-as«-ban léptem fel...

— Így tehát rossz véleménye van a magyar filmről? — tesszük fel a kérdést.

— Nincs nekem semmilyen, már csak azért sem, nehogy azt higyjék, hogy *én elfogultságból mondok rossz véleményt.*

— Mégis mi a nagy vágya, mit szeretne eljátszani a színpadon?

Nevet, majdhogynem »tacskósan« csapkodja térdeit, amint válaszol:

— *Nem akarom eljátszani sem Juliát a »Romeo és Juliá«-ban, sem Évát »Az ember tragédiája«-ban.* Jó nekem Mészáros Ági szerepköre is... És a csendes, szolid háziasszonykodás...

— Csak nem?

— De igen, ha a színpad és a próbák nem foglalnak le, *a legkedvesebb passzióm a főzés.* Már egész jól beletanultam ebbe, a mai háborús világban nagyanyáink főzés-művészeténél sokkal érdekesebb mesterségbe. *Már nem csak a főzésbe most beletanuló ifjú asszony egyszerű receptjeivel bajlódom, hanem az egészen komplikált szószokat is el tudom készíteni.*

— És ki ebben a legfőbb kritikusa?

— *A férjem* . . .

— Árulja el nekünk, hogy mi a konyhaművészetének legféltettebb titka?

Mészáros Ági a válaszadás előtt kis hadműveleti szünetet tart. Tekintete végigpásztáz kissé az Andrássy-úti palotasorokon és a nyáriasan kék égen, azután felénk súgja:

— *A töltött tészta, tudja, úgy sokrétegesen, zsírral bőven meglocsolva és a relniben pirosra sütve és a paprikáscsirke jó tocsogósan, friss zöldpaprikával ízesítve és vastag tejföllel nyakonöntve...*

Az előadásmód szuggesztív erejével is meggyőz bennünket főzési tudományáról. Nem áruljuk el, de látatlanba receptjeinek hívévé szegődünk.

— Igen, — mondjuk — így könnyű a boldog házasság évfordulóit kivárni. Mikor is lesz az első?

— Óóó! — pironkodik Ágika művésznő — *majd csak februárban.* Addig még fejlesztem a főzéstudományomat, mert az évfordulói lakomát teljes egészében magam akarom elkészíteni s ez lesz a »Tacskó« után a legszebb szerepem...

Kulcsár László

Őszintén Türk Bertával

fiatalságról, Vitalról stb.

A nézőtéren halálos csend. Türk Berta szólózik a kis színpadon. Befejezte hatásos számát, tomboló taps jelenti a közönség tetszését. Ráadást követel a publikum, újra és újra tapsol. Türk Berta mosolygó arca végre megjelenik a kulisszák mögött. Ide is elkíséri a közönség szűnni nem akaró óvációja.

A kiváló művésznőről annyiszor írták már le »az örökifjú« jelzőt, hogy most, mikor szemtől-szembe állunk vele és megcsodáljuk varázslatos ifjúságát, önkéntelenül is ezzel a kérdéssel kezdjük az interjút:

— Árulja el Budapest hölgyeinek, érdekes lénye hogyan sugározza ma is egy fiatal lányka ifjúságát?

Mosolyogva válaszol:

— Nyaralás után vagyok. Ilyenkor mindenki szebb és fiatalabb.

— Ez igaz! De talán más titka is van ennek az irígylésreméltó arcbőrnek.

Kedvesen és természetes közvetlenséggel válaszol:

— A színésznőnek éppen olyan fontos a bőre, mint a hangja vagy mimikája. A színpadi festék bizony ősi ellensége az arcbőrnek, kiszárítja és elcsúnyítja. Minden színésznő vad védekezést folytat a púder, festék ártalmas hatásai ellen. Hosszas kísérletezés után találtam meg azt a csodaszert, ami megszüntette a szárazságot és visszaadta a bőr rugékonyságát. VITAL — így hívják ezt a szert.

— Kicsit kétkedve néztünk a művésznőre. Vajjon miféle alkatrészeket rejtegethet ez a csodás kozmetikum? Erre is megfelelt a nagyszerű Türk Berta:

— A VITAL-crémben vitamin és női hormon van, ez táplálja a bőrt! Egyetlen kísérlet meggyőzött arról, hogy a VITAL mindenkinek nélkülözhetetlen, aki szereti az arcbőrét.

Művésznő, kérem hitelesíteni:

Türk Berty

Film-Színház-Irodalom

Szolnok művészei 1943 nov. 24.

Írja: Ignácz Rózsa

IV.
BERNÁTH AURÉL

A szolnoki Művésztelep lakóiról szóló cikksorozatomat, talán vele kellett volna kezdenem. Egyéni beszámolóm sorrendje nem jelent semmiféle értékítéletet. Bernáth nem volt odahaza, mikor Szolnokra érkeztem, ahogy Vidovszky Béla bácsit is csak az utolsó percben csíptem el. Kerényi Károlynak és Fényes Adolfnak színét sem láttam. Amit nem láttam, arról nem írhatok.

A Bernáth portán cédula fogadott: „Gyilkostó, Berecz-villa".

A címváltozás a postásnak szólt, de engem jobban izgatott. Kíváncsian vártam, hogy a magyar postimpressionizmus magyar nagymestere, Gyilkostóról, második hazámról, miként vélekedik?

Bernáth Aurél a hűvös közvetlenség és tartózkodó figyelem elegáns modorában közölte velem, hogy a Gyilkostóra leánykája, a szépséges, vöröshajú kicsi Marili egészsége miatt ment el, — s hogy *írt* ott egy karcolatot az Esti énekesről.

Hűvössége lassan fölenged és felolvassa a karcolatot. A kutyafáját! Szeretnék úgy festeni, — ahogy ez a festőművész írni tud! Karcolata a barbár énekesről szól, aki, mint valami félbemaradt énekesvadzseni, saját magától megmámorosodott üvöltő hangon botfülekkel, felmegy a Gyilkostó gigantikus hegyei közé, — s a nyomorult! — versenyt áriázik a természettel. Hangja egyre sértőbben, egyre duhajabban hangzik...

Azt hiszem, hogy Bernáth Aurél egész művészi hitvallása benne van ebben a szellemes karcolatban — kritika formájában.

— Volt egy festőnk, — mondja később, halovány arcában finom, gúnyos mosollyal, — aki az Etnát „természetes nagyságban" akarta megfesteni... S a Gyilkostó?

Egyszerre megélénkül:

— Nem szeretem az olyan tájakat, amelyek felkínálják magukat! — Csak ennyit mond s míg mondja, Gyilkostó harsogó pompáját túl soknak, túl panorámának, művész szemet bántóan giccsesnek látom én is, hűtlenül.

Csak a sziklákat szerette ott fent igazán de — turistaszemmel nézte azokat is, nem a festőével.

S mikor így elhárított magától minden érzelmet a Gyilkostó iránt, — megmutatja két vázlatát. Gyilkostóról készült mindkettő Igazi Bernáth-stílusban. Az erkélyről, vagy egy sarokból nézhetett valahonnan egyetlen részletet, — a tó csücskét, a szerpentinút kezdetét.

A részt látta meg, s a részben tökéletesen felvázolta az egész vidék egész hangulatát. Kíváncsian várom, mi minden derül még ki a Gyilkostóról, ha a képeket befejezi.?

Csak egyetlen képreprodukciót hoztam el tőle. A kis Marilit, húsvéti ajándékok között. Bernáth Aurél egyik legszebb alkotása ez.

Bernáth Aurél: Marili húsvéti játékokkal

GAZDASÁGI ÉLET

Megfelelő talajműveléssel és talajerő-utánpótlással 45—70 százalékos termés-többletet lehet Magyarországon elérni

Magyarország *legfontosabb termelési ága* az ország iparosodása ellenére is vitathatatlanul a *mezőgazdaság*, amelynél a *munkavállalók száma másfél millió, vagyis több, mint a nagy és kisiparban foglalkoztatott összes munkások és alkalmazottak.* A területvisszacsatolások folytán Magyarországon lényegesen növekedett a mezőgazdaságban dolgozók aránya, ugyhogy az ország mai területén a lakosságnak *csaknemnem kétharmada közvetlenül is a mezőgazdaságból él, míg a csonkaország területén ez az arányszám nem sokkal haladta meg az 50 százalékot.*

Eléggé sajnálatos, hogy Magyarországon, — jóllehet az *ország lakosságának többsége él közvetlenül a mezőgazdasági termelés eredményéből* és, — a gyáripar nyersanyagát is főként a hazai mezőgazdaság szolgáltatja, — a mezőgazdaságban a *hektáronkénti, illetve katasztrális holdankénti terméseredmények a századforduló, sőt a mult század nyolcvanas évei óta alig nőttek, s egyáltalán nem tartottak lépést a lakosság gyarapodásával.*

A nemesített vetőmag használata gabonánál 2—5 mázsa termés többletet jelent holdanként

Ezt a helyzetet nem kell meglévő természeti adottságnak tekinteni, amelyen nem lehet változtatni, mert tapasztalati tények igazolják, hogy *Magyarországon igenis van mód a termésátlagok nagyarányu növelésére.* Az Országos Mezőgazdasági Kamarának most megjelent jelentése szerint, amennyiben kisérleti körzetekben talajvizsgálatok utján megállapitják, hogy milyen táplálóanyagot kell a földbe visszapótolni, és a visszapótlás tényleg megtörténik, ugy *a buzánál átlagosan 45 százalék körül mozog az elért terméstöbblet, amely azonban nem egy esetben 60—70 százalékra is emelkedik. A rozsnál az átlagos terméstöbblet 60—70 százalék körül van, de néha a 100 százalékot is meghaladja.* Ezek az eredmények átlagosan, katasztrális holdanként mintegy *46 pengő tiszta jövedelemtöbbletet jelentenek.* A helyesen megválasztott nemesített gabonafajta termesztésével *2—5 mázsa körüli terméstöbblet érhető el,* a burgonyánál pedig csupán a termesztett fajtáh megválogatásával *húsz mázsa körüli terméstöbbletet lehet elérni holdanként.*

Ez talán az Országos Mezőgazdasági Kamarának jelentésének legfontosabb megállapítása, hiszen az *ország élelmezési nehézségeit csak a mezőgazdasági termelés eredményének növelésével lehet megszüntetni és csak igy lehet biztositani egészséges alapon a mezőgazdaság jövedelmezőségét és a mezőgazdaságban foglalkoztatott másfélmillió munkavállalónak, azok családtagjainak, valamint a sokszázezernyi önálló mezőgazdasági termelőnek boldogulását, megfelelő életszínvonalát!*

A Mezőgazdasági Kamara jelentése beszámol azokról az akciókról, amelyekkel a földmüvelési kormányzat a termelés fejlesztését, a terméseredmények növelését előmozditani iparkodott. Ezeknek az akcióknak hatása azonban *csak a jövőben fog inkább jelentkezni!*

Nem probléma ma már a rizstermelés a magyar rónán

Örvendetes, a jelentésnek az a megállapitása, hogy az elmult néhány esztendő teljesen megoldotta a *hazai rizstermelés kérdését* s míg azelőtt évtizedeken keresztül kevés eredménnyel kisérleteztek hazánkban a rizstermelés bevezetésével. Kisérletügyi intézményeink kitűnő szakemberei behatóan tanulmányozták a rizstermelés minden részletkérdését és a hortobágyi kisérleti gazdaságban *gyakorlatilag is kitapasztalták a rizstermelés lehetőségeit. Ma már sikerült azt a megfelelő fajtát megtalálni és aklimatizálni, amely a hazai viszonyok között kellő időben és bő termést adva beérik, sikerült tisztázni a rizs talajigényeit, valamint vizellátásának igényeit.* Az öntözőművek kiépitése a rizstermelés kiterjesztését teszi lehetővé. Magyarországon egyes, egyébként csaknem teljesen terméketlen, szikes talajok is alkalmasak megfelelő trágyázás és megmunkálás esetén a rizstermelésre, sőt, mondhatjuk, hogy különösen erre alkalmasak. A szikes területen ugyanis aránylag kevés víz felhasználásával lehet rizst termelni, mert a szik-talaj a vizet nem ereszti át.

Az Országos Mezőgazdasági Kamara jelentése nem közöl adatokat az elmult évi gabonatermés mennyiségének alakulásáról, viszont az idevágó adatokat megtaláljuk a *Magyar Általános Hitelbank* most megjelent gazdasági jelentésében, amelyből kitűnik, hogy 1939-el szemben 41-ben és 42-ben igen rossz volt a termés, mert mig pl. 1939-ben búzából kat. holdanként 9.5 mázsa termett, addig 1941-ben csak 7.5, 1942-ben pedig 6.1 métermázsa, rozsból ugyanezen években a termés 7.1, 5.6 és 4.6 mázsára rugott, árpából 8.6, 8.1 és 7.4, zabból pedig 8.2, 6.4 és 6 mázsára, *ugyhogy éppen a két utolsó esztendőben a kenyérmagvakból valamint a takarmánymagvakból is kat. holdankint több mázsával kevesebb termett, mint 1939-ben — bár kétségtelen, hogy az 1939 év termése igen jó volt.*

Az *állattenyésztésről* szóló fejezetben megállapitja a Kamara jelentése, hogy az *elmult évben a sertés- és juhállomány a rossz értékesitési és takarmányozási viszonyok miatt erően csökkent.*

800 klióval több tejet adnak évente az uradalmi tehenek

A jelentés szerint az *ellenőrzött tehénrabra emelkedett, ami az ország egész tehét létszámának 6 százaléka. Az ellenőrzésbe bevont uradalmi tehenek évi átlagos tejtermelése 3060 kg* volt, vagyis 70 kg-val kevesebb, mint 1941-ben. Ezzel szemben *az ellenőrzött népies tehén állomány átlagos tej termelés évi 2264 kg, ami 162 kg-val alacsonyabb az előző év eredményénél* Eszerint az *uradalmi tehenek mintegy 800 kg tejjel adnak többet évente, mint a kisgazdák, törpebirtokosok, stb. tehenei, ami arra mutat, hogy tejtermelésünk fejlesztése érdekében különösen a kisgazdáknál, még sok a teendő.* Ha az úgynevezett népies *tehénállomány tejtermelését az uradalmi tehénállomány tejtermelésének szinvonalára lehetne emelni, menten megoldódnék a tejhiány problémája és az eddiginél sokkal több vajat is lehetne előállitani.* Sajnos, a jelentésben feltüntetett adatok a *legjobb tejelő tehenek adatai, mert csak a haladó kisgazdák és uradalmak törzskönyveztetik teheneiket, ugyhogy az országos tejtermelési átlag ennél alacsonyabb.*

A *juhállomány* már évek óta csökkent és e csökkenés az elmult évben tovább folytatódott.

A húshiány magyarázata

A városokban mutatkozó húshiánynak magyarázatát adja a Kamara jelentésének az a megállapitás, amely szerint az állati termelés hanyatlása az elmult esztendőben is folytatódott. Az időjárás sem a legeltetésnek, sem a szálastakarmánytermelésnek nem kedvezett. Igen alacsony volt a *szemestakarmányok* terméseredménye.

Igen érdekes a jelentésnek az a megállapitása, hogy a budapesti lakosság *háború előtti zsirfogyasztása fejenként meghaladta az évi 20 kg-ot,* míg ezzel szemben az elmult év augusztus 8-a óta Budapesten és környékén havonta 60 dkg zsirfejadag, míg a nehéz testi munkások fejadagja 96 dkg. *Budapest lakossága tehát fejenként és évenként valamivel több, mint 7 kg zsirt fogyaszthat, míg a nehéztesti munkások kb. évi 12 kg-at, a korábbi 20 kg-val szemben.* A vajfogyasztás a városokban, Magyarországon sohasem volt jelentős, mivel Magyarország *egész évi vajtermelése legfeljebb 100.000 mázsát tett ki a békeévekben is és a megnagyobbodott országban sem becsülhető többre, hanem inkább kevesebbre, ugyhogy a közel 16 milliós lakosság a hiányzó zsirt vaj fogyasztásával nem pótolhatja.*

A budapesti tejforgalom 22 százalékkal csökkent 1941-ben

Már emlitettük, hogy az ellenőrzött tehenek évi tejhozama az elmult évben kisebb volt a megelőző évinél. Igy nem csodálkozhatunk azon, hogy a mult évben a tejtermelés képe vigasztalannak mutatkozott. A rossz takarmányozási és árviszonyok miatt *csökkent a tejtermelés, de még ennél is nagyobb mértékben visszaesett a Budapestre felszállitott, különösen pedig a feldolgozó üzemekbe került tej mennyisége.* Az egyéb élelmiszerek hiánya miatt a vidéki városokban és *falusi lakosság körében is tetemesen megnövekedett a tejfogyasztás.* Az egész országban általában tapasztalható volt a forgalomba kerülő tej *zsirtartalmának csökkenése és a minőség romlása. Budapestre az egész esztendő folyamán 22.7 százalékkal keresebb tej került 1942-ben, mint 1941-ben.* Még rosszabb volt a helyzet a vajpiacon. A márkázott vaj gyártására *jogosult vállalatok vajtermelése alig* érte el az előző évi mennyiség felét, a *nyári hónapokban pedig még 40 százalékát sem tette ki. Kiritelre a mult évben ilyen körülmények között természetesen sor nem kerülhetett.*

A sertéshizlalást az elmult évben megnehezitette a hizott sertések alacsony ára és csak az *1942 évi július 23-án megjelen rendelet állapitott meg olyan árakat, amelyek már érdemessé tették a hizlalást.*

A Kamara jelenéséből megtudjuk, hogy az elmult évben téritették meg utoljára kisbirtokosok egyrészének földadóját. 1942-ben és a korábbi években a kormány ugyanis a száz aranykoronán aluli tiszta jövedelemmel rendelkező birtokosok földadóját megtérítette és egyidejüleg megtérítette a törvényhaóságoknak a legfeljebb 1 szoba-konyhás lakások és legfeljebb 1 igával rendelkező birokosok közmunkaváltságának felét is.

Külön fejezetet szentel a jelentés a földbirtokpolitikai intézkedéseknek. Ebből a fejezetből kitűnik, hogy 1942-ben a földmüvelési kormányzat a trianoni országterületen összesen 74.621 k. hold ingatlant szerzett meg birtokpolitikai célokra. Ebből a területből azonban csak 7560 hold került tulajdonként a minisztérium rendelkezése alá, a többi csak haszonbérlet formájában. Elővásárlási jog gyakorlása útján állami tulajdonba került 5070 kat. hold valamivel több, mint 5 millió pengő vételár ellenében. Szabadkézből az állam mindössze 901 kat. holdat vásárolt kb. háromnegyed millió pengő értékben. Ezenkívül 52 esetben élt az állam a *visszavásárlás jogával* és 227 kat. hold területet vásárolt vissza a végrehajtást szenvedett volt földtulajdonosok javára 146.000 pengő vételárban. *A tulajdonjogilag, vétel ár fizetésével megszerzett ingatlanok együttes kiterjedése kereken 7000 kat. holdat tett ki, több mint 6.5 millió pengő összes vételárban.*

A haszonbérleti birtokpolitikai célokra megszerzett ingatlanokból 55.139 kat. holdnyi terület zsidó birtok volt, amelyet még a II. zsidótörvény alapján vettek igénybe.

1942 végéig kb. 400.000 hold zsidó birtok sorsáról döntöttek véglegesen

A zsidó ingatlanok átengedése köteles és állami igénybevétele 1942-ben már főképpen új zsidótörvény, az 1942. évi XV. tc. alapján történt meg. A bejelentett zsidó mezőgazdasági ingatlanok közül a szóbanforgó évben *457.797 kat. hold kiterjedésü ingatlanra hoztak az új törvény alapján tulajdoni átengedésre kötelező végházározatot.* Ebből a tulajdonjogilag átvett s telekkönyvileg átirt 457.497 hold zsidó ingalanból mintegy *134.000 holdat végleges felhasználására már kijelöltek és átadtak, mig a fennmaradó kb. 323.000 kat. holdnyi ingatlant ideiglenesen hasznositanak.* A végleges felhasználásra kijelölt területből 75.515 holdat az Országos Vitézi Szék kapott vitézi telkek alapitására, 5000 kat. holdat az Orsz. Nép- és Családvédelmi Alap *rendelkezésére bocsájtottak, mig a fennmaradó kereken 54.0000 holdat házhely, kishaszonbérlet és egyéb célokra használták fel.*

Az 1939. évi IV. tc., illetve 1942. XV. tc. alapján igénybevett és tulajdoni, valamint kishaszonbérleti célokra felhasznált, illetve felhasználásra átadott zsidó birtok kiterjedése *190.264 hold.*

Ezenkivül 1942-ben parcellázás- és szabadkézi eladás útján zsidó tulajdonból nemzsidó kézre került 21191 katasztrális hold terület, ugyhogy az elmult évben zsidó tulajdonból nemzsidók birtokába összesen 216.455 kat. holdnyi ingatlan került. Az elmult három évben összesen 301.547 kat. hold zsidó mezőgazdasági ingatlan került magyarok, illetve más nemzsidók kezébe. Ha ehhez a területhez hozzászámitjuk az Országos itézi Szék, illetve a Országos Nép- és Családvédelmi Alap részére az átadott földterületet, úgy megállapithatjuk, hogy 1942 végéig *körülbelül 380.—400.000 kat. holdnyi zsidó ingatlannak sorsáról történt végleges intézkedés.*

A földmüvelésügyi minisztérium az elmult évben 219 esetben 40.615 kat. holdra vonatkozóan vett tudomást földbirtok eladásról. Ez a földterület 44.744.131 pengő értékben cserélt gazdát. Az ingatlanok közül 1354 zsidó tulajdonosé volt, 21.312 kat. hold terjedelemben és 24.151.114 pengő értékben.

KISHIRDETÉSEK mm sor —40 fill Legkisebb P 4·—

VEGYES

Mai értékét fizetem használt férfi- és egyenruhákért. T.: 426-772.

SZABVÁNYOS oltóhomokzsák kétrétű is még kapható. Papirfeldolgozó ipar, Tel: 310-996. Budapest 62. póstafiók 359.

Irodabútort Szabó és Tálos-tól IV. Eskü tér 6. Tel: 183-608.

Keresek és kinálok nagyszámú megbizóm részére Pest és környékén ház és telek ingatlanokat, továbbá az ország egész területén mezőgazdasági és szőlőbirtokot. Nagy iroda, Baross-tér 17. Telefon 424-373.

Világgazdasági hirek

Szójaliszttel pótolják a húst az USA-ban

Évtizedekig Mandzsukuoé volt a szójababtermelés világmonopóliuma. Ugy látszott, hogy csakis Mandzsuria talaja és klimája alkalmas ennek az erősen olajtartalmú babfajtának eredményes termelésére. Mandzsukuoban az esős időszak nyárra esik, amikor a búza érik. Az eső viszont a gabona megbetegedését idézi elő, úgy hogy Mandzsuriában búzát alig lehet termelni, de rozst, zabot és gyapotot sem. *A nagy nedvesség és igen nagy hőség között ingadozó éghajlat azonban igen alkalmas a szójabab termelésére.* A szójababtermelés főelőmozditója Mandzsukuoban a *délmandzsuriai vasuttársaság volt,* amely a szójababnak felvásárlásáról, raktározásáról és elszállításáról gondoskodott. A szójabab a háború előtt Európa ipari államaiba, az USA-ba és Japánba került. *Japán egyre növekvő ipari népességével a háború előtti évtizedben Mandzsukuo szójababtermelésének mind nagyobb hányadát vásárolta meg.* 1936-ban Japán 552.000 tonna, 1939-ben pedig már kereken *678.000 tonna szójababot hozatott Mandzsukuóból, míg szójababpogácsa behozatala az 1936 évi 378.000 tonnáról 1939-ben 850.000 tonnára emelkedett.* Mandzsukuo szójababkiviteli lehetőségei nemcsak az aratás eredményétől, hanem a *szállitási eszközök rendelkezésre állásától is függnek.* Amikor a Csendes-óceánon 1941 decemberében kitört a háború Japán és az USA között, Japán szerezte *meg a rendelkezési jogot Mandzsukuo egész szójababtermelésére nézve, mivel a keletázsiai térségben kivül eső területre a szójababot szállitani már nem lehetett. Mandzsukuoban ennek ellenére nem csökkentették a szójababtermő területeket, sőt a múlt évben 50.000 hektárral növelték azokat.* Japán fokozott mértékben veszi át a mandzsukuoi parasztok által termelt szójababot, mert *a rizs mellett a szójabab Japán lakosságának legfontosabb tápláléka.*

Időközben kiderült, hogy a Mandzsukuoéhoz hasonló éghajlatott másutt is lehet találni és hogy a szójanövény, amelynek félezer válfaját ismerik, jobban tudott a talajhoz és az éghajlathoz alkalmazkodni, mint azt eredetileg gondolták. *Igy azután az USA-ban is sikerült kiterjeszteni a szójababtermő területeket.* Az USA, amióta elesett a keletázsiai nyersanyagoktól és a szójababbehozataltól is, *mindent elkövet az olajosmagvak termelésének növelése érdekében. Lenmag és földdió mellett mindenekelőtt szójababot termelnek ezért nagymennyiségben az USA-ban.*

Legújabban a húst akarják helyettesiteni az Egyesült Államokban szójababbal, Wickard földmivelésügyi miniszter nemrégiben a szenátus előtt kijelentette, hogy *rövid időn belül szójababbal fogják pótolni — legalább részben — a húst. A miniszter hétmilliárd kiló szójaliszt előállitását tartja szükségesnek. A húsfogyasztásról fokozatosan leszoktatják az USA lakosságát és rászoktatják a szója fogyasztására.*

A dunai térségben is nagy súlyt helyeztek az utóbbi években a szójabab termelésre. 1939-ben már 180.000 hektárra növekedett itt a szójababtermő terület. Ebből 100.000 hektár Romániára esett. Azóta Románia és Bulgária is jelentősen fokozta a szójababtermelését.

Film a hetvenötéves Kormányzóról

A háborúban álló nemzet a hősi idők komolyságához méltóan, csendben, de annál bensőségesebben ünnepli országgyarapító kormányzóját. Az ünneplésből, miként erről már beszámoltunk, nem maradt ki a szinházi és művészi élet sem és *különösen kitett magáért a film.* A Magyar Filmiroda ezen a héten a rendes heti híradója helyett komoly *800 méterre terjedő filmet ad a hetvenötéves kormányzóról.*

Több mint két évtizedes országlása soksok történelmi nevezetességű aktusáról készült *hatalmas anyagból kellett kiválogatni a legérdekesebb, a legjellemzőbb,* néha csak pillanatokra felvillanó képeket. Nem kisebb író, mint *Herczeg* Ferenc írta és mondja el a méltató szöveget.

Az események a *Kormányzó és a nemzet életéből nem időrendi sorrendben következnek,* hanem különböző vonalon érzékelteti a film a világháborús és forradalmi összeomlás után megmaradt, *kifosztott, ezer sebből vérző országcsonkból újra rendezett államot, felemelkedő, gyarapodó, négyszer megnagyobbodott országot építő államfő munkásságát.* Felvillanó képek mutatják a nemesveretű szöveg nyomán az építés munkáját, eredményeit attól kezdve, hogy a győztes ellenforradalom után a fővezér nemzeti hadserege élén bevonult a fővárosba és a nemzet bizalmából elfoglalta a kormányzói széket.

A munkát, a fejlődést, az eredményeket, gazdasági, szociális, sport, nevelési, kulturális, művészeti és katonai vonalon érzékelteti a film. Érdekes és felemelő ez a visszapillantás valamennyiünk számára, akik végigéltük az első világháború, az összeomlás, a felfordulás, a proletárdiktatura, az ellenforradalom és a felemelkedés idejét. Egy-egy röpke kép és újra látjuk, ahogyan a zűrzavarból rend lett, a romokon elindult az uj élet, az alkotó munka, ahogy például egyebek közt ötezernyi népiskola állott a népnevelés szolgálatába, ahogy megépült a csepeli kikötő, ahogy a Kormányzó az árvíz-területek fölött járt és az árvízpusztította Vésztő ujjáépült, mint Horthy Miklós falva, ahogy elindult a Vitézi Rend megszervezése, a leventeintézmény, a cserkészet, fejlődik, emelkedik minden téren az ország és ismét megbecsüli a külföld, mert lassan *külpolitikai súlyát is megszerzi.*

Büszkén látjuk kormányzónkat az olasz uralkodó és Mussolini oldalán Rómában, azután az olasz uralkodó-pár látogatását Budapesten, majd a kormányzói pár útját a Német Birodalomban és látogatását nagy vezérénél, Hitlernél. És elkövetkeznek a területvisszaszerzés lelkes, boldog órái, a honvédség harca, miután megkapta korszerű felszerelését.

Mindenütt ott látjuk és érezzük a Kormányzó gondoskodását, személyes jelenlétét minden nagy eseménynél, sportnál is. Bepillantást ada a film a Kormányzó magánéletébe, megmutatja Horthy Miklóst, Otrantó hősét, mint kenderesi gazdát családja körében, emlékeztett elsőszülött fia, a kormányzóhelyettes teljesítményeire és hősi halálára. Felvillantja az államfő boldog, büszke és szomorú napjait. Idézi a honvédség mostani hősi kűzdelmeit is.

A Kormányzó életét, munkáját és a nemzet felemelkedését elénktáró film befejező jeleneteiben a díszmagyaros Herzeg Ferenc alakja is látható, amint a nemzet köszöntését tolmácsolja és felajánlja a magyarság egységét a nagy küzdelemben a Kormányzónak, aki mint mondja: gyémánttengely, amely körül az ország élete forog. A film érdemes, szép munka, összeállítói elismerést érdemelnek.

S. I.

Hetvenöt éve mutatták be a Nürnbergi Mesterdalnokok című operát

A Német Birodalom zenei világa nagy ünnepségekre készül abból az alkalomból, hogy junius 21-én lesz 75. évfordulója a Nürnbergi Mesterdalnokok bemutatójának. Ennek a jubileumnak annál nagyobb jelentősége van a Német Birodalomban, mert a nagy német zeneszerzőnek ezt az operáját tartják a legnémetebb operának.

A Mesterdalnokok operamegirásának gondolata már 1861-ben felmerült Wagner Richad agyában. Abban az időben a mester minden reményében csatlakozva, pénz nélkül bolyongott Németországban. Pénztelenségét még sulyosabbá tették hitelezői, akik állandóan nyomában voltak, lelkileg pedig egészen megtörte őt feleségével Ninnával való végleges összekülönbözése. Ugy bolyongott a nagy mester nyugalom és pihenés nélkül, mint Bolygó Hollandija. Egyetlen vigasza az volt, hogy hamarosan befejezi a Nürnbergi Mesterdalnokok című operáját, amelynek Mainzban a Schott-féle kiadóvállalatnál kellett majd megjelennie. Már évekkel ezelőtt még Tepliczi tartózkodása alkalmával felötlött benne az a gondolat, hogy a *Tannhauserrel* a wartburgi dalnokmérközéssel szemben egy vig dalnokversenyt fog alkotni. Ezt eredetileg komikus operának tervezte. A gondolat első felötlésekor azonban nem ért rá annak megvalósitására és csak 61-ben a Rajna melletti *Biebrichben,* ahol bolyongása közben egy időre letelepedett, gondolt arra, *hogy megirja az operát, amelynek Hans Sacks az iparosköltő fog középpontjában állani.*

A Biebrichben elkezdett mű azonban csak néhány évvel később a költő életének legviharosabb idejében fejeződött be. Triebschenben a Vierwaldstetti tó mellett. Itt telepedett le Wagner Bülom Kozima aszszonnyal, a szeretett nővel, hogy együtt várják be azt az időt, amikor egybekelhetnek. Az opera tehát a szerelem napsugaras napjaiban született. Mégis ki gondolta volna, hogy a Tristan sötét hangulatu zenéje után egy *ilyen derűs, melegséggel, népies kedvességgel és aranyos humorral megirt darab születhetik meg.* Ennek a darabnak a zenéjét nem hatja át a lángoló szerelem mámora, mint a Tristánét, hanem a tiszta venzalom vidám dalfűzése csillog ki újszerű sílusából. Wagner egész uj stílusformát teremtett operájához. Zenéje friss diatonikus zene a Tristan vágyódó krematikájával ellentétben. A vezértémában állandóan induló ritmus lüktet, míg Walter dalaiban a zárt énekszám ünnepli visszatértét. A zenekar minden szinben csillog, pezseg benne az életerő és sokszor lélekkel a telitett dallamok ott is kifejezésre juttatják Hans Sachs férfias bölcsességét, ahol a zene már nem is a szavak aláfestése, hanem csupán önmagát magyarázza.

Az opera ősbemutatója Münchenben volt. A zenekart Bülow János vezette, aki személyes ellentétei ellenére maga tanította be a darabot. 1868 junius 21-én hangzottak fel elsőizben az előjáték lendületes ünnepélyes dallamai zsúfolt nézőtér előtt. Wagner az udvari páholyban a király mellett ült, ami miatt az udvaroncok elképedve csóválták fejüket. A tetszés megnyilvánulása oly hatalmas volt, hogy olyat a müncheni udvari szinház addig sohasem látott. Mindamellett a sajtó véleménye nagyon megoszlott a darabról. Az ellenséges *főleg zsidó propaganda most érlelte meg gyümölcsét. Hanslick, o bécsi zsidó kritikus* aki pedig többizben élvezte Wagner jóindulatu támogatását, most a *legnagyobb lebecsülés hangján irt a darabról és annak szerzőjéről.* Mindamellett azonban a sikert letagadni nem lehetett.

1870 április 1-én adták elő Berlinben a darabot, a porosz király egyenes parancsára. Dacára annak, hogy az előadást megszervezett zenei ellenpárt többizben megkísérelte zavarni, a darabot a berlini opera állandó műsorszámai közé iktatta. A német bemutatók után nem sokkal bemutatták a darabot Európa más operái is és ma *a Nürnbergi Mesterdalnokok egyike a világ legnépszerűbb operáinak.*

Barsi és honti népi játékok Ipolyságon és Léván

A barsi alispán a mult évben elhatározta, hogy a barsi és honti nép gyönyörü népviseletét felújitja, kikutatja az Ipoly, Garam és Zsitva völgyének feledésbe menő népszokásait, hagyományait, népi játékait, ősi táncát és zenéjét. Ebből a célból falunapok tartását rendelte el, ami a mult évben és ezidén megis történt. Az eredmény igen szép lett, ezért az alispán elhatározta, hogy a régi honti kulturát és az ősi barsi életformát külön-külön bemutatja. Ipolyságon junius 20-án tartják a honti napot, Léván pedig junius 24-én a barsi napot, szabadtéri előadás keretében. Ipolyságon egyidejüleg néprajzi kiállitást rendeznek a vármegyeház nagytermében. Az ipolysági honti-napon aratófelvonulást, fonójelenetet, farsangi kizse dobást és különböző ősi honti táncokat mutatnak be szines népviseletben. A barsi ünnepségen a régi népi szokásokat játékokat táncokat, dalokat adják elő. A lévai ünnepség során lesz még lakodalmi felvonulás is.

Akik lemaradnak az új Európáról

Széljegyzetek egy obskurus nyomtatvány margójára

Nyomtatott füzet fekszik előttünk. Nem szokásunk csak úgy kapásból obskurusnak nevezni egy iratot, erre azonban, amelyen az 1942-es évszámon kivül sem a nyomda, sem a felelős kiadó, sem a szerző, sem az összeállító neve nincs feltüntetve, pontosan ráillik az obskurus jelző. Az bujkál a homályban„ aki fél a világosságtól, aki egyenes uton jár, az nem vonakodik felfedni kilétét: ez az irat igy, ahogy van, egyenesen policeividrig.

A füzet német nyelven íródott: jele annak, hogy német testvéreinknek van adresszálva, Németországnak. Melyiknek? Az évszám mutatja, hogy a mostaninak, az ujjászületettnek, a felemelkedettnek s rajta keresztül az új Európának. Cime:: Mai magyar művészet. (Zeitgenössische ungarische Kunst.)

Felnyitjuk a füzetet s egy pillantást vetve a tartalomjegyzékre, kezd előttünk világosodni a tájék: jól ismert és pedig a baloldali sajtó révén jól ismert nevek sorakoznak fel, kik abban a kitüntetésben részesültek, hogy képviselői legyenek a „mai" magyar művészetnek. A függeléktől eltekintve, melyről később teszünk említést, 19 nevet olvasunk ki a tartalomjegyzékből, kik között — meglepetésünkre — öt elhalt is szerepel, mindjárt az élen Rippl-Rónai Vaszary, azután Csontváry Tivadar, Aba-Novák Vilmos, és Derkovits Gyula.

A megmaradt 14 név közül hat festő: Csók István, Rudnay Gyula, Márffy Ödön, Szőnyi István, Bernáth Aurél és Molnár C. Pál, nyolc szobrász és pedig: Pátzay Pál, Medgyessy Ferenc, Mikus Sándor, Madarassy Valter, Boda Gábor, Andrássy Kurta János, Kocsis András, és Antal Károly. Megint világosodik a helyzet, kezdjük érteni, miért kellett öt festőt felvenni az együttesbe? Mert a felsorolt hat élő festő mellett senki sem méltó arra, hogy helyet foglaljon. A holtak nem veszélyesek.

Most már felmerül a kérdés: mi ez? Ez lenne a mai magyar művészet? Ezek az urak lennének a magyar művészetnek oly jellemző alakjai, hogy velük lehet azt reprezentálni? Rajtuk kivül nincs jellemző alakja a magyar művészetnek? Vagy, ha már elhaltak neveit és müveit is felvették az együttesbe, az utóbbi évtizedek alatt elhalt kiváló magyar mesterek között csak az az öt érdemel említést? Csak az az öt jellemzi a magyar művészetet? Hogyan? Csontváryt megemlítjük — Körösfőit nem? Derkovicsot kiemeljük, Mednyánszkyt nem?

Nem tartjuk illomosnak, hogy neveket említsünk, de hát a ma élő művészgenerációnak ki és kik jóvoltából lett az a hat koronázatlan királya? Rajtuk kivül nincs több kiemelkedő mester? Persze, néhány ezek közül rácáfolva a bölcs bevezetés hazabeszélő frázisaira, melyekkel bizonyos „neue Richtung',-nak csinál propagandát. Forgatjuk a füzetet, melyik az az „új irány',? Szőnyié-e, vagy Márffyé? Aba-Nováké-e, vagy Molnár C. Pálé? Nem tudjuk, de azt hisszük, hogy a sötétben bujkáló szerző sem tudja. Ellenben tudja jól, hogy van itt még festő, különb is az említetteknél, de hát hová lesz akkor az üdvözült hatok dicsősége?

A szobrászokkal már más a helyzet. Régi dolog, hogy az u. n. haladó festők szivesen társulnak olyan szobrászokkal, kik — ha nem is járnak klasszikus mesgyéken —, de komoly művészek, mert azok elfogadható, sőt legtöbbször igazán művészi formavilágával akarják magukat lovaggá ütetni. E füzetben is ez az eset: Medgyesytől és két tanítványától, Boda Gábortól és Andrássy Kurtától eltekintve, kik a bizonyos körök által szörnyen felkarolt formátlanságokkal szerepelnek, a többi szobrász vagy egyáltalában jó és úgy került bele az együttesbe, mint Pilátus a Credóba, vagy kiválogatták a jobb dolgaikat, mint Pátzavéit s azokkal szenvelgik a „neue Richtung" komoly érdekeit.

A csattanó azonban abban a már említett függelékben van, melyben — mint a bevezetőben mondja — a legmarkánsabb három erdélyi mester neve és müvei szerepelnek, persze 10—10 sorban elintézve: Barabás-Székelyé és Paál Lászlóé. Hogyan? Hát ez a három „mai" magyar művész? Hogy kerül össze ez a három név a fentebb felsoroltakkal? Ez a három a cukkedli, amivel be lehet adni a ricinust? Ez a diszes csomagolás, mely müros'os tartalmat takar? Ezzel a hárommal akarják megtéveszteni a gyanutlan olvasót, hogy az a bizonyos „hat" épp oly érték, mint ezek?

A füzet tehát Németországnak szól. Valószinüleg illetékes helyre jutott, mert nem valószinü, hogy raktárra nyomatták. Németországnak szól, hol a legkiemelkedőbb empóriumokban magyar művészi kiállitások nyiltak hasonló cím alatt. (Ungarische Kunst der Gegenwart.) Mi lenne hát egyéb az egész, mint felkinálkozás az új Németországnak, mint az új Európa felé való kisintgatás? Mert át és átnézzük a németországi magyar kiállitások katalogusait: azokból több név hiányzik a dicső „hat"-ból és társaikból, akik nem kaptak meghivást az uj Európához, új szellemhez, most hát lejtik a csábtáncot és bujkáló művészetüket a „közösségi gondolat" kifejezőjeként állitattják be.

Már pedig ezzel hiába próbálkoznak, ahogy lemaradtak a németországi kiállításokról, le fognak maradni az új Európáról is, mely irgalmatlanul fogja leseperni magáról az uj szellemmel össze nem egyeztethető korcs művészeti kinövéseket művelőikkel együtt, ahogy tenné az a Székely Bertalan is, akivel épp ugy takaróznak, mint a Népszaváék Petőfivel, de aki éppúgy kikérné magának ezek hatok társaságát, mint ahogy Petőfi kikérné az elvtársakét. Bizony ezért az eredményért, hogy ezt megállapithattuk, kár volt a nyomdafestékért!

Kampis János

Évzáró zenekari hangverseny

A Nemzeti Zenede magasabb osztályú növendékei részben zenekari kisérettel adtak elő versenyműveket, részben pedig mint karnagyképzős növendékek vezényléssükkel mutatkoztak be a Székesfővárosi Zenekar élén a Zeneművészeti Főiskolán.

Rheinberger orgonaversenyének első tételét hallottuk elsőnek *Margittay* Sándor I. akadémiai osztályú növendék előadásában. Mint *Schmidthauer* Lajos tanitványa elég korán szerepel a nyilvánosság előtt. A sokoldalú figyelmet kívánó feladatot azonban ügyesen oldotta meg. Regisztrálása mesterének az izlését mutatja, játéka pedig a fejlődés további folyamán sok jót igér.

Egy hármast hallottunk ezután Beethoven Fidélio c. dalművéből. A szereplőket már ismerjük az operisták vizsgájáról. A széphangú *Németh* Mária ezúttal is nagy sikert aratott, míg férfi partnerei — *Ardai Szücs* Dezső és *Várhelyi* Endre — akik még nem az operai tanfolyam növendékei, jól simultak az ő énekéhez.

Két zongoraversenyt is hallottunk, az egyiket *Lengyel* Endrének, egy III. akadémiai osztályú és *László* Ervinnek, egy I. akadémiai osztályú növendéknek az előadásában. Mindkettő játékának megvannak a maga jó oldalai. Az egyik — Lengyel Endre — inkább a technikára, a másik — László Ervin pedig az emélyedő játékra vetette a fősúlyt. Előbbi Liszt A-dur zongoraversenyét játszotta, akinek a jó technikája mellett helyenkint a billentése is finom és szép volt.

Ritkán hallhatunk fuvolaversenyeket, s igy örömmel üdvözlünk mindenkit, aki e szép fuvóshangszer kezelésében annyira jártas, hogy közönség elé állhat egy ilyen szép, de nehéz versenyművel, mint Mozarté. Egyes finomságok még elmosódtak *Putz* Vilmos játékában, de viszont még van ideje magát tökéletesíteni, hiszen csak első akadémiai osztályú növendék. Donizetti Kegyencnő c. dalművéből Leonóra áriáját énekelte a növendékhangversenyekről már szintén ismert széphangú K. Ányos Irén igen jól.

Végül pedig két karnagyképzős növendék vezényelt; dr. *Soltész* Lajos Beethoven Egmont nyitányát, *Kóródi* András pedig Kodály Galántai táncok c. népzene feldolgozását. Nem nagy a termés a karnagyi pályát választók mezején sem, s igy örömmel regisztráljuk *Ferencsik* János • két tehetséges növendékének a fellépését.

(d)

A németek Griegben a nagy germán népi közösség reprezentánsát ünnepelték

Oslói jelentés beszámol arról, hogy *Grieg* születésének 100 évfordulója alkalmából a birodalmi biztonság fogadást rendezett, amelyen *Quisling* miniszterelnök mellett jelen voltak az összes miniszterek és a kulturális élet vezető személyiségei. *Müller* miniszteri tanácsos, főosztályvezető méltatta Grieg életművét s megállapitotta róla, hogy a norvég vidék és norvég néplélek megtestesitője volt. Grieg egyszer azt mondotta, hogy ő a Schumann-iskola német romantikusa, s egyszersmind sokat meritett saját hazájának népzenéjéből és ebből nemzeti művészetet formált. A szónok hangsulyozta a továbbiakban a születésnap századik évfordulójának politikai jelentőségét mint szimbolikus kifejezését a Németország és Norvégia közötti lelki megértésnek. *Németország Griegben a nagy germán népi közösség reprezentánsát ünnepli.* Hangoztatta, jól esik tudni hogy ez a zseniális norvég zeneszerző képzésének jelentős hányadát Németországban szerezte meg. Németország időt szakit arra, hogy a háboruban is méltóan megünnepelje Grieg emlékét. Hódol a nagy norvég zseni előtt és köszöni a boldogitó és megragadó zenét, amelyel ő az emberiséget megajándékozta. *Fuglesunk* norvég kultuszminiszter méltatta ezután Grieg életművét, mint egy germán-lelkü földhöz kötött nemzet zenei kifejezőjét és ama reményének adott kifejezést, hogy ezen az alapon nőhet fel a német és a norvég nép között a valódi közösségi érzet.

KORONA Filmszinház
Szerdatól: A VARI...CSILLAGAI
Hatalmas, látványos film a kulisszák világából
KEDDEN utoljára:
Régi szép idők (Z... H...
Főszerepben a magyar filmgyártás büszkeségei:
Páger Antal, Szeleczky Zita, Jávor Pál,
Simor Erzsi, Bordy Bella, Mály Gerő

UJDONSÁGOK

...rene de Noiret Nagyváradon

* A... I. Lipcsei István ny. tisz... h Borbála margittai lako... nepelték békés és boldog ...évfordulóját meleg csal...

* F... T tanit jól bevált módszerrel zsidó tanárno. Mérsékelt tandij.

* GYÖNGYNYAKÉKET TALÁLT — HÁROM HÓNAPOT „KAPOTT." A nagyváradi törvényszék dr vitéz Biró tanácsa tegnap délelőtt tárgyalta Schmidt Sándorné közokirathamisitási bünügyét. Schmidt Sándor talált egy gyöngynyakéket és amikor pénzzavarban szenvedett, a gyöngynyakéket „belehamisitotta" a vásárlási könyvébe. Közben jogos tulajdonosának visszaadta a gyöngyöt, de megindult ellene az eljárás közokirathamisitás címén. A tegnapi főtárgyalás során kialakult bizonyitási eljárás után, a biróság az enyhitő szakasz alkalmazása mellett, 3 hónapi fogházbüntetésre itélte Schmidt Sándornét, de az itélet végrehajtását 3 évi próbaidőre felfüggesztette.

* SÁTOROS ÜNNEPI IMAREND A CION-TEMPLOMBAN. Szerda este, csütörtök este és péntek este 5 óra. Csütörtök és péntek délelőtt hárimnegyed 10 óra. Ünnepi beszéd péntek este.

* ELTÖRTE A LÁBÁT. A közeli Pósalaka községbe hivták tegnap este a mentőket. Ihász Katalin, egy vasuti őr két éves kislánya felmászott a tyukketrec létrájára és a közel két méter magasból lezuhant. Jobb combtörést szenvedett. A mentők a közkórházba szállitották a kislányt, ahol ápolás alá vették.

Az alhasi szervek megbetegedéseinek kezelésében a természetes „Ferenc József" keserüviz, mint gyors, biztos és rendkivül enyhe hatásu hashajtó, már emberöltők óta kiváló sikerrel alkalmaztatik. Kérdezze meg orvosát! (39)

IPAROS HIREK

Az ipartestület *ruházati és textil* iparosok szakcsoportja értesiti tagjait, hogy az október havi faszén kiutalás megkezdődött és annak átvétele végett mindenki a szakosztály irodahelyiségében okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

Rádió-müsor

SZERDA, OKTÓBER 13.

6.00 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata.
6.25 Ébresztő. — Torna.
6.45 Reggeli zene
7.00 Hirek. — Közlemények.
10.00 Hirek
10.15 Iniczky László szalonzenekara.
11.15 Keresztessy Erzsébet énekel.
12.00 Harangszó. — Fohasz. — Himnusz.
12.10 Szórakoztató zene.
12.40 Hirek.
13.30 Honvédeink üzennek A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata
14.00 Magyar revü tánczenekar.
14.30 Hirek. — Müsorismertetés.
15.00 Zenekari muzsika.
16.45 Időjelzés, hirek.
17.00 A rádiózenekar müsorából.
18.00 Honvédmüsor.
18.50 Világpolitikai kérdések, vélemények.
18.50 Hirek.
19.00 Odalenn délen. Spanyol dalok és költemények.
19.45 Az olasz rádió müsorából. Tánczene.
20.15 Hires müvészek muzsikálnak.
21.15 Rádió a rádióról.
21.25 Wagner: Tannhäuser — részletek.
21.40 Hirek.
22.40 Operettrészletek.

BESZÉLGETÉS BERNÁTH AURÉLLAL

NAGYVÁRAD MŰVÉSZI ELETÉRŐL

Nem árt néha megállapitani, mi is a piktura tulajdonképen. A látható világ jelenségeit a szinek erejével visszaadni sik felületen. Igy tanultuk valaha. S ez minden és mégis mi minden fér el benne. Talán nem is a mondanivalók stilusa, de a mélysége az, ami elevenen hat. Rég eldőlt, nem is az a jó kép, ami szép, hanem ami megkap, megdöbbent. Elgondolkoztat a természetről, amit nyilván ugyanilyennek látnék, ha tudnék ugy látni, mit egy igaz müvész. És itt van az eltérés a magasabb rendü piktura felé. Mert a müvészet törpéi ugyis ugy adnak vissza mindent, ahogy a közizlés látni óhajtja. Ez jut eszünkbe, amikor a Váradon most kiállitó festőmüvészek valóban értékes alkotásait is látjuk. köztük *Bernáth* Aurélnak, ennek az európai hirü nagy magyar piktornak néhány művét. Nem lehet elszakadni képeinek szemléletétől, vonzza az embert a „gyilkos tó" sejtelmes környéke, a „Tisza hid" tája, a viz és a vidék amely tovább él a képben, mélyrehatóbban, mint a valóság.

Bernáth Aurállal beszélgettünk, aki külföldön töltött sok esztendő multán tért haza, s nyomban az első vonalba került. Azóta neve és müvészete egyet jelent a magyar piktura egyik tekintélyével. Szinei nemcsak alkotásain markánsak, de mondanivalóiban is.

— *Hogyan került a Mester Szolnokra?* — kérdeztük.

— Őszintén szólva nehezen határoztam el magamat, hogy nyaranként a Balaton helyett az alföldre menjek. Előzőleg sohse vonzott az alföld, nem ismertem az ízét. A szolnoki művésztelep néhány tagja invitált, nézzem meg, hátha megszeretem.

— *Szivesen dolgozik ott?*

— A helyzetváltoztatás egy festő számára nem oly egyszerü kérdés, főleg, ha a festő már nem oly fiatal. De ahol viz van és oly szép park, mint a művésztelepnek, ott nem érheti a festészetet nagy meglepetés. Mindig viz mellett szerettem lakni ugyanis, s motivumaim nagy része a viz, s annak környéke.

— *Milyen művészeti irányt képviscl tulajdonképen Szolnok?*

Az ottani müvészek a legkülönfélébb irányokhoz tartoznak. Ezt lehetne talán a telep hátrányának is nevezni. Kivánatos talán inkább az, hogy egy telep egyfajta szellemiséget jelentsen. Szolnoknak meg volt ez az egységessége valamikor. Pettenkofen, Deák - Ébner, Bihari, a korai Fényes, Szlányi, Zádor, Vidovszky valahogyan egy nevezőre hozhatók. De az ujabb tagok már máskép festenek. Ez azonban nem Szolnokon mulik, — idők, stilusok változnak.

— Velünk tehát megtörik a régről ismert Szolnok vonal. Más kérdés az, hogy a genius loci mennyire tudja befolyásolni munkánkat.

— A telep különben mintaszerü. S ebben nagy része van Jancsó Lajos kedves igazgatónknak, aki páratlan munkát végzett az utolsó 10 esztendőben.

— *Milyen benyomásokat szerzett Váradon?*

— Igazán megkapóan, kedvesen fogadtak bennünket itt. A főispán ur beszédéből vettem, — ha ugyan jól értettem — hogy Várad is szivesen foglalkozna egy müvésztelep felállitásának gondolatával. S ilyen hirnek egy festő csak örül. Ahol müvésztelep van, az a város intenzivebben müvelődik a festői kulturával. Mondhatnám ez a legegyszerübb módja, hogy a festészetet megszeressük. Nézzenek be csak a szolnoki otthonokba, s kérdezzék meg a szolnokiakat igazam van-e. Egy-egy ilyen ujabb müvésztelep nagy haladás volna. Alig van u. i. még egy ország Európában, ahol oly sok a müvészi tehetség, s ahol oly kevés a megértés. Nagyon elmaradottak vagyunk ezen a téren. Minden magyar városnak volna tennivalója. Váradnak is. Legyen szabad őszintének lennem, s megmondani azt, hogy egy százezres lakosu város megengedhetné magának egy kulturpalota luxusát. Hogy csak a festészetnél maradjak: nincs jó kiállitó helyisége a városnak, nincs olyan muzeuma, ahol láthatná az ember hol tart az ország festészetileg. Egy ilyen muzeum adná meg a gerincét, a vonalvezetését a város müvészi életének. S egy idő mulva — erről meg vagyok győződve — büszkeségét is. Különben csak ötletszerüen zajlik le minden müvészi megmozdulás, s nem lesz meg az az átütő ereje, ami különben lehetne. A polgármester ur szavaiból, melyeket a megnyitón mondott, örömmel vettem ki, hogy Nagyvárad büszke a kolozsvári testvérekre, akik valamikor itt jártak. S tudom azt is, hogy minden város mily szenvedélyesen kutatja régi müvészeti emlékeit. Mily szerény cserepeket tartunk nagy becsben, ha régi. Igy kellene eljárnunk az *élővel* is, mert ebből lesz idő multán a *régi*. De — mint mondtam — vonalvezetést kell a kulturális kérdésekbe is bevinni, mert különben nincs látszatja a dolognak. Gondoljuk el, hogy mit jelentene Váradnak, ha a Kolozsvári fivérek szobra még állna, s mi több, ha az ő iskolájuk itt gyökeret eresztett volna. Mondjak egy nagy reális példát? Olaszország nemzeti jövedelmének egyharmadát annak köszönheti, hogy festőik szobrászaik, épitészeik voltak. S Várad, mely gazdasági téren oly nagy erőt mutat, s vezetőiben oly sok megértést és agilitást látó biztosan játszva megoldaná az ezen a téren mutatkozó hiányokat.

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Népszava
Megjelent: 1943 OKT. 14.

A Képzőművészeti Kamara és — akinek nem kell

A „Magyar Nemzet"-ben Bernáth Aurél írt előkelő szellemű cikket a kamara gondolata ellen. Bebizonyította, milyen lehetetlenség meghatározni, hogy melyik művész jogosult mestersége gyakorlására, továbbá azt, hogy csak a művészetünk ártalmára lehet a kamara megvalósulása.

A multban — eltekintve a tisztes kivételtől — rendkívül homályos és félreérthető válaszokat adtak művészeink a kamara létrehozásával kapcsolatos ankét során. Festők, szobrászok és cehbeliek nyilatkoztak, nagyjából óvatosan, megfelelően a rideg időknek, úgy látszik, félve kiállásuk esetleges következményeitől, a kamara előrevetett hűvös árnyékában.

Azóta, ha lehet, még jobban közeledik a magvalósulás veszélye és a veszélyes időknek megfelelően közeledni kellene az Igazak állásfoglalásának is. (Bernáth Aurél joggal kérdezi, hogy *miért nem jelentkeztek esztétikusaink, műbírálóink, s megtoldva kérdését: miért nem jelentkeztek még azok sem, akiknek állásfoglalása egyébként nem is kérdéses, mert hiszen a haladó művészet szószólói?)*

Túl azon, hogy mit ártana a művészeknek és művészetnek a képzőművészeti kamara, a közönség és a művészet kapcsolatában is jelentős és sajnálatos változásokat idézne elő.

Nem tudhatjuk, hogy a kamara rendelkezései milyen vonatkozásokban érvényesülnek; vajjon a kiállításoktól tiltja el azokat, akik nincsenek lajstromában? Ez a valószínű.

Azt sem tudhatjuk és nem is firtatjuk, hogy kiket talál majd nyilvános szereplésre alkalmasnak, de tudjuk, hogy a közönség, amely évtizedek óta jár kiállításokra, kétes érzésekkel járkál majd teremről teremre és kényszerülve lesz arra, hogy műélvezetének határt szabjon.

Ha a művészetnek célja nem is, de tulajdonsága a gyönyörködtetés. A közönség, félve bár, de megkérdezheti: X művész képei csak azért nem gyönyörködtetnek, mert X művész valamilyen oknál fogva nem tagja a kamarának? És hogy rossz-e az a kép, amelynek festőjét eltiltják a kiállításoktól?

Tudjuk, hogy az idők folyamán sokféle szempont érvényesült, amikor egy-egy művészt vagy irányzatot háttérbe kellett szorítani: A valóság ábrázolásának túlzott realitása vagy kötetlensége; gondolati tartalmának szenvedélyessége; egyénileg — morális szempontok; együtteseknél — politikaiak, stílusbeliek. Azután főként a mindenkori akadémia részéről a haladó művészet elgáncsolása. Ha most a nagyszülők miatt nem szerepelhetnek művészek, ez egyformán érinti a maradi és a haladó művészeket, de a közönséget is, amelyet nagynehezen megszereztek a művészet számára.

Egyetlen lényeges szempontot fogadhatunk el a közönséggel egyetértve, azt, hogy *valamely kép szép-e vagy sem!* Minden más szempont művészetellenes és korlátolt. Ha elfogadjuk azt, hogy rátermettség, inspiráció és tudás a feltételei a jó művészetnek és hogy a tehetség magasabb adomány, milyen erőszakos magyarázattal lehet majd ezeket a tulajdonságokat *csak egyesekre ruházni és másoktól megvonni?*

Egy egyszerű kiállítás megrendezése a beküldött anyagból, óriási gondokat okoz a lelkiismeretes zsűrinek. Bele kell élje magát a művész lelkivilágába, ha messze esik tőle annak művészi világa. Semlegesítenie kell felfogását és mérlegelnie kell szempontjait a művészetről való elképzeléséné. Kizárólag a művészetnek szólhat kritikája és nem az egyénnek, akit esetleg ismer és szeret vagy nem szeret. Ma a művészet sokrétű és sokféle, tehát nehéz elfogulatlannak lenni... Milyen nehéz lesz akkor megcsinálni a kamarát, ha elfogulatlannak képzeljük el.

A kamarát eleve hibás elképzelések hoznák létre. Olyan keret, mely nem a művészek *összességét* foglalja magába, már *művészetellenes*, amikor nyilvánvalóan érdekszempontok vezették létrehozóit. Esetleg nem anyagiak, de érvényesülésiek, morálisak. Akit kizár a kamara, vajjon többé nem művész már? Vagy ha tehetséges volt, most hirtelen tehetségtelen lett? Vagy a művészetének nagysága, szépsége most a nagyszülőknek megfelően módosul? Megannyi kérdés, amire majd megérkezik a válasz, ha a kamarát mégis megcsinálják. De valószínű, hogy a válasz nem lesz kielégítő.

A közönség annyit már megtanult, hogy *a művészet és a szabadság fogalma nagyon összekapcsolódott egymással.* De *a művészet és a nyilvánosság is.* Nem tudja majd összeegyeztetni hitével a művészet és a kamara kényszerű találkozását. Hiányolja majd szeretett művészeinek képeit.

És kárbavész az a fáradságos munka, amit önzetlenül végeztek a művészet igaz barátai: esztétikusok, írók, akik *megszerettették* a nagyközönséggel a művészetet.

Aki a művészeti élet tisztaságát félti, az nem gondol egyéni jussára, nem hivatkozhat semmiféle önvédelemre, tehát *nincs szüksége* olyan védelmi szervre, mint a kamara.

A művészeti élet tisztaságát jobban veszélyezteti az úgynevezett „műkereskedelem". Az igazi művészetnek elég, ha a *megértéstől* kapja támogatását. És ez a legtöbb, amit kaphat.

Bernáth Aurél

struktiv keresztény nemzeti
szemita világnézetnek. És
ha Szabó netalán valame
egy ici-picit mégiscsak szo
is volt, akkor hogyan tehetett
engedményt is a „korlátlan,
len" egyéni szabadságnak?
ugyan így hangzik-e az idéze
rás és ha igen, mit akar vel
nyítani Milotay?

Utánanéztem az eredeti
nek és meglepődve állapí
meg, hogy Milotay úr — hog
hén fejezzem ki magamat -
sen idézte forrását.

Elragadtatva költői len
től, részben belekötött,
— hogy egész fínoman
jam — *belemódosított* egyetn
eredeti szövegbe, bizonyára
különösebb aggály nélkül.

Ez a értekezletén elhangzott beszédek

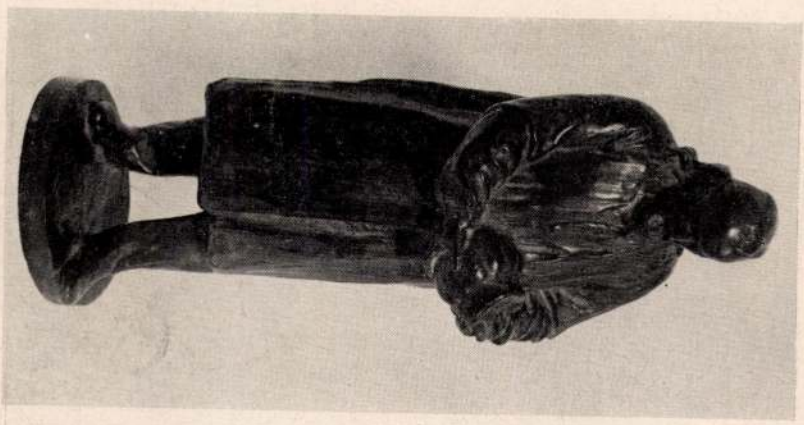

1017.

csoporttal való őszinte együttműködés *erősíti az ország ellenállóképességét.* Ha ezt az igazságot megértették a déli végeken, akkor mi erdélyiek is elmondhatjuk, hogy nálunk kétszeresen méltányolják ezt az együttműködést.

A keleti végeken boldog örömmel olvastuk *Szakasits* elvtárs beszámolóját arról, hogy az ipari munkásság ellene van a légüres térben handabandázó és értelmetlen polgári pacifizmusnak, az üres békesóvárgásnak. *Mi nem sóvárogjuk a békét, hanem küzdünk érte. Mi a szabadságot és a szociális biztonságot biztosító békét akarjuk: a mindenki békéjét — fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül.* Az elmúlt húsz esztendő alatt mi, erdélyiek nagyon sokat tanultunk és tapasztaltunk. Tudjuk, hogy ezen a vidéken a dolgozókra súlyos feladatok várnak é

OMBATON délután 3 órako
óhelyáras szórakoztató előadás
SOMOGYI GYULA
te Péter
vonásban, 5 képben
80 fillértől 6 pengőig
élyenként: 20 fillér
nda jegypénztárainknál: Népszava
körút 35), tel.: 222-293 és a *Népszav*
4), telefón: 130-330. 331 és 332. A nag
atos a jegyekről jóelőre gondoskodn

Kovács Imre:

Irodalom és politika

A sokat csalódott író, akinek mindig más és más formában megnyilvánuló menekülései gyakran foglalkoztatják barátait, bírálóit és tisztelőit, ismét „kivonulás"-t rendezett: elhagyta Budapestet és Debrecen mellett egy kis kertvárosban telepedett le. Úgy érezzük, nem utoljára és véglegesen tette ezt, még számíthatunk nála néhány nagyhatású felvonásra, mert szereti a teátrális jeleneteket; így akar bűnbánatot ébreszteni az emberekben, szánalmat kelteni maga iránt, hogy hívják vissza, kövessék meg és emeljék arra a piedesztálra, melyet megérdemel s amelyre oly hőn vágyakozik. Láttuk már őt a görögség nosztalgiájával „Sziget"-re vonulni, olvastuk határtalan lelkesedését Proustért és időtlen problémáiért, segítettük népfőiskolás terveiben, követtük a „Cseresnyés" formájára áttanulmányoztuk terjedelmes köteteit, s ha őszintén akarunk nyilatkozni, egyet tanácsolhatunk neki: lépjen ki végre saját magából, terméketlen mániáiból, szakítson zavaros biológiai képeivel, írjon magyarul és békéljen meg a társadalommal. Így még van számára megoldás, különben a *bolygó magyar* lesz, akit kételyei és kísérletei végül is felőrölnek. Kétségeiről és dúlt lelkiállapotáról Debrecenben adott nyilatkozata máris tanuskodik. *„Az író nem ért a politikához"* — mondotta csalódottan, s ezzel nem csak a maga, hanem írótársainak tragédiáját is felfedte.

E tragédia mellett nem mehetünk el szótlanul. A sokat csalódott és ismételten *kivonuló* író ahhoz az írócsoporthoz tartozik, amelyik a multban állandóan kacérkodott a politikával. Témájuk — jobb híján? — a magyar nép volt, annak sorskérdéseit tárgyalták, s a helyzet feltárása után a megoldásra is javaslatokat terjesztettek elő. Így kerültek kapcsolatba a politikával. Az irodalom és a politika viszonyának alapja a politika alacsonyabbrendűségi komplexuma az irodalommal szemben, de az irodalom ezt a nagy helyzeti és erkölcsi előnyét sohasem tudta kihasználni. A politikusok válságos időkben szívesen barátkoznak az írókkal, s az írók örömmel fogadják a közeledést, mert azt hiszik, amit a politika nem tudott elérni, azt ők könnyen megvalósíthatják, aztán eszközül odaadják magukat a hatalomnak. E különös „viszony" jellemzi már hosszú évek óta a politikai és irodalmi életet.

Írók is és politikusok is

rendszerint megfeledkeznek arról, hogy ingoványos területre lépnek, ha szerepet cserélnek, ha belekontárkodnak egymás törekvéseibe. *Más közeg az irodalom és megint más a politika.* Külön lelkiség, nyugodtan mondhatjuk: külön életforma. Az író szuverén úr, azt ír az engedelmes papírra, amit akar, úgy rendezkedik be a saját birodalmában, ahogy neki tetszik; nem talál ellenkezésre, legfeljebb a kritikusok bírálják vagy olvasói ócsárolják, esetleg talán befolyásolják, ez azonban lényegében és lényében nem zavarja: írja tovább azt, ami élményeiből, belső feszültségeiből és különleges lelkiségéből szükségszerűen papírra kívánkozik. Ezért az író, ha csalódik a politikában, sértődötten visszavonul s arról panaszkodik, hogy nem értik meg az emberek, pedig nem az emberekkel van baj, hanem — a politikával, a politika különleges természetével. Áttekinteni a politikai hadállásokat, meggyőződni az erőviszonyokról és szilárdan meghatározni azt az irányt, melyről letérni nem szabad, erős akaratra, jellemre és kitartásra utal: ez a jó politikus. A politikai élet tényezői mások, mint az irodalmié. Nem rendezkedhetik be kénye-kedve szerint a politikus; hiszen állandóan kapcsolatban van a társadalommal, a tömeggel, ez a kapcsolat nála is belső feszültséget idéz elő, ami csak úgy oldódik fel, ha jó úton halad, ha megfelelő cél felé tart, mert akkor helyesléssel, megértéssel találkozik. A politikus közege a tömeg s a tömegtől az író írtózik, fél vagy elriad. Irodalom és politika viszonya tehát csak úgy képzelhető el, ha az író nagy vonalakban, az ideológiában szolgálja közösségét s a kivitelezést, a taktikát, a mindennapi hadmozdulatokat a politikusra hagyja.

Az írónak, aki mindenáron politikai szerepet akar játszani, két lehetősége van. Vagy nem törődik azzal, ami körülötte történik s a belső törvényei szerint él és cselekszik: függetleníti magát pártoktól és mozgalmaktól, megpróbálja kifejezni tudása vagy tehetsége szerint az örök embert és nyugodtan megvárja azt az időt, amikor még életében elismerik, vagy meghal azzal a tudattal, hogy néhány évtized vagy évszázad multva esetleg politikai tényező lesz egyetemes jelentőséggel. Ha pedig kilép e bűvös körből s részt vesz a mindennapos élet küzdelmeiben, akkor vállalnia is kell esetleges tévedéseinek következményeit. *Politika nincs harc nélkül és a harc áldozatokat követel!* Az írót nem védheti meg szuverén joga a politikában, ki van téve bírálatnak, támadásnak, amit azért nem tud elviselni vagy csak nehezebben képes, mint a politikus, mert érzékenyebb s mert írás közben megszokta, hogy nincs ellenállás... Természetesen az is elképzelhető, hogy az írónak csupán szórakoztató szándékai vannak, ez esetben érdeklődésünkre nem tarthat igényt.

A politizáló írók

Magyarországon mindig csalódtak, s keserűségük vagy bosszankodásuk fordított arányban áll tehetségükkel. Petőfi hamar túltette magát a csalódásokon és újult lelkesedéssel folytatta eszményeiért a küzdelmet. A tehetségtelen író politikai kudarcát látva tehetetlenségében dúl, fúl, dühöng, acsarkodik, gyalázkodik, vádol, denunciál és fenyegetődzik. Ez a legszánalmasabb jelenség s mégis — mi tagadás — elég gyakori irodalmi és politikai életünkben. Mások nagyképű kijelentéseket tesznek. Az egyik sokat szereplő falukutató többször megígérte már, hogy felhagy a politikával és csak irodalmi, színházi és filmkritikákat ír, de nagy fájdalmunkra fogadalmát sohasem tartja meg. Egy másik író, aki ellenkező előjellel már végigportyázta az összes politikai hadállásokat, visszaült a múltba, de azért időnként leereszti a sisakrostélyt és ifjonti hévvel kel viadalra. Ha támadják, ha bántják, akkor gyorsan az irodalom köpenyege alá bujik és felháborodva méltatlankodik. A csalódott író azonban nem tud belenyugodni a csalódásába, nem tud beletörődni a kudarcába: újból és újból próbálkozik. Mivel nem szereti a tömeget és megveti a politikusokat, híveket toboroz magának, akikkel elhiteti, hogy csak az a megoldás van az emberiség számára, amit ő képvisel, s lassan, akarva-akaratlanul szektárius lesz. Ezek az írók hirdetik a nagy világrengető küzdelem közepette, hogy van *harmadik oldal* s a legelszántabban kritizálják a másik két oldalt. Nincs érzékük a politikához, sem rutinjuk, de azért politizálnak. Nem akarják vagy nem tudják megérteni, hogy időnként adódnak olyan szituációk, amikor csak két megoldás van, makacsul hirdetik a harmadik utat s amikor a társadalom ösztönös politikai érzékével, nagyon helyesen elutasítja őket, mert mindig jól látja, hogy merre vezet az igazi út, akkor csalódottan visszavonulnak és meghasonlanak saját magukkal is...

A szekták

mindig betegségre utalnak. Az ember legjellemzőbb vonása a menekülés és a menekülés legtragikusabb formája a szekta. Ne várja tehát a szektárius író, hogy kövessék, mert az egészségesen funkcionáló társadalomnak nincs kedve történelmi öngyilkosságot elkövetni. A szekta nem megoldás: ha az író szektás lesz, politikai iskolázatlanságáról állít ki bizonyítványt. Leghelyesebb, ha egyedül marad gondolataival, a döntést bízza az időre, s ha valóban tehetség, ha valóban jó irányt mutat, akkor évtizedek múlva is időtálló lesz az alkotása és jó iránynak bizonyul politikai szándéka. Ha meg életében akarja megérni eszméi győzelmét, akkor azokat az eszményeket kövesse, melyek az emberiség emelkedettebb szellemű többségének eszményei. Hogy melyek azok, azt egy jó írónak nem kell külön megmagyarázni; s ha jó író, nem is tehet mást, mint hogy kifejezi a társadalom törekvéseit, tiszta szándékait és emberi vágyait. A magyar nép a lelkében már döntött és tudja, hogy hova tartozik. A parasztság és a munkásság a demokratikus eszmékben hisz s csak azokat tekinti a maga embereinek, vezetőinek, akik ezekért az eszmékért harcolnak. Ne keresse tehát a politizáló író a harmadik utat, mert az kibújás a felelősség alól, hanem nyiltan vallja meg, melyik megoldás hiva, s ha jó író és még hozzá magyar is, akkor nem kétséges, hogy a nép hitét és reményét választja. A politikának is vannak nagy tévedései, a politikai életnek is vannak kalandorai és parazitái, de ahogy az irodalmat nem az aljával, hanem a szintjével mérik, ugyanúgy nem szabad a politikát sem a szélhámosok és a mellébeszélők személyében mérlegre tenni, mert ugyanarra a hamis eredményre juthatunk, mint az előbbinél jutnánk az aljával. Egy illusztris esszéista, nem tudni miért, a politikát utonállásnak minősíti. A jó politikus nem óvja híveit az irodalomtól, a jó író se rettentse el követőit a politikától, mert így sohasem érthetik meg egymást.

Irodalom és politika eszményei megegyezhetnek vagy összeegyeztethetők, ha a nemzet vagy az emberiség nagy érdekeit szolgálják. *Különösen nálunk, magyaroknál fontos az egyeztetés, mert hiszen történelmünk a politika és az irodalom klasszikus ötvözete.* Igaz, hogy még nem valósulhatott meg az a Magyarország, mely a jobbak koponyáiban derengett, de ne keseredjünk el, mert a gondolatokban élő, a nagy szellemekben megtestesült Magyarország ott lebeg a meglévő fölött, s arra egyszer minden bizonnyal ráereszkedik, hogy a valóságban is meglegyen. Irodalom és politika ebben a megértésben szolgálhatja a magyarságot s nem azzal, hogy önkényesen megvonja határait és nem akar tudni a másikról. Petőfi intette a magyar írókat, hogy bizonyos időkben nem szabad könnyelműen a húrok pengetéséhez fogni: ez az idő megint olyan idő, s az író harsogja végkimerülésig népe igazát, mert számára is és közösségének számára is csak ez a megoldás van, nem pedig az, hogy sértődöttségében minduntalan *kivonulást* rendez a társadalomból...

Bernáth Aurél:

Gondolatok a „Magyar Művészetért" kiállításon

Négy évvel ezelőtt indult el a Főméltóságú Asszony által kezdeményezett mozgalom, mely, azt hiszem, példa nélkül áll a magyar képzőművészet történetében.

Az Opera-estéllyel kezdődik s válik ismertté. Azóta négy nagy kiállítás s kb. félmillió pengőnyi művásárlás jelzi útját.

A magyar művészetnek égető szüksége volt ily nagystílű kezdeményezésre. Közhelyet bizonyítgatnék, ha azt mondanám, hogy alig volt munkás rendje közéletünknek, mely kevesebb társadalmi és közületi érdeklődést és támogatást élvezett volna, mint a festészeté.

Tévedés volna csupán nemtörődömséget, vagy hanyagságot keresnünk ennek hátterében. Egyszerű és ugyanakkor nagyon komplikált okok húzódnak meg a mélyben.

Talán helyes lesz, ha beszélünk ezekről az okokról, — a nagyszerű kezdeményezést így még jobban fogjuk értékelni tudni.

◆

Egy asztalos, még ha kitűnő munkát is végez, nemcsak bútorainak kiválóságával érvényesül, de rendjének erejével is. Bátran folyamodik kisipari hitelért, hirdeti magát, stb.

A festő azonban csendes fajta. Belőle már létének szükségesség-tudata is majdnem hiányzik, ami a kisiparosból soha. Aztán: természettől fogva szerény, s az jó, ha ilyen. Ha kilép a szerénységből, ha ágál, ha tülekszik, ha önmagát reklámírozza, pojáca lesz, s elveszti hitelét úgy önmaga, mint a legfőbb bíróság: a társai előtt. A minisztériumban, a tehetősebb közületek előszobáiban várakozó festő gyanus valaki. Szégyenkezve teszik ezt, mégha a legártatlanabb ügyben járnak is ott, ha esetleg a minisztériumnak, vagy a közületnek van valamiben szüksége rájuk. Mindent inkább, csak kérni ne kelljen, horribile dictu: követelni. De még csak ne is tegye azt a benyomást, mintha kérne. Még az olyan szelíd és természetes emberi tulajdonságok is, mint életrevalóság, ügyesség, gyanus a művészek között. Mégha szeretnének is életrevalóak, ügyesek lenni, szomszédjukban ezeket a tulajdonságokat már megvetik. Visszahúzódás, csendesség, szerénység: ez az ideáljuk.

S ez így van jól.

Politikai párt se vagyunk. Kamarát se akarunk — nagyon helyesen. Ennek következtében éppen csak hogy vagyunk — ha az istenek engedik.

A festő így gondolkozik: a festészetet, annak szeretetét nem erőltetheti rá az emberiségre. Még a saját kiállításán is a legszívesebben elbújna a fal mögé, hogy ne lássák. A munka, a nézelődés, a szabadság a legfőbb vágya. Azt gondolja, hogy bár a világot meg kell győznie valamiről, de ez lehetőleg hiú szereplések nélkül történjék. Nem ajánlhatja képét. A nézőnek kell feléje jönnie, s csak akkor örül igazán, ha olyan vevőre lel, aki ellenállhatatlanul vágyódik az ő képe után. Mivel élni kell, természetének illemkövetkezményei és a kényszerűségek között kiapadhatatlanok az összeütközések. S még nehezebb a helyzet, ha valami olyat csinál, ami merőben új, tehát a meggyőzés és vonzás esélyei erősen csökkentek. Nem hinném, hogy a nagyközönség fogalmat tud alkotni magának a heroizmusnak arról a fajtájáról, amire a festők ilyen esetekben képesek.

◆

Nem akarok általánosítani, csak a honi viszonoykra értem, amit mondok: nálunk majdnem az a helyzet, hogy bizonyítani kell a festészet szükségességét. De az is, hogy a festőben létének szükségesség-tudata gyenge lábon áll, arra mutat, hogy korunkban, nevelési rend-

RÉVAI KÖNYVNAPI KÖNYVEI

Kosztolányi Dezső novellái

A hatalmas, 34 ives kötet az író összes elbeszéléseinek első része; tartalmazza a „Boszorkányos esték"-től a „Rossz orvos"-ig pályája első felének valamennyi elbeszélését és néhány kiadatlan művét. Megjelenése irodalmunk eseménye.

Könyvnapi ára kötve . 18.80 pengő
Könyvnap után . . . 23.50 pengő

Márai Sándor: Füves könyv

Márai új műve prózai epigrammák, maximák és költemények pazarlóan gazdag gyüjteménye. A klasszikus irodalmak kedves műfaját újítja fel az író. Fölényes bölcsességgel tekint végig életünk problémáin és jelenségein, s megföllebbezhetetlenül tömör igazsággal tárja elénk észrevételeit.

Könyvnapi ára kötve . 11.20 pengő
Könyvnap után . . . 14.— pengő

Nyirő József: Az elszántak

Nyirő József új elbeszéléseinek gyüjteménye ez a kötet. Fölényes érettségében mutatja az író elbeszélő művészetét, mély ábrázolásának erejét, léleksmeretének mélységét és igazságát. Tiszta, nemes prózája felejthetetlen élmény marad minden olvasójának.

Könyvnapi ára kötve . 11.20 pengő
Könyvnap után . . . 14.— pengő

Abszolút komoly textilvállalat
500.000 pengővel
finanszírozótársatkeres
„Közvetlen ajánlatok 222" jeligére a kiadóba

szerünkben hiányok és hibák vannak. Egy könyvet meg lehetne tölteni, ha ennek analízisével kívánnánk foglalkozni. De ilyen egészen alapvető problémákon túl, korunk tele van divatos és végignemgondolt jelszavakkal, amik szükségtelenül megnehezítik az amúgy is már súlyos helyzetet.

Neves íróktól olvasok értekezéseik sorai közt véleményeket a művészetek haszontalanságáról, melyek oly eltévelyedett felfogásra vallanak, hogy nem tudom ezeket egyszerűen logikai kisiklásokra visszavezetni, hanem a gondolkodás politikai átitatottságára, divatos jelszavak hatásaira. Egyik legkitűnőbb költőnk pár éve egy egész este azt fejtegette nekem, hogy most kb. száz évre vége a művészetnek, mert jelenleg a kenyér a fontos. Egy másik neves írónk Flaubert Bovaryné-ját kirekeszti a művek sorából, mert őt „bosszantják" a házasságtörési történetek, s mert most „fontos dolgokról kell jót írni". Mintha máskor nem lettek volna társadalmi átalakulások, talán épp oly horderejűek, mint ma!

A festő elhagyatottságában könnyen hitelt ád az ilyen rémképeknek. Úgy érzi, nincs senkinek szüksége rá, akadozva dolgozik s csak ha elégséges művészi ösztöne van, tud e bénító légkörből valahogy kikeveredni.

◆

A festő társadalmi szükségességtudatát nagymértékben még az is csökkentette, hogy mesterségének szellemi alapjai az utolsó 40 évben átalakulóban vannak.

Ez a belső válság kétféleképpen hatott a festőkre.

Egyik részét — amelyik a régi irányoknak volt a híve — ez az átalakulás erkölcsileg bomlasztotta, az új törekvésüeket pedig a megfogalmazás terén nehéz feladatok elé állította. Ezáltal kifejezésmódjuknak csak lassan tudják megszerezni a polgárjogot. Ebből újabb problémák keletkeztek. Egy festő, aki mondanivalójával nehezen tud utat törni magának, örökös tépelődések közt él, rezignál, önbizalmát veszti. Nem akarom felsorolni ennek a csoportnak panaszait, mert most lényegileg nem erről van szó, de könnyen elképzelhető, hogy ilyen politikával sűrített időkben, ilyen részvétlenségben, s a szakmán belüli gáncsoskodások közt mily végtelen nehéz helytállnia.

Mert semmi sem termékenyítőbb a művész számára, mint a munkája iránt való érdeklődés és a megbecsülés.

A régi irányokat képviselő festők nagy többsége az újabb idők szellemi válságából úgy szabadult, hogy művészi igényességét feladva, oly réteg kegyeit kereste, amelyiknek eddig a művészethez kevés, vagy éppen semmi köze nem volt. E réteg, műveltség — illetve járatosság — hiánya folytán gyanutlanul és jóhiszeműen fogadta a feléje áramló talmi értékeket. S el fog telni jó idő, míg rájön, hogy bizalmával visszaéltek.

Rengeteg tinta folyt már erről, de mégsem tartom fölöslegesnek megvilágosítani mégegyszer a panaszt, ha már összefoglaló képet akarok adni a helyzetről.

◆

Ha az ember a fiatalságon már túl van, azok közt is különbséget tud tenni, akikkel felfogásban nem érez együtt. Nem foglaljuk tehát egy kalap alá a konzervatívokat a régimódiság kiárusítóival. Tisztességes multnak, még elvi ellentétek dacára is, megadjuk a tiszteletet. Sajnos azonban, e tábor értékes elemei hibásak abban, hogy eszméik kiárusítóival még idejében nem tagadtak meg minden közösséget, s így ezek számbeli fölényükkel agyonnyomják őket. Ezek a kiárusítók elvesztvén elemi felelősségérzetüket, az országot oly mérhetetlen tömegű silány termékkel árasztották el, amire mentséget alig lehet találni. De nemcsak az országot, fél Európát. A műkereskedők egy része, kiknek olajos kezén keresztül áramlottak a képek, hírhedtté tette a magyar művészetet, különösen a kisebb európai országokban. Úgyszólván futószalagon gyártott képeikkel eljutnak a legkisebb magyar faluba is, ahol festőik régebbi, tisztességesebb alkotásaival megszerzett hírnevét a legapróbb pénzre váltják be, becsapva és kicsúfolva a szélesebb polgári réteg alig ébredező művészeti érdeklődését.

Nehéz megérteni tehát e kérdésben a konzervatívok vezetői részéről is egyre gyakrabban hallatszó panaszt. Helyesebb lett volna a maguk sorai közt már eleve és folytatólagosan megejteni azt a válogatást, melyet most kamarával, márkázással, vagy rendőri segédlettel óhajtanak elvégeztetni.

A konzervatívoknak ez a nagy uszálya alakította aztán át az egész kiállítási rendszerünket. Ennek következménye az, hogy az ország legnagyobb kiállítási helyisége, melyhez méltán minden magyar művésznek joga van, egyoldalúan kisajátítódott; igaz — ismerjük el ezt a gyenge lábon álló igazságot —: a haladók önkéntes száműzetése folytán.

◆

Ezek a körülmények bontották meg főleg művészetünk zártságát, melynek alapfeltétele a művészi tisztesség. A két nagy tábor ellentéte már rég nem művészi síkon mozog. Közöny van már csak, negligálás.

Aki ezeken a viszonyokon segíteni akar, annak elsősorban kiállításainak szintjét kell emelnie, amihez társulataink taglistáiknak alapos revíziójával kell, hogy hozzájáruljanak. A kéteshírű műkereskedelem magától fogokozatosan el fog tűnni, ha nem tápláltatik egy nagymultú intézet katalógusai, kiállítás-kritikáinak reklámja által.

Az u. n. Nemzeti Kiállítások elgondolásában már megvolt a helyes szempont. Ennek kiterjesztését jelenti a Főméltóságú Asszony akciója is, ami még azáltal, hogy széles közületi rétegeket szólított fel a támogatásra, fokozott vonzerőt gyakorolt.

Kérdés, hogy fejleszthető-e ez a kitűnő kezdeményezés? Mert nem szabad illúzióban ringatni magunkat, — ennek az akciónak határai vannak. Nem titok, hogy ezt a nagy összegű pénzt, ami ide szükséges, a Főméltóságú Asszony neve és egy bizottság teremti elő, szakadatlan agitációval, nagy munkával. Az az első kérdés tehát, hogy miként lehetne ezt intézményesíteni, hogy a bizottság emberi erejét és lelkesedését ne túlontúl vegyük igénybe, másrészt, hogy országosabb alapokra helyezhessük az egészet. Mert hiszen a bizottság Pesten élvén, itt fejti ki működését.

A megoldáshoz csak az állam nyulhat hozzá eredményesen. S ha nem illuzió az, hogy a művészetre szükség van, akkor az államnak a feladata, hogy útat, módot találjon művészetünk talpraállításához.

Erre sok mód kínálkozik. — hadd említsek meg csak egy szerényet.

◆

Előrebocsátom, hogy a bajok legmélyebb gyökerét művészeti nevelésünk elégtelenségében látom. Nem szeretnék azonban sokat markolva keveset fogni, csupán arról beszélek, amivel a Főméltóságú Asszony akcióját még ki lehetne szélesíteni, s a bizottságot részben tehermentesíteni.

Nem először említem nyilvánosan azt, hogy a vidéki művészeti kultúránk a budapestivel nem áll arányban. S ha már a középiskolai művészeti nevelés átformálása csak évtizedek mulva hozhatna eredményt, nem volna helytelen, ha addig is legalább azokat a kultúrintézményeinket tennénk életteljesebbé, melyek éppen a képzőművészetünk termékeit volnának hivatva bemutatni: a vidéki múzeumokra gondolok.

Nem tudom, hány vidéki múzeumunk van, de minden megyében van egy-kettő. Jelentékeny kultúrértéke volna vidéki városainknak, a magyar művészeknek pedig nagy segítség, ha múzeumaink — hasonlatosan az egész Európában szokásos módhoz —, maguk is vevői volnának festőinknek és szobrászainknak.

Ezek a múzeumok nagyrészt csendes életet folytatnak. Hagyományozásokból alakultak, s büdzséjük legfeljebb a vidékek néprajzi érdekességeinek lassú vásárlására és az adminisztrációra elég. Egyike-másika — a nagyobbak, mint Szeged, Debrecen —, részesül még abban a kiváltságban, hogy a Szépművészeti Múzeumtól időleges letétként műtárgyakat kap. Mennyivel méltóbb és érdekesebb volna azonban, ha a múzeumigazgatóknak mód adatnék, hogy intézeteik fejlesztését ne a véletlenektől, vagy felülről várják, hanem önmaguk intencióját érvényesíthessék. Ha csak 60-ra teszem a vidéki múzeumok számát, s ha ezek évente csak egy festménynyel, vagy szoborral gyarapítanák állományukat, meginat egy lépéssel előbbre volnánk. Ekként a megyék és városok (melyek kegyurasága alá a vidéki múzeumok tartoznak) is kivennék részüket a terhek viseléséből.

Természetes előfeltétele volna ennek az elgondolásnak, hogy ezek a vásárlások az egész magyar művészetet felölelő kiállításokon történjenek, mint amilyeneket a Főméltóságú Asszony kezdeményezett.

Eltévedt nyilvesszők...

Az Emempé (MMP) hivatalos lapjának május 27-i száma színes tudósítást közöl vitéz Jaross Andor pártvezetőhelyettes gömöri diadalútjáról.

A tudósítás részletesen leközli a pártvezetőhelyettes vasárnapi menetrendjét. Délelőtt tízkor Rimaszombaton kezdődött a gyűlés, de onnan kíséretével, úgy bizony kíséretével, félkettőkor már Ajnácskőre érkezett, ahol természetesen értekezlet volt, minthogy azonban délután négykor már Feleden, őt után Rimaszécsén községben, valamivel hét után pedig Vámosbalogon tartottak „talpraesett" előadásokat, közben pedig az étkezés, utazás és emésztés is igénybe vehetett némi időt, könnyű kiszámítani, hogy nem sok idő maradhatott az alapos munkára és a lelkes ünneplésre. Mert azt senki sem vonhatja kétségbe, hogy a folytonos utazás és gyülésezés közben még a legönzetlenebb pártvezetők is megéheznek és megszomjaznak. Az emésztésről már nem is beszélünk, hiszen négy-öt ilyen pártgyűlés anyagát nem is lehet megemészteni.

*

Kétségkívül ragyogó sportteljesítmény, valóságos gyorsasági rekord volt a kiváló pártvezetőhelyettes gömöri útja. Utaztak, gyűléseztek, beszéltek, megint utaztak, megint beszéltek, nem is csoda, ha ilyen sűrített tevékenység mellett még gondolkozni sem érnek rá az emberek...

*

Erről a rekord-gyorsaságú politikai kúrától jut eszünkbe egy régi anekdóta. Egy gyáros ügyes utazót keresett és az első ajánlkozótól megkérdezte, hogy mennyi idő alatt tudná abszolválni a következő üzleti utat, Budapest, Bécs, Berlin, München, Zürich, Amsterdam, London, Manchester, Bergen, Oslo, Stockholm, Malmö, Kopenhága, Reval és Tallin.

Az utazó gondolkodik és alapos számítgatás után kiböki, hogy négy hónap alatt.

— Az nekem túl lassú — felelte a főnök és elküldi. A második jelentkezőtől megkérdezi ugyanazt, ez már hét rom hónap alatt vállalta volna a lebonyolítást.

Ez se felelt hát meg, mire jelentkezett egy harmadik utazó, aki rövid megfontolás után kijelentette, hogy ő két hét alatt elvégzi a turát.

— Maga az én emberem, barátom — mondotta a gyáros, azonnal szerződtette, ellátta mintakollekcióval és tetemes utiköltséggel.

A két hét leteltével pontosan jelentkezett az utazó. A főnök sugárzott a megelégedéstől.

— Gratulálok, uram, ez igen. Szóval elintézte a két hét alatt az egész turát?

— Ahogy megígértem, főnök úr.

— Na és hozott sok szép rendelést?

— Rendelést? Uram, *őrültem, hogy mindenütt elértem a csatlakozást.*

*

Ugyancsak az Emempé hírlap 6. oldalán olvastuk a „Humanizmus védelmében" c. cikkben, hogy a francia forradalom kipusztította a nemességet, *„tehát a legértékesebb faji elemeket"*. Ejnye-bejnye, hát az egyszerű ember, a nép egyszerű gyermeke, nem olyan értékes „faji elem", mint a nemes ember? *Vajjon mit szól ehhez apártban a munkás- és parasztszervezetek munkarendezetője?...*

*

A jó humorról az említett ujságban nemcsak a komoly közlemények gondoskodnak, hanem van külön vicc-rovat is. A rovat címe egyenesen félelmetes. *„Tessék nevetni!"* Így felkiáltó jellel, felszólító, sőt parancsoló formában. Ime a pártfegyelem gyönyörű példája.

Elolvastuk a vicceket és most örülünk csak igazán, hogy nem vagyunk pártiagok. Ránk szerencsére nem vonatkozik a totalis nevetés kényszere.

De szegény mozgalmi testvérek... *Nekik muszáj nevetni a leközölt vicceken...*

(Vén góbé)

Balatonföldváron
még néhány jófekvésű
villatelek
KAPHATÓ. Siessen biztosítani. Minden telek befásítva. Villany, vízvezeték csatlakozási lehetőség. Tájékoztatás: Balatonföldvár fürdő rt. parc. irodája, Bpest, Aulich-u. 7. T. 12-76-60

Azonnali belépésre keresünk, lehetőleg cukrászdai gyakorlattal rendelkező fiatal
elárusitónőt
továbbá lehetőleg pincészeti gyakorlattal, erélyes, mozgékony
raktárnok telepfelügyelőt
Ajánlatokat „1939 : IV. tc.-nek megfelelő" jeligére BLOCKNER J. hirdetőbe, IV., Városház-utca 10.

Bánya részvénytársaság keres budapesti irodájába
fiatal, kezdő
gépírónőt
Vidéki telepére adminisztrációban jártas, fiatal, férfitisztviselőt. Jelentkezés összes okmányokkal V., Nádor-utca 32. II. emelet 4.

Kárpitosmesterek, bútorkereskedők figyelmébe!
Rúgó, heveder, spárga gondja megszűnt. Használjon szabadalmazott kész
»Extra« acélrugós
PÁRNÁT. Állandóan kapható fekvő bútorokhoz méret szerint. Szállítások a megrendelések beérkezésének sorrendjében történnek. ASZTALOSOK SZÖVETKEZETE, Budapest, IX., Erkel-utca 20.

NAGYVÁLLALAT KERES vasbetontervek rajzolásában megfelelő gyakorlattal rendelkező, őskeresztény
mérnököt vagy
műszaki tisztviselőt
Ajánlatok eddigi gyakorlat és fizetési igény megjelölésével „Azonnali belépés V." jel. Tenzer hirdetőbe, Szervita-tér 8.

VAS- ÉS FÉMNAGYIPAR KERES üzemkönyvelési osztályával kapcsolatos szervezési munkálatokhoz őskeresztény
utókalkulánst
Jelentkezéseket csak a fizetési igény megjelölésével veszünk figyelembe. Ajánlatokat „Előmeneteli lehetőség I." jeligére Haasenstein és Vogler Rt. hirdetőirodába, V., Dorottya-utca 8. kérünk.

Motor- és motoralkatrész-gyártás munkaelőkészítő és előkalkulációs osztályba ipariskolai és egyetemi végzettségű őskeresztény
műszaki
tisztviselőket
keresünk. Jelentkezéseket csak a fizetési igény megjelölésével veszünk figyelembe. Ajánlatokat „Előmeneteli lehetőség II." jeligére Haasenstein és Vogler Rt. hirdetőirodába, V., Dorottya-u. 8 kérünk.

IPARVÁLLALAT KERES hivatali tárgyalásokban jártas, jó megjelenésű keresztény
tisztviselőnőt
Részletes ajánlatok fizetési igény megjelölésével „Referencia 34941" jeligére BLOCKNER hirdetőbe, Vilmos császár-út 33.

Részvénytársaság keres keresztény gyakorlott
gyors és gépírónőt
és anyagismerettel rendelkező
tisztviselőt
Részletes ajánlatok fizetési igény és eddigi gyakorlat feltüntetésével „Szorgalmas 34942" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 33

Minden könyvnapi könyvet megtalál!
„VIGSZINHÁZ" KÖNYVESBOLT
Ehrenreich László
V., Szent István-körút 12.
Telefon 111-566

Társasház-építkezés
balatonkenesei fővárosi üdülőhelyen
a fővárosi üdülőhely közelében összkomfortos őrök szobák és appartmánok kaphatók.
Keszthelyen
ugyanilyen társasház épül, téli-nyári bérbeadási lehetőség, netto 8 százalék hozam.
Felvilágositást ad: hétfőtől minden délután 4—6 óra között: vitéz dr. bilkei Lipcsey Miklós ügyvéd, Budapest, Nagyenyed-utca 16. Telefon: 155—877.

Budapesti nagy iparvállalat keres némi gyakorlattal rendelkező
magyar gyors- és gépírónőt,
gyors- és gépírást tudó
kezdő tisztviselőnőt
Ajánlatokat kérjük fizetési igény megjelölésével „Őskeresztény 595" jeligére Blockner J. hirdetőirodába, Városház-u. 10.

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: DÉLIBÁB

Megjelent: 1943 SZEP. 12.

30

Magyar mesterek

BERNÁTH AURÉL

A mai magyar művészet problematikusa. Minden művet feladatnak tekint, amellyel végső elveket, alapvető eredményeket kíván leszögezni. A tiszta festészet elméletéhez készít példákat, amelyeknek szinte mindegyike lényeges tételeket illusztrált. A festői eszközök lehetőségeit próbálgatja egy-egy színképleten belül, hogy milyen belső változatosságra képes ugyanaz a kék, zöld vagy vörös különböző megvilágításban. Figyelmes körültekintést, makacs következetességet és szüntelen elővigyázatot követel ez az eljárás, érzékeny lelkiismeretet és fokozott önkritikát, nehogy a művész megelégedjék akárcsak félmegoldásokkal is. A cél eléréséhez sok számítás és töprengés szükséges, Bernáth Aurél kezén ép ezért értelmi műveletté vált a műfaj, melynek részletkérdéseit csakúgy mint általános összefüggéseit az alapos gondolkodás és gondos kísérletezés oldja meg. Festményei így nem a benyomások és látványok elemzését vagy optikai élményét nyujtják, hanem a tónusoknak egy-egy valóságos vagy képzetes helyzetben föltételezhető változatait. Ennek a megoldásához szilárd konstrukció vezet, de míg például Szőnyinél a szerkesztés feltételei elsősorban a különálló és független színfoltok egymáshoz viszonyuló rendjére vonatkozik, Egrynél a fény színtetizáló hatására, addig Bernáthnál az egyazon színhez tartozó árnyalatok sokféleségére. Természetes tehát, hogy a puszta ábrázolás helyett analizálásra törekszik, nem szolgál a témának, hanem a kidolgozással fáradozik. Munkássága ékes bizonyíték ahhoz az esztétikai állításhoz, amely szerint a forma, a megnyilatkozás módja teszi a művészetet s ezt a formát csak a művészeti ágak öntörvényei szerint lehet kialakítani. De az utat hozzá az elején kell kezdeni, a legelemibb feltételeknél, mert mindig az egyszerű és természetes követelményeken dől el egy remekmű sorsa. Ezért van, hogy a legnagyobbat vállalja, aki az alapelveket tisztázza. Bernáth Aurél csupán néhány színt választott magának s ez a szerénység mégis a festészet mesterségbeli tudásának minden fortélyával megismertette őt.

Pög.

Művésznő *(Olajfestmény)*

Marili húsvéti játékokkal *(Pasztell)*

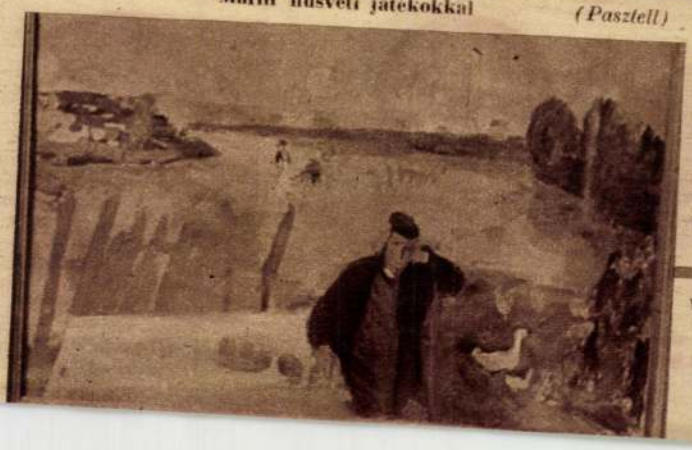

Vidéken *(Olajfestmény)*

Bernáth Aurél

megnövekedett, bőséges teendőiket csökkentett számú személyzettel kifogástalanul látták el, átérezve a mai idők komolyságát, fokozott buzgósággal, lelkiismeretességgel, hűséggel és ügyszeretettel végezték felelősségteljes munkájukat a műegyetem fejlődésére és érdekeinek javára. Nagyon hosszú lenne beszámolóm, ha mindazokról külön akarnék megemlékezni, akiknek elismeréssel és köszönettel tartozunk. Nyugodt lelkiismerettel állapítom meg, hogy szigorú kötelességérzettől áthatva, fokozott buzgalommal dolgozott a műegyetem egész személyzete annak dicső multjához méltóan, megtették mindazt, amit az ország e nehéz, gondterhes időkben tőlük méltán elvárhat; így tehát a becsületesen végzett munka jóleső érzésével tekinthetünk vissza az elmult tanévre.

Nekem ez újabb rektorságom szép élmény és gazdag tanulság volt, nemcsak megtiszteltetés, hanem egyben elégtétel, melyre mindig szeretettel fogok visszaemlékezni. Hála a mindenható Gondviselésnek, hogy a vérzivataros időben békésen munkálkodhattunk nagyrabecsült főiskolánk dicső multjához méltóan.

lényegesen változik. Ez az adóállomás 17 órakor német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven sugároz híreket, 17 óra 30 percig, majd 19 órától 22 óra 40 percig adja további műsorát. Vasár- és ünnepnapokon Budapest II. adóállomása reggel 8 óra 30 perctől 9 óráig és délután 15 óra 30 perctől 16 óráig adja német, szlovák, ruszin, szerb és horvát nyelvű hírszolgálatát. Ugyancsak vasár- és ünnepnapokon Budapest II. egész nap sugároz műsort.

Kiss-Angyal Ernő legnépszerűbb számait énekli.

A rádióhallgató közönség bizonyára nagy érdeklődéssel hallgatta Erdős Jenőnek, az ismertnevű tehetséges újságírónak és színikritikusnak „Békák versben és valóságban" című előadását. A színestollú újságíró szellemes, magasszínvonalú irodalmi csevegése egyik legélvezetesebb előadása volt a heti műsornak.

Nagy Izabella (Szombat)

Nemes Rózsa nagy sikerrel szerepelt az elmúlt héten a mikrofon előtt
(Forrai felv.)

Kiss-Angyal Ernő számait éneklik szeptember 22-én a „Sláger titka" műsorában
(Forrai felv.)

TasnádyFekete Mária (Vasárnap)

BERNÁTH AURÉL SZÜLETÉSNAPJÁRA

Az élő festőnemzedék és egyben kulturális életünk egyik legkiválóbb alkotó művésze, *Bernáth* Aurél ma tölti be 60. életévét.

Milyen élet ez és milyen kor! Az első világháború már szinte gyermekfejjel belekényszeríti a reménytelen, egész Európát felforgató véres harcba. Mint annyi millió fiatal kezéből, Bernáth Auréléből is kitépi a háború az alkotómunka szerszámát, az ő kezéből is kiveszi az ecsetet, amit annyi hittel és reménységgel kezdett már forgatni Nagybányán *Thorma* és *Réti* István vezetése mellett.

Amikor az ország felett úrrá lesz a dühöngő ellenforradalom, a haladó érzelmű fiatal Bernáth menekül. Bécsbe megy. Meg kell élnie. Nem válogat, mert nem válogathat. Elszegődik tehát egy csontfaragó műhelybe. Esernyőnyeleket kell faragnia. Ezután Berlinbe megy, ahol tetőfokát éli az avangardizmus, az expresszionizmus, s a többi izmusok.

Bernáth Aurél ebben az atmoszférában egy diorámakészítőnél helyezkedik el. Középkori lovagi játékokat, meg kuglizókat kell ábrázolnia részletes háttérrel, sok szereplővel s valódi izlandi fűdekorációval. Bernáth únja ezt a hamis játékot, de kell a kenyér. Munkaközben álmodozik s egyre követelőbben érzi, hogy mint minden igaz művésznek, neki is kötelessége tükröt tartani korának s mindannak, amit maga körül lát. Így születnek meg a *berlini pasztellek*, a keskenyvállú, réveteg tekintetű női portrék. Bernáthnak ekkor már van közönsége. Kisszámú ugyan, de ezek lelkesednek érte. S a lágy, áttetsző pasztellsorozat után eljut életének nagy fordulójához: 1926-ban megfesti *Riviéra* című olajfestményét, amelyen a viharos, felhőkkel telített ég alatt tükröződik már a mélytűzű fényekkel világított azúrtenger, s mintha *Leonardo Sziklás Madonná*-jának különös, hátborzongató légköre inspirálta volna.

A tengert, a vizet már reménytkeltő vibráló fényben látja, de emberei omlatag bizonytalansággal a ködben imbolyognak, lábuk alig érinti a földet, tekintetük puha és réveteg. Ezeknek a ködalakoknak teher az élet, vonszolják magukat, passzívak. Mit akart ezekkel Bernáth? A humanista, az érző ember aggodó szíve szól belőlük: fel akarja ébreszteni ezeket az enervált testeket tétova imbolygásukból, mert maga is érzi, hogy észre kell vennie a határozott lábon álló, a reménytkeltő szivárvány felé tekintő, *cselekvő embert*. És meg is látja. Már nemcsak a vizen, az ég kékjében, a csodálatosan megfestett falakon s választékosan elrendezett csendélet-motívumain látja derengeni a jövőt, hanem a *Kikötőmunkás* tartásában, kiállásában, szemében is. Ezt a képét 1932-ben festette. A negatív bizonytalanságból ekkor érkezik meg *a pozitív látás küszöbére*. És innen a *Kikötőmunkás* pozitív alakjától a máig Bernáth Aurél, a humanista, egyre több bizakodással, koloritjának gazdagodásával, fokozódó árnyalati finomságokkal teregeti elénk vásznait. A fények iránt végtelenül érzékeny, palettájával olyan életteljes látomásokat fejez ki, mint a *Vénusz* vagy a *Hegedű*, amelyből az új idők dallama fog felcsendülni.

Megházasodik, visszatér az önkéntes számkivetésből, egymásután születnek meg a *Balatonról*, a *Dunapartról* készült megkapó színhatású vásznai, csendéletek és interiőrök, de megint beborul az ég, kísért az új háború réme, s az aggódó, humanista költő vásznain ismét megjelenik a borongó köd.

Bernáth nem olyan alkatú művész, aki indulót énekel, inkább valami mozarti dallampengetéssel akarja megindítani a lelkeket. *Azonban mindig ott van a szabadság és a nép oldalán.* A *Rothe Fahne* gyakori illusztrátora a 40-es években is megtalálja a tömegekhez vezető utat, részt vesz a Történelmi Emlékbizottság munkájában, az ellenállás szocialista művészcsoportjában. 1942-ben, ama emlékezetes március 15-én, megkoszorúzza Petőfi szobrát s ez a tüntetés akkor rendőrségi kardlapozással végződött. Egyike azoknak a magyar művészeknek, akik először alkottak meg szocialista tartalmú kompozíciót; témája *a szabadság és a nép* volt s a Vasas Székházban szerepelt e nagyszabású terv a nyilvánosság előtt, amíg a horthysta rendőrség be nem tiltotta.

A felszabadulás óta a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanára. Kossuth-díjas, érdemes művész. Erőteljesen vett részt demokratikus művészeti életünk megszervezésében is. A Műcsarnok nagy kiállításain mindig találkozunk alkotásaival, amelyek körül mindig szenvedélyes viták folynak. E viták termékenyítő légkörében még emberiesebb lett a 60 éves mester palettája, új témák jelentek meg művében.

E vázlatos ünnepi portréban nem bocsátkozhatunk a művész életművének részletes értékelésébe. De e vázlatban sem maradhat említés nélkül Bernáth Aurél, a szépíró, aki ugyanolyan érzékeny megfigyelőképességgel, stílusbiztonsággal, kifejezőtehetséggel forgatja a tollat, mint az ecsetet, s portréja nagyon hiányos lenne, ha nem utalnánk a művészetelmélet terén kifejtett értékes írói működésére.

Bernáth Aurél életműve előtt még további hatalmas távlatok szélesednek. Reméljük és forrón kívánjuk, hogy tanúi lehessünk művészete még pompásabb, még nagyobb tömegekhez szóló kibontakozásának.

Dutka Mária

46. T.: 428—141.

Continental táska írógép eladó. Hat után. Várfok u. 7.

Írógép. Triumph, Standard 10, irodai jó állapotban. Vasárnap 10—7-ig. Rédei. VI., November 7. tér 1. II. 10.

Írógép, számológépjavítás. Goldberger Lenin krt. 94. udvarban. — Tel.: 12-12-84.

Modern Underwood irodai gépemet elednám, esetleg elcseréln. Rákóczi út 36. II. 2. Du. 5—7 között.

VARRÓGÉP

Varrógépet vennék, karikahajósat, háztartásit. Weiner. Amerikai út 85. T.: 498—841.

Kitűnő Pfaff súlylyeszthető 1900-ért. Hétfőtől. Koszorú u. 32. Asztalosnál.

Süllyesztős varrógép eladó. VIII. ker., Rökk Szilárd utca 23/a. félem. 1. Házf.

Varrógépek javítása jótállással Bachrach műszerésznél. Dohány u. 68. 223—6-8.

Overloch kötőttáru endlizőgép (Pleissa) eladó. V., Városház u. 6. fszt. 25.

Singer süllyesztős varrógép eladó! Bródy Sándor u. 27. Rádiósüzletben.

Süllyesztős gép eladó. XIII., Gyöngyház u. 12. Házfelügyelő.

Pfaff 103 varró- és ringlizőgép eladó. Irányi u. 21. Ferenczi.

Univerzális varrógép eladó. VII., Csernák u. 19. II. 23. Hat órától.

Ipari nagy Singer, vízmentes ponyva varrógép, szabályozható villanymotorral együtt eladó. — Debrecen, Kertész u. 7. Guttmann Mihály.

Singer szabógép, szőnyegek, asztal eladók. Eötvös u. 34. Hortobágyi, fszt. 1.

Varrógép süllyesztős, jó állapotban eladó. VIII., Bérkocsis u. 21. II. 16.

Kész. Majszkij 77. Tel.: 223—295.

Egy 3½×4½ m perzsa ebédlőszőnyeg, néhány perzsa összszékötő privátnak sürgősen eladó. — XIV., Telepes u. 88.

Keleti perzsa 2 db, 1.25×1 m fali és 1 db 2.20×1 m futószőnyeg igényesnek eladó. Du. 5—8-ig. XII., Városmajor u. 10. Zsembery.

32 ÉVE
szőnyegjavítás, tisztítás, rojtozás
Barta Emil
ismert műhelyében,
VI., Hunyadi tér 4. Tel.: 429—263.

2×3 magyar perzsa, 3×4 hibátlan axminster igényesnek eladó. VIII., Benyovszky M. u. 25.

HANGSZER

Zongora, körpáncélos, kereszthúros, megbízásból eladó; hangolás, javítás garanciával! Vidékre is. Csonka zongorakészítő, Alsóerdősor 1. (Divatcsarnoknál.) Tel.: 421—236.

Márkás zongora, angolmechanikás pianínó, garanciával eladó Lipovniczky koszorúval kitüntetett zongorakészítőnél. Rákóczi út 34. — (Rókus kórházzal szemben!) Tel.: 420—636.

Zongorát vagy pianínót tanulás céljára vennék. Tel.: 112—325.

Fürter, Ehrbár eladó. Klauzál u. 3, három. Demeter. Rákóczi útnál.

Koch Korsel angolmechanikás zongora eladó. Szent István krt. 16. I. em. 7. Vasárnap kivételével reggel 8—½10-ig megtek.

Zongora, egész rövid eladó, Logodi u. 74. II. em. 49.

Pianínó fekete, jó állapotban eladó. — Bp., Jókai tér 3 Ladányi.

Százhuszas Hohner harmonika, klarinét eladó. Városmajor u. 90. Szabó.

Zongoraterembe.
Lenin krt 10.
Használt zongorát, pianínót vásárolunk!

Angol mechanikás, páncél tőkés, körpáncélos Rausche fekete zongora bérbe adó esetleg eladó. Tel.: 131—650.

Bösendorfer, bécsi, kifogástalan állapotban igényesnek eladó. Erkel u. 13/A. Bálint.

Páncéltőkés, angolmechanikás kereszthúros pianínó sürgősen eladó. Akácfa u. 22. III. 23. Szabó.

Tangóharmonika, vétel, csere, eladás, hangolás, javítás. Cser hangszerkészítőnél. Rákóczi út 61. Tel.: 331—306.

Jó állapotban levő kereszthúros Bösendorfer zongorát privának eladok. Érdekl este 8—9 között 331—088 telefonon.

RÁDIÓ

Figyelem! Kristály pickup, mikrofon, rádió, kvarclámpa orvosi elektromos készülékek javítása, használt rádiót veszek (Hibásat is.) Zsellér, VIII., Szigony u. 19.

Világvevő Philips 2 er-ép 2300 ért eladó. Thököly út 68. II. udvar, félem. 3.

Rádióját megjavítom, vagy megveszem. Kresz Géza u. 38. Csanádi utcai oldalon. Tel.: 200—455.

Világvevő rádió eladó. Izabella u. 69. I. 11.

Rádióját lakásán garanciával megjavítom. 310—417. Hajnal. Náphadsereg u. 18—20.

Rádiójavítás az ön lakásában azonnal, garanciával. Köves. — Szinyei-Merse u. 1. T.: 115—742.

Traviata mikró, normál lemezjátszó, lemezek eladók. — XIV., Hungária krt. 84. első em. három.

Vidra gallér, pezsmahát bélés eladó. VII., Wesselényi u. 59. fszt. 1.

Nagyméretű férfi bőrkabát újszerű állapotban eladó. — Szt. István krt. 1. IV. 4.

Perzsalábbunda, egészen kitűnő, eladó. Makarenkó 27. fszt. 10.

JÁRMŰ

Négyszemélyes csapottfarú oldalmotorcsónak igényesnek eladó. Kaszap. — XIII., Ronyva utca 5. Vág u. mellett.

Figyelem! Autó, traktor és stabil motorok hengerfúrását, dugattyúzását és csapágy munkálatait sib. rövid határidőre vállalom. Lipcsey. X., Román u. 3. Tel.: 149—381.

Ötszemélyes új túranajó Istros motorral, vagy külön, részletre is eladó. Szeged, Baross József 16. Szücs.

Személy gépkocsi, teljes karpitozási munkálatait rövid átfutási határidővel vállalja a Belkereskedelmi Gépkocsijavító Váll. I. sz. telepe. — Cím: Bp. XI., Verpeléti út 17. sz.

Betegtolokocsi, tricikli, kisipari kerékpárok, kétkerekű könnyű kocsi kapható Stefkánál. — Rökk Szilárd 23.

Csónakmotor alkatrészek, verseny sikló eladó, csak vasárnap de. Kubatov. Újpest, Tomori u. 8/E. 3-as végállomás.

Teherfuvarozásra alkalmas, jókarban levő oldalkocsis motorkerékpárt — legalább 500 kcm-es — veszünk. Budai Hisz. I. Roham u. 1. 351—572.

Motor javítást, hegesztést, oldalkocsi készítést garanciával vállalok. László, X. ker., Füzér u. 36. (udvarban.)

Zsolnai új porcelán étkészlet és vaskályha eladó. Pákai. Dohány u. 73.

Kávéfőző gép eladó (Aromax). Mártírok útja 50. Házf.

Linóleumot 200×250 cm, vennék. Hegedüs. Röppentyű u. 18. 203—210.

299×170 dupla üvegfal, nyitható ablakszárnyakkal eladó. Tel.: 162—489.

Mozaiklapok, színes és mintás, 20×20 cm, vidékre is. Kaba. XI., Ulászló u. 50. 256—211.

Kifogástalan Erika táskaírógép 3000-ért, mély gyermekkocsi, asztalospad és sálszövő eladó. Pesterzsébet XX. Szigligeti u. 54.

Eladó 6 lámpás rádió és biedermeier szekrény. Práter u. 9. III. 15. du. 5—7-ig.

Elektromos hűtőszekrény, továbbá szemfelszedőgép, mindkettő külföldi, majdnem új. V., Kossuth Lajos tér 13—15. Falus. 18 óra után.

Arnheim kassza, hármas számú eladó. 331—075. Bíró Lajos u. 37.

Villanybojlert 50—100 literest vennék. Tel.: 456—710.

Vörösréz fürdőkályha eladó, kifogástalan. Attila krt. 13. félem. 9.

Szép bronzcsillár eladó. IX., Ipar u. 13. III. 3.

Eladó egy kifogástalan Ferrociclop kályha. Tel.: 201—885.

Keresek megvételre fehér vagy krémszínű gáztűzhelyet. — Tel.: 140—318.

Cserépkályha, nagyméretű eladó. Megtek. V., Bécsi utca 1. Házf.

Märklin miniatür villanyvasút, új, részletre is, kormányozható szánkó, szekérke eladók. — 151—395.

Kan. VIII., Kisfaludy utca 6. II. 3.

Gépírás, gyorsírás tanítás
kezdők és haladók számára
a VII., Wesselényi utca 38. sz. alatti Gépíró és Gyorsíró Iskolában.
Tel.: 223—398.
Tanfolyamok havonta indulnak.

GYERM. GONDOZÁS

Gellérthegyen, kertes villában gyermekek gondozását vállalom. Tel.: 456—632.

Gyermekgondozást teljes ellátással 4—6 éves korig, vállalok Farkasréten. — Brenner, 469—182. egész nap.

Hüvösvölgyi nagy kertes villában gyermekgondozást vállalok, iskolást is. 364—248.

VEGYES HIRDETÉS

Szobafestést garanciával 3 havi részletre is. 160—911 esti órákban.

Nylonharisnyából újítással, újnál tartósabbat készít: Kisiparos Horn Ede 8.

Macskaromlás
Rovarirtók
Csúcsos bögrék.
Kérjen prospektust.
Javítások. Pomázi
II., Mártírok útja
58. 152—704.

Használt kárpitozott bútorok átdolgozása, egyszemélyes rekamiék alakítása kétszemélyesre kisiparosnál fizetési kedvezménnyel, Wesselényi u. 33. 423—311.

8-as sikkötő eladó. 158—243 négytől. — Apponyi tér 1.

—állítok.

Ribizli és egres bokrok I. o. minőségben — kiváló fajták — eladók. Ár db 3,— Ft. Cser József kertészete. Bp., Mexikói u. 45/a. Érdekl. telefonon is lehet. 296—598.

Gyönyörű kétszemélyes
REKAMIÉK
fotelok, székek, több havi fiz. könnyítéssel, jótállással, nagyon olcsón.
KÁRPITOSNÁL.
Népszínház u. 25.
Tel.: 341—783.

8/78-os német kétfüggyas eladó. Keleti K. u. 9. VI. 1.

ZIPPZÁR
hosszú, bontható is kapható a készítőnél. Viszonteladókat is kiszolgálok. Vidékre utánvéttel szállítok. Salamon zippzárkészítő. Budapest, XX. (Pesterzsébet), Téglagyár tér 5. (A csepeli átjárónál.)

Négyhónapos nőstény farkaskutya, törzskönyvezett, eladó. XIV., Fogarasi út 113. Zugló.

ÁRAMVÁLTOZÁS?
Porszívó — kefélő átalakítás.
Szép utca 5.
RAVISZ.

Szálvezetős 270/7 Buksi teljes felszereléssel eladó. V., Október 6. u. 19. II. 3.

Gyönyörű rekamiék, garnitúrák fizetési könnyítéssel készítőnél. Molnár, Aradi u. 11. Lenin krt. sarok.

Lálity zárakhoz minta után kulcsokat készítek, elveszett kulcs esetén a zár átalakítását is vállalom. Lálity György zárlakatos mester, XIII. ker., Szekszárdi u. 6/a.

Bernáth Aurél kiállítása

Almássy-Teleki Éva grófnő nemes szándékú *Művészeti Intézetének* (a volt *Ernst-múzeumnak)* artisztikus termei még nyilván emlékeznek azokra a szép és nagy kiállításokra, ahogy modern művészetünk legszebb eredményei jelentkeztek ezeken a falakon. A mai nehéz időkben természetesen eltolódások ,következtek be a művész s a művészet funkciójában és a közönség ízlésében s a változás nem mondható előnyösnek mindenkoron. Ha a művészet magasabb régiói mindig is egy választott réteg tulajdonai voltak, a magyar művészet e legfelsőbb tájai legalább is olyan mértékben kifejezték nemzeti szellemünk törekvéseit, kultúránk állapotát, újítóbb törekvéseink értelmét s értékét, mint irodalmunk. S mivel a mai nehéz időben ennek a kifejezési funkciónak lehetősége s a közösséggel és a társadalommal való kapcsolata megváltozott, különös gonddal kell számontartanunk értékeinket s a fejlődési lehetőségeket.

Így lesz valóságos ünneppé a mai Budapesten az olyan kiállítás, mint amilyen *Bernáth* Aurélé, ahol a művészi alkotás teljes jellemessége, esztétikai és társadalmi funkciója, kifejező ereje s művészetünk új alakulásának klasszikussá vált korszakához való hiánytalan odacsatlakozása teljes nagyságában érezhető. Színekben és formákban Bernáth Aurél alkotásainál lehetetlen észre nem vennünk a nagy modern franciákkal való közeli és hatékony rokonságot: ebben a magyar művészben nincsen semmi manír, semmi mesterkélt álklasszicitás, semmi dekorációs és finomkodó hajlam; nem akar semmi más lenni, csak egyszerűen festő... Képein a színek elsődlegessége uralkodik (nem mintha bármilyen baj is lenne nála a rajz biztonságával, sőt ellenkezőleg: mindenütt látható, mily virtuozitással tudja kezelni a konturokat) s a színek közvetlen élményszerűsége határozza meg művészetét. Végre színeket, tiszta, erőteljes, szép színeket láthatunk s a színek mögött éppen olyan távlatok nyílnak talán, mint valami mély zenedarab mögött; olyanok ezek a képek, mint valami komolyzengésű, mély orchesterek, vagy a magános hegedűszó. festőiek: nincsen mögöttük álirodalmiság, álpátosz, „gondolati tartalom", „alapeszme"... Itt egyszerűen csak a festőiség beszél erőteljesen, a természetes látás közvetlenségével, a színek különleges törvényei szerint; emellett a festőiség mellett — milyen különös, hogy ezt a külön „festőiséget" érdemként kell említenünk! — azonban nem egy helyen a színek mélysége és acélos, kristályos tisztasága valami áttükröző, mondhatatlan biztonságban, a fények játékának fölényes kezelésében a természet megérzésének szinte misztikus elragadtatottságában jelentkezik.

A természet eme titokzatos, misztikus átélése a festői látás és felfogás lehetőségeivel, emellett a színek világának szinte raffinált racionális ismerete, a színek értelmi és érzelmi hatásának ösztönössége, egyáltalában az egész „festői" látás valami olyan megfoghatatlan finomsággal, másutt meg pátosszal jelentkeznek Bernáth Aurél képein, hogy ez a körülbelül húsz évnyi alkotó munkára visszatekintő igen értékes kiállítás felejthetetlen élményünk és ünnepünk marad. Művészetünk legszebb újabb korszakait idézik fel Bernáth Aurél képei; közvetlen folytatója ez a francia példákon nevelt, de temperamentumában és látásában annyira sajátosan magyar és magyarságában oly egyéni művész *Szinyei-Merse* Pál, avagy a nagybányaiak, különösképp a csodálatos *Ferenczy* Károly hagyományainak, persze nem merev tradícionalista, de forrongó, alkotó és befelé építő alkat, telisteli a legújabb művészeti eredmények leszűrődéseivel; egyáltalában egyik legmeggyőzőbb tanusága éppen a mai napokban művészi örökségünk folytonosságának, az európaiság, a természetes emberség és a magyarság szintézisének.

Gogolák Lajos

TELEFONSZAMAINK:

Szerkesztőség . . . *128-428
Kiadóhivatal . . . *126-726
Hirdetésosztály . . . *120-130
Könyvosztály . . . *120-130

zófiai kormányválság is. Az új szófiai kormány a szobranje vezető pártjaira épül majd fel, nemzeti koncentráció formájában szavatosságot vállal a délkeleteurópai államok együttműködéséért. A Balkán-államok fővárosaiban ennek az olasz kezdeményezésnek a bejelentését már a jövő hétre várják, amely iránt a Duna-mentén mindenütt a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

Szaracsoglu török külügyminiszter, nyilván hogy a Balkán államokkal való együttműködését és barátságát dokumentálja, szombaton fogadta az athéni lapok munkatársait és a következőket mondotta:

— *A görög kormány állandóan informálva volt moszkvai tárgyalásaimról.* A moszkvai görög követ útján állandó értesítéseket küldtem kiváló barátomnak, *Metaxas* miniszterelnöknek és így informáltam őt tárgyalásaim menetéről. Ami az ankarai hármasszerződést illeti, ez nemcsak Törökország számára lesz nagyjelentőségű, hanem igen közelről fogja érinteni az egész Balkánt és a Földközi-tenger vidékét.

Ugyancsak *Ankarából* jelentik, hogy a török külügyminiszter szombaton délelőtt *fogadta a román követet*, aki meghívta a külügyminisztert Bukarestbe. A látogatás időpontját még nem állapították meg.

*

A román sajtó és a román közvélemény továbbra is élénken foglalkozik az ankarai szerződéssel és hangoztatja, hogy az a békét és a biztonságot szolgálja és nem irányul senki ellen. Románia politikája továbbra is a béke és semle-

nyomban a fe

Berlin, október 21.

(A „Magyar Nemzet berlini tudósítójának telefonjelentése.)

1.

Jellemző a hangulatra, amelyet az Ankarában aláírt török—angol—francia szerződés teremtett, hogy a mai német sajtó meglehetősen kimerítően foglalkozik annak lehető hatásaival. Szinte kivétel nélkül a szovjetorosz sajtó megnyilvánulásait idézik, amelyek természetesen *nem a legkedvezőbbek*. A *Börsenzeitung* közli például az *Izvesztija* címeit is, amelyek szerint a többi között *Anglia intrikáit leleplezték az oroszok* és érthető figyelmeztetést intéztek a törökök címére. Ugyanakkor *az orosz—német barátságot ismét aláhúzta az „Izvesztija"*.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* szintén az orosz sajtót idézi s megállapítja, hogy *a török szerződés nem a béke szerszáma*. Ugyanakkor közli egyik levelezőjének táviratát, amely szerint Ankarában csodálkoznak a szerződés megkötésének visszhangján és ennek láttára határozta el magát *Szaracsoglu* a sajtónyilatkozatra, amelyben közölte, hogy *a törökök valószínűen hamarosan tovább folytatják tárgyalásaikat a szovjettel*.

Miután *Chamberlain* szombaton közölte az alsóházzal, hogy *a török—orosz megbeszéléseket csak átmenetileg szakították meg*, a lap-

OVOMA
Ára tovább is változa

Hivatkozási szám:

Előadójuk:

KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MŰCSARNOK
BUDAPEST XIV., DÓZSA GYÖRGY ÚT 37

Telefon:
Titkárság: 228-406
Művészeti csoport: 424-915
Propaganda csoport: 429-335
Gazdasági csoport: 224-801

Ikt. sz.:

Előadó:

Kelet:

Melléklet:

Tárgy:

Ahogy a rádió és a sajtó is hirül adta, Bernáth Aurél gyüjteményes kiállitása, mely a mult év októberében csak három napig volt nyitva, ujra megtekinthető az Ernst Muzeumban. /VI. Nagymező-u. 8./

Mivel, ennek ellenére sok érdeklődő fordul hozzánk, hogy a Bernáth-kiállitás valóban megnyilt-e, szükségesnek tartjuk ezuton is felhivni szives figyelmét e jelentős kiállitásra.

A kiállitás 1957. április 22-ig marad nyitva, naponta - hétfő kivételével - 11-19 óráig.

Budapest, 1957. március 20.

Rendezőség.

1956. IV. 10 000 pld. — 582000 Pátria ny. (o)

Frankfurter Zeitung
Feuilleton

Unterwegs.

Greift man unter Wasser an die Haare, so sind sie trocken.

*

Legt man noch ein halbes Stück Zucker neben die Tasse, nachdem der Kaffee schon gesüßt ist, so ist das so angenehm, ausruhend und luxuriös, wie wenn man sich vor dem Aufstehen noch einmal auf die andere Seite legt.

*

Lärm, den man auch sieht, am besten von einem Eckfenster aus, mit der Aussicht auf sternförmige Straßen, stört weniger. Ist gar die Wohnung selber still, dann wird es sogar behaglich, ihm zuzuhören; wie dem Regenwetter draußen unter einem trockenen Dach.

*

In den „Sprüchen der Väter" steht: „Schlaf am Morgen, Wein zu Mittag, Spielen mit Kindern und das Sitzen an den Versammlungsorten des unwissenden Pöbels bringen den Menschen von der Welt." Das Zeitunglesen am Morgen, das lange, ausführliche, war damals noch unbekannt. Sonst wäre es, mindestens beim Schriftsteller und Schriftgelehrten, ebenso widerraten worden wie der Wein; wenn auch aus entgegengesetzten Gründen. Mit den „Versammlungsorten des unwissenden Pöbels" sind freilich die heutigen Literaturcafés bereits unübertrefflich bezeichnet.

*

Kennzeichnendes Gefühl bei der Lektüre eines guten Autors: Woher weiß der das von mir. Ein guter Brief gibt Kunde vom Schreiber, ein gutes Buch vom Leser.

*

Die meisten Aufsätze veralten wie Brötchen, die offen liegen. Die Buchform hält den Gedankeninhalt frisch wie im Kühlschrank, oft auch wie in Katakomben, deren trockene Luft die beigesetzten Leichen wenigstens als Mumien erhält.

*

In Witzen höheren Grades leben gute, nicht allzu prägnante Denker deutlicher fort als in ihren anderen Zitaten und Ergebnissen. Als in den fünfziger Jahren auf einer Naturforscher-Versammlung zu Göttingen, zur Zeit des Materialismusstreits, Moleschott einen Vortrag hielt und darin ausführte: „Wie das Bein seine Gehmuskeln, hat das Gehirn seine Denkmuskeln und wie der Urin eine Ausscheidung der Nieren, ist der Gedanke nichts anderes als eine Ausscheidung des Gehirns", da erhob sich der Philosoph Lotze und rief dazwischen: „Wenn man Herrn Kollegen Moleschott reden hört, könnte man beinahe glauben, es wäre so." Weniger impulsiv, doch noch weit nachdenklicher, hat der Psychologe Carl Stumpf gelegentlich der Behandlung des Leib-Seele-, Gehirn-Bewußtsein-Problems einmal bemerkt: „Nimmt man das Bewußtsein als bloßen Schatten der Gehirnvorgänge und gibt man diesen die einzige Kausalität, dann könnte also die Kritik der reinen Vernunft geschrieben worden sein, auch wenn kein Bewußtsein ihre Abfassung begleitet hätte. Ja, meine Herren, man könnte, wie es soeben geschieht, über das Bewußtsein reden, auch wenn es gar keines gäbe."

*

Simmel sagte einmal, daß er fast nur noch zweiter Klasse fahren könne und fügte hinzu: „Je mehr man von diesen Dingen unabhängig wird, desto mehr braucht man sie."

*

Derselbe Philosoph bemerkte: „Die neuesten Ergebnisse der Physik wirken auf mich wie die Dienstmädchen; sie sind mir gleichgültig, aber sie regen mich auf."

*

Gewisse Elemente, vor allem solche, die mit Tempo und Finale zusammenhängen, können in der Musik weit früher vorkommen als in der Verkehrstechnik, die mit Musik sonst wenig zu tun hat. So erinnert der Ausgang alter Ouvertüren aus der Rossinizeit oft mit merkwürdigem Anachronismus an die Einfahrt großer Züge in einen modernen Hauptbahnhof, sowohl an das akustische wie optische Bild einer solchen Einfahrt. Es verschlägt wenig, daß sich das Tempo der Musikfahrt steigert, während sich das Tempo der Bahnzüge sinngemäß verlangsamt. Das Lautbild bleibt doch verwandt, und wenn sich die Halle der letzten Akkorde aufgetan hat, nach allem Rasseln der Weichen und Widerhall der Häuserwände, ist man mit schönstem Fortissimo am angelegten Ziel. In der Pause verläßt man die derart vorbereitete und erreichte Einfahrtshalle; der erste Auftritt der Oper beginnt. Er ist von der Ouvertüre völlig abgetrennt, also nicht wie die Stadt ihrer Zeit um das Postgebäude am Marktplatz, sondern eben wie die moderne erst hinter dem Hauptbahnhof gelegen.

*

Wer alte Möbel und Bilder liebt, darf die Hexenprozesse nicht vergessen, die zur gleichen Zeit waren und ohne die die Kunstwerke vielleicht nicht so wären. Er wird dann einen andern Cicerone brauchen wie das neunzehnte Jahrhundert, das bloß genießen wollte.

*

Das Wort Reue kommt heutzutage nur noch im Geschäftsleben vor.

Karl Knerz.

Bernáth.

Von J. Meier-Graefe.

Der Berliner Winter, den man fürchtete, läßt sich in der Kunst hoffnungsvoll an. Erst die neue Sezession, jetzt die Ueberraschung in der Galerie Hartberg, der Maler Aurel Bernáth, ein Name, den man sich merken muß, der uns längst geläufig wäre, wenn der Mann aus Paris, nicht aus Ungarn stammte. Viele Entfernungen in Europa sind immer noch riesig. Nur das dumme Zeug kommt immer in Windeseile zu uns.

Ein Maler, der nicht nur verspricht, sondern mit seinen 36 Jahren schon viel realisiert hat. Man würde ihn überall, nur nicht bei den Magyaren suchen, kann höchstens zu der Musikbegabung seiner Landsleute eine Beziehung finden, obwohl den sehr zarten Klängen des Bildes die feurige Leidenschaft der Rhapsodien durchaus fern bleibt. Französische Kunst, die den Budapestern durch schöne Sammlungen und ein glänzend geleitetes Museum vertraut ist, wird ihn berührt haben, aber kaum einer der aktuellen Matadore, kein Picasso, kein Braque, eher Bonnard, aber man würde vergeblich nach greifbaren Verbindungen suchen. Ein ganz selbständiger Geist. Ich sage Bonnard, um eine ähnliche Nervendisposition, eine artverwandte Sensibilität anzudeuten. Die Vision Bernáths ist schmaler und weniger paradox. Auch er liebt einfache, womöglich banale Interieurs. Die Fensterecke eines Hotelzimmers mit Waschtisch und Spiegel kommt des öfteren wieder, einmal leer, weiß in weiß, gehauchte Striche, Pastell, (Sammlung Bruster, Budapest). Ausgerechnet ein Ungar. Das Weiß singt eine zarte Melodie. Draußen fliegt ein weißer Vogel und trägt sie in die Lüfte. Gulasch, Paprika, wo bleibt ihr? Ausgerechnet ein Ungar mußte diese diskrete Realität, diese gehauchte Melodik, diese Romantik ohne Kulisse, Romantik aus Hotelstuhl, Waschtisch und weißem Vogel, Nervenspitzen-Romantik finden. Auch die Oelbilder sind zart wie Pastell, aber man stelle sich nichts Verblasenes vor. Alles klingt, dürfte in dieser Form kaum stärker klingen. Unter den 31 Bildern nicht eins, das nur gemalt, nicht Aussprache wäre, zu dem man sich nicht hingezogen fühlte, weil etwas vorgeht, an dem man teilnehmen möchte. Es gibt Ungelöstheiten, die der Zukunft etwas übrig lassen. Manchmal schließt sich einer Szene, die für sich genug wäre, eine zweite an und beunruhigt das Bild. Bernáth besitzt nicht immer die Weisheit des Artisten, die ein Bonnard souverän beherrscht, träumt weiter, wo er abbrechen müßte, trennt sich nicht von der Melodie. Man folgt ihm auch dann, findet die Verletzung einer Kompositionsregel unwichtig neben dem Zauber.

Manchmal stellt er die eigene Gestalt in das Hotelzimmer. Der Typ erinnert an Munch, als dieser jung war. Derselbe klassische Gesichtsbau. Sie sollen von Mongolen abstammen. Ein Aristokrat wie Munch, dieselbe hohe Stirn, die gerade Nase, derselbe nervöse Blick, dasselbe Schweigen. Munch war robuster. Ich möchte glauben, daß Bernáth seine Zartheit sicherer beherrscht und seine nicht unbegrenzten Kräfte ökonomischer zu verwenden weiß. Es bleibt abzuwarten, wie er sich weiter entwickelt. Gerade die Unverbindlichkeit seiner Vision könnte Perspektiven haben. Er ist menschenfreundlicher als Munch, gehört mehr zu den Bonnard, ein besserer Europäer. Seine Landschaften schildern nicht die Verlassenheit, sondern sind gehegte, zugängliche Stätten. Man könnte sich auch seine Vision bebaubar vorstellen, geeignet, mit der Zeit schwerere Gewichte aufzunehmen.

Das Bild, das mich auf die Musik brachte, ist das Porträt einer Dame in schwarzem Kleid mit einer Geige in der Hand. Sie stützt die Geige auf den Tisch. Das Bild hat die braunen Töne eines Straduarius. Das Braun geht von gelbem Ocker bis zu venezianischem Rot. Das reich getönte Schwarz des Kleides ist die G-Saite. Das Bild klingt wie ein gedämpfter Straduarius.

Man kannte bisher von ungarischer Malerei zumal die großartigen schwarzen Skizzen Munkacsys und den Leibl-Freund Szinyei, der einen flüchtigen Reflex des Impressionismus in seine Heimat brachte; von Jüngeren allenfalls Rippl Ronai. Dieser Aurel Bernáth dürfte in Zukunft als ein Repräsentant gelten. Gibt es noch andere Maler von seiner Klasse in Pest? Mit diesem einen rückt Ungarn wie einst Norwegen mit Munch in die Reihe der modernen Kunstvölker, auf die wir zu achten haben.

Briefe XVIII.

Das ist der Brief einer Zweiundzwanzigjährigen, und, erst an zweiter Stelle sei es gesagt, ein Brief der Annette von Droste-Hülshoff. Die Botschaft aus dem Dasein einer jungen Frau, die im Ueberschwang des Gefühls mit Entschiedenheit Ihnen anklagen, die mir wirklich manche Stunde verbittert; [illegible] lachen Sie nicht, ich bitte Sie; nein, nein, Spridmann, es ist [illegible] lich kein Spaß. Sie wissen, daß ich

sausgabe

BLATT
R LANDSCHAFT
er Zeitung

Hans Scheil: Im Hafen von Hamburg.

in Hamburg

die schleichen zwischen alten Fachwerkhäusern hin, die das icht Tageslicht nur ungenügend durchlassen, und haben hof- dig- artige Ausbuchtungen, die wie Blinddärme anmuten. Das Proletariat ist hier nicht gut gebettet.

es Trotz der geringen Entfernung gähnt ein Abgrund ehn- zwischen diesem Quartier und dem der Binnen- sich alster, die von lauter repräsentativen Gebäuden ein- nem gefaßt wird. Ihre Uferstraße ist der weltberühmte Jung- vor fernstieg. Eine Eisenbahnbrücke trennt sie von der chlaf Außenalster, an der sich der Reichtum angesiedelt von hat. Sie ist ein großer schöner See, zu dessen beiden vom Seiten sich hinter Baumgruppen und Rasenflächen präch- ie in tige Villen erheben. Ueber den mit Segelbooten bedeck- alle ten Wasserspiegel tönt oft die Musik vom Uhlenhorster Bild Fährhaus zum Harvestehuder Weg herüber.

iffen Die Nacht gehört der Reeperbahn. Obwohl diese men, Vergnügungsstraße von der Fremdenindustrie annektiert , die worden ist, hat sie doch noch einige Reize bewahrt. Will Bild einer nicht gerade das Alcazar besuchen, so lockt ihn hiffs- vielleicht ein Hippodrom oder eines der Chinesenlokale, t der die in einer dunklen Nebenstraße gelegen sind. Die Aus- wahl an Möglichkeiten ist reichhaltig, und der Menschen- graue mischmasch erfrischend.

schlä- chen Unter keinen Umständen sollten Weekendbesucher s, die versäumen, in der Vorortbahn oder in der Barkasse elb- n auf abwärts zu fahren. Das Land, das sich von Altona sich bis über Blankenese hinaus erstreckt, ist ein einziger, auch wunderbar gepflegter Park. Und von Blankenese oder helligt von Nymstetten aus auf den unabsehbar breiten Fluß zu deren schauen, auf dem die Ozeandampfer lautlos vorbeigleiten, er an- gehört zu den besten Genüssen, die dieses schwierige t. Sie Dasein zu bieten hat. Kr.

Das Reiseblatt meldet:

Demnächst: „Reichs-Kurortegesetz".
Die allzu kurzsichtigen Propaganda-Methoden mancher Orte in Deutschland, die sich, wenn nur ein Brunnen, eine hübsche Landschaft, etwas Höhenlage oder in der Nähe ein See vorhanden ist, gar zu gerne gleich „Kurort" nennen, haben nicht nur zum Gespött des Publikums geführt, sondern haben sich zu einer ernsten Gefahr für das Renommee des deutschen Fremdenverkehrs ausgewachsen. Darin sind sich die offiziellen Reichsbehörden und die am Fremdenverkehr zunächst interessierten Organisationen schon seit langem einig. Ihr Ziel ist ein „Reichs-Kurortegesetz", das die Führung der Bezeichnung „Kurort" von entsprechenden Bedingungen abhängig macht. Der Allgemeine Deutsche Bäderverband hat nun den Reichsbehörden geeignetes Material zur Verfügung gestellt, das die Grundlage für Besprechungen zwischen dem Reichsverkehrs- und dem Reichsinnen-Ministerium bilden wird.

Italienische Badeorte gegen Lautsprecherlärm.
Bozen ist vor einiger Zeit mit entsprechenden Verordnungen vorangegangen und nun hat Abbazia den Kampf gegen den Lautsprecher aufgenommen und den Besitzern von Rundfunkempfängern, Lautsprechern, Grammophonen usw. verboten, die Apparate von 12.30 bis 16.30 Uhr und von 11 Uhr abends bis 9 Uhr morgens zu benutzen. Jeder Apparat, ob er außerhalb einer Wohnung hörbar ist oder nicht, ist in dieser Zeit zum Schweigen verurteilt.

Überraschung für Weihnachten

Die Reichsbahn hat sich zu einer Maßnahme entschlossen, die denjenigen, die zu Weihnachten und zum Jahreswechsel verreisen, große Annehmlichkeiten und ihr selbst höchstwahrscheinlich einen stärkeren Festtagsverkehr bringen wird: Die Sonntagsrückfahrkarten sind von 12 Uhr mittags am Vortage des Weihnachtsfestes über Weihnachten, Neujahr und den darauf folgenden Sonntag bis zum Montag, den 4. Jan., morgens gültig. Es sei ausdrücklich darauf aufmerksam gemacht, daß man die Reise an jedem Tag zwischen dem 23. Dezember und dem 3. Januar beginnen kann, so daß sich für Reisen über längere Strecken, für die es keine Sonntagskarten gibt, viele Möglichkeiten ergeben, diese Strecken etappenweise mit Sonntagskarten zurückzulegen. Nur muß die Rückfahrt von der dem Ausgangspunkt der Reise am nächsten gelegenen „Etappenstation" spätestens am 4. Januar morgens 9 Uhr erfolgen. Bei einer Reise mit kombinierten Sonntagsfahrkarten Frankfurt—Koblenz—Köln—Aachen, wobei man jeweils in Frankfurt, Koblenz und Köln Sonntagsfahrkarten für die nächste Teilstrecke zu lösen hat, muß man also am 4. Januar spätestens 9 Uhr morgens in Koblenz abfahren. — Vor allem die Wintersportler werden diese Verkehrserleichterung, die ihnen eine billige Reise auch in weitergelegene Wintersportgebiete gestattet, begrüßen.

Eine weitere Annehmlichkeit wird den Reisenden dadurch geboten, daß an allen Tagen vom 23. Dezember 12 Uhr bis zum 4. Januar 9 Uhr ausnahmsweise sämtliche Schnellzüge in sämtlichen Reichsbahndirektionsbezirken mit Sonntagsrückfahrkarten benutzt werden können, allerdings gegen Zahlung des tarifmäßigen Schnellzug-Zuschlags.

Preisermäßigung in den Schweizer Hotels.
Der Schweizerische Hotelier-Verband hat die Ortsvereine ermächtigt, vom 1. Januar 1932 ab auf die bisherigen Preise der Hotels Preisnachlässe bis zu 10 Prozent zu gewähren.

Bad Tölz 600 Jahre alt.
Bad Tölz kann in diesem Jahre auf ein 600jähriges Bestehen zurückblicken, das dieser Tage mit einem Festgottesdienst, Festakt und Jubiläumsschießen gefeiert wurde. Am Allerheiligentage des Jahres 1331 erhob Ludwig der Bayer Tölz zum Bannmarkt. Einen großen Aufschwung nahm Tölz durch die Entdeckung der Jodquellen im Jahre 1846. Genau zur Feier seines 575jährigen Bestehens im Jahre 1906 erhielt Bad Tölz die Rechte einer Stadt.

Auch Gedenktag in Krozingen.
Am 28. November vor 20 Jahren wurde die kohlensäurereiche Thermalquelle von Bad Krozingen i. Breisgau erschlossen. Die Quelle fördert pro Sekunde über 100 Liter kohlensäurereiches Wasser von 40 Grad Wärme. Am 24. März 1914 wurde das erste Badegebäude der Oeffentlichkeit übergeben, seitdem datiert die eigentlich kurze Geschichte des erfolgreichen Heilbades.

Nordexpreß und Orientexpreß 2. Klasse.
Wie die Deutsche Reichsbahn-Gesellschaft mitteilt, werden der Nordexpreß, Paris—(Ostende)—Berlin—Warschau, und der Orientexpreß, Ostende—Wien—Bukarest—Istambul, der über Stuttgart—München läuft, vom 1. Dezember ab neben der 1. auch die 2. Wagenklasse führen. Die Doppelabteile, die bisher ebenfalls als 1. Klasse verkauft wurden, werden ab 1. Dezember den Reisenden 2. Klasse zugänglich gemacht.

Achtung! Hier Mikromat!
nach Gegenüber dem Hauptbahnhof Stuttgart, an der Ecke des Ober- Hindenburgbaues und der Königstraße, einem wichtigen Ver- er ver- kehrsmittelpunkt, wurde ein sogenannter „Mikromat" aufge- Gewinn stellt. Dieser Automat, der sich in Hannover bereits bewährt hat, en für erteilt kostenlos Auskunft über alles Wissenswerte in Stuttgart E. S. und gibt für 10 Pfennig auch einen gedruckten Führer ab.

Winterkur auch in Bad Nauheim.
lte der Bad Nauheim ist während des ganzen Jahres für Bade-, Trink- er den und Inhalationskuren geöffnet. Im Kurhaus mit seinen angenehzember- men Gesellschafts- und Restaurationsräumen konzertiert ein Touren kleines Orchester. Außerdem Theateraufführungen, Vorträge Sowjet- usw. Kurabgabe bis Ende Februar: 15 *RM*. Beikarten 8 *RM*. Städte Mildes Klima, kaum größere Schnee- und Kälteperioden. Winter- mehrere sportmöglichkeiten bieten sich im nahen Taunus und Vogelsberg. können, igung r den Ge- beiben

Im Schlafwagen von Berlin bis Nizza.
Der in den Berlin—Baseler Fernschnellzügen FD 92/91 gegenwärtig bis Mailand laufende Schlafwagen wird vom 30. November ab wieder bis Nizza verkehren.

S. E., der Herr japanische Gesandte in Wien, und Frau ARIKA sind soeben in Paris eingetroffen, wo sie, wie gewöhnlich, im Hotel ROYAL MONCEAU Aufenthalt genommen haben.

SPA BELGIEN
BÄDER und CASINO
BAKKARAT und ROULETTE
DAS GANZE JAHR GEÖFFNET

MENTONE HOTEL IMPERIAL
Französische Riviera
Zwisch. Mentone u. Cap Martin. 15 Min. v. Monte Carlo
ERSTKLASSIGES FRANZ. RESTAURANT
EINES DER HERRLICHSTEN HOTELS DER RIVIERA

adezimmer
RNE
MODERNER KOMFORT
Restaurant, Brasserie (Dortmund. Union Bier.)
Schreibmaschinen-Damen für alle Sprachen
Private Büros u. Salons.

Im wundervoll am M ere gelegenen allerersten deutschen Haus
Palais des Fleurs in Menton

Dienstag
2. April 1935
Blatt 4

Neue Zürcher Zeitung

Mittagausgabe
№ 571

Vom neuen schweizerischen Kirchengesangbuch

E. I. Das Er… inen des Probeheftes löst manche der seit Jahren… rrschenden Spannungen in der Frage eines neue… weizerischen Kirchengesangbuches, regt wohl aber … wieder neue an. Das 32 Lieder umfassende Prob… ist im Aeußern und Innern das getreue Abbild … rojektierten Gesangbuches, das 250 Lieder und … nd so viele verschiedene Melodien umfassen so… n Inhaltsverzeichnis ist dem Probeheft beigege… daß sich jetzt schon ein vollkommenes Bild de… en Gesangbuches ergibt.

Warum ein neu… irchengesangbuch? Einmal steht die Doppelspurigke… r sogenannten acht- und fünförtigen Kirchengesä… ücher mit ihren verschiedenen kantonalen Anhäng… n keinem Verhältnis zur Zahl des Kirchenvolkes u… entspricht auch nicht moderner Wohnfreizügigkeit. … zweiten verfügt unser verbreitetstes Kirchenge… gbuch, das achtörtige, für seine 353 Texte nur über… Melodien. Auf eine Melodie kommen somit im D… chschnitt zwei Texte, was ein umständliches und … enkendes Blätterwenden verursacht. Drittens stellt … sere Zeit andere Forderungen an den Gesang in der … rche als vor fünfzig Jahren, da unser gegenwärtiges … Kirchengesangbuch geschaffen wurde und vielfach … Aufnahme fanden, die dem kirchlichen Geist unser … Zeit nicht mehr entsprechen. Unser bestehendes Gesa… uch ist nicht zuletzt das Produkt einer Volksgesang… egung, die dem gesanglichen Leben unseres Landes … unleugbar einen mächtigen äußeren Aufschwung … cht hat, heute aber nicht wenig erstarrt ist. We… an glaubt, dieses Singen, das in der Hauptsache … Nägelis Bestrebungen zu danken ist, hätte unser… um einen großen Schatz von Melodien bereiche… irrt man sich sehr. Im Gesangverein sowohl al… er Kirche mühen sich drei Viertel der Singenden … ichlich kunstlosen Nebenstimmen ab, statt daß … die Melodie und notabene auch den Text ei… können. Folgen dieses Singens machen sich … vaterländischen Feier peinlich bemerkbar. W… e Grundlagen unseres „vielgerühmten" vier… Kirchengesanges bestellt ist, erfährt ein … der als Kind nicht der Melodie, sonder… Stimme zugeteilt wurde und erwachsen… bereitet als Tenor oder Baß in den Chor… ger eintritt. Hand aufs Herz! Wer von … anfingenden kennt andere Kirchenliedern… va „Großer Gott, wir loben dich", „Lobe… ‚Ein' feste Burg", vielleicht noch „Dir, di… lein Gott in der Höh'" und wenig ander… er Melodiearmut ein freudiges Mittun … chaftsgottesdienst und ein Verstehen des … lischen Rahmens unserer Gottesdienste …

Ein neues Kirchengesangbuch, das herrliche Kirchenlieder wieder … ß allererstens anstreben, das … ch protestantischer Pfarrer Theodor Go… werden zu lassen. seinem Entwurf, inde… erstrebte das in … ten Choräle einstimmigem Gemeindegesang zuwies. Nur wenn alle Kirchenbesucher in weiblicher oder männlicher Stimmlage der herrlichen Kirchenmelodien … werden, kann auch in diesem Punkt ein Gemeinschaftsgefühl in unsern Kirchen wieder aufkommen. Nun gibt es aber Kirchenlieder, solche der Harmonik stärker zugewandter Zeiten des 18. und 19. Jahrhunderts, die nur in vierstimmigem Vokalsatz zu ihrer vollen Auswirkung kommen. Somit war ein Kompromiß von ein- und vierstimmigem Kirchengesang nicht nur ein Gebot der Klugheit unserem überlieferten Kirchengesang gegenüber, sondern, was viel wichtiger ist, ein Gebot der Natürlichkeit und des Stils. Sowohl Pfarrer Goldschmid hielt sich an dieses Gebot als auch die Text- und Musikkommission, die im Auftrag des Schweizerischen Kirchenbundes und in engster Fühlung mit dem Verfasser den Entwurf siebte, ergänzte, bereinigte und ordnete bis zur Inhaltsfestlegung des neuen Gesangbuches der reformierten Kirchen der Schweiz und bis zur Schaffung eines getreuen Auszuges, des Probeheftes, aus dem, wie schon eingangs gesagt, der Inhalt auch des Ganzen klar ersichtlich ist. Die sieben Pfarrer, ihr akademischer Textberater und die fünf Organisten der vorbereitenden Kommission wußten in ihrer Arbeit sehr wohl eine bloße Anlehnung an deutsch-evangelische Gesangbücher zu vermeiden. Schon der Verfasser des Entwurfs war bestrebt, durch Beibehaltung des vierstimmigen Gemeindegesanges für bestes Kirchenliedgut der die Harmonik bevorzugenden Zeiten am spezifisch Schweizerischen unseres Kirchengesangs festzuhalten. Durch reichliche Aufnahmen von Psalmen der Calvinschen Kirche verstärkte und erweiterte er diese Eigenart. Durch Aufnahme des einstimmigen Gemeindegesanges aber gelang ihm auch der Anschluß an den Weltprotestantismus. Selbstverständlich bestimmte im einzelnen eine Fülle weiterer Richtlinien die Arbeit. Theologische und textliche Fragen waren zu berücksichtigen, in musikalischer Hinsicht solche des Geschmacks und lebendigen Stilempfindens. Hinsichtlich des letzteren griff man bei den alten Choralweisen für ein- und vierstimmige Lieder auf die rhythmisch freie, aus der Wortdeklamation hervorgegangene Notation zurück, für vierstimmige Tonsätze und für das vierstimmige Orgelbegleitbuch in der Hauptsache auf Meistersätze des 16. und 17. Jahrhunderts, oder man schuf ihnen angeglichene neue Tonsätze. Die engere Kirchengesangbuchkommission versuchte, ganze Arbeit zu leisten. Für jede Nummer des Probeheftes wurde in Text, Melodie und Satz auf die ursprüngliche Fassung nachgegangen und zahlreiche Versionen späterer Zeiten zu Rate gezogen, alles geprüft und das Beste und mit unserer Zeit Vereinbare gewählt. Auch praktisch und schön soll unser kommendes Kirchengesangbuch sein. Die Devise „Kein Text ohne zugehörige Melodie" enthebt unsere Kirchensänger in Zukunft größtenteils des lästigen Blätterwendens zum Zwecke des Zusammensuchens von Text und Melodie. Die graphische Ausgestaltung des Probeheftes und des Orgelbuches hat künstlerisch-kirchlicher Geschmack geleitet. Nicht mit dem, was unser künftiges allgemeinschweizerisches Kirchengesangbuch in seinen 130 vierstimmig, 40 nach Belieben vier- oder einstimmig und 80 ausschließlich einstimmig zu singenden Liedern bringen wird — eine derart langfristige Arbeit kann noch mancherlei Aenderungen benötigen —, hat sich unser Kirchenvolk in diesem Jahre des Probeheftes oder in diesem Probejahr eines begrenzten Entwurfs nun auseinanderzusetzen, sondern mit dem wegleitenden Inhalt des Probeheftes selbst. Ueberall wird in unserer deutschsprachigen Schweiz in diesem und dem nächsten Jahre von diesem Probeheft die Rede sein. Kirchenbehörden aller Abstufungen, kantonale und Bezirkssynoden, der Schweizerische Kirchengesangbund, die nach Hunderten zählenden Kirchenchöre, die kantonalen Organistenverbände und hoffentlich nicht zuletzt alle Einzelkirchen und Gemeinden werden sich mit diesem Probeheft beschäftigen, dieses in der Praxis auf Herz und Nieren prüfen und dann, dessen bin ich sicher, mit Freude annehmen und mit Ungeduld die Vollendung des Gesamtkirchengesangbuches erwarten. Ein Schema praktischer Einführung in das Probeheft bietet als erste in der Schweiz die Veranstaltung des Zürcherischen Organistenverbandes am 3. April, 17.30 Uhr, im Fraumünster zu Zürich, zu der jedermann Zutritt hat und zu der ein unvoreingenommenes, singfreudiges Kirchenvolk erwartet wird.

„Die Abrüstungskonferenz"

Sd. Die Allgemeine Offiziersgesellschaft Zürich und Umgebung hatte anläßlich ihrer Generalversammlung am 25. März Gelegenheit, aus dem berufenen Munde eines Mitgliedes der schweizerischen Delegation der Abrüstungskonferenz eine gründliche Orientierung über die Konferenz und ihre Hemmnisse zu erfahren. Oberst A. Züblin, der ehemalige Kommandant der Infanteriebrigade 14, würdigte die Tätigkeit der Konferenz in einem längeren Referat.

Es ist heute billig, zu sagen, die Konferenz habe der Welt nur Enttäuschungen bereitet. Erst ein Einblick in die gewaltige Arbeit, die geleistet werden mußte und stellenweise auch geleistet wurde gibt uns die Möglichkeit, wenigstens das Erreichte zu würdigen. Als am 2. Februar 1932 in Genf die Delegierten von 59 Staaten, die den ganzen Erdkreis repräsentierten, zum erstenmal zusammentraten, glaubten viele, das Ziel bestehe darin, eine völlige Abrüstung aller Staaten zu erwirken. Das war aber nie das Ziel der Konferenz, die tatsächlich bloß eine vertragliche Beschränkung der Rüstungen erstreben sollte. Die Optimisten rechneten damals mit einer Dauer von zwei Monaten, die Pessimisten mit zwei Jahren. Heute sind drei Jahre verflossen, ohne daß der ursprüngliche Zweck erfüllt ist, der darin bestand, ein für alle Teilnehmer der Konferenz verbindliches Statut, d. h. einen Vertrag über die Beschränkung der Rüstungen zu schaffen, der auf Artikel 8 des Völkerbundspakts basiert. Die komplizierte Organisation der Konferenz arbeitete mit ihren vielen Kommissionen außerordentlich schwerfällig und langsam. Eine Kommission, die positive Arbeit hätte leisten können, war diejenige für das „Désarmement moral" — aber statt einen wichtigen Punkt, die Kontrolle der Presse, zu bearbeiten, verfiel sie auf unfruchtbare Nebengebiete, wo ihr Wirken illusorisch werden mußte. Die eigentlichen Hemmnisse begannen bei der Definition der schweren Artillerie. Die einen wollten die Grenze zwischen leichter und schwerer Artillerie auf 10,5 Zentimeter, die andern auf 24 Zentimeter Kaliber festsetzen. Auch die Frage, ob die Kolonialtruppen in die Wehrmacht eines Landes einbezogen werden sollen oder nicht, wurde zu einem Stein des Anstoßes. Ueber den militärischen Charakter der Zivilfliegerei konnte ebenfalls keine Einigkeit erzielt werden. Ganze Arbeit leisteten nur zwei Kommissionen, diejenige für den chemischen Krieg und die für die Rüstungsausgaben, welch letztere ihre Untersuchungen in einem Folianten von 666 Seiten niedergelegt hat.

Man einigte sich im allgemeinen über Grundsätze, aber nie über die Ausführungsbestimmungen. Immer wieder wurden neue Arbeitsmethoden ausprobiert. Tardieu, Hoover und MacDonald legten nacheinander ihre Pläne vor, die als Grundlage für einen Abrüstungspakt hätten dienen sollen. Der Plan MacDonalds wollte jedem Staat einen maximalen Effektivbestand an Truppen vorschreiben. Die Schweiz hätte nach diesem Plan durchschnittlich 13 500 Mann das ganze Jahr hindurch unter Waffen halten können; man gestand ihr also bedeutend stärkere Streitkräfte zu, als sie tatsächlich unter den Fahnen hat.

Als Deutschland im Oktober 1933 aus dem Völkerbund austrat, war das Schicksal der Abrüstungskonferenz vorläufig besiegelt. Denn Verträge können nur abgeschlossen werden, wenn die Konkurrenten anwesend sind. Am 11. Juni 1934 hielt die Generalkommission ihre letzte Sitzung ab. Seither befaßt sich das noch vorhandene Bureau nur noch mit der Frage der Kontrolle der Waffenfabrikation und des Waffenhandels.

In der Bilanz der Konferenz sind, so sehr man ihren Erfolg bemängeln kann, einige wichtige Aktivposten zu buchen. Die Vereinigten Staaten, die anfänglich von einer Kontrolle der Waffenfabrikation nichts wissen wollten, haben nachträglich eine solche Kontrolle selbst eingeführt. Jeder Staat hat diese Kontrolle auf seinem Gebiet an die Hand genommen. Wenn auch mancherlei Schwierigkeiten die Arbeit der Konferenz erschwerten und schließlich die Oeffentlichkeit der Vertragsverhandlungen die Aktionsfähigkeit der Delegierten überhaupt lähmte, so darf doch der große Gedanke nicht aufgegeben werden. Die Abrüstungskonferenz ist die größte Anstrengung der Weltgeschichte, eine Verständigung und Vereinbarung der Völker zur Sicherung des Friedens herbeizuführen. Es bleibt die Hoffnung, daß die große Arbeit, die in Genf geleistet wurde, doch dereinst ihre Früchte tragen werde.

Stadt Zürich

Freisinnige Kreispartei Zürich 6. (Eing.) In der Kreispartei 6 spricht Donnerstag, den 4. April, Kantonsrat F. Rudolf über „Aufgaben des Freisinns in der Gegenwart". Die Versammlung findet um 20 Uhr im Gasthof „Zur Krone" Unterstraß statt.

Von den Betreibungsämtern. + Daß die Betreibungs- und Stadtammannämter der elf Stadtkreise immer noch übermäßig große Geschäftslasten aufweisen, beweisen folgende Zahlen. Es mußten 1934 157 874 Betreibungen auf Pfändung oder Konkurs einschließlich Spezialbetreibungen vorgenommen werden; weiter wurden 94 Arrestbefehle ausgestellt. Die Zahl der Retentionen belief sich auf 5723, diejenige der Konkursandrohungen auf 7056. In 24 260 Fällen wurde Rechtsvorschlag erhoben, Fahrhabe- und Lohnpfändungen wurden 55 514 vollzogen. Betreibungen, in welchen Fahrhabe, Faustpfänder oder Liegenschaften versteigert werden mußten, wurden 8108 durchgeführt. Von der Gesamtzahl der Betreibungen entfielen 32 881 auf säumige Steuerzahler. Der Geldverkehr weist einen Umsatz von 26 462 202 Fr. auf, die Gebühreneinnahmen ergaben 1 233 799 Fr. Die pfandversicherten Forderungen für die durchgeführten Liegenschaftensteigerungen weisen einen Gesamtbetrag von 14 437 607 Fr. auf; Pfandausfallscheine mußten für den Betrag von 3 478 831 Fr. ausgestellt werden.

Lokales

Entlassungsfeier der Handelsschule

☒ Sechzig Kandidaten der Kantonalen Handelsschule Zürich unterzogen sich dieses Frühjahr den Diplomprüfungen. Sämtliche bestanden die Examina. Mehr als die Hälfte wird sich dem Handel und ungefähr ein Viertel dem Bankfach widmen. Trotz der wirtschaftlichen Notzeit können 54 sofort ordentlich bezahlte Stellungen antreten, so daß die Entlassungsfeier in der Aula der Universität am 23. März von jugendlichem Optimismus bestrahlt wurde. Ihre musikalische Umrahmung erhielt sie durch zwei Vorträge des Schülerorchesters sowie Bachs Fuge in a-Moll, die Musikdirektor Theodor Ohner auf seiner Violine interpretierte. Dazwischen hoben sich zwei gediegene Ansprachen. Prof. Arnold Gorthésy erörterte das Problem „Ist die Mehrsprachigkeit ein Uebel oder ein Segen?" Er pries die Schweiz als ein gesegnetes Land vom Standpunkt der Sprachlehrer aus. Namentlich der Deutschschweizer sei stolz darauf mehrere Sprachen verstehen zu können; ja, im 18. Jahrhundert gab es sogar eine Zeit, in der viele unserer Schriftsteller nur französisch schrieben. Einen starken Antrieb zur Mehrsprachigkeit bildete die Errichtung unseres Bundesstaates und die Eroberung des Weltmarktes durch die Industrie. In anregender Weise untersuchte der Redner die Frage, ob sie überhaupt erreichbar und wünschenswert sei. Er vertrat die Meinung, daß das Studium der zweiten Sprache nicht zu früh beginnen dürfe; als sicheres Fundament müsse zuerst die Muttersprache beherrscht werden.

Das Thema der zweiten Ansprache hieß: „Geschichte, Stellung und Aufgaben der höheren Handelsschule." Kein Berufenerer hätte es ausbreiten können als Rektor Bernet, der vor 38 Jahren an die Kantonale Handelsschule Zürich gewählt wurde und im nächsten Herbst die letzte Entlassungsfeier leiten wird. Schon 1773 wurde in Zürich eine sogenannte „Kunstschule" errichtet, die auch der Heranbildung künftiger Kaufleute diente. Ihr Rechenmeister, Jakob Locher, war wohl der erste schweizerische Handelslehrer. Diese Schule und die 1827 geschaffene technische Lehranstalt gingen 1833 in der Kantonsschule auf, deren Industrie-Abteilung von Anfang an auch das kaufmännische Rechnen, die Buchhaltung und Kontorarbeiten pflegte. Der Reorganisationsplan von 1842 schied eine merkantilistische Fachgruppe aus. Großem Widerstand begegnete die Anregung des Rektors Fritz Hunziker, die Schule durch Angliederung einer vierten Klasse zu erweitern. Die Schöpfung eines Kontors im Verkehr mit wirklichen Firmen ist dagegen Rektor Bernets Verdienst. Dankbar gedachte er zweier Schulfreunde: nämlich des ehemaligen Direktors der Schweizerischen Kreditanstalt, Gustav Baltensberger, der sich entschloß, die Handelsschuldiplomanden in seiner Bank als Praktikanten aufzunehmen, sowie des Obersten Richard von der Zürcher Handelskammer, der sich für die tiefstgreifende Reorganisation — die Abtrennung von der Industrieschule und die Erhebung der Handelsschule zu einer selbständigen Kantonsschulabteilung im Jahr 1905 — einsetzte. Grundstock und Hauptaufgabe der Schule ist die vierklassige Diplomabteilung. Einem wirklichen Bedürfnis entsprach die Einführung besonderer Verkehrsklassen im Jahr 1930, die auf den Post- und Bahndienst vorbereiten und stets stark frequentiert werden. Hingegen zwang die Krisennot zur vorübergehenden Aufgabe der aus nationalen Gründen geschaffenen Romanischschweizerklasse. „Kein Land der Welt", bezeugte Rektor Bernet, „leistet im kaufmännischen Bildungswesen auch nur annähernd das, was die Schweiz und der Kanton Zürich im besondern tun." Mit herzlichem Dank an den scheidenden Erziehungsdirektor, Regierungsrat Dr. Wettstein, schloß er seine inhaltsreiche Rede.

Autoverkehr am Zürcher Sechseläuten. (Eing.) Im Einvernehmen mit dem Zentralkomitee der Zünfte Zürichs richtet die Sektion Zürich des Automobil-Club der Schweiz (A. C. S.) an die Motorfahrzeugbesitzer das dringende Ersuchen, ihre Wagen am 8. April, dem Tag des Zürcher Sechseläutens, nicht im Kreis 1 zu parkieren, damit so der an diesem Tage sehr starke Fußgänger- und Fahrzeugverkehr nicht gehindert und gefährdet wird. Es stehen in den Außenquartieren der Stadt genügend Parkierungsmöglichkeiten zur Verfügung, wobei das Stadtzentrum leicht zu Fuß oder mit der Straßenbahn erreicht werden kann.

An früheren Sechseläuten konnte ferner der Uebelstand konstatiert werden, daß in der innern Stadt Privatautos in belästigender und gefährdender Weise den Zünften auf ihren nächtlichen Ausmärschen folgen. Die Motorfahrzeugbesitzer werden gebeten, von solchem Nachfahren abzusehen, da sich dieses für die verschiedenen Zunftgruppen und auch für den übrigen Fußgängerverkehr höchst unangenehm auswirkt.

Ferner sind die von auswärts kommenden Motorfahrzeugbesitzer gebeten, nicht sofort nach Beendigung des nachmittäglichen Zunftumzuges mit ihren Fahrzeugen durch die Innenstadt zu fahren, da sonst die dort in sehr großer Zahl postierten Fußgänger behindert und gefährdet werden. Nach Abfließen des Fußgängerstroms wird es besser möglich sein, die Straßen des Stadtzentrums auch wieder mit Autos befahren zu können.

Tödlicher Verkehrsunfall. ▽ Am Dienstag früh nach Mitternacht ereignete sich bei der Tramendstation in Zürich-Seebach ein schwerer Verkehrsunfall. Von Glattbrugg her kam in scharfer Fahrt ein Motorradfahrer, der unerlaubterweise, d. h. ohne im Besitze einer Bewilligung hierfür zu sein, einen Sozius fahrer mit sich führte. An jener Stelle beschreibt die städtische Straßenbahn eine Schleife, die sehr unübersichtlich ist und auch ungenügend gekennzeichnet wird. Als der letzte Tramzug von Zürich die Schleife befuhr, raste das Motorrad heran und fuhr dem Straßenbahnwagen direkt in die rechte Seite. In weitem Bogen flog die Maschine mit den beiden Männern auf die Straße. Der Führer des Motorrades, Bäckermeister Hans Hübli von Wallisellen, blieb mit gespaltenem Schädel auf dem Platz tot liegen; sein Mitfahrer, ein in Zürich wohnender Zahntechniker, erlitt einen Schädelbruch, eine Gehirnerschütterung und Knochenbrüche.

Kunst in Ungarn

II. *)

Aber auch die Gegenwart beginnt, sich in Budapest künstlerisch zu regen und die Art wie das geschieht ist vielleicht noch merkwürdiger und ersprießlicher als die Aufdeckung verpaßter Gelegenheiten einer früheren Epoche. Ich habe vor kurzem ein Dutzend Maler und Bildhauer kennengelernt, die sich lohnen, von denen jeder etwas zu sagen hat. Das ist in unseren Zeiten eine erstaunliche Menge. Hier einige Namen: Die Maler Aurel Bernáth, J. Egry, J. Szönyi, B. Czobel und ein älterer, von dem ich nur einige frühere Bilder gesehen habe, Rudnay; die Bildhauer F. Medgyessy, P. Pátzay, Beck. Es hat wenig Zweck, sich auf Einzelbeschreibung einzulassen, da mit geringen Ausnahmen die Objekte außerhalb Ungarns noch nicht gezeigt wurden. Aurel Bernáth hat 1931 in größerem Umfang bei Hartberg in Berlin ausgestellt, und es konnte damals keinem für Kunst empfänglichen Besucher der Galerie entgehen, daß sich hier eine Potenz sehr hohen Ranges darbot. Ein Hauptbild war das Kniestück einer Frau mit Violine. Es schien die malerische Verdichtung musikalischer Rhythmen und war in den sonoren Bernsteintönen eines Straduarius gemalt, schwebend leicht und vollkommen stabil. Das Bild hängt jetzt mit vielen andern Bernáths in der Sammlung des Herrn Fruchter in Pest, eines klugen Kenners, bei dem man alle wesentlichen jungen Maler Ungarns in gewählten Werken findet. Bernáth bedient sich gern des Pastells und malt, wenn er den Pinsel nimmt, mit dünnem Auftrag. Möglichst wenig Materie, größte Beweglichkeit und Differenzierung der Töne, flüchtige Motive, klarste Durchbildung der Struktur: Das Verfahren Cézannes. Cézanne hat keinen bedeutenderen, tiefer in das Wesen der Malerei eindringenden Schüler gefunden, eben deshalb keinen ebenso unabhängigen Nachfolger. Nichts liegt diesem verantwortungsvollen Künstler ferner als die übliche Verrohung der Tradition, die uns die Experimente zahlloser Ausbeuter Cézannes beschert haben. Wenn diese mit vermeintlicher Konsequenz das Vorbild unbillig verengt haben, könnte man Bernáth eher eine Erweiterung nachsagen und zwar in zwiefacher Hinsicht. Er setzt den Meister als Lyriker fort und findet in der eigenen Empfindung den geeigneten Widerstand gegen doktrinäre Mathematik. Zweitens suchte er mit Erfolg nach neuen Wegen der Komposition, um die naturalistischen Reste Cézannes zu überwinden und eine abgeschlossenere Form des Bildhaften zu gewinnen. Merkwürdig, daß man gerade in dieser, dem Balkan benachbarten Stadt von derben Instinkten einen Künstler von so hoch entwickeltem Wollen und so sicherem Können, von dieser Intelligenz und einem so kultivierten Geschmack begegnet. Ein Kreis von Malern, die ein verwandtes Streben erfüllt, umgibt ihn, und unter den Bildhauern gibt es mindestens einen, der heute schon als Potenz ähnlichen Ranges gelten kann: Franz Medgyessy. Man wird sich den schwierigen Namen merken müssen. Medgyessy hat nach langjähriger Entwicklung eine Höhe erreicht, die den Vergleich mit dem Niveau eines Maillol oder Lehmbruck nicht zu scheuen braucht. Von seinem denkmalhaften Stil verraten die vielen protzigen Monumente der Stadt keinen Hauch.

Viele der genannten Künstler haben Irrtümer und Schwächen hinter sich, stehen noch in der Entwicklung, aber wissen, was sie zu tun und zu lassen haben, besitzen gemeinsame Ziele. Es sitzt nicht jeder wie bei uns in seiner Ecke und graunt. Man hält zusammen, stützt sich gegenseitig, doch habe ich nichts von einer schematischen Vereinsmacherei bemerkt. Sie kennen den Stand der deutschen und französischen Kunst, halten die Augen offen, aber abgesehen etwa von Czobel, der viel in Paris lebt und sich Rouault zu nähern scheint, ist von draußen kommenden determinierten Einflüssen nichts zu spüren. Sie sind Ungarn, so sehr Ungarn, daß manche kaum eine andere Sprache beherrschen, und trotzdem im Instinkt gute Europäer. Mit ihren Werken kann man sich sofort verständigen. Eine dem Pathos und allem Hokuspokus abgeneigte Schlichtheit ist allen gemein.

Wie diese künstlerische Gesittung gerade hier, auf einem Boden, der allgemein für ungeeignet galt, und in einer Epoche schwerster Depression zustande kommen konnte, wird kaum zu erklären sein. Haben etwa gerade die vielen äußeren Widerstände die Einigung der seelischen Kräfte bewirkt? Der Kunsthistoriker vermag nur Mutmaßungen ohne entscheidenden Belang zu erbringen. Die tüchtige Schule Ferenczys kann vorbereitend gewirkt haben. Dem dekorativen Kolorismus des verstorbenen Rippl Ronay, eines Freundes der Maillol und Bonnard, der lange in Paris lebte und ein guter Verbindungsoffizier war, dürfte manche Anregung zu verdanken sein. An Lehrmitteln fehlte es nicht. Es gab schon geraume Zeit vor dem Kriege in Budapest bedeutende Sammlungen moderner Meister: die vergangene Galerie Nemes, die ebenfalls vor einigen Jahren aufgelöste Sammlung Koner, die des Baron Herzog mit den Werken Grecos und der Franzosen, die zum Teil früher bei Nemes waren, die des Malers Baron Hatvany mit gewählten Corot, Ingres, Delacroix, Manet, Renoir usw. Nicht zuletzt das staatliche Museum, das in Budapest eine viel aktivere Rolle spielt als die öffentlichen Galerien in andern Großstädten. Es stammt im wesentlichen aus dem 19. Jahrhundert und kann sich deshalb nicht mit dem Reichtum der berühmten europäischen Museen wie etwa Wien vergleichen, bringt aber seinen Bestand in geeigneten Räumen besser als Wien zur Geltung und besitzt immerhin eine ganze Reihe hervorragender Dinge; unter den Alten wertvolle Italiener vom Trecento an, prachtvolle Bildnisse von Gentile Bellini und Tizian. Unter den Holländern z. B. die Frau mit den weißen Handschuhen Vermeers, unter den Spaniern Greco und Goya (Bildnis der Bermudas). Unter den Neueren nicht nur viele, zu viele Ungarn der ewig gestrigen Art, auch gute Franzosen und Deutsche. Ein Hauptstück: das lebensgroße Kniestück des Malers Szinyei von Leibl aus dem Jahre 69, ein Unikum. Auch die jüngsten Ungarn hat Petrovics bereitwillig zugelassen. Ein der Vergangenheit und der Gegenwart mit gleichem Verständnis hingegebener Museumsleiter ist keine geringe Seltenheit. Alles das fördert Bernáth und seine Freunde, nicht zum geringsten der Zuspruch überzeugter Anhänger, die ihr Herz und ihre Börse öffnen. Neben L. Fruchter zumal Imre Artinger, der auch publizistisch mit der von ihm geleiteten Folge von Monographien „Ars hungarica" sehr viel für die jungen Ungarn getan hat und tut. Man hat den Eindruck, daß der stets wachsende Kreis heute bereits in dem Lande Boden gefaßt hat und eine höchst qualifizierte Minorität bedeutet.

J. Meier-Graefe.

*) Vergl. Nr. 566.

Montecatini

Società Generale per l'Industria Mineraria ed Agricola, Mailand

Mailand, 29. März. S. Vor der diesjährigen Aktionärversammlung vom 29. März wurde in der italienischen Presse eine ausführliche Entwicklungsgeschichte des Unternehmens veröffentlicht. Daraus geht hervor, daß die Montecatini-Gruppe zurzeit folgende Anlagen besitzt: 18 Gruben (8 Pyrit, 5 Schwefel, 1 Braunkohle, 1 Kupfer, 3 Blei und Zink), 4 Marmorbrüche, 9 Marmorsägereien, 5 Schwefelraffinerien, 50 Superphosphatfabriken (wovon 17 stilliegend), 8 Kupfervitriolfabriken, 3 Fabriken für Stickstoffprodukte, 4 Fabriken für synthetischen Stickstoff, 10 Fabriken für verschiedene chemische Erzeugnisse, 8 Leimfabriken, 1 Schmierölfabrik, 2 Eisengießereien, 1 Bleigießerei, 2 Fabriken für synthetische Farben, 5 Dynamitfabriken, 1 Nitrozellulose-Lackfabrik, 2 Aluminiumfabriken, 4 Jutefabriken, 1 Kunstseidefabrik, 5 Elektrizitätswerke.

Der Jahresbericht verweist eingangs auf die Fortdauer der Wirtschaftskrise, auf die in einigen Ländern, darunter Italien, feststellbaren Anzeichen einer gewissen Besserung, auf die Dollar- und Pfund-Sterling-Schwankungen und die immer ausgeprägtere wirtschaftliche Abschließung der einzelnen Länder, zu der auch Italien durch die Notwendigkeit der Abwehr gezwungen worden sei. Die Einfuhrsperre vom 16. Februar wird in diesem Zusammenhang rundweg als eine Folge der wirtschaftlichen Selbstsucht der andern Nationen bezeichnet und beigefügt, daß es vielleicht angebracht gewesen wäre, diese Maßnahme schon früher zu treffen. Die wirtschaftliche und politische Umwälzung in der ganzen Welt lasse erkennen, daß die gegenwärtige Wirtschaftskrise nicht eine Episode von kurzer Dauer, sondern eine Evolution, ein Uebergang zu neuen Wirtschaftsformen sei. Dieser Einstellung angepaßt und in enger Fühlung mit der Regierung verhalte sich die Montecatini nicht untätig oder abwartend, sondern arbeite nach dem Grundsatz einer vorsichtigen Ausdehnung. Demzufolge stieg während des Betriebsjahres die Zahl der Angestellten von 2104 auf 2360, der Arbeiter von 25 346 auf 32 768. Die letzte AK-Erhöhung ergab, daß sich Aktien der Montecatini in 35 000 verschiedenen Händen in Italien und im Ausland befinden.

Dem Bericht über die Lage des Bergbaus entnehmen wir folgende Angaben: Blei und Zink. Die italienische Bleierzförderung betrug unverändert 30 000 t, Einfuhr 37 366 (17 819) t, Bleimetallerzeugung 41 850 (24 756) t, Bleimetalleinfuhr 6051 (8510) t. Die Zunahme der Bleierzeinfuhr infolge Zolfreiheit wurde im Oktober 1934 durch Errichtung eines 17 L je dz betragenden Schutzzolls gestoppt. Die Zinkerzförderung stieg von 43 369 auf 66 750 t und einschließlich des eisenhaltigen Erzes von 81 272 auf 123 100 t. Zinkerzeinfuhr 4561 (6992) t, Zinkerzausfuhr 35 943 (31 596) t, Zinkmetallerzeugung 24 000 (23 283) t, Zinkeinfuhr 2951 (1417) t. Die Montevecchio Anonima Mineraria, bei der Montecatini beteiligt ist, hat kürzlich die Soc. It. dello Zinco gegründet, die in Marghera eine Fabrik baut, um Elektrolytzink zu erzeugen. Dadurch soll Italien die Zinkeinfuhr erübrigen können. Zum Vorteil des sardinischen Bergbaus, der 1926 16 443 Arbeitskräfte beschäftigte, die 1934 auf 4000 zurückgingen, werden von der Regierung weitere Einfuhrzollerhöhungen für Blei und Zink und Blei- und Zinkerze gewünscht. Pyrit. Welterzeugung 5 142 801 (4 746 000) t. Italienische Erzeugung 815 821 (732 701) t. Montecatini-Anteil 89,7 %. Schwefelkiesrückstände. Der Ersatz des eingeführten Eisenerzes durch Schwefelkiesrückstände wurde durch die Marktlage begünstigt, sodaß fürderhin kein Eisenerz mehr eingeführt zu werden braucht (1934 = 295 017) t. Die jährliche Ablieferung an die Schwerindustrie beträgt rund 400 000 t. 1934 betrug die Ablieferung der Montecatini 262 581 (213 349) t. Kupferzement. Fabrik Marghera 1275 (1525) t. Schwefel. Italienische Erzeugung 351 402 (376 623) t. Ausfuhr 220 535 (213 488) t. Ablieferung einschließl. Inlandbedarf 305 861 (296 317) t. Montecatini 98 977 (92 319) t. Die Besserung auf dem italienischen Markt ist eine Folge des am 1. August 1934 in Kraft getretenen italienisch-amerikanischen Ausfuhrabkommens. Marmor. Italienische Erzeugung 284 350 (249 110) t. Ausfuhr 162 026 (166 006) t. Verkäufe der Montecatini 28 389 (26 913) t. Die Lage dieses Industriezweiges wird infolge andauernder Ausfuhrstockung als nach wie vor schwierig bezeichnet.

Chemische Industrie. Dünger. Vor Beginn der „battaglia del grano" hatte Italien eine Brotfrucht-Durchschnittsernte von 48 Mill. dz. Das Erntejahr 1934 ergab trotz ungünstiger Witterung 63,32 Mill. dz gegen 81,09 Mill. dz im Vorjahre. Die Anbaufläche ging von 5,08 auf 4,95 Mill. ha, der durchschnittliche Hektarertrag von 16 auf 12,8 dz zurück. Im allgemeinen war das Jahr für die Ernten nicht besonders günstig, aber der Ausfall wurde durch die Preisbesserungen weitgehend ausgeglichen. Phosphat-Düngemittel. Einfuhr 699 275 (658 117) t, wovon 460 789 (411 437) t auf Montecatini entfallen. Italienischer Superphosphatverbrauch 10 100 000 (10 282 620) t. Montecatini-Anteil 68,8%. In den letzten vier Jahren betrug der Verbrauch an Phosphat-Düngemitteln 23% weniger als in der Vergleichszeit 1926—1930.

Stickstoff-Düngemittel. Welterzeugung 1 786 776 (1 676 859) Tonnen. Weltverbrauch 1 862 106 (1 746 947) t. Leistungsfähigkeit der Weltanlagen für die Erzeugung von synthetischem Stickstoff 3 310 000 t. Ausnützung ungefähr 41%. Italienische Erzeugung 86 375 (70 898) t. Italienische Erzeugung von Stickstoff-Düngemitteln 4 381 111 (3 648 029) dz. Verbrauch 4 782 000 (4 010 180) dz entsprechend einer Zunahme um 13% für Kalkstickstoff und 23% für synthetischen Stickstoff. Im Bestreben, die Bauern zu bestimmen, den Kalksalpeter dem Natriumnitrat vorzuziehen, wurden bemerkenswerte Fortschritte erzielt. Chilesalpeterverbrauch 327 975 (295 544) dz. Verbrauch von einheimischem synthetischem Nitrat 182 774 (137 140) dz. Verbrauchszunahme des Natriumnitrats 18%, des Kalksalpeters 44,6%. Die S. A. Ammonia e Derivati hat beschlossen, in San Giuseppe di Cairo bei Savona eine große neue Anlage mit 14 000 t Leistungsfähigkeit für die Erzeugung von künstlichem Stickstoff zu bauen. Daneben wird die gemeinsam mit der Italgas gegründete Società Coke Italia einen Koksofen mit 1000 t Tageserzeugung bauen, dessen Gasertrag die Montecatini übernimmt und zum Teil für die Erzeugung von künstlichem Stickstoff verwendet, zum Teil für die Erzeugung elektrischen Stroms für den Betrieb der nahegelegenen Fabrik Cengio der ACNA. Im Ausland haben die Fabriken für die Herstellung synthetischen Stickstoffs nach dem Verfahren Montecatini-Fauser die gehegten Erwartungen erfüllt. Die Anlage in Ube (Japan) soll erweitert werden und die Einrichtung der Anlage in Toyama (Japan) wurde vollendet. Das Werk in Trail (Canada) wird verdoppelt. Eine weitere Fabrik wird in Rumänien für die Società „Nitrogen" erstellt. Kali Düngemittel. Die nationale Erzeugung blieb gering. Eingeführt wurden 639 120 (310 798) dz. Kupfervitriol. Italienische Erzeugung 1 250 141 (1 066 449) dz. Einfuhr 49 300 (23 596) dz. Ausfuhr 47 156 (57 304) dz. Schwefelraffinerie. Ablieferung 87 807 (110 701) Tonnen. Ein ansehnlicher Teil der Montecatini-Erzeugung wurde durch die Société Continentale des Raffineries de Soufre in Frankreich abgesetzt. Im übrigen dauerten die Absatzschwierigkeiten an. Kalkstickstoff. Italienische Erzeugung 1 455 743 (1 365 915) dz. Einfuhr 44 660 (44 000) dz. Verbrauchszunahme 13% (20,4%).

Rayon. Die Ergebnisse der Società Rhodiaceta Italiana mit Fabrik in Pallanza werden als befriedigend bezeichnet. Desgleichen der Società Elettrochimica de Toce, die die Rhodiaceta mit Rohstoff versorgt. Jute. Diese Industrie leidet noch immer unter Ueberproduktion. Ein neues Kartell der Erzeuger ist noch nicht zustande gekommen. Sprengstoffe. Um die Società Dinamite Nobel ausgiebiger beschäftigen zu können, wurde ihr die Società Nazionale Chimica einverleibt. Ferner wurden die verschiedenen Gesellschaften gehörender Sprengstoff- und Munitionsfabriken Villafranca, Boceda Orbetello, Pallerone und Taino in der Società Generale degli Esplosivi e Munizioni mit 15 Mill. L AK zusammengeschmolzen. Farben. Die Società ACNA hat der Rhythmus ihrer Tätigkeit erhöht, die Erzeugnisse zu verbessern und die Gestehungskosten zu senken vermocht. Die Schwierigkeiten der Reorganisation der italienischen Farbenindustrie seien überwunden und der bedeutende finanzielle Aufwand beginne Früchte zu tragen. Das große Laboratorium in Cesano wurde vervollständigt. Ferner hat die ACNA den Verkauf der Erzeugnisse der Soc. Chimica Lombarda Bianchi in Rho übernommen.

Aluminium. Welterzeugung 176 000, (138 000) t. Ital. Erzeugung 12 846 t. Montecatini-Anteil (SIDA) 4889 (4444) t. Einfuhr 221 (274) t. Ausfuhr 5932 (3946) t. Inlandverbrauch 9400 (7300) t. In die Liquidation der Società Italiana dell'Alluminio (SIDA) hat die Montecatini durch Gründung der Società Nazionale dell'Alluminio eingegriffen, um aus der Versteigerung die Anlagen der SIDA zu erwerben. Die Montecatini erklärt, sie habe an der Versteigerung teilgenommen, um ihre Guthaben bei der SIDA und die seinerzeit übernommenen 80% der von dieser ausgegebenen Obligationen zu retten. Wenn ihr die Fabrik in Mori wider Erwarten nicht zugesprochen werden sollte, würde eine neue Fabrik in der Provinz Bozen gebaut. Elektrische Kraft. Der Verbrauch der Montecatini betrug 1 320 788 590 kWh, d. h. 11% des Landesverbrauchs. Hiervon wurden 478 396 258 (415 101 141) kWh selber erzeugt. Die Verbrauchszunahme im Vergleich zum Vorjahr beträgt 17,76 %. Der Bericht schließt mit der Bemerkung, Mussolini habe die Mitwirkung der Montecatini bei der Errichtung neuer Fabriken in Bozen verlangt. Bei der Verwirklichung werde man die Wasserkräfte des Grödnertals verwenden.

Banca d'Italia

S. An der ordentlichen Aktionärversammlung vom 30. März waren 1068 Aktionäre mit 265 795 Aktienstimmen zugegen oder vertreten. Die Anträge des Verwaltungsrates wurden ohne Einspruch genehmigt. In dem durch den Bankgouverneur Azzolini vorgelesenen Rechenschaftsbericht wird u. a. gesagt, daß sich während des Jahres 1934 das Verrechnungssystem im internationalen Warenaustausch als unzulänglich erwiesen habe und durch den Mechanismus der Kontingentierungen, Kompensationen und Devisenkontrolle ergänzt werden mußte. Der 1928 bis Mai 1934 erfolgte Goldabfluß der Banca d'Italia werde zum Teil auf Anlagen im Ausland und Käufe ausländischer und im Ausland begebener italienischer Wertpapiere zurückgeführt. Hinzugekommen sei im Jahr 1934 der vermehrte Fehlbetrag der Handelsbilanz, der auf 244 Mill. L. stieg und nicht mehr durch die unsichtbaren Einnahmen der Zahlungsbilanz habe ausgeglichen werden können. Deren Fehlbetrag habe die Banca d'Italia mit 1691,4 Mill. L. Gold- und Devisenabfluß beglichen. Ende des Jahres war der 13 145 Mill. L. betragende Notenumlauf durch 5833,2 Mill. L. Gold und goldgleiche Devisen mit 41,28 % gedeckt. Der Jahresdurchschnitt des Diskontogeschäftes betrug 3642 Mill. L. Dessen Zinsfuß sank von 3,87 auf 3,10 %. Das Guthaben bei der Entlastungsabteilung des Istituto per la ricostruzione industriale (IRI) ging von 1137,9 auf 1091,3 Mill. L. zurück.

Baisse am schwedischen Anleihemarkt

Stockholm, 30. März. Sr. Große Verkäufe in schwedischen Staatsanleihen haben in den letzten Tagen einen starken Kursdruck, in einzelnen Fällen bis zu 4 %, ausgeübt, so daß einige Anleihen jetzt bis zu 7 % unter den höchsten Kursen stehen, die, je nach Fälligkeit, etwa bei 107,5 bis 115 % für 4,5prozentige, 110 bis 113 % für 4prozentige und bei 101 bis 108 % für 3,5prozentige gelegen haben. Der Rückgang der Kurse verlief für die einzelnen Anleihen sehr unregelmäßig, so daß Spannungen entstanden, die die Börse noch nicht ausgeglichen hat. Es scheint sich bei den erwähnten Verkäufen um Gewinnsicherungen großer Anleger zu handeln oder um Umplacierungen.

Die neue 2,5 %-Staatsanleihe, die zu 96,5 % aufgelegt wurde, ist vollgezeichnet. Sie verzinst sich bei zwölfjähriger Laufzeit mit 2,85 %. Man kann jedoch gegenwärtig am schwedischen Kapitalmarkt mit einer Durchschnittsverzinsung von 3 bis 3,25 % rechnen. In Stockholmer Finanzkreisen ist man der Ansicht, daß die Zinslage sich zunächst kaum wesentlich verändern werde, da die Ansprüche der Industrie sich verringern, während der Zustrom von Kapital andauert. Eine 4 %-Anleihe der Malmö Yllefabriks A. B. in Malmö, eine der größten Spinnereien Schwedens, in Höhe von 5 Mill. Kr. zu 101 % wurde sofort überzeichnet.

Britisch-brasilianisches Abkommen. London. eg. Die Bundesregierung Brasiliens hat innerhalb weniger Tage seit der Rückkehr der Finanzmission, die New York, London und Paris besucht hat, das mit der britischen Regierung vereinbarte provisorische Abkommen, worüber in der „N. Z. Z." Nr. 418 berichtet wurde, genehmigt und ratifiziert. Der Vertragstext ist noch nicht veröffentlicht, doch verlautet, in Ergänzung der bisher bekannten Einzelheiten über das Abkommen, daß darin u. a. auch die Frage der Abtragung der rückständigen Handelsschulden eingehend geregelt ist. Es ist von der Emission einer Fundierungsanleihe in London die Rede, die zum Teil in bar ausgegeben werden soll, um damit etwa 1 Mill. Pfund Sterling zur Bezahlung kleinerer Schuldbeträge aufzubringen. Etwa 4 Mill. £ der Anleihe sollen zur Teilablösung ausstehender Handels- und Zinsschulden verwendet werden. Für die Verzinsung und rasche Amortisation dieser Anleihe soll Brasilien jährlich 1,2 Mill. £ in Devisen zur Verfügung stellen, welcher Betrag auf 2,5 Mill. £ erhöht werden soll, wenn das kommerzielle Stillhalteabkommen von 1933 abläuft.

Gesellschaft für Holzstoffbereitung in Basel

(Korr.) Der Verlustsaldo des Jahres 1934 hat dank dem etwas gesundern Geschäftsgang nicht mehr weiter zu-, sondern gegenüber dem Vorjahre um 180 000 Fr. abgenommen; er beträgt 336 094 Fr.; davon fällt der namhafteste Teil, 293 048 Fr., wiederum auf die statutarischen Abschreibungen und die Verzinsung der Reserven, so daß der Substanzverlust 43 046 Fr. ausmacht. Der Verlustsaldo soll nach dem Antrag des VR, wiederum durch den Reservefonds getilgt werden. Der Reservefonds vermindert sich dadurch auf 338 962 Fr.

Das Aktienkapital ist mit 6,3 Mill. Fr. (4,2 Mill. Stammaktien und 2,1 Mill. Prioritätsaktien) unverändert. Der Hilfsfonds weist infolge der Unterstützungen bei 156 668 (160 450) Fr. abermals eine Verminderung auf. Den Kreditoren, die um etwa 650 000 Fr. auf 2,5 Mill. abgebaut wurden, stehen die um etwa 760 000 Fr. vermehrten Forderungen an Debitoren in der Höhe von 3,7 Mill. Fr. gegenüber. Anlagen im Ausland, die ebenfalls einen Zuwachs erfuhren, belaufen sich auf 2,38 (2,35) Mill. Fr., Wertschriften haben sich mit 1 Mill. Fr. nicht verändert, während sich der Bestand an Wechseln bei 89 920 Fr. gegenüber dem Vorjahre um etwa 110 000 Fr. niedriger stellt. Papierfabrikat, sowie Betriebsartikel und Vorräte — die alle mit merklich erhöhten Beträgen erscheinen — sind mit 954 167 (909 877) Fr. bezw. 890 057 (790 996) Fr. bilanziert. Die Etablissemente Albbruck, Carmignano, Magazin Mailand und Mandeure — die wiederum das Hauptaktivum darstellen —, sind mit 3,89 (4,68) Mill. Fr. bewertet. Sodann figurieren „Liegenschaften unabhängig von den Fabriken: Soyhières Quellen, Waldkonto und Liquidation Zell" mit 292 391 (329 915) Fr.

Im abgeschlossenen Geschäftsjahr gelang es dem Unternehmen, die Produktion seiner Fabriken in Deutschland und Italien zu steigern. „Trotz teilweiser Erhöhung der Rohstoff-Preise, vor allem beim Holz, sanken die Verkaufspreise überall weiter. Erst gegen Ende des Berichtsjahres trat in Deutschland und Italien ein Stillstand der Abwärtsbewegung ein, ja, es konnten sogar leichte Verbesserungen der Verkaufspreise erzielt werden, was in Deutschland wohl hauptsächlich auf die Zwangskartellierungen zurückzuführen ist, während sich in Italien für die Holzindustrie eine Besserung der Lage anzubahnen scheint. — In Frankreich dagegen hielt der Preiskampf in den feinen Sorten der Papeterie de Mandeure ungemildert an; gegen Ende des Jahres machten sich jedoch auch in diesem Lande Bestrebungen fühlbar, die darauf abzielen, Angebot und Nachfrage in Einklang zu bringen und damit die Gesundung der Industrie herbeizuführen. Erfreulicherweise wurden die Erzeugnisse der Papeterie de Pont-Ste-Maxence, an der die Basler Gesellschaft beteiligt ist, von der Krise weniger berührt, so daß die Fabrik das ganze Jahr hindurch voll arbeiten konnte."

Obwaldner Gewerbebank, Sarnen. bn. Der Bilanz auf Ende 1934 entnehmen wir folgende Hauptposten: Bilanzsumme 2,72 (2,82) Mill. Fr. bei 19 (25) Mill. Fr. Gesamtumsatz. Fremde Mittel 1,9 Mill. Fr. (—114 000 Fr.), eigene Gelder unverändeert 0,58 Mill. Fr.; Konto-Korrent-Debitoren 0,99 (1,03) Mill. Fr., Hypotheken 0,81 (0,78) Mill. Fr., Wertschriften 0,24 (0,28) Mill. Fr., von denen ungefähr die Hälfte auf schweizerische Bundes-, Staats- und Kommunalanleihen entfallen. Reingewinn 29 882 (35 694) Fr., der wiederum die Ausschüttung einer Dividende von 5% erlaubt.

Banque d'Epargne et de Prêts de la Broye, Estavayer-le-Lac. nf. Das Jahr 1934 schließt mit einem Reingewinn von 38 358 (37 271) Fr., aus dem das AK von 320 000 Fr. eine Dividende von 5¼ Prozent wie im Vorjahr erhält, während wiederum ein Betrag von 10 000 Fr. den Reserven gutgeschrieben und der Rest auf neue Rechnung vorgetragen wird. Die anvertrauten Gelder machen 3,41 (3,20) Mill. Fr. aus; die Akkreditierten stiegen auf 3,26 (2,96) Mill. Fr. — Bilanzsumme 3,93 (3,71) Mill. Fr.; Gesamtumsatz 19,01 (15,93) Mill. Fr.

Brienz-Rothorn-Bahn. Aus dem Geschäftsbericht für das Jahr 1934 geht hervor, daß das junge, im Jahre 1931 neu ins Leben gerufene Unternehmen sich im vergangenen Sommer wiederum einer regen Frequenz erfreute. Im ganzen wurden 32 375 Personen befördert gegen 36 972 im Vorjahre, 30 413 im Jahre 1932 und 27 013 im Jahre 1931. Das Resultat aus den beiden Betrieben — Bahn und Hotel-Unternehmung — ergibt einen Einnahmen-Ueberschuß von 2525 Fr. Die Gewinn- und Verlustrechnung schließt, nach erfolgten Abschreibungen und Einlagen in den Erneuerungsfonds, sowie nach teilweiser Tilgung der Erstellungskosten der elektrischen Licht- und Wasserpumpanlagen, mit einem Ausgaben-Ueberschuß von 4782 Fr. ab, der durch die Herbeiziehung der Reserve aus abgeschriebenem Aktienkapital gedeckt wird.

Elektrizitätswerk Schuls. -c- Die Energieabgabe ist im Geschäftsjahr 1933/34 auf 2,64 (2,47) kWh und die Betriebseinnahmen auf 214 006 (212 284) Fr. gestiegen. Der Betriebsgewinn wird mit 121 909 (127 915) Fr. ausgewiesen. Dieser Betrag wurde wie folgt verwendet: 65 000 Fr. zur Verzinsung des Dotationskapitals von 1 Mill. Fr., 6200 Fr. zur Verzinsung des Darlehens von 105 000 Fr. und 119 Fr. als Vortrag. Für die zweite Bauetappe, mit deren Arbeiten im Herbst 1934 begonnen wurde, bewilligte der Verwaltungsrat einen Kredit von 200 000 Fr.

A.-G. Waldhäuser und Tenigerbad, Somvix. (Korr.) Die Sommersaison 1934 hatte sich recht gut angelassen. Wenn die Zahl der Logiernächte dennoch nur 6698 (7529) beträgt, so ist dieser Rückgang der Witterung in der ersten Hälfte des Monats August zuzuschreiben. Der im Geschäftsjahr 1933/34 erzielte Reingewinn von 5606 (10 854) Fr. wird für dringende Anschaffungen zurückgestellt, wie i. V. Das AK. beträgt 150 000 Fr., die Hypothekarschulden stehen mit 460 000 Fr. zu Buch und die Sanierungsreserve mit 41 123 Fr., alles wie i. V. Die für 1,15 Mill. Fr. Bauwert versicherten Immobilien bilanzieren unverändert mit 461 749 Fr.

Marktberichte

Seidenstoffe

Zürich, 30. März. * Die politischen Störungen beeinflussen das Geschäft in ungünstiger Weise und verhindern namentlich Bestellungen auf lange Sicht. Die Kundschaft beschränkt sich auf die Deckung des täglichen Bedarfes und es fehlt infolgedessen der Fabrik an den notwendigen Grundlagen für einen normalen Betrieb. Diese werden ihr aber auch durch die Schwierigkeiten im Exportgeschäft und den auffallenden Rückschlag auf dem schweizerischen Markt entzogen. So werden denn auch, trotz der Saison, neue Betriebseinschränkungen gemeldet. Das Detailgeschäft hat sich dank der guten Witterung ordentlich angelassen, nimmt aber gegen früher an Bedeutung ab und es ist nicht in der Lage, die einheimische Erzeugung und die große Menge ausländischer Ware aufzunehmen. Der Druckartikel beherrscht den Markt. Neben den schon oft erwähnten Cloqué-Geweben und Mattkreppartikeln behaupten die Taffetas ihre Stellung. Setzt sich nach wie vor die Erzeugung im wesentlichen aus Rayon- und Mischgeweben zusammen, so spielen Seidengewebe sowohl in billigen bedruckten Qualitäten, wie auch in teurerer Ausführung immer noch eine Rolle.

Seiden und Seidenwaren

Lyon, 30. März. Geschäfte in raupenseidenen Garnen waren in den beiden vergangenen Wochen begreiflicherweise besonders schwach, da der Moment für spekulative Betätigung wenig angezeigt ist. Trotzdem bewirkte das momentane Bedürfnis eine Anzahl kleinerer Verkäufe, die aber im allgemeinen von wenig Einfluß auf die Märzquoten waren. Immerhin ist im Vergleich zu den Ziffern des letzten Jahres ein Plus zu verzeichnen, was aber wohl mehr der geringen Verwendung von synthetischem Material als einer allgemeinen Verbrauchszunahme zuzuschreiben ist. Auf den Ursprungsmärkten fehlt es nicht an günstigen Angeboten, jedoch steht diesen äußerste Zurückhaltung der Käufer gegenüber. Shanghai und Kanton mußten die wenigen zustandegekommenen Abschlüsse mit Nachlässen annehmen und in Yokohama beobachtet man unregelmäßige Notierungen für Lieferungsware. Italien sieht seine Exportumsätze ständig zurückgehen und der Innenkonsum vermag nicht die bereits eingeschränkte Erzeugung ganz aufzunehmen. Das Marseiller Kokongeschäft blieb ohne Anregung mit Tendenz für Preisrückgang.

Das Sommerverkaufsgeschäft fertiger Gewebe hat bereits eingesetzt und entwickelt sich normal, allerdings nur in geringen Einzelmengen mit kurzen Lieferungsfristen. Besonders neue Bindungen sind nicht geschaffen worden, so daß der Absatz sich namentlich auf glatte Crêpe de Chine, Marocain und Taffete bezieht. Kleine Façonnés, mit Metallpunkten bestickte sowie bedruckte Ware sind beachtete Phantasieartikel. Krawatten- und Schirmstoffe haben wieder gut zu tun und im allgemeinen ist die Weberei mit Arbeit für die nächste Zeit versehen.

Neue Aktiengesellschaften

Fabrik für Firestone Produkte AG., Pratteln. Zweck: Fabrikation und Verkauf von Gummireifen und anderen Gummiprodukten nach den Patenten, Verfahren und Methoden der Firestone Tire and Rubber Co., Akron (U. S. A.). AK: 2 Mill. Fr.; VR: Adolf Dätwyler-Gamma, Industrieller in Altdorf; Johs. Meyer-Rusca, Kaufmann in Seeb bei Bülach; Emil Hindenlang-Haessig, Bankdirektor in Basel; Direktoren: Dr. Walter Dätwiler, Schinz, Chemiker in Altdorf, und Robert Bult, Kaufmann in Basel.

Immobilien A.-G. Ringstraße Bern, in Bern. Zweck: Ankauf, Verkauf und Verwaltung von Grundstücken, insbesondere an der Ringstraße in Bern. AK: 500 000 Fr.; VR: Fritz Kapp, Baumeister, Biel; Franz David Widmer, Kaufmann, Biel.

Kapitalveränderungen

Vereinigte Schweizerische Rheinsalinen, Schweizerhalle. Erhöhung von 1,5 Mill. auf 2,5 Mill. Fr. durch Ausgabe von 1000 neuen Namenaktien. Neue VR: Dr. Adolf Koch, Regierungsrat, Frauenfeld; Dr. Rudolf Niederhauser, Regierungsrat, Basel; Fritz Lugg, Regierungsrat, Aarau; Jakob Renggli, Regierungsrat, Luzern; Dr. Angiolo Martignoni, Regierungsrat, Lugano; Albert Picot, Regierungsrat, Genf.

Volksmagazin Victor Mettler A.-G., St. Gallen. Reduktion von 900 000 Fr. auf 500 000 Fr. durch Annullierung von 400 Aktien.

Konkurse. Heinrich Meier, Restaurateur zur „Hungaria", Zürich 1. Otto Brauchli, Gärtner, Zollikerberg. Baugenossenschaft Gertrudstraße, Zürich 3. „Vapag"-Vertrieb alkoholfreier Produkte AG., Zürich-Albisrieden: (Diese Gesellschaft ist im Jahre 1934 gegründet worden. AK: 120 000 Fr.; das Ragionenbuch nennt als VR: Dr. Max Brumann, von Jona; Heinrich Fritz, von Zürich; Waldemar Negenborn, deutscher Staats-Angehöriger). Fritz Minder-Bötschi, Schuhmacher, Huttwil. Hermann Hofmann, Eigentümer des Bahnhofbüfetts, Courtepin. Elvezio Sulmoni, Baugeschäft, Dulliken. Kohler & Dupraz, Comestibles, Lausanne. Willy Schmitt, Buchdrucker, Lausanne.

Nachlaßstundungen. Adolf Gautschi, Baugeschäft, Zollikon. Raymond Wagner, Café du Jura, Moutier. Gustav Schwald-Tschudi, mechanische Bau- und Möbelschreinerei, Pratteln. Johann Baltisberger, mech. Zimmerei und Chaletfabrik, Vordemwald. Justine Sauterel, Metzgerei, Rolle. Bardet & Chappuis, „Cinéma Select", Vevey.

Reklameteil

Weise väterliche Vorsicht

Welch bessere Vorsichtsmaßregel könnten Sie wohl bei Beginn des Frühlings treffen, als die Kraft und die Widerstandsfähigkeit Ihres Organismus zu vergrößern und Ihr Blut, das eine Quelle von Gesundheit ist, zu bereichern?

Machen Sie darum eine Kur mit Pink Pillen und lassen Sie diese von allen nehmen, die Ihnen lieb und teuer sind. Die Pink Pillen sind eine richtige Mischung von energischen Anregungsmitteln, die jedes für sich, eine besondere Wirkung auf den Organismus ausüben. Die Vermischung dieser Stoffe macht aus ihnen ein Stärkungsmittel von großem Wert. Nach einer Kur mit Pink Pillen werden Sie einen regeren Appetit, frische Kraft und neue Munterkeit empfinden. Das kommt daher, weil dieses Stärkungsmittel, durch Erneuerung des Blutes, die Quelle selbst der guten Gesundheit bereichert und neu belebt hat.

Eine Kur mit Pink Pillen wird Ihnen helfen, der Krankheit Widerstand zu leisten.

In allen Apotheken. Dépôt: Apotheke des Bergues, Quai des Bergues, 21, Genf. Fr. 2 per Schachtel.

Splendid-Habana

der bestbekannte, gepresste 1-Fr.-Stumpen in der Schweiz

Gademanns Handelsschule ✧ Zürich

Aelteste, neuzeitlich eingerichtete Privat-Handelsschule Zürichs. Moderne, der Praxis angepaßte Lehrmethoden. Ausbildung für sämtliche kaufmännischen und verwaltungstechnischen Disziplinen (allgemeine und höhere Stufe) in getrennten Abteilungen für Damen und Herren, jüngere und ältere Leute. Abschlußdiplom, Buchhalter-, Sekretärinnen- und Verkäuferinnenkurse. Vorkurse für Lehrlinge. Alle Fremdsprachen. Kurse für die Fächer: Stenographie, Maschinenschreiben, Buchführung, Sprachen etc. können täglich begonnen werden. Eigenes Schulhaus. Kostenlose Stellenvermittlung. Neutrale Berufsberatung. Auskunft und Prospekte durch das Sekretariat der Schule Geßnerallee 32. Tel. 51.416.

Bernáth Aurél: Reggeli pihenő

NEMZETI KIÁLLÍTÁS

Szabadság-ünnepünkön nyílt meg a Fővárosi Képtárban dúsmenésű hazai képzőművészetünknek tavaszi felvonulása. Tekintettel arra, hogy minden irányzat képviselte magát - mégpedig arányosan, hű és igen biztató keresztmetszetét kaptuk képzőművészeti életünknek. Ebből a halmas anyagból is kiválnak a következők: Egry József, Diener-Dénes Rudolf, Márffy Ödön, Schubert Ernő, Bernáth Aurél, Beck Judit, Kmetty János, Hermann Lipót, Mattioni Eszter, Frank Frigyes, Vörös Géza, Kántor Andor, Rozsda Endre, Zemplényi Magda, Medveczky Jenő, Bán Béla, Ruzicskay György, Szigethy István, Bródy Lili, Solymossy Róza, Bényi László és Delly Rózsi. A szobrászok közül ki kell emelni: Beck András, Szandai Sándor, Nóti András, Vojvoda János, Lajtha István, Borbereki Kovács Zoltán, Varga Oszkár, Forgách-Hahn Erzsébet, Wilt Tibor, Frank Magda, Kunváry Lilla, Kallós Ede és Csorba Géza művei.

Berend Ilona

Hos
kos

El
tümj
négy
selye
elővé
kék
díszí
empr
szokt
szel.
nyak
oldalra gombolva. Beige emprimé kosztüm herrnfazonnal, kabátján berakott seszlivel, melyet széles barna paszpol díszít. a kosztüm szoknyája sima, egye-fehér franciás emprimé kosz- csipkezsabóval. *Az emprimé mkosztümöket Szita taftra és ozza, hogy tartásuk tökéletes* kisruhák közül legjobban egy ű szövetruha tetszett gloknis l, a csípő két oldalán két-két Szita-kollekció elmaradhatat- ai *a tündérszép estélyi toaletek,* özül nem egyet a színpadon szontlátni. Álomszerűen szép volt a karcsú, szőke, magas a borsózöld, fehér margaréta- primé estélyiben, melynek kü-

A pesti díva
masabb esemény
tató. A színpad
lelkes és teh
mindig újszerű
mutat a pesti d
kollekciói révé
is ismertté tet
Tavaszi bemu
premier izgaln
„nézőtéren" o

1937 nov.

Kapunyitás a Művészegyletben

Bernáth Aurél az első kiállító

Talán még sohasem hangzottak el a Művészegyletben olyan meleg és őszinte üdvözlőszavak, mint ennek a kiállításnak megnyitásánál. Brogyányi Kálmán hangjából nem a szokványos, minden kiállítónak járó szívélyesség hangzott, hanem az afölötti öröm, hogy a magyar képzőművészet egyik legelső emberét üdvözölhette az idén a Művészegylet első kiállítójaként.

Nekem is örömöm van. Bevallom t. i., hogy a becsületes kritikusnak nincs nagyobb öröme, mint amikor módja van valamit fenntartás nélkül elismerni. Mifelénk a kritikus úgyis csak ilyenkor nyilatkozhat meg teljes nyiltsággal. Tudjuk, a tájainkon uralkodó dilettantizmus a sajtóban és a hivatalos közegeknél egyaránt megtalálja a maga hasonszőrű pártfogóit és módját ejti, hogy kiüsse az érdemes-mértéket tartani akarók kezéből a bíráló tollat.

Bernáth Aurél, mint a korszerű képzőművészet minden komoly reprezentánsa, végigjárta a modern képzőművészeti törekvéseknek azt az iskoláját, amely ha egyes megnyilatkozásaiban talajtalanná is vált és a legtöbb esetben elijesztette az újtól írtózó polgárt, olyan fegyverzettel látta el a rajta keresztülmenőt, amely nélkül ma komoly képzőművész nem lehet meg. Bernáth Aurél művészi pályafutása bizonyítja legjobban, hogy milyen tudatlansággal bélelt rosszindulat a szülője azoknak a mende-mondáknak, amelyek nálunk, sajnos, fél évszázadnyi késéssel még mindig a közvéleményt jelentik, hogy a modern képzőművészet csak amolyan lelkiismeretlen csalás. Csak aki tudja, hogy mennyi kétely és önmarcangolás érleli ilyen nyugodttá és kifejezővé a művészi alkotást, mint amilyenek Bernáth Aurél képei, érzi meg igazán az ilyen gondolkodás kultúrát ölő mivoltát. Bernáth Aurél a magyar piktúra Barbisonjából, Nagybányáról indult neki a világnak. A háborúutáni Németországban, a korlátlanul szabad művészeti törekvések néhai hazájában kötött ki. (Egyszer volt, hol nem volt...) Belekerült a „Sturm" forgatagába. Kubizmus, expresszionizmus, futurizmus, dadaizmus. Akármilyen értékes tanulóévek voltak azok, rájött, hogy ezeket az értékeket át kell mentenie valamilyen formaiságoktól és doktrináktól mentes festői nyelvezetbe. Keserves, küzdelmes esztendők következtek. Viaskodások az ecsettel, önmagával s a világgal. Két álló évig képtelen volt vászonhoz nyúlni. Csak a vajúdás nehéz évei után tudta folytatni ott, ahol valamikor Nagybányán abbahagyta. Újra kezdte a Ferenczy Károly teremtette tradicionál, de új látókörrel, új fölszereléssel. Már első pesti kiállítása 1928-ban meghozta a teljes sikert, amely rövidesen odaállította a magyar képzőművészet legelső reprezentánsai közé. Az elmult tíz év pedig eljuttatta legjava alkotásait a nagy magyar és európai múzeumokba és gyüjteményekbe.

Bernáth Aurél és egy-két hasonló gondolkodású és festői felfogású piktor (Szőnyi, Aba Novák, Berény, Diener Dénes, Egri) művészete irányt szabott az új magyar piktúrának azzal, hogy a modern törekvéseket beleágyazta a magyar élet és a mult tradicióiba.

Kevés művésznél esik annyira össze a művészi és az emberi megnyilatkozás, mint Bernáth Aurélnál. Nem frázis, amikor azt mondja, hogy a művészetben a jó dolgok véletlenül születnek és épúgy, mint ahogy akarni, megakadályozni sem lehet azokat. A képeken szinte érezni azt a simogató szeretetet, amellyel Bernáth Aurél a szállodai vizeskorsótól az élő emberig a dolgokat nézi. Azt adja vissza képein, amit így a szemével érez és a szívével lát. Fest belső szükségességből, mert öröme telik benne és ha nem is tudatosan, de örömet akar szerezni.

A kiállítás, amely a művész legújabb alkotásait mutatja be, a Művészegyletben, Káptalan u. 13/a. már csak néhány napig marad nyítva.

Reichentál Ferenc.

MA ESTE

a szép Pepina gyilkosa

Idlbeck Mátyásné éhségsztrájkba kezdett és beszüntette a beszédet

Pozsony, szeptember 23. A múlt év telén kegyetlen gyilkosság történt a Dornkappel-dülőben. Idlbeck Mátyás volt kantinos felesége baltával agyonverte 21 éves Pepina nevű leányát s holttestét a téglagyár mellett levő illemhely gödrébe dobta. A gyilkosság még a múlt év december havában történt és a holttestet április közepe táján találták meg. Idlbeck Mátyásnét férjével együtt letartóztatták, időközben azonban kitünt, hogy Idlbeck Mátyásnak semmi köze nincs a gyilkossághoz és így a vizsgálóbíró elrendelte szabadlábrahelyezését.

A gyilkos asszony az utóbbi időben a pozsonyi kerületi bíróság fogházában éhségsztájkot kezdett, azonkívül teljesen beszüntette a beszédet.

Az éhségsztrájk következtében teljesen lefogyott és még mesterséges táplálás útján sem lehetett rábírni arra, hogy ételt vegyen magához. A fogház igazgatósága Idlbeck Mátyásnét a fogházorvossal megvizsgáltatta, aki megállapította, hogy

az asszonynál kezdődő elmebaj tünetei mutatkoznak.

Ennek alapján Idlbecknét ma elmeállapotának megvizsgálása céljából átszállították a pozsonyi állami kórház elmeosztályára.

A pozsonyi esküdtbíróság novemberben tárgyalta volna Idlbeck Mátyásné bűnügyét, azonban a vádlott elmebetegsége miatt az esküdtszéki tárgyalást nem fogják megtartani.

— **Bomba robbant a templomban.** Londonból jelentik: Az angliai Belfastban kedden az egyik külvárosi templomban bomba robbant. A nyomozás során megállapították, hogy dinamittal töltött ólomcsövet helyeztek el a Szent Teréz templom szellőzőkészülékében és a pokolgépet időrögzítővel látták el. A robbanás nem okozott súlyos károkat. A tetteseket keresi a rendőrség.

— **VI. társasutazás a párisi világkiállításhoz,** legjobb rendezésben, utazással, szállodával, ellátással, programmal, vezetéssel, borravalókkal Kč 1300. Indulás október 10-én. Uranus utazási iroda, Bratislava, Masaryk tér 5.

Elsőrendű szigorú ort. kóser étterem, magyar konyha, szolid árak

ROSENBAUM-ÉTTEREM

Praha I., Dlouha tr. 41. Telefon 63274.

— Uj vez[illegible]tott az ungvári

Bútort Weinernél

Bratislava, Royko-passzázs
Telefon 41-39)
A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás

Kassai mozgók műsora szeptember 24-én:

Capitol: Mária nővér.
Tivoli: Sztár a konyhában.
Central: Fekete légiók.

— **Készül az új könyvmáglya.** Salamancából jelentik: Kedden megkezdték a felkelők Spanyolország területén Franco tábornok könyvtártisztogató rendeletének végrehajtását. A nemzeti gondolattal ellenkező munkákat eltávolítják a könyvtárakból s megsemmisítik azokat. A rendelet értelmében nem szabad megkegyelmezni a világhírű íróknak sem. Sőt, azok a könyvek semmisítendők meg elsősorban, amelyek magas irodalmi szinvonala és művészi értéke alkalmas arra,

SZINHÁZ·KÖNYV·KULTURA

Bernáth Aurél képkiállitása

POZSONY. — Amint a PMH már jelentette, a mult héten nyilt meg Pozsonyban Bernáth Aurélnak, a hires budapesti festőművésznek a pozsonyi képkiállitása.

A legtöbben nálunk csak hirből ismerik a Mestert. A mindenféle akadályok olyan hidat vertek, hogy a néven kivül, néhány reprodukción felül és azon a tényen kivül, hogy itteni mükritikusaink szerint a szlovenszkói magyar festőművészek közül Bernáth Aurélnak több epigónja van, az itteni közönség nem nagyon tájékozott. A kiállitást éppen ezért előzte meg a fokozott kiváncsiság és ugyancsak ezért a kiállitásnak egészen külön szerepe is volt. Mig más alkalommal uj kiállitástól mindenkor a kiállitó müvész müvészeti fejlődésének csak egy ujabb fokozatát várjuk, Bernáth Auréltól a közönség, az érdeklődő rétegek — és valljuk meg ez alkalommal egészen különlegesen érdeklődtek — az első, a mindenre kiterjedő bemutatkozást várták.

A müvész harminc müvével mutatkozott be. Festmények és akvarellek. Számban nem sok, de tartalomban elénk tárja Bernáth Aurél teljes, uj irányba törő művészetét témabeli és kifejezésbeli sokféleségében.

A mükritika a következőket állapitotta meg Bernáth Aurél müvészetéről: A rajz háttétbeszoritásával a tiszta festőiséget emeli ki. Az egyszerü szemlélő, aki mégis a művészet — keresés áhitatával figyeli meg a Művészegyesület kis termében elhelyezett — és sajnos nem mindig előnyösen kifüggesztett müveket (pl. miért kellett bizonyos akvarelleleket az oldalkiszögellés függőleges sikjába rakni?) — ez a hivő szemmel kereső közönség keresetlen, de mély meggyőződéssel állapitotta meg: a képek szépek. Ahogy az igazi müvészetet nem szoktuk szuperlativuszokkal magasztalni: „sosem volt, legnagyszerübb és legremekebb", hanem csak a méltó, de mégis mély szóval: „szép."

Szlovenszkói kiállitásaink repertoárja nem nagyon gazdag. Sok dilettantizmus, sok keresés, ahol egy müvésznek két egymás mellett függő képe külön világnak látszik és néha-néha felcsillanó tehetség, melyet a helybeli fáma az égig emel vagy a földig lerántt. Bernáth Aurél a müvészet kikristályosodott fokát hozta ide, a mindenben — egy, kiforrt művész alkotásait.

Ha rápillantunk a telt, meleg szinekben csillogó képekre ,nem érezzük a rajz konturjait. Megszoktuk, hogy a térbeli jelenségeket és részleteket a vonalakszük keretében szemléljük. Első szempillantásunk a konturoké, a második a szineké. Ebben a meglátásban a szinek csak a körvonalak kitöltései, a másodrendü tartalom. Bernáth Aurél és a vizualizmus megmutatta, hogy van más meglátás is. A szinek szemlélete. Amikor a viszony teljesen megfordul: a szinek önmagukban a tartalom, a körvonalak, az alak csak másodrendü velejárója a meglátásnak. Hasonló elképzeléssel indultak meg mások is, de csakhamar oda jutottak, hogy a rajz, a kompozició és az értelmi szemlélet meghazudtolásával kusza szinfoltok tömegét teremtették. Bernáth Aurél az első lépést megtette: a szineket helyezte az uralkodói polcra, de a másikat igaz művészetével kikerülte: a kompozició megmarad, a rajz lenyügző hatása élénken él, csak a minősége változik meg. Lényege már többé nem a vonalak elválasztó hatása, hanem a szinek hegemóniájának megfelelően a szinek egymástól távolodottsága. A rajz konturjait abban látjuk, hogy a szinek határa véget ér. Ilyen megszoritással érte el a vizualizmus létjogosultságát Bernáth müveiben és ezen az alapon lépett a magyarországi művészet uttörő irányai sorába.

A szinek beszélnek, a szinek fejezik ki a tartalmat és a mozgást. Az emberi alakokon bizonyos megmerevedés, bizonyos elernyedés ömlik végig, mint a megkapó „Családon" (az apa, az anya és a gyermek kompozicióját) vagy az „A müteremben" cimü kép személyein, de az élénkség, a mozgás mégsem hiányzik. Ott látjuk a telt bordószin, a meleg zöld szin megragadóbbnál megragadóbb változataiban. A szinek szürke, visszatérő harmóniája legtökéletesebben fejezi ki az unalom hangulatát a „Hotelszobá"ban.

A szinek felett huzódó fátyol, a vizualizmus lélekszeme, elmélyiti a látást. — Nem látjuk már a hotelszoba szürke, mindennapi tárgyait, mint az érzés tárgyát, nem is ugy gondoljuk, mintha ők volnának az ernyedt hangulat szimbólumai, hanem ugy érezzük, hogy ezek a tárgyak, az asztal, a függöny, az ablak maguk az ernyedtség, az unalom szürke hangulata. Néhány téma több változatban fordul elő. A „Tanulmány a Filozófiához" egy nagyobb kép előzménye. Akvarellben a szinek nyersebbek, van önálló életük, de a léleklátás fátyla hiányzik. A mulő szemlélet fátyla még nem fedi be. A két olaj — az egyik skiccszerübb, a másik kidolgozott és finom — már a teljes vizuális látás jegyében születtek. Mindegyik személynek más az alapszine, más a sötét háttér hangulata, amely a három különálló, de egy eszmében elmerült alakot egységes kompozicióba hozza. Nem körvonalak, nem térbeli konturok, a szinek egymásmellettisége. Többször látjuk a fák zöldjében virulló parkot. Háromszor más hangulat: a „Park nyáron" (akvarell) éles zöldben, szinte ugy érezzük a nyár maga a maró, éles zöld, a „Park" (ugyancsak akvarell), finomabb, átmenetibb, mozgó szinekben és végül a „Parkjelenet", amelyben az első akvarell szinte bántó egyformasága feloldódott, az éles szinek megbékült egymásbaolvadásban mozognak, kavarodnak, élnek. Három hangulat, háromféle kifejezés, de a müvész kiforrtsága eggyé olvasztotta. Nagyon megkapó a „Játszó gyermek" (pasztell) finom, idillikus hangulatával és akvarelljei közül, melyeknél a technikai kivitel a vizuális finomságot általban kissé háttérbe szoritja — a „Nő kagylóval" a „Reggel" és a „Nő a balkónon". Vannak szociális témái is: a „Munkások", a „Kikötőmunkás" és bizonyos fokig a két „Mosónő". Megbékélt, finomságba ernyedt hangulatuk nem a propaganda riadója, nem is a kuriózum-keresés csodálkozó fintora, a hogy a hasonló témáknál annyiszor látjuk. Bernáth ezen a téren is következetes marad alapfelfogásához. A csendes elismerés, a munka tiszteletе ömlik végig a finom, rajzban ernyedt, de szinharmóniákban oly mozgalmas kompozicióon.

Bernáth Aurélt nem érdeklik a formák testi szemmel látott reális élei és nem érdeklik az absztrakt spekulációk ferdeségei. Témákat lát meg, életet, tájakat és alakokat és a témákat a valóság kijózanitó merevségéből az álomszerüség megbékélt, csendes világába emeli. Témákat ad nekünk, de nem önmagukban, józanságukban, hanem a szinek álomszerü, telt harmóniájában. Meleg, simogató szinekkel örvendeztet meg és sok, mélyre szálló szépséggel.

DUKA ZÓLYOMI NORBERT.

Milyen idő várható

Keddre virradó éjszaka derült ég mellett hüvös időjárás lépett fel. — Időjóslat: Nyugaton változó felhőzet, helyenként csapadékra hajló, keleten nyugati széllel meglehetősen hüvös.

— **TÁRSADALMI ÁLDOZATKÉSZSÉG ENYHITI LOSONCON A TANTEREMHIÁNYT.** Tudósitónk jelenti: A losonci főgimnázium magyar tagozatán a VII. b. osztály tanulói tanterem nélkül maradtak. Hogy a növendékeknek ne kelljen délután előadásra járni, a szülői társulat vezetői, dr. Dávid Sándor elnök és Martinkó Mátyás titkár tárgyalást folytattak az intézet szomszédságában levő zsidó szentegylet elnökségével, hogy helyiségét tanitás céljára engedje át a VII. b. osztálynak. A szentegylet a kérést teljesitette és helyiségét a folyó iskolai évre ingyen bocsátotta a szülői társulat rendelkezésére.

— **LONDON KÖLTSÉGVETÉSE 7 MILLIARD Kč.** Tudvalevő, hogy London a föld legnépesebb városa. Külvárosaival együtt mintegy hét és félmillió a lakossága. Már a rómaiak idején is jelentékeny település volt itt Lundinium és Londinium néven. A hatalmas város természetesen óriási pénzekkel dolgozik. London költségvetése meghaladja Magyarország költségvetését. Jóval több, mint 2 milliárd csehszlovák koronának megfelelő összeg.

— **FELÉBREDT A NEWYORKI CSIPKERÓZSIKA.** Londonból jelentik: Ruth Hedgcock, a 18 éves newyorki Csipkerózsika, héthavi álma után felébredt, néhány lépést tett a szobájában és környezetével beszélgetett. Ez volt az első ébrenléte március óta. Teljesitménye eltörpül a csikágói Csipkerózsika, Patricia McGuire álma mellett, amely már három éve tart.

A detronizált szépségkirálynő

Newyorkból jelentik: Betty Cooper kisasszony, az 1937-es Miss Amerika dicsősége váratlanul atyai közbelépés következtében véget ért. A szőke szépségkirálynő már több hollywoodi filmajánlatot is kapott, de mindegyikről le kellett mondania, mert atyja szigoruan megtiltotta neki a további szereplést. Betty ugyanis a folytonos ünneplések és versenyizgalmak miatt öt kilót fogyott. Az apai szigor másik oka az volt, hogy a különböző versenyeken minél lengébb fürdőruhában kellett megjelennie, az ifju szépségkirálynő egyizben meghült, s a hülés bronchitissé sulyosbodott. A szigoru atya a bánatos szépségkirálynőt lemondatta ciméről és sürdősen pihenni küldte egy eldugott falucskába. A bizottság kénytelen volt az idei szépségkirálynői cimet a második helyezett Emerick Brunette kisasszonynak adományozni.

— **HÁROM HAVI FOGHÁZ EGY LEÁNY SZEMEVILÁGÁÉRT.** Nyitráról jelentik: Az Aranyosmarót melletti Aranyos községben mult év novemberében tollfosztás idején vidáman évődtek a legények és a leányok. Közben az egyik legény betörte az ablakot, amelynek üvegszilánkjai Sztrapka Teréz szemébe vágódtak. A sulyosan sebesült leányt a pozsonyi klinikára szállitották, de segiteni nem lehetett rajta és egyik szeme világát elveszitette. A nyomozás megállapitotta, hogy az ablakot Megó János nevü legény törte be, akit most vont felelősségre a biróság és tagadása ellenére három havi fogházbüntetésre itélte. Az elitélt felebbezett.

— **SPANYOLORSZÁGI MÜKINCSEK — AMERIKÁBAN.** A spanyolországi zürzavarban ellopott mükincseket — nagyértékü festmények gyüjteményéről van szó, amelyeket Mexikóba szállitottak — a neworleansi Notre-Dame szeminárium megvételre ajánlották fel. A szeminárium a megvételre nem hajlandó. A neworleansi katolikusok a szükséges vételárat előteremtették, hogy a festményeket a most épülő pompás szeminárium ajándékozzák; ámde a szeminárium elöljárósága kijelentette, hogy az egyház elrabolt tulajdont nem fogadhat el még akkor sem, hogy ha azt megveszik és neki ajándékozzák.

Az orvosok izzadás ellen a
SUCHOLIN
spec. gyógykrémet ajánlják
Kapható drogériákban, gyógyszertárakban

ROMS
?

Buenos A
agyonlőtte magát
Albrecht főhe

BUDAPEST. — (Szerkesztőségünk telefonjelentése.) Megdöbbentő öngyilkosságról érkezett hir ma Buenos Airesből. A hir arról szól, hogy a jelenleg Délamerikában tartózkodó Albrecht főherceg titkára, Edvy Illés Lajos tengerészkapitány az argentínai Posadas városban szivenlőtte magát s mire segitség érkezhetett volna, a szerencsétlen ember meghalt.

A tragikusvégü tengerészkapitány néhai Frigyes főhercegnek volt legutolsó

Tömeghiszté
a magyar társa
egyik budapesti

Egy fiatal nő idegrohama robl

BUDAPEST. — (Szerkesztőségünk telefonjelentése.) Rendkivül különös és sulyos tömeghisztéria tört ki ma délelőtt a köztponti járásbirósági épületének folyosóján egy csoport beteg ember között. A járásbiróság épületében van ugyanis az OTI egyik hivatalos helyisége, ahol az orvosi felülvizsgálatot szokták megejteni. Ma dél-

Milyen idő várható

Keletszlovenszkó és Kárpátalja kivételével szombatra virradó éjszaka ujabb esőzés állott be, amely azonban mára jórészt megszünt. A hőmérséklet kissé csökkent. Maximuma Ungvárott 20 fok volt. — Időjóslat: Változó felhőzet, jobbára azonban száraz, Szlovenszkón melegebb, délnyugati szél.

— BETILTOTTAK EGY SZÉLSŐ JOBBOLDALI LAPOT MAGYARORSZÁGON. Budapestről jelentik: A belügyminiszter a Budapesten Fiala Ferenc felelős szerkesztésében és kiadásában megjelenő szélső jobboldali „Összetartás" cimü politikai hetilap további megjelenését és terjesztését szeptember 19-től számitott harminc napra betiltotta. A betiltásra ezért került sor, mert az emlitett lap szeptember 12-én megjelent számában közzétett „Miért tiltották be a nürnbergi társasutazást?" cimü közleménye az ország külpolitikai érdekeit sulyosan veszélyezteti. Ugyanekkor a belügyminiszter a Budapesten „Magyarország" cimen megjelenő politikai napilap országos uccai terjesztési engedélyét három napra, vagyis a szeptember 19., 21. és 22. keltezéssel ellátott lapszámokra megvonta. Az indokolás szerint a „Magyarország" szeptember 16-án megjelent számában közzétett „Kik hát a külföldi németek?" cimü közleménye az ország közrendjét veszélyeztette. Ugyancsak megtiltotta a belügyminiszter a Sopronban megjelenő „Sopronvármegye" cimü napilap uccai terjesztését szeptember 19-től kezdődőleg kétheti időtartamra, vagyis október 2-ig bezárólag. A lap legutóbbi számában ugyanis „Magyarország és a nemzeti szocializmus" cimen cikk jelent meg, amelynek tartalmát a belügyminiszter veszélyesnek tartotta az ország külpolitikai érdekeire és belső rendjére.

Fegyveres rablóbanda egy pestkörnyéki villa

Katonai fegyverekkel órákon át vé a villa lakói a fegyveres támad

BUDAPEST. — (Szerkesztőségünk telefonjelentése.) Titokzatos és eddig föl nem deritett éjszakai tüzharc folyt le az elmult éjszaka a Budapest közelében levő Csobánkán, az ottani margitligeti villanegyedben. Éjnek idején a csobánkai főjegyzőt telefoncsengetés riasztotta fel.

A főjegyző fölvette a kagylót és a telefonban Rónay ezredes özvegye kért segitséget izgatott hangon — mint mondotta, — egy rablóbanda körülzárta a villáját és fegyvertüz alatt tartja.

A főjegyző azonnal telefonált Pomázra a csendőrségre s onnan kért segitséget, de addig is, amig a csendőrség meg községbeli férfi fe gitségére ment.

Az egyre erősöd lehetett megköze nan is viszonozt

Csak annyit láttak 12 emberből álló c den oldalról tüz a megérkeztek a cse támadókat, hogy a azonban beszüntett a közeli erdőkbe m tek. A csendőrség tartó hajsza után veres támadókat e

A nyomokból it megsebesülhettek megszüntek.

Valószinü, hogy a ték. A megtámadot leánya, egy rokka lakott s ezek kato tották távol a tám ben meg is sebesü éjszakai tüzharc ü megindította a ny

Erőteljes, vérmes, kövér emberek igyanak reggelenként felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József" keserüvizet, mert ez rendes gyomor- és bélmüködést biztosit, lényegesen előmozditja az emésztést és az anyagcserét s a vérkeringést az egész szervezetben megélénkiti. Az orvosok is ajánlják. 90

Utazzatok LIDO-aut

9. 25. 9 nap Párisban . .

Megnyilt Bernáth Aurél pozsonyi képkiállitása

POZSONY. — Szeptember 16-án este nyilt meg ünnepélyes keretek között Bernáth Aurél, az ismert budapesti festőművész pozsonyi képkiállitása. A PMH már néhány nappal ezelőtt rámutatott arra a nagyjelentőségü eseményre, hogy elsőizben magyarországi müvész és még hozzá Magyarország festőművészetének egyik legkiválóbb reprezentánsa állit ki Pozsonyban.

A megnyitásra szépszámu, előkelő közönség gyült össze: ott volt Ferenczy Béni, a neves budapesti szobrász, Zamoyski gróf lengyel szobrászmüvész; a szlovenszkói festők közül ott volt Pálffy Péter, Lőrincz Gyula, Stern Ármin; a szlovák müvészegyesület képviseletében Alexy, Križán és Struhár jelentek meg; Pöstyénből eljött Winter vezérigazgató, az ismert mübarát, akinek müvésztelepén töltötte el Bernáth Aurél a nyarat.

Riegele Alajos nyitotta meg németül a kiállitást a pozsonyi Müvészegyesület nevében. Röviden rámutatott a Müvészegyesület legfőbb céljára, melyet már évek óta valósit meg kitartással, hogy kollektiv kiállitások keretében a müvészeket közel hozza a közönséghez. Ezen igyekezetében mindenkor helyet adott a legmodernebb irányok müveinek is. Riegele hangsulyozta a Müvészegyesület általános jellegét, me' nek mindenkor az a legfőbb hivatása, ho a müvészettel szemben a megértést elősegi se. Az előbbi materialista kort müvésze realizmusával együtt uj idő váltotta fe mely ujra visszatért a lélekhez és az érzés hez. Ilyen értelemben üdvözli Bernáth Aurélt a Müvészegyesületben.

Brogyányi Kálmán magyar nyelven üd vözölte Bernáth Aurélt. Kiemelte a kiállitá fontosságát, melynek keretében elsőizben üdvözölhet magyarországi müvészt a Müvészegyesület falai között, mert — ugy mond —, ha történtek is bizonyos lépések vagy látogatások, azok sohasem tudtak a magyar közönség közelébe férkőzni.

Röviden méltatta Bernáth Aurél munkásságát. A müvész 1928-ban tünt fel először budapesti kiállitásán különlegesen érdekes képeivel, melyekben a rajz háttérbeszoritásával a szinek hatását emelte előtérbe. Igy lett uj müvészi irány, a vizuális festészet uttörője s mint ilyen a tisztán magyar festőiség képviselője.

A közönség meleg ünneplésben részesitette a kiváló müvészt.

A festményekből és akvarellekből álló érdekes kiállitás méltatására még visszatérünk.

Az öngyilkos Hajós József cs. és kir. kamarás ezerholdas birtokát a Kisbirtokosok Országos Hitelszövetkezete vette meg

195.000 pengőért kelt el a hatalmas fejérmegyei birtok, amelynek eredeti kikiáltási ára 280 000 pengő volt — A vételárból alig lehet egy-két hitelezőt kielégiteni

Ez év április 30-án verték meg először a dobot néhai *Hajós* József cs. és kir. kamarás, volt ulánuskapitány hatalmas *dömsödi birtoka fölött*. 280.000 pengő volt akkor a birtok kikiáltási ára, de nem akadt vevő. Ugylátszik, azok az érdekeltek, akik a dömsödi községházán megjelentek, tudták, hogy itt

— lejebb megy még majd az ár,

— *kell a pénz a rengeteg hitelezőnek.*

Körülbelül *4 milliárd* koronára becsülik Hajós József, a volt ulánuskapitány és hires magyar gavallér adósságát. Éppen 37 éves volt 1927-ben, amikor

a kártyaasztal mellől elindult a halálba.

Lement a dömsödi családi kuriába és *agyonlőtte magát.*

Csak hosszu idő multán derült ki, hogy tulajdonképpen mi történt *a halálos lövést megelőzően.* Mert az első pillanatban még a barátok előtt is érthetetlen volt, hogy *a gazdag gavallér, könnyelmü kártyás és örök vidám magyar ur, öngyilkosságot követett el.* De aztán lassan megszólaltak a háttérből *a hitelezők.* Kicsik és nagyok, türelmesek és fenyegetődzőek. A *Nemzeti kaszinói komornyik, a bankok, ügyvédek, férfidivatcégek, a cipész, a fehérnemüs, az uzsorás* (aki a kártyást, ha kellett, hajnalban segitette ki pénzzavarából) és a többiek ...

Az utolsó esztendő már csupa viaskodás volt a hitelezőkkel.

A *Pesti Hazai Takarékpénztár* egykori elnökigazgatójának fia, nagy pesti társaságok feddhetetlen lovagja, *nem tudta elviselni, hogy a pincértől, a komornyiktól, a szabótól ujabb halasztást kérjen.* Bucsulevelében azt irta, hogy

nem volt már más választás, mint a golyó.

Hát igy került azután árverésre a dömsödi *Hajós*-birtok: a többi között *780 hold tiszta szántó és legelő, minden instruktussal együtt.*

Az első aspiránsok *helybeli gazdák voltak.* Mielőtt azonban még megkezdődhetett volna az alku, végtelen sorban jelentkeztek a hitelezők. Első helyen a *Kisbirtokosok Országos Hitelszövetkezete* és a *Földhitelintézet*

144.000 pengő követeléssel.

Aztán az öngyilkos *testvéröccse 34.000 pengővel*, a *Belvárosi Váltóüzlet* 24.000 pengővel, a *Nemzeti Kaszinó* két alkalmazottja 16—16.000 pengővel, a *Szent József Fiunevelőintézet* 120.000 pengővel és igy tovább.

Az első árverésen nem akad vevő

Az április 30-i árverésen *nem akadt vevő.* Sokallták a 280.000 pengőt, amelyet *három részletben kell lefizetni a rackevei adóhivatal pénztárába.* Inkább *elméletben* alkudoztak néhányan a dömsödi községházán, ahol már akkor beszéltek arról, hogy a *legkomolyabb aspiráns mégis a Kisbirtokosok Országos Hitelszövetkezete lesz* (Hajós legnagyobb hitelezője), amely minden bizonnyal *meg is veszi a birtokot.* Minthogy azonban akkor még senki sem tette le a *kikiáltási ár előlegét ami 28.000 pengőt jelentett* — elhalasztották az árverést.

Most azután

másodszor is megverték a dobot

a sokat emlegetett dömsödi *Hajós-birtok* fölött. A kis falusi községházán ismét összegyültek a hitelezők képviseletében ismert budapesti ügyvédek, *számszerint huszan.* Mindegyik egy-egy bankot, vállalatot, magánembert képviselt, hogy elsőnek jelenthesse be követelését, ha *netán vevő akad az ezerholdas Hajós-birtokra.* A nagyobb hitelezők nevében dr. *Vecsey* Gyula, *Dajkovich* István dr., *Dusárdy* István dr., *Baron* Rezső dr. ellenőrizték a nem mindennapos licitációt.

Most már *gyorsabban ment a dolog.*

Két komoly aspiráns is volt a birtokra,

amelynek értéke közben jelentősen emelkedett arra a hirre, hogy mégis csak megépitik majd a régen tervezett *Duna Tisza-csatornát.*

Bessenyey Zeno országgyülési képviselő 186.000 pengőt kinált rögtön, a Kisbirtokosok Országos Hitelszövetkezete pedig 195.000 pengőig ment fel.

195.000 pengőből alig jut két hitelezőnek

Áprilisban még *280.000 pengő volt az az ár*, amelyen alul *nem lehetett eladni a birtokot.* Most — hónapokkal később — már *186.000 volt a kikiáltási összeg*, s végül

195.000 pengőért valóban el is kelt a dömsödi Hajós-birtok, amely a Kisbirtokosok Országos Hitelszövetkezetének kezébe került.

Volt még *az egy tagban lévő ezerholdas birtokon kivül egy kis szigete is a tragikus végü nagyurnak a Dunán.* Ez

a kis sziget, amelyen szép gyümölcsös van és egy finoman berendezett családi ház, a család kezén maradt.

Ezt mint emléket és a széteső vagyon utolsó mozaikdarabját *az öngyilkos Hajós József édesanyja, özvegy Hajós Józsefné vette meg 26.000 pengőért. 12.000 pengő kikiáltási ár után.*

Most már

összesen 221.000 pengő folyik be vételár fejében

90 napon belül a ráckevei adóhivatalhoz. Ez az összeg azonban, — mint kiderült, — *kevés ahhoz, hogy Hajós hitelezőinek akár csak egy részét is kielégitsék belőle.* Rövidesen *megtartják majd a sorrendi tárgyalást a vételár felosztásáról*, amikor

a hitelezők viaskodhatnak a vagyonroncs egy-egy morzsájáért.

A jelek szerint azonban csak az *első és második helyen bekebelezett hitelezők jöhetnek igényeikkel komoly számításba*, a többieknek aligha jut pénz Hajós József néhai cs. és kir. kamarás, volt ulánuskapitány birtokából. A kaszinói komornyik, a belvárosi férfidivatárucég, — amely egyszerre két frakkot, három szmokingot és 10 utcai ruhát szállitott — és a barátok, *örök és reménytelen hitelezői maradnak a tragikusvégü nábobnak.*

(g. i.)

A magyar intelligencia könyve és a karácsonyi könyvpiac eseménye lesz az Esti Kurir 1929. évi nagy naptára

Készül már az Esti Kurir 1929. évi nagy naptára.

A több mint négyszáz oldalas hatalmas kötet

csinos és izléses kiállitásban jelenik meg a jövő hónapban.

A magyar intelligencia könyve és a karácsonyi könyvpiac eseménye

lesz ez a könyv, amely az érdekes, közhasznu és szines közlemények változatos és gazdag sorozatával szolgál az Esti Kurir táborának. Számtalan ujszerü és tanulságos közleményt tartalmaz az Esti Kurir 1929. évi naptára, amelyben

az olvasó megtalálhatja mindazt, ami csak az irodalmi, társasági, a közgazdasági, a tudományos világ, a sport és a szinház életéből érdekli.

Az Esti Kurir nagy naptára valóságos házi tanácsadója, utmutatója lesz az olvasónak, amelynek segitségével el lehet igazodni a mai bonyolult és viharos élet rengeteg problémája és egymásba torlódó eseményei között. Érdekfeszitő cikkek foglalkoznak élvezetes formában a külpolitika és a magyar politika eseményeivel,

szenzációs kuriozitásokat talál az olvasó a kötetben a szinház, a tőzsde, a közgazdaság és a sport világából,

komoly és vidám irásokban egyaránt. A nagyszerü évkönyv

az Esti Kurir munkatársainak egész sereg izgalmas, szines és humoros riportját hozza

és találó pillanatfelvételeket, szenzációs i mitásokat kap az olvasó a naptárban a k élet főszereplőiről is. A bő tartalommal folt könyv a naptári részen kivül rész turistakalauzt, közgazdasági utmutatót naptárt, pósta- és távirdadijszabást, szati és halászati kalendáriumot is tarta A hatalmas kötetet dekorativ és izlése tap disziti. Az Esti Kurir gondoskodik hogy a magyar intelligencia könyvéhez fizetők idejében hozzájussanak.

400 vagy 600 millió lakosa van-e Kinának

London, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójától.) Pekingből érkezett jelentések szerint a nacionalista kormány rendeletet adott ki az egyes tartományok kormányaihoz, hogy

kezdjék meg a pontos népszámlálást.

Ez a népszámlálás elsőizben veszi számba pontos statisztikai adatok alapján Kina lakosságát. Jellemző az ezen a téren uralkodó zavaros helyzetre, hogy még a kormánykörök sem tudják, hogy pontosan hány főnyi lakossága van a kinai birodalomnak. E számitások szerint

400 millió kinai lakik a birodalom terletén, de hivatalos körök számolnak a zal is, hogy Kina lakosainak a szá hatszáz millióra rug.

A népszámlálást már megkezdték, kintve az óriási területeket és a nagy tömegeket, ezzel *csak egy év mulva hetnek el* és igy a jövő év decembe az állam sem tudhatja pontosan men kosa van a birodalomnak.

Beszélgetés a festővel, aki a cso faragás és több évi töprengés után jutott el mostani képeihez

Az Ernst-muzeum idei kiállitásain olyan magyar festő neve tünt fel, akiről eddig nem igen hallott a közönség: *Bernáth* Aurélé. Annál meglepőbb volt, hogy — a kritika és a müvelt publikum szinte egybehangzó nézete szerint — *Bernáth* Aurél nemcsak eredeti és izmos tehetség, de teljesen kiforrott művész is. A tárlatokra járó magyar közönségnek nem volt módjában végignéznie ennek a festőnek a fejlődését a fiatalkori próbálkozásoktól a mostani éretségig, ami még frappánsabbá, még szuggesztivebbé tette müvészetének hatását.

Bernáth Aurél ma harminchárom éves. Megkértük, beszéljen életéről, müvészi pályájáról, melynek csak mostani etapjában ismeri meg őt a pesti közönség.

— Fiatalságomat Kaposvárott töltöttem, — válaszolta.

Ott fedezett fel Rippl-Rónai József öccse, a kiváló, müvelt mügyüjtő,

aki azóta is sokat biztatott és támogatott pályámon. Részben az ő rábeszélésére határoztam el, hogy festő leszek. Munkámat, mint annyi másét, megakasztotta a háboru. Sokáig voltam a fronton. A háboru után, 1920-ban Bécsbe mentem, ahol borzalmas anyagi gondokkal küzdöttem. *Beálltam csontfaragó munkásnak.* Ebből tengettem életemet. Egy esztendő mulva Berlinbe utaztam; s ott voltak első müvészi sikereim. A *Sturm* müvészeti és irodalmi vállalkozás, a német avantgardisták hires propagátora, több kiállitást rendezett müveimből. Sikerült képeket eladnom, rendesen megéltem a festészetből. És néhány évvel később, 1924 táján *mégis megakadtam. Két évig nem festettem semmit.*

— Mi volt ennek az oka?

— Az oka én magam voltam. Meghasonlottam. Ezelőtt — mint általában a huszadik század, s különösen a háboru utáni évek modern festői, — arra törekedtem, hogy az egyes indulatoknak, az egyes tárgyak hangulatának kikapcsolásával mindig nagy szintéziseket fessek, nagy abstrakciókat; minden képemen szinte a dolgok összességét, egészét, totalitását akartam megfesteni. De az indulatokat nem tudtam kikapcsolni. S

ebből támadtak azután olyan komplikációk, amelyek két évre teljesen megbénitottak.

— S azután?

— Azután megváltozott a felfogásom. A dolgok nagy összességének megfestése helyett, egyes témáknak, a világ egyes részleteinek kifejezésére törekszem. *Megszükitettem a képek tárgykörét, ami a közvetlen indulatok megnyilvánulását sokkal inkább lehetővé teszi, mint a nagyon is tág horizontu absztrakciót.* És mostani képeimben arra törekszem, hogy ezeken a szük horizontokon belül, ezek ellenére és ezek által nyissam meg a látásnak ugyanolyan tá perspektiváját, mint a nagy abstrakciókat ábr zoló képek. Az egyes tárgyakat, az egyes tá kat akarom annyira mélyen megfogni, — ez nek akarom leglényegesebb motivumait ugy ragadni, — hogy tulnőjjenek tulmutassanak magukon.

Három orosz tudományos expedició eltünt az északi jeges vidéken

Párizs, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Moszkvából érkező jelentések szerint a szovjetkormány erélyes kutatást indit három expedició tagjai után, akik hónapok óta nem adnak életjelt magukról. Az egyik expedició ez év augusztusában indult el a *Poliarnala-Zvezda* (Sark csillaga) nevü hajón, hogy a Tiksi-fokon *meteorológiai és szikratáviróállomást állitson fel.* Ugyancsak

hónapok óta nem jön semmi hir a Khmyznikov professzor vezetése alatt még ez év májusában elindult expedicióról,

amelynek feladata az volt, hogy elvégezze *Yána* folyónak és torkolatának szabályozó munkálatait. Ennek az expedicionak már régen be kellett volna fejeznie munkálatait és program szerint vissza kellett volna térnie Yakoutskba.

Hat hónapja nem kaptak a hivatalos körök semmiféle értesitést arról az expedicióról sem,

amelynek végcélja *Taimyr* volt.

Az Esti Kurir szerkesztőségének (VI., Aradi-u. 8.) telefonszámai:

261—41
261—42
261 43
268 28

Szab. „MARS" GYERMEKKOCSI golyóscsapágygyal világhirü
izárólagos eladás: BRUCK Andrássy-ut 38. szám. Párisival szemben.

— **Az uj hirdetésoszlopok ügye.** K a következő levelet:

Az Esti Kurir tek. Szerkesztőségéne dapest. Az *Esti Kurir* 1928 novembe számában „A Közmunkák Tanácsa hirdetésoszlopok felállitását csak a k engedi meg" cimmel megjelent közl valamint az 1914. XIV. t.-c. 20. §-ár kérem a t. Szerkesztőséget, hogy a közelebbi számában az alábbi he nyilatkozatot közölni sziveskedjék. az az állitása, hogy a Közmunká az uj hirdetőoszlopok felállitásáho zal a feltétellel járult hozzá, ho *mind kizáróan* a külterületen s lyezni, nem felel meg a valóságn rosi Közmunkák Tanácsa *ilyen* nem hozott. Budapest, 1928 nov Kiváló tisztelettel: Olvashatatla Fővárosi Közmunkák Tanácsa

Az

ESTI KU

hirdetéseinek cs

eredménye

A házszabályreviziós bizottság ma folytatta tárgyalását, az albizottság holnapra készül el az uj szöveggel

A képviselőház 33-as házszabályreviziós bizottsága Kenéz Béla elnöklésével ma délelőtt folytatta tanácskozásait.

Őrffy Imre előadó bejelentette, hogy a kiküldött albizottság még nem fejezte be munkáját. Az albizottság ma délután is összeül és

holnap délelőtt terjeszti az uj szöveget a bizottság elé.

Tomcsányi Vilmos Pál

nem helyesli a tervezet szigoru rendelkezéseit.

különösen azt ellenzi, hogy a képviselő ...ső esetben bizottsági tagságát is elveszitse.

...stör József javasolja, hogy az összeférhetlenségi bizottságnak jogot kell biztositani hogy a birósághoz kérdést intézhessen, ...y, ha a képviselő ügyét nem látja előtettnek, ezt visszaküldené az összeférhetlenségi birósághoz. Az összeférhetetlenségi bíróság ezután tovább nyomozna és az ... ujra az itélőbiróság elé juttatná.

...ssay Károly szerint az elnöknek kötelessége, s a tagoknak is joga felvilágositó kérdéseket intézni nemcsak a bizottsági tanácshoz, hanem az érdekeltekhez is.

Ha tehát valaki bejelentést tesz, annak joga legyen a bizottságban is ott ülni, hogy megadhassa a felvilágositásokat.

...n lehet belemenni abba, hogy végeredményben nyomozást vezessenek az illető képviselő ellen.

...sthy Pál igazságügyminiszter megfontolandónak tartja, nem volna-e helyesebb az egyszerüsiteni az eljárást, hogy ne válasszák el a tényállás megállapitását és az ...zést.

a bizottság esküdtszék módjára folyjon le az eljárást és mindjárt döntést is hozna.

...hlen István gróf miniszterelnök

... tartaná helyesnek, ha az összeférhetlenségi biráskodás eddigi rendszerét megváltoztatnák.

A multban egyetlenegy eset sem történt, hogy a döntés a közérzéssel ellentétben lett volna. Ha ezt a rendszert felforgatnák, ez maga után vonná azt is, hogy a törvényt revizió alá kellene venni. Ez pedig a házszabályreform kérdését mellékvágányra vinné. Aki azt állitja, hogy valamelyik képviselő összeférhetetlen állásban van, annak a bizonyitékokat is produkálnia kell. Ne menjünk arra a vágányra, hogy ezt invesztigációs eljárásnak deklaráljuk.

Kenéz Béla elnök ezután felteszi a kérdést, kiván-e a bizottság olyan kiegészitést, amely szerint az itélőbizottságnak, ha a tényállást nem találja tisztázottnak, jogában van a szóbanforgó ügyet az állandó bizottsághoz visszaküldeni. *A többség a kiegészitést nem kivánja.*

Őrffy Imre előadó a Ház tanácskozóképességének uj megállapitási módjával kapcsolatban javasolja, hogy

az elnök ne legyen köteles névsort olvastatni, csak joga legyen a névsorolvasás elrendelésére.

Rassay Károly szerint

...elyesebb, ha az elnököt kötelezik a ...évsor felolvastatására. Az elnök minden kérelem nélkül legyen köteles a ...nácskozóképesség fentartásáról gondoskodni.

...lágyi Lajos szerint az elnök számára ...zővé kell tenni a tanácskozóképesség ...lapitását.

...ly Ernő: A házszabály maga állapitja ... tanácskozóképesség fogalmát. Ebből ...n a képviselő bármikor kérheti a ...ozóképesség megállapitását. A maga ... ezt tartaná helyesnek.

... Sándor hozzászólása után elfogadlőadói javaslatot.

... Ernő a napirendi inditványt az ...lkalomnak tartja, amikor a képaktualitásba bekapcsolódhatik. ... a beszédidőt meg lehessen hosz-

...stván gróf miniszterelnök

reformnak azt az intencióját,

hogy a napirendi felszólalás 15 percnél tovább ne tarthasson.

Helyesnek tartja azt is, hogy az aktuális kérdések felvethetők legyenek. *Külföldön a napirendi viták tulajdonképpen mindig a bizalmi kérdés keretében mozognak. A mi napirendi vitánkat is erre a vágányra kellene terelni.* Ez sokkal élesebb formája az ellenzéki harcnak, mint az, amelyet ma gyakorolnak és amely végeredményben semmiféle praktikus redményre nem vezet.

Rassay Károly kijelenti, hogy

a miniszterelnöknek azt az álláspontját a reform szövegében is kifejezésre kell jutatni.

A bizottság elfogadja inditványát.

Rassay Károly

kifogásolja azt a radikális ujitást, hogy a Ház az elnök inditványára olyan tárgyat is elővehessen, amelyet ki sem tüztek tárgyalásra.

Különösen azt tartja sérelmesnek, hogy a vitát már ugyanezen az ülésen be lehessen zárni és másnap már nem lehet hozzászólni a kérdéshez.

Nagy Emil azt a megszoritást javasolja, hogy az elnök csak rendkivüli sürgősség esetén élhessen ezzel a joggal.

Kenéz Béla elnök inditványt tesz, hogy a szóbanlevő esetekben

a vita bezárása és a határozathozatal a következő ülésen történjék.

Bethlen István gróf miniszterelnök arról beszél, hogy

a szónoknak a napirendtől eltérnie nem szabad.

Ha zt az elnök kogniciójára bizzuk, állandóan rohamozni fogják a szónokok, akik mindig szeretnek elkalandozni idegen területre.

Kenéz Béla elnök szerint a szövegező bizottságnak kellene dönteni az elhangzott beszédek figyelembevételével.

Rassay Károly szólal fel: — Itt nem szövegezésről, hanem

arról az elvi kérdésről van szó, belemegyünk-e annak az elvnek az áttörésébe, hogy csakis a napirenden lévő tárgyhoz lehessen hozzászólni.

Itt csak kormánynyilatkozat jöhet szóba. Meg kell állapitani, miről van szó. Az a régi időkben is megvolt, hogy a miniszterelnöknek nyilatkoznia kellett és óhajtotta is, hogy hozzászóljanak a kérdéshez. Kéri a bizottság állapitsa meg, hogy a kompromisszumot miképen kivánja megkötni.

Kenéz Béla elnök ezután enunciálja, hogy a szakaszt az albizottságnak adják ki.

A bizottság holnap délelőtt 11 órakor folytatja a tanácskozását.

Borult, enyhe idő

A Meteorológiai Intézet jelenti november 20-án délben 12 órakor:

A Finnország és Észak-Oroszország felett beáramló poláris levegő által megnagyobbodott légnyomás az északatlanti depresszió előrenyomulását megakasztja. A depressziós rendszer tehát inkább észak felé terjeszkedik, tért engedve az Európa déli részeit borító nagy légnyomásnak. Ebben a nagy légnyomásban Dél-Franciaországban és Spanyolország felett kisebb minimumok is vannak.

Hazánkban az idő ma reggel borult vagy ködös volt, az északi részeken előfordult jelentéktelen lecsapódásoktól eltekintve azonban száraz maradt. Dér és éjjeli fagyok az ország keleti részein voltak. Turkevén —1, Debrecenben, Egerben és Tarcalon —2 fog Celsius volt a minimum.

Budapesten 20-án délben a hőmérséklet 8 fok Celsius.

Jóslat: Jórészt borult, tulnyomóan száraz és aránylag enyhe idő.

Duna, Tisza

A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi osztálya jelenti:

A Duna Steinig és Oroszvár—Esztergom között árad, máshol apad. Alacsony vizállásu.

Mai dunai vizállások: Passau 189, Stein —83, Bécs —101, Komáorm 167, Budapest 86, Paks —17, Mohács 92, Barcs 16.

A Tisza Vásárosnamény—Tiszafüred között árad, máshol apad. Alacsony vizállásu.

Mai tiszai vizállások: Tokaj 67, Szolnok 56, Szeged 46.

...árlók! Remek kényezett dió uriszoba bőrgarnitúrával 1080 pengő. Mesés választott árban. Videkre ingyen csomagolás ...-ut 52. Bejárat Eötvös-u. sarok

...S butor, elsőrendü kivitelben szállit flikker-gyár VII., Dohány utca 6. szám

A munkáspárt kapta a legtöbb mandátumot az ausztráliai parlamenti választásokon

Sidney, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Az ausztráliai parlamenti választások végleges eredménye a következő:

Munkáspárt 31

Nemzeti párt 28
Parasztpárt 13
Pártonkivüliek 3.

Az eddigi kormánykoalició, amely a nemzetipártból és a parasztpártból állott, tehát továbbra is többségben van a parlamentben,

noha ez a többség most már csak hét szavazat, amivel szemben a régi parlamentben a koalició tizennyolc szavazattal volt többségben a munkáspárttal és a pártonkivüli képviselőkkel szemben. *Kormányválságtól egyelőre nem tartanak.*

Maniuék választási paktumtárgyalásai az erdélyi pártokkal

Bukarest, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A nemzeti parasztpárt és az erdélyi szászok között megindult paktum-tárgyalások tegnap este megszakadtak, minthogy

a szászok tizennégy képviselői mandátumot kérték,

amivel szemben a kormánypárt csupán nyolc mandátumot volt hajlandó biztositani a szászoknak. A szászok most minden valószinüség szerint *az erdélyi Magyar Párttal próbálnak majd választási paktumot kötni.*

A nemzeti parasztpárt és az erdélyi cionisták között folyó paktumtárgyalások ezzel szemben tegnap este sikerre vezettek,

amennyiben a parasztpárt és az erdélyi cionisták között megállapodás jött létre, amelynek értelmében

a kormány két mandátumot biztosit Erdélyben a cionistáknak. A kormány választási paktumot tervez az erdélyi néppárttal és az erdélyi Magyar Párttal is.

A folyamatban lévő tárgyalások befejezésére

Maniu miniszterelnök ma reggel több minisztertársa kiséretében Kolozsvárra utazott.

A nemzeti parasztpárt erdélyi szervezetei mindenütt nagy előkészületeket tettek *Maniu* és a parasztpárti miniszterek ünnepélyes fogadására.

A rajna-westfáliai vasipari szakszervezetek ma döntenek arról, hogy elfogadják-e a munkáltatók ajánlatát

Berlin, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A *Vorwärts* düsseldorfi jelentések szerint a rajna-wesztfáliai vasipari konfliktus rendezése ügyében folyó

tárgyalásokat tegnap a szakszervezetek megbizottainak kivánságára a késő esti órákban elnapolták.

A munkások megbizottai ma számolnak be a tárgyalások eredményéről a szakszervezeteknek. Szakszervezeti körökben *a helyzetet rendkivül pesszimisztikusan itélik meg,* annál is inkább, minthogy a közvetitő tárgyalásokon *a legsulyosabb problema, a munkaidő kérdése eddig még nem is került* szóba. Minden jel arra mutat, hogy

a tárgyalások most döntő stádiumba

jutottak és hogy most már csak a szakszervezetek állásfoglalásától függ, vajjon létrejön-e a megyezés. A legnagyobb nehézség jelenleg az a körülmény, hogy *a munkáltatók hosszulejáratu bérszerződést követelnek, amivel szemben a szakszervezetek egyelőre csak rövidlejáratu átmeneti bérszerződéshez járulnának hozzá,* a konfliktus végleges rendezését pedig későbbi időpontra halasztanák, megvárva, *hogyan dönt a birodalmi munkaügyi főtörvényszék az egyeztető birósági döntés kötelező jogerejének kérdésében.*

Az elzászi rendőrség nyomában van a jourfi plébános gyilkosának

Párizs, november 20.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A *Cavarassi* olasz plébános ellen elkövetett gyilkos merénylet ügyében metzi jelentések szerint lázasan folyik a nyomozás. Egyes jelekből arra következtetnek, hogy

a hatóságok már nyomában vannak a gyilkosnak.

A gyilkosság felfedezése után ugyanis nyomtalanul eltünt Jourf városkából két olasz lakos, egy Engelo *Bartoloneo* nevü munkás és egy Antonio *Gamberi* nevü kommunista ujságiró.

Azt hiszik, hogy mindketten Luxemburgba szöktek.

Cavarassi plébános *gazdag olasz ...nemesi család sarja volt,* aki pappá szentelése alkalmából *lemondott a marchese cimről.* A fönemesi család ősi kastélya *Palermo* közelében fekszik. A kastély jelenlegi ura a meggyilkolt jourfi plébános öccse. *Cavarassi* plébános már gyermekkorában hivatást érzett magában a papi pályára s fölszentelése után minden vagyonáról lemondott öccse javára.

PERIRAT
tökéletes patkány-, egérirtószernek
találtatott!
DITRICHSTEIN, VII., Kertész-u. 27.
Telefon: J. 416-54, J. 416-55.

Mire való a rendőrség felekezeti statisztikája

A főkapitányság hivatalosan közli: „A folyó évi november 19-én kiadott rendőri napiparancs a testület tagjainak *felekezetek szerinti összeirását* rendelte el. Minden más beállitással szemben ennek a rendelkezésnek semmi más célja, mint hogy a testület tagjai az évek óta gyakorlatban lévő *valláserkölcsi oktatásokra* és a közeledő ünnepek idején a templomokba felekezetük szerint legyenek kivezényelhetők."

Ortiz spanyol boxoló halálra „knockoutolta" néger ellenfelét

Madrid, november 20.

(Havas.) Sotolongo néger pehelysulyu boxoló, akit szombaton Madrileno *Ortiz knockouttal leütött, a kórházban belehalt sérülésébe.*

Az ESTI KURIR szerkesztőségének (VI., Aradi-u. 8. sz.) telefonszámai: 261—41, 261—42, 261—43, 268—28.

Bernáth Aurél

FODOR JÓZSEF:

BÉKÉS KERT

A kertben ott békés füst. Szembe lobban
Egy ásó; lassú, lomha mozdulat
Viszi: s buggyan, bodroz a láb alatt
A rög s olaj-lágy fénnyel fűl a napban.

Békés munka: s csöndben, telt nyugalomban,
S bizton, ahogy, mint en-kedvén, halad,
Mintha maga a Lét volna, mi hat,
Tesz itt, s csak játszi báb az ember abban.

Békés kert! — s néha mintha egy ütem
Kihagyna, míg a kéz függ könnyeden,
Mint aki gyors, nagy eszmélésre döbben: —

A délben és font fényen, fákon át,
Mint felszakadt álmon, a Lét magát
Kérdve, bámul a hallgató időben.

Meg kell értened...

Részletek a Fellegek árnyéka című hosszabb költeményből

Falusi este.
Rézszínű dob a hold, a fellegekre
halovány fény száll, ónforgács szélük mintha
ezüst halánték lenne.
Hátaslován a szél
végigügyet a tájon,
mohás kis háztetőkön,
boglyán, ólon, s a nádon
a Malom-tóhoz érve
zümmögő nótát játszik,
beléremeg a víz,
s csillagokat virágzik.

Fent: lenge fények,
lenn: sötét vidék.
Tücsökzenében ázik kinn a rét.

Majd ötven éve itt él már apád.
Hétköznap földbe vágja a kapát,
vasárnap kocsma, pálinkabűzű ég
feledteti derengő bánatát.

Nem ők a férgesek, csak
fáradtak, mint az esték,
csak hörpölik a mámor
feledtető szerelmét,
megszokta csak szemük,
hogy napok gondját nézze,
s bonyolult távlatok
képletejt ne értse.
Külön világ neked,
de meg kell értened
szavuk komor zenéjét,
ízét kopó kenyérnek.

Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása

Első hazai bemutatkozásának színhelyén, az Ernst Múzeumban (Nagymező utca 8.) gyűjtötte össze Bernáth Aurél eddigi munkásságának java termését. Annak a, maholnap 30 év előtti, nagysikerű bemutatkozásnak szemtanúi, akik végigkísérhették útján a művészt, jobbára régóta ismerősként üdvözlik az ifjúsága vajúdásairól való, vagy mesterréválásának állomásait jelző alkotásokat. Ők küzdelmes növekedésében is látják műve épületének arányait. A ma eszmélő nemzedék gyermeke azonban, aki csak írásokból tudja, de nem élte ez életmű kibontakozásának válságos évtizedeit, s a kor művészetellenes tendenciák bénító-romboló erejét is csak részben — mába átnyúló hatásukban — ismeri, nem tud i felmérni, hogy az effajta, nyugal as harmóniákkal gazdag, stílusá an klasszikus normákat őrző művészet kialakítása micsoda tett is valójában.

Minden ízében költészet Bernáth festészete, sajátos érzéseket, hangulatokat örökítő líra, amelynek mondanivalója szavakba nem fonható, s átsiklik a bölcselkedés fogalmainak szövevényes rácsozatán is. Leginkább muzsikához hasonlítható ez a piktúra, annyira megfoghatatlan, s annyira bensőséges. Csend, nyugalom, és időn győzedelmeskedő béke árad színharmóniáiból, melyeknek szépsége nem tárulkozik a futó pillantásnak, de a bennük elmerülőt maradandó élménnyel ajándékozza meg.

A kiállítás legbelső termében függ az évekig alakított, érlelt *Terraszon* című olajkép. Egy épület sarokerkélyén három ember áll, két egymáshoz simuló nőalak, mögöttük egy fiatal férfi. Ennyi a kép leírható „meséje". Semmi sem történik itt, sem fizikai, sem lélektani értelemben. A balkon rácsára támaszkodó asszony, s az őt gyengéden átölelő társának mozdulata befejezett, a mozgás folyamatából állapottá csendesült:

Tél

zásukat csak sejtjük, ahogy környezetükről is csak fogalmunk lehet. Minden helyén van ezen a képen: a rajz kiállja az anatómus vizsgálódását, a kompozíció mértanian pontos, a színek nem hazudtolják a valóságot, a modellek jellemrajza gondosan megformált. Mégis, ez a kép elvesztette köznapi értelemben vett realitását, emberei kiemelkedtek az időből, létük egy magasabbrendű pillanatba sűrűsödik. Olyan állapotban ragadta meg őket a művész, amikor legbensőbb énjük hangjára figyelnek. Valami szomorúság van tűnődésükben, megjelenésükkel egyfajta bölcs melankóliát lopnak a néző lelkébe, ki megigézve a látvány varázsától, titkokat keres ebben a képben, miközben egy kéz Mona Lisa mozdulatát juttatja eszébe a fiatal férfiban Thomas Mann rezignált hőseinek vonásait véli felfedezni, s a háttér alkonyi fátyolú tengersávja sose látott tájakról való elmélkedésre bírja.

Ezt az érzéseiket

akár pettyekben villannak, izzásukkal hozzásimulnak mélytűzű színeinek hangjához. Ez a sajátos festőiség, mely már messziről elárulja képeinek szerzőjét, Bernáth egyéni stílusának egyik fő jellemzője.

Másik sajátossága a szigorú komponáltság. Elég csak pillantást vetni 1947-ben alkotott pasztell halas csendéletére, (micsoda művésze ennek a technikának!), hogy rabul ejtsen szerkezetének ereje, melyet a vonalak gazdag ritmusa, s a színek finom puhasága rejt el, emel költői magaslatra. Bernáth valami cézanne-i akarással alakította ki festészetét, melynek szerkesztésmódjában és színkezelésében benne van a modern nyugati és magyar művészet szinte valamennyi maradandó vívmánya, emellett minden ízében új és egyéni. Minden problémát végigélt, üres játékba sohasem bocsátkozott. Szenvedélye roppant fegyelemmé nemesedett s ennek erejével sikerült a talmi művészkedés és a forma bomlásá-

nehezen mozgó népét...

Ladányi Mihály

ner elvtárs már ott van. Na, indulj!

— De, mit csinálok ott?

— Beszélsz a katonákkal.

— Mit mondok?

— Itt a kiáltványunk, olvasd el útközben. A többit rád bízom. Gottesmann, te a tűzoltókhoz mész.

A lépcsőházban, egy gázlámpa alatt elolvasom a kiáltványt...

„MINDENKIHEZ!"

„Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat.

A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeríti rá Magyarország munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termelés összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytőkések és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét. Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg...

Bármi várjon ránk, a szocializmus ügyének győznie kell! Éljen a proletárdiktatúra! Éljen a Magyar Tanácsköztársaság!

Magyarországi Szocialista Párt Forradalmi Kormányzótanács."

— Győztünk! — ordítja a fülembe Gottesmann.

A kaszárnya előtt fegyveres őr. Felmutatom az igazolványom: szalutál, kinyitja a kaput és nagy igyekezetében a vállamat is megveregeti.

A kapu alatt nem ég a lámpa, az udvar is majdnem teljesen sötét, csak néhány fáklya világít. A fáklyafény nem elég erős ahhoz, hogy a katonákat, hogy egyes embereket láthassak: csak az egybefolyó, egybeforradó tömeget látom, amelyik zsúfolásig megtölti, majd szétfeszíti a négyszögletes udvart.

Fellner asztalon áll és kitárt karokkal szónokol. Mögötte — ugyancsak az asztalon — egy katona, jó fejjel magasabb, mint Fellner, hatalmas vállai majd szétrepesztik a ráfeszülő tábori zubbonyt. Magasba emelt, fáklyát tartó kezével olyan, mint valami szobor.

— ...és amit nem adott meg Párizs, azt megadja Moszkva!...

— Éljen! Éljen!

A kistermetű, ferdeszájú Fellnerből nagyon szépen ömlik a szó — a hangja zeng —, de amit mond... Hallgatom, de csak nem fér a fejembe a dolog. Ez az ember, aki itt beszél, aki ezt mondja, ez az én elvtársam? Előbb azt hiszem, hogy rosszul hallok, de hogy közelebb megyek az asztalhoz — ahogy majdnem az asztalig verekszem át magam —, már nem lehet kétséges: nem az én fülemben van a hiba. Hm. Fellner elvtárs... Hm. Nacionalista és nem bolseviki. Az. Nacionalista!

Fellner szeme rám téved, úgy látszik, megismer, odaint a fejével — és még ércesebbé válik a hangja.

— ...a munkásság ereje.... egy osztály, egy párt... az orosz elvtársak példája...

Most, mintha egy forradalmár beszélne. Elönt a forróság, bolond vagyok. Körülöttem ujjonganak a fiatal katonák, egyenruhájuk a császár egyenruhája — de a sapkájukon vörös szalag díszlik. Kimondhatatlanul boldog vagyok! Már nem hallom, mit beszél Fellner, csak hangjának muzsikája cseng a fülembe. Szeretnék mindenkit megölelni. Szeretném mindenkinek a fülébe kiabálni: Győztünk! Amikor Fellner bevégezte a szónoklást, én állok föl a helyére. De nem fér ki a torkomon több, csak ez az egyetlenegy szó:

— Győztünk!

A katonák a vállukra vesznek.

— Győztünk! Győztünk! Éljen a proletárdiktatúra! Éljen! Éljen!

Amikor egy pillanatra elül az éljenzés, a fáklyatartó katona fog szóba. Bikaerős hangja van.

— Mi csak egy kis ország katonái vagyunk, de a legnagyobb ügyért verekszünk. Elsők vagyunk, a legelsők, akik odaálltunk az orosz elvtársak mellé.

Fellnerrel együtt mentünk vissza a városházára. Látásból már régen ismertem, de személyesen most beszéltem vele először. Nagyon nagy melegséggel szólott hozzám, de hiába, akárhogy igyekeztem, sehogy sem tudtam elfelejteni, hogy amikor a kommunistákat lefogták, ő súlyos ítéletet követelt ellenük és arra is volt gondja, hogy a gyárakból kidobják a kommunistagyanús munkásokat. Most belémkarolt és testvérnek szólított.

— Olyan boldog vagyok. Olyan kimondhatatlanul boldog, kedves Kovács testvér, hogy így történ a dolog. Nincs többé kommunista párt, nincs többé szociáldemokrata párt, vége a testvérháborúnak, csak egy párt van: az egységes szocialista párt és mi vagyunk az ország urai. Rettenetes volt ez a testvérharc és olyan jó lesz most a béke, a pihenés.

— Azt hiszi, hogy most békében fogunk élni?

— Na, talán lesz egy kis külháborúnk, de az már a hadsereg dolga és az orosz elvtársaké. Az oroszok már magyar földön állnak.

— Még csak Galíciában vannak.

— Én úgy tudom, hogy már átlépték a Kárpátokat.

A városházán még mindig eleven élet folyik. Állandóan jönnek utasításért, tanácsért, igazolványokért. Szinte szakadatlanul cseng a telefon.

— Nem fekszel le, Péter? Itt a szomszéd szobában van egy divány.

— Dehogy fekszem le.

— Holnap is nap van.

— Tudom.

Hajnalfelé futár hozza a Forradalmi Kormányzótanács első parancsát:

STATÁRIUM!

Egy óriási plakátot is kaptunk. „ÉLJEN A TANÁCSOROSZORSZÁGGAL SZÖVETSÉGES TANÁCSMAGYARORSZÁG!"

Ez az érzésvilágot a művész kölcsönözte szereplőinek, s így valamikép mindegyik figurája kissé önarckép, önvallomás is. Bernáth csak maga tud képeinek hőse lenni. Magafajtájú embernek festi a pásztorfiút, rakodómunkásának öntudata is az ő művész büszkeségével rokon, asszonyai elveszítik érzéki lényüket, gyermekei az ő tudásával áldottak. Ez a mozdulatlanságba rejtőzött érzésvilág a modern nagyvárosi ember lelki-életének vetülete. Hosszas tűnődések, vágyódások, fájások és álmodozások szövődnek össze ebben a fáradtan bölcs magatartásban, amely a maga teremtette világába húzódó ember védekezése a külvilág durvaságai ellen.

Az otthon meghitt zugai, a műterem-sarok csendélete és mindenekelőtt a természet, a vizek, virágok, tájak és városképek ismételten ecsetjére kívánkoznak. Költészete itt közvetlenebb, oldottabb lesz: felénk tárul az ablak, felénk nyílik a hangok titkait őrző hegedű tokja, hozzánk siet szélesedve az országút. Átemberiesíti, a maga érzéseivel telíti a tárgyi világ és a természet képeit, amelyeken mindig ott érezzük önmagunkat is, akár az Ősz asztalnak döntött székeiben, a balatoni tájak lankáin, vagy a kikötő fehér sirályainak társaságában. Látomássá magasztosul képzeletében az éjberöppenő lepke, valamely régi visszaemlékezés a Riviérára, amely azt a csodás, kék álommá foszló nőalakot festette vele, s jelképerejű vízióvá nő a téli táj fehérségébe kiáltó fekete varjak szárnycsattogása is. *(Tél.)* Sohasem ujjong, de valami mély, nagyon emberi öröm izzik minden képének alján; láttukra minduntalan költők strófái tolulnak ajkunkra.

Ha valaki össze akarná állítani Bernáth palettájának színskáláját, kevés színt, de ezernyi árnyalatot kellene megkülönböztetnie. Tanulmányt lehetne írni sok-sok kékjéről, vöröseinek méltóságáról, vagy üde és megfáradt zöldjeiről, egymáshoz idomításukról. Párás ködök és borongós hangulatú esték, naptalan délutánok és áttetsző homályú árnyékok kelnek életre esőmosta színeiben. Fénypásztái sohasem lángolnak, akár széles sávban ömlenek a tájra és tárgyakra,

nak korszakában *stílust teremtenie*, klasszikus igényű formanyelvet, hol semmi sem véletlenszerű, minden elemnek helyét és szerepét sajátos belső törvények szabják meg.

Önarcképei a magány, az akarat és öntudat szimbólumai lehetnének. A mindent megértő, de a maga igazában elfogult ember tekintetével néz a világba, aki célja tudatában felette érzi magát a szellem szatócsainak. Művészete sohasem volt hivatalos, inkább valamilyen sziget, melyet akadémikusok és naturalisták, meg a háromszögek megszállottjai, az ultramodernek egyként támadtak, akikkel szóval és hivatott tollal sokat vitázott, művészi felfogását védelmezve. Elismerések sűrűn érték, bántások is, de ő útjáról le nem tért. A művészet erkölcsének tisztaságát vallotta és valósította meg festészetének igényességében, s ebben is örököse és — mint művésznevelő — ébrentartója a nagybányai művészet szellemének, melynek egyik legnagyobb alakjával, Ferenczy Károllyal lényegi, magatartásbeli és érzelmi rokonság köti össze. Nem politikus alkat, a világ dolgaitól tartózkodó ember Barnáth Aurél, de magasrendű humanizmusának ösztönzésére mindig felemelte szavát az igazság, a nemzeti függetlenség érdekében, még ha az veszéllyel is járt, mint azon az emlékezetes március 15-i ünnepségen, 1942-ben, amikor ő helyezte el a magyar értelmiség koszorúját a Petőfi-szobor talapzatán.

A mai nemzedék furcsa nosztalgiával tekint Bernáth Aurél művészetére. Magáénak érzi, pedig ez a fajta költészet tulajdonképpen nem is számára fródott. Az életforma, amelynek televényén érzelemvilága tenyészett és bontotta ki virágait, a tegnapé, idegen a máshonnét jött, s másfelé készült nemzedék számára, amelyet egészen másfajta lángolások, hitek, csalódások és lázadások éltettek, s érleltek korán felnőtté. Rohanó korunk gyermekét talán éppen a bernáthi költészet nyugalma ragadja meg, a harmónia, amelyet lelke mélyén nagyon igényel, mert annyira emberi és felemelő.

Artner Tivadar

FODOR JÓZSEF: BÉKÉS KERT

A kertben ott békés füst. Szembe lobban
Egy ásó; lassú, lomha mozdulat
Viszi: s buggyan, bodroz a láb alatt
A rög s olaj-lágy fénnyel fűl a napban.

Békés munka: s csöndben, telt nyugalomban,
S bizton, ahogy, mint en-kedvén, halad,
Mintha maga a Lét volna, mi hat,
Tesz itt, s csak játszi báb az ember abban.

Békés kert! — s néha mintha egy ütem
Kihagyna, míg a kéz függ könnyeden,
Mint aki gyors, nagy eszmélésre döbben: —

A délben és font fényen, fákon át,
Mint felszakadt álmon, a Lét magát
Kérdve, bámul a hallgató időben.

Meg kell értened...

Részletek a Fellegek árnyéka című hosszabb költeményből

Falusi este.
Rézsínű dob a hold, a fellegekre
halovány fény száll, önforgács szélük mintha
ezüst halánték lenne.
Hátaslován a szél
végigüget a tájon,
mohás kis háztetőkön,
boglyán, ólon, s a padon
a Malom-tóhoz érve
zümmögő nótát játszik,
beléremeg a víz,
s csillagokat virágzik.

Fent: lenge fények,
lenn: sötét vidék.
Tücsökzenében ázik kinn a rét.

Majd ötven éve itt él már apád.
Hétköznap földbe vágja a kapát,
vasárnap kocsma, pálinkabűzű ég
feledteti derengő bánatát.

Nem ők a férgesek, csak
fáradtak, mint az esték,
csak hörpölik a mámor
feledtető szerelmét,
megszokta csak szemük,
hogy napok gondját nézze,
s bonyolult távlatok
képleteit ne értse.
Külön világ neked,
de meg kell értened
szavuk komor zenéjét,
jövőt lépő korod
nehezen mozgó népét...

Ladányi Mihály

Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása

Első hazai bemutatkozásának színhelyén, az Ernst Múzeumban (Nagymező utca 8.) gyűjtötte össze Bernáth Aurél eddigi munkásságának java termését. Annak a, mahonap 30 év előtti, nagysikerű bemutatkozásnak szemtanúi, akik végigkísérhették útján a művészt, jobbára régóta ismerősként üdvözlik az ifjúsága vajúdásairól való, vagy mesterréválásának állomásait jelző alkotásokat. Ők küzdelmes növekedésében is látják műve épületének arányait. A ma eszmélő nemzedék gyermeke azonban, aki csak frásokból tudja, de nem élte ez életmű kibontakozásának válságos évtizedeit, s a kor művészetellenes tendenciáik bénító-romboló erejét is csak részben — mába átnyúló hatásukban — ismeri, nem tudja felmérni, hogy az effajta, nyugalmas harmóniákkal gazdag, stílusában klasszikus normákat őrző művészet kialakítása micsoda tett is valójában.

Minden ízében költészet Bernáth festészete, sajátos érzéseket, hangulatokat örökítő líra, amelynek mondanivalója szavakba nem fonható, s átsiklik a bölcselkedés fogalmainak szövevényes rácsozatán is. Leginkább muzsikához hasonlítható ez a piktúra, annyira megfoghatatlan, s annyira bensőséges. Csend, nyugalom, és időn győzedelmeskedő béke árad színharmóniáiból, melyeknek szépsége nem tárulkozik a futó pillantásnak, de a bennük elmerülőt maradandó élménnyel ajándékozza meg.

A kiállítás legbelső termében függ az évekig alakított, érlelt *Terraszon* című olajkép. Egy épület sarokerkélyén három ember áll, két egymáshoz simuló nőalak, mögöttük egy fiatal férfi. Ennyi a kép leírható „meséje". Semmi sem történik itt, sem fizikai, sem lélektani értelemben. A balkon rácsára támaszkodó asszony, s az őt gyengéden átölelő társának mozdulata befejezett, a mozgás folyamatából állapottá csendesült; arcuk sem árul el semmiféle belső hullámzást. Mindhármuk tekintete elrévedezik, valahová mellénk, mögénk száll, együvétartozásukat csak sejtjük, ahogy környezetükről is csak fogalmunk lehet. Minden helyén van ezen a képen: a rajz kiállja az anatómus vizsgálódását, a kompozíció mértanian pontos, a színek nem hazudtolják a valóságot, a modellek jellemrajza gondosan megformált. Mégis, ez a kép elvesztette köznapi értelemben vett realitását, emberei kiemelkedtek az időből, létük egy magasabbrendű pillanatba sűrűsödik. Olyan állapotban ragadta meg őket a művész, amikor legbensőbb énjük hangjára figyelnek. Valami szomorúság van tűnődésükben, megjelenésükkel egyfajta bölcs melankóliát lopnak a néző lelkébe, ki megigézve a látvány varázsától, titkokat keres ebben a képben, miközben egy kéz Mona Lisa mozdulatát juttatja eszébe a fiatal férfiban Thomas Mann rezignált hőseinek vonásait véli felfedezni, s a háttér alkonyi fátyolú tengersávja sose látott tájakról való elmélkedésre bírja.

Tél

Ezt az érzésvilágot a művész kölcsönözte szereplőinek, s így valamikép mindegyik figurája kissé önarckép, önvallomás is. Bernáth csak maga tud képeinek hőse lenni. Magafajtájú embernek festi a pásztorfiút, rakodómunkásának öntudata is az ő művész büszkeségével rokon, asszonyai elveszítik érzéki lényüket, gyermekei az ő tudásával áldottak. Ez a mozdulatlanságba rejtőzött érzésvilág a modern nagyvárosi ember lelkiéletének vetülete. Hosszas tűnődések, vágyódások, fájások és álmodozások szövődnek össze ebben a fáradtan bölcs magatartásban, amely a maga teremtette világába húzódó ember védekezése a külvilág durvaságai ellen.

Az otthon meghitt zugai, a műterem-sarok csendélete és mindenekelőtt a természet, a vizek, virágok, tájak és városképek ismételten ecsetjére kívánkoznak. Költészete itt közvetlenebb, oldottabb lesz: felénk tárul az ablak, felénk nyílik a hangok titkait őrző hegedű tokja, hozzánk siet szélesedve az országút. Átemberiesíti, a maga érzéseivel telíti a tárgyi világ és a természet képeit, amelyeken mindig ott érezzük önmagunkat is, akár az Ősz asztalnak döntött székeiben, a balatoni tájak lankáin, vagy a kikötő fehér sirályainak társaságában. Látomássá magasztosul képzeletében az éjberöppenő lepke, valamely régi visszaemlékezés a Riviérára, amely azt a csodás, kék álommá foszló nőalakot festtette vele, s jelképerejű vízióvá nő a téli táj fehérségébe kiáltó fekete varjak szárnycsattogása is. (*Tél.*) Sohasem ujjong, de valami mély, nagyon emberi öröm izzik minden képének alján; láttukra minduntalan költők strófái tolulnak ajkunkra.

Ha valaki össze akarná állítani Bernáth palettájának színskáláját, kevés színt, de ezernyi árnyalatot kellene megkülönböztetnie. Tanulmányt lehetne írni sok-sok kékjéről, vöröseinek méltóságáról, vagy üde és megfáradt zöldjeiről, egymáshoz idomításukról. Párás ködök és borongós hangulatú esték, naptalan délutánok és áttetsző homályú árnyékok kelnek életre esőmosta színeiben. Fénypásztái sohasem lángolnak, akár széles sávban ömlenek a tájra és tárgyakra, akár pettyekben villannak, izzásukkal hozzásimulnak mélytűzű színeinek hangjához. Ez a sajátos festőiség, mely már messziről elárulja képeinek szerzőjét, Bernáth egyéni stílusának egyik fő jellemzője.

Másik sajátossága a szigorú komponáltság. Elég csak pillantást vetni 1947-ben alkotott pasztell halas csendéletére, (micsoda művésze ennek a technikának!), hogy rabul ejtsen szerkezetének ereje, melyet a vonalak gazdag ritmusa, s a színek finom puhasága rejt el, emel költői magaslatra. Bernáth valami cézannei akarással alakította ki festészetét, melynek szerkesztésmódjában és színkezelésében benne van a modern nyugati és magyar művészet szinte valamennyi maradandó vívmánya, emellett minden ízében új és egyéni. Minden problémát végigélt, üres játékba sohasem bocsátkozott. Szenvedélye roppant fegyelemmé nemesedett s ennek erejével sikerült a talmi művészkedés és a forma bomlásának korszakában *stílust teremtenie*, klasszikus igényű formanyelvet, hol semmi sem véletlenszerű, minden elemnek helyét és szerepét sajátos belső törvények szabják meg.

Önarcképei a magány, az akarat és öntudat szimbólumai lehetnének. A mindent megértő, de a maga igazában elfogult ember tekintetével néz a világba, aki célja tudatában felette érzi magát a szellem szatócsainak. Művészete sohasem volt hivatalos, inkább valamilyen sziget, melyet akadémikusok és naturalisták, meg a háromszögek megszállottjai, az ultramodernek egyként támadtak, akikkel szóval és hivatott tollal sokat vitázott, művészi felfogását védelmezve. Elismerések sűrűn érték, bántások is, de ő útjáról le nem tért. A művészet erkölcsének tisztaságát vallotta és valósította meg festészetének igényességében, s ebben is örököse és — mint művésznevelő — ébrentartója a nagybányai művészet szellemének, melynek egyik legnagyobb alakjával, Ferenczy Károllyal lényegi, magatartásbeli és érzelmi rokonság köti össze. Nem politikus alkat, a világ dolgaitól tartózkodó ember Barnáth Aurél, de magasrendű humanizmusának ösztönzésére mindig felemelte szavát az igazság, a nemzeti függetlenség érdekében, még ha az veszéllyel is járt, mint azon az emlékezetes március 15-i ünnepségen, 1942-ben, amikor ő helyezte el a magyar értelmiség koszorúját a Petőfi-szobor talapzatán.

A mai nemzedék furcsa nosztalgiával tekint Bernáth Aurél művészetére. Magáénak érzi, pedig ez a fajta költészet tulajdonképpen nem is számára íródott. Az életforma, amelynek televényén érzelemvilága tenyészett és bontotta ki virágait, a tegnapé, idegen a máshonnét jött, s másfelé készült nemzedék számára, amelyet egészen másfajta lángolások, hitek, csalódások és lázadások éltettek, s érleltek korán felnőtté. Rohanó korunk gyermekét talán éppen a bernáthi költészet nyugalma ragadja meg, a harmónia, amelyet lelke mélyén nagyon igényel, mert annyira emberi és felemelő.

Artner Tivadar

---

ner elvtárs már ott van. Na, indulj!

— De, mit csinálok ott?

— Beszélsz a katonákkal.

— Mit mondok?

— Itt a kiáltványunk, olvasd el útközben. A többit rád bízom. Gottesmann, te a tűzoltókhoz mész.

A lépcsőházban, egy gázlámpa alatt elolvasom a kiáltványt...

„MINDENKIHEZ!"

„Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat.

A polgári világ teljes összeomlása, a koalíciós kormányzás csődje kényszeríti rá Magyarország munkásságát és parasztságát erre a döntő lépésre. A kapitalista termelés összeomlott, a munkásság nem hajlandó többé a nagytőkések és nagybirtokosok igájába hajtani a fejét. Az országot az összeomlás anarchiájától csak a szocializmus, a kommunizmus megteremtése mentheti meg...

Bármi várjon ránk, a szocializmus ügyének győznie kell! Éljen a proletárdiktatúra! Éljen a Magyar Tanácsköztársaság!

Magyarországi Szocialista Párt Forradalmi Kormányzótanács."

— Győztünk! — ordítja a fülembe Gottesmann.

A kaszárnya előtt fegyveres őr. Felmutatom az igazolványom: szalutál, kinyitja a kaput és nagy igyekezetében a vállamat is megveregeti.

A kapu alatt nem ég a lámpa, az udvar is majdnem teljesen sötét, csak néhány fáklya világít. A fáklyafény nem elég erős ahhoz, hogy a katonákat, hogy egyes embereket láthassak: csak az egybefolyó, egybeforradó tömeget látom, amelyik zsúfolásig megtölti, majd szétfeszíti a négyszögletes udvart.

Fellner asztalon áll és kitárt karokkal szónokol. Mögötte — ugyancsak az asztalon — egy katona, jó fejjel magasabb, mint Fellner, hatalmas vállai majd szétrepesztik a ráfeszülő tábori zubbonyt. Magasba emelt, fáklyát tartó kezével olyan, mint valami szobor.

— ...és amit nem adott meg Párizs, azt megadja Moszkva!...

— Éljen! Éljen!

A kistermetű, ferdeszájú Fellnerből nagyon szépen ömlik a szó — a hangja zeng —, de amit mond... Hallgatom, de csak nem fér a fejembe a dolog. Ez az ember, aki itt beszél, aki ezt mondja, ez az én elvtársam? Előbb azt hiszem, hogy rosszul hallok, de hogy közelebb megyek az asztalhoz — ahogy majdnem az asztalig verekszem át magam —, már nem lehet kétséges: nem az én fülemben van a hiba. Hm. Fellner elvtárs... Hm. Nacionalista és nem bolseviki. Az. Nacionalista!

Fellner szeme rám téved, úgy látszik, megismer, odaint a fejével — és még ércesebbé válik a hangja.

— ...a munkásság ereje... egy osztály, egy párt... az orosz elvtársak példája...

Most, mintha egy forradalmár beszélne. Elönt a forróság, bolond vagyok. Körülöttem ujjonganak a fiatal katonák, egyenruhájuk a császár egyenruhája — de a sapkájukon vörös szalag díszlik. Kimondhatatlanul boldog vagyok! Már nem hallom, mit beszél Fellner, csak hangjának muzsikája cseng a fülembe. Szeretnék mindenkit megölelni. Szeretném mindenkinek a fülébe kiabálni: Győztünk! Amikor Fellner bevégezte a szónoklást, én állok föl a helyére. De nem fér ki a torkomon több, csak ez az egyetlenegy szó:

— Győztünk!

A katonák a vállukra vesznek.

— Győztünk! Győztünk! Éljen a proletárdiktatúra! Éljen! Éljen!

Amikor egy pillanatra elül az éljenzés, a fáklyatartó katona fog szóba. Bikaerős hangja van.

— Mi csak egy kis ország katonái vagyunk, de a legnagyobb ügyért verekszünk. Elsők vagyunk, a legelsők, akik odaálltunk az orosz elvtársak mellé.

Fellnerrel együtt mentünk vissza a városházára. Látásból már régen ismertem, de személyesen most beszéltem vele először. Nagyon nagy melegséggel szólott hozzám, de hiába, akárhogy igyekeztem, sehogy sem tudtam elfelejteni, hogy amikor a kommunistákat lefogták, ő súlyos ítéletet követelt ellenük és arra is volt gondja, hogy a gyárakból kidobják a kommunistagyanús munkásokat. Most belémkarolt és testvérnek szólított.

— Olyan boldog vagyok. Olyan kimondhatatlanul boldog, kedves Kovács testvér, hogy így történ a dolog. Nincs többé kommunista párt, nincs többé szociáldemokrata párt, vége a testvérháborúnak, csak egy párt van: az egységes szocialista párt és mi vagyunk az ország urai. Rettenetes volt ez a testvérharc és olyan jó lesz most a béke, a pihenés.

— Azt hiszi, hogy most békében fogunk élni?

— Na, talán lesz egy kis külháborúnk, de az már a hadsereg dolga és az orosz elvtársaké. Az oroszok már magyar földön állnak.

— Még csak Galíciában vannak.

— Én úgy tudom, hogy már átléptek a Kárpátokat.

A városházán még mindig eleven élet folyik. Állandóan jönnek utasításért, tanácsért, igazolványokért. Szinte szakadatlanul cseng a telefon.

— Nem fekszel le, Péter? Itt a szomszéd szobában van egy divány.

— Dehogy fekszem le.

— Holnap is nap van.

— Tudom.

Hajnalfelé futár hozza a Forradalmi Kormányzótanács első parancsát:

STATÁRIUM!

Egy óriási plakátot is kaptunk. „ÉLJEN A TANÁCSOROSZORSZÁGGAL SZÖVETSÉGES TANÁCSMAGYARORSZÁG!"

Heltai Jenő

TALÁLT PÉNZ

Kedves barátom, találtál-e valaha is pénzt az utcán? A lépcsőházban? A villamoson? Nem fillérekről, nem öt- és tízforintosokról beszélek, hanem százasokról, terebélyes nagy összegről. Nem haragszol, ha megkérdezem: nyomban elhatároztad, hogy beviszed a rendőrségre, ahogy becsületes megtalálóhoz illik? Egy pillanatra sem rendített meg az a kísértés, hogy ezt a pénzt valamelyik ráérő tündér jóságos ajándékának nézd, befektesd egy kis drogériába, kávéházat nyiss belőle és tisztességes, rendes, új életet kezdj vele? A pénzt természetesen visszaadtad. De amikor megtudtad, hogy ki vesztette el, nem dühöngtél azon, hogy valamelyik gazdag ember volt, szélhámos, csaló, uzsorás, vagy egyszerűen csak a mások munkáján hízó, megrögzött szegénynyúzó? Akkor sem bántad meg, hogy visszaadtad?

Kedves barátom, ne törd a fejedet, helyetted én felelek ezekre a kérdésekre. Velem megesett már, hogy nagy pénzt találtam. Kilencszáz dollárt. Akkor csakugyan nagy pénz volt, jóval nagyobb, mint ma. Ez sok esztendővel ezelőtt, az első nagy háború után történt, külföldön, egy híres nemzetközi fürdővárosban, amelybe nyaranta a világ minden részéből ezrével tódultak a betegek, férfiak és nők, gazdagok és szegények. A fürdő kútjainak a vize egyformán gyógyított minden ismert és ismeretlen betegséget, a gazdag emberét is, a szegényét is. Demokratikus víz volt, a forrás állítólag ugyanaz a forrás volt, amely a zsidókat negyven évig kísérte a pusztaságban. A fürdő igazgatósága óvatosan titkolta és tagadta ezt a helybeli legendát, még a plakátokon is hangoztatta, hogy a víz minden csöppecskéje árja. Kora reggeltől késő estig szakadatlanul nyüzsgött a tömeg a kutak körül, ki forrón, ki langyosan, ki hidegen itta a csodavizet, ki megfontoltan, aprókat hörpintett belőle, ki egy hajtásra kiitta. Ahogy az orvos elrendelte. A víznek mindegy volt. Közönyösen és mindenekfölött bőven bugyogott a földből, immár kétszáz év óta, éjjel-nappal, szüntelenül és harsányan. Akik a forrás szomszédságában laktak, lármájától aludni sem tudtak. De ki akart aludni?

Este, a nagy szállókban kihívón zajlott az élet, jazz muzsikált, fiatal, öreg a tánc örömébe szédült. A fehérhajú, pápaszemes amerikai öreg úr már a leves után táncra perdült, hogy addig is, míg a kecsegét kirántják, magával rántsa szomszédnőjét egy foxtrotba. A reggeli vízivók este pezsgőt ittak, a rulettasztalok körül hemzsegtek vagy a hotelszobák meghitt magányában pókereztek. A bárokban hajnalig szólt a zongora, természetesen tapintatosan, halkan, hogy az igazi betegek álmát el ne vigye. Hivatalosan ugyan elrendelték az éjféli zárórát, de áthágói számára ez nem járt veszedelemmel, a cirkáló rendőrőrjárat nyomban kirótta és nyugta ellenében rögtön átvette a büntetéspénzt, illedelmesen szalutált és átment a szomszéd bárba. A mulatság háborítatlanul tovább folyt. Egyszerű és bölcs megoldás volt ez. Mintha mindenki sejtette volna, hogy ennek a világnak hamarosan vége. Éljünk addig, amíg lehet, kár minden elszalasztott percért.

Ebben a tarka nemzetközi elkeveredésben, a krupiék, a parkettáncosok, a jazz-dobosok, a bárzongorások, a tenisz- és golftanárok, a bukmékerek, a minden hájjal megkent pénzemberek, a gyanús diplomaták, a kipróbált csempészek és a rikító, lármás nők zajos világában mindenki máról holnapra meg akart gazdagodni. A kutak körül és az erdők illatos ösvényein óriási valutaüzleteket bonyolítottak le. Ettől a betegek jobban gyógyultak, mint a varázslatos víztől. Mindenki a pénzről beszélt. Mi van a pénzzel, mi lesz vele? Egy francia tudós elmesélte, hogy van egy-két olyan néger törzs, amely túlvilági üzletekkel is foglalkozik; náluk az ember ráér arra, hogy a kölcsönkapott pénzt halála után, a másvilágon fizesse vissza. Sokan érdeklődtek az iránt, hogyan lehet ezekhez a néger törzsekhez eljutni. Európa alig ocsúdott föl még a háborúból, együgyű béke-mámorban nyalogatta még felületesen behegedett sebeit de... de mit lehet tudni? Mindenki a pénzzel akart védekezni a bizonytalan jövő ellen.

Én a drága fürdőváros egyik nagyon szerény fogadójában laktam. Reggel is, este is lelkiismeretesen ittam a forrásvizet, bizakodón gyógyítgattam magamat, kerültem az embereket. Semmi sem könnyebb, mint a nagy tömegben egyedül maradnunk. Magányosságomat mégsem tudtam tökéletesen megvédeni, jóbarátaim hébe-hóba kitéptek belőle. Egyik este a nagy hollywoodi filmvállalat főnöke hívott meg vacsorára a Hotel Super Majesticba, a fürdő legdrágább és legelőkelőbb fogadójába. Azzal kecsegtetett, hogy a vacsorán megjelenik Ria Risotti, a Nagy Világédes, Hollywood legújabb filmsztárja is. A csodálatos művésznő magyar volt, egy budapesti színházból került az amerikai film karmaiba. Megmagyarázták nekem, hogy hazafias kötelességem a művésznőt üdvözölnöm, ennélfogva csakugyan felöltöttem frakkomat, és elmentem a vacsorára.

Amikor a fogadóban megjelentem, a borotváltarcú pápaszemes portás — inkább tudós vagy diplomata — sűrű hajlongások között mentegetőzni kezdett, hogy a filmvezér a sztárral délután kirándult a fürdőtől körülbelül egyórányi távolságban zsibongó „Hétkígyókúthoz" és autója hazajövet elakadt az úton. A kocsinak eltörött a tengelye, a fogadóba telefonoztak másik autóért, az el is indult már, bocsánat a késedelemért, huszonöt-harminc perc múlva itt lesznek, talán előbb is. Addig parancsoljak az étterembe, a vendégek jó része odabent gyülekezik már, kitűnő koktél vár minket.

Nem „parancsoltam az étterembe" és mellőztem a kitűnő koktélt. Leültem a hall egyik karosszékébe és vártam. Frakkos és szmokingos urak, meztelenvállú hölgyek tolakodtak méltóságosan az étterem felé, melynek nehéz sárga selyemfüggönye mögül kihallatszott a szalonzenekar érzelmes bécsi keringője. Vártam öt percig...; tízig...; a hall lassan-lassan kiürült, egy-egy elkésett vendég cikázott még végig rajta, a zene elhalkult, az étterem lármája — beszéd, nevetés, tányércsörömpölés — fokozódott. Ujabb öt perc...; akkor eluntam a dolgot. Föl akartam állni, pipára akartam gyújtani. Ahogy a zsebemet végigtapogattam, valami halkan megzizzent alattam... Éreztem, hogy papiroson ülök, levélborítékon, újságon vagy min. Tapogatózni kezdtem és csakhamar fölfedeztem, hogy a karosszék ülése és a támla jobboldala közé, a vágásba, lazán egymáshoz szoruló kis papírdarabok csúsztak be, egy részük rálapult az ülésre is. Óvatosan megsimogattam az egyik papírdarabot... nem újságpapiros volt, nem levél, hanem pénz, nagy bankjegycsomó. Körülnéztem. A hallban egy lélek sem járt, fülkéjében a portás a leveleket rendezgette, egy nagy könyv fölé hajolt, szorgalmasan jegyezgetett benne, nem törődött velem. Aztán megszólalt a telefon, a portás fölkapta a kagylót és harsányan beszélni kezdett.

Óvatosan kihúztam a vágásból a papiroscsomagot, csakugyan pénz volt, bankó, mindenféle színű és értékű dollár. Lassan, kényelmesen megszámláltam. Nem kellett sietnem. A hall üres volt, a portás a telefonnal bibelődött... senki sem látta, mit csinálok, senki sem tudta volna megállapítani, találtam-e a pénzt, vagy a zsebemből húztam ki. A pénz most már az enyém volt. Kilencszáz dollár. Vagyon. A zsebembe csúsztattam.

Kedves barátom, te becsületes ember vagy. Én is az vagyok. Számomra egy pillanatig sem volt vitás, hogy ezt a pénzt visszaadom. Mégis átcikázott agyamon az a gondolat, mi történne akkor, ha nem adnám vissza. Ez a pénz nagyon rámfért. És életemben először ragadhattam volna üstökön a szerencsét. Életemben először adatott meg nekem, hogy büntetlenül elkövessek valami gazságot. Soha senki sem tudott volna róla. Talán bűn sem lett volna, hanem igazságszolgáltatás. Meg kellett volna leckéztetni azt a haszontalan fickót, aki ilyen hanyagul gyűrte a zsebébe, vagy azt a könnyelmű dámát, aki a retiküljéből ejtette ki. Akárkié volt, alighanem ebül szerzett pénz volt, gazdája megérdemli, hogy egy kicsit megleckéztessem.

Amikor idáig jutottam, a portás befejezte a telefonbeszélgetést. Odaintettem magamhoz és azt mondtam neki:

— Itt, ebben a karosszékben pénzt találtam. Kilencszáz dollárt. Számlálja meg és adja át a rendőrségnek vagy annak, aki elvesztette. A becsületes megtalálót megillető jutalom a magáé.

A portás átvette a pénzt, szétfeszítette a karosszéket, nem maradt-e benne valami, aztán megköszönte, hogy a jutalmat átengedtem neki. Fülkéje felé indult, de megállítottam:

— Kérem, állapítsa meg, hogy egyetlenegy dollárom sincs. Amit találtam, hiánytalanul átadtam önnek...

A portás szabadkozott... ugyan, kérem...; fölösleges...; úgyis tudják és a többi De máris megmutattam pénztárcámat, kifordítottam zsebeimet, sértődötten és mérgesen, nem úgy, ahogy tisztességes, hanem úgy, ahogy ostoba emberhez illik. A portás bocsánatkérően nevetett. Visszament a fülkéjébe, a pénzt elzárta egy fiókba, aztán megint írásaiba mélyedt.

A filmvezér meg a sztár még mindig késett. Felálltam és egy másik karosszékbe telepedtem le. Talán abban reménykedtem, hogy ott is találok egy kis pénzt. Ha már benne vagyok!

Akkor az étterem ajtajából izgatott frakkos alak rohant be a hallba. Kopasz, kövér ember, gyűrött volt az inge, verejtékes a homloka, három-négy nagy gyémántgyűrű csillogott az ujján, fekete csontkeretes nagy pápaszem az orrán. Egy pillanatig sem volt vitás, hogy amerikai. Odaszaladt ahhoz a karosszékhez, amelyből abban a pillanatban keltem fel, kívül-belül megvizsgálta, alája is nézett, mindenütt megtapogatta. Nyilvánvaló, ő volt a becsületes elvesztő. Csalódottan, aggodalmaskodón odalépett a portáshoz.

— Megtalálták a pénzemet?

— Miféle pénzt?

— Ma délután alkalmasint itt a hallban kicsúszott a nadrágom zsebéből. Itt ültem, ebben a karosszékben. De ott nincs pénz.

A portás bólintott:

— Itt van nálam. Megtaláltuk. Szabad tudnom, mennyi az a pénz?

A kövér ember föllélegzett. Zsebkendőjével megtörölte homlokát:

— Ezer dollár. Adjon ide kilencszázat. A többi a magáé.

(— Remek ember! — mondtam magamnak. — Keresni akar a becsületes megtalálón.)

A portás kinyitotta a fiókot és leszámolt az asztalra nyolcszáz dollárt. Aztán kihúzta a fiókot és fölfordította. A fiók üres volt.

— Ennyit találtunk. Nyolcszáz dollárt. Egy centtel sem többet.

(— Ez is remek ember! — mondtam magamnak. — Nem bízik a becsületes elvesztőben. Előre levonja a maga százdolláros jutalmát.)

A portás rám mutatott: — Ez az úr találta meg. A híres író. A karosszékben. Öt perccel ezelőtt. Ugyebár, nyolcszáz dollárt méltóztatott találni?

Egy másodpercig sem haboztam, melyik gazembernek adjak igazat. A portás javára döntöttem. Ő a kisebb gazember, hadd keressen ő az ügyön. Azt mondtam:

— Nyolcszáz dollárt találtam.

A kövér ember felhördült:

— Ha én ezret mondok, akkor legalábbis kilencszáz volt...

Aztán elnevette magát:

— No, mindegy. Nyolcszáz is jobb a semminél.

Zsebrevágta a pénzt, aztán meggondolta a dolgot, húsz dollárt letett a portás márványasztalára, barátságosan ránk vigyorgott és azt mondta:

— Ez a maguké!

Fabulák AJÁNLÁSSAL

Különös
— Túlbuzgóknak —

Pihen a gólya. Álldogál a ballábán, felhúzza a jobbat, aztán leereszti a jobbat, felhúzza a balt.

Nézi, nézegeti őt a pelikán. Végül is megszólal:

— Mondd, gólya pajtás, miért nem állsz kétlábon?

A megszólított rácsüggeszti szemét, aztán csodálkozva visszakérdezi:

— Jé, úgyis lehet?

Jóslat
— Kétkulacsosoknak —

Éldegélt, még a történelem előtti időkben, a kacsacsőrű emlős az ausztráliai mocsarakban, a közelében pedig valódi kacsák és valódi emlősök laktak.

Amikor kacsák úsztak a vízen, a mi állatunk feltűnően elkezdett hápogni: háp-háp-hááp.

És a kacsák, valóban, közülük valónak tartották.

Ha emlősállatok jártak a parton, ez a különös lény hasonlóképp tüntető módon elkezdte szoptatni kicsinyét.

És tényleg, az állatok is üdvözölték, hozzájuk tartozónak vélték.

Amikor aztán ezek is, azok is eltűntek, a kacsacsőrű emlős a következőket fejtegette kicsinyének:

— Édes fiam, az életben a legfontosabb az alkalmazkodás. Meglátod, alig telik bele egy évezred és a kacsák is, az emlősök is ki fognak halni!

Elragadtatás
— Utópistáknak —

Megpillantja a sirály a habokban az ezüstös pisztrángkisasszonyt, és menten belehabarodik. Repked felette, fitogtatja, hogy milyen ügyesen cikázik. A pisztránglánynak is megtetszik a szép madár, kecsesen suhan ide-oda a habokban, kacérkodik.

Észreveszi a sirály, hogy szerelme viszonzásra talál, és elhatározza, hogy megalapítja kettőjük családi boldogságát: felragadja a halat és hazaviszi a fészkébe.

Sajnos azonban a pisztráng az elragadtatott szerelemnek ebbe a megnyilvánulásába belefulladt.

Érdem
— Értékelőknek —

Versenyt rendeztek az őserdőben, hogy kinek leghosszabb a nyaka.

A bíró a leopárd volt.

Kihirdette az eredményt: — Első lett rokona, a párduc, második a zsiráf.

Az indokolásban az állt, hogy a zsiráfnak közismerten könnyű a dolga, mert mindig is hosszú nyaka volt, de a párduc szemmellátható lag *igyekezett* kinyújtani a nyakát — ezt a törekvést pedig méltányolni kell.

Beszélgetés a mezőn
— Felületes tapasztalatgyűjtőknek —

Találkozik a pacsirta a vakonddal. Kérdezi: hogy él?

Az elmeséli neki: „A föld alatt túrok, alagutakat ások, finom kukacokat, pajorokat falok, üreget építek magamnak, vackot hordok oda, ott alszom."

— A sastól nem félsz?

— Ki az? Olyan állatot nem ismerek.

— Ha hideg van, mit csinálsz?

— A vackomba húzódom. Ott nincs igazán hideg sohasem.

— És mondd meg, de igazán, tényleg eljuthatsz, mondjuk ennek a fának a gyökere alá?

A vakond a vállát vonta:

— Könnyedén.

A pacsirta mélyen elgondolkozott, töprengett még akkor is, amikor a vakond már rég eltűnt. Aztán felszállt a kék levegőégbe és az iménti beszélgetésre gondolva, így fohászkodott:

— Micsoda szabadság! Micsoda félelem nélküli élet!

Kérész
— Azoknak, akik csak a mának dolgoznak —

A teknősbéka életének 450. esztendejét taposta. Szállott a tiszavirág a levegőben és meglátta őt, amint vonszolta magát a parton.

— Milyen élhetetlen fráter is vagy te! — szólott hozzá. — Én egy nap alatt nagyobb utat teszek meg, mint te egy esztendőben!

És büszkén tovaröppent.

Estére élettelenül hullott le a fövényre.

Gombó Pál

Kodály Zoltán a tudós és a nevelő

Kodály Zoltánt zenetudósi munkásságáért a Kossuth-díj nagydíjával tüntette ki a forradalmi munkás-paraszt kormány. Ebből az alkalomból közöljük a Kossuth-díjjal ugyancsak most kitüntetett Molnár Antal zenetudós egyik Kodály Zoltánról írt régebbi tanulmányának részleteit.

Ideje tekintélyes részét Kodály Zoltán népzenegyűjtő, magyarázó, pedagógiai és esztétikai munkásságának szentelte a most szemügyrevett időszakban. (1910—1923. A szerk.) A háborút megelőző években főként Erdélyt és a bukovinai csángókat látogatta gyűjtő tevékenységével, fő súlyt a már pusztulófélben talált ősrégi dallamkincs — utolsó perceiben való — megmentésére helyezve. Kutatóvágya, kitartó szorgalma, alaposság, tudása és éleslátása őt tette — Bartók mellett — a magyar népzene egyetlen alapos ismerőjévé. A gyűjtés páratlan eredményére először Bányai Elemér hívta föl szélesebb körök figyelmét, de az új népzenei lelet részben kevés embert érdekelt, részben fölháborodást keltett. Fölületes ismereteikben meggyökeresedett, akkori vezető muzsikusaink már megoldottnak tekintették a magyar népdal kérdését; az újabb kutatás csak felzaklatta őket nyugalmukból. Az ő érzésük szerint legősibb székely dallamaink idegenek, „oláhok" voltak. „Hogyan történhetett, hogy a nemzet a tulajdon lelke legsajátosabb kifejezését, zenei tradícióját annyira elhagyja, elfelejtse, hogy most, mikor újra fölhangzik: előbb meg kell szokni, mint egy elfelejtett nyelvet, újra megtanulni? Elég magyarázat rá az elmúlt két század politikai és társadalmi története. A rettentő vérveszteségek okozta hiányokat mindig idegen bevándorlókkal pótolták, akiknek elmagyarosodása csak lassan és tökéletlenül ment végbe. Ezeknek természetesen idegenül hangzott a régi magyar dallamkincs, amennyiben egyáltalán szembekerültek vele. Erre azonban egyre kevesebb módjuk lehetett. Mert a XIX. század elejétől a magyar köznemesség is mindinkább idegen művelődés hatása alá jutott..."

Elkelt hát a nevelőmunka! De jellemző Kodályra, hogy egyelőre nem propagandában, hanem a műveltség elmélyítésére irányuló tudományos kutatásban és ismeretközlésben találta meg nevelőeszközét. Egész mivoltára jellemző, hogy „mindent, mi hamis, téves, tehát megtévesztő, összezavaró, folyton kikapcsol és állandóan gyűjti a valódit, igazit, tehát előrevivőt, fejlesztőt". Nem elégedett meg magával a gyűjtéssel, „a magyar művelődés utóbbi évtizedeinek egyik legnagyobb pozitivumával", hanem rá kellett világítania népzenekincsünk történelmi és esztétikai szerepére, funkciójára. És jól számított, mert ez irányú munkásságával fektetett le szilárd alapokat az azóta szolidan kiépülő *magyar zenetudomány* számára. „Híres zenésznemzet vagyunk a világ előtt. Több mint száz éve emlegetik a magyar zenét mindenfelé. Néhol hajlandók azt hinni, hogy Magyarországon minden második ember muzsikus. Pedig kevés országban tapasztalható különben műveltebb köröknek akkora közömbössége a zene iránt, mint nálunk. Messze vagyunk még attól is, hogy a zenetudás elemei az általános műveltséghez számítsanak." Hogy ez az állapot ellenkezőjére változzon, elsősorban megbízható vezetőkre volt szükségünk. Új zenei közvélemény megalapozására munkálta meg a talajt Kodály, amikor *egymagában* tett eleget ponori Thewrewk Emil egykori célkitűzésének (1890), föltárván a magyar zenetudomány gyökereit.

— — — — — — — — — — — —

Esztétikai gondolatait is alkalma nyílik hirdetnie Kodálynak. Néhány hónapig referens a Pesti Naplónál (1918—19), ír néhány cikket a Nyugatba és külföldi folyóiratoknak is dolgozik. Ezekben a munkáiban szintén nemcsak egyéni, de valódi magyar vonás a lakonikus közlésmód, a stílus lényegretapintó tömörsége. S ami még fontosabb: a gondolat átfogó mélysége, az álláspont végleges komolysága és *a valódi érték fölismerni tudása* révén váltak Kodály idevágó írásai *az egész újabb magyar zeneesztétika kiindulópontjává*. Olyik megjegyzésével új kulturális távlatokat nyitott a nagy muzsikus: az útjelzők nyomán aztán megindulhatott új teret hódítani a fiatalabb nemzedék. „Bírálat"-aiban legmagasabb értelmű közönségnevelést végzett Kodály: avval a tárgyilagossággal, személytelenséggel, mely már hősies cselekedetnek hat. Amellett ő valódi „írásművész" is, ki egy-egy újságbeszámolóban miniatűr-remeket alkotott. Bartók művészetének pedig nemcsak legelső megértője, de legfinomabb tollú értelmezője is a testvérművész.

Lényegreszűrtség, személyfölöttiség, másrészt aprólékos pontosság és a növendék egyéniségéhez alkalmazott pedagógia jellemzi Kodályt, a *tanítómestert*. Nála „saját gyökerén fejlődhet" a növendék, s amit ettől föltétlenül megkövetel, az a nagy hagyományokból leszűrt formai tudás biztonsága. Nem ismer sémákat, csak alkalmazott esztétikát. „Mindenkiben fölkelti az autodidaktát", mert szerinte nem a begyömöszlött „tudás" nevel művésszé, hanem csak a teljes átélésben meghódított képesség. Óriási tárgyismeret, melyet hihetetlen munkabirás és bámulatos emlékezőtehetség támogat, áll őrt feltétlen, önkénytelen autoritásának bástyáján. Egy-egy szavával képes az egész embert megváltoztatni és új irányba terelni, képes egy területet, amely addig vaksötét volt a tanítvány előtt, hirtelen bevilágítani. A 20-as évek óta „Kodály-növendék"-nek lenni: világmárka.

Magyar földön „kínosabb az út és keményebb a rög", mint másutt. Itt nem lehet büntetlenül újat, szépet akarni. Kodályt is gyakran megpróbálták „kikezdeni" a rosszakarók, legkínzóbb tán tanári szabadságoltatása idején (1919—1921). Alig van olyan kifogás és vád, mivel nem illették volna. Zenepolitikusaink jól megérezték, hogy amit Kodály cselekszik, az mindenképpen ellentétes azzal a „renddel", amelyet ők helyesnek ítéltek. A hírlapok „rendszeres hajszát" indítottak a művész személye és művei ellen. De a valódi rúgók: irigység és féltékenység, ez ősi ellenségek, itt is hamar levetik az álarcot. A rárányított mérgezett nyilak rendre lepattantak a Kodályt övező vértről. Ércnél szilárdabb páncél védte őt: a hűség önmagához.

Molnár Antal

Szülőknek nevezték őket...

Lapozok az elémrakott sok tucat aktában, s ha nem látnám saját szememmel a szűkszavú, tárgyilagos feljegyzéseket, lázas fantázia szüleményének hinném azokat. Október óta a disszidált szülők itthon felejtett gyermekei szaporítják az elhagyott gyermekek számát az Alföldi utcai Fővárosi Gyermekvédő Otthonban. A feljegyzésekben egyre ismétlődő mondat: *„...az apa disszidált, felesége itt maradt, három, négy, öt gyermekkel, saját keresetéből képtelen őket eltartani..."*

Valóban, főként férfiak hagyták itt családjukat. Sz. Lajos építésvezető egy vidéki városból disszidált, öt gyermekét hagyta itt. Közülük a négy kisebbet: a 9 éves Gizellát, a 7 éves Ágnest, a 6 éves Györgyöt és a 3 éves Évát sürgősen be kellett hozni az otthonba, mert az egyedül maradt asszony még kenyeret sem tudott adni gyerekeinek. Csinos, fiatal nő egy kislányt hozott be az otthonba. Férje még novemberben disszidált. Egy napon idősebb asszony kereste fel az itt maradt feleséget, s elmondta, hogy férje nőtlen embernek mondva magát, az ő lányával szökött el. Azóta nem jelentkezett. Az asszony nem keres, a nagyanya is velük lakik, így került az egyik gyerek az otthonba.

Talán túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítunk az anyaságnak, ha azt hisszük: az anya minden esetben jobban ragaszkodik gyermekéhez, mint az apa. Igaz, sajnálatos tények bizonyítják, hogy a férjek, az apák könnyebben feledkeznek meg emberi mivoltukról, hamarabb döntenek, ha a nyűgnek érzett kötelékektől szabadulást remélnek. És az anya? Az anya, aki a gyermeket szülte — úgy tudtuk mindig — képes minden kínt vállalni, hogy gyermekét a bajtól megóvja.

Egy világ: az anyai érzelem mélységébe és megingathatatlanságába vetett hit világa omlik összse abban, aki ezekbe az iratokba belelapoz. Fájdalmas gyereksorsokról olvasunk, csecsemőkről és kamaszokról, akiket édesanyjuk itthagyott, szemrebbenés nélkül arra a hazára hárítva a nevelés gondját, amely az ő számukra nem volt elég jó.

Alig hihető, de így van: apák és anyák tucatjai röppentek együtt külföldre, itt hagyták gyermekeiket úgy, hogy további sorsukról sokan nem is tudnak és nem is kíváncsiak rá. Születési hiba folytán mindkét lábára béna két év körüli kisgyermeket találtak az utcán, mellette cédula: *„Kovács Palika vagyok, szüleim külföldre mentek."* Sokan beteg gyermeket hagytak itt, kórházba vitték — majd disszidáltak. Szülőknek hívták azokat is, akik a nagyobb gyerekeket magukkal vitték, de a kicsit, aki sok kényelmetlenséget okozhat, itt hagyták, rokonoknál vagy egyszerűen a szomszédoknál „felejtették". És anyának hívták R. B.-nek, az egyik fővárosi üzem dolgozójának feleségét is, aki a férjét hat kiskorú gyerekkel hagyta itt. Sz. K. 16 éves kisleány, egy Délibáb utcai diákotthon lakója. Félárva volt, s most anyja sincs, mert az november 19-én Bécsbe szökött. Ezer és ezer anya büszke volna az okos, csinos kislányra, s az övé még csak arra sem érdemesítette, hogy megmondja neki: disszidálni készül.

Az elhagyott és állami gondozásba került csecsemők a Kmetty utcai csecsemőotthonba kerülnek. Nem akarom itt a csecsemőotthont méltatni, elmondani azt a mélységes emberi részvétet, melegséget, gondoskodást, amellyel ott az elhagyott gyermekeket dédelgetik, ápolják. Túl olcsó hatásvadászatnak tűnnék szembeállítani az olyan szülők embertelenségét a gondozónők gyermekszeretetével. De le kell írnom, hogy naponta sok-sok egyszerű falusi és pesti ember ostromolja az otthont: elhagyott gyermeket szeretnének örökbefogadni. Amikor az egyik kisgyermekről az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a tüdeje gyenge, a mamajelölt nem mondott le róla, kérte a gyereket. Azt mondta, ha beteg, ha gyenge, még nagyobb szüksége van szeretetre, gondos nevelésre. Ugyanezt mondták annak a születési hibás kisgyermeknek örökbefogadó szülei is, akiről megmondták az otthonban, hogy a leggondosabb kezelés mellett is egész életében bicegni fog.

Ilyen emberek is vannak. Így is mondhatnánk — *ők* emberek.

Köves Rózsa

GERGELY SÁNDOR:

Őszi reggel Beóciában

Az alábbi elbeszélést Gergely Sándor 1920-ban írta de a magyar fehérterrort leleplező tartalma miatt csak 1924-ben közölte a Népszava. A szerkesztőség még akkor is a cenzura miatt a Magyarország megjelölés helyett Beóciát iratott a szerzővel.

A novella megjelenését időszerűvé teszi Franczia Kiss Mihálynak, a Duna—Tisza közi fehérterrorista bandavezérnek a minapi elfogatása.

Az erdő felett valami láthatatlan erő meglódította a sűrű ködöt, amely inogva, mint valami fehér búra, emelkedni kezdett. Az erdő fái között a tisztásra, enyhe világosság lopakodott. Előle sebesen menekült a félhomály.

Őszutó volt, hideg szél fújt és az erdőn túl, s mindenütt egész Beóciában... szürke volt az ég s a nyirkos levegő megdideregtette a sápadt s fázós embereket.

Ide, a tisztásra nem jött senki. Beóciában amúgyis csak kevesen tudták, hogy van egy erdő s közepén egy tisztás, amelyről reggel felszállott a köd és az áramló világosság reménytkeltő lázában az ég felé emelkedett tíz emberfej.

Egymás mellett, s keletnek fordulva emelkedett a tíz fej, kartávolságra, akár valami rajvonal. Balról az első megszólalt:

— Fölkelt a nap...

Senki se felelt. A fejek újra a földre buktak. A magasra lendült köd ritkás esőként hullt vissza a földre, a feltúrt fűre, a friss földhányásokra.

Az első, balról, újra megszólalt:

— Elvtársak, fölkelt a nap...

Szomszédja, nagybajuszú, sápadt ember volt. Piszkos, gyűrött arcán kelletlen rángás szaladt át. Bosszantotta a beszéd. Lehúnyta szemét, fejét a friss homokbuckákra hajtotta és készült a halálra...

Erős ember volt valaha, még tegnap is... Szomszédja, a felesége, csüggedten, szótlanul birkózott a rátörő aléltsággal.

A tisztás földjén, amely körül a télbe készülő erdő haldokolt, úgy mozgott a tíz ember feje, mint amikor nagy dinnyéket ráz a kertben a szélvihar.

Az emberfejeknek folyťatása is volt: nyak, derék, láb, kéz. De ezek a testrészek nem látszottak. Jó mélyre dugta azokat valaki...

Tegnap este állították az összekötözött tíz embert a tisztás gödreibe. Köréjük sulykolták a földet, aztán lóra kaptak és elvágtattak a sírások. A tíz ember üvöltött, ordításuk talán elérte az erdő szélét és sírásuk is messze hatolt a sűrű fák között, de Beociában dideregtető s nyirkos volt az ősz, az emberek féltek a farkasoktól és sorsára bízták a szerencsétlen segélykérőt...

A tíz ember homloka most a földre bukott. A szabadon álló nyak még kényelmesen mozgatta a fejet és ha az egyik fej balra billent, utána igazodott a többi. Most homlokkal borultak lefelé. Aludni próbált mindenki. El akarták aludni azt a pillanatot, amikor megjelenik a dermesztő fehér rém...

Balról az első szuszogni, s lihegni kezdett. Ez mindig, s most is, félt a csöndtől, a magánytól.

— Ne aludjatok, elvtársak! — kiáltotta kérőn.

A sor túlsó végén kacagni kezdett a fej. Vastag vállak felett ült egykor, még tegnap. S torkából mindenkor mély hang gyűrűzött, de kacagása most olyan volt, mintha csontfűrésszel vágná valaki a vasat...

A szél már erősen fújt s rá-rácsapott a lekókadt fejekre, amelyekben már nem volt erő. De hiszen nem is tudtak volna kitérni előle...

A középen utóbb mégis felerőlködött kettő... Két fej. Már esztendőkkel ezelőtt is egymás mellé állította őket a sors s azóta el nem hagyták egymást. Most egymásra fordult a két fej, egymásra riadt szemük és egyszerre suttogták:

— Hallod? Itt a halál!...

Egymás felé bukva, a két fej megbontotta a fejsor nyílegyenes vonalát. De nem törődtek evvel. Mindig, még tegnap is, dacos fiatalok voltak, szerettek élni és szerették egymást, s jutalmul a sírások szomszédos gödrökbe állították őket. Ők még most is dacoltak s bátorították egymást.

Az egykor oly kövér derekú elvtárs őrült halálkacajára még egyszer fölemelkedett fejük, tápászkodóan nyílt szemük s egyszerre suttogták újra:

— Hallod? Itt a halál!

Homlokuk újra lekókadt. A férfi szája tele volt sárral. Kínlódva kiköpte, állát a földhányásra helyezte és így emelte erőlködve a fejét.

— Édes... — suttogta. — Nézz rám!

A lány homlokán előbb kínlódó ráncok jelentek meg. Összeszorult szemhéjai szétnyíltak s tekintete a férfiarcra villant. Aztán ő is állára erőltette fejét.

— Így maradjunk! — mondta a férfi.

— Így maradjunk! — felelt a leány.

Sokáig nem hallatszott semmi nesz. A szél még mindig vadul rázta az erdő fáit. Az ágak ropogtak, hajladoztak. Az ég elsötétedett. Aztán hirtelenül elült az orkán. Csend borult a fákra, a tisztásra, a tíz emberfejre...

Később leesett az első hószilánk. Utána még egy, meg még sok...; A rajvonal balszélsője újra feltornászta a fejét s eszelős örömmel gügyögte:

— Elvtársak, esik a hó...;

De ez még csak gyenge hó volt. Elolvadt a fejeken. Később vastagabb, keményebb pelyhekben hullott. Hamarosan fehér takaró födte a füvet, a földhányásokat. Visszajött a szél is, s gonoszkodva csapta a havat az emberfejekre.

Fölijedtek s utolsót lobbantak a halál elé fészkelődő szemek.

— Fehér...; fehér...; — dörmögte a nagybajuszú. — Fehér gyászruhát küldtek...;

Már az égész sort fölriasztotta jeges markával a szél. Verte a havat, amely fölülről is egyre dőlt.

A szélen, jobbról, visítva kacagott a kövérderekú. S a rajvonal irtózatos, sikoltozó őrjöngésbe kezdett.

De a torkok hamar elfáradtak. A homlokok újra a földre hulltak... S a hó csak dőlt...;

Később, hosszú idő múlva, lárma vegyült a szélbe. A tisztás szélén két prüszkölő ló jelent meg... Valamitől megijedtek, s nyerítve hátra faroltak. Lovasaik addig verték őket korbáccsal, amíg megnyugodtak s elhallgattak. A hó hamar befújta őket is. Mozdulatlanul álltak.

A lovasok egymáshoz hajoltak. Szemük egymásba villant, foguk egymásra csillant. Így maradtak sokáig. Tegnap is így, s innen nézték a tíz ember temetését. S így, ilyen mereven vizsgálták az erdő köré állított fegyveres őrséget is.

— Milyen szép ez a tisztás... — szólalt meg álmodozón a nő.

— Igen — felelt a férfi. — Most, csak most...; szép igazán.

— Ugrassunk — nyílt meg utóbb a nőszobor szája. — Ezt... ezeket — és korbácsával előre mutatott. — Ugrassuk át ezeket. Jó?

A férfi nagy, szörnyű arcán furcsa, szokatlan látogató jelent meg: a mosoly.

— Igen — mondta. — Ezeket, odalenn, nem szabad kikerülni. Ezeken, odalenn, át kell gázolni, — s nevetett hangosan.

Egymásba fonódott a két szempár. És szemükben újabb ritka vendég: a gondolat jelent meg...; Egymásra biccentettek, visszafaroltatták lovukat, aztán rövid vágtával újra elérték a tisztást.

A repülő lovak hasa alatt tíz kicsi hóbucka emelkedett. Tíz tagból álló, szabályos rajvonal, kissé keletnek hajlított éllel. Csak ha valaki pontosabban figyel...; de röptében ki törődik ezzel!...; furcsálkodna: a középen két bucka megtörte az egyenes vonalat...;

Aztán sietve visszatértek a lovasok. Megkeresték a tíz hóbuckát. Egyiküket a jobbszélre, másikuk a balszélre állt. Megsarkantyúzták lovukat, de a reszkető paripák horkanva ellenkeztek, s jobbra-balra kitörtek. Lázadozásukat korbáccsal fegyelmezték, amíg végre jobbról is, balról is...; irtózva s nagyokat fújva, a két ló engedelmeskedett: egymáshoz közelített a két megkínzott állat.

Ősz volt, őszutó. A fák alatt a szél ordított. Beóciában dideregve bújtak kuckóikba az emberek. S bedugták a fülüket, ha csikaszok üvöltésétől visszhangzott az erdő.

ÉLŐ VAGY TETSZHALOTT SZÍNHÁZAT?

Nemzeti színjátszásunk mai állapota mind elszomorítóbb. Még akkor sem dicsekedhetnénk vele, ha országunkban nem az emberi szellemet magasra röpítő szocialista rend épülne. Kezdjük azon, hogy színházkultúránk testestől-lelkestől elszakadt az eleven magyar élettől. De legalább úgy elszigetelődött az új utakat lázasan kutató európai színművészettől. Mi több, alaposan hátat fordított saját nemzeti hagyományainak is.

E súlyos megállapítások legsajnálatosabb bizonysága a *műsor*. A műsor a színház értékmérője, tükre. S ez a tükör már-már veszedelmes torzképet mutat.

Az országnak harminc és egynéhány állandó színháza van. Több mint száz színdarab szerepel az e heti műsoron. Ezeknek egynegyede klasszikus, múltszázadvégi, vagy századeleji operett, híg polgári vígjáték, ügyetlenül, vagy mesterien megszerkesztett érzelgős „színjáték". (S bár megbecsülendő, de mégiscsak zárójelben értékelhető két-három magvasabb mű, mint például a *Sáribíró*, vagy a készülő *Földindulás*, s a bemutatás előtt álló *egyetlen* új magyar vígjáték.) Egy kevés reneszánsz- és korai polgári romanitika és nagyon sok millenniumi „régi szép idők" s „gondtalan jó békeévek" — ezt nyújtja 1957 színháza Magyarországon. Kis adag örökbecsű kultúrhistóriát és tetézett adag nyárspolgári földhözragadtságot, kispolgári szentimentalizmust, úri vagányságot. A múltat, csakis a visszavonhatatlanul elmúltat, s annak is nagyrészt nem az igaz lelki valóját, csak hamis fénnyel sziporkázó felszínét mutatja meg. (Tárgyilagosság kedvéért meg kell jegyezni, hogy a fenti arányok a fővárosban kedvezően tolódnak a klasszikusok, vidéken tragikusan a limonádék javára.)

Ilyen múltbafordulás sohasem volt a magyar színészet történetében. Régi plakátok közt tallózva, lépten-nyomon szemünkbe ötlik: „először adatik a színházban", „eredeti bemutató", „játszódik napjainkban", „történik ez esztendőben" stb. A múlt század egész nemzeti színjátszása, az adott korszak, a „környező" jelen színpadravitelére épült. Ebben volt ereje, ezért tudta a német kultúrát kiszorítani, ez tette népszerűvé, megbecsültté.

Az elődök: Kisfaludy, Szigligeti, Csiky, Thury, Bródy, Móricz életművük javát a *körülöttük* pezsgő, vajúdó vagy éppen korhadó életből ihlették. Még Herczeg, Zilahy, Molnár s a hasonlóak is jól megértették, hogy jelenük életviszonyainak legalább címkéjét, díszleteit nem szabad elhagyni, legalább látszólag a mai valóságot kell ábrázolniok, hogy ebben az ostyában a hamis illúziók mérgét „megegye" a publikum.

Egy nemzet színházkultúrájából a jelent teljességgel kirekeszteni — még gondolatnak is nevetséges lett volna nagy művészelődeink bármelyike előtt. Egy szocializmust építő nemzet színházkultúráját (legalábbis annak túlnyomó részét) a polgári színház, de annak is olcsóbb és legolcsóbb szellemiségével megtölteni, még gondolatnak is elviselhetetlen. Pedig nálunk a valóságban van ez így.

Egyesek erre azonnal készek a válasszal: „A mostani egy-két hónapból még nem lehet ítélni. A mostani műsorhelyzet átmeneti jelenség, a politikai események szükségszerű következménye és a gazdasági kényszer szüleménye." Magyarán, most *ez kell* a közönségnek, csak „erre jön be"! Márpedig a színházak egyre kevesebb állami támogatást kapnak, tehát létkérdés, hogy tele legyen a kassza! Nézzük ezeket az érveket közelebbről.

Először is nem igaz, hogy a műsornak ez a tarthatatlan elszakadása a szocialista embernevelés és nemes szórakoztatás igényeitől — átmeneti jelenség. Ez folyamat, a burzsoá ideológiának sajátos és szívós térhódítása a színházi életben, amely 1953-tól kezdődően kisebb-nagyobb hullámzásokkal egyre erőteljesebben uralomra jutott, s az ellenforradalmi események után teljesen megragadta az „eszmei" irányítást.

1953-ban sok bürokratikus, szektás kolonctól szabadult meg a fejlődő, izmosodó új magyar színházművészet. A „tematikai tervek" szentségének megtépázása, a szovjet művek előtti kritikátlan hajbókolás fokozatos megszűnése, a szűk látókörű cenzúrázások idejének lejárta — előrevivő erőt jelentett. Az a színházi jelszó, hogy „a közönség unja a gyenge, primitíven politizáló »aktuális« színdarabokat", akkoriban helyénvaló volt, mert igaz volt. Csakhogy a színházak nem sok erőfeszítést tettek annak érdekében, hogy a gyenge szocialista művek helyett minél több *jó szocialista mű* kerüljön színpadra. Az új magyar drámák létrehozásában, a külföldi haladó és szocialista alkotások szívós felkutatásában, szeretetteljes válogatásában korántsem tettek meg annyit színházvezetőink és munkatársaik, mint amennyire képességükből futotta volna. Ehelyett és lanyhaságuk igazolására felröppent a jelmondat: „a közönség annyira megutálta a rossz szovjet, népi demokratikus és új magyar darabokat, hogy most *már a jók sem kellenek neki!*". Ezzel az állítással azután megnyugtatták lelkiismeretüket az illetékesek s mind a gyenge, mind a jó szocialista művek helyébe lassacskán „beállították" a „régi, jó és biztos sikerű" operetteket, tetszetős álklasszikusokat, legjobb esetben új magyar, de tartalmában semmitmondó kivitelben silány bohózatokat. (Tisztelet a Nemzeti Színháznak és még egy-két színháznak, mint kivételnek!)

A közönség akkor már rég elfelejtette a néhány évvel ezelőtt végigbosszankodott rossz „termelési drámát". S hogy szívesen megnézett volna érdekes, szocialista színdarabokat, annak bizonysága a szórványosan bemutatott szocialista darabok sikere. (Ezer év, Jelentéktelen ember stb., a tavalyi évadban.) De bizonyság a jó szovjet, cseh, lengyel és új magyar filmeket játszó mozik előtt a sorbanállók serege.

Színházvezetőink az utóbbi időben egyre többet sopánkodtak azon, hogy „operettőrület" van, hogy „az emberek végképp megundorodtak a politikától a színpadon", hogy „az egyre nehezebb mindennapi gondokat akarja a közönség elfelejteni, azért akar álomvilágba ringatózni". Közben pedig nem vették észre, vagy nem akarták észrevenni, hogy a fantáziátlan, a felületi tömeghangulatot legbensőbb szellemi igénynek minősítő, a mindenáron, mindennap telt házra törekvő műsörösszeállítás csak szélesíti, mélyíti a népben valóban még meglevő kispolgári nosztalgiákat.

Színházaink zöme egyszerűen lemondott a szocialista színház legfontosabb hivatásáról, a szocializmus eszményeinek meghonosításáról a lelkekben. Vakon behódoltak egyes primitív, s egyes nagyon is tudatosan követelődző rétegek nyomásának, s a művészek önmagukkal is lassan elhitették, hogy „hiába, ez kell a népnek!"

Félreértés ne essék, nem azt kárhoztatjuk, hogy hosszú kényszerszünet után ismét színpadot kapott Ibsen, Priestley, Pirandello, Sartre, Anouilh. Ennek minden művész csak örülhet. De azt el kell ítélni, hogy egyszerűen nem vesszük tudomásul, hogy a haladó és neorealista nyugati színházművészet az utóbbi évtizedben nagytehetségű drámaírókkal, izgalmas, újszerű és értékes művekkel ajándékozta meg a világkultúrát.

Évek óta halmozódnak fel a színháztudományi osztályokon, lefordítva, vagy eredetiben, világhírű, modern drámaírók. Bertolt Brecht, O'Casey, Ugo Betti és mások jobbnál jobb munkái melyeket az egész világon nagy sikerrel játszanak, Londontól Varsóig, Rómától Prágáig. Csak nálunk nem vette a merszet szinte egyik színház sem, hogy „felfedezze" őket.

Mi még a nyugati kultúrának is csak azokat a termékeit visszük színre, amelyeket magyar színpadon már régebben is játszottak, s már jó hírük van itthon. Még az sem lenne nagy szerencsétlenség, ha Molnár, Zilahy vagy Herczeg neve néha megjelenne a plakátokon. A kétségbeejtő az, hogy manapság az egész magyar színházi életet az ő munkáiknak szelleme fullasztja, áporítja.

Hamis az az érvelés is, hogy az októberi események miatt lelkileg szétzilálódott embereket „hagyni kell, hadd csemegézzenek az eddig tiltott gyümölcsökben".

Az emberek napjainkban józanodás, a feleszmélés állapotában vannak. A színpadnak most éppen az lenne a kötelessége, hogy melléjük álljon lelki harcukban, válságukban és segítsen mindenkit nemes érzésekkel, tartalmas gondolatokkal, életkedvet adó eszményekkel és persze sok-sok egészséges jókedvvel.

Nem lennének ezek pusztába kiáltó szavak. Egyre több hallgatója lenne. Igaz, hogy a Csárdáskirálynő és az Ipafai lakodalom jegyeiért még sorba állnak a pénztáraknál, az is igaz, hogy nagy a vonzóereje a háború előtt „nagy számként" elismert Szűz és a gödölyének vagy a Hattyúnak. De sok-sok színházlátogató fakad ki már keserűen: miért nem tartanak lépést a mi színházaink az élettel? Miért ismétlik önmagukat állandóan? Miért nem értik meg, hogy elegünk van már abból a néhány klasszikusból is, amit két-három évenként újra meg újra elénk tálalnak, mint ahogy elegünk van már a mézes, szirupos giccsekből. Valami újat akarunk már! Elevenet! Élőt! Vajon anyagi csőd lenne igényesebb és előbb műsorpolitikát folytatni? Vajon ez az út, melyen a színházak műsora halad, egészséges hatással lesz az előadások művészi nívójára? Vajon a színházak belső szellemére, a művészek egyéni életére jó hatású ez az állapot?

Ezekről azonban már egy másik cikkben kellene beszélni.

Szécsi Lajos

TÖRVÉNYÜNK, AZ ÉLET

Vén századunk összes éjszakája
elég lesz-e új álomvilágba
ringatni borzolt gyermekét?

Hány őszi szél, mennyi nyári zápor
tisztítja le e kerge világról
a munkásosztály könnyeit?

Vaksi múltunktól örökölt jármok,
szalmazsákra vetélt igazságok
terhétől fojt a levegő.

Domb csupán a Himalája orma,
Tejútig ér apró-cseprő gondja
asszonyainknak, egyenként.

Mennyi halott — ártatlan és vétkes
feküdt átlőtt mellkassal e érdes,
kerekre csiszolt földgolyón.

Mártírjaink — hősök és az árvák
kínzói még napvilágunk látják,
esznek, csókolnak, nemzenek.

Ó, valóság! mennyi még a látszat...
durva ujjal mutatja e század
agyvelőnk rejtett titkait.

A bolygókra lassan általlátunk,
de nem kérdjük mért kesereg lányunk
a tükör előtt szótlanul.

Dermesztőbb a sarkvidéki télnél,
fárasztóbb a sírig várt reménynél
a gyűlölet, de mit tegyünk?

Naponta ír új törvényt az élet,
nem hívhatunk tanúknak heréket
eldönteni a számadást.

A munkásosztály nem szül bénákat,
éhes szájat, komor páriákat
a jövendőnek szüntelen.

A szövőlány már orsóját dobja,
s ujja közt a múltat szétmorzsolja,
a futó szálból kelme lesz.

Atomjaira bontott anyagból
vajon lesz-e számára jobb kor —
ő mondja meg, nem vérebek...

Szüdi György

ILLÉS BÉLA:

1919 MÁRCIUS 21

Csak szombaton reggel kellett volna visszaérkeznem, de már pénteken estefelé Pesten voltam. Amikor a Keleti-pályaudvar csarnokából kiverekedtem magam a térre, már sötétes volt, de a lámpák még nem égtek. Lassú eső szitált. Pár pillanatra megállottam a pályaudvar előtt, nyújtózkodni. Az utazás nagyon elcsigázott.

Feltűnően csendes volt az utca, sokkal csendesebb, mint máskor. Míg én egy villanylámpa szárának támaszkodva bámultam magam elé, kemény lépésekkel, közvetlenül előttem egy kis csapat katona ment el, a pályaudvar bejáratának tartva. Amikor a legutolsó sor haladt el mellettem, a fejem felett hirtelen kigyulladt a lámpa. A fény a katonák sapkájára tűzött vörös szalagra esett. Egyszerre megcsillantak a szuronyok, de én csak a vörös szalagokat láttam. Nyomban elfelejtettem a fáradtságot, és a katonák után szaladtam.

— Mi az, elvtársak? Hová? Történt tán valami?

A katonák nem feleltek. Vezetőjük parancsára, lövésre készen fogták a fegyvert és bementek a pályaudvarra.

A lámpák ismét elaludtak és a villamosok is megállottak.

— Állj!

Egy katonaruhás megállított egy autót úgy, hogy elébe ugrott. Revolvert fog a sofőrre.

— Állj! Kiszállni!

— Mi az? Mi az?

A sofőr a helyén marad, az utas kiszáll.

— Az autót lefoglalom a proletárállam számára.

— Mi? Mit beszél? Mi? Hogy értsem?

— Menj az anyádba! Majd még magyarázok neked, te büdös burzsuj. Szállj ki, vagy kipofozlak!

— Elvtárs — fordulok a katonához —, mi történt?

— Ha elvtárs vagy, ne tátsd a szád, hanem eridj a dolgodra!

— Mi történt?

— Mi történt? Győztünk — ennyi az egész. A Visegrádi utcába! — szólt rá a sofőrre és beszállt az autóba, a rémült cilinderes úr helyére.

— Én is veled megyek.

Válaszra sem várva, beülök a hatalmas, sötétvörös autóba.

— A Visegrádi utcába! Mehet!

A párttitkárságra nagyon nehéz bejutni. Ember ember hátán tolong az utcán. A lépcsőház is tömve civilekkel és katonákkal. Valaki az erkélyről beszél az utcán tolongó néphez. A sötét lépcsőházban többen is szónokolnak.

— Éljen a proletárdiktatúra! Le a burzsoáziával!

— A proletárállam nevében!...

A katona — akivel jöttem — hol szóval, hol ököllel verekszik az útért — én mindenütt a nyomában. Végre feljutunk.

— Ottó!

Ottó külsőleg nyugodt, kezet ad és már küld is tovább.

— Újpestre kell menned, Pojtekhez. A városházán találod. Itt egy igazolvány. Siess!

— Mi történt?

— Siess. Ha lehet, rekvirálj egy autót. Revolvered van? Adjon neki Simon elvtárs egy revolvert.

A telefon cseng.

— Simon elvtárs, hat fegyverest a Tőzsdéhez. Szamuelynél jelentkeznek — kiáltja Ottó.

A kapu előtt Gottesmannt látom. Gottesmann a nyakamba ugrik.

— Győztünk! — ordítja.

— Hogyan történt? Mi?

— Majd útközben! Állj! Kiszállni! Az autót a proletárállam nevében lefoglalom! Szállj be, Péter! Ujpestre — érti sofőr elvtárs? Ujpestre a városházára!

Az autó rohan a Váci úton Ujpest felé.

— A dolog úgy történt — magyarázza Gottesmann — úgy történt...: Nem, nem tudok most beszélni! Győztünk! — ordítja el magát teli torokkal.

A sofőr rémülten fordul visszsza.

— Mit parancsol, elvtárs?

— Győztünk! — ordítja Gottesmann.

— Állj!

Két katona megállítja az autót.

— A proletárállam nevében! — ordít ránk az egyik katona.

Megmutatom az igazolványom: tenyérnyi fehér papírdarab, a kommunista párt pecsétjével.

— Mehet!

Az eső elál. A lámpák kigyulladnak. Az autó száguld. Gottesmann föláll az ülésre és beleordítja a nagyvilágba:

— Győztünk! Győztünk!

Újpest. A városháza előtt fegyveres őr.

— Hová?

— Pojtek elvtárshoz.

— Milyen ügyben?

Megmutatom az igazolványom. Az őr szalutál.

— Mehet. Első emelet 5.

A szoba teli van munkásokkal és katonákkal. Füst. Lárma. Körülnézek, de Pojteket csak akkor látom meg, amikor már hozzám beszél.

— Jó, hogy jössz, Péter!

— Pojtek!

Meg akarom ölelni, de Pojtek elhárítja az ölelést.

— Nincs időnk, Péter, sietned kell. Lemész a kaszárnyába. Fellner — szocdem párttitkár — Fell-

Részlet a szerző Ég a Tisza című regényéből.

Bernáth Aurél gyűjteményes kiállítása

Első hazai bemutatkozásának színhelyén, az Ernst Múzeumban (Nagymező utca 8.) gyűjtötte össze Bernáth Aurél eddigi munkásságának java termését. Annak a, maholnap 30 év előtti, nagysikerű bemutatkozásnak szemtanúi, akik végigkísérhették útján a művészt, jobbára régóta ismerősként üdvözlik az ifjúsága vajúdásairól való, vagy mesterréválásának állomásait jelző alkotásokat. Ők küzdelmes növekedésében is látják műve épületének arányait. A ma eszmélő nemzedék gyermeke azonban, aki csak írásokból tudja, de nem élte ez életmű kibontakozásának válságos évtizedeit, s a kor művészetellenes tendenciák bénító-romboló erejét is csak részben — mába átnyúló hatásukban — ismeri, nem tudja felmérni, hogy az effajta, nyugalmas harmóniákkal gazdag, stílusában klasszikus normákat őrző művészet kialakítása micsoda tett is valójában.

Minden ízében költészet Bernáth festészete, sajátos érzéseket, hangulatokat örökítő líra, amelynek mondanivalója szavakba nem fonható, s átsiklik a bölcselkedés fogalmainak szövevényes rácsozatán is. Leginkább muzsikához hasonlítható ez a piktúra, annyira megfoghatatlan, s annyira bensőséges. Csend, nyugalom, és időn győzedelmeskedő béke árad színharmóniáiból, melyeknek szépsége nem tárulkozik a futó pillantásnak, de a bennük elmerülőt maradandó élménnyel ajándékozza meg.

A kiállítás legbelső termében függ az évekig alakított, érlelt *Terraszon* című olajkép. Egy épület sarokerkélyén három ember áll, két egymáshoz simuló nőalak, mögöttük egy fiatal férfi. Ennyi a kép leírható „meséje". Semmi sem történik itt, sem fizikai, sem lélektani értelemben. A balkon rácsára támaszkodó asszony, s az őt gyengéden átölelő társának mozdulata befejezett, a mozgás folyamatából állapottá csendesült; arcuk sem árul el semmiféle belső hullámzást. Mindhármuk tekintete elrévedezik, valahová mellénk, mögénk száll, együvétartozásukat csak sejtjük, ahogy környezetükről is csak fogalmunk lehet. Minden helyén van ezen a képen: a rajz kiállja az anatómus vizsgálódását, a kompozíció mértanian pontos, a színek nem hazudtolják a valóságot, a modellek jellemrajza gondosan megformált. Mégis, ez a kép elvesztette köznapi értelemben vett realitását, emberei kiemelkedtek az időből, létük egy magasabbrendű pillanatba sűrűsödik. Olyan állapotban ragadta meg őket a művész, amikor legbensőbb énjük hangjára figyelnek. Valami szomorúság van tűnődésükben, megjelenésükkel egyfajta bölcs melankóliát lopnak a néző lelkébe, ki megigézve a látvány varázsától, titkokat keres ebben a képben, miközben egy kéz Mona Lisa mozdulatát juttatja eszébe a fiatal férfiban Thomas Mann rezignált hőseinek vonásait véli felfedezni, s a háttér alkonyi fátyolú tengersávja sose látott tájakról való elmélkedésre bírja.

Tél

Ezt az érzésvilágot a művész kölcsönözte szereplőinek, s így valamikép mindegyik figurája kissé önarckép, önvallomás is. Bernáth csak maga tud képeinek hőse lenni. Magafajtájú embernek festi a pásztorfiút, rakodómunkásának öntudata is az ő művész büszkeségével rokon, asszonyai elveszítik érzéki lényüket, gyermekei az ő tudásával áldottak. Ez a mozdulatlanságba rejtőzött érzésvilág a modern nagyvárosi ember lelki-életének vetülete. Hosszas tűnődések, vágyódások, fájások és álmodozások szövődnek össze ebben a fáradtan bölcs magatartásban, amely a maga teremtette világába húzódó ember védekezése a külvilág durvaságai ellen.

Az otthon meghitt zugai, a műterem-sarok csendélete és mindenekelőtt a természet, a vizek, virágok, tájak és városképek ismételten ecsetjére kívánkoznak. Költészete itt közvetlenebb, oldottabb lesz: felénk tárul az ablak, felénk nyílik a hangok titkait őrző hegedű tokja, hozzánk siet szélesedve az országút. Átemberiesíti, a maga érzéseivel telíti a tárgyi világ és a természet képeit, amelyeken mindig ott érezzük önmagunkat is, akár az *Ősz* asztalnak döntött székeiben, a balatoni tájak lankáin, vagy a kikötő fehér sirályainak társaságában. Látomássá magasztosul képzeletében az éjberöppenő lepke, valamely régi visszaemlékezés a Riviérára, amely azt a csodás, kék álommá foszló nőalakot festtette vele, s jelképerejű vízióvá nő a téli táj fehérségébe kiáltó fekete varjak szárnycsattogása is. (*Tél.*) Sohasem ujjong, de valami mély, nagyon emberi öröm izzik minden képének alján; láttukra minduntalan költők strófái tolulnak ajkunkra.

Ha valaki össze akarná állítani Bernáth palettájának színskáláját, kevés színt, de ezernyi árnyalatot kellene megkülönböztetnie. Tanulmányt lehetne írni sok-sok kékjéről, vöröseinek méltóságáról, vagy üde és megfáradt zöldjeiről, egymáshoz idomításukról. Párás ködök és borongós hangulatú esték, naptalan délutánok és áttetsző homályú árnyékok kelnek életre esőmosta színeiben. Fénypásztái sohasem lángolnak, akár széles sávban ömlenek a tájra és tárgyakra, akár pettyekben villannak, izzásukkal hozzásimulnak mélytűzű színeinek hangjához. Ez a sajátos festőiség, mely már messziről elárulja képeinek szerzőjét, Bernáth egyéni stílusának egyik fő jellemzője.

Másik sajátossága a szigorú komponáltság. Elég csak pillantást vetni 1947-ben alkotott pasztell halas csendéletére, (micsoda művésze ennek a technikának!), hogy rabul ejtsen szerkezetének ereje, melyet a vonalak gazdag ritmusa, s a színek finom puhasága rejt el, emel költői magaslatra. Bernáth valami cézannei akarással alakította ki festészetét, melynek szerkesztésmódjában és színkezelésében benne van a modern nyugati és magyar művészet szinte valamennyi maradandó vívmánya, emellett minden ízében új és egyéni. Minden problémát végigélt, üres játékba sohasem bocsátkozott. Szenvedélye roppant fegyelemmé nemesedett s ennek erejével sikerült a talmi művészkedés és a forma bomlásának korszakában *stílust teremtenie*, klasszikus igényű formanyelvet, hol semmi sem véletlenszerű, minden elemnek helyét és szerepét sajátos belső törvények szabják meg.

Önarcképei a magány, az akarat és öntudat szimbólumai lehetnének. A mindent megértő, de a maga igazában elfogult ember tekintetével néz a világba, aki célja tudatában felette érzi magát a szellem szatócsainak. Művészete sohasem volt hivatalos, inkább valamilyen sziget, melyet akadémikusok és naturalisták, meg a háromszögek megszállottjai, az ultramodernek egyként támadtak, akikkel szóval és hivatott tollal sokat vitázott, művészi felfogását védelmezve. Elismerések sűrűn érték, bántások is, de ő útjáról le nem tért. A művészet erkölcsének tisztaságát vallotta és valósította meg festészetének igényességében, s ebben is örököse és — mint művésznevelő — ébrentartója a nagybányai művészet szellemének, melynek egyik legnagyobb alakjával, Ferenczy Károllyal lényegi, magatartásbeli és érzelmi rokonság köti össze. Nem politikus alkat, a világ dolgaitól tartózkodó ember Barnáth Aurél, de magasrendű humanizmusának ösztönzésére mindig felemelte szavát az igazság, a nemzeti függetlenség érdekében, még ha az veszéllyel is járt, mint azon az emlékezetes március 15-i ünnepségen, 1942-ben, amikor ő helyezte el a magyar értelmiség koszorúját a Petőfi-szobor talapzatán.

A mai nemzedék furcsa nosztalgiával tekint Bernáth Aurél művészetére. Magáénak érzi, pedig ez a fajta költészet tulajdonképpen nem is számára íródott. Az életforma, amelynek televényén érzelemvilága tenyészett és bontotta ki virágait, a tegnapé, idegen a máshonnét jött, s másfelé készült nemzedék számára, amelyet egészen másfajta lángolások, hitek, csalódások és lázadások éltettek, s érleltek korán felnőtté. Rohanó korunk gyermekét talán éppen a bernáthi költészet nyugalma ragadja meg, a harmónia, amelyet lelke mélyén nagyon igényel, mert annyira emberi és felemelő.

Artner Tivadar

NÉPSZABADSÁG
1957 MAR 12
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

Kedves barátom, találtál-e valaha is pénzt az utcán? A lépcsőházban? A villamoson? Nem fillérekről, nem öt- és tízforintosokról beszélek, hanem százasokról, terebélyes nagy összegről. Nem haragszol, ha megkérdezem: nyomban elhatároztad, hogy beviszed a rendőrségre, ahogy becsületes megtalálóhoz illik? Egy pillanatra sem rendített meg az a kísértés, hogy ezt a pénzt valamelyik ráérő tündér jóságos ajándékának nézd, befektesd egy kis drogériába, kávéházat nyiss belőle és tisztességes, rendes, új életet kezdj vele? A pénzt természetesen visszaadtad. De amikor megtudtad, hogy ki vesztette el, nem dühöngtél azon, hogy valamelyik gazdag ember volt, szélhámos, csaló, uzsorás, vagy egyszerűen csak a mások munkáján hízó megrögzött szegénynyúzó? Akkor sem bántad meg, hogy visszaadtad?

Kedves barátom, ne törd a fejedet, helyetted én felelek ezekre a kérdésekre. Velem megesett már, hogy nagy pénzt találtam. Kilencszáz dollárt. Akkor csakugyan nagy pénz volt, jóval nagyobb, mint ma. Ez sok esztendővel ezelőtt, az első nagy háború után történt, külföldön, egy híres nemzetközi fürdővárosban, amelybe nyaranta a világ minden részéből ezrével tódultak a betegek, férfiak és nők, gazdagok és szegények. A fürdő kútjainak a vize egyformán gyógyított minden ismert és ismeretlen betegséget, a gazdag emberét is, a szegényét is. Demokratikus víz volt, a forrás állítólag ugyanaz a forrás volt, amely a zsidókat negyven évig kísérte a pusztaságban. A fürdő igazgatósága óvatosan titkolta és tagadta ezt a helybeli legendát, még a plakátokon is hangoztatta, hogy a víz minden csöppecskéje árja. Kora reggeltől késő estig szakadatlanul nyüzsgött a tömeg a kutak körül, ki forrón, ki langyosan, ki hidegen itta a csodavizet, ki megfontoltan, aprókat hörpintett belőle, ki egy hajtásra kiitta. Ahogy az orvos elrendelte. A víznek mindegy volt. Közönyösen és mindenekfölött bőven bugyogott a földből, immár kétszáz év óta, éjjel-nappal, szüntelenül és harsányan. Akik a forrás szomszédságában laktak, lármájától aludni sem tudtak. De ki akart aludni?

Este, a nagy szállókban kihívón zajlott az élet, jazz muzsikált, fiatal, öreg a tánc örömébe szédült. A fehérhajú, pápaszemes amerikai öreg úr már a leves után táncra perdült, hogy addig is, míg a kecsegét kirántják, magával rántsa szomszédnőjét egy foxtrotba. A reggeli vízivók este pezsgőt ittak, a rulettasztalok körül hemzsegtek vagy a hotelszobák meghitt magányában pókereztek. A bárokban hajnalig szólt a zongora, természetesen tapintatosan, halkan, hogy az igazi betegek álmát el ne vigye. Hivatalosan ugyan elrendelték az éjféli zárórát, de áthágói számára ez nem járt veszedelemmel, a cirkáló rendőrőrjárat nyomban kirótta és nyugta ellenében rögtön átvette a büntetéspénzt, illedelmesen szalutált és átment a szomszéd bárba. A mulatság háborítatlanul tovább folyt. Egyszerű és bölcs megoldás volt ez. Mintha mindenki sejtette volna, hogy ennek a világnak hamarosan vége. Éljünk addig, amíg lehet, kár minden elszalasztott percért.

Ebben a tarka nemzetközi elkeveredésben, a krupiék, a parkettáncosok, a jazz-dobosok, a bárzongorások, a tenisz- és golftanárok, a bukmékerek, a minden hájjal megkent pénzemberek, a gyanús diplomaták, a kipróbált csempészek és a rikító, lármás nők zajos világában mindenki máról holnapra meg akart gazdagodni. A kutak körül és az erdők illatos ösvényein óriási valutaüzleteket bonyolítottak le. Ettől a betegek jobban gyógyultak, mint a varázslatos víztől. Mindenki a pénzről beszélt. Mi van a pénzzel, mi lesz vele? Egy francia tudós elmesélte, hogy van egy-két olyan néger törzs, amely túlvilági üzletekkel is foglalkozik; náluk az ember ráér arra, hogy a kölcsönkapott pénzt halála után, a másvilágon fizesse vissza. Sokan érdeklődtek az iránt, hogyan lehet ezekhez a néger törzsekhez eljutni. Európa alig ocsúdott föl még a háborúból, együgyű béke-mámorban nyalogatta még felületesen behegedett sebeit de... de mit lehet tudni? Mindenki a pénzzel akart védekezni a bizonytalan jövő ellen.

Én a drága fürdőváros egyik nagyon szerény fogadójában laktam. Reggel is, este is lelkiismeretesen ittam a forrásvizet, bizakodón gyógyítgattam magamat, kerültem az embereket. Semmi sem könnyebb, mint a nagy tömegben egyedül maradnunk. Magányosságomat mégsem tudtam tökéletesen megvédeni, jóbarátaim hébe-hóba kitéptek belőle. Egyik este a nagy hollywoodi filmvállalat főnöke hívott meg vacsorára a Hotel Super Majesticba, a fürdő legdrágább és legelőkelőbb fogadójába. Azzal kecsegtetett, hogy a vacsorán megjelenik Ria Risotti, a Nagy Világédes, Hollywood legújabb filmsztárja is. A csodálatos művésznő magyar volt, egy budapesti színházból került az amerikai film karmaiba. Megmagyarázták nekem, hogy hazafias kötelességem a művésznőt üdvözölnöm, ennélfogva csakugyan felöltöttem frakkomat, és elmentem a vacsorára.

Amikor a fogadóban megjelentem, a borotváltarcú pápaszemes portás — inkább tudós vagy diplomata — sűrű hajlongások között mentegetőzni kezdett, hogy a filmvezér a sztárral délután kirándult a fürdőtől körülbelül egyórányi távolságban [illegible] „Hétkígyókúthoz" és autója hazajövet elakadt az úton. A kocsinak eltörött a tengelye, a fogadóba telefonoztak másik autóért, az el is indult már, bocsánat a késedelemért, huszonöt-harminc perc múlva itt lesznek, talán előbb is. Addig parancsoljak az étterembe, a vendégek jó része odabent gyülekezik már, kitűnő koktél vár minket.

Nem „parancsoltam az étterembe" és mellőztem a kitűnő koktélt. Leültem a hall egyik karosszékébe és vártam. Frakkos és szmokingos urak, meztelenvállú hölgyek tolakodtak méltóságosan az étterem felé, melynek nehéz sárga selyemfüggönye mögül kihallatszott a szalonzenekar érzelmes bécsi keringője. Vártam öt percig... tízig... a hall lassan-lassan kiürült, egy-egy elkésett vendég cikázott még végig rajta, a zene elhalkult, az étterem lármája — beszéd, nevetés, tányércsörömpölés — fokozódott. Ujabb öt perc... akkor eluntam a dolgot. Föl akartam állni, pipára akartam gyújtani. Ahogy a zsebemet végigtapogattam, valami halkan megzizzent alattam... Éreztem, hogy papiroson ülök, levélborítékon, újságon vagy min. Tapogatózni kezdtem és csakhamar fölfedeztem, hogy a karosszék ülése és a támla jobboldala közé, a vágásba, lazán egymáshoz szoruló kis papírdarabok csúsztak be, egy részük rálapult az ülésre is. Óvatosan megsimogattam az egyik papírdarabot... nem újságpapiros volt, nem levél, hanem pénz, nagy

Fabulák
A JÁNLÁSSAL

Különös

— Túlbuzgóknak —

Pihen a gólya. Álldogál a ballábán, felhúzza a jobbat, aztán leereszti a jobbat, felhúzza a balt.

Nézi, nézegeti őt a pelikán. Végül is megszólal:

— Mondd, gólya pajtás, miért nem állsz kétlábon?

A megszólított rácsüggeszti szemét, aztán csodálkozva visszakérdezi:

— Jé, úgyis lehet?

Jóslat

— Kétkulacsosoknak —

Éldegélt, még a történelem előtti időkben, a kacsacsőrű emlős az ausztráliai mocsarakban, a közelében pedig valódi kacsák és valódi emlősök laktak.

Amikor kacsák úsztak a vízen a mi állatunk feltűnően elkezdett hápogni: háp-háp-hááp.

És a kacsák, valóban, közülük valónak tartották.

Ha emlősállatok jártak a parton, ez a különös lény hasonlóképp tüntető módon elkezdte szoptatni kicsinyét.

És tényleg, az állatok is üdvözölték, hozzájuk tartozónak vélték.

Amikor aztán ezek is, azok is eltűntek, a kacsacsőrű emlős a következőket fejtegette kicsinyének:

— Édes fiam, az életben a leg-

BERNÁTH AURÉL SZÜLETÉSNAPJÁRA

Az élő festőnemzedék és egyben kulturális életünk egyik legkiválóbb alkotó művésze, *Bernáth* Aurél ma tölti be 60. életévét.

Milyen élet ez és milyen kor! Az első világháború már szinte gyermekfejjel belekényszeríti a reménytelen, egész Európát felforgató véres harcba. Mint annyi millió fiatal kezéből, Bernáth Auréléből is kitépi a háború az alkotómunka szerszámát, az ő kezéből is kiveszi az ecsetet, amit annyi hittel és reménységgel kezdett már forgatni Nagybányán *Thorma* és *Réti* István vezetése mellett.

Amikor az ország felett úrrá lesz a dühöngő ellenforradalom, a haladó érzelmű fiatal Bernáth menekül. Bécsbe megy. Meg kell élnie. Nem válogat, mert nem válogathat. Elszegődik tehát egy csontfaragó műhelybe. Esernyőnyeleket kell faragnia. Ezután Berlinbe megy, ahol tetőfokát éli az avangardizmus, az expresszionizmus, s a többi izmusok.

Bernáth Aurél ebben az atmoszférában egy diorámakészítőnél helyezkedik el. Középkori lovagi játékokat, meg kuglizókat kell ábrázolnia részletes háttérrel, sok szereplővel s valódi izlandi fűdekorációval. Bernáth únja ezt a hamis játékot, de kell a kenyér. Munkaközben álmodozik s egyre követelőbben érzi, hogy mint minden igaz művésznek, neki is kötelessége tükröt tartani korának s mindannak, amit maga körül lát. Így születnek meg a *berlini pasztellek*, a keskenyvállú, réveteg tekintetű női portrék. Bernáthnak ekkor már van közönsége. Kisszámú ugyan, de ezek lelkesednek érte. S a lágy, áttetsző pasztellsorozat után eljut életének nagy fordulójához: 1926-ban megfesti *Riviéra* című olajfestményét, amelyen a viharos, felhőkkel telített ég alatt tükröződik már a mélytűzű fényekkel világított azúrtenger, s mintha *Leonardo Sziklás Madonná*-jának különös, hátborzongató légköre inspirálta volna.

A tengert, a vizet már reménytkeltő vibráló fényben látja, de emberei omlatag bizonytalansággal a ködben imbolygnak, lábuk alig érinti a földet, tekintetük puha és réveteg. Ezeknek a ködalakoknak teher az élet, vonszolják magukat, passzívak. Mit akart ezekkel Bernáth? A humanista, az érző ember aggodó szíve szól belőlük: fel akarja ébreszteni ezeket az enervált testeket tétova imbolygásukból, mert maga is érzi, hogy észre kell vennie a határozott lábon álló, a reménytkeltő szivárvány felé tekintő, *cselekvő embert*. És meg is látja. Már nemcsak a vizen, az ég kékjében, a csodálatosan megfestett falakon s választékosan elrendezett csendélet-motívumain látja derengeni a jövőt, hanem a *Kikötőmunkás* tartásában, kiállásában, szemében is. Ezt a képét 1932-ben festette. A negatív bizonytalanságból ekkor érkezik meg *a pozitív látás küszöbére*. És innen a *Kikötőmunkás* pozitív alakjától a máig Bernáth Aurél, a humanista, egyre több bizakodással, koloritjának gazdagodásával, fokozódó árnyalati finomságokkal teregeti elénk vásznait. A fények iránt végtelenül érzékeny, palettájával olyan életteljes látomásokat fejez ki, mint a *Vénusz* vagy a *Hegedű*, amelyből az új idők dallama fog felcsendülni.

Megházasodik, visszatér az önkéntes számkivetésből, egymásután születnek meg a *Balatonról*, a *Dunapartról* készült megkapó színhatású vásznai, csendéletek és interiőrök, de megint beborul az ég, kísért az új háború réme, s az aggódó, humanista költő vásznain ismét megjelenik a borongó köd.

Bernáth nem olyan alkatú művész, aki indulót énekel, inkább valami mozarti dallampengetéssel akarja megindítani a lelkeket. *Azonban mindig ott van a szabadság és a nép oldalán.* A *Rothe Fahne* gyakori illusztrátora a 40-es években is megtalálja a tömegekhez vezető utat, részt vesz a Történelmi Emlékbizottság munkájában, az ellenállás szocialista művészcsoportjában. 1942-ben, ama emlékezetes március 15-én, megkoszorúzza Petőfi szobrát s ez a tüntetés akkor rendőrségi kardlapozással végződött. Egyike azoknak magyar művészeknek, akik először alkottak meg szocialista tartalmú kompozíciót; témája *a szabadság és a nép* volt s a Vasas Székházban szerepelt e nagyszabású terv a nyilvánosság előtt, amíg a horthysta rendőrség be nem tiltotta.

A felszabadulás óta a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanára. Kossuth-díjas, érdemes művész. Erőteljesen vett részt demokratikus művészeti életünk megszervezésében is. A Műcsarnok nagy kiállításain mindig találkozunk alkotásaival, amelyek körül mindig szenvedélyes viták folynak. E viták termékenyítő légkörében még emberiesebb lett a 60 éves mester palettája, új témák jelentek meg művében.

E vázlatos ünnepi portréban nem bocsátkozhatunk a művész életművének részletes értékelésébe. De e vázlatban sem maradhat említés nélkül Bernáth Aurél, a szépíró, aki ugyanolyan érzékeny megfigyelőképességgel, stílusbiztonsággal, kifejezőtehetséggel forgatja a tollat, mint az ecsetet, s portréja nagyon hiányos lenne, ha nem utalnánk a művészetelmélet terén kifejtett értékes író működésére.

Bernáth Aurél életműve előtt még további hatalmas távlatok szélesednek. Reméljük és forrón kívánjuk, hogy tanúi lehessünk művészete még pompásabb, még nagyobb tömegekhez szóló kibontakozásának.

Dutka Mária

Dutka

Magyar Nemzet

1955. nov. 13.

Continentál táska írógép eladó. Hat után. Várfok u. 7.

Írógép. Triumph, Standard 10, irodai jó állapotban. Vasárnap 10—7-ig. Rédei, VI., November 7. tér 1. II. 10.

Írógép, számológépjavítás. Goldberger, Lenin krt. 94. udvarban. — Tel.: 12-12-84.

Modern Underwood irodai gépemet eladnám, esetleg elcserélném. Rákóczi út 36. II. 2. Du. 5—7 között.

VARRÓGÉP

Varrógépet vennék, karikahajósat, háztartásit. Weiner. — Amerikai út 85. T.: 498—841.

Kitűnő Pfaff süllyeszthető 1900-ért. Hétfőtől. Koszorú u. 32. Asztalosnál.

Süllyesztős varrógép eladó. VIII. ker., Rökk Szilárd utca 23/a. félem. 1. Házf.

Varrógépek javítása jótállással Bachrach műszerésznél. Dohány u. 68. 223—636.

Overloch kötöttáru endlizőgép (Pleissa) eladó. V., Városház u. 6. fszt. 25.

Singer süllyesztős varrógép eladó! — Bródy Sándor u. 27. Rádiósüzletben.

Süllyesztős gép eladó, XIII., Gyöngyház u. 12. Házfelügyelő.

Pfaff 103 varró- és ringlizőgép eladó. Irányi u. 21. Ferenczi.

Univerzális varrógép eladó. VII., Cserhát u. 19. II. 23. Hat órától.

Ipari nagy Singer, vízmentes ponyva varrógép, szabályozható villanymotorral együtt eladó. — Debrecen, Kertész u. 7. Guttmann Mihály.

Singer szabógép, szőnyegek, asztal eladók. Eötvös u. 34. Hortobágyi. fszt. 1.

Varrógép süllyesztős, jó állapotban eladó. VIII., Bérkocsis u. 21. II. 16.

Egy $3\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ m perzsa ebédlőszőnyeg, néhány perzsa öszszekötő privátnak sürgősen eladó. — XIV., Telepes u. 88.

Keleti perzsa 2 db, 1.25×1 m fali és 1 db 2.20×1 m futószőnyeg igényesnek eladó. Du. 5—8-ig. XII., Városmajor u. 10. Zsembery.

32 ÉVE szőnyegjavítás, tisztítás, rojtozás **Barta Emil** ismert műhelyében, VI., Hunyadi tér 4. Tel.: 429—263.

2×3 magyar perzsa, 3×4 hibátlan axminster igényesnek eladó. VIII., Benyovszky M. u. 25.

HANGSZER

Zongora, körpáncélos, kereszthúros, megbízásból eladó; hangolás, javítás garanciával! Vidékre is. Csonka zongorakészítő. Alsóerdősor 1. (Divatcsarnoknál.) Tel.: 421—236.

Márkás zongora, angolmechanikás pianínó, garanciával eladó Lipovniczky koszorúval kitüntetett zongorakészítőnél. Rákóczi út 34. — (Rókus kórházzal szemben!) Tel.: 420—636.

Zongorát vagy pianínót tanulás céljára vennék. Tel.: 112—325.

Förster, Ehrbár eladó, Klauzál u. három. Demeter, Rákóczi útnál.

Koch Korsel angolmechanikás zongora eladó. Szent István krt. 16. I. em. 7. Vasárnap kivételével reggel 8—1/2 10-ig megtek.

Zongora, egész rövid eladó, Logodi u. 74. II. em. 49.

Pianínó, fekete, jó állapotban eladó. — Bp., Jókai tér 3. Ladányi.

Százhuszas Hohner harmonika, klarinét eladó. Városmajor u. 90. Szabó.

Zongorateremben,
Lenin krt 10.
Használt zongorát, pianínót vásárolunk!

Angol mechanikás, páncél tőkés, körpáncélos Rausche fekete zongora bérbe adó, esetleg eladó. Tel.: 131—650.

Bösendorfer, bécsi, kifogástalan állapotban igényesnek eladó, Erkel u. 13/A. Bálint.

Páncéltőkés, angolmechanikás keresztúros pianínó sürgősen eladó. Akácfa u. 22. III. 23. Szabó.

Tangóharmonika, vétel, csere, eladás, hangolás, javítás. Cser hangszerkészítőnél. Rákóczi út 61. Tel.: 331—306.

Jó állapotban levő keresztúros Bösendorfer zongorát privának eladok. Érdekl. este 8—9 között 331—088 telefonon.

RÁDIÓ

Figyelem! Kristály pickup, mikrofon, rádió, kvarclámpa, orvosi elektromos készülékek javítása, használt rádiót veszek (Hibásat is.) Zsellér, VIII., Szigony u. 19.

Világvevő Philips zeregép 2300 ért eladó. Thököly út 68. II. udvar, félem. 3.

Rádióját megjavítom, vagy megveszem. Kresz Géza u. 38. Csanádi utcai oldalon. Tel.: 200—455.

Világvevő rádió eladó. Izabella u. 69. I. 11.

Rádióját lakásán garanciával megjavítom. 310—417. Hajnal. Náphadsereg u. 18—20.

Rádiójavítás az ön **lakásában** azonnal, **garanciával.** Köves. — Szinyei-Merse u. 1. T.: 115—742.

Traviata mikro, normál lemezjátszó, lemezek eladók. — XIV., Hungária krt. 84. első em. három.

Vidra gallér, pezsmahát bélés eladó. VII., Wesselényi u. 59. fszt. 1.

Nagyméretű férfi bőrkabát újszerű állapotban eladó. — Szt. István krt. 1. IV. 4.

Perzsalábbunda, egészen kitűnő, eladó. Makarenkó 27. fszt. 10.

JÁRMŰ

Négyszemélyes csapottfarú oldalmotorcsónak igényesnek eladó. Kaszap. — XIII., Ronyva utca 5. Vág u. mellett.

Figyelem! Autó, traktor és stabil motorck hengerfúrását, dugattyúzását és csapágy munkálatait stb. rövid határidőre vállalom. Lipcsey, X., Román u. 8. Tel.: 149—381.

Olcsón személyes új túranajó Istros motorral, vagy külön, részletre is eladó. Szeged, Baross József 16. Szücs.

Személy gépkocsi, teljes karpitozási munkálatait rövid átfutási határidővel vállalja a Belkereskedelmi Gépkocsijavító Váll. I. sz. telepe. — Cím: Bp., XI., Vérpeléti út 17. sz.

Betegtolókocsi, tricikli, kisipari kerékpárok, kétkerekű könnyű kocsi kapható Stefkánál. — Rökk Szilárd 23.

Csónakmotor alkatrészek, verseny sikló eladó, csak vasárnap de. Kubatov, Ujpest, Tomori u. 8/E. 3-as végállomás.

Teherüvarozásra alkalmas, jókarban levő oldalkocsis motorkerékpárt — legalább 500 kcm-es — veszünk. Budai Hisz. I., Roham u. 1. 351—572.

Motor javítást, hegesztést, oldalkocsi készítést garanciával vállalok. László, X. ker., Füzér u. 36. (udvarban.)

Zsolnai új porcelán étkészlet és vaskályha eladó. Pákai. Dohány u. 73.

Kávéfőző gép eladó (Aromax). Mártírok útja 50. Házf.

Linóleumot 200×250 cm, vennék. Hegedüs. Röppentyű u. 18. 203—210.

290×170 dupla üvegfal, nyitható ablakszárnyakkal eladó. Tel.: 162—489.

Mozaiklapok, színes és mintás, 20×20 cm, vidékre is. Kaba, XI., László u. 50. 256—211.

Kifogástalan Erika táskaírógép 3000-ért, mély gyermekkocsi, asztalospad és sálszövő eladó. Pesterzsébet XX., Szigligeti u. 54.

Eladó 6 lámpás rádió és biedermeier szekrény. Práter u. 9. III. 15. du. 5—7-ig.

Elektromos hűtőszekrény, továbbá **szemfelszedőgép,** mindkettő külföldi, majdnem új. V., Kossuth Lajos tér 13—15. Falus. 18 óra után.

Árnheim kassza, hármas számú eladó. 331—075. Bíró Lajos u. 37.

Villanybojlert 50—100 literest vennék. Tel.: 456—710.

Vörösréz fürdőkályha eladó, kifogástalan. Attila. krt. 13. félem. 9.

Szép bronzcsillár eladó. IX., Ipar u. 13. III. 3.

Eladó egy kifogástalan Ferrociclop kályha. Tel.: 201—885.

Keresek megvételre fehér vagy krémszínű gáztűzhelyet. — Tel.: 140—318.

Cserépkályha nagyméretű eladó. Megtek. V., Bécsi utca 1. Házf.

Märklin miniatür villanyvasút, új, részletre is, kormányozható szánkó, szekérke eladók. — 151—395.

Gépírás, gyorsírás tanítás

kezdők és haladók számára a **VII., Wesselényi utca 38. sz.** alatti Gépíró és Gyorsíró Iskolában. Tel.: 223—398. Tanfolyamok havonta indulnak.

GYERM. GONDOZÁS

Gellérthegyen, kertes villában gyermekek gondozását vállalom. Tel.: 456—632.

Gyermekgondozást teljes ellátással 4—6 éves korig, vállalok Farkasréten. — Brenner, 469—182. egész nap.

Hűvösvölgyi nagy kertes villában gyermekgondozást vállalok, iskolást is. 364—248.

VEGYES HIRDETÉS

Szobafestést garanciával 3 havi részletre is. 160—911 esti órákban.

Nylonharisnyából újítással, újnál tartósabbat készít: Kisiparos. Horn Ede 8.

Magyar Jóméd
Kávéfőzők
Csúcsos bögrék. Kérjen prospektust. Javítások. Pomázi II., Mártírok útja 58. 152—704.

Használt kárpitozott bútorok átdolgozása, egy személyes rekamiék alakítása kétszemélyesre kisiparosnál fizetési kedvezménnyel. Wesselényi u. 33 423—311.

8-as sikkötő eladó. 158—243 négytől. — Apponyi tér 1.

Kan. VIII., Kisfaludy utca 6. II. 3.

szállítok.

Ribizli és egres bokrok I. o. minőségben — kiváló fajták — eladók. Ár db 3,— Ft. Cser József kertészete. Bp., Mexikói u. 45/a. Érdekl. telefonon is lehet. 295—598.

Gyönyörű kétszemélyes
REKAMIÉK
fotelok, székek, több havi fiz. könnyítéssel, jótállással, nagyon olcsón.
KÁRPITOSNÁL.
Népszínház u. 25. Tel.: 341—783.

8/76-os német kétfűgyas eladó. Keleti K. u. 9. VI. 1.

ZIPPZÁR
hosszú, bontható is kapható a készítőnél. Viszonteladókat is kiszolgálok. Vidékre utánvéttel szállítok. Salamon zippzárkészítő. Budapest, XX. (Pesterzsébet), Téglagyár tér 5. (A csepeli átjárónál.)

Négyhónapos nőstény farkaskutya, törzskönyvezett, eladó. XIV., Fogarasi út 113. Zúgló.

ÁRAMVÁLTOZÁS?
Porszívó — kefélő átalakítás. Szép utca 5. RAVISZ.

Szálvezetős 270/7 Buksi teljes felszereléssel eladó. V., Október 6. u. 19. II. 3.

Gyönyörű rekamiék, garnitúrák fizetési könnyítéssel készítőnél. Molnár, Aradi u. 11 Lenin krt. sarok.

Lálity zárakhoz minta után kulcsokat készítek, elveszett kulcs esetén a zár átalakítását is vállalom. Lálity György zárkatosmester, XIII. ker., Szekszárdi u. 6/a.

Szentgyörgyi Albert:

„A moszkvai akadémiai ünnepségeknek világtörténelmi jelentősége van"

Dr. *Szentgyörgyi Albert* egyetemi tanár, a Nobel-díjas magyar tudós, aki résztvett a Szovjet Tudományos Akadémia 220 éves fennállása alkalmából rendezett nagyszabású jubileumi ünnepségeken, többheti távollét után kedden este visszaérkezett a magyar fővárosba.

Szentgyörgyi Albert moszkvai látogatásáról és a Szovjet-Unióban szerzett benyomásairól a magyar sajtó számára az alábbi nyilatkozatot adta:

— Résztvettem a Szovjet Tudományos Akadémia 220 éves fennállása alkalmából rendezett ünnepségeken. Ezeken az ünnepségeken mintegy 1200 tudós vett részt. Többszáz külföldi tudós is összegyűlt a világ minden tájáról. A legtöbb nemzet elküldte legkitünőbb tudósait.

— Azt merném állítani, hogy *ennek az összejövetelnek világtörténelmi jelentősége volt*, mert ez volt a háború után a nemzetközi tudomány első találkozása és rendkívül nagy jelentőségű, hogy éppen a Szovjet-Unió volt az, amely a háború után a világ kulturális életének egységesítését kezébe vette.

— Mély benyomást tett az összes résztvevőkre a Szovjet rendkívüli vendégszeretete és a szovjet tudományos élet magas fejlettsége.

— A Szovjet-Unióban a tudományos élet egész vezetése az Akadémia kezébe van letéve. Az állam az Akadémia működését és az intézet tudósait és tudományát hihetetlen bőkezűséggel támogatja

— A Szovjet Tudományos Akadémia az ország legkitünőbb elméit egyesíti magában és az állam ezeknek életéről és alkotó munkáik zavartalanságáról bőkezüen gondoskodik. Hogy mást ne említsek, az Akadémia tagjai miniszteri (népbiztosi) rangban vannak és teljes mértékben élvezik az ezzel az állással járó összes előnyöket.

— Az akadémiai ünnepségek előtt meglátogattam Georgiát és Arméniát, hogy lássam, mint bánik a Szovjet a reá bízott kisebbségekkel. Minden képzeletet felülmúl az a fejlődés, amelyet ezeknek a nemzetiségeknek a kultúrája a Szovjet vezetése alatt mutat. Élő példáját láttam annak az eszmének, amelynek mindig szószólója voltam és amely az egyetlen megoldása a Duna-medence nemzetiségi kérdéseinek. Nem más ez, mint hogy szeretjük a saját kultúránkat, anélkül, hogy a másét letaposnánk és szeretjük a saját hazánkat anélkül, hogy a másét gyülölnénk.

— Moszkvában a magyar delegáció együtt volt a román delegációval és közösen elhatároztuk, hogy népeink kölcsönös megértésén fogunk munkálkodni. A szellemi közeledésen munkálkodni elsősorban az intelligenciának kötelessége, míg mindenkinek egyformán dolga, hogy kiküszöböltessenek azok, akik saját hasznukra a népeket lelkiismeretlenül egymás ellen uszítják.

Harmincmillió ember szavazott csütörtökön Angliában

A választások eredményét csak július 26-án hozzák nyilvánosságra

London, júl. 5.

Csütörtök volt Anglia politikai életének legizgalmasabb napja tíz esztendő óta. Soha ilyen bizonytalan eséllyel pártok nem indultak választási harcba, mint most s ez az angol szakértők szerint főleg annak tudható be, hogy a választók jelentős része csak most szavaz először életében s így politikai magatartásukra következtetni teljes bizonyossággal nem lehet. A két legnagyobb eséllyel induló párt a jelek szerint kétségkivül a munkáspárt és a konzervatívok. Ez a két párt állított fel a legtöbb jelöltet, de a liberálisok is mandátumnyereségre számítanak. Az még bizonytalan, hogy a liberálisok, ha megnövelik mandátumaik számát, akkor ez melyik vezető párt rovására megy majd. A választások eredményét csak július 26-án teszik közzé. Addig az urnákat lepecsételik, biztos helyen őrzik.

Az utolsó választási tömeggyülést a konzervatívok tartották az egyik londoni sportpályán, ahol Churchill is felszólalt. A hallgatóság egy része viharosan tüntetett mellette, de igen sok volt a közbeszólás és a fütty is. Churchill kénytelen volt két percre megszakítani beszédét, de azután is szavalókórusok zavarták fejtegetését.

Spanyol hírforrás szerint Churchill a francia-spanyol határon lévő *Hendaye*-ban töltene néhány napot a berlini hármas találkozó előtt. Ez a hír annyira elterjedt, hogy nagy tömegek várták már a hendayei pályaudvaron. Egyelőre azonban Churchill London keleti választókerületeiben tartózkodott még a csütörtök folyamán.

Lengyelország nem lesz többé a nemzeti kisebbségek országa

mondotta *Osubka-Morawski* miniszterelnök a lengyel szocialistapárt varsói kongresszusán. A miniszterelnök külpolitikai kérdéseket taglalva, kihangsúlyozta, hogy a jövő békéjének négy főtényezője van: 1. a három nagyhatalom tartós szövetsége, 2. a kollektiv biztonság megszervezése, 3. a szláv nemzetek tömbje Európában, 4. a demokratikus kormányok és rendszerek megszilárdulása az országok többségében. Lengyelország földrajzi helyzeténél fogva különösen érdekelt az említett feltételek megvalósulásában — füzte hozzá a miniszterelnök.

Ugyanezen a gyülésen *Swalbe*, a lengyel nemzeti tanács elnöke, beszámolt a végrehajtott földreformról. 1,350.000 hektár földet osztottak eddig ki, — több mint 360.000 mezőgazdasági munkás között.

Varsói jelentés szerint a képviselőválasztásokat a külföldön élő lengyelek hazatelepítése után tartják meg Lengyelországban.

Amerikai lobogót húztak fel a berlini Hitler-laktanyára

Berlin egyik kerületét már átvette az amerikai megszálló haderő. Az ünnepélyes átadásnál a Hitler Adolf-laktanyára a két szovjet lobogó közül az egyik helyére amerikai lobogót vontak fel. A szovjet városparancsnok az ünnepségen többek között kijelentette, hogy az amerikai zászló a szovjet zászló mellett a nagyhatalmak egységét jelképezi a multban és még nagyobb egységet a jövőben.

A washingtoni szovjet nagykövet Moszkvába utazott

Washingtoni jelentés szerint Gromiko szovjet nagykövet Moszkvába utazott, hogy személyesen tegyen jelentést Sztálin generalisszimusznak a sanfranciscói értekezletről.

Elindult a falura az első iparcikkszállítmány

A teljesen újjászervezett Futura megkezdte a gazdatársadalom mezőgazdasági gépekkel és szerszámokkal való ellátását. *20.000 kasza, 500 darálógép, nagyobb mennyiségű ásó, kapa és egyéb szerszám* indul napról-napra útnak, s a teherautók, amelyek a szállítmányokat viszik, mezőgazdasági termékekkel térnek vissza. Az első, *harminc teherautóból álló szállítmány csütörtökön reggel indult útnak.* Folyik ezenkívül a szövetkezet égisze alatt a vidéki gazdaszövetkezetek megszervezése, valamint a megrongált cséplőgépek felkutatása és kijavítása is.

— A Nemzeti Segély napja az Angol Parkban július 21-én.

— A Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete vegyipari osztályának oktatási csoportja pénteken, 17 órakor, ülést tart Reáltanoda-u. 13—15. sz. alatt. A megbeszélés tárgya: alapfokú munkás-szaktanfolyamok indítása, mérnök- és technikus-továbbképzés.

Megjelent a

Képes Világ

új száma

gazdag tartalommal:

Komarov megnyitó beszéde a Moszkvai Akadémia ünnepén

Szenzációs képriport Hitler és Himmler rablott kincseiről

Illyés Gyula megrázó cikke: Magyarok pusztulása

Deportált gyerekek itthon. Képek a szabadsághegyi üdülőből

Dálnoki Miklós Béla miniszterelnök, Erdei Ferenc belügyminiszter, Bernáth Aurél festőművész beszélnek a Dózsa-kiállításon. — Beszámoló a művészek helyzetéről

Válasz a cigarettakérdésre: Képek a dohánygyárból

Veres Péter elmondja: „Miért hallgatnak az írók?"

A Nemzeti Színház alagi vendégszereplése

Francia saláta

Irodalmi krónika

Képes Világhíradó

Kincses Európa, Cs. Szabó László novellája Szigethy István karikaturái az idei aratásról

És még sok más érdekes riport, kép, olvasnivaló

16 oldal! Ára: 5 pengő

Teljesen felszabadították a Fülöp-szigeteket

Manila, jul. 5.

MacArthur tábornok hadijelentésében bejelentette, hogy *a Fülöp-szigeteket teljes egészében felszabadították a japán betolakodók uralma alól.* A japánoknak 23 hadosztályuk volt a Fülöp-szigeteken és ezeket tulajdonképpen mind megsemmisitették.

Borneo szigetén ausztráliai kötelékek elfoglalták Balik-Papan központi térségét.

Meg kell javítani 6500 központi fűtésberendezést

Szenet, fát, olajat és földgázt a téli fűtéshez

Ez volt a tárgya a budapesti kereskedelmi kamara legutóbbi ankétjának, ahol a következők derültek ki: A fővárosban 7000 központi fütéses ház volt, amelyek közül csak 500-nak jó a berendezése, de a többit is ki lehet javítani. Sürgősen meg kell csinálni! Pénz kell azonban a javításra és pénz kell a szénre is. Az előbbit úgy lehet előteremteni, mint ahogy az Elektromos Művek tették: helyreállítási hozzájárulás szedésével. Az utóbbit a lakóknak kell összeadni. A szénszállítást sürgősen meg kell kezdeni! Ugyanigy a kályhás lakások szenének és fájának szállítását is. Utóbbi téren sokat segithet a Szovjet-Unió. Az ipari üzemek egy részét viszont már most át kellene alakitani olajtüzelésre. Lispe adja az üzemanyagot. Esetleg földgázt is. Így áll a helyzet a téli fűtéssel nyáron. Igyekeznünk kell, nehogy télen is *csak* így álljon.

A Magyar Rádió ünnepi műsort adott az amerikai nemzeti ünnep alkalmából

Az Egyesült Államok népének nemzeti ünnepén a Magyar Rádió szerdán este ötvenperces ünnepi műsort adott. *Déri Imre* hírlapíró angolnyelvű köszöntőjében az ifjú magyar demokrácia üdvözletét küldte a nagy fivérnek. *Szent-Iványi Sándor* nemzetgyülési képviselő az amerikai szabadságünnepről tartott előadásában részletesen vázolta az Egyesült Államok fejlődését és demokratikus kialakulását.

Gyermek haláltáborra bukkantak Bajorországban

London, júl. 5.

Az amerikai katonai hatóságok egy kis bajor falu közelében újabb náci kinzó táborra bukkantak — jelenti az itteni rádió. A főápolónő bevallotta, hogy *két év óta körülbelül 210 gyermeket öltek meg befecskendezéssel.*

— Orvosi hír. Dr. *Tasnády Székely Béla* nőorvos rendel VIII., Sándor-u. 2., szombat kivételével d. u. 3—5-ig.

Meghalt Ausztrália miniszterelnöke

London, júl. 5.

Curtin, Ausztrália miniszterelnöke szerdán hosszas szenvedés után meghalt — jelenti a londoni rádió. Az elhunyt miniszterelnök 60 éves volt.

Az új amerikai filmtermelés első produkciója Budapesten. **AZ AMERIKAI SAS** (Air Force) **a VÁROSI SZINHÁZ MEGNYITÓ MŰSORA**

A honvédség az ujjáépítés munkájában

Vörös János honvédelmi minisz. levelet intézett *Nagy Ferenc* újjáépítési miniszterhez, amelyben felajánlja a honvédségnek az újjáépítési munkában való közreműködését. Az újjáépítési miniszter most ugyancsak levélben köszöni meg *Vörös János* honvédelmi miniszter ajánlatát. A multban a magyar közvélemény nem volt hozzászoktatva ahhoz, különösen békeidőben — irja —, hogy a hadseregtől önkéntes feladatvállalást várjon. Ezért érinti nagyon jólesően az újjáépítési minisztériumot és nyilván az egész magyar közvéleményt a Miniszter Úr átirata, amelyben a honvédségnek az ország újjáépitésébe való bekapcsolásáról értesit.

2 sztár egy műsorban!

Türk Berta

Szombattól

Neményi Lili

az A. K. V. Caffe Bárban

V., SZENT ISTVÁN-KÖRUT 29.
Zongoránál: GOITEIN GY.

Kossuth Népe

MEGJELENIK HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL MINDEN NAP

I. évfolyam 55. szám — Főszerkesztő: Felkai Ferenc — 1945 július 6, péntek

Ha jön a tél . . .

(c) A néhánynapos eső és a hűvös időjárás, amely szokatlan július elején, elénk veti a közelítő tél fekete árnyait. Előttünk van ugyan még a nyár ígérete, tudjuk, hogy lesz még kánikula, de képzeletünk már az őszi és téli hónapok fátylát szeretné fellibbenteni, hogy megtudjuk: milyen viszontagságokat tartogat számunkra *a bekövetkező hideg időszak*. A tönkretett háztetők, az üvegtelen ablakok, a kilyuggatott házfalak és mindaz a pusztulás, amit a pesti ostromnak köszönhetünk, nem sok jóval kecsegtet, amikor fájdalmasan kell megállapítanunk, hogy *késnek azok a kikerülhetetlenül sürgős intézkedések, amiknek már régen el kellett volna kezdődniök és amiket most tovább halogatni bűnös felelőtlenség.*

Mi lesz, ha megindul az őszi esőzés és a foghíjas cserepezésű háztetők átengedik a vizet, amely a mennyezeten keresztül a lakószobákban fog tócsákba sűrűsödni? Hová bújjunk egy kis melegért, ha az üvegtelen ablakokon keresztül befütyül a téli szél, besöpri a havat és megfagyasztja a fűtetlen szobákban a mosdóvizet? Hogy fogunk szaladgálni az utcákon és hol fogunk meghúzódni vékony, tépett ruhánkban, amikor az otthon melegét kénytelenek leszünk nélkülözni, mert a lakásunk olyan siralmas állapotban van, hogy nem is jó róla beszélni?

Örvendetes tünet, hogy *a Beszkárt új vezetősége* ismeri kötelességét és már most, jóelőre számol azzal, hogy a télen Pest és Buda között egyetlen cölöphíd lesz forgalomban éspedig a Margit-híd és a Lánchíd közötti részen. *A Beszkárt vezetősége már most elkezdte a munkálatokat, hogy új vágányokat rakasson le és ehhez a két, pesti és budai pillérhez építse hozzá járatait és tegye lehetővé a villamosközlekedést.* Annak ellenére, hogy az új szükséghidak miatt már eddig is rengeteg munkálatot kellett elvégeztetnie, nem restelli a fáradságot és *már most, nyár közepén, megindította a tervszerű munkát, hogy szükség esetén átreformálja a közlekedést* és Budapest kétparti lakossága télvíz idején is érintkezhessék egymással.

Elismerés és köszönet illeti meg a Beszkárt vezetőségét. És jó volna, ha az illetékes többiek is megszívlelnék és követnék példáját. Akkor nyugodalmasak lennének éjszakáink, mert tudnók, hogy gondoskodnak rólunk és nem fogunk dideregni lakásainkban, ha jön a tél . . .

Szent-Györgyi Albert a moszkvai tudományos ünnepségekről

Egy héten belül el kell készíteni a háborús főbűnösök vádiratát

Endre Lászlót kiadják Magyarországnak

Rendelet a pártok által kiküldött népbírák megfegyelmezésére

A népügyészség indítványára az igazságügyminisztériumban most dolgoznak az egyszakaszos rendeleten, amely súlyos szankciók kilátásbahelyezésével meg akarja szüntetni a pártok által kiküldött népbírák esetleges távolmaradását. Megtörtént ugyanis, hogy sorozatosan nem lehetett tárgyalást tartani, mert *a népbírák közül többen késedelmesen jelentek meg, vagy a kitűzött tárgyalásra egyáltalán nem jöttek el.* Értesülésünk szerint a rendelet még e héten megjelenik.

A népügyészség elnöksége csütörtökön szigorú utasítást adott mindazoknak a népügyészeknek, akik háborús főbűnösök ügyében végeznek vizsgálatot, hogy vádirataikat *egy hét leforgása alatt* készítsék el és terjesszék a népbíróság elé.

Itt említjük meg, hogy dr. *Endre László* kiadatási ügye kedvezően elintéződött. Dr. *Matiszfalvy István* népügyész értesítést kapott, aki az Endre-ügy vádiratát készíti, hogy Endre László kiadatásának útjából elhárultak az akadályok és így a Sztójay-kormány volt hirhedt államtitkára a magyar népbíróság előtt felelhet tetteiért. Dr. Matiszfalvy népügyész egyébként Kiskúnfélegyházára utazott s ott a helyszínen folytat kihallgatásokat ugyancsak az Endre-ügyben.

Szigorú razziákon szedik össze a fasiszta sajtótermékeket

A népbíróság elé állítják a fasisztaszellemű nyomtatványok rejtegetőit

Az igazságügyminiszter utasítása a népügyészséghez

A főváros polgármestere az ideiglenes nemzeti kormány rendelete értelmében falragaszokon hívta fel a lakosságot, hogy május 30-ig szolgáltassa be a birtokában lévő fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékeket. Sajnos, a felhívásnak nem volt meg a kívánt eredménye, a közönség csak vontatottan válik meg ezektől a nemzetromboló nyomtatványoktól és összesen 36.000 fasiszta könyvet és 2200 kiló ujságot és folyóiratot szolgáltatott be a főváros területén. A Volksbund egyik fészkében, Budafokon, csak 32 darab folyóiratot és két képet adtak le.

Éppen ezért a főkapitányság politikai osztálya a kerületi politikai rendőri osztályok bevonásával széleskörű razziát tartott a fasiszta sajtótermékek felkutatására. Az első két napon több mint 350 helyen tartottak razziát és közel 3000 be nem szolgáltatott fasiszta sajtóterméket találtak. Azokat az utcai árusokat, könyvkereskedőket, könyvtárakat, kiadóvállalatokat, amelyeknél ilyen be nem szolgáltatott sajtóterméket találtak, átadják *a népbíróságnak*. A magánosokat pedig 8000 pengőig terjedhető pénzbírsággal sujtják, súlyosabb esetben hathavi elzárással

Találtak ilyen fasiszta sajtóterméket a Singer és Wolfner könyvkiadó vállalatnál. Nagy Lajos könyvkereskedésében, Salgó László könyvkereskedésében, a Renaissance könyvkiadó vállalatnál, a Magyar Élet kiadóvállalatnál, Rákosszentmihályon Hada Béláné könyvüzletében és több más helyen.

Negyvenkilenc utcai könyvárusítónál, 59 könyvkereskedőnél, 67 könyvtárban és számos könyvkiadónál találtak be nem szolgáltatott fasiszta sajtóterméket. *Ezek felelős vezetői mind a népbíróság elé kerülnek.* Hogy mennyire nem vette komolyan a közönség a rendeletet, arra jellemző, hogy Ujpesten 52 darab fasisztajellegű könyvet adtak be és az első razzia során 221 fasiszta könyv került elő. Rákospalotán 5 könyvet adtak le, míg a razzián 101 darab került elő.

Súlyos mulasztás történt a Székesfővárosi Könyvtár III. kerületi fiókjában is, ahol mindezideig nem különítették el a fasiszta irányzatú könyveket. A razzia egyébként *magánlakásokra is kiterjedt* és ennek eredménye is igen jelentékeny. A rendőrség politikai osztálya a jövőben folytatja majd a razziákat és a mulasztók ellen a legszigorubb eljárást indítja meg.

A kormány 530/1945. sz. rendeletével elrendelte a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek megsemmisítését. Az igazságügyminiszter most újból utasította az alája rendelt hatóságokat a rendelet szigorú végrehajtására és felhívta a népügyészségeket, hogy ilyen ügyekben a legnagyobb erélyel, minden eszköz igénybevételével nyomozzanak, a vádat a legszigorúbban képviseljék és a szigorú megtorlásra a rendelkezésre álló jogorvoslatokat merítsék ki.

Ára: 2 pengő

Az Opera hete

Mindszentkor halottaira gondolt a Dalszínház is és a színlapon piros betűk hirdették, hogy az estet *Basilides* Mária emlékezetének szentelik. Szívünk szerinti az áldozat. Bár nincs nap, hogy valami ne idézze föl a zeneéletben az oratórium nagyasszonyát. Kár, hogy az oltár füstje nem szállt oly magasra, mint azt szeretnők s a *106. Bach Kontata* érettnek nem mondható előadása unalmas aktusnak bizonyult. Sok mult a hangokon, de nem minden. Így konzekvenciavonás nélkül recitáljuk: *Rösler* indiszponált, *Báthy* szopránja vékonyodott, *Palló* siet és nem elég pontos, *Németh* altja csiszoló kerekítést hiányolja és *Székely* basszusa torokgyulladás utáni. A belehúzást is produkáló zenekarban egyedül a fuvola és cselló állt hivatása magaslatán. Fejtörő lenne, de nem érdemes rá időt vesztegetni, hogy miért zongora a continuo, amikor van cembalo? Az együttes és így a kar is jobban lényegre talált *Verdi* teatrális Requiemjében. *Ferencsik* gondos munkája: pompás ritmus, jó részletek, kevés vonal és így bizony sóhaj kél *Falloni* után.

Az örökös taggá előléptetett s e kitüntetést multjával ki is érdemlő *Kálmán Oszkár Koréh* távoztával úgyszólván naponta szerepel. Az operai üzem legutóbb őt produkálta a *Rózsalovag* Ochs bárójaként, de mi nem vagyunk hívei az ilyen beugratásnak s inkább a darabváltozást kívánjuk. Az évad immár ötödik *Traviata* előadását a címszerepet hosszabb idő után először éneklő *Miklóssy* Irén tette érdekesebbé. Az idők nehézsége meglátszik középhangjain, ám bőven kárpótol az a rendkívüli műgond, mellyel értékes muzikalitása az igényes szólamot formálja. *Jámbor* és *Palló* tehermentesítését célozza *Virágos* Mihály két egymásutáni napon és hozzá új szerepben kiállítása. *Virágosnak* van pár szép hangja, de nem Valentin és Germont, hanem játékbaritontípus. Kultúrája kevés, éneke kásás és hajlik a mélyebb intonációra, de igyekezett magáért kitenni.

Helyes, hogy a kiutat tapogató Opera nem elégszik meg az énekes egyszeri kipróbálásával, bár előfordul, hogy mint *Rózsa Nándor* és *Thury* Gizella esetében már a start nem sok reménnyel kecsegtet. Égető szükség van repertoártenorokra, hiszen *Halmos, Rösler, Udvardy* túlterhelt. A vendégként kipróbált *Liontas* Constantin olasz énekében van stílus és érzés, mégis fölözött örömök közt hallgattuk. *Fehér* Pál sem különösebb organumkvalitás, de művelt, kulturált és muzikális dalnok. *Hoffmann* magas szólamában olyan finom frázisokat, plasztikus formát és kitűnő szöveget produkált jelenséget ragadó intuiciója, ami figyelemre méltó. *Budai* Mária használható hang. Mint Othello *Laczó* nem lenne rossz megoldás. A felvonások előtt dúló s nyíltan a karnagyként szerepeltetett *Lukács* Miklós titkárnak szóló lepisszegőlatsóló párharc szokatlan jelenség az Opera nézőterén. Bár a közönségnek joga van nemtetszésének kifejezést adni, ez nem ízlésünk szerinti. *Sok hűhó semmiért!*

Gaál Endre

Légbőlkapott generációharc

A cím egy kicsit surrealista, de igyekezni fogok az alábbiakban realista maradni, amikor reflektálni szeretnék Genthon Istvánnak a „Budapest" folyóiratban a minap megjelent „Nemzedékek a budapesti művészéletben" című cikkére.

Ez a cikk rövid, de annál velősebb. Arról szól, hogy művészeti életünk egyik csoportja — köznéven Gresham asztaltársaság — a felszabadulás után átvéve a művészet körüli hatalmi pozíciókat, jelenleg nem jól sáfárkodik hatalmával, s a fiatalabb, modernebb törekvéseknek útját állja. Genthon meleg szavakkal pártját fogja a fiataloknak, akiknek munkáin ha át is süt „Picsso rettenetes" erejű mágikus tekintete", nincsenek önállóság híján. Majd így folytatja: „Meg kell látni, meg kell érteni, minden erővel gyámolítani kell ezt a hátborzongató körülmények közt most elénk lépő fiatalságot. Nem szabad visszariadni attól, hogy talán jobban hajlik az absztrakció felé, mint szeretnők, hiszen tanui voltunk annak, hogy a kubizmus merőben elméleti kísérleteiből minő gyönyörű új művészet sarjadt. A hajdani Gresham asztaltársaság művészeinek nincs szükségük semmiféle hullámtörő gátra, vagy öblöt elzáró építkezésre." S a cikk elején idézi Majovszky Pált, ezt a kedves régi műbarátot, aki annakidején bezzeg kiált a *mi* törekvéseink mellett. S akinek említésével Genthon nemcsak a maga kiállásának magyarázatára keres támaszt, hanem nyilván azt is Majovszky-féle búzgósággal törekedjünk a fiatal generáció megértésére.

Mint greshambeli válaszolok. S mivel szeretném, hogy Genthon felriadjon a valóságra, a csattanóval kezdem:

De még ezt a „győzelmet" is

idézőjelbe tehetném. Mert micsoda győzelem az, ha mint most legutóbb is és az ostrom után másfél évvel még mindig zsűrimentes kiállítást voltunk kénytelenek rendezni, mert ebben a fojtó nincstelenségben nevetségesnek hatott volna minden művészi szempont. Micsoda győzelemről beszél Genthon, mikor nincs Műcsarnok és nincs Nemzeti Szalón, ahol részünkről ez az elnyomás — ha tényleg fennállna — megmutatkozhatott volna. És micsoda győzelem az, hogy drága másfél esztendőnket arra fordítottuk, hogy az államtól művészeti segélyeket kéregessünk, hogy egymást marva heteket töltsünk a segélyezendők névsorának felállításával, cserélésével, osztályozásával, redukálásával, felemelésével, anyagi viszonyainak mérlegelésével, s hogy ezeket a segélyeket az infláció viharai között értékállóvá tegyük, kiosszuk, mindenféle manőverrel sókiutalásból lisztet, petróleumól nyulat fabrikáljunk. Meg hogy talpaljunk a svább házak ügyében. Nem magunk számára, hanem az „elnyomottaknak". Vagy hogy a Szövetkezetet említsem, melynek a *mi* barátaink révén helyiséget s elég szép induló tőkét szereztünk, s melynek üzletmenetét az „elnyomottak" műveinek majdnem válogatás nélküli vásárlásával — ne szépítsük a dolgot — , zátonyra vittük.

Mert így test a mi „győzelmünk" és a „gátemelésünk". Cselédjei voltunk az „elnyomottaknak", s nem a művészeti élet „győztesei".

S ha itt nem, úgy hát miben nyilvánulhatott meg a mi gátemelésünk? Abban talán, hogy egy-egy kiállításunkon netán pár bíráló szót mondtunk képeikről? Ha igen, — meg kell jegyeznem, hogy még az ilyen bírálatokat is mindig a fiatal művész szemébe mondtuk, s azt nem publikáltuk. S ha itt a baj, meg kell mondanom, hogy nagyon gyenge gerincre vall, ha az ilyen bírálat fölötti panaszok már oly kórussá dagadnak, hogy az, a Szépművészeti Múzeum igazgatójának fülében elhallik! Mit szólnának ezek a fiatalok, ha olyan támadások érnék őket, mint Rippl-t, vagy Ferenczy Károlyt? Genthon adós marad a részlettel, s hogy hol emeljük a gátakat, s hogy hol torlaszoljuk az öblöket!

Ezek rémképek! Sikertelenül záródnak kiállításaik? Hát hogy záródjanak — az Isten szerelmére? Miről ábrándoznak? Arról, hogy egy ország, melyik úgyszólván a sírból kászálódik ki, mindjárt légkört tud teremteni köréjük? Ahogy én látom, itthon még nagyon sokáig elszánt magános művészek privátügye lesz a művészet. Nézzék a realitásokat! Öreg neves művészek, úgyszólván éheznek — jöjjenek el csak ezek a fiatalok a Művészeti Tanácshoz, tudunk egypár levelet mutatni erre vonatkozólag.

De ha már itt tartunk,

meg kell mutatnom érzéki csalódásaik okát. Nem tartom kizártnak u. i., hogy az utánunk jövő generáció azt hitte, hogy állami berendezkedésünk változásával érvényesülésüknek semmi akadálya nem lesz. Talán azt hitték, hogy az ország művészeti ízlése az átalakulással párhuzamosan változik. Sőt talán egyesek a mult korszak elnyomásának vélték sikertelenségüket, ahelyett, hogy azt műveik természetében vagy stílusuk szokatlanságában keresték volna.

A művészi elismertetésért a fiatalságnak ezentúl is, mint eddig magának kell megküzdenie. S ennek nincs rövid útja. Ehhez nemcsak tehetség, sok munka, sok kiállítás, művészi kitartás kell, de az is, hogy a művek valóban közönséget tudjanak teremteni. Hogy vonzóerejük legyen. Mert ha ez hiányzik, nem lehet olyan államrend, ami az ilyen műveket a közönségre rákényszerítheti. A művészet tetszés dolga.

Természetesen nem közömbös, hogy az állami pártfogás milyen szellemben történik. Vagy hogy Genthon kifejezésével éljek, az „öntözőkanna" kinek a kezében van. De itt nyugodtan állunk az esetleg háborgó fiatalok elé: nézzék meg azokat a listákat, melyeket mi az ösztöndíjakra, segélyekre felterjesztettünk. Nemcsak hogy nem nyomtuk el őket, de pártosak voltunk javukra. Pártosak voltunk a régi konzervatív művészek rovására, egyesegyedül azért, mert tudtuk, hogy a kevésbé természethű művészetükkel, de fiatalságuk folytán is nehezebben birják ezt a szörnyű helyzetet, mint a régimódiak. Meg azért, mert aki ma, ilyen nyomor dacára kitart népszerűtlen, sőt esetleg absztrakt stílusa mellett, az a művészi hitnek és tisztességnek olyan vizsgáját teszi le, ami még abban az esetben is méltányolandó, ha a gazda nem is olyan átütő tehetség.

De ezt a pártosságot csak a nehéz helyzet indokolhatja. Valóban a teljes művészi szabadság hívei vagyunk, s ezt bátor vagyok úgy értelmezni, hogy még egy konzervatív festő-tömörülésnek is joga van az élethez és egyenlő elbánáshoz, ha az nem süllyed arra a szemérmetlen iparra, ami eddig sajnos csak nehezen és nyíltan volt tőle elválasztható.

A valóságban tehát éppen az látszik, hogy ezt a művészeti szabadságelvünket nem tudtuk még érvényesíteni. S ezt gyakorlatilag addig nem is tudjuk keresztül vinni, amíg kiállítási helyiségeink fel nem épülnek, ahol a megosztott zsűrik intézménye átveszi majd tőlünk a felelősséget a művészi tisztesség és az egyenlőség vizsgájánál.

Meg kell állapítanom, hogy ami Genthonnak Majovszkyval kapcsolatos célzását illeti: már a párhuzam se nagyon találó. A ma „harcoló" két generáció között más természetű a különbség, mint köztünk és Majovszkyék között. Picasso t. i. egy jó generációval öregebb nálunk — korban Majovszkyhoz van közelebb, semmint hozzánk — s fiatalságunkban mi már kb. ugyanazokat a küzdelmeket folytattuk az ő világával, mint most a mai fiatalok. Mi azonban más útakra tértünk. S hogy ez a lépésünk helyes volt-e, ítélje meg kiki kedve szerint, bár nem hinném, hogy érvényes meghatározást ma még fel lehetne állítani. Ez a kérdés egyelőre a szenvedélyes elfogultságok birodalmába tartozik, mert mindenki védi a maga világát és útja igazát. De azt, hogy nekünk meg kellene erőltetnünk magunkat ahhoz, hogy Picassot megértsük, vagy hogy ne látnók át az ő tanaival kapcsolatos problémákat, mégis csak erős túlzás. Sőt, éppen azért, mert ezek a tanok úgy a nevelés, mint az esztétika terén oly hatalmas vita- és ütközőpontokat teremtettek s továbbá, mert fiatalságunknak sok évét ezzel a vitával töltöttük el, szászorosan érezzük a felelősséget. S ha tapasztalatainkat vagy véleményeinket néha közöljük fiatalabb kollégáinkkal, legfeljebb hasonló jószándékú vagy szellemes ellenérvet vártunk s nem felhördülést utonállásért. S ha számunkra Picasso tekintete ma már nem „rettenetes erejű", s még kevésbé „mágikus", akkora elfogultsággal még mindig rendelkezünk, hogy a fiatalok rögös útját legalább akkora megértéssel szemléljük, mint Majovszky a mienket.

Bernáth Aurél

Élmény és látás

Kibontatlan csomagok, olvasatlan könyvek, a mi zongorák, felhasználatlan kincsek, elmulasztott alkalmak, — célról-célra-ugrás a közbeeső tartalmak élvezete nélkül. Így fest a modern ember ideges élete, amelyben nincs megállás és szemlélődés, tehát nincs élmény és öröm sem. Átrohan a munkás évek időfolyosóján, csak előre tekint, a jövőbe, a célba, a haladásba, mialatt kicsúszik alóla a jelen talaja, elfelejt élni. Életének végső eredménye csupán az, hogy hány kilométert futott be: nevek és számok arzenálja. A tárgyak eligazítást nyertek, de az egyén nem kapott semmit.

Élmény és elragadtatás, naponkint érzett szeretet, szerelem, áhítat, öröm és belső emelkedettség nélkül szürke az az élet. Naponként kell keresni az örömöt, a kis és nagy örömöket; kiki tehetsége és természete szerint találja meg őket. Az élmény felfedezése, a tökéletes lelki béke el rése azonban nemcsak lelkület, hanem látás kérdése is. Észre kell venni benső kapcsolatainkat az egész világgal, föleg a környező természettel, mert csak a közvetlen, meleg látás ereje emelhet fel a nagy Egység megtapasztalásának élményéig. Ennek az ősi, „naiv" látásnak a megtalálása megvált, megerősít és boldogít, belső szilárdsággal, tök letes egyensúllyal ajándékoz meg mindenkit. Eloszlatja a ködöt, felderíti, fénnyel teliti az értelmi szféra homályait.

Érdekes lélektani tapasztalat, hogy ezt az ősi látást, ezt a paraszti józanságot és gyermekszemekkel való világkutatást teljesen kiszorította a fogalmi látás. Még az irodalomban, sőt a zeneművészetben is sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy nem az élet visszhangjait, közvetlen élmények csapadékait, művészi kifejezéseit kapja a műélvező, mert az alkotó állandóan félrenézett és a valóságnak csak árnyékát, fogalmi negativumát adja. Ez a melléklátás jellemzi az átlag városi embert. Elhalad az élv ny mellett, csak fogalmi lenyomatokból, könyvből ismeri a világot, amely így szürke, színtelen marad a számára. Természetes, hogy szükségünk van az évezredes fogalmi építményekre, de nem szabad bezárkóznunk a képletekbe és elvontságokba, hanem nyitva kell hagyni ablakainkat, szellőztetnünk kell, hogy lelkileg erősek, egészségesek maradhassunk. A modern idegesség jórészt intellektuális betegség: üdítő, felpezsdítő élmények hiányából és fogalmi rabságból ered. Ilyesmit érezhetett Rousesau is, ezt panaszolják a modern valóságkutatók. *Nyilvánvaló ,hogy a gondolkodás és a látás disszonanciáját szenvedik.*

A látáshoz hozzátartozik a formák és színek érzéki ingere, az általuk kiváltódó hangulati élmény, ami átáramlik a szervezeten, gondolatot kelt, de ezek a gondolatok még szabadon csaponganak kötetlenek, csiszolatlanok. A látás élm nyét kisérő röpke madársereg... A művész így is rögziti őket, míg a tudós kalitkába zárja egyenként az elfogott madarakat és osztályoz, rendszerez. De a rabmadár már kiszakadt életkörnyezetéből, már más, mint a természet összhangjában. Fogva van: fogalom. A fogalmi látás embere, az egyoldalú tudós vagy az okokskodó nyárspolgár is így ismeri az életet. Körülbelül az a különbség közte és a tiszta szemű művész vagy filozófus között, mint az oroszlánketrec előtt ácsorgó gyerek és az afrikai oroszlánvadász között.

Több őszinte, természetes, szabad élményre lenne szükségünk, tehát több látásra a szürke, színtelen gondolkodás mellett. Túlsokat gondolkodunk és túlkeveset élünk. Sok fejfájásnak ez a magyarázata. Használjuk jobban a szemeinket és ne haladjunk el részvétlenül az élet mellett tanok és elméletek miatt. Csak helyes látás, valamint közvetlen élmények alapján találjuk meg önmagunkat és helyünket a világmindenségben. A kizárólagos gondolkodás tapasztalat nélkül ferde növést eredményez, az élet élmények nélkül fárasztó unalommá sorvad. Élmény a lelkes munka, a természet, az isteni magány csakúgy, mint a meghitt emberi közösség. A legjelentéktelenebbnek látszó hétköznap is tele lehet élményekkel, csak nyitott szemekkel, csodálkozásra képes tekintettel nézzünk bele és ne rohanjunk el részvétlenül kínálkozó tartalmuk mellett. Az apró örömök feltalálásának életbölcsessége nélkül senki boldog nem lehet. Egy virágszirom szemlélete, egy meghitt asztaltársaság kedélyessége, egy látó séta az őszben — felszabadító élmény és az intellektuális betegség szanatóriumai.

Dr. Weninger Antal

MAGÁNOSTÓL VENNÉK STEINWAY, BECHSTEIN, BÖSENDORFER vagy hasonló jó
zongorát
esetleg pianinót. Részletes ajánlatot hosszúság, ár megjelölésével „Zongora" jeligére Lendvai hird. Terér-körút 22.

A Rádió műsora

BUDAPEST I.

6.45: H. 7.05: Reggeli zene. 7.20: Az építési közlemények. 8: Filmdalok. 8.30: Orgonaművek. 9: Görögkatolikus istentisztelet. 9.30: Evangélikus vallásos félóra. 10: H. 10.10: Református vallásos félóra. 10.40: Jazzfanfárok. 11.20: E. 12: H. 12.15: Anyák ó perce. 12.30: A református nagygyülés. 13.30: A Belvárosi templom énekkara. 14: H. 14.10: Hanglemezek. 15: E. 15.20: Delly Rózsi énekel. 15.55: Műsorism. 16: H. 16.10: Cigányzenész zeneszerzők. 17: Falurádió. 18: H. 18.05: Vöröskereszt. 18.15: Költők, muzsikusok. 19.05: Ismeretlen város. Játék két részben. Irta: J. B. Priestley. 19.55: H. 21: A Rádió hangja. 21.10: Ferenczy György zongorázik. 21.30: Török Sándor vasárnapi beszélgetése. 21.50: H. oroszul. 22: H. sport. 22.25: Hanglemezek. 22.35: Műsorism. 22.40: Vöröskereszt. 22.50: Hanglemez. 23.10: H. angolul. 23.20: H. franciául. 23.30: Hanglemezek.

BUDAPEST II.

19: Egyvelegek és keringők. 20: Tánczene. 21: H. 21.15: Lóverseny-eredmények. 21.20: Hanglemezek. 22.20: Hamartzene.

Sporthírek

Az utánpótlás csapata 5:3 (4:2) arányban győzött Budapest csapata ellen. A mérkőzést Schlosser Imre, az egykori 75-szörös válogatott csatár javára rendezték jutalomjátékként.

A magyar válogatott csapat Luxemburgban 7:2 (3:1) arányban győzött 10.000 néző előtt és pénteken estére már Párisba érkezett, ahol vasárnap Franciaország válogatott csapatával mérkőzik. A mérkőzésnek a párizsi sportsajtó nagy propagandát csinált, méltatva a mérkőzés jelentőségét és azt a körülményt, hogy ez a mérkőzés egyben a francia—magyar sportbarátság felújítását is jelenti. Dr Ries István igazságügyminiszter, aki mint az MLSz elnöke a magyar csapatot elkísérte, rádióbeszédet intézett a francia közönséghez.

Mérkőzések a Nemzeti Bajnokságért. Csepel—Dorog, Csepelen, 2. Testvériség—Győri ETO, Berlini-u., 2. Perecs—Debrecen, Diósgyőrött, Soroksár—Haladás, Soroksárott, 2.

Lósport

Honvágy veresége súlyos vereséget okozott a pénteki napon a fogadóknak, de különösen a halmozásra játszóknak, mert alig volt olyan előfogadás, amelyben Honvágy nem szerepelt volna „tétre", tekintve, hogy győzelme emberi számítás szerint csaknem holtbizonyosságnak látszott. Am Honvágy áthúzott minden számítást, mert a csókönyös kinca semmiért nem volt hajlandó a startgépnél beállni a sorba, pedig lovasa, Gutai és az indító is mindent elkövetett, hogy a 2 rész favorit a többi lóval együtt indulhasson el, de minden jószándékuk csődöt mondott, mert Honvágy egyszerűen megmerevítette a két első lábát és amikor a szalag felszaladt, már hosszakkal elmaradva indult neki az akkor már elveszett versenynek. Mindezt egyébként a fogadók megnyugtatására, megállapította a versenybíróság is. Ettől eltekintve, a bukmékerek nagyon rossz napjuk volt, mert a hét bukméker a hírek szerint együttesen, több mint 150 ezer forintot veszített. A félvér lovak kísérleti versenyében meglett elhurták a közönség „nótáját", mert a favorit Gizella bevitt az „istállóban". Mazurka győzött. Az „okosabb" fogadók állítólag rá is tették a nézőket. Ebben az „egy istálló" kérdésében nem értana már rendet teremteni!?...

Vasárnap ügetőverseny. Főszáma az 1600 méteres Orosz Sándor emlékverseny, amelyet az előről induló Janka lányának kellene megnyerni, a vele egy vonalról induló Repülő ellen. A „mumus" az a bizonyos Fantom. A 2000 méteres Ottlegy-díjban induló Orsós is, amely ha jól indul, nem verhető. — Jelöltjeink a következők: I. Vigasztaló D.—Honpolgár, II. Zsarnok T.—Tamara III., III. Orsós—Miki, IV. Janka lánya—Repülő, V. Elysia—Pengő, VI. Ábránd—Janika, VII. Totya—Csalogány T., VIII. Csárdás T.—Szarvasgyöngy, IX. Ernő—Izgató. A verseny délután fél 3 órakor kezdődik.

Az ügetők St. Leger-versenyében négy ló indulását jelzik. Ezek a derbygyerő Koppány, Versec, Indokolt és Csárdás T.

TÖRÖK TÖRÖK
VÁSÁROLJUNK
Töröknél
OSZTÁLYSORSJEGYET
HÚZÁS
NOVEMBER 8 PÉNTEK
KEZDŐDIK
Egy sorsjeggyel nyerhető
300.000 Ft
közel öt és félmillió forint kerül kisorsolásra.
II. osztályú tételárak:
Egész: 48.— forint, fél 24.— forint, negyed 12.— forint.
Török Bankház
Budapest, IV. Szervita-tér 3
Telefon 186-069
TÖRÖK TÖRÖK
Ma délután fél 2-kor
Ügető-verseny!

Kávéház METROPOL Étterem
MINDENNAP 5 ÓRAI TEA — TÁNC!
Komplett uzsonna (kávé v. tea, szendvics v. tortával) 3.— Frt
HEINEMANN SÁNDOR 12 tagú zenekara. HALMOS, MORETTI, Buzogány Anci, Hamvay Mária, Alföldi Rózsi énekelnek.
Minden este 10 órától BUTTOLA EDE zenekara!
Vacsoramenü: sültek v. szárnyas, gyümölcs v. sajt és egy kis üveg bor 3.50 P
TÁNC REGGELIG!
RÁKÓCZI-ÚT 58

AUTÓJAVÍTÁST GYORSAN? KAZINCZY-U. 24 TELEFON: 221-852

Fényképes hadifogolykereső mellékletet ad ki a Magyar Hadifogoly Híradó! A hadifogolykeresés meggyorsítása céljából a Magyar Hadifogoly Híradó egyes számaihoz fényképes kereső mellékletet csatol. Ezek a fényképes kereső mellékletek is eljutnak a Szovjetunióba és a magyarországi átvevő állomásokra, Debrecenbe, ahol a hadifoglyok tízezrei elő kerülnek.
A fényképes kereső melléklet időnkint, de havonta legalább egyszer négy oldalon jelenik meg.
A közzétételhez a fényképen, 50 forint klisé- és nyomdaköltségen kívül a következő adatok szükségesek: a hadifogoly neve, rangfokozata, volt csapatteste, születési éve és helye, anyja neve, utolsó ismert címe vagy ilyen hiányában az utolsó értesítés adatai, valamint az érdeklődő neve és címe.
Mindennemű küldeményt a Magyar Hadifogoly Híradó szerkesztőségébe, Budapest, VI., Ó-utca 12. I. em. 4.

MADISZ SZÖVETKEZET
Budapest, V, Vörösmarty-tér 4. félemelet. — Telefon: 189-022.
Ipari és kereskedelmi vállalat. Export, import, viszonteladás.

Szülők figyelmébe!

Gyermeke félretapossa a cipőjét?
Forduljon
lábserviceünkhöz
Szakismertető díjtalan.
KELETI J.
Orvosi műszer-, kötszertár
IV. Petőfi Sándor-utca 17.
Telefon: 186-495.

Balatonföldváron
a tóparton 30 személyes
szálloda
és étteremnek alkalmas villa
5 évre bérbeadó
Érdeklődni délutáni órákban
XI. Nagyboldogasszony-útja 57.
Telefon 259-567.

Budán, kitűnő helyen, minden igényt kielégítő, gyönyörű
3 szoba hallos és
6 szoba hallos
VILLALAKÁS
2 fürdőszobával, dupla melléképülettel, helyiséggel, kőrkilátás, nagy terrasz, központi fűtés és meleg vízzel, új állapotban, üvegezett garage, lakáshivatalmentesen kiadó. Dr Bárdosné, Nádor-u. 21.

Menedzseri korszak felé?

Az elmúlt esztendőkben kevés gazdaság- és társadalomtudományi elmélet támasztott olyan feltűnést az angolszász nyelvterületen, mint a James *Burnham* „*The Managerial Revolution*" című könyvében kifejtett gondolatmenet, mely nemcsak a kapitalista gazdasági berendezkedés fölött csilingelteti meg a lélekharangot, hanem a szocialista forradalom és revolúció útjában is olyan irányt vél felfedezni, mely — *Burnham* szerint — messze eltávolodik a marxizmus elméleti és gyakorlati vonalától.

A szerző

James *Burnham* angol szülőktől származik, de gyermekkorában Amerikába került. 1905-ben született Chicagóban. Egyetemi tanulmányait részben a Princeton-egyetemen, részben az oxfordi Balliol College-ben végezte, ahol 1929-ben filozófiából doktorrá avatták. Közvetlenül ezután meghívást kapott a New York-egyetem egyik bölcseleti tanszékére, amelynek azóta is általános érdeklődéssel hallgatott előadója. Hat évig szerkesztője volt a *Symposium* című negyedévenkint megjelenő folyóiratnak, melyben a tengerentúli világnak sorra bemutatta az európai gondolkodás új irányait. A második világháborút megelőző években az amerikai munkás- és radikálismozgalomban is jelentős tevékenységet fejtett ki és szerkesztője volt az ú. n. trockista-mozgalom legfőbb amerikai tudományos folyóiratának, a *New International*-nak. „*The Managerial Revolution*" című könyve 1941-ben jelent meg és feltevései egy csapásra az érdeklődés homlokterébe állították a fiatal gondolkodót.

Az elmélet

Burnham szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy *reményei és személyes érdekei ellene vannak végkövetkeztetéseinek* és vizsgálódásaiban csupán arra szorítkozott, hogy a tények megállapításával megvilágítsa a végbemenő társadalmi forradalom folyamatát és irányát. Nem társadalmi reformprogrammot állít fel, még kevésbé „ragadtatja magát" erkölcsi értékítéletekre, mert nem érdekli, vajjon az elméleti meghatározó tények és az azokból következő jelenségek jók-e vagy rosszak, igazságosak-e vagy igazságtalanok, kívánatosak-e vagy elvetendők — csupán *leíró elméletét* kívánja adni a napjainkban zajló társadalmi átalakulás természetének.

S miután a problémát felvetette, megvizsgálja a világot, melyben élünk. Itt nem sok újat mond, csupán köztudomású tényeket állapít meg. A kapitalizmus fennmaradását hirdető elméletek ellenérveihez sem járul hozzá újabbakkal. Ismét megállapítja, hogy a kapitalizmus kiélte magát, mert nem tudja megoldani a tömeges munkanélküliség és az időnkint visszatérő gazdasági válságok kérdését, az államadósságok tetőfokához vezetett, állandó mezőgazdasági depressziót okoz, lassankint kifogy a beruházási lehetőségekből s így a magántőke tömeges munkanélküliségét idézi elő, a gyarmatok függetlenségére irányuló törekvéseivel elveszti a kizsákmányolási gazdálkodás előnyeit, még saját technológiai lehetőségeit sem tudja kihasználni és végül a kapitalista világnézet polgári ideológiája tehetetlenné és terméketlenné vált.

A proletár szocialista forradalom elméletét taglalva pedig arra a megállapításra jut, hogy a gyakorlatban a marxista elméletből kiinduló osztálynélküli és nemzetközi társadalmi berendezkedés is éles osztálytagozódáshoz és sajátos nemzeti érdekek érvényesítéséhez vezetett, viszont olyan jelenségeket mutat fel, melyek a kapitalizmus és a szocializmus eddig más választást nem engedő alternatívája mellett egy harmadik társadalmi és gazdasági forma felé irányítják a világot s ez: a *szervezési forradalom* útja, melyre azonban a kapitalista gazdálkodás is ráléphett és valahol félúton találkozik majd a szocialista formával.

Menedzserek forradalma

Burnham elmélete abból a megállapításból indul ki, hogy társadalmi átalakulás korszakában élünk, mely a legfőbb gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális intézmények szokatlanul gyors változásaiban jut a legszembeszökőbben kifejezésre. Az átalakulás időtartama mindenesetre rövidebb lesz, mint a hűbéri társadalom felbomlásától a korai kapitalizmus kialakulásáig terjedő periódus. Kezdetét az első világháború kitörésétől számítja és teljes kifejlődésének még — vagy csak — 50 évet szán *Burnham*.

Ezt az átmeneti korszakot a *menedzserek forradalma* jellemzi. De kik ezek a menedzserek, akik a kialakuló társadalom uralkodó osztályát fogják alkotni? Kézzelfogható meghatározással és sommás elsorolással: *termelésirányító igazgatók, szervek, testületek, főfelügyelők és főrevizorok, üzemszervezők, adminisztratív teendőket végző mérnökök, termelési tanácsadók* stb., szóval mindazok, akik a termelést szervezik vagy folyamatát ellenőrzésükkel és felügyeletükkel műszakilag, pénzügyileg vagy más formában irányítják, mindegy, hogy magánkézben, testületi vagy állami tulajdonban lévő vállalat élén állnak-e.

Miért éppen a menedzserek?

A menedzserek betöltött szerepük szerint piramisfelépítésű hierarchiát alkotnak s természetesen azoknak van a legdöntőbb szavuk, akik a gúla csúcsán trónolva, tekinthetik át az egész termelési apparátust. A közhiedelem általában azt tartja, hogy végső fokon maga a tőkés tartja kezében a termelés irányítását és szervezését, mert hogyan őrizhetné meg az uralkodó osztályban elfoglalt kiemelkedő helyzetét, ha nem maga „menedzseli", irányítja, szervezi a termelést?

A tények ezzel szemben mégis azt mutatják, hogy a termelés irányítása az elmúlt évtizedekben egyre növekvő mértékben csúszott ki a tőkések kezéből és került át speciálisan iskolázott, begyakorolt, tehetséges szakemberek birtokába. Ma már ott tartunk, hogy a világgazdaság egyre szélesebb területein *nem a tőkések a tulajdonképpeni menedzserek*, mert a szervezés olyan sajátos szakértelmet kíván, melyek bizonyos veleszületett képességeket tételeznek fel. Hiszen míg régebben a tőkésnek nem sokkal nagyobb műszaki tudással kellett rendelkeznie, mint munkásainak, ma az üzemszervező menedzserek és az átlagos munkások előképzettsége és felelőssége között tátongó szakadék egyre mélyül és szélesedik.

Az államosítás?

Ilyen körülmények között nem csoda, ha a vállalati tulajdonjog és az üzemszervezői teendők mind jobban elkülönülnek egymástól és nagyüzemek esetében egyre ritkábban egyesülnek egy személyben. Hozzájárul ehhez az az élesen kirajzolódó jelenség is, hogy a modern nagyüzemek részvénytársasági formáiban általában nem a névleges, törvényes tulajdonosok gyakorolják az ellenőrzést vállalataik fölött, hanem a részvényesek bizalmából megválasztott igazgatóság, szóval: egy menedzser-szerv. Csak kevés nagyüzem akad ugyanis, melynek ellenőrzését részvénytöbbsége alapján valamely egyén vagy család intézi.

De még jobban kidomborítja a menedzserek jelentőségét az a folyamat, mely az első világháború óta az állami vállalkozások rohamos térhódításával és a termelés állami ellenőrzésének széleskörű kiterjesztésével, valamint az államosítás gyorsütemű végrehajtásával, Oroszországban pedig intézményes és forradalmi megvalósításával mindenütt az egész világon oly széles medret nyitott.

A menedzserek forradalma pedig akkor fog győzedelmeskedni, amikor a termelés legfőbb eszközei állami tulajdonba kerülnek. Ettől az időponttól kezdve a menedzserek fogják alkotni az új társadalmi berendezkedés kikristályosodott uralkodó osztályát, mert a termelés műszaki, társadalmi, politikai és katonai irányításával és ellenőrzésével minden hatalom a kezükben összpontosul, ha nem is tulajdonosai a termelési apparátusnak.

Burnham szerint a menedzseri társadalmi berendezkedést a Szovjetunió nagyrészt már meg is valósította és kezdetleges szinten *Roosevelt* által kezdeményezett *New Deal*, valamint a *technokrácia* jelszava is a menedzserek uralmi hajlandóságát táplálja.

Szuperállamok?

A menedzseri gazdálkodásban a pénz természetesen jóval a rendeltebb szerepet kap, mint a kapitalista rendben és nem a tőkésnek fog kamatozni, minthogy a kapitalista osztály el fog tűnni. A termelés szabályozását pedig nem a piac automatikus működésére bízzák, hanem minuciózus tervgazdálkodással hajtják végre. Az új társadalmi rend magasabb életszínvonalat biztosít ugyan a dolgozóknak, de végtére kizsákmányoló rendszer marad. S ha a gazdasági válságokat ki is fogja küszöbölni, még mindig sok zavarral kell számolnia.

Nemzetközi viszonylatban a menedzseri rend néhány „szuperállam" kialakulásához fog vezetni, úgyhogy tényleges szuverénitással csak ezek fognak rendelkezni, míg, ha a kisebb államoknak *de jure* meg is engedik függetlenségi ambícióik ápolását, *de facto* azonban nem sok szavuk lesz. S ha az első világháború még a kapitalista hatalmak összecsapása volt, a másodikat már lényegükben menedzseri társadalmak vívták.

A visszhang

Szaggatott fővonásaiban körülbelül ez a gondolatmenete *Burnham* elméletének, mely már csak ezer részletében rejlő érdekességénél fogva is kiadósabb ismertetést érdemelne. De talán néhány felvázolt pillére is fogalmat ad fveléséről, mely hídat mutat a jelenből a jövőbe. A „menedzseri társadalom rémképének" kritikusai azonban úgy találják, hogy *Burnham* jövőbe nyíló hídja gyenge pilléreken nyugszik vagy éppenséggel a levegőben lóg s amit az amerikai gazdasági filozófus krónikus folyamatnak tart, az még akkor sem egyezik a tényekkel és a fejlődés vonalával, ha ellenkezik is reményeivel és személyes érdekeivel. Persze, a menedzseri forradalomnak vannak e ragadtatott csodálói is, főként menedzseri berekkhez közelálló körökben, úgyhogy a körülötte támadt vita most már Angliában is egyre nagyobb hullámokat vet.

Gáspár László

A belpolitikai helyzet

A Nemzeti Parasztpárt nagyválasztmánya ülésre ült össze szombaton délelőtt az Újvárosháza közgyűlési termében. A nagyválasztmány tagjai, összesen háromszázan összeültek, hogy meghallgassák a parasztpárt vezetőinek beszámolóját a helyzetről és azután döntsenek, hogy milyen politikát akarnak folytatni. A kiszivárgott hírek alapján arról értesültünk, hogy *Veres* Péter, a párt elnöke többórás beszédet tartott amelyben ismertette a pártnak a koalicióhoz, a belpolitikai helyzethez s a magyar külpolitikához való viszonyát. Beszédének végén megállapította, hogy a pártban ellentétek vannak különféle taktikai és politikai kérdésben. A delegátusok hangulatából még nem lehetett megállapítani, hogy kié lesz a többség, de vannak olyan hírek is, melyek kompromisszumos megoldásról szólnak.

Nagy Ferenc miniszterelnök vasárnap nem tart sehol sem beszédet. Szombat délelőtt folyamán a miniszterelnök kihallgatáson fogadta a Londonból visszatérő *Helm* angol megbízottat. A belpolitikai élet regisztrálásához tartozik, hogy *Károlyi* Mihály visszaérkezett a fővárosba.

Rendőrségi hírek

A nemesfém-értéktőzsde udvarán a gazdasági rendészeti osztály nyomozói elfogták *Vernes* László ékszerügynököt, akinél két darab 60 grammos arany karkötőt találtak, amelyek hamis fémjellel voltak ellátva. Mint ismeretes, 30 grammnál súlyosabb ékszertárgyakat nem szabad gyártani. Kiderült, hogy az ékszereket *Balogh* Lajos, Petőfi Sándor-u. 14. számú házban lévő aranyműves műhelyében készítették és látták el hamis jelzéssel. A karkötőket Vernes László továbbadta az ékszerszakmában „kutyás" *Spitzer* Sándor néven ismert ékszerfezőrnek, akinek közvetlen kapcsolatai voltak Filipiak Urán Mihályhoz, a csehszlovák ékszercsempészbanda fejéhez. Ugyancsak Vernes számára készítettek szabálytalan súlyú és minőségű karkötőket, Kárpáti *Klein* Gyula Teréz-körút 17. számú házban lévő és *Unger* Ernő Kazinczy-utca 51. számú házban lévő szelencekészítő műhelyében.

Szombatra virradóra Albert-falván többtagú banda be akart törni az Ezredes-út 17. számú házba, a rendőr azonban megzavarta őket, mire elmenekültek. Az egyik betörő egy épülő házba menekült, ahol a rendőrök közeledtére főbelőtte magát és meghalt. Kiderült, hogy *Sovák* Tibor 17 éves suhanc.

A fővárosban néhány hét óta eltűnt a burgonya, káposzta és nagy hiány mutatkozik az olajban is. A gazdasági rendőrség több nyomozócsoportot küldött vidékre, hogy megállapítsák, mi idézte elő a hiányt. A detektívek most érkeztek vissza és jelentést tettek, amelyből kiderült, hogy vidéken bőven van burgonya, a gazdák azonban nem tesznek eleget beszolgáltatási kötelezettségüknek, aminek oka az, hogy egyesek a maximális árnál magasabban vásárolták össze a burgonyát. Káposzta is van elegendő, a hiba itt az, hogy a közellátási minisztérium a Budapesti Konzerviparosok Egyesületének 450 vagón káposzta vásárlására adott engedélyt és a magánérdekeket szolgáló egyesület tagjait fényképes igazolvannyal és olyan írással látta el, amelyek lehetővé tették, hogy ezek a bevásárlók a nagykereskedők előtt — sokszor felárral is — felvásárolhassák a káposztát. A detektívek jelentése beszámol arról is, hogy o ajosmagvak is bőségesen vannak vidéken, ezen a téren is súlyos visszaélések fordultak elő.

A Palace-kávéházban *Szolnoki* Ferenc artista, aki lengő kötélen végezte mutatványait, lezuhant és meghalt.

A Király-utca 102. számú ház negyedik emeletéről az udvarra vetette magát egy hatvanéves jólöltözött férfi. Azonnal meghalt. Kilétét nem sikerült megállapítani.

Kereskedelmi kompenzációs tárgyalások Romániával

A szomszédos államok élelmezési helyzete válságossá vált. Rendkívül súlyos az élelmezési helyzet Ausztriában és még ennél is súlyosabb Romániában, ahol a felszabadulás után nem volt ilyenirányú panasz. Ausztriát az UNRRA segíti és most folynak a tárgyalások, hogy 35 millió dolláros élelmezési segélyt kapjon:

Románia Magyarországhoz fordult élelmiszersegítségért. A most megindult kereskedelmi kompenzációs tárgyalások során Magyarország *babot és borsót*, valamint esetleg kisebb mennyiségben kukoricát szállítana Románia részére. Ellentételképpen Romániától bányafát, bányaszéldeszkát, valamint ammóniumnitrátot kapnánk.

Egységes tankönyvek?

Szerencsétlen gondolatnak tartjuk az egységes iskolakönyvek tervét, eltekintve természetesen a számtantól és a hozzá hasonlóktól. De nem helyes — bármely oldalról követelik is: a szellem egységesítése felső parancs szerint, egyetlen világnézet erőszakolása mindenkire, az egyéni felfogás és az individualizmus kiirtása. Különösen veszedelmes ez akkor, ha egyetlen világnézetet akar a nevelés a gyerekekbe belegyömöszölni. Mi tiszteljük a marxista világnézetet, de tiszteljük azért a polgári demokráciáját is, amely az amerikai szabadságmozgalom és francia forradalom felvilágosodott eszméit terjesztette el a világon és tiszteljük az egyházak világnézetét is.

Elismerjük, hogy demokratává nevelni kell. főként Magyarországon, melynek közfelfogását az elmúlt idők lelketlen propagandája alaposan megfertőzte. De a demokratává nevelés nem azt jelenti, hogy a demokrácia egyik világnézetére «egységesíti» az iskola az ifjúságot. *Az állam úgyis ellenőrzést gyakorol az iskolai tankönyvek felett:* nem fogja engedni, hogy a demokráciával ellentétes tévtanokat lopjanak a serdületlen vagy még teljesen fel nem serdült ifjak viaszként hajlítható lelkébe. Az egyház világnézete azonban más, mint például a marxismusé és ha fenntartjuk — mint ahogy fenn is kell tartani — az egyházi iskolát, akkor azok csak az ő istenhitük, erkölcsi tantételeik, világszemléletük szerint taníthatnak. Természetesen a legtisztább demokrácia szellemében!

Feketézők?

Az alábbi sorokat kaptuk:

Olvassuk, hogy a *Népszava* szerint a közönség félrevezetésére szolgál a *Magyar Nemzet*nek az a cikke, hogy munkáspárti miniszter rendeletére elvonják az iparigazolványt attól a kereskedőtől, akinek *nincsen utcára nyíló üzlethelyisége.* Hát a félrevezetés — ha erről szó lehet — éppen arra illenék rá, aki ennek az ellenkezőjét állítja. A helyzet ugyanis az, hogy a *feketézők* nagyrésze, a dolog természeténél fogva, azok közül kerül ki, *akiknek nincsen iparigazolványuk, tehát „feketén" árusítanak a lakásukból vagy esetleg rejtett üzlethelyiségből.* Azonban azokat a tisztességes kereskedőket, még ha textilesek is azok, akik *a lakásukra szóló iparigazolvány alapján* folytatják üzletüket, egyáltalán nem nevezhetők feketézőknek, mert *hiszen a hatóságnál be kellett jelenteniök, hogy üzleti tevékenységüket a lakásukon folytatják,* tehát ők ott *ellenőrizhetők*, sőt sokkal jobban, mint mások, mert ezeknek csak *egy helyiségük* van. Az üzlethelyiséggel bíróknak, akiket az üzletben ellenőriznek, inkább módjukban van, hogy a lakásukban elrejtsenek holmikat, tehát ha arra hajlamosak, nagyobb alkalmuk van feketézésre. A *Magyar Nemzet* csak az *igazságot* írta: a munkáspárti miniszter minden komoly alap nélkül hátránnyal sujtja a kisebb tőkéjű kereskedőket, amikor elvonja az iparigazolványt.

Egy lakásán üzletet folytató kereskedő.

ARIZONA Folies 1946
LÁTVÁNYOS REVÜ
Szombaton és vasárnap d. u. 5—8 óráig
MŰSOR! + TÁNC!
KÁVÉHÁZI ÁRAK — ZÁRÓRA REGGEL 6-KOR
TELEFON: 123-283

Keresünk azonnalra egy darab
5 tonnás
komplett, kifogástalan
teherautót
differenciált és egy drb 4 HENGERES komplett, tökéletes állapotú MERCEDES TEHERAUTÓ-MOTORT. Írásbeli ajánlatokat Újpest, Erkel-utca harminc szám alá kérjük.

Vennék
MERCEDES-EUKLID 73
modell elektromos hajtású, félautomata, gyüjtős számológépet. „Készpénz" jeligére Tarján hirdetőbe, IV., Váci-utca 9. szám.

Még mindig a régi, előnyös magyar és keleti
szőnyeg
bevásárlási forrás. — Vétel, eladás
SZAHAK Avanesian
Kossuth Lajos-utca 14. Tel. 128-378.

Rendkívüli ajánlat!
Tiszta gyapju „shätlend"
férfiöltönyre, női bundahuzatra, kabátra és kosztümre nagy színválasztékban. 145 cm széles Forint 115.12.
GERŐ, STEINER és TSA cégnél
BUDAPEST, IV., SÜTŐ-UTCA 2. SZÁM. — TELEFON: 180-716.

ÓRÁT-ÉKSZERT
NEUFELD-től
ARANY, BRILIÁNS, EZÜST VÉTELE-ELADÁSA
ÓRAJAVÍTÁS
VII., RÁKÓCZI-ÚT 8-a

2 drb 150 orsós BURGHARDT
CÉRNÁZÓ
és 1 Schlafhorst 12 orsós keresztorsozó jó állapotban eladó. Király-utca 11, udvarban.

Ismét
KUTNEWSKY
szücs és szőrmeszalon
KRISTÓF-TÉR 6.

Az osztálysorsjáték teljes gyorslistája Rádió-műsor · Magyar asszonyok náci-máglyán

VILÁG

1016. SZÁM * ÁRA 60 FILLÉR Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. 1948 OKTÓBER 20 * SZERDA

Holnap rögtönítélő bíróság elé kerül két érdi emberrabló bandita

Vidéki Antal barátaival, *Schramek* Sándorral és három társával elhatározta, hogy pénzt fognak szerezni. Erre a célra legalkalmasabbnak látszott, hogy dr. *Fodor* érdi orvost — aki vagyonos ember hírében állott — elrabolják és váltságdíjat követelnek érte családjától. Az orvost azzal a mesével, hogy beteghez hívják, kicsalták lakásából. Egy elhagyott útrészen megragadták az orvost és egy magános házba hurcolták. Ott megiratták vele egy levelet, amelyben felszólítja családját, hogy nagyösszegű pénzt helyezzen letétbe az egyik fűszeresnél, majd az orvost összekötözött kezekkel bedobták egy gödörbe. Egy Egy kutya vezetett nyomra, hogy a gödörben ember tartózkodik és így találtak rá az élőségtől teljesen elcsigázott orvosra.

A két főbűnös, *Vidéki* Antal, a terv értelmi szerzője és *Schramek* Sándor szándékos emberölés bűntettének kísérletével és fegyverrejtegetéssel vádoltan holnap a pestvidéki törvényszék rögtönítélő bírósága elé kerül, három társuk felett pedig személyes szabadság megsértése címen rendes bíróság fog ítélkezni. A vádat dr. *Dániel* ügyész képviseli.

Végállomás

épül a vidéki járatok társasgépkocsijai számára a Liszt Ferenc-téren.

Elkészültek a tervek, a munka kezdő és végső időpontját kijelölték, nyilván elkéstünk hát az ellenvetéssel.

Bizonyosan igen nyomós, fontos szempontok követelték a terv megvalósítását. Szükség van erre a központi pályaudvarra, még pedig olyan helyen, ahol minden utas könnyen és gyorsan elérheti.

Meg kell csinálni.

De: Budapest meglehetősen szegény terekben és közkertekben.

És ez nemcsak a városkép művészi tekintetéből baj.

Hanem azért is, mert éppen a legszűkösebb negyedek lakói, jobbadán a legnehezebben dolgozó rétegek nem jutnak egész napi munka után friss levegőhöz. Messzire kell vándorolniok érte, ami fáradtan kimerültek

Az emberiség sorsa függ a Szovjetunióval való megegyezéstől

nyilatkoztatta ki Thomas Mann

Súlyosbodik a francia helyzet

Miközben a francia bányavidékeken pattanásig feszült égkörben, egyre gyakoribbá váló összetűzések közepette már harmadik hete folyik a sztrájk, Párisban, az UNO palotájában, továbbra is három probléma: az atomellenőrzés ügye, a palesztinai helyzet és a berlini kérdés körül folyik a vita. (A biztonsági tanács ma külön-külön ülésen foglalkozik Palesztina ügyével, illetőleg a berlini kérdéssel.) A világpolitikai híranyagból figyelmet érdemel még: *Marshall* római látogatása, *Gottwald* beszéde a csehszlovák hadseregről és egy amerikai újságíró beszámolója *Tito* Jugoszláviájáról.

puskatust és gumibotot használt, a munkások kő és vasszöggel válaszoltak. Az összetűzés során több sebesülés történt utána pedig a rendőrség több munkást letartóztatott. Moselle megyében és a többi bányavidéken is sor került a karhatalom közbelépésére, de *a sztrájkolók egysége változatlan.*

Az UNO

politikai bizottsága tegnap kezdte meg az atombizottság jelentésének megvitatását. Az USA és Nagybritannia delegátusa az atomellenőrzés ügyét az öt nagyhatalom és Kanada hatáskörébe utaló javaslat mellett foglalt állást. Warren *Austin* (USA) leszögezte, hogy kormánya »mindaddig nem mond le az atombombáról, amíg a hatékony ellenőrzést meg nem valósítják«. *Malik* szovjet delegátus visszautasította az említett javaslatot és sajnálatát fejezte ki afölött, hogy »az USA és Nagybritannia megbízottjai *nem fogadják el a Szovjetunió megegyezést célzó engedményeit*«.

Malik leszögezte: »Az USA küldöttsége meg akar akadályozni mindennemű megegyezést a Szovjet[illegible] és az atomerőbizottság [illegible] ott. Természetes, világosan látni lehetne mesterkedéseiket.«

A biztonsági tanács

ma délben Palesztina ügyével foglalkozik, délutáni ülését pedig a berlini kérdésnek szenteli. Ami Palesztinát illeti: Dél-Palesztinában tegnap tovább folytatódtak a harcok, amelyekbe mindkét részről *a légihaderő is beavatkozott*. Ma hajnalban a Közép-Palesztinában állomásozó iraki csapatok is akcióba léptek. *Bunche* dr., az UNO közvetítője tegnap este sürgős jelentést terjesztett a biztonsági tanács elé. A jelentés mind a zsidókat, mind az arabokat megvádolja a fegyverszünet megszegésével és rámutat, a harcokat olyan széleskörű előkészítés előzte meg, hogy *nem lehet egyszerű megtorlásról beszélni. Bunche* azonnali és hathatós közbelépést kér a biztonsági tanácstól.

A tanács egyébként ma délután folytatja a berlini kérdés megvitatását. Az ülésen a három nyugati hatalom képviselői válaszolnak az elnök által a berlini helyzet előzményeire vonatkozólag feltett kérdésekre. A mai tárgyalásokat tegnap reggel óta tartó magánmegbeszélések előzték meg. A [illegible] közül a leg[illegible] *Bra*[illegible]

Thomas *Mann* kiáltványa megállapítja: »*Az emberiség sorsa a Szovjetunióval való megegyezéstől függ*«.

Világhíradó:

Tegnap este hivatalosan bejelentették, hogy egyesítették Bizónia és a francia megszállási övezet külkereskedelmét. A berlini *Abend* című lap értesülése szerint Otto *Strasser*, a nácipárt egyik társalapítója, aki annakidején Hitlerrel ellentétbe kerülve emigrált, most *német parasztmozgalom megszervezésére kér engedélyt a nyugati megszálló hatóságoktól*. A *Telepress* jelentése szerint *Clay* USA-tábornok utasította *Halder* tábornokot, *Hitler* volt vezérkari főnökét hogy nagyobb méretekben szervezze meg az úgynevezett ipari rendőrséget.

A Markosz-kormány nevelésügyi minisztere tegnap kijelentette: »*Marshall* athéni látogatása a Szovjetunió és a népi demokráciák elleni *példátlan kihívás*«. *Marshall* egyébként tegnap Rómába érkezett és megbeszélést folytatott a köztársasági elnökkel, de Gasperri miniszterelnökkel és Sforza külügyminiszterrel.

Hivatalos [illegible] szerint Pozsonyba[illegible] [illegible]erikai [illegible]Cszer[illegible]

Megkezdődött a Lánchíd budai fő-tartó szerkezetének beszerelése

A Lánchíd újjáépítésének igen fontos eseménye zajlott le ma reggel. Megkezdték a budai nyilás főtartószerkezetének beszerelését. Öt darab, egyenként 52 tonna súlyú alkatrészt szerelnek össze e hét végéig. A pesti oldalon is megkezdték a tartószerkezet beszerelésének előkészületeit.

Befejeződött a két pilléren nyugvó kőkapuzat kiszélesítése is.

200.000 új színházlátogató

A Magyar Színház sajtófogadást rendezett Major Tamás elmondotta, hogy azért kellett a Kamara Színházból áthelyezni nagyobb épületbe, mert egyre több dolgozó látogatja a Nemzeti Színház előadásait. Eddig túlságosan olcsón adták a jegyet, féltek a 20 százalékos emeléstől, de sikkerrel járt. Az új közönségnek kell a színház. Eladták a bérletalóadások valamennyi jegyét. A dolgozókat megszervező szakszervezeti közönségszervezet 200.000 új nézőt hozott.

De meg akarják tartani a régi közönséget is. Somlyó György, a színház dramaturgja megállapította, hogy két probléma vár megoldásra: az új magyar drámairodalom és a kritika kérdése.

A beszédet vita követte. Megállapodtak abban, hogy a bírálók a jövőben előre megkapják a darabok példányait és kétszer nézik meg az előadást.

45.000 amnesztia

A köztársaság megalakulásának évfordulóján, január 31-én amnesztiatörvény jelent meg. Ennek értelmében közkegyelemben részesültek bizonyos köztörvényi és politikai büntettesek, továbbá olyanok, akik a felszabadulás előtt követtek el nem súlyos bűncselekményeket. Az amnesztia olyan széleskörű volt, hogy eddig közel 45.000-en részesültek kegyelemben.

Az igazságügyminisztérium összeállítása szerint a budapesti főállamügyészség területén 24.768 személyt részesítettek kegyelemben.

ÜGETŐ

Tipjeink a holnapi versenyekre: I. **Hellax** kimagasló esély. **Huberta** győzelme óta javult. **Lady II.** és **Néro** helyesélyek. II. Amatőrverseny. **Ipolyszög** mellett szól rutinos hajtója. **Belmont** is. **Bizánc** is kitűnő formában van, megfelelő hajtással mindkettő frontban várható. A meglepetés lova: **Totya.** III. **Menyecske** a papíresély. **Kishamis** a következő sánsz. Ha ez a két ügető nem fut formát, az osztrák **Juhu** nyerhet. IV. **Tamara III., Bubi** és **Véletlen** jutott előnyös felállításhoz. A meglepetés lova: **Fortuna.** V. Zwillinger választottja: **Jonny** vagy **Primadonna, Babér, Vámos** és **Meridian II.** a jobb esélyek. VI. **Mirza** igen kedvező felállításhoz jutott. **Intermezzo, Jászó II.** és **Leleményes** helyesélyek. VII. **Versec** a papírforma, felállítása is megfelelő. **Brugós** becsületesen futia formáját. **Romeo** és **Fekete Péter** számíthat még e futamban. VIII. **Fáni** igen könnyű helyzet előtt áll, győzelme valószínű. **Cudar** legutóbb egy lépést sem ügetett, viszont papírforma. **Kántor II.** 1 p 40 mp-es idejével esély. IX. Reimer választottja: **Izgató** vagy **Léha,** a legutóbb startnál hibázó **Tunika,** a jól dolgozó **Sopron** az esélyesek. A meglepetés lova: **Fillér.**

Mándok községben az országos vásár folyó évi október hó 25-én zsidó ünnepek miatt nem lesz megtartva, helyette a legközelebbi országos vásár Mándok községben folyó évi november hó 15-én lesz. (×)

5-6 kocsi befogadására alkalmas, fűthető garázst bérelünk

Cím a kiadóhivatalban.

Váci-utcai fényes üzlethelyiség, modern portálos kirakatokkal

rezsitársat keres

csakis szerioz cégek ajánlatát kérjük »Corsorész« jeligére a kiadóba.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

Az ipari üzemekben ma már több mint 220 ifjúsági versenybrigád dolgozik. Ezeknek a brigádoknak a munkája igen élénkítőleg hatott a munkaversenyekre. Hatvanöt százalékuk elvállalta a Szakszervezeti Tanács kongresszusa alkalmából az öthónapos üzemi tervet felülmúló teljesítményen kívül, hogy kiküszöbölik a legsürgősebb üzemi hiányokat, csökkentik a selejtet és az önköltséget és emelik a fajlagos termelést. Az eddigi adatokból megállapítható, hogy a munkabrigádok vállalt kötelezettségüket teljes mértékben be is váltották.

⊙

Az ösztöndíjakat és tanulmányi segélyeket, amelyek eddig különböző tárcáknál voltak előirányozva, továbbá az állami, illetőleg nemzeti vállalatok pénzügyi előirányzatában szerepeltek, az 1949. költségvetési évtől kezdve az Országos Ösztöndíj Tanács költségvetésébe kell beállítani. Az ösztöndíjak és tanulmányi segélyek adományozásánál az illető tárca, illetőleg vállalat képviselőjét minden esetben meghallgatják.

⊙

A sokszorosító és leíró irodák díjait új rendelettel szabályozták. Az 1938 november 16-i rögzített árak ötszöröse számítható fel leírási munkáért, négy- és félszerese pedig sokszorosításért. További 50 százalék felár idegennyelvű leírásnál, nagyon gyors munkánál, a nehezen olvasható szöveg leírásáért pedig 30 százalék külön felár állítható a számlába.

⊙

Valamikor kapós jószág volt a pénzszekrény. Ma úgyszólván eladhatatlan. A bankok megszűnésével, a vállalatok összevonásával igen sok pénzszekrény vált feleslegessé. A Gazdasági Főtanácsnál működő Közületeket Elhelyező Bizottság által a KÖZÉRT részére kiutalt 8 bankfiók pénzszekrényeit most úgy próbálják hasznosítani, hogy külön rendeletben hívták fel az összes meglevő vagy később alakítandó állami vállalatokat, igényeljék ezeket a pénzszekrényeket, ha azokra netán szükségük lenne.

⊙

A Külkereskedelmi Pénzügyi Bizottság megállapítása szerint 1946 augusztus elsejétől 1948 július 31-ig bezárólag import árkiegyenlítésre összesen 12,470.808. export árkiegyenlítésre pedig 26,849.043 forintot fizettek ki.

Házasság. Forgó László gépészmérnök és Milkó Zsuzsi házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Czobor Éva Mária és Dénes György malom üzemvezető jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.) (×)

„Tudományszomja" adta rendőrkézre az elvetemült nyilasnőt

Az üldöztetés ideje alatt a bujkáló baloldaliak veszedelme volt *Dezső* Júlia. Nyilas és német összeköttetésére hivatkozva mentesítést igért üldözötteknek, a kialkudott összeg felét előre felvette és randevút beszélt meg a kiszemelt áldozatokkal. A randevúra maga helyett Hain Péter pribékjeit küldte el.

1945 óta körözték, most sikerült a rendőrségnek elfognia a nyilas nőt. Vidéken bujkált és Pestre jött fel könyveket vásárolni.

— Mindig tudtam, hogy tudományszomjam fog lebuktatni — vallotta ügyészi kihallgatása során.

Ezt hallottuk...

A BARTÓK-VERSENY tegnap a díjkiosztással véget ért. A Zeneakadémián Ortutay miniszter mondott záróbeszédet.

●

A KERESZTÉNYEK ÉS ZSIDÓK TANÁCSA Bereczky Albert ref. püspök elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a református, evangélikus, katolikus, unitárius és izraelita tagok a seelisbergi 10 pontot ismertető füzetet adnak ki. A nemzetközi bizottságba protestáns részről Pákozdy László dr. debreceni tanárt delegálták. A katolikus és izraelita kiküldöttet e hó folyamán fogják megválasztani.

●

A SALGÓTARJÁNI BÁNYÁSZOK 50 tagú úttörő zenekara hétfőn Budapesten járt. A legidősebb tag 15, a legfiatalabb 6 éves. A zenekar 13 éves karnagyának vezetésével felvonult a kultuszminisztériumhoz és Ortutay miniszternek tisztelgő hangversenyt adott. aMajd az építésügyi minisztériumban Darvas miniszter tiszteletére megismételték hangversenyüket.

●

HATVAN ÉVVEL EZELŐTT tűnt fel a régi pesti német színházban Pepi Glöckner, aki később a bécsiek kedvence lett és akit Girardi az osztrák Blaha Lujzának nevezett el. Mosani jubileuma alkalmából pályatársai szépen kiállított monográfiában örökítették meg emlékét.

●

DR. SAS LÁSZLÓNAK, a Totó egyik legfőbb irányítójának, aki »civilben« zeneszerző is, egyik híres francia kiadónál megjelent »Én megköszönöm néked« című szerzeménye.

●

INTŐT KAPOTT 50 fővárosi iskolaigazgató, mert késedelemmel töltötték ki a polgármester kérdőíveit.

●

PALLÓS ISTVÁN, a londoni Olimpia filmvállalat vezetője néhánynapos tartózkodásra az angol fővárosból repülőgépen Budapestre érkezett. Útja tisztára magánjellegű: édesanyját látogatta meg.

●

FRICSAY FERENC, az Operaház karnagya hétfőn Berlinbe utazik. November közepéig a Don Carlost állítja be a Tietjen vezetése alatt álló berlini állami Operaházban. A Don Carlos előadása után Varsóba utazik és részt vesz a Zathureczky Ede és Székely Mihály közreműködésével megrendezendő varsói magyar héten, majd visszautazik Berlinbe és csak december közepén jön haza. Rennert, a hamburgi Operaház intendánsa vezető karnagynak kérte fel Fricsay Ferencet.

●

A MARTIRHALÁLT halt Rejtő Jenő, aki P. Howard álnéven, mint detektívregények írója is ismert volt, tragikus halála előtt két láda kéziratot adott át ismerőseinek. Ezeket a kéziratokat most megtalálták. Három teljesen befejezett operett is van köztük, amelyeket átadtak a Fővárosi Operett Szinház igazgatóságának.

●

ANGLIA LEGHIRESEBB írónője, Elisabeth Bowen Budapestre érkezett. Pénteken délután 6 órakor a British Councilban előadást tart James Joyceról.

●

Három kiállítás

A világ érdeklődésének reflektorfényében zajló Bartók-versenyhez nagyszerű képzőművészeti hátteret nyujtanak múzeumaink és képtáraink. Azzal egyidejüleg, hogy kiváló muzsikusok nagyszerein felhangzik az univerzális zenei építménybe kitörölhetetlenül beötvözött alkotó bartóki szellem, [illegible] kiállításokon szól[illegible] képzőmű[illegible]élő [illegible] művészeti multunk pantheonjának.

Számban és terjedelemben is hatalmas seregszemléje ez a kiállítás az élő magyar festészetnek és szobrászatnak. Hű tükre képzőművészetünk aktuális helyzetének. A katalógus előszava megállapítja az elmult félév fejlődésének eredményét, hogy »sikerült levágni a művészet testéről az absztrakciót«.

Nem hallgathatjuk el azt a megjegyzésünket, hogy a Fővá[illegible] Képtár, mint a [illegible]nát en[illegible] hogy számos más kiállító érdemeit lebecsülné, az igaz szépség előtt érzett pezsdítő lelkesedés örömével üdvözölni Bernáth mestert. Négy legújabb műve, köztük elsősorban *Az ebéd* klasszikus példát mutat arra, hogyan kell a realisztikus témát a legfinomultabb, nemes művészi eszközökkel kifejezni. A művészet mágiájának olyan ritka szuggeráló sodrását érezni Bernáth képei előtt, mint amilyen Munkácsy magasztos vásznairól

Rádió-műsor - Hadifogolynévsor és üzenetek - Osztálysorsjáték gyorslistája

VILÁG

935. SZÁM * ÁRA 60 FILLÉR | Főszerkesztő SUPKA GÉZA DR. | 1948 JÚLIUS 15 * CSÜTÖRTÖK

Négy ingajárat gyorsítja meg a hadifoglyok érkezését

Haifát és Tel-Avivot bombázzák az arab repülőgépek

Zsidó csapatok elfoglalták a jeruzsálemi vízművek szivattyutelepét

A ma déli külpolitikai híranyag legérdekesebb hírei: 1. Londonban megkezdődött a brit-szovjet kereskedelmi tárgyalások előkészítése. 2. A németországi szovjet hatóságok új rendelettel szabályozták a személyforgalmat Berlin és a nyugati övezetek között. 3. Július 25-én Párisban *hathatalmi értekezlet kezdődik a Ruhr-vidék ügyében.* 4. Az USA kormánya azt javasolta a biztonsági tanácsnak, hogy a palesztinai harcok meg-nem-szűnése esetén minősítse a palesztinai helyzetet a béke megszegésének és rendeljen el szankciókat.

Londonban

tegnap este hivatalosan közölték, hogy *Zarubin* szovjet nagykövet megbeszélést folytatott *Wilson* kereskedelemügyi miniszterrel a brit-szovjet kereskedelmi tárgyalások újrafelvételéről. A brit külügyminisztérium szóvivője kijelentette, hogy *a tárgyalások kedvező mederben indultak meg. Wilson* miniszter különben tegnap hosszú nyilatkozatban szállt síkra az európai népek szorosabb gazdasági együttműködése mellett. Kijelentette, sürgősen meg kell szüntetni azt az állapotot, hogy az egész világ gazdasági élete a nyugati féltekétől függjön és hogy az áruk csak egy irányban áramlanak. *Wilson* hangsúlyozta, hogy a dollár-övezeten kívül eső államoknak önmagukra kell támaszkodniok és hogy *Európában meg kell teremteni a legszorosabb gazdasági együttműködést.* Hozzáfűzte, hogy Nagybritannia az európai országok együttműködésében a legteljesebb mértékben kész részt venni.

Berlinben

és általában a német kérdés körül változatlan a helyzet. Londonban *Robertson* tábornok, brit katonai kormányzó rendkívüli minisztertanács keretében tette meg javaslatait a berlini helyzet rendezésére. *Robertson* már vissza is érkezett a német fővárosba. Tegnap délután *Eden* volt külügyminiszter is Berlinbe érkezett, saját bevallása szerint »*magánjellegű látogatásra*«. Berlin légiúton történő ellátása ügyében tovább folynak a tárgyalások. Holnaputánra várják a német fővárosba *Tedder* brit repülő-tábornagyot. A berlini rádió ma reggel közölte, hogy a szovjet hatóságok új rendelete értelmében a Berlinből nyugatra utazó személyek számára a jövőben *a szovjet városparancsnokság adja ki az útleveleket.* Azoknak pedig, akik nyugatról be akarnak utazni a szovjet övezetbe, előbb olyan hatósági bizonyítványt kell szerezniök, amely igazolja az utazás szükségességét. És ha már az utazásnál tartunk: »*Brünnig* volt kancellár megkapta a brit beutazási engedélyt és *rövidesen ellátogat Németországba.* Német viszonylatban említést érdemel még: 1. A brit külügyminisztérium bejelentette, hogy a francia kormány javaslatára július 25-én hathatalmi értekezlet ül össze a Ruhr-vidék nemzetközi ellenőrzésének előkészítésére. 2. *Grotewohl* a német szocialista egységpárt egyik vezetője a Népi Tanács tegnapi ülésén síkra szállt a szabadságjogok biztosítása és kiterjesztése mellett, hangsúlyozva, hogy »*a szabadságjogok hatásos megvalósítása a demokrácia erősségétől függ*«.

A biztonsági tanács

tegnap meghallgatta *Bernadotte* jelentését a palesztinai helyzetről. *Bernadotte* gyors és erélyes beavatkozást követelt az ellenségeskedések megszüntetése érdekében. Felvetette a népszavazás lehetőségének gondolatát is, ezt azonban *Gromiko* és *Manuilszki* helytelenítette, mert — mint mondották — ellenkezik a közgyűlésnek a felosztás tárgyában már meghozott határozatával. A tegnapi második ülésen az USA küldöttsége határozati javaslatot terjesztett elő, amely szerint a tanács megállapítja, hogy *a palesztinai helyzet veszélyezteti a békét* s utasítja az összes illetékes kormányokat a fegyverszüneti parancs kiadására. A parancs végrehajtása esetén a tanács megállapítja a béke megszegésének fennforgását, ami az alapokmány 39-ik cikkelye értelmében *azonnali megtorló intézkedéseket von maga után.* A javaslat értelmében a fegyverszünetnek három napon belül meg kellene kezdődnie. Jeruzsálemben azonban azonnal ki kellene adni a tüzet szüntess parancsot. A javaslat fölött megindult vita során *Jessup* amerikai delegátus az arabokra hárította a felelősséget a harcok újrameginduláséért. A brit kiküldött bejelentette, hogy formaszerűen támogatja az amerikai javaslatot, Szíria delegátusa azonban kétségbevonta a biztonsági tanács parancskiadási jogát és kijelentette, hogy »*az UNO hadseregének kivonása után úgyis újra megkezdődnének a harcok*«.

Palesztinában

változatlan hevességgel folynak a harcok, anélkül, hogy az arcvonalakban jelentősebb változás következnék be. Az arab csapatok tegnap heves támadást indítottak Lidda repülőterének visszafoglalásáért, de sikertelenül. Jeruzsálem közelében a zsidó hadsereg *elfoglalta Rasellint, a jeruzsálemi vízművek szivattyútelepét.* Jeruzsálem lakossága súlyos éjszakát élt át. A zsidó aknavetők tüzelésére válaszolva az arab tüzérség és gyalogság erősen lőtte az újvárost. Főcélpontja a Dávid király-szálló volt. Ma hajnalban a tűzharc elcsendesedett és délelőttre csaknem teljesen megszűnt. Délen támadások és ellentámadások váltják egymást, a szíriai határon pedig az arab csapatok már *lángszórókat is használnak.* Az elmult 24 órában rendkívül élénkké vált a légitevékenység is. Elsőízben érte támadás Haifát.

Orvosi

múzeum lesz az ódon budai házból, amelyben Semmelweis Ignác született.

Szép, nemes és hasznos gondolat, amelyet — reméljük — megvalósításában még anyagi megfontolások sem fognak akadályozni.

Semmelweis Ignác emléke megérdemli, sok úttörő közt is a legelső sorban, hogy széles rétegek megismerkedjenek vele s tanulságot vonjanak le életéből, küzdelmeiből, tevékenységéből, eredményeiből.

Sok mindenre oktat Semmelweis. Először arra, hogy a magyar képesség, tudomány, szellemi munka mindig az élen járt, még mostoha körülmények, elmaradt állapotok között is. Az anyák megmentőjének nevezte el a későn, igen későn nagyságára ráébredt utókor Semmelweist, aki legyőzött egy gyógyíthatatlannak hitt betegséget és az asszonyok millióit ragadta el a halál elől szerte a világon.

Azután arra oktat, hogy a felismert igazságért sohasem szabad a harcot abbahagyni.

A vaskalaposság, az irígység, a maradiság olyan konok hadjáratot indított Semmelweis és felfedezése ellen, hogy csak a legszilárdabb jellem, a legönfeláldozóbb hit s a legáldozatkészebb emberség tudta állni s végül is győzelemre vinni. Bár saját személyében bele is pusztult súlyos megpróbáltatásaiba.

S végül arra oktat, hogy kötelességünk ehhez a földhöz kapcsol mindannyiunkat, akik hivatásunknak érezzük, hogy tegyünk valamit, ami lehetőségeink közé tartozik.

Az előkelő svájci egyetem tanárának hívta meg Semmelweist, aki akkor már Pesten tanította és nevelte a fiatal orvostanhallgatókat. Nagy elégtétel volt ez számára s bizonnyal igért jobb megélhetést, nagyobb nyugalmat, kényelmesebb és magasabbrendű létkörülményeket.

Semmelweis elhárította a meghívást. Inkább vállalta mindazt, amivel itthonmaradása járt, vállalta a nem szűnő áskálódást, a bírálatot, gyakran gúnyt, vállalta a szerénységet és nyilván szegénységet, de maradt. És ott halt meg, úgy halt meg a másik nagy, a legnagyobb magyarhoz, Széchenyihez hasonlóan: Döblingben. Élete példa marad minden nemzedék számára.

(b)

Szabadtéri operaelőadás vakolatomlással

A Károlyi-kertben tegnap a szabadtéri Szevillai borbély előadása alatt robajszerű zaj hallatszott. Bár a nézőteret sötétség borította, annyit mindenki láthatott, hogy a Károlyi-palota Kaplony-utcai szárnyának udvari frontjáról körülbelül egy emelet magasságból hullik a vakolat. Az oldalépület mellett álló nézők ijedten ugráltak el a váratlan »zápor« alól, ugyanakkor pedig az egész közönség a zaj irányába fordult.

Az énekesek és a zenészek is felfigyeltek a váratlan zajra, de az előadás zavartalanul folyt tovább.

Illetékes hely válasza a Magyar Kurirnak

A Magyar Kurir július 12-i száma közli, hogy illetékes egyházi hely megállapítása szerint a püspöki kar megbizottai nem tárgyaltak a kultuszminisztériummal s ha megbeszélések folytak, ezek résztvevői nem a püspöki kar megbizottai voltak.

Illetékes hely ezzel kapcsolatban a következőket közli:

A vallás és közoktatásügyi minisztériumban június 28-án megjelent apáca- és szerzetes-küldöttség kérésére július 1-én és 5-én tárgyalások folytak egyrészt Ortutay kultuszminiszter, illetve a miniszterelnökségtől kiküldött kormánybizottság, másrészt Sárközi Pál apát, Sik Sándor rendfőnök, Borbély István tartományfőnök és Endrédi Vendel apátból alakult egyházi bizottság között. Az e tárgyalásokról felvett és közösen fogalmazott jegyzőkönyv megállapítja:

Sárközi apát a megbeszélések során közölte, hogy a püspöki karral egyetértésben (erre az egyetértésre Rómából generálisaik utasítása is kötelezi őket) megbeszélést kívánnak folytatni a katolikus iskolákkal kapcsolatban előállott helyzetről.

A szerzetesi bizottság a tárgyalások során leszögezte, hogy nemcsak a szerzetesi iskolákra vonatkozó megbeszélésekre, hanem általában a katolikus iskolák helyzetének megtárgyalására is felhatalmazást kapott.

A tárgyalásokról egyébként a sajtóban közösen megfogalmazott közlemény jelent meg.

A Magyar Kurirban közölt nyilatkozat tehát a magyar kormányzati tényezők és a magyar közvélemény előtt meghazudtolja a katolikus püspöki kartól kiküldött tárgyalóbizottság kijelentéseit és arra indítja az illetékeseket, hogy a jövőben a hasonló jellegű bizottságokat ne tekintse felelős tárgyaló tényezőknek.

(MTI)

Ha beteg ember akar nősülni...

A tisztifőorvosi hivatal feljelentésére a főkapitányságon eljárás indult *J. Péter* 22 éves kereskedő ellen. *J.* nősülni akart, ennek azonban akadálya volt, hogy fertőző betegségben szenved, ezért a tisztiorvostól nem kaphatott volna házasulási engedélyt. Megkérte barátját, *S. Sándor* 20 éves tanoncot s ő ment el helyette iratsival a tisztiorvosi hivatalba. A személyi adatok bemondásánál *S.* zavarba jött, barátja születési évszámra helyett saját születési évét mondotta be, keresztkérdésekre még jobban összezavarodott és hamarosan bevallotta a csalási kísérletet.

Ezek után természetesen nem kapta meg a kért orvosi bizonyítványt és most mindkettőjük ellen eljárás indult.

Gyászmise. Özv. Ujlaky Aurélné sz. Dóra Erzsébet jelkiüdvéért az engeszteltő szentmiseáldozatot csütörtökön reggel 9 órakor mutatjuk be a Ciszterci-rend Szent Imre-úti templomában. (X)

A papírtakarékosság nemzeti érdek!

Strandruházat ballon-, átlátszó kabát, **vászonöltöny, Sportruházat**-ról Bajcsy-Zsilinszky-út 13. (Andrássy-út sarok)

Ujdonság „Alumin" aluminium és egyéb fémek tökéletes tisztítószere Kapható mindenütt

KÜLFÖLDRE is küldhetünk virágot Kis Rivierától Váci-utca 16 Szt István-krt 5 Itt fizeti ott küldik. 40—90 Ft-ig.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

A washingtoni kereskedelmi minisztérium bejelentette a Lengyelország felé irányuló kiviteli korlátozások megszüntetését és a Kiviteli és Behozatali Bank részéről mult év szeptemberében a szénkivitel fejlesztése érdekében Lengyelországnak biztosított 40 millió dolláros hitelből 12 millió dollárt felszabadított. Lengyelország Európában máris első helyre került a szenet exportáló országok sorában. Ebben az évben 25 millió tonnát tesz majd ki a lengyel szénexport, amely 22 európai országba kerül el.

⊙

Magyarország szempontjából rendkívüli jelentősége van a lengyel koksz-szállításoknak. A magyar kohóipar nagyarányú fejlődését a lengyel koksz-szállítások tették lehetővé. Lengyelország, amely a szénszállítás terén is vezető helyet foglal el Európában, kokszterme lését a külföldi államok részéről jelentkező élénk kereslet hatására igen nagymértékben fokozza. A lengyel kokszterme lés ma már 70 százalékkal haladja meg a háború előtti színvonalat.

A VILÁG panaszládája

A nyilvános parkokban hangszórókon közvetíthetnék a magyar rádió műsorát.

Ifj. Baditz Pál

—o—

A MABI öregségi és rokkantsági járulékait helyes volna felemelni.

Egy olvasó

—o—

A pesterzsébeti kénes-jódos fürdőnek, amelyet sok beteg használ, nincs HÉV és autobuszmegállója.

K. P.-né

—o—

A kerékpárosokat rövid idő alatt már negyedszer tiltják ki a főútvonalakról. Legutóbb a főkapitány tudta nélkül csinálták ezt s akkor vissza is vonták az intézkedést. A dolgozók egyetlen kényelmes és gyors közlekedési eszközét nem szabad eltávolítani a fontosabb utakról és hatalmas kerülőkre kényszeríteni. Kössék a belterületen való kerékpározást — vizsgához. Minden gyakorlott kerékpáros beleeegyezik ebbe.

B. I.

Minden dolgozó olcsó jegyet kap a főváros fürdőiben

Tovább építik a Gellértet és a Rudast

Mint ismeretes, a főváros fürdőit az ostrom súlyosan megrongálta. A legtöbb üzemben a munkások áldozatkészsége révén megindult a forgalom és ma már ismét »fürdőváros« Budapest. A főváros a súlyos terhek ellenére is mindent elkövet, hogy a dolgozók olcsón juthassanak fürdőkhöz. Igy a főváros illetékes osztályának döntése alapján minden szakszervezeti tag kedvezményt kap. A Gellért-, Széhenyi-, Palatinus-, Lukács-fürdőkben 2—6 forint között állapították meg a dolgozók strandjegyének árát. *Elmunkások és Kossuth-díjasok 1—3 forintot fizetnek.* Még ennél is nagyobb kedvezményt kapnak a diákok és az ifjúsági tömegszervezetek tagjai. Az utóbbiak — tizes és nagyobb csoportokban — *a Széchenyi-strandon 1,20-at, a Palatinusban 1 forintot fizetnek.*

A hároméves terv keretében erős tempóban folyik a Rudas-fürdő újjáépítése. A Gellért-szálló kibővítése is folyamatban van. A Lukács-fürdő és a Palatinus-fürdő városi tulajdonba történt átvétele után megindult a főváros egységes fürdőpolitikája, amely főképpen az árak mérséklésében érezteti jótékony hatását.

Bazaltköves rablótámadás a Rózsa-utcában

Tegnap este a *Rózsa-* és *Dob-*utcák sarkán ismeretlen férfi *hatalmas bazaltkővel leütötte Györfy Gyula András 26 éves Nefelejcs-utca 11. számú házban lakó magánalkalmazottat.*

Életveszélyes állapotban vitték a Rókus-kórházba. Két szemtanu pontos leirást adott a támadóról, akinek kézrekerítésére nyomozás indult.

Ezt hallottuk...

A MAGYAR SZINHÁZ a meg jelent hirekkel ellentétben nem zárja be kapuit, hanem folytatja az »Igy éln... ó...« előadássorozatát.

●

FÜST MILÁN 60 éves. A kiváló költő születésnapját 17-én, szombaton dé-után 5 órakor az irószövetség megünnepli. Tolnai Gábor, Goda Gábor és Gergely Sándor üdvözlik a költőt, akinek arcképét Bernáth Aurél megfestette az irószövetség számára.

●

KAPITÁNY ANNI amerikai turnéja előtt ma és holnap tiz slágerlemezt forgat a Durium hanglemezgyárban. A kisérő zenekart Bródy Tamás vezényli. A lemezek szerzői: Hajdu Julia, Horváth Jenő, De Fries Károly, Breitner János, Háber Alfréd.

●

ERICH VON STROHEIM, a hires filmszinész Amerikából Bécsbe érkezett.

●

SZAZADIK SZÜLETÉSNAPJÁN egy üveg viszkit kapott ajándékba Mary Harty angol asszony. Az egészet megitta, elaludt — és soha többé nem ébredt fel.

●

WALDAPFEL IMRÉT a szegedi tudományegyetem ókortudományi tanszékére egyetemi nyilvános rendes tanárrá kinevezték.

●

A BELVÁROSI SZINHÁZ augusztusban bemutatja Bernard Shaw »Ördög cimborája« cimü darabját. A női főszerepet Bulla Elma játssza.

A NÉPI IFJUSÁGI SZÖVETSÉG száz tagja utazott el kedden Bulgáriába, hogy az ottani rohambrigádokba beosztva épitési munkálatokban vegyenek részt.

●

A JOGÁSZSÁG tudományos folyóiratai: a Jogtudományi Közlöny és a Magyar Jog egyesültek és a jövőben a két szakirodalmi lap helyett csak egy jelenik meg. Ennek cime Jogtudományi Közlöny. A tudományos folyóirat felelős szerkesztője is Kádár Miklós. A lap vezető cikkét Ries István igazságügyminiszter irta.

●

SZEKSZÁRDI MOLNÁR ISTVÁN csütörtökön szerzői estet rendez. Bevezető Peterdi Andor, a Petőfi Társaság főtitkára.

●

A »VALAHOL EURÓPÁBAN« cimü magyar film a locarnoi versenyen és kiállításon a második diját nyerte. (Első egy olasz film.)

●

AMATŐRFILMVERSENYT rendez a Magyar Keskenyfilm Szövetség szeptember 1—10-ig. A versenyen 8—9½—16 mm-es eredetileg is keskenyfilmre fotografált, felszabadulás után készült játék, dokument és tudományos filmeket. A legjobb filmeket kiküldik az UNICA nemzetközi versenyére.

●

NEWYORK ÁLLAM főiskoláin a héber nyelv tanulását felvehetik a diákok tanulmányaik közé. Eddig 3—400 diák jelentkezett, hogy héberül akar tanulni.

●

...a rádióban

ZERKOVITZ—MARTINY »Budapesti rapszódiáját« a bemutató sikere alapján a rádió soronkivül műsorába iktatta s igy vasárnap, 18-án este 8 órakor a rádió közvetíti.

Dr. Gelléri Jenőné sz. Adler Anna fájdalomtól megtört szívvel tudatja mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy felejthetetlen drága jó férje

dr. Gelléri Jenő

v. MAV igazgató-helyettes,

váratlanul, július 10-én Wienben elhúnyt.

Temetése július 15-én, d. u. 3 órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából az ev. egyház szertartásai szerint.

Gyászolják még testvérei, anyósa, sógorai, sógornői, unokaöccsei, unokahugai, rokonai és jóbarátai.

A viszontlátásra!

Döbbenten, a szörnyű csapástól összeszorult szívvel tudatjuk, hogy

Haraszti (Harlstein) Imre

okl. gyógyszerész, emléklapos főhadnagy

hosszú szenvedés után, eszményien szép és boldog házasságának 25. évében, alig 57 éves korában, 1948 július 13-án elhúnyt. Gyászolja felesége, fia, rokonsága és mindazok, akik szerették. Drága elköltözöttünk temetése csütörtökön, d. u. 3 órakor a kerepesi temetőben a ref. egyház szertartása szerint lesz.

AZ ÖRÖKSÉG

Irta Köszegi Imre

— Háromszázezer forintról van szó, felügyelő úr. Ha megtalálja, tíz százaléka az öné. Megéri a fáradságot.

Megigazította sűrű, fekete fátylát, elhelyezkedett a fotelben s végül a magán-nyomozóiroda főnökének kérdő pillantására belekezdett a történetbe.

— Két hete halt meg. Váratlanul, szívrohamban. Evek óta mondogatta, hogy gondoskodott rólam. Százezer forintot hagy rám, százezret a fiára, százezret a feleségére...

— Nem a férje volt, nagyságos asszony?

— N...em. Együtt éltünk. De gavallérosan gondoskodott feleségéről és fiáról is. Gyakran elutazott velük külföldre, hosszú hónapokra. Egyszer másfél évig voltak Amerikában... Amikor haldoklott.., már alig bírt beszélni szegény... tudom, meg akarta mondani, hogy hol van a pénz. De már nem jött ki értelmes szó a torkán. Meghalt. Sehol semmi pénz, semmi irás .. végrendelet... Pár ezer forintom marad, csupán

— A feleségére gyanakszik? — kérdezte a felügyelő.

— Nem tudom... Lehet. Az ön dolga kideríteni, mi történt?

A magánnyomozó átvette az előleget és megígérte, hogy azonnal értesítést küld, mihelyt »megállapít« valamit.

*

— Nos? — kérdezte a gyászruhás hölgy pár héttel később, amikor telefonhívásra megjelent az irodában.

— Asszonyom, — kezdte komor hangon a nyomozó — legyen erős. Rossz híreket kell közölnöm. Nincs pénz. Nincs örökség.

— Hogyan? — kiáltott fel izgatottan a hölgy. — Ellopott mindent a felesége?

— Asszonyom, legyen erős. A megbodogultnak nem is volt felesége. Sőt, fia sem volt.

— És kivel volt akkor Amerikában?

— Nem volt soha Amerikában.

— Megcsalt?

— Sokkal rosszabb. Nem csalta meg önt.

— Hát akkor?

— Asszonyom, legyen erős. A megboldogult igen sok pénzt keresett, de mindent azonnal elköltött. Ebül szerzett pénz...

— Mit akar ezzel mondani?

— Azt, hogy a megboldogult nem éppen tisztességes módon kereste a pénzt.

— Lehetetlen, kérem. Tőkepénzes volt. Ha este nagyobb összeget kértem tőle, elment és néhány óra múlva hozta a pénzt. Valahol privát helyen tartotta, mert ugyebár, éjjel nem mehetett bankba!

— De igen, éjjel bankba járt. Hogy is mondjam... Ő akkor szeretett bankba járni, amikor nem volt ott más senki. Mert akkor nyugodtan megfúrhatta a kasszát.

— Azt akarja mondani, hogyha én pénzt kértem tőle, akkor csak úgy nekiindult... és...

— Csak úgy nekiindult — fejezte be a mondatot a felügyelő — és megszerezte. Nagy művésze volt mesterségének a megboldogult. Isten nyugosztalja!

Az asszony lélekzete elállt. Egyszerre a homlokára csapott. Dadogva mondotta:

— Most már értem... mindent értek.

A hangja elakadt.

— Beszéljen asszonyom!

— Igen... igen... Pár évvel ezelőtt történt... Tizezer forintot őriztem a szekrényemben és pár apró ékszert. Betörtek és mindent elvittek... A nyomozás eredménytelen maradt... pedig ő maga nyomoztatott, a drágám... Most már tudom: ő tört be... De én megbocsátok neki...

Bernáth Aurél

MOSZKVA MŰVÉSZETI ÉLETÉRŐL

A magyar kulturális küldöttség tagjaként három hetet töltöttem a Szovjetunióban. Rengeteg érdekes élményemből szeretném a művészetieket kiragadni.

Hadd kezdjem mindjárt Moszkvával, első művészi élményemmel. Festő vagyok, számomra a környezet, annak festőisége előbb jelentkezik, mint a tapasztalati észrevétel. S már az első reggel, ahogy kinéztem szállodánk éttermének ablakából, láttam, hogy festőnek való városba érkeztem. És ezt nem csak a város híres szép épületei teszik, hanem inkább az a zsongó változatosság, ami az építészeti ötletek ezernyi összeállásából alakul ki. Moszkvában a korok, ideálok, egymástól eltérő ízlések közös jegyként *meghittséget és mutatósságot* viselnek magukon. Látszik a régi és az új, a falu, a mezőváros stílusa, a népi jellegű, a szocialista, a polgári kori, a középkori, a szelid, a harcias, a meseszerű, a célszerűségi és a hatalmas ipari vonás. Hogyne lenne hát ez az egyedülálló összetettség izgalmasan festői is egyben.

A célt, az arányt, az erőt, a tornyaival nemesen játékost mutató Kreml mellett szorosan ott áll a Vaszilij Blazseni templom, Európának talán a legmeseszerűbb épülete, egy megkövült népi szöttes.

A faragványos régi faházak mellett ott áll egy 35 emeletes felhőkarcoló

Hogyne lenne hát ilyen szédítő ellentétek városa egy festőnek, de azt hiszem bárkinek érdekes és felejthetetlen.

Mondom, ez kapott meg először. De aztán — hogy most már a szorosabban vett művészetiekre térjek — a szálloda más oldalról mutatta, hogy egy művészetet szerető nép városában vagyok. A hotel 15 emeletes félfelhőkarcoló. A negyedik emeleten kaptam szobát, s itt, az emeleti hallban már egy kisebb kiállításra való műtárgy, főleg tájkép és csendélet díszítette a falakat. A szobámban két nagyon szép kép függött. Legalább 1500 képnek kell lenni egyedül ebben a házban — számítottam magamban, alig hogy kofferjeimet letették.

A közintézményeknek, amerre delegációnk megfordult, de még a politikai jellegű múzeumoknak is dísze, magyarázója a kép és szobor. Sőt, hogy egy egész különlegeset is elmondjak: Moszkvától vagy 20 kilométerre, ahol már régen szántóföldek és gyümölcsösök közt haladtunk, talán egy kolhoz mesgyéjén két életnagyságú sport-szobrot láttam, alig pár téglányira a földtől emelten.

Már egy hét után azt kérdeztem magamban: hol veszik ezt a tenger művészt, aki ide kell. Bevallom, ma sem értem egészen, pedig meglátogattam a leningrádi művészeti akadémiát, ahol a festőképzés folyik.

Az életük át és át van szőve művészettel

Véletlenül sikerült még nyitva találnunk az idei Összszövetségi Kiállítást, amely 2000 művet tartalmazott. Persze itt a legjobbak évi terméséből is csak egy-két mű szerepelhetett. Még a hotelünk halljában is volt egy képkereskedés, tele a legváltozatosabb témájú festményekkel. Vagy a földalatti... De egyedül ennek az elmondása túlnőne e kis beszámoló határain.

Nem, hát ilyen művészeti bőséget valóban nem láttam még. Aztán lassan rájöttem: nem győzik ezt a szovjet festők sem. Legalább is csak eredetivel nem. Ennekfolytán nagymérvű a kép- és szobormásolás. A mult század kedvenc mestereinek is egy-egy sikerült alkotását több példányban láttam viszont. Általában a mult század realista művészetének nagy kultusza van.

A nép szereti a művészetet, s mindent megtesznek, hogy ezt a szeretetet még tovább mélyítsék. Visszaemlékszem a képzett múzeumvezetőnőkre. Bevallom, én is engedtem, hogy vezessenek a Tretyakovon keresztül, s nem bántam meg. És amikor Veresczagin művét szemlélve, kiderült, hogy festő vagyok: tovább tudta fokozni közlése tartalmát, igazi szakmabeli volt. Fáradhatatlanul kalauzolják a csoportokat. S ezek a csoportok figyelnek. Öreg múzeumlátogató vagyok, néztem az arcokat;

mélyebb fogalmat kaptam, mi az: kultúrforradalom.

Festészetük megtermékenyíti a színpad festői megjelenését. Példátlan szép, képszerű megoldásokat láttam Rimszkij-Korszakov *Szadko* című operájában, Muszorgszkij *Borisz Godunov*-jában, de több színpadi képen is. Ötlet, színgazdagság, orosz pompakedv csak úgy árad ezeken a mesteri rendezésbe állított képeken. A színpadi kosztümtervezésük ugyanilyen magasrendű. Ebben ismét a Borisz Godunov előadására emlékezem. Arról, amit itt tervezésben és kivitelben összeállítottak, írásban fogalmat adni nem lehet. Általában a Nagy Opera hatalmas művészi élményem volt. Bár nem egyszer fáradtak voltunk estére a gazdag napi programmoktól, de a színház nyitvatartotta szemünket éjfélig.

A nagy művészeti intézmények, mint amilyen éppen a Nagy Opera, vagy a képzőművészeti főiskolák, a mi fogalmainkhoz képest elképzelhetetlen méretű támogatást élveznek. Az Operáról nem kérdeztem, nem tudok adatot, de hallottam, hogy e színház balettkara 500 tagot számlál. És itt a „kar" mást jelent mint szerte Európában. Én „sztárnak" kiemelkedő egyéni tehetségnek láttam valamennyit. De tudok adatokat a leningrádi Képzőművészeti Főiskoláról, amelynek megismerésére egy délelőttöm jutott. A legnagyobb készséggel vezettek itt és megmutattak mindent. Ott kezdem, hogy 13 évi iskoláztatást adnak egy festőnek, amíg kikerül a főiskoláról. Tizenkét éves korban már a főiskola alsó tagozatában és a főiskola falain belül tanulnak a fiúk és lányok. A Szovjetunió minden népének gyermekét láttam itt sürögni. Hogy az iskola anyagi ellátottsága milyen méretű, elég talán megemlítenem, hogy az utolsó két évüket végző növendékek külön műtermeket kapnak. Több ilyen növendéket látogattam meg munka közben. Egyiknél egy nagy esztergapadot találtam, amelyet az iskola hozatott a helyszínre, mert a növendéknek erre volt szüksége a képéhez, amelyen dolgozott. Egy másiknál a műtermet tapétáztatták olyanra, amilyenre éppen egy történeti kép festéséhez szükség volt. Az intézetnek külön múzeuma van, külön igazgatóval. Ez a múzeum őrzi az iskola régi mestereinek és híressé vált növendékeinek rajzait, melyeket a múzeum időnként és váltakozva kiállít, sőt — amint éppen látam — hatalmas testes kötetben, kitűnő nyomdai kiállításban ki is ad.

Végül hadd szóljak pár szűkebb szakmai kérdésről is. Három hét alatt, míg ott voltam, tengernyi képet láttam. Az a benyomásom ezek kapcsán, hogy

a szovjet művészek sokkal tágabban értelmezik a szocialista realizmus fogalmát, mint művészeink idehaza.

Nálunk, nem is olyan régről, tudok olyan esetekről, amikor festők nem mertek viharos eget, alkonyatot, tájképet festeni. Biztosíthatom honi kollégáimat, hogy a szovjet festőknek ilyenirányú aggodalmaik nincsenek. Én annyi tájképet és annyi csendéletet láttam odakint, hogy hamarjában fel se tudom mérni. És a szovjet nép kívánja is ezeket. Kis jel az, amit errevonatkozólag elmondhatok, de jellemző: a most Moszkvában szereplő magyar kiállítás vendégkönyvébe egy munkás éppen azt a kifogást írta be, hogy kevés tájképet és csendéletet küldtünk.

S ha már a magyar kiállításról is szó esik, hadd mondjam meg, hogy ennek milyen nagy sikere volt. Kétízben látogattam el ide, persze inkább a közönséget nézegetve, mint képeinket. Mindig sok néző volt a képek előtt. Én a tolmáccsal voltam. Mindkét látogatásom alkalmával előfordult, hogy amint egy csoport meghallotta magyar beszédünket, hozzánkjöttek egyik vagy másik kép iránt érdeklődni. Részleteket akartak megtudni erről-arról. Kis jelek ezek a művészet iránti érdeklődésről, de lényeges jelek. A szovjet vezető művészek pedig, akikkel alkalmam volt több ízben összejönni, mind egyhangúlag, s nem egyszer a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a kiállításról.

★

Jóleső érzéssel gondolok vissza a Moszkvában és Leningrádban töltött szép napokra. Talán olvassák e sorokat az ottani barátaink, vendéglátóink, akik útjainkon s a kiállítás rendezésében is segítségünkre voltak. Hadd mondjak ezúton nekik meleg üdvözletet és köszönetet.

Bernáth Aurél
Kossuth-díjas festőművész.

A MAGYAR KARDVÍVÓSPORT RAGYOGÓ GYŐZELME STOCKHOLMBAN

Gerevich világbajnok, második: Kovács

Stockholm, június 2. (Saját tudósítónktól.)

Az idei vívóvilágbajnokság befejező napján, szombaton igen nehéz verseny előtt állottak az egyéni kardvívó világbajnoki címért küzdő versenyzők. Az *Eriksdahl Halleban* már kora délelőtt megkezdődött a középdöntő, amelyben 16 vívó vett részt. Berczelly és Pesthy csak két-két győzelmet szerzett s ez nem volt elegendő a döntőbejutáshoz.

Gerevich, Kovács, Rajcsányi és Palócz azonban most is kitett magáért és bekerült a legjobb nyolc közé.

Rajtuk kívül még az olasz *Darre* és *Nostini*, az osztrák *Lechner* és a belga *Mikla* ment tovább. Nagy meglepetést keltett, hogy a középdöntő során kiesett a további küzdelemből az olaszok világhírű versenyzője, *Pinton* és a francia *Levavasseur*, aki tavaly Monte Carlóban — a magyarok távollétében — világbajnokságot nyert ebben a fegyvernemben.

A döntő nyolc részvevője alig tartott valami szünetet s utána máris megkezdte a végső mérkőzéseket a bajnokságért. A magyar versenyzők először egymás között vívták asszóikat és ezekből *Gerevich* került ki győztesen. A közönség és a külföldi vívók is elsősorban arra voltak kíváncsiak, hogy a két nagy esélyes, Kovács és Gerevich egymásközötti mérkőzését ki nyeri. Mindketten idegesen álltak a plansra, óvatosan kezdtek, majd *Gerevich jó szúrásaival*

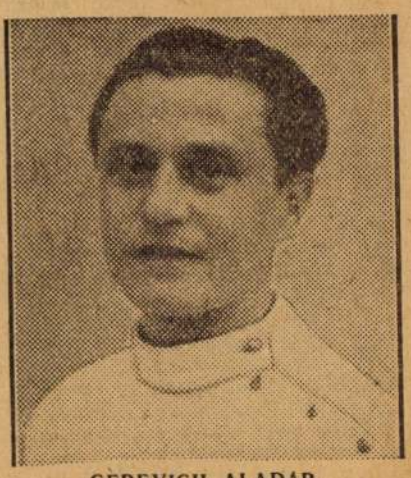

GEREVICH ALADÁR,
a kardvívás világbajnoka

előnyt szerzett s végül is 5:2 arányban nyert.

Ezután minden szem arra figyelt, hogyan végez Gerevich és Kovács többi ellenfeleivel. A két kitűnő magyar vívó végig fej-fej mellett haladt, egymás után aratta győzelmeit. Kovács legyőzte *Darret*, azután *Lechnert*, majd *Nostinit*, Gerevich pedig *Miklát*, *Lechnert*, *Darret* — így Gerevich tartotta előnyét. Ekkor azonban Gerevich váratlanul vereséget szenvedett 5:3-ra Nostinitől s így

mindkét magyar vívó egyforma számú győzelemmel állt.

A helyzet ezután már nem változott, Gerevich és Kovács valamennyi hátralévő asszóját győztesen vívta, s végül is *6—6 győzelemmel holtversenyben került az első helyre.* Ez azt jelentette, hogy újabb döntő asszót kell vívniok.

Hatalmas érdeklődés kísérte a holtversenyt eldöntő asszót. A magyar vívók ez alkalommal is bemutatták a kardvívás minden szépségét. Kovács érte el az első találatot, majd Gerevich visszavágással kiegyenlített és rögtön utána a vezetést is megszerezte. Ezután Gerevich újra és újra megszerezte a vezetést s 4:4 után újabb tiszta találattal 5:4-re győzött.

Az olimpiai bajnok Gerevich Aladár elnyerte a világbajnoki címet is!

Az egyéni világbajnokság végeredménye:

Világbajnok: *Gerevich* Aladár (Magyarország) 6 győzelem, 2. *Kovács* Pál (Magyarország) 6 gy., 3. *Darre* (Olaszország) 4 gy., 4. *Nostini* (Olaszország) 4 gy., 5. *Mikla* (Belgium) 3. gy., 6. *Lechner* (Ausztria) 2 gy., 7. *Rajcsányi* (Magyarország) 2 gy., 8. *Palócz* (Magyarország) 1 gy.

A stockholmi vívóvilágbajnokság ezzel véget ért. A magyar vívósport ismét kiemelkedő sikert ért el: a részvevő 16 ország közül

a magyar együttes 3 világbajnokságot, 2 második, 1 harmadik helyezést ért el.

s *ezenkívül még három vívónk került be a nyolcas döntőbe.*

VÉGJÁTÉKTANULMÁNY

DR. A. MANDLER

Sötét: Ka6, Hb7 (2).

c6 22. Bee1! (A királyszárnyi támadás megszűnt, helyette világos a végjátékra előnyös gyalogálláshoz jutott. A nagymester nagyszerű pozícióérzékkel látja, hogy a sötétmezejű futók lecserélése után a világos királyszárnyi mozgékony gyalogláncal szemben a sötét vezérszárnyi gyalogok előnyomulásukban akadályozhatók.) **22... Ff6 23. Fe3! Ff5 24. Vd2 Ba8 25. h3 Ba1: 26. Ba1: Ve6 27. Fd4 Fd4: 28. Vd4: Ve5 29. Vc5 Ve6 30. Bad1** (Esetleges Bd5: áldozatra játszik, azonban erélyesebb volt 30. Ba7!) **30... Kg7 31. Ba1 Be7 32. Vd4† Vf6 33. Ba7 Ba7: 34. Va7:† Vf7** (A vezércsere csak világosnak kedvező. Ameddig vezérek vannak a táblán, sötét mindig reménykedhet örökös sakkban, ha világos királyszárnyi gyalogjait érvényre akarja juttatni. A csere után a végjáték világos számára nyerésre áll, s a nagymester egyszerű eszközökkel, pontosan haladva végre a végső lehanyolítást.) **35.**

Időjárás

A HŐMÉRSÉKLET ALIG VÁLTOZIK

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás ma estig: Felhőátvonulások, többfelé, elsősorban nyugaton újabb záporok, zivatarok, mérsékelt, időnként élénkebb délkeleti-déli szél. A hőmérséklet alig változik.

SZINHÁZAK VASÁRNAPI ÉS HÉTFŐI MŰSORA:

Operaház: vasárnap: Diótörő (Jegyek nem válthatók, délelőtt 11), Anyegin (Walerian Biardiajew, Edmund Kossowski, a potsdami Opera, Vera Krilova, a prágai Opera tagjának vendégfellépésével, Feleki Miklós-bérlet, 7), hétfő: Nincs előadás. — **Nemzeti:** vasárnap: Bánk bán (Wesselényi- és Mátrai-bérlet, 7), hétfő: Az élet hídja (NKO III., 7). — **Városi:** vasárnap: A honvédség díszelőadása (8), hétfő: Nincs előadás. — **Magyar:** vasárnap: A revizor (7), hétfő: Szerelmi házasság (Jancsó—Vízvári-bérlet, 7). — **Madách:** vasárnap (Géczy—Major-bérlet, 7), hétfő (7): Bodzaliget. — **Belvárosi:** Bányászbecsület (7). — **Fővárosi Operett:** vasárnap (Vidor—Abonyi-bérlet, 7), hétfő (Szikla!—Márkus-bérlet, 7): Havasi kürt. — **Vidám:** Klementina asszony szalonja (7). — **Ifjúsági:** Sorsdöntő napok (7). — **Úttörő:** vasárnap (fél 4), hétfő (4): Az ezred fia. — **Bartók-terem:** hétfő: Vera Krilova ária- és dalestje (8). — **Állami Bábszínház:** vasárnap: Csodafazék (5), Sztárparádé (Környei-bérlet, fél 8), hétfő: Csodafazék (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (fél 8). — **Kamara Varieté:** Nézzünk körül (7). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Minden nap: Nők a porondon (4, 8). — **Rádió:** vasárnap: Macskaháza (Petőfi, 16.00), A kóbor hegedűs (Petőfi, 18.40), A Kispörös-család (Kossuth, 20.20), hétfő: Varázsfuvola (Petőfi, 19.45), Tavasz Szakenben (Kossuth, 20.55).

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

HÉTFŐ:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

5.00: Falurádió. — 5.30: Hírek. Lapszemle. 6.00: Verbunkosok. — 6.45: Hírek. — 7.05: Hangl. — 7.45: Lapszemle. Műsorismertetés. — 8.05: Operarészletek. — 11.30: Részletek Veres Péter „Pályamunkások" c. művéből. — 12.00: Hírek Hangos Újság. — 12.30: A budapesti VIT hangversenyeiből. — 14.10: Úttörő-híradó. — 14.25: Vidám zene. — 15.30: Zongora — 15.50: Műsorismertetés. — 16.20: Iskolások rádiója. — 17.00: Hírek. — 17.10: Ifjúsági rádió: Szeresd a hazát! — 17.40: Dalolj velünk! — 18.00: A néphadsereg híradója. — 18.30: Hangl. — 20.00: Hangos Újság. — 20.40: Versenyben az ország kenyeréért. — 20.45: Szovjet kórusok. Hangl. — 21.00: Tavasz Szakenben. Rádiójáték. — 22.00: Hírek. Sport. — 22.25: Magyar muzsika — 23.10: A Lengyel Rádió szórakoztató műsora.

PETOFI-RÁDIÓ:

5.30: Hanglemezek. — 6.05: Üzemi lapok szemléje. — 7.10: Beszélő atlasz. — 7.35: Operettrészletek — 8.15: Zenés kalendárium. — 9.20: Iskolások rádiója. Orosz nyelvlecke. — 10.00: Hírek. — 10.10: Népek dalai. — 11.20: Goldmark: Tavasszal — nyitány. Hgl. — 15.00: Szórakoztató zene. — 15.40: A csillagos ég alatt. — Részletek Babajevszkij regényéből. — 16.10: Mozart-áriák és kettősök. — 17.10: A Bolsevik Párt útja. A szocializmus teljes győzelme a Szovjetunióban. A Párttörténet XII fejezetéből.. — 17.30: Hírek. — 17.40: Magyar népzene. — 18.15: Nézzünk körül egy szovjet bányában. — 18.40: Filmzene. — 19.15: Sportnegyedóra. — 19.30: Egy falu — egy nóta. — 19.45: Mindenki operája. Mozart: „Varázsfuvola." — 20.45: Falurádió. — 21.30: Magyar népdalok.

— A Szabad Nép tegnapi számában a fémgyűjtés eredményeiről szóló közleményben a színesfémgyűjtés teljesítésénél sajtóhiba következtében 88 százalékos eredmény helyett 38 százalék szerepelt.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII, Blaha L.-tér 3. Tel.: *343—00, *142—220.
Terjeszti a Posta Központi Hírlapirodája, Budapest V., József-tér 1—3. Tel.: 180—850, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 189—607 Egyéni tel.: 189—786, 189—736, 189—737. Expedíció telefon: 137—552.
Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.

MOSZKVA MŰVÉSZETI ÉLETÉRŐL

A magyar kulturális küldöttség tagjaként három hetet töltöttem a Szovjetunióban. Rengeteg érdekes élményemből szeretném a művészetieket kiragadni.

Hadd kezdjem mindjárt Moszkvával, első művészi élményemmel. Festő vagyok, számomra a környezet, annak festőisége előbb jelentkezik, mint a tapasztalati észrevétel. S már az első reggel, ahogy kinéztem szállodánk éttermének ablakából, láttam, hogy festőnek való városba érkeztem. És ezt nem csak a város híres szép épületei teszik, hanem inkább az a zsongó változatosság, ami az építészeti ötletek ezernyi összeállásából alakul ki. Moszkvában a korok, ideálok, egymástól eltérő ízlések közös jegyként *meghittséget és mutatósságot* viselnek magukon. Látszik a régi és az új, a falu, a mezőváros stílusa, a népi jellegű, a szocialista, a polgári kori, a középkori, a szelid, a harcias, a meseszerű, a célszerűségi és a hatalmas ipari vonás. Hogyne lenne hát ez az egyedülálló összetettség izgalmasan festői is egyben.

A célt, az arányt, az erőt, a tornyaival nemesen játékost mutató Kreml mellett szorosan ott áll a Vaszilij Blazseni templom, Európának talán a legmeseszerűbb épülete, egy megkövült népi szöttes.

A faragványos régi faházak mellett ott áll egy 35 emeletes felhőkarcoló

Hogyne lenne hát ilyen szédítő ellentétek városa egy festőnek, de azt hiszem bárkinek érdekes és felejthetetlen.

Mondom, ez kapott meg először. De aztán — hogy most már a szorosabban vett művészetiekre térjek — a szálloda más oldalról mutatta, hogy egy művészetet szerető nép városában vagyok. A hotel 15 emeletes félfelhőkarcoló. A negyedik emeleten kaptam szobát, s itt, az emeleti hallban már egy kisebb kiállításra való műtárgy, főleg tájkép és csendélet díszítette a falakat. A szobámban két nagyon szép kép függött. Legalább 1500 képnek kell lenni egyedül ebben a házban — számítottam magamban, alig hogy kofferjeimet letették.

A közintézményeknek, amerre delegációnk megfordult, de még a politikai jellegű múzeumoknak is része, magyarázója a kép és szobor. Sőt, hogy egy egész különlegeset is elmondjak: Moszkvától vagy 20 kilométerre, ahol már régen szántóföldek és gyümölcsösök közt haladtunk, talán egy kolhoz mesgyéjén két életnagyságú sport-szobrot láttam, alig pár téglányira a földtől emelten.

Már egy hét után azt kérdeztem magamban: hol veszik ezt a tenger művészt, aki ide kell. Bevallom, ma sem értem egészen, pedig meglátogattam a leningrádi művészeti akadémiát, ahol a festőképzés folyik.

Az életük át és át van szőve művészettel

Véletlenül sikerült még nyitva találnunk az idei Összszövetségi Kiállítást, amely 2000 művet tartalmazott. Persze itt a legjobbak évi terméséből is csak egy-két mű szerepelhetett. Még a hotelünk halljában is volt egy képkereskedés, tele a legváltozatosabb témájú festményekkel. Vagy a földalatti... De egyedül ennek az elmondása túlnőne e kis beszámoló határain.

Nem, hát ilyen művészeti bőséget valóban nem láttam még. Aztán lassan rájöttem: nem győzik ezt a szovjet festők sem. Legalább is csak eredetivel nem. Ennekfolytán nagymérvű a kép- és szobormásolás. A mult század kedvenc mestereinek is egy-egy sikerült alkotását több példányban láttam viszont. Általában a mult század realista művészetének nagy kultusza van.

A nép szereti a művészetet, s mindent megtesznek hogy ezt a szeretetet még tovább mélyítsék. Visszaemlékszem a képzett múzeumvezetőnőkre. Bevallom, én is engedtem, hogy vezessenek a Tretyakovon keresztül, s nem bántam meg. És amikor Verescsagin művét szemlélve, kiderült, hogy festő vagyok: tovább tudta fokozni közlése tartalmát, igazi szakmabeli volt. Fáradhatatlanul kalauzolják a csoportokat. S ezek a csoportok figyelnek. Öreg múzeumlátogató vagyok, néztem az arcokat;

mélyebb fogalmat kaptam, mi az: kultúrforradalom.

Festészetük megtermékenyíti a színpad festői megjelenését. Példátlan szép, képszerű megoldásokat láttam Rimszkij-Korszakov *Szadko* című operájában, Muszorgszkij *Borisz Godunov*-jában, de több színpadi képen is. Ötlet, színgazdagság, orosz pompakedv csak úgy árad ezeken a mesteri rendezésbe állított képeken. A színpadi kosztümtervezésük ugyanilyen magasrendű. Ebben ismét a Borisz Godunov előadására emlékezem. Arról, amit itt tervezésben és kivitelben összeállítottak, írásban fogalmat adni nem lehet. Általában a Nagy Opera hatalmas művészi élményem volt. Bár nem egyszer fáradtak voltunk estére a gazdag napi programmoktól, de a színház nyitvatartotta szemünket éjfélig.

A nagy művészeti intézmények, mint amilyen éppen a Nagy Opera, vagy a képzőművészeti főiskolák, a mi fogalmainkhoz képest elképzelhetetlen méretű támogatást élveznek. Az Operáról nem kérdeztem, nem tudok adatot, de hallottam, hogy e színház balettkara 500 tagot számlál. És itt a „kar" mást jelent mint szerte Európában. Én „sztárnak" kiemelkedő egyéni tehetségnek láttam valamenynyit. De tudok adatokat a leningrádi Képzőművészeti Főiskoláról, amelynek megismerésére egy délelőttöm jutott. A legnagyobb készséggel vezettek itt és megmutattak mindent. Ott kezdem, hogy 13 évi iskoláztatást adnak egy festőnek, amíg kikerül a főiskoláról. Tizenkét éves korban már a főiskola alsó tagozatában és a főiskola falain belül tanulnak a fiúk és lányok. A Szovjetunió minden népének gyermekét láttam itt sürögni. Hogy az iskola anyagi ellátottsága milyen méretű, elég talán megemlítenem, hogy az utolsó két évüket végző növendékek külön műtermeket kapnak. Több ilyen növendéket látogattam meg munka közben. Egyiknél egy nagy esztergapadot találtam, amelyet az iskola hozatott a helyszínre, mert a növendéknek erre volt szüksége a képéhez, amelyen dolgozott. Egy másiknál a műtermet tapétáztatták olyanra, amilyenre éppen egy történeti kép festéséhez szükség volt. Az intézetnek külön múzeuma van, külön igazgatóval. Ez a múzeum őrzi az iskola régi mestereinek és híressé vált növendékeinek rajzait, melyeket a múzeum időnként és váltakozva kiállít, sőt — amint éppen láttam — hatalmas testes kötetben, kitűnő nyomdai kiállításban ki is ad.

Végül hadd szóljak pár szűkebb szakmai kérdésről is. Három hét alatt, míg ott voltam, tengernyi képet láttam. Az a benyomásom ezek kapcsán, hogy

a szovjet művészek sokkal tágabban értelmezik a szocialista realizmus fogalmát, mint művészeink idehaza.

Nálunk, nem is olyan régről, tudok olyan esetekről, amikor festők nem mertek viharos eget, alkonyatot, tájképet festeni. Biztosíthatom honi kollégáimat, hogy a szovjet festőknek ilyenirányú aggodalmaik nincsenek. Én annyi tájképet és annyi csendéletet láttam odakint, hogy hamarjában fel se tudom mérni. És a szovjet nép kívánja is ezeket. Kis jel az, amit errevonatkozólag elmondhatok, de jellemző: a most Moszkvában szereplő magyar kiállítás vendégkönyvébe egy munkás éppen azt a kifogást írta be, hogy kevés tájképet és csendéletet küldtünk.

S ha már a magyar kiállításról is szó esik, hadd mondjam meg, hogy ennek milyen nagy sikere volt. Kétízben látogattam el ide, persze inkább a közönséget nézegetve, mint képeinket. Mindig sok néző volt a képek előtt. Én a tolmáccsal voltam. Mindkét látogatásom alkalmával előfordult, hogy amint egy csoport meghallotta magyar beszédünket, hozzánkjöttek egyik vagy másik kép iránt érdeklődni. Részleteket akartak megtudni erről-arról. Kis jelek ezek a művészet iránti érdeklődésről, de lényeges jelek. A szovjet vezető művészek pedig, akikkel alkalmam volt több ízben összejönni, mind egyhangúlag, s nem egyszer a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a kiállításról.

★

Jóleső érzéssel gondolok vissza a Moszkvában és Leningrádban töltött szép napokra. Talán olvassák e sorokat az ottani barátaink, vendéglátóink, akik útjainkon s a kiállítás rendezésében is segítségünkre voltak. Hadd mondjak ezúton nekik meleg üdvözletet és köszönetet.

Bernáth Aurél
Kossuth-díjas festőművész.

Megjelent Lenin Művei második kötete

A Szikra kiadásában most jelent meg Lenin Művei második kötete. Lenin Műveinek magyar kiadása a moszkvai Marx—Engels—Lenin Intézet által sajtó alá rendezett, negyedik orosznyelvű kiadás alapján, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége határozata értelmében kerül az olvasókhoz.

A Marx—Engels—Lenin Intézet 1945-ben kezdte meg V. I. Lenin munkáinak negyedik kiadását. A szovjet állam nagy alapítójának összes művei 35 kötetben jelentek meg.

Lenin Műveinek második kötetét éppen úgy, mint az első kötetet, 50.000 példányban adta ki a Szikra. A második kötetet elsősorban azok számára biztosítják, akik az elsőt is előjegyzésben vásárolták meg. A második kötet Lenin 1895—97-ben írt munkáit tartalmazza. (MTI)

Díszsírhelyre temették a fasizmus elleni harc két fiatal mártirját, Braun Évát és Rónai Ferencet

Szombat délután helyezték végleges nyugvóhelyükre a hazánk függetlenségéért mártirhalált halt két ifjú hőst: *Braun Évát és Rónai Ferencet.*

Ifjúmunkások, diákok, a Szabadságharcos Szövetség tagjai, úttörők állták körül a sírt. Fiatalok, akik a gyárakban dolgoznak, iskolákban tanulnak, hogy erősítsék a forrón szeretett hazát, amelynek szabadságáért a két ifjú kommunista hős életét áldozta.

A DISZ Központi Vezetősége nevében Bacsó Ferenc elvtárs búcsúzott Braun Évától és Rónai Ferenctől. — Több mint hat éve már, hogy a két hős fiatal életét kioltották. Akkor haltak meg, 1944. végén, amikor a szabadság már börtönkapuikhoz közeledett. A fasizmus, az imperializmus, mely őket megölte, ma még nagyobb gaztetteket hajt végre Koreában. Ifjú mártirjaink példája arra lelkesít, hogy még nagyobb erőfeszítéssel dolgozzunk drága hazánkért, a békéért.

A Szabadságharcos Szövetség nevében Sallai Elemér elvtárs, mondott beszédet, s azután a fiatalok búcsúztak hős társaiktól.

Gyászinduló hangjai mellett helyezték a sírba Braun Éva és Rónai Ferenc koporsóját. A Párt nevében Vas Zoltán elvtárs, a Politikai Bizottság tagja koszorúzta meg a sírokat. Elhelyezték koszorúikat Rónai Sándor elvtárs, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, a kormány nevében Házi Árpád elvtárs, belügyminiszter, a DISZ központi vezetősége nevében Bacsó Ferenc és Kádas István elvtársak, majd az SZHSZ, a SZOT, az MNDSZ és a DISZ-szervezetek küldöttei.

Augusztus 1-től hat héten át a közönség választja ki: milyen filmet játsszanak a mozik

A MOKÉP alaposan felkészült a nyári filmévadra. A régebbi, helytelen gyakorlattól eltérőleg, idén a nyári filmévad bemutatóinak mintegy 35—40 százaléka új, eddig még nem játszott film lesz. A többi között bemutatják a magyar dokumentumfilmgyártás színes alkotását, 1951 május 1-ének előkészületeiről és ünnepségeiről. Érdekes új szovjet, német, lengyel, csehszlovák filmek és operafilmek szerepelnek még a nyári évad műsorán. Reprizben vetítik majd az utóbbi évek legjobb szovjet, magyar és népi demokratikus filmjeit.

Érdekes újítást is bevezetnek. Augusztus 1 és szeptember 15 között, tehát hat héten át azokat a filmeket tűzik a budapesti, és vidéki mozik műsorára, amelyeket a közönség választ ki. A MOKÉP legkésőbb július 1-ig elküldi mintegy 60 film listáját a mozikhoz. A közönség a moziban kifüggesztett listáról választja ki a kívánt filmeket. A mozi műsorát e vélemények alapján állítják össze.

A nyári évadra kedvezményes mozibérleteket bocsát ki a MOKÉP. (MTI)

A CEGLÉDI-ÚTON MÁR NEM EMLÉKEZNEK...

Őfőméltósága
vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó Úr, Magyarország kormányzója
Budapest.

Alulírott Kelemen József végső elkeseredésemben azzal a hódolatteljes kéréssel bátorkodom őfőméltóságodhoz fordulni, kegyeskedjék engem, beteg feleségem, apró kis gyermekeimet a teljes pusztulástól megmenteni azzal, hogy állás iránt benyujtott kérelmemet kegyeskedjék támogatni. Alázatos kérelmem az alábbiakkal vagyok bátor támogatni.

Jótékonysági jegyeken élünk. Gyermekeim a rossz táplálkozástól betegek. Le vagyunk rongyolódva, hogy az utcára szégyenlünk kimenni. Feleségemnek tüdővérzése van, igazolni tudom. Két kicsiny gyermekem a nyomortól és a szörnyű rossz táplálkozástól éhenhalt. Őfőméltóságú Uram! Emberi életet szeretnék élni, két kezem által végzett becsületes munkából. Szeretnék megszabadulni attól a megalázottságtól, amit a jószívű emberek adományainak elfogadása jelent számomra. Borzalmas életet élünk. Öten vagyunk és az előljáróságtól mindössze egy ebédjegyet kapunk, két deci levest, két deci főzeléket, öt deka kenyeret. Ebből táplálkozunk évek óta és a nagyvásártéren eldobált főzelékből és gyümölcsből, ami már félig rohadt. Ezen elkeseredésemben és szörnyű helyzetemben bátorkodom őfőméltóságodhoz fordulni, hogy juthassak végre emberi élethez. Mély hódolattal:

Budapest, 1937. június 15.

Kelemen József
X., Ceglédi-út 5—7 VI. épület 208.

Ezt a levelet néhány nappal ezelőtt selejtezési munka közben találták az *Elektromos Művek* irattárában. *Sziklai* Mihály elvtárs, az Elektromos Művek párttitkára elküldte a *Szabad Népnek.*

Talán valami rendkívüli van a fenti könyörgő sorokban? Nem. Tíz- és százezreknek sorsa volt ez akkor. De Kelemen József a mérhetetlen nyomor és kétségbeesés közepette *megörökítette* kérvényében ezt az életet, amelyre ma már alig-alig emlékszünk. Sokan elfeledkeznek erről a multról. A Ceglédi-úton is megfeledkeztek.

★

A Ceglédi-út 5/7. számú épület udvarán most jókedvű apróságok ugrándoznak, az ablakokon át vidám énekszó és a rádió hangja száll. Mi emlékeztetne itt ma már éhenhalt kicsinyekre, koldulásra, reménytelen munkanélküli életre?

A VI épület földszintjén, ahol csupa piros muskátli az ablak és ahonnan a nyitott ajtón át a leghangosabban száll kifelé a rádió zenéje, — ott laknak ma is Kelemenék, az 1946-ban meghalt Kelemen József özvegye, leánya, két egészséges, jóltáplált, vidám unokája.

A szobában, ahol valaha éhenhalt két Kelemen-gyerek, ahol alamizsnát kérő körútjaik után lerogytak málló vackaikra — most rádió, villanyvasaló van, az ajtó melletti fogason a fiatalasszony, új, piros kuli-kabátja függ. Az ágy alól egy sor új, jó cipő kandikál ki. A szekrény félig nyitott ajtaja csupa szép, jó ruhára és rengeteg könyvre enged bepillantást. A könyveket a főhadnagy bajtárs — Kelemenné veje — kapta jutalmul jó munkájáért. Az asztalon hatalmas, ötkilós fehér kenyér: házisütésű. Az almáriumon egy tál sütemény van, a rádión vidám kis szobor: egy kis kéményseprő és egy pirosbóbitás kislány csókolózik.

Amikor kérdezzük őket mai és multbeli életükről — nehezen indul a szó.

— *Hát csak vagyunk valahogy, nagyon nehezen* — mondják sóhajtva. Hozzáfűzik: *„Azelőtt is sok volt a gondunk, most is."*

Szinte harapófogóval kell kihúzni minden szót arról, ami szép. Találgatni kell, különben nem mondanák. Így derül ki nagysokára az, hogy a Kelemen-fiú is vett nemrég egy rádiót; világvevőt — külön, szép lakása van néhány házzal odébb — öltönyöket csináltatott s most balatoni nyaralásra készül. Ma már szórakozásra is jut: a Kelemen-fiúnak színházbérlete van, még hozzá három színházba.

Kelemenné most egy gázszámlát mutat és sűrű szavakkal panaszkodik: *„41 forint. Ki bírja ezt megfizetni?"* (Fia és veje 2000 forintnál többet keres havonként.)

— *Tessék körülnézni, a szobában kell tartanunk a tüzelőt, így kell élnünk* — panaszolja a két asszony.

Valóban: a lakás még a régi, szűk, talai szegényesek, de ha valaha egész télire a tizedennyi tüzelőjük lett volna, milyen boldogok is lettek volna Kelemenék.

— *De hiszen Kelemen József annakidején hosszú-hosszú évekig munka nélkül volt! Úgy-e, egészen más most az életük?*

— *Az én férjem? Az apa?* — mondják. — *Dehogy, kérem, tévedés, dolgozott ő mindig...*

Most előkerül a levél. A család tagjai megdöbbennek, amikor az 1937-ben írt levelet meglátják. Olvasás közben még könnyeznek is. Amikor odaérnek: „Két kicsiny gyermekem a nyomortól és a szörnyű rossz táplálkozástól éhenhalt" — megszólal a fiatalasszony, az éhenveszett kicsinyek életbenmaradt testvére: *„Igen, így volt. Két hét alatt temettük el őket."*

És amikor azt olvassák, hogy a Nagyvásártéren összeszedett rothadó főzeléken éltek — megszólal Kelemenné is: *„Bizony, sokat jártunk oda..."*

Már nem tagadják a koldulást, a hosszú évek munkanélküliségét.

De vége a levélolvasásnak. Leszárítják a könnyeket. Kelemen József levele újra elsüllyed a zsebben és tartalma valahová még sokkal mélyebbre... Mert ime, Kelemenné néhány perccel később már ezt mondja:

— *Régen is voltak jó emberek, most is. Minket már úgy ismertek a népkonyhán, hogy sokszor egy kanállal több levest is kaptunk.*

Most a fiatalasszony szólal meg. A halott apját okolja, a mult nyomoráért.

— *Ivott* — mondja, — *egyszer minket is otthagyott 9 hónapig és elment a nagyvilágba.*

Nagyon haragszanak Kelemen Józsefre, jobban, mint az egész Horthy-rendszerre, amely elesett, szerencsétlen, italos emberré tette a munka után hiába kolduló Kelemen Józsefet.

— *Én is kaptam munkát* — mondja a fiatalasszony, — *dolgoztam például a Kristóf Ödönnél, meg a Krolupper-gyárban.*

— *És mennyit kerestél?*

— *Hát az igaz, nem sokat: heti 3 és fél pengőt.*

Idefelé jövet arra gondoltunk: ha él valaki a Kelemen-családból, az ma biztosan jó békeharcos. Hiszen ki tudná hívebben feleleveníteni a multat és beszélni a felszabadulás utáni felemelkedésről, mint a Kelemen-család bármelyik tagja? De nem. Amikor a társadalmi munkára fordul a szó, nevetve mondja a fiatalasszony: — Nem végzek én semmi ilyesfajta munkát! Nem szoktam olvasni és különben sincs nekem jó beszélőképességem.

★

— *Nagyon kár, hogy a férjem olyan ritkán van itthon* — mondja a kapuban búcsúzáskor a fiatalasszony. — *Vidéki kihelyezésen van.*

Igen, ez nagy kár. De azért más kommunisták is akadhatnának a közelben; akik megtanítanák Kelemenéket, gyűlölni azt a kapitalista rendszert, amely megölte két kicsinyüket, nyomorra, koldúsbotra ítélte a családot. És megtaníthatnák szeretni a nép országát, amely olyan hatalmas változást hozott a ceglédiúti ház lakóinak életébe.

És vajjon csak a Kelemen-családról szól ez az igaz történet?

György István.

Szoros kapcsolat épül ki az Egyesült Izzó és a csehszlovák rádióipari dolgozók között

Az Egyesült Izzóba a napokban levél érkezett Csehszlovákiából, amelyben a baráti ország rádióiparának dolgozói a kölcsönös tapasztalatcsere kiépítésére hívják fel az üzem szakszervezeti bizottságát és munkásait. E kapcsolat első lépéseként a csehszlovák rádióipar dolgozói arra kérik az Egyesült Izzó sztahánovistáit — és köztük különösen Pioker Ignác, Kossuth-díjas sztahánovista gyalúst —, hogy ismertessék velük munkamódszereiket.

Pioker elvtárs nagy lelkesedéssel fogadta a levelet és azonnal elküldte a munkatapasztalatairól kiadott brosurát. A csehszlovák rádióipari dolgozók a maguk részéről szintén ígéretet tettek, hogy ők is ismertetik legkiválóbb tapasztalataikat Magyarországon.

— Szántó Béla elvtárs meghalt. Szántó Béla elvtárs, volt varsói követ hosszas betegség után 70 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn fél négykor, a Kerepesi-úti temetőben lesz.

— A Fővárosi Tanács közli, hogy 1951. június 4—10-ig terjedő héten a húsárujegyek VI. 4—10. hús- és felvágott szelvényeire változatlanul a rendelet szerinti árumennyiség vásárolható.

A MOSZKVAI RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

VASÁRNAP. Moszkva I. 18.30: A „Vörös Zászló"-együttes hangversenye. — **22.05:** Glazunov: Balettzene. — **22.25:** Orosz dalok. (Nyesdanova, Obuhova és Saljapin.) — **24.00:** Tarka zenés-est. — **Moszkva II. 18.30:** Makszakova dalestje, Orosz románcok. — **20.45:** Csajkovszkij hegedűverseny.

HÉTFŐ. Moszkva I. 21.15: Orosz szerzők dalai. — **22.05:** Dalos, táncos-est. — **Moszkva II. 19.50:** Kultúrcsoportok hangversenye. — **21.15:** Rahmaninov: Cselló- és zongoraszonáta. — **22.35:** Szovjet szerzők dalai.

KEDD. Moszkva I. 21.00: Hangverseny a Magyar Népköztársaságnak. Ukrán zenei bemutató — **22.05:** Népszerű hangverseny. — **23.00:** Tánczene. — **Moszkva II. 19.50:** Alekszandrovics művész estje. — **22.05:** Dal, tánc, muzsika.

SZERDA. Moszkva I. 21.05: Dunajevszkij- és Rjabov operettekből. — **22.35:** Népi hangszerek zenéje. — **23.00:** Tarka művész-est szovjet szerzők műveiből. — **Moszkva II. 18.20:** Dal, tánc, muzsika.

CSÜTÖRTÖK. Moszkva I. 10.20: Szobinov-emlékműsor. — **17.20:** Kívánsághangverseny. — **23.00:** Tarka zenés est. — **Moszkva II. 21.30:** Ifjú művészek hangversenye. — **21.05:** Keringő-est.

PÉNTEK. Moszkva I. 18.45: Indonéz és néger diákok dalai. — **21.20:** Könnyű zene. — **24.00:** Szovjet szerzők dal- és táncművei. — **Moszkva II. 22.05:** Észt népzene. — **22.30:** Mjaszkovszkij: I. cselló- és zongoraszonáta.

SZOMBAT. Moszkva I. 21.00: Tánczene. — **23.00:** Tarka dalos- és zenés-est. — **23.30:** Népszerű szimfónikus hangverseny. — **24.00:** Operáriák. **Moszkva II. 21.30:** Kabalevszkij, Saporin, Rakov és Szokolov kamaraművei. — **22.05:** Dal, tánc, muzsika.

ESEMÉNYEK KÉPEKBEN

Nehéz fekete füst száll a szétbombázott koreai házak felett s a romok között egy anya magához szorítva halott kisfiát, szenvedélyes gyűlölettel néz a gyilkos amerikaiak után. V. Fiala csehszlovák festőművész a „Bombázás után" című képével emléket állít a hős koreai édesanyáknak, akiket nem tör meg a mérhetetlen szenvedés, hanem szent bosszúra, még elszántabb küzdelemre acéloz az imperialisták ellen

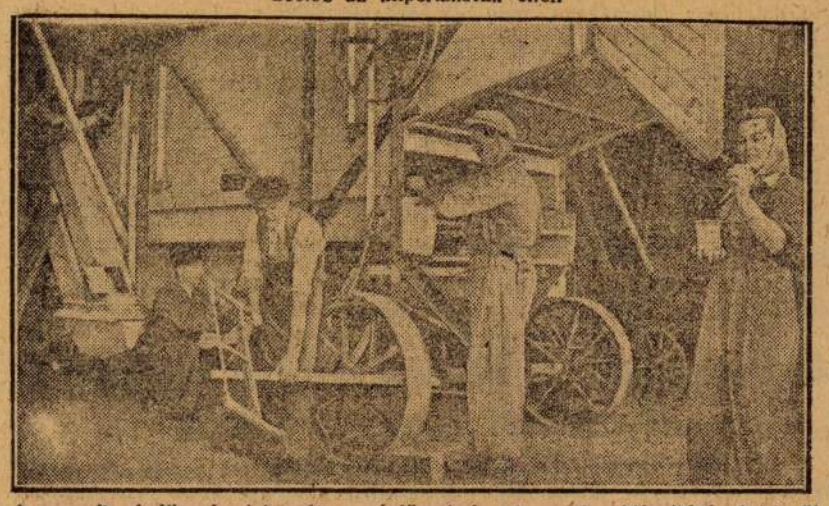

A pocsaji gépállomás dolgozói a cséplőszekrények gondos kijavításával készülnek a nyári munkára, a gazdag termés gyors, veszteségnélküli elcséplésére. Fazekas József kovács, Vincze Márton asztalos, idős és ifjú Nagy József meg Kulicz Mária az utolsó simításokat végzik az állomás egyik cséplőgépén

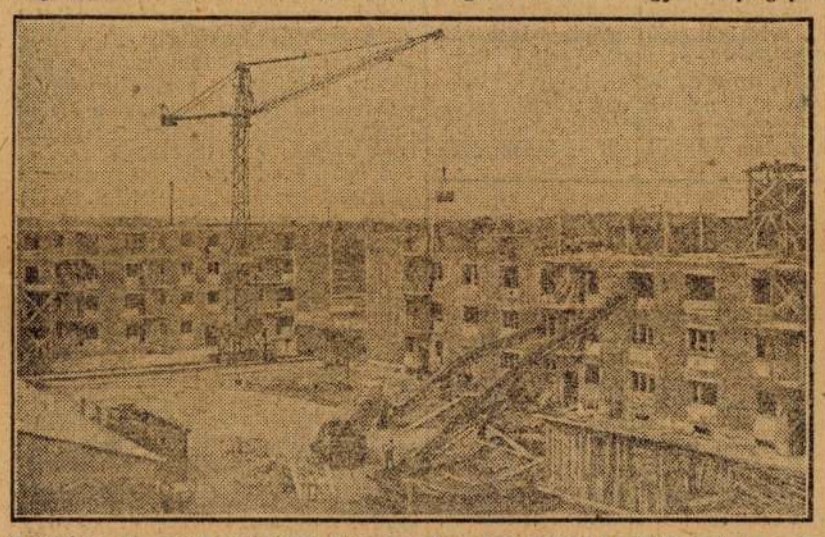

Tatabánya korszerű szocialista bányászvárossá fejlődik. Az ötéves terv során 1630 lakás épül fel. Ebben az évben 312 bányászcsalád költözhet új, 1—2 szobás lakásokba. Az új városrészt gyönyörű park, gyermekjátszótér díszíti majd. A lakások mellett napközlotthon, általános iskola és új bányásztechnikum is épül

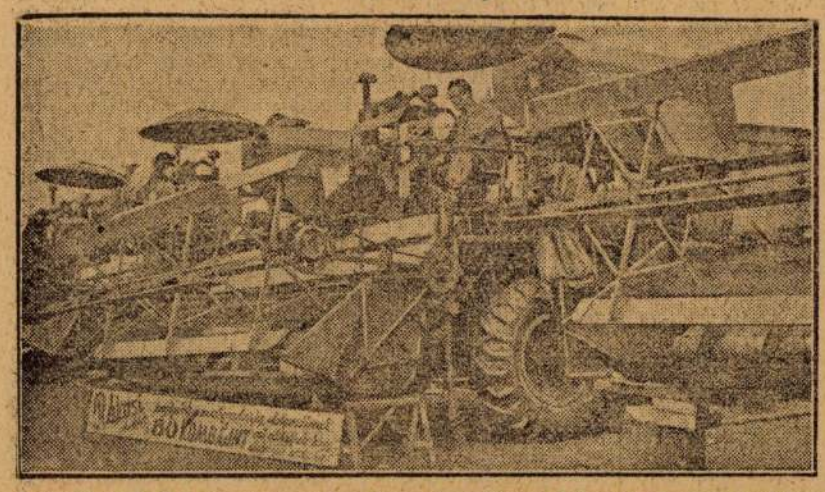

A mezőgazdasági gépeket gyártó üzemek dolgozói fokozott munkával sietnek hozzájárulni a jövőévi kenyér betakarításának sikeréhez. Az EMAG-gyár dolgozói az aratásig vállalt 50 kombájn helyett 80 darabot készítenek el

A Lőrinci Hengerműben Csószor István ifjúmunkás brigádja megbeszéli a berlini VIT tiszteletére tett felajánlást. Vállalták, hogy határidő előtt szállítják a Dunai Vasmű számára készülő lemezeket és pontos előrajzolással nagymennyiségű anyagot takarítanak meg

A MAGYAR KARDVÍVÓSPORT RAGYOGÓ GYŐZELME STOCKHOLMBAN

Gerevich világbajnok, második: Kovács

Stockholm, június 2. (Saját tudósítónktól.)

Az idei vívóvilágbajnokság befejező napján, szombaton igen nehéz verseny előtt állottak az egyéni kardvívó világbajnoki címért küzdő versenyzők. Az *Eriksdahl Halleban* már kora délelőtt megkezdődött a középdöntő, amelyben 16 vívó vett részt. Berczelly és Pesthy csak két-két győzelmet szerzett s ez nem volt elegendő a döntőbejutáshoz.

Gerevich, Kovács, Rajcsányi és Palócz azonban most is kitett magáért és bekerült a legjobb nyolc közé.

Rajtuk kívül még az olasz *Darre* és *Nostini*, az osztrák *Lechner* és a belga *Mikla* ment tovább. Nagy meglepetést keltett, hogy a középdöntő során kiesett a további küzdelemből az olaszok világhírű versenyzője, *Pinton* és a francia *Levavasseur*, aki tavaly Monte Carlóban — a magyarok távollétében — világbajnokságot nyert ebben a fegyvernemben.

A döntő nyolc részvevője alig tartott valami szünetet s utána máris megkezdte a végső mérkőzéseket a bajnokságért. A magyar versenyzők először egymás között vívták asszóikat és ezekből *Gerevich* került ki győztesen. A közönség és a külföldi vívók is elsősorban arra voltak kíváncsiak, hogy a két nagy esélyes, Kovács és Gerevich egymásközötti mérkőzését ki nyeri. Mindketten idegesen álltak a plansra, óvatosan kezdtek, majd *Gerevich jó szúrásaival*

GEREVICH ALADÁR,
a kardvívás világbajnoka

előnyt szerzett s végül is 5:2 arányban nyert.

Ezután minden szem arra figyelt, hogyan végez Gerevich és Kovács többi ellenfeleivel. A két kitűnő magyar vívó végig fej-fej mellett haladt, egymás után aratta győzelmeit. Kovács legyőzte *Darret*, azután *Lechnert*, majd *Nostinit*, Gerevich pedig *Miklát*, *Lechnert*, *Darret* — így Gerevich tartotta előnyét. Ekkor azonban Gerevich váratlanul vereséget szenvedett 5:3-ra Nostinitől s így

mindkét magyar vívó egyforma számú győzelemmel állt.

A helyzet ezután már nem változott, Gerevich és Kovács valamennyi hátralévő asszóját győztesen vívta, s végül is *6—6 győzelemmel holtversenyben került az első helyre.* Ez azt jelentette, hogy újabb döntő asszót kell vívniok.

Hatalmas érdeklődés kísérte a holtversenyt eldöntő asszót. A magyar vívók ez alkalommal is bemutatták a kardvívás minden szépségét. Kovács érte el az első találatot, majd Gerevich visszavágással kiegyenlített és rögtön utána a vezetést is megszerezte. Ezután Gerevich újra és újra megszerezte a vezetést s 4:4 után újabb tiszta találattal 5:4-re győzött.

Az olimpiai bajnok Gerevich Aladár elnyerte a világbajnoki címet is!

Az egyéni világbajnokság végeredménye:

Világbajnok: *Gerevich* Aladár (Magyarország) 6 győzelem, 2. *Kovács* Pál (Magyarország) 6 gy., 3. *Darre* (Olaszország) 4 gy., 4. *Nostini* (Olaszország) 4 gy., 5. *Mikla* (Belgium) 3. gy., 6. *Lechner* (Ausztria) 2 gy., 7. *Rajcsányi* (Magyarország) 2 gy., 8. *Palócz* (Magyarország) 1 gy.

A stockholmi vívóvilágbajnokság ezzel véget ért. A magyar vívósport ismét kiemelkedő sikert ért el: a részvevő 16 ország közül

a magyar együttes 3 világbajnokságot, 2 második, 1 harmadik helyezést ért el.

s *ezenkívül még három vívónk került be a nyolcas döntőbe.*

VÉGJÁTÉKTANULMÁNY

DR. A. MANDLER

Sötét: Ka6, Hb7 (2).

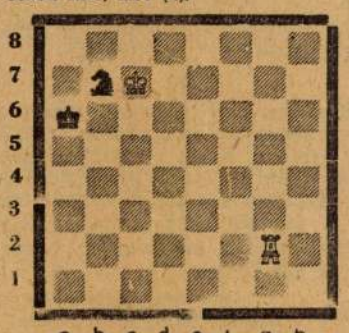

Világos: Kc7 Bg2 (2).

Világos nyer.

A kiváló sakkozók a sakkozás fejlődését elsősorban játszmáikkal, azok tartalmával és elméleti értékével segítik elő. Maróczy Géza a sakkelmélet kiváló ismerője volt. Játszmáit tanulmányozva megismerhetjük a sakkozás sok szépségét, mélységét. Az alanti, aránylag kevésbbé ismeretes játszmából különösen biztos végjátékvezetéséből tanulhatunk.

MARÓCZY G.—G. MARCO

Páris, 1900.

(Spanyol-megnyitás.)

1. e4 e5 2. Hf3 Hc6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Hf6 5. 0—0 He4: 6. d4 b5 7. Fb3 d5 8. a4 (A század elején divatos lépés volt. Eleinte Bab3, vagy Fe6-tal válaszolt sötét, majd 8. . . . Hd4: folytatást tartottak legjobbnak. A San Sebastianban 1911-ben játszott Maróczy—dr. Tarrasch-játszmában világos 9. Hd4: ed4: 10. Hc3!? lépéssel előnybe került, miután sötét 10 . . Hf6-tal folytatta. Az akkori elemzések alapján 10. . . Hc3: lépést ajánlják sötét részére, mielőbbi sáncolással.) **8. . . . Bab8 9. ab5: ab5: 10. de5: Fe6:** (Ugyanolyan állás jött tehát létre, mint azonnali 8. de5:-tel kapcsolatban, azzal a különbséggel, hogy a nyílt a-vonalon világos gyorsabban hozhatja játékba vezérbástyáját.) **11. c3 Fc5 12. Hbd2 0—0 13. Fc2 Hd2: 14. Vd2: Vd7 15.** h4 Fe7 (A futó nem vonulhat vissza a vezérszárny felé, mert 16. Vd3 g6 17. Fg5 Ff5 18. Vd2 Fc2: 19. Ff6! He7 20. Hh4 után sötét védhetetlenül mattot kap.) **16. Bfe1 f6 17. Vd3 g6 18. Fh6 Bfe8 19. Fb3 fe5: 20. He5: He5: 21. Be5: c6 22. Bee1!** (A királyszárnyi támadás megszűnt, helyette világos a végjátékra előnyös gyalogálláshoz jutott. A nagymester nagyszerű pozícióérzékkel látja, hogy a sötétmezejű futók lecserélése után a világos királyszárnyi mozgékony gyalogláncccal szemben a sötét vezérszárnyi gyalogok előnyomulásukban akadályozhatók.) **22. . . Ff6 23. Fe3! Ff5 24. Vd2 Ba8 25. h3 Ba1: 26. Ba1: Ve6 27. Fd4 Fd4: 28. Vd4: Ve5 29. Vc5 Ve6 30. Bad1** (Esetleges Bd5: áldozatra játszik, azonban erélyesebb volt 30. Ba7!) **30. . . Kg7 31. Ba1 Be7 32. Vd4† Vf6 33. Ba7 Ba7: 34. Va7:† Vf7** (A vezércsere csak világosnak kedvező. Ameddig vezérek vannak a táblán, sötét mindig reménykedhet örökös sakkban, ha világos királyszárnyi gyalogjait érvényre akarja juttatni. A csere után a végjáték világos számára nyerésre áll, s a nagymester egyszerű eszközökkel, pontosan hajtja végre a végső lebonyolítást.) **35. Vf7:† Kf7: 36. g4 Fe4 37. f4 Ke6 38. Kf2 Kd6 39. Ke3 c5** (Sötét nem engedheti meg az ellenfélnek a d4- és c5-mezők birtokbavételét.) **40. Fd1 Fb1 41. Fe2 d4†** (41. . . Kc6-ra 42. Fd3 Fa2 43. bc5:, majd g5 és f5 döntő erős.) **42. cd4: cb4: 43. Fb5: b3 44. Fd3! Fa2 45. Fc4! h5 46. f5! gf5: 47. g5!** és sötét feladta.

MAI SPORTMŰSOR

Labdarúgás: D. Bányász—S. Bányász, Dorog, fél 4. — Dl. Vasas—Bp. Dózsa, Diósgyőr, 4. — Sz. Honvéd—Bp. Bástya, Szeged, 5. — Gy. Vasas—Bp. Vasas, Győr, 5. — Sz. Lokomotív—Bp. Honvéd, Szombathely, 5. — Bp. Kinizsi—Sz. Petőfi, Üllői-út, 5. — VL Sortex—Cs. Vasas, Soroksár, 5.

Ökölvívás: Országos egyéni bajnokság, Sportcsarnok, délelőtt 11 és este 7.

Atletika: A Bp. Bástya versenye, Hungária-út, fél 4. — A Bp. Vasas versenye, Népliget, fél 4.

Kerékpár: Pályaversenyek, Millenáris, délután 6.

Evezés: Bp. Honvéd versenye, Margitsziget melletti pesti Dunaág, fél 5.

Uszás: A Tipográfia versenye, utána Bp. Honvéd—Bp. Előre, Bp. Bástya—Bp. Lokomotív bajnoki vízilabdamérkőzések, Sportuszoda, 7.

Kosárlabda: Bajnoki mérkőzések a Vasas-teremben, délelőtt negyed 10.

Motor: Terepbajnokság első döntője, Budaörsi-út és a balatoni műút elágazásánál, 9.

MOZIK MŰSORA

ÚJ GYŐZELMEK FELÉ: SZIKRA (prol.) 5, 7, 9, Táncsics (Csepel) f4, f6, f8, **Tátra** (P.-erzs.) 4, 6, 8. (6-ától nyári szünet.)

NAPPALOK ÉS ÉJSZAKÁK: Szabadság 4, n7, f9, **Forum** (prol.) 4, n7, f9, **Dózsa** f5, h7, 9, **Royal** (Kispest) 4, 6, n9, **Kossuth** (P.-erzs.) f4, h6, 8

VERSENY A TENGEREN: VÖRÖS CSILLAG f5, h7, 9, **Corvin** 4, n7, f9, **Munkás** 3, n6, f8, **Brigád** (P.-lőrinc) f4, f6, h8.

IVAN SZUSZANYIN: Duna f5, h7, 9, **URÁNIA** 4, n7, f9, **Május 1.** f5, h7, 9, **Felszabadulás** f4, h6, 8.

FELHŐK TITÁNJA: Korzó (Újpest) 4, n7, f9.

VIDÁM VÁSÁR: Úttörő 10, 2, n5, n7.

AZ ANYAG SZERKEZETE: Kísérőfilm az **Uránia**-moziban.

ÉPÜL A BÉKEMŰ: Kísérőfilm a **Vörös Csillag**- és **Duna**-moziban.

FÁKLYA: 1. Magyar híradó, 2. A Szovjetunió ma, 3. **ELSŐ SZÁRNYAK,** 4. Cetvadászat, 5. Masenka születésnapja. f5-től 11-ig folytatólag.

Távol Moszkvától: Kossuth f5, h7, 9, **Ady** f4, h6, 8.

A Benthin-család: Bástya 11, 1, 3, 5, 7, 9, **Forum** (P.-lőrinc) f4, f6, h8.

Csapda: Studio (prol.) 4, n7, f9, **Bethlen** f4, h6, 8, **Béke** (R.-palota) n4, f6, h8.

Fiúk a rács mögött: Savoy 4, n7, f9, **József Attila** 4, n7, f9.

Muszorgszkij: Pátria 4, n7, f9, **Wekerle** (Kispest) h4, h6, 8.

Bátor emberek: Elit n5, f7, h9, **Alkotás** f5, f7, f9, **Krisztina** 4, 6, 8, **Béke** 4, n7, f9, **Hazám** f5, h7, 9, **Vesta** (prol.) 10, f1, 3, f6, 8.

Szembesítés: Marx f4, h6, 8, **Szabadság** (Újpest) 4, n7, f9, **Kultúra** (P.-hidegkút) h4, 6, n9.

Két brigád: Zuglói n5, f7, h9, **Rákóczi** (Csepel) n4, f6, h8

Legyőzhetetlen város Glória 4, n7, f9, **Kárpát** (Cs.-hegy) 4. 6 8. (6-étől nyári szünet.)

Az új tanító: Ugocsa 4, n7, f9, **Attila** (Budafok) 4, n7, f9. (Kertmozi.)

A trubadúr: Kultúr (prol.) 4, 6, 8 (kertmozi), **Phönix** (prol.) 11, 1, 3, 5, 7, 9.

Májusban történt: Bodográf f5, h7, 9, **Szabadság** (P.-imre) 4, 6, n9.

Ürdögszakadék: Tátra 4, 6, 8, **Árpád** h4, h6, 8.

Ez történt Szakenben: Előre n4, f6, h8. (Hétfőn szünnap). **Óbuda** 4, n7, f9, **Tinódi** 4, n7, f9.

Két pajtás: Otthon 4, 6, 8.

Különös házasság: Partizán f5, f7, f9, **Hunnia** 4, 6, 8.

Nagy hazafi I—II.: Éva 2, 6.

Jégmezők lovagja: Pluto 4, 6, 8.

Titkos megbízatás: Admirál n5 f7, h9.

Hatalmas erő: Ipoly 4, n7, f9, **Világosság** (P.-erzs.) f4, f6, f8.

Talpalatnyi föld: Roxy f11, f1, f3, f5, f7, f9.

Vihar Grúziában I.: Eldorádó 4, 6, 8.

Becsület és dicsőség: Petőfi h4, 6, n9, **Otthon** (Soroksár) n4, f6, h8, **Csillag** (Cs.-hegy) 4, n7, f9.

Első start: Újlaki f4, h6, 8.

Legény a talpán: Árpád (Soroksár) 4, 6, 8.

Szerencsés hajózást: Corvin (P.-erzs.) n4, f6, h8.

Farkasverem: Sziget (Csepel) f4, f6, f8.

Utolsó állomás: Stefánia (Kispest) n5, n7, f9.

Biciklitolvajok: Tündér (Újpest) 4, 6, 8.

Muzsika szárnyán: József Attila (R.-palota) 4, n7, f9.

Zsukovszkij: Terv (P.-újhely) h4, 6, n9.

Új harcosok születnek: Kossuth (R.-mihály) n4, f6, h8.

Győztes szárnyak: Világ (R.-mihály) 4, 6, 8. (Ma utoljára), **Petőfi** (N.-tétény) h4, 6, n9.

Felszabadult föld: Szabadság (Cs.-liget) 4, 6, n9, **Kelen** (Kelenvölgy) n4, f5 h8.

HÍRADÓ: 1. Magyar híradó, 2. A Szovjetunió ma, 3. Tudomány és technika, 4. **LEGYŐZZÜK A TUBERKULÓZIST,** 5. Farsang Szlovákiában. Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

FÉNY (ÚJPEST): 1. Magyar híradó, 2. A Szovjetunió ma, 3. **ALBÁN IFJÚSÁG EGYESÜLÉSI KONGRESSZUSA,** 4. **LEGJOBBAK VERSENYE,** 5. Húsevő növények, 6. Történet a szénről, 7. Farsang Szlovákiában, 8. Kakuk és seregély. f4-től f10-ig folytatólag.

Időjárás

A HŐMÉRSÉKLET ALIG VÁLTOZIK

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás ma estig: Felhőátvonulások, többfelé, elsősorban nyugaton újabb záporok, zivatarok, mérsékelt, időnként élénkebb délkeleti-déli szél. A hőmérséklet alig változik.

SZÍNHÁZAK VASÁRNAPI ÉS HÉTFŐI MŰSORA:

Operaház: vasárnap: Diótörő (Jegyek nem válthatók, délelőtt 11), Anyegin (Walerian Biardiajew, Edmund Kossowski, a potsdami Opera, Vera Krilova, a prágai Opera tagjának vendégfellépésével, Feleki Miklós-bérlet, 7), hétfő: Nincs előadás — **Nemzeti:** vasárnap: Bánk bán (Wesselényi- és Mátrai-bérlet, 7), hétfő: Az élet hídja (NKO III., 7). — **Városi:** vasárnap: A honvédség díszelőadása (8), hétfő: Nincs előadás. — **Magyar:** vasárnap: A revizor (7), hétfő: Szerelmi házasság (Jancsó—Vízvári-bérlet, 7). — **Madách:** vasárnap (Géczy—Major-bérlet, 7), hétfő (7): Bodzaliget. — **Belvárosi:** Bányászbecsület (7). — **Fővárosi Operett:** vasárnap (Vidor—Abonyi-bérlet, 7), hétfő (Sziklai—Márkus-bérlet, 7): Havasi kürt. — **Vidám:** Klementina asszony szalonja (7). — **Ifjúsági:** Sorsdöntő napok (7). — **Úttörő:** vasárnap (fél 4), hétfő (4): Az ezred fia. — **Bartók-terem:** hétfő: Vera Krilova ária- és dalestje (8). — **Állami Bábszínház:** vasárnap: Csodafazék (5), Sztárparádé (Környei-bérlet, fél 8), hétfő: Csodafazék (3, 5). — **Fővárosi Varieté:** 7 vidám nap (fél 8). — **Kamara Varieté:** Nézzünk körül (7). — **Fővárosi Nagycirkusz:** Minden nap: Nők a porondon (4, 8). — **Rádió:** vasárnap: Macskaháza (Petőfi, 16.00), A kóbor hegedűs (Petőfi, 18.40), A Kispörös-család (Kossuth, 20.20), hétfő: Varázsfuvola (Petőfi, 19.45), Tavasz Szakenben (Kossuth, 20.55).

A RÁDIÓ MŰSORÁBÓL

HÉTFŐ:

KOSSUTH-RÁDIÓ:

5.00: Falurádió — 5.30: Hírek, Lapszemle. 6.00: Verbunkosok. — **6.45:** Hírek. — **7.05:** Hangl. — **7.45.** Lapszemle. Műsorismertetés. — **8.05:** Operarészletek. — **11.30:** Részletek Veres Péter „Pályamunkások" c. művéből. — **12.00:** Hírek, Hangos Újság. — **12.30:** A budapesti VIT hangversenyeiből. — **14.10:** Úttörő-híradó. — **14.25:** Vidám zene. — **15.30:** Zongora — **15.50:** Műsorismertetés. — **16.20:** Iskolások rádiója. — **17.00:** Hírek. — **17.10:** Ifjúsági rádió: Szeresd a hazát! — **17.40:** Daloljunk! — **18.00:** A néphadsereg híradója. — **18.30:** Hangl. — **20.00:** Hangos Újság. — **20.40:** Versenyben az ország kenyeréért. — **20.45:** Szovjet kórusok. Hangl. — **21.00:** Tavasz Szakenben. Rádiójáték. — **22.00:** Hírek Sport. — **22.25:** Magyar muzsika — **23.10:** A Lengyel Rádió szórakoztató műsora

PETŐFI-RÁDIÓ:

5.30: Hanglemezek. — **6.05:** Üzemi lapok szemléje. — **7.10:** Beszélő atlasz. — **7.35:** Operettrészletek — **8.15:** Zenés kalendárium. — **9.20:** Iskolások rádiója. Orosz nyelvlecke. — **10.00:** Hírek. — **10.10:** Népek dalai. — **11.20:** Goldmark Tavasszal — nyitány. Hgl. — **15.00:** Szórakoztató zene. — **15.40:** A csillagos ég alatt. — Részletek Babajevszkij regényéből. — **16.10:** Mozart-áriák és kettősök. — **17.10:** A Bolsevik Párt útja. A szocializmus teljes győzelme a Szovjetunióban. A Párttörténet XII fejezetéből.. — **17.30:** Hírek. — **17.40:** Magyar népzene. — **18.15:** Nézzünk körül egy szovjet bányában. — **18.40:** Filmzene — **19.15:** Sportnegyedóra. — **19.39:** Egy falu — egy nóta. — **19.45:** Mindenki operája. Mozart: „Varázsfuvola." — **20.45:** Falurádió. — **21.30:** Magyar népdalok.

— A Szabad Nép tegnapi számában a fémgyűjtés eredményeiről szóló közleményben a színesfémgyűjtés teljesítésénél sajtóhiba következtében 88 százalékos eredmény helyett 38 százalék szerepelt.

SZABAD NÉP
a Magyar Dolgozók Pártja központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Kiadja a SZABADSÁG lapkiadóvállalat
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest VIII., Blaha L.-tér 3. Tel.: *343—.00. *142—220.
Terjeszti a Posta Központi Hírlapirodája, Budapest V., József-tér 1—2. Tel.: 180—850, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. Előfizetés: Üzemi tel.: 189—644, 189—653, 189—607 Egyéni tel.: 189—786, 189—766, 189—787. Expedíció telefon: 137—652. Előfizetési díj: havi 11 Ft.
SZIKRA Lapnyomda.